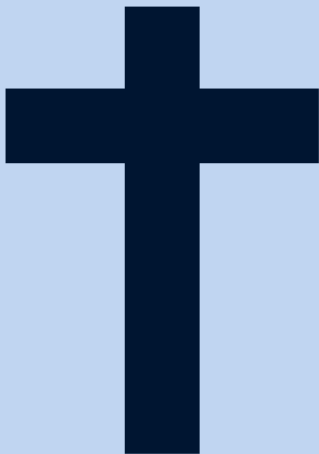

Ra 'da'yonhogui
nangue ma HmuhꞤ ra
Jesucristo

New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,
Eastern Highland)

Ra 'da'yonhogui nangué ma Hmuhꨣ ra Jesucristo **New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,** **Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
 eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	57
SAN LUCAS	90
SAN JUAN	145
HECHOS	186
ROMANOS	237
1 CORINTIOS	260
2 CORINTIOS	283
GÁLATAS	297
EFESIOS	305
FILIPENSES	313
COLOSENSES	319
1 TESALONICENSES	325
2 TESALONICENSES	330
1 TIMOTEO	333
2 TIMOTEO	339
TITO	343
FILEMÓN	346
HEBREOS	348
SANTIAGO	365
1 PEDRO	371
2 PEDRO	377
1 JUAN	381
2 JUAN	387
3 JUAN	388
JÚDAS	389
APOCALIPSIS	391

MATEO Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

¹ Guehna n'da ra sɔcuə i ja ua im ma to'o yú ngərpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham nɛ man'da ra David nɛ xən ngu mi'da gätho yú ngərpa bombøta ɤ.

² Nu ra Abraham bim 'bɤ a n'da rá ts'unt'ɤ ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Jacob a. Nɛ nu ra Jacob xø bim 'bɤh yú ts'unt'ɤ. Nu'a n'da ra Judá a nɛ'ɤ yán 'yohɤ. Nɛ gue'ɤ bi xəndgahe ɤ dyɤ ja'i israelgähe, dyɤ judíohe. ³ Nɛ nu ra Judá bim 'bɤ i yoho yú ts'unt'ɤ. N'dam'bɤi tho ho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Nɛ nu'a rá mbe ɤ rá thuhu ra Tamar a. Nɛ nu ra Fares bim 'bɤ a n'da rá ts'unt'ɤ ngue ra Esrom. Nɛ nu ra Esrom, xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Aram a. ⁴ Nɛ nu ra Aram bim 'bɤ a n'da rá ts'unt'ɤ ngue ra Aminadab. Nɛ nu ra Aminadab, xø bim 'bɤ a n'da rá ts'unt'ɤ, ra Naason a. Nɛ nu ra Naason, xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Salmón a. ⁵ Nu ra Salmón xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Booz a. Nɛ nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Nɛ nu ra Booz xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Obed a. Nɛ nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Nɛ nu ra Obed xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Isaí a. ⁶ Nɛ nu ra Isaí xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra David a. Nɛ nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Nɛ nu ra David xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Salomón a. Nɛ nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Urías.

⁷ Nɛ nu ra Salomón xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Roboam a. Nɛ nu ra Roboam xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Abías a. Nɛ nu ra Abías xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Asa a. ⁸ Nɛ nu ra Asa xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Josafat a. Nɛ nu ra Josafat xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Joram a. Nɛ nu ra Joram xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra

Uzías a. ⁹ Nɛ nu ra Uzías xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Jotam a. Nɛ nu ra Jotam xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Acáz a. Nɛ nu ra Acáz, xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Ezequías a. ¹⁰ Nɛ nu ra Ezequías xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Manasés a. Nɛ nu ra Manasés, xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Amón a. Nɛ nu ra Amón, xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Josías a. ¹¹ Nɛ nu ra Josías, xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Jeconías a, nɛ'ɤ yán 'yohɤ. Nɛ gue'ɤ yɤ pa bi ts'ix ɤ ma mi israelhe dyɤ judíohe bɤ ja ra häi Babilonia. Bi zix yán sɤihɤ.

¹² Nɛ nubɤya nu ra Jeconías bin xənd bɤ ra häi Babilonia a, nɛ'a rá ts'unt'ɤ ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Zorobabel a. ¹³ Nɛ nu ra Zorobabel xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Abiud a. Nɛ nu ra Abiud xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Eliaquim a. Nɛ nu ra Eliaquim xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Azor a. ¹⁴ Nɛ nu ra Azor xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Sadoc a. Nɛ nu ra Sadoc xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Aquim a. Nɛ nu ra Aquim xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Eliud a. ¹⁵ Nɛ nu ra Eliud xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Eleazar a. Nɛ nu ra Eleazar xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Matán a. Nɛ nu ra Matán xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra Jacob a. ¹⁶ Nɛ nu ra Jacob xø bim 'bɤh rá ts'unt'ɤ, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Nɛ gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a bɤya, rá thahni Oja.

¹⁷ Nɛ gue'ɤ gätho yám bombøta ra Jesucristo ɤ. Mbɤdi tho ra Abraham, ná 'dɛ'magoho a ra David. Nɛ xø bim 'bɤh mi 'dɛ'magoho yám bombøta nɛ gue'ɤ yɤ pa bi ts'ix pɤ Babilonia. Nɛ xø bim 'bɤh mi 'dɛ'magoho, ná 'dɛ'magoho a ra Cristo bɤya.

Nu'a bin ja 'bɤ mim 'bɤh ra Jesucristo

¹⁸ Nɛ nu'bɤ mim 'bɤh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, nɛ ya in nde din thət'ui, pɛ nu'bɤ hin ním 'bɤhmi, ya bi hnu ngue in hət'ɤhni ra

María, pégue bi nequi zehé rá t'uhni nangue rá Hogandahi Ojá. ¹⁹ Ne nu ra José baya bi bēni hanja bin hať'uhni a ra María. Pégue ra hocjá'i a ra José ne him mi nde di yap'a ra María bu 'buh ra ze'mi pégue bi bēni da hyetho. ²⁰ Ne nu ra José, nu'bu ngubu mim bēni, bi 'ui n'da ra t'i 'bu min apu rán ngunse, bi nu rám 'behni Ojá bi 'yēmbi:

—Nu'i, hague José, rám bom'beto i ra David, xan ho 'bu gam 'buhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bui, dim 'bui nangue rá Hogandahi Ojá a. ²¹ Ne dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra María, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bēni ngue da yāni gātho yá mijudíohu, yu israhel, nangue yá ts'oqui u, bi 'yēmp'a rám 'behni Ojá a ra José 'bu min aha.

²² Nguetho maya'bu thoho bi zān Ojá a ra María 'bu mi man'a ra pōngahya ngue bi 'yēna:

²³ N'da ra hmute ngue hin jam'bu n'dandí bi zo a n'da ran 'yohu, ne din hať'uhni.

Ne nu'a rá t'uhni dim 'bui da t'ēmbi ra Emanuel, bi 'yēn'a ra pōngahya maya'bu.

Ne nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'buhmbu Ojá.”

²⁴ Janangue'a nu'bu mi hyax baya a ra José, bi 'yot'e 'be'a bi xi a rám 'behni Ojá, ne 'bex bi zin'a ra María. ²⁵ Pe him 'bexque njuantho bim 'buhmi, ja gue'bu bim 'buh rá ts'unt'u ra María. Ne nu ra José baya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'uhni bim 'bui.

2

Nu'u 'da yun 'yohu bi dānde ra Jesús 'bu min 'uere

¹ Ne nu ra Jesús bām 'bupu ra hnini Belén guepu ra hāi Judea. Ne min ts'ut'abi bu ja a ra xequi a ra Herodes, ne mí zām bu ra dāhnini Jerusalén. Ne bi zōm bu Jerusalén 'da yun 'yohu ngue yá 'befi mí hand yu sō. Ne nu'bi nēxpū mbe ní bōx

ra hyadi u. ² Ne nu'bu mi zōm bu Jerusalén bi 'yān'du 'bupu:

—Hapu i 'bucua a rá hmuts'ut'abi yu judío ja bim 'bui, bi 'yēn'u. Nguetho dán nuhe n'da ra sō njām'bu dá nuhe n'dandí. Ne gue'a ra hmēpya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bui, ne bá ēhmbe ya ga thāndehe a, bi 'yēn'u bi nu ra sō.

³ Ne nu ra ts'ut'abi Herodes, nu'bu mi sifi 'be'a bi man'u yun 'yohu bi zōm bu, bi hyonya thoho nangue a ram hma ngue bim 'buh man'da ra ts'ut'abi. Ne gātho 'bupu Jerusalén bin su nguetho im bēni: “Masque i ja 'be'a din ja ya,” ēn u. ⁴ Ne nu'a ra ts'ut'abi Herodes baya bi zon'du yu hmumbāja ne'u yu xānbate nija, bi 'yānni hapu im man yá sōcuā yu pōngahya dim 'bu a rá hmuts'ut'abi yu judío, ngue ra Cristo. ⁵ Ne nu'u bi 'yēmbi:

—Guepu Belén ra hāi Judea dim 'bui, nguetho gue'a bi man ra pōngahya 'bu maya'bu 'bu mi hma ngue,

⁶ Nu ra hnini Belén bu ra hāi Judea, ra t'uhnini a, pégue din ja tengu n'da ra dāhnini

nguetho guepu dim 'bupu ra Hmu di jamansu ma t'uhni yu ja'i israhel, i ēn Ojá, bi 'yēn'a ra pōngahya maya'bu, bi 'yēn u yu mbāja.

⁷ Nu'bu mi mbenc'u yu mbāja ne yu xānbate nija, nu ra Herodes bi zon'du bi nu ra sō, pe njon mi ndepe da nu 'bu mam bá ts'i. Ne nu'bu mam bá ts'i bu 'buh ra Herodes, bi 'yānni:

—Ma njām'bu bi nequi a ra sō, bi t'ēmp'u.

⁸ Ne nu'bu mi xifi, nu ra Herodes baya bi 'yēmp'u bi nu ra sō:

—Ní mbāhā bu Belén, gui hyomhbu hapu bim 'bu a ra 'uere, ne nu'bu gá tīmhbū hapu i 'bui, gua ēhmbe gui xijū, necā ga mba ga thānde a, bi t'ēmp'u bi nu ra sō. Pe hinga gue'a mim bēn a.

⁹ Ne nu'u yun 'yohu baya bi mba da hyoni hapu bim 'bu a ra 'uere,

ne xø bi nequi mahøn'a a ra sø xpi nu bə yá hăi. Ne i 'bet'o a. Ne nu'bə mi zøm bə Belén, bin sâya a ra sø bə din 'yê't'ui a ra ngu nubə mí 'bə a ra 'uere. ¹⁰ Ne nu'ə yən 'yohə 'bə mí nu bin sâya a ra sø, bin johya yá mbəi bəya. ¹¹ Ne bi yə't'ambo, bi nu a ra 'uere ne ra María rá mbe. Ne bin danyahmu, bi dānde a ra 'uere. Ne 'bexque bi xo't' yá 'bēni bá tu, ne bi un yən t'unni a ra 'uere ngue ɛmmɛ xən ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, ne rá ndega ra za bi unni, ne n'da ra 'yēthi yəman'u. ¹² Ne nu'bə min ə yən 'yohə ngue bi nu ra sø, Ojə bi 'yut'a n'da ra t'i ngue nu'bə bi mbengui hin dí mba bə bí 'bəh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyəx 'bə mi mbeng bə yá hăi bəya.

Ra Jesús bi ts'ix bə Egipto

¹³ Ne nu'bə mí mba ə yən 'yohə bəya, n'da rām 'bēhni Ojə bi xī a ra José 'bə min əha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere ne a rá mbe. Gui' dahmbə, ni mbähä bə ra hăi Egipto ne gam 'bəhmbə bə 'da yə pa. Ne him 'bex gua pengüi, jague'bə dá xī'aui gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, ne nu'bə da dīni da hyo, bi 'yēmp'a rām 'bēhni Ojə a ra José.

¹⁴ Ne 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María ne rá t'əhni, ne bi mba bə ra hăi Egipto. Him bi dø'mi 'bɛ da hyats'i. ¹⁵ Ne bām 'bəpə Egipto jague'bə mí du ra Herodes, ja bá penc'ə bəya. Ne bin ja 'bɛ'a bi man Ojə maya'bə, bi 'yēna: “Gan zohn'na ma t'əhni bə Egipto,” i ɛn Ojə, bi 'yēn'a rá pəngahyā.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda di ho yə t'əhni

¹⁶ Ne nu ra Herodes ɛmmɛ bin cuɛ ngue ya bi thăt'i, nguetho nu'ə yən 'yohə bi nu ra sø hin í mbeng bə 'bə mí dīn'a ra t'əhni. Janangue'a bi mbən'ndə yá dofui ngue da hyo yə 'uere bə Belén ne yə hnini i hānbə.

Ne gātho ə yə t'əhni hinga na pɛ'ts'a nyojəya gātho bi hyo. Nguetho bi man ə yən 'yohə, ya mbɛ má nyojəya ya bi nequi a ra sø. ¹⁷ Ne nu'a bin ja, maya'bə thoho bi man a ra pəngahyā ra Jeremías ngue ngubə din ja 'bə mí 'yēna:

¹⁸ Bin ja n'da ran ts'oni bə ra hnini Ramá,

nts'edi bi mbah yá xisu yə judío, bin zoni ne him bi 'yø a bi xī ə bi hyurpa yá mbəi, nguetho ɛmmɛ im bən'ə yá t'əhni bi thopi, bi 'yēn'a ra Jeremías 'bə maya'bə.

¹⁹ Ne nu'bə mí du ra Herodes bəya bi 'uī man'da rām 'bēhni Ojə a ra José 'bə min xui, bə ra hăi Egipto.

²⁰ —Dami ndants'i. Dami six'a ra t'əhni ne a rá mbe. Dami penjə bə ra hăi Israel, nguetho ya bi du ə mí nde xtá hyo a ra t'əhni, bi t'ēmp'a ra José.

²¹ Ne nu ra José bəya bi hyəx ra 'yu ní mba bə ra hăi Israel 'bə mí hyats'i, ne bi zix a ra t'əhni ne'a rá mbe ra t'əhni bi zits'i, ɛna xtán zøm bə ra xɛqui Judea. ²² Pɛ nu'bə mí 'yø a ra José ngue in ts'ut'abi bə ra Arquelao, bi zu da zøm bə mahøn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'ut'ə ra Herodes a. Ne'a xī 'uī xø bi bəm bəya, ngue'a hin da mba bə Judea. Janangue'a í mba bə ra xɛqui Galilea bəya. ²³ Ne bi mba dim 'bəpə ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'bɛ'a xmán t'o't'i bə ja yá sɔcuə yá pəngahyā Ojə, gue nu ra Jesús da t'ēmbi ra mɛngu Nazaret.

3

Bi man rām hma Ojə bə ja ra dəpo ra Xuua Nxixyq

¹⁻² Ne nubəya nu ra Xuua Nxixyq bi də'mi bi xih yə jə'i ne bi 'yēna:

—Dami pāh nin 'yomfɛnihə nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'edi Ojə, bi t'ēmb yə jə'i.

Ne mí 'bəpə ja ra dəpo bə ra xɛqui Judea 'bə min yəhə yə jə'i a ra Xuua.

³ Nε nu a ra Xuua gue'a bi man ra pøngahya Isaias maya'bu ngue bi ma ba ɛhe, 'bu mi 'yena:

N'da ra ja'i din ya bu ja ra dapo ne da 'yena:

“Damin sāhu ga simhbu ra Hmu mi ts'utho da zøcua, dami hoc ni mbuihu ga tømhbū xun ho,” da 'yena, bi 'yēn a ra Isaias maya'bu.

⁴ Nu yá he ra Xuua ám 'be yá xingu yu camello, ne midín güt'u yu xifani, ne mi sa yu t'axi ne mi si yu t'afi t'asa dapo. ⁵ Nε nu'bu mi du'mi bi man rām hman a ra Xuua, bi mba u yu mēngu bu Jerusalén, bi zøm bu 'buh ra Xuua, ne yu mēngu bu ra xequi Judea, ne'u mi 'bupū hānbu ra dāthe Jordán, ngue nde da 'yøde 'be'a da man'a ra Xuua. ⁶ Nε nu ra Xuua bi xixyāba u to'o bi 'yømanho 'be'a bi ma, ne bin juānni nangue yá ts'oqui. Nε xun ngu bi xixyāba bu ja ra dāthe Jordán.

⁷ Nε xun ngu ma ngurpihe dyu israelhe, dyu judíohe, bi zøm bu mí 'bāh ra Xuua ɛna din xixyā u. Nu'u 'da yu fariseo u, ne u 'da yu saduceo u. Nε nu ra Xuua buya bi 'yēmp'u:

—Nu'ahu tengu'bu ni menihu yu pozū nguetho gyū tontohu. To'o bi xi ahū gua ɛhmbu ua ngue gua 'dahmbu bu ja ran unbi xun u tho, bi 'yena. ⁸ Ha guīm bēmhbū da zā gan yāmhbū 'bu hin gui 'yøthū a rán sāui u to'o bi pāh yá mbui, bi t'ēmp'u ma ngurpihe. ⁹ Pε hin din ja ran 'yets'i ni mbuihu ngue gui 'yēmhbū: “Nugāhe yá t'uhnigāhe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran unbi,” hingui sā gui 'yēmhbū, nguetho nēhya yu do i 'bongua da zā din ja'i ngue da 'yēmbi yá t'uhnī ra Abraham 'bu gue'a da nde Ojā da 'yøt'e, bi 'yēn'a ra Xuua. ¹⁰ Nε nu'a ra aza ya ma-hoqui xun ho ngue da 'yex u yu za hingui ho yán dāt'ā, ne da thøspū ja ra sibi din zø. Nε nu'ahu tengu'bu gyū zahū ngue hingui ho yán dāt'ā, bi t'ēmp'u yu fariseo ne yu saduceo.

¹¹ Nε xø bi xi u mi'da:

—Nugā dí xixyā ahū nangue ra dehe 'bu ya gá pāh ni mbuihu, pε nu'a man'da ba ɛhe, di hoc'ahu nangue rá Hogandāhi Ojā tengu'bu n'da ra sibi. Nε nu'a, man'da i ja rá ts'edi xinda guēcā. Hin dí sūcā tengu a, i ɛn a ra Xuua. ¹² Nε da 'yøt' ran juānbi, tengutho 'bu i pa ma hoqui yu ja, ngue n'danni i pa m'be'ts'i u yu ju ne n'danni da t'ēn u yá hāi. Nε nu u yá hāi da t'upū ja ra sibi njām'bu i huēt'i, bi 'yēmb yu ja'i a ra Xuua.

Bin xixyā ra Jesús

¹³ Nε nubūya bi nēxpū ra hāi Galilea ra Jesús, bi zøm bu ja ra dāthe Jordán guepū ja ra dapo bí 'buh ra Xuua. Bi zøm bu ngue bi nde din xixyā a ra Jesús. ¹⁴ Pε nu ra Xuua him mi ndehma di xixyābi ra Jesús, ne bi 'yēmbi:

—Pε nu'i guí ɛna ga xixyā i, pε go man sá'be go gui xixyāgui, bi 'yēn'a ra Xuua.

¹⁵ —Pε nuya xun ho 'bu gui xixyāgui, nguetho i jatho ga øthū 'be'a bi man Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús.

—Da nde 'bu, bi 'yēn'a ra Xuua buya.

¹⁶ Nε nu'bu mi gua a bin xixyā ra Jesús ne bi bōx bu ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahēts'i, ne bi nu bá cāh rá Hogandāhi Ojā tengu n'da ra t'azū, bi zøpū mí 'bā a ra Jesús. ¹⁷ Nε 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yēh mahēts'i, bi 'yena:

—Nuna guehna ma Ts'unt'ugā na, ngue ɛmme dídi huēcā ne dí nūmanho, bi 'yēn Ojā.

4

Bi mba nts'ā a ra Jesús nangue ra zīthu

¹ Nε nu rá Hogandāhi Ojā buya 'bex bi zixpū ja ra dapo, in ndepe da mba nts'ā a ra Jesús nangue ra zīthu.

² Nε nyote pa ne nyote nxui bim 'bupū ja ra dapo, ne him bin sihme,

ne ɛmmɛ bin tumanthuhu maha.
³ Ne nubuya, bi zøm bu a ra zïthu
 ngue da zãp rá mbai ra Jesús. Ne bi
 'yɛmbi:

—Nu'bu majuañi rá Ts'ant'u i Oja,
 dami japi dim hmɛ yu do i 'bongua
 ne gui si, bi 'yɛn'a ra zïthu.

⁴ Nu ra Jesús bi ðati:

—Hin ga øt'ä a, bi 'yɛna. Nguetho
 mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja,
 hinga hønt'a ra hmɛ dãm 'buh yu jã'i
 pɛ ne a gátho i ma Oja, bi t'ɛmp'a ra
 zïthu.

⁵ Nu ra zïthu xø bi zixpu Jerusalén
 a ra Jesús, ne bi 'yɛxpɛ magats'i rá
 'bet'e ra ðanija. ⁶ Ne bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuañi gue'e rá Ts'ant'u
 i Oja, damin sãqui ne gui so nu hãi,
 Ne Oja ba pehn yám 'behni mahɛts'i
 ngue da mbäx'i'i ne da bɛnt'i
 i,

ne hin hapu gui 'uaqui nanguɛ yu
 do,
 tengutho im mam bu ja rá m hman
 Oja, bi 'yɛn'a ra zïthu, bi t'ɛmp'a ra
 Jesús buya.

⁷ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Haha, gue'a i hmam bu, pɛ ne
 a i hmam bu, ngue “Nu Oja ma
 Hmuhu njongui sã da zã a ngue da
 bã 'bu majuañi da 'yøt'a im man'a,”
 bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁸ Ne xø man'dandï buya, bi zix
 mahøn'a ra zïthu a ra Jesús bu rá
 nyã n'da ra t'øhø xun hɛts'i, ne bi
 'yuti gátho na ndoho ra ximhãi ne
 gátho 'be'a xun ho i ja bu ja yu hnini.

⁹ Ne bi 'yɛmbi:

—Gátho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i
 'bu gan ðanyahmu gui thãndegui, bi
 t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zïthu.

¹⁰ Ne bi ðah mahøn'a ra Jesús, bi
 'yɛmbi:

—Nu'i grã zïthu, dami 'dagui
 nanguecã, nguetho nu rá m hman
 Oja i ɛna: “Hønt'a Oja ra Hmu ga
 thãndehu ne ga ørpahu rá 'bɛfi a,” bi
 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹ Ne nubuya bi 'da'a ra zïthu bu
 'buh ra Jesús, ne bá ɛh yám 'behni

Oja bi zøpu mí 'bu a ra Jesús bu ðapo
 ne bi 'uñ a.

*Ra Jesús bi ðamp rá 'bɛfi bu ra
 xɛqui Galilea*

¹² Ne bi bøm bu ja ra ðapo a ra
 Jesús buya. Ne nu'bu mí bøm bu,
 bi 'yøde ngue bi jot'a fãdi ra Xuua
 nxixyã. Janangue'a bi mbengda
 bu ra hã Galilea. Guepu ra hnini
 Nazaret bim 'bupu mahøn'a. ¹³ Pɛ
 hinga nya'a bim 'bupu ne bi mba
 bu ra hnini Capernaum, nubu ra
 ndendãdehe guepu ra xɛqui yú
 hã mam bombøtahe ra Zabulón
 ne mam bombøtahe ra Neftalí.
¹⁴⁻¹⁵ Nu'bu mi zøm bu a ra Jesús
 bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra pøngahyã
 Isaías maya'bu ngue ðin ja bu ra hã
 Zabulón ne ra hã Neftalí, i hãnbu ra
 ðãdehe, 'danguadi ra ðathe Jordán,
 ngue ne a i t'ɛmbi Galilea, guepu 'bu
 u i thãnde yú ojažehɛ. Ne bi 'yɛn'a ra
 pøngahyã ngue:

¹⁶ Nu yu jã'i mi 'bupu tengu'bu i
 bupu ja ra 'bɛxui, ne i ja bu
 ran ðate,

pɛ nuya bi nequi n'da ran nequi
 ngue di yot'i,

bi 'yɛn'a ra Isaías 'bu maya'bu. Ne
 gue'a bin ja 'bu mi zøm bu ra Jesús.

¹⁷ Ne nu ra Jesús bi ðu'mi bí mam
 bu rá m hma ne bi 'yɛna:

—Dami pãh nin 'yomfɛnihu
 nanguɛ yu ts'oqui, ngue da zã di
 manda ua rá ts'edi Oja bi zøcua gui
 'buhmbu, bi 'yɛmb yu jã'i a ra Jesús
 'bu mim 'bupu.

*Goho yu mbahuq bi ðɛn'na ra
 Jesús*

¹⁸ Ne n'da ra pa mí 'yo bu ja ra
 ndendãdehe a ra Jesús nubu ra hã
 Galilea, ne bi nu yoho yan 'yohu ðin
 'yohu zehɛ u. Nu'a n'da ra Simón,
 gue'a ra Pedro a. Ne nu man'da ra
 Andrés. Ne nu yu mbahuq u, ne mi
 ɛnxit'a bu ja ra ðãdehe. ¹⁹ Ne nu ra
 Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ba tengauí, gui xihmbu yu jã'i
 da 'yɛc'yɛgui, tengu thoho bu gñi
 theui yu huã gui øt'ui, bi 'yɛmp'u.

²⁰ Nε 'bex bi hyεpυ yá xit'á nε bi dεn'na ra Jesús.

²¹ Nε bi thopuya bin 'yo mi ts'υ a ra Jesús, nε bi nu mi yoho yán 'yohυ dín 'yohυ zεhε υ, nε nu n'da ra Jacobo, nε nu man'da ra Xuua, gátho yoho yá ts'unt'υ ra Zebedeo υ. Nε mín 'yohυ a rá ta mi hu bυ 'ben yá mbosa, mí 'uεt yá xit'á. Nε xø bi xí υ da dεnni mahøn'a. ²² Nε 'bex bi zopυ rá ta nε'υ yá mbosa, 'bex bi dεn'na ra Jesús baya.

Ra Jesús bi xānbi xan ngu yu ja'i

²³ Nε nu ra Jesús mí 'yo gátho ra hāi Galilea nε mí xānba yu ja'i bυ ja yu nijá nε bi ma 'bεpυ dí manda ua rá ts'edi Ojá. Nε midí hoc yu hyεnni ngue 'bε'a gā ní għε mí hεmp'a n'da ngu n'da. ²⁴ Nε gátho yu ja'i bυ ra xεqui Siria bi 'yøde 'bε'a øt ra Jesús, nε bá thunba υ yu hyεnni ngue 'dahma 'dan'yo yu nε mí hεmbi nε'υ mín 'yohυ yu zīthu, nε'υ zānt'a mi sāndāte 'da yu ora, nε'υ xí ts'a rá ja'i, nε gátho bi hoc'a ra Jesús. ²⁵ Nε xan ngu yu ja'i bi dεn'na ra Jesús. Mín numanho da dεnthoho yu ja'i nangue 'bε'a bi 'yøt'e. Nu'υ 'da yu mεngu bυ ra xεqui Galilea, nε υ 'da yu mεngu bυ ra xεqui Decápolis, nε'υ 'da mí 'bupυ Judea, nε'υ 'da mí 'bupυ 'danguadi ra dāthe Jordán, nε'υ 'da mí 'bupυ ra hnini Jerusalén. Gátho bi zøm bυ mi 'bυ a ra Jesús.

5

Ra Jesús bi mba bυ ja ra nyuni

¹ Nε nu ra Jesús 'bυ mi nu yu ja'i εmme xan ngu bi zøpυ, nε bi ndex bυ ja ra nyuni nε mi hupυ. Nε'υ yá xādi baya bi zøm bυ mí hudi, 'darpυ mí huhmbυ. ² Nε bi xānba υ.

Nu'υ i hān rán japi Oja

³ Nε bi 'yεmp'υ yá xādi ra Jesús:

—Nu'υ to'o pāse hingui ho yá mbui bυ na nu Ojá nε da hyon Ojá di zēdi, nu Ojá da zimanho bυ di manda rá ts'edi, janangue'a majāpi υ baya.

⁴ Nε nu'υ tu yá mbui, Ojá da hyurpa yá mbui, janangue'a majāpi υ.

⁵ Nε nu'υ im bēni i cose hāi, da hyān a ra hogahāi bi man Ojá di unni, janangue'a majāpi υ.

⁶ Nε nu'υ i humbi da 'yøt' ran ho, Ojá di japi da 'yøt'e xan ho, janangue'a majāpi υ.

⁷ Nε nu'υ di huεc yá mijā'ihυ, xin di huεc Ojá υ, janangue'a majāpi υ.

⁸ Nε nu'υ n'dat'a im bēni, dim 'buhmbυ Ojá υ, janangue'a majāpi υ.

⁹ Nε nu'υ øt' ran hocpate, nu Ojá da 'yεmbi yá t'uhni υ, janangue'a majāpi υ.

¹⁰ Nε nu'υ i nu ran anbi nangue ran ho i øt'e, da yurpυ di manda rá ts'edi Ojá υ, janangue'a majāpi υ, i εn'a ra Jesús.

¹¹ Nε gan johyahυ 'bυ i υ'ts'ahυ yu ja'i nε i then'nahυ nε i xi ahυ yu fēhni 'bυ guí tengahυ, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹² Nε da hyu ni mbuihυ, gan johyahυ, guim bεmhby ngue 'dat'a ran anbi guín nuhυ υ yu pōngahyā mam 'bet'o, nε i ja 'bε'a dín 'da ahυ ngue am 'bε'ts'i mahεts'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra υ ua ja ra ximhāi

¹³ —Nu'ahυ gyυ qhυ hapυ 'buh yu ja'i, nguetho nu'a ra υ di hoqui 'bε'a i pa njapi, nε nguetho ahυ guídí hoju yu ja'i, i εn a ra Jesús. Pε nu'bυ bi 'bεh rá ts'edi ra υ, ya hin'yυ 'bε'a sā dí hoqui, janangue da mba ma bant'i thoho bυ hāi. Dami jaman-suhυ hin dín ja bυ gui 'yøthυ tengu a, bi 'yεmp'υ yá xādi ra Jesús.

Ran nεqui ua ja ra ximhāi

¹⁴ Nε bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu ahυ gyūn nεquihυ bυ 'buh yu ja'i, bi 'yεmp'υ yá xādi. Dami jafυ da hnu a ran nεqui. Tengu n'da ra hnini i ja bυ ja rá nyā ra t'øhø, am 'batho xan ho ngue hin'yυ 'bε'a i juti. ¹⁵ Ngutho n'da ra sibi, hingui sā da mba ma cū't'i bυ ja ra huada 'bυ da mba ma søque, i jatho da

t'expa m' batho, janangue'a di yot'i gätho 'bupa. ¹⁶ Ne ngutho gui 'yøthue tengu'bua gyu sibiha emme di hyärpua i 'bua yu ja'i. Janangue'a da hnut'ahua xun ho nin t'øt'ehua, ne u da 'yēspa Oja ma Tahu 'bupa mahets'i u buya, bi 'yēmp'u yä xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcahu 'be'a nam bøn'u yün t'ēdi ra Moisés

¹⁷ Ne xø bi 'yēn'a ra Jesús:

—O guim bēmhbua ngue ga 'becä yun t'ēdi bi man ra Moisés ne 'be'a bin xānbate u yu pōngahya, pē bā ēcä ngue ga ut'ahua 'be'a majuani nam bøn u. ¹⁸ Majuani dí xi ahua, gätho 'be'a nt'o'ti bu, ne xinga n'da u ngue hin din ja, 'bu guexta'a i jatho ra ximhäi ne mahets'i. ¹⁹ Janangue'a madí ts'utho maha a ram hma ngue hingui nde da 'yurpa ra güenda n'da, ne i xi u mi'da ngue din jabu da 'yøt'e, pē zi ts'utho rá ts'edi di nequi bu bí ja rá ts'edi Oja bu mahets'i 'bu. Pē nu'u di ja'tsi gätho u mam bu ja rám hma Oja, ne i xi u mi'da ngue din ja bu da 'yøt'e, ne man'da xun ngu rá ts'edi di nequi bu bí ja rá ts'edi Oja, bi 'yēn'a ra Jesús. ²⁰ Ne gue'a dí xi ahua, nde'bu man'da xun ho gui 'yøthua xinda gue ma ngurpihu yu fariseo ne yu xānbate nijä. Nguetho nu'bu hin gui 'yøthua xun ho, njam'bu da zä gui cuthu hapu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yēmp'u yä xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Gue'bu go maya'bu bi sih mam bombøtahua ran t'ēdi ngue im ma: “O guí hācpahua rá te ni mijä'ihu, ne nu to'o da hyäcpa rá te rá mijä'iu, i jatho da ts'anba rá muui a bi 'yøt'e,” bi t'ēmp'u. ²² Pē i jagä man'da ga xi ahua, ngue nu'bu 'bo'o di cuēp rá mijä'iu nangu'e'a bi 'yørpe, ngue im bēni di co'tsi, guehma da nu ran ts'ēmbi. Ne nu'a to'o da xih ra ts'ore bu ja rá hmi rá mijä'iu, da

ts'ixpu 'bua yu ngurpi da ts'ēmbi. Ne nu to'o emme then rá mijä'iu dí mba bu ja ran ts'ēmbi ngue ra sibi njam'bu i huēt'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

²³ Janangue'a nu'bu gui pähä bu ja ra nijä ngue guí ēna gui thāndehua Oja, pē nu'bu gä sōmhbu bu ne 'bex gä bēmhbua 'be'a xquín xihmi ni mijä'ihu, ²⁴ gua peng thohua ne 'be gui mba bu i 'bu a ni mijä'iu gam punbau, ja da zä gui thāndehua Oja buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁵ Ne nu'bu gui pähmbu ja 'be'a guidin xihmbu n'da ni mijä'ihu, pē gan hocpa zehēhu, ne hin gui tōmhbu da ts'ix ahua bu 'bua yu ts'ut'abi. Nguetho nu'bu gui sōmhbu bu, ²⁶ guehma da jo ahua ne hin da hyēc'a thohohu ra zē'mi jague'bu gui unhdu ra mbeti hanga da 'yā ahua, ne xinga n'da centavo da nde gui 'yēspahu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yēna hingui ho ran 'yomt'ēni

²⁷ Ne man'da bi xih yä xädi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'ēdi maya'bu i ēna: “O guí øthua ran 'yomt'ēni.” ²⁸ Pē i jagä man'da ga xi ahua, ngue nu'bu n'da ran 'yohu da hyant'a n'da ra xisu, ne im bēn'a n'da ran 'yomfēni xun ts'o nangu'e a, madague'bu bi bēntho, tengu'bu ya bi 'yøt' ran 'yomt'ēni bu rá mbui a buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁹⁻³⁰ Janangue nu'bu i ja a i ut'ahua ra ts'oqui, pē gui sāmzēhe ni mbuihu madague'bu guim bēmhbua emme xun u 'bu gui 'yēshu. Tengu'bu xquí hyä'a n'da ni dāhu ne xquí 'yēmhbua bu ma'uēni ne xquí n'dadä thohohu, uague tengu'bu xquí hyēc'a nin 'yēihu ne xquí 'yēmhbua bu ma'uēni ne xquí n'da'yē thohohu. Pē man'da xun ho guin nuhu nangu'e gä 'behmbu yu ts'oqui, xinda gue'bu xquí 'yøthua yu ts'oqui ne xquí 'behmbu ran ho mazäi bu ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'yēna hin da hyeh rá xisu n'da ran 'yohu

³¹ Nē man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nē a bi mam 'bu maya'bu gue: “Nu'bu n'da ran 'yohu in nde da hyeh rá xisu, i jatho da 'yot'a n'da ra sōcuā din xummi.” ³² Pē i jagā man'da ga xi ahū, ngue hingui sā da hyeh rá xisu n'da ran 'yohu gue'bu hingui øt' ran 'yomt'ēni a ra xisu. Nguetho nu'bu bi hyeh rá xisu n'da ran 'yohu, di japi da 'yot' ran 'yomt'ēni a ra xisu 'bu bi hyēgui nē dim 'būhmi man'da ran 'yohu. Nē 'bu n'da ran 'yohu dim 'būhmi n'da ra xisu bi thegui, ra 'yomt'ēni a, bi 'yēn a ra Jesús.

Nte ga ndōnbahu rá thuhu, bi 'yēn'a ra Jesús

³³ —Nē guí pāhmbu ran t'ēdi mí hmam 'bu maya'bu ngue i ēna: “Pē nu'bu gá ndōnbahu rá thuhu Ojā, guehma guí jā'ts'a gá mamhbu.”

³⁴ Pē nuya i jagā man'da ga xi ahū, bi 'yēn'a ra Jesús. Hin'yū 'be'a i sā guí ndōnbahu rá thuhu 'bu ja a guí xihmbu ni mija'ihu ngue guín ndefu da 'yēc'yēi a guí xihmbu. Hingui sā guí ndōmhbu Ojā, pē ngutho hingui sā guí ndōmhbu mahēts'i, nguetho nu bu mahēts'i bí ja bu rá ts'ēdi Ojā. ³⁵ Nē xīngui sā guí ndōmhbu ra ximhāi, nguetho nēcua i ja ua rá ts'ēdi Ojā. Nē xīngui sā guí ndōmhbu ra hnini Jerusalēn, nguetho rá hnini rá Thahni Ojā a. ³⁶ Nē xīngui sā guí ndōmhbu ni yāhu, nguetho 'dat'a Ojā bi zān'na, nē xīnga n'da ni xtāhu sā guí sānzehēhu gue'bu xūn t'axi o gue xam pothi da gohi. ³⁷ Pē nu'bu ja a guí xihmbu ni mija'ihu, “da zā,” ga ēmhbu 'bu da zā, “hin da zā,” ga ēnthohu 'bu hin da zā. Pē gātho mī'da yam hma bí nēxpū ja rán 'yomfēni ra zīthu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Bi 'yēn'a ra Jesús hin ga cos'hū 'bu ja a da t'ōrcahu

³⁸ Nē xō bi 'yēn'a ra Jesús:

—Nu'ahu gá 'yōhmbu 'be'a bi sih mam bombōtahū ngue: “Nu'bu n'da ra jā'i di ts'onba rá dā rá mija'iuui, pē nē a da mba ma ts'onbi rá dā. Nē nu'bu rá ts'i da 'yōcpe, ngutho nē'a xin da t'ōcpa rá ts'i.” ³⁹ Pē nuya i jagā man'da ga xi ahū ya, ngue nu'bu 'bu a n'da in nde di un'nahū, pē o guí sūhmbu a. Nē nu'bu 'bo'o da mbēp'ahu 'danguadi ni hmihu, guí unhdū man'da nguadi da mbēp'ahu. ⁴⁰ Nē nu'bu 'bo'o da zix ahū bu 'būh ra zē'mi ngue da gān'na ni pahnihu, pē nē a ni cotohu guí unhdū. ⁴¹ Nē nu'bu i si ahū guí tuspahu rá 'beni n'da ra jā'i n'da ora, xūn ho 'bu nyo ora guí tuxhu a rá 'beni. ⁴² Nē hōnt'a go to'o da 'yā ahū 'be'a i honi, dami unhdū. Nē nu'bu 'bo'o da mip'ahu 'bu ja a guí pēs'hū, pē xūn ho 'bu guí unhdū, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ga huēc man sūihu, bi 'yēn'a ra Jesús

⁴³ —Nē a n'da ram hma maya'bu i ēna: “Dami huēc ni amigohū nē guí ucpa nin sūihu,” mí t'ēn'ahu. ⁴⁴ Pē i ja man'da ga xi ahū, ngue guí huēc nin sūihu, gan yamanhohū u man yū ts'ore nangue ahū, nē guí 'yōrpahu ran ho to'o di uc'ahu. Nē dami 'yāfu rá mate Ojā u to'o i numan'ū ahū nē u di un'nahū, bi 'yēn a ra Jesús. ⁴⁵ Nē nu'bu ngubū guí 'yōthu, 'da'angu gá 'yōthu a ma Tahū 'būpū mahēts'i ngue bá pēnh ra 'ye nē ra hyadi. Pē hinga hōnbū 'bu u yū hocjā'i gue i so ra 'ye nē ra hyadi, pē nēpū i 'būh yū ts'om'bāi, bi 'yēna. ⁴⁶ Pē nu'bu hōnt'ū to'o di huēc'ahu guidi huēju, 'be'a gue gá tāhmbu 'bu ngubū gá 'yōthu. Pē nē n'dat'a gá 'yōthu u yū ziyate hyācāhāi. ⁴⁷ Pē ha guí ēmhbu xūn ho guí øthu 'bu hōnt'ū ni cuhu guidi zēnguahū. Nu'bu guin jahū bu, 'da'angu guí øthu u i thānde yū ojā zēhē. ⁴⁸ Pē nde'bu xūn hotho guí 'yōthu, nguetho xūn hotho Ojā ma

Tah_u bí 'bup_u mahęts'i, bi 'yęmp' u yú xádi ra Jesús.

6

Hin ga ęth_u ran 'yęts'i 'b_u dí ęth_u yun t'ęt'e xun ho

¹ Nę man'da bi man ra Jesús, bi 'yęmp' u mi 'bup_u:

—Pę nu'b_u guí ęth_u rá 'bęfi Oj_u, hin gui 'yęth_u da 'yęs'a ni mija'ih_u, nguetho hin te di 'da ah_u ma Tah_u 'bup_u mahęts'i 'b_u din jab_u gui 'yęth_u, bi 'yęn'a. ² Nę nu'b_u guín nde gui fäxh_u n'da ra hyoya, hin gui 'yęth_u ngue da nu ah_u y_u j_uq'i, tengu ęt' u di yorpa a im bęni 'b_u di un'na n'da ran t'unni y_u hyoya, ngue di um b_u ja y_u nija o guęp_u ja y_u 'yu ngue in nde da 'yęspa y_u j_uq'i 'bę'a i ęt'e. Majuąni dí xi ah_u, ya hęnt'a ran 'yęts'i bi d_uha 'b_u ngub_u i ęt'e, bi 'yęna. ³ Pę nu'b_u i ja a guí nde gui unhd_u n'da zi hyoya, nde'b_u hin gui xihmb_u u mi'da 'bę'a gá 'yęth_u. ⁴ Nę man'da xun ho 'b_u hin njon da nu 'bę'a guídí unhd_u, pę go da nu Oj_u ma Tah_u, nę i ja 'bę'a din 'da ah_u b_uya, bi 'yęn'a ra Jesús.

Hingui yoho guim bęmh_u 'b_u guí yq_u Oj_u

⁵ Nę man'da dí xi ah_u:

—Nu'b_u guí yq_u Oj_u, o guí ęth_u tengu i ęt' u di yorpa a im bęni, bi 'yęn'a ra Jesús. Nu' u, i 'b_up_u ja y_u nija nęp_u ja y_u xo'yu, ęna i yq_u Oj_u pę hęnt'a ran 'yęts'i im bęni. Majuąni dí xi ah_u, hęnt'a ran 'yęts'i bi d_uha nangue 'bę'a i ęt'e. ⁶ Nę nu'b_u guí yq_u Oj_u guí mb_uh_u b_u njon da nu ah_u, pę Oj_u ma Tah_u go i nu ah_u nę di 'da ah_u 'bę'a guí äf_u a, i ęna.

⁷ Pę hinga guęxta'a ram hma gui mamhb_u ngue nte ní mba tho 'b_u guí yq_u Oj_u, tengu i ęt' u tēn y_u o_u zęhę. Nę s_u im bęni i ę'a Oj_u 'bę'a im ma 'b_u xun ngu i xifi. ⁸ Nę o guí ęth_u tengu i ęt' u, nguetho nu Oj_u ma Tah_u ya i p_udi 'bę'a g_utho gui homhb_u gue'b_u hinga ná äf_u, i ęna.

⁹ Pę guim bęmh_u 'b_u guí yq_u Oj_u 'da y_u m hma tengu dí xi ah_u ngue: Nuya ma Ta ahe guí 'bup_u mahęts'i. Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰ Nę dín ndehe dín ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

Nę da t'ęt' u a ni pähä ua ja ra häi tengu tho i t'ęrp_u mahęts'i.

¹¹ Nę dami 'daje ran ts'ihmę dí homhbe ra pa i jab_u ya.

¹² Dami punga ma ts'oquihe, tengu thoho b_u na punbahe u i ęrcahe ran ts'o.

¹³ Nę o guí hęgahe da daje ran ts'o, pę dami y_unje nangue ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'ut'abi, g_u di manda ua ja ra häi ni ts'edi, nę i ja ni ts'edi mixte nj_um'b_u da guadi g_utho y_u pa m_uz_uq_i.

Nę hęnt'a dí xi' ahe ya.

¹⁴ Nguetho nu'b_u gadí punbah_u y_u ts'oqui ni mija'ih_u, ngutho da 'yęt' ah_u Oj_u ma Tah_u 'bup_u mahęts'i, di pun'na ni ts'oqui_u. ¹⁵ Pę nu'b_u hin gadí punbah_u ni mija'ih_u, nę ah_u hin di pun'nah_u Oj_u ma Tah_u 'bup_u mahęts'i 'b_u, bi 'yęn'a ra Jesús.

Hin gui 'yuhmb_u 'b_u guí ęt' yun ts'ihmę 'b_u guín yq_u Oj_u

¹⁶ —Nę nu'ah_u, nu'b_u guí nde gui 'yęt' nin sihmęh_u n'da ora ngue guim bęmh_u Oj_u, o guí ęth_u tengu ęt' u di yorpa a im bęni. Nu' u i ut y_u j_uq'i 'bę'a ęt'e, nde'a dí hnu-manho, pę hęnt'a ran 'yęts'i bi d_uha nangue 'bę'a bi 'yęzēhę, bi 'yęn'a ra Jesús. ¹⁷ Pę nu ah_u, 'b_u guí ęt' nin sihmęh_u ngue guim bęmh_u Oj_u, pę gan 'yomanhoh_u tengu'b_u ya g_un sihmęh_u. ¹⁸ N'dahma njon da b_udi 'bę'a gá 'yęth_u gue gá 'yęt' nin sihmęh_u, nę hęnt'a Oj_u ma Tah_u i nu ah_u 'bę'a gá 'yęth_u, nę i ja 'bę'a di 'da ah_u b_uya, bi 'yęn'a ra Jesús.

Gui hyomhb_u 'bę'a dí nęcmanho b_u mahęts'i

¹⁹ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Hin gui muns'hε 'be'a gdám memβetiha ua ja ra ximhái, nguetho nuua i 'bεh yε zu'uε ngue di ts'oni 'be'a gátho guí pes'hε, ne ja'bu da boxjua, ne ja'bu da βε ahε yε βε. ²⁰ Pεgue gui hyoni gui xanthu 'be'a dí hnumanho ahε bu mahεts'i. Nguetho hin te dim 'bεpε, hin da yarpu yε βε ngue da βε ahε 'be'a guí pes'hε bu, ne hin da boxjua, ne njo'o bu yε zu'uε ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho hεnbu i ja ním pe'ts'i n'da im βεn rá mbúi n'da. Nu'bu guecua ja ra ximhái i ja 'be'a i pe'ts'a n'da, hεnt'ua im βεn a n'da, ne nu'bu guepu mahεts'i, guepu im βεn a n'da 'bu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran nequi ní mbúi n'da

²² Nε xε bi 'yεna:

—Nε nu'bu hεnt'a xεn ho guím βεmhbu ne guí øthε, din ja ahε tengutho 'bu n'da ra ja'i xεn ho rá dā, i handi xεn ho ran nequi, din jabu ni mbúiha. ²³ Pε nu'bu hinga gue'a guím βεmhbu, sá guí εmhbu i ja ahε ran nequi, pεgue xεm 'bεxui thoho ni mbúiha, tengutho 'bu n'da ra ja'i ngue hingui ho rá dā, ne xεm 'bεxui thoho bu i handi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hin di yoho yá hmu n'da

²⁴ Nε xε bi 'yεna:

—Nε hingui sá dim 'bu i yoho yá hmu n'da ra 'yεhε. Nguetho nu'bu yoho yá hmu i 'bu a n'da, nu'a n'da da numanho, ne nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pehmi a, pε nu'a man'da da zocpa thoho rá 'bεfi a. Janangue'a hingui sá yoho yá hmu da den'na n'da. Hingui sá da 'yεmp Ojā rá Hmu 'bu i numanho ε yε mbeti, nguetho tengu'bu rá hmu a ra mbeti, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ojā di jamansu yá 'yεc'yεi

²⁵ —Janangue'a dí xi ahε, hin go guím βεnsehu 'be'a guí sihu

ngue gdám 'bεhmbu, ne xín guím βεmhbu 'be'a guí hyehε. Pε guím βεmhbu ngue man'da di muui ni tehu xinda gue ε nin ts'ihmehε, ne man'da di muui ni ja'ihu xinda gue ε ni hehu, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁶ Dami nuhu yε doja i 'yo hεnbu go hapε, ne hin'yε yá huahi, ne xín te i pe'ts'i, pε dí xi ahε, nu Ojā ma Tahε bí 'bεpu mahεts'i gátho i 'uūn ε. Nε nu ahε, man'da di mu ahε xinda gue ε yε doja, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁷ Nε ha guím βεmhbu man'da nya'a gam 'bεhmbu ua ja ra ximhái 'bu εmme guím βεndumbuihu 'be'a gátho guidí 'bεhmbu.

²⁸ Nε hanja εmme go guím βεnsehu nangue ni hehu. Xøgue ts'utho guí εc'yεihε, bi 'yεn'a ra Jesús. Pε dami nuhu yε dōni i ja bu dāpo, ne nu'ε hingui dim pεfi ne xíngui di hoc yá he. ²⁹ Pε dí xi ahε, man'da mahotho yε dōni xinda gue a rá he ra ts'at'abi Salomón ngue mí he 'bu mi ja rá ts'edi, bi 'yεn'a ra Jesús. ³⁰ Nε ngubu bi 'yøt'a Ojā nangue yε dōni, mahotho nám pa ya, ne nixudi da mba nts'equi ne da t'udi. Janangue'a guím βεmhbu, man'da xεn ho da 'yøt'ahε Ojā xinda gue ε yε dōni, bi 'yεn'a. ³¹ Janangue o guí εmhbu: “Be'a hmaha ga sihu.” Uague: “Be'a hmaha ga hehu.” ³² Nguetho nu'ε i thānde yá ojā zεhε, gue'a zai i hon'ε, pε nu'ahε i 'bεpu ni Tahε bu mahεts'i, ne i pādi 'be'a gā guidí 'bεhmbu, bi 'yεn'a ra Jesús. ³³ Janague'a nu ahε, m'bet'o thoho gan umhbu di manda ahε rá ts'edi Ojā, ne guí hyomhbu n'da ra hogambui nangue rá pāhā Ojā, ne nubaya di 'da ahε 'be'a gátho guí hyomhbu. ³⁴ O guím βεndumbuihu, o guí εmhbu: “Be'a da zā ga øthε 'bu nixudi.” Pεgue guí tømhbε, 'be nixudi ja guí pāhmbu baya 'be'a da zā guí 'yøthε. N'da pa ngu n'da pa i ja 'be'a din ja, bi 'yεn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi ma hingui ho ran yaqi

¹ —“Nuna bi 'yot' yu ts'oqui,” hin gui 'yemhbu, n'dahma hinga gue'a dí ts'ep'ahu a, bi 'yengähe ra Jesús. ² Pe nu'bu guidi yafu u mi'da ngue guim b'emhbu hönse ahü xun ho ahü, pe Oja hin da numanho ahü 'bu. Ne da'ingu da 'yot'ahü Oja tengu gá 'yörpahü u gá yafu, bi 'yena. ³ Hanja bi zä gá nürpahü ra zi häi i o rá dä ni mija'ihü, ne hin go gui pähmbu i o ra xecza ni dähü. In jabu ní nequi ni ts'oquihü. ⁴ Ne ha da zä gui xihmbu ni mija'ihü: “Mba ga hap'a ra häi o ni dä,” sä gui 'yemfu, ne go man'da xun ndoho ra xecza i o ni dähü. ⁵ Emmé guidi yörpahü a gui öthü. Pe nde'bu m'bet'o gan hoja nangue yu ts'oqui guidi hosehu, janangue'a da zä gui hyamp'ahu ra häi o rá dä ni mija'ihü, bi 'yên'a ra Jesús.

⁶ O guidi unhdü a xun ho u yu fo'yo, ndetho da za ahü. O gue'bu guidi unhdü a di muui u yu ts'üdi, ndetho da nem bu häi, bi 'yên'a ra Jesús.

Nu'bu ja da t'äp'a Oja di uni

⁷ Ne xø bi 'yemp'u:

—Dami 'yäfu Oja 'be'a gui homhbu, ne nu'a di 'da ahü. ⁸ Nguetho nu'a to'o da 'yädi, Oja di un'na bi 'yäpi. Ne nu'a to'o ja a i honi, di und Oja a i honi. Ne nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Oja da xocpa a, bi 'yên'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹ Pe nu'ahu madague'bu gyä ts'om'bäihü, xinga n'da ahü guidi unhdü ra do ni t'ühniü 'bu i ä'ahü ra hme, ne xing ra c'eyä guidi unhdü 'bu i ä'ahü ra hua, pe hont'a xun ho guidi unhdü ni t'ühniü. Ha maguet'a Oja ma Tahü 'bupü mahets'i ngue hin di 'da ahü xun ho 'bu ja a gui äfu, bi 'yên'a ra Jesús.

¹² Ne nu'bu gui nde da 'yot'ahü ran ho ni mija'ihü, nde'bu gui 'yörpahü ran ho. Gue'a nam bøn'a rán t'ëdi ra Moisés ne rám hma

yu pøngahyā maya'bu, bi 'yên'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue ra goxthi ne yu yu

¹³⁻¹⁴ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ní yut'a n'da bu ja ra te mazai, tengu'bu n'da ra goxthi xun ts'it'i, uague n'da ra t'u'yu, ne hingui ngu yu ja'i i numanho da thopü. Pe dami hyomhbu gui cuthü bu. Nguetho nu'a ra goxthi xun ndoho ne ra da'yu ní zix a n'da bu ja ran unbi mazai, ne xun ngu u yu ja'i i numanho da thopü, bi 'yên'a ra Jesús.

Nda'a u yu hyäte pøngahyā

¹⁵ —Pe gam fähmbu nangue yu hyäte pøngahyā. Nu'bu i søm bu gui 'bühmbu, sä øt'e tengu'bu yu de'yo ngue xun ho, pe nu yä mbui tengu'bu n'da ra zate. ¹⁶ Ne da zä gui pähmbu yu hyäte pøngahyā nangue yün t'öt'e i øt'e, tengu thoho yu za da bā a n'da nangue yün dät'ä i zupü. Nguetho hin din zupü ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'bu hinga gue'a rá za a. ¹⁷ Pe nu ra za xun ho i zuh yün dät'ä xun ho, ne ngutho ra za hingui ho i zuh yün dät'ä hingui ho. ¹⁸ Nguetho nu'a ra za xun ho hin da zä din zupü yün dät'ä ngue hingui ho, ne ngutho a ra za hingui ho hin njam'bu da zä din zupü yün dät'ä xun ho. ¹⁹ Ne nu yu za hingui ho u yün dät'ä, da mba nt'ets'i ne da t'üdi. ²⁰ Janangue'a da zä gui pähmbu u yu hyäte pøngahyā nangue 'be'a da 'yot'e, bi 'yên'a ra Jesús.

Nda'a u di manda rá ts'edi Oja

²¹ Ne xø bi 'yên'a ra Jesús:

—Ne sä ena yä hmuju u 'da, pe hin da yörpü di manda rá ts'edi Oja u. Pe hont'u majuani i øt' rá pähä ma Ta mahets'i da yörpü u. ²² Ne nu'bu bi zøn pa ran juanbi 'bu rán zegui, xun ngu da mbarqui da 'yengui: “Ma Hmu, nugähe dá

mamhbe a nim hma, ne nangue ni thuhu dá hómhbe thi yá zithu, ne nangue ni thuhu xan ngu yán t'ót'e mixte dá øthe," da 'yengui. ²³ Pɛ nugá ga ɛmp'a: "Njam'bá dá pã ahɛ. Dami 'uehmbɛ ua ja ma hmigã, gyɛ ts'om'bãihɛ," ga ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hønt'a go to'o in nde da 'yø a díma, bi 'yɛn'a ra Jesús

²⁴ —Pɛ nu'a to'o i øh ma nde ne i øt'a ma pãhãgã, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɛ ngue mí ja rán 'yomfɛni ne bi hyø a n'da rá ngu bɛ ja n'da ra dongu xan juani. ²⁵ Nɛ bin ja n'da ra dɔ'ye, ne ɛmmɛ xan ngu yá dehe bi 'yuguí, ne bá ɛh ran dahi xan ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pɛ him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí hørɛ ja ra dongu xan ho. ²⁶ Pɛ nu'a to'o i ø'a dí ma ne hingui ɛrpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɛ ngue ra 'yambɛi, ne bi hyøh rá ngu bɛ mí ja n'da ra 'bomu. ²⁷ Nɛ bin ja n'da ra dɔ'ye ngue bi 'yuh yá dehe, ne ran dahi xan ndoho, ne bi yøt'a rá ngu. Nɛ ɛmmɛ nts'utho bin ja bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yá jã'i bi numanho rán xãdi ra Jesús

²⁸⁻²⁹ Nɛ nu'bɛ mí gua a bi ma ra Jesús 'bɛ mí hyupɛ ja ra nyuni, nu yá jã'i mí huhmbɛ bɛ bi hyonya ɛ.

—Haguen ja i xãbi xan ho, ne hinga ngubɛ i xãngahɛ ma xãnbatehɛ bɛ ja ra nijã, bi 'yɛn'ɛ yá jã'i.

Nguetho nu'bɛ mí xãnba ra Jesús, bi 'yuti ngue mí ja rá ts'edi xan ho a.

8

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɛ mí hɛmb ra t'axca'ya

¹ Nɛ nu'bɛ mí gua a bi man ra Jesús, ne bi gápɛ ja ra nyuni bɛya, ne ɛmmɛ xan ngu yá jã'i mí numanho da dentho mahøn'a. ² Nɛ bá ɛ'a n'da ran 'yohɛ ngue mí hɛmb ra

t'axca'ya. Bin danyahmu bɛ mí 'bãh ra Jesús, ne bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, nu'bɛ ní pãhã, da zã gui 'uec'i ts'ɛ ran ɛ dí hɛmbi.

³ Nɛ nu ra Jesús bɛya bi uat rá 'yɛ bi dãdi ne bi 'yɛmbi:

—I jagã ra pãhã ngue 'bex da zã i. Dami yãni.

Nɛ nu'bɛ mí 'yɛmbi, 'bexgue bi yãn'a ran 'yohɛ. ⁴ Nɛ nu ra Jesús bɛya bi hɛcpa a ran 'yohɛ njon da xifi to'o a bi japi bi yãni, ne bi 'yɛmbi:

—Ní mba bɛ 'bɛh yá mbãjã da nu i ngue ya bi yãn i, ne gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yán t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ ja bi thopɛ ra hnini Capernaum bɛya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhe n'da ra hmudofɛi

⁵ Nɛ nu'bɛ mí zøm bɛ ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ɛ a n'da ra hmudofɛi ra mɛngu bɛ Roma, ne bin c'at'ui ne bi 'yãp ra mate, ⁶ bi 'yɛmbi:

—Nu'i grã Hmu, nu n'da ma 'yɛhe i 'bɛm bɛ ja ma ngu, i ts'a rá jã'i, hingui sã di 'yãni, ɛmmɛ xan 'doni, bi 'yɛmbi.

⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ga mba bɛ ga hoqui.

⁸⁻⁹ Pɛ nu ra hmudofɛi bɛya bi 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui mba bɛ ja ma ngu, grã Hmu, nugã hin dí sũcã tengu e ne hin drã judiøgã. Pɛ dí pãdi ngue i ja ní ts'edi zɛhe, ngue nu'bɛ guim ma da yãni, ne 'bexgue da yãni, bi 'yɛna. Tengu thohogã bin 'dac'i ts'ɛ man t'ɛdi, ne nu'bɛ i ja 'bɛ'a dí xi ɛ ma dofɛi nɛ'ɛ ma 'yɛhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nɛ ngutho i, da zã guim mantho ua ne 'bexgue da yãm bɛya, bi 'yɛn'a ra hmudofɛi.

¹⁰ Nu'bɛ mí 'yøh ra Jesús 'bɛ'a bi man a ra hmudofɛi, bi hyonya thoho ne bi xi ɛ mín 'yohɛ:

—Majuani dí xi ahú, njám'bu xtá tĩngá n'da ma mēnguhú yú ja'í israel dýu judíohú ngue xtám bádi i ja ma ts'edi xán ho tengu na ran 'yohú, bi 'yēn'a ra Jesús. ¹¹ Guim bēmhbú a dí xi ahú, xán ngu yú ja'í ngue gátho na ndoho ra ximhái, ngue him ma mi-judíohú, da 'yēc'yēigui nē da yárpú di manda rá ts'edi Ojá, 'darbú dí m 'búhmbú ma ngárpá bombótahú ra Abraham, nē ra Isaac nē ra Jacob. ¹² Pé xán ngu ma mijudíohú ngue yán sáhu xtán yárpú, pé man'da go da t'entpú ja ra 'bexuí ú, nē din zom bú nē din guxpú yú ts'í, bi t'ēmp'ú yú ja'í 'bú mi 'yēn'a ra Jesús.

¹³ Nē nubúya bi t'ēmp'a ra hmudofú:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'yēc'yēi i ja ma ts'edi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nē 'bexgue bi yán a rá 'yēhe búya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴ Nē nu'bu mí mbenc'a ra hmudofú búya, xó bi tho a ra Jesús, bi zóm bú rá ngu ra Pedro. Nē bi nu 'bem bú rá oi a rá suto ra Pedro, mi hēmb ra pa. ¹⁵ Nē nu ra Jesús búya bi bēndba rá 'yē, nē 'bex bi bōn a ra pa mi hēmbi. Nē bi ndanc'a ra xisu búya, bi hyonba ra hme a ra Jesús nē ú mín 'yohú, nguetho ya bi yán'a ra xisu búya.

Xán ngu yú hyēnni bi hoc'a ra Jesús

¹⁶ Nē nu'bu mín xui búya xán ngu yú ja'í bá ts'í bú mi 'búh ra Jesús ngue mín 'yohú yú zĩthu. Nē hōnt'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gátho bi hyōn a thĩ ú yú zĩthu, nē bi hoc'ú yú hyēnni. ¹⁷ Gátho bin ja 'bē'a bi man a ra pōngahyá Isaiás maya'bu ngue din ja 'bú mi 'yēna: “Da du zēhe 'bē'a gátho xán hēi dín nuhú, nē da nuse 'bē'a gá man ú dí hēmfú,” bi 'yēn'a ra Isaiás 'bú maya'bu.

Yoho yú 'yohú éna da den'na ra Jesús

¹⁸ Nē nu'bu mín nu ra Jesús ngue émmé xán ngu yú ja'í mi 'bāpú, bi 'yēmp'ú yú xádi:

—Masque xán ho 'bú ga thohmbú 'danguadi ra dādehe, bi 'yēna.

¹⁹ Nē nu n'da ra xānbate nijá bi 'yēmbi:

—Xānbate i, dín nde ga tēn'ni i hōnbú go hapú gui mba, bi 'yēmp'a ra Jesús.

²⁰ Nē bi dā a ra Jesús nē bi 'yēmbi:

—Pé nu yú haho i ja yú ngu nē yú doja i ja hapú da 'yoi. Pé nugá ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, hín'yú ma ngungá ua, bi 'yēnthoho ra Jesús.

²¹ Nē xó bi 'yēn'a man'da ra ja'í mín 'yohú búya:

—Ma Hmu, dami tōcpi ts'ú, 'bē ga ācā ts'ú ma ta nē ga tēn'na búya, bi 'yēmbi.

²² Bi dā'a ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Tēnga maha, nu'ú xán du da 'yá ú 'bāpú, tengu'bu nē ú xán du ú, bi 'yēna.

Ra Jesús bi sāyaba ran dāhi nē ra t'ōthe

²³ Nē nu'bu mi gua'a man ra Jesús búya, 'bex bi hyu bú ja ra mbosa nē bi mbāhā yú xádi, dí mba bú 'danguadi ra dādehe. ²⁴ Nē bi mbú'a n'da ran dāhi ts'edi bi 'yēn ra dehe, nē émmé dí thoni yú t'ōthe, bi dons i ts'ú ra dehe a ra mbosa. Pé nu ra Jesús mí áha, him bi 'yárpá ra güēnda 'bē'a midí ja ra dehe. ²⁵ Nē bi 'yá ú yú xádi nē bi 'yēmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yānje, nguetho ya in nde ga tonthú mbo ra dehe, bi 'yēmbi.

²⁶ Nē nu ra Jesús bi dādi:

—Hanja, ha émmé zĩ ts'átho guí éc'yēigahú ngue i ja ma ts'edi, nē guín suhú.

Nē nubúya bi ndanc'a ra Jesús nē bi xi a ran dāhi ngue dín hē nē ra dehe, nē 'bexgue bin hē búya.

²⁷ Nē nu'ú yán 'yohú búya bi hyonya thoho 'bē'a bi 'yōt'a ra Jesús.

—'Be'a di 'yēt'ui na ran 'yohu, nguetho ne ran dahi i ø'a i xifi, ne ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yēmzēhe u.

Ra Jesús bi hoc'i yoho yun 'yohu min 'yohu yu zithu

²⁸ Ne nubuya bi zom bu 'danguadi ra dadehe buya, nguepu ra xequi Gadara. Ne 'bex bá epu yoho yun 'yohu ngue min 'yohu yu zithu, ne man ts'utho u, tengutho u yu zate. Mí 'bapu ja yun 'yāgui u, janangue'a nu yu jā'i i su da thopu hānbu ja ran 'yāgui. Ne 'bex bá epu yun 'yohu bin c'athu a ra Jesús, ne bi mbafi:

²⁹ —'Be'a gni 'yēcua gra Jesús, rá Ts'ant'u i Oja. Ha cpí 'yēhe gui āngahe, ne hinga na sōn ra pa gui āngahe, bi 'yēn yu zithu min 'yohu u yun 'yohu.

³⁰ Ne hinga yatho bu mi 'bu i 'da yu ts'udi. ³¹ Ne nu'u yu zithu buya bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Nu'bu guin nde gui hyōnje thi, dami 'daje ran t'ēdi ga cūthe nu 'yo yu ts'udi, bi 'yēn'u:

³² —Ni mbāhā, dami cūthu nu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ne nu yu zithu buya bi bōm bu ja rá mbu u yun 'yohu, ne 'bexgue bi yurpu 'buh yu ts'udi. Ne nu yu ts'udi buya bin tihi ne bi gapu ja ra nguani, him bi zā bin sāya, nin uēm bu ja ra dehe, bim 'bepu. ³³ Ne nu'u mi fā u yu ts'udi buya, 'bexgue bi mba n'dihi bu ja ra hnini, ne nu'bu mi zōm bu, bi mam buya ngue 'be'a bin ja nangue u yun 'yohu min 'yohu yu zithu, ne nangue u yu ts'udi. ³⁴ Ne bá epu yu mēngu bu ra hnini buya, bi zōpu 'bāh ra Jesús, ne nts'ēdi bi 'yāp ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'be'a bi 'yōt'a.

9

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu xí ts'a rá ja'i

¹ Ne nu ra Jesús buya, xō bá hu mahōn'a ra mbosa, bá peng bu 'danguadi ra dadehe. Bi zōm bu ra

hnini mi 'bu. ² Ne bá thunba bu man'da ra hyēnni mahōn'a, ngue n'da ran 'yohu bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá ja'i. Ne 'bexgue mí pā a ra Jesús mí ep'yei u ngue i jase rá ts'ēdi, janangue'a bi 'yēmp'a ra hyēnni:

—O te guim bēni n'yō, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yēn'a ra Jesús.

³ Ne nu'u 'da yu xānbate nija buya, nu'bu mi 'yōde 'be'a bi man ra Jesús, 'bex bi bēn u:

—Nuna ran 'yohu hingui ho i øt' na, ha hinga hōnt'a Oja sā di punba n'da, mi ēnse u.

⁴ Pe nu ra Jesús 'bex bi bādi 'be'a mim bēn'u yu xānbate nija, ne bi 'yēmp'u:

—Hingui ho guim bēmhbū mbo ni mbuihu, ngue guí ēmhbu hingui ho 'be'a dá øt'ā, bi 'yēna. ⁵⁻⁶ Ha guim bēmhbū nte ní mbatho dá xicā ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guim bēmhbū man'da xquí pāhmbu i ja ma ts'ēdi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pe nuya ga ut'ahu ngue i ja man t'ēdigā ua ja ra hāi ga punba yu ts'oqui yu jā'i, nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, bi 'yēmp'u.

Ne xō bi 'yēmp'a ran 'yohu i ts'a rá jā'i buya:

—Dami ndants'i, cax ni fidi, ní mba ni ngu, bi 'yēmbi.

⁷ Bex bi ndanc'a ran 'yohu mi ts'a rá jā'i, bi mba rá ngu. ⁸ Ne nu'bu mín nu yu jā'i 'be'a bi 'yōt'a ra Jesús, bin su ne bi 'yēspa Oja nangue a n'da ra jā'i bin t'un'na ran t'ēdi ngue di punba yu ts'oqui yu jā'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹ Ne nu'bu mi bōm bu ra Jesús, bi thopu mi hucā bu dí hacā ra renta, drā hyācāhāigā ngue drā Mateo, ne bi 'yēngui:

—Dami tengui.

Ne nubuya dá ndangui ne dá tēnni.

10 Nε nubuya 'darbη dán sihmēgāhe ra Jesús yú xādigāhe a ya. Nε bi zōm bη xηn ngu yη ziyate hyācahāi nε yη ts'om'bāi, 'darbη dá huhmbe bη dán sihmēhe. 11 Nε nu yη fariseo buya, ngue im bēni hōnse xηn ho, 'bη mī nu 'bē'a bi 'yōt'a ra Jesús, bi 'yāngāhe ngue yú xādigāhe buya:

—Hanja in jabη ni xānbatehη 'darbη i sihmēhη yη ziyate hyācahāi nε yη ts'om'bāi, bi 'yēn'η.

12 Nu'bη mī 'yō'a ra Jesús 'bē'a bi man η, bi 'yēmp'η:

—Hingui honi to'o da mbāx η im bēnse xηn zaqui tengu ahη, pε hōnt'η i pāse xηm bōca i honi to'o da mbāx η tengu ya i nde da dengui, bi 'yēmp'η. 13 Ní mbāhā bán xāhmbη bη ja ni sōcuahη 'bē'a nam bōn'a rām hma Ojā ngue i εna: “Pε nugā man'da dí numanho 'bη gui 'yōthη ran hūcate xinda gue η yη 'bōts'e guidí 'dajη,” i εn Ojā, i εm bη ja yú sōcuā Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús. Nε nugā him bá εcā gan zon'dη im bēnse xηn ho, pε bá εcā gan zon'dη i pādi hingui ho, janangue da zā di pāh yán 'yomfēni, bi 'yēn'a ra Jesús, bi 'yēmp'η yη fariseo.

Ra Jesús bi manda'a nípa da 'yē't' yán sihmē yú xādi

14 Nε n'da ra pa buya bi zōm bη 'bηh ra Jesús yú xādi ra Xuua Nx-ixyā, nε bi 'yānni:

—Hanja dí ε't'āhe man ts'ihmē, nε yη fariseo, pε nu ni xādi hingui ε't' yán ts'ihmē η, bi t'ēmp'a ra Jesús.

15 Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bη mī dādi, bi 'yēmbi:

—Pε nu'η i 'būpη ja ran thāti hin da du yú mbēi, nguetho 'būpη a ran 'yohη din thāti. Pε da zōn ra ora da ts'ispa a ran 'yohη, nε ja da 'yē't' yán ts'ihmē buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

16 Pε nu'a din xā η ma xādigā hin da bōmanho 'bη nε'a ram hma maya'bη da dēn ya, bi 'yēna. Tengutho'bη n'da ra 'ya'bōt'e 'bη dí 'bōt'a ra 'bōt'e ma'da'yo, hin

da bōmanho, nε nu'a ra 'bōt'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bōt'e. 17 Nε tengutho i øt' yη jā'i 'bη da xit' ra gui'uva ma'da'yo bη ja ra 'yambot'asēi, da fō'a nε dim fāni. Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bη ja ra mbot'asēi ma'da'yo, nε hin da fōgue nε hin dim fāni, bi 'yēn'a ra Jesús, bi 'yēmp'η yú xādi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, nε bi hoc'a n'da ra xisu mī hēmb ra mbāji

18 Nε nu'bη mī yāhη η, 'bexgue bi zōm bη n'da ra ngurpi bη ja ra nija, nε bin danyahmu bη mī 'bāh ra Jesús nε bi 'yēmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yōrqui ts'η ra mate ga mbē gui cāx nī 'yē, nε da dāmbēni.

19 'Bex bi mba a ra Jesús, bi dēn'na bi du rá t'uhni. Nε gātho dá mbācāhe dyη xādigāhe. 20 Nε nu'bη má mbāhmbe bη 'yu, hin da ná sōmhbe bη ja rá ngu a ra ngurpi, bi zūje n'da ra xisu ngue ná 'dē'mayo njeya min 'youi ra mbāji. Bi hyān bη rá xūtha ra Jesús nε bi dārpa rá nyāni rá pahni. 21 Nguetho mī εnse ra xisu: “Go hōntho ga thārpa rá pahni, ya da yāngui.” 22 Nε nu'bη mī dārpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyē a ra Jesús, bi nu a ra xisu nε bi 'yēmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yān i nguetho gā 'yēc'yēi i ja ma ts'edi, bi 'yēmbi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yān'a ra xisu buya.

23 Nε bi tho a ra Jesús buya, dá sōngāhe bη rá ngun'a ra ngurpi, nε mī 'būpη yη mbē'bida nε xηn ngu yη jā'i mī 'būpη ngue mī εna xtā 'yāh ra hmute xí du. 24 Nε bi 'yēn'a ra Jesús:

—Dami pōmhbη thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, nε i ātho, bi 'yēmbi.

Pε bin thetho η yη jā'i 'bη mī 'yō a bi xifi, nguetho mī pā η ya xí du ra hmute. 25 Nε nu'bη mī bōn'η yη jā'i buya, bi thopη mbo mī 'bēn a

ra hmute ra Jesús, ne bi bendba rá 'yé 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute.
²⁶ Ne gátho na ndoho ra xequi b_u bi 'yò ñ y_u ja'í 'be'a bin ja.

Yoho y_u xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁷ Ne bi bøm b_u rá ngu ra ngurpi a ra Jesús. Ne bi denni yoho y_u xädä, ne i mba't' b_u ní mba:

—Dami huëgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yëmbi.

²⁸ Ne bi zøm b_u ja ra ngu a ra Jesús, bi den'nd_u y_u xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha guí é'c'yëiui i ja ma ts'edigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yën a ra Jesús.

—Dí é'c'yëi'be ngue i ja ni ts'edi, gra Hmu, bi 'yën ñ y_u xädä.

²⁹ Nu ra Jesús b_uya bi därpa y_u dä ne bi 'yëmbi:

—Din ja tengu a gá 'yë'c'yëiui, bi 'yëmbi.

³⁰ Ne 'bex bi xo ñ y_u dä. Ne nu ra Jesús b_uya bi hecpa ñ y_uan 'yoh_u, bi 'yëmbi:

—Njon gui xihmi 'be'a dá øt'au.

³¹ Pë høntho bi bøm b_u y_u xädä, 'bex bi xih y_u ja'í 'be'a bi 'yörpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

³² Nu'b_u mi bøn ñ y_u xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yoh_u a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zïthu min 'youi.

³³ Nu ra Jesús b_uya bi hyønba thi ra zïthu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyä a b_uya. Nu y_u ja'í b_uya bi hyonya thoho 'b_u mi nu a bin ja, ne bi 'yëna:

—Hinjam'b_u xtá nuh_u ua ja ma häih_u ra Israel tengu dí nuh_u ya, bi 'yën ñ.

³⁴ Pë nu ñ y_u fariseo sä i éna:

—Nuna ran 'yoh_u i høn a thi y_u zïthu nangué rán t'ëdi bi un'na rá hmu y_u zïthu, sä i éñ ñ.

Bi huëc y_u ja'í ra Jesús

³⁵ Ne nu ra Jesús nzäi mi pa b_u ja y_u hnini ne min xänbate

b_u ja y_u nijä, ne mim mam b_u ran ho ma'da'yo ngue 'bep_u ní manda rá ts'edi Ojä. Ne midí hoqui hønt'a go man ñ i hëmb y_u ja'í.
³⁶ Ne bi huëc'ñ y_u ja'í a ra Jesús nguetho mi 'b_ui tengu'b_u y_u de'yo 'b_unjon midí jamansu, i 'yodumb_ui thoho. ³⁷⁻³⁸ Ne bi 'yëngähe ngue y_u xädigähe:

—Majuqni dí xi ah_u, x_un ngu y_u ja'í i 'b_ui ngue di dáp rá mb_ui Ojä 'b_u'bo'o da xifi nangué'a, pë hingui ngu i 'b_ui ngue da xifi. Nde'b_u gui 'yäf_u Ojä di un ra 'bëfi mi'da da mbäx'a rá 'bëfi. Tengu'b_u i ja n'da ra huqhi x_u 'yot'i, ne hingui ngu y_u mbëfi, ne da 'yäp'a ra mehuqhi mi'da y_u mbëfi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yën'a ra Jesús.

10

Nu ra Jesús bi zänni 'de'mayoho y_u xädi

¹ Ne nu ra Jesús b_uya bi zängahe dí 'de'mayoho gähe y_u xädigähe, ne bi 'daje rán t'ëdi ga hømhb_e thi y_u zïthu ne ga hoje 'be'a gä nín ñ i hëmb y_u ja'í.

² Ne nugähe 'de'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, ne'a ra Andrés rán 'yoh_u a ra Pedro. Ne ra Jacobo ne a ra Xuua rán 'yoh_u a ra Jacobo, ngue gätho yoho y_u ts'unt'ñ ra Zebedeo ñ. ³ Ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Tomás, necä dra Mateogä ngue min həcähäigä, ne ra Jacobo rá ts'unt'ñ ra Alfeo, ne ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ ne ra Simón t'ëmbi ra cananista; ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dä a ra Jesús. Ne guecähe 'de'mayoho bi huangähe ra Jesús.

Bi mben'd_u y_u xädi da mamp'a rámh_u

⁵ Ne nu'b_u mí zängahe dí 'de'ma yohogähe bi 'yëñje:

—Nuya hin gui mbähä b_u i 'b_u ñ him ma mijudíoh_u, dy_u israelh_u. Xínga guep_u ra xequi Samaria gui

mbähä. ⁶ Pɛ nuya gui mbähä bɛ
'bɛ ɛ ma mɛnguhɛ yɛ israel. Nu'ɛ i
'bɛi tengu yɛ dɛ'yo bi 'bɛh ra 'yu in
nde xtɛn donspɛ ja ran dɛtɛ. ⁷ Nɛ
nubɛ hapɛ gui mbähä gui 'yɛmfɛ:
“Damin umhbɛ ya ngue di manda
ahɛ rá ts'ɛdi Ojɛ,” bi 'yɛngähe ra
Jesús. ⁸ Gui hojɛ ɛ i hɛmp'a ra
t'axca'ya, nɛ hɔnt'a go man ɛ i hɛmb
yɛ ja'i, nɛ gui xoxhɛ ɛ xɔn du, nɛ
gui hyɔmhɛ thi yɛ zɪthu in 'yohɛ da
yɛ ja'i. Nɛ nu'bɛ gui 'yɔthɛ ɛ, hin
gui 'yäh nin zäbiɛhɛ, nguetho hin dá
pä ahɛ a ma ts'edigä, bi 'yɛngähe ra
Jesús.

⁹ Nɛ hin te ma mbeti gui hyɛxhɛ
'bɛ gá mbähä, bi 'yɛngähe. ¹⁰ Nɛ xɪn
ni tu'dɔzɛ gui tuxhɛ, nɛ hɔnt'a ni
he gui hehɛ nɛ hɔnt'a ni thɪxfani gui
'yɛthɛ, nɛ hin'yɛ 'bɛ'a gui hyɛxhɛ,
nguetho nubɛ gui sɔmhɛbɛ i ja nin
t'ɛdi ngue da zimanho ahɛ ɛ.

¹¹ Nɛ nu'bɛ gá sɔmhɛbɛ bɛ ja yɛ
hnini ma mi israelhɛ gui 'yänhdɛ
hapɛ 'bɛ a n'da ran 'yohɛ ngue
ra hocjɛ'i nɛ nu'a gätho yɛ ja'i
i numansu a. Nɛ guepɛ gam
'bɛhmbɛ bɛ, jague'bɛ gui thohmbɛ
bɛ man'da ra hnini mahɔn'a, bi
'yɛngähe ra Jesús. ¹² Nu'bɛ gá
sɔmhɛbɛ bɛ ja rá ngu, gui zɛnguahɛ,
gui 'yäfɛ rán japi Ojɛ nangue'a. ¹³ Nɛ
nu'bɛ rán säui a da 'yɔt'ahɛ ɛ yɛ
mɛngu bɛ hapɛ gui sɔmhɛbɛ, Ojɛ di
un rán japi gá 'yäfɛ bɛya. Pɛ nu'bɛ
hin'na, tengutho 'bɛ nte gamí 'yäfɛ.

¹⁴ Nɛ nubɛ hapɛ gui sɔmhɛbɛ, nu'bɛ
hin da zimanho ahɛ nɛ hingui nde
da 'yɔmanho a gui xihmbɛ, dami
pɔmhɛbɛ bɛ nɛ gui huajɛ yɛ bɔhɛi ni
guahɛ. Nu'a nam bɔn'a gui sohmbɛ
bɛ ɛ. ¹⁵ Nɛ majuaɛi dí xi ahɛ, nu
yɛ mɛngu bɛ i ja n'da ra hnini hin
da zimanho ahɛ, pɛ nu'bɛ bin ja
ra pa ran juanbi, man'da ɛmmɛ xɛn
ɛ tho da nu, xinda gue'ɛ mí 'bɛpɛ
maya'bɛ bɛ ja ra hnini Sodoma nɛ
ra hnini Gomorra, bi 'yɛnje a ra
Jesús.

Yɛn ɛnbi da nu yɛ xädi ra Jesús

¹⁶ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nuya hɔnbɛ go hapɛ ga
pɛn'nahɛ, ɛmmɛ di ɛn'nahɛ ɛ 'bɛpɛ,
tenguthoho yɛ zate di ɛnba yɛ
dɛ'yo. Damim fähmbɛ tengu yɛ
c'ɛya nɛ gui 'yɔthɛ tengu ɔt' yɛ t'azɛ,
hɔnt'a ran ho gui 'yɔthɛ. ¹⁷ Nɛ gam
fähmbɛ, nguetho nu yɛ ja'i di dá ahɛ
bɛ 'bɛh yɛ ngarpi bɛ ja yɛ nijɛ, nɛ da
mbɛp'ahɛ. ¹⁸ Nɛ da zix'ahɛ bɛ 'bɛh
yɛ zɛ'mi nɛ yɛ ts'ut'abi, nguetho gui
ɛc'yɛigahɛ, pɛ hinga ndetho da zix
ahɛ bɛ. Nguetho nu'bɛ da zix ahɛ
bɛ, da zä gui xihmbɛ yɛ zɛ'mi nɛ
yɛ ts'ut'abi nangue ma thuhugä,
n'dahma nɛ ɛ yɛ judío nɛ ɛ i thande
yɛ ojɛ zɛhɛ da 'yɔde nanguécä. ¹⁹
Nɛ nu'bɛ da ts'ix ahɛ bɛ 'bɛh
yɛ ts'ut'abi, o gui hɛdumbɛiɛhɛ 'bɛ'a
guim mamhbɛ o gue'bɛ da zä gan
yähɛ uague hin'na, nguetho Ojɛ
di 'da ahɛ ran 'yomfɛni 'bɛ'a gui
mamhbɛ 'bɛ bi mba ma juan'ni ahɛ.
²⁰ Nguetho hinga gueɛe ahɛ gan
yähɛ 'bɛ bi mba ma juan'ni ahɛ, pɛ
gue'a rá Hogandahi Ojɛ ma Tahɛ
din yɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

²¹ Nɛ dim 'bɛ i 'da di däsɛ yán
'yohɛ da mba ntho. Nɛ nu'ɛ 'da
di däsɛ yɛ ts'unt'ɛ bɛ 'bɛh ra zɛ'mi
da tho. Nɛ dim 'bɛ i 'da yɛ ts'unt'ɛ
di yɛp zɛhɛ yɛ ta ngue da tho. Nɛ
din jabɛ da t'ɔrpa ɛ i ɛc'yɛigui, bi
'yɛn'a ra Jesús. ²² Nɛ gätho na ndoho
ra ximhäi da ts'an ahɛ nangue
gui tengahɛ, pɛ nu'bɛ gui hyäthɛ
gue'bɛ go ran zɛgui, gui tɛha gan
yähmbɛ bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.
²³ Nɛ nu'bɛ n'da ra hnini di ɛc'ahɛ,
dami 'dahmbɛ bɛ, nɛ gui mbähä bɛ
man'da ra hnini bɛya. Nɛ majuaɛi
dí xi ahɛ, hin gní täthɛ gätho yɛ
hnini Israel gui xihmbɛ rám hma
Ojɛ nɛ gui 'dahmbɛ, 'bɛ bá pengä.

²⁴⁻²⁵ Nɛ tengu thoho n'da ra xädi
hin da t'ɛmbi xɛn ho 'bɛ him bi
t'ɛmbi xɛn ho rá xänbate; nɛ hin da
hnumanho n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ him bi
hnumanho rá hmu. Nɛ din jabɛ
da 'yɔt'ahɛ, hin da numanho ahɛ

yá ja'i, tengu thohogui him bi hnu-manhogui, ne i t'engui drá zithu, bi 'y'en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hont'a Oja da ts'u

²⁶—Janangue'a hingui suh'u 'be'a da 'yot'ah'u yá ja'i, guehma gui mamhb'u a dí xi ah'u. Hin gui cõmhb'u a. ²⁷ Nu'a dí xi ah'u ua njonguin nu, dami mamhb'u b'u 'buh yá ja'i, ne nu'a dí xi ah'u njongui øde, dami mbahmb'u b'u ja yá hnini, da t'øp'u 'be'a gätho dá xi ah'u ya, bi 'y'engähe ra Jesús. ²⁸ Ne o guí suh'u u in nde da hyo ah'u, hin'yá yá ts'edi ne'a ni mbuih'u di juat'ah'u. Man'da xan ho 'b'u gui suh'u a Oja, ne hont'a i sä di un'na ni ja'ih'u ne ni mbuih'u b'u ja ran unbi mazäi, bi 'y'engähe ra Jesús.

²⁹⁻³¹ Janangue 'yo guí hadumbuih'u, guim bẽmhb'u yá doja i 'bä b'u ja yá täi, hingui ngu di muui, pẽ nu'u xinga n'da da du 'b'u hin rá pähä Oja da du. Janangue'a guim bẽmhb'u, hin'yá 'be'a din ja ah'u 'b'u hin rá pähä Oja din ja. Nguetho man'da di mu ah'u b'u na nu Oja xinda gue u yá doja, ne i pädi gätho nanguue ah'u. Janangue'a hin gan suh'u, bi 'y'engähe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

³²—Ne gätho to'o da mam b'u 'buh yá ja'i ngue i tẽgä, necä gam ma b'u 'buh ma Ta nub'u mahẽts'i nanguue u. ³³ Pẽ nu'a to'o din cõm b'u i 'buh yá ja'i nanguecä, necä xin ga cõm b'u bi 'buh ma Ta b'u mahẽts'i, bi 'y'engähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'u u to'o da denni

³⁴—Ne hin guim bẽmhb'u ngue bá ẽcä da zeh yá sui, pẽ man'da din ja yá sui nanguecä. ³⁵⁻³⁶ Nu yá 'yẽc'yẽi da ts'up'u ja rá nguse, nu'b'u hing yá 'yẽc'yẽi 'bup'u. Nu yá yoh'u din suhmb'u yá ta, ne nu yá xisu baya din suhmb'u yá mbe ne u yá cä, nanguue u hingui ẽc'yẽigui, bi 'y'ena.

³⁷ Pẽ nu'b'u n'da ra ja'i man'da im bẽn'a rá ta ne rá mbe xinda guecä, hin ga ẽmbi ngue rá hmugui. Ne nu'b'u n'da ra ja'i man'da im bẽn'a rá ts'ant'u ne rá t'ixu xinda guecä, ngutho u hin da zä ga ẽmbi ngue rá hmugui, bi 'y'en'a ra Jesús. ³⁸ Pẽ nu'b'u 'bo'o ẽna i tẽngui ne hingui hāt' yá unbi da t'ørpe, necä xín ga ẽmbi rá hmugui. ³⁹ Ne nu'a to'o da zu da thäcpa rá te nanguecä, da mba ma unbi b'u ja ran däte rá te a, pẽ nu to'o hin da zu da thäcpa rá te nanguecä, hin da mba ma unbi b'u ja ran däte a, bi 'y'engähe ra Jesús.

Ra Jesús i man'yán t'unni

⁴⁰ Ne xø bi 'y'en'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ah'u, necä xin bi zimanhogui, ne'a bá pẽngä xim bi zimanho a. ⁴¹ Ne nu'a to'o da zimanho n'da rá pøngahyã Oja nanguue a ra 'bẽfi i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pøngahyã. Ne nu'b'u 'bo'o da zimanho n'da ra hocjä'i nanguue a ran hocjä'i i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴² Ne nu'b'u n'da ra ja'i i ja 'be'a di un'na n'da ma xädigä ngue'a i tẽngui, madague'b'u hont'i ts'u ra dehe di unni, pẽ ne a i ja 'be'a din t'unni ngue man'da xan ho, bi 'y'en'a ra Jesús.

11

Ra Xuua Nxixyã bi manda dí änni to'o a ra Jesús

¹ Nu'b'u mi gua a man ra Jesús baya, bi mbẽngähe dí 'de'mayohogähe. Ne n'danni bi mbase ra Jesús baya. Bi mba bin xänbate b'u mi'da yá hnini b'u ra häi Galilea.

² Ne mi ofädi ra Xuua Nxixyã, ne bi sifi 'be'a gätho bi 'yot'a ra Cristo, janangue'a bi mbẽn'ndu yoho yá xädi a ra Xuua. Ne nu'b'u mi zøm b'u 'buh ra Jesús, ³ bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Oja, ngue mi hma ba ẽhe, uague ga

thoqui ga tømhbũ, bi 'yɛn'ũ yũ xädi ra Xuua.

⁴⁻⁵ Nu ra Jesús bũya bi 'yɛmp'ũ yũ xädi ra Xuua:

—Ni mbɛ bũ, gui xihmi a ra Xuua 'be'a gätho gui øhmi, bi 'yɛmbi. Dami xihmi 'be'a guín nuui, ngue nu yũ xädä bin zø yũ dä ya, nɛ'ũ yũ dogua i 'yo, nɛ'ũ mi hɛmb ra t'axca'ya ya bi yän ɛ, nɛ'ũ yũ gogu ya i øhnaɣa ya, nɛ'ũ 'da xøn du i pa nsots'i, nɛ yũ hyoya i si a ram hma ngue 'bɛpũ dím pø ɛ. ⁶ Majapi ɛ to'o hin di ɛt' yũ mbwi nanguécä, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bũ mi 'yɛmp'ũ yũ xädi ra Xuua.

⁷ Nɛ nu'bũ mi mbenc'ũ yũ xädi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih yũ ja'i 'be'a øt' ra Xuua, nɛ bi 'yɛmbi:

—'Be'a guí mbähä guin nuhũ bũ ja ra dapo 'bũ mi 'bɛpũ ra Xuua. Ha gä mbähä gbá nuhũ n'da tengu ra xithi i ɛn ran dahi. ⁸ Uague gä mbähä gbá nuhũ n'da ran 'yohũ mahotho rá he mí he. Pɛ guí pəhmbũ to'o mahotho yũ he i 'bɛpũ ja yũ ngunts'ɛt'abi ɛ. ⁹ Uague gä mbähä gbá nuhũ n'da rá pəngahya Oja. Majuani ngue gán nuhũ n'da rá pəngahya Oja, nɛ nu'a, man'da xən hɛts'i rá ts'edi a xinda gue'ũ gä mi'da yũ pəngahya. ¹⁰ Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam bũ ja rám hman Oja maya'bũ 'bũ mí 'yɛna: M'bet'o ga pəhna n'da ran 'yohũ

ngue mam 'bɛhni

da xih yũ ja'i ngue da dɔp'e'e xən ho, bi 'yɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹ Majuani dí xi ahũ, njon mí 'bũh man'da ran 'yohũ man'da xən hɛts'i nangué a rá 'bɛfi bin t'unni xinda gue a ra Xuua. Pɛ hɔnt'a go to'o din uni ngue di manda rá ts'edi Oja, madague'a hingui hɛts'i rá 'bɛfi din t'unni, pɛ man'da xtán hɛts'i bũ dí nɛqui, xinda guepũ ni nɛqui a ra Xuua ya, bi 'yɛna.

¹² Asta gue'bũ mi dɛmp' rá 'bɛfi ra Xuua nɛ guehya, i honi da yarpũ di manda rá ts'edi Oja yũ ja'i. Nɛ nu'ũ i humbi i honi, da dāha da yarpũ,

bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹³ Nɛ gue'a bi man ɛ yũ pəngahya maya'bũ ɛ bin ja, nɛ mí ɛm bũ ja yán t'ɛdi Oja, nɛ gue'ũ mí man ɛ 'bũ hín ním 'bũh ra Xuua. ¹⁴ Nɛ nu'bũ guí ɛc'yei a dí xi ahũ, gui pəhmbũ ngue tengu'bũ da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías guí tømhbũ ngue mí 'bũh maya'bũ. ¹⁵ Nɛ nu'bũ 'bo'o i ja rá zagu di jamansu a dím mangä ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Ga xi ahũ 'be'a guí øthũ ya, ngue nte guí ɛrpahũ ra güenda. Guí øthũ tengu i øt' yũ t'əhni 'bũ in ɛni. Din sɛsɛ ɛ, nɛ i xih yũ mit'əhnihũ: ¹⁷ “Dá pixt' mam 'bixt'i pɛ hin gá 'yarpahũ ra güenda, nɛ hin gán nɛhmbũ,” i ɛn'ũ 'da. “Pɛ nugähe dá pɛ'be n'da ra 'bɛi ngue tengu'bũ xøn du n'da, pɛ nte gä bɛhmbũ nɛ hin gán zomhbũ,” i ɛn'ũ mi'da yũ t'əhni. ¹⁸ Nɛ nguetho guí øthũ, hin gá 'yarpahũ ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yán sihmɛ nɛ him bi zi ra vino, pɛ gá 'yɛmdahũ in 'youi ra zĩthu. ¹⁹ Pɛ nugä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xən ho man ts'ihmɛ 'bũ n'dandĩ nɛ ma ts'it hegä, pɛ xinga guecä guí ɛrcahũ ra güenda. Pɛ guí xijũ yũ fɛhni, guí ɛnjũ: “Nuna ran 'yohũ ran zäthu nɛ ra mihni na, nɛ yũ amigo yũ ts'om'bäi nɛ yũ ziyate hyacahäi,” guí ɛnjũ. Pɛ Oja i pədi 'be'a xən ho da 'yøt'e ngue bi zānga'be, bi 'yɛn a ra Jesús.

N'da ram hma nangué ran ɛnbi da nu yũ ja'i him bi pəh yũ mbwi

²⁰ Nɛ man'da ram hma bi man ra Jesús nangué yũ hnini bũ bi 'yøt'e xən ngu yán t'øt'e mixte. Nguetho nu yũ ja'i bũ, njam'bũ bi nde bi pəh yũ mbwi, madague'a bi nu yán t'øt'e mixte. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

²¹ —Huɛhi maha ahũ gyũ mɛnguhũ bũ ra hnini Corazín nɛ ra hnini Betsaida, nguetho nu'bũ xcá øt'ä yən t'øt'e xcá ut'ahũ bũ ja ra hnini Tiro nɛ ra hnini Sidón, xtán du yũ mbwi nangué ran ts'o mí øt'ũ nɛ xtí pəh yũ mbwi ɛ. ²² Janangué'a

nu'bɛ bi zɔn ra pa din ja ran juɒnbi, man'da xɛn ɛ tho ran ɛnbi gui nuhɛ xinda gue ɛ 'bɛpɛ Tiro nɛpɛ Sidɔn, bi 'yɛmbi. ²³ Ngutho ahɛ gyɛ mɛnguhɛ ra hnini Capernaum. Masque guí ɛmhɛ man'da xɛn hɛts'i rá ts'ɛdi ni hninihɛ xinda gue ɛ mi'da. Pɛgue hin'na, guehma da mba ma juadi ahɛ. Nguetho nu'bɛ xcá ɔt'á yɛn t'ɔt'e mixte bɛ ra hnini Sodoma tengu dá ɔrpɛ ja ni hninihɛ, hin xtán guadi nangue ra sibi, nguetho xtím päh yán 'yomfɛni yɛ mɛngu bɛ, nɛ guexta'a di jat'a ra hnini ya. ²⁴ Pɛ guehma majuaɒni dí xi ahɛ, 'bɛ bin ja ran juɒnbi, man'da xɛn ɛ tho ran ɛnbi gui nuhɛ, xinda gue a da nu yɛ mɛngu bɛ ra hnini Sodoma, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mbɛi n'da

²⁵ Nɛ nubɛya nu ra Jesús bin yaɒi Ojɔ nɛ bi 'yɛna:

—Ma Ta i, gra Hmu mahɛts'i, nɛ gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi bɛ'a ram hma nangue ni ts'ɛdi ɛ im bɛnse ja yán 'yomfɛnise, pɛ gá japi bi bɛdi nangue'e ɛ i hon'a'i, tengu yɛ t'uhni ngue hin te i pɛdi. ²⁶ Nɛ gue'a gá 'yɔt'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhose guí ɔt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ min yaɒi Ojɔ rá Ta.

²⁷ Nɛ xɔ bi 'yɛmp'ɛ yɛ ja'i bɛya:

—Gätho 'bɛ'a i ja, bi 'dacá ma Ta. Nɛ njon da baɒui xɛn ho, hinda hɔnt'a ma Ta i paɒui. Nɛ njon da bɛdi xɛn ho ma Ta, hinda hɔngdä ngue rá Ts'ɛnt'ɛgui dí pɛcä a, nɛ ɛ ngue ma pähä ga japi da bɛdi, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰ Nɛ nu'bɛ gá yähmbɛ nɛ gán xɔmbɛihɛ nangue 'bɛ'a gätho guí ɔthɛ, ba ɛhmbɛ gui tengahɛ, nɛ nugä ga hut'a ni mbɛihɛ. Nɛ nu'a ra 'bɛfi dí 'da ahɛ hingui hɛi a, tengu bɛ dí huthɛ ran thuyɔ dín hyanbahɛ ya. Nɛ nugä dí set ma mbɛi nɛ hin'yɛ ran 'yɛts'i ma mbɛi, nɛ ga xän'nahɛ ngue njabɛ gui 'yɔthɛ, nɛ ga hut'a ni mbɛihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da xɛn ho xtá 'yɔt'ɛ yɛ fariseo

¹ Nɛ nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús bɛ ja yɛ huahi. Nɛcähe dá mbähmbe yɛ xädigähe a, 'bɛ ra pa ran ts'äya. Dá ndehmɛhe nɛ dá tɛje 'da yɛ trigo. Dá tɛnt' ma 'yɛhe ɛ yɛ trigo nɛ dá sahe. ² Nu yɛ fariseo bi nu 'bɛ'a dá ɔthe nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'yɔt'a hin xtá 'yɔt'e, nguetho bi 'yɔt'a n'da ra 'bɛfi ra pa ran ts'äya, 'bɛ mi dɛc yɛ trigo.

³ Nɛ bi dɛ'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ha hin gán nuhɛ bɛ ja ni sɔcuahɛ, ngue nɛ a ra David bi mbɛsta a rán t'ɛdi Ojɔ 'bɛ mi mbähä ɛ 'da, nɛ bin tumanthuhu, má hin'yɛ 'bɛ'a da zi ɛ. ⁴ Janangue'a bi yarɛpɛ ja rá ngu Ojɔ, bi zi ɛ yɛ 'bɔxtuhme him mi sä da zi ɛ, pɛ hɔnt'ɛ yɛ mbäjä mi si ɛ. Pɛ hin guí ɛmhɛ bi 'yɔt' ra ts'oqui ra David, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵ Uague hin guím bɛmhɛ 'bɛ'a mam bɛ ja rán t'ɛdi ra Moisés nangue yɛ mbäjä 'bɛpɛ ja ra nija, ngue nɛ 'bɛ ra pa ran ts'äya i ɔt' yá 'bɛfi. Pɛ hing ra ts'oqui a i ɔt'e, nguetho guepɛ ja ra nija dim pɛfi. ⁶ Nɛ nugä dí xi ahɛ, man'da xɛn hɛts'i ma ts'ɛdigä xinda gue ra nija, hanja guí ɛmhɛ bi 'yɔt' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'yɛmbi. ⁷ Pɛ nu ahɛ hin guí pähmbɛ 'bɛ'a nam bɔn'a im ma bɛ ja rám hman Ojɔ ngue i ɛna: “Nugä man'da dí nde din ja nín huɛcatehɛ, xinda gue gui hyohɛ yɛ zu'uɛ ngue gui pɔscahɛ,” i ɛn Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nu'bɛ xquí pähmbɛ 'bɛ'a nam bɔn'a, hin xcami yaɒɛ ɛ hin'yɛ yá ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁸ Nɛ nugä guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drá hmu, nɛ i ja man t'ɛdi ga mangä 'bɛ'a da 'yɔt' yɛ ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yɛmbi.

N'da ran'yohɛ ra mbɛdi rá 'yɛ bi hoc'a ra Jesús

⁹ Nε bi thoh p̄aya nε bi yarp̄a ja ra nijā. ¹⁰ Nε nu yún s̄uīh̄a a ra Jesús mi nde xtán d̄inba n'da ra ts'oqui ngue mi s̄a xt̄i yapi, nε bi t'ēmp'a ra Jesús:

—Ha da zā da mba ma hoqui a ra pa ran ts'āya n'da ra hyēnni, uague hin'na, bi 'yēn'ū. Nguetho mī 'b̄arp̄a n'da ran 'yoh̄a ngue ra mbēdi rá 'yε.

¹¹ Nε bi d̄a'a ra Jesús:

—Ha i 'b̄a a n'da ah̄a ngue nu'b̄a ni dε'yoh̄a da d̄arp̄a ja ra hyāh̄ai gue'b̄a ra pa ran ts'āya, ha hin gui j̄axh̄a. ¹² Ha má guet'a n'da ra jā'i ngue hin da zā da t'ōrpa ran ho 'b̄a ra pa ran ts'āya. Nε nu'a, man'da di muui xinda gue ȳa dε'yo, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹³ Nε nub̄aya, bi 'yēn'a ra Jesús:

—Dami juān ni 'yε, bi t'ēmp'a ran 'yoh̄a.

Nε bi juān b̄aya. Nε 'bex bi gohi x̄an ho tengu man'da rá 'yε x̄an ho.

¹⁴ Nε nu ȳa fariseo ēmm̄e bin cūe b̄aya. Bi b̄om b̄a ja ra nijā, bi nyāse ū 'b̄e'a dí zā da hyo ra Jesús.

Maya'b̄a bi hma 'b̄e'a bi 'yōt'a ra Jesús

¹⁵ Nε nu'b̄a mi b̄ēn'a ra Jesús 'b̄e'a mi nde xtā 'yōrpa ū ȳa fariseo, bi b̄om b̄a b̄aya, bi mba n'danni, nε ēmm̄e x̄an ngu ȳa jā'i bi numan̄ho da dēnthoho. Nε gātho midín hyēnni bi hoc'a ra Jesús. ¹⁶ Nε bi xi ū njon da xifi to'o a bi hoqui.

¹⁷ Nε nu'a bi 'yōt'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin thēui a mi hma maya'b̄a 'b̄a mi 'yēn'a ra pōngahyā Isaiás:

¹⁸ Nuna guehna ma 'yēhēgā dā huahni
ngue ēmm̄e didí huēcā nε i hurca
ma mb̄ai,

ga un ma Hogand̄ahi

ngue da xi ū i thānde yā oja zēh̄e,
nangue ran juānbi ga ōt'ā 'b̄a
ran zēgui ra pa.

¹⁹ Nε hin din s̄ate a nε xín dim mbatho, nε hingan ts'ēdi d̄in yā hap̄a d̄in 'yo.

²⁰ Nε nu'ū in ja tengu'b̄a ra xithi bi domp' ran d̄ahi, da xots'i mah̄on'a.

Ngutho ū in ja tengu n'da ra sibi mi ts'ūtho da huēzēh̄e, di japi ngue da dε x̄an ho mah̄on'a, asta gue'b̄a bi z̄oni dim hmu x̄an ho ua ja ra ximh̄ai, nε d̄in jab̄a da 'yōt'e.

²¹ Nε gātho ȳa jā'i 'dahma 'dan'yo b̄a na yā da d̄omp' ran ho da 'yōrpa ū, i ēn Oja, bi 'yēn'a ra Isaiás maya'b̄a.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Oja.

Bi t'ēmbi n'youi rá ts'ēdi ra z̄ithu a ra Jesús

²² Nε n'da ran 'yoh̄a min 'youi ra z̄ithu nε mi xādā nε mi gore, bi ts'ixp̄a 'b̄a a ra Jesús, ngue di hoqui. Nε 'bexgue bin z̄o yā dā, nε bi nyā b̄aya. ²³ Nu'ū gātho bi nu 'b̄e'a bi 'yōt'e bi hyonya thoho ū, nε bi 'yēna:

—Masque guehna mi man ū ȳa pōngahyā, ngue rām bom'beto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'yēn'ū ȳa jā'i.

²⁴ Nε nu ȳa fariseo 'b̄a mi 'yōde 'b̄e'a i man ȳa jā'i, bin cūe ū, bi 'yēna:

—Nuna ran 'yoh̄a na i h̄on a thi ȳa z̄ithu nguetho in 'youi rá ts'ēdi a yā hmu, s̄a ēn'ū.

²⁵⁻²⁶ Nε 'bex bi b̄a'a ra Jesús 'b̄e'a mim b̄ēn'ū ȳa fariseo nε bi 'yēmp'ū:

—Pε him majuañi guí mamhb̄a, nguetho nu ra z̄ithu hin da zā d̄in s̄sēh̄a yām fāts'ih̄a. Nu'b̄a d̄in s̄sē d̄in juase yā ts'ēdi ū 'b̄a, tenguthoho 'b̄a n'da ra ts'ūt'abi d̄in heque nε d̄in tunhd̄a ū yām fāts'ih̄a, d̄i 'b̄esē yā ts'ēdi 'b̄a. Nε ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'b̄a d̄in heque, pε gā dim 'b̄e ū. ²⁷ Nu'ah̄a guí ēmh̄b̄a d̄in 'yo'be rá ts'ēdi ra z̄ithu, janangue'a i s̄a dí h̄on a thi ȳa z̄ithu, s̄a guí ēmh̄b̄a. Pε xi'b̄a da gue'a dí ōt'ā, ha in jab̄a ū guí xānbah̄a 'b̄a i h̄on a thi ȳa z̄ithu ū. Nε guesē ū i ut'ah̄a ngue him majuañi a guí mamhb̄a, bi 'yēn'a ra Jesús.

28 Pɛgue rá Hogandáhi Ojá dá hɔn a thi yu zĩthu nɛ dá ut'ahɯ ngue ya di manda rá ts'edi Ojá ua guí 'bɯhmbɯ, bi 'yɛmp'ɯ.

29 Nɛ tenguthoho n'da ran 'yohɯ 'bɯ i 'bɯpɯ ja rá ngu, hin njongui sá da yɛrpɯ 'bɯ hinga m'bet'o da mba nthurpi yá 'yɛ, nɛ nuya sá da yɛrpɯ nɛ da hyáspi 'bɛ'a gátho i ja bɯ. Dín jagá bɯ, him mí sá xcá mispa yu zĩthu 'bɯ hin xcá tapá ɯ yá hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

30 Nɛ nu'a to'o hingui numan-sugui, man sɯi'be a. Nɛ nu'a to'o hingui ɔt' ma 'bɛfi i di japi dim 'bɛ ɯ mi'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

31 Janangue'a dí xi ahɯ, hɔnt'a go má ts'oqui nɛ hɔnt'a go má ts'ore da man a n'da, i sá da mba ma punbi, pɛ nu'bɯ i man ra ts'ore nangue rá Hogandáhi Ojá n'da, ya hin da zá da mba ma punbi n'da 'bɯ. 32 Pɛ dí xi ahɯ, nu'bɯ 'bo'o da man ra ts'ore nanguecá, dán ja'igá ua ja ra ximhái, pɛ i sá da mba ma punbi a. Pɛ nu'a da man ra ts'ore nangue rá Hogandáhi Ojá, pɛ hin jam'bɯ da mba ma punbi a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbɯi n'da a rán t'ɔt'e n'da

33 —Pɛ nu'bɯ xɯn ho ran t'ɔt'e ngue dá hɔn a thi ɯ yu zĩthu, nde'bɯ gui numanhojɯ 'bɯ, nguetho gui 'yɛmfɯ xɯn ho ra za gue'bɯ xɯn ho rán dāt'ä. Pɛ nu'bɯ hingui ho yán dāt'ä gui 'yɛmfɯ hingui ho ra za 'bɯ. Nguetho nu yán dāt'ä i zɛpɯ da bá a n'da nda'a ní za a, bi 'yɛn'a ra Jesús. 34 Nu ahɯ, tengu'bɯ yá mɛni ahɯ yu pozɯ. Hague dán zä gui mamhbɯ n'da ra nde xɯn ho 'bɯ xɯn ts'otho ahɯ. Nguetho nu'a i yupɯ rá mbɯi n'da, gue'a i pɔn rá nde n'da, bi t'ɛmp'ɯ yu fariseo. 35 Nu'a ran 'yohɯ i yuh ran ho rá mbɯi, hɔnt'a xɯn ho im ma, pɛ nu'a ran 'yohɯ xɯn ts'o, hɔnt'a im ma, nguetho xɯn yuh ran ts'o rá mbɯi. 36 Nɛ dí xi ahɯ ngue nu'a ra pa dín ja ran juɔnbi, gátho yu ja'i da mba ma juɔnbi nangue a him

bin 'yomfɛni 'bɛ'a í mba a bi man ɯ. 37 Nɛ nangue yuɯ hma gá mamhbɯ dí ts'án'nahɯ ran ɯnbi 'da ahɯ nɛ dí mba ma thɔgue 'da ahɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmɛpya bi 'yu 'bɯ mi t'äp yu hmɛpya

38 Nɛ nubɯya, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɯ 'da ma ngɛrpihe yu fariseo nɛ yu xänbate nijá:

—Gra xänbate, dami 'yurcahe n'da ra hmɛpya ngue'bɯ majuaɯni Ojá bi 'da'a ni ts'edi.

39 Bi dá'a ra Jesús:

—Nu'ɯ xɔ 'uegue nangue Ojá nɛ xɯn ts'o yá mbɯi, gue'ɯ i äh yu hmɛpya ɯ. Pɛ hin da t'ut yu hmɛpya ɯ, pɛ hɔnt'a n'da ra hmɛpya da t'uti, tengu bi 'yɔt'a ra Jonás. 40 Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa nɛ hyu xui bi 'yo bɯ mbo rá foho n'da ra dahuá, nɛ ngutho dín jacá guecá dán ja'igá ua ja ra ximhái, hyupa nɛ hyu xui ga o bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɯ mi 'yɛmp'ɯ. 41 Nɛ dí xi ahɯ, nu'ɯ mí 'bɯpɯ ra dahnini Nínive 'darbɯ gam 'bähmbɯ ɯ 'bɯ bin ja ran juɔnbi 'bɯ ran zɛgui, nɛ da 'yut'ahɯ i ja ni ts'oquihɯ. Nguetho nu'ɯ 'bex bi päh yá mbɯi 'bɯ mí 'yɔ a bi man a ra Jonás, pɛ nu ahɯ xɔ hin guín nde gui päh ni mbɯihɯ nangue'a dí mangä. Nɛ nugä, man'da xɯn hɛts'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús. 42 Nɛ'a ra xisu min ts'ut'abi bɯ Sur, 'darbɯ gam 'bähmbɯ a 'bɯ bin ja ran juɔnbi 'bɯ ran zɛgui. Nɛ da 'yut'ahɯ ngue i ja ni ts'oquihɯ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhɛ ngue mi nde da 'yɔ a 'bɛ'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nangue ran 'yomfɛni bi un Ojá, pɛ nu'ahɯ hin guí nde gui 'yɔhmbɯ a dí m mangä. Pɛ nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yɛmp'ɯ yu fariseo a ra Jesús.

Nu rá mbɯi n'da da yut' ra zĩthu mahɔn'a 'bɯ hin da bɛn Ojá

43 —Pε nu'a ran ts'o guidí hohu, din ja ahú tengu bi 'yot'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra zithu. Ne bi bøn a ra zithu, bin 'yo bu ja ra 'yohai, mí honi hapu din säya pε him bi dñi hapu din säya. Ne bi mbeng bu ja rá mbui ra ja'i bu bá nets'i. 44 “Man'da xun ho 'bu ga peng bu bá nets'i,” bi 'yεnse a ra zithu. Ne nu'bu mi mbeng buya, bi zøm bu ja rá mbui a ra ja'i mahøn'a, ne bi nu tengu'bu n'da ra ngu ngue mán joqui bu rá mbui, ne njom mí 'bupu nguetho him bin zam bu rá mhan Oja. 45 Ne xø bi mba buya bá si mí yoto yú minzithuh ngueman'da εmme xun ts'o i øt'e, ne bi yurpu, bin säya bu rá mbui a ra ja'i. Ne man'da εmme xun ts'o bi 'yot'a ra ja'i buya. Ne gan jahu bu, bi 'yεmp'u yu ja'i a ra Jesús.

Nda'a u i din cuhu ra Jesús

46 Ne nu ra Jesús mí yahu yu ja'i 'bu mi zøm bu a rá mbe ne yún 'yohu. Bi zøm bu ja ra ngu mí 'bui. Pε him bi yurpu, bim 'bátho bu thi, mi nde xtín yaui a rá ts'unt'u. 47 Ne nu'bu 'da buya bi xi a ra Jesús:

—I 'bäcua thi ni mbe ne nin 'yohu, ne in nde gan yahu 'na, bi t'εmp'a ra Jesús.

48 Ne bi da a ra Jesús:

—Ga xi ahú to'o a ma mbe ne to'o u man 'yohu.

49 Ne bi 'yut'u yú xädi buya:

—I 'bäcua ya ma mbe ne ma cu, bi 'yεna. 50 Nguetho hont'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'bupu mahets'i, gue u man 'yohu u, ne gue'u man ju u, ne gue'u ma mbe u, bi 'yεn'a ra Jesús.

13

Rán t'uti ra mbomhmudä

1 Ne nubuya bi bøn'a ra Jesús bu ja ra ngu mí 'bui, ne bi mba nín hupu ja ra ndendeja. 2 Ne εmme bim peti bu yu ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi ndexpu ja n'da ra mbosa ne bi hyu bu. Pε hingui 'yo a ra mbosa, bá copu ndenthe. 3 Ne bi xänba u yu ja'i,

bi xi i 'da yun t'uti. Ne nu'a n'da ran t'uti bi mam bu, bi 'yεna:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bu huahi. 4 Ne nu'bu mi mbon yu hmudä, nu'bu 'da bi zo bu ja ra 'yu, ne bá εh yu doja bi za u. 5 Ne nu mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'bodo, 'bexgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. 6 Pε nu'bu mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'u nguetho him mi ja yu 'yu xun ho. 7 Ne nu mi'da yu hmudä buya bi zo bu ja yu 'bo'uini, ne bi bøx'u yu hmudä. Pε nu'bu min te yu 'uini buya bi go'mi, ne bim 'bedi. 8 Pε nu'bu 'da bi zo bu ja ra hogahäi, ne bin ja xun ho u. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, ne nu'bu 'da bi ndø'i hyäte, ne 'däte ma 'det'a bi ndø u 'da. 9 Pε nu'bu i ja ni zaguhu, dami jamansu 'be'a dí xi ahú, bi 'yεmp'u yu ja'i a ra Jesús.

I än'du yú xädi ra Jesús hanja i xih yun t'uti yu ja'i

10 Ne dá xihmbe ra Jesús buya, dá εmfe:

—Hanja gní xänba yun t'uti yu ja'i, ne hingui pa u 'be'a nam bøn u, dá εmfe.

11 Ne nu ra Jesús bi darcähe buya, ne bi 'yεnje:

—Nu ahú bin ja ahú gá pahmbu a njom mi pah mam'bet'o 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, pε nu'bu mi'da, him bin japi da badi, bi 'yεngähe ra Jesús. 12 Ne tengu thoho a ram hma i εna: “Nu'a i ja, man'da xun ngu dñn t'unni, ne nu'a zi ts'utho i ja, ne'a i ja da thänba a,” gan jahu bu. Nu'bu i honi da badi, man'da xun ngu da badi. Pε nangue u hingui honi da badi, ne a zi ts'u mi padi da thänba u. 13 Janangue'a yun t'uti thoho dí xi u, nguetho i øde pε εna gue'bu him bi 'yøde, ne i nu pε tengutho 'bu hin te xtá nu; him bi yut' yú mbui a dá xifi, bi 'yεn'a ra Jesús. 14 Ne majuañi i man'a ra pøngahya Isaias nangue u 'bu mi 'yεn'a:

Gui 'yøhmbu pε hin gui pahmbu 'be'a gá 'yøhmbu.

Nε gui nuh_u pε hin gui pāhmbu 'be'a
nám bøn'a guin nuh_u.

15 Nguetho nu ni mbuih_u εmme
xam mεtho,

nε njām'b_u gui 'yōhmbu, tengu'b_u
njot'i ni guh_u,

nε njām'b_u gui nuh_u, tengu'b_u guidi
ts'ant' ni dāh_u,

nε hin jam'b_u i sã da bεn ni mbuih_u
ngue dim pãdi nanguε ran
ts'o, ngue ga nyān ah_u,

i εn Ojā, bi 'yεn'a ra pōngahyā Isaiās
'b_u maya'b_u, bi 'yεn a ra Jesús.

16 Pε nu'ah_u majapi ah_u nguetho
i nu ni dāh_u nε i øh ni guh_u, bi
'yεngāhe ra Jesús. 17 Majuāni dí xi
ah_u εmme xan ngu yā pōngahyā Ojā
nε xan ngu y_u jā'i ngue 'dat' Ojā
mim bεni, mí nde xtá nuna gātho
gui nuh_u ya, pε him bi zã bi nu; nε
εmme mí nde xtá 'yōhna gui øhmbu
ya, pε him bi zã bi 'yøde, nguetho
him mí zøn ra ora xtám badi, bi
'yεngāhe dy_u xädigāhe ra Jesús.

*'Be'a rān theui a ran t'uti ra
mbomhmudā*

18 —Nε nuya ga xi ah_u 'be'a nam
bøn'a rān t'uti a ra mbomhmudā,
bi 'yεngāhe ra Jesús. 19 Nε nu'a to'o
bi sih ram hma ngue di manda ua
rá ts'edi Ojā, nε him bi badi 'be'a
nam bøn'a, in ja tengu _u y_u hmudā
bi zo b_u ja ra 'yu, nε 'bex bá ε'a ra
zithu bi hyax a ra hmudā bi thup_u
ja yá mbui _u. 20 Nε nu' _u y_u hmudā
bi zo b_u ja y_u do, tengu'b_u n'da ra
jā'i εmme di johya 'b_u ja bi 'yø a
ram hma, pε maxøts'e thoho. 21 Nε
hinga gātho mbo yá mbui, nguetho
hin'y_u yá 'y_u xan ho, nε go zi ts' _u din
unbi nanguε a ram hma, 'bexgue
da 'uegue. 22 Nε nu'a ra hmudā dá
xi ah_u bi zo b_u ja y_u 'uini, nam bōni
tengu n'da ra jā'i bi 'yø a ram hma,
pε hont'a εmme im bεn ra ximhāi nε
ra mbeti ngue i hāt'i, jananguε'a bi
japi bim 'be a nε hin te bin ja rá 'bēfi
Ojā nanguε'a ra jā'i tengu a. 23 Pε
nu'a ra hmudā dá ma ngue bi zo
b_u ja ra hogahāi, nam bōni tengu _u

i ømanho a ram hma nε i pādi 'be'a
yān theh_u a, nε din te xan ho _u nε da
ndøgue tengutho y_u hmudā, ngue
nu' _u 'da bi ndø'a n'da ciento, nε' _u 'da
bi ndø a hyāte, nε' _u 'da bi ndø a 'dāte
ma 'det'a.

*Rān t'uti ra hmudā xan ho nε a
hingui ho*

24 Nε nu ra Jesús baya bi xih mi'da
yan t'uti _u y_u jā'i, nε bi 'yεmbi:

—Nu'b_u bi 'yøt' ran ts'at'abi Ojā,
in ja tengutho 'b_u n'da ra jā'i bi du
a n'da y_u hmudā xan ho b_u ja rá
huāhi. 25 Pε nu'b_u mín xui nε gātho
bin āha, bi mba a rān suiui nε 'darb_u
bi duhmi a n'da y_u hmudā hingui
ho b_u ja rá huāhi, nε bi mba baya.
26 Nε nu'b_u mí bōx baya, bi bōx' _u
xan ho nε _u hingui ho, 'darb_u bi
bøts'e. 27 Nε nu' _u yá 'yēhe baya bi
mba bi xi _u yá hmu: “Nu y_u hmudā
gá tup_u ja ra huāhi, xan ho 'b_u gmi
tuhu, hap_u bi nequi _u y_u hmudā
hingui ho,” bi 'yεmbi. 28 Nε nu _u yá
hmu baya bi 'yεmbi: “Nε masque
n'da man sui'be bá ēhe bi ts'onga
ma huāhi,” bi 'yεna. “Ha ga xath_u _u
y_u paxi hingui ho,” bi 'yεn' _u yá 'yēhe
baya. 29 Nε nu yá hmu bi 'yεmbi:
“Hin'na, hin da zã gui mbāhā gui
xath_u _u y_u paxi hingui ho, nguetho
xōhma ts'arpu thoho nε _u xan ho
gui xath_u. 30 Man'da xan ho gui
hyethoh_u 'darp_u din te, ja gue'b_u
bin ja ran sofo. Nε nubaya ga xi _u
y_u mbēfi ngue nu' _u hingui ho di peti
nε da 'yudi, nε nu _u xan ho baya da
mbē'ts' b_u ja ma ngu,” bi 'yεn _u yá
hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε guehna man'da ran t'uti bi
mam 'b_u mi xi _u y_u jā'i.

Rān t'uti rá hmudā ra mostaza

31 Nε man'da ran t'uti bi man'a ra
Jesús nε bi 'yεna:

—Nε tengu n'da rá hmudā ra
mostaza bi dup_u ja rá huāhi n'da ra
jā'i. Nε zi ts' _utho a, εmme man'da
zi ts' _u xinda gue _u mi'da y_u hmudā.
32 Pε nu'b_u bin te nε man'da xan
ndoho b_u ni nequi, madague'b_u ra

c'ani thoho, pɛ i te tengu'bɛ n'da ra za guepɛ da zä da 'yɔt' yú 'bafi yɛ doja bɛ ja yú 'yɛ. In jabɛ rá ts'edi Oja bɛ ni nequi ngue di manda ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocjani

³³ Nɛ man'da ran t'uti bi ma ra Jesús nɛ bi 'yɛna:

—Nɛ tengu ra íxi 'bɛ din jap'a ra hocjani, nɛ gátho bi nden a ra jani bɛya. In jabɛ rá ts'edi Oja bɛ ni nequi ngue di manda ua, bi 'yɛna.

Maya'bɛ bi ts'änni da man yɛn t'uti a ra Jesús

³⁴ Nɛ ngubɛ bi 'yɔt'a ra Jesús, hɔnt'ɛ yɛn t'uti bi 'yut'ɛ yɛ jɛ'i 'bɛ mi xänbi. ³⁵ Nɛ gue'a bi man'a ra pɔngahyɛ maya'bɛ ngue din ja 'bɛ mi 'yɛna:

Ga utä yɛ jɛ'i yɛn t'uti,
Ga xänba a njon mi pɛdi asta gue'bɛ
go mi mbɛh ra ximhäi,
i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaías 'bɛ mim
pɔngahyɛ.

'Bɛ'a rán theui a rán t'uti ra hmudä xɛn ho nɛ'a hingui ho

³⁶ Nɛ nubɛya bi xi ɛ yɛ jɛ'i a ra Jesús ngue da mbengui. Nɛ nu'bɛ gátho mí mba ɛ, bi mba ra Jesús bɛ ja ra ngu. Nɛ dá tɛndähe bɛya. Nɛ nu'bɛ mí hyupɛ ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'ɛ 'bɛ'a nam bɔn'a ran t'uti gá ma nangue ra hmudä hingui ho bi dupɛ rá huɛhi a ran 'yohɛ, dá ɛmfɛ.

³⁷ Nɛ bi 'yɛngähe ra Jesús bɛya:

—Nu'a nam bɔni ngue yɛ hmudä xɛn ho ɛ dí tucä, guecä dán jɛ'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nɛ nu a ra huɛhi nam bɔni gue'a ra ximhäi. Nɛ nu'a ra hogahmudä nam bɔni gue'ɛ di manda rá ts'edi Oja ɛ. Nɛ nu'a ra hmudä hingui ho nam bɔni yɛ jɛ'i ngue rá mbɛti ra zithu. ³⁹ Nɛ nu a rán sɛui a rá mbɛti ra huɛhi ngue bi dupɛ yɛ hmudä hingui ho, gue'a ra zithu a. Nɛ nu'a ran sofo nam bɔni rán zɛgui ra pa. Nɛ nu'ɛ yɛ mbɛfi

da xoqui nam bɔni ngue yɛm 'bɛhni Oja mahɛts'i. ⁴⁰ Nɛ tengu thoho ɛ yɛ hmudä bi bɔts'e ngue hingui ho nɛ bi mba ma munts'i nɛ bi mba nt'udi, din ja bɛ 'bɛ ran zɛgui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán jɛ'igä ua ja ra ximhäi, 'bɛ rán zɛgui ra pa ga pɛn'dɛ mam 'bɛhni di peti gátho nangu yɛ jɛ'i ra ximhäi. Nɛ gátho ɛ bi 'yɔt' ran ts'o da thɔn a thi, nɛ ɛ gátho midí parpa yú mija'ihɛ da 'yɔt' yɛ ts'oqui. ⁴² Nɛ da thɔspɛ ja ra sibi njam'bɛ i huɛt'i, guepɛ din zoni nɛ din guxt' yú ts'i bɛ. ⁴³ Nɛ nubɛya, nu'ɛ to'o i ɔt' rá pähä Oja, di nɛc thoho tengu ra hyadi bɛ di manda rá ts'edi ma Tahɛ mahɛts'i. To'o gátho ja yú zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbɛti man t'qgui

⁴⁴ Nɛ man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu n'da ran 'yohɛ bi dɛn'a n'da ra mbɛti bɛ mbo ra häi ngue ɛmmɛ di muui a. Nɛ bi gärpɛ mahɔn'a. Nɛ midí johya, nɛ bi mba bɛya da mbä 'bɛ'a gátho mí pɛ'ts'i guepɛ bi zä bi dän'a ra xɛqui a guepɛ bi dɛn'a di muui, ngue mí pɛdi man'da da dapi bɛ. Nɛ din jabɛ gui 'yɔthɛ ngue ɛmmɛ gui hyomhbɛ ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti a ra do ɛmmɛ di muui xɛm hmadi

⁴⁵ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nu n'da ra pɔhɔ ngue mí honi da dän yɛ do i thɛm bɛ mbo ra dehe xɛm hmadi di muui. ⁴⁶ Nɛ nu'bɛ mí dɛn a n'da man'da mahotho xinda gue'ɛ gä mín nu mam'bɛt'o, bi mbä 'bɛ'a gátho mí pɛ'ts'i nɛ bi dän'a ɛmmɛ mahotho bɛya. Nɛ din jabɛ gui 'yɔthɛ ngue ɛmmɛ gui hyomhbɛ ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'q án t'ɛi bɛ ja ra dɛdɛdehe

⁴⁷ Nɛ man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ní 'yòt' ran ts'ut'abi Oja, in ja tengu n'da ra xit'a ngue i pa nt'ei bu ja ra dāḍādehe, ne i the hont'a go ní huā i 'bupū mbo ra dehe. ⁴⁸ Ne nu'bu ya bi yu'a yā xit'a yū mbahua, da gux buya, da mba nín hupū ja ra ndenthe ne da huan'dū yū huā xūn ho da 'yurpū ja yā 'bòts'e ne nu'ū hingui ho buya di bunt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ne din jabū 'bū rán zegui ra pa, 'darbū dim 'bāhmbū ū yū ts'om'bāi ū xūn ho bi 'yòt'e. Ne nu yām 'behni Oja mahets'i da huan'dū yū ts'om'bāi ne da 'yentpū ja ra sibi njām'bū i huēt'i, nguepū din zom bu ū ne din guxt pū yā ts'i, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Mahyoni a mi pēzehe ne'a xø bi dīm ma'da'yo

⁵¹ Ne nu'a ra Jesús buya bi 'yēngāhe yā xādīgāhe:

—Ha guí pāhmbū a dí xi ahū ya.

—Hāhā, ma Hmu, ya dí pāhmbe a guím ma, dá ģmbāhe a.

⁵² Ne xø bi 'yēngāhe buya:

—Nu'ū midín xāh ram hma maya'bu, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xādi, ngue 'bepū ní manda rá ts'edi Oja, hín te di 'beh rán xādi ū buya, ne da zā da xānba ū mi'da. Din ja tengu'bu n'da ra jā'i i ja 'be'a i pē'ts'i ngue gā mahyoni. Ne'a bi zocpa yām bombōta ne'a bi dīnse. Janangue'a hín te di 'be ū 'bupū ja rá ngu, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Yū mēngu bu rá hnini zēhe him bi 'yēc'yēi rá ts'edi ra Jesús

⁵³ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús buya bi bōm bu. ⁵⁴ Ne bi mba bu rá hnini zēhe ngue Nazaret. Ne bin xāpū ja ra nijā, ne nu yū jā'i buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yòt'a, ne bi 'yēna:

—Hapū bí hyā rán 'yomfēni na, ngue da zā da 'yòt'a i øt'e. ⁵⁵ Ha hinga guehna rá ts'unt'ū ra yaxi na, ngue i 'bucua rá mbe í María. Ne nu yūn 'yohū ra Jacobo ne ra José ne ra Simón ne ra Judas. ⁵⁶ Ne ū yūn ju dí 'bāhmbū ua. Pē hapū bí hyā a ran

'yomfēni na, bi 'yēn ū yā mēnguhū. ⁵⁷ Ne him bi numanho a ra Jesús. Pē nu ra Jesús bi 'yēmp'ū:

—Gātho yū jā'i in jabū. Nubū ja yā hnini zēhe hín da hnumanho n'da rá pōngahyā Oja, xínga gue'ū i 'bupū rá ngu da numanho, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁵⁸ Janangue'a hingui ngu yūn t'øt'e mixte bi 'yørpū, ngue him bi 'yēc'yēi ū 'bupū.

14

Ra Xuua Nxixyā bi thecpa rá 'yūga

¹ Ne min ts'ut'abi bu ra xēqui Galilea a ra Herodes. Ne nu'bu mi sifi 'be'a gā bi 'yòt'a ra Jesús 'bū mín 'yo bu, bi 'yēn'a:

² —Masque ra Xuua Nxixyā a, bi dāmbēni bu 'bū ū xūn dū, janangue'a i ja rá ts'edi xūn ho i øt' yūn t'øt'e mixte, bi 'yēm buya.

³⁻⁵ Nguetho gueŋe a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixyā. Bin cūe a ra Herodes 'bū mi sifi ngue hingui ho a bi 'yòt'e ngue bi zínse a rá 'bepo, nu'a ra xisu mi 'bāhmi a ra Felipe 'bū mi sin'a ra Herodes. Ne nu'a ra xisu, ra Herodías a. Ne bi 'yēn'a ra Xuua: “Hingui ho gā 'yòt'e ngue gā sinba rá xisu a nin 'yohū,” bi t'ēmp'a ra Herodes. Bin cūetho ra Herodes buya bi got'a fādi a ra Xuua ne bi manda dí tu't'i con yū cadena. Ne mim bēni xta hyo a ra Xuua, pē him bi hyo nguetho mi su din cūe yū jā'i, ngue nu yū jā'i mi pādi rá pōngahyā Oja a ra Xuua. ⁶ Pē nu'bu mi zōn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'bū mi dāt ra jēya mahōn'a, bi 'yòt'a n'da ran ts'ihme ne bin ne a rá t'ixu a ra Herodías. Ne bi numanho a ra Herodes a ran hnei bi 'yòt' buya. ⁷ Ne bi 'yēmp'a ra hmute: “Dami 'yādi 'be'a gātho guí nde gui 'yāqui. Majuāni dí xi i, ga 'da i 'be'a gātho gui 'yāqui,” bi 'yēn'a ra Herodes. ⁸ Ne nu'a ra hmute buya bi 'yā a rá yā a Xuua Nxixyā ngue

di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'yáp'a.

⁹ Nε bi du rá mbúi a ra Herodes búa, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, pε hin'yú 'bε'a sā da 'yøt'e nguetho ya xí xifi di unni 'bε'a gā da 'yāpi, nε ya xí 'yøh yú jǎ'i di unni 'bε'a gātho da 'yāpi. ¹⁰ Nε bi manda búa ngue da mba ba thecpa rá yǎ ra Xuua Nxixyǎ bú ja ra fādi, nε ba jāt'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹ Nε nu'bú min t'unni bi dεn a ra mbohi bi un'na rá mbe búa.

¹² Nε nu yú xādi ra Xuua búa, bá tunba a rá ngøc'yei bú ja ra fādi, bi 'yāgui. Nε bi mba búa bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

Bi 'uñ'i cút'a mahuqhi yún 'yohú ra Jesús

¹³ Nε nu ra Jesús 'bú mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe bú ja ra mbosa mí nde xcá sømhbe bú 'danguadi, mi ɛna xcám 'busehe n'da zi ora. Pε nu'bú mi pǎ ú yú jǎ'i ngue dá mbähmbe bú a ra Jesús, nε ú bá nεxpú ja yú hnini bi dengähe, bin 'yogua thoho gātho bú ja rá nyǎni a ra dādehe. ¹⁴ Nε nu'bú má cǎhmbe bú ja ra mbosa a ra Jesús, xún ngu ú yú jǎ'i xí zøm bú. Nε ɛmmε bi huɛc'ú búa nε bi hoqui hønt'a go to'o mí ú. ¹⁵ Nε nu'bú min de búa dá ɛmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, nε njongui 'bucua ja ra xequi ua, dami xih yú jǎ'i da mba bú ja yú hnini nε da dām bú 'bε'a da zi, dá ɛmbähe a.

¹⁶ Nε bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pε hingui jatho da mba, pε guesε ahú dami 'uñmhú, bi 'yengähe.

¹⁷ Nε dá thǎhmbe búa:

—Pε hin'yú 'bε'a da zi, nε hønt'i cút'a yú hmε i ja ua nε yoho yú huǎ, dá ɛmfe búa.

¹⁸ —Bá cǎhú ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁹ Nε bi xih yú jǎ'i ngue din sāya bú ja yut'ei, nε bi hyǎn ú cút'a yú hmε nε yoho yú huǎ. Bi ndøs' mahɛts'i

nε bi 'yǎp rán jǎpi Oǎ, nε bi xεm búa nε bi 'dacähe dá darpähe yú jǎ'i. ²⁰ Gātho bin sihmε ú yú jǎ'i nε bin niyǎ nε bi bong mǐ'da yú xequi bi yu'i 'de'ma yoho yú 'bøts'e. ²¹ Nε nu'ú gātho bin sihmε í jua'i cút'a mahuqhi ú yún 'yohú, nε hin njon bi mbeh yú xisu xinga gue yú t'uhni.

Bin 'yo maxøts'e ra dādehe a ra Jesús

²² Nε nubúa, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra dādehe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe búa. Go bi gose bú a ra Jesús, bin 'yɛhmú yú jǎ'i. ²³ Nε nu'bú mi mba ú yú jǎ'i bi ndezehε bú ja ra nyuni nε bi nyǎui bú Oǎ. Bá hazehε bú a. ²⁴ Nε nu'bú má mbähmbe ngue dá huhe ra mbosa, 'bú mi zøm made ra dehe, bi zeh ran dǎhi nε ɛmmε bin ja yú t'øthe, nε ts'edi midí cos'a ra mbosa. ²⁵ Nε nu'bú ya mbe mí ts'útho da hyats'i, nε 'yo a ra Jesús bú maxøts'e ra dehe ngue da zú'a ra mbosa. ²⁶ Nε nu'bú mambá ɛpú ra Jesús, nε i 'yo bú maxøts'e ra dehe dá handähe búa, ba ɛpú nε hin dí pǎhmbe ngue gue'a. ɛmmε dán suhe nε dá mbahmbe:

—Ba ɛhnú n'da ra ánima, dá ɛmhbe.

²⁷ Nε bi dǎrcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthú nzambúi, o guín suhú, guécä, bi 'yengähe.

²⁸ Nε bi dǎt'a ra Pedro búa:

—Nu'bú gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxøts'e ra dehe nε ga søm bú guí 'bäi, bi 'yɛn'a.

²⁹ —Ba ɛcua, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro búa.

Nε nu'a ra Pedro búa bi gǎpú ja ra mbosa nε bi dǎ'mi bin 'yo maxøts'e ra dehe ngue in nde da zøm bú bí 'bä a ra Jesús. ³⁰ Pε bi nu ngue ɛmmε nts'edi ran dǎhi nε 'bex bin su búa, nε bi dǎ'mi bi dont'a mbonthe. Nε nts'edi bi mbah pǎya:

—Ma Hmu, dami yǎngui, bi 'yɛn'a.

³¹ Nε 'bex bi bendba rá 'yε a ra Jesús búa.

—Hanja ts'utho guí ɛc'yɛi ngue i ja ma ts'edi ne 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yɛmp'a rá hmu.

³² Ne nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús buya, 'bex bin hɛ a ran dahi. ³³ Ne nugähe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'bä a ra Jesús ne dá ɛmfe:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'unt'u i Oja, dá ɛmfe.

Bi hoc'u yu hyɛnni bu ra hnini Genesaret a ra Jesús

³⁴ Ne dá thohmbe buya dá sɔmhbe bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra xɛqui Genesaret. ³⁵ Ne nu'u yu ja'i mi 'bupɔ, 'bu mi nu bi zɔm bu ra Jesús, 'bexgue bi mbɛnh ra nde hɔnbu go hapɔ ja yu hnini ngue ya mí 'bupɔ ra Jesús. Ne bá ts'inbi gätho yu hyɛnni bu mi 'bucähe a ra Jesús. ³⁶ Ne bi 'yäh ra mate u ngue bi därpa rá nyani rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi yan u buya.

15

Ra Jesús bi ma 'be'a di ts'onba rá mbui n'da

¹ Ne nubuya bá ɛ i 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu xänbate nija. Bá nɛxpɔ Jerusalén u, ne bi 'yän'na ra Jesús:

² —Hanja u ni xädi hingui tɛn yän t'ɔt'e mam bombɔtahɔ ne him 'be i xat'yɛ 'bu i sihme, bi 'yɛn'u.

³ Bi dā a ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Pe ne ahɔ guí festhohohɔ rán t'ɛdi Oja 'bu guí homhbɔ guí 'yɔt' nin t'ɔt'e zɛhɛhɔ, bi t'ɛmp'u yu fariseo. ⁴ Nguetho i mam bu ja rām hman Oja: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵ Pe nu ahɔ, 'dan'yo thoho guí mamhbɔ, ngue guí ɛmhbu xän ho 'bu di yarpa Oja a mi ja ngue xtá mbäx'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohu. Ne hin gá xihmbu ngue him bi numansu rá ta 'bu ngubu bi 'yɔt'e. ⁶ Gá 'yɛmhbu nte ní mba tho yän t'ɛdi Oja 'bu guím

bɛnsɛ nin t'ɛdihɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'u yu fariseo. ⁷ Pe ɛmmɛ guidi yorpahɔ a guím bɛmhbu, bi 'yɛmp'a ra Jesús. Majuani bi man Oja bu ja rá sɔcuɔ ra Isaías 'be'a guí ɔthɔ ngue bi 'yɛna:

⁸ Nuya yu ja'i ya i ɛsqui nangue yá nde, pe maxɔts'e thoho ne hinga gätho yá mbui.

⁹ Ne säti thoho 'bu i thändegui, nguetho hɔnt'u yän t'ɛdi zɛhɛ i xänba u mi'da,

i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaías 'bu maya'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi zon'du yu ja'i:

—Dami 'yɔhmbu 'be'a dí xi ahɔ janangue'a guí pahmbu 'be'a nam bɔn'a. ¹¹ Hinga gue'a i ts'i di ts'onba rá mbui n'da, pe gue'a ní bɔm bu rá nde n'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹² Ne dá mbähmbe bu mi 'bäh ra Jesús.

—Nu'u yu fariseo bi bɛman'u a gám ma, dá ɛmfe.

¹³ Ne bi dāh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Hɔnt'a go 'be'a ma paxi him bi 'yɛzɛhɛ ma Ta, i jatho da mba nsat'i. ¹⁴ Nte guim bɛmhbu nangue u nguetho tengu'bu i xädä u, ne ɛna da 'yut' ra 'yu yá mixädähɔ. Ne nu'bu n'da ra xädä i six'a rá mixädäui, thämbɛni tho gätho yoho da zo bu ja n'da ra hyähäi, bi 'yɛngähe ra Jesús 'bu má ɛmfe.

¹⁵ Nu ra Pedro buya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangue a ran t'uti gá ma mahɛ'bu, 'be'a nam bɔn'a, bi 'yɛmbi.

¹⁶ Ne bi dā'a ra Jesús:

—Ha ne ahɔ xingui ts'u guí pahmbu 'be'a nam bɔn'a dí xi ahɔ, bi 'yɛna. ¹⁷ Ha hin guí pahmbu nu 'be'a da zi n'da, da yarpɔ ja rá nde ne da mba bu ja rá foho, ne hingui zām bu, bi 'yɛngähe. ¹⁸ Pe nu 'be'a gätho da bɔn bu ja rá nde n'da i nɛxpɔ rá mbui ne gue'a di ts'on'a n'da.

19 Nguetho guep^u mbo rá mbui n'da ni nɛx'u y^u ts'on'yomfɛni, ran thodu, ran 'yomt'ɛni madague'b^u bin that'a n'da o hin gana din thati, nɛ y^um fɛ, nɛ y^u fɛhni, nɛ y^un ts'ante, nɛ gue'u gátho ní nɛxp^u rá mbui n'da u. 20 Nɛ gátho u gue'u ní ts'om'bäi n'da ra ja'i u. Pɛ nu'b^u bin sihmɛ nɛ him bi 'yøt'a ran t'øt'e ngue din xat'yɛ, hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yɛngáhe ra Jesús.

N'da ra xisu hin rá mɛnguh^u a ra Jesús bi 'yɛc'yɛi a rá ts'ɛdi nɛ bi y^un'a rá t'ixu

21 Nɛ nub^uya dá pømhbɛ b^u a ra Jesús dá mbähmbe b^u ja rá xɛqui ra hnini Tiro nɛ ra hnini Sidón. 22 Nɛ dán c'athe n'da ra xisu ra mɛngu Canaan, hing ra israel a. Nɛ ts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rám bom'bɛto i ra David, din ja nin huɛcate nanguɛ ma t'ixu in 'youi n'da ra zithu ngue ɛmmɛ di ɛnbi.

23 Nu ra Jesús bi thotho, tengu'b^u him bi 'yø a bi xifi. Nugáhe b^uya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yørpa ra mate a ra xisu, janangue'a da mbengui, nɛ i mbafi i tengah^u.

24 Nu ra Jesús b^uya bi 'yɛna:

—Nu Oja bá pengui ga ørpa rá 'bɛfi ngue hønt'u ma mɛnguh^u y^u israel ga jamansu, nguetho i 'bui tengu y^u dɛ'yo bi 'bɛh ra 'yu, bi 'yɛna.

25 Pɛ nu ra xisu bi zøm b^u 'bäh ra Jesús bin danyahmu nɛ bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, dami zɛqui.

26 Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Hingui ho 'b^u n'da ran 'yoh^u da hyanba rá hme yá t'uhni, go di un'd^u y^u t'u'yo, bi 'yɛmbi.

Ngub^u bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. 27 Bi 'yɛn'a ra xisu b^uya:

—Majuani guím ma gra Hmu, pɛ nɛ'u y^u t'u'yo i si y^u xɛca hme 'bom b^u ja ra 'bimɛxa ngue i hɛ u yá hmu.

28 Ra Jesús b^uya bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gra xisu, ɛmmɛ guí ɛc'yɛi x^un ho a ma mate. Janangue'a din ja a gá 'yädi, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'bɛxgue gue'a ra ora bi y^un'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da y^u hyɛnni a ra Jesús

29 Nɛ nub^uya nu ra Jesús bi bøm b^u. Dá mbähmbe b^u ja ra ndendädehe b^u Galilea nɛ dá texhe b^u ja ra nyuni, nɛ bi hyup^u a ra Jesús. 30 Nɛ x^un ngu y^u ja'i bi zøm b^u mi hudi, nɛ bá ts'inba y^u dogua, nɛ y^u xädä, nɛ y^u gore, nɛ y^u do'yɛ, nɛ x^un ngu mi'da y^u mbɛdi nɛ y^u hyɛnni bá ts'inba b^u mi hu'a ra Jesús. Nɛ nu ra Jesús b^uya gátho bi hoc'u. 31 Nɛ nu y^u ja'i bi hyonya thoho 'b^u mi nu bin y^u gore nɛ bin 'yo u mí dogua nɛ bi y^un'u mí do'yɛ, nɛ bin zø yá d^u u mí xädä. Nɛ nu'b^u mi nu 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yɛspa Oja, ngue ma Ojahe dy^u israelhe. Nɛ hyu pa dán degáhe b^u y^u ja'i.

Bi 'uɛn'i goho mahuqhi y^un 'yoh^u ra Jesús

32 Nɛ nu ra Jesús bi zongahe bi 'yɛngáhe:

—ɛmmɛ dímbɛngä y^u ja'i i 'bɛcua nguetho ya ná hyupa i 'bɛcua nɛ hin'y^u 'bɛ'a da zi y^u. Nɛ nu'b^u ga xifi da mba b^u yá ngu, masque hin da hyät'i da zøm b^u ja yá ngu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

33 Nɛ dá ɛmhbe b^uya:

—Pɛ hin hap^u ga tìmh^u ra hme ga unhnd^u y^u ja'i, nguetho ɛmmɛ x^un ngu i 'bɛcua, nɛ njongui 'bɛcua ngue ga tämf^u ra hme, dá ɛmfe.

34 —Hangu guí hah^u ra hme tha, bi 'yɛn'a ra Jesús.

—Yoto thoho y^u hme nɛ zi yoho y^u t'uhua, dá ɛmfe.

35 Nɛ nu ra Jesús bi xih y^u ja'i din säya b^u häi. 36 Nɛ bi hyan'u y^u hme a ra Jesús nɛ y^u hua, nɛ bi 'yäp rán japi Oja nanguɛ u bi hyani. Nub^uya,

nu ra Jesús bi xen yu hme ne yu hua ne bi dargähe ngue ga unhde yu ja'i bu mi hudi. ³⁷ Ne gätho u mi 'bepu bin sihme u ne bin niya, ne bi bongui yoto yu 'bøts'e 'bu mi niya. ³⁸ Ne goho mahuähi u yun 'yohu bin sihme, ne njom bi mbeh yu xisu ne yu t'uhni. ³⁹ Ne nu ra Jesús buya bi xih yu ja'i da mbeng yu ngu. Ne nu'bu mi mbeng yu ja'i buya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbe bu ra xequi Magdala.

16

Yu ngurpi yu judío bi 'yäh mi'da yu hme pya

¹ Ne nu'bu ma sømhbe bu, bi zom bu 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu saduceo, in nde da zäp rá mbui a ra Jesús, bi 'yëmbi:

—'Yurcahe n'da ra hme pya ngue ga pähmbe majuäni Ojä bá pen'ni i, bi 'yë'n.

² —Pe nu'ehu, bi 'yë'n'a ra Jesús, guí nuhu xan theni yu güi 'bu xon de ne guí emhbü buya ngue din hyadi 'bu bi hyats'i. ³ Ne nu'bu guí nuhu ts'utho xan theni yu güi 'bu xudi, guí emhbü din dā'ye buya. Emme guidi yorpahu a guim bëmhbü. Hanja ngue guí pähmü 'be'a nam bøn'u yu güi guí nuhu ne hin go guí pähmü 'be'a nam bøn yu hme pya guí nuhu ya, bi 'yë'n'a ra Jesús. ⁴ Nu ahü guí 'bühmbü ya, gue ahü gyu ts'om'bäihü, xcä 'uehmbü bu rá 'yu Ojä, ne sä guí ähmü ra hme pya ya pe hin da t'ut'ahü ra hme pya. Pe hont'a ra hme pya da t'ut'ahü tengu bi 'yøt'a ra Jonás maya'bu, bi 'yë'n'a ra Jesús bi 'yëmp'u yu fariseo. Ne xø dá mbäcähe a ra Jesús buya.

Ra Jesús bi xih yu xädi di jamansu nange rá íxi yu fariseo

⁵ Ne nubaya dá penje mahøn'a 'danguadi ra dadehe a ra Jesús. Ne dá pumbënihe a ra hme nzai mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶ Nu ra Jesús buya bi 'yëngähe:

—Damim fähmbü nange yu íxi yu fariseo ne yu saduceo, bi 'yëna.

⁷ Ne dá ensche:

—I man na ya ngue him bá hahu ra hme.

⁸ Ne nu ra Jesús bi badi 'be'a dá bëmhbë ne bi 'yënje:

—Hanja guí emhbü: “Hin'yu ra hme ga sihu.” Pe ts'utho guí ec'yëihü. ⁹ Ha gá pumbënihe 'bu má 'uïngä goho mahuähi yun 'yohu ngue hont'i yoto yu hme ne yoho yu t'uhua, ne bi bong thofo yoto yu 'bøts'e yu hme. ¹⁰ Ne'bu má 'uï'n'i cat'a mahuähi yun 'yohu ngue hont'i cat'a yu hme mi ja, ne xan ngu yu 'bøts'e bi yu 'bu mi bongui.

¹¹ Hanja hin gá pähmü 'bu má xi ahü nange yu íxi yu fariseo ne yu saduceo, pe hin nange u yu hme dá xi ahü, bi 'yëngähe.

¹² Ja dá pähmbe buya 'be'a nam bøn'a bi xije ra Jesús. Dá pähmbe ngue gue'a yün xädi yu fariseo ne yu saduceo, ne hinga gue'a njuantho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³ Ne nubaya dá mbähmbe ra Jesús bu ra xequi Cesarea, guepu min ts'ut'abi ra Felipe. Ne bi 'yängahe dyu xädigähe ra Jesús:

—'Be'a im bën'u yu ja'i ngue to'ogä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yëna.

¹⁴ Dá thätthe buya:

—Nu'u 'da yu ja'i im bën'i gue'e gra Xuua Nxixya, ne nu'u 'da im bën'i ngue gue'e gra Elías mi 'bäh maya'bu. Ne nu'u 'da im bën'i gue'e grá Jeremías ngue maya'bu xon du, uague man'da rá pøngahya Ojä, i ën'u, dá emfe buya.

¹⁵ Nu ra Jesús buya bi 'yängähe:

—Xi'ahü, 'be'a guim bëmhbü ngue to'ogä.

¹⁶ Ra Simón Pedro buya bi dät:

—Gue'e rá thahni i Ojä ngue ra Cristo, rá Ts'unt'u i Ojä i 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yëmbi:

—Majapi i gra Simón, rá ts'ant'ua i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra ja'i bi bɛn'ni i, pɛgue Oja ma Ta bí 'buh mahɛts'i bi bɛn'ni i. ¹⁸ Pɛ nɛ'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bɔni gue ra do. Nguetho tengu 'bu da gue'e gra dongu guepu dí mbuh rán ngu Oja, nangu'e ga du'mä ga pɛt'ua da 'yɛc'yɛigui. Nɛ hin'ya 'be'a da zä di jua u, xing ran dɛte, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁹ Nɛ ga 'da a n'da nin t'ɛdi ngue gui xih ya ja'i 'bɛpu dí yut'a n'da bu di manda Oja. Tengu'bu ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocpu di manda rá ts'edi Oja. Nɛ nu'a gui 'yɛmbi hingui ho ua ja ra ximhäi, nɛpu mahɛts'i da t'ɛmbi hingui ho a. Nɛ nguetho a gui 'yɛmbi xən ho, nɛpu mahɛts'i da t'ɛmbi xən ho a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Pɛ nubuya, nu ra Jesús bi hɛgähe hin ga mamhbe bu 'buh ya ja'i ngue guese a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho nɛ da dambɛni

²¹ Nɛ nu'a ra pa a, bi du'mi bi xije jatho da mba bu Jerusalén di unba bu u ma ngurpihe, ngue ya dɛc'yɛi nɛ ya mbäjä nɛ ya xänbate nijä. Nɛ bi xije da tho nɛ da dambɛni 'bu ná hyupa. ²² Nɛ nubuya bi zixpu ma'ueni a ra Pedro nɛ bi zui, bi 'yɛmbi:

—O guidi japi da bɛnt'i i, damin yaɲi, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²³ Nɛ bi dɛ'a ra Jesús:

—Dami pɔni gra zithu. Ní mba, nguetho gui ɛngui hin ga ɔt'a a bi zän Oja. Hin'ya nin 'yomfɛni tengu im bɛn Oja, pɛ hɔnt'a im bɛn ya ja'i guim bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

²⁴ Nɛ nubuya, bi 'yɛngähe:

—Pɛ to'o gätho in nde da dɛngui i jatho hin da bɛn'a rá pähä zɛhe nɛ da hyät yaɲ unbi madague'bu da tho. ²⁵ Nguetho nu'a to'o di

huɛczɛhe rá te, da mba ma unbi rá te bu ja ran dɛte, pɛ nu'a to'o hingui su da thɛpa rá te nanguɛä, da dɛn'a ra te mazä a. ²⁶ Pɛ nu'bu n'da ra ja'i, madague da 'yɔt'e rá mbeti 'be'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pɛ nte ní mbatho 'bu him bi pɔh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzɛhe rá te, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁷ Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nɛ dɛn jagä rá ts'edi ma Ta bu mahɛts'i 'bu bá pengä mahɔn'a, nɛ gätho yäm 'bɛhni ban 'yohe 'bu bá ɛcä. Nɛ i ja 'be'a ga undä nangu'e 'be'a bi 'yɔt'a n'da ngu n'da ya ja'i. ²⁸ Majuani dí xi ahü, hinga gä gní tuhü 'bu bi du'mi di manda ma ts'edi ua, guɛcä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús.

17

N'da ran t'uti bi 'yɔt' ra Jesús

¹ Nɛ nu'bu mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua, rán 'yohu ra Jacobo, nɛ bi mbähä bu ja ra t'ɔhɔ. ² Nɛ nu'bu mí zɔm bu, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'bu ra hyadi, nɛ nu rá he bi t'axqui tengu'bu ran nɛqui. ³ Nɛ nu'u ma mixädihe min 'yohu, bi nu bi zɔm bu ra Elías nɛ ra Moisés, bin yaɲu ra Jesús.

⁴ Nɛ nu ra Pedro buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, xən ho ngue dí 'buhmbe ua, nɛ ga hɔcähe hyu ya t'angu. Nu n'da gam 'bɛɛ, nu n'da dim 'buh ra Moisés, nɛ nu'a man'da dim 'buh ra Elías, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Pɛ nu'bu mí ya ra Pedro, bi nɛqui n'da ra güi di fɛxni, ngue bi go'bu, nɛ bi 'yɔ'a n'da ra nde bin ya bu ja ra güi: “Guehna ma Ts'ant'ugä na, ɛmmɛ dídí huɛcä na nɛ dí numanho. Dami 'yɔhmbu 'be'a i xi ahü.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yɔpɔ.

⁶ Nɛ nu'bu mí 'yɔ a ra nde u ma mixädihe 'bɛx bin danyahmu bu häi nɛ bi nyetho nguetho bin su u. ⁷ Nɛ

nu ra Jesús baya bi mba bu mín danyahmu u ne bi 'yembi:

—Dami ndanj, o guín suh.

⁸ Ne nu'bu mi ndox'bu baya njom bi nu, pe hont'a ra Jesús mí 'bäp.

⁹ Ne nu'bu mam bá epu 'yu bu ja ra t'ohö baya, bi 'yén'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmbu 'be'a gá nuhu bu, jague'bu dá thambenigä bu 'bu u xon du, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'emp'u.

¹⁰ Ne nu ma mixädihe baya bi 'yänni:

—Hanja i en'u yu xänbate nija ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, ne ja ba é'a rá Thahni Ojä ngue ra Cristo baya, bi 'yén'u.

¹¹ —Majuani im ma ngue m'bet'o ba eh ra Elías di hoqui gätho. ¹² Pe dí xi ah, ya bi zoh ra Elías ne njon bi badi ngue gue'a. Pegue bi mba ma anbi ne bi mba ma upi, ne ngutho da t'orcä ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yén'a ra Jesús.

¹³ Ja bi bā ma mixädihe baya gue tengu'bu ra Elías a ra Xuua Nxixya.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sändate

¹⁴ Ne nu'bu mi zom bu 'buh yu ja'i, bi zom bu n'da ran 'yohu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yembi:

¹⁵ —Gra Hmu, dami 'yörqui ts'u ran huçate a ma ts'ant'u, jant'a thoho i sändate ne hönbu go i so 'bu xö 'yagui. Ja'bu i so bu ja ra sibi, ne ja'bu i so bu ja ra dehe, hönbu go hapu 'yo 'bu xon zändate. ¹⁶ Ne bá sigä bu mi 'bu u ni xädi, pe him bi zä bi hyaçpa a ran u in 'youi, bi 'yén'a ran 'yohu.

¹⁷ Ne bi 'yén'a ra Jesús:

—Gyü ts'om'bäih, hin gui éc'yehü Ojä xun ho. Hangu yu pa ga töp'a thoho ahü ngue gui 'yéc'yegah, bi 'yén'a ra Jesús. Bá si ni ts'ant'u guim ma, bi t'emp'a ran 'yohu.

¹⁸ Nu'bu mi zopu baya, nu'a ra Jesús bi zä a ra zithu min 'youi, ne bi

xifi da böni. 'Bex bi yan'a ra ts'ant'u baya.

¹⁹ M'bejua baya bin yahü u ma mixädihe a ra Jesús nubü dám 'bushe.

—Hanja him bi zä dá hängähe thi a ra zithu min 'youi a ra ts'ant'u, bi 'yén'u.

²⁰ Bi dā a ra Jesús ne bi 'yēna:

—Him bi zä gá hyömhü thi ra zithu, nguetho ts'utho gui éc'yehü. Man'da zi ts'utho ni t'éc'yehü xinda gue n'da rá hmudä ra c'u ngue emme zicue. Ne nu'bu da zöni gui 'yéc'yehü tengu n'da rá hmudä ra c'u, da zä gui xihmbu n'da ra t'ohö: “Dami 'uegue gui than nu n'danni,” gui 'yemfu, ne da 'uegue. Hin te gui hyemfu 'bu majuani gui 'yéc'yehü. Gätho xun hei i sä gui 'yöthü, bi 'yénje. ²¹ Pe nu'bu 'da'u yu zithu tengu min 'youi a ra ts'ant'u, xun hei da hyon a thi u, pe hont'bu emme hah rá mbui din yäui Ojä ne da 'ye't' ran ts'ihme n'da, da zä da hyon a thi u, bi 'yengähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahön'a da tho ne da dambeni

²²⁻²³ Ne nu'bu män 'yohe bu ra häi Galilea, bi 'yénje mahön'a a ra Jesús:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan dägä bu 'buh yu ja'i ngue da thogä. Pe ga thambeni 'bu ná hyu pa, bi 'yén'a ra Jesús. Ne emme bi du ma mbuigähe baya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbeti nangué ra nija

²⁴ Ne nu'bu má sömhbe bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro:

—Xi ni xänbathu, ha hingui jut'a ra mbeti dí haxähe nangué ra nija, bi t'emp'i.

²⁵ Bi dā a ra Pedro baya:

—Hahā i jut'i, bi 'yemp'u.

Ne nubaya nu'bu mi yarpu ja ra ngu xín säya a ra Jesús, 'bex bi t'än'na ra Pedro:

—'Be'a guim beni gra Simón, ha ne'u yá t'ähni yu ts'at'abi i jut'a ra

mbeti ua ja ma häih_u, uague hont'_u y_u ja'i thoho, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

²⁶ Bi dā a ra Pedro:

—Nu'_u y_u ja'i thoho.

—Janangue'a hin mán zähma'be ga jut'ä 'b_u hingui jut'_u y_u t'ähni y_u ts'ut'abi, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

²⁷—P_e ni mba b_u ja ra dādehe, gui hy_u'ts'a n'da ra huā, n_e gui xemba rá nde. Gui tīm b_u n'da ra mbeti, ngue'a xot'a ga jut'ui a ra cota a ra nija, n'dahma hin da bēman'_u u i hax ra mbeti, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

18

Ra Jesús bi ma to'o xtán hēts'i b_u dán nu Ojā

¹ N_e xō dá ānhde a ra Jesús:

—Xiya, to'o man'da x_un hēts'i rán t'ēdi b_u na hnu b_u di manda rá ts'edi Ojā, dá ēmfe.

² Nu ra Jesús b_uya bi zohna n'da ra t'ähni n_e bi gats'i bi mbāmp'_u made, ³ n_e bi 'y_{en}je:

—Majuāni dí xi ah_u, nde'b_u gui pāh ni mbāih_u gui cohmb_u tengu'b_u gy_u t'ähni_u, nu'b_u hin'na hin gui sā gui cāth_u b_u di manda rá ts'edi Ojā 'b_u, bi 'y_{en}je. ⁴ N_e nu'a to'o da gohi tengu'b_u ra t'ähni n_e da 'yot'e ngue hin'y_u rá ts'edi, gue'a xtán hēts'i rán t'ēdi b_u na hnu b_u di manda rá ts'edi Ojā. ⁵ N_e nu'a to'o da numanho n'da ra t'ähni nangue ma thuhugā, nam bōni bi zingā b_uya, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Y_un t'u't'ate i ja ua

⁶—P_e nu'b_u 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'ähni ngue i ēc'yēigui, x_un u_utho ran unbi da nu. Man'da x_un u xinda gue'b_u da t'ēpa ra dojāni rá 'yūga n_e da thōrp_u ja ra dādehe, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

⁷—Nhuēcate ah_u nangue y_um 'bēpate x_un ngu da t'ōt'ah_u. Guehma gui nuh_u u, p_e í huēhi maha to'o di 'bēp'ah_u, bi 'yēna.

⁸ P_e nu'b_u guí ēmh_ub_u gue'a ni 'yēh_u o gue ni guah_u di 'bēp'ah_u gui 'yōth_u ra ts'oqui, p_e x_un ho 'b_u

gui hyēj_u gui 'yēmhb_u b_u yatho. Nguetho man'da x_un ho 'b_u dan 'datho ni guah_u o gue dan 'datho ni 'yēh_u 'b_u gā mba b_u ja ra te mazāi, xinda gue'b_u di yoho ni 'yē o gue di yoho ni gua n_e gui mba b_u ja ra sibi njām'b_u da huēt'i. ⁹ N_e nguetho 'b_u guí ēmh_ub_u gue'a n'da ni dāh_u di 'bēp'ah_u gui 'yōth_u ra ts'oqui, p_e x_un ho 'b_u gui hyāhmb_u gui 'yēmhb_u b_u yatho. Nguetho man'da x_un ho 'b_u dan 'datho ni dāh_u 'b_u gui cāth_u b_u ja ra te mazāi xinda gue'b_u di yoho ni dāh_u n_e gui mba b_u ja ra sibi njām'b_u da huēt'i, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

Ran t'uti nangue ra dē'yo bim 'bēdi

¹⁰—Dami jamansuh_u a guí ōth_u. Hin gui 'yōth_u tengu'b_u nte di muui u zicue, nguetho dí xi ah_u nu yām 'bēhni Ojā di jamansu u, n_e zāi i 'bōp_u ja rá hmi ma Ta b_u mahētsi u yām 'bēhni. ¹¹ Nguetho nugā, ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, bá ēcā ngue ga nyānba yū te u xōm 'bēdi nangue y_u ts'oqui, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

¹²⁻¹³—'Bē'a guím bēmh_ub_u bi 'yōt'a n'da ran 'yoh_u ngue mí si n'da ciento yū dē'yo. N_e bim 'bē a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bēdi. P_e bi zop_u u goho 'dāte ma 'dē'ma gāto b_u mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bēdi. N_e nu'b_u mi dīni, man'da bin johya nangue'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bēdi. ¹⁴ In jab_u ma Tah_u bí 'bōp_u mahēts'i, in ndepe xinga n'da dim 'bēdi, madague'a hin te di muui b_u na hnu, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nangue y_u 'yēc'yēi

¹⁵ N_e man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yēngāhe:

—Nu'b_u n'da ni cuh_u b_u ja ram pēti, 'b_u hinga gue'a da 'yōt'e e, gui xi 'b_u guí 'būseui, janangue'a da bādi hingui ho a bi 'yōt'e e, bi 'yēngāhe ra Jesús. N_e nu'b_u bi 'yōmanho a gui xifi, ya gā tāha gā hocpa rá mbūi a ni cu. ¹⁶ P_e nu'b_u hingui ūpa ra güenda a gā xifi, gui

six man'da o gue mí yoho yá cu din testigo nangu'e'a guí mammi. ¹⁷ Pɛ nu'bɛ guexa'a him bi 'yɛrpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, guí mam bɛ ja ram pɛti bɛya. Nɛ nu'bɛ him bi 'yɛrpa ra güenda a 'bɛ'a gá xihmbɛ bɛ, pɛgue gui 'yøthɛ tengu'bɛ hin ni cuhɛ a bɛya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁸ —Majuani dí xi ahɛ, nu 'bɛ'a guí ɛmhɛ hingui ho ua ja ra ximhäi, nɛpɛ mahɛts'i i t'ɛmbi hingui ho a. Nɛ ngutho a guí ɛmfɛ xɛn ho, nɛpɛ mahɛts'i i t'ɛmbi xɛn ho a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁹ —Nɛ nu'bɛ guí yohmi 'bɛ n'dat'a guím bɛmmi 'bɛ ja a guí ähui ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i, nu'a di 'da aui a gá 'yähui. ²⁰ Nguetho nu'bɛ dim pɛti nangu'e ma thuhugä 'da, madague'bɛ yoho o gue hyu, pɛgue dí 'bä i nde bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nɛ bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'bɛ ja 'bɛ'a da 'yørca n'da ra ja'i, hangu yá nidi ga punbi. Ha xøt'a yoto nidi, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²² Bi dɛ a ra Jesús:

—Hinga høn't yoto nidi, pɛ nde'bɛ thocpa tho gui punbahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbɛfiui

²³ —Janangu'e'a dí xi ahɛ, nu'a nán ts'ut'abi Oja, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi 'bɛ mi 'yɛrpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ihɛ. ²⁴ Nɛ nu'bɛ mi nu rá søcuq, 'bɛxgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate yá millone thoho. ²⁵ Pɛ nu'a ra ja'i, hin'yɛ 'bɛ'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Nɛ nu ra ts'ut'abi bɛya, mi nde xtá mbä a, nɛ yá t'ähni, nɛ rá xisu mí 'bɛpɛ ja rá ngu, nɛ 'bɛ'a gä mi pɛ'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶ Nɛ nu'a ran 'yohɛ bɛya bin danyahmu nɛ nts'edi bi 'yäp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tɔcpi ts'ɛ, jante tho ga jut'ii.” ²⁷ Nu rá hmu bɛya bi huɛc'a,

nɛ bi punba a rán dupate nɛ bi thøh pɛya. ²⁸ Pɛ nu'bɛ mi nɛxpɛ, bin c'at'ui n'da rá mimbɛfiui xí hmit'i ts'ɛ ra mbɛti. Nu'a xí mba ma thøgue bɛya, 'bɛxgue bim bɛnt'ate, bi bɛndba rá 'yaga a bin c'at'ui, nɛ bi 'yɛmbi: “Curca a ma mbɛti guí tuc ya,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Nɛ nu'a rá mimbɛfiui bɛya bin danyahmu nɛ nts'edi bi 'yäp rá mate, bi 'yɛmbi: “Tɔcpi ts'ɛ, jante tho ga jut'i i,” bi 'yɛmbi. ³⁰ Pɛ nu'a xí mba ma punbi him bi dø'mi, bi got'a fädi, ɛmbi din ofädi jague'bɛ da gut'a in dupate. ³¹ Nɛ nu yá mimbɛfiui bɛya ɛmmɛ bi bɛndumbɛi 'bɛ'a bi 'yøt'a xí mba ma punbi, nɛ bi mba bi xi a rá hmu 'bɛ'a bi 'yøt'a. ³² Nu yá hmu bɛya bi manda bá ts'i a ran 'yohɛ mahøn'a nɛ bi 'yɛmbi: “Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'bɛ gmí 'yäc ra mate, madague'a xɛn ngu guí tuqui. ³³ Nde'bɛ nɛ'e xquí huɛc'a ni mimbɛfiui,” bi 'yɛn'a rá hmu. ³⁴ ɛmmɛ bin cuɛ a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bɛ go bi gut'a gätho yá millone min dupatesɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús, 'bɛ mi man a ran t'uti.

³⁵ Din jabɛ da 'yøt'ahɛ ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i 'bɛ hin gui punbahɛ ni mija'ihɛ ngue gätho ni mbäihɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

19

Man'da ram hma nangu'e ran hyɛgui

¹ Nɛ nu'bɛ mi gua'a man ra Jesús, bi bøm bɛ Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba bɛ ra xɛqui Judea, 'danguadi ra dæthe Jordán. ² Nɛ xɛn ngu yá ja'i bi denthoho nɛ bi hoqui xɛn ngu yá hyɛnni.

³ Nɛ nubɛya, bi zøm bɛ'da ma ngurpihe ngue yá fariseo, bɛ mi 'bäh ra Jesús. Mí honi 'bɛ'a dí yapi, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha sä da hyɛh rá xisu n'da 'bɛ madí ts'utho 'bɛ'a da 'yøt'e, bi 'yɛn'ɛ.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Ha hinga nuh^u bu^u ja rām hman Ojā, ngue'bu^u rá mbədi tho^u ho ra ximhāi bi zān Ojā n'da ran 'yoh^u nē n'da rá xisu. ⁵ Nē i mam bu^u: “Nu n'da ran 'yoh^u him man da dēn'na rá ta o rá mbe 'bu^u dim 'būhmi rá xisu, pē dim 'būhmi da gohi tengu'bu^u n'dan ja'itho,” i ɛm bu^u ja rām hma Ojā. ⁶ Janangue'a nu'bu^u n'da ran 'yoh^u i 'būhmi rá xisu, pē hingui yonja'i bu^u na hnu, n'datho. Nē nu'a bi zān Ojā, dim 'būi tengu'bu^u n'dan ja'itho, pē hin njon da bēni din hyegui, bi 'yēn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'bu^u yu^u fariseo.

⁷ —Hanja gní 'yēnje, nē nu ra Moisés bi ma da t'ət'a n'da rá səcuq ran xuni 'bu^u da hyeh rá xisu n'da ran 'yoh^u, bi 'yēn'bu^u yu^u fariseo.

⁸ Xə bi 'yēn'a ra Jesús buya:

—Gue'a bi 'yo't'a ra Moisés, nguetho ɛmme xam mē ni mbūih^u. Pē nu'bu^u rá mbədi ra ximhāi him mīn jabu. ⁹ Nē di xi ah^u, nu'bu^u n'da ran 'yoh^u bi hyeh rá xisu nē him mi 'yomt'ɛni a rá xisu, pē nu'bu^u bin that'ui man'da ra xisu a ran 'yoh^u, ya i 'yomt'ɛni a buya. Nē nguetho 'bu^u n'da ran 'yoh^u dīn that'ui n'da ra xisu bi thegui, nē a ra 'yomt'ɛni a buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁰ Nē nubaya, dá ɛmbāhe ra Jesús:

—Nu'bu^u hingui sá da hyeh rá xisu n'da, man'da xən ho 'bu^u hin dīn that'a n'da 'bu^u.

¹¹ Ra Jesús bi 'yēna:

—Pē hinga gātho da zā dīn jabu, pē hont'bu^u bi zān Ojā dīn jabu. ¹² Nguetho i 'bu^u i 'da ngue him bim 'būh rá xisu nguetho yu^u mbədi gue'bu^u go mim 'būi. Nē nu'bu^u mī'da yu^u 'yoh^u him bim 'būh yá xisu nguetho bi mbocpa ɛ yá hmu. Nē nu'bu^u mī'da, yá pāhā zēhe him bim 'būh rá xisu nguetho gue'a í ts'ānni ngue hin dim 'būh rá xisu, ngue nte di hēni nangué rá 'bēfi Ojā mahəts'i da 'yət'e. Nu'a to'o da bēn'na ram hma na, gue'a da bā a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yāp rān japi Ojā nangue'bu^u t'uhni

¹³ Nē nubaya bá ts'inba 'da yu^u t'uhni bu^u mi 'būh ra Jesús, ngue'a mī hndepə da dospa yá yá yu^u t'uhni, nē da 'yāp rān japi Ojā nangue ɛ yu^u t'uhni. Nugāhe buya, dá hecpāhe ɛ yá ta ɛ yu^u t'uhni ngue hin da thopu 'bā a ra Jesús. ¹⁴ Pē nu ra Jesús bi 'yēnje:

—O guí hecpāhe yu^u t'uhni ngue him ba thocua, pē dami jafu ba thocua, nguetho nu'bu^u to'o di manda rá ts'edi Ojā, tengu'bu^u yu^u t'uhni ɛ, bi 'yēna.

¹⁵ Nē bi dospa yá yá yu^u t'uhni buya nē bi 'yāp rá mfāts'i Ojā. Nē nu'bu^u mī jua a bi 'yət'a ra Jesús, dá pəngāhe bu^u buya.

N'da ra mēmbeti bi nyqui ra Jesús

¹⁶ Nē man'da ra ts'ant'bu^u bi mba bu^u 'bā a ra Jesús nē bi 'yēna:

—Hoga xānbate i, 'be'a nin ho da zā ga ət'ā ngue ga tīngā ra te, bi 'yēna.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Ha guím bēni 'be'a guí ma ngue guí ɛngui xən hogui, nguetho hont'a xən ho a Ojā. Pē nu'bu^u guín nde gui tīn ra te, dami ja'ts'bu^u yu^u t'ɛdi.

¹⁸ —Nda'a nín t'ɛdi, bi 'yēn'a ra ts'ant'bu^u.

¹⁹ Bi dā'a ra Jesús:

—O guí hācpa rá te ni mija'ui, o guí 'yomt'ɛni, nē o guím pē, nē o guí man yu^u fehni, nē gui numansu ni ta nē ni mbe, nē gui huɛc ni mija'ui tengu'bu^u da guesɛ i, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁰ —Gātho ɛ xtá ja'ts'i gue'bu^u go mán t'uhni, 'be'a man'da di 'bēdi ga ət'e, bi 'yēn'a ra ts'ant'bu^u.

²¹ Nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Nu'bu^u guí nde gui tīn ra te, ní mba bá pā 'be'a gātho i ja i, nē gui darpa yu^u hyoya a rá muui 'be'a gātho gá pā, nē dīn ja'a man'da di muui bu^u mahəts'i buya, nē nubaya ba ɛhe gui tengui.

²² Pɛ nu ra ts'ant'u 'bɯ mí 'yø a bi xifi, ɛmmɛ bi du rá mbɯi, nguetho ɛmmɛ xɯn ngu 'bɛ'a gä mi ja, nɛ bi mbeng thoho bɯya.

²³ Nɛ nu a ra Jesús bɯya:

—Majuani dí xi ahɯ, bi 'yɛna, xɯn hɛi da yɯrpɯ di manda rá ts'edi Oja n'da ra mɛmbɛti. ²⁴ Dami 'yøhmbɯ mahøn'a. Man'da hingui hɛi da yut'a ra camello bɯ ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra mɛmbɛti da yɯrpɯ di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛnje.

²⁵ Nɛ dá hyonya thohohe 'bɯ má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zä din yäni,” dán 'yɛm zɛhɛhe bɯya.

²⁶ Bi hyɛrcähe ra Jesús nɛ bi 'yɛnje:

—Hin da zä da 'yøzɛhe yɯ jä'i, pɛ nu'a Oja hingui hɛmp'a da 'yørpa ɯ yɯ jä'i.

²⁷ Nu ra Pedro bɯya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'bɛ'a mí pɛts'ähe nɛ dá tɛn'nahe, 'bɛ'a maha ga tɪmhbe ya.

²⁸ Ra Jesús bɯya bi 'yɛnje:

—Majuani dí xi ahɯ, 'bɯ bin ja ma'da'yo mahɛts'i nɛ ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hupɯ ja ma mɛxa ga øt' ran ts'at'abi, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi. Nɛ ahɯ guí 'dɛ'mayoho ahɯ, 'darbɯ ga huhmbɯ, ga comhbɯ ma ts'edigä, nɛ'ahɯ ga juänbahɯ ma mi israelhɯ dyɯ judíohɯ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

²⁹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yohɯ o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yɯ t'ähni bi zogui ngue bi dɛngui, o gue rá huähi, da dɛha man'da xɯn ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, nɛ a ra te mazäi da hyäni, bi 'yɛngähe ra Jesús. ³⁰ Pɛgue nu'ɯ im bɛni i 'bet'o dim 'bejua ɯ. Pɛ

nu'ɯ t'ɛmbi i 'bejua, dim 'bet'o ɯ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

20

N'da ran t'uti bi 'yøt'a n'da ra mɛ'bɛfi

¹ Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bɯ bi 'yøt' ran ts'at'abi Oja, din ja tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɯ mí ja ra dɛhuähi. Midi 'yonba yɯ mbɛfi 'bɯ xudi thoho. ² Nɛ 'bex bi xifi hangu da gu't'i, nɛ bi mba bɯ ja rá huähi ɯ bɯya. ³ Nu'bɯ mbɛ guto xudi, xø i 'yo bɯ hnini a ra mɛ'bɛfi mahøn'a, nɛ bi nu 'da yɯn 'yohɯ mi 'yotho bɯ nɛ bi mbɛn bɯ ja rá huähi. ⁴ “Ní mbähä, gam pɛhmbɯ, ga jut'ahɯ hangu dí nde ahɯ gui tɛhmbɯ,” bi 'yɛmbi. Nɛ bi mba ɯ bɯya. ⁵ Nɛ nu'bɯ mi hyuxyadi, xø 'yo bɯ ja ra hnini mahøn'a ra mɛ'bɛfi nɛ bi mbɛnh mi'da bɯ rá huähi. Nɛ'bɯ mi zøn'a hyu nde, xø bi mbɛnh mi'da. ⁶ Nɛ'bɯ mi zøn a cut'a nde, xø 'yo bɯ mahøn'a nɛ bi nu bɯ mi'da yɯ jä'i: “Hanja ngue xcán dethohɯ,” bi 'yɛmbi. ⁷ “Nguetho njon bi xije ra 'bɛfi,” bi 'yɛn'ɯ. Nɛ bi 'yɛmp'ɯ: “Ní mbähä bɯ ja ma 'bɛfigä gam pɛhmbɯ bɯ, ga jut'ahɯ hangu dín ndegä ga jut'ahɯ,” bi 'yɛmbi. ⁸ Nu'bɯ min de bɯya nu ra mɛ'bɛfi bi xi a rá ngurpa mbɛfi: “Dami zon'dɯ yɯ mbɛfi, m'bet'o gui jut'ɯ m'bejua bi zøni,” bi 'yɛmp'a. ⁹ Nɛ nu'bɯ mi mba nju't'i ɯ xi zøm bɯ ja ra huähi 'bɯ cut'a nde, bin ju't'i tengu'bɯ gä ra pa xtím pɛfi. ¹⁰ Nɛ nu'bɯ min ju't'ɯ bi mbɛmxudi ra 'bɛfi, bi bɛni ngue man'da xtán dɛha xɯn ho xinda gue'ɯ n'da ora tho bim pɛfi. Pɛgue 'da'angu bi dɛha. ¹¹ Janangue'a bin cue ɯ 'da ¹² nɛ bi 'yɛmp'a ra mɛ'bɛfi: “Hanja ngue 'da angu gä jurcahe ɯ m'bejua bi zøhø, nɛ ts'utho bim pɛɯ. Pɛ nugähe, gätho ra pa däm pɛhmbe, madague'a xɯm pa ra hyadi,” bi 'yɛmbi. ¹³ Pɛ bi dɛti, bi 'yɛmp'a n'da mí 'bäpɯ: “Xi'e

n'yø, nte man ts'o dá øt'e e. Ha hinga gue'a dá xi i dá jut'i i. ¹⁴ Dami hyän'a nin zäbi, ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu ga jut'ahü u rán zεgui bi zøhø. ¹⁵ Ha hin'yü man t'εdi ga øt'ä a dín nde ga øt'ä nangue ma mbeti, uague gui sεya nguetho dá ørpa ran hocjä'i n'da," bi 'yæn'a ra me'befi büya, bi 'yæn'a ra Jesús 'bü mi man a ran t'uti. ¹⁶ Nε ngubü din ja 'bü bin ts'ut'abi Ojä. Nu'ü m'bejua dim 'bet'o ü, nε nu'ü 'bet'o dim 'bejua ü. Xün ngu bi zonhd Ojä, pε hinga gätho bi huahni, bi 'yεngähe ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a ngue da du nε da dambēni ra Jesús

¹⁷ Nε nu'bü mi ts'utho ga sømhbe bü Jerusalén, dí 'yohe bü ja ra nguani. Nε bi gügähe bü ma'ueni ts'ü a ra Jesús, dí 'de'mayohohe, nε bi 'yεnje:

¹⁸—Nuya ga mbähä bü Jerusalén. Nu'bü dá sømhbü bü, da mba ma dägä bü 'büh yü hmumbäjä nε yü xänbate nijä, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁹ Nε di dägä bü 'bü ü him ma mijudíohü, nε din thengui nε da thexcä nε di cuarcä bü ja ra za, ga tu bü, nε da t'ägui. Pε nu'bü ná hyupa ga thämbēnigä, bi 'yεngähe ra Jesús.

Rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua bi 'yäp rá mate ra Jesús nangue yä ts'unt'ü

²⁰ Nε nu'a rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua, ngue yä ts'unt'ü ra Zebedeo ü, bin danyahmu bü ja a rá gua ra Jesús, in nde 'be'a da 'yäpi. ²¹ Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—'Be'a gui nde ga øt'e e, bi 'yεmbi.

—Dami 'yørca ra mate ngue nu'bü gui 'yøt' ran ts'ut'abi, 'da xti hyut'ü ma t'ühni, bi 'yæn'a ra xisu.

²² Bi dā a ra Jesús:

—Pε hin gui pädi 'be'a nam bøn'a gä 'yäqui.

Nε bi 'yän'na ra Jacobo nε ra Xuua:

—Ha gui ξna nε'aui gui hyät'ui gui nuui ran ümbi tengu gan nugä, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nε bi dā ü büya:

—Häha, ga hät'be.

²³ —Majuani maha, nε'aui gui nuui ran ümbi tengu gan nugä, pε hingui sä ga 'da'a ran t'εdi gui ähmi. Pε gue'a ma Ta di un rán t'εdi to'o in ndepe 'da xti hyutho 'bü dán ts'ut'abigä, bi 'yæn'a ra Jesús.

²⁴ Nε nugähe dí 'det'agähe büya dán cue 'bü má øhmbe a 'be'a bi man ü yoho. ²⁵ Nε gä bi zongahe ra Jesús dí 'de'mayohohe, nε bi 'yεnje:

—Nu'ü yü ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yä 'yεhe to'o gätho di manda, nε tengu'bü magueε yä ts'edi ü. ²⁶ Pε nu'ahü hinga gue'a gui 'yøthü a. Pεgue gan 'yεhe thohohü nangue ü mi'da 'bü gui nde din ja ni ts'edihü. ²⁷⁻²⁸ Nε nu'ahü 'bü guín nde gam 'bet'ohü, gui 'yøthü ngue hin'yü ni ts'edihü nε gan 'yεhe thohohü, tengu thohogä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá εcä dam hmugä, pε bá εcä dan 'yεhegä nε ga dā ma te gan yänba yä te yü ja'i, bi 'yεnje ra Jesús.

Yoho yü xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁹ Nε nu'bü xø má nexhe bü ra hnini Jericó, xün ngu yü ja'i bi denthon na ra Jesús. ³⁰ Nε mí hupü yoho yü xädä bü ja ra nden'yü. Nu'bü mí 'yøde mba bü ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra David, dami huεgä'be, bi 'yæn'ü yü xädä.

³¹ Nε nu yü ja'i min 'yohü ra Jesús bi hecpa ü yü xädä. Pε man'da bi mba ü, bi 'yεm mahøn'a:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra David, dami huεgä'be, bi 'yæn'ü.

³² Nu ra Jesús büya 'bü mí 'yø a man ü yü xädä, bi 'yänni:

—'Be'a guín nde ga øt'aui, bi 'yεmp'ü.

³³ Nu'ü bi dāti:

—Grá Hmu, xoga ma dā'be, bi 'yæn'ü.

³⁴ Ʒmmɛ bi huɛc'a ra Jesús ɰ, bi dārpa thofo yá dá, 'bex bi xoh yá dá nɛ bi dɛn'na ra Jesús bɰya.

21

Yɰ jǎ'i bi 'yɛspa a ra Jesús 'bɰ mí yǎrpɰ Jerusalén

¹ Nɛ bi zòm bɰ ja ra ndehnini Betfagé, nubɰ ja ra nyuni Olivos, nɛ him ma yabɰ ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús bɰya bi mbɛn'ndɰ yoho ma mixádihe, ² nɛ bi 'yɛmbi:

—Ní mbɛ nɰ ja ra t'ɰhnini, guehnɰ gua tǐmmi n'da ra buru in 'youi rá bǎsi. Bá xocui, nɛ bá siui ua ɰ. ³ Nu'bɰ da t'ɛn'auí 'bɛ'a gui jahui, "Nu'a ra hmu da hyon'i ts'ɰ nɛ 'bexgue ba sin'a thofo'be," gui 'yɛm thohoui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴ Nɛ guehna bi man ra pɔngahyǎ maya'bɰ ngue din ja 'bɰ mí 'yɛna:

⁵ Gui 'yɛmfɰ yɰ mɛngu bɰ Jerusalén: "Dami nuhɰ ya ba ɛcua ni hmuts'ut'abihɰ, nɛ hin din 'yɛts'i, ba hyux'a n'da zi buru thofo

bán 'youi rá bǎsi," gui 'yɛmfɰ, bi 'yɛn'a ra pɔngahyǎ maya'bɰ.

⁶ Nu ma mixádihe bɰya bi mba nɛ bi 'yot'a bi xih ra Jesús. ⁷ Nɛ bá si ra buru nɛ'a rá bǎsi, nɛ bi gǎspa yá coto nɛ bi hyux'a ra Jesús bɰya. ⁸ Nɛ nu yɰ jǎ'i Ʒmmɛ xɰn ngu ɰ bi dɛnni nɛ bi mbòh yá coto bɰ ja ra 'yu nɛ yá pahni, nɛ yá paxi yɰ za bi mbɔcpa bɰ ngue da thopɰ ra Jesús. Nɛ bi 'yɛt'inde ra Jesús. ⁹ Nɛ nu'ɰ i 'bet'o nɛ'ɰ bim 'bejua bi mbɰh na thuhu bɰya, bi 'yɛna:

—Mixte thofo rá ts'edi rá m bom'beto ra David. Nɛ xɰn ngu rán jǎpi in 'youi, nguetho bá ɛhe nangué rá thuhu Oǎ, ra Hmu. Mixte thofo Oǎ mahɛts'i, bi 'yɛn'ɰ yɰ jǎ'i bɰ ní mba.

¹⁰ Nɛ nu'bɰ bi yǎrpɰ Jerusalén ra Jesús, gǎtho mí 'bɰpɰ ja ra hnini bi hyonya thofo, nɛ bi 'yǎn'ndɰ mín 'yohɰ ra Jesús:

—To'o nín 'yohɰ na, bi 'yɛn'ɰ.

¹¹ —Guehna ra pɔngahyǎ, ra Jesús, ra mɛngu Nazaret bɰ ra hái Galilea, bi 'yɛn'ɰ bi t'ǎnni.

Bi hyɔn a thi ɰ mim pǎ bɰ ja ra nijǎ ra Jesús

¹² Nɛ nu'bɰ mí zòm bɰ Jerusalén a ra Jesús bi yǎrpɰ ja rá dǎnijǎ Oǎ, bi hyɔn a thi gǎtho ɰ mím pǎ bɰ nɛ'ɰ mín tái bɰ. Nɛ bi ndɔnpa yá mɛxa ɰ midí pǎh yɰ mbeti, nɛ bi bɰntpa yǎn thuts'i ɰ mí pǎ yɰ ts'ǎha, nɛ bi 'yɛmp'ɰ:

¹³ "I thø a ma ngu ngue da mba nthandegǎ bɰ," i ɛn Oǎ, i ɛm bɰ ja rá m hma. Pɛ nu'ahɰ gǎ 'yɔrpadahɰ tengu'bɰ ra hyǎdo guepɰ nín 'yǎn'ɰ yɰ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁴ Nɛ nu'bɰ mí 'bɰpɰ ja ra dǎnijǎ, xø bi zòm bɰ mí'da yɰ xǎdá, nɛ'ɰ mí dogua. Nu ra Jesús bi hoc'ɰ bɰya.

¹⁵ Pɛ nu yɰ hmumbǎjǎ nɛ yɰ xǎnbate nijǎ him bi numanho yǎn t'ot'e bi 'yot'a ra Jesús bɰ. Nɛ bin cue 'bɰ mí 'yø a bi man'ɰ yɰ t'ɰhni 'bɰ mí 'yɛna: "Majǎpi rá m bom'beto ra David," bi t'ɛmp'a ra Jesús:

¹⁶ —Ha hin guí ø'a 'bɛ'a man yɰ t'ɰhni ngue i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

—Dí øcǎ a i man'ɰ, bi 'yɛn'a. Pɛ xi ahɰ ha hin guím bɛmhɰ a i mam bɰ ja rá m hma Oǎ ngue i ɛna:

Gǎ jǎpi bi bɔmanho a i man ɰ yɰ t'ɰhni 'bɰ i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a Oǎ bɰ mí t'ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁷ Nɛ bi zotpɰ ɰ yɰ hmumbǎjǎ nɛ yɰ xǎnbate, dá mbǎcǎhe a ra Jesús, bán oxǎhe bɰ ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi jǎpi da 'yot'a n'da ra za

¹⁸ Nɛ nu'bɰ mí hyax bɰya, xø dá pengǎhe a ra Jesús bɰ Jerusalén. Nɛ bin tumanthuhu bɰ 'yu. ¹⁹ Nɛ bi nu n'da ra za bɰ ja ra nden'yu, bi mba ɛna da dǎcpa n'da rán dǎt'ǎ. Pɛ hɔnt'ɰ yá paxi mí ja. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya, njǎm'bɰ din zɰh nin dǎt'ǎ ya.

Nε 'bexgue bi 'yot'a ra za bɣya.

²⁰ Nu'bɣ mán nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe nε dá ánhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá ɛmfe.

²¹ Bi dɔ'a ra Jesús:

—Majuani dí xi ahɣ, nu'bɣ gui 'yɛc'yɛigahɣ xɣn ho, nε n'dat'a guim bɛmhɣ a rá ts'edi Oja, hinga hɔnt'a dá ɔt'ä sä gui 'yɔthɣ, pɛ sä gui 'yɔthɣ man'da xɣn hɛi. Sä gui xihmbɣ nɣ ra t'ɔhɔ: “Dami 'uegue guin hyɔzehe bɣ ja ra deja,” gui 'yɛmfɣ, nε da 'ueh pɣya. ²² Nε nu Oja di 'da ahɣ 'be'a gä guí äfu 'bɣ n'dat'a guim bɛmhɣ a rá ts'edi Oja, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ɛdi

²³ Nε nu'bɣ má sɔmhbe bɣ Jerusalén, xɔ bin xänbate bɣ ja ra dɔnija a ra Jesús. Nε xɔ bi mba bɣ yɣ hmumbäjä nε mi'da ma ngurpihe, nε bi 'yän mahɔn'a:

—Hanja gní 'yɔt'a njabɣ. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛn'ɣ.

²⁴⁻²⁵ Bi 'yɛn'a ra Jesús bɣya:

—Nεcä ga ännahɣ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yɔt' ran xixya. Hague Oja uague yɣ ja'i. Nu'bɣ gui xijɣ, nεcä ga xi ahɣ to'o bi 'dacä man t'ɛdi bɣya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε bin 'yɛmzehe ɣ yɣ hmumbäjä nε yɣ xänbate nija:

—“Be'a gue ga xihmbɣ, nguetho nu'bɣ ga ɛmfɣ, “Oja bi un rán t'ɛdi a ra Xuua,” nε da 'yɛna: “Hanja hin gä 'yɛc'yɛihɣ tha.” ²⁶ Nε nu'bɣ ga ɛmfɣ, “yɣ ja'i thoho bi un rán t'ɛdi ra Xuua,” pɛ da zujɣ yɣ ja'i 'bɣ, nguetho im bɛn ɣ ngue rá pɔngahya Oja a ra Xuua, bin 'yɛmzehe ɣ.

²⁷ Janangue'a bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Hin dí pɔhmbe, bi 'yɛntho ɣ.

Nu ra Jesús bɣya bi 'yɛna:

—Xinga guecä ga xi ahɣ to'o bi 'dacä man t'ɛdi ga ɔt'ä a dí ɔt'ä, bi t'ɛmp'ɣ.

Ran t'uti a yoho yɣ ts'unt'ɣ bi sih ra 'bɛfi

²⁸ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'n'da ran 'yohɣ mí 'bɣ i yoho yɣ ts'unt'ɣ. Nε bi 'yɛmp'a n'da rá ts'unt'ɣ: “Ní mba bɣ huahi, bám pɛfi,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Nε bi dɔ'a rá ts'unt'ɣ: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yɛntho. Pɛ m'bejua bin 'yomfɛni ts'ɣ nε bi mba bim pɛfi. ³⁰ Nε'a man'da rá ts'unt'ɣ bi xifi da mba mahɔn'a. “Haha, ga mba,” bi 'yɛna. Pɛ him bi mba, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Nε xɔ bi 'yän'ndɣ yɣ xänbate nija:

—Nuya, dami xiqui nangué ran t'uti dá xi ahɣ, nda'a ní ts'unt'ɣ ngue njuantho bi 'yɔt'a rá pähä rá ta, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'ɣ bi dɔti:

—Masque nu'a ra ts'unt'ɣ him mi nde da mba 'bɣ ra mbɛdi, gue'a njuantho bi 'yɔt'a rá pähä rá ta, bi 'yɛn'ɣ.

Nε nubɣya bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Guehma majuañi dí xi ahɣ, nu yɣ ziyate hyacahäi nε yɣ xisu 'yomt'ɛni, man'da da yɛrpɣ di mandä rá ts'edi Oja, pɛ nu ahɣ hin gui cɔthɣ bɣ. ³² Nguetho nu'bɣ mí xi'ahɣ a ra Xuua Nxixya, bi xän'nahɣ a ra 'yu xɣn ho, nε nu ahɣ hin gä 'yɛc'yɛihɣ. Pɛ nu yɣ hyacahäi nε yɣ xisu i 'yomt'ɛni, man'da go bi 'yɛc'yɛi ɣ nε bi päh yá mbɛi. Nε nu'bɣ gmí nuhɣ ɣ, nε guexta'a hin gä nde gä päh ni mbɛihɣ, bi t'ɛmp'ɣ yɣ hmumbäjä nε yɣ xänbate nija.

Rán t'uti yɣ ts'om'bäi mbɛfi

³³ Nε bi 'yɛm mahɔn'a ra Jesús:

—Yɔhmbɣ ts'ɣ man'da ran t'uti ga xi ahɣ. Mí 'bɣ a n'da ran 'yohɣ mí ja rán uandät'ä, nε bi fɔt'e, nε bi hyɔ a n'da ra ngu guepɣ da thɛmp' yɣ guindät'ä. Nε bi mbä'ma n'da ra jado xɣn hɛts'i, da ndex'ɣ da nu rá häi.

Nε nubɣya bi hmit yá häi ɣ 'da yɣ mbɛfi, nε bi nde bi mba n'danni a ran 'yohɣ bɣya. ³⁴ Nε nu'bɣ mí

ts'utho din ja yun dāt'ä, bá pēhn'i 'da yú 'yēhe da duspa ɤ yún dāt'ä, nguetho gue'a án yāhɤ a, ngue di un'ni ts'ɤ 'be'a da bəm bɤ. ³⁵ Pɛ nu'ɤ yɤ mbefi bi bent'ɤ yám 'behni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbemthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Nɛ nu'a man'da, bi hyøta dotho a. ³⁶ Nɛ xø mahøn'a, bá pēhn mi'da xən ngu yú 'yēhe ngue xtan duspa yún dāt'ä a rá mbeti ran uandāt'ä. Pɛ nu'ɤ yɤ mbefi xø bi bent mahøn'a 'bɤ mi zøpɤ ɤ, nɛ 'da'angu bi t'ørpe tengu bi t'ørpa ɤ mbədi bi zøpɤ.

³⁷ Nɛ nubɤya bá pēn'na rá ts'unt'ɤ zehɛ a rá mbeti ra huəhi. Bi bɛni: “Masque da numansu na ma ts'unt'ɤ.” ³⁸ Pɛ nu'ɤ mí nu ba ɛpɤ rá ts'unt'ɤ, nu yɤ mbefi xø bi bɛn'ɤ: “Nuna, rá ts'unt'ɤ zehɛ, da gohmi ra häi na 'bɤ bi du rá ta. Pɛ mbähä ga hohɤ, janangue ga cosehɤ ra häi bɤya.” ³⁹ Nɛ bi bent bɤya, bi zixpɤ ma'ueni nɛ bi hyo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndɤ mí 'bäpɤ:

—Xi'bɤ da mbase na ra hmu, 'be'a da jap'ɤ yú mbefi 'bɤ, bi 'yɛmp'ɤ.

⁴¹ Bi dɔ ɤ bɤya:

—Masque da hyo ɤ yú mbefi, nguetho ɛmmɛ yɤ ts'om'bäi ɤ, nɛ nu rá häi bɤya di hmit'ɤ i pädi da gu't'a ra renta 'bɤ bi zøn ra pa da gu't'i, bi 'yɛn'ɤ.

⁴² Nɛ xø bi 'yɛm bɤya:

—Ha njəm'bɤ gá nuhɤ bɤ ja rám hma Ojɔ a ram hma i ɛna:

Nu'a ra do bi bant'ɤ yɤ gədo 'bɤ mi hyøh ra ngu, gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yɤ guangu.

Gue'a bi zän Ojɔ a, nɛ gui hyonya thohohɤ, i ɛm bɤ rám hma Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ gue'a i mam bɤ nangue a rá Thahni Ojɔ ngue ra Cristo. ⁴³ Janangue'a dí xi ahɤ, Ojɔ him bi numanho a gá 'yøthɤ nɛ da thən'nahɤ a ra 'befi bɤ di manda rá ts'edi Ojɔ, din t'un'dɤ mi'da ngue

da 'yøt'manho a ra 'befi gmí øthɤ. ⁴⁴ Nɛ nu'a ra do bi mba ma bant'i, tengu'bɤ n'da ra xindo i ti bɤ ja ra 'yu. Nɛ hønt'a go to'o da däng bɤ ja ra do, din tani, nɛ hønt'a go to'o da zɛ'ma ra do, 'bexgue da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu'bɤ mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi bɔ ɤ yɤ fariseo nɛ yɤ hmumbäjä, gue guesɛ ɤ bi 'yøt'ɤ bi sifi. ⁴⁶ Nɛ mí nde 'bexgue xtám bent'a ra Jesús, pɛ him bi bent'i, nguetho mi su ɤ yɤ jä'i, ngue mi ɛn'ɤ, rá pøngahɤ Ojɔ a ra Jesús.

22

N'da ran t'uti ngue ran thəti

¹ Nɛ xø bi thoqui bi xänba yɤ jä'i nangue yun t'uti thoho bi man a ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'ɤ:

² —Nu'a ní manda rá ts'edi Ojɔ, i t'øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bɤ min thəta n'da rá ts'unt'ɤ.

³ Nɛ bi mben'dɤ yám 'behni ngue ba sinba yú amigo, pɛ him bi nde bá ɛhe. ⁴ Nɛ xø bi mbəhn mi'da, bi 'yɛmbi: “Dami xihmbɤ ma amigo ba ɛhe, nguetho ya dá hoc ran ts'ihmɛ. Dá manda bi tho 'da man dani xən zaqui nɛ ya gätho mahoqui, i ɛn'a ra hmu, gui 'yɛmfɤ.” Nɛ gue'a bi man ɤ yám 'behni. ⁵ Pɛ him bi 'yərpatho ra güenda ɤ yú amigo, nɛ bi mba da huəhi a n'da, nu man'da bi mba bäm pätho, ⁶ nɛ nu'ɤ mi'da bi bent thoho yám 'behni nɛ i thenthoho nɛ bi hyo ɤ. ⁷ Nu'bɤ mí 'yø a bin ja, ɛmmɛ bin cue ra ts'ut'abi bɤya, bi mbənh yú dofəi bá ho ɤ yɤ hyote nɛ bi 'yump'a yú hnini. ⁸ Nɛ bi xih mahøn'a ɤ yám 'behni: “Nuya him bá ɛ'ɤ ma amigo nguetho hing yán sähɤ ba ɛhe. ⁹ Ní mbähä bɤ ja yɤ 'yu nɛ gbá sihɤ ua hønt'a go má jä'i gba tımhbɤ bɤ, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thəti.” ¹⁰ Nu yám 'behni bɤya bi mba bɤ ja yɤ 'yu nɛ bá pēn bɤ ja ran thəti to'o gätho bin c'athɤ bɤ, pɛ

hinga mfādi 'b_u y_u ts'om'bāi o gue y_u hocjā'i 'da. Nε bi yup_u ja rá ngu ra ts'ut'abi y_u ja'i.

11 Nε nu ra ts'ut'abi b_uya bi y_urp_u mbo da nu _u y_u ja'i bi zom b_u. Nε bi nu n'da ran 'yoh_u ngue him mi he _u yá he i the 'b_u in ja n'da ran thāti. 12 Nε bi 'yēn'a ra ts'ut'abi b_uya: "Xi'i grán 'yoh_u, hanja gá cūt'ua nε hin guí he yán sāui da the ua ja ran thāti," bi 'yēmbi. Pε nu ran 'yoh_u him bi zā bi dāti. 13 Nε bi 'yēmp_u yá 'yēhe ra ts'ut'abi: "Dami turpah_u yá gua na ran 'yoh_u nε yá 'yē, nε guí 'yēnth_u b_u ja ra 'bεxui. Din zom b_u nε din guxp_u yá ts'i _u," bi 'yēn'a ra ts'ut'abi, bi 'yēn'a ra Jesús. 14 Nguetho x_un ngu i ts'ohni pε hinga gá yán sāh_u ngue da y_urp_u, bi 'yēna.

N'da ran t'ānni nangue ra renta bi t'ān'na ra Jesús

15 Nε nub_uya bi mba _u y_u fariseo. N'danni bá nyāse _u, bi hyoni 'bε'a dí _ucpa ra Jesús ngue di yāpi. 16 Janangue bi 'bēhn p_u 'b_uh ra Jesús _u mi'da yá mifariseoh_u, nε mi'da ma ngarpihe mi tēn'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'b_u mi zom b_u, bi 'yēn'a:

—Grá xānbate, dí pahmbe gātho majuāni guím ma, bi 'yēmp'a ra Jesús _u. Nε guí u a majuāni rá 'yu Ojā, nε hin guí su 'b_u da hnumanho i ogue hin'na, bi 'yēn'a. 17 Pε dín ndehe guí xije ts'ā 'bε'a guím bēni. Ha din theui yán t'ēdi Ojā ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

18 Pε nu ra Jesús bi bādi 'bε'a mim bēn'a ngue in nde da dīni 'bε'a dí yāpi. Janangue'a bi 'yēmbi:

—Émme guidí yorpah_u a guím bēmhb_u. Hōntho guí nde guí sāgdah_u. 19 Xi ni mbeti gni jut ni rentah_u, ga nugā, bi 'yēn'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti b_uya. 20 Nε nu'b_u mi nu a ra mbeti, bi 'yēn'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, nε to'o rá thuhu mán t'o'ti ua, bi 'yēn'a ra Jesús.

21 —Rá hmi ra ts'ut'abi Roma nε rá thuhu a, bi 'yēn'a.

Nu ra Jesús b_uya bi 'yēmp'a:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unh_u a. Nu'a xin rá mbeti Ojā, gui unh_u Ojā a, bi 'yēn'a ra Jesús.

22 Nε nu'b_u mí 'yō a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho _u ngue mi nde xtí yāpi. Nε xō bi mbatho _u.

N'da ran t'ānni gue'b_u bi dāmbēni _u xōn du

23 Nε m'bejua b_uya xō bi zom b_u 'da ma ngarpihe ngue y_u saduceo. Nu'_u him mi _uε'c'yēi ngue da dāmbēni _u xōn du, nguetho mi _un'a, nu rá mb_ui n'da, ma zā dim 'bε 'b_u bi du. Nε nu'_u bi 'yān'na ra Jesús, bi 'yēmbi:

24 —Xānbate i, dím bēnthohe ran t'ēdi bi man ra Moisés, ngue nu'b_u da du n'da ran 'yoh_u, 'b_u 'b_uh rá xisu, nε hin ním 'b_u a n'da rá t'ūhni 'b_u mi du, nu'a rán 'yoh_u dín thātui a rá xisu a ra du, nε nu'b_u dim 'b_uh rá mbādi t'ūhni, da t'ēmbi rá t'ūhni a xí du. 25 Pε mí 'bεcua yoto yān 'yoh_u midín 'yoh_uzēhe _u. Nu'a ra mbādi n'yoh_u bin thātui n'da ra xisu, pεgue bi du n'dihi a ran 'yoh_u. Nε hin ním 'b_uh yá t'ūhni 'b_u mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yoh_uzēhe. 26 Pε nε'a guexta'a bi du n'dihi, nε hin ní dīntho rá t'ūhni a ra xisu 'b_u mi du. Janangue'a xō bim 'b_uhmi a man'da rá mbegue. Nε bin ja gue'b_u go mi dāt'i bim 'b_uhmi gātho _u yá mbegue a ra xisu.

27 M'bejua b_uya nεε ra xisu bi du, bi 'yēn'a. 28 Nuya, dami xije 'bε'a dín ja 'b_u majuāni da dāmbēni _u xōn du, ngue guí mamhb_u. Nda'a nín 'yoh_u da 'yēmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gātho yoto bim 'b_uhmi, bi 'yēmp'a ra Jesús 'b_u mi dēnthoho _u.

29 Bi dāt'a ra Jesús:

—Nu ah_u guidí 'bεthoh_u, nguetho hin guím bēmhb_u 'bε'a mam b_u ja

rá t'ohni Oja, ne xín guí pǎhmbu rá ts'edi Oja. ³⁰ Nu'bu bi dambɛni ɰ xon du, ya him man ja ran thǎti, pɛgue dim 'butho tengu yám 'behni Oja mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³¹⁻³² Ne nangue'a ram hma ngue da dambɛni ɰ xon du. Ha hin gá nuhɰ bu ja rá t'ohni Oja 'be'a bi ma nangue ɰ ma ndu mbombɔtahɰ 'bu mi 'yɛna: “Nugä drá Ojagä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Oja. Ngubɰim ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui ɰ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Ne nu'ɰ yu jǎ'i 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bu mi xǎnbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'ɛdi man'da mahyoni

³⁴ Ne nu mi'da ma ngarpihe ngue yu fariseo, 'bu mi nu hin'yu man'da sä da man'ɰ yu saduceo, bin 'yǎnzehe 'be'a mí sä ngue dí yap'a ra Jesús. ³⁵ Nu'a n'da ra xǎnbate nangue ɰ yu fariseo buya, bi 'yǎn'na ra Jesús:

³⁶ —Xǎnbate i, bi 'yɛna, nda'a rán t'ɛdi Oja hnehi thoho ga øt'ähe.

³⁷ Bi dǎ a ra Jesús buya:

—Nu'a ran t'ɛdi i ɛna: “Gam bɛmhbu Oja ngue gǎtho ma mbuihɰ, ne gǎtho ma jǎ'ihɰ, ne gǎtho man 'yomfɛnihɰ.” ³⁸ Guehna ran t'ɛdi i 'bet'o na, nangue ɰ gǎ mi'da yuán t'ɛdi. ³⁹ Ne'a ɛna: “Dami huɛc ni miǎ'ihɰ tengu bu gni huɛczehɛ ni jǎ'ihɰ.” Guehna ná yoho ran t'ɛdi guexta'a mahyoni na. ⁴⁰ Ne nu'bu gǎ 'yøthɰ ya yoho yuán t'ɛdi, tengu'bu gǎ jǎshɰ gǎtho yuán t'ɛdi ra Moisés ne yám hman yá pøngahyǎ Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o rá 'yu a ra Cristo

⁴¹ Ne guexta'a mi 'bǎpu yu fariseo, ⁴² ne bi t'ɛmp'ɰ buya:

—'Be'a guím bɛmhbu, to'o rá 'yu a ra Cristo, rá Thahni Oja, bi 'yɛmp'ɰ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi dǎ ɰ yu fariseo buya:

—Nu rá Thahni Oja, rám bom'beto ra David a, bi 'yɛn'ɰ.

⁴³ Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pɛ ne guesɛ ra David bi 'yɛmbi rá hmu a ra Cristo 'bu hin ním 'bui, nguetho bi 'yɛna:

⁴⁴ Nu Oja bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yɛi ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tǎpǎ gǎtho ɰ man suiɰ ngue gui manda ɰ buya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn'a ra David, 'bu mi bɛnbǎ rá Hogandǎhi Oja 'be'a bi ma.

⁴⁵ Hanja i ɛmbi rá hmu ne xin rám bom'beto a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɰ.

⁴⁶ Ne hin'yu 'be'a bi zǎ dí dǎti, janangue'a him man'dandǎ bi zǎ da 'yǎn'ndu yu fariseo buya.

23

Bi man ra Jesús 'be'a nam bøn'a øt'ɰ yu fariseo ne yu xǎnbate niǎ

¹ Ne nu ra Jesús bi xi ɰ yu jǎ'i, necǎhe buya:

² —I ja yán t'ɛdi da xǎn'nahɰ ɰ yán t'ɛdi ra Moisés ɰ yu xǎnbate niǎ ne yu fariseo. ³ Dami 'yøhmbu 'bu i xǎn'nahɰ ɰ, pɛ hin gui 'yøthɰ tengu yán t'øt'e i sǎnzehe, nguetho 'dan'yo thoho gǎ mi'da i øt'e. ⁴ Ne xun hɛi i xi ahɰ gui 'yøthɰ, tengu'bu n'da ra 'beni xun hyɰ i xi ahɰ gui tuxhɰ, pɛ nuse'ɰ xíngui ts'ɰ in nde da 'yøt'a i sǎn zehɛ. ⁵ Ne hønt'a i honi da hnumanho yán t'øt'e i ørpɰ 'buh yu jǎ'i. Janangue'a di cuat yá dɛ yán t'ɛdi Oja ngue xun ndoho ne i pǎt' yá 'yɛ, ne ɛmmɛ di ho di hoc yán zǎdi yá nyǎmpahni. ⁶ Ne ɛmmɛ di ho rá mbadi dín shimɛ bu i t'øt' yuán ts'ihmɛ; ne di ho da mipɰ ja ran thuts'i mahoqui bu ja ra niǎ. ⁷ Ne ɛmmɛ di ho da t'ɛspa 'bu dín zɛnguate. Ne i honi da t'ɛmbi yá xǎnbate ɰ. Høntho in nde da hnumansu.

⁸ Pɛ nu ahɰ o guí ndehɰ da t'ɛn ahɰ gyɰ xǎnbatehɰ, nguetho høngdǎ ni Xǎnbateju ngue drǎ Thahniǎ, ne

nu'ahü guidín cuhü, bi 'yëngähe ra Jesús. ⁹ Ne hin gui 'yëmfü ni tahü 'da ü i 'bücua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahü bí 'bupü mahëts'i a. ¹⁰ Ne xín gui ndehü ngue da t'ën ahü gyü hmuhü, nguetho guecä drá Thahni Ojä ngue ra Cristo, ni Hmuju. ¹¹ Nu'a to'o din 'yëhe thoho nangué yá mijá'ihü, pë gue'a man'da xtán hëts'i bü dá nu Ojä a. ¹² Nguetho nu'a i øt'e ngue xün hëts'i, man'da zi cue bü dá nu Ojä a, pë nu'a i øt'e ngue hingui hëts'i, pë man'da xtán hëts'i bü dá nu Ojä a, bi 'yën'a ra Jesús.

¹³ Ne nubäya bi 'yëmp'ü yü xänbate nijä ne yü fariseo:

—Huëhi maha ahü, gyü xänbatehü bü ja ra nijä, ne gyü fariseohü, ëmmë guidí yorpahü a guím bëmhbü, nguetho gá xihmbü ü mín nde xtán yörpü di manda rá ts'ëdi Ojä, ngue xquí 'yuthü ra 'yu, pë ne tengu'bü gá corpa zëhëhü ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbahü. Neë ahü hin da zä gui cuthü bü, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁴ Huëhi maha ahü, gyü xänbatehü ne gyü fariseohü, ëmmë guidí yorpahü a guí øthü. Sã nya'a guí yähü Ojä bü ja yá ngun yü xisu xön du yá ndø, ngue guí ëmhbü guí äfü rámfäts'i Ojä ü, pë ne guí häspahü 'bë'a bi zopa yá ndø. Janangué'a man'da xün ütho ran ünbi gui nuhü.

¹⁵ Huëhi maha ahü, gyü xänbatehü ne gyü fariseohü, ëmmë guidí yorpahü a guí øthü. Sãti thoho gán 'yohü hönbü go hapü ne yatho gá mbähä, ngue gá sømhbü bü 'bü ü i thände yá ojä zëhë, ngue gá xihmbü da den'na nin xädiü. Pë nu'a to'o bi den'nahü man'da gá jafü bim 'bëdi, ne 'da gdí mbähä bü ja ran ünbi mazäi, bi 'yëmp'ü.

¹⁶ Huëhi maha ahü, gyü ngärpihü, pëgue tengu'bü gyü xädähü ne guí xihmbü ü guí xänbahü: “Nu'bü ja 'bë'a bi ma n'da ra jä'i, ne bi ndønba rá thuhu ra nijä, hingui jatho di

jä'ts'a,” guí ëmfü. “Pë nu'bü bi ndønba a rá oro i ja bü ja ra nijä, i jatho di jä'ts'a bi ma,” guí ëmhbü.

¹⁷ Gyü 'yambüihü ne gyü xädähü. Guí ëmhbü man'da di muui ra oro xinda gue ra nijä, pëgue hin'na maha nguetho gue'a ra nijä ní t'ëmbi xün ho a ra oro i ja bü, bi 'yën'a ra Jesús. ¹⁸ Ne guí ëmhbü: “Nu'bü ja 'bë'a bi man a n'da ra jä'i, ne bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bü ja ra nijä, guí ëmhbü hingui jatho di jä'ts'i. Pë nu'bü bi ndønba rá thuhu ran t'unni i høxpü ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a büya 'bü him bi jä'ts'i,” guí ëmhbü. ¹⁹ Gyü 'yambüihü, tengu'bü gyü xädähü. Guí ëmhbü man'da di muui ü yü 'bøts'e i ja bü xinda gue ran ts'äya. Pëgue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'ëmbi xün ho ü yü 'bøts'e bí ja bü. ²⁰ Nguetho nu'a bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bü ja ra nijä, hinga hönt'a ran ts'äya, pë gätho i ndønba rá thuhu 'bë'a gätho høxpü. ²¹ Ne nu'a to'o bi ndønba rá thuhu ra nijä, hinga hönt'a ra nijä bi ndønba rá thuhu, pë ne a rá thuhu Ojä bi ndønbi, nguetho rá ngu Ojä a ra nijä. ²² Ne'bü n'da bi ndønba rá thuhu mahëts'i, pë hinga hön bü mahëts'i bi ndøni, pë ne a rá thuhu Ojä bi ndønbi, nguetho bí 'bupü Ojä bü mahëts'i.

²³ Huëhi maha ahü gyü xänbatehü ne gyü fariseohü, ëmmë guidí yorpahü a guí øthü. Hin njäm'bü gá pumbëniü gá hyäxhü bü ja ra nijä a ná 'det'a yá 'yëthi yü tühü bi böxpü ja ni huähiü, tengu bi man ra Moisés, pë gá pumbëniü ü yän t'ëdi man'da mahyoni, ngue i ëna: “Da gdí numanhohü ni mijá'ihü, ne din ja nin huëcatehü, ne guí 'yëc'yëihü Ojä.” Guehya nde'bü man'da gan ëhya gui 'yøthü, madague'bü gui thoqui gui 'yøthü ü mi'da. ²⁴ Pë gá 'yøthü tengu'bü gám fähmbü ngue xinga n'da ra 'uë i sä di uäshü 'bü ja a guí sihü, pë nu'a go ra fani ne man'da go hin gá nuhü 'bü gmí tuthü a,

nguetho hin guí pahmbu nda'a nín t'ēdi man'da xan ndoho.

²⁵ Huḡhi maha ahu gyu xānbatehu ne gyu fariseohu, ɛmmɛ guidí yorpahu a guím bɛmhbu. Gá 'yɛmhbu xan hotho ahu, pɛ gá 'yothu tengu'bu n'da ra baso bi mba m'berpe bu maxòts'e, pɛ hinga nepu mbo. Ne tengu'bu n'da ra mbohi hōn bu ní ndi a hāi bi 'berpe, ne guín jahu bu nguetho ɛmmɛ i yuh ni mbuihu nanguie ram fɛ ne ran ts'iyate. ²⁶ Gyū xādāhu, nde'bu gui 'yothu tengu'bu nepu mbo bin sut'i n'da ra mbohi, ne majuani xtán ho ahu buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ Huḡhi maha ahu gyu xānbatehu ne gyu fariseohu, ɛmmɛ guidí yorpahu a guím bɛmhbu. Ne guín jahu tengu'bu ra jado bu ja ran 'yāgui ngue xan t'axi maxòts'e, ne mahotho, pɛ nubu mbo, yupu yu do'yodu ne gā mi'da xan xātho. ²⁸ Guín jahu bu. Nubu na nu ahu yu jā'i, ɛna xan ho ahu. ɛmmɛ guidí yorpahu a guím bɛmhbu ne ɛmmɛ yuh ran ts'o ni mbuihu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁹ Pɛ í huḡhi maha ahu gyu xānbatehu ne gyu fariseohu. Guidí yorpahu a guí othu. Gá hocpahu yu jādon'yāgui u yu pōngahyā Ojā maya'bu bi hyo nim bombotahu, ne'u yu jādon'yāgui u guí ɛmfu yu hocjā'i gá hocpahu. ³⁰ Ne sá guí ɛmhbu: "Nu'bu di 'bahmbu u 'bu mi hyo yu pōngahyā Ojā u mam bombotahu, ne xcá uthu ngue hingui ho a bi 'yòt'e, ne xcá 'uethohu," guidín 'yɛmfu. ³¹ Jananguie'a gadín juānzehhu ya ngue yu 'yu ahu yu hyote. ³² Dami juahmbu a ra 'bɛfi bi 'yut'ahu nim bombotahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Tengu'bu gyu pozahu. Hin da zā gui 'dahmbu bu ja ra sibi njam'bu i huɛt'i. ³⁴ Nguetho, nu'bu ba pɛn'nahu ma pōngahyā ne ma xānbate, hin gui simanhohu u, gui hyohu u 'da, ne gui cuathu bu ja ra

za u 'da, ne gui fehmbu u 'da bu ja ni nijahu. Ne ɛmmɛ gui ɛcpadah u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninihu. ³⁵ Ne nanguie a gui 'yothu, tengu'bu gá hyosehu u gā yān hocjā'i bi tho gue'bu go rá mbadi ra ximhāi, 'bu mí tho ra Abel ngue man ra hocjā'i ne asta gue'bu mi tho a ra Zacarias, rá ts'ant'u ra Berequias, gá hyohu bu ja rá goxthi ra nijā. ³⁶ Majuani dí xi ahu, tengu'bu ni ts'oqui zehhu u gā yān thote i jatho ya, ne da ts'ān'nahu ran ɛnbi nanguie u, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'u yu xānbate nijā ne yu fariseo.

Bi huɛc'u yu mɛngu Jerusalén ra Jesús

³⁷ Ne nubuya bi xi a n'da ram hma u yu mɛngu bu Jerusalén, bi 'yɛmbi: —ɛmmɛ dí m bɛn ahu gyu mɛnguhu Jerusalén. Nzai guí hohu yu pōngahyā, ne guidí bat'adohu u mi'da ba pɛn'nahu Ojā. Ne xan ngu yu nidi dí m bɛngā xcá pɛt'ahu xcá jamansu ahu, tengu'bu n'da ra sumfō di pɛt yu t'uhni ne i comp' rá hua, pɛ nu'ahu, hin gá ndehu xcá ja ahu bu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁸ Dami nuhu ya, nu ni hninihu tengu'bu ya njongui 'bapu ya, ³⁹ nguetho hin gui nuju mahōn'a jaque'bu bi zōn ra ora ba pengā ua ne gui 'yɛscahu. "Majapi a ba ɛhe nanguie rá thuhu ma Hmuhu Ojā," gui 'yɛnju, bi 'yɛn'a ra Jesús.

24

Bi ma ra Jesús da guah ra dānija

¹ Ne nubuya, nu ra Jesús 'bu mi bōm bu ja ra dānija, dá utāhe 'bɛ'a gā mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá ɛmfɛ.

² Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—Guí nuhu ngue mahotho i ja ua, pɛ gātho da mba nso't'i, ne xinga n'da ra do din tōcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

M'bet'o din ja yu hmɛpya 'bu ran zɛgui

³ Ne dá nexähe dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos. Ne ní mipu ra Jesús dá ändähe 'bu njom mí øde, yá xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gám mam bu ja ra nijä. 'Be'a ní hmepya din ja 'bu guá pengui mahøn'a ne'bu ran zegui ra pa, dá emfe büya.

⁴ Ne bi 'yengähe ra Jesús:

—Damim fähmbu 'dahma njon da hyä ahü. ⁵ Nguetho xun ngu yu hyäte ba xhe da 'yena: “Nugä, guecä, rá thahnigä Ojä, drá Cristogä,” da 'yén ahü. Ne xun ngu da hyät'u nangue ra fehni da man u. ⁶ Ne nu'bu gui 'yohmbu ngue din ja yu sui, o gue'bu gui 'yohmbu i ja bu ja 'da yu hnini ya, pe o guín suhu, nguetho jatho din ja u. Ne nu'bu bin ja u, xinga gue'bu rán zegui'bu. ⁷ Nguetho da ndants'u 'da yu ts'ut'abi din suhmbu u yá mi ts'ut'abihu, ne da ndanc'u 'da yu hnini din suhmbu mi'da yu hnini. Ne xun ngu yu nidj din ja ra thuhu, ne ra dagxhe, ne din ja yu 'yámhái bu ja yu xequi ua ja ra ximhäi. ⁸ Pe nu'u, yá mbüdi thoho yun unbi din ja u.

⁹ Ne da mba ma dä ahü ne da ts'ix ahü ngue din un'nahü, ne da tho ahü 'da ahü. Ne gätho yu jã'i da zan ahü nguetho gui tengahü. ¹⁰ Ne nu'u 'da mí x'c'yegui, m'bejua da 'uesë. Ne guesë u di dä u ma 'yex'yëi da mba ma unbi. ¹¹ Ne dim 'bui xun ngu yu hyäte pøngahyã ne xun ngu yu jã'i da hyät'u. ¹² Ne nangue a ran ts'o xtã ngu, him ma din ja yun huécate u 'da. ¹³ Pe nu'a da hyät'i gue'bu go ran zegui, da dāha dim pø a. ¹⁴ Ne gätho na ndoho ra ximhäi da hma 'be'a da zã dí yurpu di manda rá ts'edi Ojä n'da. Ne gätho yu jã'i 'dahma 'dan'yo bu na yã da sifi, ne nubäya, gue'a ra pa ran zegui a büya, bi 'yén'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ra pøngahyã Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da

ran ts'o di ts'oni gätho. Janangue'a nu'bu gá nuhu da mbüdi din ja bu ja ra dānijã a, dami 'dahmbu bu ra xequi Judea, ní mbähä bu ja yu dāpo. Nguetho nts'utho ran unbi din jabu. ¹⁷ 'Bex gui mbähä. Nu'bu gdi tōhmbu bu maxøts'e ra tēcangu, hin gui cuthu mbo ra ngu ngue gui hyaxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohu. ¹⁸ Ne nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huāhihu, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhbu ngue gba cã ni xi'yohu. Dami 'dathohu. ¹⁹ Huécate u yu xisu in hat'uhni u yu pa u, ne'u i 'buh yu 'uere, nguetho xun hej thoho da 'da u. ²⁰ 'Yäfu rá mate Ojä hinga gue'u yu pa xtan se din ja ahü ran 'dagui, ne xinga gue'bu ra pa ran ts'äya, nguetho i man u yun t'ëdi hinga yatho gan 'yohu a ra pa ran ts'äya. ²¹ Dami 'yäfu rá mate Ojä, nguetho nu'a ran unbi din ja, hin jam'bu n'dandj xon ja gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, hin man'dandj din ja a ran unbi tengu a. ²² Ne nu Ojä da zänba thoho u yun unbi din ja nangue a di huéc'u xí huahni. Nu'bu hin'na, njon da bongui.

²³ Nu'u yu pa u, “Dami nuhu ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'yén ahü. Ne nu'u mi'da da 'yén ahü: “Dami nuhu i 'bähnu ra Cristo.” Pe o guí x'c'yëihu u. ²⁴ Nguetho xun ngu yu hyäte dim 'bui, sä da 'yén'u: “Guecä, rá thahni Ojä, drá Cristogä,” sä da 'yén'u. Ne xun ngu da 'yena ngue dim pøngahyã nangue Ojä, ne da 'yot' yu hyonya nt'ot'e ne yu hmepya ngue da nde da hyät yu jã'i. Ne da hyoni 'be'a da zã dí hyät'u xí huahn Ojä. ²⁵ Nuya gätho dá xi ahü guepu da zã gui pähmbu 'be'a din ja. ²⁶ Janangue nu'bu da 'yén ahü: “Ní mbähä, bí 'bäpu ma'ueni a ra Cristo,” da 'yén'ahü, pe o guí pähä. O gue da 'yén'ahü: “Bá cuthu ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'yén'ahü, pe o guí cuthu bu. ²⁷ Nguetho nu'bu bá pengä ua mahøn'a, nugä ngue

dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä tengu rán nequi ra huei ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. ²⁸ Ne tengu i øt' yu pada, emme di peti bu 'ben u xun du, din jabu a ran ts'embi din ja bu 'bu u yu ts'om'bäi.

'Bu bá peng ra Jesús

²⁹ Ne xø bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'yëna:

—Nu'bu bin ja a ran unbi buya, him man di nec ra hyadi ne ra zana, nu'u yu sø 'bupä mahëts'i da dägüi. Gätho bí ja bu mahëts'i gä di 'beh yä ts'edi u. ³⁰ Ne nubuya di nequi bu mahëts'i ra hmeppya nanguécä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yu hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba ecä bu ja yu güi, dan 'yo'be ma ts'edi tate thoho, mixte thoho, bi 'yën'a ra Jesús. ³¹ Ne nts'edi din ya ra thuxi. Ne ba penhdä yäm 'behni Ojä di peti gätho u bi huahn Ojä, gä na ndoho ra ximhäi.

³² Guim bëmhbü 'be'a dí øthu ua ma häihü dyu israelhü, ngue nu'bu dí nuhü bi mbüdi dim püh yä mbüi 'da yu za, ya dí pämbü mi ts'ütho ba epu yä pa ra pa'ye. ³³ Ne ngutho 'bu guín nuhü bin ja gätho ya yän unbi dí xi ahü, gui pämbü buya ngue mbe rán zegui. ³⁴ Ne majuani dí xi ahü, di 'butho ua 'da ahü 'bu bi mbüdi din ja. ³⁵ Nu ra ximhäi ne mahëts'i da zøni da gua u, pe nu'a mam hmangä njam'bu da gua a.

³⁶ Pe njongui pädi nda'a ní pa din ja a dí mangä ya, xinga gue'u yäm 'behni Ojä mahëts'i ne xinga guengä rá Ts'unt'ugä Ojä dí pädi, pe hont'a Ojä ma Ta i pä a ra ora din ja.

³⁷ Ne tengu thoho bin ja 'bu mí 'buh ra Noé, ngutho din ja 'bu bá pengä mahøn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nu yu pa u ngue'bu mi ts'ütho din ja ra dambunt'i, nu yu ja'i mi 'bühmbü ra Noé hont'a ran ts'ihme mim bēni ne hont'a ran thäti mí honi, gue'bu go mí yurpu ja ra mbosa ra Noé.

³⁹ Ne him bi 'yurpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bu mi mbuh ra 'ye, ne bi yuh ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua u. Ne din jabu 'bu bá pengä mahøn'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰ Ne dim 'bu i yoho yän 'yohu bu ja a ra huahi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'opu. ⁴¹ Ne'bu di cum bu ja n'da ra ngu yoho yu xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'opu.

⁴² Janangue'a dí xi ahü, o gui tonspahü ra t'äha, nguetho hin gui pämbü 'be'a ní ora ba e a ni hmuhä. ⁴³ Nu'bu n'da ran 'yohu xtäm badi nda'a ní xui xtän yurpu yu bē bu ja rá ngu, xtän äthä, xtän dø'mi, ne hin xtä japi xtä nyurpu ja rá ngu ngue da bēpi 'be'a i ja bu. Pe hingui pädi 'be'a ní pa, janangue'a i tø'mi gätho yu pa. ⁴⁴ Janangue'a dí xi ahü, damin sähü nguetho ts'urpu thoho ga søcä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui tøcpä ga søcä, bi 'yën'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambefi ne ra ts'om'bäi mbeft

⁴⁵⁻⁴⁶ Ne xø bi 'yëna:

—Dami 'yøthu tengu'bu gyu hogambefihü. Nu'a ra ngarpambefi 'bu xun ho i øt'e, ne nu'bu da mba n'danni rá hmu da zopu ja rá ngu, da 'yøt'e tengu'bu i 'buse bu rá hmu. Ne nu'bu bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'befi, ne xun ngu ran japi da nu a buya. ⁴⁷ Majuani dí xi ahü, nu'a ra ngarpambefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gätho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸ Pe nu'bu ra ts'om'bäi a ra ngarpambefi, ne im bēni ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ ne di unba yä 'yēhe ne i tenthoho yu mihni, ⁵⁰ ts'urpu thoho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui pä a ra ngarpambefi. ⁵¹ Ne nubuya din t'un'na n'da ran unbi xun ütho, ne n'dat'a ran unbi da nuhü u di yorpa a im bēni. Ne din zom buya ne din

guxtpu yá ts'i bu ja ran unbi mazai,
bi 'yɛn'a ra Jesús.

25

*N'da ran t'uti nangue yu hmute
xti hyun yun thati*

¹ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja,
din ja tengu bin ja 'bu min ja n'da
ran thati. Nu'a to'o gā bin sā, bi
thopu mbo, pɛ nu'u him bin sā, bi
gopu thi u. Nu'bu min ja ran thati,
'dɛt'a yu hmute bi mba, ɛna xtín
hyumhbu u din thati. Nɛ bá the
yá bombilla mi tøm'ma ran 'yohu
din thati. ² Pɛ nu'u cút'a yu hmute
yu 'yambui u, nɛ nu'u mi cút'a bin
'yomfɛni u. ³ Nɛ nu'u yu 'yambui
him bi dux man'da ra sibi ngue
xta xirpa yá bombilla 'bu bin the
a po bu. ⁴ Pɛ nu'u bin 'yomfɛni,
bi dux yá sibi ngue da xirba rá
bombilla 'bu bin the a po bu. ⁵ Nɛ
nu'a ran 'yohu him 'be bi zøm bu.
Nɛ nu yu døm'mate bi zøh ra t'aha
u. ⁶ Nu'bu made ra xui bi 'yø a
n'da ra nde bi 'yɛna: “Ya ba ɛcua
ran 'yohu, ndanshu, ba thəhmbu,”
bi 'yɛna. ⁷ Gātho bi ndang baya nɛ
bi hoc yá sibi u. ⁸ Pɛ nu'u yu 'yambui,
bi 'yɛmp'u bin 'yomfɛni: “Daje ts'u
ni sibi hu nguetho i nde da huɛt ma
bombillahe,” bi 'yɛn'u. ⁹ Pɛ bi dā u
bi dux yá sibi: “Hin da zā, nguetho
nu'bu ga 'da ahe go da huɛt' ma
sibi hu 'bu. Pɛ xun ho 'bu gui mbāhā
gba tāmhu.” ¹⁰ Pɛ nu'bu mi mba ba
tān ra sibi, 'bexgue bi zøm bu a ran
'yohu din thati. Nɛ nu'u yu hmute bi
dux yá sibi bi yarpu mbo ngue da
nu ra ngo ran thati, nɛ 'bex bi mba
njut'i ra goxthi baya. ¹¹ Nɛ nu'bu
mi zøm bu u xí mba bá tān ra sibi,
bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, nɛ
bi mba u, bi 'yɛn'u: “Gra hmu, grá
hmu, dami xoqui,” bi 'yɛn'u. ¹² Pɛ
nu'a ra hmu bi dāt'u: “Hin dí padi
to'o ahū,” bi 'yɛmbi, nɛ him bi xocpi,
bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Nɛ bi 'yɛnje ra Jesús baya:

—Gue'a dí xi ahū, nde'bu gan
āthəhu nguetho hin guí pəhmbu a ra
pa ba pengā ua, guecā dán ja'igā ua
ja ra ximhāi, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mí
'yɛngāhe.

*N'da rán t'uti yu 'yɛhe bi ts'ocpa ra
mbeti*

¹⁴ Nɛ man'da ran t'uti bi man ra
Jesús, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja,
da 'yøt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran
'yohu 'bu mi zon'ndu yá 'yɛhe, bi
'yān'na rá mbeti xí zocpi. Nguetho
nu'bu mí mba n'danni n'da ra hāi,
bi zon'ndu yá 'yɛhe da zocpa rá
mbeti.

¹⁵ Nu n'da rá 'yɛhe bi zocpa
cút'a mahuəhi ngue di pɛpi; nɛ nu
man'da, yo mahuəhi bi zocpa a; nɛ
nu man'da bi zocpa n'da mahuəhi.
Bi unni hangu xøt'a di pɛpi n'da ngu
n'da. Nɛ bi mba baya. ¹⁶ Nɛ nu'a
bi unni cút'a mahuəhi, bi pɛpi nɛ
bi dāh mi cút'a mahuəhi. ¹⁷ Nɛ'a
bi unni yomahuəhi, yomahuəhi xø
bi dāpi. ¹⁸ Pɛ nu'a bi un'na n'da
mahuəhi, bi mba bá cāt'a hāi a rá
mbeti xí un'na rá hmu.

¹⁹ Nɛ him 'be bá penc rá hmu.
Pɛ nu'bu mi zøhø bi zon'ndu yá
'yɛhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí
'yøt'u. ²⁰ M'bet'o bi zøn'a xín t'unni
cút'a mahuəhi, nɛ bi dāp'a rá hmu
cút'a mahuəhi ngue rá mbeti zɛhe rá
hmu. Nɛ xø bi un'na xí dāha ngue
mi cút'a mahuəhi, nɛ bi 'yɛmbi:
“Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nɛhna
cút'a mahuəhi dá taha,” bi 'yɛmbi.
²¹ “Xun ho,” bi 'yɛn'a rá hmu. “Nu'i
grá hogambɛfi,” bi t'ɛm baya. “Xun
ho gá 'yørpa a ts'utho dá 'da i,
janangue'a ga 'da i man'da xun ngu
ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan jo-
hyau,” bi 'yɛn'a rá hmu. ²² Nɛ xø bi
zøm bu man'da xí unni yo mahuəhi,
nɛ bi 'yɛna: “Grá hmu, i ja ua ra
mbeti gá 'daqui, nɛhna mi yom-
ahuəhi dá taha i ja ua,” bi 'yɛmp'a
rá hmu. ²³ Nɛ nu'a rá hmu baya
bi 'yɛmbi: “Xun ho, grá hogambɛfi,

xən ho gá 'yøt'e, madague'bu hin-gui ngu dá 'da i, nuya man'da xən ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyauí," bi 'yẽmbi. ²⁴ Pẽ nu'bu mí zøm bu a xi hyan'a n'da mahuahi, bi 'yẽmp'a rá hmu: "Grá hmu, mí pácã ngue hin'yũ nin huẽcate nẽ nzai guí honi 'bẽpũ gdí hyanba rá mbeti yũ ja'i nẽ guí hyanba yũ huahi u 'da. ²⁵ Janangue'a dá pẽs' thoho a gá 'daqui, dí su guí sũqui 'bu xcá 'betho, nẽ i ja ua ni mbeti gá 'dac ya," bi 'yẽna. ²⁶ Nẽ nu'a rá hmu bũya bi 'yẽmbi: "Gra ndødanhỹẽi, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pẽp'a ra mbeti. ²⁷ Nu'bu guí pãdi ngue dí numanhogã ga tãcã, sã xquí hmi a ra mbeti nẽ xtãn dah rãn zãbi, nẽ hin xtím 'bẽh pũya," bi 'yẽn'a rá hmu. ²⁸ Nẽ bi 'yẽmp'ũ mi'da yũ 'yẽhe mí 'bãpũ: "Hyanba na ra mbeti, dami un'na bin t'unni 'dẽt'a mahuahi. ²⁹ Nguetho nu'a bim pẽfi xən ho, man'da xən ngu din t'unni. Pẽ nu'a him bim pẽfi, pẽ da thãnba a zi ts'ũ mí pẽts'i. ³⁰ Nẽ nuna ra ts'om'bãi mbẽfi na, bá høthũ bu ja ra 'bẽxui guẽpũ din zøm bu nẽ din guxtpũ yũ ts'i," bi 'yẽn'a ra hmu bũya, bi 'yẽn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Nẽ njabũ din ja 'bu bi 'yøt'a ran ts'ut'abi Ojã.

Ran t'uti nangue ran ts'ẽmbi da t'ørpayũ ja'i

³¹ Nẽ bi 'yẽm mahøn'a ra Jesús:

—Nu'bu bá pengã, nugã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãi, dam mixtegã, dan ts'ut'abigã; dan 'yohe yãm 'bẽhni Ojã nẽ ga hupũ ja ma mẽxa ngue din ja ma ts'edi xən ho. ³² Nẽ dim peti gãtho yũ ja'i gã na ndoho ra ximhãi bu ga hucã. Nẽ gãtho ga huan'dũ tengu øt'a n'da ra mbãndẽ'yo, ngue n'danni ga fã'bu yũ dẽ'yo nẽ n'danni ga fã'bu yũ dẽnzũ. ³³ Nẽ nu yũ dẽ'yo ga fãmp'ũ ja man 'yẽi nẽ nu yũ dẽnzũ ga fãmp'ũ ja ma gãha. ³⁴ Nẽ ga ẽmp'ũ dim 'bãpũ man 'yẽi: "Ba ẽhmbũ ua, bi jap'ahũ Ojã. Ga 'da ahũ ra ts'edi

án ts'ãnni ngue gui hyãmhbũ gue'bu go rá mbũdi ra ximhãi," ga ẽmp'ũ. ³⁵ "Nguetho gá 'dajũ ra hmẽ 'bu mán tumanthuhu; nẽ gá 'dajũ ra dehe 'bu mán tuthe; nẽ gá sãyagahũ 'da ahũ 'bu mán 'yo bu n'danni ni hninihũ. ³⁶ Nẽ gá 'dajũ ma he 'bu gmí nuhũ hin'yũ ma hegã; nẽ gá nuc 'bu mán hyẽnni, nẽ gá zẽnguagahũ 'bu mán ofãdi," ga ẽmp'ũ, bi 'yẽn'a ra Jesús. ³⁷ Nẽ da 'yẽnc'ũ: "Grá Hmu, 'bẽ'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dímbẽmhbe ngue gãn tumanthuhu n'dandĩ nẽ gamá 'uĩn ahe. Nẽ hin dímbẽmhbe ngue gãn tuthe nẽ xcá 'da ahe ra dehe. ³⁸ Nẽ hin dímbẽmhbe 'bu xcamá sãya ahe, nẽ xcá 'da ahe ni he. ³⁹ Nẽ hin dímbẽmhbe 'bu gamán hyẽnni o gue gamán ofãdi ngue xcá nu ahe," da 'yẽngui. ⁴⁰ Nẽ nugã drá hmuts'ut'abigã, ga ẽmbã u bũya: "Majuani dí xi ahũ, nu'a ran ho gá 'yørpahũ n'da ma cuhũ, madague'a nte di muui bu na hnu, pẽ guecã gá 'yørcã a," ga ẽmp'ũ bũya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

⁴¹ —Nẽ nubũya, nugã drá hmuts'ut'abigã, ga ẽmp'ũ 'bãpũ ja ma gãha: "Dami 'uehmbũ ua ja ma hmi, ní mbãhã bu ja ra sibi njãm'bu da huẽt'i, nguẽpũ dá sãnni din zø a ra zĩthu nẽ u yũ mizĩthuhũ. ⁴² Nguetho dán tumanthuhu nẽ hin gá 'uĩnjũ, nẽ dán tuthe, nẽ hin gá sihtegahũ, ⁴³ nẽ hin gá sãyagahũ 'bu mán 'yo bu n'danni, nẽ hin te má he gá 'dajũ 'bu gmín nuhũ hin'yũ ma hegã; nẽ hin gá nugui 'bu mán hyẽnni, nẽ hin gbán nuju 'bu mán ofãdi," ga ẽmp'ũ. ⁴⁴ Nẽ nu'ũ da 'yẽngui: "Grá hmu, 'bẽ'a ní pa dá nu ahe ngue gãn tumanthuhu o gue gãn tuthe o gue gãn 'yo bu n'danni ra hnini. Nẽ 'bẽ'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xquín hyẽnni o gue xcamín ofãdi," da 'yẽn'ũ. ⁴⁵ Pẽ nugã drá hmuts'ut'abigã, ga ẽmp'ũ bũya: "Majuani dí xi ahũ, n'da ma cu madague'a nte di muui bu na hnu, 'bu hin gá 'yørpahũ ran ho,

nečä hin gá 'yørcahə ran ho,” ga ɛmp'ə. ⁴⁶ Nə nu ɛ bəya da nu ran ʌnbi mazai. Pə nu'ə bi 'yət' ran ho din ja ra te mazai ɛ, bi 'yən'a ra Jesús.

26

Nu yə ngərpi bi ma da bent' ra Jesús

¹ Nə nu'bə mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yengähe:

² —Nuya man yopa thoho di 'bedi ngue din ja ra dāmpeti a ran dābaxjua, nə nubəya da mba ma dāgä ngue da mba ma cuatigä bə ja ra za, guēcä dān ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yengähe ra Jesús.

³ Pə nu'ə ma ngərpihe ngue yə hmumbäjä, nə yə xānbate nijä, nə yə dāc'yēi, bim peti bə mbo ra mbāt't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jəya a. ⁴ Nə bi nyəse ɛ, bi ma nda'a ní fəhni da xi a ra Jesús ngue da bent'i da hyo. ⁵ Nə bi ma, 'bē da gua a ra dāmpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthə yə ja'i mi 'yo bə ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngəc'yēi ra Jesús

⁶ Nə nu'bə mi mbeng bə ra hnini Betania a ra Jesús, bi zəm bə ja rá ngu a ra Simón mí hēmb ra t'axca'ya mam'bet'o. ⁷ Nə bi hyupə mi ja a rá mēxa a, ɛna din sihmē. Bi zəm bə n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xəm hmadi, ʌn t'ət'e ra do ra alabastro. Nə mi po bə ra 'yēthi yəman'u, nə'a ɛmmē di muui a. Nə nu'bə mi zəm bə a ra xisu bə i hudi, bi xo'ts'a rá 'yēthi bi xispa rá yə ra Jesús. ⁸ Nə dān cuēhe 'bə mán nuhe 'bē'a bi t'ərpa ra Jesús, nə dá ɛmhbe:

—Ndethe bi xispa ra 'yēthi, ⁹ xən ho 'bə xta 'bä, xtá mba ma darpi yə hyoya a ra mbeti, dá ɛmhbe bəya.

¹⁰ Nə bi bə'a ra Jesús 'bē'a dá bəmhbe, nə bi 'yənje:

—Hanja gni ʌnbahə rá mbəi na ra xisu, nə xən ho 'bē'a bi 'yərque. ¹¹ Nu yə hyoya nzai gam'bəhmbe

ua ɛ, nə hont'a go má pa da zä gui fäxhə ɛ. Pə nugä hin dan zəngä ua, bi 'yengähe ra Jesús. ¹² Nuna ra xisu bi hoga ma ngəc'yēi 'bə mi xiscä ra 'yēthi, ngue da mba nt'äguigä bə ja ran 'yägui. ¹³ Nə majuəni dí xi ahə, hənəbə go hapə da hman a rán ho ma'da'yo Oja, nehna da hman na bi 'yərca na ra xisu, n'dahma hənəbə go hapə da fən'a, bi 'yən'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dä ra Jesús

¹⁴ Nə nubəya, nu'a ma mixädihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyəhə yə hmumbäjä ¹⁵ nə bi 'yēmbi:

—Hangu gui 'dajə ngue ga dá ahə ra Jesús, bi 'yēmp'ə.

Nə 'bexgue bi unni 'däte ma 'det'a yə mbeti ngue ra 'axi bəya. Nə xə bi mbeng bə 'bə a ra Jesús bəya. ¹⁶ Pə ɛmmē mí honi 'bē'a ní ora da zä dí dä a ra Jesús.

Rán ts'ihmē ra Hmu

¹⁷ Nə nu'a rá mbədi pa ra dāmpeti nangue ran dābaxjua 'bə zai dí sihe a ra hmē hinguin 'youi ra íxi, ngue dyə judiohe, dyə israelhe, dá ʌnhde ra Jesús yə xädigähe:

—Hapə guín nde ga hoje a rán ts'ihmē ram baxjua ga sihə ya, dá ɛmfe.

¹⁸ Nə bi xi ɛ yoho ma mixädihe a ra Jesús, nə bi 'yēmp'ə:

—Ní mbē bə ja ra hnini Jerusalén nə gui xihmi a ran 'yohə, gui 'yənui: “Nugä, ya mi ts'ətho da zən ma ora, nə dí nde ga si rán sihmē ram baxjua bə ja ní ngu, nə ɛ ma xädigä, i ɛn'a bá pengähe,” gui 'yənui.

¹⁹ Nə bi 'yət'a bi xi ɛ bəya, nə bi hoc'a rán zibde a ram baxjua ɛ bəya. ²⁰⁻²¹ Nu'bə mín de bəya, dá səmhbe bə Jerusalén, 'darpə dān sihmēhe bə ja ra mēxa ra Jesús, nə bi 'yənje:

—Majuəni dí xi ahə, i 'bə a n'da ahə ngue gui dājə, bi 'yənje.

²² Nə ɛmmē bi du ma mbəihe, nə n'da ngu n'dagähe dá ɛmfe:

—Grá hmu, ha guengä ga dä i, dá
 ẽmfe n'da ngu n'daje.

²³ Nẽ bi dą a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua
 dí sihmeh, gue'a di dägä a, bi 'yẽm
 baya. ²⁴ Guecä ngue dán ja'igä ua
 ja ra ximhäi, da t'ørçä 'be'a gätho
 i mam ḇ ja rām hma Ojā ya, pẽ í
 huẽhi maha a ran 'yoẖ ngue nu'a
 di dägä. Man'da x̱n ho 'ḇ hin xtīm
 'ḇ a, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²⁵ Nẽ bi dą'a ra Judas baya:

—Xānbate i, ha guecä.

—Hāha, gue'e, bi 'yẽmp'a ra Jesús.

²⁶ Nẽ nubaya bi hyaç'a ra hm̱ ra
 Jesús nẽ bi 'yāp rān japi Ojā, bi x̱m
 baya, bi darcāhe a.

—Dami siẖ na, guehna nim ḇni
 ma ng̱c'yei na, bi 'yẽnje.

²⁷ Nẽ bi ḏc'a ra vaso mi po rān
 gui ra uva baya, bi un ra jamadi Ojā
 maẖn'a, nẽ bi 'daje a ra vaso, bi
 'yẽnje:

—Gätho dami siẖ, ²⁸ guehna
 nam ḇni, ma jigä ngue bi hoc'a ra
 'da'yo 'yu bi 'y̱t'aẖ Ojā na. Nẽ dim
 fāni dí punba yá ts'oqui y̱ ja'í. ²⁹ Nẽ
 dí xi aẖ, him man'dandj ga sigä ra
 guindāt'ä jague'ḇ bi ẕn ra pa ga
 siẖ ma'da'yo ḇ di manda rá ts'edi
 ma Ta, bi 'yẽngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ḇdi din c̱n'a ra Pedro

³⁰ Nẽ dán tuhm̱be a ra thuhu nẽ
 dá mbāhm̱be ḇ ja ra nyuni Olivos
 baya. ³¹ Nẽ bi 'yẽngähe ra Jesús
 maẖn'a:

—Dí p̱di, nu'ḇ ni xui, gätho gui
 sogā thohoẖ, bi 'yẽngähe ra Jesús.
 Nẽ gue'a nt'ot'i ḇ ja rām hman
 Ojā, i ẽna: “Ga ho ra mbānde'yo nẽ
 din 'uext'̱ yá ḏ'yo baya,” i ẽn Ojā,
 bi 'yẽn'a ra Jesús. ³² Pẽ nu'ḇ dá
 tẖmḇnigä, ga mbagä ḇ Galilea
 ní ṯn aẖ ḇ, bi 'yẽngähe ngue yá
 xädigähe.

³³ Nẽ bi 'yẽn'a ra Pedro:

—Madague'ḇ gätho da 'uegue pẽ
 nugä, hin'nagä, bi 'yẽn'a.

³⁴ Bi dą a ra Jesús:

—Majuq̱ni dí xi i, guet'a ra xui i
 jaḇya ná hyundj xquí c̱nc 'ḇ bi
 mbah ra ̱ni.

³⁵ Nu ra Pedro bi ḏti maẖn'a:

—Madague'ḇ 'darp̱ ga tuui, pẽ
 nj̱m'ḇ ga c̱n'i, bi 'yẽna.

Nẽ n'dat'a gätho dá mamhbe
 ngue hin ga 'uehm̱be ̱ ma
 mixädihe.

*Ra Jesús bi du rá mḇi ḇ ja ra
 nuq̱ndāt'ä Getsemaní*

³⁶ Nẽ nu'ḇ má s̱mẖbe ḇ ra
 nyuni Olivos, dá c̱the a ra Jesús ḇ
 ja ra nuq̱ndāt'ä mí ẽmbi Getsemaní.

—Dami huhmḇ ua ya, ga mbagä
 ua njongua ts'̱, da nyā'be Ojā ma
 Ta, bi 'yẽnje.

³⁷ Nẽ hyu ̱ ma mixädihe bi zits'i,
 bi zix'a ra Pedro ṉ'̱ yoho yá
 ts'ant'̱ ra Zebedeo. Nẽ ẽmm̱
 man'da bi du rá mḇi a ra Jesús.
³⁸ Nẽ bi 'yẽmp'̱ ma mixädihe m̱n
 'yoẖ:

—Ẽna da f̱h ma mḇi a ra
 dumḇi, ẽna ga tugä. Dami ṯcpaẖ,
 'dat'a dan ätẖẖ, bi 'yẽmp'̱.

³⁹ Nẽ x̱ bi ḏm̱ mí ts'̱ ra Jesús
 ḇ mí huhmḇ ̱, nẽ bin ḏnyahmu
 ḇ, bi nye'ma häi, bi nyāui Ojā, bi
 'yẽmbi:

—Ma Ta i, nu'ḇ da zä, dami japi
 hin gan nugä a ra mbohi xcä s̱nni;
 pẽ hin ḏṉ nde ma p̱ẖ zeẖ pẽ
 ẖnt'a go ni p̱ẖ zeẖ gui 'y̱t'e, bi
 'yẽmp'a Ojā.

⁴⁰ Nẽ bá peng ḇ mí hu ̱ x̱ zop̱
 baya, nẽ mí ā ̱. Nẽ bi 'yẽmp'a ra
 Pedro:

—Ha x̱nga n'da zi ora xquí s̱tẖ
 a ra t'āha, ngue 'be xcān hy̱mẖḇ
 ts'̱. ⁴¹ Damin ätẖẖ nẽ gui nyāẖ
 Ojā, guep̱ da zä hin hap̱ gui ṯnj̱
 'ḇ bi ts'ä aẖ ya, nguetho nu ní
 mḇi n'da i ja ra p̱ẖ nangue Ojā,
 pẽ nu ní ng̱c'yei n'da x̱n güent'i
 thoho.

⁴² Nẽ ná yondj baya bi mba bi
 nyāui Ojā maẖn'a:

—Ma Ta i, nu'ḇ ya hin da zä ga
 socä a xcä s̱nni, pẽ ẖnt'a ni p̱ẖ
 zeẖ gui 'y̱t'e, bi 'yẽn'a ra Jesús.

⁴³ Nε xø bi mbeng bu mi 'bu u ma mixädihe. Xø mí a̱tho 'bu xø mi zøm bu mahøn'a, nguetho ɛmme mí nde t'äha u. ⁴⁴ Nε xø bi zopu u mahøn'a, ya ná hyundi buya bi mbengui di nyaui Oja, ne guexta'a bi ma. ⁴⁵ Nε xø bi mbeng bu mí 'buh ma mixädihe mahøn'a, ne bi 'yɛmbi:

—Nuya, 'da'angutho 'bu gán a̱hmbu ya o hin'na, nguetho ya bi zøn ra ora da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁶ Dami ndanshu, ga mbähä ba nuhu ya ba ɛcua ngue di dägä, bi 'yɛmp'u.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nε guexta'a mí ya̱hu u ma mixädihe 'bu mi zøm bu a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Nε bán 'yohu xən ngu yu ja'i ba hyä yá juai ne yu ts'äza. Nε gue'u yám 'behni yu hmumbäjä ne yu dác'yei, ma ngarpa judíohe. ⁴⁸ Nε nu'a di dā ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yot' 'bu bi zøm bu: “Nu'a ga səs 'bu dán zengua'be, gue'a guim benthu a,” bi 'yɛn'a ra Judas. ⁴⁹ Janangue'a nu'bu mí zøm bu 'bā a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xude ya 'bu, grā xānbate, bi 'yɛmbi.

Nε bi zəspa rá 'yogu buya. ⁵⁰ Nε bi dā'a ra Jesús buya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gní 'yɛ a.

Nε nu'u mi'da buya bi hyām bu 'bā a ra Jesús ne bi bent'i.

⁵¹ Nε nu'a n'da ma mixädihe min 'yohu ra Jesús, bi c'os' rá juai ne bi zεcpa rá gu a rá 'yɛhe ra hmumbäjä.

⁵² Nε bi 'yɛn'a ra Jesús buya:

—Dami pe'ts'a ni juai bu ja rán t'o. Nu'u din tuhni nanguie ra juai, ne'u dí du ra juai u, bi 'yɛmp'a. ⁵³ Ha guíɛna hin xtan zä ga äp'a rám fäts'i Oja ma Ta ne ba penhua 'de'mayo munts'i yám 'behni da ya̱gui, bi 'yɛmp'a n'da ma mixädihe. ⁵⁴ Pe nu'bu da gue'a xcä mangä a, hague dán zä ga ja'ts'ä a bi man rá t'ohni

Oja, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁵ Nε bi 'yɛmp'u yu ja'i buya:

—'Be'a guí homhbu ua ngue guí ha ni juaihu ne ni zahu. Ha guí ɛmhbu drä bεgä, ne nya'a thoho dá xān'nahu bu ja ra dānijä ne njām'bu gā bεndgahu bu, bi 'yɛmp'u. ⁵⁶ Pe gue'a din ja a tengu bi man'u yá pøngahya Oja 'bu maya'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε nugähe buya dyu xädigähe, 'bexgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bu ra Hmu.

Bi juanba a ra Jesús u yá ngurpi yu judío

⁵⁷ Nε bi bent'a ra Jesús, bá si bu 'buh ra Caifás, ngue ra ngarpa mbäjä. Nε ya xím peti gätho ma xānbate nijahe ne yu dác'yei, ma ngurpihe dyu judíohe. ⁵⁸ Nε bi den'na ra Pedro buya pεgue a ná 'bejua thoho, bi zøm bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu hapu xi zøn'a ra Jesús. Nε 'darbu bi hyuhmbu yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

⁵⁹ Nε nu'u yu hmumbäjä ne yu dác'yei ne gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a ne da hyo. ⁶⁰ Pe guehma nte bi dīnbi, madague'bu xən ngu u bin juānni, bi 'yɛmbi majuañi u yá fehni. Nε m'bejua buya, bi zøm bu yoho yān 'yohu din testigo, ⁶¹ ne bi 'yɛn'u:

—Nuna ran 'yohu na bi 'yɛna: “Nugä da zä ga xo't'ra dānijä ne man hyupa thoho da zä ga hœe mahøn'a,” bi 'yɛna, bi 'yɛn'u bin juān bu.

⁶² Nε bi ndanc'a ra hmumbäjä buya bim 'bäi, bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí tha̱ti 'be'a i man ya yān 'yohu.

⁶³ Pe nu ra Jesús bin hεtho. Nε bi 'yɛn'a ra hmumbäjä buya:

—Nanguie rá thuhu Oja mahɛts'i, dami xije 'bu majuañi gue'e grā

Thahni, grá Cristo, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'emp'a ra Jesús.

⁶⁴ Bi da a ra Jesús baya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ah, guin nuju, guécá dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä ga com'be rá ts'edi Oja tate thoho rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá cäcä mahets'i mahon'a, ba ecä bu ja yu güi, bi t'emp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵ Ne nu ra hmumbäjä baya, bi dänse rá pahni. Nam bön'i embi hingui espa Oja ra Jesús nangu'e a bi ma. Ne bi 'yena:

—Nuna ran 'yohu na, bi man ra ts'ore nangu'e Oja. Him man ga homhbu yu testigo. Ne gätho gahu dá ohmbu a bi ma. ⁶⁶ 'Be'a guí ndehu ga othu ya, bi t'emp'u yu mingarpihu.

Bi da u:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yena.

⁶⁷ Ne nubaya, 'dahma 'dan'yo bi t'orpa ra Jesús. Bi zox u 'da, bi mbe'mi u mi'da, bi mbenpa rá hmi u mi'da, ⁶⁸ bi 'yembi:

—Nu'bu majuañi grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbe'p'i i.

Ne emme bi denthoho.

Ra Pedro bi gön'a ra Jesús

⁶⁹ Ne nu ra Pedro mi hupu thi bu ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yeha ra hmumbäjä, bi mba bu hu a ra Pedro, bi 'yembi:

—Ena ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mengu Galilea, bi 'yemp'a ra Pedro.

⁷⁰ Ne bi da'a ra Pedro, bin cöni:

—Hin dí pañi, bi 'yena.

Ne gätho u mi 'bupu bi 'yö a bi man ra Pedro.

⁷¹ Ne nu'bu mi nde da bön'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu baya ne bi 'yemp'u mi 'bupu:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mengu bu Nazaret, bi 'yena ra xisu.

⁷² Ne xö bin cön'a ra Pedro:

—Majuani díim mangä ngue hin dí pacä a ran 'yohu guím ma, bi 'yemp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua baya nu u 'da mi 'yo bu, bi mba bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yembi:

—Majuani maha, ne'e gmín 'yohu a, mfañi thoho ni ndehu ne 'da'angu bu gna yahu a, bi 'yemp'a.

⁷⁴ Ne nts'edi bi mam baya ne bin juanni, bi 'yena:

—Oja i pañi majuañi hin dí pacä a ran 'yohu guí mamhbu, bi 'yena ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfo baya. ⁷⁵ Ne nu ra Pedro baya, ja bi ben'a xi man a ra Jesús 'bu mi 'yembi: “Dí pañi hin ní mbah ra tamfo 'bu na hyundi xquí cöngui.” Ne bi nexpu baya ne emme bin zoni, xun u bi beni nangu'e a bi 'yot'e.

27

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato

¹ Ne nu'bu mi hyax baya, gätho yu hmumbäjä ne yu dác'yei, ma ngarpihe dyu judíohe, dyu israelhe, 'da'angu bi beni ngue di dá ra Jesús bu 'bu a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ² Ne án thu't'i 'bu mi mba ma dä bu 'bu a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi bu a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³ Ne nu'a ra Judas xí dä a ra Jesús, 'bu mi 'yöde 'be'a bi man u ma ngarpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba baya bi cospa a 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi xí un'ndu yu hmumbäjä, bi beni 'be'a bi 'yot'e. ⁴ Ne bi 'yena ra Judas:

—Hingui ho hma a dá ot'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yohu hin'yu rá ts'oqui, bi 'yemp'u yu hmumbäjä.

Pe nu'u bi dñi:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yot'e. Ya guí pa'a guím ben'se bu, bi 'yena yu hmumbäjä.

⁵ Bá ɛn bɛ ra mbeti bɛ ja ra nijä a ra Judas bɛya, nɛ bi mba bá sɛt rá 'yɛga bɛ ja ra ndehnini.

⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ hmumbäjä bi hyäx'a ra mbeti nɛ bi 'yɛna:

—Hingui sä ga pɛs'hɛ ua na ra mbeti ngue dim pɛcua mahøn'a, nguetho rán jut'iui ra ji na, bi 'yɛn'ɛ, nɛ gue'a i mam bɛ ja man t'ɛdihɛ.

⁷ Nɛ bin 'yänni 'bɛ'a di jap'a ra mbeti. Nɛ bi bɛni da dämba n'da xɛqui rá häi a ra 'yɔt'ats'øe, guepɛ da t'äh yɛ 'damhnini 'bɛ da du bɛ.

⁸ Nɛ asta guetya ní huti “rá häi ra ji” a ra xɛqui bɛ. ⁹ Nɛ nu'a bin ja, maya'bɛ bi man'a ra pøngahyä Jeremías ngue din ja 'bɛ mí 'yɛna ngue: “Da thäx i 'däte ma 'dɛt'a yɛ mbeti ngue ra t'axi, rá muui a ra jä'i. Gue'a bi man'ɛ yɛ mɛngu israel ngue di muui. ¹⁰ Nɛ bi dänba rá häi a ra 'yɔt'ats'øe, ngubɛ bi xicä ra Hmu,” bi 'yɛn'a ra Jeremías 'bɛ maya'bɛ 'bɛ mí ma.

Ra Pilato bi juqɛba a ra Jesús

¹¹ Nu'bɛ mim 'bäpɛ ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi yɛ judío, bi t'ɛmbi.

Bi dɛ a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

¹² Nɛ nu'bɛ mi yäp'ɛ yɛ hmumbäjä nɛ mi'da ma ngärpihe a ra Jesús, pɛ hin te i tãtho a ra Jesús.

¹³ Nu ra Pilato bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'ɛ di yäp'i i, nɛ hin guí thati.

¹⁴ Pɛ nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Nɛ ɛmmɛ bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mi pädi 'bɛ'a sä da bɛni.

Bi hma da mba ma cuati bɛ ja ra pont'i ra Jesús

¹⁵ Nɛ nu ra ts'ut'abi nzäi midi thø a n'da ra ofädi 'bɛ ra pa ra dämpeti ran dăbaxjua. Midi thø'a to'o bi huan'ndɛ yɛ jä'i. ¹⁶ Nɛ mi o bɛ n'da ran 'yohɛ i Barrabás, gätho mi fäpɛ

'bɛ'a mí øt'a. ¹⁷ Nu ra Pilato bɛya bi 'yän'ndɛ bim pɛti bɛ:

—To'o guí ndehɛ ga xocpahɛ ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a ɛmbi ra Cristo, bi 'yɛmp'ɛ.

¹⁸ Ngubɛ bi ma nguetho mi pädi yɛ zɛyá ɛ yɛ yäpate.

¹⁹ Nɛ nu'bɛ mi hupɛ ja ran ts'embate ra Pilato, bi mbɛnpa ra nde a rá xisu bi 'yɛmbi: “Hin te gui 'yørpa a ra hogan'yohɛ, nguetho má xui dá 'ui n'da ra t'i nts'utho nangue a,” bi 'yɛmp'a ra nde bi mbɛnbi.

²⁰ Pɛ nu yɛ hmumbäjä nɛ ɛ yɛ dăc'yei, bi 'bɛp'ɛ yɛ jä'i da 'yäpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, nɛ go da mba ntho a ra Jesús. ²¹ Nɛ bi 'yän mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndehɛ ga thøcä, bi 'yɛmp'ɛ yɛ jä'i.

Nɛ bi dɛ ɛ bɛya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'yɛn'ɛ.

²² Nɛ bi dɛ a ra Pilato bɛya:

—Xi'a ra Jesús ɛmbi ra Cristo, 'bɛ'a ga ørpä a thä.

Gätho bi 'yɛn'ɛ 'bɛpɛ:

—Dami cuatpɛ ja ra pont'i a.

²³—Pɛ hin te mán ts'o dá tɛnba na, bi 'yɛn'a ra Pilato.

Pɛ nts'edi bi dɛ a:

—Dami cuatpɛ ja ra pont'i.

²⁴ Min nu ra Pilato bɛya ngue hingui sä dim päh yá mbɛi yɛ jä'i, pɛ man'da bin junthɛ. Janangue'a bi manda bá thunba ra dehe bɛya, bin xut'ye bɛ yá hmi yɛ jä'i, nɛ bi 'yɛm bɛya:

—Nɛ nugä hin ma ts'oquigä rán däte da nu na ran 'yohɛ hin te in dupate, pɛ go ni ts'oqui zɛhɛhɛ, bi t'ɛmp'ɛ yɛ jä'i.

²⁵ Nɛ bi dɛ ɛ yɛ jä'i bɛya:

—Häha, madague'a i 'yosɛ ma güɛndahe a rán däte na ran 'yohɛ, nɛcähe nɛ mam bom'betohe dim 'bɛ 'bɛ niyá'bɛ, bi 'yɛn'ɛ.

²⁶ Nu ra Pilato bɛya bi xocpa a ra Barrabás, nɛ bi manda dí fɛi a ra

Jesús bəya. Nε bi manda da mba ma cuati bə ja ra pont'i.

²⁷ Nε nu yə dofəi bəya bi zix'a ra Jesús bə mí ja yú ngun'u yə dofəi bə ja ra ngunts'ət'abi. Nε gātho yə dofəi mí 'bəpə bim pəti, midi fāts'a ra Jesús. ²⁸ Nε bi mbəcpa rá he bəya nε bi het'a n'da ra he xən jəpoi tengu mi he yə ts'ət'abi. ²⁹ Nε nts'edi bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' yə ts'ət'abi, pəgue ran thenni thoho bi 'yərpe, janangue'a ám 'be ra 'yə'uñi a ra corona. Nε bi un'na n'da ra təhə rán 'yēi tengu mí hā yə ts'ət'abi. Nε bin danyahmu bə ja rá hmi nε bi 'yēmbi: "Grá hmuts'ət'abi yə judío." Nε bi 'yēns' yə biba, pəgue ran thenni thoho bi 'yərpe.

³⁰ Nε bi ts'ots'i, nε bi hyənba a rá təhə nε bi mbārpa rá yā. ³¹ Nε nu'bə mi gua'a bi 'yəspi bi mbəcpa a ra he xi het pəya, bi het'u yú hese mahən'a. Nε bi zix bəya ngue di cuatpə ja ra pont'i bə ndehnini.

Bi cuatpə ja ra pont'i ra Jesús

³² Nε nu'bə mi ts'ətho da bəm bə ja ra hnini, bin c'athə bə n'da ran 'yohə ra mangu bə Cirene, í Simón a. Nε bi t'ərpa ra ts'edi da duspa rá pont'i ra Jesús.

³³ Nε bi zəm bə ja ra nyuni ɛmbi Gólgota bəya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma "ra t'əhə nyəxmu" a. ³⁴ Nε nubəya bi un'na n'da ra vino mauəspi ra 'yēthi xən ju. Nu'bə ya mí zā a ra Jesús, him bi nde bi zi.

³⁵ Nε nu'bə mi jua a bi cuatpə ja ra pont'i bəya, nu'u yə dofəi bi 'yət'a n'da ran təha nangué rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra pəngahyā maya'bə ngue din ja 'bə mi 'yēna: "Da mba ma dat'i a ma he nangué n'da ran təha da 'yət'e."

³⁶ Nε mi hupə yə dofəi mi fädi. ³⁷ Nε nubə rá yā a ra pont'i bi mba nt'o'ti bə ram hma bi ma 'bē'a í ts'emba a ra Jesús, bi 'yēn'a ra t'ohni: "Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ət'abi yə judío na."

³⁸ Nε bi mba ma cuatihə ra Jesús yoho yə bε, 'da a n'da yú pont'i. Nε bi 'bāmp'u ja rán 'yēi a n'da nε bi 'bāmp'u ja rá gəha a man'da. ³⁹ Nε nu yə jə'i mi thopə, bi zani, ⁴⁰ nε bi 'yēmbi:

—Nu'i guí ɛna guí xo't' ra dənija nε xə man hyupa thoho guí hyəh mahən'a, 'bē'a guí ət' ya tə. Nu'bə majuəni gue'e rá Ts'ənt'u i Ojā, dami cəpə ja ra pont'i, gan yənse, bi 'yēn'u.

⁴¹ Nε'u yə hmumbäjä bi 'yəspi nε yə xānbate nija, nε yə fariseo, nε yə dəc'yēi, gātho ma ngərpihe, din 'yēmp'u:

⁴² —Bi yənba yú te u 'da, pε hingui sá din yənse ya. Pε nu'bə majuəni da guehna ma hmuts'ət'abihə, dyə israelhə, sá xtán gəse bə ja ra pont'i nε xcá ɛc'yēihə bəya. ⁴³ Bi ma, i ɛna i təp'ma rám fāts'i Ojā, da zā da yān a Ojā ya 'bə, nguetho ya bi ma, guese rá ts'ənt'u Ojā na, bi 'yēn'u 'bə mi 'yəspi.

⁴⁴ Nε'u yə bε 'darbə bi guat'u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

⁴⁵ Nε nu'bə mi hyuxadi bəya bim 'bexui ra hāi, nε jague'bə hyunde bi nequi mahən'a. ⁴⁶ Nu'bə mi ts'ətho da zən a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yēna:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'yēna ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam bəni: "Ma Ojā i, ma Ojā i, hanja gá hyega thoho," bi 'yēna.

⁴⁷ Nu'bə mi 'yə'a bi man ra Jesús 'da yə jə'i mi 'bāpə, bi 'yēna:

—Nuna ran 'yohə na, i mba't'a ra pəngahyā Elías, mí 'bə 'bə maya'bə.

⁴⁸ Nε nu'a n'da mí 'bāpə 'bex bi mba bá hā n'da ɛna ra fənjo, bi dərpe ja ra vino nε bi ndəcta n'da ra xithi, nε bi 'uəspa a ra Jesús, ɛmbi da zi. ⁴⁹ Nε bi 'yēn'u mi'da mí 'bāpə:

—Dami hyehmbə. O te guidí unhdə. 'Bε gan nuhə 'bə ba ɛh ra Elías da yəni, bi 'yēn'u.

⁵⁰ Ne xø bi mbafi nts'edi mahøn'a ra Jesús, ne 'bex bi du baya. ⁵¹ Ne nu'a ra ora a baya, nu'a ra 'bø't'e mi ndam bu man'da mbo ra danija bá fupu magats'i bi xet'i ne 'bexgue bi zøt'a häi. Ne bi 'yan ra häi baya, ne bi fø'i 'da yu do hønbo go hapu. ⁵² Ne pu ja yan 'yägui bi fòh yu jado. Ne nu'bu mi dambëni ra Jesús, bi bøx'u da yu 'yëc'yëi xi du, bi dambëni bu ja yan 'yägui u, ⁵³ bi mba bu ra hnini Jerusalén u ne bi nu'bu da yu ja'i u xi du. Pe hinga gätho yu pa.

⁵⁴ Ne nu'bu mi du ra Jesús, ne nu'a ra hmudofu mi fä a ra Jesús, ne'u mi'da min 'yohu, 'bu mi nu di 'yan ra häi, ne'u gä mi'da bin ja, xmmu bin su u, ne bi 'yënu:

—Majuani maha, rá Ts'unt'u Oja na ran 'yohu.

⁵⁵ Ne mí 'bäpu njombu ts'u 'da yu xisu ngue man yüm fäts'ihu a ra Jesús 'bu män 'yohe bu ja ra 'yu, 'bu mambá nexhe bu Galilea. Mi 'bäpu u, nguetho mi nde da nu 'be'a da t'ørpa ra Jesús. Ne nu'u bi nu 'be'a gä bin ja. ⁵⁶ Ne nu'a n'da mi 'bäpu, ra María Magdalena a; ne'a man'da ra María mi 'bäpu, ngue rá mbe ra Jacobo ne ra José; ne nu man'da ra xisu mi 'bäpu, gue'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, yä ts'unt'u ra Zebedeo u; ne'u mi'da yu xisu mi 'bäpu.

Bi mba nt'ägui a ra Jesús

⁵⁷⁻⁵⁸ Ne nu'a ra José, n'da ra mēmbeti bu ra hnini Arimatea, bi mba bu 'buh ra Pilato 'bu mi ts'utho da yuh ra hyadi. Bi 'yädi da 'yäcpa rá ngøc'yëi ra Jesús, nguetho mi ëc'yëi a. Ne bi manda ra Pilato baya din t'unni. ⁵⁹ Nu ra José baya bi duspa rá ngøc'yëi a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bø't'e xan ho. ⁶⁰ Ne bi gärpä ja rán 'yägui zehu a ra José. N'da ra hyädo xí manda xí mba nthëqui. Nu'bu mi gua'a bi gärpä, bi juaspä n'da ra xindo xan hyu bu ja rá goxthi ra hyädo, ne bi mba baya. ⁶¹ Ne mi hupu ra María Magdalena, ne

man'da ra María mi hupu ja rá goxthi ra hyädo.

Yu dofui bi mbäh ran 'yägui

⁶² Ne nu'bu mi hyax a ra pa ran ts'äya baya, xudi thoho bi mba u yu hmumbäjä ne yu fariseo, bá nu ra Pilato, ⁶³ ne sä bi 'yëmbi:

—Ma ts'ut'abi ahe, dá bëmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bu him maní du, bi 'yëna: “Nu'bu ná hyupa ga thambëni bu 'bu u xøn du,” bi 'yëna. ⁶⁴ Janangue'a xan ho 'bu gui pëhni to'o da mbäh ran 'yägui an hyupa, xøhma ba ë u yä xädi 'bu bin xui da gäcpa a rá ngøc'yëi, ne da 'yëna bi dambëni baya. Man'da xan ts'o ra fëhni tengu a, xinda gue a bi manse 'bu mi 'bui, sä bi 'yënu yu hmumbäjä ne yu fariseo.

⁶⁵ Bi dā a ra Pilato baya, bi 'yëmbi:

—Sixhu u n'dan ne'ts'i ni dofui dá 'da'ahu. Dami cothu xan ho bu ja rá goxthi a ra hyädo, ne njon da zä da xo't'i.

⁶⁶ Ne bi mbähä u yu mbäjä ne yu fariseo, bi got'i xan ho a ra hyädo ne bi mēpya, ne bá peng baya, bá copu yu dofui ngue da mbädi.

28

Bi dambëni ra Jesús

¹ Ne nu'bu ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbädi ra semana, bi mba mxudi thoho u yoho yu xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da ra María. Nu'bu mí nets'i ní mba bu bí ja a ra hyädo. ² Ne nu'bu mí mba u, 'bexgue nts'edi bi 'yan ra häi mahøn'a. Nguetho bi 'yøt'a rám 'behni Oja xí zøpü 'bu mí 'uec'a ra do mi juaxpu ja rá goxthi ra hyädo. ³⁻⁵ Ne nu'a rám 'behni Oja di fexni tengu n'da ra huei. Ne nu rá he baya, xan t'axi tengu n'da ran nequi. Ne nu'u yu dofui 'bu mín nu a rám 'behni Oja xmmu bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yøt'e, tengu'bu xi du. Nu'a rám 'behni Oja, mi hupu ja a ra

do xí 'ueque, ne bi 'yẽmp'u yu xisu 'bũ mi zõm bui:

—O guín suui. Dí pađi ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpũ ja ra pont'i u. ⁶Pe njo'o ua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'bẽni, bi 'yẽn'a rá m 'bẽhni Oja 'bũ mi 'yẽmp'u yu xisu. ⁷Nuya, ní mbẽ 'dahmantho, gui xihmi yú xádi: “Bi dambẽni bũ 'bũ u xõn du ya,” gui 'yẽnui. Ne nde'bũ gátho ahũ gui mbähã bũ Galilea ne guepũ guin c'athũ bũ. Ne gue'a bá ẽcã ua ngue ga xi aui, bi 'yẽmp'a rá m 'bẽhni Oja mahẽts'i.

⁸Ne bi bõm bũ ja ra hyãdo u yu xisu, bin su ne xim midí johya. Bin tihi, bi mba bá xi u yú xádi ra Jesús 'bẽ'a bi sifi. ⁹Ne bi zẽpũ 'yu a ra Jesús u yu xisu.

—Xíhats'i, bi 'yẽmp'u.

Nu yu xisu bũya bin danyahmu ne bi hyẽp'u yú gua, bi dande bũya. ¹⁰Ne bi 'yẽn'a ra Jesús:

—O guín suui, ní mbẽ ba xihmi u ma cuhũ, ní mbähã bũ Galilea, ja nín tĩmhũ bũ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ra fẽhni bi man yu dofui

¹¹Ne nu'bũ mí mbenc'u yu xisu, ne'u yu dofui mí fãh ran 'yãgui bi mba bá xi u yu hmumbãjã 'bẽ'a gátho bin ja. ¹²Bim peti yu hmumbãjã bũya, ne yu dác'yẽi. Bi ma 'bẽ'a da zã da 'yõt'e. Ne nubũya xũn ngu ra mbeti bi un'ndũ yu dofui ¹³ne bi 'yẽmp'u:

—Gui 'yẽmhũ: “Bá ẽ u yú xádi 'bũ min xui 'bũ mán ąhmbe, bi bẽp'a rá ngõc'yẽi,” gui 'yẽmhũ, bi 'yẽmp'u. ¹⁴Ne nu'bũ da 'yõt'a ra ts'ut'abi ngue gán ąhmũ, ne da 'yẽna da zũ ahũ, nugãhe dan yãhe ga fãx ahe, bi 'yẽn yu hmumbãjã 'bũ mi 'yẽmp'u yu dofui.

¹⁵Ne bi hyãn a ra mbeti u yu dofui bũya. Bi mba da 'yõt'a bi sifi. Ne nu'a ra fẽhni bi man u, xũn ngu bi 'yẽc'yẽi u ma mijudíohe dyu is-raelhe. Ne guexta'a ra fẽhni i man u.

Yu xádi ra Jesús bi un yún t'ẽdi da mamp'a rá m hma

¹⁶Ne dá mbähmbe bũ ra hãĩ Galilea bũya, dí 'de'ma'da gãhe, yú xädigãhe ra Jesús. Ne dá sõmhbe bũ ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bũ. ¹⁷Ne nu'bũ má nuhe, dá ẽspahe a, pe nu'u 'da him mí ẽc'yẽi gue gue'a. ¹⁸Ne bi hyãm bũ dí 'bähmbe a ra Jesús ne bi 'yẽnje:

—Gátho ra ts'edi bin 'dacã ga manda gátho ra ximhãĩ ne mahẽts'i, bi 'yẽnje. ¹⁹Janangue'a ní mbähã ya hõnbũ go hapũ 'bũh yu jã'i gã na ndoho ra ximhãĩ, gui xihmbũ da 'yẽc'yẽigui. Ne nu'u to'o di dácã yú mbũi, gui xixyãbahũ nangue rá thuhu ma Ta, ne nangue rá thuhu rá Ts'unt'u, ne rá thuhu rá Hogandãhi Oja. ²⁰Ne gui xãnbahũ da 'yõt'e 'bẽ'a gátho dá xi ahũ. Ne guim bẽmhũ dín 'yohũ gátho yu pa asta gue'bũ da guah ra ximhãĩ, bi 'yẽngãhe ra Jesús bũya.

MARCOS Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixyā bi ma mi ts'utho da zōh ra Hmu

¹Ja ua rá mb̄di ran ho ma'da'yo nangu'e a ra Jesucristo, rá Ts'unt' u Ojā. ²Bin ja a mán't'o't'i 'b̄u maya'b̄u b̄u ja rá s̄ocuā Ojā 'b̄u mí 'yēna: Nugā ga p̄ehn'na n'da mam 'b̄ehni dim 'b̄et'o b̄u gni mba.

Nu'a da xih ȳu jā'i da d̄op'e'e, bi 'yēmp'a rá Ts'unt' u.

³Nē'a ra p̄ongahyā Isaiás bi ma nguehna rām 'b̄ehni 'b̄u mi 'yēna ngue:

N'da ra ja'i din yā nts'edi b̄u ja ra d̄apo ngue da 'yēna:

"Damin s̄āh̄u ga simhb̄u ra hmu mi ts'utho da z̄ocuā,

Dami hoc ni mb̄ih̄u ga t̄omhb̄u x̄un ho," da 'yēn a mam 'b̄ehni, i ēn Ojā, bi 'yēn'a ra Isaiás.

⁴Nē gue'a ra Xuua bi 'yōt' ran xixyā b̄u ja ra d̄apo bi man Ojā maya'b̄u. Nu ra Xuua bi xih ȳu jā'i din xixyā to'o di p̄āh ȳun 'yomf̄ēni nē da mba ma punbi ȳu ts'oqui b̄uya. ⁵Gātho ȳu jā'i mi 'b̄up̄u ra x̄equi Judea, n̄ep̄u ra d̄āh̄nihni Jerusalén, bi z̄om b̄u i ōt' ran xixyā ra Xuua. Nē nu' u 'da bi p̄āh ȳun 'yomf̄ēni nē bi mam b̄uya ngue h̄ingui hō 'b̄e'a x̄i 'yōt'e. Nē bi mba ma xixyāba b̄u ja ra d̄athe Jordán u b̄uya.

⁶Nu ra Xuua mí he n'da ra mba-pahni án t'ōt'e ngue ȳu x̄ingu ȳu camello nē mi ja rán ḡut'i ra xifani. Nē h̄ont' u ȳu t'āxi nán sihme nē ra t'afi t'asa d̄apo. ⁷Nē bi 'yēna:

—Ba ēp̄u n'da man'da ja rá ts'edi xinda guēcā, h̄in dí s̄ucā tengu a. ⁸Nugā xtá xixyā ah̄u nangu'e ra dehe thoho, p̄e nu'a di 'da'ah̄u rá Hogandāhi Ojā, bi 'yēmb ȳu jā'i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyābi ra Jesús

⁹Nē nu ȳu pa bi 'yōt' ran xixyā ra Xuua, bi n̄ep̄u ra hnini Nazaret ra Jesús, ngue ra x̄equi Galilea. Nē bi z̄om b̄u ra Jesús bin xixyā'a b̄uya b̄u ja ra d̄athe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yōt' ran xixyā. ¹⁰Nē nu 'b̄u mí b̄oxp̄u ja ra dehe b̄uya 'b̄ex bi nu bi xoh mah̄ēts'i nē bá c̄ah rá Hogandāhi Ojā, tengu n'da ra t'az̄u, bi z̄op̄u 'b̄āh ra Jesús. ¹¹Nē bi t'ō a n'da ra nde mah̄ēts'i bi 'yēna:

—Ma Ts'unt' u i, dadí huēc'i i nē d̄ín numanho i, bi 'yēn a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'āp rá mb̄u b̄u ma'ueni

¹²Nē nub̄uya nu rá Hogandāhi Ojā 'b̄ex bi b̄ēnbi da mba b̄u ma'ueni a ra Jesús. ¹³Nē nyote pa bim 'b̄up̄u nē nyote xui. Nē nu ra z̄īthu ra Satanás bi z̄āp rá mb̄u a ra Jesús gātho ȳu pa bim 'b̄up̄u, nē mí 'b̄uhmb̄u b̄u ȳu zate. P̄e bi mb̄āx' u ȳam 'b̄ehni Ojā mah̄ēts'i a ra Jesús 'b̄e'a gā bi nu b̄u.

Nu ra Jesús bi du'mi bi man a rām hma b̄u ja ȳu hnini

¹⁴Ya x̄i jot'a f̄ādi ra Xuua Nxixyā 'b̄u mí b̄ōm b̄u ra Jesús b̄u ra x̄equi Judea, bi mba b̄u Galilea. Nē bi mam b̄u ran ho ma'da'yo ngue 'b̄ep̄u dí manda rá ts'edi Ojā n'da. ¹⁵Nē bi 'yēmb ȳu jā'i:

—Mi ts'utho da z̄on ra pa di manda ua rá ts'edi Ojā, dami p̄āh nin 'yomf̄ēnih̄u, damin unsēh̄u di manda ah̄u Ojā 'dahma din ja ah̄u ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'b̄u mí 'yēmp' u ȳu jā'i.

Ra Jesús bi zohni goho ȳu mbahua

¹⁶N'da ra pa mi 'yo b̄u a ra Jesús b̄u ndendādehe t'ēmbi Galilea. Nē nub̄uya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yoh̄u i Andrés a, mi enxit'ā b̄u ja ra d̄ādehe u, ngue ȳu 'b̄ēfi ȳu mbahua u. ¹⁷Ra Jesús bi 'yēmp' u:

—Ba t̄engaūi ga ja aui gui xihmi ȳu jā'i da 'yēc'yēigui tengu thoho b̄u

gní theui yu hua ngubu guí øt'ui, bi 'yemp'u.

¹⁸ 'Bex bi hyepu yá xit'a buya ne bi denni.

¹⁹ Ne xø bi thogui bin 'yo mi ts'u ne bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yohu i Xuua a, gátho u yoho yá ts'ant'u ra Zebedeo u. Mi hubu ja yá mbosa u, mididi hoc yá xit'a. ²⁰ Ne xø bi xifi da den'du. 'Bex bi den'du buya bi zopu rá ta bu ja ra mbosa u buya ne yá mbeffi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu

²¹ Ne nubuya nu ra Jesús bi yathu bu ja ra hnini Capernaum u xí tenni. Nu ra pa ran säya mí cæpu ja ra nijá ne mi xänba bu yu jã'i.

²² Ne nu'u buya, emme bi hyonya thoho 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xan ho ne hinga ngubu mí man u ma xänbate sehe ngue dyu israelhe, dyu judiohe. 'Bex gue bi badi ja rán t'edi ra Jesús. ²³ Ne mi 'bapu n'da ran 'yohu n'youi ra zithu ne nts'edi bi mbah paya, bi 'yena:

²⁴ —'Be'a guí nde gui 'yorcahe grá Jesús, grá mengu Nazaret. Ha gui juaje ya. Dí padi gue'e rá Thahni i Ojá gue xan hotho, bi 'yena.

²⁵ Pe nu ra Jesús bi damhya ra zithu, bi 'yembi:

—Daman he, dami pøm bu ja rá mbui na ran 'yohu, bi 'yembi.

²⁶ Nu ra zithu buya nts'edi bi huaq'ts'a ran 'yohu, nts'edi bi mbafi, ne bi bøm buya. ²⁷ Gátho bi hyonya thoho u 'bapu ne bin 'yemzehe u:

—'Be'a nam bøn'a dí nuhu ya. 'Be'a ni 'da'yonxädi na, nguetho i ja rán t'edi na i sah yu zithu ne i su u, bin 'yemzehe u.

²⁸ Ne 'bexque 'dahmantho bi hman bu gátho ra häi Galilea 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹ Nu'u mi bøm bu ja ra nijá a ra Jesús bi mbähä ra Simón, ne ra

Andrés, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Bi zømhu bu rá ngu ra Simón. ³⁰ Ne nu'a rá suto ra Simón 'bem bu rá oi, i hemb ra pa. Ne bi si a ra Jesús. ³¹ Ne bi nu bu i 'ben'a ra xisu buya, bi benba rá 'ye ne bi xots'i. 'Bex bi bøn a ra pa, hin hapu xan'u, ne 'bex bi zä bi hoc yän sihme buya.

Ra Jesús bi hoqui xan ngu yu hyenni

³² Ne nu'bu mí yuh ra hyadi gátho u mi u bá ts'inba a ra Jesús bu mí 'bui, ne u min 'yohu ra zithu bá ts'inbi. ³³ Bim peti bu ja ra gox-thi gátho yu jã'i 'bapu ja ra hnini. ³⁴ Gátho na ngu yu hyenni bi hoqui, ne bi hyønba thi yu zithu min 'yohu u 'da. Ne nu yu zithu, emme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pe nu ra Jesús him bi japi din ya u.

Nu ra Jesús bi xänba yu jã'i bu ra xequi Galilea

³⁵ Ne nu'bu mí ts'utho da hyax buya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm bu ja ra hnini, bi mba bu ma'ueni bin yaui Ojá. ³⁶ Ne nu'bu mí hyats'i xan ho buya, bi mba ra Simón da hyoni, ne'u mí'da mí 'buhmbu bi mbähä da hyomhu ra Jesús. ³⁷ Pe nu'bu mí dím buya, bi 'yembi:

—Mbähä bu ja ra ngu nguetho gátho yu jã'i hon'a bu mahøn'a, bi 'yembi.

³⁸ —Hin'na, pe man'da xan ho 'bu ga mbähä bu ja mí'da yu hnini, nepu ga mangä bu mam hman bu, nguetho gue'a bá ecä ua a, bi 'yæn'a ra Jesús.

³⁹ 'Bex bi mbähä buya, bin 'yo gátho ra häi Galilea, bi man ram hman Ojá bu ja yu nijá ne bi hyøn'a thi yu zithu min 'yohu 'da yu jã'i bu bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yohu mi hemb ra t'axca'ya

⁴⁰ Ne bi zøm bu n'da ran 'yohu bu 'bäh ra Jesús, i hemb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'yáp ra mate, bi 'yena:

—Nu'bu ni pähä da zä gui hogui ts'u, bi 'yëmbi.

⁴¹ Bin yeh rá mbui ra Jesús, bi dā'a ra hyënni, nē bi 'yëmb baya:

—I jagä ra pähä da yän'a ya, bi 'yëmbi.

⁴² 'Bex bim 'be'u yu 'ya mi hëmbi.
⁴³⁻⁴⁴ Nu ra Jesús baya, nts'edi bi hecpi nē bi 'yëmbi:

—Nuya, njon gui xifi 'be'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupü 'buh ra mbäjä, gui un bu n'da ra 'bøts'e i man rán t'ëdi ra Moisés da hyäxpü n'da 'bu ya bi yän ra t'axca'ya, nē da fah baya ngue bi zä i, bi 'yëmbi.

Nē bi xifi da mba baya. ⁴⁵ Pē nu ran 'yohu 'bu mi bøm bu bi mbadi ëmmē mma. Nē bi xih yu jã'i 'be'a xí t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yärpu ja yu hnini nē 'yotho bu ma'ueni nguetho ëmmē bi muns yu jã'i 'bu i cärpu ja ra hnini. Pē guehma xän ngu yu jã'i mi zøm bu hapu mi 'yo ngue høn bu go hapu ní nets'i.

2

Bi hoc'a n'da ra jã'i mi ts'a rá jã'i

¹ Nu'bu mi tho i ts'u 'da yu pa bi yut mahøn'a bu Capernaum ra Jesús. Nu'bu mí 'yøh yu jã'i ngue 'bupü ja ra ngu, ² 'bexque xän ngu bi zøm bu yu jã'i gue'bu go mi yupü mbo ra ngu nēpu thi. Nu ra Jesús baya, bi xih rám hman Oja u yu jã'i. ³ Nē nubaya, bi zøm bu 'da yän 'yohu i tu n'da ra hyënni ngue mí ts'a rá jã'i. Goho ma 'yohu u yän dute. ⁴ Nē hinguí sã da thopü 'buh ra Jesús nguetho mi dū bu yu jã'i. Janangue'a bi xø'ts'a n'da xequi ra 'bet'e, bi cämp'u a ra hyënni con rá 'beza. ⁵ 'Bex bi bäh ra Jesús ngue mi pã u ngue i jase rá ts'edi, nē bi 'yëmp'a ra hyënni baya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya xäm pun'ni i, bi 'yëmbi.

⁶ Nē nu'u 'da yu xänbate nija, mi hupü. Nē nu'bu mí 'yø'a 'be'a i man ra Jesús, ⁷ bi 'yënsē mbo yä mbui

n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengu na. Pē hinguí numansu Ojä na, njo'o n'da ra jã'i da zä di punba yä ts'oqui n'da, hinda høn't'a Ojä,” bi 'yënsē yä mbui u. ⁸ Pē nu ra Jesús 'bexque bi bātho 'be'a mbēn u, nē bi 'yëmp'u:

—Hanja ngubu guím bëmhbü mbo ni mbuihu. ⁹ Ha guím bëmhbü ngue nte ni mba tho a dá xicã na ran 'yohu ngue rá ts'oqui ya xäm punbi. Ha guím bëmhbü man'da xquí pähmbü ngue i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, da gax rá fidi din 'yo. ¹⁰ Pē nugä ngue dán jã'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ahu ya i ja man t'ëdi ua ja ra häi ngue ga punba yä ts'oqui n'da ra jã'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yohu ya, bi 'yēn a ra Jesús.

Nē nubaya, bi 'yëmp'a mí ts'a rá jã'i:

¹¹ —Nu'i, dí xi i, ndants'i, cax ni fidi, ni mba ni ngu, bi 'yëmbi.

¹² Nubaya, 'bex bi ndants'i, bi gax rá fidi, bi bøm bu i ja ra ngu. Nē bi nu u gätho mi 'bupü. Nē bi hyonya thoho u. Jannangue a bi 'yēspa Ojä u baya nē bi 'yēn u:

—Njam'bu xtá nuhu tengu a bin ja ya, bi 'yēn u.

Nu ra Leví 'bex bi dēn'na ra Jesús

¹³ M'bejua baya xø bi mba mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Nē mi søm bu yu jã'i nē mi xänba bu u. ¹⁴ Nu'bu mi thopü 'bu a ra Leví, i hupü ja rá mēxa gue'a ra hyäcahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'unt'u ra Alfeo a. Nu ra Jesús baya bi 'yëmbi:

—Ba tenguí.

'Bex bi ndants'a ra Leví baya, bi dēnni.

Jesús bin sihmehu yu ts'om'bäi

¹⁵ Nē bin sihmehu ra Jesús nē yä xädi bu ja rá ngu a ra Leví. 'Darpü bin sihmehu 'da yu ziyate hyäcahäi nē m'ida yu ts'om'bäi. Xän ngu mi 'bupü nguetho xän ngu u ya

xí 'yɛc'yɛi a. ¹⁶ Nɛ nu'ɥ 'da ma xānbatehe bɥ nijā, yɥ fariseo ɥ, nɛ nu'bɥ mi nu ra Jesús nɛ yú xādi sihmɛɥ ɥ yɥ ziyate hyācahāi nɛ yɥ ts'om'bāi nɛ bi 'yɛmp'ɥ yú xādi ra Jesús:

—Hanja ngubɥ ɔt' ni Hmuhɥ. Hingui ho ɔt'a ngue i sihmɛɥ ɥ ziyate hyācahāi nɛ yɥ ts'om'bāi, bi 'yɛn ɥ.

¹⁷ Nu'bɥ mí 'yøh ra Jesús 'bɛ'a bi man ɥ, bi 'yɛmp'ɥ:

—Nu'ɥ im bɛnsɛ xɛn zaqui hingui honi to'o da mbāts'i, hinda hɔnt'ɥ i pɛsɛ in zāman'ɥ i honi to'o da mbāx ɥ. Nɛ nugā bá ɛcā ga fāx ɥ i pɛdi ja yú ts'oqui, him bá ɛcā ga fāx ɥ im bɛnsɛ yɥ hocjā'i, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ran t'ānni nangue ɛ't' yán sihme

¹⁸ Nu'ɥ yú xādi ra Xuua Nxixyā nɛ yú xādi yɥ fariseo mí ɛ't' yán sihme ɥ. Nɛ bi zøm bɥ ɥ 'da bɥ mí 'bɥh ra Jesús ngue bi 'yānni nɛ bi 'yɛmbi:

—Hanja hingui ɛ't' yán sihme ɥ ni xādi nɛ i ɛ't' yán sihme ɥ yú xādi ra Xuua nɛ yú xādi yɥ fariseo, bi 'yɛn ɥ.

¹⁹ Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran thāti 'bɥ mi dāt'ɥ, bi 'yɛmbi:

—Pɛ nu'ɥ i 'bɥpɥ ja ran thāti hin da du yú mbɥi nguetho 'bɥpɥ a ran 'yohɥ din thāti. Hin da 'yɛna ngue hin din sihme ɥ. ²⁰ Pɛ da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohɥ nɛ ja da 'yɛ't' yán sihme bɥya, bi 'yɛn a ra Jesús. ²¹ Nɛ nu'a din xā ɥ ma xādigā hin da bømanho 'bɥ nɛ'a ra nyomhma da dɛn ya, tengu thoho ra naxca 'bø't'e hin da zā di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xɛ thoho mahøn'a. ²² Nɛ nguetho a ra vino ma'da'yo hin da zā da sirpɥ ja ra 'yambot'asɛi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da dɛn 'bɥ da sirpɥ nɛ dim fān a ra vino bɥya, gātho 'da dín ts'ontho bɥya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsi't'i bɥ ja ra yɥ mbot'asɛi ma'da'yo, pi 'yɛn'a ra Jesús 'bɥ mí dādi.

Bi t'ɛmbi i ɔt' ra 'bɛfi ɥ yú xādi ra Jesús a ra pa ran ts'āya

²³ Nɛ nu'a ra pa ran ts'āya bi mbāhā yú xādi ra Jesús, bi thopɥ ja n'da rá huqhi yɥ trigo. Nu yú xādi bɥya i toc yɥ trigo bɥ bi thogui.

²⁴ Nu yɥ fariseo bi nu 'bɛ'a bi 'yøt'ɥ yú xādi ra Jesús nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús bɥya:

—Hanja ngubɥ i ɔt'ɥ ni xādiɥ ya nɛ i ma man t'ɛdihɥ hin dam pɛhmbɥ a ra pa ran ts'āya, bi 'yɛn'ɥ yɥ fariseo.

²⁵ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Ha hin guí nu bɥ ni sɔcuqɥ ngue nɛ ra David bi mbesta rán t'ɛdi Ojā 'bɥ n'dandī 'bɥ min tumanthuhu bɥ bin 'yo nɛ ɥ min 'yohɥ. ²⁶ Janangue'a bi yɥrpɥ ja rá ngu Ojā nɛ bi zihɥ bɥ yɥ 'bøxthuhmɛ. Pɛ him mi sä xtán zi ɥ nɛ hɔnt'ɥ yɥ mbājā i sä da zi ɥ. Nɛ nu ra Abiatar, ra hmumbājā bɥ a, bi 'yɛmp'ɥ.

²⁷ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Í ts'ān'na ra pa ran ts'āya nguetho bi ndep yɥ jā'i hin ɛ dín ɥnbi, hin í ts'ānni ngue da mba nts'upi. ²⁸ Nɛ nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, drā hmugā nɛ i ja man t'ɛdi gam mangā 'bɛ'a da 'yøt' yɥ jā'i ra pa ran ts'āya, bi 'yɛn a ra Jesús.

3

Bi hoc'a n'da ran 'yohɥ him mi sä di juqn rá 'yɛ

¹ Nɛ nu ra Jesús bɥya bi yɥrpɥ ja ra nijā mahøn'a. Nɛ mí 'bɥpɥ n'da ran 'yohɥ him mi sä di juqn rá 'yɛ.

² Nɛ mi 'bɥpɥ 'da di ɔxtho ra Jesús 'bɥ di hocpa rá 'yɛ ran 'yohɥ. Nɛ nu'bɥ da nu di hocpi di yap pɥya nguetho ra pa ran ts'āya a. ³ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ran 'yohɥ:

—Ndants'i, gam 'bāhnɥ made i 'bɥh yɥ jā'i, bi 'yɛmbi.

⁴ Nɛ nubɥya, bi 'yān'dɥ 'bɥpɥ nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

—Dami xijɥ ya 'bɛ'a xɛn ho da t'øt' 'bɥ ra pa ran ts'āya. Ha da t'øt'a

n'da ran ho uague da t'ot'a n'da ran ts'o. Ha xən ho 'bɛ da yənbə rá te rá mija'íui n'da, uague xən ho 'bɛ da hyəcpə rá te rá mija'íui n'da.

Pɛ nu'ɛ hin'yɛ 'bɛ'a sá dí dɛti. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'ɛ yɛ jə'i bɛya nɛ bi zɔt rá mbɛi nguetho hin'yɛ ran hocjə'i ɛ. Nubɛya bi 'yɛmp'a mi ɛ rá 'yɛ:

—Dami juən ni 'yɛ.

Nɛ 'bɛx bi juən rá 'yɛ bɛya, bi go-manho. ⁶ Bi bɔn yɛ fariseo bɛya nɛ in cɛɛ. Bin yəhɛ mahɔn'a ɛ yən sɛihɛ ngue mi tɛn ra Herodes, nɛ mí hon ɛ 'bɛpɛ dí hyo a ra Jesús.

Xən ngu yɛ jə'i bim peti bɛ ja ra dɛdehe mahɔn'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä yá xädi bɛ ja ra dɛdehe nɛ xən ngu yɛ jə'i mi 'bɛpɛ ra häi Galilea bi dɛnthoho. ⁸ Nɛ ɛ yɛ mɛngu bɛ ja ra häi Judea, nɛpɛ ra hnini Jerusalén, nɛpɛ ra häi Idumea, nɛpɛ 'dan-guadi ra Jordán, nɛpɛ ra xɛqui Tiro nɛ Sidón, bi 'yɔ ɛ 'bɛ'a gätho bi 'yɔt'a ra Jesús. Janangue a gätho bi zɔm bɛ mi 'bɛ a. ⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yá xädi:

—Damin sähɛ, gui jomhbɛ n'da ra t'ambosa nɛ ja ra dehe, bi 'yɛmp'ɛ.

Nɛubɛ bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zɔntho yɛ jə'i nɛ nu'bɛ bin dɛ bɛ yɛ jə'i da hyuxpɛ ja ra mbosa ra Jesús bɛya. ¹⁰ Nguetho ya xí hoqui xən ngu yɛ hyɛnni, janangue a din tɔnthoho ɛ yən zäman'ɛ in nde da bɛnbə rá pahni ra Jesús ngue mi pə ɛ, hɔntho ga thärpa thoho rá pahni 'bɛx gue da yəngui, mi ɛn'ɛ. ¹¹ Nɛ nu'ɛ min 'yohɛ ra zɪthu bin danyahmu bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ mbafi, ɛn ɛ:

—Nu'i gue'e rá Ts'ant'ɛ i Ojə, bi 'yɛn ɛ.

¹² Pɛ nu ra Jesús nts'edi bi hɛcpə ɛ nguetho hingui ndepe gue'ɛ yɛ zɪthu dí bə ɛ yɛ jə'i gue gue'a rá Ts'ant'ɛ Ojə a.

Ra Jesús bi huahni 'dɛ'mayoho yá xädi

¹³ M'bɛjua bɛya bi guam bɛ ja ra nyuni a ra Jesús. Nubɛya bi zohn'dɛ 'da yá xädi nɛ nu'ɛ bi mba bɛ 'bɛh ra Jesús ɛ bɛya. ¹⁴ Nɛ nubɛya bi huahn'dɛ 'dɛ'mayoho, bi zänni din 'yohɛ ngue da zä da mbɛhni da xih yɛ jə'i rám hman Ojə. ¹⁵ Nɛ bi un yá ts'edi di hoc yɛ hyɛnni nɛ da hyɔn a thi yɛ zɪthu n'yohɛ 'da yɛ jə'i. ¹⁶ Bi zänna ra Simón, nɛ bi zänbi dí huti ra Pedro a. ¹⁷ Nɛ ra Jacobo nɛ'a ra Xuua rán 'yohɛ na ra Jacobo. Gätho yoho yá ts'ant'ɛ ra Zebedeo ya. Nɛ bi zänba yən sospathuhu Boanerges, i nde da ma tengu n'da ra ngäni. ¹⁸ Nɛ'a ra Andrés bi zänni, nɛ ra Felipe, nɛ ra Bartolomé, nɛ ra Mateo, nɛ ra Tomás, nɛ man'da ra Jacobo ngue rá ts'ant'ɛ ra Alfeo, nɛ ra Tadeo, nɛ man'da ra Simón, t'ɛmbi ra cananista. ¹⁹ Nɛ ra Judas Iscariote gue'a dí dā a ra Jesús. Nɛ nu'bɛ mí gua'a bi un yá ts'edi ɛ, bá ɛh yá ngu.

Bi t'ɛmbi in 'youi rá ts'edi ra zɪthu a ra Jesús

²⁰ Nɛ xɔ bi zɔm bɛ xən ngu yɛ jə'i mahɔn'a xɔ him mi pongui din sihmɛ ts'ɛ ra Jesús nɛ yá xädi. ²¹ Nu'bɛ mí 'yɔ ɛ yá mɛni ra Jesús 'bɛ'a gätho i ɔt'a, ɛmbi in gət'i, nɛ bá ɛ ɛ bi zɔm bɛ 'bɛh ra Jesús i nde da zits'i.

²² Nɛ nu yɛ xänbate nijə xpí 'yɛ a Jerusalén, sá ɛn ɛ n'youi ra zɪthu ra Jesús, nɛ ɛn ɛ nangue rá ts'edi yá hmu ra zɪthu gue'a ní zä i hɔn a thi yɛ zɪthu ra Jesús, sá bi 'yɛn ɛ yɛ xänbate nijə.

²³ Nu'bɛ mí bəh ra Jesús 'bɛ'a bi man ɛ, bi zon'dɛ bɛya nɛ bi xih yən t'uti da bədi hinga gue'a man ɛ. Bi 'yɛmp'ɛ:

—Hin da zä a ra zɪthu din sɛsɛhɛ yá minzɪthuhɛ, nɛ xtí 'bɛtho rá ts'edi. ²⁴ Tengu n'da ra ts'at'abi bɛ ja ra hnini hingui sá da hyə rá

ts'edi 'b_u din s_usch_u u y_u j_u'i. ²⁵ Nε ngutho n'da ra ngu 'darp_u 'b_uhmb_u y_u ts'ant' u n'da ran 'yoh_u da guase u 'b_u hinga 'dat'a im b_uni. ²⁶ Ngutho u y_u z_uth_u 'b_u xt_un s_usch_u y_u hmu, xtan guase u 'b_u hinga 'dat'a im b_un' u, bi 'y_un'a ra Jes_us.

²⁷ Nε x_o bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'y_orpa ra z_uth_u, bi 'y_umbi:

—Njon da z_u da y_urp_u ja r_u ngu n'da ran 'yoh_u i ja r_u ts'edi gue'b_u hinga m'bet'o da thu't'i. Pε nu'b_u ya bi thu't'i, hingui h_ui da th_usp_u 'be'a g_utho i p_us' p_uya, bi 'y_un a ra Jes_us.

²⁸ Pε majua_uni d_ui xi ah_u h_unt'a go ma ts'oqui bi 'y_ot' y_u j_u'i da mba ma punbi 'b_u da hyon ra punbi, nε h_unt'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹ Pε nu'u to'o im man ra ts'ore nangue r_u Hogand_uhi Oj_u nj_um'b_u da z_u da mba ma punbi u, da nu ran u_ubi g_utho y_u pa maz_ui, bi 'y_un a ra Jes_us.

³⁰ Ngub_u bi xih y_u x_unbate nij_u ra Jes_us nguetho bi 'y_un' u hinga gue'a r_u ts'edi r_u Hogand_uhi Oj_u in 'youi ra Jes_us, ngue mi h_un a thi y_u z_uth_u.

Ra Jes_us i εmbi r_u mbe nε y_un 'yoh_u u i o_ut' r_u p_uh_u Oj_u

³¹ Nε nub_uya b_u εsε r_u mbe ra Jes_us nε y_un 'yoh_u. Pε m_u 'b_utho b_u thi nguetho him bi z_u bi y_uat'a mbo. Nε bi xi u 'b_urp_u mbo:

—Xihmi ts' u ra Jes_us ngue d_un zohnd_uhe ua thi, bi 'y_ump' u.

³² Nε nu'u 'darp_u m_u h_uhmb_u ra Jes_us bi 'y_ump' u b_uya:

—'B_urp_u thi ni mbe nε nin 'yoh_u, i hon a i 'na.

³³ Nu ra Jes_us b_uya bi d_ut' u:

—Ga xi ah_u te'o a ma mbe nε man 'yoh_u.

³⁴⁻³⁵ Nε bi hyant' u 'darp_u h_uhmb_u b_uya, nε bi 'y_una:

—'B_ucua ya ma mbe, nε man 'yoh_u, nguetho h_unt'a go te'o da 'y_orpa r_u p_uh_u Oj_u, gue'a man 'yoh_u a, nε gue'a man ju a, nε gue'a ma mbe a, bi 'y_ump' u m_u d_udi.

4

Ran t'uti ra mbomhmud_u

¹ Nε x_o bi x_unba y_u j_u'i mah_un'a b_u ja ra ndend_udehe a ra Jes_us. Nε εmmε x_un ngu y_u j_u'i bim p_utih_u b_u. Janangue'a bi y_urb_u ja ra t'ambosa bi d_un i ts' u b_u ja ra ndenthe. Nu y_u j_u'i bi gop_u ndenthe b_uya. ² Nu ra Jes_us b_uya x_un ngu y_un t'uti bi xih y_u j_u'i 'b_u m_u x_unbi, nε bi 'y_una:

³ —'Y_ohmb_u ts' u ran t'uti ga xi ah_u ya. Nu'a n'da ra u_uhi bi mba b_u pon y_u hmud_u. ⁴ Nε bi zo 'da b_u 'y_u. Nub_uya b_u εh y_u doja bi jua'a nts'a y_u hmud_u x_u zo b_u. ⁵ Nu'u m_u'da y_u hmud_u bi zo b_u ja y_u ndaxnado nε ts'utho ra h_ui b_u. Janangue'a 'bex bi b_ux_u n'dihi. ⁶ Pε nu'b_u mam b_u p_ux ra hyadi 'bex bi 'y_ot' u nguetho hin hap_u s_u da mba y_u 'y_u. ⁷ Nu'u m_u'da bi zo b_u ja y_u d_upo, bi b_uts'e p_ugue bi gom' y_u d_upo, nε nte bi nd_uh_u. ⁸ Pε nu'u m_u'da b_uya bi zo b_u ja ra h_ui x_un ho. Bi b_uts'e nε bin te, nε bi nd_ugue. Nu'u 'da 'd_ute ma'd_ut'a bi nd_ugue, nu'u 'da hy_ute, nu'u 'da n'da c_uento bi nd_ugue ngue n'da 'b_ui, bi 'y_un a ra Jes_us.

⁹ Nε x_o bi 'y_ump' u y_u j_u'i:

—H_unt'a go to'o ja y_u z_ugu bi 'y_o a d_u ma, bi 'y_umbi.

Hanja i xih y_un t'uti y_u j_u'i a ra Jes_us

¹⁰ Nu'b_u m_u 'b_usch_u 'de'ma yoho y_u x_udi ra Jes_us nε'u m_u'da y_u 'y_uc'y_ui, bi xifi da xi u 'be'a na mb_un a ran t'uti bi ma. ¹¹ Nu ra Jes_us bi 'y_ump' u b_uya:

—Gue'ah_u bi ja ah_u gui p_uhmb_u a him mam f_udi mam 'bet'o ngue 'b_urp_u n_u m_unda r_u ts'edi Oj_u. Pε nu'u y_u j_u'i thoho gue'u da s_unba y_un t'uti, ¹² madague da nu pε hin da 'y_orpa masu 'be'a da nu, nε madague da 'y_ode pε hin da b_udi 'be'a n_u mba a, nε hin da b_uni di p_uh y_u mb_ui ngue da hyon ra punbi, bi 'y_un'a ra Jes_us.

Rán theui a ran t'uti a ra mbomh-mudä

¹³ Nε xø bi 'yεmp'ε mahøn'a:

—Nu'bε hin guí pāhmbε 'bε'a na mbøn'a ran t'uti dá mangä, ha da zä guí pāhmbε gätho mi'da ga xi ahε 'bε. ¹⁴ Nu'a na mbøn'a dá mangä, nu'a ra uāhi que'a bá man rām hman Ojā hønβε go hapε. ¹⁵ Guehya bi zo bε ja ra 'yu na mbøni bi 'yømanho rām hman Ojā ya. Pε nu ra zīthu 'bex bi japi bi pumbēni a ram hma bi sifi. ¹⁶ Ximangutya bi zo bε ja yε ndaxnado na mbøni bi 'yøh ram hma nε bin johya. ¹⁷ Pegue hinga gätho rá mbui bi bēni. Janangue'a nu'bε bi nu yān εcpi nε yān εnbi nangue rām hman Ojā him bi hyāt'i, 'bex gue bi zu nε bi 'uegue. ¹⁸ Nε nuya bi zo bε ja ra dāpo na mbøni bi 'yømanho ram hma ¹⁹ pε εmme di ho ra ximhäi nε ra mbeti i häť'i, nε di ho da 'yøť' yá pāhā zεhε. Tengu'bε bi gomba ram hma, nε hin di japi din te yá mbui. ²⁰ Pε nuya bi zo bε ja ra häi xān ho, na mbøni bi 'yømanho rām hman Ojā, bi hyāni, nε bin te yá mbui xān ho, nε bi xānt'a ram hma xān ho, tengutho yε hmudä, gue bi ndø'a 'dāte ma'det'ε ε 'da, nε hyāte ε 'da, nε n'da ciento ε 'da, bi 'yεmp'ε yá xādi 'bε mi xifi 'bε'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam fādi da zøni da fādi

²¹ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'ānni gätho yε jā'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'ānni di yot'i gätho bε mbo ra ngu, hingan ts'ānni da mba ma cū'ti bε ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. ²² Nguetho gätho 'bε'a him mam fādi da zøni da fādi, nε gätho 'bε'a him midí nεqui da zøni da hnu. ²³ Hønt'a go to'o ja yá zagu bi 'yø a dá ma. ²⁴ Nε nu'a di jamansu a i øde da bādi xān ho nε Ojā di japi man'da xān ngu da zøni da bādi. Pε nu'a hin ε di jamansu a i øde, pε nε'a

zi ts'ε mi pādi dim 'bedi, nε tengu ni t'eni gnán εmhβε gue'a dí t'εn'nahε, nε man'da mbongui thofo din 'da ahε. ²⁵ Din ja ahε tengu ram hma i εna: “Nu'a xān ngu i ja man'da xān ngu din t'unni pε nu'a ts'atho i ja man'da da thānba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

²⁶⁻²⁷ Nu ra Jesús bi 'yεmp'ε mahøn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Ojā madague'bε hin di nεqui, tengu thofo n'da ra hmudä 'bε bi du a n'da ran 'yohε, madague'bε hingui nu hague ám bøts'e pegue i pādi da bøts'e, nte im bēntho. ²⁸ Nguetho nu'a ra häi di tεsε yε thuhu a. Nu'bε bi mbui bi bøts'e, yε paxi thofo, m'bejua baya da ndøh yá dāxi, nε nubaya din thā ε. ²⁹ Nε nu ran 'yohε baya da xoqui nguetho bi zøn ra ora da 'bε'ts'i, bi 'yεn a ra Jesús. In jabε rá ts'edi Ojā ngue di manda ua nε njongui nu hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

³⁰ Nε man'da ran t'uti bi xih yá xādi ra Jesús mahøn'a, nε bi 'yεmp'ε:

—'Bεpε dá bεmhβε hague di manda ua rá ts'edi Ojā. Ga xi ahε n'da ran t'uti nangue'a. ³¹⁻³² In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, nε εmme zicue tho, εmme man'da zicue xinda gue mi'da yε hmudä, pε man'da i te xān ngu yá 'yε, xinda gue gā mi'da yε paxi nε xøgue sā da 'yøť' yá 'bafi yε doja bε ja yá xaha. Njabε rá ts'edi Ojā bε ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hanja bi xih yān t'uti ε yε jā'i

³³ Nε xān ngu mi'da yān t'uti bi xānba yε jā'i a ra Jesús 'bε mi xānbi tengu ya i hmangua, pε hønt'ε hingui hēi bε dá fādi bi xifi. ³⁴ Nε nte bi xih mi'da yām hma, hønt'ε yān t'uti bi xifi. Pε nu'bε mi 'bεsεhε yá xādi bi xih pāya 'bε'a na mbøn'ε yān t'uti bi mam bε 'buh yε jā'i.

Bi xifi din hε ran dāhi ra Jesús

³⁵ Nu 'b_u mín de b_uya nu ra Jesús bi 'y_emp' u yá xádi:

—Nuya ga thohmb_u n_u 'dan-guadi ra d_adehe, bi 'y_emp' u.

³⁶ Ne nub_uya bi xih y_u j_a'i da mbeng b_u yá ngu. Nu yá xádi b_uya bi 'yon a ra mbosa mi huh_u ra Jesús, bi mbähä b_uya. Ne x_un ngu mi'da y_u j_a'i bi d_en_ni ngue bi hyuse yá mbosa u. ³⁷ Ne nu'b_u ya i 'yo b_u ja ra dehe ne nts'edi ran d_ahi bin ja, ne bi donts' ra dehe ra mbosa ne mi ts'utho xtán yudi. ³⁸ P_e nu ra Jesús mi hunh ra huhni, ne mi ap_u ja ra mbosa. Nu yá xádi bi 'yá ra Jesús ne bi 'y_embi:

—Xänbate i, ha nte guím b_eni ne nde ga tuh_u, bi 'y_emp' u.

³⁹ Bi ndants'a ra Jesús b_uya ne bi 'y_emp'a ran d_ahi ne a ra dehe:

—Daman h_e, bi 'y_embi.

'Bex gue bin h_e ran d_ahi ne ra dehe b_uya him mam bi 'y_ani.

⁴⁰ Nub_uya, bi 'y_emp' u yá xádi:

—Guín suh_u nguetho ts'utho guí _ec'y_eigah_u.

⁴¹ Nu yá xádi b_uya bi zu a ra hmu, ne bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'y_emzehe n'da ngu n'da u:

—'Be'a di 'y_et'ui na ran 'yoh_u, ne ya 'bex gue in h_e a ran d_ahi ne ra dehe di hecpi.

5

Ra Jesús bi hyonba thi y_u zithu a ra mengu b_u Gadara

¹ Nub_uya nu ra Jesús ne yá xádi bi zom b_u 'danguadi ra d_adehe nub_u ja ra häi Gadara. ²⁻⁶ Ne mi 'b_up_u n'da ran 'yoh_u min 'youi y_u zithu. Nu'a mi zam b_u ja ran 'y_agui, ne njo'o to'o mi sä da zammi nguetho gä i x_ecthoho y_u cadena mi pa nthat'i. X_un ngu y_u nidi bi thurpa yá 'y_e ne yá gua nangue y_u cadena, p_e gätho i x_ecthoho. Njon mi sä di hecpi. Gätho ra pa ne ra xui mi mbap_u ja ra dapo o guerp_u ja ran 'y_agui, ne midi unba zehe nguetho mi hezehe rá j_a'i nangue y_u do. Nu'b_u mí b_om b_u ja

ra mbosa a ra Jesús ne yá xádi, 'bex bá _e a ran 'yoh_u bin c'ath_u, bí 'y_ep_u ja ran 'y_agui, bin danyahmu b_u 'bäh ra Jesús, bi d_ande, ⁷ ne nts'edi mbafi, bi 'y_ena:

—'Be'a guí nde gui 'y_orcahe grá Jesús, rá Ts'ant' u i Oj_a mah_ets'i. Nuya dí ä a ra mate hin gui ungahe, ⁸ bi 'y_en' u y_u zithu 'b_u mi sifi da b_om b_u rá mb_ui ran 'yoh_u. ⁹ Ne nub_uya nu ra Jesús bi 'yän' n_u y_u zithu:

—'Be'a ní thuhu, bi 'y_embi.

—Ma thuhu "N'dan nets'igähe" ne _emm_e x_un ngu gähe, bi 'y_ena. ¹⁰⁻¹² Ne nts'edi dí ä a ra mate gue'b_u ga p_omhbe hin gui p_engahe b_u n'danni i ja y_u häi, dami 'y_orcahe ra mate gui p_engahe n_u 'b_uh y_u ts'adi ga c_uthe n_u, bi 'y_en' u. Nguetho hinga yatho mí 'yo u y_u ts'adi x_un ngu, mi sapaxi b_u.

¹³ Nu ra Jesús ya bi un ran t'edi da y_urp_u 'b_uh y_u ts'adi. Nu'b_u mí y_urp_u ya 'bex bán tih y_u ts'adi bá c_ap_u ja ra nguani u 'bex bi y_urp_u ja ra dehe u, ne gä bi du b_u u b_uya. Mb_e yo mahu_ahi i jua u.

¹⁴ Nu u y_un 'yoh_u midi jamansu y_u ts'adi, 'bex bi 'da 'b_u min nu 'be'a bi 'y_ot' u y_u ts'adi. Bi mba bá mam b_u ja ra hnini nep_u hu_ahi a bin ja. 'Bex bi mba y_u j_a'i b_uya da nuse u 'be'a bi man u yá mbädi y_u ts'adi. ¹⁵ Nu'b_u mí zom b_u, bi nu i hup_u a ran 'yoh_u madí unba ra zithu, ya xí zä ne i he rá zi pahni. _emm_e bi mbidi y_u j_a'i b_uya. ¹⁶ Nu' u xí nu y_u ts'adi, x_o bi xifi x_un ho y_u j_a'i mahon'a 'be'a xín ja. ¹⁷ Ne nub_uya, nu y_u m_engu b_u _emm_e bi 'y_ap ra mate ngue 'bex gue da b_on a ra Jesús b_u ja yá häi u.

¹⁸ Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesús b_uya. Ne nu'a ran 'yoh_u xí unba ra zithu _emm_e i nde da den'na ra Jesús gue 'darp_u din 'yoh_u. ¹⁹ P_e nu ra Jesús him bi un ran t'edi ne bi hecpi.

—Ni mba b_u ni ngu, ne gui xi u nim 'b_uih_u ran ho bi 'y_ot'a Oj_a ra

Hmu ngue bi huɛc'a i, bi 'yɛmp'a ran 'yoh.

²⁰ Nu'a min 'youi ra zithu baya, bi mba rá ngu. Bi dɛ'mi bi mam bɛ gátho ra xɛqui Decápolis 'bɛ'a xí 'yɔrpa ra Jesús. Nɛ gátho ɛ bi xifi bi hyonya thoho ɛ.

Ra Jesús bi 'yá'a rá t'ixu ra Jairo nɛ bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbeji

²¹ Nɛ nu'bɛ ya mi zɔn ra Jesús bɛ ná 'danguadi ra dadehe, ɛmme xɛn ngu yɛ jɛ'i bim pɛti bɛ ndenthe mahɔn'a guepɛ bin sáya ra mbosa. ²² Bi zɔ'a n'da rá ngarbi ra nijá i Jairo a, bin danyahmu bɛ ja rá gua ra Jesús. ²³ Nɛ ɛmme bi 'yáp ra mate, bi 'yɛmbi:

—'Yɔrqui ts'ɛ ra mate ga mbähä ba cäx ni 'yɛ ma t'ixu nguetho ɛmmei, janangue'a da yɛni nɛ hin da du, bi 'yɛmbi.

²⁴ Nu ra Jesús bi mbɛ baya, nɛ xɛn ngu yɛ jɛ'i bi dɛn'ndɛ, xɔgue bin dɛ bɛ ni mba ɛ. ²⁵ Nɛ bi zɛpɛ 'yu n'da ra xisu ná 'dɛ'mayon jɛya mi hɛmb ra mbeji. ²⁶ ɛmme xí nu ran ɛnbi nangue xɛn ngu yɛ 'yɔthebate xí 'yɔthe. Xi juadi gátho rá mbɛti mi ja, nɛ xingui ts'ɛ bi dɛts'i, xɔgue man'da ɛmmei. ²⁷ Pɛ nuya i hon a ra Jesús nguetho xí 'yɔ'am man yɛ jɛ'i ngue di hoqui hɔnt'a go 'bɛ'a man ɛ. Janangue nu'bɛ mi zɛdi 'bɛx bi yɛt'i nde bɛ ní mba ɛ, bi dárpa rá xathapahni ra Jesús baya. ²⁸ Nguetho mí ɛnɛ ra xisu, “Hɔntho ga thárpa rá pahni, ya da yangui,” mí ɛna. ²⁹ Nɛ nu'bɛ mi dárpa rá pahni ra Jesús 'bɛx bin hɛ a rá mbeji mí hɛmb baya. 'Bɛx bi bɛ a ra xisu ngue ya bi zä xɛn ho. ³⁰ 'Bɛx bi bäh ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra jɛ'i rá ts'ɛdi 'bɛ mí dárpa rá pahni. Janangue bi nyɛ'a ra Jesús, bi hyɛt'ɛ yɛ jɛ'i min 'yoh nɛ bi 'yɛna:

—To'o bi dárca ma pahni, bi 'yɛna.

³¹ Nu yá xädi baya bi 'yɛmbi:

—Guín nuhma ɛmme dɛ ua yɛ jɛ'i, “To'o bi dárca ma pahni,” nɛ guí ɛna.

³² Nu ra Jesús i tɔ'mi da manɛ to'o xí dárpa rá pahni. ³³ Nɛ nu ra xisu baya, bin su nɛ di fɛt'i nguetho pɛ a xí t'ɔrpe. Nɛ bi mba bɛ 'bäh ra Jesús bin danyahmu bɛ ja rá hmi nɛ bi xifi gátho 'bɛ'a xí 'yɔt'e. ³⁴ Nu ra Jesús baya bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yɛigui. Ni mba da hyu ni mbɛi, him man di ɛn'a a gmi hɛmbi.

³⁵ Gátho na yɛui a ra xisu 'bɛx bi zɔpɛ mi'da yɛ jɛ'i bí 'yɛpɛ ja rá ngu a ra Jairo, bi t'ɛmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Sāti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶ Pɛ nu ra Jesús 'bɛ mí 'yɔ a bi man'ɛ, bi 'yɛmp'a ra Jairo baya:

—O di tu ni mbɛi, hɔntho guí 'yɛc'yɛi ngue majuaɛni i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛmp'a.

³⁷ Guehma bi thoh pɛya nɛ njom bi japi da dɛnni. Hɔnt'a ra Pedro, nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua rán 'yoh ra Jacobo, bi xifi da mbähä bɛ rá ngu ra Jairo. ³⁸ Nu'bɛ mi zɔm bɛ ja rá ngun a ra Jairo baya, bi nu ngue i zon'ɛ yɛ jɛ'i 'bɛpɛ, nɛ ɛmme di mbahni na ts'oni. ³⁹ Bi yɛrpɛ mbo ra Jesús baya, bi 'yɛmp'ɛ 'bɛpɛ:

—Hanja ɛmme gadi hɛhɛ na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pɛgue i äha.

⁴⁰ Nu'bɛ mi 'yɔh yɛ jɛ'i 'bɛ'a bi man a, bi den thoho baya. Nu ra Jesús baya, bi 'yɛmp'ɛ yɛ jɛ'i:

—Dami pɔmhɛ thi, bi 'yɛmbi.

Hɔnt'a rá ta nɛ'a rá mbe ra hmute xí du nɛ yá xädi, bi yathɛ ra Jesús bɛ 'bɛn a ra hmute. ⁴¹ Nu'a ra Jesús baya bi bɛnba rá 'yɛ a ra hmute nɛ bi 'yɛmbi:

—Talita cumi, bi 'yɛmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴² Nu'a ra hmute baya 'bɛx bi ndants'i nɛ bin 'yo. 'Dɛ'mayon jɛya mi pɛ'ts'a. Nu'ɛ bi yathɛ mbo bi

hyonya thoho. ⁴³ Nu'a ra Jesús baya nts'edi bi 'yemp'u:

—Njon gui xihmbu 'be'a dá øt'ä, bi 'yemp'u. Ne nubaya bi 'yemp'u ra Jairo:

—Dami 'ujn na ni t'ixu ya, bi 'yembi.

6

Ra Jesús bi zøm bu rá hninizeh

¹ Bi bøm bu ra Jesús baya, bi mba bu ja rá hnini zeh Nazaret. Bi mbähä yá xädi. ² Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä yá xädi bu ja ra nijä. Nu ra Jesús baya bi xänba bu yu jä'i. Nu'bu mi 'yøh yu jä'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yemzeh:

—'Be'a nin xädi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' yun t'øt'e mixte na. ³ Ha hinga guebna ra yaxi na, rá ts'ant'u ra María. Ne yün 'yøhu ra Jacobo, ne ra José, ne ra Judas, ne ra Simón, ne yün ju dí 'bühmbu ua, bi 'yæn.

Ne bi 't' yá mbui zeh. ⁴ Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho yá pøngahyá Ojä i hnumansu, pø hønba ja rá häizehe nepu 'büh yu meni, nepu ja rá nguse hin-gui hnumansu bu, bi 'yæn'a.

⁵ Ne hingui ngu yun t'øt'e bi 'yøpu ngue xtä 'yut rá ts'edi. Hønt'u zi yoho yun zäman'u bi gäx rá 'ye bi japi bi yän'u. ⁶ Ne bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yæc'yæi ngue i ja rá ts'edi yá menguh. Ne nubaya bi mba bu ja yu t'ühnihni jombu Nazaret, ne bi xänba bu yu jä'i.

Bi mbehn'du 'de'mayoho da mamp'a rá mha

⁷ M'bejua baya bi xi u 'de'mayoho yá xädi ngue da mba bu ja yu hnini. Ne 'da i yoho bi zänni, ne bi un yá ts'edi da hyøn'a thi yu zithu in 'yøhu u 'da yu jä'i. ⁸⁻⁹ Ne bi xi u nte da hyäx 'bu bi mba u. Hønt'a n'da ra tøhø da hyäts'i n'da ngu n'da u. Ne hønt'u yu

thixfani da 'yat'i. Xing yun ju'døzä, xing yun zedi da hyäts'i, xing ra mbeti, ne xin da gäx u yojo'ts'i yá pahni.

¹⁰ Ne man'da bi 'yemp'u:

—Hønba go hapu da mba ma säya ah u 'bu gá sømhbu bu ja yu hnini, gam 'bühmbu bu gue'bu go gá nexhu bu. ¹¹ Ne nub hapu gui sømhbu ngue hin da zin ah u ne hin da 'yømanho a gui mamhbu, dami pømhb u, dami huaju ra häi ja ni xinguh, ra hmepya ngue gui sohmbu bu u. Ne majuani dí xi ah u, nu'a ra hnini hin da zin ah u, man'da xun ngu ran unbi da nu a 'bu bi zøn ra pa ran juanbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yemp'u yá xädi.

¹² Ne bi bøm bu 'de'mayoho baya, bi mba. Hønba go hapu bin 'yo bi xih yu jä'i di päh yün 'yomfæni nangue yu ts'oqui bi 'yøt'e. ¹³ Ne bi hyøn a thi xun ngu yu zithu mín 'yøhu 'da yu jä'i ne xun ngu yun zäman'u bi gox ra aceite ne bi japi bi zä u.

Rán dæte ra Xuua Nxixyá

¹⁴ Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yu jä'i 'be'a mí øt'a ra Jesús bu mí 'yo, ne bi 'yemb baya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixyá a bi dæmbæni, janangue'a i øt yun t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yæn'a.

¹⁵ Pø nu'u 'da yu jä'i, mí æna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu'u 'da i æna:

—Ra pøngahyá tengu mi 'büh maya'bu.

¹⁶ Pø nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yæn'a:

—Gue'a ra Xuua Nxixyá a ngue dá manda da ts'æpa rá 'yuga, masque bi dæmbæni, bi 'yæn a ra Herodes.

¹⁷⁻¹⁸ Nguetho guesæ ra Herodes bi mbehn'du bá bent ra Xuua, bi du't'i ne bi got'a fädi. Nguetho in cæ ra Herodes 'bu mí t'æmbi hingui ho a bi 'yøt'e ngue xí zin a rá

'bepo. Nε nu'bɛ mí zin'a ra xisu, mi 'bɛhmi a ra Felipe. Nε nu'a ra Felipe, rán 'yohɛ zɛhɛ a ra Herodes. Nε nu ra xisu i Herodías a. Nε gue'a ra Xuua Nxixyɔ bin yɔui ra Herodes, bi xifi hinguí ho a bi 'yɔt'e. Him bi 'yɔmanho ra Herodes bɛya, janangue bi manda dí cot'a fädi ra Xuua Nxixyɔ.

¹⁹ Nε a ra Herodías bin cuɛ nε ɛmmɛ honi 'bɛpɛ dí hyo a ra Xuua. Pɛ him 'bex bi zä bi hyo. ²⁰ Nguetho nu ra Herodes mi pɔdi ra hocjɔ'i a ra Xuua, nε bi xi ɛ yɛ mbängoxthi njon da japi da yɛrpɛ ngue di ɛnba ra Xuua. Nε nu ra Herodes, ja'bɛ di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yɔ i ts'ɛ rá m hman ra Xuua. Nε bi 'yɔmanho tho madague'bɛ hinga gátho i pɔdi 'be'a nam bɔn'a i man ra Xuua.

²¹ Nu'bɛ mi zɔn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías bɛya bi dɔni 'bɛpɛ dí hyo ra Xuua bɛya. Bi 'yɔt'a n'da ra dɔnsihmɛ ra Herodes bá si yám fäts'ihɛ, nε yá hmudofɛi nε'ɛ yɛ ngurpi bɛ ja ra häi Galilea. ²² Nu'bɛ min sihmɛ ɛ bi yɛrpɛ rá t'ixu ra Herodías, bin nɛsɛ a ra hmute. Nu ra Herodes nε ɛ gä mi huhmbɛ bɛ ɛmmɛ bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yäqui 'be'a guí nde gui 'yäqui, nugä ga 'da i, bi 'yɛmbi.

²³ Nε xɔ bi 'yɛmbi:

—'Yɛc'yɛi Ojɔ majuaɔni ga 'da i 'be'a gui 'yäqui madague a gui 'yác made gátho 'be'a dí pɛ'ts'ä, bi 'yɛmbi.

²⁴ Nu'a ra hmute bɛya bi bɔni nε bi 'yän'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yɛmbi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe bɛya bi 'yɛmbi:

—'Yäp'a rá yɔ ra Xuua Nxixyɔ.

²⁵ Bi mbenga n'dihi ra hmute bɛya bi 'yɛmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá yɔ ra Xuua Nxixyɔ, gui cära ra mbohi, bi 'yɛmbi.

²⁶ Nu ra Herodes bɛya bi du rá mbɛi 'bɛ mi 'yɔ a bi man a ra hmute, pɛ hinguí sä 'be'a da mam bɛya nguetho hupɛ ja ran sihmɛ ɛ xí 'yɔde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuaɔni di unni 'be'a da t'äpi. ²⁷ Janangue a guehma bi mbɛnhna n'da ra dofɛi bá hɛnba rá yɔ ra Xuua. ²⁸ Nu'a ra dofɛi bɛya bi mba bá sɛcpa rá yɔ ra Xuua nubɛ ja ra fädi nε bá cät'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute bɛya. Nu ra hmute bɛya, bi unna rá mbe a rá yɔ ra Xuua. Nε gue'a bin ja 'bɛ mi du ra Xuua Nxixyɔ.

²⁹ Nu'bɛ mí 'yɔh yá xädi ra Xuua ngue bi ts'ɛcpa rá yɔ, bá ɛ ɛ, bi duspa rá ngɔc'yɛi nε bi mba bi 'yäpɛ ja ran 'yägui bɛya.

Bi un ran ts'ihmɛ cüt'a mahuqhi a ra Jesús

³⁰ Nu'bɛ jam bá penc ɛ yá xädi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gátho xi 'yɔrpɛ bin 'yo, nε bi ma 'be'a gátho bi mam bɛ 'bɛh yá jɔ'i 'bɛ mi xih rá m hman Ojɔ ɛ. ³¹ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Ga mbähä ts'ɛ nɛ n'danni ngue dan säyahɛ ts'ɛ nɛ, xɔhma guí yähmbɛ, bi 'yɛmp'ɛ.

Nguetho xɛn ngu yɛ jɔ'i i sɔm bɛ, ní mba nε ní 'yɛhɛ, nε xinguí ts'ɛ im bongui din sihmɛ ɛ. ³² Janangue a bi hyu ra mbosa ɛ im bɛni da zɔm bɛ ma'ueni ɛ guepɛ da zä dim 'bɛsɛ ɛ. ³³ Pɛ xɛn ngu mi'da yɛ jɔ'i bi hyant'a ra mbosa bɛ ni mba nε bi badi i hu bɛ ra Jesús. Nε bá nɛxpɛ ja yá hnini ɛ, nε ɛmmɛ bin ti ɛ nε 'yogua thohe nε m'bet'o bi zɔm bɛ da zɔn'a ra mbosa. ³⁴ Nu'bɛ mi gah ra mbosa ra Jesús nε yá xädi, bi nu xɛn ngu yɛ jɔ'i ya xí zɔm bɛ, nε bi huɛc'ɛ ngue in ja tengu yɛ dɛ'yo njo'o di jamansu. Nε 'bex bi dɛ'mi bi xih yɛ jɔ'i rá m hman ra Jesús mahɔn'a asta gue'bɛ go mín de. ³⁵⁻³⁶ Nu'bɛ mín de bɛya bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—ɛmmɛ bin de ya, nε hinga nan sihmɛ yɛ jɔ'i, dami pɛnpɛ ja yɛ t'uhnini ya da dän yɛ hme bɛ

nguetho ma'ueni ua ne hin'y_u 'be'a da zi, bi 'y_en'u yá xádi.

³⁷ P_e nu'a ra Jesús bi 'y_ena:

—Gue'ah_u guí 'uimhb_u y_u ja'i, bi 'y_embi.

Ne bi 'y_en'u yá xádi:

—P_e ha guí _enje gua támhbe yoci_ento ra hme ngue ga unhde y_u ja'i da zi, bi 'y_en'u. ³⁸ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp'u:

—Bá nuh_u b_u hangu y_u hme ja b_u.

Nu'b_u mí bádi, bi 'y_embi:

—C_ut'a mhme ne yoho y_u huá ja ua, bi 'y_en'u.

³⁹ Ne bi xih p_uya:

—Dami xihmb_u y_u ja'i din säya n_u i ja y_u 'bot'eí.

⁴⁰ Ne 'darp_u bi hyu _u n'da ciento, ne 'darp_u bi hyu _u mi yote ma 'det'a, ne njab_u bi 'yot'e gátho _u mi'da.

⁴¹ Nu'b_u mi g_un'u c_ut'a y_u hme ne _u yoho y_u huá ra Jesús, bi nd_os mah_ets'i, bi 'yáp rán japi Ojá ne bi x_en'u y_u hme. Ne _u y_u huá b_uya. Nub_uya bi un'd_u yá xádi di darpa y_u ja'i. ⁴² Gátho bin sihme _u 'b_up_u ne bin niyá x_un ho _u. ⁴³ Ne nu'b_u mi jua'a bi p_et'u bi bongui, 'de'mayo 'b_ots'e bi yudi. ⁴⁴ Ne nu'_u bin sihme c_ut'a mahuáhi ma 'yoh_u _u.

Ra Jesús bin 'yo max_ots'e b_u ja ra d_ad_ehe

⁴⁵⁻⁴⁶ Nu ra Jesús b_uya bi xih yá xádi m'bet'o da mba _u da z_om b_u ra hnini Betsaida, ne bi y_ut'a n'dihi b_u ja ra mbosa _u b_uya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu'b_u min 'y_ehmb_u gátho y_u ja'i, bi ndexp_u ja ra nyuni bin y_uqui Ojá b_u. ⁴⁷ Nu'b_u min xui, ya i 'yo b_u ra mbosa b_u made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'b_utho b_u bán ts'ogui. ⁴⁸ Ne nu'b_u mí hyant'u 'be'a _ot'u yá xádi, bi nu ngue x_un h_ei b_u ni 'yon yá mbosa nguetho di costa'a ran d_ahi a ra mbosa. Ne nu'b_u maguemb_u da hyax p_uya bá _eh ra Jesús b_u ní mba yá xádi, ba 'yo max_ots'e ra dehe. Ne nu'b_u mi z_adi _ena da mi'ts'a ra mbosa. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nu'_u yá xádi 'b_u mi nu

bi b_en _u: “N'da ra du i mba b_u,” _en'u. Ne _emm_e bi mba _u nguetho bin su. Nu'a ra Jesús bi 'y_emp'u:

—Guecá o te guím b_emh_b_u. Damin johyah_u, bi 'y_emp'u.

⁵¹ Ne bi ndexp_u ja ra mbosa b_uya. 'Bex bin h_e ran d_ahi, ne _emm_e bi hyonya thoho yá xádi 'b_u mi nu 'yo max_ots'e ra dehe ra Jesús, ne bin h_e n'dihi ran d_ahi. ⁵² Bi hyonya thoho nguetho him bi b_eni 'be'a bi nu 'b_u mí 'u_in'i c_ut'a mahuáhi y_un 'yoh_u b_u ndenthe, nguetho hingana p_adi x_un ho _u.

Ra Jesús bi hoc'u y_un z_aman'u b_u ja ra x_equi Genesaret

⁵³ Ne bi z_om b_u 'danguadi ra d_ad_ehe b_uya, nub_u ra h_ai Genesaret, bi zop_u yá mbosa. ⁵⁴ Nu'b_u mi g_up_u ja ra mbosa, gátho y_u ja'i bi bádi gue gue'a ra Jesús. ⁵⁵ Ne nu y_u ja'i b_uya 'bex bi mba bá si y_u h_enni, bi zixp_u da thoh ra Jesús. Mi oxp_u ja yá 'beza 'da, h_onb_u go hap_u ní nets'i. Ne nu'b_u mi thop_u ra Jesús b_u ja yá h_ai _u, ⁵⁶ h_onb_u go hap_u bi thogui, o gue y_u t'ahnini o gue y_u d_ahnini, o guep_u ma'ueni y_u hnini, ya xí 'bom b_u y_un z_aman'u. Ne gátho b_u bi thogui bi si a ra Jesús: “Mada h_ont'a ni pahni ga thát'i i,” bi t'ēmbi. Ne h_ont'a go to'o bi d_arpa rá nyāmpahni 'bex bi z_a b_uya.

7

Ra Jesús bi ma nda'a dí ts'onba rá mb_ui n'da ra ja'i

¹ Ne bi nexp_u Jerusalén 'da y_u fariseo ne y_u xānbate ni ja, bi z_om b_u mi 'b_uh ra Jesús. ² Ne bi nu _u 'da yá xádi ra Jesús i sihme ne hin nin x_u'y_e tengu rán s_u'y_e bi zānzehe y_un t'ētizehe _u. Ne bi 'y_embi _ot ra ts'oqui _u. ³ Nguetho nu'_u y_u fariseo ne gátho mi'da ma mijudíohe _emm_e i tenda'_u y_un t'ēdi y_u d_ac'y_ei. Ne nu'b_u hin nin x_u'y_e tengu man y_un t'ēdi, ya hin din sihme 'b_u. ⁴ Ne ngutho 'b_u xpá mbenga t_ai, him 'bex gue i sihme, 'be din x_u'y_e x_un

ho tengu yán t'édizehé i ten'da. Ne man'da xán ngu yán sət'i i ten'da, tengu yán t'édi yá dác'yei. Yán sət'i ngue yá tasa, ne yá xaro, ne yá t'égui, ne yám 'be't'e yá t'ots'i.
⁵ Janangue nu yá fariseo ne yá xánbate nijá bi 'yánna ra Jesús:

—Hanja u ni xádi hingui ten yán t'édi yá dác'yei ne i sihme ne hin nin xá'yé, bi 'yemp'u.

⁶ Bi dáh ra Jesús, bi 'yemp'u:

—Nu'ahú yoho nin 'yomfəniha, bi 'yemp'u. Ne majuaŋi bi man ra Isaías nangueehu 'bá mim pəŋgahya, bi 'yena:

Nuya yá ja'i nange yá nde i ɛscagui,

pə maxəts'e thoho, hinga gátho mbo yá mbai im bəngui.

⁷ Səti thoho i ɛscagui nguetho hənt'u

yán t'édi zehé i xánba u mi'da, i ɛn Oja, bi 'yən a ra Isaías, bi 'yən a ra Jesús. ⁸ Gue'a gá 'yəthú a nguetho gá hyehmbú yán t'édi Oja ne gá tenhdú yán nt'édi zehé yá ja'i nange yán sət'i yá xaro, ne yá tasa ne xán ngu mi'da guí ɔthú, bi 'yemp'u.

⁹ Ne man'da bi xi u, bi 'yemp'u:

—Ne hənt'a ram fəts'i guí ɔthú nange yán t'édi Oja, tengu 'bá nte di muui, nguetho hənt'u nin t'édi zehəhu guí nde guí tenhdú. ¹⁰ Gue'a gní festahú rán t'édi Oja bi xi a ra Moisés a guí ɔthú, nguetho nu a ra Moisés bi 'yena: “Guí numansu ni tahú ne ni mbehú” Ne man'da ram hma bi ma: “Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a.” ¹¹⁻¹² Pə nu'ahú 'dan'yo thoho guí mamhbú ngue guí ɛmhú hing ra ts'oqui 'bá bi yərba Oja a mi ja ngue xtá mbáx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohú. Ne hin gá xihmbú ngue him bi numansu yá ta 'bá ngubú bi 'yət'e. ¹³ Gue'a gní combahú ráam hman Oja a, nange ni t'ɛc'yei zehəhu guí xánbahú mi'da yá ja'i. Ne xán ngu mi'da guí ɔthú, bi 'yemp'u yá fariseo a ra Jesús.

¹⁴ Ne nubúya bi zohni gátho yá ja'i bi 'yemp'u:

—Dami 'yəhmbú, gátho ahú, ne dami pəhmbú na ga xi ahú ya.

¹⁵ Hin'yú 'b'e'a da yərpú mbo rá mbai n'da, gue di ts'onba bú, pəgue nu'a ní bəmbú ja rá mbai n'da gue a dí ts'onba rá ja'i n'da a. ¹⁶ Hənt'a go to'o ja yá zagu bi 'yə a dí m mangá, bi 'yemp'u yá ja'i a ra Jesús.

¹⁷ Ne bi 'uepú 'buh yá ja'i a ra Jesús, bi mbähá yá xádi bú ja ra ngu. Ne nubúya bi 'yán'dú yá xádi:

—'Be'a gue na mbən'a ran t'uti gá ma.

¹⁸ Ne bi 'yemp'u yá xádi búya:

—Ha ne ahú hin guí pəhmbú a dá mangá. Ha hin guí pəhmbú hin'yú 'b'e'a da yərpú mbo rá mbai n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bú a. ¹⁹ Nguetho nu'a 'b'e'a gátho i si n'da, hin din zám bú rá mbai n'da, pə da mba bú rá foho n'da ne da thotho a, bi 'yən a ra Jesús.

Ngubú bi man ra Jesús i ndepe da fadi ngue xán ho 'b'e'a gátho i ja ua ngue da zi n'da. ²⁰ Ne mi ɛn'a ra Jesús:

—Nu'a ní bəmbú rá mbai n'da ra ja'i, gue a dí ts'on'a n'da a. ²¹ Nguetho nubú ja yá mbai yá ja'i ní bəmbú gátho yá ts'on'yomfəni, ne'bú i 'yomt'əni thoho n'da, ne'bú di 'yomt'əniba n'da ra xisu ne i 'buh rá xisu, ne'bú i həcpa rá te rá mija'iuui. ²² Ne'bú ɔt' ram fə, ne'bú ɔt' ran ts'iyate, ne'bú nzaɪ ɔt' ran ts'o, ne'bú i hāte, ne'bú ra 'yāsā o gue ran ts'eya, o gue yán c'ate, o gue yán 'yəts'i, o gue'bú i ɔt'e tengu 'bá hin'yú rán 'yomfəni n'da. ²³ Gue'u gátho ní bəmbú yá mbai yá ja'i ne gue'u ní ts'onba yá mbai yá ja'i u, bi 'yemp'u yá xádi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yá judío bi 'yɛc'yei ra Jesús

²⁴ Nu'bú mi jua a bin yəhú yá xádi a ra Jesús, bi mbähá bú ra xəqui yá hnini Tiro ne Sidón. Ne nu'bú mi dīni hapú din sáya bi nde ngue njon

da badi, pe njam'bu bi zä bin 'yagui.
 25-26 Nguetho 'bex bi zöm bu n'da
 ra xisu mi 'bu a n'da rá t'ixu min
 'yoi ra zithu. Bi zöm bu ngue ya
 xi 'yode nangué rá ts'edi ra Jesús.
 Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a,
 ra mangu bu ra xequi Sirofenicia.
 Bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús
 ne nts'edi bi 'yap ra mate ngue da
 hyonba thi a ra zithu in 'yoi a rá
 t'ixu. 27 Nu'a ra Jesús bi 'yembi:

—Hin nin säui ga ot'a a guim
 ma nguetho him ma menguh.
 Tenguthoho bu ja n'da ra ngu hin
 rán säh rá mbadi da t'in u yu t'u'yo,
 yá mbadi u go yu t'uhni, bi 'yembi.

28 Bi da a ra xisu buya:

—Majuani guim ma, gra Hmu, pe
 ne'u yu t'u'yo i sip yá xeni yu ts'ant'u
 i hepu 'bimexa.

29 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Xun ho ngue ngubá gá bēni,
 janangue nu ra zithu min 'yoi ni
 t'ixu ya bi bōni. Ni mba ya.

30 Nu'bu mi zöm bu rá ngu bi nu a
 rá t'ixu 'bem bu ja rá oi, ya xi 'ue a ra
 zithu buya.

*Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu i
 gogu ne i 'bare*

31 Ne bi bōm bu ra häi Tiro a ra
 Jesús bi thotho bu ra hnini Sidón,
 nepu yu hnini ra häi Decápolis, ne
 bi zöm bu ja ra dadehe Galilea
 mahon'a. 32 Bá ts'inba n'da ra gogu
 ne i 'bare, bi t'ap ra mate ra Jesús
 da dospa rá yá a. 33 Nu'a ra Jesús bi
 zixa ra gogu bu ma'ueni ts'u nguepu
 njongui 'buh yu ja'i, ne bi dimba rá
 saha bu ja yá zagu, ne nu rá jini
 bi gospa rá jani. 34 Ne nubaya, bi
 ndots' mahets'i a ra Jesús ne bin
 ga'ts'i ne bi 'yena:

—Efata, bi 'yēn a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

35 Ne 'bex bi xoh yá zagu, ne bi
 xoh rá nde ne bin yá xun ho buya.
 36 Nu ra Jesús buya nts'edi bi xifi
 njon da xifi 'be'a bi 'yørpe. Pe nu'bu
 mi sifi hin da ma pe man'da bi ma.

37 Ne gätho u bi xifi emme bi hyonya
 thoho u, ne bi 'yēn'u:

—Xøgue xun ho tho gätho i ot'a ra
 Jesús. Di jap yu gogu da 'yøhnahya
 ne di japi din yá yu gore, bi 'yēn u.

8

*Ra Jesús bi un ran ts'ihme u goho
 mahuqi*

1 Nu'u yu pa u, xun ngu yu ja'i bim
 peti mahon'a bu ma'ueni mi 'buh
 ra Jesús, ne nte mi ja bu 'be'a da
 zi, nguetho ma'ueni bu. Janangue
 a bi zohn'du yá xädi ra Jesús ne bi
 'yemp'u:

2 —Nhuçcate tho yu ja'i nguetho
 ná hyupa dí 'buhmbu ua ya, ne
 hin'yu da zi. 3 Ne nu'bu ga penpu
 yá ngu yu ja'i ngue ban sihme bu
 masque da güent ra thuhu bu 'yu
 nguetho nu'u da yabu bá nets'i, bi
 'yēn a ra Jesús.

4 Bi da u yá xädi buya:

—Ma'ueni ua, hapu da zä da thip
 a da zi ya 'bucua.

5 Nu ra Jesús bi 'yän'du:

—Hangu yu hme gui cahu, bi
 'yemp'u.

—Yotomhme, bi 'yēn u.

6 Nu ra Jesús buya bi xifi da hyupu
 häi yu ja'i. Ne bi hyan u yotomhme
 bi 'yap ra jamadi Oja ne bi xem
 buya, bi un'du yá xädi di darpa u
 yu ja'i i hupu. 7 Ne yu t'uhua mi cu
 u, bi japi ne bi un'du yá xädi buya
 bi darpa yu ja'i hupu. 8 Gätho bin
 sihme u ne bin niya xun ho. Ne
 nu'bu mi mba ma peti u bi bongui,
 bin ja yoto 'bøts'e. 9 Ne nu'u bin
 sihme mi jua'i goho mahuqi. Ne
 nubaya, bi xih yu ja'i da mba yá
 ngu. 10 Ne bi yurpu ja ra mbosa ra
 Jesús buya ne yá xädi, bi zöm bu ra
 häi Dalmanuta.

*Yu fariseo i ap ra hmeypa a ra
 Jesús*

11 'Bex bi zöm bu yu fariseo buya
 bi zä ra Jesús 'bu majuani Oja bi
 un rá ts'edi ne bi 'yap yu hmeypa
 mahets'i. 12 Pe nu ra Jesús bin ga'ts'i,

bi du rá mbui nguetho guexta'a hingui ɛc'yei gue ja rá ts'edi, ne bi 'yɛmp'ɔ:

—Hanja ngue guexta'a guí äju yɔ hmɛpya. Majuani dí xi ahɔ hin te ma hmɛpya ga ut'ahɔ ya.

¹³ Nɛ bi zopɔ ɔ bɔya, bi mba bi yɔrpɔ ja ra mbosa mahɔn'a ɔ, bi mba bɔ 'danguadi.

Yɔ xädi ra Jesús bi xifi di jamansu nangué yán xädi yɔ fariseo

¹⁴ Pɛ nu yɔ xädi ra Jesús bi pumbɛni him bi hyax ra hmɛ. Nɛ hɔnt'a zi n'dam hmɛ mi o bɔ ja ra mbosa. ¹⁵ N'da ran t'uti bi xih yɔ xädi ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami jamansuhɔ nangué rá íxi yɔ fariseo nɛ rá íxi ra Herodes, bi 'yɛmp'ɔ.

¹⁶ Pɛ yɔ xädi bɔya sä bin 'yɛmzɛɛ n'da ngu n'da ɔ:

—Masque i xijɔ nguetho him bá hɔhɔ ra hmɛ.

¹⁷ Pɛ nu ra Jesús 'bex bi badi ngue him mi pɔ ɔ ngue gue'ɔ yán t'ɔt'e yɔ fariseo nɛ'ɔ mi tɛn ra Herodes bi xifi, nɛ bi 'yɛmp'ɔ:

—Ha gue'a gnín 'yänhdɔ a, ngue nte bá hɔhɔ ra hmɛ. Hin gadin 'yomfɛnihɔ, xɔm mɛ tho ni mbuihɔ. ¹⁸ Ja ni dähɔ nɛ hin guím bɛmhɔ 'bɛ'a gá nuhɔ, ja ni zaguhɔ nɛ hin guím bɛmhɔ a gá 'yɔhmbɔ. ¹⁹ Nɛ nu'bɔ má xɛngä cɛt'a yɔ hmɛ dá japi bin xandi janague bin niyɔ xɔn ho cɛt'a mahuahi dá 'uɔngä, ha'mi 'bɔts'e yɔ xɛqui gá pɛthɔ thɔ.

Nɛ bi 'yɛn'ɔ:

—'Dɛ'mayo 'bɔts'e.

²⁰ Nɛ nu'bɔ má xɛngä yoto yɔ hmɛ dá japi bin xandi janague a bin niyɔ xɔn ho goho mahuahi dá 'uɔngä, ha'mi 'bɔts'e gá pɛthɔ yɔ xɛqui thɔ.

Nɛ bi 'yɛn'ɔ:

—Yoto 'bɔts'e.

²¹ —Ha guexta'a hin guí pɔhmbɔ a díim mangä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bɔ ra hnini Betsaida

²² Nu'bɔ mi zɔm bɔ ra hnini Betsaida ra Jesús nɛ yɔ xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, nɛ bi t'äp ra mate da dädi. ²³ Nu ra Jesús bɔya bi bɛnba rá 'yɛ ra xädä nɛ bi zix bɔ ma'ueni ts'ɔ ra hnini. Bi zorpa yɔ dä nɛ bi dārpa yɔ xidä, nɛ nubɔya bi 'yän 'bɔ in nu ts'ɔ ran nɛqui. ²⁴ Nɛ nu'bɔ min hanni ra xädä bi 'yɛna:

—Dín nugä yɔ jɔ'i ya, ɛna yɔ za, pɛ i 'yo, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ bi dārpa yɔ dä mahɔn'a nɛ bi japi bi nu xɔn ho ran nɛqui bɔya.

²⁶ Nɛ nu ra Jesús bɔya bi mbɛnpɔ rá ngu bi 'yɛmbi:

—Hin gui mba bɔ hnini nɛ njo'o to gui xifi nangué a dá ɔt'e'e, bi 'yɛmp'ɔ mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Ojɔ a ra Jesús

²⁷ Nɛ nu'bɔ mi bɔm bɔ ra hnini Betsaida a ra Jesús nɛ yɔ xädi, bi mbähä bɔ ja yɔ hnini ra xɛqui Cesarea Filipino. Nu'bɔ mi mba bɔ 'yu bi 'yän'ndɔ yɔ xädi nɛ bi 'yɛmp'ɔ:

—'Bɛ'a i man yɔ jɔ'i nanguécä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nɛ nu'ɔ bi dɔti:

—ɛn ɔ 'da yɔ jɔ'i gue'e grá Xuua Nxixya. Nɛ nu'ɔ mi'da i ɛn ɔ gue'e grá Elías. Nɛ mi'da i ɛn ɔ, gue'e 'da ɔ yɔ pɔngahya mi 'bɔh maya'bɔ, bi 'yɛn ɔ yɔ xädi.

²⁹ Nu ra Jesús bi 'yänzɛɛ yɔ xädi mahɔn'a:

—Xi ahɔ, 'bɛ'a guí mamhbɔ nanguécä.

'Bex bi dɔ a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojɔ, bi 'yɛn'a. ³⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi hɛcua yɔ xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nangué rán dɔtɛzɛɛ

³¹ Nu ra Jesús bi dɔ'mi bi xi ɔ yɔ xädi 'bɛ'a da t'ɔrpe ngue gue'a bin jɔ'i ua ja ra ximhäi a, nɛ bi xi'ɔ ngue hin da numanho ma ngɔrbihe yɔ dɔc'yei, nɛ yɔ ngarba mbäjä nɛ yɔ

xānbate nijā, nē bi xi ɱ jatho da nu xan ngu ran ɱnbi nē da tho, nē da dambɛni 'bɱ ná hyupa. ³² Nē bi xifi xan ho 'bɛ'a da t'ɔrpe, hin'yɱ 'bɛ'a bi gɔn'dɱ. Pɛ nu ra Pedro bi zixmanhɛ nē bi hɛcpɪ, bi 'yɛmbi:

—Njon gui japi da bɛnt'i i, damin yaɲi, bi 'yɛmbi. ³³ Nu ra Jesús bi hyand bɱ mi 'bāh mi'da yá xādi 'bɱ mi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nanguē ma hmigā grā zɪthu Satanás. Nu'i hingui sã guim bɛni tengu im bɛn Ojā, hɔnt'a guim bɛn a guin nu ua ja ra ximhāi, bi 'yɛmbi.

³⁴ Nu'a ra Jesús bɱya bi zohn'dɱ yɱ jɛ'i nē yá xādi nē bi 'yɛmp'ɱ:

Hɔnt'a go to'o inde da dɛngui, hin da zān zɛhɛ 'bɛ'a da 'yɔt'e nē da hyāt yɱ ɱnbi madague da tho, nē da bɛni tengu dím bɛngā. ³⁵ Nguetho nu'ɱ to'o i su da du nanguēcā, pɛ gātho yɱ pa da nu ran ɱnbi mazai ɱ, pɛ nu'ɱ hingui su da du nanguēcā nē nanguē mam hmangā, gātho yɱ pa mazai dim 'bɱ ɱ. ³⁶ Hin'yɱ 'bɛ'a xan ho da nu ɱ yɱ jɛ'i 'bɱ xtí pɛti gātho 'bɛ'a i ja ua ja ra ximhāi, nē hɔnt'a ran ɱnbi mazai da nu ɱ.

³⁷ Hin'yɱ 'bɛ'a sã da 'yɔt'a n'da ra jɛ'i ngue da 'yɛna di pɔsɛ rá te, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁸ Nē xɔ bi 'yɛna:

—Nē nu'a to'o i pɛ'ts' rá sã nanguēcā nē nanguē mam hmangā bɱ 'bɱ ɱ hingui ɛc'yɛi Ojā, nɛcā ngue dán jɛ'igā ua ja ra ximhāi, xín ga ɛmbi ma t'ɛhni 'bɱ rán zɛgui ra pa a, 'bɱ bá pengā mahɔn'a. Nē dín jagā rá ts'edi ma Ta bɱ mahɛts'i nē gātho yám 'bɛhni ban 'yohe 'bɱ bá ɛcā mahɔn'a, bi 'yɛn a ra Jesús.

9

Ra Jesús bim pã a n'da ora bɱ ja ra nyuni

¹ Nē man'da bi xi ɱ, bi 'yɛmbi:

—Majuɲi dí xi ahɱ, 'bɱ i 'da ahɱ ngue hin gni tuhɱ 'bɱ bi dɱ'mi di manda ua rá ts'edi Ojā.

² Nu'bɱ mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro nɛ'a ra Jacobo nē ra Xuua bɱ ma'ueni bɱ bí ja n'da ra t'òhø xan hɛts'i. Nu'bɱ mí zòm bɱ, bi nu yá xādi bim pã'a ra Jesús. ³ Nē rá pahni bim pādi bi fɛxni, nē ɛmmɛ bi t'axqui xinda gue'ɱ gātho mi'da t'ɛmbi xan t'axi. ⁴ Nē bi nɛqui bɱ ra Elías n'youi ra Moisés, bin yaɲɱ ra Jesús, mi 'bɱh maya'bɱ ɱ. ⁵ Nu ra Pedro bɱya bi xih ra Jesús:

—Ma xānbate i, xan ho ngue gātho dí 'bɱhmbɱ ua ya, bi 'yɛna. Ga hɔhmbe hyu yɱ t'ɱngu. N'da'e nē n'da Moisés, nē n'da Elías, bi 'yɛna.

⁶ Ngubɱ bi ma nguetho him mi pādi 'bɛ'a bi ma nguetho ɛmmɛ bi mbidi. ⁷ Nē nubɱya, bá ɛh yɱ güi bi gomp'ɱ mi 'bã ɱ nē bi 'yø a n'da ra nde ɱ ngue bin ya bɱ ja yɱ güi, bi 'yɛna:

—Guehna ma Ts'ɱnt'ɱ ɛmmɛ dadí huɛqui, dami 'yømanhohɱ 'bɛ'a da man na, bi 'yɛn a ra nde bin ya.

⁸ Nē nu'bɱ min hanni ɱ yá xādi ra Jesús, njon mam bi nu, hɔnt'a ra Jesús bi nu i 'bäpɱ.

⁹ Nē nu'bɱ mi gapɱ ja ra t'òhø, bi 'yɛmp'ɱ yá xādi ngue njo'o to da xifi 'bɛ'a xi nu bɱ, jague'bɱ bi dambɛnise a ra Jesús gue nu'a bin jɛ'i ua ja ra ximhāi a. ¹⁰ Jananguē a bi bɛntho a ram hma bi sifi nē him bi ma. Nē bin 'yānzɛhɛ nē bin 'yɛmp'ɱ:

—Bɛ'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús ngue da dambɛni.

¹¹ Nē bi 'yān'na ra Jesús ɱ bɱya:

—Bɛ'a ní mba a i man yɱ xānbate nijā ngue jatho duam 'bɛt'o ra Elías nē m'bejua ra Cristo, bi 'yɛmbi.

¹² Mi dɱ a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɱ:

—Majuɲi im man ɱ, bam 'bɛt'o ra Elías dí hoqui gātho 'bɛ'a ja ua. Nē ha guim bɛmhɱ 'bɛ'a man rām hman Ojā ngue dín ja bɱya, ngue da zøh man'da dín jɛ'i ua ja ra ximhāi, da nu xan ngu ran ɱnbi nē da t'ɛmbi nte di muui. ¹³ Pɛ dí xi ahɱ ngue bi zøcua a gue bi thocpa

rá 'bɛfi ra Elías, nɛ bi 'yɔrpe gátho mí ndesɛ yu ja' i da 'yɔrpe, tengu nt'o't'i nangue a, bi 'yɛna.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zithu

¹⁴ Nɛ nu'bu mi zɔpɔ 'bɛh mi'da yá xádi bi nu n'da munts'i yu ja' i ngue madi thɛ'ts'u. Nɛ nu'u'da yu xánbate nija ngue madin junthu yá xádizehe ra Jesús. ¹⁵ Gátho yu ja' i mi 'bɛpɔ bi hyonya thoho 'bɛ min nu ba ɛpɔ ra Jesús nɛ bin 'yɛmp'u: "Bɛ'a dín ja ya." Nɛ 'bɛx bin tihí bi mba bi zɛngua. ¹⁶ Nɛ nu ra Jesús bi 'yán'du nɛ bi 'yɛmp'u:

—'Bɛ'a gue gnín junthu, bi 'yɛmp'u.

¹⁷ 'Bɛx bi dɔ a n'da ran 'yohu mín 'yohu yu ja' i:

—Xánbate i, nugá bá sigá ua n'da ma ts'ant'u ngue in 'youi ra zithu di japi i gore. ¹⁸ Nɛ hɔnbu go hapu i sits'i, nɛ i huá'ts'i, nɛ i pɔn yu fuguí rá nde baya. Nɛ dí cuxt' yá ts'i nɛ di bɔcabi. Nɛ dá xi u ni xádi baya gue da hyɔnba thi ra zithu pɛ him bi zä, bi 'yɛn'a.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'ehu guexta a hin guí ɛc'yɛihɛ 'bɛ'a dí xi ahɛ. Ha'mi pa ngue ga tɔp'a thoho ahɛ ngue guí 'yɛc'yɛigahɛ. Nu'a ni ts'ant'u ba singa ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Bá ts'i baya. Nu'a ra zithu 'bu mi nu ra Jesús 'bɛx bi dɛxa hái ra ts'ant'u min 'youi. Nɛ nu'bu mi zo bu hái dín dɔn baya, nɛ i pɔn yu fuguí rá nde. ²¹ Nu ra Jesús bi 'yán'na rá ta ra ts'ant'u:

—Man jam'bu bi mbudi.

Bi dɔ a rá ta ra ts'ant'u baya:

—Bi mbu 'bu min t'uhni. ²² Nɛ xɛn ngu yu nidi di japi i apu ja ra sibi nɛpu po ra dehe 'bu i 'yo bu, i nde dí du. Nu'bu da zä, dami zɛc'be guí huɛga'be, bi 'yɛmbi.

²³ Nu ra Jesús bi dadi:

—Hahá, nu'bu guí ɛc'yɛi gue i ja ma ts'edi. Gátho dín ja a da nde n'da

ra ja' i 'bu i ɛc'yɛi i ja rá ts'edi Oja, bi 'yɛmbi.

²⁴ Nu'a rá ta ra t'uhni 'bɛx bi dɔti nts'edi:

—Majuani dí ɛc'yɛi pɛ dami jaqui man'da ga ɛc'yɛi xɛn ho, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ min nu ra Jesús, man'da ni zɔtho yu ja' i, janangue a 'bɛx bi hyɔn a thi ra zithu min 'youi ra ts'ant'u, bi 'yɛmbi:

—Grá gore zithu nɛ grá gogu, dami pɔm bu nɛ him man guí cɛrpɔ rá mbɛi na ra ts'ant'u, bi 'yɛmbi.

²⁶ Nɛ nu'a ra zithu bi mbafi nɛ nts'edi bi huɛspa rá ja' i ra t'uhni, nɛ bi bɔm baya. Nu'a ra t'uhni bi gohi tengu 'bu xi du. Nɛ xɛn ngu u ɛna: "Bi du." ²⁷ Pɛ nu'a ra Jesús bi bɛnba rá 'yɛ, nɛ bi xots'i, nɛ bim 'bäh ra t'uhni baya.

²⁸ Nɛ bi mbähä yá xádi ra Jesús bu ja ra ngu baya. Nu'bu mi zɔm bu bi 'yán bu ma'ueni ts'u:

—Hanja him bi zä dá hɔmhbe thi ra zithu min 'youi ra t'uhni, bi 'yɛn'u yá xádi.

²⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Nuna ra zithu tengu na, hin da zä guí hyɔmhbu thi 'bu hinga m'bet'o guí 'yɛ't' nin sihmehu nɛ ɛmmɛ gan yahu Oja, bi 'yɛmp'u yá xádi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahɔn'a rán dɔte

³⁰ Nu'bu mi bɔm bu ra Jesús nɛ yá xádi, bi mbähä bu Galilea, nɛ nu ra Jesús njom bi ndepe da badi ngue i 'yo bu. ³¹ Nguetho mí xánba yá xádi nɛ mí ɛmbi:

—Nugá nque dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bu ja yá 'yɛ yɛn 'yohu nɛ da thogä. Nɛ nu'bu dá tu, ga thɔmbɛnigä 'bu na hyupa. ³² Pɛ nu yá xádi him bi badi 'bɛ'a nam bɔn'a bi ma nɛ mí su da 'yänni.

Nu'a i nde dim 'bet'o dín 'yɛhe thoho a

³³ Nɛ bi zɔm bu Capernaum baya. Nɛ nu'bu mi zɔm bu ja yá ngu, nu ra Jesús bi 'yán 'du yá xádi:

—'Bɛ'a gnín junthu bu 'yu.

³⁴ Nε him bi dα nguetho xin junt pα 'yu, xin 'yānni nangu'e'a to'o dim 'bet'o. ³⁵ Nu'bα min sāya ra Jesús,

—Bá thāmhβu ua, bi 'yēmp'α 'de'mayoho yá xādi. Nε nubaya bi 'yēmp'α:

—To'o nde di ngərbi da 'yøt'e ngue dim 'bejua thoho nε din 'yēhe nangu'e gātho α mi'da, bi 'yēn'a ra Jesús.

³⁶ Nε nubaya bi japi dim 'bā inde n'da ra t'āhni, nε bi dospa rá xixi nε bi 'yēmp'α:

³⁷ —Nu'a te'o i simanho n'da ra t'āhni nangu'e ma thuhugā, nēcā i simanhogui. Nε nu'a to'o i simanhogui, hinga hōngdā i simanhogā a pε nε'a Ojā bá pengā ua i simanho a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nu'a i tən rá ts'edi ra Jesús rām fāts'ui a

³⁸ Nu ra Xuua bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Xānbate i, xtán nuhe n'da ran 'yohα i ndøn'na ni thuhu 'bα i høn a thi yα zīthu in 'youi 'da yα jā'i, nε dá hεcpahe, nguetho hin dín 'yohα.

³⁹ Pε nu ra Jesús bi 'yēmp'α:

—Nde'bα hin xqui hεcpahα nguetho hin di c'āman'ugā to'o øt' yān t'øt'e mixte nangu'e ma ts'etigā.

⁴⁰ Nε nu'α to'o i 'bαi ngue him man sūihα, gue'α mam fāts'ihα α.

⁴¹ Hønt'a go te'o di 'da ahα ts'α ra dehe ngue i pādi guí tēngahα, majuañi di xi ahα i ja 'be'a di un Ojā a nangu'e ran ho bi 'yøt'ahα, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nu'a da 'yøt' ran ts'o xən ngu ran αnbi da nu a

⁴² Nε xø bi 'yēn'a ra Jesús:

—Hønt'a te'o di 'bēpi da 'yøt' ran ts'o n'da ra t'āhni i εc'yēigui, xən αtho ran ts'εmbi da nu a. Man'da xən α xinda gue'bα da thurpi rá 'yaga bα ja ra do ngue ra jani xən hyα, nε da t'ēn bα mbonthe ja ra deja. ⁴³ Nu'bα ni 'yēhα di ja ahα gui 'yøthα ran ts'o, xən ho 'bα gui 'yøthα tengu 'bα gui hyejα. Madague gan do'yēhα pεgue gui tīmhbα ra te

mazāi, xinda gue'bα di ja yoho ni 'yēhα nε gui nuhα ran αnbi mazāi guepα ja ra sibi njām'bα i huēt'i. ⁴⁴ Xən αtho guin nuhα bα 'bα, tengu tho 'bα i sa a ni ngøhα yα zu'uε, nε njām'bα din hε a dí zapi gātho yα pa, nε tengu 'bα n'da ra sibi njām'bα da huēt'i.

⁴⁵ O nu'bα ni guahα di ja ahα gui 'yøthα ran ts'o, xən ho 'bα gui 'yøthα tengu 'bα gui hyejα. Madague gan doguahα pεgue gui tīmhbα ra te mazāi xinda gue'bα di ja yoho ni guahα nε gui nuhα ran αnbi mazāi. ⁴⁶ Xən αtho guin nuhα bα 'bα, tengu tho n'da ra du ngue 'bαh yá zu'uε sap yá ngø nε njām'bα din hε a ni zapi gātho yα pa, nε tengu 'bα n'da ra sibi njām'bα da huēt'i.

⁴⁷ O nu'bα ni dāhα di ja ahα gui 'yøthα ran ts'o, xən ho 'bα gui 'yøthα tengu 'bα gui hyāhmbα. Madague gan 'dadā thohohα, pεgue gui cūthα bα di manda rá ts'edi Ojā, xinda gue'bα di ja yoho ni dāhα nε gui nuhα ran αnbi mazāi. ⁴⁸ Xən αtho guin nuhα bα 'bα, tengu tho n'da ra du ngue 'bαh yá zu'uε sap yá ngø nε njām'bα din hε a ni zapi gātho yα pa, nε tengu 'bα n'da ra sibi njām'bα da huēt'i.

⁴⁹ Gātho ahα din ja ahα yān αnbi 'dahma gui pōmanhohα, tengu tho α yα 'bøts'e din t'un Ojā i pa ma japi ra y ngue da bōmanho. ⁵⁰ Nu ra y xən ho. Pε nu'bα bi 'bēh rá ts'edi ya hin'yα 'be'a sā dín hoqui. Nε ngutho ahα o guidi jafα gui 'bēhmbα ran ho i ja ahα. Pε guim 'būmanhohα ni mija'ihα.

10

Ra Jesús bi ma njon da hyeh rá xisu

¹ Nu'bα mam bá εpα Capernaum ra Jesús bi zøm bα ra xεqui Judea, nε bin 'yo bα rá nyāni ra hāi Judea nεpα 'danguadi ra dāthe Jordán. Bi mbāh yα jā'i bim peti mahøn'a bα mi 'bāh ra Jesús, nε bi xānbi mahøn'a

tengu nzai mi øt'e. ² Ne nu'bu mi zøm bu yu fariseo, bi 'yän 'bu da zä da hyeh rá xisu n'da ran'yohu, nguetho i nde da dñbi 'be'a dí yäp'a ra Jesús. ³ Nu'bu mi dá a ra Jesús:

—'Be'a mam bu ja rán t'edi ra Moisés nangué ran hyegui.

⁴ Bi dá'u yu fariseo buya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'bu n'da ran 'yohu in nde da hyeh rá xisu, da t'ørpa ra søcuá ngue ran xuni.

⁵ Nu'bu mi dá a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nangué'a xum me ni mbuihu janangué a gue a ran t'edi bi man ra Moisés a. ⁶ Pe nu'bu rá mbadi ra ximhai, Ojá bi zänna n'da ran 'yohu ne rá xisu. ⁷ Janangué a nu'bu n'da ran 'yohu da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, ⁸ pegue dim 'buhmi rá xisu ne din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. Nu mam 'bet'o mí yonja'i, pe nu'bu bi zini din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. ⁹ Ne nu'bu di penba Ojá u, njon da zä di xunba u, bi 'yén a ra Jesús.

¹⁰ M'bejua bi zøm bu ja n'da ra ngu ne bi 'yän'du yá xädi:

—'Be'a nam bøn a gám ma, bi 'yén u.

¹¹ Nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho te'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'eni a. ¹² Ne nguetho n'da ra xisu 'bu da hyeh rá ndø ne da zim man'da ran 'yohu ne'a øt' ra 'yomt'eni a, bi 'yén a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho yu t'uhni

¹³ Nu'bu 'da yu ja'i bi zix yá t'uhni bu 'buh ra Jesús, i ndepe da dospa yá yá. Pe nu yá xädi bi hecpa u ngue hin da zix yu t'uhni bu 'buh ra Jesús.

¹⁴ Nu'bu mi nu ra Jesús 'be'a bi 'yøt' yá xädi bin cue buya, ne bi 'yena:

—Dami jafu yu t'uhni ba thocua, 'yo gui corpahu bu, nguetho hønt'u to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din unse di manda rá ts'edi Ojá, da yarpu di manda rá ts'edi

Ojá u. ¹⁵ Majuani dí xi ahü, nu'bu hin gui cohmbu tengu n'da ra t'uhni hin da zä gui cuthu bu di manda rá ts'edi Ojá 'bu, bi 'yén'a ra Jesús.

¹⁶ Ne nubuya i thex'u yu t'uhni ne bi dospa yá yá ne bi 'yäp rá m fäts'i Ojá nangué u.

Ra membeti ts'unt'u bi si a ra te mazai

¹⁷ Nu'bu mi bøn'a ra Jesús bu mí 'bui, 'bex bá é a n'dihi n'da ra ts'unt'u. Bi zaru 'yu, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne bi 'yembi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'a ngue din jagä ra te mazai, bi 'yén a.

¹⁸ —Ha guím bñni 'be'a guím ma ngue guí engui xän hogui. Nguetho hønt'a Ojá xän ho. ¹⁹ Ha guí pa u yän t'edi Ojá ngue i éna: “O guí 'yomt'eni, o guí hācpa rá te ni mija'iu, o guím pē, o guí man yu fehni, hin gan siyate, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yän t'edi a,” bi 'yén a ra Jesús.

²⁰ Ne bi dá a ra ts'unt'u buya:

—Xänbate i, gätho yän t'edi dá øt'a gue'bu go man t'uhni gä.

²¹ Nu ra Jesús emme bi huéc 'bu min hyetui ne bi 'yembi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya ni mbeti buya. Ne din ja a 'be'a m'be'ts'i bu mahets'i gue di muui. Ne nubuya ba éhe gui tengui, ne gui hyät' yän unbi madague gui tu, bi 'yembi.

²² Pe nu ra ts'unt'u bi du rá mbui 'bu mí 'yø a bi man a ra Jesús nguetho emme ra membeti a. Janangué a bi 'uetho.

²³ Nu ra Jesús bi hyant'u gätho mi 'bäpu ne bi xih yá xädi buya:

—Emme xän he'i n'da ra membeti da yarpu di manda rá ts'edi Ojá, bi 'yena.

²⁴ Ne nu yá xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pe nu ra Jesús xø bi 'yemp'u yá xädi mahøn'a:

—Ma zu t'uhni ahü, xän he'i da yarpu di manda rá ts'edi Ojá n'da

'b_u i hu rá mb_ui nangué ra mbeti.
 25 Man'da hingui h_ei ra camello da
 y_ur_p_u ja rá zagu rá 'yofani, xinda
 gue n'da ra m_embeti da y_ur_p_u di
 manda rá ts'edi Oj_a, bi 'y_emp'_u.

26 N_e x_o man'da bi hyonya tho _u
 y_u x_ädi n_e bin 'y_emz_eh_e _u:

—To'o maha da zä da d_in a ra te
 maz_ai 'b_u, bi 'y_en _u.

27 Nu ra Jesús bi hy_eth_u y_u x_ädi
 n_e bi 'y_emp'_u:

—Hingui sä da d_in_e ra te maz_ai
 n'da ra j_a'i p_e nu Oj_a g_atho da zä da
 'y_ot'e, bi 'y_en'a ra Jesús.

28 Nu ra Pedro b_uya bi 'y_emp'a ra
 Jesús:

—Nugähe, g_atho 'b_e'a mi jaje xtá
 sohmb_e n_e dá t_en'nahe.

29-30 —Maju_ani, _en a ra Jesús, n_e
 dí xi ah_u ya, h_ont'a go to'o bi zoh rá
 ngu, o gue y_u cu, o gue rá ta, o gue rá
 mbe, o gue rá xisu, o gue y_u t'uhni,
 o gue y_u häi, ngue da d_engui, p_e
_emm_e man'da x_un ngu d_in ja ngue
 y_u ngu, o gue y_un 'yoh_u, o gue y_un
 ju, o gue y_u mbe, o gue y_u t'uhni, o
 gue y_u häi, xinda gue _u g_atho mi ja
 mam 'b_et'o, p_e n_e'u y_un _ubi da nu,
 n_e da nu ran ho g_atho y_u pa maz_ai
 'b_u rán z_egui ra pa. 31 N_e x_un ngu
_u mi 'b_et'o dim 'b_ejua n_e nu' _u mi
 'b_ejua dim 'b_et'o _u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mah_on'a rán d_ate

32 Nu'b_u mi mba b_u 'yu Jerusalén
 ra Jesús, x_un ngu y_u j_a'i bi d_enni. Nu
 ra Jesús mi 'b_et'o, min 'yoh_u y_u x_ädi,
 n_e mí 'b_ejua y_u j_a'i. N_e min su _u y_u
 x_ädi, midi hyonya thoho _u ngue nde
 da mba b_u Jerusalén ra Jesús. N_e
 nu ra Jesús bi zix b_u ma'ueni ts' _u y_u
 x_ädi nde da xifi 'b_e'a da t'ørpe. 33 N_e
 bi 'y_emp'_u:

—Nuya ná mbähä b_u Jerusalén.
 N_e nugä ngue dán j_a'igä ua ja ra
 ximhäi, da mba ma dägä b_u 'b_uh
 y_u ngurpa mbäjä n_e'u y_u xänbate
 nija, n_e da 'y_orcä ran ju_anbi _u ngue
 ga tu, n_e di dägä b_u 'b_u _u him ma
 mijud_ioh_u. 34 N_e da mba nthengui
 n_e da mba m'be'migui, n_e da mba

nts'ots'igä, n_e da thogui. P_e nu'b_u
 ná hyupa ga th_amb_enigä, bi 'y_emp'_u
 y_u x_ädi.

Äh ra mate ra Jacobo n_e ra Xuua

35 Nu ra Jacobo n_e ra Xuua,
 y_u ts'unt' _u ra Zebedeo, man'da bi
 hyäm b_u mí 'bäh ra Jesús n_e bi
 'y_embi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

36 N_e nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—'B_e'a guí nde ga øt'au.

37 N_e bi 'y_emp'_u b_uya:

—Dí nde'be 'darp_u ga huhmb_u
 ngue 'da xtá hutho'be b_u ja ni m_exa
 'b_u gán ts'ut'abi, bi 'y_embi.

38 N_e nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Nu'au, hin guí p_ahmi 'b_e'a nam
 b_on'a guí ähmi. Ha da zä n_e'auí guí
 säui ran _ubi ga sägä. Ha da zä n_e
 auí guí hyät'ui ra dumb_ui ga hät'ä.

39 —Da zä, bi 'y_en _u.

N_e nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Maju_ani, nu ran _ubi ga sägä
 guí säui a, n_e nu a ra dumb_ui ga
 hät'ä n_e auí guí hyät'ui a. 40 P_e hinga
 gue'a man t'ēdigä gam mangä to'o
 dan hyuhmbe b_u ja ma m_exa.
 P_egue gue'a Oj_a di un ran t'ēdi to'o
 xan zänni, bi 'y_en a ra Jesús.

41 Nu'b_u mi 'y_o _u y_u mixädi_u
 'b_e'a bi man ra Jacobo n_e ra Xuua,
 bi mb_udi bin c_ue _u. 42 Janangue'a
 nu ra Jesús bi 'y_emp'_u g_atho
 'd_e'mayoho y_u x_ädi b_uya:

—Nu' _u i ja y_u ts'edi ua ja ra
 häi _emm_e x_un h_ei i ørpa _u to'o di
 manda _u, n_e _emm_e d_in 'y_ex' _u. 43 P_e
 nu'ah_u hinga ngub_u guí 'y_oth_u. P_e
 h_ont'a go to'o da nde d_in ja rán t'ēdi
 x_un ho, p_egue jatho d_in 'y_eh_e ngue
 g_atho mi'da. 44 N_e nu'b_u 'b_u a n'da
 ah_u ngue i nde dim 'b_et'o, p_egue
 d_in 'y_eh_e thoho ngue g_atho mi'da.
 45 Tengu thohogä, ngue dán j_a'igä
 ua ja ra ximhäi, him bá _ecä ngue
 dam hmugä, p_e bá _ecä ngue dan
 'y_eh_e thohogä, n_e ga d_a ma te gan
 y_anba y_u te y_u j_a'i, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶ Ne mi thopu ja ra hnini Jericó ra Jesús ne yá xädi, n'yohu xan ngu yu ja'i. Ne mi hupu nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'ant'u ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. ⁴⁷ Ne nu'bu mi 'yode ngue gue'a ra Jesús ra mengu Nazaret ní mba bu, bi mba't'i, bi 'yëmbi:

—Hague Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huëgui, bi 'yëna.

⁴⁸ Pe nu yu ja'i bi hecpi, bi xifi din he. Pe nu'a ra xädä man'da nts'edi mbafi:

—Rám bom'beto i ra David, dín ja a nin huëcate nanguécä, bi 'yëna.

⁴⁹ Nu ra Jesús bim 'bäh puya, bi zonzna ra xädä. Nu yu ja'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zon'na i ra Jesús, bi 'yëmp'u.

⁵⁰ Bi tonts'a rá coto ra xädä buya, bi ndants'i ne bi mba bu mi 'bäh ra Jesús. ⁵¹ Nu'a ra Jesús bi 'yëmp'a:

—'Be'a guí nde ga øt'a i.

Ne nu ra xädä bi 'yëmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

⁵² Ne nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yëc'yëigui, bi 'yëna.

Ne 'bex bin zø yä dä ne 'bex bi den bu ni mba ra Jesús.

11

Bi hyux ra buru a ra Jesús ne bi t'ëspi

¹ Ne mi ts'ut'ho da zøm bu Jerusalén ra Jesús ne u mín 'yohu. Bin 'yo bu hämbu ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, hep'u ja ra nyuni Olivos. Ne nubuya bi mbehn'du yoho yä xädi ra Jesús.

² —Ni mbe nu njon nu bí ja ra hnini ne nu'bu gá sømmi, gui tìmmi bu n'da ra buru nthat'i ngue njo'o to xí hyux'a n'dandä, ne gua xoc puya ne gua siui ua. ³ Ne nu'bu da t'ën'aui: “Hanja ngubu guí øt'ui,”

'bu da t'ën aui, gui 'yënu: “Nu'a ra Hmu i honi ne xø ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yënu, bi 'yë'n'a ra Jesús.

⁴ Ne bi mba buya, ne bi dìm bu a ra buru, nthat'i bu ja ra goxthi nguepu i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'u buya.

⁵ Nu'u mi 'bepu bi 'yë'n'u:

—'Be'a guí øt'ui bu, hanja guí xocui ra buru.

⁶ Nu'u yu xädi bi dat'u ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bu, bi t'ëmp'u yu xädi buya.

⁷ Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús buya ne bi mbøh yä coto u bá si ra buru, ngue bi gäspi ne bi hyuxa ra Jesús buya. ⁸ Ne'u yu ja'i bi mbøh yam 'bexøts'e pahni bi ximba bu 'yu, ne nu'u mi'da yu ja'i bi xec yu paxi ne bi mbøcpa bu ja ra 'yu.

⁹ Nu'u mi 'bet'o bu ní mba a ra Jesús, ne u mi 'bejua, gätho i mba u bi 'yë'n'u:

—Majapi a bá penhd Oja, bi 'yënu. ¹⁰ Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yëm bu ní mba u.

¹¹ Bi yathu bu Jerusalén ra Jesús buya. Ne bi yarpu ja ra dāniā, ne bi nu 'be'a gätho i t'ørpu ne bi bøm buya nguetho ya bin de. Bi mba bu ra hnini Betania ne u 'de'mayoho yä xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi zuh yä ndät'ä

¹² Nu'bu mi hyax buya bi bøm bu Betania ra Jesús, bi mbeng bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu a. ¹³ Ne mi hant'a n'da ra za ja yä paxi, bi mba da nu 'bu i zupu yä ndät'o. Pe nu'bu mi zøm bu, nte bi dìm bu, hont'u yä xi nguetho hinga gue'u yu pa i zuh yä ndät'o, ne sät'i tho ja yä xi. ¹⁴ Nu ra Jesús buya bi 'yëmp'a ra za:

—Njam'bu to da zi mahøn'a u ni ndät'o, bi 'yëmbi.

Ne bi 'yøh yä xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi ɥ mbä ne ɥ ɥ däi bɥ ja ra dɔnɔjɔ

¹⁵ Nε bi thopɥ Jerusalén ra Jesús nε yú xädi. Nε bi yɔrpɥ ja ra dɔnɔjɔ mahøn'a. Nε bi hyøn a thi gätho yɥ mbä nε yɥ däi mi 'bɔpɥ. Nε bi ndønba yú mɛxa yɥm pämbeti nε yán thuts'i yɥ mbät'azɥ. ¹⁶ Nε njon di japi da thopɥ nɔjɔ 'bɥ i tu yú 'beni. ¹⁷ Nε bi 'yɛmp'ɥ yɥ jɔ'i bɥya:

—Ha hinga nt'o't'i bɥ ja rá sɔcuɔ Ojɔ ngue bi 'yɛna: “I thø a ma ngu nguepɥ da dɔndegui gätho yɥ jɔ'i 'bɛcuɔ ja ra ximhäi,” i ɛn Ojɔ, bi 'yɛn a ra Jesús. Pɛ nu'ahɥ, xcá 'yɔrpahɥ tengu 'bɥ rá hyädo nguepɥ nin yɔn ɥ yɥ bɛ, bi 'yɛmp'ɥ bɥya.

¹⁸ Bi 'yø ɥ yɥ xänbate nɔjɔ nε yɥ ngɔrpa mbäjä 'be'a xí man'a ra Jesús, nε i honi hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'bɥ mi nu gätho yɥ jɔ'i madi hyonya thoho nanguie a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'bɥ mín de bi bøm bɥ a ra Jesús bɥ ja ra dɔnhnihi Jerusalén nε yú xädi. Bi mbähä bɥ ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'bɥ mi hyax bɥya bi thoh mahøn'a bɥ 'bä a ra za ngue mi ɛna xtán zip yán dät'o ra Jesús. Nu'bɥ mi nu'ɥ, ya xí 'yot'i gätho yú 'yɥ. ²¹ Nu ra Pedro bɥya bi bɛn a xí man ra Jesús nε bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, nε nunɥ ra za gá 'yɛmbi him man'dandɔ da ts'ip yán dät'o nε ya xø 'yot' ya, bi 'yɛn a ra Pedro.

²² Nε nu'bɥ mi dɔh ra Jesús, bi 'yɛmp'ɥ:

—Dami 'yɛc'yɛihɥ ngue gätho da zä da 'yøt' Ojɔ a xɔn hɛi. ²³ Jananguie'a nu'bɥ ya gá xihmbɥ n'da ra t'øhø da 'uegue dɔn hyøzɛhɛ bɥ ja ra dejɔ, dɔn ja a gá mamhbɥ 'bɥ hingui yoho guím bɛmhɥ, nε guí pɔhmbɥ majuaɔni gätho sä da 'yøt' Ojɔ a xɔn hɛi. ²⁴ Jananguie'a dí xi ahɥ ngue nu'bɥ ja a guí äfɥ Ojɔ, dami 'yɛc'yɛihɥ ngue di 'da

ahɥ a guí äfɥ nε dɔn ja a bɥya. ²⁵ Nε nu'bɥ guí yɔhɥ Ojɔ him man guim bɛmhɥ a bi 'yøt'ahɥ ni mɔjɔ'ihɥ, gam punbahɥ nε'a Ojɔ di pun'nahɥ bɥya. ²⁶ Nguetho nu'bɥ hin gadim punbahɥ ni mɔjɔ'ihɥ xinga gue'a ni Tahɥ bí 'bɔpɥ mahɛts'i di pun'nahɥ, bi 'yɛmp'ɥ yú xädi ra Jesús.

Ran t'änni nanguie rán t'ɛdi ra Jesús

²⁷ Bi zøm bɥ Jerusalén ra Jesús nε yú xädi, nε xø bi zøm bɥ ja ra dɔnɔjɔ. Nε nu yɥ ngɔrpa mbäjä bi zøm bɥ mi 'bäh ra Jesús, n'yohɥ yɥ xänbate nɔjɔ nε yɥ dɔc'yɛi. ²⁸ Nu'ɥ bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'ɛdi gui 'yøt'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰ Nε nu ra Jesús 'bɥ mi dɔdi bi 'yɛna:

—Necä ga äñ'nahɥ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua Nxixyɔ, hague Ojɔ uague yɥ jɔ'ithoho. Nε nu'bɥ gá xijɥ, necä ga xi ahɥ to'o bi 'dacä man t'ɛdi bɥya. ³¹ Nu'ɥ bin 'yɛmzɛhɛ ɥ bɥya:

—Xi'bɥ ga xihmbɥ ngue gue'a Ojɔ bi un rán t'ɛdi, nε da 'yɛñjɥ: “Hanja hin gá 'yɛc'yɛihɥ thɔ,” da 'yɛñjɥ bɥya. ³² Nε nu'bɥ ga ɛmhɥ yɥ jɔ'i thoho bi un ran t'ɛdi ra Xuua, pɛ hingui sä ga xihmbɥ tengu a, bi 'yɛn ɥ, nguetho gätho yɥ jɔ'i mi ɛspa ra Xuua nε bi 'yɛc'yɛi ngue rá pøngahyɔ Ojɔ a. ³³ Nε nu'bɥ mí dɔ ɥ yɥ xänbate nɔjɔ nε ɥ gätho min 'yohɥ,

—Hin dí pɔhmbɛ, bi 'yɛntho ɥ.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Xinga guiecä ga xi ahɥ to'o bi 'dacä man t'ɛdi, bi 'yɛn'a.

12

Rán t'uti yɥn ts'ombɛfi

¹ Nu ra Jesús 'bex bi dɥ'mi bi xi a n'da ran t'uti nε bi 'yɛmp'ɥ:

—Nu n'da ran 'yohɥ bi 'yøt'a n'da ra nuandät'o, nε bi føt'e nε bi 'ya'ma n'da ra hyähäi guepɥ da 'yøt'a n'da ran the'ma guindät'o, nε bi hyø a

n'da ra jado xən həts'i da ndex ɐ da nu rá həi.

Nɛ bi hmit'ɐ yɐ mbɛfi a rá həi ngue dim pɛpɐ, nɛ bi mba n'danni a ran 'yohɐ. ² Nu'bɐ bi zɔn ra pa din ja ɐ yɐn dāt'o, bá pɛhna n'da rá 'yɛhɛ ba tu a xí mamhbɐ di unni. ³ Pɛ nu'ɐ yɐ mbɛfi bi bɛnt'a ra 'yɛhɛ, nɛ bi mbe'mi nɛ bi mbɛnthoho bɐya nɛ nte bi unni. ⁴ Nu rá mbɛti ra nuɔndāt'á bá pɛhn man'da rá 'yɛhɛ bɐya. Pɛ nɛ'a bi mba ma bat'a do a, nɛ bi mba ma ɐnba rá yɔ, nɛ bi zantho, nɛ xɔ bi mbɛnthoho bɐya. ⁵ Nɛ bá pɛhn man'da, nɛ xɔ bá tho a. Nɛ xən ngu mi'da bi 'bɛhni. Nu'ɐ da bi ɐnba thoho nɛ nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'bɐ a n'da rá ts'unt'ɐ a rá mbɛti ra nuɔndāt'o nɛ ɛmmɛ di huɛc'a. "Nu yɐ mbɛfi masque da numansu ma ts'unt'ɐ," bi 'yɛnsɛ, nɛ bá pɛn'na bɐya. ⁷ Pɛ nu ɐ yɐ mbɛfi 'bɐ mi nurpa a rá ts'unt'ɐ, bin 'yɛmzɛhɛ ɐ: "Nuna, guehna da gohmi ra həi 'bɐ bi du rá ta. Mbähä ga hohɐ nɛ nubɐya ma mbɛti zɛhɛhɐ ra nuɔndāt'o," bin 'yɛmzɛhɛ ɐ. ⁸ Nɛ bi bɛnt'i nɛ bi hyo nɛ bi 'yɛm bɐ ma'uɛni bɐ ja ra nuɔndāt'o, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɐ mi man a ran t'uti.

⁹ —Nuya guim bɛmhɐ 'bɛ'a da 'yɔt'a rá mbɛti ra nuɔndāt'o, bi 'yɛmp'ɐ. Guehma ba ɛsɛ nɛ da hyo ɐ xí hmit'a rá nuɔndāt'o nɛ di un ra nuɔndāt'o ɐ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús. ¹⁰ Ha hin gán xähmbɐ rá t'ohni Ojɔ ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi bɛnt'ɐ yɐ gado, gue'a man'da mahyoni tengutho bɐ ná thon yɐ guangu.

¹¹ Gue'a bi zänd Ojɔ, hanja gni hyonya thohohɐ, ɛm bɐ räm hman Ojɔ, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹² Nu yɐ ngarba mbäjä nɛ'ɐ min 'yohɐ, bi nde da bɛnt'a ra Jesús nguetho bi badi ngue go yän t'uti ɐ nange a bi man ra Jesús, pɛgue bi zutho din cɛ yɐ ja'i, janangue him bi bɛnt'i. Bi mbatho ɐ bɐya.

Ran t'änni nanguɛ ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³ Nɛ bi 'bɛnpɐ 'bɐh ra Jesús ɐ mi'da yɐ fariseo nɛ ɐ da ma ngarphe mi tɛn'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'bɛhni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni nɛ nu'bɐ hinga gue a da ma, 'bɛx gue di yapi. ¹⁴ Nu'bɐ mi zɔm bɐ bi 'yɛn ɐ:

—Xänbate i, dí pähmbe gätho ma-juani guim ma nɛ njon gui su, nguetho hin gui ɔrpa masu a man yɐ ja'i nɛ gui xänba a majuani räm hman Ojɔ ɐ yɐ ja'i. Din nde gui xije, ha din theui yän t'ɛdi Ojɔ 'bɐ dí ɔthɐ ngue dí juthɐ ra renta im man ra ts'ut'abi bɐ Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xən ho 'bɐ ga thoqui ga juthɐ uague hin'na, bi 'yɛn ɐ. ¹⁵ Pɛ nu'a ra Jesús mi padi hɔntho i nde da dɪnbi 'bɛ'a dí yap'a, jananguɛ a bi 'yɛmp'ɐ:

—Hanja gni 'yängahɐ, xi'a ni mbɛti gni juthɐ ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugä.

¹⁶ Nɛ bi un bɐya.

—To'o rá pɔte nɛ rá thuhu i cuat na ra mbɛti, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nɛ nu'ɐ bi 'yɛn ɐ:

—Rá pɔte nɛ rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷ Mí dɔh ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'ɐ:

—Nu'a rá mbɛti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbɛti Ojɔ gui un'na Ojɔ a, bi 'yɛmp'ɐ.

Nɛ nu'ɐ bi hyonya thoho nanguɛ a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nanguɛ ɐ da dɔmbɛni

¹⁸ Nɛ bá ɛ ɐ da yɐ saduceo bɐya ngue mi ɛn ɐ njo'o to da dɔmbɛni. Nɛ bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yɛmbi:

¹⁹ —Xänbate i, nu'a n'da ran t'ɛdi bi man'a ra Moisés i ɛna, ngue nu'bɐ da du n'da ran 'yohɐ nɛ njo'o rá t'ähni 'bɐ bi du, nɛ nu'a rán 'yohɐ zɛhɛ da zinba a rá xisu a rán 'yohɐ bi du. Nɛ nu'a rá t'ähni dim 'bɐi da t'ɛmbi rá t'ähni a xí du. ²⁰ Nɛ mi 'bɐi yoto yän 'yohɐ i din 'yohɐ zɛhɛ ɐ. Nɛ nu'a ra 'bɛt'o n'yohɐ bi zin'a n'da ra

xisu, ne nu'ba mi du njo'o yá t'uhni. ²¹ Janangue'a nu a rán 'yohu a bi du bi zin a ra xisu mahon'a. Ne'a bi du a, ne xinga gue a bim 'buh yá t'uhni a. Ne ná hyu ngutho. ²² Ne gátho u yoto ma 'yohu ne 'dat'a ra xisu bi zini, ne xinga n'da mím 'buh yá t'uhni 'ba bi du u. Ne nze'gui ne'ne ra xisu bi du. ²³ Nuya dami xije nu'ba majua'ni da dambeni yu ja'i, nda'a nin 'yohu dim 'buhmi ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'buhmi, bi 'yén u yu saduceo. ²⁴ Mi dāh ra Jesús ne bi 'yēmp'a:

—Nu'ahu 'dan'yo thoho guí mamhbu nguetho hin guím bēmhbu 'be'a mam bu ja rá t'ohni Oja xín rá ts'edi Oja guí pāhmbu. ²⁵ Nu'ba bi dambeni u xun du him man ja ran sini bu pegue dim 'butho yu ja'i tengu yám 'behni Oja 'bup mahets'i. ²⁶ Ne nu'a ram hma ngue da dambeni u xun du, majua'ni a ne guín nuhu bu ja rám hman Oja ngue nu'ba min yaui Oja ra Moisés bu ja ra t'aza bi 'yēmbi: “Nugā drá Ojagā, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob ngue nim bombotah, i ēc'yeigui,” bi 'yén Oja. ²⁷ Ngubu bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui u. Pe hin guím bēmhbu, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbu, bi 'yén a ra Jesús.

Rán t'ēdi Oja man'da ja ts'edithe

²⁸ Nu'ba min yaui yu saduceo ra Jesús, mi 'bup n'da ra xānbate nija bi 'yode 'be'a bi man ra Jesús ne bi badi ngue xun ho a bi ma. Janangue'a bi 'yānni:

—Nda'a rán t'ēdi Oja ngue man'da ja ts'edithe ga oth, bi 'yén'a.

²⁹⁻³⁰ Bi dā'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ēdi Oja man'da jats'edithe ga oth, gue'a ran t'ēdi ngue i éna: “Dami 'yohmbu gyá ja'i israelhu, nu'a Oja ra Hmu, n'datho a. Ne guím bēmhbu a nangue gátho ni mbuihu, ne gátho ni tehu, ne gátho nin 'yomfēnih, ne gátho ni

ts'edih,” i én rá t'ohni Oja. Pe guehna ran t'ēdi man'da ja ts'edithe ga oth, bi 'yén'a ra Jesús. ³¹ Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ēdi ga oth i éna: “Gui huēc ni mija'ihu tengu bu gnin huēc zehēhu,” i én rá t'ohni Oja. Guehya yun t'ēdi man'da ja ts'edithe ga oth xinda gue u mi'da, bi 'yén a ra Jesús.

³² Ne nu'a ra xānbate nija, bi 'yém baya:

—Xānbate i, majua'ni xun ho guím ma, ngue hont'a n'da Oja i 'bui ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'edithe da bēn Oja n'da ngue gátho rá mbui, ne gátho rá te, ne gátho rán 'yomfēni, ne gátho rá ts'edi, ³³ ne di huēc rá mija'ui tengu bu nin huēczeh n'da. Man'da ja ts'edithe da 'yot'a n'da u xinda gue u gátho yu 'bots'e ne yun t'unni di mbōspa Oja n'da, bi 'yén a ra xānbate nija.

³⁴ Ne nu ra Jesús 'bu mí 'yō a bi man ra xānbate nija bi badi ngue n'dat'a Oja im bēni janangue a bi 'yēmbi:

—Nu'i ts'utho di 'be i ngue da zā gui carpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yēmp'a.

Ne nubaya njom man'da bi zāpi da 'yān mi'da yun t'ānni.

To'o gue rá Ts'unt'u a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Ne mí xānba yu ja'i a ra Jesús bu ja ra dānija, ne bi 'yēmp'a:

—Hanja én u yu xānbate nija ngue nu ra Cristo rám bom'beto ra David a, ne xim mi ēmbi rá Hmu 'bu hin ním 'bui, nguetho mi é'n'a ra David: Nu'a Oja bi 'yēmp'a ma Hmu:

“Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tapā nin sui hu ua ja ra ximhai

ne gui manda u baya,”

bi t'ēmp'a ma Hmu, bi 'yén a ra David 'bu mí bēnba rá Hogandāhi Oja nangue 'be'a da 'yot' ra Cristo. ³⁷ Guesē ra David bi 'yēmbi rá Hmu a ra Cristo. Hage nja pe ne rám bom'beto a, bi 'yén a ra Jesús.

Pe nu yu ja'i, bi 'yomanho gätho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i ot'u yu xänbate nija

³⁸ Ne bi thoqui bi xänba yu ja'i a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gam fähmbu nangu a i xi ahü yu xänbate nija, nguetho hont'a ran 'yets'i i ot'u ne di ho da hye yu pahni xu mba guepu i 'yo, ne di ho da mba ma zengua bu ja yu täi, ³⁹ ne di ho da hyu bu ja yun thuts'i xun ho bu ja yu nija, ne di ho yu mbadi din sihme bu ja yun sihme, ⁴⁰ ne i hapsi 'be'a gätho bi ts'ocpa u yu xisu xon du yu ndø, ne sä nya'a thoho in yahu Oja ngue i nde da t'ambi xun ho tho yu mbai. Man'da xun ngu ran unbi da nu ya, bi 'y'en'a ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bu na nu Oja

⁴¹ Ne mi hupu ra Jesús bu mí ja ra huada guepu i pa njät'i ra mbeti ran t'unni Oja. Ne in nu bu i cät' ra mbeti u yu ja'i bu ja ra huada. Ne bi nu xun ngu yu membeti bi thopu ngue xun ngu ra mbeti bi gärpü ja ra huada n'da ngu n'da u. ⁴² Ne bi zom bu n'da ra hyoya xisu xi du rá ndø, ne bi gät'i yocentavo thoho. ⁴³ Ne nu'bu mi nu a bi 'yot'a ra xisu buya ne bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü nuna zu hyoya xisu man'da xun ngu di muui a bi gärpü ja ra huada xinda gue'u gätho mi'da. ⁴⁴ Nguetho gätho u mi'da bi gät'a i pongui, pe nuna ra xisu madague i hyoya na, pe bi gät'i gätho mi pe'ts'i, bi 'yemp'u yu xädi a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra danja

¹ Nu'bu mi bøm bu ja ra danja ra Jesús ne yu xädi, nu'a n'da bi 'y'en'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u nu ra nija, emme xu ndoho yu do n'yohu ne emme mahotho.

² Mi dah ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Guin nuhu ngue mahotho ne emme ndoho yu do, pegue da zøn ra pa da so't'i, bi 'yemp'u.

Yu hmpya ngue rán zegui

³ Ne nu'bu mi zom bu ja ra nyuni Olivos, bi hyupu ra Jesús, hēt' ra danja. Ne hont'u yu xädi mi 'bühmbu bu. Ne nubuya ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua ne ra Andrés:

⁴ —Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nija gá xije, bi 'y'en u. Nda'a ní hmpya da hnu 'bu din ja a guim ma, t'emp'a ra Jesús.

⁵ Mi dá a ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Gam fähmbu njon da hyä ahü, ⁶ nguetho xun ngu ba ghe ngue sä da 'yena: “Nugä, gucä drá Cristogä,” da 'y'en'u. Ne xun ngu u da hyät'i.

⁷ Ne nu'bu gui 'yohmbu yu sui ne'bu da hma ngue din ja yu sui, o guin suhu nguetho jatho din ja u. Pe nu'bu din ja u xinga gue'bu ran zegui 'bu. ⁸ Nguetho nu yu ja'i bu 'da yu häi din suhmi yu mija'ihu. Ne nu 'da yu ts'ut'abi din suhmbu yu mits'ut'abihu, ne din ja yu 'yanhäi, ne xun ngu yu nidi din ja ra thuhu ne yun 'yo'ts'i. Ne guehya yu mbadi yun unbi ya, bi 'yemp'u.

⁹ Ne xø bi 'y'en'a:

—Ne gam fähmbu njon di 'uec'ahü bu ja rá 'yu Oja, nguetho da mba ma dä ahü bu ja ran juänbate, nepu ja yu nija ma mijudíohu da 'bep'ahü, ne nangu gui 'c'yeigahu da ts'on'nahü bu 'buh yu ts'ut'abi, nepu 'buh yu dats'ut'abi ngue da ts'ep'ahü. Ne xun ho 'bu din jabu ne gue'a dí zä gui xihmbu mam hmangä u. ¹⁰ Pe m'bet'o thoho da mba nsifi gätho yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø u.

¹¹ Ne nu'bu da zix ahü di dä ahü bu 'buh ra ts'ut'abi, pe him 'be gui hyonschu 'be'a gui mamhbu 'bu da mba ma juän'ni ahü, nguetho nu'bu bi zøn ra ora da t'an'nahü, hont'a rá Hogandähi Oja da zä di b'en'nahü

'be'a gui mamhb_u. ¹² Ne nu n'da ran 'yoh_u di manda da tho rán 'yoh_u, ne nu'a rá ta di manda da tho rá ts'ant'ú. Ne da ndants'ú yú ts'ant'ú din tunhd_u u yú ta ne yú mbe ne di manda da tho rá ta ne rá mbe 'da yú ts'ant'ú. ¹³ Ne gátho yú jà'i da zan ah_u nangue a guí'c'yeigah_u. Ne nu'ú to'o gátho da hyät y_un unbi gue'b_u go rán zegui, gue u dim pø u, bi 'yemp'ú.

¹⁴ Ne bi thoqui bi xi u:

—Ba é a n'da ra ts'edi x_un ts'o ngue di ts'oni gátho. Ngub_u bi man ra Daniel gue rá pøngahyá Ojá. Ne nu'b_u gá nuh_u dim 'bäp_u guep_u hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmb_u gyú menguh_u b_u Judea, gui mbähä b_u ja yú t'øhø guin 'yámhb_u b_u. Nu a to'o da nu ra sēcua i ja ua, da 'yē't'ambui na. ¹⁵ Ne nu'b_u bin ja a, to'o i 'bäp_u goxthi hin da yäp_u mbo rá ngu, hin da bēni ja 'be'a 'be da hyäts'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶ Ne nu'a to'o 'bäp_u ja yú huähi hin da mbeng b_u ja yú ngu ngue ba cä yú coto, 'bex gue da 'datho b_u. ¹⁷ Huécate u yú xisu in hāt'uhni ne u 'buh yú 'uere yú pa u. ¹⁸ 'Yäfu rá mate Ojá ngue hin din ja ah_u ran 'dagui 'b_u y_u pa x_un se xøhma hin da zä gui 'dahmb_u. ¹⁹ Ne nu'ú y_u pa u, din ja x_un ngu y_un unbi hin jam'b_u n'dandj xøn ja gue'b_u go rá mbädi ra ximhäi. Ne nu'b_u ya bin ja, him man'dandj din ja y_un unbi tengu u. ²⁰ Pe nangue u yú 'yēc'yei, Ojá di japi hingui ngu y_u pa dñn ja y_un unbi, nu'b_u hin'na njon xtam bongui, bi 'yēn a ra Jesús.

²¹ Ne bi thoqui bi ma, bi 'yēna:

—Ne nu'b_u da si ah_u: “Dami hyanth_u, 'bēcua ra Cristo ya, rá Thahni Ojá,” da t'ēn ah_u. O gue da t'ēn'ah_u: “Ba nuh_u 'bäp_u ra Cristo ya, rá Thahni Ojá,” da t'ēn ah_u, pe o guí'c'yeih_u. ²² Nguetho x_un ngu dim 'b_u u yú hyäte Cristo ne yú hyäte pøngahyá da 'yøt' y_u hyonya nt'øt'e nguetho i nde da hyät y_u 'yēc'yei gue bi huanh Oja, 'b_u da zä da hyät'ú. ²³ Pe nde'b_u gam fäseh_u

nguetho ya dá xi ah_u 'be'a gátho din ja m'bejua, bi 'yēn a ra Jesús.

Nu'a din ja 'b_u bi zēcua mahøn'a ra Jesús

²⁴ Ne xø bi 'yēmp'ú yú xädi a ra Jesús:

—Ne nu'b_u ya bi guah y_un unbi, nu a ra hyadi di 'beh rá ts'edi ne ra zäna him man ja rán nequi. ²⁵ Ne nu y_u sø da dägui. Ne gátho mi'da di 'beh yú ts'edi u gä bí ja b_u mahēts'i, di 'yāni. ²⁶ Ne nubaya da hnugui ba écä ua ngue dán jà'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä b_u ja y_u güi, dan 'yo'be x_un ngu ma ts'edi ne dam mixte x_un ho. ²⁷ Ga pen'du yám 'behni Ojá mahēts'i baya, di pet'ú gátho xtá huahni guecua gátho na ngani ra ximhäi, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁸ Nuya da zä gui pähm_u 'be'a gue nin t'uti i ut'ah_u 'da y_u za. Nu'b_u bi bøx yú 'dogui u yú 'yē gui pähm_u mi ts'utho din ja ra hyethe baya. ²⁹ Ngutho 'b_u ya bin ja gátho u dá xi ah_u, gui pähm_u ngue mi ts'utho ba pengä ua mahøn'a baya, bi 'yēna. ³⁰ Majuāni dí xi ah_u di 'butho ua 'da ah_u 'b_u bi mbädi din ja a dí xi ah_u. ³¹ Mahēts'i da guadi, necua ja ra häi, pe nu'a mam hmangä hin jam'b_u da gua a.

³² Pe nu'a ra pa a, njongui pädi 'be'a ní ora din ja a dím mangä, xinga gue u yám 'behni Ojá 'bäp_u mahēts'i, xinga guecä ngue dán jà'igä ua ja ra ximhäi dí pädi. Hønt'a Ojá ma Ta i pädi, bi 'yēn a ra Jesús.

³³ Ne xø bi 'yēna:

—Thocpa thoho gan nuhm_u b_u tengu'b_u hin gui tonspah_u ra t'āha. Ne xinga n'da zi ora gui pumbēni_u Ojá ne thocpa thoho gan yāh_u a, nguetho hin guí pähm_u nda'a ni pa ba pengä mahøn'a. ³⁴ Tengu n'da ran 'yoh_u bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un yán t'ēdi yú 'yēhe ngue di jamansu b_u, n'da ngu n'da bi xi a da 'yøt'e. Ne bi xi a ra mbängoxthi ngue hin di tonsa pa ra t'āha. ³⁵ Ne ngutho dí xi ah_u, dami tømhb_u tengu 'b_u

gan äthah^u nguetho hin guí pahmbu 'be'a ní pa ba pengä ua, o gue'bu bin de, o gue'bu made ra xui, o gue'bu bi mbah y^u ðni, o gue'bu bi hyats'i. ³⁶ Nguetho hin guí pahmbu nda'a ni ora ba ðcä, xi'bu ba ðcä ne ga tñ ah^u bu gdi ahmbu. ³⁷ Ne nu'a dí xi ah^u, ngutho dí xicä gätho mi'da: "Dami tõmhbu," bi 'yemp'u yä xädi a ra Jesús.

14

Yä ngurbi y^u judío i nde 'bex gue da bent'a ra Jesús

¹ Ne man yopa da dät ra pa 'bu mi ben a xí 'yøt' ma mbombøtahe bu Egipto dy^u judíohe. Nu y^u ngurpa mbäjä buya ne y^u xänbate nija bi bñi 'be'a ni fehni da xi a ra Jesús guep^u da zä da bent'i ngue da hyo. ² Ne bin 'yemzehe u:

—Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam benthu ne xøhma din cue y^u jä'i, bi 'yēn u.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yēthi rá yq ra Jesús

³ Ne mi 'buru ra Jesús bu ja rá ngu ra Simón bu ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hemb ra t'axca'ya 'bu mam 'bet'o. Ne nu'bu mi sihme bu ra Jesús bi zøp^u n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'øt'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yēthi emme yaman'u a, ne xan ngu di muui a. Bi xecpa rá nde buya ne bi naspa rá yq ra Jesús. ⁴ Nu'u 'da mi 'buru, bin cue u buya ne bi 'yēn u:

—Hanja bim 'betho ra 'yēthi ne xum hmadi di muui. ⁵ Mi sä xtä 'bä xtin t'un y^u hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yēthi, bi 'yēn u.

Ne bi numan'u ra xisu u. ⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Hanja guín jah^u bu, o guidi pahmbu ra xisu nguetho xan ho bi 'yørcä na. ⁷ Nu'ahu thocpa thoho gam 'buhmbu y^u hyoya ne hønt'a go ma pa da zä gui fäxhu u. Pe nugä hinga thocpa thoho dam 'buhmbu. ⁸ Bi 'yørcä ra xisu a mi sä da 'yøt'e,

bi hoga ma ngøc'yēi ngue da t'ägä bu ja ran 'yägü. ⁹ Majuani dí xi ah^u gue hønbu go hap^u da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nehna bi 'yørcä ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da fēn a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dā a ra Jesús

¹⁰ Nu'a ra Judas Iscariote buya, ngue'a n'da yä xädi ra Jesús, bi mba bu 'bah y^u ngurpa mbäjä bi xifi di dāp'a ra Jesús. ¹¹ Ne bi hyu yä mbui u y^u ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas buya mi honi jam'bu di dā a ra Jesús.

Bin sihme^u ra Hmu u yä xädi

¹² Nu rá mbadi ra pa ra dämpeti ngue ran dābaxjua i ts'i ra thuhme hin'y^u rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yä xädi ra Jesús bi 'yēmbi:

—Hap^u guí ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sihu, bi 'yēn u.

¹³ Ne nubuya bi xi u yoho yä xädi: —Ni mbe bu ja ra dāhnihi Jerusalén, ne nu'bu gá nuui bu n'da ran 'yohu i tu n'daxaro ra dehe gui tēnuu bu da zøni. ¹⁴ Ne nu'bu gá sømhb^u gui 'yēnuu a ra mēngu bu: "Nu'a ra Hmu bá pengähe ngue ga än'nahe hap^u i ja a ra cuarto ngue ga sihe ran ts'ihme ra mbaxjua," gui 'yēnuu. ¹⁵ Ne nu'a buya da 'yut'auu n'da ra cuarto i ja bu magats'i xan ndoho ne mahoqui. Guep^u ja gui hocui bu a ran sihme ga sihu, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁶ Bi mba yä xädi buya ne bi zøm bu ja ra dāhnihi Jerusalén ne bi dñm bu gätho 'be'a xi sifi. Gätho bi hocpu 'be'a da zi bu 'bu bin de, ne bi mbeng bu 'bah ra Jesús buya. ¹⁷ Nu'bu min de ts'u, bi mbähä ra Jesús 'de'mayoho yä xädi buya. ¹⁸ Gätho bin sihme u. Ne nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Majuani dí xi ah^u, dí sihme^u ua n'da gue di dägä, bi 'yēmp'u.

¹⁹ Nu yä xädi buya bi du yä mbui, n'da ngu n'da bi 'yänni:

—Ha guecä, bi 'yɛn'ɛ.

²⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi dät'ɛ:

—Go gue'a n'da gue gue'ahɛ guí 'dɛ'mayoho ahɛ gue dí comh ma mbohi'be. ²¹ Majuani nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tugä tengu nt'o't'i nanguecä. Pɛ i huɛhi maha a ran 'yohɛ ngue di dägä. Man'da xən ho 'bɛ hin xtim 'bɛ a, bi 'yɛn a ra Jesús.

²² Gätho na sihmɛ ɛ bi hyac man'da ra hmɛ ra Jesús, bi un ra jamadi Ojä, bi xeni nɛ bi darpa yú xädi bɛya.

—Dami sihmɛ na. Guehna nam bøn'a ma ngøc'yɛigä na, bi 'yɛmp'ɛ.

²³ Nɛ bi dɛc'a ra vaso mi po a nzäi mi si ɛ. Bi un ra jamadi Ojä nɛ bi un'dɛ bɛya, bi zi n'da ngu n'da ɛ.

²⁴ —Guehna tengu 'bɛ ma jigä na, i øt' ra 'da'yo nhogui, dim fäni dí yänba yú te yɛ ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi. ²⁵ Majuani dí xi ahɛ, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bɛ bi zøn ra pa ga si ma'da'yo bɛ di manda rá ts'edi Ojä, bi 'yɛn a ra Jesús.

Jesús bi bədi gue a ra Pedro da gø'n'a

²⁶ Nɛ bin tu a n'da rá thuhu Ojä ɛ bɛya. Bi bøm bɛ mi sihmɛ ɛ nɛ bi mba bɛ ja ra nyuni Olivos. ²⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yú xädi:

—Nu'ahɛ dí pacä ngue gui 'dahmbɛ, gui sogahɛ nán xui ya, tengu nt'o't'i bɛ ja rám hman Ojä i ɛna: “Ga ho ra mbändɛ'yo nɛ dín 'uɛxt'ɛ yú dɛ'yo,” i ɛm bɛ ja rá t'ohni, bi 'yɛna. ²⁸ Pɛ nu'bɛ dá thəmbɛnigä dan tɪmhɛ bɛ Galilea, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi a ra Jesús. ²⁹ Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gätho da 'dah ya 'da, pɛ nugä hin ga soc'i'i.

³⁰ Nu ra Jesús bi dɛ'a bɛya:

—Həha, dí pacä 'bɛ'a gui 'yøt'a ra xui jabɛya, ná hyundi xqui cøngä 'bɛ bi mbah ná yondi ra øni, bi 'yɛn a.

³¹ Pɛ nu'a ra Pedro man'da nts'edi bi 'yɛn'a:

—Nugä hin ga cøn'a i madague'bɛ 'darpɛ ga tuui, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'da'angu bi ma gätho ɛ mi'da yú xädi bɛya.

Ra Jesús i tu rá mbɛi nɛ gue'a ra ora da nu yən ɛnbi a

³² Nɛ bi yarpɛ ja ra nuadøni Getsemaní guepɛ ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús bɛya bi 'yɛmp'ɛ yú xädi:

—Hyuhmbɛ ua gätho ahɛ, 'bɛ dán yägä'be Ojä ua nan jongua ts'ɛ, bi 'yɛn'a.

³³ Nɛ nubɛya bi zixa ra Pedro, nɛ ra Jacobo, nɛ ra Xuua. Nɛ nu ra Jesús ɛmmɛ bi hyundumbɛi nɛ bin su. ³⁴ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—ɛmmɛ tu ma mbɛi, ɛna da hyog ra dumbɛi. Gui cohmbɛ ua nɛ gan äthəhɛ, bi 'yɛmp'ɛ.

³⁵ Nɛ bi mba bɛ njom bɛ ts'ɛ. Bin danyahmu bɛ ja ra häi bin yəui Ojä, gue'bɛ da zä hin da nu ran ɛnbi a da nu. ³⁶ Nɛ bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gätho da zä gui 'yøt'e. Dami 'uegä a ran ɛnbi. Pɛ hin dín nde gue gue'a ma pähä zɛhɛ ga øt'ä pɛ gue'a go guí nde da t'øt'e, bi 'yɛna.

³⁷ Nɛ bi mbeng bɛ xi go ɛ hyu nɛ bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí əha. Ha hingui sã xquin äthə n'da ora.

³⁸ Damin äthəhɛ nɛ gui 'yäfɛ Ojä ngue gui sərbahɛ 'bɛ'a di bɛn'nahɛ ra zɪthu. Nu rá mbɛi n'da ja ra pähä nangue ran ho, pɛ nu rá ngøc'yɛi n'da xən güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹ Nɛ bi mbeng mahøn'a ra Jesús bin yəui Ojä nɛ guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Nɛ nubɛya bi mbeng bɛ bá co ɛ hyu nɛ bi dɪm bɛ i əha nguetho ɛmmɛ mí ndet'əha ɛ. Janangue nu'bɛ mi zo ɛ hingui pədi 'bɛ'a dí dɛ ɛ. ⁴¹ Ná hyundi bán yəui Ojä, 'bɛ mam bá pengbɛ bá co ɛ hyu, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Ahmahɛ ya, damin sáyahɛ ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zøn ra ora ngue da mba ma dägä bɛ 'bɛh yɛ

ts'om'bäi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴² Dami ndansha, ga mbähä dan c'athu a di dägä, ya häntua, bi 'yëmp'u yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'u yán suiha

⁴³ Gätho ná yähu yú xädi 'bex bi zöm bu ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Ne xan ngu yu ja'i bi zix'a, mi ha yú juai ne yu ts'at'egui. Ne gue'u yám 'behni yu ngarpa mbäjä ne yu xänbate nija ne yu dác'yei. ⁴⁴ Ne nu'a ra Judas ya xi xi u: "Nu'a ga sspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benthü büya ne gui sixha, ne hin gui thøhmbu," xi 'yëmp'u min 'yohu. ⁴⁵ Janangue a nu'bu mi zøpu mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yëmbi.

Ne bi zäspa rá 'yogu. ⁴⁶ 'Bex bi bent päya. ⁴⁷ Ne 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yohu ra Jesús ne bi zecpa rá zagu rá 'yëhe ra dambäjä. ⁴⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'u bi bent'i:

—Ha guí emhbu drá bégä ngue guá hahu ni juaihu ne ni zahu ngue gui bentcahu. ⁴⁹ Gätho yu pa dám 'buhmbu, dá xän'nahü bu ja ra dänija ne hin gá bentcahu bu. Pe ja xi jabu thoho, ngue din ja a nt'o't'i bu ja rá m hman Ojä ngue mi hma din ja, bi t'ëmp'u yám 'behni yu mbäjä.

⁵⁰ Pe nu'u yú xädi büya gätho bi 'dagui, bi zøpu a ra Jesús.

Ra ts'unt'u ngue bi 'dagui

⁵¹ Hønt'a n'da ra ts'unt'u bi den'na 'bu mi ts'ix a ra Jesús, dim pät'a ra the'bø't'e, ne mí en u ne'a xtám bent'a. ⁵² Pe nu'a hønt'a ra the'bø't'e bi bentpa a, ne bi 'dah päya ne bin 'yo mánxi bu ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh yu mbäjä

⁵³ Nu'bu mi mba ma dä bu 'buh ra dambäjä, bim peti u ma ngurbihe ngue yu ngarpambäjä ne yu dác'yei ne yu xänbate nija. ⁵⁴ Ne nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bu ni mba, gue'bu go mi zöm bu mbo ra mbä't'i rá ngu ra dambäjä, ne bi hyuhmbu

bu u yu asmayo nija, bin täspihu u. ⁵⁵ Nu yu ngurba mbäjä ne gätho u mi'da i øt' ran juanbate, mi honi to'o da ma xän ho 'bepu di yap'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xan ngu u bin ya pe xinga n'da u bi ma njuantho. ⁵⁶ Xan ngu bi man yu fehni pe him bin tñ yám hma. ⁵⁷ Xø bi ndants'u 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni u, ne bi 'yëu u:

⁵⁸ —Nuna ran 'yohu bi ma ne bi 'yëna, "Nugä ga yø't' ra nija ua, nt'ø't'e yú 'yë yu ja'i, ne nu'bu ná hyupa ga hēcä n'da ngue hinga nt'ø't'e yú 'yë yu ja'i," bi 'yëna ran 'yohu, ne nugähe dá øhmbe 'bu mí 'yëna, bi 'yëm büya.

⁵⁹ Pe xinga gue'u bin tñ u yám hman u. ⁶⁰ Pe nu ra Jesús bin hētho. Njo'o to bi dät. ⁶¹ Nu'a ra ngarpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'unt'u i Ojä nuixte rá ts'edi.

⁶² Nu ra Jesús bi dät:

—Guecä, ne guin nuju, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Ojä madä rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá pengä, ba ecä bu ja yu güi, bi 'yën'a ra Jesús.

⁶³ Pe nu'a ra dambäjä bi dänse rá pahni, embi hingui xpa Ojä ra Jesús nangue a bi ma. Ne bi 'yëm büya:

—Ya hin ga homhbu mi'da yu tes-tigo, ⁶⁴ ne dá øhmbe ya ngue hingui xpa Ojä na ran 'yohu. 'Be'a guí mamhbu ga ørpahu ya, bi 'yën a ra dambäjä.

Ne gätho 'da'angu bi man u ngue di un ran ts'embi ngue da hyo. ⁶⁵ Nu'u 'da büya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mb'e'mi ne bi 'yëmbi, "Grá pøngahya, man ya, to'o bi mbep'a'i," bi 'yën u. Ne nu yu asmayo bu nija emme bi mbemp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

⁶⁶ Nu'bu mim 'bäpu ra Pedro bu mbo ra mbä't'i, bi thøpu n'da ra xisu ngue rá 'yëhe ra dambäjä. ⁶⁷ Ne

bi nu'a ra Pedro din t̥aspi, bi hyɛ't'i nɛ bi 'yɛmbi:

—Ǝna nɛ'e gmin 'yohɐ ra Jesús ra mɛngu bɐ Nazaret, bi 'yɛmp'a ra Pedro.

⁶⁸ Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni.

—Hin dí p̥adi 'bɛ'a nam bɔn'a guím ma, bi 'yɛn a ra Pedro.

Nɛ bi 'uegue bi mba bɐ h̃ant ra goxthi. Nɛ bi mbah ra tamfɔ b̥aya.

⁶⁹ Ná ya'a ts'ɐ b̥aya xɔ bi thopɐ ra 'yɛhɛxisu bɐ 'b̃ah ra Pedro, nɛ bi 'yɛmp'ɐ 'bɐpɐ:

—Nuna ran 'yohɐ, min 'yohɐ mi tɛn'na ra Jesús.

⁷⁰ Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni mahɔn'a. Ná ya'a ts'ɐ b̥aya, guesɛ ɐ mí 'bɐpɐ mi 'b̃ah ra Pedro bi 'yɛn ɐ:

—Majuani guín 'yohɐ ɐ nguetho grá mɛngu Galilea nɛ 'da igu bɐ gná ỹahɐ ɐ, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

⁷¹ Nu'a ra Pedro b̥aya bi 'yɛmp'ɐ:

—Nu'bɐ him majuani dí xi ahɐ, Oj̃a da zɛgb̃a, janangue dí xi ahɐ, hin dí p̃ac̃a a ran 'yohɐ guí mamhbɐ, bi 'yɛn a.

⁷² 'Bex bi mbah ná yond̃i ra tamfɔ b̥aya. 'Bex bi bɛn a ra Pedro 'bɛ'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yɛmbi: “Dí p̃ac̃a ngue ná hyund̃i xqui cɔng̃a 'bɐ bi mbah ná yond̃i ra ɔni,” xí 'yɛmp'a ra Jesús. Nɛ nu'bɐ mi bɛn a xí 'yɔt'e, bi du rá mb̃ei ra Pedro nɛ 'bex bin zoni.

15

Ra Jesús bi mba ma d̃a bɐ b̃uh ra ts'ut'abi ra Pilato

¹ Nu'bɐ t'ɛxudi tho, nu yɐ ng̃arba mb̃aj̃a nɛ yɐ d̃ac'yɛi nɛ yɐ x̃anbate nij̃a nɛ g̃atho ɐ m̃i'da ma ng̃arbihe dỹa judíohe, bin ỹasɛ ɐ. Nɛ nub̃aya bi zix a ra Jesús ngue di d̃ap'a ra Pilato. Bin th̃at't' 'bɐ mi zits'i. ² Nɛ nu ra Pilato bi 'ỹan'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi yɐ judío, bi 'yɛmp'a.

Bi d̃a a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yɛna.

³ Nɛ nu yɐ ng̃arba mb̃aj̃a ɛmmɛ bi ỹapi. ⁴ Janangue a nu ra Pilato bi 'ỹan'na ra Jesús mahɔn'a, bi 'yɛmbi: —Hanja hin ni th̃atya i di ỹapi'i. Nɛ x̃ɛn ngu 'bɛ'a g̃atho i xi'i, bi 'yɛmbi.

⁵ Pɛ nu ra Jesús guexta'a him bi d̃at'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

Ra Jesús bin t'un ran ts'ɛmbi ngue da du

⁶ Nu'a ra pa ram p̃eti ra mbaxjua, z̃ai di th̃o a n'da ra of̃adi ra Pilato h̃ont'a go nda'a da man yɐ j̃a'i. ⁷ Nɛ min of̃adi n'da ran 'yohɐ i Barrabás, 'darpɐ mi of̃adihɐ ɐ 'da'ingu bi 'ỹothɐ ngue bin hote ɐ, bi d̃am'ma n'da ra s̃ui. ⁸ Nu'bɐ mi z̃oh yɐ j̃a'i x̃ɛn ngu bɐ mi 'b̃uh ra Pilato, nu'ɐ bi xih ra Pilato di th̃ocpa n'da ra of̃adi tengu nz̃ai bi 'ỹot' 'bɐ ra pa ram p̃eti. ⁹ Janangue a nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɐ:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abihɐ gỹa israelhɐ, gỹa judíohe, ga th̃oc'ahɐ, bi 'yɛmp'ɐ.

¹⁰ Nguetho mi p̃ah ra Pilato di s̃eya thohoba ra Jesús yɐ ng̃arba mb̃aj̃a 'bɐ mi d̃ap'a. ¹¹ Pɛ nu yɐ ng̃arba mb̃aj̃a bi parpa yɐ j̃a'i gue'a ra Barrabás da 'ỹah yɐ j̃a'i. ¹² Nu ra Pilato xɔ bi 'yɛmp'ɐ mahɔn'a:

—Xina ni hmuts'ut'abihɐ, gỹa israelhɐ, gỹa judíohe, 'bɛ'a ga ɔrp̃a na b̃aya, bi 'yɛn'a.

¹³ Nu yɐ j̃a'i b̃aya nts'edi bi 'yɛn ɐ:

—Go guí cuarpɐ ja ra pont'i na ra Jesús.

¹⁴ Pɛ nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɐ:

—'Bɛ'a gue man ts'o x̃ɛ 'ỹot'na, bi 'yɛmp'ɐ.

Nɛ nu'ɐ yɐ j̃a'i man'da nts'edi bi 'yɛn ɐ:

—Go cuarpɐ ja ra pont'i na, bi 'yɛn ɐ.

¹⁵ Nu ra Pilato bi nde da 'ỹorpa rá p̃ah̃a yɐ j̃a'i, janangue guehma go bi th̃ocpa a ra Barrabás. Nɛ bi manda da mba m'bei a ra Jesús nɛ da mba ma cuati bɐ ja ra pont'i.

16 Nu y_u dofui b_uya, bi zixa ra Jesús b_u mbo guep_u ja y_un s_uya y_u dofui, n_e bi zo _u g_utho y_u mindofuih_u 'b_up_u. 17 N_e bi mba ma hete n'da ra pahni x_un j_upoi a ra Jesús ngue tengu he y_u ts'ut'abi, n_e nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be y_u 'y_u'u_ini nguetho bi den thoho. 18 N_e bi z_engua _u n_e bi 'y_ens_upa y_u bíba _u: “Damim 'b_umanho gra hmuts'ut'abi y_u judío,” bi 'y_emp 'b_u mi denthoho. 19 N_e bi despa rá y_u za n_e bi zots'i, n_e bin danyahmu, _ena i th_unde pegue bi denthoho. 20 Nu'b_u mi jua'a bi denni bi tons_upa a ra pahni x_un j_upoi n_e bi het'a rá pahni z_ehe. Bi g_uc p_uya ngue bi zits'i da 'd_um'p_u ja ra pont'i.

Ra Jesús bi mba ma cuati b_u ja ra pont'i n_e bi du

21 N_e nu'b_u mi mba b_u 'y_u, bin c'ath_u ra Simón, ra m_engu b_u Cirene, rá ta ra Alejandro n_e ra Rufo, bi 'y_e a hu_uhi a. N_e nu y_u dofui b_uya bi 'y_urpa ra ts'edi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús. 22 N_e guep_u ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Y_uxmu.” 23 N_e nu'b_u mi z_um b_u, bin t'un ra vino ngue ma u_unts'i n'da ra 'y_ethi x_un ju a ra Jesús. P_e nu'a him bi zi a. 24 N_e nu'b_u mi 'd_um'p_u ja ra pont'i b_uya, nu y_u dofui bi 'y_ut'a n'da ran t_uha _u nangue y_u he ra Jesús ngue i nde da b_udi nda'a ní 'b_ut'e da g_uxa n'da ngu n'da. 25 G_uto xudi 'b_u mi mba n'd_umi b_u ja ra pont'i a ra Jesús. 26 N_e mán t'o't'i b_u ja ra pont'i a í y_up'a bi 'y_ena, “Rá hmuts'ut'abi y_u judío na,” _em b_u.

27 N_e bi mba ma cuati_uh_u ra Jesús yoho y_u b_e. 'Da a n'da y_u pont'i. N_e bi 'b_um'p_u ja rán 'y_ei a n'da n_e bi 'b_um'p_u ja rá g_uha a man'da. 28 N_e nuna bin ja, mi mam b_u ja rá t'ohni Oj_u maya'b_u, bi 'y_ena: “Da t'_embi ngue 'da'anguu_u _u y_u d_udits'oqui a.”

29 N_e nu y_u j_u'i bi thop_u, bi _ucpi n_e bi denthoho, bi 'y_em_ubi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijah_u n_e hyupa tho gui hyøh mahøn'a. 30 S_u gui ç_up_u ja ra pont'i ya 'b_u, n_e gan y_uns_e, bi 'y_em_ubi.

31 N_e ximangutho bi man _u y_u ngurba mb_uj_u bin 'y_emp' _u:

—Nuna, bi y_unba y_u te _u 'da, p_e hingui s_u d_un y_uns_e ya. 32 Gan nuh_u ra Cristo, rá hmuts'ut'abi y_u judío 'b_u ba ç_up_u ja ra pont'i, gan nug_uh_u, n_e ga _ec'y_ei_uh_u b_uya, bi 'y_em 'b_u mi denthoho. N_e _u mi cuath_u b_u, bi _ucpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

33 Nu'b_u mi z_un a huxhyadi b_uya bim 'b_exui g_utho ra h_ui, ja gue'b_u mi z_un a hyunde bin n_equi mahøn'a.

34 N_e nu'a ra ora a _e xø i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'y_ena:

—Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'y_ena. Nde da ma: “Ma Oj_u i, ma Oj_u i, hanja x_ucá hy_ega thoho.”

35 Nu'b_u mi 'yø _u 'da 'b_up_u, bin 'y_emp' _u:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'y_emp' _u.

36 N_e b_un ti a n'da mí h_u n'da tengu ra f_unjo xí 'yot'i, bi fosp_u ja ra vino x_un ju, n_e bi ndøt'a n'da ra xithi. Pi u_us_upa ra Jesús _em_ubi da zi, n_e bi 'y_emp' _u min 'yoh_u:

—P_e 'b_e ga und_u na, ga nuh_u 'b_u da zøh ra Elías di tongui, bi 'y_emp' _u.

37 P_e nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi n_e 'b_ex bi du. 38 N_e nub_u mbo ra d_unij_u 'b_ex gue bin x_engui nde ra 'b_ut'e mi ndam b_u. Bá f_uh mag_uts'i n_e bi zøtah_ui a bin x_eni. 39 N_e nu'a rá hmu y_u dofui, mi h_et'a ra Jesús bi mba 'b_u mi du, n_e bi 'y_ena:

—Maju_uni nuna ran 'yoh_u na, rá Ts'unt' _u Oj_u na, bi 'y_en a ra hmu dofui.

40 N_e mi 'b_up_u 'da y_u xisu b_u ma'ueni ts' _u, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, n_e nu'a man'da ra María, ra m_engu Magdala, n_e nu'a man'da ra María, rá

mbe ra Jacobo ne ra José. ⁴¹ Guehya yu xisu mi ten ra Jesús 'bu mi 'bupu Galilea ne mi fäts'i. Ne u mi'da yu xisu bi den 'bu mi mba bu Jerusalén, mi 'bäpu.

Jesús bi mba nt'ägui

⁴²⁻⁴³ Ne ya bin de, ne mim beni da 'yäcpa n'dihi rá ngoc'yei ra Jesús nguetho mi ts'utho da du'ma ra pa ran ts'äya, ne nu ra pa ran ts'äya njongui sä da t'ä a. Janangue a nu ra José ra mengu Arimatea, bi hyut'anzambu bi mba bán yäui ra Pilato, bi 'yäp a rá ngoc'yei ra Jesús. Nu ra José n'da rá ngurbi yu jä'i is-rael, pe gue'a n'da majuani mi ec'yei Ojä ne mi tøm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Ojä. ⁴⁴ Nu ra Pilato bi hyonya thoho 'bu mi sifi bi du ra Jesús. Ne nubaya bi mbähna n'da ba si a rá hmu yu dofai ngue da 'yän 'bu majuani ya bi du. ⁴⁵ Ne nu'bu mi man a rá hmu yu dofai gue bi du, nu ra Pilato bi 'yemp'a ra José:

—Da zä gui tuxa rá ngoc'yei ra Jesús 'bu.

⁴⁶ Nu a ra José büya, bi dân a n'da ra 'bøt'e ne bi mba bi tongba rá ngoc'yei ra Jesús, ne bi mbant'a ra 'bøt'e xi däi ne bi cu't' pu ja n'da ra hyädo gue ran 'yägui xi mba nthëqui bu ja n'da ra t'umba'ye. Ne bi juaspa n'da ra xindo xän ndoho bu ja rá goxthi ran 'yägui. ⁴⁷ Ne nu'a ra María, ra mengu bu Magdala, ne man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José, bi nu hapu bi jät'i.

16

Bi dambëni ra Jesús

¹ Nu'bu mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra mengu bu Magdala, ne ra María rá mbe a man'da ra José, ne man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dân yu 'yëthi ngue yuman'u ngue da mba bu ja ran 'yägui da gospa rá ngoc'yei ra Jesús, tengu man t'øt'ehe dyä judiohe. ² Ne nt'axudi dä ndomingo 'bu mi bøx

ra hyadi bi mba bu ja ran 'yägui u büya. ³ Ne bin 'yëmzëhe u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyädo, bi 'yëh u.

⁴ Ne nu'bu mi zøm bu bi nu büya, ya ma 'ueque a ra do, ngue xän ndoho. ⁵ Ne nu'bu mi yurpu ja ra hyädo büya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yei ra hyädo, mi he n'da ra pahni xän t'axi. Ne nu'u yu xisu bin su 'bu mi nu. ⁶ Pe nu'a, bi 'yemp'u:

—O guin suhu. Dí pächä gui homhbu ra Jesús ra mengu Nazaret, ngue bi 'døm'pu ja ra pont'i, pe bi dambëni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mí 'beni, bi t'emp'u yu xisu.

⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Pe nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro ne'u mi'da yä xädi ne gui 'yëmfu gui tìmhbu bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ahü," bi t'emp'u yu xisu.

⁸ Ne nu'u yu xisu büya 'bex bi bøn'a n'dihi bu ja ran 'yägui ne bá ë u, ëmme di fet'u nguetho bin su, ne njo'o to min nde din yähu ngue bin su.

Ra Jesús bin tìmmi ra María Magdalenä

⁹ Nu'a ra Jesús bi dambëni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin tìmmi ra María ra mengu bu Magdala, ngue gue'a xi hyønba thi yoto yu zìthu. ¹⁰ Ne nubaya bi mba a ra María, bá xip'u yä xädi ngue bi dambëni a ra Jesús, ne mí zon'u ngue tu yä mbai, ngue bi du ra Jesús. ¹¹ Ne nu'bu mi 'yøde ngue bi dambëni ne bi man a ra María ngue bi nuse, pe him bi 'yëc'yei u.

Ra Jesús bin tìmhbu yoho yä xädi

¹² Nubaya bin tìmhbu mi yoho yä xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu án nu u. ¹³ Ne nu'u, bi mba u büya, bá xi u mi'da ngue xø bi nu mahøn'a, pe ngutho him bi 'yëc'yëi a bi man u.

*Ra Jesús bi xi ɰ yá xädi da mamp'a
rám hma 'bɰ mí ndex mahɛts'i*

¹⁴ Rán zɛgui tho ho bin tɪmhɰ
gätho 'de'ma'da yá xädi ra Jesús.
Mi hupɰ ja ra mɛxa ɰ. Nɛ bi zɰ
ɰ nguetho him bi 'yɛc'yɛi a xi sifi
ngue bi dambɛni a. ¹⁵ Nɛ nubɰya bi
'yɛmp'ɰ:

—Ni mbähä gätho na ngɰni
ra ximhäi, gui mamhbɰ ran ho
ma'da'yo. Hɔnbɰ go hapɰ i 'bɰh
yɰ jä'i gui xihmbɰ. ¹⁶ Nu'a to'o da
'yɛc'yɛi nɛ din xixyá, gan yɰnba rá
te a. Pɛ nu'a hin da 'yɛc'yɛi, da nu
ran ɰnbi gätho yɰ pa mazai a. ¹⁷ Nɛ
nu'ɰ to'o da 'yɛc'yɛigui xɰn ngu yɰ
hmɛpya ga japi da 'yɔt'ɰ. Nangue
ma ts'edigä da hyɔn a thi yɰ zɪthu in
'yohɰ 'da yɰ jä'i, nɛ din yá 'dahma
'dan'yo yɰ nde, ¹⁸ nɛ nu'bɰ da bɛnt'ɰ
yɰ pozɰ nte da ja ɰ, ngutho 'bɰ da zi
ra 'yɛthi gue ran dɛte, nte da ja ɰ.
Nɛ di japi da yɰn ɰ yɰn zäman'ɰ 'bɰ
da gäspa yá 'yɛ, bi 'yɛmp'ɰ yá xädi a
ra Jesús.

Bi ndex mahɛts'i a ra Jesús

¹⁹ Nɛ nu'bɰ mi gua a bi xih yá
xädi, bi ts'ix bɰ mahɛts'i a ra Hmu,
nɛ 'darpɰ ní conhui rá ts'edi Ojä.
²⁰ Nu'ɰ yá xädi bi mba bɰya bi man
rám hman Ojä hɔnbɰ go hapɰ bi
mba. Nɛ nu ra Hmu bi japi da zä
da ma xɰn ho nɛ bi japi da 'yɔt' yɰ
hmɛpya 'dahma da 'yɛc'yɛi yɰ jä'i
yám hman ɰ. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɰ ya.

LUCAS

Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo't'a ra Lucas

'Be'a í 'yo't' rá sɔcuq ra Lucas

¹ Dí pácä xən ngu yu ja'i bi 'yo't' yu sɔcuq ngue i man'a bin ja 'bɥ mím 'bɥcua ja ra ximhäi ra Cristo. ² Nu'ɥ bi 'yo't'ɥ, tengu thoho bi xāngahɥ ɥ bi nuse 'bɥ mi 'yɔt' rá 'bɛfi ra Cristo, nɛ tengu thoho bi man'ɥ hɔnbɥ go hapɥ. ³ Nɛcä dra Lucasgä dí o't'na ra sɔcuq ngue im man'a bin ja, nɛ dí pɛn'na i, hague Teófilo, ma amigo i xən ho. Nɛ dá änzehe yu ja'i to'o bi nu 'be'a gä bin ja. Nɛ ɛmmɛ dá hongä 'be'a nt'o't'i gä mi'da yu sɔcuq, janangue'a da bɔmanho 'be'a dí o't'ä. ⁴ Nguetho dín nde gui pädí xən ho ngue majuañi a bi sän'na i.

Rám 'behni Oja bi ma dim 'bɥh ra Xuua

⁵ Nu'ɥ yu pa min ts'ut'abi ra Herodes bɥ ja ra xɛqui Judea, mi 'bɥpɥ n'da rá mbäjä yu judío, ra Zacarías a. Madim pɛhmbɥ n'dan nɛts'i yu mbäjä bi dɛm'ma ra mbäjä Abías. Nu'a ra Elisabet, rá xisu ra Zacarías, gue'a n'da rám bom'beto ra Aarón a, ngue ra hmumbäjä maya'bɥ. ⁶ Nu'a ra Zacarías nɛ ra Elisabet, gätho yonja'i, Oja bi nu-manho ɥ, nguetho xən ho yá mbɥi, nɛ mi ɔt'e gätho yán t'ɛdi Oja. ⁷ Nu ra Elisabet nɛ ra Zacarías, xən dác'yɛi ɥ nɛ xínga n'dandí mi 'bɥh rá t'ɥhni a ra Elisabet.

⁸⁻⁹ Nɛ nu'bɥ xɔn zɔn ra pa dim pɛpɥ ja ra danijä ɥ n'dan nɛts'i yu mbäjä bi dɛ'ma ra Abías, janangue'a madim pɛpɥ ra Zacarías. Nɛ zai mi thahna n'da ra mbäjä, ngue da yarpɥ man'da mbo ra danijä da 'yuh yu xiza yumanho. Nɛ gue'a ra Zacarías bi mba nthahni ngue da yarpɥ mbo. ¹⁰ Nɛ xən ngu yu ja'i mi 'bäpɥ thi mi yäɥh Oja 'bɥ ra ora bi 'yuh ra xiza ra

Zacarías. ¹¹ Nɛ 'bɛx bi zə a n'da rám 'bɛhni Oja bɥ mi 'bäh ra Zacarías. Nɛ mi 'bäpɥ rá hyo rán 'yɛi ra mɛxa guepɥ mí uh yu xiza. ¹² Nu'bɥ mi nu a bɥya, ɛmmɛ bin su nɛ hingui pädí 'be'a da bɛni. ¹³ Nɛ nu'a rám 'bɛhni Oja bi 'yɛmbi:

—O guín su Zacarías, nguetho bi 'yɔ Oja 'be'a guí äpi, nangue ni xisu ra Elisabet dín hət'ɥhni nɛ dim 'bɥ a n'da rá ts'ant'ɥ, nɛ gui xip rá thuhu dí Xuua. ¹⁴ Nɛ gan johya nɛ ɛmmɛ da hyu ni mbɥi, nɛ xən ngu yu ja'i dín johya 'bɥ bim 'bɥi. ¹⁵ Nguetho Oja di un ra 'bɛfi nuixte a. Nɛ nu'a, hín da zi ra vino xínga gue'a ra sɛi, nɛ dín 'youi rá Hogandähi Oja gue'bɥ go bim 'bɥi. ¹⁶ Nɛ nu'a rá 'bɛfi da 'yɔt'e, gue'a dí japi xən ngu yu ja'i israel di päh yán 'yomfɛni nɛ da 'yɛc'yɛi Oja ra Hmu. ¹⁷ Nɛ nu'a ni t'ɥhni bam 'bet'o a 'bɥ bá ɛh ra Hmu mahɛts'i, nɛ dín ja rá ts'ɛdi tenguthoho ra pɔngahyá Elías, nɛ di japi dín hocpahɥ yá t'ɥhni ɥ yu ja'i. Nɛ nu'ɥ nzai hingui ɔde 'be'a pa nsifi, di japi da 'yɔde. Nɛ nangue rám hman ra Xuua di päh yán 'yomfɛni yu ja'i n'dahma da zä da zimanho ra Hmu 'bɥ bá ɛhe, bi t'ɛmp'a ra Zacarías 'bɥ mìn yäui rám 'bɛhni Oja.

¹⁸ Nu ra Zacarías bɥya:

—Hague dán zä ga pácä a guí xiqui nguetho xtán dác'yɛigä nɛ'a ma xisu, bi 'yɛna.

¹⁹ Nu rám 'behni Oja bi 'yɛmp'a bɥya:

—Nugä dí Gabriel nɛ dí 'bäcä bɥ ja rá hmi Oja, nɛ Oja bá pɛngä gue ga xi a ran ho dín ja ahɥ. ²⁰ Pɛ nuya, gan gore ya, nguetho hín guí ɛc'yɛi a dí xi i. Nuya hín da zä gan yä astague'bɥ go bin ja a dá xi a i, nguetho gätho dín ja a dá xi a i, bi 'yɛn'a rám 'bɛhni Oja.

²¹ Nu yu ja'i mi 'bäpɥ thi, mi tɔ'ma ra Zacarías, nɛ him mi pä'ɥ hanja him 'bɛxque pɔni. ²² Nɛ nu'bɥ mi bɔm bɥ ra Zacarías hingui sä dín yä,

hønt'a bi uānda rá 'yε. Nu yu jā'i bi bāh p̄ya ngue bi nu n'da ran t'uti b̄u mbo.

²³ Nε nu'b̄u mi guah yu pa dim p̄p̄u ra Zacarías bi mba rá ngu b̄uya. ²⁴ Nε bin h̄at't'uhni ra Elisabet, nε nub̄ya hin hap̄u í mba an c̄ut'a z̄ana, bim 'b̄atho b̄u rá ngu. Nε bi 'ȳεna: ²⁵ "X̄un ngu rá mate bi 'ȳorcā Ojā, nuya him man da zangā yu jā'i nguetho dim 'b̄u'a n'da ma t'uhni ya," bi 'ȳεnε.

Rám 'behni Ojā mah̄ts'i bi ma dim 'b̄uh ra Jesús

²⁶ Nu'b̄u mi tho i c̄ut'a z̄ana, nu'a Ojā bi mbehn mah̄n'a a rām 'behni ngue í Gabriel. Bi mbehn p̄u ra hnini Nazaret b̄u ra x̄equi Galilea. ²⁷ Nu'a, bi z̄om b̄u mi 'b̄u a ra María. Nu ra María x̄inga n'dand̄i bin ȳai n'da ran 'yoh̄u, p̄ε ya mi ān'na ra Jos̄é, n'da rām bom 'b̄eto ra ts'ut'abi David a. ²⁸ Nu rām 'behni Ojā bi zengua, bi 'ȳεmbi:

—Nu'i María ya bi 'ȳot'a n'da rá mate Ojā nε guín 'youi a. P̄ε man'da bi jāp'a Ojā xinda gue'̄u gātho m̄i'da yu xisu, bi 'ȳεmbi.

²⁹ Nu'a ra María 'b̄u mi nu rām 'behni Ojā, bin su nε bin 'yomf̄ēni 'b̄e'a ním b̄on'a bi sifi. ³⁰ Nu rām 'behni Ojā bi 'ȳēmp'a b̄uya:

—O guín su María nguetho guín 'youi rá mate Ojā, ³¹ nε dim 'b̄u'a n'da ni Ts'unt'̄u nε gui xip rá thuhu ra Jesús. ³² Nε nu'a, din ja rá ts'edi nε da f̄adi ngue rá Ts'unt'̄u Ojā t̄ate thoho rá ts'edi. Nε nu'a Ojā di japi din ts'ut'abi tengu rām bomb̄ota ngue ra David. ³³ Nε di manda yu jā'i israel gātho yu pa nε hin jām'b̄u da guah rá ts'edi a, bi 'ȳēn'a rām 'behni Ojā.

³⁴ Nu ra María bi 'ȳēn'a:

—Hague dán z̄a din jab̄u nε hin jām'b̄u dán ȳa'be n'da ran 'yoh̄u, bi 'ȳēna.

³⁵ P̄ε nu rām 'behni Ojā bi 'ȳēmp'a:

—Nu rá ts'edi rá Hogand̄ahi Ojā di ja i gui t̄in ni t'uhni, nε nu'a dim

'b̄ui, rá Ts'unt'̄u Ojā a. ³⁶ Nε'a ni meni ra Elisabet x̄un d̄ac'ȳei a, p̄ε dim 'b̄u a n'da rá ts'unt'̄u. N'dato z̄ana ya i h̄a'a rá t'uhni nε mi ̄ēn yu jā'i ngue hin jām'b̄u da d̄in rá t'uhni. ³⁷ Nu Ojā gātho s̄a da 'ȳot'a, hin'ȳu 'b̄e'a gue hingui s̄a da 'ȳot'e, bi 'ȳēn'a rām 'behni Ojā.

³⁸ Nu'a ra María bi 'ȳēn'a:

—Nugā rá 'ȳēh̄gā Ojā, nu'b̄u gue'a in nde Ojā, da 'ȳorque gātho guím ma, bi 'ȳēna.

'Bex bi mbeng mah̄ts'i rām 'behni Ojā b̄uya.

Ra María bi mba bí zengua ra Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Nu'a ra María b̄uya, 'bex bi mba bí zengua ȳa mení m̄i 'b̄up̄u ja yu nyuni b̄u ra x̄equi Judea, gue'a ra Zacarías nε rá xisu ra Elisabet. ⁴¹ Nε nu'b̄u mi mba ma zengua ra Elisabet, 'bexque bi 'ȳan'a rá t'uhni m̄i o rá mb̄ui. 'Bex bin 'youi rá Hogand̄ahi Ojā ra Elisabet b̄uya, ⁴² nε bi 'ȳēna:

—Ojā man'da bi jāp'i i María, xinda gue'̄u m̄i'da yu xisu. Nε nu'a ni ts'unt'̄u dim 'b̄ui, maj̄api a. ⁴³ P̄ε x̄un ngu ra mate gā 'ȳorque ngue gā zenguaui, nguetho gue'e rá mbe a ma Hmu. ⁴⁴ Nε di p̄adi gue'e rá mbe a ma Hmu nguetho nu'b̄u má øcā nin zengua, 'bex bin johya a ra t'uhni o ma mb̄ui nε bi 'ȳani. ⁴⁵ Bi jāp'a Ojā nguetho gā 'ȳēc'ȳei a bi xi i, nε maj̄uani da 'ȳot' Ojā a bi xi i, bi 'ȳēn'a ra Elisabet, bi 'ȳēmp'a ra María.

⁴⁶ Nu ra María b̄uya bi 'ȳēspa Ojā nε bi 'ȳēna:

̄εmm̄ε dí ̄εspa Ojā ma Hmu,

⁴⁷ nε din johya ma mb̄ui nanguē Ojā mam p̄orp̄ate.

⁴⁸ Nguetho Ojā bi b̄ēngā ngue dra hyoya 'ȳēh̄gā, nε gātho yu jā'i da 'ȳēngui dá t̄ingā rá mate Ojā.

⁴⁹ X̄un ngu ran ho bi 'ȳorca Ojā mad̄a rá ts'edi, nε x̄un hotho

a. ⁵⁰ Nε da nu rá yembui to'o gátho da numansu a.

⁵¹ Nu Ojā nuixte tho yán t'ót'e, bi 'berpa yá ts'edi ɱ din yɛzɛhɛ ngue im bɛni jase yá ts'edi.

⁵² Nε bi 'berba yá ts'edi yɱ ts'ut'abi, nε go bi un yá ts'edi yɱ ja'i thoho.

⁵³ Nε bi japi da bɔ ɱ to'o i honi da bɔdi,

pɛ nu'ɱ to'o him bi hyoni da bɔdi bi japi di 'bɛ'ɱ.

⁵⁴ Nε nu Ojā bi mbäxɛahɱ ya ngue dyɱ ja'i israelgäɱ,

ngue bi 'yɛnjɱ yá t'ɱnigahɱ a, nε him bi pumbɛni a ran ho bi ma da 'yørcaɱ.

⁵⁵ Pɛ bi 'yót'e tenguthoho bi si a ra Abraham ta t'ørcaɱ,

yám bom'betojɱ, gátho yɱ pa mazai, bi 'yɛn'a ra María 'bɱ mi 'yɛspa Ojā.

⁵⁶ Nε nu'a ra María hyuzna bi gopɱ rá ngu ra Elisabet, m'bejua bi mbeng bɱ rá ngusɛ.

Bim 'bɱh ra Xuua Nxixyɔ

⁵⁷ Nε bi zɔn ra pa dim 'bɱ a rá ts'unt'ɱ ra Elisabet. ⁵⁸ Nε gátho yá mɛni nε yá mɛnguhɱ bin johya 'bɛ'a bi 'yørpa Ojā a ra Elisabet, nε bi zɔm bɱ rá ngu bi zɛngua a. ⁵⁹ Nu'bɱ mi gua'an hyɔto pa xím 'bɱ a ra t'ɱhni, bi mba nts'its'i da thecua rá xifani. Nε gátho ɱ mi 'bɱpɱ, bi ma da hyɛnba rá thuhu rá ta ngue dí Zacarías. ⁶⁰ Pɛ nu rá mbe bi ma ngue hin da zä, pɛgue jatho da hyux rá thuhu ngue dí Xuua. ⁶¹ Nε gátho mi 'bɱpɱ bi 'yɛna:

—Pɛ njo'o n'da ni mɛnihɱ í Xuua, bi 'yɛmbi.

⁶² Nε nu'ɱ, bi uɔn yá 'yɛ, bi 'yän'na rá ta: “'Bɛ'a rá thuhu a ni t'ɱhni,” bi 'yɛmbi. ⁶³ Nu rá ta bɱya bi 'yäh ra sɔcuɔ nε bi 'yo't'a n'da ram hma ngue bi 'yɛna: “Dí Xuua a ma t'ɱhni.” ⁶⁴ 'Bex bi zä bin yɔ mahøn'a ra Zacarías bɱya, nε bi 'yɛspa Ojā a. ⁶⁵ Nε bi hyonya thoho gátho mi 'bɱpɱ. Nε gátho yɱ ja'i mi 'bɱpɱ ja yɱ nyuni a ra xɛqui Judea bi 'yø a bin

ja. ⁶⁶ Nε gátho bin 'yomfɛnise 'bɛ'a da 'yót'a ra t'ɱhni, nguetho Ojā bi japi.

Bi 'yɛspa Ojā ra Zacarías 'bɱ mim 'bɱh rá t'ɱhni

⁶⁷ Nε bin 'youi rá Hogandähi Ojā ra Zacarías, nε bim pøngahyɔ a, bi 'yɛna:

⁶⁸ ɛmmɛ dí ɛspa Ojā ra Hmu nguetho bi bɛnjɱ

dyɱ ja'i israelgäɱ, dyɱ judíoɱ, ngue da yɔnjɱ.

⁶⁹ Nε nanguehna ma t'ɱhni bim 'bɱi, janangue'a dí pɔdi him ma ya'a ba pɛnga mam pørpateɱ i ja rá ts'edi,

rám bom'beto ra ts'ut'abi David a.

⁷⁰ Gue'a bi bɛnba Ojā ɱ yá pøngahyɔ maya'bɱ thoho,

⁷¹ ngue bi ma da yɔnjɱ nangue man sɱihɱ,

nε nangue gátho ɱ i numan'ɱjɱ.

⁷² Pɛ nu Ojā bi huɛc'ɱ mam bombøtahɱ,

nε him bi pumbɛni ran ho mi ɛna da 'yørcaɱ.

⁷³ Nε majuaɱi da 'yót' Ojā a bi xih mam bombøtahɱ ra Abraham,

⁷⁴ ngue bi xifi da yɔnjɱ nangue ɱ man sɱihɱ,

nε hin ga su ga thɛndehɱ a Ojā bɱya.

⁷⁵ Janangue da gohi xɛn ho ma mbɱihɱ bɱ dá nu a Ojā, nε ga øthɱ ra hogam'bɱi bɱ ja rá hmi.

⁷⁶ Nε nuna ma t'ɱhni, da 'yɛmb yɱ ja'i rá pøngahyɔ Ojā mahɛts'i,

nε da xih yɱ ja'i di päh yän 'yomfɛni, da dø'ma ra Hmu.

⁷⁷ Nε da xi ɱ da mba ma punbi yá ts'oqui,

nε da mba nhyɔni.

⁷⁸ Gátho da 'yót' Ojā nguetho di huɛgahɱ

nε ba pɛngahɱ ra Hmu ngue guesɛ rán nɛqui ma mbɱihɱ.

⁷⁹ Nε gue'a di yorpa yá mbɱi ɱ i 'bɱpɱ ja ra 'bɛxui

nε i 'yo bɱ ja rá 'yu ran dɛte,

ne da zixpə ja ran nequi, bi 'yɛn'a ra Zacarías 'bɥ mím pɔŋahyá.

⁸⁰ Nɛ nu rá t'ɥhni, ngue ra Xuua, bin te mán zaqui nɛ bin te rá mbɥi nanguɛ Ojá. Nɛ nu'bɥ min te, bim 'bɥpɥ ja ra dapo asta gue'bɥ go bi zɔn ra pa bi dɥmp' rá 'bɛfi bi xi Ojá, guepɥ 'bɥh yá mi'israelhɥ.

2

Bim 'bɥ'a ra Jesús

¹ Nu'bɥ mím 'bɥh ra Jesús, gue'ɥ yɥ pa bin ja ra dɛpede bi 'yɔt'a ra hmuts'ɥt'abi ngue ra Augusto César. ² Nɛ gue'ɥ yɥ pa bin ts'ɥt'abi ra Cirenio bɥ ja ra xɛqui Siria, nɛ gue'ɥ yɥ pa ja bi dɥ'mi bi 'yɔt' ra pede ɥ. ³ Gátho yɥ já'i bi mba bɥ ja rá hnini zɛhɛ yám bombɔta ngue da thuspa bɥ yá thuhu. ⁴ Jananguɛ nu ra José bi nɛxpɥ ja ra hnini Nazaret ngue ra xɛqui Galilea, nɛ bi mba bɥ ja ra hnini Belén ngue ra xɛqui Judea, nguetho guepɥ rá hnini a rámbɔta a ra José, ngue ra David. ⁵ Nɛ bi mba da thuspa bɥ rá thuhu. Bi mbɛ a ra María rá xisu. Pɛ nu'a ra María ya min hɛt'ɥhni a. ⁶ Nɛ nu'bɥ mi zɔm bɥ ja ra hnini Belén, bi zɔn ra pa dim 'bɥh rá t'ɥhni bɥya. ⁷ Nɛ bim 'bɥ a rá mbɛdi ts'ɥnt'ɥ a ra María ngue ra Jesús. Nɛ bi mbant yɥ bazu, nɛ bi cǎrpɥ ja rán ts'adɛthɥ yɥ fani bɥ ja ra ngumfani, nguetho hin'yɥ bɥ dín sáya bɥ ja n'da ra ngu.

Yám 'behni Ojá bi xih yɥ mbändɛ'yo ngue bim 'bɥh ra Jesús

⁸ Nu'a ra xui a bɥya, mi 'bɥpɥ hántho ra hnini Belén 'da yɥ mbändɛ'yo, madí jamansu yá dɛ'yo ɥ. ⁹ Bɛx bi nu n'da rámb 'behni Ojá ɥ, nɛ bi yorpɥ rán nequi Ojá bɥ 'bɥi, nɛ ɛmmɛ bin su'ɥ. ¹⁰ Pɛ nu'a rámb 'behni Ojá bi 'yɛmp'ɥ:

—O guín suhɥ, nguetho bá ɛcǎ ga xi ahɥ n'da ram hma gue di ja ahɥ gan johyahɥ gyá já'ihɥ ua ja ra ximhái. ¹¹ Nu bɥ ra hnini Belén, ngue rá hnini ra David, ja bim 'bɥ'a

nim pɔrpatehɥ, gue'a ra Cristo ra Hmu bi ma ba pɛn'nahɥ Ojá. ¹² Nɛ nu'bɥ gá tɥmhɥ n'da ra 'uɛɛrɛ xí járpɥ ja rá yánza yɥ fani m'bant'i yám 'bahni, gue'a gdí pǎhmbɥ a bɥya, bi 'yɛn'a rámb 'behni Ojá 'bɥ mi 'yɛmp'ɥ yɥ mbändɛ'yo.

¹³ Bɛx bi nequi n'dan nɛts'i yám 'behni Ojá, bi 'yɛspa Ojá ngue bin tuhu, nɛ bi 'yɛn'ɥ:

¹⁴ Nuixte rá ts'ɛdi Ojá mahɛts'i.

Ojá da hyurpa yɥ mbɥi gátho ɥ i 'bɥcua ja ra hái, hɔnt'a go to'o da hyán'a rá mate, bi 'yɛm 'bɥ min tuhu.

¹⁵ Nɛ bi mbeng mahɛts'i yám 'behni Ojá bɥya. Nɛ nu'ɥ yɥ mbändɛ'yo bin 'yɛmp'ɥ bɥya:

—Ga mbähä bɥ ja ra hnini Belén, ga nuhɥ a bin ja ngue bi jajɥ ra Hmu ga pǎhmbɥ.

¹⁶ Bi mba n'dihi ɥ bɥya, nɛ bi dɥm bɥ a ra María nɛ ra José nɛ ra 'uɛɛrɛ. Nɛ nu'a ra uɛɛrɛ mi o bɥ ja rá yánza ra fani. ¹⁷ Nɛ nu'bɥ mi nu'ɥ yɥ mbändɛ'yo bɥya, bi mam bɥ a xí xih rámb 'behni Ojá nanguɛ ra t'ɥhni bim 'bɥi. ¹⁸ Nɛ gátho ɥ bi 'yɔ'a bi man'ɥ yɥ mbändɛ'yo, bi hyonya thoho ɥ. ¹⁹ Pɛ nu'a ra María, bi bɛm bɥ mbo rá mbɥi 'be'a gátho bin ja. ²⁰ Nɛ nu yɥ mbändɛ'yo bi mbeng bɥya, nɛ bi 'yɛspa Ojá, ngue gátho bin ja'ɥ 'be'a gátho bi sifi, nɛ xí nu.

Bi mba ma dǎpi Ojá a ra 'uɛɛrɛ Jesús bɥ ja ra dǎnija

²¹ Nu'bɥ mi gua'an hyáto pa xím 'bɥi, bi thɛcua rá xifani ra 'uɛɛrɛ, nɛ bi thuspa rá thuhu dí Jesús, nɛ ngue'a xí xih rámb 'behni Ojá a ra María 'bɥ hin ní hyá rá t'ɥhni.

²² Nɛ nu'bɥ mí gua'a ra pants'ǎnni da dɔ'ma ra María, tengu bi man yán t'ɛdi ra Moisés, ya i sǎ da mba bɥ ja ra dǎnija bɥ Jerusalén. Nɛ bi zixa rá t'ɥhni ɥ ngue di dǎp Ojá.

²³ In ja bɥ bi 'yɔt'e nguetho nɛ'a i mam bɥ ja rán t'ɛdi ra Moisés, ngue: “Gátho yɥ mbɛdi ts'ɥnt'ɥ da mba ma dǎpi Ojá,” i ɛm bɥ ja yán t'ɛdi.

24 Nε bi hyaxa n'da ra 'bɔts'e bɥ ja ra dɔniɟa tengu bi mam bɥ ja rán t'ɛdi ra Moisés ngue i ɛna: “Yoho yɥ t'azɥ uague yoho yɥ ts'ɛha ngue da hyo bɥ ja niɟa to'o im 'bɥh yɥ t'ɛhni.”

Nu ra Simeón i thex ra 'uere Jesús

25 Nε mi 'bɥpɥ Jerusalén n'da ran 'yohɥ i Simeón, ra hocɟa'i a, mi numansu Oɟa nε mi tɔ'ma ra pa ngue da mba nhyani ɥ yɥ ja'i israel, nε min 'youi rá Hogandɛhi Oɟa a. 26 Nu rá Hogandɛhi Oɟa bi bɛnba ra Simeón gue hin da du asta gue'bɥ go da nu'a rá Thahni Oɟa ba pɛhni ngue ra Cristo a. 27 Nε nu'a rá Hogandɛhi Oɟa bi bɛnbi da zɔm bɥ a ra Simeón bɥ ja ra dɔniɟa 'bɥ mi zɔm bɥ rá ta nε rá mbe di dǎ'a ra Jesús. 28 Nu ra Simeón bi dɛxa ra 'uere nε bi 'yɛspa Oɟa bɥya, bi 'yɛna:

29 Ma Hmu i, pɛ hin te dim bɛngǎ 'bɥ ga tugǎ ya, nguetho dá nugǎ na gǎ xiqui ngue ga nugǎ, ni 'yɛhɛgǎ.

30 Nuya dá nusegǎ mam pɔrpatehe, 31 ngue gǎ sǎnni ngue da yǎnba yú te ɥ to'o da bǎh na.

32 Nuna di japi da nu ran nɛqui ɥ hing yɥ judío, nε gue'a dí t'ɛscahe dyɥ jǎ'i israelgǎhe, dyɥ judíohe, bi 'yɛn'a ra Simeón 'bɥ mi dɛxa ra 'uere Jesús.

Bim pɔngahyɟa ra Simeón 'bɥ mi nu ra Jesús

33 Nu ra José nε rá mbe ra Jesús bi hyonya toho 'be'a bi man ra Simeón nangu'e'a ra 'uere. 34-35 Nu ra Simeón bɥya, bi 'yǎp Oɟa da 'yɛnsa rán japi ra José nε ra María, nε bi 'yɛna:

—Nuna ra t'ɛhni 'bɥ din dɔn'yohɥ nts'ǎnni xɛn ngu ɥ yú mi'israelhɥ dim 'bɛdi 'bɥ hin da numanho. Pɛ nu'ɥ to'o da numanho da yǎn'a. Guehna dí fǎdi 'be'a im bɛm bɥ mbo yú mbɛi n'da ngu n'da yɥ ja'i. Nε nu'i María, gui nu ra dumbɛi xɛn ɥ tho ngue 'be'a da t'ɔrpa na ni ts'ɛnt'ɥ, bi 'yɛn'a ra Simeón.

Nε'a ra Ana bim pɔngahyɟa 'bɥ mi nu ra Jesús

36 Nε'a n'da ra dǎc'yɛi xisu ngue í Ana mi 'bɥpɥ ja ra dɔniɟa, nε'a xin rá pɔngahyɟa Oɟa a. Nu'a, rá t'ixu ra Fanuel a, rá bom'bɛto ra Aser ngue n'da rá ts'ɛnt'ɥ ra Israel. Nu ra Ana, nu'a nyoto jɛya bim 'bɥhmi rá ndɔ nε 'bɛx bi du. 37 Nε bim 'bɥsɛ goho 'dǎte ma goho nɛya, ya xɛn dǎc'yɛi a. Nε nu ra Ana, mi zǎm bɥ ja ra dɔniɟa a. Min yǎui Oɟa ra pa nε ra xui, nε ja yɥ pa him mi sihmɛ 'bɥ i thǎnde Oɟa. 38 Nu'bɥ min yǎhɥ ra Simeón ra María nε ra José, bi zɔm bɥ ra Ana, nε 'bɛx bi xi Oɟa jamadi 'bɥ mi nu'a ra 'uere, nguetho bi bǎdi gue yú yǎnte ɥ. Janangu'e'a bi 'yɛmp'ɥ to'o mi tɔmp' yú yǎnte ngue ya bi zɔh ya.

Bi mbenc'a ra José bɥ ra hnini Nazaret nε rá xisu

39 Nu'bɥ mi 'yɔt'ɥ gǎtho mi man rán t'ɛdi Oɟa ngue da 'yɔt'e, nu ra José nε ra María bi mbeng bɥ ja ra hnini Nazaret bɥ ja ra xɛqui Galilea. 40 Nε nu'a ra t'ɛhni bin te mǎn zaqui a, nε mi ja rán 'yomfɛni xɛn ho. Nε ɛmmɛ bi ɟap Oɟa a.

Dɛ'mayon jɛya pɛ'ts'a ra Jesús 'bɥ mi mba bɥ ja ra dɔniɟa

41 Nu ra José nε ra María zǎi n'dandɛ n'da jɛya i pa bɥ ja ra hnini Jerusalén da nu ra dǎmpɛti ngue ran dǎbaxjua. 42 Nε nu'bɥ mi mbɛ'ts'a 'dɛ'mayon jɛya ra Jesús, bi mbǎhǎ bɥ ja ra hnini Jerusalén ngue da nu ra dǎmpɛti bɥ. 43 Nu'bɥ mi gua'a ram pɛti, bi mbeng bɥ yú ngu yɥ jǎ'i. Nε nu'bɥ mi mba bɥ 'yu ra José nε ra María, him mi pǎ'ɥ ngue bá copɥ a ra Jesús. 44 Pɛ mim bɛni min 'yohɥ yú amigo. Nε n'dapa bin 'yo bɥ ja ra 'yu. Nε nu'bɥ mín de bin sǎya bɥya, nε nɔ'o bɥ ra Jesús. Nε nu rá mbe nε rá ta bi 'yǎn'dɥ yú amigo: “Ha gbán 'yohɥ a ra Jesús,” nε'ɥ yú mɛni bi 'yǎnni. 45 Pɛ him bi dɛni, janangu'e'a bi mbeng bɥ Jerusalén, bi hyom bɥ.

46 Nε ná hyupa b̃ỹa ja bi d̃im b̃u ja ra d̃anij̃a. Mi 'b̃uhmb̃u b̃u ỹu x̃ānbate nij̃a. Nε nu'a ra Jesús mi øde 'b̃e'a mi man'̃u nε bi 'ỹān ỹu t'ānni 'b̃e'a bi 'ỹøde. 47 Nu ỹu x̃ānbate nij̃a b̃ỹa bi hyonya thoho nanguē gātho 'b̃e'a mi p̃a'a ra Jesús. 48 Nε nu'a rá mbe nε ra José, bi hyonya thoho 'b̃u mi nu i ỹāh̃u ỹu x̃ānbate. Nu'a rá mbe bi 'ỹēmbi:

—Ts'unt 'u, hanja in jab̃u gá 'ỹorca'be, nguetho nu'a ni ta nēcā ēmmē dá hon'a'be nε mi tu ma mb̃ui'be.

49 Nu ra Jesús bi d̃adi:

—Pε nde'b̃u hin xquí hyongüi, nguetho guí pah̃mi ngue jatho ga øt'ä rá 'b̃efi ma Ta.

50 Pε nu'̃u, him bi b̃adi 'b̃e'a nam b̃on'a bi man'a.

51 Pε nu'a ra Jesús 'bex bi mbähä b̃u ja rá ngu b̃u ra hnini Nazaret, nε nz̃ai mi øt'a i pa nsifi. Pε nu'a rá mbe mim b̃enthob̃u ja rá mb̃ui 'b̃e'a gātho bin ja. 52 Nu ra Jesús, in te rá j̃a'i nε in te rán 'yomf̃eni. Nε gātho ỹu j̃a'i mi numanho a nε'a Oj̃a mi numanho a.

3

Xuua Nxixỹa bi d̃u'mi bi man rá m hma Oj̃a b̃u ma'ueni

1-2 Nu'b̃u ná 'de'ma c̃ut'a ñj̃eya in ts'ut'abi ra hmuts'ut'abi Tiberio, nε bin ỹaui Oj̃a ra Xuua b̃u ja ra d̃apo mi 'b̃ui, bi xifi di d̃amp'a rá 'b̃efi. Nε gue'a ra Xuua rá ts'unt'̃u ra Zacarías a. Nε guet'a ra j̃eya bin ts'ut'abi ra Poncio Pilato b̃u ja ra x̃equi Galilea, nε n'dat'a ra j̃eya bin ts'ut'abi a ra Felipe b̃u ja ra x̃equi Iturea nε ra x̃equi Traconite. Nu'a ra Felipe ngue rán 'yoh̃u ra Poncio Pilato. Nε guet'a ra j̃eya a bin ts'ut'abi ra Lisanĩas b̃u ja ra x̃equi Abilinia. Nε 'dat'a ra j̃eya mi ng̃arpa mb̃äjä ra Anás nε ra Caifás b̃u Jerusalén. 3 Nε nub̃ỹa, bi d̃amp' rá 'b̃efi ra Xuua Nxixỹa, bin 'yo b̃u n'danguadi ra d̃athe Jordán nε bi xih ỹu j̃a'i di p̃āh ỹān 'yomf̃eni nanguē ỹu ts'oqui,

n'dahma da mba ma punbi. Nε bi xifi din xixỹa b̃ỹa. 4 Nε guehna ra Xuua bi man'a ra Isaiás 'b̃u mi 'ỹēna:

N'da ra j̃a'i din ỹa b̃u ja ra d̃apo nε da 'ỹēna:

“Dami p̃āh nin 'yomf̃enih̃u, ga simhb̃u ra Hmu mi ts'utho da z̃øcua.

Dami hoc ni mb̃uih̃u, ga t̃ømhb̃u x̃ān ho.

5 Tengu ỹu mbothäi nε ỹu t'øhø din jũani

tengu n'da ra 'yu i pa ma hoqui, hingui ndaxni, i ũenthō, din ja b̃u ni mb̃uih̃u.

6 Nε gātho ỹu j̃a'i da nu'a ram p̃ørpate ba p̃end Oj̃a,” da 'ỹēna, bi 'ỹēn'a ra Isaiás.

7 Nε bi z̃øm b̃u ỹu j̃a'i b̃u 'b̃uh ra Xuua ngue in nde din xixỹa u. Nε nu ra Xuua bi 'ỹēmp'̃u:

—Nu'ah̃u tengu thoho 'b̃u gyú poz̃ah̃u, nε guí ēns̃eh̃u hin guin nuh̃u rá muui ni ts'oquih̃u 'b̃u gan xixỹah̃u, nε hin gui hoc ni mb̃uih̃u.

8 Pε nte di muui 'b̃u guí ēmh̃b̃u gán ỹamhb̃u ngue ya nim bomb̃øtah̃u ra Abraham. Pε ñeh̃ya ỹu do i 'bongua mi s̃ä xt̃ä 'ỹēna ỹu t'uh̃ni ra Abraham gue'b̃u gue'a xt̃ān nde Oj̃a a. 9 Nε nu'a to'o gātho him bi p̃āh ỹān 'yomf̃eni nanguē ỹu ts'oqui, tengu'b̃u ỹu za ngue hingui ho ỹān d̃ät'o. Nε nu rán ts'onza Oj̃a ya mahoqui x̃ān ho ngue da 'ỹex'̃u ỹu za hingui ho ỹān d̃ät'o, nε da th̃øsp̃u ja ra sibi din z̃ø, bi 'ỹēn a ra Xuua.

10 Nu ỹu j̃a'i b̃ỹa, bi 'ỹēn'̃u:

—'B̃e'a s̃ä ga øt'ähe 'b̃u, bi 'ỹēmp'̃a ra Xuua.

11 Nu ra Xuua bi d̃ati:

—Nu'a to'o i ja yoho ỹu pah̃ni, di un'na n'da to'o hin'ỹu rá pah̃ni. Nε nu'a to'o i ja 'b̃e'a da zi, di unni ts'̃u a to'o hin'ỹu da zi, bi 'ỹēna.

12 Nε'̃u 'da ỹu hỹacah̃äi x̃i z̃øm b̃u ngue in nde da mba ma xixỹabi, bi 'ỹān'd̃u:

—X̃ānbate i, 'b̃e'a s̃ä ga øt'ähe.

13 Nu ra Xuua bi d̃ati:

—'Yo guí huspah_u man'da ra renta, p_e hont'a i man rán t'ēdi ra hāi gui hyaj_u.

¹⁴ N_e'u 'da y_u dofui bi 'yānni:

—N_ecāhe, 'b_e'a s_a ga øt'āhe, bi 'y_en'ū.

Nu ra Xuua bi d_ati:

—O guí h_acuah_u ra mbeti y_u j_a'i nangu_e ni ts'edizeh_u. N_e o gadí y_af_u n'da ra j_a'i 'b_u guí p_ahmb_u him majua_ni a guí mamhb_u. N_e hin guim b_emh_u ngue man'da *ε*mm_e x_un ngu guí t_ahmb_u, p_e hont'a nin zābi guí t_ahmb_u, bi 'y_en'a ra Xuua.

¹⁵ N_e x_un ngu *u* ngue mi t_ø'ma ra Cristo mim b_ense *u* ngue *ε*m_bi ra Cristo a ra Xuua. ¹⁶ P_e nu'a ra Xuua bi 'y_emp'ū:

—Nugā dí xixy_a ah_u ngue ra dehe thoho, p_e ba *ε'a n'da ja rá ts'edi xinda guecā, hin dí s_ucā tengu a. Nu'a di hoc'ah_u nangu_e rá Hogand_ahi Oj_a tengu'b_u xtí hoc'ah_u ra sibi. ¹⁷ N_e da huahn'd_u y_u j_a'i tengu 'b_u i pa nt'ei y_u trigo. Nu rá xi di 'uec ran d_ahi, n_e nu y_u trigo da mba m'b_e'ts'i, p_e nu y_u xi da t'up_u ja ra sibi nj_am'b_u i hu_et'i, in jab_u da 'y_øt' 'b_u bi huahn y_u j_a'i a ra Cristo, bi 'y_en a ra Xuua.*

¹⁸ N_e x_un ngu mi'da y_um hma bi xi *u* y_u j_a'i nangu_e ran ho ma'da'yo.

¹⁹ P_e nu ra Xuua bi d_amhy_a ra ts'ut'abi Herodes nguetho nu ra Herodes bi zin'a rá 'b_epozeh_e, ngue rá xisu ra Felipe, í Herodías a ra xisu. N_e hinga hont'a p_e x_un ngu mi'da y_un ts'o bi 'y_øt'a, janangu_e bi d_amhy_a. ²⁰ P_e nu ra Herodes man'da x_un ngu rá ts'oqui bi 'y_øt'e nguetho bi got'a fādi a ra Xuua.

Ra Jesús bin xixy_a

²¹ Nu'b_u mi xixy_aba y_u j_a'i a ra Xuua, n_e'a ra Jesús bi mba b_u, bin xixy_a. ²² N_e nu ra Jesús 'b_u mi y_aui Oj_a, 'b_ex bá xoh mah_ets'i n_e bá c_a a rá Hogand_ahi Oj_a tengu n'da ra t'az_u, n_e bi zoxp_u ja rá j_a'i ra Jesús. N_e bi t'ø'a n'da ra nde mah_ets'i bi 'y_ena:

—Nu'i ma Ts'unt'ū i, *ε*mm_e dadí hu_ec'i i, n_e dí numanho i, bi 'y_en Oj_a.

Nu'ū y_um bomb_øta ra Jesús

²³ Nu ra Jesús mi p_e'ts'a n'dāte ma'det'a nj_eya 'b_u mi d_ump' rá 'b_efi ua ja ra hāi. Nu y_u j_a'i mim b_eni rá ts'unt'ū ra José a ra Jesús. N_e nu ra José rá ts'unt'ū ra Elí a. ²⁴ Nu ra Elí, nu'a rá ta, gue'a ra Matat a. Nu ra Matat, nu'a rá ta gue'a ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta gue'a ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta gue'a ra Jana a. Nu ra Jana, nu'a rá ta gue'a ra José a. ²⁵ Nu ra José, nu'a rá ta ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Amós a. Nu ra Amós, nu'a rá ta ra Nahum a. Nu ra Nahum, nu'a rá ta ra Esli a. Nu ra Esli, nu'a rá ta ra Nagai a. ²⁶ Nu ra Nagai, nu'a rá ta ra Maat a. Nu ra Maat, nu'a rá ta, ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Semei a. Nu ra Semei, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Judá a. ²⁷ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Joana a. Nu ra Joana, nu'a rá ta ra Resa a. Nu ra Resa, nu'a rá ta ra Zorobabel a. Nu ra Zorobabel, nu'a rá ta ra Salatiel a. Nu'a ra Salatiel, nu'a rá ta ra Neri a. ²⁸ Nu ra Neri, nu'a rá ta ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta ra Adi a. Nu ra Adi, nu'a rá ta ra Cosam a. Nu ra Cosam, nu'a rá ta ra Elmodam a. Nu ra Elmodam, nu'a rá ta, ra Er a. ²⁹ Nu ra Er nu'a rá ta ra Josué a. Nu ra Josué, nu'a rá ta ra Eliezer a. Nu ra Eliezer, nu'a rá ta ra Jorim a. Nu ra Jorim, nu'a rá ta ra Matat a. ³⁰ Nu ra Matat, nu'a rá ta ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta ra Simeón a. Nu ra Simeón, nu'a rá ta ra Judá a. Nu ra Judá, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Jonán a. Nu ra Jonán, nu'a rá ta ra Eliaquim a. ³¹ Nu ra Eliaquim, nu'a rá ta, ra Melea a. Nu ra Melea, nu'a rá ta, ra Mainán a. Nu ra Mainán, nu'a rá ta ra Matata a. Nu ra Matata, nu'a rá ta, ra Natán a. ³² Nu ra Natán, nu'a rá ta, ra David a. Nu ra David, nu'a

rá ta, ra Isaí a. Nu ra Isaí, nu'a rá ta, ra Obed a. Nu ra Obed, nu'a rá ta, ra Booz a. Nu ra Booz, nu'a rá ta ra Salmón a. Nu ra Salmón, nu'a rá ta, ra Naasón a. ³³ Nu ra Naasón, nu'a rá ta ra Aminadab a. Nu ra Aminadab, nu'a rá ta ra Aram a. Nu ra Aram, nu'a rá ta ra Esrom a. Nu ra Esrom, nu'a rá ta ra Fares a. Nu ra Fares, nu'a rá ta ra Judá a. ³⁴ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Jacob a. Nu ra Jacob, nu'a rá ta ra Isaac a. Nu ra Isaac, nu'a rá ta ra Abraham a. Nu ra Abraham, nu'a rá ta, ra Taré a. Nu ra Taré, nu'a rá ta ra Nacor a. ³⁵ Nu ra Nacor, nu'a rá ta ra Serug a. Nu ra Serug, nu'a rá ta ra Ragau a. Nu ra Ragau, nu'a rá ta, ra Peleg a. Nu ra Peleg, nu'a rá ta, ra Heber a. Nu ra Heber, nu'a rá ta, ra Sala a. ³⁶ Nu ra Sala, nu'a rá ta, ra Cainán a. Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Arfaxad a. Nu ra Arfaxad, nu'a rá ta, ra Sem a. Nu ra Sem, nu'a rá ta, ra Noé a. Nu ra Noé, nu'a rá ta, ra Lamec a. ³⁷ Nu ra Lamec, nu'a rá ta, ra Matusalén a. Nu ra Matusalén, nu'a rá ta, ra Enoc a. Nu ra Enoc, nu'a rá ta, ra Jared a. Nu ra Jared, nu'a rá ta, ra Mahalaleel a. Nu ra Mahalaleel, nu'a rá ta ra Cainán a. ³⁸ Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Enós a. Nu ra Enós, nu'a rá ta ra Set a. Nu ra Set, nu'a rá ta ra Adán a. Ne nu ra Adán, bi zänd Oja a.

4

Ra Jesús bi nu rán ts'äte ra zithu

¹ Nu ra Jesús bi nexpu ja ra dæthe Jordán ne min 'youi rá Hogandahi Oja. Ne nu'a rá Hogandahi Oja bi bænbi da mba bu ma'ueni bu ja ra dapo. ² Ne nyote pa ne nyote xui bim 'bupæ ja ra dapo ra Jesús. Ne bi ts'äp rá mbai, bi zä'a ra zithu. Ne xingui ts'u bin sihme gätho yu pa bim 'bupæ, ne bin tumanthuhu buya. ³ Ne bi 'yæn'a ra zithu:

—Nu'bu majuañi gue'e rá ts'ant'u Oja, dami japi dim hme ra do 'bengua, bi t'emp'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Nt'o'ti bu ja rám hman Oja: “Hinga hont'a ra hme díim 'buh yu ja'i pe ne'a gätho i man Oja,” bi t'emp'a ra zithu. Ne him bi 'yot'a bi sifi.

⁵ Pe nubaya, nu ra zithu bi zix a ra Jesús bu ja n'da ra t'ohø xæn hets'i, ne bi 'yuti hapæ gätho 'bu'u ja yu ts'edi yu ts'ut'abi ua ja ra häi, ⁶ ne bi 'yæmbi:

—Gätho guí nu ya ga 'da'a'i, nguetho ma mbetigä. Ya bin'daqui ne sä ga unni to'o gätho díim nde ga unni. ⁷ Ne nu'bu gan danyahmu bu ja ma gua ne gui thandegui, ga 'da a i gätho guín nu ya, i æn'a ra zithu.

⁸ Nu ra Jesús bi dæti:

—“Hont'a Oja, ra Hmu, ga thandehu ne ga ørpahæ rá 'bæfi a,” i æm bu ja rám hman Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁹ Nubaya, nu ra zithu bi zix mahøn'a a ra Jesús bu ra hnini Jerusalén, ne bin tøpæ magats'i thoho ra danija. Ne bi 'yæmbi:

—Nu'bu majuañi gue'e rá ts'ant'u i Oja, damin säqui, gui sonæ häi, ne hin hapæ gui 'uaqui, ¹⁰ nguetho nt'o'ti bu ja rám hman Oja:

Nu'a Oja bu pen'du yäm 'bæhni da mbäx'i.

¹¹ Ne da bent'i i ne hin hapæ gui 'uaqui, i æm bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yæn'a ra zithu.

¹² Nu ra Jesús bi dæti:

—Pe ne'a i mam bu ngue: “Nu Oja ma Hmuhæ njongui sä da zä'a ngue da bæ 'bu majuañi da 'yot'a im man'a,” i æm bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹³ Nu'bu mi gua'a bi man yæn ts'äte ra zithu, bi 'uepæya, bi zo'a ra Jesús 'da yu pa.

Ra Jesús bi damp' rá 'bæfi bu ja ra xequi Galilea

¹⁴ Nu ra Jesús bi mbeng bu ja ra häi Galilea, min 'youi rá Hogandahi Oja. Ne gätho yu ja'i mi 'bupæ bi 'yot'a i øt' ra Jesús. ¹⁵ Ne bi xänba yu ja'i bu ja yu niña, ne gätho bi numanho a.

Nu ra Jesús bi mba b_u ja ra hnini Nazaret guep_u bin te

¹⁶ Nu ra Jesús b_uya bi mba b_u ja ra hnini Nazaret, guep_u bin te. Nu ra pa ran s_äya bi mba b_u ja ra ni_ja tengu z_äi mi ørp_u hap_u mí 'yo. N_e bim 'b_äi ngue da n_eh r_äm hman Oj_ä. ¹⁷ N_e bin t'un'na rá s_öcu_ä bi 'yo't'a ra p_öngahy_ä Isaías, n_e bi t_änts'a ra s_öcu_ä guep_u i *ë*na:

¹⁸ Nu'a Oj_ä bi 'y_ens_{cä} rá Hogand_ähi nguetho bi huang_ä n_e bá p_ëng_ä ga xih y_u hyoya ran ho ma'da'yo.

Bá p_ëng_ä ngue ga hurpa y_ü mb_üi to'o i ja y_u dumb_üi.

N_e ga xocua *u* to'o x_i bent'a ra z_ith_u tengu'b_u i of_ädi *u*.

Ga xocpa y_{än} 'yomf_ëni y_u j_ä'i n_e da b_ä'a maju_äni rá 'yu Oj_ä *u*.

N_e ga japi him man z_ä ran *u u* di unba y_ü hmu.

¹⁹ N_e ga xih y_u j_ä'i ngue bi z_ön ra ora da 'yörpa rá mate Oj_ä *u*, i *ëm* b_u ja rá s_öcu_ä ra Isaías guep_u bi n_eh ra Jesús.

²⁰ Nu ra Jesús 'b_u mi gua'a bi n_eh ra s_öcu_ä, bi mbants'i, bi uni da 'b_es' mah_ön'a ra s_öcu_ä. N_e bi hyuh p_üya ngue da xi *u* 'b_e'a mí mam b_u. N_e g_ätho y_u j_ä'i mi 'b_up_u ja ra ni_ja bi hy_ët'a ra Jesús. ²¹ Nu'a bi 'y_ena:

—Nu'a dá n_ec_ä ya, mi mam b_u ja rá s_öcu_ä ra Isaías ngue mi ma din ja, n_e bin ja a ya, nguetho dí 'b_üc_ä ua, bi 'y_ena.

²² N_e g_ätho y_u j_ä'i bin y_ämanho nangue ra Jesús n_e bi hyonya thoho nguetho mahotho a bi man ra Jesús b_u ja ra ni_ja. N_e *ë*n'*u*:

—Hanja ngub_u i øt'e, *ë*n'*u* nguetho im b_ëni gue ra Jesús rá ts'ant'*u* ra José.

²³ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp'*u*:

—Masque guí nde guí xij_u a ram hma i *ë*na: “Grá 'yøthebate, damin hocz_eh_e,” masque guí nde guí xij_u a, nguetho guím b_ënse_h*u*, hin dí øt'ua ja ma hnini z_eh_e *u* y_{än} t'øt'e nuixte tengu dá øt'ä b_u ja ra hnini

Capernaum, bi 'y_ena. ²⁴ Maju_äni dí xi a_h*u*, n'da rá p_öngahy_ä Oj_ä hingui hnumansu b_u ja rá häiz_eh_e.

²⁵ Njab_u bi 'yøt' ra p_öngahy_ä Elías 'b_u maya'b_u. X_{än} ngu y_u xisu x_i du y_ü ndø mi 'b_üi ngue y_ü mijud_{iö}h_u, gue'b_u him bin 'ye hyu j_eya made, n_e bin ja ra thuhu b_u. ²⁶ P_e him bi mb_äx'a n'da ra xisu x_i du rá ndø b_u ja rá häiz_eh_e, p_egue bi 'b_en b_u ra hnini Sarepta guep_u ra häi Sidón, da mb_äx a n'da ra xisu mi 'b_up_u, bi 'y_ena. ²⁷ N_e nguetho bi 'yøt' ra p_öngahy_ä Eliseo, guexta'a x_{än} ngu y_ü mijud_{iö}h_u mi h_emb ra t'axca'ya, p_e xinga n'da bi hoc'a ra p_öngahy_ä ngue y_ü m_enguz_eh_e*u*, h_önt'a ra hmudof_üi Naamán, ra m_engu b_u ra häi Siria, bi hoqui, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁸ N_e nu'b_u mi man'a ra Jesús a bi ma, nu y_u j_ä'i mi 'b_up_u ja ra ni_ja *ë*mme bin c_ue b_uya. ²⁹ N_e bi ndants'*u* bi bent'a ra Jesús n_e bi zixp_u may_ä ra nyuni, im b_ëni da hyøm b_u ja ra mba'ye. ³⁰ P_e nu'a ra Jesús bi tho in de b_u 'b_uh y_u j_ä'i, n_e bi zop_u *u*, n_e hin te bin jap'a.

Bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min 'youi ra z_ith_u a ra Jesús b_u ja ra ni_ja

³¹ N_e nu'a ra Jesús bi mbeng b_u ja ra hnini Capernaum b_u ja ra häi Galilea, n_e i xänba y_u j_ä'i 'b_u ra pa ran s_äya. ³² N_e g_ätho y_u j_ä'i bi hyonya thoho nangue rán xädi a, nguetho ra Jesús bi 'yuti xän ho ngue mi ja rán t'ëdi gue'b_u mi xänbi.

³³ Nu n'da ra pa mi 'b_up_u ra Jesús b_u ja ra d_äni_ja n_e mi 'b_up_u n'da ran 'yoh_u min 'youi ra z_ith_u, n_e *ë*mme nts'edi bi mbafi, n_e bi 'y_ena:

³⁴ —Gra Jesús, ra m_engu Nazaret, 'b_e'a guí nde guí 'yørcahe, ha guí juaje ya. Nug_ä dí p_äc_ä to'o i, rá Hogam 'b_ehni Oj_ä i.

³⁵ N_e nu ra Jesús bi 'y_embi:

—Damin h_e n_e guí pøm b_u ja rá mb_üi na ran 'yoh_u.

N_e nu'a ra z_ith_u nts'edi bi hyøm_{ma} häi ran 'yoh_u b_u 'b_äh y_u j_ä'i n_e bi bøm b_u rá mb_üi ran 'yoh_u b_uya, p_e

hin hapu bi unba ran 'yohu. ³⁶ Ne bi hyonya thoho yu ja'i 'be'a bin ja na ran 'yohu. Ne bin 'yemzehe n'da ngu n'da: "Be'a ni ts'edi i ja na ran 'yohu ne i sa i hon'a thi yu zithu," bin 'yemzehe u.

³⁷ Ne bi t'ode gätho ra xequi bu 'be'a bi 'yot'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Simón Pedro

³⁸ Nu ra Jesús buya bi böm bu ja ra nija, bi mba bu ja rá ngu ra Simón Pedro. Ne nu'a rá suto ra Simón Pedro, xun u, nts'edi ra pa mi ja. Ne bi si a ra Jesús ngue xun u a ra xisu. ³⁹ Nu ra Jesús bim 'bäpu mi 'ben'a ra hyenni, ne bi ma ngue da bön'a ra pa. 'Bex bi bön'a ra pa, hin hapu xun u buya. 'Bex bi ndants'a ra xisu ne bi hoc ran sihme, bi 'uñ'u.

Nu ra Jesús bi hoqui xun ngu yu ja'i

⁴⁰ Ne nu'bu mí yuh ra hyadi, gätho yu hyenni bi ts'ixpu 'buh ra Jesús. Ne 'bex bi yan'u yu hyenni 'bu mi mba nthädi n'da ngu n'da u, bi dā'a ra Jesús. ⁴¹ Ne yu zithu min 'yohu 'da yu ja'i bi japi da bön'u. Ne nts'edi i mba'u, i ɛn'u:

—Nu'i, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'emp'a ra Jesús.

Pe nu ra Jesús him bi japi din ya nguetho mi pa'u gue ra Cristo a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi man rám hma bu ra xequi Galilea

⁴² Ne nu'bu mi hyax buya, t'uxuditho bi mbase bu ma'ueni ra Jesús. Nu yu ja'i bi hyoni gue'bu go mi dñi, ne him min nde'u da mba ra Jesús. ⁴³ Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nugä jatho ga mbagä mi'da yu hnini, ga mam bu ran ho ma'da'yo, ga xih yu ja'i 'bepu ní manda rá ts'edi Oja ua, jananjabu bá pengä Oja, bi 'yena.

⁴⁴ Ne bi thopu ja mi'da yu hnini ja ra xequi Galilea buya, ne bi mam bu rám hma bu ja yu nija.

5

'Da yu mbahuq bi jap'a ra Jesús xun ngu bi de yu hua

¹ Ne man'da ra pa, ra Jesús mi 'bäpu ja ndendahe Genesaret. Ne emme mi du bu yu ja'i in nde da 'yoh rám hman Oja, ne hingui sä bu dim 'bä'a ra Jesús. ² Ne bi nu, i hōpu yoho yu mbosa hin te i ja bu mbo. Ne bi zo'u yá mbeti bu ndenthe gue'bu mi mben yá xit'a. ³ Nu'a n'da, rá mbeti ra Simón Pedro, ne bi hyu'a ra Jesús. Ne bi xi'a ra Simón da gon'i ts'u ra mbosa. Ne nu yu ja'i bim 'bäpu ndenthe u. Nu ra Jesús bi xänba u yu ja'i buya. ⁴ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—Dami tham bu xun he ra dehe, ne gui 'yem bu ni xit'a. Guepu da zä gui the yu hua.

⁵ Pe bi 'yēn'a ra Simón:

—Xänbate, gätho ra xui dám pēhmbē ne hin te dá thehe yu hua, pe nu'bu guím ma, ga emhbe mahōn'a, bi 'yēna.

⁶ Ne bi 'yem buya, ne xun ngu bi de yu hua gue'bu go mi mbadi bin tan yá xit'a. ⁷ Ne bi xi'u yá mimbahuqhu di ze'i ts'u. Ne bi yuts'i gätho yoho yá mbosa, ne in nde da dom bu mbo ra dehe yu mbosa nanguē nán hyu yu hua. ⁸ Ne nu'bu mi nu ra Simón Pedro 'be'a bin ja, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yēmbi:

—Dami 'ue'i ts'u nanguecā nguetho nugä drá dādits'oquigā, bi 'yēn'a ra Pedro.

⁹ Ngubu bi ma nguetho bi hyonya thoho ngue xun ngu yu hua bi de. ¹⁰ Ne'a ra Jacobo ne ra Xuua ngue yá ts'ant'u ra Zebedeo, bi hyonya thoho u. Ne nu'u mi comhbu rá 'befi a ra Pedro. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—O guín su ne nuya gui dū mi gui hyon yu ja'i to'o da 'yēc'yēigui, bi 'yēmbi.

¹¹ Ne nu'bu mí zōm bu ndenthe u yá mbosa buya, bi den'na ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí hẽmb ra t'axca'ya

¹² Nu n'da ra pa mi 'bũpũ ja n'da ra hnini ra Jesús. Ne'a n'da ran 'yohũ mi 'bũpũ, mi hẽmb ra t'axca'ya gãtho rá ja'i. Ne nu'a ran 'yohũ 'bũ mi nu a ra Jesús, 'bex bim 'bemfo bũ ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yãp ra mate ran 'yohũ ngue in nde da yãni, bi 'yẽmbi:

—Ma Hmu i nu' bũ guín nde, da zã gui jaqui da yãngã.

¹³ Nu ra Jesús bi ðati ne bi 'yẽmbi: —Nugã, ðín nde ngue 'bex da zã i. Nuya bi yãn'a ya, bi 'yẽmbi.

'Bex bi zã'a ran 'yohũ bũya.

¹⁴ Ne nu ra Jesús bi hecua a ran 'yohũ gue hin da mam bũ 'bũh yũ ja'i, pẽ da mam bũ 'bũh yũ mbãja. Ne bi 'yẽmbi:

—Ní mba bũ 'bũh yũ mbãja, gui 'yõt'a rán t'ẽdi ra Moisés ngue da 'yõt'a n'da 'bũ bi yãn'a ra t'axca'ya, n'dahma da bãh yũ ja'i ngue ma-juãni bi yãn'i, bi 'yẽn'a ra Jesús.

¹⁵ Pẽ nu'ũ yũ ja'i guemhma mi ma hõnbũ go hapũ ja yũ hnini 'be'a gãtho øt'a ra Jesús, ne man'da xũn ngu bi mba bũ mi 'bũi ngue da 'yõse ı 'be'a i man'a, ngue in nde ðin hocpa yũn ı i hẽmp'i 'da'ũ. Ne xũn ngu bi hoc'a ra Jesús, madague'a hõnt'a go mán ı mi hẽmp'ũ. ¹⁶ Nu'a ra Jesús bũya mi pa bũ ma'ueni guepũ hingui 'bũh yũ ja'i, ðin yãui Ojã.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mi ts'a rá ja'i

¹⁷ Nu n'da ra pa bi xãnba yũ ja'i ra Jesús. Ne mi 'bũpũ 'da yũ fariseo ne 'da yũ xãnbate nija, xpí 'yẽ'ũ hõnbũ go hapũ i ja yũ hnini bũ ra xequi Galilea ne ra xequi Judea, ne pũ ra ðahnini Jerusalén. Ne nu'a ra Jesús bi 'yut'ũ ngue min 'youi xũn ngu rá ts'edi Ojã 'bũ mi hoc yũn zãman'ũ. ¹⁸ Ne bi zõm bũ 'da yũn 'yohũ, bá tu n'da ran 'yohũ xũn ı, mi ts'a rá ja'i a, ox ra 'beza. Ne xũn nde xtãn yũrpũ mbo 'bũh ra Jesús. ¹⁹ Pẽ ẽmmẽ ðũ yũ

ja'i bũ ja ra goxthi, ne hin hapũ sä ði yũt'i. Janangue'a bi zix ra dãrgẽhe bũ maxõts'e ra ngu, ne bi xospa rá 'bet'e ne bi cã'ma ran 'yohũ bũ made i 'bã'a ra Jesús. Ne ox ra 'beza 'bũ mi cãmp'ũ. ²⁰ Bi bãh ra Jesús bũya gue i ẽc'yẽi xũn ho ı yũn 'yohũ gue i ja rá ts'edi a, 'bũ mi nu'a bi 'yõt'ũ. Janangue'a bi 'yẽmp'a ra dãrgẽhe:

—Amigo, ya ma punbi ni ts'oqui, bi 'yẽmbi.

²¹ Pẽ nu'ũ yũ fariseo ne yũ xãnbate nija bin 'yẽmzehe ı: “Hanja na ran 'yohũ ngue ẽna da 'yõt'a i øt' Ojã, ne ya ẽna sä ði punba rá ts'oqui n'da ra ja'i. Hingui numansu Ojã na,” bi 'yẽmp'ũ yũ xãnbate ne yũ fariseo.

²² Pẽ nu'a ra Jesús i pãdi 'be'a im be'n'ũ, ne bi 'yẽmp'ũ:

—Hanja in jabũ guím bẽmhũ. ²³ Ha guím bẽmhũ ngue nte ní mbatho dá xicã ran 'yohũ, ngue rá ts'oqui ya xũm punbi. Ha guím bẽmhũ man'da xquí pãhmbũ ngue i ja ma ts'edi 'bũ ga xifi da ndants'i, ðin 'yo. ²⁴ Pẽ ga ut'ahũ ngue i ja man t'ẽdi ua ja ra hãi ga punba yá ts'oqui n'da ra ja'i, ngue ga japi ðin 'yo na ran 'yohũ, guecã gue ðãn ja'igã ua ja ra ximhãi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ne nubũya bi 'yẽmp'a mí ts'a rá ja'i:

—Dami ndants'i, gui cãx ni fĩdi ne gui mba ni ngu, bi t'ẽmbi.

²⁵ 'Bex bi ndants'a ran 'yohũ bi gãx rá fĩdi ne bi mba rá ngu, ne bi 'yẽspa Ojã bũ ní mba. Ne gãtho yũ ja'i mi 'bũpũ bi nu 'be'a bin ja. ²⁶ Ne gãtho bi hyonya thoho ı, ne bin su, bi 'yẽspa Ojã ne bi 'yẽn'ũ:

—N'da ran t'øt'e nuĩxte dá nuhũ ra pa jabũ ya, bi 'yẽn'ũ yũ ja'i.

Ra Jesús bi xih ra Leví da ðenni

²⁷ M'bejua bũya, bi bõm bũ ja ra ngu ra Jesús, ne bi thopũ mi hu'a ra Leví, guepũ mí hãc rán ju't'i ra hãi, nguetho ra hyãcãhãi a. Ne nu'a ra Jesús bi 'yẽna:

—Dami tẽngui, bi t'ẽmp'a ra Leví.

28 Nu ra Leví b̃ya, 'bex bi ndants'a, bi zop̃a gátho mi ja ne bi den'na ra Jesús.

29 Ne nu'a ra Leví b̃ya, bi 'yøt'a n'da ran sihm̃e x̃n ndoho b̃a ja rá ngu, ngue bin sihm̃e b̃a ra Jesús. Ne bi zøm̃ b̃a ja ran sihm̃e x̃n ngu ỹa hyaçah̃i ne x̃n ngu mi'da ỹa j̃a'i, 'darp̃a bin sihm̃e b̃a ra Jesús. 30 P̃e nu'̃a ỹa fariseo ne ỹa x̃nbate nija bi 'ỹena:

—Hanja gní sihm̃e b̃a ỹa d̃adits'oqui ne ỹa ziyate hyaçah̃i, bi t'ẽmp'̃a ỹa x̃adi ra Jesús.

31 Nu ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti 'b̃a mi d̃at'̃a:

—To'o i 'b̃a mán zaqui hingui hon'a to'o da 'yøthe, p̃e hont'a to'o x̃n ̃a i hon'a da 'yøthe. 32 Nug̃a ma 'b̃efig̃a ngue ga xih ỹa d̃adits'oqui di p̃ah ỹan 'yomf̃eni. P̃e nu'̃a to'o ẽnse mahoqui ỹa mb̃ai, ne hingui s̃a ga ze'̃a, bi 'ỹen'a ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús hanja him bi 'ỹe't' ỹan sihm̃e ỹa x̃adi

33 Ne bi t'ẽmp'̃a ra Jesús:

—Nu ỹa x̃adi ra Xuua Nxixỹa nz̃ai ẽ't' ỹan sihm̃e 'b̃a i ỹaui Oj̃a, ne'̃a ỹa x̃adi ỹa fariseo, p̃e nu ni x̃adi hin jam'̃b̃a ẽ't' ỹan sihm̃e. Hanja ngue in jab̃a, bi 'ỹembi.

34 Nu ra Jesús bi d̃ati:

—P̃e nu'̃a i 'b̃ap̃a ja ran th̃ati, hin da du ỹa mb̃ai nguetho 'b̃ap̃a a ran 'yoh̃a din th̃ati. Hin da 'ỹena ngue hin din sihm̃e ̃a. 35 P̃e da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yoh̃a, ne ja da 'ỹe't' ỹan sihm̃e b̃ya, bi 'ỹen'a ra Jesús.

36 Ne xø bi xih man'da ran t'uti, ngue da 'yuti hingui s̃a ỹa x̃adizehe ra Jesús da den'na ran yonx̃adi, ne bi 'ỹẽmp'̃a:

—Njo'o n'da ra j̃a'i da x̃en ma'da'yo rá pahni ngue da mbørba rá 'yapahni, nguetho nu'̃b̃a da mbørba a, hin da bøm̃anho ne di ts'ontho a ma'da'yo. 37 Ne njo'o to da xirp̃a ra 'yaxfani mbot'as̃ei ra vino ma'da'yo, nguetho nu'̃b̃a bin hogui, da føh ra 'yaxfani b̃ya.

Ne dim f̃an ra vino ne di ts'on'a ra 'yaxfani, gátho dim 'b̃edi. 38 Nu'a ra vino ma'da'yo da sirp̃a ma'da'yo ra xifani, ngue hin dim 'b̃eh ra vino, ne x̃in din ts'on'a ra xifani.

39 Ne to'o in z̃ai i si ra nyomvino, p̃e hingui nde a ra vino ma'da'yo, nguetho man'da x̃a c̃ahi ra nyomvino, ẽn'̃a. Guín jah̃a b̃a ngue hin guí numanhoh̃a man x̃adig̃a, bi 'ỹen'a ra Jesús.

6

Nu ra Jesús bi ma 'b̃e'a da t'øt' ra pa ran s̃aya

1 Nu n'da ra pa ran s̃aya, nu ra Jesús ne ỹa x̃adi bi thop̃a ja n'da ran ũatrigo. Nu ̃a ỹa x̃adi bi d̃uc'i 'da ỹa trigo. Bi d̃ent ỹa 'ỹe'̃a ỹa trigo, bi za b̃ya. 2 Ne nu'̃a 'da ỹa fariseo bi 'ỹẽmp'̃a:

—Hanja in jab̃a guí øth̃a, nguetho i mam b̃a ja man t'ẽdih̃a hingui s̃a guí 'yøth̃a ra 'b̃efi a ra pa ran s̃aya, bi 'ỹen'̃a.

3 Nu ra Jesús bi d̃ati:

—Ha hin guí p̃ahmb̃a 'b̃e'a mam b̃a ja rá søcũa Oj̃a ngue ne'a ra David bi mb̃esta man'da rán t'ẽdi Oj̃a, ne'̃a min 'yoh̃a, nu'̃b̃a mi tumanthuhu. 4 Nu'a ra David bi yarp̃a ja rá ngu Oj̃a ne bi zi ỹa thuhm̃e rán t'unni Oj̃a oxp̃a ja ra m̃exa, ne bi un'd̃a min 'yoh̃a. Ne hønse ỹa mb̃aj̃a i s̃a da zi ̃a. P̃e hin guím̃ b̃emhb̃a ra ts'oqui bi 'yøt'a ra David ne ỹan 'yoh̃a nguetho x̃n ho bi 'yøt'̃a, bi 'ỹen'a.

5 Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'ỹena:

—Ne nug̃a ngue dán j̃a'ig̃a ua ja ra ximh̃ai, dra Hmug̃a, ne ja man t'ẽdi ga mang̃a 'b̃e'a da 'yøt' ỹa j̃a'i ra pa ran s̃aya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh̃a mi mb̃edi rá 'ỹe

6 Ne xø man'da ra pa ran s̃aya, nu ra Jesús bi x̃anba ỹa j̃a'i b̃a ja ra nija. Ne mi 'b̃ap̃a n'da ran 'yoh̃a ra mb̃edi rán 'ỹei. 7 Ne'̃a 'da ỹa

xānbate nijā nē 'da yū fariseo mi 'bēpū, mi tōmthoho, in nde da nu 'bē'a da 'yōt'a ra Jesús ra pa ran sāya, nguetho in nde di yap'a. ⁸ Pē nu ra Jesús i pādi 'bē'a im bēn'ū. Nē bi xi'a ran 'yohū mi ja rá mbēdi'yē:

—Ba ģcua, damim 'bācua da nu'a yū jā'i, bi 'yēmbi.

Nē 'bex bi mba bū ran 'yohū. ⁹ Nu ra Jesús bi 'yēmp'ū būya:

—'Bē'a i mam bū ja man t'ēdihū, nda'a xūn ho ga ōthū. Ha i mam bū ga ōthū ran ho uague ran ts'o ga ōthū ra pa ran sāya. Uague i man bū gan yānbahū rá te n'da uague i mam bū ga jafū da du n'da a ra pa ran sāya, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁰ Nubūya, nu ra Jesús bi hyēt'ū yū jā'i, nē bi 'yēmp'a ran 'yohū:

—Dami juān ni 'yē.

Nu'a ran 'yohū bi juān rá 'yē, nē bin hogui xūn ho. ¹¹ Pē nu yū fariseo nē yū xānbate nijā ģmmē bin cūē'ū nē bi hyoni 'bē'a sā da 'yōrpa ra Jesús.

Ra Jesús bi huahn'dū 'de'mayoho yū xādi

¹² M'bejua būya bi mba bū ja n'da ra nyuni ra Jesús, haxa in yāui Ojā. ¹³ Nu'bū mi hyats'i bi zohn'dū yū xādi ngue i ja a da xifi mahōn'a. Nē bi huahni 'de'mayoho din 'yohū ngue yū 'bāihū. ¹⁴ Nē nu'ū bi huahni, gue'a ra Simón t'ēmbi ra Pedro, gue'a rá thuhu bi xih ra Jesús a. Nē'a ra Andrés, rán 'yohū a ra Simón, nē ra Jacobo, nē ra Xuua, nē ra Felipe, nē ra Bartolomé. ¹⁵ Nē ra Mateo, nē ra Tomás, nē man'da ra Jacobo rá ts'ant'ū ra Alfeo, nē ra Simón Zelotes, ¹⁶ nē ra Judas rán 'yohū ra Jacobo, nē ra Judas Iscariote, gue'a xī dā'a ra Jesús 'bū m'bejua. Nē gue'ū bi huan'na ra Jesús ū ngue yū 'bāihū.

Xūn ngu yū jā'i bi xānba a ra Jesús

¹⁷ Nubūya, nu ra Jesús nē yū xādi bi ģāpū ja ra nyuni nē bin thehū xūn ngu yū jā'i bū xūn juāni,

bí nēxpū yū hnini ra xēqui Judea, nēpū ra dāhnini Jerusalén, nēpū ndendādehe, guepū i ja ra hnini Tiro nē ra hnini Sidón. Nē nu'ū, bi zōm bū ngue in nde da 'yōde 'bē'a man ra Jesús, nē nu'ū mī'da būya, in nde da mba ma hogui ū. Nē nu ra Jesús bi hoc'ū. ¹⁸ Nē xūn ngu ū min 'yohū ra zīthu bi zōm bū, nē nu'a ra Jesús bi hyōn'a thi ū. ¹⁹ Nē gātho ū min nde da dārpa rá jā'i ra Jesús, nguetho gātho yū hyēnni bi hoc'a nangue rá ts'ēdi.

Ra Jesús bi ma to'o din johya nē to'o da nu ra dumbūi

²⁰ Nē nubūya, nu ra Jesús bi hyēt'ū yū xādi nē bi 'yēmp'ū:

—Guí hyoyahū, pē ya gá cūthū bū di manda rá ts'ēdi Ojā janangue'a majāpi ahū.

²¹ Nē guí tumanthuhū, pē Ojā di ja ahū guí tīmhbū a guí homhbū, janangue'a majāpi ahū.

Nē guí sāhū ra dumbūi ya, pē Ojā da hyut'a ni mbūihū, janangue'a majāpi ahū.

²² Nē ngutho 'bū i san ahū yū jā'i, nē'bū i 'uegue nangue ahū, nē'bū di c'āman'ū ahū, nē'bū da ndōm mants'o ni thuhū ngue guí tēngahū, guecā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, guemhma majāpi ahū. ²³ Gan johyahū, da hyu ni mbūihū 'bū din jabū da 'yōt'ahū yū jā'i, nguetho ngutho bi t'ōrpa ū yū pōngahyā mam'bet'o, nē i ja 'bē'a din 'da ahū ngue am 'bē'ts'i mahēts'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁴ Nē xō bi 'yēmp'ū:

—Pē í huēhi maha ahū gyū mēmbetihū ngue hōnt'a ni mbēti guím bēmhbū, nguetho ya hin guin nuhū man'da ran johya njām'bū da guadi.

²⁵ Nē í huēhi maha ahū, ngue guí ģmhbū hin te gadí 'bēhmbū, pēgue gan tumanthuhū.

Í huēhi maha ahū, ngue ja nin johya zēhēhū, nguetho m'bejua da du ni mbūihū.

26 Í huęhi maha ah_u ngue gátho i mamano nanguie ah_u y_u ja'i. Bin jabu y_u hyáte pongahya bi numano gátho y_u ja'i, bi 'yęn'a ra Jesús.

Dami huęc nin sui_hu, bi 'yęn'a ra Jesús

27 Pę dami 'yohmbu na ga xi ah_u ya, bi 'yęn'a ra Jesús:

—Gui huęc nin sui_hu ne gui 'yörpa ran ho u to'o i numan'u ah_u. 28 Ne dami 'yap Oja da mbax'u di c'aman'u ah_u, ne gui 'yap Oja da 'yęnsa rān japi u di un'nah_u. 29 Ne nu'bu n'da da mbep'a ni 'yoguh_u, gui 'bat ni hmi_hu da mbep'a man'da nguadi ni 'yoguh_u. Ne nu'bu n'da da gan'na ni cotoh_u, ne'a ni pahni gui unhd_u. 30 Dami unhd_u 'be'a gátho da 'ya ah_u, ne nu'a da than'nah_u hingui 'yāhmb_u. 31 Nu'bu gui ndeh_u da 'yot'ah_u ran ho ni mija'ih_u nde'bu gui 'yörpah_u ran ho.

32 Pę nu'bu hont'u di huęc'ah_u gui huęh_u, hin te di muui a 'bu, 'da'angu gá 'yoth_u u him mahoqui yá mbui. 33 Ne nu'bu hont'u bi 'yot'ah_u ran ho gui örpah_u ran ho, hin te di muui 'bu, nguetho in jabu öt'u him mahoqui yá mbui. 34 Ne nu'bu hont'u gui pahmb_u i jut'i gui hmit ni mbeti_h, hin te di muui 'bu, nguetho gue'a i öt' y_u ts'om'bāi, di hmit yá mits'om'bāih_u ngue im bęni da mba ma cospi rá mbeti. 35 Pę dí xi ah_u, dami huęc nin sui_hu, ne gui 'yörpah_u ran ho u, ne gui hmith_u madague'a gui padi hin di cos'ah_u. Nu'bu ngub_u gui 'yoth_u, gue'a nám padi gue yá t'ahni ah_u Oja. Ne i ja 'be'a di 'da ah_u Oja buya. Nguetho gue'a i öt' Oja, gátho i örpah_u ran ho madague'a hin da 'yęn'u: "Jamadi Oja." Ne gátho i örpah_u ran ho madague y_u ts'om'bāi u. 36 Dami huęc ni mija'ih_u tengutho bu i huęc'ah_u Oja ma Tah_u, bi 'yęn'a ra Jesús.

Hin gui 'yęmhbu bi 'yot' y_u ts'oqui u mi'da y_u ja'i

37 Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yęna:

—“Nuna bi 'yot' y_u ts'oqui,” hin gui 'yęmhbu, ne hin da t'ęn'ah_u gá 'yoth_u y_u ts'oqui 'bu. Ne 'yo gadi yafu ni mija'ih_u ne hin da zep'ah_u Oja, pę gam punbah_u ne Oja di pun'nah_u buya. 38 Dami un'du 'be'a i hon ni mija'ih_u, ne Oja man'da xan ngu di co'ts'ah_u ne dim fons thoho a di 'da ah_u xinda gue'a gadi un ni mija'ih_u. Nguetho da 'yot'ah_u Oja tengu gui örpah_u ni mija'ih_u, bi 'yęn'a ra Jesús.

39 Ne xö bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yęna:

—Hingui sä n'da ra xädä da 'yut ra 'yu rá mixädäui, ts'arp_u thoho da dāp_u ja ra hyę u. Ne nguetho n'da ra ja'i hingui sä da 'yut ran ho rá mija'iu' bu hingui pāse ran ho. 40 Ne nguetho n'da ra xädi, man'da hingui ngu padi xinda gue'a rá xānbate, ne nu'bu bi juah rān xädi, 'da'ingu i pahmi a. Nu'bu ts'utho i pa'a ra xānbate ne ts'utho i pa'a rá xädi.

41 Ne hingui sä gui mamhbu nanguie to'o i ja za ts'u ran ts'o 'bu xan ts'o ni mbuih_u. 42 Hanja gni 'yęmhbu gui zehmbu u mi'da y_u ja'i di hoc yá mbui, ne ęmme go xan ts'o ni mbuizeheh_u. Jatho 'be gui hoczehe ni mbuih_u, ja da zā gui zehmbu u mi'da, bi 'yęn'a ra Jesús.

Nanguie rān dāt'o dí fq'a ra za

43 Ne man'da bi man'a ra Jesús ngue bi 'yęna:

—Nu n'da ra hogaza hingui sä din zeh yān dāt'o ngue hingui ho. Ne nguetho a n'da ra za hingui ho, hingui sä din zeh yān dāt'o xan ho. 44 Nu yān dāt'o i zap_u, gue'a ctí pahmbu 'be'a ní za a ra za, nguetho hingui sä din zeh yān dāt'o ngue y_u higo bu ja ra 'uįnza. Ne xín din zeh yān dāt'o ngue y_u uva bu ja y_u t'ax'uįni. 45 Nguetho n'da ra ja'i xan ho rá mbui, i öt' ran ho tengu i ja

bə mbo rá mbəi. Nə ngutho n'da ra ts'om'bäi i øt' ran ts'o tengu i ja bə mbo rá mbəi, nguetho gätho a i ja bə mbo rá mbəi n'da, gue'a ní bøn rá nde n'da a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti ɛ i øt'a man ra Jesús nə'ɛ hingui øt'e

⁴⁶ Nə xə bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Hanja gni 'yɛnjə ni hmuju nə hin gui øthə 'be'a dí xi ahə. ⁴⁷ Ga xi ahə rán t'uti ɛ i øt'a dí mangä. ⁴⁸ Nu'ɛ, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohə bi hyø'a n'da rá ngu, nə xəñ hɛ bi 'yamp' ra häi ngue da mbämp'ɛ yə jədo. Nə nu'bə mam bá ɛh ra mboxthe, nte bi jap'a ra ngu, nguetho mbo bim foxa ra jədo. ⁴⁹ Pə nu'ɛ i øh ma nde nə hingui øt'a dí mangä, rán t'uti ɛ tengu n'da ran 'yohə bi hyøh rá ngu nə bi 'yɛx maxøts'e yə jədo, nə nu'bə mambá ɛ'a n'da ra mboxthe, 'bex bi yøt rán ngu bəya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhe n'da ra hmudofai

¹ Nə nu'bə mi gua'a man'a ra Jesús, bi mba mahøn'a bə ja ra hnini Capernaum. ² Nə mi 'bəpə n'da ra hmudofai, ra mengu bə Roma a. Nə xəñ'ɛ n'da rá 'yɛhe, nde da du. Nə nu'a ra hmudofai ɛmmə madi huɛc'a rá 'yɛhe. ³ Nə nu'bə mi 'yøde 'bəpə ra Jesús bá pehni 'da yə ngərbi bə ja ra hnini ngue da zix'a ra Jesús di hocpa rá 'yɛhe. ⁴ Nə nu'bə mi zøm bə 'bəh ra Jesús, bi 'yāp ra mate da mba, nə bi 'yɛmbi:

—Dín nde gui 'yørcahe ra mate gui mba, nguetho nu'a ra hmudofai ra hocjə'i a, ⁵ nə ɛmmə di huɛgahə ngue dyəjudiøhə. Nə nu'a bi guzehe a í thøh ma nijəhə, madague hing ra judiø a, bi 'yɛmbi.

⁶ Nu ra Jesús bi mbähä, nə nu'bə mi ts'utho da zøm bə ja rá ngu a ra hmudofai, pə nu'a ra hmudofai

bá pehni 'da yə amigo mahøn'a, din c'athə a ra Jesús, da 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui søm bə ja ma ngu, nguetho nugä hin dí sucä tengu i, ⁷ xingui sä ga ɛna ga mba gan yəui, nə hin drä judiögä. Pə dí pədi ngue i ja ni ts'edizəhe, ngue nu'bə guim ma da yəni, nə 'bex gue da yəni. ⁸ Tengu thohögä bin 'dac'i ts'ɛ man t'ɛdi, nə nu'bə i ja 'be'a dí xi ɛ ma dofai, nə'ɛ ma 'yɛhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nə ngutho i, sä guim mantho bə gui 'bäi nə 'bexgue da yəñ bəya, bi 'yɛn'a ra nde bá pehna ra hmudofai ngue bi man'ɛ yə amigo. ⁹ Nu ra Jesús bi hyonya thoho 'bə mi 'yø'a bi man'ɛ yəñ 'yohə ngue bá pehna ra hmudofai, nə bin yɛgui bí xi'ɛ mí tenni, nə bi 'yɛna:

—Xinga n'da ma mijudiøhə dá tɪngä ngue i ɛc'yɛi i ja ma ts'edi tengu a ran 'yohə, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nuya bin ja a bi 'yāqui, bi 'yɛna.

¹⁰ Nə bi mbeng bə ja ra ngu ɛ yə amigo a ra hmudofai bəya, nə bi nu'a rá 'yɛhe ra hmudofai ngue ya xí zä.

Nu ra Jesús bi xox rá ts'unt'ɛ n'da ra xisu xí du rá ndø

¹¹ Man'da ra pa bəya, ra Jesús bi mbähä yə xädi bə ja ra hnini Naín. Nə xəñ ngu yə jə'i mí tenni. ¹² Nə nu'bə mi zøm bə ndehnini, ba ɛpə yə 'yāgui, ba tu rá ts'unt'ɛ n'da ra xisu xí du rá ndø. Nə njo'o man'da rá ts'unt'ɛ. Nə xəñ ngu yə jə'i mín 'yohə yə 'yāgui. ¹³ Nə nu ra Jesús 'bə mi nu a ra xisu bəya, bi huɛc'a nə bi 'yɛmbi:

—O gui zoni, ɛn'a.

¹⁴ Nə nubəya, bi dā'a ra huada mi o ra du a ra Jesús nə bim 'bä'ɛ yəñ dute. Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra du bəya:

—Grä ts'unt'ɛ, dami ndants'i, bi 'yɛmbi.

¹⁵ Nə nu'a xí du 'bex bi ndants pə ja rá huada nə bin yə. Nu ra Jesús bəya, bi xi'a rá mbe da zits'i. ¹⁶ Nə

gätho yu ja'i mi 'bäpü bin su, ne bi 'yēspa Oja u.

—Nuya, n'da ra pōngahya nuihte dī 'bāhmbu ua, ne Oja da yānjū ya, yū ja'igāhū Oja ya, bi 'yēn'u.

¹⁷ Ne gätho yu ja'i mi 'bäpü, nēpü ra xēqui Judea, bi ma 'be'a bi 'yōt'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixya bi mbehni 'da da 'yānni to'o a ra Cristo

¹⁸ Ne bi si'a ra Xuua Nxixya 'be'a bi 'yōt'a ra Jesús, bi man u yū xādi.

¹⁹ Janangue'a nu ra Xuua bi zon'du yoho yū xādi ngue da mbēn bu 'būh ra Jesús ne da 'yānni: “Ha gue'e ra Cristo mi hma ba ēhe, uague ga thoqui ga tōmhbe,” guī 'yēnui, bi 'yēn'a ra Xuua. ²⁰ Ne nu'bū mi dīn'a ra Jesús u yām 'behni ra Xuua, bi 'yēmbi:

—Nu'a ra Xuua Nxixya bá pēngā'be nguetho in nde da bādi gue'bū gue'e ra Cristo i hma ba ēhe, uague ga thoqui ga tōmhbe, bi 'yēn'u.

²¹ Ne 'bex bi hoc'u 'da yu hyēnni a ra Jesús būya, ne bi hyōn'a thi yu zīthu ngue mīn 'yohu 'da yu ja'i, ne bi xocpa yū dā yu xādā. ²² Ne nubūya, bi 'yēmp'u yū xādi ra Xuua:

—Ní mbē ya, guī xihmi ra Xuua 'be'a gá nuui ua, ne 'be'a gá 'yōhmi ya. Guī 'yēnui: “Nu yu xādā i nu ran nēqui ya, ne yu dogua i sā i 'yo ya, ne nu'u mi hēmb ra t'axca'ya bi yān'u ya, ne yu gogu i ōhnahya ya, ne'u xī dū bi ndants'i, ne yu hyoya i ō'a ran ho ma'da'yo ya. ²³ Din johya u to'o i ēc'yei xūn ho, ne hin dī u't' yū mbūi u,” guī 'yēnui, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁴ Ne nu'bū mi mbēnc'u yām 'behni ra Xuua būya, nu ra Jesús bi ma 'be'a ōt' ra Xuua, ne bi 'yēmp'u yu ja'i:

—Nu'bū gá mbāhā bu ma'ueni ngue gá nuhū ra Xuua, 'be'a gá bēmhbū ngue gua nuhū bu. Ha guā nuhū n'da ran 'yohu xūn güent'i tengu n'da ra xithi i ēn ran dāhi. ²⁵ Uague gá nuhū n'da ran 'yohu mi

he ra pahni xūm hmadi. Pē nu'u, 'būpū ja ra ngunts'ut'abi u. ²⁶ Uague guā nuhū n'da rá pōngahya Oja. Majuāni a gá nuhū, ne hinga hōnt'a n'da rá pōngahya Oja, pē nu'a, xūn hēts'i rá ts'edi xinda gue'u mi'da yu pōngahya. ²⁷ Gue'a ra Xuua i hman bū ja rá sōcuā Oja, gue i ēna:

Nugā, ga pēhn'na n'da mam 'behni dim 'be'to bū gní mba, da xih yu ja'i da dōp'e xūn ho, i ēm bū ja rām hman Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁸ Xínga n'da ra ja'i mi 'būi ngue nuihte rá 'bēfi tengu ra Xuua. Pē nu'a to'o dim 'būpū di manda rá ts'edi Oja, nu rá 'bēfi da 'yōrpū madague'a ts'ūtho, pē man'da nuihte a xinda gue'a ra 'bēfi i ōt' ra Xuua ya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁹ Ne nu yu hyācahāi ne mi'da yu ja'i xī xixyāba ra Xuua Nxixya, 'bū mi 'yō a bi man ra Jesús, bi bā'u xūn ho i ōt' Oja. ³⁰ Pē nu yu fariseo ne yu xānbate nijā, ngue him bi nde'a ran xixya bi 'yōt' ra Xuua, him bi numanho'a bi nde Oja da 'yōrpa'u.

³¹ Ne xō bi 'yēn'a ra Jesús:

—'Be'a nín t'uti ga xī ahū ngue guī pāhmbū 'be'a guī ōthū. ³² Guī ōthū tengu ōt' yu t'ūhni 'bū in ēni ne i ēmp'u yū mit'ūhniū: “Nugāhe, dá pēhmbe ra 'bida pē nu'ahū hin gán nēhmbū,” ēn'u 'da. Ne xō ēn'u mi'da būya: “Pē nugāhe, dá pēhmbe yu thuhu tengu'bū xūn dū n'da, ne nu ahū hin gán zomhbū,” ēn'u mi'da. ³³ Ne ngutho guī ōthū tengu ōt' yu t'ūhni, ngue nu ra Xuua Nxixya bi zōcuā, ne him bin sihmēhū yu ja'i ne xīm bi zī ra vino. Pē nu ahū gá 'yēmdahū in 'youi ra zīthu.

³⁴ Pē nugā, ngue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, ne bá ēcā ne dī sihmēhe yu ja'i, ne nu ahū sā guī ēnjū drā hyūgugā ne drā mihnigā, ne guī ēnjū dīn amigogāhe yu ziyate hyācahāi ne yu ts'om'bāi. ³⁵ Pē nu'bū majuāni i ja rán 'yomfēni n'da, da bādi to'o

u ngue majuaṇi bi un rán 'yomfɛni Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bin sihmɛ bu ja rá ngu n'da ra fariseo í Simón

³⁶ Nɛ n'da ran 'yohu mí tɛn rán xádi yu fariseo, bi xi'a ra Jesús din sihmɛ bu ja rá ngu. Nɛ bi mbähä ra Jesús buya, din sihmɛ bu. ³⁷ Nɛ nu'a n'da ra xisu ra 'yomt'ɛni a, nɛ nu'bu mi 'yode 'bupɛ ra Jesús, bi yurpɛ mi hu a ra Jesús, i tu n'da ra xito an t'ot'e ra do alabastro, mi po ra 'yɛthi yumanho, xam hmadi di muui. ³⁸ Nɛ nu'a ra xisu mi hupɛ ja rá gua ra Jesús, nɛ mi zoni. Janangue bi mboxpɛ ja rá gua ra Jesús a rá guidä, nɛ bi ducua rá gua yá xtä, nɛ ɛmmɛ zäspa rá gua ra Jesús, nɛ bi xispa rá gua ra 'yɛthi yumanho. ³⁹ Nɛ nu'a ra mɛngu bu, 'bu mi nu 'be'a i ot'a ra xisu, bi bɛnse: "Him majuaṇi rá pɔngahya Oja a ra Jesús," nguetho ɛmbi hingui paḍi ra 'yomt'ɛni a ra xisu. ⁴⁰ Nu ra Jesús buya, bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá Simón i ja'a ga xi'i.

Nu ra Simón bi 'yɛna:

—Gra xänbate, dami xic 'bu.

⁴¹ Nu ra Jesús buya, bi xih ra Simón n'da ran t'uti, nɛ bi 'yɛmbi:

—Mi 'bu a n'da ran 'yohu zäi di hmih ra mbeti. Nɛ mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi hmiti cut'a ciento, nɛ man'da buya bi hmiti yote ma'det'a thoho. ⁴² Nɛ nu'u gätho yoho hin'yü 'be'a dí co'ts'a ra mbeti xí mba ma hmiti. Janangue nu'a xí hmih ra mbeti buya, bi punba thoho u. Dami xic ya, Simón, nda'a man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ Nu ra Simón bi däh pɛya, nɛ bi 'yɛna:

—Masque gue'a ran 'yohu min dupate xan ngu, man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yɛna.

—Majuani a guim bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁴ Nu ra Jesús buya, bi hyɛt'a ra xisu nɛ bi 'yɛmp'a ra Simón:

—Guí nu na ra xisu 'bucua, nu'bu má cut'ua ja ni ngu xingui ts'u gá 'dac ra dehe gue xcá pe't'ä ma gua, pɛ nu ra xisu i hucua, rá guidä í mbercä ma gua nɛ yá xtä í dugä ma gua. ⁴⁵ Pɛ nu'i, hin gá säsca ma 'yogu ngue xquí zɛnguagui, pɛ nuna ra xisu him bin hɛ a ní zäsca ma gua. ⁴⁶ Nɛ nu'i, hin gá cosca ma yä ra aceite, pɛ nuna ra xisu i hucua, bi xisca ma gua ra 'yɛthi yuman'u. ⁴⁷ Guehna dí xi a i na, xan ngu rá ts'oqui na ra xisu nɛ xan ngu rá punbi ya, janangue ɛmmɛ im bɛngä na. Pɛ nu'u im bɛnse ts'utho rá punbi i honi, man'da ts'utho im bɛngä u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁸ Nɛ nubuya, bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Ya ma punbi ni ts'oqui ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁹ Nɛ nu'u i sihmɛ bu bin 'yɛmzehe u:

—To'o nín 'yohu na, gue i ɛna sä di punba yá ts'oqui n'da, bin 'yɛmzehe u.

⁵⁰ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gá 'yɛc'yɛigui, janangue ya ma punbi ni ts'oqui ya. Ní mba ya nɛ gan johya, bi 'yɛmbi.

8

Yu xisu bi mbäxa ra Jesús

¹ Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, nu ra Jesús bi mbähä 'de'mayoho yá xádi bu ja yu hnini, nɛ bi mam bu 'bepɛ ní manda rá ts'edi Oja. ² Nɛ bi mbähä a ra Jesús 'da yu xisu xí hoc 'bu mí u, nɛ'u 'da xí hyonba thi yu zıthi min 'yohu, nɛ'a ra María ra mɛngu bu ra hnini Magdala, gue mín 'yohu yoto yu zıthi 'bu mí hoc'a ra Jesús. ³ Nɛ'a ra Juana, rá xisu ra Chuza, n'da ran 'yohu im hmu bu ja rá ngu ra ts'ut'abi Herodes. Nɛ'a ra Susana, nɛ xan ngu mi'da yu xisu bi mbähä, mi fäx'a ra Jesús nɛ yá xádi nangue yá mbeti zɛhe.

Rán t'uti ra mbomhmudä

⁴ Nɛ xan ngu yu ja'i bi nɛxpɛ i ja mi'da yu hnini, nɛ bim peti bu 'buh

ra Jesús. Nε nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yεmp'ε:

⁵—Nu n'da ran 'yohε bi mba bε ja rá huáhi bá pom bε yε hmudá. Nu'ε 'da yε hmudá bi zo bε ja ra 'yu, nε nu yε já'i bi nεm bεya nε yε doja bi za. ⁶Nε 'da'ε yε hmudá bi zo bε ja yε ndaxnado, nε nu'bε mi bōts'e 'bex bi hmanc'a n'dihi, nguetho hin'yε ra dehe bε ja yε do. ⁷Nu'ε mi'da yε hmudá bi zo bε ja yε 'uini, nε nu'bε mi bōts'e, bi gom' yε 'uini ε, nε him bin te. ⁸Nε'ε 'da yε hmudá bi zo bε ja ra hogahāi nε bin te xεn ho bε, nε bin xāndi, xεn ngu bin ja, bi 'yεm 'bε mi man ran t'uti.

Nu'ε i ja yá zagu, bi 'yō'a dá ma, bi 'yεmp'ε yε já'i ra Jesús.

Hanja bi xih yεn t'uti yε já'i a ra Jesús

⁹Nu'ε yá xādi, bi 'yān'na ra Jesús:

—'Bε'a nam bōn'a ran t'uti gá ma.

¹⁰Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Nu'ahε, Ojā bi ja ahε gui pāhmbε 'bεpε ní manda rá ts'edi. Pε nu'ε mi'da, dí xih yεn t'uti ε, nguetho in nu yá dá pε hingui pādi 'bε'a in nu, nε i ja yá zagu, pε hingui pādi 'bε'a i øde, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'bε'a nam bōn'a rán t'uti ra mbomhmudá

¹¹—Nuya, ga xī ahε 'bε'a nim bōn'a ran t'uti dá mangā. Nu'ε yε hmudá, ra hmεpya rám hman Ojā ε. ¹²Nu'ε bi zo bε ja ra 'yu, ra hmεpya ε to'o bi 'yōh rám hman Ojā, pε nu ra zīthu bi japi 'bex bi pumbēni, nε him bi zā bi 'yεc'yεi ngue da mba nhyāni. ¹³Nε nu yε hmudá bi zo bε ja yε do, ra hmεpya ε to'o bi 'yōh rám hman Ojā nε bin johya 'da yε pa. Pε him bi gopε mbo yá mbai rá hman Ojā nε nu'bε bi zā ra zīthu ε, 'bex bi 'ueh pāya. ¹⁴Nε nu'ε yε hmudá bi zo bε ja yε 'uini, ra hmεpya ε to'o bi 'yōh rám hman Ojā, pε hōnt'a bi bēni 'bε'a dí hyuse yá mbai, nε 'bε'a i ja ua, nε 'bε'a bi numanhose, hinga xōt'a din te bε yoho yε hmudá, nε nte bin ja a ra

hoga hmudá. ¹⁵Nε nu'ε yε hmudá bi zo bε ja ra hogahāi, ra hmεpya ε to'o bi 'yōh rám hman Ojā, nε bi mbēs'pε mbo rá mbai, nε bi xi'ε mi'da yε já'i, nε xεn ngu mi'da bi 'yεc'yεi nanguε'ε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran nεqui hinga nt'agui

¹⁶Nε man'da ran t'uti bi ma ra Jesús, bi 'yεna:

—Xinga n'da ra já'i di sōc yε bombilla ngue da go'mi, o gue da mbōxpε 'bit'ots'i, pε da 'yεxpε m'batho ngue di nεc bε mbo ra ngu. ¹⁷Ngutho mam hmangā. 'Bε'a gātho dí xi a zehεhε, pε jatho gui xihmbε mi'da yε já'i, jananguε'a din ja ran nεqui yá mbai.

¹⁸Dami jamansuhε xεn ho 'bε gui øhmbε mam hmangā, nguetho nu'bε gui øhmbε xεn ho, sá gui pāhmbε xεn ho a mam hmangā. Pε nu'ε to'o hingui øde xεn ho, di pumbēni a zε ts'ε bi 'yōde, bi 'yεmp'ε yá xādi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o rá mbe nε yá cu

¹⁹N'da ra pa bi mba bε rá mbe nε'ε yá cu ngue da nu'a ra Jesús. Pε him bi zā da nu nguetho εmme dε yε já'i bε mi 'bai. ²⁰Nε bi si'a ra Jesús i 'bāpε thi rá mbe nε yá cu, in nde da nu a. ²¹Nu ra Jesús bi dāti, bi 'yεna:

—Nu ma mbe nε ma cu, gue'ε to'o i øh rám hman Ojā, nε øt'a i mam bε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús di japi din hε ran dāhi nε ra dehe

²²Nu'a ra Jesús n'da ra pa bi hyu n'da ra mbosa, bi mbāhā yá xādi, nε bi 'yεmp'ε:

—Ga mbāhā bε 'danguadi ra dādehe, bi 'yεna. Nε 'bex bi mba bεya.

²³Pε nu'bε i 'yo'a ra mbosa bε ja ra dehe, bin ā'a ra Jesús. Nε εmme nts'edi ran dāhi bi 'yεn'a ra dehe, gue'bε go mi mbo ra dehe bε mbo ra mbosa, nts'utho a bin ja. ²⁴Pε nu'ε yá xādi, bi 'yents'a ra Jesús:

—Xānbate i, xānbate i, nde da goguahā ra dehe, bi 'yēmbi.

Bi ndants'a ra Jesús, bi hēcua ran dāhi nē ra dehe, bin hē'ū bāya, nē xān ho ra dehe bāya. ²⁵ Nu ra Jesús bi 'yēmp'ū yā xādi:

—Hanja, ha zū ts'utho guī ēc'yēigahā.

Pē nu'ū yā xādi bin su, nē bi hy- onya thoho. Nē bin 'yēmzēhē ũ:

—'Be'a din 'yēt'ui na ran 'yohū, nē ya 'bexque in hē'a ran dāhi nē ra dehe di hēcpi, bi 'yēn'ū.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohū min 'youi ra zīthu

²⁶ Nē nu'bū min hē ran dāhi, bi thopūya, bi zōm bū ja ra hāi Gadara, din hyant'ui bū 'danguadi ra hāi Galilea. ²⁷ Nē nu'bū mi gā'a ra Jesús bū ja ra mbosa, bin c'at'ui n'da ran 'yohū ra mēngu bū, min 'yohū yū zīthu a. Nē nu'a ran 'yohū, him mī he rá he, nē him mī 'būpū ja rá ngu, pē mi 'būpū ja yūn 'yāgui. ²⁸ Nē nu'bū mi nu'a ra Jesús bāya, 'bex bin dānyahmu bū ja rá gua nē nts'edi bi mba'a ra zīthu:

—Nu'i Jesús, rá ts'ant'ū i Ojā nuīxte, 'be'a guī 'yōrcāhe ya. 'Yōrcāhe ts'ū ra mate, o gadī ũngahe, ²⁹ bi 'yēn'a ra zīthu 'bū mi xifi da bōm bū rá mbūi ran 'yohū.

Nguetho na ya'a thoho bi ũnba ran 'yohū nē i xēcta yū cadena i pa thu't'i, nanguē rá ts'edi ra zīthu, nē i sixpū ma'ueni mahōn'a. ³⁰ Nu ra Jesús bi 'yānba rá thuhu a ran 'yohū.

—Dí n'dan nets'igāhe, bi 'yēm 'bū mi dādi.

Nguetho min 'yohū xān ngu yū zīthu. ³¹ Nē nu'ū yū zīthu bi 'yāp ra mate ra Jesús hin da 'yēntpū hapū bí nets'i, nguēpū ja ra mba'ye xān hētho nē nts'utho. ³² Nē mi 'būpū xān ngu yū ts'adi mi sihmē bū. ³³ Nē nu yū zīthu bi bōm bū ja rá mbūi ran 'yohū nē bi yārpū 'būh yū ts'adi. Nē gātho yū ts'adi 'bex bin tihi, bin gōxpū ja ra nguani, gātho bi zo bū dehe, bim 'bēdi.

³⁴ Nu'ū yūn 'yohū mi fāh yū ts'adi, 'bex bi 'dah pūya 'bū mi nu 'be'a bi 'yōt'ū yū ts'adi. Bi mba bū ja ra hnini nēpū ja yū huāhi, bi ma 'be'a bin ja. ³⁵ Nē xān ngu bi mba bū, ba nuse 'be'a bin ja. Nē bi nu'a ran 'yohū min 'yohū yū zīthu, mi hupū ja rá gua ra Jesús, mi he rá he. Ya xī yām bāya. Nē gātho yū jā'i bin su 'bū mi nu 'be'a bi t'ōrpa ran 'yohū. ³⁶ Nē nu'ū yū jā'i in 'yohū a ra Jesús, 'bū mi hoc'a ran 'yohū, bi xī'ū m'bējua bi zōm bū 'be'a gātho bi 'yōt'a ra Jesús. ³⁷ Nē gātho mi 'būpū ja ra hāi Gadara bi 'yāp ra mate nguē hin din 'yo bū ja ra xēqui a, nguetho ēmmē min su gātho ũ. Janangue'a nu ra Jesús, bi hyu ra mbosa mahōn'a nē bi mbāhā yā xādi bāya. ³⁸ Nu'a ran 'yohū min 'yohū ra zīthu, ēmmē in ndehma da dēn'na ra Jesús. Pē nu'a ra Jesús him bi japi da mba. Pē bi 'yēmbi:

³⁹—Ní mba ní ngu nē guī mam bū 'be'a bi 'yōt'a'a Ojā.

Nē nu'a ran 'yohū bi mba rá ngu bāya, nē bi mam bū rá hnini a ran ho bi 'yōrpa ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xoxa rá t'ixu ra Jairo, nē bi hocpū 'yū n'da ra xisu mi hēmb ra mbēji

⁴⁰ Nu'bū mi mbeng bū ra Jesús 'danguadi ra dādehe, ēmmē bin jo- hya yū jā'i nguetho xān ngu mi tōmp'ū. ⁴¹ Nē 'bex bi zōm bū 'būh ra Jesús a ra Jairo, n'da ra ngārpī bū ja ra nījā, nē bin dānyahmu bū ja rá gua, nē bi 'yāp ra mate da mba ra Jesús bū ja rá ngu. ⁴² Nguetho hōnt'a n'datho rá t'ixu mi 'būi, nguē 'de'ma yonjeya mi pē'ts'i, nē in nde da du. Nē nu'bū mi mbāhā ra Jesús, ēmmē dū bū yū jā'i bū ní mba.

⁴³ Nē nu'bū mi mba bū 'yū, hin ní zōm bū ja rá ngu ra Jairo, bi zū'a n'da ra xisu mí hēmb ra mbāji, nguē 'de'ma yonjeya mi hēmp'a ran ũ. ⁴⁴ Pē nu'a ra xisu bāya bi dārpā rá nyāmpahni bū ja rá xūthā ra Jesús, nē 'bex bin hē'a ran ũ mi hēmbi.

⁴⁵ 'Bex bi 'yān'na ra Jesús:

—To'o bi dārca ma pahni, bi 'yēna.

Pε gātho ɱ mi 'bāpɱ bi 'yēmbi: “Njom bi dā'i.” Nε'a ra Pedro nε mi'da yá xādi bi 'yēmp'a:

—Hanja gní 'yēna 'bo'o bi dā'a i, nε ɛmmε i dɱ yɱ jā'i bɱ gní mba, bi 'yēmbi.

⁴⁶ Pε nu ra Jesús bi 'yēmp'ɱ:

—Pε dí pādi ngue n'da ra jā'i bi dāqui nguetho ma ts'edigā ín ho'a, bi 'yēna.

⁴⁷ Nε nu'bɱ mi bā'a ra xisu hingui sǎ din cōni, ɛmmε bin su, nε di fεt'i, nε bin danyahmu bɱ ja rá gua ra Jesús, nε bi xifi 'bε'a í dādi. Nε bi 'yēna ngue 'bex bi yām 'bɱ mi dādi.

⁴⁸ Nu ra Jesús bi 'yēmthoho:

—Grá xisu, bi zǎ bi yān'i nguetho gá 'yēc'yēi i ja ma ts'edi. Ní mba ya nε da hyu ni mbɱi, bi 'yēmbi.

⁴⁹ Nε yāui ra xisu a ra Jesús 'bɱ mi zōm bɱ 'da yá 'yēhε ra Jairo xí nεxpɱ ja rá ngu, nε bi 'yēmbi:

—Nu ni t'ixu ya bi du'a, sǎti thoho guí pah na ra Hmu, bi t'ēmp'a ra Jairo.

⁵⁰ Pε nu'a ra Jesús mi øde 'bε'a bi man'a, nε bi 'yēmp'a ra Jairo bɱya:

—O guín su, pε dami 'yēc'yēi nε din nu'a ni t'ixu, bi 'yēmbi.

⁵¹ Nε nu'bɱ mi zōm bɱ ja rá ngu a ra Jairo bɱya, nu ra Jesús him bi japi da tho'a mbo yɱ jā'i bɱ 'bεn'a ra hmute xí du. Hōnt'a ra Pedro nε ra Jacobo nε ra Xuua, nε rá mbe nε rá ta ra hmute bi thopɱ. ⁵² Nε mi 'bɱpɱ xɱn ngu yɱ jā'i mi zoni ngue xí du'a ra hmute. Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'ɱ:

—O guí zomhbɱ nguetho hingui tu na, i ǎtho na, bi 'yēn'a.

⁵³ Pε nu yɱ jā'i bi den'na ra Jesús nguetho mi pādi ya xí du'a ra hmute. ⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi bεntpa rá 'yε ra hmute nε bi 'yēmbi:

—Nu'i grá hmute, dami ndants'i.

⁵⁵ Nε 'bex bi ndants' pɱya, bin ja rá te, bim 'bɱi mahōn'a.

Nu ra Jesús bi 'yēna:

—Dami 'uĩmmi na ni t'ixuui ya, bi t'ēmp'a rá ta nε rá mbe.

⁵⁶ Nu rá ta nε rá mbe bi hyonya thoho ngue bi dāmbɛni rá t'ixu. Pε nu'a ra Jesús bi xifi njon da xifi 'bε'a bin ja.

9

Nu ra Jesús bi mbehni 'de'mayoho yá xādi da mamp'a rām hma

¹ Nu ra Jesús bi zohn'dɱ 'de'mayoho yá xādi nε bi un yán t'ēdi ngue da hyōn'a thi yɱ zĩthu ín 'yohɱ 'da yɱ jā'i, nε di hocua yɱn ɱ i hεmb yɱ jā'i. ² Nε bi mbehn'dɱ yá xādi dín 'yo bɱ ja yɱ hnini bɱ, nε da mam bɱ 'bεpɱ ní manda rá ts'edi Ojǎ, nε di hoc yɱn zāman'ɱ.

³ Nε bi xí'ɱ hin te da hyǎts'i, nε hin da hyǎx rá tōhø xíng ra mbeti xíng gue mi'da yá pahni. Da mbatho.

⁴ Nε bi 'yēmp'ɱ:

—Hōnt'a to'o rá ngu bɱ guí cǎthɱ, gam 'bɱhmbɱ bɱ gue'bɱ go gá thohmbɱ bɱ ja man'da ra hnini. ⁵ Nε nu'bɱ gá cǎthɱ bɱ ja 'da yɱ hnini nε hin da 'yōmanho yɱ jā'i bɱ 'bε'a guí mamhbɱ bɱ, nε 'bex gui pōmhbɱ bɱ ja yɱ hnini nε gui huǎjɱ rá hǎi i pǎt ni mbonguahɱ, ra hmεpya ngue gui zohmbɱ bɱ ɱ, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁶ Nu yɱ xādi bɱya bi mba hōnbɱ go hapɱ ja yɱ hnini nε bi mam bɱ ran ho ma'da'yo. Nε bi hoc yɱ hyēnni.

Nu ra Herodes bi ma bi hyεcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyǎ

⁷ Nε mí ø'a ra ts'ɛt'abi Herodes 'bε'a gātho i øt'a ra Jesús, nε bi hyonya thoho. Nguetho nu'ɱ 'da yɱ jā'i bi bēni gue'a ra Xuua Nxixyǎ a, gue bi ndants' mahōn'a. ⁸ Nu'ɱ mi'da bi bēni gue gue'a ra Elías a ra Jesús, uague man'da rá pōngahyǎ Ojǎ ngue bi dāmbɛni. ⁹ Pε nu'a ra Herodes bi 'yēna:

—Nugǎ dá manda bi thεcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyǎ, janangue'a dí pādi hinga gue'a ra Xuua a guí

mamhbũ. Pɛ to'o maha a, bi 'yɛn'a ra Herodes.

Janangue ɛmmɛ min nde da nuse a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi 'uɪn'ũ cʉt'a mahuqhi yũ jǎ'i

¹⁰ Nu yá xádi bũya bá peng bũ xí 'bɛhni, nɛ bi xih ra Jesús 'bɛ'a bi 'yɔrpũ bin 'yo. Nɛ nu'a ra Jesús bũya bi mbǎsɛhũ yá xádi bũ ja ra hnini Betsaida. ¹¹ Pɛ nu'bũ mi bǎ'ũ yũ jǎ'i hapũ ní mba a ra Jesús, bi dɛnni. Nɛ nu'a ra Jesús bi zomanho ɩ 'bũ mi zǎdi, nɛ bi xi'ũ bũya 'bɛpũ ní manda rá ts'edi Ojǎ, nɛ bi hoc'ũ gǎtho yũn zǎman'ũ.

¹² Pɛ nu'bũ mi ts'ũtho da yũh ra hyadi, gǎtho ɩ 'dɛ'mayoho yá xádi ra Jesús bi xifi da 'yɛt' yũ jǎ'i, da mba bũ n'danni ja yũ hnini, din sihmɛ bũ nɛ bá opũ 'bũ bin xui. "Nguetho hin'yũ 'bɛ'a da zi ua ma'ueni," ɛn'ũ.

¹³ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ũ yá xádi:

—Pɛ nu'a zɛhɛhũ gui 'uɪmhbũ.

Nu'ũ yũ xádi bũya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Pɛ hɔnt'ũ cʉt'a yũ hmɛ nɛ yoho yũ t'ũhuǎ i ja ua. Pɛ hinda hɔn 'bũ ga tǎmhbe mi'da yũ hmɛ, sǎ ga 'uɪmhbe gǎtho yũ jǎ'i i 'bũcua bũya.

¹⁴ Nguetho mbɛ cʉt'a mahuqhi mi 'bɛpũ yũn 'yohũ. Nu'a ra Jesús bũya bi xi'ũ yá xádi di japi 'da n'danni da hyu'i yote ma 'dɛt'a yũ jǎ'i. ¹⁵ Nɛ bi hyu pũ ya gǎtho tengu xi xifi. ¹⁶ Nɛ nu'a ra Jesús bi hyǎn'a ra hmɛ nɛ yũ huǎ, bi ndɔs' mahɛts'i, nɛ bi jǎp'ũ. Nɛ bi xɛni bi un yá xádi di darpa ɩ yũ jǎ'i. ¹⁷ Nɛ gǎtho na ngu yũ jǎ'i bin niyǎ nɛ bi bong thoho, 'dɛ'mayo 'bɔts'e bi mbɛs'ũ yá xádi.

Nu ra Pedro bi ma gue'a ra Jesús ra Cristo

¹⁸ N'da ra pa bin yǎsɛui Ojǎ ra Jesús, min 'yohũ ɩ yá xádi. Nu'bũ mi gua'a bin yǎui Ojǎ, bi 'yǎn'dũ yá xádi:

—'Bɛ'a man yũ jǎ'i nanguecǎ, 'bɛ'a im bɛn'ũ to'ogǎ.

¹⁹ Nu yá xádi bi 'yɛmp'a:

—Nu'ũ 'da i ma gue'e grǎ Xuua Nxixyǎ. Nɛ nu'ũ mi'da i ma gue'e gra Elías, nɛ nu'ũ mi'da i ma gue'e man'da ra pɔngahyǎ mi 'bũh maya'bũ ngue bi dǎmbɛni, bi 'yɛn'ũ.

²⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yǎnzɛhɛ yá xádi:

—Pɛ xi ahũ, 'bɛ'a guím bɛmhbũ to'ogǎ.

Nɛ nu'a ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Nu'i gra Cristo rá Thahni i Ojǎ, bi 'yɛmbi.

²¹ Nɛ nu'a ra Jesús bũya bi hɛcpa yá xádi njon da xifi to'o a.

Nu ra Jesús bi man rán dǎte

²² Nɛ bi 'yɛmp'ũ:

—Nugǎ ngue dán jǎ'igǎ ua ja ra ximhǎi, i jatho ga nu ran ɩnbi xɩn ngu. Nu ma ngurpihũ yũ dǎc'yɛi nɛ yũ ngurpa mbǎjǎ nɛ yũ xǎnbate niyǎ hin da 'yɛc'yɛigui. Nɛ nu'ũ da hyogǎ ɩ, pɛ ná hyu pa ga thǎmbɛnigǎ nɛ dam 'bui mahɔn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Nɛ man'da bi xi'ũ yá xádi, bi 'yɛmp'ũ:

—To'o gǎtho in nde da dɛngui da hyɛh rán t'ɛdi zɛhɛ nɛ da hyǎt yũn ɩnbi n'da pa ngu n'da pa, madague da tho. Nɛ da bɛni tengu díim bɛngǎ. ²⁴ Pɛ nu'bũ 'bũ a n'da im bɛn rá te, nɛ i su da nu yũn ɩnbi, pɛ da nu ran ɩnbi mazǎi a. Pɛ nu'a hinguim bɛn rá te madague da tho 'bũ da dɛngǎ, di pɔh rá te a. ²⁵ Hin te di muui n'da ran 'yohũ 'bũ da 'yɔt'e rá mbɛti 'bɛ'a gǎ i ja ua ja ra ximhǎi, 'bũ hin da dɪn'a ra temazǎi.

²⁶ Nɛ nu'a gǎtho to'o i pɛs' rá sǎ nanguecǎ nɛ nangue mam hmangǎ, nɛcǎ hín ga ɛmbi ma t'ũhni ɩ 'bũ bá ɛcǎ ua nɛ gan 'yohe yá hoga m'bɛhni Ojǎ mahɛts'i, nɛ din jagǎ rá ts'edi Ojǎ ma Ta, nugǎ ngue dán jǎ'igǎ ua ja ra ximhǎi. ²⁷ Pɛ majuǎni dí xi ahũ, 'bũcua 'da hin da nu ran dǎte asta gue'bũ go di dũ'mi di manda rá ts'edi Ojǎ ua ja ra ximhǎi.

Ra Jesús 'dan'yo b_u í nequi b_u ja ra t'øhø

²⁸ Mb_e ná hyäto pa b_uya, ra Jesús bi mbähä b_u ja n'da ra nyuni ra Pedro, ra Jacobo ne ra Xuua, ngue din yäui Ojä. ²⁹ Ne nu'b_u min yäui Ojä a ra Jesús, 'dan'yo b_u í nequi a rá hmi ne nu rá pahni *εμμε* x_un t'axi, di fexni a. ³⁰ Ne 'bex bi nequi b_u ra Moisés ne ra Elías bin yä_uh_u ra Jesús, mi 'b_uh maya'b_u *u*. ³¹ Ne bi hyärp_u n'da ran nequi hap_u mi 'bä *u*. Ne nu'_u bi mamhb_u 'be'a da t'ørpa 'b_u bi tho b_u Jerusalén a ra Jesús. ³² Pe nu'a ra Pedro ne'_u min 'yoh_u bi z_uh ra t'äha *u*, pe nu'b_u min nuhu bi nu di hyärp_u n'da ran nequi b_u 'bäh ra Jesús ne ra Moisés ne ra Elías. ³³ Ne nu'b_u ma guep_u da mba ra Moisés ne ra Elías, nu ra Pedro bi 'yēna:

—Ma Hmu i, *εμμε* x_un ho ngue dí 'b_uhm_u u_a ya, ga hōcähe hyu y_u t'angu, 'da'a n'da ni mbetih_u. Nu'i, ne ra Moisés ne ra Elías, bi 'yēna.

Pe him mim bēn'a mi man'a. ³⁴ Ne nu'b_u mi 'yēn'a ra Pedro, 'bex bá cä n'da ra güi bi go'ma ra Moisés ne ra Elías, ne *εμμε* bin su'_u yá xadi ra Jesús. ³⁵ Ne bi t'ørp_u n'da ra nde b_u ja ra güi ngue bi 'yēna:

—Nuna ma ts'ant'_u dadí huçä na, dami 'yøhm_u 'be'a i man na, bi 'yēn'a ra nde.

³⁶ Ne nu'b_u mi gua'a bi man'a ra nde b_u ja ra güi, nu y_u xädi bi nu 'bäse b_u ra Jesús. Ne nu'_u y_u xädi, njom bi xi'_u 'be'a bi nu'_u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zithu

³⁷ Nu'b_u mi hyax b_uya, bi gäp_u ja ra nyuni ra Jesús ne'_u hyu yá xädi min 'yoh_u. Ne x_un ngu y_u jä'i bin c'ath_u ra Jesús. ³⁸ Nu n'da ran 'yoh_u nts'edi bi mbafi:

—Xänbate i, nurqui ts'_u ma ts'ant'_u nguetho hønna z_u n'datho dí si. ³⁹ Ne ja'b_u im bent ra zithu ne *εμμε* di anba a, i tēxa hai, ne *εμμε* mbafi, ne di fet rá jä'i, ne i soh y_u fägui. Ne zäi di ja b_u ra zithu. ⁴⁰ Ne

dá xi'_u ni xädi di hoqui, pe nu'_u him bi zä bi hoqui, bi 'yēn'a ran 'yoh_u.

⁴¹ Nu ra Jesús bi 'yēmp'_u:

—Nu'ah_u guexta'a hin guí *εc'yēih_u* 'be'a dí xi ah_u. Ham'mi pa ngue ga tōp'a thohoh_u ngue gui 'yēc'yēigah_u.

Ne xø bi 'yēmp'a ran 'yoh_u b_uya:

—Bä si u_a ni ts'ant'_u.

⁴² Ne nu'b_u bá si ra ts'ant'_u, bi bent mahøn'a a ra zithu, bi dēxa häi ne nts'edi bi anbi. Pe nu'a ra Jesús bi xi'a ra zithu da bōni, ne bi hoc'a ra ts'ant'_u b_uya. Bi xi'a rá ta da zix b_uya. ⁴³ Ne gätho y_u jä'i bi hyonya thoho a rá ts'edi Ojä.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán däte

Ne guexta'a i yä *u* y_u jä'i ne i ma 'be'a gätho i øt'a ra Jesús. Nu ra Jesús b_uya, bi 'yēmp'_u yá xädi:

⁴⁴ —Dami 'yøhm_u x_un ho a dí xi ah_u ya, nugä ngue dán jä'igä u_a ja ra ximhäi, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u ts'om'bäi, bi 'yēmbi.

⁴⁵ Pe nu'_u yá xädi him mi pädi 'be'a nam bøn'a i man'a ra Jesús, nguetho Ojä hin ní japi da bā'_u, ne bi zu da 'yän'na ra Jesús 'be'a nam bøn'a bi man'a.

Ra Jesús bi 'yut yá xädi nda'a dim 'bet'o

⁴⁶ Nu'_u yá xädi bin junzehe *u* nangu'e'a to'o dim 'bet'o. ⁴⁷ Ne nu'a ra Jesús mi pädi 'be'a mim bēn *u*, ne bá si n'da ra t'uhni bi mbämp'_u i 'bäi, ⁴⁸ bi 'yēmp'_u yá xädi:

—Hønt'a go to'o da zimanho n'da ra t'uhni tengu na ngue i *εc'yēigui*, necä bi zimanhog 'b_u ya bi 'yøt'a. Ne to'o bi zimanhogä nam bōni bi zimanho ma Ta. Ne nu'a to'o i øt'e ngue nte di muui, gue'a dim 'bet'o a, bi 'yēn'a ra Jesús.

*Nu' hingui s_uj_u, ma amigoh_u *u*, bi 'yēn'a ra Jesús*

⁴⁹ Nu ra Xuua b_uya bi xi'a ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Nugähe dá nuhe n'da ran 'yoh_u bi ndøn'na ni thuhu 'b_u mi hyøn'a

thi y^u zĩthu, n^e dá h^ecuahe nguetho him man 'yogähe a ran 'yoh^u.

⁵⁰ P^e nu'a ra Jesús bi 'y^embi:

—Nde'b^u hin xquí h^ecuahe, nguetho nu' hinguí súj^u ma amigoh^u u, bi 'y^embi.

Nu ra Jesús bi d^amhy^a ra Jacobo n^e ra Xuua

⁵¹ N^e ya mi ts'utho da z^on ra pa da mba mah^ets'i ra Jesús. N^e bi nde bi mba b^u Jerusalén, madague i p^adi da mba ma ^unbi b^u. ⁵² Nu'b^u mi mba b^u 'yu, bi xifi da tho' u 'da y^u xädi, da hyonbi hap^u din säya. N^e nu' u y^u xädi b^uya, bi y^urp^u ja n'da ra hnini b^u ra x^eequi Samaria.

⁵³ P^e nu y^u ja'i b^u hinguin ndepe din säya b^u a ra Jesús, nguetho him bi numanho ngue ní mba ba nu ra d^ampeti b^u Jerusalén. ⁵⁴ N^e nu ra Jacobo n^e ra Xuua ^emm^e bin cue 'be'a bi man y^u ja'i b^u b^uya. N^e bi 'y^emp'a ra Jesús:

—Ha guín nde ngue ga mandagä'be ra sibi ba c^ah mah^ets'i, n^e din z^o'u gätho 'b^ucua, bi 'y^en' u.

⁵⁵ P^e nu ra Jesús bi d^amhy^a u y^u xädi b^uya, gue hinguí ho a im b^en' u. ⁵⁶ N^e bi thop^u man'da ra hnini b^uya.

Hyu y^un 'yoh^u ^ena da d^en'na ra Jesús

⁵⁷ N^e nu'b^u mi 'yo b^u 'yu ra Jesús bi 'y^en'a n'da ran 'yoh^u:

—Ma Hmu i, nugä ga t^en'ni i h^on^ubo go hap^u guí mba, bi 'y^embi.

⁵⁸ Nu ra Jesús bi 'y^emp'a:

—Nu y^u haho i ja y^u oi b^u ja y^u hyädo, n^e y^u doja i ja hap^u din säya u, p^e nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin hap^u i jase ma oigä ua, bi 'y^embi.

⁵⁹ Nu ra Jesús b^uya, bi 'y^emp'a man'da ran 'yoh^u:

—Dami t^engui, bi 'y^embi.

P^e nu'a ran 'yoh^u bi 'y^em b^uya:

—Grä Hmu, 'be ga äcä ma ta 'b^u bi du.

⁶⁰ Nu ra Jesús bi 'y^embi:

—P^e gue' u hinguí ja ra te ma'da'yo, da 'y^a' u x^on du. P^e nu' i guí t^engui, guí xih y^u ja'i 'b^ep^u ní manda rá ts'edi Ojä.

⁶¹ X^o man'da ran 'yoh^u bi 'y^emp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, dín nde ga t^en'ni i, p^e 'be ga mbagä b^u ma ngu dan 'y^e'be ma ta n^e ma mbe.

⁶² P^e nu ra Jesús bi 'y^embi:

—Gätho to'o ^ena da d^engui n^e im b^en'a bi zogui, hing yán säh^u b^u di manda rá ts'edi Ojä u. Nu'a i ^ot' u tengu ^ot' a n'da ran 'yoh^u 'b^u i h^enhäi n^e in y^eh rá x^uthä, hinguí u^entho y^u the i h^ecui.

10

Ra Jesús bi mb^en'd^u hyäte ma'det'a b^u ja y^u hnini

¹ Nub^uya nu'a ra Jesús bi huan'd^u hyäte ma 'det'a y^u xädi n^e bi mb^ehni 'da'i yoho b^u ja y^u hnini guep^u da thos^e ra Jesús. ² N^e bi 'y^embi:

—Tenguthoho 'b^u ya x^o 'yo't'a n'da ra huähi, p^e z^u yonjä'i tho u y^u xofo, x^un ngu u y^u ja'i da 'y^ec'y^ei, p^e go z^u yoho thoho u da xifi. Dami 'y^af^u Ojä ra Hmu ba p^enh mi'da y^u mb^efi da xih y^u ja'i da 'y^ec'y^ei.

³ B^ex guí mbähä ya, n^e nugä dí p^en'nah^u tengu' u y^u d^e'yo 'b^u da mba b^u 'b^uh y^u zate. ⁴ N^e o guí h^ax ni mb^etih^u, xín ni buxah^u, xín guí c^axh^u ná yopare ni thixfanih^u, guí mbäthoh^u n^e hinga nya'a guí z^enguah^u y^u ja'i b^u 'yu.

⁵ N^e nu'b^u guí c^ath^u b^u ja n'da ra ngu ngue di säya ah^u a ra m^engu b^u, guí z^enguah^u, n^e guí 'y^af^u Ojä da 'y^enspa rán japi a ra m^engu b^u.

⁶ N^e nu'b^u in nde rán japi Ojä a ra m^engu b^u, da gohmi a rán japi Ojä 'b^u, p^e nu'b^u hinguin nde, nte da gohmi 'b^u. ⁷ N^e nu'b^u gä s^omhb^u b^u ja n'da ra hnini, gam 'b^uhmb^u b^u hap^u rá mb^udi da mba ma säya ah^u. Hin guí p^ap^u gam 'b^uhmb^u. N^e guí sih^u 'be'a gätho dín 'da ah^u, n^e hin guí p^es' ni sä guí sih^u nguetho gue'a

guí tǎhmba a ngue guí xihmba rám hman Oja ɯ. Nε njo'o n'da ra mbɛfi ngue hin da mba njut'i. ⁸ Nε hɔnt'a go má hnini nguepɯ da ts'in aha, gui siha 'be'a gǎtho di 'da aha yɯ ja'i.

⁹ Nε gui hoc'ɯ yɯn zǎman'ɯ i 'bɯpɯ, nε gui xihmba yɯ ja'i ngue mi ts'ɔtho di manda rá ts'edi Oja ua. ¹⁰ Pε hɔnt'a go nda'a má hnini gui cɔthɯ, nε nu'bɯ hin da zin aha yɯ ja'i bɯ, gan 'yohɯ bɯ ja ra hnini, nε gui 'yɛmfɯ yɯ ja'i: ¹¹ “Nugǎhe dí huɔc ma guahe ra fonthǎi ua ja ni hninihɯ, ra hmɛpya ngue ga sogae ua. Pε gui pǎhmbɯ ɛna xtí manda maha ua rá ts'edi Oja,” gui 'yɛmfɯ ɯ. ¹² Nε dí xi aha, nu'bɯ bi zɔn ra pa ran juɔnbi, man'da xɔn ɯ tho ran ɯnbi da nu'ɯ, xinda gue'ɯ mi 'bɯpɯ ja ra hnini Sodoma, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɯ mi 'yɛmp'ɯ yá xǎdi.

Da ts'ǎnba rá muui yá ts'oqui ɯ him bi 'yɛc'yɛi ra Jesús

¹³ Í huɔhi gǎtho aha guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra hnini Corazín, nε gǎtho aha guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra hnini Bet-saida, nguetho ya gá nuha yɯn t'ɔt'e nuɔxte dá ɔt'ǎ nε hin gá pǎh nin 'yomfɛniha. Nu yɯ ja'i mi 'bɯpɯ ja ra hnini Sidón nε'ɯ mi 'bɯpɯ ja ra hnini Tiro, nu'bɯ xtá nu'ɯ yɯn t'ɔt'e nuɔxte gá nuha ya, xtí pǎh yǎn 'yomfɛni ɯ, nε xtá hye yɯ pahni tengu yɯ 'dɔzǎ nε xtá 'yax yɯ 'bospi yá ja'i, ra hmɛpya ngue ɛmme tu yá mbɯi nanguie yá ts'oqui ɯ. ¹⁴ Nε nu'a ra pa rán juɔnbi Oja, nu aha man'da da zǎn'nahe ran ɯnbi xinda gue'ɯ mi 'bɯpɯ ja ra hnini Tiro nɛpɯ ja ra hnini Sidón. ¹⁵ Nε aha guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra hnini Capernaum, gnín 'yɛxha a ngue guí ɛmhba gui sɔmhba bɯ mahɛts'i, pε hin'na, pε guepɯ ja ran ɯnbi mazǎi gui mbǎhǎ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Nε bi 'yɛmp'ɯ yá xǎdi baya:

—Nu'ɯ i ɔh ni ndehɯ, tengu'bɯ ma ndesegǎ bi 'yɔ'ɯ. Nu'ɯ to'o hin da zin aha tengu tho'bɯ him bi zingǎ'ɯ,

nε nu'ɯ him bi zingǎ, xím bi zin'a ma Ta bá pɛngǎ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bá pɛnc'ɯ hyɔte ma 'det'a xí mben'na ra Jesús

¹⁷ Nu'bɯ mambá pɛnc'ɯ hyɔte ma'det'a yá xǎdi a ra Jesús bɯ bi mbɛhni, ɛmme bin johya ɯ. Nε bi 'yɛmp'ɯ:

—Grá Hmu, hinga hɔnt'ɯ yɯn zǎman'ɯ dá hoje pε nε'ɯ yɯ zǐthu dá hɔmhbe thi 'bɯ má ndɔmhbe ni thuhu, bi 'yɛmbi.

¹⁸ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ baya:

—Dá nugǎ rá hmu yɯ zǐthu 'bɯ gmí tǎfɯ, bi mba hǎi tengu ra huci 'bɯ xɔn gǎi, bi 'yɛna, nε ya dá 'da aha ra ts'edi guí tǎfɯ rá ts'edi man sɔihɯ. ¹⁹ Pε madague gui nɛs'ha yɯ pozɯ bɯ gui thohmbɯ, nε yɯ mbozɯ, pε nte da ja aha. ²⁰ Pε hin gan johyaha ngue bi zǎ guí hɔmhba thi yɯ zǐthu, pε nu'a gđin johyaha ngue bi zin aha Oja nε bi hyux ni thuhuhɯ bɯ mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɯ mi 'yɛmp'ɯ yá xǎdi.

Bin johya ra Jesús

²¹ Nubaya nu rá Hogandǎhi Oja bi japi ɛmme di johya ra Jesús, nε bi 'yɛna:

—Dí ɛ'ts'a i nguetho gá japi bi ba'a ni ts'edi ɯ i hon'i, tengu yɯ t'ahni ngue hin te i pǎdi, nε hinga gue'ɯ im bɛnɛ ja yǎn 'yomfɛnisɛ gá japi bi ba'ɯ. Nε gue'a gá 'yɔt'e ma Oja i, ngue gue'a gá numanhosɛ guí ɔt'e, bi 'yɛmp'a Oja.

²² Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Gǎtho i ja a ma Ta bi 'daqui. Nε hɔnɛ ma Ta i pǎcǎ xɔn ho ngue rá Ts'ant'ugǎ, nε hɔnɛgǎ rá Ts'ant'ugǎ dí pǎcǎ xɔn ho a ma Ta, nε'ɯ to'o ga japi da ba'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Nε bi 'yɛmp'ɯ yá xǎdi:

—Gan johyaha ngue guín nuha a dí ɔt'ǎ ya. ²⁴ Majuǎni dí xi aha, xɔn ngu yá pɔngahya Oja nε xɔn ngu yɯ ts'at'abi mi 'bɯi, mi nde da nu'a guín nuha ya, nε da 'yɔ'a guí ɔhmba ya,

pɛ him bi zä, bi 'yɛmp'u yá xädi ra Jesús.

Rán t'uti a ran 'yohu bi huɛc rá mijá'ui

²⁵ Nɛ bi zom bu 'buh ra Jesús n'da ra xänbate nijä, im bɛni da zä'a ra Jesús, nɛ bi 'yänni:

—Xänbate i, 'bɛ'a sä ga øt'ä n'dahma din jagä ra te mazäi, bi 'yɛna.

²⁶ —Bɛ'a mam bu ja yän t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra xänbate nijä bi 'yɛna:

—I mam bu: “Gam bɛmhbu Oja ra Hmu ngue gätho ma mbuihu nɛ gätho ma tehü, nɛ gätho ma ts'edihu, nɛ gätho man 'yomfɛnihü, nɛ ga huɛc ma mijä'ihu tengu bu nan huɛc zehɛhü,” i ɛn rán t'ɛdi Oja, bi 'yɛn'a ra xänbate nijä.

²⁸ Bi dā'a ra Jesús buya:

—Majuani guí ma. Nuya gui 'yøt'ü nɛ din ja'a ra te mazäi, bi 'yɛmbi.

²⁹ Nu ra xänbate nijä mi papu mbo rá mbui ngue hinga gue'a mí øt'e, nɛ bi 'yɛmthoho:

—Pɛ to'o ma mijä'i'be ga huɛcä, bi 'yɛn'a.

³⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu n'da ran 'yohu mi 'yo bu ja ra 'yu, bí nɛxpü Njerusalén ní mba bu Jericó. Nɛ nu'u 'da yu bɛ bi gorpa'yu nɛ bi ɛnba'a ran 'yohu, nɛ gätho ü yá pahni mi he bi gäspi nɛ'a rá mbɛti. Nɛ bi zopu nden'yu a ran 'yohu buya, ɛna da du. ³¹ Nɛ bi thopu n'da ra mbäjä, nɛ bi nu'a ran 'yohu 'bɛm bu pɛ bi mbächthoho.

³² Nɛ'a man'da ran 'yohu, ra mbɛfi bu ra nijä a, bi thopu, bi nu'a ran 'yohu 'bɛm bu, nɛ'a bi mbächthoho tengu bi 'yøt' ra mbäjä. ³³ Pɛ nu'a n'da ran 'yohu, ra mɛngu Samaria, 'bu mi thopu buya, bi nu mi 'bɛm bu a ran 'yohu, nɛ bi huɛc'a. ³⁴ Nɛ bi xispa ra aceite nɛ ra vino bu xí ts'erbí, nɛ bi mbantpa ra 'bøt'e. Nɛ bi 'yɛxa rá fani buya, bi zixpu ja

n'da ra ngun'oi nɛ bi jamansu'a. ³⁵ Nɛ nu'bu mi hyats'i, bi thopu ní mba, nɛ bi zocpi ts'ü ra mbɛti a ra mɛngu bu, nɛ bi xifi di jamansu'a ran 'yohu, nɛ da gurpa rá gasto 'bu hin dí gua'a 'bu bá peng bu ní mba, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti.

³⁶ Nubaya bi 'yän'na ra xänbate nijä:

—Xiya, nda'a nín 'yohu bi 'yørpa ran huɛcate rá mijä'ui.

Bi dā'a ra xänbate nijä:

³⁷ —Nu'a bi mbäts'i.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a buya:

—Ní mba din jabu gui 'yørpa ni mijä'ihu, bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi mba bá nu'a ra Marta nɛ ra María

³⁸ Ra Jesús nɛ'u yá xädi mi 'yo bu ja ra 'yu ní mba bu ja ra hnini Jerusalén, nɛ bi zom bu ja n'da ra hnini guepu 'bu'a n'da ra xisu í Marta a. Nɛ nu'a ra Marta bi xi'u din säya bu ja rá ngu. ³⁹ Nɛ mi 'bupu n'da rá juhue í María. Nu'a mi hupu i yä ra Jesús, bi 'yø'a bi man'a. ⁴⁰ Pɛ nu'a ra Marta, xan ngu ra 'bɛfi i øt'e. Nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu'i, ha hin guí ɛrpa ra güenda 'bɛ'a øt' ma cu, nde'bu gui xifi di zɛqui, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ma zu Marta, ɛmme guím bɛn'a ni 'bɛfi. ⁴² Pɛ n'datho a mahyoni xan ho, nɛ gue'a bi huan'na ra María, nɛ njon di 'uecpa'a mam hmangä i øde, bi 'yɛn'a ra Jesús.

11

Ra Jesús bi xänba yá xädi din yqhu Oja

¹ N'da ra pa bi 'ue'a ra Jesús nɛ bin yäui Oja. Nɛ nu'bu mi gua'a bin yäui Oja, n'da rá xädi bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu'i, dami xängahe dan yähe Oja tengu thohe ra Xuua bi xänba yá xädi.

² Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Ngub^u gui mamhb^u 'b^u gui yāh^u Ojā:

Ma Ta ahe,

Da hnumansu ni thuhu

Nε dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

³ Nε dami 'daje ra hmε dí homhbe ra pa i ja b^u ya.

⁴ Dami punga ma ts'oquihe tengu thoho b^u na punbahe ^u i ørcahe ran ts'o.

O gui hegāhe da daje ran ts'o,

pε dami yānje nangue ran ts'o, gui 'yεmh^u, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁵ Nε xø bi xih man'da ran t'uti ^u, bi 'yεna:

—Xi'b^u n'da ran 'yoh^u xtí mba b^u rá ngu n'da rá amigo, made ra xui, nε xtá 'yεmbi: “Hmiqui ts'^u hyun thuhmε, ⁶ nguetho nu'a n'da ma amigo ja bi zøm b^u ja ma ngu, nε hin'y^u 'be'a ga unni da zi,” xtá 'yεmbi. ⁷ Nε xi'b^u xtá 'yεmp thoho: “Yo gadí paqui, nguetho ya án th^ut'i ma ngu nε ya dá ohmbe gātho ma t'uhni, nε hingui sã ga ndants'i ngue ga 'da'i,” xtá 'yεntho. ⁸ 'Be'a hmaha xtá 'yøt'a ran 'yoh^u 'b^u. Nu'b^u hingui pes' rá sã di thoqui da 'yāpi, nε guehma da ndants'a rá amigo nε di un'na bi 'yādi, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁹ In ja b^u 'b^u gui yāh^u Ojā, gui thoqui gui 'yāf^u nε sã thocua thoho gui hyāmhb^u. Thocua thoho gui hyomhb^u nε thocua thoho da zã gui tīmhb^u. Thocua thoho guin zohmb^u nε Ojā da xoc'ah^u. ¹⁰ Nguetho gātho to'o da 'yādi da hyāni, nε gātho to'o da hyoni, da dīni, nε gātho to'o da zofo da xocpi, bi 'yεna.

¹¹⁻¹³ Nε nu ah^u madague gyá ts'om'bāih^u, xínga n'da ah^u gadí unh^u ra poz^u ni t'uhni^u 'b^u i ä ah^u ra huā, nε xíng ra mboz^u gadí unh^u 'b^u i ä'ah^u ra do'øni, pε hønt'a xøn ho gadí un ni t'uhni^u. Ha maguet'a Ojā ma Tah^u 'b^u mahęts'i ngue him ba pεn'nah^u rá Hogandāhi 'b^u gui āf^u a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bit'εmp'ara Jesús in 'youi ra zīthu

¹⁴ Nε mi 'b^u n'da ran 'yoh^u hin-gui sã din yā, nguetho madi goreba ra zīthu. Nε nu ra Jesús bi hyøn'a thi ra zīthu nε bin yā ran 'yoh^u bāya. Nu yā jā'i εmmε bi hyonya thoho. ¹⁵ Pε nu' ^u 'da bi 'yεna:

—Nuna ran 'yoh^u sã i høn'a thi y^u zīthu, nguetho gue'a rá hmu y^u zīthu bi un rán t'ēdi na, sã ęn' ^u 'da.

¹⁶ Nε nu' ^u mi'da bi zã ra Jesús 'b^u ya majuāni Ojā bi un rá ts'edi, nε bi 'yāp ra hmεpya mahęts'i. ¹⁷ Pε nu ra Jesús mi pāpā yān 'yomfēni n'da ngu n'da' ^u nε bi 'yεmp' ^u:

—Nu'b^u din heczehε y^u jā'i 'b^u ja n'da ra hnini, nε ba ęh yān sūih^u, hin da zã din tunhd^u yān sūih^u 'b^u. Da mba ma juadi ^u. Nε nguetho ^u 'b^u ja n'da ra ngu, 'b^u din sūse ^u dim 'bedi. ¹⁸ Nε nguetho rá ts'edi ra zīthu, ha da zã din sūse ^u ngue di 'bēh yā ts'edi, nε sã gui εmh^u, ngue'a rá ts'edi ra zīthu a ná høn'a thi y^u zīthu ^u. ¹⁹ 'Be'a ni ts'edi gui εmh^u i ja ni xādi^u 'b^u i høn'a thi y^u zīthu. Guesε' ^u i ut ah^u ngue him majuāni guím mamhb^u. ²⁰ Nugā dí høn'a thi y^u zīthu nangue rá ts'edi Ojā, gue'a ctí pāhmb^u ngue ya di manda rá ts'edi Ojā ua gui 'būhmb^u, bi 'yεn'a ra Jesús.

²¹ Nε man'da ran t'uti bi ma, nε bi 'yεna:

—Nu'b^u 'b^u a n'da i ja rá ts'edi nε i ja 'be'a dām fādi xøn ho b^u ja rá ngu, hin te da ja. ²² Pε nu'b^u da zøm b^u n'da ngue man'da i ja rá ts'edi nε da dāpi, da hyānba a nám fādi nε da duspi 'be'a gātho i ja b^u ja rá ngu bāya.

²³ Nu'a to'o hinga 'da'ingu dí mam'be, man sūi'be a. Nε nu'a to'o hingui øt' ma 'bēfi, di japi dim 'bē' ^u mi'da.

Rán t'uti ra zīthu bá peng b^u ja rá mb^u i n'da ra jā'i

²⁴ Nε man'da ran t'uti bi ma, bi 'yεna:

—Nu'bɛ bi bɔm bɛ ja rá mbɛi n'da ra ja'i ra zĩthu, bin 'yo bɛ ja ra 'yɔnhái, bi hyoni hapɛ sá dim 'bɛi, nɛ nu'bɛ him bi dĩni, bi bɛnsɛ ba peng mahɔn'a hapɛ mi 'bɛi. ²⁵ Nɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ, bi nu njongui 'bɛpɛ, nɛ ma hoqui xɛn ho. ²⁶ Nɛ nubɛya, bi mba bá hom mi yoto yɛ zĩthu man'da xɛn ts'o xinda guesɛ'a bin honte, nɛ gátho bim 'bɛhmbɛ bɛ. Nɛ nu'a ra ja'i bɛya, bi gohi man'da xɛn ts'o xinda gue'bɛ mi 'bɛpɛ n'datho ra zĩthu, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man ran t'uti. Din ja bɛ ɛ hinga gátho rá mbɛi i ɛc'yɛi.

Ran japi majuaɓi

²⁷ Gátho na ya ra Jesús nɛ bi da'a n'da ra xisu, bi 'yɛna:

—Majapi'a ra xisu bi te'e, bi 'yɛmbi.

²⁸ Pɛ nu ra Jesús bɛya bi 'yɛmp'a:

—Pɛ nɛ'ɛ man'da majapi gátho to'o i ɔh rám hman Ojɔ nɛ i ɔt'a gátho i mam bɛ, bi 'yɛmbi.

Yɛ ts'om'bái bi 'yáh yɛ hmɛpya mahɛts'i

²⁹ Bi munts'ɛ yɛ ja'i bɛ 'báh ra Jesús, nɛ nu ra Jesús bi xi'ɛ man'da ram hma, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'ahɛ guí 'bɛhmbɛ yɛ pa ja bɛ ya, gyá ts'om'báihɛ, guí ájɛ ra hmɛpya mahɛts'i, pɛ hin te ma hmɛpya da t'ut'ahɛ, pɛ hɔnt'a n'da ra hmɛpya da t'ut'ahɛ tengu bi 'yɔt'a ra Jonás. ³⁰ Nɛ gue'a ra hmɛpya bi 'yɔt' ra Jonás, bi báh yɛ ja'i bɛ ja ra hnini Nínive majuaɓi Ojɔ bí mbɛhn'na. Ngutho ahɛ, sá guí pɛhmbɛ majuaɓi bá pengá Ojɔ 'bɛ gá nuhɛ 'bɛ'a din jacá, nugá ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, bi 'yɛna. ³¹ Nɛ dí xi ahɛ, nu'a ra xisu mín ts'ut'abi bɛ Sur, 'dat'a gui ndans'hɛ a 'bɛ bin ja ran juɔnbi 'bɛ ran zɛgui. Nɛ da 'yut'ahɛ ngue i ja ni ts'oquihɛ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhɛ ngue mín nde da 'yɔ'a bi man'a ra ts'ut'abi Salomón nangue rán 'yomfɛni bi und Ojɔ, pɛ nu

ahɛ, hin guín nde gui 'yɔhmbɛ a dí mangá ngue dí 'bɛhmbɛ ua. Pɛ nugá man'da i ja rá ts'edi mam hmangá xinda gue ra Salomón, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³² Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nɛ'ɛ mi 'bɛpɛ ja ra hnini Nínive 'dat'a gui ndans'hɛ ɛ 'bɛ bin ja ran juɔnbi 'bɛ ran zɛgui, nɛ da 'yut'ahɛ ngue i ja ni ts'oquihɛ, nguetho nu'ɛ 'bɛx bi páh yá mbɛi 'bɛ mí 'yɔ'a bi man'a ra Jonás, pɛ nu ahɛ, xɔ hin guín nde gui páh ni mbɛihɛ nangue ni ts'oquihɛ. Nɛ nugá, man'da xɛn hɛts'i mam hmangá xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'a dá pɛhmbɛ rán nɛqui Ojɔ

³³ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pɛ njon di sɔc'a n'da ra sibi ngue da go'mi, uague di cɛt' pɛ ja ra huada. Pɛ i tixpɛ ja ra mbɔxasibi, ndepe di yot'i gátho to'o ba ɛhɛ. ³⁴ Gue'a ni dáhɛ di ja ahɛ gui hyanthɛ ran nɛqui. Nu'bɛ xɛn ho ni dáhɛ, guí hanthɛ xɛn ho ran nɛqui, nɛ nu'bɛ hingui ho ni dáhɛ, xɛm 'bɛxuiho bɛ guí hanthɛ. ³⁵ Nɛ ngutho ni mbɛihɛ di ja ahɛ guí pɛhmbɛ rán nɛqui Ojɔ. Nu'bɛ i hon ni mbɛihɛ rán ho Ojɔ, i ja ahɛ ran nɛqui 'bɛ, nu'bɛ hin'na, sá guí ɛmhɛ i ja ahɛ ran nɛqui, pɛ hɔnt'a ra 'bɛxui i ja ahɛ. ³⁶ Nguetho hɔnt'bɛ guín ndehɛ bɛ ni mbɛihɛ, di 'uec'ahɛ ra 'bɛxui a Ojɔ nɛ di 'da ahɛ rán nɛqui, nɛ nubɛya gui 'yɔthɛ tengu'bɛ gyá sibiɛ nɛ gui 'yuthɛ mi'da rá 'yu Ojɔ, tengu ra nyot'i di yorpɛ ní mba n'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xi'ɛ yɛ fariseo nɛ yɛ xānbate nijq maxɔts'e thoho i yq'ɛ

³⁷ Nɛ nu'bɛ mi gua'a man ra Jesús, n'da ra fariseo bi xih ná ts'ihmɛ a ra Jesús, nɛ bi mba bin sihmɛhɛ. ³⁸ Nɛ nu ra fariseo bi nu him bin xɛ'yɛ ra Jesús, tengu i man yán t'ɛdizɛhɛ yɛ fariseo, nɛ bi hyonya thoho. ³⁹ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu ah^u gy^u fariseoh^u, guí peth^u x^un ho ni ja'ih^u, p^e guexta'a x^un ts'o ni mbaih^u. Hont'a ran ts'iyate guím b^emh^u, gy^u ts'om'bái thohoh^u. ⁴⁰ Xogue, x^um m^e tho ni mbaih^u. Nu Oja i p^adi 'be'a gadí jaf^u ni ja'ih^u, p^e n^e'a ni mbaih^u i p^adi 'be'a im b^eni, nguetho Oja gátho bi zán'd^u, bi 'y^ena. ⁴¹ P^e nu'b^u gui hu^ec ni mija'ih^u n^e gui f^axh^u, da f^ah p^uya mahoqui ni mbaih^u.

⁴² Í hu^ehi maha ah^u, gy^u fariseoh^u, nguetho guí h^axh^u b^u ja ra nija a ná 'det'a y^u 'y^ethi y^u t^uh^u bi b^oxp^u ja ni hu^ahih^u, p^e go hin gá 'y^oth^u a man'da in nde Oja ngue 'da xquín numanhoh^u ni mija'ih^u n^e xquí hu^ej^u u. Guehya nde'b^u man'da gui 'y^oth^u, madague'b^u gui thoqui gui 'y^oth^u u mi'da. ⁴³ Hu^ehi maha ah^u, gy^u fariseoh^u, ^emm^e guí homhb^u ngue da hnumansu ah^u b^u ja ra nija, n^e gadí hoh^u y^un zengua 'b^u guí 'yoh^u b^u ja ra tai. ⁴⁴ Í hu^ehi maha ah^u, nu'ah^u tenguthoho n'da ran 'y^agui hingam f^adi, n^e nu'a da thop^u hin da b^adi o b^u x^u 'ya. Ngutho ah^u, im b^en y^u ja'i ngue x^un ho ah^u, p^e him majua^uni.

⁴⁵ N^e mi 'b^up^u n'da ra x^anbate nija, n^e bi 'y^ena:

—Nu'i grá Jesús, gra x^anbate i, ^emm^e gadí ^anga ma mbaihe a gá ma, bi 'y^embi.

⁴⁶ Bi d^at'a ra Jesús:

—N^e ah^u, gy^u x^anbateh^u, í hu^ehi maha ah^u, nguetho ^emm^e x^un h^ei a gá hyuspah^u y^un t'^edi ra Moisés ngue guí xihmb^u y^u ja'i da 'y^ot'e, p^e nuse ah^u xingui ts' u guí ^oth^u a guí xihmb^u da 'y^ot' u. ⁴⁷ Í hu^ehi maha ah^u, guí hocpah^u y^u j^adon'y^agui u y^u p^ongahy^a Oja bi hyo' u nim bomb^otah^u, ngue guí nde da 'y^en'ah^u y^u ja'i x^un ho ah^u. ⁴⁸ P^e gue'a gní 'yuhmb^u ngue guí numanhoh^u y^un t'^ot'e u nim bomb^otah^u, bi hyo' u y^u p^ongahy^a Oja n^e go gadí hocpah^u y^u j^adon'y^agui bi 'yo u.

⁴⁹ P^e nu Oja i p^adi 'be'a gátho din ja, janangue'a bi 'y^ena: “Ga p^ehndā u ma p^ongahy^a, n^e' u mi'da da mam mam hmangā. Nu' u 'da da tho, n^e nu' u 'da da t'^ethoho,” bi 'y^en Oja. ⁵⁰ Janangue'a gue'a ctí nuh^u rán ts' embi Oja nangue gátho y^u p^ongahy^a Oja n^e y^um 'behni bi mba ntho gue'b^u go rá mb^udi ra ximhāi. ⁵¹ Nu rá mb^udi ra Abel bi tho asta gue'b^u n^e' a ra Zacarías bi tho b^u mbo ra d^anija, tengu thoho 'b^u ni ts'oquih^u a gátho í tho' u y^u p^ongahy^a Oja, n^e gue'a dí ^an'nah^u a.

⁵² Í hu^ehi maha ah^u, gy^u x^anbateh^u, guí p^ahmb^u 'be'a nam b^on'a rá hman Oja p^e hinga gue'a guí x^anbah^u y^u ja'i. Him majua^uni guí tenhd^u a n^e hín gadí jaf^u da d^en'd^u in nde da d^enni, bi 'y^en'a ra Jesús. ⁵³⁻⁵⁴ N^e bi b^om b^u rá Jesús b^uya. P^e nu y^u x^anbate nija n^e y^u fariseo ^emm^e bin cue, n^e x^o bi d^a'mi ^emm^e bi 'y^an y^un t'^anni, ngue i honi 'b^ep^u dí y^ap'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja to'o i mam max^ots'e thoho

¹ N^e him peti b^u 'b^uh ra Jesús x^un ngu y^u ja'i, n^e ^emm^e din t^onthoho. Nu ra Jesús bi 'y^emp' u y^u x^adi:

—Gam f^ahmb^u nangue y^u ixi y^u fariseo ngue hin gui tenbah^u y^un t'^ot'e, ^ena x^un ho b^u na hnu u p^e n'dan'yo thoho im b^en y^u mb^ui.

² Hin gui 'y^oth^u tengu' u nguetho gátho 'be'a im b^em b^u mbo rá mb^ui n'da, da f^adi. Madague'b^u ^en' u njon da b^adi, p^e guehma din c' a y^u ts'oqui. ³ N^e gátho a i man'a n'da b^u njongui ^ode, da hman b^u 'b^uh y^u ja'i. N^e gátho i mam mant' agui n'da b^u ja rá ngu, da f^ap^u 'b^uh y^u ja'i, bi 'y^emp' u y^u x^adi ra Jesús.

Gui suh^u Oja, bi 'y^en'a ra Jesús

⁴ N^e x^o bi 'y^ena:

—Nu'ah^u, ma amigo ah^u, o guí suh^u u in nde da hyo ah^u. Nu' u, s^a da hyo'a ni ja'ih^u p^e hin' y^u 'be'a

man'da i sã da 'yøt'e. ⁵ Ga xi ahũ to'o a gui suhũ. Dami suhũ Ojã nguetho nu'a, i sã da hyo ahũ nẽ i ja rá ts'edi da 'yẽnt'ahũ bũ ja ran ɛnbi mazai. Majuani dí xi ahũ, jatho gui suhũ Ojã.

⁶ Nẽ njom man'da gui suhũ. Guim bẽmhũ yũ doja, ts'ũtho di muui, hõnt'a zũ yocentavo di muui ɛ cõt'a ndoja, pẽ guexta'a i pa mfɛni ɛ, Ojã im bɛn'ũ. ⁷ Nẽ nu ahũ man'da di mu ahũ xinda gue yũ doja bũ ní bɛn Ojã, nẽ asta i paði hangu na ngu i ja ni xtãhũ. Janangue'a o guín suhũ.

To'o hingui su da ma nangue ra Jesús

⁸ Nẽ man'da bi man ra Jesús, bi 'yẽna:

—Majuani dí xi ahũ, gãtho to'o hingui su da mangua ja ra hãĩ gue i paqui, nugã, ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãĩ, ga mam bũ ja yũ hmi yãm 'bɛhni Ojã, gue dí paçã ɛ. ⁹ Pẽ nu'a to'o da gøngã ua ja ra hãĩ, nẽcã ga cøngã bũ mahɛts'i a.

¹⁰ Nu'a to'o di c'aman'ugã nguẽcã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãĩ, sã da mba ma punbi 'bũ da bɛn'a bi ma. Pẽ nu'ũ to'o di c'aman'ũ rá Hogandãhi Ojã, hin'yũ rá punbi ɛ.

¹¹ Nu'bũ pa ma ya'pi'ahũ nẽ da ts'ix ahũ bũ 'bũh yũ ngũrpi ja ra nijã o guepũ 'bũh yũ zẽ'mi nẽ yũ ts'ũt'abi, pẽ o ɛmmẽ guím bẽmhũ 'bẽ'a sã gui mamhũ 'bũ da mba ma juãnni ahũ, ¹² nguetho nu'bũ gãm 'bãhmũ bũ ja rá hmi ɛ, nu'a rá Hogandãhi Ojã 'bex di bɛn'nahũ gui mamhũ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra membeti bi bẽnse 'bẽ'a da hyoni

¹³ Nẽ nu'bũ min ya'a ra Jesús, mi 'bã inde bũ 'bũh yũ ja'i n'da ran 'yohũ, nẽ bi 'yẽmbi:

—Xãnbate i, dami xih man 'yohũ da xegãts'ũ ra hãĩ bi zoh ma ta'be.

¹⁴ Nu ra Jesús bi 'yẽna:

—Nu'i, grán 'yohũ, hin dra zẽ'migã ngue ga øt'ã a guí ma, bi 'yẽmbi.

¹⁵ Nẽ xø bi 'yẽmp'ũ 'bũpũ:

—Dami jamansu ni mbũihũ hin din ja ahũ ran 'yũya. Nguetho hinga gue'a i ja n'da dãm 'bũ'a n'da, madague'a xũn ngu i ja.

¹⁶ Nẽ nubũya, bi xi'a n'da ran t'uti, nẽ bi 'yẽmp'ũ:

—Mi 'bũ'a n'da ran 'yohũ ra membeti. Nẽ nu'a rá hãĩ ɛmmẽ xũn ho, nẽ xũn ngu 'bẽ'a gãtho bin ja bũ. ¹⁷ Nẽ nu'ũ yũ ngumpɛ'ts'i, ɛmmẽ bi yudi nẽ bi bongthoho 'bẽ'a mi ja bũ ja rá huãhi. Nẽ nu'a ran 'yohũ bũya, bi bɛni 'bẽ'a sã da 'yøt'e. ¹⁸ Nẽ bi bẽnse: “Nuya, ga xo't' ma ngumpɛ'ts'i nẽ ga hõh mi'da xũn ndoho, n'dahma din ja hapũ ga pɛ'ts'ã 'bẽ'a gãtho i jagã. ¹⁹ Nẽ nubũya, dam 'bũtho, hõnt'a dí hyu ma mbũĩ ga øt'ã,” bi 'yẽnse ran 'yohũ. ²⁰ Pẽ nu'a Ojã bi 'yẽmp'a: “Nu'i, hin guí paði 'bẽ'a guím ma, nguetho nãn xui ya gui tu. Nẽ to'o hmaha da gohmi 'bẽ'a gãtho guím bɛni gui hyonse,” bi 'yẽmbi, bi 'yẽn'a ra Jesús.

²¹ Ngubũ din ja gãtho yũ 'yũya, ngue'a hõnt'a i ja ua ja ra ximhãĩ im bɛni, pẽ hinga gue'a rá mbeti dí ya'ba yũ te ɛ, bi 'yẽn a ra Jesús.

Nu Ojã di jamansu yũ t'ũhni

²² Nẽ nubũya, bi 'yẽmp'ũ yũ xãdi:

—Yo ɛmmẽ gui hyãdumbũihũ 'bẽ'a gui sihũ nẽ 'bẽ'a gui hyehũ. ²³ Nẽ man'da xũn ho guim bẽmhũ ni tehũ xinda gue nin sihmẽhũ, nguetho man'da di muui ni tehũ, nẽ'a ni ja'ihũ man'da di muui xinda gue ni hehũ. ²⁴ Damin 'yomfɛnihũ ts'ũ 'bẽ'a i øt' yũ ca. Nu'ũ, hingui øt' yũ huãhi nẽ hin te i pɛ'ts'i 'bẽ'a i honi, pẽ nu Ojã di jamansu'ũ. Pẽ man'da di jamansu ahũ Ojã xinda gue yũ doja, nguetho man'da di mu ahũ. ²⁵ Nte sã gui tĩnsehũ, xinga gue nin sihmẽhũ, xinga gue ni hehũ, xinga gue ni tehũ, gue

gam 'bɛhmbɛ ua nya'a thoho.
²⁶ Janangue'a hin gui hyɔdumbɛihɛ
 ɛ nte di muui.

²⁷ Dami nuhɛ yɛ dɔni. Hin te
 má 'bɛfi i ɔt'e, pɛ guehɛma i te.
 Nɛ nu'a ra ts'ut'abi Salomón mi hɛ
 rá pahni mahotho nɛ xɛm hmadi.
 Pɛ nu yɛ dɔni man'da mahotho
 xinda gue rá pahni mi hɛ ra Sa-
 lomón. ²⁸ Nu'a Ojɔ di jamansu yɛ
 dɔni nɛ di japi din te, madague
 n'da pa thoho i dɔni. Xi ahɛ, ha
 hin guim bɛmhɛ ngue man'da xɛn
 ho di 'da ahɛ Ojɔ. Xɔgue ts'ɛtho
 guí ɛc'yɛihɛ. ²⁹ Janangue o guí
 hɔdumbɛihɛ 'bɛ'a gui sihɛ n'da pa
 ngu n'da pa, ³⁰ nguetho nu'ɛ hingui
 ɛc'yɛi Ojɔ, gue'a i ɔt'ɛ. Pɛ nu'ahɛ
 ni Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i i pɔdi 'bɛ'a
 gátho guí homhɛ. ³¹ M'bɛt'o thoho
 guin unsehɛ di manda ahɛ rá ts'ɛdi
 Ojɔ, nɛ nubɛya di 'da ahɛ Ojɔ 'bɛ'a
 gátho guí homhɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o di mɛmbɛti bɛ mahɛts'i

³² Xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guín suhɛ, madague'a hingui
 ngu ahɛ, nguetho i hu rá mbɛi Ojɔ
 ngue ya guí 'bɛhmbɛ bɛ di manda
 rá ts'ɛdi. ³³ Dami pɛhɛ 'bɛ'a i ja
 ahɛ, gui unhɛ yɛ hyoya, nɛ din ja
 ahɛ xɛn ngu bɛ mahɛts'i. Nubɛ, nte
 dim 'bɛpɛ nɛ njɛm'bɛ din thegue,
 hingui sá n'da ra bɛ da yɛrpɛ, xinga
 gue'ɛ yɛ zu'uɛ. ³⁴ Nu'bɛ guecua
 ja ra ximhɛi i ja 'bɛ'a pɛ'ts'a n'da,
 hɔnt'ua im bɛn'a n'da, nɛ nu'bɛ
 guepɛ mahɛts'i, guepɛ im bɛn'a
 n'da bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da thɔ'mi xɛn ho

³⁵ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami tɔgbahɛ nɛ gan sáhhɛ
 tengu'bɛ i sɔ ni sibihɛ. ³⁶ Tengu i
 ɔt' yɛ 'yɛhɛ 'bɛ i tɔm'bɛ yá hmu da
 mbeng bɛ xín sihmɛ bɛ ja ran thɛti,
 n'dahma 'bɛx da xocpa n'dihi 'bɛ bi
 zofo. ³⁷ ɛmmɛ din johya ɛ bi dɔ'mi,
 nguetho da xi'ɛ da hyupɛ ja rá
 mɛxa, go guesɛ'a ra hmu din 'yɛhɛ
 bɛya, ngue da 'uɛn'ɛ yá 'yɛhɛ. ³⁸ Din

johya ɛ bi dɔ'mi madague'a made
 nxui uague t'ɛxuditho 'bɛ bi zɔh ra
 hmu. ³⁹ Nu n'da ran 'yohɛ 'bɛ xtám
 bɔdi 'bɛ'a ní pa da yɛrpɛ ra bɛ bɛ
 ja rá ngu, xtán dɔ'mi, hin di japi da
 ɛɛpi 'bɛ'a pɛ'ts'i. Pɛ hingui pɔdi 'bɛ'a
 ní pa da yɛrpɛ ra bɛ, janangue i
 tɔ'mi gátho yɛ pa. ⁴⁰ Ngutho ahɛ gui
 tɔgbahɛ nguetho hin gui pɛhmbɛ
 'bɛ'a ní ora ba pengá, nugá ngue
 dán ja'igá ua ja ra ximhɛi, bi 'yɛn'a
 ra Jesús.

*Rán t'uti yɛ 'yɛhɛ xɛn ho nɛ'a hin-
 gui ho*

⁴¹ Nu'a ra Pedro bɛya, bi 'yänni
 'bɛ'a bi man ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, ha hɔngdáhe guí xije
 ran t'uti, uague gátho ɛ mi'da guí
 xifi.

⁴² Nu ra Jesús bi ɔti:

—Nu'a ra 'yɛhɛ xɛn ho, nzɔi i ɔt'
 rá 'bɛfi xɛn ho, nɛ di manda bɛ
 ja rá ngu rá hmu, nɛ di darpa yá
 mi'yɛhɛhɛ. Nɛ nu'bɛ bi zɔn ra ora
 din sihmɛ ts'ɛ yá mi'yɛhɛhɛ, i 'uɛni
 xɛn ho. ⁴³ Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ, da ɔn'a
 rá hmu bɛ dim pɛh 'bɛ bi zɔhɔ, da
 nu ran johya a bɛya. ⁴⁴ Nguetho
 majuaɛni dí xi ahɛ, nu rá hmu di
 un man'da ra 'bɛfi ngue di manda
 bɛya 'bɛ'a gátho i pɛ'ts'i. ⁴⁵ Pɛ nu'bɛ
 n'da ra 'yɛhɛ im bɛnse him ba ɛ'a
 n'dihi rá hmu, nɛ di dɛ'mi di ɛnba
 yá mi'yɛhɛhɛ, madague yɛ xisu o
 gue yɛn 'yohɛ, nɛ i sihmɛzɛhɛ nɛ
 i mihni, ⁴⁶ ts'ɛrpɛ thoho ba ɛh rá
 hmu nɛ bi ɔn'a rá 'yɛhɛ bɛ hin di
 jamansu rá 'bɛfi, nɛ da zɛ'a rá 'yɛhɛ
 bɛya. Nɛ da hyɔn'a thi, nɛ da 'yɛmbi
 nte rán jau i. Nɛ da mbɛnpɛ ba
 nu ran ɛnbi bɛ 'bɛh mi'da guexta'a
 him bi 'yɔt'a xí sifi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁷ Nɛ man'da ran t'uti bi xi'ɛ, nɛ bi
 'yɛmp'ɛ:

—Nu n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ mi bɔdi
 'bɛ'a in nde rá hmu, nɛ him bi 'yɔt'e,
 pɛ xɛn ɛ tho ram fei din jap'a. ⁴⁸ Pɛ
 nu'a n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ hingui pɔdi
 'bɛ'a in nde rá hmu, nɛ him bi 'yɔt'a
 i numanho rá hmu, pɛ ts'ɛtho ram

fɛi din jap'a. Nu'a to'o bin japi da bɔdi xɛn ngu, jatho da 'yɔt'e xɛn ngu. I jatho da 'yɔt'e n'da ngu n'da hangu na ngu bin japi da bɔdi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Din ja yɛn heque

⁴⁹ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nugá bá ɛcá, pɛ hinga gátho yɛ ja'i da numanhogui, janangue din sɛ'ɛ 'da. Pɛ guexta'a hinga nan ja xɛn ho. ⁵⁰ M'bɛt'o ga nu xɛn ngu yɛn ɛnbi, nɛ nu'bɛ bi zɔn ra pa din ja'a dí m ma, n'da ran ɛnbi xɛn ɛtho ga nugá bɛya. Nɛ xɛn ho 'bɛ ga nu n'dihi. ⁵¹ Pɛ o guí ɛmhɛ din hɛ yɛ sɛi ngue bá ɛcá ua, pɛ man'da din ja yɛ sɛi. ⁵² Nuya din hec yán 'yomfɛni ɛ 'bɛpɛ ja n'da ra ngu. Tengu'bɛ hyu'ɛ 'bɛpɛ da dɛngui, yoho ɛ hin da dɛngui. ⁵³ Nɛ din hec yán 'yomfɛni yɛn 'yohɛ nɛ din sɛmhɛ yá ts'ɛnt'ɛ nanguecá. Nɛ yɛ xisu din sɛmhɛ yá ts'ihue, hinga 'da'angu da bɛmhɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yɛ ja'i him bi bɔ'a rá hmɛpya ra Jesús

⁵⁴ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bɛ guí nuhɛ n'da ra güi ní bɔxpɛ ní yɛh ra hyadi, guí ɛmhɛ din 'ye, nɛ din 'ye bɛya. ⁵⁵ Nɛ nu'bɛ guí nuhɛ ba ɛh ran dahi bɛ sur, guí ɛmhɛ xtám pa ra pa bɛya, nɛ xtám pa bɛya. ⁵⁶ Maxɔts'e tho guím mamhɛ, guí pɛmhɛ 'bɛ'a din ja ra pa, pɛ nɛ hin guí pɛmhɛ 'bɛ'a ní hmɛpya guí nuhɛ ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Damin hocpazɛhɛ nin sɛihɛ

⁵⁷ —Hanja ngue hingui sá gan 'yomfɛni 'bɛ'a xɛn ho guí 'yɔthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵⁸ Nu'bɛ 'bɛ'a n'da da zix ahɛ bɛ 'bɛh ra zɛ'mi in nde di yɔp'ahɛ, nu'bɛ gá mbɛ bɛ 'yu, gan hocuazɛhɛ bɛ 'yu. Nu'bɛ hin'na, guehma guí sɔmmi bɛ 'bɛh ra zɛ'mi, nɛ di manda da jo ahɛ. ⁵⁹ Nɛ hin da zá guí pɛmhɛ bɛ asta gue'bɛ go

gá juthɛ gátho bi zánni guí juthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Hnɛhi thoho di päh rán 'yomfɛni n'da

¹ Nɛ bi si'a ra Jesús 'bɛ'a xí t'ørpa 'da yɛ mɛngu bɛ Galilea nɛ bi t'ɛmbi:

—Nu'a ra Pilato bi manda dí ho'ɛ 'da nu'bɛ mim bɔx yá 'bɔts'e bɛ ja ra danija Njerusalén, bi 'yɛmbi.

² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Ha guím bɛmhɛ man'da i ja yá ts'oqui ɛ to'o bi mba ntho xinda gue'ɛ mi'da yá mɛnguhɛ. ³ Pɛ hin'na maha. Pɛ dí xí ahɛ, ngubɛ dín ɛn'nahɛ. Guí nuhɛ ran ts'ɛmbi mazai 'bɛ hin guí päh nin 'yomfɛnihɛ. ⁴ Nɛ'ɛ 'dɛ'ma hyáto bi du bɛ Silóé 'bɛ mi yɔt' ra jado, ha guí ɛmhɛ man'da mi ja yá ts'oqui ɛ xinda gue'ɛ mi'da 'bɛpɛ Jerusalén. ⁵ Hin'na maha, nɛ ngutho ahɛ guin nuhɛ ran ɛnbi 'bɛ hin guí päh nin 'yomfɛnihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra hmɛpya ra za him bin zɛh yán dät'o

⁶ Nɛ nubɛya, bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Mí 'bɛ'a n'da ran 'yohɛ mi ja n'da rá huahi. Nɛ bi 'yɛt'a n'danza ra higo. Nɛ mi pa ran 'yohɛ da nu 'bɛ di zɛpɛ yán dät'o, pɛ xinga n'dandɛ bin zɛh yán dät'o ra higo. ⁷ Janangue bi zon'na rá mbɛfi bɛ ja rá huahi nɛ bi xifi da 'yɛxa ra za: “Nuya, ná hyu jɛya ya ngue dí tɔ'mi din ja yán dät'o na ra za, pɛ hin te i zɛdi. Dami 'yɛx ya, ndetho í sɛnba yá dehe ra häi a ra za,” bi 'yɛmbi. ⁸ Pɛ nu'a rá mbɛfi bi 'yɛna: “Dím 'bɛpɛ man'da jɛya, ga zɛnsa pa häi bɛ rán dɛi, nɛ ga ponbä xɛn ho yɛ häi. ⁹ Xøhma din zɛh yán dät'o bɛya. Pɛ nu'bɛ hin din zɛdi, ga ɛxä 'bɛ,” bi 'yɛn'a ra mbɛfi bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man'a ran t'uti.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra mbɛdi xisu

10 N'da ra pa ran säya ḇaya, min xānbate ḇa ja ra niḡa ra Jesús. 11 Nε mi 'bāp̱a n'da ra xisu ngue ná 'de'ma hyāto j̱eya madí aṇba ra ẕithu, him madí japi di juān rá ḡa'i. 12 Nε nu'ḇa mi nu'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, ya bi zā ni ḡa'i ya, bi 'yεmbi.

13 Nε bi mba nthādi ra xisu ḇaya, bi dā'a ra Jesús, 'bex bi juān rá ḡa'i a ḇaya. Nε nu'a ra xisu bi 'yεspa Oḡa. 14 Pε nu'a ra ngurpi ḇa ja ra niḡa εmme bin cue nguetho bi nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra ḡa'i ra pa ran säya. Nε bi 'yεmp̱a mi 'ḇap̱a:

—Nts'ānni 'dato pa gam p̱hmḇa n'da semana, nε gue'ya yu pa gua εhmḇa ngue din hoc'aẖa ua, pε hinga gue ra pa ran säya gua εhmḇa da mba ma hoc'iẖa ua, bi 'yεn'a ra ngurpi ḇa ja ra niḡa.

15 Nu ra Jesús bi 'yεna:

—Xi aẖa, ha hin guí xoj̱a nin ḏaniẖa nε guí sixẖa ḇa ja ra dehe madague ra pa ran säya. 16 Nε mi 'bācua n'da ra xisu rām bom'бето ra Abraham, ná 'de'mahyāto nj̱eya madí aṇba ra ẕithu tengu'ḇa ān thu'ti, nε guí εmẖḇa hingui ho ngue dá xocpā a nangue rá ts'edi ra ẕithu, nguetho ra pa ran säya ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

17 Bin hεtho ɥ yān s̱uiẖa ra Jesús ḇaya, nε bi mbes' yá sä. Pε nu'ɥ yu ḡa'i bin johya 'ḇa mi nu yān t'öt'e nuḡte bi 'yöt'a ra Jesús.

Rān t'uti ra hmudā ra mostaza

18 Nε x̱o bi 'yεn'a:

—'Be'a ní hmεpya sä ga xi aẖa ngue ga ut'aẖa 'bεp̱a ní manda rá ts'edi Oḡa ua. 19 Nu'a, tengu rá hmudā ra mostaza. Ẕa ts'ɥ 'ḇa x̱a 'boni, pε nu'ḇa x̱am ḇōts'e, i te tengu n'da ra za, nε yu doḡa i ö't' yá 'bafi ḇa ja yá 'yε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rān t'uti rá íxi ra thuhme

20 Nε x̱o bi 'yεna:

—'Be'a man'da ra hmεpya sä ga xi aẖa ngue ga ut'aẖa 'bεp̱a ní manda

rá ts'edi Oḡa ua. 21 Nu'a, tengu ra íxi 'ḇa din jap'a ra j̱ani, nε ḡātho bi nden'a ra j̱ani ḇaya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rān t'uti ra goxthi x̱an ts'it'i

22 Nu ra Jesús i 'yo ra 'yu ní mba ḇa Jerusalén, nε bi xānba yu ḡa'i ḇa ja yu hnini bi thogui. 23 Nε nu'ɥ 'da yu ḡa'i bi 'yānni:

—Ha hin ε ngu'ɥ yu ḡa'i dim p̱oẖo, gue da mba nhyāni, εn'ɥ.

24 Nu'a ra Jesús bi ḏati:

—Nu'a ní yut'a n'da ḇa mahεts'i, tengu n'da ra goxthi x̱an ts'it'i. Dami hyomhḇa gui c̱atẖa ḇa, nguetho dí xi aẖa, da ẕon ra ora x̱an ngu da nde da yurp̱a, pε ya him man zā. 25 Nguetho da ẕon ra ora da gut ra goxthi ra Hmu, nε dim 'bāp̱a thi ɥ 'da da zo'a, da 'yεmbi: “Ma Hmu i, dami xogahe.” Pε nu'a ra Hmu da 'yεmda'ɥ: “Hin dí p̱a aẖa,” da 'yεmbi. 26 Nε nu'ɥ da 'yεn'ɥ: “Pε dán sihmeẖa, nε gá xāngahe ḇa ja ma hninihe,” da 'yεmbi. 27 Pε nu'a ra Hmu da 'yεna: “Pε dí xi aẖa, hin dí p̱a aẖa, ní mbāẖa ḇa, hin da zā gui c̱atẖa ua, gyá ts'om'bāiẖa,” da 'yεmthoho ɥ.

28 Nε εmme da ḇendumḇa ɥ 'ḇa dim 'bāp̱a thi ḇa di manda rá ts'edi Oḡa. Nε din zom ḇa di cuxt' p̱a yá ts'i ɥ nangue ran aṇbi da nu ḇa. Nε da hyant'a ra Abraham 'ḇap̱a mbo, nε ra Isaac, nε ra Jacob, nε ḡātho mi'da yá p̱ongahyā Oḡa, 29 nε da hnu ɥ x̱an ngu mi'da yu ḡa'i ngue bi nexp̱a ḡa na ng̱ni ra ximẖa i hup̱a di manda rá ts'edi Oḡa. 30 Nε dí xi aẖa, to'o εna i 'bet'o ua, dim 'bejua ḇa ɥ, nε nu'ɥ t'εmbi i 'bejua ua, dim 'bet'o ḇa ɥ, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús min nde x̱ti huεc'ɥ 'ḇap̱a Jerusalén

31 Nu'ḇa mi man'a ra Jesús, bi ẕo'i 'da yu fariseo nε bi 'yεn'ɥ:

—Nde'ḇa gui p̱on'a n'dihi ua di manda rá ts'edi ra Herodes, nε in nde da hyo'a i.

32 Bi dā'a ra Jesús:

—Nu ra Herodes ra hyāte a. Ní mbāhā gui xihmbu ngue nuya ne nixudi ga thoqui ga øt' ma 'bēfi, ga hōn'a thi yu zīthu, ne ga hoc yu hyēnni bu ga thogui. Nimani buya ga juacā ma 'bēfi, gui 'yēmfu, bi 'yēmbi. 33 Nuya, ne nixudi, ne nimani dan 'yogā, i jatho ga sōm bu Jerusalén, nguetho guepu i tho bu yá pōngahyā Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús.

34 Ne ēmmē bi du rá mbui ra Jesús nangue'u i 'bupu Jerusalén, ne bi 'yēna:

—Nu ahū gyū mēnguhū Jerusalén, guí hohū yá pōngahyā Ojā, ne gadíbat'adohū bīpēn'nahū Ojā. Hangu yu pa dá nde ga jamansu ahū tengutho n'da ra c'u'oni i comp' yá bāsi 'bu xūn de, pē nu ahū hin gá ndehū. 35 Nuya njon da mbāh ni hninihū ne hin din ja ahū rán japi Ojā. Ne dí xi ahū, hin gui nuju mahōn'a jague'bu bá ēcā mahōn'a. Ne nu'bu gá nuju, gui 'yēnju: “Majapi a bá ēhe nangue rá thuhu ra Hmu,” gui 'yēnju, bi 'yēn'a ra Jesús 'bu mi 'yēmp'u yu mēngu bu Jerusalén.

14

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da xūn nden rá jā'i

1 Nu n'da ra pa ran sāya, bi mba bán sihmē bu rá ngu n'da ra ngarpa fariseo a ra Jesús. Ne gātho i 'bupu ja ran sihmē ēmmē bi dō'mi da nu 'bē'a da 'yōt'a ra Jesús. 2 Nguetho mi 'bupu n'da ran 'yohū xū nden rá jā'i. 3 Ne nu'a ra Jesús bi 'yān'du yu fariseo ne yu xānbate nija buya:

—Ha din theui yūn t'ēdi 'bu di hoc'a n'da ra hyēnni 'bu ra pa ran sāya, ēn'a.

4 Pē xīnga n'da'u bi dāt'a. Nu ra Jesús buya, bi hoc'a ran 'yohū ne bin 'yēhmi. 5 Ne nubuya, bi 'yēmp'u yu fariseo ne yu xānbate nija:

—Xi'bu n'da ahū, 'bu xtan dāh nin dānihū ogue ni buruhū bu ja ra

hyāhāi a ra pa ran sāya, ha hin gui juxhu madague ra pa ran sāya, bi 'yēn'a ra Jesús.

6 Pē xīnga n'da bi zā bi dādi.

Ra Jesús bi ma hin da hyoni din nuixte zēhe n'da

7 Nu ra Jesús buya, bi nu'bu 'da i hon yān thuts'i, in nde 'darpū da hyuhmbū u i pa nt'ēspi bu ja ran sihmē, ne bi 'yēna:

8-9 —O guí homhbu ngue 'darpū gui hyuhmbū u ja yá ts'ēdi, nguetho nu'bu 'darpū gui huhmbū u, xi'bu da zōm bu n'da ngue man'da da t'ēspi, ne da xi ahū ra mēngu bu, “Gui ndanjū nguetho rán sāui da hyupū na,” da 'yēn'ahū. “Bá huhnū,” da 'yēn'ahū, ne ēmmē gui pēs' nī sāhu buya. 10 Man'da xūn ho gui hyuxhū bu ma'uēni ts'u 'bu gá cūthū bu ja ran sihmē, ne nu'bu bi nu ahū ra mēngu bu, da xi ahū: “Amigo ahū, ba ēhmbū ua, gui hyuxhū ua man'da xūn ho,” da 'yēn'ahū. Ne gātho'u 'bupu da numanho ahū buya, bi 'yēn'a ra Jesús. 11 Nguetho gātho'u din 'yēzēhe, da zōn ra pa da go'ahāi. Pē gātho to'o hin din 'yēzēhe, da zōn ra pa da t'ēspi, bi 'yēn'a ra Jesús.

12 Ne xō bi 'yēn'a ra Jesús, bi 'yēmp'a ra mēngu bu:

—Nu'bu gui 'yōt'a n'da ran sihmē, o guí zon'du nī amigo, xīnga gue'u nī cu, xīnga gue'u nī mēni, xīnga gue'u yu mēmbeti guin tōt'am'buīhū, nu'bu, m'bejua da zix'i i gan sihmē, tengu gá 'yōrpe. 13 Pē nu'bu gui 'yōt'a n'da ran sihmē, dami zon'du yu hyoya, ne yu mbēdi, ne yu dogua, ne yu xādā, 14 ne di jāp'ahū Ojā buya. Nguetho nu'bu, hin da zā di co'ts'a'i 'bē'a gá 'yōrpa u. Pē Ojā di co'ts'a 'bu bi zōn ra pa da xox'u yá 'yēc'yēi xūn du, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran t'uti ra dānsihmē

15 N'da ran 'yohū mi sihmēhū bu, 'bu mi 'yō'a bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Majapi gätho to'o din sihme bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ran 'yohu.

16 Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nangu'e'u to'o njuantho din sihme bu di manda rá ts'edi Oja, ne bi 'yɛmp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi 'yɔt'a n'da ra dānsihme, ne ɛmme xan ngu u bi xifi din sihme bu. 17 Ne nu'bu mi gua'a bi hoc ran sihme, bi mbɛn'na rá 'yɛhe da xi'u 'bex ba ɛhe. 18 Pɛ gätho u bi ma hingui sã da mba. Nu n'da ran 'yohu bi 'yɛna: “Nugã ja dá tãngã n'da ma huqhi, jatho ga mba ba nugã. Dami pungagui, hingui sã ga mba,” bi 'yɛn'a n'da. 19 Ne nu'a man'da ran 'yohu xø bi 'yɛna: “Nugã ja dá tãngã cãt'a pare yu mbundani, jatho ga sãpi ga pɛpi, dami pungagui, hingui sã ga mba,” bi 'yɛn'a man'da. 20 Ne xø man'da buya bi 'yɛna: “Ja dá singã n'da ma xisu ne hingui sã ga mba bu,” bi 'yɛn'a.

21 Nu'a ra 'yɛhe buya, bi mbengbu ja rá ngu'a rá hmu, ne bi xifi 'be'a gätho bi man'u yan 'yohu. “Bex bin cu'e'a rá hmu buya, ne xø bi mbɛn mahøn'a ngue da mba n'dihi bu ja yá 'yu ra hnini, ne ba si'u yu hyoya, yu mbɛdi, ne yu xädä, ne yu dogua da dɛm bu, ba ɛhe din sihme. 22 Nubuya, nu ra 'yɛhe bi 'yɛmp'a rá hmu: “Bucua ya bá sigã ya, pɛ him bi yuh ni ngu.” 23 Nu rá hmu buya, bi 'yɛmbi: “Ní mba bu ma'ueni ts'u ra hnini, ne dami 'yørpa ts'edi ba ɛ'u hønt'a go to'o gui tɛm bu 'yu, da yuh ma ngu. 24 Pɛ xinga n'da ran 'yohu rá mbadi dá zohndä da zi na man sihmegã,” bi 'yɛn'a rá hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Bi ma nangu'e'u t'ɛmbi hin yán sãhu, pɛ man'da go da yørpu di manda rá ts'edi Oja u.

25 Ne xan ngu yu ja'i mi tɛn bu 'yu ra Jesús. Nu ra Jesús buya, bi nyɛgui ne bi 'yɛmp'u:

26 —To'o gätho in nde da dengui, jatho man'da xan ngu da bɛngã xinda guepu nam bɛn'a rá ta o gue rá mbe, ogue rá xisu, ogue yá t'uhni, o gue yá cu. Jatho man'da da bɛngã xinda guepu nín huɛczɛhe. Nu'bu hin'na, hin da zã da dengui. 27 Ne to'o gätho hin da hyät yan unbi, ngue i su da tho 'bu da dengui, hin da zã da dengã u.

28 Ne 'be gan 'yomfɛnih u ts'u 'bu gui hyäth u gui tɛngahu, tɛnguthoho n'da ran 'yohu 'bu da 'yɛna da hyøh rá ngu. 29 M'bet'o din 'yomfɛni 'be'a da 'yɔt'e, nu'bu hin'na, ts'ørpu thoho hinga xøt'a dí jua'a rá ngu. Nu yu ja'i buya da dɛnthoho, 30 ne da 'yɛn'u: “Nuna ran 'yohu bi d'u'ma rá ngu, pɛ hinga xøt'a bi juadi,” da 'yɛn'u, bi 'yɛn'a ra Jesús. 31 Ne ngutho n'da ra ts'at'abi 'bu i 'bu'i 'dɛt'a mahuqhi yá dofui, pɛ m'bet'o din 'yomfɛni 'bu da zã din tunhui a man'da ra ts'at'abi 'bu'i 'dãte mahuqhi yá dofui. 32 Ne nu'bu im bɛni hingui sã da dapi, pɛ da mbɛhna n'da rá m 'bɛhni da 'yãn 'bu da zã din hocpadahu.

33 Ne ngutho ah u, pɛ jatho 'be gan 'yomfɛnih u 'bu da zã gui 'yɛts' ni pãhã zɛhɛhu, ne him man guim bɛmhbu 'be'a i ja ah u, janangu'e da zã gui tɛngahu buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hingui ho ra u 'bu di 'bɛh rán ho

34 Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu ra u mahyoni a, pɛ nu'bu di 'bɛh rán ho, hin'y u 'be'a din hogui. 35 Ne nte da mbɛfi, xinga gue ra hãi sã di hoqui, ne da mba ma bunt'i thoho. Guín jah u bu 'bu hin'y u nín hohu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Da nu yan unbi to'o da dɛn'na ra Cristo

15

Ran t'uti ra dɛ'yo bim 'bɛdi

¹ N'da ra pa, xən ngu yu hyācahāi nē mi'da yu ts'om'bāi bim pēti bu, da 'yode 'be'a i man'a ra Jesús.
² Janangue'a nu'u yu fariseo nē yu xānbate nijā bi c'āman'u ra Jesús, nē bi 'yēn'u:

—Hingui ho øt'na ran 'yohu, nguetho i yahu nē i sihmēhu yu ts'om'bāi, sā bi 'yēn'u.

³ Nē nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, nē bi 'yēmp'u:

⁴ —Xi'bu n'da ran 'yohu i 'bu'a n'da ciento yu dē'yo, nē xtim 'be'a n'da, nē hōnt'u goho 'dāte ma'dē'ma guto di 'bup, 'be'a da 'yøt'a. Ha hin da zopu goho 'dāte ma'dē'ma guto, ngue da mba ba hon'a bim 'bedi gue'bu go bi dīni. ⁵ Nē nu'bu bi dīni, da gāx rá xixi, din johya baya. ⁶ Da duxpu ja rá ngu, da zon'du yu amigo, nē'u din tōt'am'buīhu, nē da 'yēmp'u: “Dan johyahū ya, nguetho dá tīngā na ma dē'yo bim 'bedi,” da 'yēmp'u. ⁷ Ngutho bu mahēts'i, ēmme di johya u bí 'bup 'bu bi pāh rán 'yomfēni n'da ra dādits'oqui ua ja ra ximhāi. Man'da di johya nangue'a, xinda gue'u mbēni hingui dim 'bedi, ngue ēna hin'yū yu ts'oqui, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra xisu bi 'beh rá mbeti

⁸ Nē man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nē ximangutho n'da ra xisu mi ja 'det'a yu mbeti nē bi 'be'a n'da, pē 'be'a hmaha da 'yøt' ra xisu baya. Ha hin di sōc rá sibi nē da goc rá ngu, da hyoni gue'bu go bi dīni. ⁹ Nē nu'bu bi dīm baya, da zon'du yu amigo nē'u din tōt'am'buīhu, nē da 'yēmbi: “Dan johyahū nguetho dá tīngā ma mbeti dá 'becā,” da 'yēmbi. ¹⁰ Ngutho u yám 'behni Ojā bí 'bup mahēts'i, ēmme di johya 'bu bi pāh rá mbai n'da ra jā'i ua, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ran 'yohu bi huēc rá ts'unt'u

¹¹ Ra Jesús bi ma man'da ran t'uti 'bepu ní huēgahu Ojā nē bi 'yēna:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu yoho yu ts'unt'u mi 'bai. ¹² Nu'a ná yoho rá ts'unt'u bi 'yēmp'a rá ta: “Dami 'dac ya 'be'a guím bēni gui sogā 'bu gā tu,” bi 'yēmbi. Janangue nu'a ran 'yohu baya, bi unni 'be'a gātho in ndepe da gohmi'u yu ts'unt'u. ¹³ Mi tho'i ts'u yu pa baya, bi hyāxa bin t'un'na to'o xī 'yāh ra erencia, nē bi mba. Bi mba n'danni ra hāi, yatho, nē 'bexque 'dahmantho bi jua'a bi hyāts'i, nguetho bi 'yøt'e 'be'a bi numanhose. ¹⁴ Gātho bi juadi, xīngui ts'u nte bi 'yēgui. Nē guepu ra hāi xī zōni bin ja n'da ra dāthu, nē xīngui ts'u 'be'a da zi.

¹⁵ Pē nubaya bi hyon ra 'befi ra ts'unt'u. Nē nu n'da ran 'yohu, ra mēngu bu, bi xifi di jamansup yu ts'udi. ¹⁶ Pē njon bi 'uīn'a ra ts'unt'u nē in nde da zi'a mī si yu ts'udi, nguetho ēmme tumanthuhu. ¹⁷ Nē nu'bu mī thoh yu pa, bin 'yomfēni baya, bi bēni: “Nubu ja rá ngu ma ta, mbongui thoho 'be'a da zi yu 'yēhe, nē nugā dí sīgā ran unbi ngue hin'yū ga sigā ua. ¹⁸ Pē man'da xən ho 'bu ga pengā nē ga xi'a ma ta: “Nu'i ma ta'i, nugā dá øt'ā ram fēts'i nangue'e nē nangue Ojā, ¹⁹ nē him man sā'be gui 'yēngui ni ts'unt'ugā ya. Gui 'yēngui ni 'yēhethohogā ya, ga ēmbi,” bi 'yēnse a ra ts'unt'u.

²⁰ 'Bex bi mba baya bi hyāx ra 'yu í mba bu 'buh rá ta. Pē nu'bu mī ts'utho da zōn rá ngu, 'bex bi hyant'a rá ta ngue ba epu, nē ēmme bin johya, bi huēc'a rá ts'unt'u. Bin ti'a rá ta, bin c'at'ui bu 'yu, bi hyāfi nē bi zūspa rá 'yogu. ²¹ Pē nu'a ra ts'unt'u bi xi'a rá ta: “Nugā, dá øt'ā ram fēts'i nangue'e nē nangue Ojā. Nē him man sā'be gui 'yēngui ni ts'unt'ugā ya,” bi 'yēmbi.

²² Pē nu'a rá ta, bi xih yu 'yēhe: “Dami hethu ra pahni man'da xən ho, nē dami cārpahu n'da ram fo'yē

rá xä, ne gui 'yarpah yá zapato. ²³ Ne ba siha ra t'andani xan zaqui ne gui hyoha, gui hoja ran sihme ne dan johyah. ²⁴ Nguetho nuna ma ts'ant'u tengu'ba bi du, pe nuya, tengu'ba bim 'bui mahon'a. Bim 'bedi pe nuya dá tñ ya," bi 'yén'a rá ta.

Ne 'bex bin ja ran sihme.

²⁵ Pe nu'a ra 'bet'o ts'ant'u mi 'yo ba huahi, ne nu'ba mi mba ba ja rá ngu, i øh ra 'bida ne ran johya mi ja ba ja rá ngu rá ta. ²⁶ Ne nu'a, bi zohn'na n'da rá 'yêhe bi 'yänni: "Be'a i ja ba ja rá ngu ma ta," bi 'yëmbi.

²⁷ Ne nu ra 'yêhe bi 'yëmbi: "Nu'a nin 'yoha bi zøhø, ne ni ta bi hyo ran dani xan zaqui, bi 'yøt'a n'da ran sihme xan ndoho. Nguetho bin johya ngue ya bá penc'a nin 'yoha," bi 'yëmbi.

²⁸ Pe nu'a rá mbadi ts'ant'u bin cue ne him bi nde bi yarpa mbo ra ngu. Ne nu'a rá ta bi bøni, bi 'yørpa ts'edi da yarpa mbo. ²⁹ Pe nu rá ts'ant'u bi 'yëmp'a: "Ëmme xan ngu ya jeya dá øt'ä ni 'befi ne xinga n'dandi dá festhoho a gá xiqui. Ne hin jam'ba xcá 'dac'a n'da ra t'uchiho ngue dan sihme ma amigo. ³⁰ Pe nu'ba go mi zø'a ni ts'ant'u bi juat'a ni mbeti ne xan ts'o bi 'yøt'e, 'bex gá hyo ra t'andani xan zaqui," bi 'yëmbi.

³¹ Pe nu'a rá ta bi 'yëmbi: "Pe ma za ts'ant'u i, thocua thoho dí 'buhmi ua, ne gätho 'be'a i jagä, gätho ni mbeti. ³² Pe xan ho 'be'a dá øt'ä nguetho nu nin 'yoha tengu'ba ya xí du ne i 'bui mahon'a, nu'a bim 'bedi pe ya dá tñhba," bi 'yén'a rá ta, bi 'yén'a rá Jesús 'ba mi man ran t'uti.

16

Ra nt'uti ra ngarpa 'yêhe hinga gue'a bi 'yøt'e

¹ Ne xø bi ma man'da ran t'uti a ra Jesús, ne bi 'yëna:

—Mi 'ba n'da ra membeti, ne mi si n'da rá ngarpa 'yêhe bi xifi di manda 'be'a gätho i pe'ts'i. Pe bi si'a ra membeti hingui ho øt' rá ngarpa 'yêhe nguetho i haczêhe 'be'a i ndese. ² Janangue'a bi zon'na rá 'yêhe ne bi 'yëmbi: "Dá øcä hingui ho'a guí øt'e. Nuya, dami dāqui hangu din theui ma 'befi nguetho ya him man gam pecua," bi 'yëmbi.

³ Nu'a ra 'yêhe bi bëm buya 'be'a da 'yøt'e. Bi 'yënsë: "Nuya him man zä dam pecua ya, ne hingui sä dam peh na huahi, ne dí pe'ts' ma sä ga ätho ra mbeti, 'be'a hmaha ga øt'ya," bi 'yënsë. ⁴ Bi bëm buya 'be'a da 'yøt'e n'dahma dim 'buh yá amigo di ze 'ba hin'yä rá 'befi.

⁵ Ne nu ra ngarpa 'yêhe bi zon'du to'o i tup'a rá hmu. Ne bi 'yän'na n'da hangu in dupate. ⁶ Ne bi dāti, bi 'yëna: "N'da ciento dāmbot'egui ra aceite dí tupi." Ne nu'a ra 'yêhe bi 'yëmbi: "Dami ts'on ni søcuä ne gui 'yo't' ma'da'yo gui hyuxpa ngue hont'a yote ma'det'a ya dāmbot'egui guí tupa ma hmu," bi 'yëmbi. ⁷ Ne xø bi 'yän'na man'da ran 'yoha hangu xø in dupate a. Nu'a bi dāti: "N'da ciento t'eni ra trigo dí tupi." Ne nu'a ra 'yêhe bi 'yëmbi: "Dami päñ ni søcuä, ne dami hyuxpa goho 'däte t'eni thoho guí tupi."

⁸ Ne nu'ba mi pa'a rá hmu 'be'a bi 'yøt' rá 'yêhe, bi 'yëmbi: "Ëmme guí pañi 'be'a sä gui 'yøt'e ngue din jase 'be'a gätho gui hyoni," bi 'yén'a rá hmu. Nu ya ja'i 'buh ya, Ëmme i pañi da hyät' yá mija'ihä n'dahma da dāse. Pe nu'bi 'yo ba ja ran nequi, hingui pañi da 'yøt'e tengu na, bi 'yén'a ra Jesús.

⁹ Ne dí xi aha ngue nu ra mbeti di ts'onba rán 'yomfëni u 'da, pe da zøn ra pa ngue hin te di muui a, pe nu ni mbetiha xan ho 'ba gui fäxha ya ja'i, ne dim 'buh ni amigoha ngue 'darpä gnim 'buhmba ba mahëts'i.

¹⁰ Ba'i 'da za ts'utho i ja da 'yøt'e, pe i pañi di jamansu a, janangue'a

mfädi da badi di jamansu 'bä di ja xän ngu 'be'a da 'yöt'e. Pë 'bui 'da zä ts'ätho i ja da 'yöt'e, në hingui pädi di jamansu a, janangue mfädi ngue hin da badi di jamansu 'bä di ja xän ngu 'be'a da 'yöt'e. ¹¹ Nu'bui hingui pädi di jamansu 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, në xän da badi di jamansu rá 'bëfi Ojä. ¹² Në nu'bui hingui pädi di jamansu a hin rá mbeti zëhe, njon da zä di un'na njuäntho rá mbeti 'bui.

¹³ Njo'o n'da ra jä'i sä dim 'bui yoho yä hmu, nguetho nu'a n'da ra hmu hin da numanho a, në nu man'da di huëc'a. Uague da 'yörpa rá 'bëfi a n'da në da zocpada bü rá 'bëfi a man'da rá hmu. Ngutho n'da ra jä'i hingui sä da 'yëmbi rá hmu a Ojä 'bui ëmme di ho ra mbeti, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁴ Nu yä fariseo ëmme di ho ra mbeti ü, në nu'bui mi 'yö'a bi man ra Jesús, bi denthoho.

¹⁵ Pë nu'a ra Jesús bi 'yëmp'ü:

—Nu ahü gyü fariseohü, guí öthü 'be'a ní numansu ahü yä jä'i, pë nu Ojä i pädi 'be'a i ja bü mbo ni mbuihü. Në nu'ü gätho im bënëse yä jä'i ngue di muui, pë hin te di muui bü na nu Ojä ü, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma din theui ü yän t'ëdi a rá ts'ëdi Ojä

¹⁶ —Nu mam 'bet'o gán xähmbü yän t'ëdi ra Moisés, në gán xähmbü 'be'a bi 'yo't' yä pöngahyá maya'bui, bi 'yëmp'ü. Pë nu ra Xuua Nxixyá bi d'ü mi bi man ran ho ma'da'yo në bi ma 'bëpü ní manda rá ts'ëdi Ojä. Në xän ngu yä jä'i ya i ö't'ra ts'ëdi da yärpü di manda rá ts'ëdi Ojä.

¹⁷ Pë madague'a, pë xinga n'dant'ohni dim 'bë'ü yän t'ëdi. Nu ra ximhäi në mahëts'i da guadi, pë hin dim 'bë'ü yän t'ëdi, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran hyëgui

¹⁸ —Në nu'a to'o da hyëh rá xisu në da zim man'da, ra 'yomt'ëni a. Në nu'a to'o da zin'a ra xisu bi thegui, në gue'a dän 'yomt'ëni a büya, bi 'yën'a ra Jesús.

Ran t'uti ra mëmbeti në ra hyoya í Lázaro

¹⁹ Në bi ma man'da ran t'uti ra Jesús, bi 'yëna:

—Mi 'bui a n'da ra mëmbeti në mahotho rá pahni xäm hmadi a mi he, në ëmme mi 'bui manho bü ja rá ngu, tengu thoho 'bui i ja ra ngo. ²⁰ Në i 'bui a n'da ra hyoya, ëmme mi sä ran ümbi, í Lázaro a. Në gätho rá jä'i mi ja yä 'ya. Në mi hupü ja rá goxthi ra mëmbeti, ²¹ ngue mim bënë da zi 'be'a da hyëpü ja rá mëxa a ra mëmbeti. Në nu'ü yä xä'yo bi decpa yä 'ya bü i hudi.

²² Bi zön ra pa bi du'a ra hyoya. Në nu yäm 'behni Ojä bi zixpü mahëts'i nguepü 'bui a ra Abraham. Mbëjua büya bi du'a ra mëmbeti. ²³ Në nu'bui mi du'a ra mëmbeti büya, ëmme bi nu ran ümbi bü bi mba.

Në bi ndöts'e, bi nu yäbü bí 'bui a ra Abraham në ra Lázaro 'darpü bí 'buihmi. ²⁴ Nu ra mëmbeti bi mbafi, bi 'yëmp'a ra Abraham: “Nu'i mam bomböta i Abraham, dami huëgui ts'ü, ba penhua ra Lázaro da dät'ra dehe rá xä, da dära ma jäni, nguetho ëmme di üng na ra sibi i ja ua.” ²⁵ Pë nu ra Abraham bi 'yëmp'a: “Nu'i, mam bom'beto i, dami bënë i ts'ü 'be'a gá 'yöt'e 'bui gmi 'bupü ja ra ximhäi. Gätho xän ho 'be'a mi ja i, pë nu'a ra Lázaro hönt'a ran ümbi bi nu bü. Pë nuya din johya ua ra Lázaro ya, pë go hönt'a ran ümbi guí nu ya. ²⁶ Në man'da dí xi'i, hingui sä n'da da nexua da zörpü guí 'bui, nguetho i ja inde n'da ra mba'ye xän ndoho. Në nu'i hingui sä gua nexpü guí 'bui gui söcua, nguetho i cot'a ra mba'ye bü,” bi 'yën'a ra Abraham.

²⁷ Nu ra mëmbeti xö mahön'a bi xi'a ra Abraham: “Pë nu'bui hin da zä ba penhua, pë guí pen'na ra

Lázaro bɐ ja rá ngu ma ta da xi'ɐ
'bɐpɐ 'bɛ'a dí sǎgǎ. ²⁸ Nguetho i
'bɐpɐ cɐt'a man 'yohɐ, nɛ dí ndepe
nɛ'ɐ da zɔm bɐ guí 'bɐhmi 'bɐ bi
du, nɛ him ba ɛcua ja ran ɐnbi,"
bi 'yɛn'a. ²⁹ Pɛ nu ra Abraham bi
'yɛmp'a: "Nubɐ 'bɐh nin 'yohɐ, i
ja bɐ rǎm hman ra Moisés nɛ yá
pɔngahyǎ Ojǎ, i sǎ da 'yɔxɐ 'bɛ'a i
man'ɐ." ³⁰ Pɛ nu ra mɛmbɛti bi
'yɛn'a: "Pɛ nu'i ma ta Abraham,
hinga xɔt'a rǎm hman ra Moisés
ngue da 'yɔ'ɐ man 'yohɐ, pɛ nu'bɐ
da ndants'a n'da xɐn du ngue da
xifi, da 'yɔ 'bɐ." ³¹ Pɛ nu ra
Abraham bi 'yɛmbi: "Nu'bɐ hin da
'yɛrpa ra güenda 'bɛ'a i man ra
Moisés nɛ yá pɔngahyǎ Ojǎ, xín da
'yɛrpa ra güenda 'bɐ da ndants'a
n'da xɐn du," bi 'yɛn'a ra Abraham,
bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɐ mi man ran
t'uti.

17

Xɐn dɐxqui ra ts'oqui

¹ Nu'a ra Jesús bi xih yá xǎdi, bi
'yɛmp'ɐ:

—Hin'yɐ n'da ra pa hin da ts'ǎ a
ni mbɐihɐ gue i nde di 'bɛp aɐ guí
'yɔthɐ ra ts'oqui. Pɛ ndumbɐitho da
nu'a to'o di japi da 'yɔt' yɐ ts'oqui
rá mijǎ'iu. ² Dí xi aɐ, to'o di japi
da 'yɔt' ran ts'o n'da hinga na te
rá mbɐi, man'da xɐn ho 'bɐ xtín
thǎrpa n'da ra dojɐni rá 'yɛga nɛ xtá
t'ɛntpɐ ja ra dejǎ, xinda gue'bɐ xti
japi xta 'yɔt' ran ts'o a n'da hinga
na te rá mbɐi. ³ Dami jamansu
'bɛ'a guí ɔthɐ. Nu'bɐ 'bɐ'a n'da ni
mijǎ'ihɐ bi 'yɔt'ahɐ ran ts'o, dami
xihmbɐ hingui ho'a bi 'yɔt'ahɐ. Nɛ
nu'bɐ da 'yɔmanho a guí xihmbɐ,
damim punbahɐ 'bɐ. ⁴ Nɛ nu'bɐ
yoto nidi n'dapa da 'yɔt'ahɐ ran ts'o,
nɛ n'dandǎ ngu n'dandǎ da 'yǎ aɐ
ra punbi, dami punbahɐ gǎtho, bi
'yɛn'a ra Jesús.

*Gǎtho xɐn hɛi sǎ da 'yɔt'a n'da 'bɐ
i ɛc'yɛi xɐn ho*

⁵ Nu'ɐ yɐ xǎdi bi 'yɛm bɐya:

—Grá Hmu, dami jaje ga ɛc'yɛihe
xɐn ho, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɐ:

—Madague'a ɛmmɛ zɐ ts'ɐtho guí
'yɛc'yɛigahɐ, tengu bɐ ni nɛqui rá
hmudǎ ra c'u, sǎ guí xihmbɐ ra za
'bǎcua da 'uegue dí'm 'bǎpɐ ja ra dejǎ
nɛ da 'ueh pɐya. Hin'yɐ 'bɛ'a xɐn
hɛi 'bɐ guí 'yɛc'yɛigahɐ, bi 'yɛn'a ra
Jesús.

*Hin ga ɛmfɐ xɐn ho dí ɔthɐ 'bɐ dí
ɔthɐ'a i siji*

⁷ —Nu'bɐ n'da ran 'yohɐ 'bɐh rá
'yɛhɛ di jamansup yá dɛ'yo uague
dí'm pɛpɐ rá huǎhi, nɛ nu'bɐ bin
de bá ɛpɐ ja rá ngu bɐya, ha da
sifi din sihmɛ. ⁸ Pɛ hin'na, pɛ da
sifi di hocpa rǎn sihmɛ rá hmu, nɛ
nu'bɐ bi niyǎ, ja din sihmɛ ra 'yɛhɛ
bɐya. ⁹ Nu'a ra 'yɛhɛ 'bɐ bi 'yɔt' rá
'bɛfi bi xih rá hmu, hingui t'ɛmbi
“jamadi gǎ 'yɔrca ma 'bɛfi,” hin-
gui t'ɛmbi, ngue ya ra 'yɛhɛ thoho.
¹⁰ Nɛ ngutho aɐ 'bɐ gǎ 'yɔthɐ rá
'bɛfi Ojǎ, guí 'yɛnthohɐ bɐya: “Hin
nte dá ɔthe ngue dí hnumanhoje,
nguetho hɔnt'a bi xije Ojǎ dá ɔthe,”
guí 'yɛmhɐ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

*Ra Jesús bi hoqui 'dɛt'a yɐn 'yohɐ
mí hɛmb ra t'axca'ya*

¹¹ Nu'a ra Jesús 'bɐ mi 'yo bɐ ja
ra 'yu ní mba Jerusalén, bi tho inde
bɐ ja yǎn yǎni yɐ xɛqui Samaria
nɛ Galilea. ¹² Nɛ nu'bɐ mi ts'ɐtho
da yɐt'a n'da ra hnini, ba ɛpɐ 'dɛt'a
yɐn 'yohɐ i nde din c'athɐ ra Jesús.
Gǎtho mi hɛmb ra t'axca'ya ɐ. Nɛ
nu'ɐ yɐn 'yohɐ yabɐ ts'ɐ bim 'bǎi nɛ
nts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛn'ɐ:

¹³ —Nu'i Jesús, grá xǎnbate i,
dami huɛgahe ts'ɐ, bi 'yɛmbi.

¹⁴ Nu ra Jesús 'bɐ mi nu'ɐ bɐya, bi
xi'ɐ da 'yut yá jǎ'i ɐ yɐ mbǎjǎ. Nɛ
nu'bɐ mi mba ɐ, nu'a ra Jesús bi japi
bin hoc yá jǎ'i bɐ ní mba. ¹⁵ Nɛ nu
n'da, 'bɐ mi bǎdi bi zǎ rá jǎ'i, 'bɛx
bǎ peng bɐ 'bǎh ra Jesús nɛ nts'ɛdi
bi 'yɛspa Ojǎ. ¹⁶ Bin dǎnyahmu bɐ
ja rá gua ra Jesús, bi 'yǎp ra jamadi

nguetho bi ya'n'a. Ne nu'a, ra mengu Samaria a, hing rá mijudíohu ra Jesús.¹⁷ Pe nu ra Jesús bi 'yēna:

¹⁸ —Ha hinga gue'u 'det'a dá ho-qui. Hapu i 'bu'u mi guto. Ha hingui sá ba é'u 'da xti un ra jamadi Oja. Pe hōnna n'da ran'yohu hing ra judío bi bēn'a ra mate bi 'yōrpa Oja, ne im bēnse u mi'da ngue ēna i pə Oja u, bi 'yēna.

¹⁹ Ne xō bi 'yēmp'a ran 'yohu:

—Damim 'bāi, ní mba ya. Bin ya'n'a ya nguetho gá 'yēc'yei gue i ja ma ts'edi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a di ja bu di manda rá ts'edi Oja

²⁰ Nu'u 'da yu fariseo bi 'yān'na ra Jesús:

—'Be'a ní pa di manda ua rá ts'edi Oja, bi 'yēn'u.

Nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Hin da fə 'bu bi manda rá ts'edi Oja ua. ²¹ Hingui sá n'da da 'yēna: "Guecua di manda ua rá ts'edi Oja," xingui sá n'da da 'yēna: "Guembu di manda rá ts'edi Oja bu," njon da zə da 'yēna, nguetho guepə ja ní mbui n'da di manda rá ts'edi Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

²² Ne nubaya, bi 'yēmp'u yə xədi:

—Da zōn ra pa əmmə guin ndehu ba pengə, nugə ngue dən jə'igə ua ja ra ximhəi. Pe di 'bətho yu pa ba pengə. ²³ Pe nu'u 'da da 'yēn'ahu: "Guecua i 'bucua ya," da 'yēn'ahu. Ne nu'u mi'da da 'yēn'ahu: "Guembu i 'bupə a." Pe 'yo guí əhmbu 'be'a da man'u. ²⁴ Nguetho nu'bu bá pengə, nugə ngue dən jə'igə ua ja ra ximhəi, di nequi tengu ra huei ngue di hyət'i gətho na nguəi ra ximhəi. ²⁵ Pe m'bət'o thoho ga nugə xən ngu ran ənbi, nguetho yu jə'i 'bucua ya, hin da 'yēc'yeigui.

²⁶ Nu'a ra pa ba pengə, nugə ngue dən jə'igə ua ja ra ximhəi, nu yu jə'i dim 'bui da 'yət'u tengu bi 'yət' yu jə'i mi 'bəhmbu a ra Noé. ²⁷ Nu'u yu

pa mi 'bu'a ra Noé, gətho yu jə'i mi ət'e 'be'a mi numanhose, mi sihmə, mi mihni, ne mi sin yə xisu, ne gue'a mi ət'u gətho yu pa gue'bu go mi zōn ra pa bi yət ra dambosa ra Noé. Ne bin də'ye bəya, bi go'mi gətho ra həi a ra dehe, bi du gətho u yu jə'i mi 'bui. Din jabu da 'yət' yu jə'i 'bu bá pengə.

²⁸ Ne tengu bi 'yət' yu jə'i yu pa mi 'bu'a ra Lot, ne nguetho da 'yət' yu jə'i dim 'bu 'bu bá pengə. Gətho yu jə'i bi 'yət'e 'be'a mi numanhose da 'yət'e, bin sihmə, bim mihni, bim pə, ne bin təi, bi 'yət' yə huəhi, bi hyəh yə ngu. ²⁹ Gue'bu go mi zōn ra pa bi bōn ra Lot bu ja ra hnini Sodoma, ne bá cəh mahəts'i ra sibi ma uənspi ra azufre, bi juah ra hnini, ne gətho mi 'bupə bi du bəya. ³⁰ Ne din jabu da 'yət' yu jə'i 'bu bi zōn ra pa gua pengə.

³¹ Ne to'o i 'bəpə maxəts'e ra zets'angu, hin da yərpə mbo rá ngu ngue da hyəts'i 'be'a ja bu, da mba tho. Ne gətho to'o dim pəpə ja rá huəhi, hin ba peng bu ja rá ngu. ³² Dami bəmhbu ts'u 'be'a bi 'yət'a rá xisu ra Lot 'bu mi sifi da 'da'u, ne man'da bi bənse rá ngu, ne gue'a i du'a bəya. ³³ Ne gətho to'o in nde da yənse rá te, da nu ran ənbi mazəi a. Pe gətho to'o hin da bəni da yənse rá te, din ja ra te mazəi a.

³⁴ Nu'bu bi zōn ra ora gua pengə, di əpə yoho bu ja rá oi, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a n'da da gopə. ³⁵ Ne nu'bu yoho yu xisu 'darpə i jəni, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a man'da da gopə. ³⁶ Ne nu'bu yoho yən 'yohu i 'yo bu ja yə huəhi, nu'a n'da da ts'ixa, ne nu'a man'da da gopə, ne hōnt'a to'o da 'yēc'yei, da ts'its'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

³⁷ —Grá Hmu, hapu din ja'a guím ma, bi 'yēmp'u yə xədi.

—Nub hapu di pəti yu pada, gui pəhmbu gue di 'bom bu xən du, bi 'yēn'a ra Jesús.

18

Ran t'uti ra xisu ne ra ze'mi

¹ N'da ra pa, bi xi'a n'da ran t'uti yú xädi ra Jesús, ra hmɛpya jatho thocua thoho din yaui Oja ne hin din xombui da 'yädi gue'bu go din ja 'be'a ädi. ² Ne bi 'yɛna:

—Mi 'bu a n'da ra ze'mi bu ja n'da ra hnini, him bi numansu Oja xinga gue yú mija'ihu. ³ Ne mi 'bup n'da ra xisu xi du rá ndò. Ne thocua thoho mi sòm bu ne mi äpi da mbäts'i nangué rán sɛlui i 'bui. ⁴ Ne him 'be bi 'yarpä ra güenda 'be'a bi man ra xisu a ra ze'mi. Jague'bu min xombui ne bi 'yɛnse: “Nugä, hin dí numansu Oja, xinga gue'u yú ja'i. ⁵ Pe ɛmmɛ di pac na ra xisu, masque ga øt'ä 'be'a in nde n'dahma hin di thoqui da zocua ngue di xuhnanyagui,” bi 'yɛnse ra ze'mi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶ Nubuya, bi 'yɛmp'u yú xädi:

—Dami bɛmhbu 'be'a bi 'yøt'a ra ze'mi. Madague ra ts'om'bäi. ⁷ Dí xi ahɛ, man'da da 'yø'a Oja 'bu gui hyumbi gui 'yäfu rá m fäts'i ngue yú t'uhni ahɛ a. Nu'a Oja hingui tø'mi 'be din xombuizehe a. ⁸ Pe dí xi ahɛ, 'bexque da mbäx ahɛ 'bu gui äfu rá m fäts'i. Janangué'a gui 'yäfu Oja di zɛt'a ni mbuihu, ne hin da du ni mbuihu ngue him 'be ba pengä ua. Ne nu'bu bá pengä nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tɪn ahɛ bu gui ɛc'yeigahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra fariseo ne ra hyacahäi

⁹ Ne xø bi xih man'da ran t'uti u im bɛni xən hose, ne i numan'u u yú mija'ihu. Ne bi 'yɛna:

¹⁰ —Yoho yən 'yohu bi mba bu ja ra danija, din yaui Oja. Nu'a n'da ra fariseo, ne nu'a man'da ra hyacahäi. ¹¹ Nu'a ra fariseo, bim 'bäi ne bin ya, bi 'yɛna: “Jamadi Oja, nguetho nugä xingui ts'u xən ts'o ma mbui, nugä hin drá siyategä, ne hin drá hyätégä, ne hin drá

'yomt'ɛnigä tengu'u gätho mi'da. Jamadi ngue nugä hin dí øt'ä tengu øt'na ra hyacahäi i 'bäcua. ¹² Nugä zäi dí ɛt' man sihme yondí n'da semana, ne dí un'a ná 'dɛt'a a dí tɔh pu ja ra nija,” sä bi 'yɛn'a ra fariseo 'bu min yaui Oja.

¹³ Pe nu'a ra hyacahäi, n'danni ts'u mi 'bäi, ne i su da ndøts' mahɛts'i, bi hyɛ'mahäi, ne ɛmmɛ tu rá mbui. Ne bi 'yɛmp'a Oja: “Ma Oja i, din yeh ni mbui, nguetho drá dädits'oquigä,” bi 'yɛn'a ra hyacahäi. ¹⁴ Pe dí xi ahɛ, nu'a ra hyacahäi ya xí punba Oja 'bu mi mbeng bu ja rá ngu. Pe hin'na a ra fariseo, guexta'a xən ts'o rá mbui 'bu mi bøm bu. Nguetho to'o din 'yɛts'i, gue'a dín unba u. Pe gätho to'o hin din 'yɛts'i, gue'a dí t'ɛspa u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi jap yu t'uhni

¹⁵ N'da ra pa, nu 'da yu ja' i bá si yú t'uhni bu 'buh ra Jesús ngue da mba nthädi u yú t'uhni. Pe nu'bu mi nu'u yú xädi 'be'a øt' yu ja' i, him bi japi da ts'ix u yu t'uhni bu 'bä'a ra hmu, bi dāmyhə thoho u. ¹⁶ Pe nu'a ra Jesús bi zon'du yu t'uhni ne bi 'yɛmp'u yú xädi:

—Dami jafu ba thocua ya yu t'uhni, o gadí hɛcuahɛ, nguetho gätho to'o da yarpä di manda rá ts'edi Oja, jatho 'be da gohi tengu n'da ra t'uhni. ¹⁷ Dami 'yøhmbu 'be'a dí xi ahɛ: Jatho gui 'yøthu tengu'bu gyú t'uhnihu 'bu gui ɛc'yeiɛhu. Nu'bu hin'na, hin gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ra mɛmbeti i yqui ra Jesús

¹⁸ Ne nu'a n'da rá ngarpi yu judío, bi 'yän'na ra Jesús:

—Grá hogaxänbate, 'be'a sä ga øt'ä ngue din jagä ra te mazäi.

¹⁹ Bi dāh ra Jesús:

—Ha guím bɛni 'be'a guím ma ngue guí ɛngui xən hogui, nguetho hønt'a Oja xən ho. ²⁰ Guí pađi 'be'a i mam bu ja yən t'ɛdi ngue i ɛm bu: “O guí 'yomt'ɛni, o guí hodu, o guím pe,

o guí man ra fehni, ne gui numansu ni ta ne ni mbe,” i mam bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nu ran 'yohu bi dɔti:

—Gátho dí ɔt'a ɛ gue'bu go mán t'uhnigá, bi 'yɛn'a ran 'yohu.

²² Ne nu'a ra Jesús'bu mi 'yode 'be'a bi ma, bi 'yemp'a:

—Gadí 'be'i ts'u. Ní mba, gui pá gátho 'be'a i ja i, ne gui darpa yu hyoya. Gua ɛ pɔya, gui tengui. Ne nubɔya, xun ngu din ja i bu mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Pe nu'a ran 'yohu 'bu mi 'yɔ'a bi man ra Jesús, ɛmme bi du rá mbu, nguetho ɛmme ra membeti a.

²⁴ Nu'a ra Jesús 'bu mi nu bi du rá mbu a ran 'yohu, bi 'yɛna:

—Xun ɛi yu membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja. ²⁵ Man'da hingui ɛi n'da ra camello da yurpu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'u yu membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁶ Ne nu'u yu ja'i 'bápu bi 'yɛn'u:

—Pe nu'bu in jabu, to'o maha da zä dim pøhø 'bu, bi t'emp'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra Jesús bi dɔt'u:

—Nu'a Oja sä da 'yɔt'a hingui sä da 'yøzehe yu ja'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu'a ra Pedro buya, bi 'yɛmbi:

—Nugáhe, gátho a mi jaje dá sohmbe ne dá ten'nahe.

²⁹⁻³⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehma dí xi ah, gátho to'o bi zoh rá ngu, ogue rá xisu, ogue yú cu, ogue rá ta, ogue rá mbe, ogue yú t'uhn, ngue bin unse di manda rá ts'edi Oja ɛ, Oja di unni man'da xun ngu xinda gue'a mí ja. Pe ne'a ra te mazai buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a rán dɔte ra Jesús

³¹ Nu ra Jesús, bi zixpu ma'ueni gátho 'de'mayoho yú xädi, ne bi 'yemp'u:

—Dami 'yøhmbu ya. Ga mbähä bu Jerusalén, ne din ja bu 'be'a gátho bi man yu pøngahya maya'bu nanguécä, ngue dán ja'igä ua ja ra

ximhäi. ³² Nu yu ja'i di dägä bu ja rá ts'edi ɛ hing yu judío, ne nu'u da dengui, ne di c'aman'ugui, ne da zoxqui. ³³ Ne da mbegbä, ne da hyogä. Pe ná hyu pa buya ga ndants'i mahøn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁴ Pe nu'u yú xädi, him bi badi 'be'a nam bøn'a bi man ra Jesús. Nguetho njo'mitho yán 'yomfɛni ɛ.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä mi haxta'a mi

³⁵ Ne mi 'yo bu hántho bu ja ra hnini Jericó a ra Jesús, ne mi hupunden'yu n'da zü xädä mi haxta'a mí si. ³⁶ Ne nu'bu mi 'yɔ'a ra xädä ngue xun ngu yu ja'i mba bu, bi 'yänni 'be'a ɔt'u. ³⁷ Ne bi sifi mba bu ra Jesús ra mingu Nazaret. ³⁸ Ne nu'a ra xädä buya, nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Nu'i gra Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'u.

³⁹ Ne nu'u yu ja'i mi 'bápu, bi xifi din ɛ. Pe madague him mi ndepe din ya, pe man'da nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Gra Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'u.

⁴⁰ Nu'a ra Jesús bim 'bäh pɔya ne bi manda ba ts'inba a ra xädä. Ne nu'bu mim 'bähmi ra Jesús a ra xädä, bi 'yän'na ra Jesús buya:

⁴¹ —'Be'a guí nde ga ɔt'a'i, bi 'yɛmbi.

Ne nu ra xädä bi dɔti:

—Dín nde ga nu ran nequi.

⁴² —Sä guin nu ya, bi zä ni dä nguetho gá 'yɛc'yei i ja ma ts'edi, bi 'yemp'a ra Jesús.

⁴³ Bex bi zä bi nu ran nequi rá dä buya. Ne bi den'na ra Jesús. Bi 'yɛspa Oja bu ní mba. Ne'u gátho yu ja'i mi 'bupu, bi 'yɛspa Oja buya.

19

Ra Jesús ne ra Zaqueo

¹ Nu'a ra Jesús bi yurpu ja ra hnini Jericó, mi 'yo bu, ɛna da thogui. ² Ne mi 'bupu n'da ra ngurpa

hyacahäi, emme ra membeti a, í Zaqueo a. ³ Ne nu'a ra Zaqueo, emme min ndehma da nu'a ra Jesús, pe him mi sã nguetho hingui hets'i, ne emme da yu ja'i bu mi 'yo'a ra Jesús. ⁴ Janangue'a, bin tihi bi ndexa n'da ra za ra sicómoro, ngue da zã da nu ra Jesús 'bu bi thopu. ⁵ Ne nu'bu mi zøn'a ra Jesús bu 'bã'a ra za mi huxa ra Zaqueo, bi ndots'e ne bi 'yẽmbi:

—Zaqueo, bá cã n'dihi nguetho ga sòm bu ja ni ngu ra pa ya, bi 'yẽmbi.

⁶ Ne nu'a ra Zaqueo bin johya, 'dahmantho bi gai, bi mba rá ngu ne bi zimanho a ra Jesús 'bu mi zøm bu rá ngu. ⁷ Pe nu'u yu ja'i him bi numanho nguetho bin sãya bu ra Jesús bu ja rá ngu n'da ra ziyate. ⁸ Ne nu'a ra Zaqueo him 'bãi bi 'yẽmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nuya ga undã yu hyoya made 'be'a gãtho i jagã. Ne nu'bu mi siyagã n'da ra ja'i ngue hin rá 'yu 'be'a mi øt'ã, goho nidi ga cospa a dá siyabi, bi 'yẽn'a ra Zaqueo.

⁹ Ne nu'a ra Jesús bi 'yẽmbi:

—Gã pãh nin 'yomfɛni ne i ja ra punbi ni ts'oqui ya, ne gãtho i 'bɛcua ja ni ngu, gra Zaqueo, rám bom'beto i ra Abraham. ¹⁰ Ne gue'a ná ɛcã, ngue guecã dán ja'igã ua ja ra ximhãi, ngue gan yãnba yú te'u i pãdi ja yú ts'oqui, ne hin da nu ran unbi mazai, pegue din ja ra te mazai u, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ran t'uti yu 'yẽhe him bi xand ra mbeti

¹¹ Nu ra Jesús bi xih man'da ran t'uti u yu ja'i, nguetho bi bɛn'u yu ja'i ngue nu'bu da zøm bu Jerusalén ra Jesús, 'bex di japi di manda bu rá ts'edi Oja. ¹² Ne bi 'yẽmp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu, ra ts'ut'abi rá ta. Ne bi mba bu n'danni n'da ra hnini ngue bin nde bín t'un bu rá 'bɛfi ngue din ts'ut'abi bu rá häizehe. ¹³ Pe nu'bu mi nets'i, bi zon'du 'det'a yú 'yẽhe, 'da'a n'da bi

un ra mbeti ngue ra oro xan ngu di muui. Ne bi 'yẽmp'u: “Gui hyomhbu 'be'a da zã gui 'yøthu ngue di xand ma mbeti,” bi 'yẽmbi.

¹⁴ Ne nu'u yu ja'i mi 'bapu ja rá häi, him mi numanho a ran 'yohu. Janangue bi mbɛhni 'da yám 'bɛhni ngue m'bet'o da zøni da ma ngue hin din t'un rá ts'edi a ran 'yohu. ¹⁵ Pe nu'a ran 'yohu, bin t'un ran t'ɛdi din ts'ut'abi ne bi mbeng bu rá häi buya. Nu'bu mi zøm buya, bi zon'du yú 'yẽhe xí un ra mbeti, nde da badi hangu bi hyuxa rá mbeti xí un'na n'da ngu n'da u.

¹⁶ Nu ra mbadi 'yẽhe bi 'yẽmp'a: “Nuya bin ja 'det'a a ni mbeti,” bi 'yẽn'a. ¹⁷ Bi 'yẽmp'a rá hmu buya: “Xan ho gã 'yøt'e, gra 'yẽhe xan ho, gã xanda zu ts'u dá 'da'i, pe ne ga 'da'a nin t'ɛdi ngue gui manda 'det'a yu hnini,” bi 'yẽmbi. ¹⁸ Nu ná yoho ra 'yẽhe bi 'yẽmp'a: “Nuya bin ja cut'a a ni mbeti gã 'daqui ga xandã,” bi 'yẽn'a. ¹⁹ “Nu'i, ga 'da'a nin t'ɛdi ngue gui manda cut'a yu hnini 'bu,” bi 'yẽmp'a rá hmu buya.

²⁰ Ne xø man'da ra 'yẽhe bi 'yẽmp'a rá hmu buya: “I ja ua ni mbeti gã 'daqui. Dã pe'ts'ã xan ho. ²¹ Nguetho dí pãcã 'be'a nim 'bãi, ngue ya hin'yu nin huɛcate. Guí honi 'bɛpu gdi hyanba rá mbeti yu ja'i. Ne guí hanba yú huahi, janangue dá pe'ts'ã ni mbeti ngue dí su ga 'bɛdi,” bi 'yẽn'a. ²² Nu'a rá hmu bi 'yẽmbi: “Nu'a gã ma i udi ngue grã ts'om'bãi. ²³ Hanja hin gã hmi'a ma mbeti n'dahma xtí hyux'i ts'u,” bi 'yẽmbi.

²⁴ Ne bi 'yẽmp'u mi 'bapu: “Dami hyanbahu rá mbeti na ran 'yohu ne gui unhdu a ra mbadi 'yẽhe, nu'a to'o bi dãha xan ngu,” bi 'yẽmbi. ²⁵ Pe nu'u mi 'bapu, him bi nde da 'yøt'e 'be'a bi man yú hmu, nguetho xan ngu i ja a ra mbadi 'yẽhe. ²⁶ Pe nu'a ra hmu bi 'yẽmp'u: “Nu'a to'o i humbi i øt' ma 'bɛfi, hinga hønt'a rán zãbi da dãha, pe man'da xan

ngu ga unni. Pɛ nu'a hingui nde da 'yɔt' ma 'bɛfi, hin te da dɔha, nɛ ga hɔnba'a dɔ unni," bi 'yɛna. ²⁷ "Nɛ nu'u him mi ndeje dan ts'ut'abi ua, ba siha, gui secpaha yɔ 'yuga ua," bi 'yɛn'a ra hmu bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɔ mi man ran t'uti.

Ra Jesús bi yurpɔ ja ra hnini Jerusalén

²⁸ Nɛ nu'bɔ mi gua'a bi man ra Jesús, bi thopɔya, ní mba bɔ Jerusalén. ²⁹ Nɛ nu'bɔ mi ts'utho da zɔm bɔ ja ra nyuni guepɔ i ja ra hnini Betfagé nɛ ra hnini Betania, ³⁰ bi mbɛhni yoho yɔ xɔdi, bi 'yɛmbi:

—Ní mbɛ bɔ nán jombɔ ja ra hnini. Nɛ gui tɛmmi bɔ n'da ra t'uburu án thɔt'i bɔ ja ra nden'yu, nɛ xínga n'da ra ja'i ní hyuts'i. Bá xocui nɛ ba siui ua. ³¹ Nɛ nu'bɔ 'bo'o da 'yán'nau: "Hanja gni xocui ra buru," gui 'yɛnui: "Nu'a ra hmu i hon'a ra buru," gui 'yɛnui, bi 'yɛmp'ɔ yoho yɔ xɔdi.

³² Nɛ bi mba bɔya, nɛ bi dɛn'a 'bɛ'a xíxi'a ra Jesús. ³³ Nɛ nu'bɔ mi xoc ra buru, bi 'yán'na rá mbɛti:

—Hanja gni xocui na ra buru, bi 'yɛmbi.

³⁴ Bi dɔh yɔ xɔdi bɔya:

—Nu'a ra Hmu i honi, bi 'yɛn'ɔ. Nɛ bi ndepe da zix bɔya.

³⁵ Nɛ nu'ɔ yɔ xɔdi bá si ra buru bɔya, nɛ bi gɔspa yɔ coto bɔ ja rá xɔthá ra buru nɛ bi hyuxa ra Jesús.

³⁶ Nɛ nu'bɔ mi mba bɔ 'yu ra Jesús, nu'ɔ yɔ ja'i 'bɛx bi mbɔcua yɔ pahni bɔ ja ra 'yu ngue da thopɔ a ra Jesús. ³⁷ Nɛ nu'bɔ mi gɔpɔ ja ra nyuni ní mba bɔ Jerusalén, gátho ɔ min 'yohɔ nts'ɛdi i mbafi, bin johya nɛ bi 'yɛspa Ojɔ nangue yɔn t'ɔt'e nuixte bi nu. ³⁸ Bi 'yɛn'ɔ:

—Majɔpi ra ts'ut'abi bá ɛhe nangue rá thuhu ra Hmu. Nɛ dɛn ja rán johya Ojɔ yɔ mbɔi yɔ ja'i. Nuixtetho rá ts'ɛdi Ojɔ, bi 'yɛn'ɔ.

³⁹ Nɛ nu 'da'ɔ yɔ fariseo bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami hɛcua ni xɔdi dɛn ɛɛ.

⁴⁰ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɔ:

—Nu'bɔ ga hɛcpá yɔ ngue i ɛspa Ojɔ, pɛ go da 'yɛspa Ojɔ ya yɔ do bongua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bin zoni nangue yɔ ja'i 'bɔpɔ ja ra hnini Jerusalén

⁴¹ Nɛ nu'bɔ mi hyán bɔ ra hnini Jerusalén a ra Jesús, bin zoni. ⁴² Nɛ bi 'yɛn'a:

—Min ndegá ngue xquí pahmbɔ a dí yán'ahɔ bɔ ja ran ɔnbi mazai, pɛ hin gán nde gá pahmbɔ, pɛ nuya him man ză, nguetho tengubɔ njo'mi ni dăhɔ. ⁴³ Nɛ da zɔn ra pa ba ɛh nin sɔihɔ di mbăt'a ni hninihɔ nɛ njon da ză da bɔni ngue dɛn yɔni, nɛ gan tunhdɔ ɔ bɔya. ⁴⁴ Nɛ gátho ahɔ ngue gui 'bɔhmbɔ nɔ, da hyo ahɔ nɛ da guah ni hninihɔ. Nɛ da mba nso't'i, nɛ xínga n'da ra jado da gopɔ. Nguetho nu ahɔ xíngui ts'ɔ gá pahmbɔ a ra pa xti pɔ ahɔ Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hyɔn'a thi yɔ mbă bɔ ja ra dɔnija

⁴⁵ Nɛ nu'a ra Jesús bɔya, bi mba bɔ ja ra dɔnija nɛ bi hyɔn'a thi gátho yɔ mbă mi 'bɔpɔ. ⁴⁶ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɔ:

—Í mam bɔ ja rá m hman Ojɔ: "Í thɔ'a ma ngu ngue da mba nthandegá bɔ," i ɛn Ojɔ. Pɛ nu ahɔ gá 'yɔrpadahɔ tengubɔ ra hyado guepɔ nín 'yɔn'ɔ yɔ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ɔmanho a bi man ra Jesús

⁴⁷ Nu'a ra Jesús thocua thoho min xănbate bɔ ja ra dɔnija. Pɛ nu'ɔ yɔ ngurpa mbăja, nɛ yɔ xănbate nija, nɛ yɔ dɔc'yɛi, min nde da hyo'a ra Jesús. ⁴⁸ Pɛ hin'yɔ 'bɛ'a da 'yɔt'e ngue da hyo. Nguetho gátho yɔ ja'i bi 'yurpa ra güenda 'bɛ'a bi man ra Jesús. Njon bin nde bi ɔt' yɔ mbɔi ɔ da.

20

Rán t'ɛdi ra Jesús

¹ Nε nu ra Jesús n'da ra pa bi xānba yu ja'i bu ja ra dānija nanguē ran ho ma'da'yo. Nε'u yu ngarpa mbāja nε yu xānbate nija, nε yu dāc'yei, gātho bi zōm bu. ² Nε bi t'ān'na ra Jesús:

—Hanja sā guí øt'e 'be'a guí øt'e. To'o bi 'da'a nin t'ēdi, bi 'yēmbi.

³ Pε nu ra Jesús bi dāti:

—Nεcā, ga ān'nah, ⁴to'o bi un rán t'ēdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixya, hague Oja uague yu ja'i, bi 'yēna.

⁵ Pε nu'u bin 'yānzehε u 'be'a dí dāti. Nε bi 'yēnse:

—Nu'bu ga εmfu ngue Oja bi un'na rán t'ēdi a ra Xuua, nε da 'yēnja buya: “Hanja hin gá 'yεc'yeihε 'bu.” ⁶ Pε nu'bu ga εmfu, yu ja'i thoho bi un rán t'ēdi, dí bat'adoju yu ja'i nguetho xun ngu yu ja'i εc'yei rá pōngahya Oja ra Xuua, bin 'yēmzehε u.

⁷ Janangue'a bi t'ēmp'a ra Jesús:

—Hin dí pahmbe to'o bi un rán t'ēdi ra Xuua, bi 'yēntho.

⁸ Nεcā hin ga xi ahε to'o bi 'dacā ran t'ēdi ga øt'ā 'be'a dí øt'ā, bi 'yēna.

Ran t'uti yu ts'ombefi

⁹ Nε bi xih man'da ran t'uti a ra Jesús, bi 'yēna:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi 'yøt'a n'da ra nuāndāt'o, nε bi hmit'i 'da yu mbefi. Nu'a rá mbeti bi mba n'danni buya, nε nya'atho bām 'bup. ¹⁰ Nε nu'bu mi zōn yu pa da thuc yun dāt'o, nu'a rá mbeti bá pēhna n'da rá 'yēhε da duspa 'da yān dāt'o, ngue'a ān yāhu a. Pε nu'u bi zocpa a ra nuāndāt'o, bi mbemba thoho ra 'yēhε nε bi 'yet'i, xín te bi unni. ¹¹ Nε ná yoho rá 'yēhε bá pēhna rá mbeti ra nuāndāt'o, pε nguetho bi 'yøpa ra 'yēhε, nε'a bi mbemba thoho mahøn'a, bi 'yer buya nε nte bi unni. ¹² Nε ná hyu rá 'yēhε xø bi mbēhni mahøn'a a ran 'yohu, nguetho bi t'ørpe, bi unba yu mbefi nε bi 'yet'i, xingui ts'u bi unni.

¹³ Nε nubuya, nu ra mēndāt'o bi bēni 'be'a da 'yøt'e. Nε bi 'yēna:

“Masque ga pēhn'na ma ts'ant'u, dadí huεqui, xøhma da numansu na,” bi 'yēnse. ¹⁴ Pε nu'bu mi nurpa rá ts'ant'u yu mbefi, bi mam buya ngue da hyo, bi 'yēn'u: “Mbāhā ga hohu rá ts'ant'u, janangue da zā ga cosehu ra nuāndāt'o,” bi 'yēn'u. ¹⁵ Janangue'a bi zix pu ma'ueni, bi hyøn'a thi ra ts'ant'u, nε bi hyo bu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nε xø bi 'yān'du yu ja'i mi 'bāpu:

—'Be'a guím bēmhbε da 'yøt'a rá mbeti ra nuāndāt'o ya, bi 'yēna.

¹⁶ Pε dí xi ahε, ba εse nε da hyo'u, nε n'dan'yo dí un'na rá nuāndāt'o buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nε nu'bu mi 'yø'u yu ja'i 'be'a bi man ra Jesús, nu'u bi 'yēn'u:

—Oja da 'yøt'e hin din ja a guím ma, bi 'yēn'u.

¹⁷ Pε nu'a ra Jesús bi hyet'u, nε bi 'yēmbi:

—Pε 'be'a nam bøn'a rám hman Oja nt'o'ti maya'bu 'bu, ngue i εna: Nu'a ra do bi bant'u yu gādo 'bu mi hyøh ra ngu, gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu, i εm bu ja rám hman Oja.

¹⁸ Nε tengu'bu da guesεgā a ra do i hmam bu. Hønt'a go to'o hingui εc'yeigui, din unbazehε, tengu'bu da dāng bu ja ra do din tani, nε go ga sēmpā a tengu'bu ra do da ze'mi nε da 'yet'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

Bin t'ān'na ra Jesús 'bu din jut' ra renta ogue hin'na

¹⁹ Nu yu ngarpa mbāja nε yu xānbate nija 'bu mi 'yø'a ran t'uti bi man ra Jesús nanguē'u yu hyote mbefi, min nde da got'a fādi ra Jesús, nguetho bi bādi tengu'bu guesε u yu hyote mbefi u yu mbāja nε yu xānbate nija. Pε him bi got'i nguetho bi zutho yu ja'i. ²⁰ Janangue bi bēm mahøn'a buya nε bi mbēhni 'da yun 'yohu ngue da 'yān yun t'āni a ra Jesús, n'dahma din ja 'be'a sā dí fent'a ra Jesús ngue

di dā bə 'buh ra ts'ut'abi. ²¹ Nε nu'ə yən 'yohə bi xi a ra Jesús:

—Xānbate i, dí pəhmbe hont'a ma-juəni guí ma. Nε dí pəhmbe guí xānbi xən ho hont'a go to'o má jə'i nε hin guí huahni to'o guí xānbi, pε guí xifi xən ho nangué Ojə. ²² Dami xije ya, ha din theui man t'ədihə bi 'dajə Ojə 'bə ga juthə ra renta a ra ts'ut'abi Roma, uague hin'na, bi 'yən'ə.

²³ Pε nu'a ra Jesús mi pədi i ts'əmhyə thofo. ²⁴ Nε bi 'yemp'ə:

—Hanja gni 'yāngui, xi ni mbeti gni juthə ra renta ra ts'ut'abi, gan nugə, bi 'yən'a.

Nε bi un bəya.

—To'o rá pəte nε rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yən'a ra Jesús.

Nε nu'ə bi 'yən'ə:

—Rá pəte nε rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

²⁵ Bi dāh ra Jesús bəya nε bi 'yemp'ə:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojə, gui un'na Ojə a, bi 'yemp'ə.

²⁶ Janangué nu yən 'yohə him bi zā xtá hyät'a ra Jesús, pε bi hyonya thofo ə 'bε'a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni 'bə da ndants'ə xən du

²⁷ Nε nu'ə 'da yə saduceo, bi zəm bə 'buh ra Jesús, gue'ə hingui ɛc'yɛi da ndants'ə xən du. Nu'ə bi 'yemp'ə ra Jesús:

²⁸ —Nu'a ra Moisés bi 'dajə n'da man t'ədihə nε bi 'yən'a: “Nu'bə bi du n'da ran 'yohə ngue mi 'buh rá xisu nε njo'o yá t'əhni, nu'a rán 'yohə da zinba a rá xisu. Nε nu'a rá mbədi t'əhni dim 'bəi, da thuspa rá thuhu a ran 'yohə bi du nε da'yəmbi rá ta a,” bi man ra Moisés.

²⁹ Pε gue'a ga än'nahe. Bim 'bə'i yoto yən 'yohə din 'yohə zεhε. Nu'a ra mbədi n'yohə bi zin'a n'da ra xisu, nε m'bejua bəya bi du a ran 'yohə nε him bim 'buh rá t'əhni.

³⁰ Nε nu'bə mi du ran 'yohə bəya, ná yoho rán 'yohə bi zin'a ra xisu

mahən'a, nε xə bi du a. ³¹ Nε xə bi zin'a man'da rán 'yohə bəya, 'da'ingu bi 'yət'ə gətho yoto yən 'yohə, gətho bi du nε xinga n'da bim 'buh yá t'əhni. ³² Mbejua bəya, bi duse ra xisu, bi 'yən'ə. ³³ Nuya, dami xije 'bε'a din ja a ra pa da ndants'ə xən du. To'o da 'yəmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gətho yoto bim 'bəhmbə ra xisu ua ja ra həi, bi 'yən'ə yə saduceo.

³⁴ Nε nu'a ra Jesús bi dāti:

—Hont'ua ja ra həi din thət'ə yə jə'i. ³⁵ Nε gətho to'o yən sähə da mba bə mahɛts'i 'bə bi ndants'ə xən du, nε him man ja ran thəti bə. ³⁶ Nguetho da gohi tengu tho yəm 'bɛhni Ojə ə, nε him man da du bə. Nε ma'da'yo da gohi 'bə bi xoxa Ojə ə ngue yá t'əhniε Ojə ə.

³⁷ Pε nε'a ra Moisés bi ma da ndants'ə xən du 'bə mi 'yo't'i 'bε'a bin ja, nu'bə mi nu mí zə ra za 'bə maya'bə. Nε i mam bə ngue nu Ojə rá Ojə ra Abraham nε ra Isaac nε ra Jacob, nε nu'ə, ná ya'a thofo xí du ə 'bə mi 'yemp'a Ojə ra Moisés. ³⁸ Ngubə bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbəi. Nubə na nu Ojə 'da'ingutho 'bə i 'bə'a n'da ogue xən du n'da. Guexta'a i jatho yá tε ə xən du, bi 'yən'a ra Jesús.

³⁹ Nε nu'ə 'da yə xānbate nijə, bi 'yemp'a ra Jesús:

—ɛmmε xən ho a gá ma, bi 'yən'ə.

⁴⁰ Nε nu'ə yə saduceo ya him mi sá da 'yän mí da yən t'änni.

To'o rām bom'beto a ra Cristo

⁴¹ Nε nubəya, bi 'yən'a ra Jesús:

—Hague nán zā guí ɛmfə ra Cristo rām bom'beto ra David a. ⁴² Nguetho bi manse ra David bə ja ra sɔcuə bi 'yo't'a:

Nu'a Ojə bi 'yemp'a ma Hmu:

“Hyucua ga conhui ma ts'edi,

⁴³ gue'bə go dá təpə gətho ə nin sūihə,” i ɛn Ojə, bi 'yən'a ra David 'bə mi ma nangué ra Cristo.

44 Hanja i ɛmbi rá Hmu, ne rám bom'betò a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hinga gue'a bɔ nán xānbate u yu xānbate nijā

45 Nu'a ra Jesús bɔya, ní jat'a nyāhɔ yá xādi, gātho mi 'bāpɔ mi ɔde 'be'a bi man ra Jesús. Bi 'yɛmp' u bɔya:

46 —O guí ɔrpahɔ masu 'be'a da man' u yu xānbate nijā, nguetho i he yá mbapahni xum hmadi ngue da t'ɛspi, ne ɛmme di ho da mba ma zengua ngue da 'yɛspa yu jā'i. Ne ɛmme i honi da hyupɔ ja yun thuts'i xun ho bɔ ja yu nijā, nɛpɔ ja yun sihme. 47 Ne i siyabi 'be'a i pɛ'ts' yu xisu xun du yán ndò, ne i tunba yá ngu, ne ní jat'i nya'a thoho i yāhɔ Ojā bɔ ja yu nijā. Pɛ nu'u, man'da xun utho ran unbi da nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

21

Nu'a ran t'unni man'da di muui

1 Nu'a ra Jesús mi 'bāpɔ ja ra dānijā ne bi nu yu mɛmbeti i cāt yá mbeti bɔ ja ra huada, ngue rán t'unni Ojā. 2 Ne bi nu n'da zɔ hyoya xisu bi gārpɔ yoho yu t'ɛc'axt'i. 3 Nu ra Jesús bi 'yɛmp' u mi 'bāpɔ bɔya:

—Majuani dí xi ahɔ, nuna ra hyoya xisu man'da di muui bi uni xinda gue'u gātho mi'da. 4 Nguetho gātho yu mɛmbeti 'bɔ ya bi gāt'a n'da ra mbeti ja ra huada, pɛ ya mbongui thoho yá mbeti, pɛ nu'a zɔ hyoya xisu, bi uni gātho mi ja, xíngui ts'u bi bongui 'be'a da hyonse, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dānijā

5 Nu'a ra Jesús mi ɔ'a man yu jā'i: “Mahotho ra dānijā, ne mahotho yun t'unni i zupɔ.” Pɛ ra Jesús bi 'yɛmp' u:

6 —Nuna gātho guín nuhɔ ya, da zɔn ra pa hin te din ja ua, xíngui ts'u da bongu n'da zɔ xɛqui ngue hin da yòt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran unbi din ja ua ja ra hāi

7 Ne nu'u 'da yu jā'i mi ɔ'a bi man ra Jesús, ne bi 'yānni:

—Gra xānbate i, nda'a ní pa din ja a guím ma, 'be'a ní hmɛpya din ja sá ga pāhmbɛ.

8 Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp' u:

—Dami jamansu 'be'a guí ɛc'yɛihɔ. Nguetho da zɔn ra pa ba ɛh yu hyāte da hyā ahɔ: “Nugā drá Cristogā,” da 'yɛn'ahɔ. Ne da 'yɛn'u: “Ya bi zɔn ra pa ran zɛgui,” da 'yɛn'u. Pɛ o guí ɛc'yɛihɔ 'be'a da man'u. 9 Ga xi ahɔ 'be'a gātho din ja ua ja ra hāi gue'bɔ go ba ɛcā mahɔn'a. O guí suhɔ 'be'a guí 'yòhmbɔ, nguetho din ja yu dāsuí, ne yu jā'i hinga 'da'angu da bɛni. Pɛ hinga gue'bɔ ran zɛgui din ja u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10 Ne xò bi 'yɛna:

—Ne 'da'a n'danni yu hāi din ja yu suí. Ne din sɛsɛ n'da ngu n'da yu ts'ut'abi. 11 Ne din ja yu 'yāmhāi nts'utho, ne din ja ra dāthu, ne ra dāgɛhɛ, ne din ja yu hmɛpya nts'utho bɔ mahɛts'i.

12 Pɛ hin nín ja a dí m mangā 'bɔ bim fɛnt'ahɔ ne da mba ma un'ni ahɔ. Ne da ts'ix ahɔ bɔ ja yu nijā, di un'nahɔ bɔ. Ne da mba ma dā ahɔ bɔ 'bɔh yu ts'ut'abi nɛpɔ 'bɔh ja yá ts'edi. Gātho ngubɔ da t'òt'ahɔ ngue guí tengahɔ. 13 Pɛ nu'bɔ da ts'ix ahɔ bɔ, da zā guí mamhbɔ bɔ ran ho ma'da'yo. 14 Ne 'yo gadín 'yomfɛnihɔ 'be'a guí mamhbɔ 'bɔ bi mba ma juan'ni ahɔ.

15 Nguetho nugā, ga bɛn'nahɔ 'be'a da zā guí mamhbɔ ra ora gam 'bāhmbɔ bɔ. Ne nu'a ga bɛn'nahɔ, xínga n'da nín suihɔ da zā da dāti 'be'a guí mamhbɔ bɔ.

16 Ne madague'bɔ, ni tahɔ ogue ni mbehɔ, ogue ni cuhɔ, ogue ni mɛnihɔ, ogue ni amigohɔ, pɛ guemhma di dā ahɔ bɔ 'bɔh yu ts'ut'abi. Ne 'da'ahɔ da tho ahɔ ngue guí ɛc'yɛigahɔ. 17 Ne gātho da ts'an ahɔ nanguecā. 18 Pɛ o guín suhɔ

nguetho xínga n'da ni xtáhu dim 'bepu ja ni yáhu. ¹⁹ Pe nu'bu gui hyáthu yan unbi, Ojá di 'da ahu ra te mazai, bi 'yén'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dāhnini Jerusalén

²⁰ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu'bu guin nuhu xí mbāt ra hnini Jerusalén yu dofai, gui pāhmbu mi ts'utho da guah ra hnini. ²¹ Ne nu'bu bin ja bu Njerusalén, gātho u 'bupu ja ra xequi Judea xun ho 'bu da 'dagui da mba bu dapo bu ja yu nyuni. Ne'u i 'bupu ja ra hnini, xun ho 'bu da bōni, ne gātho i 'bupu dapo hin da 'yēna da mba bu ja ra hnini. ²² Nguetho gue'a ra pa di un rán unbi Ojá u, ne gātho din ja tengu tho i mam bu ja rá hman Ojá din ja. ²³ Ne nu'bu bin ja a, huécate u in hāt'uhni, ne'u gātho u 'buh yú 'uere. Nguetho ndumbuitho rán ts'embi Ojá din ja ua ja ra hāi ne xun ngu yan unbi da nu yu jā'i. ²⁴ Ne nu'bu 'da'u dí mba ntu ra juai, ne nu'bu mi'da da ts'ixpu n'danni yu hāi ne da gohi tengu'bu i ofādi. Gue'u hing yu judío di ts'on na ra dāhnini ne di manda ua, gue'bu go da zōn ra pa da hyānba yú ts'edi Ojá, bi 'yén'a ra Jesús.

'Bu bi zōn ra pa ba ēh ra Cristo

²⁵ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu Ojá da 'yot' yu hmēpya bu ja ra hyadi, nepu ja ra zāna nepu ja yu sō. Ne yu jā'i 'bucua ja ra hāi ēmme din su'u 'bu da 'yode nts'edi da 'yēn ran dāhi yu de jā. ²⁶ Ne ēmme da güent yú mbai nanguē ra mbidi din ja. 'Ne da zu 'bu da bēni 'be'a din ja gātho ua ja ra ximhāi. Ne gātho 'be'a bí ja bu mahēts'i di 'yāni. ²⁷ Ne nu'bu bin ja a dí xi ahu, 'bex gua ēcā, ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, ba ēcā bu ja yu güi, ban 'yo'be ma ts'edi xun ngu ngue dán nuixtegā. ²⁸ Ne nu'bu gán nuhu da

mbadi din ja, dami hyuthu nzāmbui ne gui ndōs'hu mahēts'i, nguetho ba ēh ni pōrpatehu da yān ahu, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁹ Ne man'da bi man ra Jesús ngue bi man'a n'da ran t'uti, bi 'yēna:

—Gan 'yomfēnihū ts'u 'be'a di ja ra za ra higo ne'u mi'da yu za. ³⁰ Nu'bu guin nuhu i pōx yú paxi yu za, guipāhmbu 'bex ba ēh yu pa xum pa. ³¹ Ngutho 'bu bi mbu'a dí xi ahu, gui pāhmbu mi ts'utho di manda rá ts'edi Ojá ua buya.

³² Majuāni dí xi ahu, nu yu jā'i 'bucua ya, hinga gātho xtí du 'bu bi mbadi din ja a dí xi ahu. ³³ Nu bu mahēts'i ne ra ximhāi da guadi, pe nu'a mam hmangā hin da gua'a, bi 'yēna.

³⁴ Jananguē dami jamansu 'be'a guí ōthu, o guin nde gui 'yōthu ni pāhā zēhehu, ne hinga hōnt'a guim bēmhu nin sihmehu. Dami jamansu a gui 'yōthu, hin ga tīn'nahū ngue gdí ōthu a 'bu bá pengā. ³⁵ Nguetho njon da bā'a ra ora ba ēcā, pe gātho yu jā'i 'bucua ja ra ximhāi da nu. ³⁶ Dami tōm thohohu ne thocua thoho gan yāhu Ojá, n'dahma din ja ni ts'edihū gui hyāthu yan unbi din ja. Nu'bu ngubu gui 'yōthu, hin gui pes' ni sāhu 'bu gā 'bāhmbu bu ja ma hmigā, nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, bi 'yén'a ra Jesús 'bu mi xih yú xādi 'be'a gātho din ja.

³⁷ Ne nu'a ra Jesús 'bu mi 'bupu Jerusalén, gātho yu pa mi xānba u yu jā'i bu ja ra dāni jā. Pe nu'bu ra xui buya, mi pa bu ja ra nyuni Olivos. ³⁸ Ne gātho yu xudi mi pa bu yu jā'i bu ja ra dāni jā, da 'yō'a i man ra Jesús.

22

Bi hma da tho ra Jesús

¹ Nuya mi ts'utho da zōn ra pa da ts'i ra hme hin'yū rá íxi. Gue'u yu pa ra dāmpeti rán dābaxjua. ² Nu'u yu

ngurpa mbäjä ne yu xänbate nija, mi honi 'be'a di hyo ra Jesús. Pe mi su'ua 'be'a da 'yot' yu jä'i 'bu da hyo'a.

³ Ne nu'a ra zithu bi yut' rá mbui ra Judas Iscariote, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. ⁴ Nu'a ra Judas bi mba, bin yahu yu ngurpa mbäjä ne yu hmu dofui, ne bi xifi 'be'a da 'yot' 'bu di dä'a ra Jesús. ⁵ Nu'ua bi hyu yu mbui 'bu mi man'a ra Judas 'be'a da 'yot'e. Ne bi xifi da gut rán zäbi ra Judas. ⁶ Ne nu ra Judas büya, bi dö'ma ra ora 'bu njongui 'buru yu jä'i ngue di dä'a ra Jesús.

Rán sihme ra Hmu

⁷ Ne mi sön ra pa bin ja ra dants'ihme i ts'i ra hme hin'yu rá íxi, ne i ho ra t'ude'yo. ⁸ Ne nu'a ra Jesús bi mben'na ra Pedro ne ra Xuua ne bi xifi di hoc rán sihme ran dābaxjua, da zi 'bu bin de. ⁹ Nu ra Pedro ne ra Xuua büya:

—Hapu guín nde ga hoc'be, en'ua.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yemp'ua:

—Nu'bu gán 'youi bu ja ra ndenhnini ne gui nuui n'da ran 'yohu i tu n'da ra xaro ra dehe, dami tendui a ran 'yohu, ne gui cut'ui bu ja ra ngu da yut'a. ¹¹ Ne gui xihmi a ra mengu bu: “Nu'a ra xänbate bá pēnga'be ngue gui xic'be hapu i ja ra cuarto ngue ga sägähe ra dānsihme,” gui 'yēnui. ¹² Ne nu'a ran 'yohu da zix aui bu magats'i hapu i ja ra cuarto xun ndoho. Guepu gui hocui rán sihme ran dābaxjua, bi 'yemp'ua yu xädi.

¹³ Nu ra Pedro ne ra Xuua büya bi mba bi dñi tengutho bi man'a ra Jesús. Ne bi hocpu ran sihme büya.

¹⁴ Nu'bu mi zön ra ora büya, nu'a ra Jesús ne mi'da yu xädi bi zöm bu ne bin sihmeu. ¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yemp'ua yu xädi:

—Emme dán ndegä ga sihu na ran sihme ran dābaxjua 'bu di 'bedi ga tugä. ¹⁶ Ne dí xi ahü, him man'dandj ga sigä na ran sihme jague'bu bi zön ra pa ngue gán

yamhbu xun ho 'bu gám 'buhmbu bu di manda rá ts'edi Oja.

¹⁷ Nu ra Jesús büya bi deca n'da baso ra vino ne bi un ra jamadi Oja, ne bi 'yemp'ua yu xädi büya:

—Dami comhbu na po na ra baso, gui sihu. ¹⁸ Nguetho dí xi ahü, hin ga sigä mahön'a asta gue'bu go da zön ra pa di manda ua rá ts'edi Oja xun ho.

¹⁹ Ne nubüya, bi hyac ra hme ne nu'bu mi gua'a bi un ra jamadi Oja büya, bi xēni ne bi darpa u yu xädi, bi 'yēna:

—Nuna ra hme na, ma ngoc'yēigä na, ga ungä nanguē ahü. Ne n'dandj ngu n'dandj 'bu guí sihu, guim bēnjü, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁰ Ne nu'bu mi guadi bin sihme u, nu ra Jesús bi dec'a ra baso ra vino ne bi un'du yu xädi ne bi 'yemp'ua:

—Nuna, ran hoqui ma'da'yo, guehna nam bōni ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo'yu bi 'yot'ahü Oja na, bi 'yēna.

²¹ Pe dí huhmbu ua n'da di dägä.

²² Ne nugä, ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, da thogä, ngue gue'a bi zänd Oja, pe í huēhi maha a di dägä, bi 'yēn'a ra Jesús.

²³ Nu yu xädi, 'bex bin 'yänzehe to'o di dä'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o dim 'bet'o

²⁴ Ne man'da ran junt'i bi 'yot'ua yu xädi ngue to'o dim 'bet'o nanguese u. ²⁵ Pe nu ra Jesús bi 'yemp'ua:

—Nuua ja ra häi, nu yu ts'ut'abi ne'u i ja yu ts'edi, xun hei i orpa yu jä'i 'bu di manda u, i ot'e yu 'yēhe u, ne i t'ēmbi xun ho a i ot'e. ²⁶ Pe nu ahü, hin gan jahü bu. Nu'a to'o dim 'bet'o, da 'yot'e dim 'bejua thofo. Ne nu'a to'o din ngurpi, da 'yot'e din 'yēhe thofo a. ²⁷ Nu yu hmu 'bucua ja ra häi, hin dim pe'u, pe gue i tō'mi da mbep'ua yu 'yēhe, pe nugä madague dīm hmugä, pe dí ot'tä ngue ni 'yēhegahü, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁸ Ne man'da bi xifi, bi 'yēna:

—Pε nu'ah_u, dán hy_umhb_u 'b_u má nugá y_un _unbi ua ja ra ximhái.
²⁹ Janangue ga 'da'a nín t'ēdi_u,
 tengutho bi 'dacá ma Ta. ³⁰ Nε
 nu'b_u bi zōn ra pa ga øt' ran
 ts'ut'abi, 'darp_u dan johyaha, nε gui
 comhb_u ma ts'edi gui ju_unba_u ma
 mi'israelh_u, dyá judíoh_u, bi 'yēn'a
 ra Jesús.

Ra Jesús i pqdi 'be'a da 'yøt'a ra Pedro

³¹ Nε bi t'ēmp'a ra Pedro:

—Ma z_u Pedro, nu'a ra zīthu
 bi 'yāh ran t'ēdi ngue da zā'a ni
 mbuih_u, in nde ah_u gan 'uēxth_u
 tengu'b_u i 'uēxt ran dāhi yá hāi
 ra trigo. ³² Pε nugá, ya dá äp
 ma Ta him má zā gui pumbēni ni
 t'ēc'yēih_u. Nε nu'b_u gān 'yomfēni
 ts'ū, gui 'yēc'yēi xān ho mahōn'a, nε
 gui zērpa yá mbui ni mi'yēc'yēih_u,
 bi 'yēmbi.

³³ Nε nu'a ra Pedro bi dāh pūya:

—Nugá, ga tēn'a i madague dan
 ofādiui ogue ga tuui, bi 'yēna.

³⁴ Bi dā'a ra Jesús būya:

—Gra Pedro, dí xi'i, nu'b_u hin ní
 mbah ra øni, ná hyundī xquí cōngui,
 bi t'ēmp'a ra Pedro.

Ra Jesús bi ma mi ts'utho da nu ran _unbi

³⁵ Xø bi 'yēmp'ū yá xādi būya:

—Nu'b_u ra mbūdi dá pēn'nah_u b_u
 gá mamhb_u ran ho ma'da'yo, nε hin
 te gá hyāxh_u. 'Be'a gá 'yøth_u, ha bin
 ja 'be'a gātho gá hyomhb_u, uague
 hin'na.

Nε gātho yá xādi bi 'yēna:

—Hin te dá 'bēhmbe.

³⁶ Pε nuya n'dan'yo gui 'yøth_u,
 gui tux ni buxah_u, nε gui hyāx
 ni mbēti_u. Nε nu'b_u hin'y_u ni
 espadah_u, gui pā ni pahni_u gui
 tāmhb_u n'da. ³⁷ Nguetho i jatho dín
 jagā tengu i mam b_u ja rá hman
 Ojā, i ēm b_u: “Y_u ja'i da 'yēmbi ra
 ts'om'bāi a,” i ēm b_u ja rām hman
 Ojā nanguecā, bi 'yēn'a ra Jesús.

³⁸ Nε nu'ū yá xādi bi 'yēmbi:

—Gra Hmu, i jaje yoho y_u es-
 pada, bi 'yēn'ū.

—Dí gua'ū, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús in yqui Ojā b_u ja ra nyuni Olivos

³⁹ Nu'a ra Jesús būya, bi bōm b_u
 ja ra cuarto mi sihmē ū, bi mba b_u
 ra nyuni Olivos, bi mbāhā yá xādi.
⁴⁰ Nε nu'b_u mi zōm b_u, nu ra Jesús
 bi 'yēmp'ū:

—Dami 'yāf_u rá ts'edi Ojā gue da
 zā gui hyāth_u yān ts'āte ra zīthu, bi
 'yēmbi.

⁴¹ Nε nu'a ra Jesús bi 'ue'i ts'ū b_u
 mí 'bāh yá xādi, nε bin danyahmu,
 bin yāui Ojā. ⁴² Nε bi 'yēna:

—Ma Ta'i, nu'b_u ni pāhā, dami
 japi ngue hín ga sigā a ra mbohi
 gā sānni ga sigā, pε hín dín nde ma
 pāhāzēhε pε go ni pāhā dín nde ga
 øt'ā, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁴³ 'Bex bi nēqui b_u n'da rām 'bēhni
 Ojā mahēts'i ngue bá hānba a í
 zērpa rá mbui. ⁴⁴ Pε nu'a ra Jesús
 ēmmē bi du rá mbui, nε man'da
 nts'edi bin yāui Ojā. Xøgue ra ji a rá
 xānthē mi tāp_u hāi.

⁴⁵ Nε bi ndants'a ra Jesús būya,
 bi mba b_u 'būh yá xādi. Pε nu'ū,
 gātho mīn āha nguetho bi güent yá
 ja'i ū nangue ra dumbui mim bēni.

⁴⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'ū:

—Hanja gnán āhmb_u. Dami
 nuhmb_u, gan yāh_u Ojā janangue'a
 da zā gui tāhmb_u rán ts'āte ra zīthu,
 bi 'yēmbi.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nε nu'b_u mīn yāh_u yá xādi, 'bex
 bá ēp_u n'da nets'i y_u ja'i, nε bá 'bet'o
 ra Judas, gue'a n'da rá xādi ra Jesús.
 Nε nu'a bi zōm b_u 'būh ra Jesús nε bi
 zūspa rá 'yogu 'b_u mi zēngua. ⁴⁸ Pε
 nu'a ra Jesús bi 'yēmbi:

—Grá Judas, ha ran ts'ut's'i guí
 dāgui, nugā ngue dán ja'igā ua ja ra
 ximhái, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁴⁹ Nε nu'ū mī'da yá xādi 'b_u mi nu
 'be'a bin ja, bi 'yān'na ra Jesús:

—Ha ga japähe ma espadahe, ɛn'ɛ.

⁵⁰ Pɛ him bi dɔ'mi 'bɛ'a da si'a n'da ɛ, 'bex bi zɛcua rán 'yɛizagu rá 'yɛhe ra ngurpa mbäjä. ⁵¹ Pɛ nu'a ra Jesús 'bex bi hɛcua yá xädi:

—O guí ɔthɛ a, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'bex bi hocua mahɔn'a a rá zagu a rán 'yohɛ. ⁵² Nɛ nu'a ra Jesús 'bex bin yáɛɛ yá ja'i ngue bá ɛhe da zits'i. Min 'yohɛ yá ngurpa mbäjä nɛ yá ngurpa mbädi bɛ ja ra danijá, nɛ mi'da yá ngurpi yá judío. Nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha drá bɛgä ngue guá hahɛ ni espadahɛ nɛ ni zahɛ ngue gui sixcaɛ, bi 'yɛna. ⁵³ Hanja hin gá bentcaɛ bɛ ja ra danijá, nɛ zant'a min xänbategä bɛ. Pɛ nuya bi zɔn ra ora din ja a bi zänd Ojá nɛ n'da ora thoho gui tájɛ, nɛ'a ra damants'o n'da ora thoho da daqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Pedro bi gɔn'a ra Jesús

⁵⁴ 'Bex bi fɛnt'a ra Jesús nɛ bi ts'ixpɛ ja rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu'a ra Pedro bi dɛnni a na 'bejua thoho. ⁵⁵ Nɛ mi zɔ bɛ n'da ra sibi bɛ mbo rá mbä't'i rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu ra Pedro madin táspihɛ bɛ yá ja'i. ⁵⁶ Nɛ mi 'bäpɛ n'da ra hmute ngue ra 'yɛhe bɛ. Nɛ nu'bɛ mi nu'a ra Pedro, bi 'yɛna:

—Nuna rán 'yohɛ hucua, min 'yohɛ ra Jesús.

⁵⁷ Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'i grá xisu, xɔgue hin dí pácä to'o a guí ma, bi 'yɛna.

⁵⁸ Nu'bɛ mi tho n'da zɛ t'ɛ ora, n'da rán 'yohɛ bi nu'a ra Pedro nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—Nu'i grán 'yohɛ, gue'e gmin 'yohɛ ra Jesús.

Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni:

—Hinga guecä, bi 'yɛna.

⁵⁹ Nɛ nu'bɛ mi thoh man'da ora, xɔ man'da rán 'yohɛ bi 'yɛmbi:

—Nugä, dí pácä na rán 'yohɛ. Guehna n'da rá xädi ra Jesús.

Nɛhna ra mɛngu Galilea na, bi 'yɛna.

⁶⁰ Pɛ nu'a ra Pedro bi dɛti:

—Nu'i grán 'yohɛ, hin dí pácä 'bɛ'a guím ma, bi 'yɛna.

Nɛ 'bex bi mbah ra ɔni baya. ⁶¹ Nu'a ra Jesús 'bex bin yɛgui nɛ bi hyant'a ra Pedro. 'Bex bi bɛn'a ra Pedro xí xi'a rá Hmu, ngue bi 'yɛmbi: “Dí pácä nu'bɛ hin ná mbah ra ɔni, hyundí xquí cɔngui,” ngue xí 'yɛmbi. ⁶² Nɛ nu'a ra Pedro baya, bi mba bɛ thi nɛ bin zoni, bi bɛnman'ɛ 'bɛ'a bi 'yɔt'e.

Ra Jesús bi t'ɛspi

⁶³ Nɛ nu'ɛ yá 'yohɛ mi fá'a ra Jesús, bin ɛspate tho'ɛ. ⁶⁴ Nɛ bi gorpa rá dā ra Jesús, nɛ bi mbɛmp' pɛya, nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Grá pɔngahyá, xije to'o bi mbɛp'a'i, bi 'yɛmbi.

⁶⁵ Nɛ ɛmmɛ xán ngu rán ts'o bi xi'a ra Jesús.

Ra Jesús bi juanba yá ngurpi yá judío

⁶⁶ Nɛ nu'bɛ mi hyax pɛya, bim pɛti bɛ yá dác'yɛi, nɛ yá ngurpa mbäjä, nɛ yá xänbate nija. Nɛ nu'ɛ bi zixpɛ madim pɛti gätho yá ngurpi yá judío, ngue di juanba ra Jesús. Nɛ bi 'yɛmp'a:

⁶⁷ —Dami xije ya, ha majuani gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojá.

Nɛ nu'a ra Jesús bi dɛti:

—Madague'a ga xi ahɛ, hin gui 'yɛc'yɛigahɛ. ⁶⁸ Nɛ ngutho'bɛ ga äñ'nahɛ n'da rán t'änni, hin gui thähmbɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁶⁹ Pɛ nuya, bi zɔn ra ora ga com'be rá ts'edi Ojá nuixte thoho, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁷⁰ Nɛ nu'ɛ mi hupɛ bi 'yänni:

—Ha gue'e rá Ts'ant'ɛ e Ojá 'bɛ.

Nɛ nu'a ra Jesús bi dɛti:

—Gue'a guí mamhbɛ, bi 'yɛna.

⁷¹ Pɛ nu'ɛ baya, 'bex bi 'yɛn'ɛ:

—Hingui jatho ga homh^b mi'da y^u testigo, nguetho ya bin ju^anzehe, ne dá øhmb^a a bi ma, bi 'y^en'.

23

Ra Pilato bi ju^anba ra Jesús

¹ Janangue'a bi ndants' ^u, bi zix'a ra Jesús b^u 'b^uh ra ts'ut'abi Pilato. ² Ne gätho ^u bi yap'a ra Jesús. Ne bi 'y^emp'a ra Pilato:

—Nuna ran 'yoh^u i 'bäcua, ^emm^e i hä^t y^u jä'i, ne bi xih y^u jä'i ngue hin din jut y^u renta im man ra ts'ut'abi Roma, ne bi manse ngue gues^e ra Cristo, ra hmuts'ut'abi na, bi 'y^en' ^u madí yap'a ra Jesús.

³ Ne nu'a ra Pilato b^uya, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha maju^ani gue'e rá hmuts'ut'abi y^u judío.

Ra Jesús bi d^ati:

—Gue'a gá ma, bi 'y^en'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Pilato b^uya bi 'y^emb y^u ngurpa mbäjä ne y^u jä'i mi 'bäp^u:

—Xínga n'da ra ts'oqui dá tñbä na ran 'yoh^u, bi 'y^ena.

⁵ P^e ^emm^e man'da nts'edi bi man' ^u yapate:

—Nuna ran 'yoh^u bi d^u'ma n'da ran heque nangu^e 'be'a bi xänba y^u jä'i. Gue'a bi 'yörp^u ja ra häi Galilea, ne p^u ra x^equi Judea, ne nuya bi zöcua ja ra hnini Jerusalén, ngue da 'yöt'ua, bi 'y^en'.

Ra Herodes bi ju^anba ra Jesús

⁶ Nu'b^u mi 'yöde 'be'a bi man y^u jä'i, nu ra Pilato bi 'yänni:

—Ha ra m^engu b^u Galilea na ran 'yoh^u 'b^u.

⁷ Ne nu'b^u mi b^adi gue ra m^engu b^u Galilea a ra Jesús, bi manda da ts'ixp^u 'b^uh ra Herodes. Nguetho ra Herodes ra ts'ut'abi b^u ja ra häi Galilea, ne gue'a ra pa i 'bäp^u ja ra d^ahnini Jerusalén a. ⁸ Ne nu'a ra Herodes, 'b^u mi nu'a ra Jesús, bin johya, nguetho mi öde 'be'a gätho mi øt' ra Jesús, ne in nde da nu n'da ran t'öt'e nuixte. ⁹ Ne nu'a ra Herodes, xän ngu bi 'yän

yän t'änni, p^e nu'a ra Jesús him bi 'yärpatho ra güenda, xíngui ts' ^u bi d^adi. ¹⁰ Ne hinga yatho mi 'bäh y^u ngurpa mbäjä, ne y^u xänbate nijä, ne ^emm^e ts'edi bi mbafi, di yap'a ra Jesús. ¹¹ P^e nu'a ra Herodes ne y^u dof^ui, ^emm^e bi denthoho a ra Jesús, ne xíngui ts' ^u bi numansu'a. Ne nu' ^u y^u dof^ui bi het'a ra pahni tengu y^u pahni y^u hmuts'ut'abi, ne bi mbenh mahøn'a b^u 'b^uh ra Pilato. ¹² Ne madín sähmi a ra Herodes a ra Pilato, p^e nu ra pa a, bin amigoui b^uya.

Nu ra Pilato bi manda dí ho ra Jesús

¹³ Ne nu'a ra Pilato bi zon'd^u y^u ngurpa mbäjä ne' ^u mi'da y^u ngurpi y^u judío. ¹⁴ Ne bi 'y^embi:

—Guá sih^u na ran 'yoh^u 'bäcua, ne gá xij^u ra hyäte na. P^e xän ngu yän t'änni xtá ändä ne xínga n'da ra ts'oqui dá tñbä na, bi 'y^ena. ¹⁵ Ne xínga gue'a ra Herodes bi ma xtán dñba n'da rá ts'oqui, ne bá penho ua mahøn'a. Ne hin'y^u 'be'a bi 'yöt'na ran 'yoh^u gue dí nu ran d^ate. ¹⁶ Nuya, ga manda da 'bei ne nub^uya ga thøtho, bi 'y^ena.

¹⁷ Nguetho nu ra Pilato nzäi di thø'a n'da ra ofädi 'b^u i ja ram peti ran d^abaxjua. ¹⁸ P^e nu y^u jä'i ^emm^e bi mbafi ne n'dat'a bi man ^u:

—Dami hyo na ran 'yoh^u, ne go gui thø'a ra Barrabás, bi 'y^en'.

¹⁹ Ne nu'a ra Barrabás, ra hyodu a, ne mi ofädi nguetho bi parpa y^u jä'i din sähmb^u ra ts'ut'abi. ²⁰ P^e nu'a ra Pilato, ^emm^e min nde di thø'a ra Jesús, ne bi zäpi din y^uh^u y^u jä'i mahøn'a. ²¹ P^e nu' ^u y^u jä'i ^emm^e i mbafi. Ne bi 'y^en'.

—Cuarp^u ja ra pont'i, bi 'y^en'.

²² Ne ná hyundí b^uya, bi 'yän'na ra Pilato:

—'Be'a ní ts'oqui bi 'yöt'na ra Jesús, xínga n'da ra ts'oqui xtá tñbä ngue dí nu ran d^ate, p^e 'be da gua'a m'bei ga xocä b^uya, bi 'y^en'a.

23 Pɛ man'da nts'edi bi mbah yu ja'i, nɛ n'dat'a bi ma ngue di cuarpu ja ra pont'i ra Jesús. Nɛ bi dāha 'bɛ'a min nde buya. 24 Nguetho nu'a ra Pilato bi manda da t'ot'a 'bɛ'a go i nde yu ja'i. 25 Go bi thø'a ra Barrabás, ngue bi man yu ja'i, madague'a ín ofādi a nam parpate nɛ nɛ'a ín hodu. Pɛ nu'a ra Jesús, go bi dāp'u yu ja'i da 'yørpe tengu mim bɛni da 'yørpe.

Nu ra Jesús bin cuatpu ja ra pont'i

26 Nɛ nubuya, bi ts'ixa ra Jesús bu ndehnni. Nɛ bin c'athu n'da ran 'yohu, í Simón, ra mɛngu bu ra hnini Cirene, ngue ní mba bu ja ra hnini Jerusalén. Nɛ bi fɛnt'i nɛ bin japi da duspa rá pont'i ra Jesús. 27 Nɛ n'dan nɛts'i yu ja'i bi dɛn'na ra Jesús. Nɛ nu'u 'da yu xisu zom bu ní mba, i tu yá mbui 'bɛ'a da t'ørpa ra Jesús. 28 Pɛ nu'a ra Jesús bi hyɛt'u nɛ bi 'yɛmp'u:

—Gyá zu xisuhu, ngue gyá mɛnguhu Jerusalén, o guí zomhbu ngue ga tugā, pɛ man'da go guí zomhbu nangue 'bɛ'a guí nusehu, gyá mɛnguhu Jerusalén, nɛ ní t'uhnihu. 29 Nguetho da zøn ra pa xun u tho ran unbi guin nuhu. Nɛ him man guí samhbu u yu xisu him bi dɛn yá t'uhni, pɛgue guim bɛmhbu majapi nɛ, nguetho ya njo'o yá t'uhni da nu'a ran unbi xun u tho tengu da nu ní t'uhnihu. 30 Nɛ da 'yɛn'i 'da: “Man'da xun ho 'bu xtan yøt' yu t'øhø nɛ yu nyuni xtan gogbahu, xinda gue'bu ga thoqui ga nuhu ran unbi xun u tho,” da 'yɛn i 'da. 31 Nɛ guí paɸmbu, nu'bu xun u tho ran unbi bi t'ørpa n'da ngue hin'yu rá ts'oqui, man'da xun u tho da t'ørpa u ja yá ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi xih yu xisu i zoni.

32 Nɛ'u yoho yan 'yohu bi ts'its'i ngue 'darpu da thohu a ra Jesús. Pɛ gātho u yoho mi ja yá ts'oqui u. 33 Nɛ gātho bi zøm bu ja n'da ra nyuni t'ɛmbi ra yaɸmu. Guepu bi mba ma cuati bu ra Jesús nɛ'u yoho yan

'yohu. N'da a n'da bi guarpu ja yu pont'i. 34 Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, dami punba a i ørcā ya yu ja'i, nguetho hingui paɸi 'bɛ'a i øt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'u yu dofui bi 'yøt'a n'da ran taha to'o da gaɸa rá pahni ra Jesús. 35 Nɛ mi hand thoho yu ja'i. Nɛ nu yá ngurpi, ɛmme bi den thoho nɛ bi 'yɛna:

—Nun ran 'yohu bi pø'i 'da, i sá dim pøse ya gue'bu gue'a ra Cristo rá Thahni Oja nu, bi 'yɛn'u.

36 Nɛ'u yu dofui ɛmme bi den-thoho nɛ di sáti di un'na ra vino xun ju, ɛmbi da zi a ra Jesús. 37 Nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'bu gue'e rá Hmuts'at'abi yu judío, damim pøse 'bu, bi 'yɛn'u yu dofui.

38 Nɛ mán t'o't'i n'da ra xithe bu ja ra pont'i bu ja rá ya ra Jesús. Nɛ nt'o't'i bu: “Nuna rá Hmuts'at'abi yu judío na.”

39 Nɛ nu'a n'da ran 'yohu mi cuat rá pont'i mi 'bāpu nán ja rá hyo ra Jesús, bin sante thoho. Nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bu majuaɸi gue'e grá Cristo, hanja hin gám pøse, nɛcā'be xquí pøc'be, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

40 Pɛ nu'a man'da ran 'yohu mi cuarpu buya, bi hɛcpa a bin sante nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha xingui ts'u guí su Oja, nɛ 'dat'a man unbihu, bi 'yɛna. 41 Pɛ nugüi, ran dāte rán sāui a dá øt'ui. Pɛ nuna ra Jesús, xingui ts'u ran ts'o bi 'yøt'na, bi 'yɛmbi.

42 Pɛ nubuya, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami bɛnc 'bu bin ja ni ts'edi ngue guí manda ua, bi 'yɛna.

43 Nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'a'i, ga sømmi nám pa ya bu mahɛts'i, bi 'yɛmbi.

Bi du ra Jesús

44 Pɛ nu'bu huxyadi, bim 'bɛxui gātho ra ximhāi, asta gue'bu hyunde. 45 Nɛ nu'bu mim 'bɛxui, bin xɛngui nde ra 'bøt'e i ndam bu

mbo ra dānija. ⁴⁶ Nε nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi, nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, dadí dā'a ma te ya, bi 'yεna.

Nε 'bex bi du baya.

⁴⁷ Nε nu ra hmdofai mi 'bāpυ, 'bυ mi nu 'be'a bin ja, bi 'yεspa Oja, nε bi 'yεnse:

—Majuani nunυ ran 'yohυ hin te mi ja ra ts'oqui, bi 'yεna.

⁴⁸ Nε gātho na ngu yυ ja'i 'bāpυ ngue yυ nute, 'bυ mi nu 'be'a bin ja, 'bex bi mba yá ngu, bi bēndumbui nε bi hyonya thoho. ⁴⁹ Pε nu'υ yá amigo ra Jesús n'danni ts'υ mi 'bāi. Nε'υ 'da yυ xisu mi ten'na ra Jesús 'bυ mambá nexpυ ja ra hāi Galilea, gātho bi nu 'be'a bi t'ørpa ra Jesús.

Bi t'ā'a ra Jesús

⁵⁰⁻⁵¹ Nε mi 'bυ'a n'da ran 'yohυ, í José, ra mēngu bυ ra hnini Ari-matea, n'da rá hnini yυ judío bυ ra xequi Judea. Nu'a, ra hoc'ja'i a, nε mi hnumansu. Nε mi tōm' ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. N'da rá ngurpi yυ judío a, pε hinga 'da'ingu bi bēmhbυ bυ ja nba ra Jesús. ⁵² Nε nu'a ra José bi mba bυ bí 'bυh ra Pilato nε bi 'yāp rá ngōc'yei ra Jesús ngue da 'yāgui. ⁵³ Nε bi tong bυ ja ra pont'i a ra Jesús. Nε bi mbantpa rá ja'i ra Jesús n'da ra hoc'bōt'e xun ho, nε bi gārpυ ja n'da ra hyādo xinga n'dandī bi 'yo n'da ra du. ⁵⁴ Nε nu'bυ mi 'yāgui, gue'a ra pa dīn sā yυ ja'i ngue da nu ra pa ran sāya.

⁵⁵ Nε nu'υ yυ xisu, mi ten'na ra Jesús 'bυ xī nexpυ ja ra hāi Galilea, bi den'na ra José nε bi nu hapυ bi jāt'a ra Jesús, nε mi nu hapυ án ja rá ya. ⁵⁶ Nε nu yυ xisu bi mba baya, di hoc ra 'yēthi i yuman'υ, nε ra acete da gōspa rá ja'i ra Jesús. Pε nu'bυ mi mbυ'a ra pa ran sāya, bin sāya tengu thoho bi mam bυ ja yún t'ēdi.

24

Bi dāmbēni ra Jesús bυ ja rán 'yāgui

¹ Nε t'uxuditho ra pa ndomingo, nu'υ yυ xisu bi dux ra 'yēthi bi hoqui, nε bi mba bυ ja ran 'yāgui ngue ra hyādo guepυ mi o ra Jesús.

² Nε nu'bυ mi zōm bυ, bi nu, ya xī mba njunni a ra do mi juaxpυ ja ra hyādo. ³ Nε 'bex bi yārpυ mbo, pε him bi dīm bυ rá ja'i ra Jesús. ⁴ Nε nu'bυ mi 'bāpυ nε dīn 'yomfēni 'be'a bin ja, 'bex bim 'bāhmbυ yoho yām 'bēhni Oja, mi he yá pahni di fēxni. ⁵ Nε nu'υ yυ xisu, ēmmε bin su nε bi hyē't'υ yun 'yohυ. Nε bi 'yēmp'υ:

—Hanja gnī hyomhbυ ua n'da ran 'yohυ i 'bui, guecua ja ran 'yāgui. ⁶ Nu'a guī homhbυ, bi ndants'a, njo'o ua a. Nde'bυ guim bēmhbυ a bi xi ahυ 'bυ gām 'būhmbū bυ ja ra hāi Galilea. ⁷ Ngue bi ma jatho da nu ran unbi, nε da mba ma dā bυ 'būh yυ ts'om'bāi, nε da du bυ ja ra pont'i, nε nu'bυ ná hyu pa da dāmbēni, bi 'yēn'ahυ, bi 'yēn'υ yām 'bēhni Oja.

⁸ Nε nu'υ yυ xisu bi bēm baya 'be'a xī man'a ra Jesús. ⁹ Nε bi nexpυ ja ran 'yāgui, bi mba bυ 'bυ'a 'de'ma'da yá xādi ra Jesús nε'υ gātho mi'da, nε bi xi'υ 'be'a bin ja bυ ja ran 'yāgui. ¹⁰ Nε nu'υ yυ xisu, ra María Magdalena a n'da, nε ra Juana a man'da, nε ra María rá mbe ra Jacobo a man'da, nε'υ mi'da min 'yohυ gue'υ bi xi'υ yá xādi a ra Jesús 'be'a bi nu bυ ja ran 'yāgui. ¹¹ Pε nu'υ yá xādi, him bi 'yēc'yei 'be'a bi man yυ xisu, nε bi 'yēmbi bi bēnse 'be'a bi man'υ.

¹² Pε nu'a ra Pedro, bi mba n'dihi bυ ja ran 'yāgui nε bi nu bυ mbo. Nε bi nu mi 'bōntho bυ ra 'bōt'e má mbant'i ra Jesús. Nε bi mbeng bυ ja rá ngu baya, bi hyonya thoho 'be'a bin ja.

Ra Jesús bin 'yohυ bυ 'yu 'da yá 'yēc'yei

¹³ Nε gue'a ra pa bi mba yoho yυ 'yēc'yei bυ ja ra hnini Emaūs ngue hinga yatho, hyu ora tho ná 'yo.

¹⁴ Nε i mam bυ ní mba 'be'a bin ja

bɸ Jerusalén. ¹⁵ Nɛ gátho ná yá'ɸ, bi zɸpɸ 'yu a ra Jesús nɛ bin 'yohɸ. ¹⁶ Nɛ nu'ɸ bi nu a, pɛ him bi badi to'o a. ¹⁷ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yän'dɸ:

—'Bɛ'a guí mammi.

Nɛ nu'ɸ yoho bim 'bäpɸ bɸya, nɛ ɛmmɛ tu yú mbɸi.

¹⁸ Nɛ nu'a n'da í Cleofas bi dɸti, bi 'yɛna:

—Masque hɸn'a zɛhɛ hin guí pɸdi 'bɛ'a bin ja bɸ Jerusalén yɸ pa í ja bɸya, bi 'yɛmbi.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yänni:

—'Bɛ'a bin ja bɸ.

Nɛ bi xih pɸya 'bɛ'a bin ja, bi 'yɛmbi:

—Nu ra Jesús, ra mɛngu Nazaret, n'da rá pɸngahyá Ojá ɛmmɛ mi ja rá ts'edi, bi 'yɔt' yän t'ɔt'e nuixte nɛ bi hoc yän zäman'ɸ. Nɛ bi 'yɔt' ran ho bɸ na nu Ojá, nɛ nu yɸ jɸ'i bi numansu a. ²⁰ Nɛ nu'ɸ yɸ ngɸrpa mbäjä nɛ mi'da ma ngɸrpihɸ, bi dā'a ra Jesús bɸ 'bɸh ra ts'ut'abi ngue da tho. Nɛ bi mba ma cuati bɸ ja ra pont'i bɸya. ²¹ Nɛ nugähe, dá bɛmhbe gue'a da yänjɸ dyá jɸ'i israelgähɸ, nɛ xtín jase ma ts'edi zɛhɛhɸ mahɸn'a. Pɛ ya ná hyu pa ya bi tho. ²²⁻²³ Pɛ nu'ɸ 'da yɸ xisu ma mi 'yɛc'yeihe, mán t'ɸxuditho bi mba bɸ ja rán 'yägüi, guepɸ bí o ra Jesús, pɛ him bi dɸm bɸ a, nɛ bá peng bɸ ja ra ngu bi xije 'bɛ'a bi nu, nɛ bi man'ɸ bi nu 'da yám 'behni Ojá mahɛts'i, bi xifi i 'bɸ'a ra Jesús. Nɛ ɛmmɛ dadí hyonya thohe. ²⁴ Pɛ nu'ɸ 'da man 'yohe, bi mba bɸ ja ran 'yägüi nɛ ngutho bi man'ɸ ngue hin'yɸ bɸ rá jɸ'i, bi 'yɛn'ɸ yɸ 'yɛc'yɛi.

²⁵ Pɛ nubɸya, nu'a ra Jesús bi xi'ɸ min 'yohɸ:

—Nu'au, guí 'yambɸiui nɛ xíngui ts'ɸ guí ɛhya guí 'yɛc'yeiui 'bɛ'a gátho bi man yú pɸngahyá Ojá. ²⁶ Nguetho gátho ɸ bi ma jatho da nu ran ɸnbi ra Cristo, gue'bɸ go bi gonhui rá ts'edi Ojá, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ Nɛ nubɸya, bi xi'ɸ 'bɛ'a gátho bi man yɸ pɸngahyá ngue din ja, nɛ 'bɛ'a nam bɸn'a nt'o't'i bɸ. Bi dɸ'mi bɸ rá mbɸdi rá sɔcuá ra Moisés nɛ bi xifi gátho ɸ mi'da yú sɔcuá Ojá.

²⁸ Nɛ nu'bɸ mi ts'ɸtho da zɸm bɸ ní mba, nu ra Jesús bi 'yɔt'e tengu 'bɸ da thogui. ²⁹ Pɛ nu'ɸ yoho min 'yohɸ bi zɸmmi din oxhɸ bɸ, nguetho bin de. Nɛ nu'a ra Jesús bɸya, bi gohmbɸ bɸ ɸ.

³⁰ Nɛ nu'bɸ min sihmehɸ, nu ra Jesús bi hyác ra hme, nɛ bi un ra jamadi Ojá, bi xeni, bi un'dɸ mi 'bɸpɸ bɸya. ³¹ 'Bexgue 'dahmantho bi badi to'o a ra Jesús tengu'bɸ ja bin zɸ yú dā. Pɛ nu'a ra Jesús 'bexque bim 'bɛtho bɸ, him bi nu hapɸ í mba. ³² Nɛ nu'ɸ yoho bin yase ɸ, bi 'yɛn'ɸ:

—Pɛ hanja hin dá pɸhmi 'bɸ mán c'athɸ bɸ ja ra 'yu. Ha him bin johya ma mbɸiui 'bɸ mí xicui 'bɛ'a nam bɸn'a rá m hma Ojá, bin 'yɛmzɛhe ɸ.

³³ 'Bex bi ndants'i, bi mbeng bɸ Jerusalén, nɛ bi dɸm bɸ ɸ 'dɛ'ma'da ngue madím pɛtihɸ mi'da yɸ jɸ'i. ³⁴ Nɛ ɛmmɛ madí johya ɸ, nɛ i ma ngue bi ndants'i mahɸn'a ra Hmu nɛ bin yáui ra Pedro. ³⁵ Pɛ nu'ɸ bi zɸhɸ ngue min 'yohɸ ra Jesús bɸ'yɸ, bi xi'ɸ mi'da 'bɛ'a bi 'yɔrpɸ 'yu. Nɛ bi xi'ɸ ngue gue'a í bɸ'a ngue bi xɛn ra hme ra Jesús.

Ra Jesús bin 'yuse bɸ 'bɸh yú xädi

³⁶ Nɛ nu'bɸ gátho na yá'ɸ yɸ xädi, ya xí 'bäpɸ ra Jesús 'bɸ mi nu. Nɛ bi zɛngua ɸ, bi 'yɛmbi:

—Gan johyahɸ.

³⁷ Nɛ ɛmmɛ bin su, bi bɛni gue i nu n'da ran dɸhi, ngue him majuáni.

³⁸ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɸ:

—Hanja ngue in jabɸ nin 'yomfɛnihɸ, nɛ hingui sä guí 'yɛc'yɛigahɸ. ³⁹ Dami hyɛtcahɸ, nɛ guin nuhɸ ma 'yɛ nɛ ma gua, nɛ guí nuhɸ ngue gueczɛhɛgä. Dami thäqui, janangue da zä guí pɸhmbɸ ngue i ja a ma ngɔc'yɛi. Pɛ nu'a n'da ran dɸhi tengu guím bɛmhɸ,

hinguin 'youi rá ngøc'yei a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nɛ nubɛya, bi 'yut'u yá 'yɛ nɛ yá gua. ⁴¹ Pɛ guexta'a him 'bexque bi 'yɛc'yei nguetho bi hyonya thoho, nɛ xín di johya ɛ. Nu ra Jesús bɛya, bi 'yāpi 'bɛ'a da zi. ⁴² 'Bex bi un'na n'da xɛqui ra huq. ⁴³ Bi hyam bɛya nɛ bi za, nɛ gātho yɛ jà'i mi 'bɛpɛ bi nu. ⁴⁴ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nuya bin ja 'bɛ'a gātho dá xi ahɛ 'bɛ mām 'bɛhmbɛ. Ya dá xi ahɛ gue dín ja a nt'o't'i bɛ ja yán t'ɛdi ra Moisés, nɛpɛ ja yá sɔcuq yɛ pɔngahyá, nɛ'a nt'o't'i bɛ ja yɛ thuhu, yɛ salmo, nɛ ya bin ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu ra Jesús bɛya, bi xɔcpa yán 'yomfɛni ngue da zā da bā'ɛ 'bɛ'a nam bɔn'a ráɛm Hman Ojā. ⁴⁶ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nt'o't'i bɛ ja ráɛm Hman Ojā gue da nu ran ɛnbi ra Cristo, nɛ da tho, nɛ ná hyu pa da dambɛni. ⁴⁷ Nɛ nt'o't'i bɛ ngue dí mbɛpɛ Jerusalén da hman ran ho ma'da'yo, nɛ gātho ná ngɛni ra ximhāi, nɛ da sih yɛ jà'i di pāh yán 'yomfɛni nɛ da mba ma punbi yá ts'oqui, ngue nangue rá thuhu ra Cristo. ⁴⁸ Nu ahɛ, sā guim mamhbɛ majuaɛni ran ho ma'da'yo, nguetho gá nuhɛ 'bɛ'a gātho bin ja. ⁴⁹ Nɛ gua pɛn 'nahɛ rá Hogandahi Ojā bi mam ma Ta di 'da ahɛ. Pɛ jatho gui tɔmhɛɛ ua Jerusalén, gue'bɛ go bá ɛh mahɛts'i rá ts'ɛdi gan 'yohɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛm'bɛ min yāhɛ yá xādi.

Bi ndex mahɛts'i ra Jesús

⁵⁰ Nu'bɛ mi gua'a bi man ra Jesús, bi zixɛ yá xādi bɛ ja ra 'yu nímba bɛ Betania, nɛ guepɛ bi 'uq'ts' yá 'yɛ nɛ bi jāp'ɛ bɛya. ⁵¹ Pɛ nubɛya bi zopɛ ɛ yá xādi nɛ bi ndex mahɛts'i. ⁵² Nɛ gātho ɛ mi 'bāpɛ bi 'yɛspi nɛ ɛmmɛ bin johya yá mbɛi ɛ. Nɛ bi mbeng bɛ Jerusalén bɛya. ⁵³ Nɛ gātho yɛ pa bin de bɛ ja ra dānijā, mi numansu Ojā nɛ bi un ra jamadi Ojā bɛ. Nɛ hɔnt'a dí xi'a ya.

Xuuu Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Xuuu rá xädi ra Jesús, nε xin rá 'bäiui a

Nu'a ra Cristo t'εmbi ram Hma

¹ Nu'a ra Cristo tengu'bη ram hma nguetho di jajη ga pāhmbη Ojā a. Nε ya xmi 'bη 'bη hin te mί ja ra ximhāi, nε i 'bηmī Ojā a, nε nu'a Ojā a. ² Nε gue'a mί 'bηmī Ojā 'bη rá mbūdi thocho. ³ Gātho bi 'yōt'e 'be'a i ja. Nu'bη hin xtā 'yōt'a, hin te di ja 'bη. ⁴ I jase rá te, nε gue'a ní ja yá te η yη jā'i, ngue di 'yomfēnip yá mbūi η. ⁵ Janangue'a nu'a tengu ran nequi di yorpη ja ra 'bexui. Pε nu'a ra 'bexui hin da zā di huε't'a ran nequi.

⁶ Nu Ojā bi huahna n'da ran 'yohη gue'a ra Xuuu Nxixyā a. ⁷ Nu'a ra Xuuu Nxixyā bi thahni da ma nangue'a ran nequi majuañi, ndepe gātho da 'yεc'yēi ran nequi yη jā'i, nangue'a bi man'a ra Xuuu. ⁸ Pε nu'a ra Xuuu Nxixyā hinga gue'a ran nequi a, pε bi ma nangue'a ran nequi. ⁹ Nu'a ran nequi majuañi, bá εcua ja ra ximhāi, ndepe gātho din ja ran nequi yá mbūi yη jā'i.

¹⁰ Nu'a ran nequi majuañi bi 'yōt' ra ximhāi, nε bim 'bηcua, pε nu yη jā'i ua ja ra ximhāi him bi bādi gue gue'a. ¹¹ Í zōcua dí 'bηmbe ngue ma mengugāhe a. Pε xηn ngu η him bi 'yōmanho a. ¹² Pε gātho to'o bi zim bη mbo yá mbūi a ra Cristo, nε bi 'yεc'yēi gue yá yānte a, gue'a í zā bi xānd mahōn'a Ojā η ngue bi 'yōt'e yá t'uhni zεhe η. ¹³ Pε nu'bη bi xānd mahōn'a Ojā n'da, hinguin ja tengu'bη xηm 'bη a n'da ra 'uere, ngue bi ndese yη jā'i nε nangue yá jā'i zεhe, pε bim 'būi mahōn'a nangue Ojā.

¹⁴ Nε nu'a tengu'bη ram hma bin jā'i a, nε mί 'bηmbe a. Nε dá nuhe rá nuixte nguetho rá 'dats'unt'η Ojā a, hin hapη i εε a rá mate, nε gātho majuañi bi ma. ¹⁵ Nu'a ra Xuuu Nxixyā bim pōngahyā nangue'a. Nε ts'edi bi ma bi 'yēna:

—Nuna guehna dá mangā 'bη má xi ahη, m'bejua ba εhe, pε man'da nuixte xinda guecā, nguetho ya xmi 'bη 'bη rá mbūdi thocho, nε hin'na gā, mί εngā, bi 'yēn'a ra Xuuu Nxixyā.

¹⁶ Nε gātho gahη dyη 'yεc'yēihη, dá hāmhbη rá mate xηn ndoho, nε thocua thocho di 'dajη man'da rá mate. ¹⁷ Nu ra Moisés bi xāngahη yān t'ēdi Ojā. Pε nu ra Jesucristo bi 'dajη rá mate ngue majuañi dí zingdahη Ojā a. ¹⁸ Njo'o n'da ra jā'i da zā da nu Ojā ngue xtām bāse, hinda hōnt'a rá 'dats'unt'η dim pāseui a rá Ta, nε gue'a bi jajη dá pāhmbη a.

Ra Xuuu Nxixyā bi ma to'o a

¹⁹ Nu'η ma ngurpihe dyη judíohe dyη israelhe ngue mί 'bηpη ja ra dāhnini Jerusalén, bi mba η 'da yη mbājā nε'η 'da yām fāts'ihη, bi zōm bη 'būh ra Xuuu Nxixyā da 'yānni to'o a. ²⁰ Nε nu'a bin juānni, him bin cōni, nε bi 'yēna:

—Hinga guecā dra Cristo gue xη huand Ojā, bi 'yēn'a.

²¹ Nε bi t'ānni mahōn'a:

—To'o e, ha gue'e gra Elías.

—Hin'na, hinga guecā, bi 'yēn'a.

—Ha gue'e gra pōngahyā bi man ra Moisés gue ba εhe.

Nε bi dāti:

—Hin'na, bi 'yēntho.

²² Nε bi t'ānni mahōn'a:

—To'o e. Xije. Nu'bη gui xije nε da zā ga xihmbe η bā pēngāhe bāya.

²³ Nε bi dā'a ra Xuuu Nxixyā bāya:

—Nugā guecā bi man ra pōngahyā Isaiās 'bη mί ma: “Dim 'bη a n'da dim 'bāpη ma'ueni ra hnini, nε ts'edi da ma di hoc yá mbūi yη jā'i gue da 'yōmanho ra Hmu 'bη bi

zøhø,” bi 'yæn'a ra Isaiás, bi 'yæn'a ra Xuua Nxixyá.

²⁴ Nε nu'ü bi zøm bü, yám 'behni yü fariseo ü. ²⁵ Nε bi t'ẽmp'a ra Xuua:

—Hanja gñi 'yøt' ran xixyá 'bü hinga gue'e grá Cristo, xínga gue'e grá Elías, xínga gue'e man'da ra pøngahyá bi man ra Moisés.

²⁶ Nu'a ra Xuua büya bi dät'ü, bi 'yæna:

—Nugä, ra dehe thoho ná xixyába yü já'i, pεgue i 'bä inde n'da ran 'yohü ua dí 'bähmbü, ngue hin guí pähmbü 'be'a di 'yẽt'ui a. ²⁷ Nuna guehna dá mangä ngue m'bejua di dũmp' rá 'befi, pε man'da nuĩxte xinda guecä, janangue'a hin dí sũcä tengu a, bi 'yæn'a ra Xuua Nxixyá.

²⁸ Nε guehya gätho yæn t'änni bi hmam bü ja ra xequi Betábara, n'danguadi ra dätthe Jordán, guepü bi 'yøt' ran xixyá ra Xuua.

Tengu ra t'ude'yo ra Cristo

²⁹ Nu'bü mi hyats'i, nu ra Xuua Nxixyá bi nu ba ẽpü ra Jesús, nε bi 'yẽmp'ü mí 'bähmbü bü:

—Dami hyanthü ya, tengu'bü ra t'ude'yo, nguetho bi zänba Ojá dim 'bøts'e zehε, gue di hocpa yú ts'oqui yü já'i 'bücua ja ra ximhäi. ³⁰ Nunü guehnü mím mangä nü 'bü má ẽngä: “Ba ẽ a n'da ran 'yohü m'bejua, nu'a man'da nuĩxte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bü 'bü rá mbüdi thoho, nε hin'nagä.” ³¹ Nε nugä him mí pácä to'o a t'ẽmbi ra Cristo. Pε bi siqui ga xixyá ahü nanguε ra dehe, ngue gui pähmbü to'o a ni yantehü, ma mi israel ahü, bi 'yæna.

³² Nε bi ma majuani ra Xuua Nxixyá, bi 'yæna:

—Dá nugä rá Hogandähi Ojá bá cäp mahẽts'i, tengu n'da ra t'azü, nε bi gohmi ra Jesús 'bü má ørpa ran xixyá. ³³ Ja dá pácä büya ngue gue'a. Nguetho nu Ojá ngue bi xiqui ga øt' ran xixyá nanguε ra dehe, nε bi xiqui: “Nu'bü guin nu ma Hogandähi da gäi nε da gohmi

n'da ran 'yohü, gui pädí ngue gue'a di un ma Hogandähi yü já'i,” bi 'yẽngui. ³⁴ Nε gue'a dá nugä a büya, janangue díim mangä: “Guehna rá Ts'ünt'ü Ojá na,” dí ẽngä, bi 'yæn'a ra Xuua Nxixyá.

Yü mbüdi yü xädi ra Jesús

³⁵ Xø man'dapa büya mí yo'be mi 'bähmbe ra Xuua Nxixyá yü xädigä'be a. ³⁶ Nu ra Xuua Nxixyá büya bi hyandi ngue 'yo bü ra Jesús, nε bi 'yẽnc'be:

—Dami nuui ya ra t'ude'yo ngue'a ráim 'behni Ojá, bi 'yæna.

³⁷ Nu'bü má ø'be a bi ma, dá tẽn'be ra Jesús. ³⁸ Nε nu'a ra Jesús bin yẽ 'bü má tẽn'be nε bi 'yänga'be:

—'Be'a guí hommi, bi 'yẽnc'be.

Nε dá äñ'be a:

—Rabí, nde da ma, xänbate i, hapü guí 'büi.

³⁹ Nε bi xic'be ra Jesús:

—Ga mbähä gua nuui bü dí 'bücä.

Dá mbähmbe büya nε dá nu'be hapü mí 'büi. Nε man'da ora dám 'bü'be bü 'bü má sømhbε bü, nguetho mbε goho nde 'bü má sømhbε bü.

⁴⁰ Nε nu'a man'da gue mín 'yohe 'bü mi xic'be ra Xuua Nxixyá ga tẽn'be ra Jesús, ra Andrés a, rán 'yohü ra Simón Pedro. ⁴¹ Nuna ra Andrés 'bex bi mba bá xi a rán 'yohü.

—Ya dá tĩm'be ra Mesías, bi 'yæna. Nu'a nde da ma rá Thahni Ojá a, ngue gue'a ra Cristo a.

⁴² Nε nu ra Andrés büya, bi zix'a ra Simón guepü bí 'bä a ra Jesús. Nε nu ra Jesús 'bü mín nu, bi 'yẽmbi:

—Nu'i gra Simón rá ts'ünt'ü i ra Jonás. Nuya ga xi a man'da ni thuhu ga hut'a ra Cefas, n'dat'a ra Pedro gue nde da ma, ra do.

Ra Jesús bi zon'na ra Felipe nε ra Natanael

⁴³ Xø man'dapa mahøn'a büya bi bẽn a ra Jesús da mba bü ra häi Galilea. Nε nu'bü má mbähmbe bin tĩmmi ra Felipe.

—Dami tɛngui, bi 'yɛmp'a.

⁴⁴ Nuna ra Felipe ra mɛngu bɯ Betsaida, nɛ ra Andrés, nɛ ra Pedro. ⁴⁵ Nɛ nu'bɯ mi mba ra Felipe nɛ bi dɪn'a ra Natanael, bi 'yɛmbi:

—Ya dá tɪngähe a gue mi hmam bɯ ja rá sɔcuä ra Moisés, nɛpɯ ja yá sɔcuä yá pɔngahyä Ojä mi hma, nɛ gue'a ra Jesús ra mɛngu Nazaret, rá ts'unt'ɯ ra José, bi 'yɛn'a.

⁴⁶ Nu ra Natanael bɯya bi 'yɛna:

—Hague dán zä di nɛqui n'da ra hocjä'i bɯ Nazaret.

Nu ra Felipe bɯya bi 'yɛmp'a:

—Ga mbɛ gua nuse.

⁴⁷ Nɛ nu'bɯ min nu ra Jesús gue ba ɛpɯ ra Natanael, bi 'yɛnje bɯ mi 'bähmbe:

—Dami nuhɯ nɯ ran 'yohɯ ba ɛhnɯ ya, gue rán säui njuantho da t'ɛmbi ra israel, nguetho hingui yoho rán 'yomfɛni, bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi 'yɛn'a ra Natanael bɯya:

—Hanja guí pädí gue hingui yoho man 'yomfɛnigä nɛ njam'bɯ gä nugui, bi 'yɛna.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'bɯ hin ní zo a ra Felipe, dí pädí 'bɛ'a gnám bɛm 'bɯ gmi hupɯ ja ra za, bi 'yɛmp'a.

⁴⁹ Nu ra Natanael bɯya bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, rá Ts'unt'ɯ i Ojä, gue'e bi zän'na Ojä gam hmuts'ut'abi nanguecähe dyɯ israelhɯ, dyɯ judíoɯ.

⁵⁰ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha gue'a guí 'yɛc'yɛigä a dá xi i, gue'bɯ má xi i: “Dí pädí 'bɛ'a gnám bɛm 'bɯ gmi hupɯ ja ra za.” Pɛ man'da nuixte guin nu 'bɯ m'bɛjua xinda guehna dá xi i. ⁵¹ Nguetho majuañi dí xi i, guin nuhɯ da xoh mahɛts'i, ngue guin nuhɯ yám 'bɛhni Ojä ba cäɥ mahɛts'i, nɛ da zɔpɯ hapɯ gä dan 'yogä, nɛ da ndets'e, gue guecä dán jä'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn a ra Jesús.

2

N'da ran thəti bin ja bɯ Caná

¹ Nɛ nu'bɯ mí tho'a nyopa bɯya bin ja n'da ra dants'ihmɛ 'bɯ mín thəta n'da ra ts'unt'ɯ bɯ Caná ra häi Galilea. Nɛ bi zɔm bɯ rá mbe ra Jesús, bi mbäx'ɯ bi hoc ran ts'ihmɛ.

² Nɛ ra Jesús nɛcähe yá xädigähe bi ts'oncahe bɯ ja ran ts'ihmɛ. ³ Nɛ nu'bɯ min theh ra gui'uva dá sihe, bi 'yɛn'a rá mbe ra Jesús:

—Bin the'a ra gui'uva, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁴ Bi dā'a ra Jesús bɯya:

—Ma mbe i, 'bɛ gám bɛnɛ 'bɛ'a ga ɔt'ä, nguetho hinga na sɔn ra ora ga ɔt'a n'da ran t'ɔt'e nuixte, bi 'yɛmp'a rá mbe.

⁵ Nɛ nu'a rá mbe ra Jesús bɯya bi xi ɯ yɯ 'yɛɛ 'bɁpɯ:

—Hont'a go 'bɛ'a da xi ahɯ ra Jesús, dami 'yɔthɯ, bi 'yɛna.

⁶ Nɛ mí hɔpɯ 'dato yɯ xaro ngue yɯ do, mbɛ goho 'däte litro i hät'ɯ. Nguetho i ja ran t'ɛdi ma mi judíohe gue i jatho din xət'yɛ. ⁷ Nɛ nu'bɯ mí zɔn ra ora bi man ra Jesús, bi xi ɯ yɯ 'yɛɛ 'bɁpɯ:

—Dami yus'hɯ yɯ xaro nangué ra dehe.

—Nɛ bi yus' pɣya. ⁸ Nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—Dami 'yä i ts'ɯ ra dehe nɛ gui un'na ra ngarpa 'yɛɛ, bi 'yɛna.

Nɛ bi un bɯya. ⁹ Nɛ nu'bɯ mí zä a ra ngarpa 'yɛɛ gue xín gui'uva a ra dehe, bi zä mancähi. Pɛ him bi bädí hapɯ bi nɛqui, pɛ nu yɯ 'yɛɛ gue bi 'yä a ra dehe mi pə ɯ. Janangue'a nu ra ngarpa 'yɛɛ bi ma bá ts'i a ra ts'unt'ɯ da 'yänni nangué ra gui'uva, gue nu'a ra ts'unt'ɯ go din thəti.

¹⁰ Nɛ bi t'ɛmp'a:

—Pɛ hanja 'bɛ bin niyá ɯ yä'jä'i, gä un'na ra gui'uva xən cähi, nɛ hinga gue'a zäi ɔt' yä'jä'i a. Pɛ zäi rá mbädi thoho di un a xən cähi bɯ ja n'da ran ts'ihmɛ, nɛ nu'bɯ bin niyá yä'jä'i din t'un'na hin ɛ ho, bi 'yɛn'a ra ngarpa 'yɛɛ. Nɛ xinga gue'a mí pə a.

11 Ne guehna rá mbúdi ran t'ót'e nuixte bi 'yót' ra Jesús bu Caná ra hāi Galilea, gue bi 'yuh rá ts'edi. Ne man'da dá ɛc'yēihe buya yú xādigāhe a.

12 M'bejua buya dá mbāhmbe ra Jesús bu ra hnini Capernaum, ne rá mbe ne yán 'yohu. Pe hinga nya'a dām 'būhmbe bu.

Ra Jesús bi mbaxt'a ra dānijā

13 Dá mbāhmbe ra Jesús bu Jerusalén 'bu ma guepu da dāt' ra pa mahōn'a ran dābaxjua gue 'bu mi hyo ra t'ude'yo bu Egipto mam bombōtahe. 14 Ne nu'bu mí yurpu mbo má mbā't'i ra dānijā, bi nu ngue 'bupu yu mbāndani ne yu mbāde'yo ne yu mbāts'āha mim pā bu. Ne mí 'bupu u yam pāmbeti ōt' yú 'be fi bu. 15 Ne bi 'yót'a n'da ram fēi gue ra xāhi gue í dex'u yu mbā. Ne gātho bi hyōn a thi yu mbā ne yán dāni ne yú de'yo. Ne bi 'uēnba yú mbeti yam pāmbeti, bi ndōnba yú mēxa. 16 Ne bi t'ēmp'u yu mbāts'āha: —Ní mbāhā, dami six ni dojahū. Hingui sā gui 'yōthu ra nguntāi ua rá ngu ma Ta, bi 'yēn'a ra Jesús.

17 Ne 'bex dá bēmhbe a mán t'ō't'i ja rá t'ohni Ojā: “Éna da guah ma mbūi nangue ra dumbūi 'bu má nu a ni ngu, nguetho ɛmmē dín ndepe xtán hotho bu,” bi 'yēmp a rá Ta ra Cristo, bi 'yēn rá t'ohni.

18 Nu'ū ma ngurpihe dyu judíohe bi 'yān buya, ne bi 'yēmbi:

—'Be'a ní hmēpya gui 'yurcahe ya, n'dahma da zā ga pāhmbe 'bu i ja nin t'ēdi gui 'yót'a gá 'yót' ya, gue gá hyōn a thi yu mbā, bi 'yēn'a.

19 Nu ra Jesús bi dāt'ū:

—Ga xi ahū ra hmēpya gá 'yāju. Nu'bu gui xothū ra nijā ua, ne hyupa thoho dá hōh mahōn'a, bi 'yēmp'ū.

20 Bi 'yēn'ū ma ngurpihe buya:

—Pe yote ma 'dato njeya án guahna ra nijā, ne guí éna, nhypa thoho gdí hyōh mahōn'a, bi 'yēn'ū.

21 Pe nu'a ra nijā bi man a ra Jesús, bi ma nangue rá ngōc'yēi zēhe. 22 Nu'bu mí zōn ra ora bi du ne bi dāmbēni, 'bexgue dá bēmhbe 'be'a xī man'a, ne man'da dá pāhmbe majuāni a bi man rá t'ohni Ojā ne yām hman ra Jesús.

Gātho i pqse ra Jesús

23 Ne nu'bu mām 'būhmbe bu Jerusalén, gue'ū yu pa ran dābaxjua, xūn ngu éna bi 'yēc'yēi ra Jesús 'bu mín nu yān t'ót'e nuixte bi 'yōrpu. 24 Pe nu'a ra Jesús hinga gātho bi xi u 'be'a mīm bēni, nguetho bi bādi 'be'a di ja yú mbūi gātho yu jā'i, bi bādi hin da 'yōmanho u. 25 Ne hinga hnehi tho da sih ra Jesús 'be'a im bēn yu jā'i nguetho ya i pā a ra Jesús 'be'a di ja yú mbūi.

3

Bin yqui ra Jesús a ra Nicodemo

1 Mí 'bu a n'da ran 'yohu, n'da ra fariseo, gue'ū min éhya da 'yót' yān t'ēdi Ojā, í Nicodemo a. Nu'a n'da rá ngurpi ma mijudíohe. 2 N'da ra xui bi zōm bu 'būh ra Jesús, ne bi 'yēmbi: —Xānbate i, dí pāhmbe Ojā bi zān'ni i gui xāngahe, nguetho hin xtán zā xquí 'yót' yān t'ót'e nuixte 'bu hin di zē a Ojā, bi 'yēna.

3 Nu ra Jesús bi dādi, bi 'yēmp'a:

—Majuāni dí xi a i, nu'a hin dim 'būi ma'da'yo, hin da zā da yurpu di manda Ojā, bi 'yēmbi.

4 Nu ra Nicodemo bi 'yēm buya:

—Hague dán zā dim 'būi ma'da'yo n'da gue'bu xūn dāc'yēi n'da. Ha da zā da yūt' mahōn'a bu ja rá mbūi rá mbe ne dim 'būi mahōn'a.

5 Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Majuāni dí xi a i, gue nu'a to'o him bim 'būi ma'da'yo nangue ra dehe ne rá Hogandāhi Ojā, hin da zā da yurpu di manda Ojā. 6 Nguetho nu'bu dín xānd yu jā'i, xō yu jā'itho yú t'uhni, pe nu'ū di xānd rá Hogandāhi Ojā, gue'ū i ja rá te Ojā bu ja yú mbūi u. 7 Janangue'a o

gadi hyonya thoho a dí xi a i, jatho gam 'bui ma'da'yo. ⁸ Ne tengu ran dahi i 'yo hõnbu go hapu in nde, ne guí øde di hi, pe hin guí paði hapu ní 'yẽhe o hapu ní mba. Njabu i øt' rá Hogandahi Oja 'bu bi xand mahõn'a n'da, hingam 'batho ha bin ja 'bu mí un ra 'da'yote, pe mfadi ngue i ja a, bi 'yẽn a ra Jesús.

⁹—Hín dí paði 'be'a nam bõn a guí man ya, bi 'yẽn'a ra Nicodemo.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yẽmp'a:

—Nu'i grá xānbate, zai guí xānba rām Hman Oja u ma mi israelhu, hanja hin guí paði 'be'a dí xi a i. ¹¹ Majuani dí xi i, dí m mangä a dí paçä, ne dí m ma majuani 'be'a xtä nugä, pe hin guí hāmhbū mam hmangä. ¹² Dá xi'a rá 'befi Oja i øt' ua ja ra ximhäi, pe hin gá 'yẽc'yẽi. Pe dami 'yẽc'yẽi a, janangue'a da zä ga xi i 'be'a rán 'yomfēni Oja, ngue 'beu ní nequi rá 'befi i øt' ua.

¹³ Ne hõngdä da zä ga mangä ua a, nguetho drä mēngugä bu mahẽts'i ne bá ẽcä bu, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne njo'o man'da ra ja'i ngue bi yut mahẽts'i ne bá pengui ngue da mangua 'be'a øt' Oja. ¹⁴ Ne tengu thoho bi 'yøt' ra Moisés, gue bi cuarpū magats'i n'da ra pozū nt'øt'e ra t'ẽgui, nu'bu mín 'yo bu ja ra uhai, ngutho jatho din jacä din cuarcä magats'i, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Ne nu'bu bin jacä tengu a, ne hõnt'a go to'o da 'yẽc'yẽi 'be'a dá tugä bu, hin da nu ran unbi mazai, pegue din ja ra 'da'yote mazai a, bi 'yẽn a ra Jesús, bi 'yẽmp'a ra Nicodemo.

Oja di huẽc'u 'bu cua ja ra ximhäi

¹⁶ Nguetho ẽmmẽ di huẽgahū Oja gue dí 'buhmbū ua ja ra ximhäi. Janangue'a bi 'daju rá 'dats'unt'u ngue ma yantehu, n'damhma hin da nu ran unbi mazai to'o gätho di dāp rá mbui a, pegue din t'un ra 'da'yote mazai. ¹⁷ Nguetho in nde Oja da yanjū guejū dí 'buhmbū

ua ja ra ximhäi, ne hinguin nde di 'daju rá muui ma ts'oquihū, ne gue'a bí mbēnhua rá Ts'unt'u ua ja ra ximhäi a.

¹⁸ Ne nu'a to'o di dāp rá mbui a rá Ts'unt'u Oja, hin da nu a rá muui yá ts'oqui. Pe nu'a to'o hin di dāp rá mbui a, pe guehma da nu a xí ts'ānbi da nu nangue yá ts'oqui, nguetho hingui ẽc'yẽi a rá 'dats'unt'u Oja. ¹⁹ Ne gue'a bí mbēn Oja ran nequi ua ja ra ximhäi, gue ní nequi 'be'a di ho yū ja'i. Nu'u to di ho ra 'bexui hingui sōm bu ja ran nequi, nguetho øt' ran ts'o. Mfadi xan ho din unba u. ²⁰ Nguetho gätho u i øt' ran ts'o hin di ho ran nequi, ne hingui sōm bu ja ran nequi, ngue i su hin da hnumanho 'be'a øt'u. ²¹ Pe nu yū ja'i i honi da 'yøt'a ran ho, i pa bu ja ran nequi, n'dahma da hnu gue gue'a Oja di zẽ u da 'yøt' ran ho.

Nu ra Xuua Nxixyā bi ma mahõn'a nangue ra Jesús

²² M'bejua dá mbāhmbe ra Jesús dyú xādihe, dá mbāhmbe bu ja ra hai Judea, ne dām 'buhmbe bu 'da yū pa ne dá xixyābahe yū ja'i bu. ²³ Ne'a ra Xuua Nxixyā mí øt' ran xixyā bu Enón 'darpū ra xequi Salim, nguetho xan ngu yū mbøthe i pøpū, ²⁴ ngue'bu hin ní jot'a fādi ra Xuua Nxixyā.

²⁵ Bin junthū 'da u yá mijudío hu u yá xādi ra Xuua, gue bi bēni man'da di muui rán xixyā i øt'a ra Jesús. ²⁶ Bi zōm bu 'bā'a ra Xuua Nxixyā u yá xādi buya, ne bi 'yẽmbi:

—Xānbate i, nu'a ran 'yohū gmín 'youi bu 'danguadi ra dāthe Jordán, gue gá xije to'o a, pe nuya i øt' ran xixyā, ne gätho yū ja'i i tenni.

²⁷ Nu ra Xuua Nxixyā buya bi 'yẽmp'a:

—Guesẽ Oja bi zānni hangu nangu ra 'befi n'da ngu n'da ngue da zä da 'yøt'a n'da. ²⁸ Nu'ehū guí pāhmbe 'be'a gätho dām mangä gue dá xi ahū, hinga guecä drä Cristo, pe nugä bām 'bet'ogä, gue

dá xih yu ja'i din sä da den ra Cristo. ²⁹ Tengu'bu n'da ra hmute din thäti, da den'na rá ndø. Ne nu'a rá amigo a ran 'yohu bin thäti, i 'bäpu i ø'a i ma, ne di johya gue i ten'na rá ndø a ra hmute. Dín jadä büya, dadín johyagä 'bu dín nu i ten yu ja'i a ra Jesús. ³⁰ Nu'a ra Jesús jatho da dāha gue nugä, pe nugä jatho ga 'becä, bi 'yēn a ra Xuua Nxixyā.

Bi 'yēh mahęts'i ra Jesús

³¹ Nguetho nu'a ra Jesús bá ęh mahęts'i, man'da nuįxte a xinda gue u gāthogahu. Pe nuju dām 'buhmbu nangue yu ja'i ua ja ra ximhäi, dyu mēnguhu ua ja ra ximhäi, ne hinga gātho da zā ga pāhmbu, hōnt'a 'be'a da zā da bā'a n'da ua ja ra ximhäi. Pe nu'a bá ęh mahęts'i man'da xan ho ngue gātho mi'da, ³² ne im ma 'be'a bi nu bu ne 'be'a bi 'yōrpma. Pe hingui ngu bi hyānba rām hman a. ³³ Nu'a to'o bi hyānba rām hma, bi bādi majuāni bi man Oja ngue gue'a rá Ts'unt'u a. ³⁴ Nguetho bá penh Oja a, ne guesē Oja i yā 'bu i yā a, nguetho nte di 'beh rá Hogandāhi Oja a. ³⁵ Nu'a ra Ta ęmmē in numanho rá Ts'unt'u, janangue'a bi un ran t'ędi gātho di manda rá 'befi. ³⁶ Nu'a to'o i ęc'yēi rá Ts'unt'u Oja ya i ja ra 'da'yote mazai, pe nu'a hingui ęc'yēi rá Ts'unt'u Oja, hin da nu ra te pe guexta'a da nu rá cūē Oja mi ja da nu, ne gātho yu pa mazai.

4

Nu ra Jesús bi 'yāp ra dehe ra xisu bu Samaria

¹ Ne nubüya nu yu fariseo bi 'yø a man yu ja'i ngue man'da xan ngu i ten ra Jesús ne man'da xan ngu di xixyābi, xinda gue'a ra Xuua Nxixyā. ² Pe nu ra Jesús him bi 'yøzehe ran xixyā, pe hōngdāhe yū xādigāhe dá øthe ran xixyā. ³ Ne nu'bu mi bā'a ra Jesús 'be'a mi 'yø u yu fariseo, bi bēni da 'uetho, ngue hin da bēn yu fariseo din sahmī ra

Xuua. Bi bøm bu ja ra häi Judea büya, ne dá mbāhmbe mahøn'a bu ra häi Galilea.

⁴ Pe guemhma bá thohmbe bu ja ra häi Samaria. ⁵ Ne nu'bu má thohmbe bu, dá sōmhbe bu ja ra hnini Sicar, mbe hāntho ra xęqui bi un'a ra Jacob, bi un'na ra José rá ts'unt'u. ⁶ I jabu n'da ra pozo ra dehe gue bi 'yøt'a ra Jacob maya'bu. Ne guepu bin säya ts'u ra Jesús, nguetho bi yāh ra 'yu. Mbe huxhyadi 'bu má sōmhbe bu. ⁷ Ne bi zøm bu n'da ra xisu ra mēngu Samaria, da gux ra dehe. Bi 'yēn'a ra Jesús:

—Daqui ts'u ni dehe, ga sigä ts'u, bi 'yēmp'a.

⁸ Ne gātho gāhe dyu xādigāhe xtā sohmbe bu ra Jesús, ne dá cūthe bu ja ra hnini ga tāmhe 'be'a gātho ga sihe.

⁹ Nu'a ra xisu bi 'yēna:

—Hanja gní zoqui ne guí äc ra dehe, nguetho nu'i grā judío, ne nugä drā mēngu Samaria, bi 'yēmbi.

Ngubu bi man ra xisu nguetho nu ma mijudíohe hinguin zomanho yu mēngu bu Samaria. ¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nu'bu xquí pā a rá mate Oja in nde di 'da'i, ne'bu xquí pāqui to'ogui gue dí ä'a ra dehe, xquí 'yāc ra dehe di un ra te, ne nugä xcä 'da'a 'bu, bi 'yēna.

¹¹ Ne nu ra xisu bi 'yēna:

—Nu'i grán 'yohu, hin'yu nin juxthe, ne xan hę ua po na ra dehe. Hapu ja a ra dehe di un ra te guím ma. ¹² Pe nu mam bombøtahu ra Jacob bi zi ra dehe i po ua ne u gātho yū t'uhni ne yūn dāni. Ne bi zogahe ra pozo ja ua. Ha man'da ja ni ts'edi ngue guí ęna man'da xan ho ra dehe gui 'daje, bi 'yēn'a ra xisu.

¹³ Ne nu ra Jesús bi dāt'a büya:

—Hōnt'a go to'o i sithe ua, gue'a nám 'bu u yu pa ja büya, pe i tuthe mahøn'a. ¹⁴ Pe hōnt'a go to'o da zi ra dehe dadí ungä, njām'bu din tuthe mahøn'a, pe dín ja tengu

n'da ra mbøthe b_u mbo rá mbui njam'b_u din thegue, n_e gue'a nám 'b_uh mazai n'da a, bi 'y_ena.

¹⁵ Nu'a ra xisu bi 'y_embi:

—Grán 'yoh_u, 'daqui ts'_u ra dehe guím ma gue hin dan tuthe mahøn'a, n_e hin gua *ɛ*cä mahøn'a ua ja ra pozo ga jux ra dehe b_uya.

¹⁶ Nu'a ra Jesús bi dät'a:

—Grá xisu, ní mba bá si a ni ndø.

¹⁷ Nu'a ra xisu bi dät'a:

—Njo'o ma ndø, bi 'y_entho.

Nu'a ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Majuani guím ma, njo'o ni ndø.

¹⁸ Nguetho ya hin guí 'b_uhmi 'da *u* cät'a y_un 'yoh_u xcán th_uth_u, p_e nu'a guí 'b_uhmi ya hin ni ndøse a. Janangue'a majuani njo'o ni ndø, bi 'y_en'a ra Jesús.

¹⁹ Bi dät'a ra xisu b_uya:

—Nu'i grán 'yoh_u, masque grá pøngahy_u Oj_u. ²⁰ Xiqui ts'_u 'b_e'a ga øt'ähe, nguetho nu ma tahe mí th_unde Oj_u ua ja ra t'øhø, p_e nu ah_u gy_u judío ah_u guí *ɛ*mh_ub_u, jatho da mba n'da b_u Jerusalén da d_unde Oj_u b_u, bi 'y_ena.

²¹ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp'a:

—Grá xisu, dami 'y_ec'y_ei a ga xi i, *ɛ* maguep_u da zøn ra pa hinga hønt'ua ja ra t'øhø, xinga høn_ub_u Jerusalén din th_unde ra Ta. ²² Sä guí *ɛ*na guí th_undeh_u Oj_u, p_e hin guí th_undeh_u tengu bi zän zeh_e Oj_u ngue din th_unde. Nugähe dy_u judiohe dí th_undehe a bi zän Oj_u nguetho bi zän Oj_u ma t'ɛc'y_eihe, n_e'a ra Yante bi zän'na Oj_u ra judío a. ²³ P_e bi zän Oj_u n'da ra x_equi b_u din th_unde, guep_u ja ní mbui n'da. N_e mi ts'utho da zøn ra ora, p_e ya bi zøni, ngue da d_unde Oj_u nangue y_u mbui *u* to majuani da d_unde, n_e hin nangue y_un t'øt'e ua ja ra ximhäi. Nguetho nu'a Oj_u i honi to'o da d_unde nangue y_u mbui. ²⁴ Nguetho hin di n_equi Oj_u. Janangue'a høn't'a go to'o da d_unde Oj_u, jatho da d_unde nangue rá mbui n_e nangue i t_en'na ram hma majuani, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁵ Nu'a ra xisu b_uya bi 'y_embi:

—Dí p_ucä ba *ɛ* a rá Thahni Oj_u ngue ra Cristo a. N_e nu'b_u bá *ɛ*he da xāngah_u x_un ho gätho.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'y_embi:

—Guecä drá Cristogä dín zo'a i ya, bi 'y_embi.

²⁷ Nu'b_u mí gua'a bi man ra Jesús, *ɛ* xø dí sømhb_e b_u dy_u xädigähe. N_e dá hyonya thohohe gue nu ra Jesús mi y_uai a ra xisu. P_e xinga n'dagähe gue dá änhde hanja bin y_uai o 'b_e'a bin xifi. ²⁸ Nu ra xisu b_uya 'b_ex bi zop_u rá mbamhmi, n_e bi mba b_u hnini bi xih y_u j_ui:

²⁹ —Mbähä n_e gua nuh_u n'da ran 'yoh_u bi xicä gätho 'b_e'a xtá øt'ä. Ha hinga gue'a ra Cristo 'b_u, bi 'y_emp'a.

³⁰ Bi mba y_u j_ui b_uya da zøm b_u 'b_a a ra Jesús. ³¹ P_e nu'b_u hin ni zøm b_u y_u j_ui, nugähe dá xihmbe ra Jesús:

—Xänbate i, xi'b_u gan sihm_e ya, dá *ɛ*mfe.

³² P_e bi dät'a ra Jesús, n_e bi 'y_enje:

—Ja man'da ní niy_u ma mbuigä, p_e hinga ná p_uhmb_u, bi 'y_enje.

³³ Dän 'yänzehehe:

—Ha 'bui to'o bi 'u_ini, dán 'y_emfe b_uya dy_u xädigähe.

³⁴ Nu'a ra Jesús bi 'y_enje:

—Tengu'b_u man ts'ihmegä a ngue ga øt'ä rá pähä a bá p_ungä n_e ga juacä rá 'b_efi a. N_e gue'a man'da ní niy_u ma mbuigä a. ³⁵ Janangue'a gue'a dí xi ah_u a ya, nguetho ya ba *ɛ*hn_u y_u j_ui. N_e ha guí *ɛ*mh_ub_u di 'b_eh man goho z_una din ja ran sofo. P_e dami hyanth_u y_u ba *ɛ*hn_u, tengu'b_u n'da ra hu_uhi ya x_u 'yot'i gue da mba nsoqui, nguetho 'b_exque da zä ga c_uth_u b_u di manda Oj_u y_u.

³⁶ N_e nu' *u* to i pa ma cät'i b_u din z_um b_u høn't'b_u go njam'b_u. Janangue'a nu' *u* to da xoqui di johya, n_e nu' *u* to bi duhu n_e' *u* bi xoqui 'da dán johya thoho. ³⁷ Nguetho majuani rán theui rá 'b_efi Oj_u a bi 'yøt'a n'da ra j_ui, “bi zop_u rá hu_uhi bi duhu, n_e n'dan'yo bi xoqui,” ngue i man

yá jà'i. ³⁸ Ya xtá xi ahú gui xojú hapú hin gá tuhmbú, xín gá uáfú, pɛ n'dan'yo bi 'yòt' ra 'bɛfi bú, pɛ guehma gui comhbú 'bɛ'a da dâ ú, bi 'yɛngähe ra Jesús.

³⁹ Nɛ nu'bú mí mam bú ja ra hnini ra xisu, xán ngu yá mɛnguhú bi 'yɛc'yɛi gue ra Cristo a ra Jesús, nguetho bi man'a ra xisu gue xí xi a ra Jesús gátho 'bɛ'a xí 'yòt'e. ⁴⁰ Nu'bú mí zòm bú yá mɛngu Samaria bú 'bäh ra Jesús, bi 'yɛn'ú:

—Dami 'búcua ja ma hninihe, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

Nɛ dán dehe bú nyopa búya. ⁴¹ Nɛ ɛmmɛ man'da xán ngu bi 'yɛc'yɛi yá jà'i bú, nangue rám hmanɛ ra Jesús. ⁴² Bi t'ɛmp'a ra xisu búya:

—Ya dí ɛc'yɛihe ya, pɛ hinga hont'a gá xije ná ɛc'yɛigähe ya, pɛ nɛ'a dá ɔɛhe bi man na ra Jesús. Nɛ dí pähmbe majuañi ra Cristo na, rám pørpate yá jà'i 'búcua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'ú yá jà'i.

Ná mbähmbe Galilea a ra Jesús

⁴³ Nu'bú mí gua'a nyopa dá pømhbɛ bú ra hnini Sicar, dá haxhe ra 'yu mahòn'a ní mba bú Galilea. ⁴⁴ Nɛ bi manɛ ra Jesús, nubú rá häi zɛhe n'da ra pøngahyá hin da hnumansu bú. ⁴⁵ Pɛ nu'bú má sømhbɛ bú ra häi Galilea, bi numanho ma mɛnguhe bú. Nguetho xí nu yán t'òt'e nuixte bi 'yòt' ja ra Jesús bú Jerusalén 'bú mín ja ra dämpeti ran dábaxjua, ngue nɛ'ú xí mba bú.

Bi yqñ rá ts'unt'ú rám fäts'iui ra ts'ut'abi

⁴⁶ Nɛ dá mbähmbe ra Jesús mahòn'a bú ra hnini Caná ra häi Galilea, guepú xí päh ra dehe bin gui'uva. Nɛ mí 'bupú n'da rám fäts'iui ra ts'ut'abi xán ú rá ts'unt'ú, nɛ i 'bɛm bú ja rán oi nubú ja ra hnini Capernaum. ⁴⁷ Nu'bú mí 'yòde gue bi zòh mahòn'a bú ra häi Galilea ra Jesús nɛ i 'bupú ra hnini Caná, nɛ bá ɛpú 'buh ra Jesús búya, bi 'yørpa ra ts'ɛdi da zixpú

Capernaum bú ná 'bɛn a rá ts'unt'ú, da xospi nguetho nde da du a. ⁴⁸ Nɛ bi dâ a ra Jesús:

—Pɛ ha jatho m'bet'o guin nuhú yá hmɛpya nɛ yán t'òt'e nuixte, ja gui 'yɛc'yɛigahú búya.

⁴⁹ Pɛ man'da i humbi sits'i, nɛ bi 'yɛmbi:

—Pɛ mbɛhma ts'ú cuø, xøhma da du ma t'uhnigä.

⁵⁰ Nɛ bi dät'a ra Jesús:

—Ní mba bá nu, nguetho hin da du ni t'uhní.

Nɛ nubúya bi 'yɛc'yɛi a rám hman a ra Jesús, nɛ bi mba búya. ⁵¹ Nɛ bá thâ ú 'da yá 'yɛhe 'bú mín mba bú 'yu bi xifi:

—Bi zä ni ts'unt'ú ya, ɛn'ú.

⁵² Nɛ bi 'yänni:

—'Bɛ'a ma ora bi zä.

Nɛ bi t'ɛmbi:

—N'dande mande bi bøn ra pa, bi 'yɛn'ú.

⁵³ Nɛ 'bex bi bâ'a rá ta gue gue'a ra ora mín yáui ra Jesús 'bú mí 'yɛmbi da yán a rá ts'unt'ú. Janangue'a nu'a ran 'yohú bi dâp rá mbui ra Jesús búya, nɛ'ú gátho mi'da 'bupú rá ngu.

⁵⁴ Guehna bi 'yòt' ra Jesús 'bú mambá penje bú Judea dá sømhbɛ bú Galilea. Ya ná yondí ra hmɛpya bi 'yørpú ja ra häi Galilea.

5

Bi yqñ ran 'yohú bú Betesda

¹ M'bejua búya bin ja man'da ra dämpeti ma mijudíohe. Nɛ dá mbähmbe ra Jesús bú Jerusalén. ² Nubú Jerusalén mí po bú n'da ra mbothe mbɛ hántho bú ja rá goxthi yá dɛ'yo, gue ma ndehe dyu judíohe dí ɛmfɛ Betesda. Nɛ jabú cút'a yá 'døzangu midí mbä'ts'a ra dehe. ³ Nɛ xán ngu i 'bom bú yá mbɛdi, 'da ú yá xädä nɛ ú yá dogua nɛ ú bi ts'a yá jà'i. Nɛ gátho ú i tø'mi dí 'yán ra dehe. ⁴ Nguetho ja'bú bí ɛh mahɛts'i n'da rám 'bɛhni Ojâ nɛ i ɔñ ra dehe. Nɛ nu'bú xán nu dí 'yán ra dehe, nɛ

nu'a rá mbɛdi da yɛpɛ ja ra dehe din ho a rá mbɛdi i ja. ⁵ Nɛ mí 'bɛm bɛ n'da ran 'yohɛ, ya ná 'dãte ma 'dɛ'ma hyãto njɛya madí ts'a rá ja'i, him mí sã din 'yo. ⁶ Nɛ nu'bɛm mín nu a ra Jesús, nɛ bi bɛdi nya'a thoho mi hɛmbi, bi 'yɛmbi:

—Ha guín nde xtán ho i, bi 'yɛmp'a.

⁷ Bi dɛt'a ra mbɛdi:

—Dín ndehma thɛ, n'yɔ, pɛ njongui 'bɛcua da zixcã nɛ ja ra dehe. N'dandí ngu n'dandí dí ɛna ga cɛhnɛ ja ra dehe, 'bex go i 'bet'o ɛ'da.

⁸ Bi 'yɛmp'a ra Jesús bɛya:

—Dami ndants'i jɛx ni fídi nɛ gan 'yo, bi 'yɛmbi.

⁹ 'Bex bin hoh rá ja'i 'bɛ mí ndants'i, nɛ bi gɛx rá fídi nɛ bin 'yo. Nɛ nu'a gue'a ra pa ran ts'äya a. ¹⁰ Nu'ɛ 'da ma mijudíohe bi 'yɛmp'a ran 'yohɛ xín hoh rá ja'i:

—Nuya ra pa ran ts'äya ya, hin-gui sã gui cɛx ni fídi, bi t'ɛmp'a.

¹¹ Bi dɛt'a ran 'yohɛ:

—Pɛ nu'a bi hoga ma ja'i, gue'a bi xiqui nguetho bi 'yɛngui: “Dami ndants'i gui cɛx ni fídi nɛ gan 'yo,” bi 'yɛngui, bi 'yɛn'a mí ts'a rá ja'i.

¹² Nɛ nu'ɛ 'da ma mijudíohe bi 'yãnni:

—To'o nín 'yohɛ bi xi i gui cɛx ni fídi nɛ gan 'yo, bi 'yɛn'ɛ.

¹³ Pɛ nu'a him mí pɛdi to'o xí hocpa rá ja'i, nguetho nu ra Jesús bi yɛt'inde bɛ 'yo yɛ ja'i xɛn ngu.

¹⁴ M'bɛjua bi mba ra Jesús bɛ ja ra dɛnija. Nɛ nu'bɛm mí dín'a ran 'yohɛ bɛya, bi 'yɛmbi:

—Bin ho a ya, nde'bɛm hin gmi 'yɔt' mí'da yɛ ts'oqui. Man'da ts'ɛdi ran ɛnbi guín nu 'bɛm gui 'yɔt' mí'da yɛ ts'oqui, bi 'yɛmbi.

¹⁵ 'Bex bi mba a ran 'yohɛ bɛya, da xi ɛ ma mijudíohe xí 'yãnni, gue gue'a ra Jesús bi hoqui. ¹⁶ Janangue'a bi dɛp'ɛ ma ngɛrpihe dyɛ judíohe di ɛcpa ra Jesús, nɛ im bɛni da hyo. Nguetho ɛn'ɛ: “I ɔt' rá

'bɛfi a ra pa ran ts'äya.” ¹⁷ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nzɛi dim pɛh ma Ta, janangue'a nɛcã jatho dam pɛcã, bi 'yɛmp'a.

¹⁸ Pɛ nanguehna bi man ra Jesús, nu'ɛ ma ngɛrpihe bɛya man'da bi bɛni da hyo, nguetho hinga hɔnt'a bim pɛfi ra pa ran ts'äya í ɛcpi, pɛ nɛ'a í ma gue gue'a Oja rá Ta, nam bɔni 'da i guui Oja.

I ja rá ts'ɛdi rá Ts'ɛnt'ɛ Oja

¹⁹ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Majuɛni dí xi ahɛ, nte sã ga øzehɛgã pɛ hɔnt'a 'bɛ'a dín nu ɔt' ma Ta. Nɛ gãtho 'bɛ'a i ɔt' ma Ta, gue'a dí ɔt'ä a. ²⁰ Nguetho nu ma Ta ɛmmɛ in numanhogui ngue rá Ts'ɛnt'ɛgã a, nɛ i urqui 'bɛ'a gãtho i ɔt'e. Nɛ da 'yurcã mí'da yɛn t'ɔt'e man'da nuixte xinda gue ɛ gán nuhɛ, nɛ gui hyonya thohohɛ. ²¹ Nguetho tengu ma Ta i xox'ɛ xɛn du nɛ di un ra te mahɔn'a, nguthogã, rá Ts'ɛnt'ɛgã a, dadí un ra te mahɔn'a ɛ to'o gãtho dín nde ga unni. ²² Nɛ nu ma Ta hingui juɛnbatesɛ, pɛ bi 'dacã ra ts'ɛdi go dan juɛnbategã rá Ts'ɛnt'ɛgã a. ²³ Nguetho in nde ma Ta gãtho yɛ ja'i da numansugui gue rá Ts'ɛnt'ɛgã a, tengutho ma Ta i hnumansu. Nu'bɛm 'bɛ a n'da hingui numansugui, xinga gue ma Ta i numansu a, gue gue'a bá pɛngã.

²⁴ Majuɛni dí xi ahɛ, nu'a øh mam hmangã nɛ i ɛc'yɛi ma Ta bá pɛngã, gue'a i ja ra 'da'yote mazɛi a. Nɛ hin da nu rá muui rá ts'oqui pɛ tengutho 'bɛ xí thɛmbɛni bɛ 'bɛ ɛ xɛn du, nguetho yɛ i ja ra 'da'yote mazɛi a. ²⁵ Majuɛni dí xi ahɛ, ya bi zɔn ra ora da 'yøh mam hmangã ɛ xɛn du nangue yá mbɛi, pɛgue din t'un ra 'da'yote 'bɛ da 'yømanho mam hmangã rá Ts'ɛnt'ɛ Ojagã. ²⁶ Nguetho tengu ra Ta i jase ra te rá mbɛi, nɛ bi 'dacã ra ts'ɛdi din jase ra te ma mbɛigã, nɛ gue'a ra 'da'yote dí un yɛ ja'i. ²⁷ Nɛ bi 'dac ra ts'ɛdi

dan juanbategä, nguetho dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dí pa'di 'be'a i sä n'da. ²⁸ O gadi hyonya thohohä a dá xi ahä, nguetho da zön ra ora gätho yä ja' i xä t' ägui da 'yö'h ma nde 'bä dá zohni. ²⁹ Ne da böx'ä bi 'yöt' ran ho, din ja ra 'da'yote mazäi. Ne da böx'ä bi 'yöt' ran ts'o, da nu ran ämbi mazäi.

Di dä majuañi nangué ra Jesús

³⁰ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yëna:

—Nugä hin te dím mangä nangué man 'yomfënisë. Pe nu'a i xic ma Ta gue'a dím mangä a. Ne'a 'be'a dí sändä, xän ho a, nguetho him ma pähä zehë dí honi ga öt'ä, pe hont'a rá pähä ma Ta bá pengä. ³¹ Nu'bä hængdä xcä däsë majuañi gue i ja ma ts'edi, nte di muui a mam hmangä 'bä. ³² Pe ne a ma Ta di dä majuañi ngue rá Ts'ant'ägä a, ne dí paçä ngue majuañi im ma 'bä im ma nanguécä.

³³ Nu ahä gä penhdä 'da da 'yän'na ra Xuua Nxixyá nanguécä. Ne nu'a ra Xuua bi ma majuañi a. ³⁴ Ne madague'bä hin xtí dä majuañi, pe guemhma ja ma ts'edigä. Pe dadí bën'nahä a bi man ra Xuua Nxixyá ngue man'da da zä gui 'yëc'yëigahä ne gan yämhbä büya. ³⁵ Ne tengu ra sibi di hyät'i ne i fät yä zu'uë, bin ja bä ra Xuua Nxixyá, gä numanhohä 'da yä pa. ³⁶ Ne nu'a ra Xuua Nxixyá bi ma nanguécä. Pe i ja 'be'a gue man'da i udi nanguécä xinda gue'a rám hman ra Xuua, ne gue'a ra 'bëfi bi 'dacä ma Ta gue ga juacä. Ne gue'a ë xø i uh majuañi bá pengä ma Ta. ³⁷ Ne'a ma Ta gue'a bá pengä, di dä majuañi nanguécä, pe nu'ahä njäm'bä gä 'yömanhohä 'bä mín yä, xín gä 'yörpahä ra güenda 'bä mín 'yuse.

³⁸ Mfädi hin gä hyämhbä rám hma bä ja ni mbäihä, nguetho nu'bä xquí hyämhbä a, xquí 'yëc'yëigahä gue bá pengä a. ³⁹ Nu ahä thocpa

thoho guidín xähmbä yä söcuä Ojä, nguetho gui ëmhäbä gue'a gní tïmhäbä ra te mazäi a. Pe nu'ä gätho yä söcuä guidín xähmbä gätho im ma nanguécä. ⁴⁰ Nu ahä hin guín nde gui xijä gan yän'na ni tehä, pe hinda hont'bä gui xijä gan yän ahä din ja ahä ra te mazäi 'bä, bi 'yën a ra Jesús.

⁴¹ Ne xø bi 'yëna:

—Pe madague'bä njon da numansugui, pe guexta'a rá Ts'ant'ägä Ojä. ⁴² Pe dí pa'di hanja hin gui pajä, nguetho hín guín numansuhä Ojä nangué ni mbäihä. ⁴³ Bá ëcä nangué rá thuhu ma Ta, pe nu'ehä hin guín numanhojä. Pe nu'bä ba ë a n'da nangué rá thuhu zehë, man'da guín numanhohä a. ⁴⁴ Njam'bä da zä gui 'yëc'yëigahä, nguetho gui homhbä da numanho ahä yä ja' i, ne hin gui homhbä da numanho ahä Ojä ngue hont'a i 'bäi. ⁴⁵ Ha gui ëmhäbä guécä ga yäp'ahä bä 'bäh ma Ta. Pe dí xi ahä gue gue'ä yäm hman ra Moisés gue'ä dí nequi i ja ni ts'oquihä, pe sä guím bëmhäbä gue'ä dí yän'ahä. ⁴⁶ Pe nu'bä xquí 'yëc'yëihä yäm hma bi 'yo't' ra Moisés, xquí 'yëc'yëigahä ya, nguetho bi ma nanguécä. ⁴⁷ Pe hin gui ëc'yëihä 'be'a bi 'yo't' ra Moisés, janangué'a xín gui ëc'yëihä 'be'a dí mangä ya, bi 'yën'a ra Jesús 'bä mín yähä ma ngärpihe dyä judíohe.

6

Ra Jesús bi 'ujñ cüt'a mahuqi

¹ Ne nu'bä mí tho i 'da yä pa, m'bejua büya, dá mbähmbe ra Jesús bä 'danguadi ra dädhe Galilea, n'dat'a ra dädhe Tiberias. ² Ne xän ngu yä ja' i bi dengähe nguetho bi nu yän t'öt'e nuixte bi 'yöt'a ra Jesús nangué ä mín zäman'ä. ³ Ne dá mbähmbe ra Jesús bä ja n'da ra nyuni, ne dá huhmbe bä. ⁴ Ne nu'ä yä pa ä mí ts'ätho da zön ra pa ga öt'ähe ra dämpeti ran däbaxjua, dyä

judíohe. ⁵ Ne nu'a ra Jesús bin hanni ne bi hyandi xan ngu yu ja'i ba epu. Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a ra Felipe buya:

—'Bepu dí zä ga tämhbu 'be'a da zi yu ba ehnu.

⁶ Gue'a bi man ra Jesús nguetho in nde da badi 'be'a dí dat'a a ra Felipe. Pe nu ra Jesús mí pasc 'be'a da 'yøzehe. ⁷ Ne bi dat'a ra Felipe:

—Pe hin dí gua'u yu mahuahi tho dá tämhbu a da zi yu ba ehnu 'bu di ja, madague'bu zu ts'ut'ho din t'unni n'da ngu n'da, bi 'yena.

⁸⁻⁹ Ne nubuya nu'a man'da ma mixädihe ra Andrés, rán 'yohu ra Simón Pedro, bi xi a ra Jesús:

—'Bucua n'da ra ts'unt'u i ha zu ts'u rán zedi, gue cut'a yu hme ra cebada, ne yoho yu t'ahuu. Pe hin dí gua'u yu ja'i nguetho xan ngu u, bi 'yen'a ra Andrés.

¹⁰ Ne bi 'yengdahe ra Jesús:

—Jafu din säya yu ja'i, bi 'yena.

Nguetho mi ja bu ra 'bot'ei. Ne bi hyupu hai buya, ne mí jua i cut'a mahuahi u yan 'yohu. ¹¹ Ne nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme, ne bi 'yap rán japi Oja nangua ra hme ne bi 'daje yu xädigähe. Ne nugähe dá darpähe u yu ja'i buya, ne u yu hua, ne bin niya gätho yu ja'i. ¹² Ne nu'bu mín niya yu ja'i, nu ra Jesús bi xicähe:

—Pethu u gätho 'be'a bi bongui, gue nte dim 'bedi, bi 'yenje.

¹³ Ne nu'bu má pethe buya bi yu u gätho 'de'ma yoho ma 'bøts'ehe yu xequi, 'bu mín niya yu ja'i nangua cut'a yu hme. ¹⁴ Nu'bu mín nu ran t'øt'e nuixte u gue bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yen'u buya:

—Masque majuañi guehna ra pøngahya mí hma da zøcua ja ra ximhai, bi 'yen.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi badi 'be'a mben u yu ja'i ngue nde da bent'i, im benbi din ts'ut'abi. Janangua'a bi zoh yu ja'i buya, bi mbase, ne man'da bi guam bu ja ra dapo.

Ra Jesús bin 'yo maxøts'e ra dehe

¹⁶ Nu'bu mín de buya dá mbäsehe bu ja ra dadehe. ¹⁷ Ne dá hux

ma mbosahe, gue ga sømhbe bu ja ra hnini Capernaum. Ne hin ná nuthe ra Jesús 'bu mí zaje ra 'bexui.

¹⁸ Ne nts'edi bi 'yen ran dahi a ra dehe buya. ¹⁹ Nu'bu mí dan i ts'u ra mbosa mí huxhe ne dá sømhbe made ra dadehe, dá nuhe ba epu ra Jesús, ba 'yo maxøts'e ra dehe, ní 'yepu ja a ra mbosa mí huxhe. Ne emme dá suhe nguetho him mín nuhe xan ho, him mi pähmbe ngue gue'a ra Jesús. ²⁰ Nu ra Jesús bi 'yenje:

—Guecä, o guín suhu.

²¹ Ne bi hyu ma mbaihe, ne dá xihmbe a ra Jesús da hyuxpu ja ra mbosa. Ne ena ya xmi 'bähmbe bu ndenthe ná mbähmbe buya nubu ra hnini Capernaum.

Bi thon'a ra Jesús

²² Nu'bu mí nec puya, nu'u yu ja'i 'bepu hapu xi 'uin a ra Jesús, bi bëm buya gue hønt'a n'da ra mbosa mí høpu a ran de dán sihmehe, ne hin dá mbähmbe ra Jesús 'bu má huhe ra mbosa, pe dá mbäsehe. ²³ Pegue m'bejua thoho bi zøm bu mi'da yu mbosa bí nexpu Tiberias, ne bi zøm bu jom bu dán sihmehe 'bu mí 'yap rán japi Oja ra Jesús. ²⁴ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí hyon'a ra Jesús ne him bi dīm bu, xinga guecähe, bi hyux'u mi'da yu mbosa buya ne bi zøm bu ja ra hnini Capernaum, i hon a ra Jesús.

Ra Jesús ra hme dám 'buh mazqi n'da a

²⁵ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí dīm bu ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe, bi 'yänni:

—Mán jam'bu gá søcua, bi 'yemp'u.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, hin gñi hyonju gue gui pähmbu a ran t'uti dá ut'ahü, pe nu'a guín niyahu 'bu gmín sihmehe gue'a gñi hyonju a. ²⁷ Pe dami 'yes'hü ngue hønt'a gñi hyomhbu ra hme nám 'bühmbu yu

pa ja bɥa. Pɛ m'bet'o thoho dami hyomhɥa a ra hmɛ nám 'bɥh mazai n'da a gue ga 'da ahɥ, guecä dán ja'igä u ja ra ximhäi. Nguetho gue'a ran t'ɛdi bi 'dac Oja ma Ta, bi 'yɛna.

²⁸ Nu yɥ ja'i bɥa bi 'yän'na ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—'Be'a sä ga ɔt'ähe gue ga tɪmhbe a guím ma, bi 'yɛn'ɥ.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi dadi:

—Nu'a in nde Oja gui 'yøthɥ gui sinjɥ bɥ ni mbɥihɥ, guecä bá pɛngä Oja, bi 'yɛna.

³⁰ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—'Be'a ní hmɛpya gui 'yurcähe, ngue da zä ga sin ahe bɥ ma mbɥihe. Ha da zä gui 'yøt'e tengu bi 'yøt'a ra Moisés. ³¹ Nguetho nu'ɥ mam bombøtahɥ bi zi ra maná 'bɥ mí 'yo bɥ ja ra ɥhäi, tengu män t'o'ti bɥ ja rá sɔcuq Oja, i ɛna: “Nu'a ra Moisés, bi un yɥ ja'i ra hmɛ bí 'yɛh mahɛts'i,” i ɛna, bi 'yɛn'ɥ yɥ ja'i.

³² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Majuani dí xi ahɥ, hinga gue'a ra Moisés bi un'a ra hmɛ bí 'yɛh mahɛts'i, pɛ Oja bi un a. Nɛ hinga gue'a ra hmɛ nám 'bɥh mazai n'da a ra maná mi si ɥ. Pɛ nuya, nu ma Ta di un a njuantho ra hmɛ mahɛts'i gue nám 'bɥh mazai n'da a. ³³ Nɛ nu'a njuantho ra hmɛ di un Oja, bí 'yɛh mahɛts'i a, gue däm 'bɥh mazai ɥ yɥ ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

³⁴ Nɛ bi 'yɛn'ɥ:

—'Daje thocpa thoho a ra hmɛ guím ma, n'yø.

³⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Guecä drá hmɛ däm 'bɥh mazai n'da a. Nu'a to'o da zingä bɥ ja yɥ mbɥi tengu'bɥ i sihmɛ, nɛ njam'bɥ din tumanthuhu yɥ mbɥi nɛ xín din tuthe bɥa. ³⁶ Pɛ tengu dá xi ahɥ, hin guí ɛc'yɛigahɥ, madague'bɥ gá nuhɥ 'be'a dá ɔt'ä. ³⁷ Pɛ nu'ɥ to'o bi 'dacä ma Ta, gue'ɥ di dácä yɥ mbɥi ɥ. Nɛ nu'ɥ di dác yɥ mbɥi, njon ga ɛmbi hin da zä ga sini. ³⁸ Nguetho

bá ɛcä mahɛts'i ngue ga ɔt' rá pähä a bá pɛngä, nɛ him bá ɛcä ga ɔt' ma pähä zɛhɛ. ³⁹ Nu'a rá pähä ma Ta bá pɛngä, gue'a nte ga 'bɛcä gätho bi 'dacä, pɛ ga xoxä ɥ 'bɥ rán zɛgui ra pa, nɛ dim 'bɥi mazai. ⁴⁰ Nu rá pähä ma Ta, gue hønt'a go to'o da badi rá Ts'unt'ugä Oja, nɛ da 'yɛc'yɛigui, din ja ra te mazai ɥ. Janangue'a ga xoxä ɥ 'bɥ rán zɛgui ra pa, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴¹ Nɛ bi mbɥdi bi ɥcpa a ra Jesús ɥ ma mijudiohe 'bɥ mí 'yø a bi ma, gue bi 'yɛna: “Nugä drá hmɛ majuani gue bá cəh mahɛts'i.” ⁴² Nɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɥ:

—Ha hinga guehna ra Jesús, rá ts'unt'ɥ ra José na, rá ta nɛ rá mbe dí pähmɥ. Hanja ní 'yɛna bí 'yɛh mahɛts'i, bi 'yɛn ɥ.

⁴³ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ bɥa:

—O gadí c'aman'ɥɥ n'da ngu n'da ahɥ. ⁴⁴ Xínga n'da sä da dengui 'bɥ hin di un ra pähä a ma Ta, gue'a bá pɛngä, nɛ ga xoxä 'bɥ rán zɛgui ra pa ɥ, ga undä ra te mazai. ⁴⁵ Tengu män t'o'ti bɥ ja yɥ sɔcuq yɥ pøngahyq Oja, bi 'yɛna: “Gätho yɥ ja'i da xänba Oja,” bi 'yɛn'ɥ. Janangue'a nu'ɥ to'o gätho bi hyani xən ho a bi xänba Oja, nɛ gue'ɥ di dác yɥ mbɥi ɥ.

⁴⁶ Pɛ hin dí ɛna 'bo'o xən nu Oja, hinda høngdä gue bá nɛxä bɥ, dín nugä a. ⁴⁷ Majuani dí xi ahɥ, nu'a to'o ɛc'yɛigui i ja ra 'da'yote mazai a. ⁴⁸ Nugä drá hmɛ majuani gue nám 'bɥh mazai n'da. ⁴⁹ Nu'ɥ mam bombøtahɥ bi zi ra maná bí 'yɛh mahɛts'i 'bɥ mín 'yo bɥ ja ra ɥhäi, pɛ guehna bi du ɥ. ⁵⁰ Pɛ nugä drá hmɛ majuani, bá nɛxä bɥ mahɛts'i, gue sä da zin'a n'da tengu'bɥ i sihmɛ, nɛ njam'bɥ da du. ⁵¹ Nugä drá hmɛ majuani, bá ɛcä mahɛts'i, tengu ra hmɛ i si n'da i ja rán zaqui yɥ pa i ja bɥ ya. Pɛ nu'a ra hmɛ dím mangä, din ja ran zaqui mazai to da zi. Nɛ gue'a ma ja'igä a gue ga uni,

ngue din ja ra 'da'yote ʌ 'bʌcua ja ra ximhāi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵² Bin junzehe ʌ ma mijudíohe bʌya, bin 'yɛmzehe ʌ:

—Hague nja ran 'yohʌ sã di 'dajʌ rá ja'i ga sahʌ, bin 'yɛmp'ʌ.

⁵³ Nɛ nu ra Jesús bi dɔt'ʌ:

—Majuani dí xi ahʌ, nu'bʌ hin gui sihʌ ma ngɔc'yɛi nɛ ma ji, guecã dán ja'igã ua ja ra ximhāi, hin'yʌ mbo ni mbuihʌ ra 'da'yote mazai.

⁵⁴ Nu'a to'o da za ma ngɔc'yɛi nɛ da zi ma ji, i ja ra 'da'yote mazai, nɛ ga xox 'bʌ rán zegui ra pa. ⁵⁵ Nguetho nu ma ngɔc'yɛi nɛ ma ji njuantho ran ts'ihmɛ ngue dãm 'bʌh mazai n'da. ⁵⁶ Nu'a to'o da za ma ngɔc'yɛi nɛ da zi ma ji dí zãm bʌ ja yá mbui, nɛ i ja ra te nanguécã. ⁵⁷ Tengu thofo dí ɔt'be ma Ta, nu'a i jase rá te, nɛ i jagã ra te nangu'e a bʌya. Nɛ bá pengã gue ga thocpa a ra te ʌ to da zingã, tengu'bʌ i sagã. ⁵⁸ Nuna ra hmɛ dí xi ahʌ gue bá cãh mahɛts'i, hinga ngu a bi zi mam bombɔtahʌ, nguetho bi du ʌ. Pɛ nu'a to'o da zi ra hmɛ dí m mangã ya, gue'a dí m 'bʌh mazai a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁹ Nɛ guehna ram hma bi man'a ra Jesús 'bʌ mín xãnbate bʌ ja ra nijã bʌ Capernaum.

Yʌm hma di un ra 'da'yote mazai

⁶⁰ Nu'bʌ mí gua'a bi man ra Jesús, bi 'yɛn'ʌ mí tenni:

—Hingui ho a bi xijʌ nʌ ya, to'o da hyãt'i da 'yode, xʌn ngu ʌ bi 'yɛna.

⁶¹ Nu ra Jesús bi badi 'be'a bi bɛn'ʌ yʌ ja'i, gue him bi numanho rám hma, nɛ bi 'yɛmp'ʌ:

—Ha guím bɛmhɔbʌ hingui ho a dá xi ahʌ. ⁶² 'Be'a guim bɛmhɔbʌ 'bʌ gá nuʌ ga texã bʌ mahɛts'i guepʌ bá nɛxã, guecã dán ja'igã ua ja ra ximhāi. ⁶³ Pɛ nu'a nam bɔn'ʌ yʌm hma dá xi ahʌ, hingan juantho gui saʌ, pɛ gui 'yɛc'yɛihʌ ngue ga un ma te nangu'e ahʌ, nɛ din ja ahʌ ra

te bʌya. ⁶⁴ Pɛ 'bʌ i 'da ahʌ hin gui ɛc'yɛigahʌ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nguetho xmi pãdi to'o hin da 'yɛc'yɛi, nɛ xmi pãdi to'o di dã a.

⁶⁵ Nɛ bi 'yɛmp'ʌ mahɔn'a:

—Janangue'a dá xi ahʌ, hingui sã n'da ra ja'i ba ɛhe da dengui 'bʌ him bi jap'a ma Ta bi dãc rá mbui.

⁶⁶ Nu'bʌ mí 'yoh mahɔn'a ʌ mí tenni, xʌn ngu bi 'ue ʌ nɛ him bin 'yohʌ mahɔn'a. ⁶⁷ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yãngahe dí 'de'mayohogãhe:

—Ha nɛ ahʌ gui sogahʌ, bi 'yɛnje.

⁶⁸ Nu ra Simón Pedro bi dɔt'a:

—Ma Hmu i, pɛ njo'o man'da da zã ga tenhde nguetho nu'i ja nim hma di un ra 'da'yote mazai. ⁶⁹ Nɛ nugãhe dí ɛc'yɛi ahe nɛ dí pãhmbe gue gue'e grã Cristo rá Ts'ant'ʌ i Ojã i 'bui, bi 'yɛna.

⁷⁰ Bi dɔ'a ra Jesús:

—Nugã xtã huan'nahʌ gui 'de'mayohohʌ, pɛ nu'a n'da ahʌ i ten ra zĩthu, bi 'yɛnje.

⁷¹ Pɛ nu'a bi man ra Jesús, gue'a ra Judas a, rá ts'ant'ʌ ra Simón Iscariote, nguetho gue'a di dã a. Nɛ gue'a n'da mín 'yohe a, mí 'de'mayohogãhe.

7

Hingui ɛc'yɛi yãn 'yohʌzehe a ra Jesús

¹ M'bejua bʌya, bin 'yo bʌ mi'da yʌ hnini bʌ Galilea. Him bi nde bi mba bʌ ja ra xɛqui Judea, nguetho nu ma ngurpihe dyʌ judíohe, dyʌ israelhe, nde xtã hyo bʌ. ² Nɛ ma guepʌ da dāt ra pa ngue zai dim pɛti ma mijudíohe, 'bʌ xʌ hyoh yʌ t'angu, im bɛni 'be'a bi 'yørpa Ojã ʌ mam bombɔtake 'bʌ mín 'yo bʌ ja ra ʌhāi. ³ Nu yãn 'yohʌ a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nde'bʌ gui pɔngua ní mba bʌ ja ra xɛqui Judea, ba nu a bʌ i ten'ni i nangu'e a gui ɔt'e. ⁴ Nguetho njo'o to da 'yãh rá 'bɛfi 'bʌ in nde da t'ɛspi. Nu'bʌ majuañi gui ɔt' yãn

t'øt'e nuixte bá ut yu ja'i, ne gätho ra ximhäi da ba'a i, bi t'emp'a ra Jesús.

⁵ Ngubü bi xih yän 'yohu nguetho him mi ɛc'yei u. ⁶ Nu a ra Jesús bi 'yemp'u büya:

—Hinga na sön ra ora bi ts'ängä ga mbagä bü, pe nu'ahu hont'a go 'be'a má ora da zä gui mbähä bü. ⁷ Nu'u 'bucua ja ra ximhäi hin di u'ahu nguetho 'da i gu gui øthu u, pe go di ugä u nguetho dím mangä gue hingui ho øt'u. ⁸ Ní mbäsehü 'bü guín ndehu, nugä hin ga mba ya nguetho hinga na sön ra ora ga mba bü, bi 'yena.

⁹ Nu'bü mí gua'a bi man büya bim 'bat pu mi'da yu pa bü ra xequi Galilea.

Bin xänbate ra Jesús bü ja ra dämpeti

¹⁰ Nu'bü mí mba bü Jerusalén u yän 'yohu, m'bejua bi mba bü ra Jesús. Mbé bin 'yäntho nguetho bi nde him 'bexque da hnu. ¹¹ Ne nu ma ngärpihe dyu judíohe i 'bapü, bi hyon'a ra Jesús bü ja ram peti. Ne bin 'yem zehé u:

—Hapü i 'büi 'bü, bin 'yemp'u.

¹² Ne xün ngu yu ja'i bin yänjo'dre nangu'e'a ra Jesús, nu'u 'da im ma ngue xün ho a, ne nu'u 'da i ɛna: "Häte a."

¹³ Pe xinga n'da bin ya ts'edi nangu'e'a ra Jesús nguetho i su ma ngärpihe 'bapü.

¹⁴ Nu'bü mí tho'i ts'u yu pa, ya bi zo i nde yüm peti i t'örpu, ja bi mba bü ja ra dänija ra Jesús büya ne bin xänbate bü. ¹⁵ Ne nu ma ngärpihe bü ja ra nija bi hyonya thoho ne bi 'yén'u:

—Hague nja i sä da ma xün ho rám hman Oja na ran 'yohu, ne him bi zu'a man xädiu, bin 'yem zehé u.

¹⁶ Bi da a ra Jesús:

—Nu'a man xädigä him mam hmansegä a pegue rám hman a to bá pengä. ¹⁷ Nu'bü 'bü a n'da gue nde da 'yøt' rá pähä Oja, da ba 'bü rán xädi Oja, o gue da ba 'bü mam

hmansegä. ¹⁸ Nu'bü 'bü a n'da im ma 'be'a mbɛnɛ, i honi da hnu-mansuse. Pe nu'bü 'bü a n'da i honi da t'ɛspa rá hmu, im ma majuani a ne hingui häte a.

¹⁹ Ne xø bi 'yena:

—Bi 'daju yün t'ɛdi ra Moisés, pe xinga n'da ahü gui øthu nguetho bi ma njon din hote, ne guín nde gui hyoju, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁰ Ne bi da'u yu ja'i thoho:

—Masque bi bɛn'na ra zithu a gám ma, njo'o to in nde da hyo i, bi 'yén'u.

²¹ Nu ra Jesús bi dat'u:

—Nugä dá øt'a n'da ra 'befi 'bü ra pa ran ts'äya, ne gätho ahü gá hyonya thohohü. ²²⁻²³ Pe ne'ahu, nu'bü din tün i yoho yün t'ɛdi bi man ra Moisés, nu'a n'da bi ma gue gui hyɛcpahu yä ja'i yu 'uere, ne nu man'da büya ra pa ran ts'äya, gui huanhdü nda'a gui øthu, gue gui hecpahu yä ja'i yu 'uere. Nguetho hin guín nde gui festahu a rán t'ɛdi ra Moisés. Ne hinga hont'a ra Moisés bi ma da thecpa yä ja'i yu 'uere, pe ne'u mam bombøtahu bi ma. Ne ngutho dá øt' 'bü má hoc'a n'da ra hyɛnni 'bü ra pa ran ts'äya. Hanja gní saju ne gue'a n'youi bü rán t'ɛdi ra Moisés dá øt'ä. ²⁴ Pe damin 'yomfɛnihü xün ho 'bü gui ɛna gui juanbahu n'da ra ja'i. Jatho 'be gui pähmbü 'be'a nam bøn'a i øt'a n'da, bi 'yén'a ra Jesús.

Bin 'yän'du 'bü gue'a ra Cristo

²⁵ Ne nu'u 'da yu mɛngu bü Jerusalén bin 'yemp'u:

—Ha hinga guehna ran 'yohu im ma ma ngärpihü da hyo. ²⁶ Pe hague in ja, in xänbate ua bim peti gätho yu ja'i ne nte i xih ya. Uague bi bɛn'u ma ngärpihü gue majuani ra Cristo na ra Jesús, gue bi huand Oja dim Hmu ua. ²⁷ Pe nuna ran 'yohu, dí pähmbü hapü bá nexna, pe nu'bü bá ɛ a majuani ra Cristo, njo'o to da badi hapü di nex'a, bin 'yem zehé u.

28 Nu'bu mín xānbate ra Jesús bu ja ra dānija, nts'edi bi 'yēna:

—Guím bēmhbū guí pajū nē guím bēmhbū guí pajūmbū hapū bá nēxā. Pē hin bá ɛcā nanguesegā, pēgue bá pēngā a majuāni i ja rá ts'edi. Nu'ehū hin guí pajūmbū a. 29 Nugā dí pācā a nguetho bá nēxā bu i 'bū a, nē gue'a bá pēngā a, bi 'yēna.

30 Nē 'bexque nde da bent pūya, pē njom bi zā bi bent'i nguetho hin ní zōn ra ora da bent'i. 31 Nē xūn ngu yū jā'i bi 'yēc'yēi gue majuāni ra Cristo a. Nē bi 'yēn'ū:

—Guehma majuāni ra Cristo na ra Jesús gue mí hma ba ɛhe, nguetho njon da zā da 'yōt' yūn t'ōt'e man'da nuixte, bi 'yēn'ū.

Bi 'benh yū asmayo da bent'a ra Jesús

32 Nu'bu mí 'yōh yū fariseo nē yū dāmbājā 'be'a bi man yū jā'i nangu'e'a ra Jesús, bi xi ū 'da yū asmayo būya da bent'a ra Jesús ngue da got'i. 33 Nu'a ra Jesús 'bū mí thoqui bin xānbate, bi 'yēna:

—Mí ts'ūtho dí 'būhmbū ua nguetho ga mba bu bi 'bū a bá pēngā. 34 Nē nu'ahū būya gui hyonjū pē hin da zā gui tīnjū, nē hin da zā gui sōmhbu bu hapū dam 'būcā, bi 'yēna.

35 Nē bin 'yēmzehe ma ngurpihe:

—Hapū da mba gue hin da zā ga tīmhbu. Ha da mba bu n'danni 'bū ū ma mijudíohū, nē da xānba ū, nē'ū n'dan'yo yū jā'i gue yū griego. 36 'Be'a ním bōn'a man'a: “Gui hyonjū nē hin gui tīnjū, nē hin da zā gui sōmhbu hapū ga mba,” ɛnjū, bin 'yēmzehe ū.

Tengu n'da ra dāthe da nēxpū ní mbūi n'da

37 Nu rān zēgui ra pa nangu'e yūm pēti mí ōt'ū, gue'a ra pa ɛmb yū jā'i man'da xūn ndēxqui a. Nē 'bāpū ra Jesús nē nts'edi im man'a:

—Nu'a to'o dí 'be a man'da mahyoni thoho rá mbūi, tengu'bu i tuthe, ba ɛhe ga un'na mahyoni thoho,

tengu'bu da zi ra dehe. 38 Nē nu'a to'o da zi ra dehe dí mngā, dīn ja tengu n'da ra dāthe da nēxpū rá mbūi gue di un mahōn'a ra 'da'yote, tengu xī man rá t'ohni Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús.

39 Nē gue'a bi ma nangu'e rá Hogandāhi Ojā da hyāni to'o gātho da 'yēc'yēi. Pē hin ní zōh rá Hogandāhi Ojā 'bū mīm ma nguetho hin ní ndēx mahēts'i ra Jesús gue tpa pēngahū a.

'Dahma 'dan'yo bi bēn yū jā'i

40 Nu'bu mí 'yōh yū jā'i 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yēn i 'da:

—Masque majuāni rá pōngahyā Ojā mí hma ba ɛhe.

41 Nē nu mi'da bi 'yēna:

—Nu'a, ra Cristo gue rá Thahni Ojā a.

Pē nu mi'da bi 'yēna:

—Pē ha dí 'yēpū Galilea ra Cristo.

42 Nguetho bi man rá t'ohni Ojā, gue ra Cristo ba ɛhe nangu'e rá 'yū ra David, nē di nēqui bu ra hnini Belén guepū mí 'būh ra David, ɛn'ū.

43 'Bex bin hec yū jā'i nangu'e'a bi man'ū, nē 'dahma 'dan'yo 'be'a mīm bēni ngue to'o a ra Jesús. 44 Nē 'da ū nde da bent'i ngue da got'i, pē xīnga n'da bi zā bi bent'i.

Him bi 'yēc'yēi yū ngurpi

45 Nu'bu mbenc'ū yū asmayo bu 'bū ū dāmbājā nē yū fariseo, nu'ū bi 'yānni:

—Hanja hin guá sihū a dá xi ahū, bi 'yēn'ū.

46 Nē nu yū asmayo būya bi dādi:

—Pē him mí 'bū a n'da im ma tengu man'a ra Jesús, bi 'yēn'ū.

47 Nē bi dā ū yū fariseo būya:

—Ha nē ahū bi hyā ahū. 48 Pē xīnga n'dagāhe dyū fariseohe dí ɛc'yēihe a, xīnga gue'ū mi'da ma mingurpihe. 49 Pē nu ū yū jā'i thoho gue hīngui pajū yūn t'ēdi, hōnt'ū i ɛc'yēi a ran 'yohū ū, pē da nu ran ūnbi mazāi ū, bi 'yēn ū.

⁵⁰ Nε nubɥa nu ra Nicodemo, gue'a xí zøm bɥ 'bɥh ra Jesús 'bɥ n'da ra xui, bi 'yεmp'ɥ yá mi-fariseohɥ:

⁵¹ —Nu'a man t'ɛdihɥ, hingui sä ga juɔnbahɥ n'da ra ja'i 'bɥ hin dá øhmbɥ 'be'a da manse, ne'bɥ hin dí pɔhmbɥ majuɔni 'be'a i øt'e, bi 'yεna.

⁵² Nε bi dɔ ɥ, bi 'yεmbi:

—Nu'i tengu'bɥ ne'i guí 'yεpɥ Galilea, nguetho ne'i guím ma tengu im man yɥ 'yambɥi. Pε dami hyomhɥ ja rá sɔcuɔ Oja gue'bɥ di nequi bɥ Galilea n'da rá pɔngahyɔ Oja.

⁵³ Nε n'da ngu n'da bi mba yá ngu bɥa.

8

Ra xisu ra 'yomt'ɛni

¹ Pε nu ra Jesús bi mba bɥ ja ra nyuni Olivos. ² Nε nu'bɥ t'ɥxudi tho bi mbeng bɥ ja ra dɔnija mahøn'a ne bi hyupɥ. Nε gátho nan ngu yɥ ja'i bá ɛhe nangu'e'a ne bi xänba ɥ. ³ Ya xí yɔ bɥ ra Jesús 'bɥ mí zøm bɥ yɥ fariseo ne yɥ xänbate ni ja, bi zispa n'da ra xisu gue bi nu 'bɥ mín yaui n'da ran 'yohɥ hing rá ndø. Nε bi mbä'minde bɥ 'bɥh yɥ ja'i. ⁴ Bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Xänbate, nuna ra xisu dá tɔmhbe bɥ i øt' ran 'yomt'ɛni. ⁵ Nε nu ran t'ɛdi bi xijɥ ra Moisés, tengu na bi 'yøt' ra xisu ya, ne i jatho da mba ma bat'ado gue da du. Xi'e, 'be go guí xije ya, bi 'yεn'ɥ yɥ fariseo ne yɥ xänbate ni ja.

⁶ Pε guehna bi man ɥ nguetho i sätho ra Jesús, i honi 'bεpɥ dí yaɔi. Nε 'bex bi mbom thoho a ra Jesús ne bi 'yo't' rá saha bɥ häi tengu'bɥ hin xtá 'yø'a bi man'ɥ. ⁷ Pε man'da bi thoqui bi 'yänni, nu ra Jesús bim 'bäh pɥa ne bi 'yεmp'ɥ:

—Nu'bɥ 'bɥ a n'da ahɥ hin'yɥ ni ts'oquihɥ, gue'a di dɥ'mi da 'yεmba ra do ra xisu a.

⁸ Nε bi mbø'mi mahøn'a bɥ häi ne bi 'yo't' rá saha bɥ ja ra häi.

⁹ Nε nu'bɥ mí 'yø'ɥ 'be'a bi man ra Jesús, bi dɥ'mi 'dahmi 'datho bi mba, m'bet'o bi mba a man'da xín dɔc'yɛi asta gue'bɥ go mín the ɥ yɥ yɔpate, nguetho bi bɔse mbo yá mbɥi i ja yá ts'oqui. Nε hønt'a ra Jesús bi gohmbɥ bɥ ɥ mí xänbi, ne'a ra xisu. ¹⁰ Nε nu'bɥ mí'm 'bä'a ra Jesús ne bi nu njo'o bɥ yɥ yɔpate, pε hønt'a ra xisu bi gopɥ, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, hapɥ bi mba ɥ bi yɔp'i i. Ha njo'o ua ɥ in nde xtí 'da'a rá muui ni ts'oqui.

¹¹ Nε bi dɔ'a ra xisu:

—Grá Hmu, xínga n'da.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Necä, xínga guecä ga 'da'a rá muui ni ts'oqui. Ní mba ya, pε hin gui 'yøt' mi'da yɥ ts'oqui.

Rá nyot'i yá mbɥi yɥ ja'i

¹² Nu ra Jesús bi thoqui bi xänba yɥ ja'i mahøn'a, bi 'yεna:

—Nugä, drá nyot'i yá mbɥi yɥ ja'i 'bɥcua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui him man 'yo bɥ ja ra 'bexui, pε dín ja ran nequi yá mbɥi gue ra 'da'yote mazai, bi 'yεmp'ɥ.

¹³ Janangu'e'a nu'bɥ mi dɔ ɥ 'da yɥ fariseo mi 'bɥpɥ, bi 'yεmbi:

—Pε nu'i guím manse 'be'a guí øzehe, janangu'e'a säti thoho a guím ma, sä bi 'yεn'ɥ.

¹⁴ Nu'a ra Jesús bɥa bi dɔt'ɥ ne bi 'yεmp'ɥ:

—Madague'bɥ dí'm manse nanguesegä, pε di muui a, nguetho dí pɔcä hapɥ bá nɛxä ne hapɥ ná mbagä. Pε nu ahɥ hin guí pɔhmbɥ hapɥ bá nɛxä o hapɥ ná mbagä.

¹⁵ Nu'ehɥ sä gadí juɔnbahɥ n'da 'bɥ hin guí pɔhmbɥ xän ho 'be'a øt'a n'da. Pε nugä madague'bɥ dí pɔdi 'be'a øt'a n'da, pε njon dadí juɔnbä ya. ¹⁶ Pε nu'bɥ dí'm mangä 'be'a øt'a n'da, majuɔni dí'm ma, nguetho hin dí 'dase pε n'dat'a dí'm mam'be ma Ta gue bá pɛngä ua. ¹⁷ Nt'o't'i bɥ ja yɔn t'ɛdi zai guidín xähmbɥ, gue nu'bɥ yoho yɔn 'yohɥ 'da'angu da ma 'bɥ xän juɔnni, mfadi gue ya

majuqni a bɣya. ¹⁸ Nugä dí xi ahɯ to'ogä, n'dahma gui pajɯ, ne'a ma Ta bá pengä di jaqui da faqui, bi 'yɛna.

¹⁹ Bex bi 'yɛn'ɯ:

—Hapɯ 'bɯh ni ta, bi 'yɛmbi.

Nɛ nu ra Jesús bi dät'ɯ:

—Hin gui pajɯ, xinga gue'a ma Ta gui pɥhmbɯ. Nu'bɯ xquí pajɯ, ne'a ma Ta xquí pɥhmbɯ 'bɯ, bi 'yɛna.

²⁰ Nɛ guehna bi man ra Jesús 'bɯ mín xänbate bɯ ja ra dɔnija guepɯ i pa m'be'ts'i ra mbeti. Nɛ njom bi bɛnt'i gue xtan got'i nguetho hin ní zɔn ra ora dim fɛnt'i.

Him bi zä bi mbähä ra Jesús

²¹ Nu ra Jesús bi thoqui bi xih mahɔn'a ɯ:

—Nugä ga mbagä, nɛ m'bejua gui hyonjɯ, nɛ gui tuhɯ 'bɯ hin nín hotho ni ts'oquihɯ. Nubɯ hapɯ ga mbagä hin da zä gui mbähä bɯ, bi 'yɛna.

²² Nɛ bi 'yɛn ɯ ma ngɛrpihe:

—Ha dín hyose nanguese nguetho bi ma: “Nubɯ ga mbagä, hin da zä gui mbähä bɯ,” bi 'yɛnjɯ, bi 'yɛn'ɯ.

²³ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'ahɯ i ja ahɯ rán 'yomfɛni ra ximhäi nguetho gyɯ mɛnguhɯ ua ja ra ximhäi. Pɛ nugä 'da'angu dím bɛm'be Ojä, nguetho hin dra mɛngugä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue'a dí xi ahɯ, nu'bɯ hin gui 'yɛc'yɛihɯ 'be'a dím manse gue to'ogä, gui tuhɯ nɛ njɔm'bɯ dín hoh ni ts'oquihɯ, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ bi 'yän'ndɯ bɣya:

—To'o i, bi 'yɛn'ɯ.

Nu'a ra Jesús bɣya bi 'yɛmp'ɯ:

—Ya xtá xi ahɯ to'ogä nɛ guexta thohogä. ²⁶ I ja man'da xɯn ngu ga xi ahɯ 'bɛpɯ nín ja ni ts'oquihɯ. Pɛ majuqni a dím ma nguetho majuqni a bá pengä. Nɛ nu'ɯ yɯm hma di bɛngä a, gue'ɯ dím mangä ua ja ra ximhäi ɯ, bi 'yɛna.

²⁷ Pɛ nu'ɯ ma ngɛrpihe 'bɯ mí xi ɯ, him bi bɔ ɯ gue'a bi ma ra Jesús gue

Ojä bá pɛnhua. ²⁸ Janangue'a xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bɯ gá cuarcahɯ bɯ magats'i, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, m'bejua bɣya ja gui pɥhmbɯ to'ogä. Nɛ ja gui pɥhmbɯ bɣya nte dím manse, pɛ gätho xtá ma bi xänga ma Ta. ²⁹ Nu a ma Ta gue bá pengä ua, n'dat'a dím bɛm'be, nɛ njɔm'bɯ i sogä a nguetho zai gätho dí ɔt'a a in numanho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁰ Nu'bɯ mí man na, xɯn ngu ɯ mi'da bi 'yɛc'yɛi mahɔn'a.

Yú 'yɛhe a ra ts'oqui

³¹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ 'da ma mijudíohe ngue ɛna bi 'yɛc'yɛi a:

—Nu'bɯ gui thoqui gui tɛnhɯm mam hmangä, majuqni ma 'yɛc'yɛi ahɯ 'bɯ. ³² Nɛ da zä gui pɥhmbɯ 'be'a nam bɔn'ɯ yɯm hma majuqni, nɛ gue'a dí yɔn ahɯ gue da zin ahɯ Ojä, bi 'yɛna.

³³ Nɛ bi dɔ ɯ:

—Pɛ nugähe, dyɯm bom'bɛtoje ra Abraham janangue'a ya yú t'ɯhnigähe Ojä. Nɛ njɔm'bɯ midí mandagähe man'da ra hmu. Hanja gní xije da mba nhyɔnigähe gue da zinje Ojä, bi 'yɛn'ɯ.

³⁴ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Majuqni dí xi ahɯ, nu'a to'o ɔt' ra ts'oqui, rá hmu ra ts'oqui a. ³⁵ Nehna man'da guim bɛmhɯ, hin gui sä gui comhbɯ ran ho ra Abraham, pɛ tengu'bɯ yú 'yɛhe thoho ahɯ a. Pɛ hɔnt'ɯ njuɔntho yú t'ɯhni da gomhbɯ ran ho mazai. ³⁶ Nugä njuɔntho rá Ts'unt'ɯ Ojägä. Nɛ nu'bɯ guecä ga jɛc'ahɯ bɯ ja yɯ ts'oqui, majuqni da zin ahɯ ma Ta nɛ yú t'ɯhni ahɯ a 'bɯ. ³⁷ Nɛ madague'bɯ bi xɔnt'ahɯ ra Abraham, tengugä, pɛ guín nde gui hyojɯ, nguetho hin hapɯ da zä da yɯt' mam hma bɯ ja ni mbɯihɯ. ³⁸ Hɔnt'a bi 'yurcä ma Ta dím mangä. Ngutho ahɯ, hɔnt'a bi 'yut'a ni tahɯ gui ɔthɯ, bi 'yɛmp'ɯ.

³⁹ Nɛ bi dɔ ɯ ma mijudíohe mí 'bäpɯ:

—Ra Abraham ma tahe.

Nε nu ra Jesús xø bi 'yεmp'α:

—Nu'bα majuαni yá t'αhni ahα ra Abraham xquí comhbα ran 'yomfεni ra Abraham 'bα. ⁴⁰ Pε nuya guín nde gui hyojα, guecã dí xi ahα a majuαni gue'a bi xãnga ma Ta. Pε hinga ngubα bi 'yøt' ra Abraham tengu guín nde gui 'yørcahα. ⁴¹ Janangue'a dí xi ahα, guí øthα rá 'bεfi man'da ni tahα, bi 'yεna.

Nε 'bex bi 'yεn'α:

—Hin dyα 'betat'αhni gähe, pegue n'datho ma tahe 'bαi, Ojα a, bi t'εmp'a ra Jesús.

⁴² Nu'a ra Jesús bi dät'α:

—Nu'bα da gue'a Ojα ni tahα, xquí numanhojα 'bα, nguetho bá εcã bα bí 'bα Ojα. Nε hin bá εcã nangue ma ts'edi zehε pε gue'a Ojα bá pengä ua. ⁴³ Hanja hingui sã gui pαhmbα 'be'a dím mangä. Nguetho hin guín nde gui pαhmbα a. ⁴⁴ Nguetho ra zìthu ni tahα, nε guí honi gui 'yøthα rá pähä a. Nε nu'a, rá mbαdi thoho bi dα'mi bin hote, nε guet'α yα pa i ja bα ya i øthoho. Nε nu'a, him bin zαmmi a majuαni nguetho him bi numanho a. Nε hønt yα fεhni man'a nguetho rám 'bäi a. Nε in ta nangue gätho yα fεhni. ⁴⁵ Pε nugä dím ma majuαni, janangue'a hin guí εc'yεigahα. ⁴⁶ To'o ahα da ma majuαni dí øt' ran ts'o o gue dím man ra fεhni. Pε nu'bα gätho majuαni a dí xi ahα, hanja hingui sã gui 'yεc'yεihα. ⁴⁷ Nu'a to'o bim 'bαi nangue Ojα, i ømanho rám hman Ojα a, pε nu'ahα hin guí ømanho rám hman a nguetho hin gám 'bαhmbα nangue Ojα, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ya xmi 'bαh ra Cristo 'bα hin ním 'bαh ra Abraham

⁴⁸ Bex bi dät'α ma mijudíohe baya:

—Ha him majuαni dím mamhbe, gue nu'i grá mengu bα Samaria, gue him majuαni grá mbom'beto ra

Abraham. Nε guí 'bαhmi n'da ra zìthu, sã bi 'yεn'α.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi dät'α:

—Nugä hin dí 'bα'be n'da ra zìthu pε dí numansu ma Ta. Nu'ahα hin guí numansujα. ⁵⁰ Nε hin dí honi gue da hnumansugui pε i 'bα a n'da gue i honi da hnumansugui, nε di αnbi to'o hingui numansugui. ⁵¹ Majuαni dí xi ahα, nu'a to'o da 'yεc'yεi a dím mangä hin da nu ran däte a, bi 'yεna.

⁵² Bex bi dät'α ma mijudíohe:

—Nuya dí pαhmbε go gue'e gui 'bαhmi a ra zìthu, nguetho bi du ra Abraham nε gätho yá pøngahyα Ojα, pε sã guí εna, hin da du to'o da 'yεc'yεi i. ⁵³ Ha guí εna man'da guín nuixte xinda gue'a ma tahe ra Abraham nε α yα pøngahyα, nε maya'bα xαn du α. To'o guí εna gue gue'e 'bα, bi 'yεn'α.

⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi dät'α:

—Nu'bα xcá honi dan nuixte zehεgä, sãti thoho 'bα. Pε nangue a rá ts'edi ma Ta, gue'a nán nuixtegä a, gue'a guí εmfα ni Ojαhα. ⁵⁵ Pε njām'bα gá pαhmbα a. Pε nugä dí pαcä a, nε nu'bα xcá mangä hin dí pαcä a, xcám fεhnigä 'bα, tengu ahα. Pε majuαni dí pαcä a nε dí øt'a im man a. ⁵⁶ Nu a ra Abraham, zαi guí εmfα ni tahα, pε bin johya 'bα mi badi da zøn ra pa ba εcä ua. Nε bi t'uti gue ga søcä ua, nε bin johya 'bα mi nugui, bi 'yεna.

⁵⁷ Nε sã 'bex bi 'yεmp'α ma mijudíohe:

—Hin guí pε'ts'i yote ma 'dεt'a njεya nε guí εna gá nu ra Abraham, bi 'yεn'α.

⁵⁸ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'α:

—Majuαni dí xi ahα, nu'bα hin ním 'bαh ra Abraham, xmi 'bαcä, nguetho zαi dí 'bαi, bi 'yεmp'α.

⁵⁹ Bex bi gαx yα do α, εna di bat'i, pε nu ra Jesús 'bex bi yat'i nde bα 'bαh yα jα'i, bin 'yαni nε bi bøm bα ja ra dānijā baya.

9

Ra xädä 'bä mim 'bäi bi yäni

¹ Nu'bä má mbähmbe bä 'yu ra Jesús, dá nuhe n'da ran 'yohä, ra xädä gue'bä go mim 'bäi. ² Ne nugähe dyä xädihe dá änhde:

—Xänbate i, to'o bi 'yöt' ra ts'oqui, ha gue'a rá ta o gue rá mbe, uague rá ts'oqui zehé gue bin xädä, dí émfé.

³ Nu'a ra Jesús bi 'yengähe:

—Xinga guehna ran 'yohä ne xinga gue'a rá ta ne xinga gue'a rá mbe, pé hont'a ran t'öt'e nuixte da 'yörpa Ojä gue da nu yä jä'i. ⁴ Nujä i jatho ga humbi ga örpahä rá 'bäfi Ojä ya tengu'bä ma patho ya, nguetho da zön ra pa ga tuhä, ne hin man da zä ga öthä ra 'bäfi ua ja ra ximhäi büya. ⁵ Nu'bä dí 'bäcua ja ra ximhäi dí xänba yä jä'i, tengu'bä dí xocpa yä dá da nu ran nequi, bi 'yénje.

⁶ Nu'bä mí jua'a bi ma, bi zoh rá jini bä häi, ne i 'yöt' ra böhäi rá jini ne gue'a i gospa rá dá ra xädä a büya.

⁷ Ne bi 'yemp'a ra xädä:

—Ní mba bán xädä nü ja ra mbothe Siloé.

Bi mba ne bán xädä. Ne nu'bä mam bá pengui in nu ran nequi büya. ⁸ Ne nu'ä din töt'am'bäihä ne'ä mí da yä jä'i gue zäi mín nu 'bä mín xädä, nu'bä mín nu ä, bin 'yemp'ä:

—Ha hinga guehnä ra xädä nü mí häxta'a 'bä'a mí si.

⁹ 'Da'ä bi ma:

—Guehnä.

Ne nu'ä mí da bi 'yena:

—Éna ngunä a pé hinga guehnä.

Pé nu ra xädä bi dädi:

—Guecä, bi 'yén'a.

¹⁰ Ne bi 'yän'dä büya:

—Hague nja bi xoh ni dä.

¹¹ Ne nu ra xädä bi dädi:

—Nu'a ran 'yohä rá thuhu ra Jesús bi 'yöt' ra böhäi ne bi gosca ma dä. Ne bi 'yengä: "Ní mba bä ja ra mbothe Siloé ne guan xädä bä," bi 'yengä a. Ne dá mba dán xädä, ne bi

zä dá nu ran nequi ma dá büya, bi 'yena.

¹² Ne bi t'emp'a:

—Hapä i 'bä a.

Ne bi däp püya:

—Hin dí pädi, bi 'yéntho.

Bi t'örpa ran t'änni a mí xädä

¹³ Ne bi zix bä 'bäh yä fariseo büya. ¹⁴ Nu'a ra pa bi 'yöt' ra böhäi ra Jesús ne bi xocpa rá dá ra xädä, ra pa ran ts'äya a. ¹⁵ Nu yä fariseo bi 'yänni mahön'a:

—Hague nja bi nu ran nequi ni dä.

Ne bi 'yemp'ä:

—Bi gosca ra böhäi ma dä, ne bán xädä, ne nuya dín nu ran nequi, bi 'yena.

¹⁶ Janangue'a bi 'yén'ä 'da yä fariseo:

—Nu'a ran 'yohä guím ma, hingui numansu Ojä nguetho hingui numansu ra pa ran ts'äya, sä bi 'yén'ä.

Pé nu'ä mí da ä bi 'yena:

—Pé nu'bä ra ts'om'bäi hin xtán zä da 'yöt' yän t'öt'e nuixte gue i öt'a.

'Bex bin hec'ä büya. ¹⁷ Ne bi t'än'na ra xädä:

—'Bä'a guím ma nangue'a bi xoc'a ni dä.

Ne bi 'yena:

—Nu'a, n'da rá pöngahyä Ojä a, bi 'yena, ne bi böm büya.

¹⁸ Pé nu'ä him bi 'yéc'yéi gue gue'a mí xädä, jague'bä mí zonpa a rá ta ne rá mbe. ¹⁹ Ne bi 'yän'dä:

—Ha gue'a ni ts'ant'äui gue mí xädä a. Hague nja in nu ran nequi ya, bi 'yén'ä.

²⁰ Bi dä'a rá mbe ne rá ta:

—Dí pä'be gue gue'a ma ts'ant'ä'be gue mí xädä 'bä mim 'bäi. ²¹ Pé hin dí pä'be hague in ja in nu ran nequi ya, hin dí pä'be to'o bi xocpa rá dá. Nu'a xän dän'yohä ya, dami 'yänhdä, da manse to'o.

²² Ngubä bi man rá ta ne rá mbe nguetho i su ma ngärpihe dyä judíohe. Gue bi zän'na n'da ra nde, gue da hyön'a thi bä ja ra nijä ä to'o

da ma bá pēnh Ojā a ra Jesús, nē ma zā hīn da hnumanho b̄u ja yū hnini. ²³ Janangue'a bi 'yēntho rá ta nē rá mbe: “X̄an dān'yoh̄u ya, dami 'yānhd̄u,” bi 'yēntho u.

²⁴ Janangue'a bi zonh mah̄on'a ran 'yoh̄u mí xādā, nē bi 'yēmp'a:

—Pē dami ma majuāni gue gue'a Ojā bi xoc'a ni dā. Pē nu'a ran 'yoh̄u gá ma, dí pāhmbe ra ts'om'bāi a, bi 'yēn'.

²⁵ Nē nu'a mí xādā bi dādi:

—Hīn dí pācā 'b̄u ra ts'om'bāi a, o gue hīn'na, pē hōnt'a dí pādi mí xādāgā, nē dīn nu ran nēqui ya.

²⁶ Nē bi 'yēmbi mah̄on'a:

—'Bē'a bi 'yōt'a'i 'b̄u mí xoc'a ni dā.

²⁷ Nē bi dā'a:

—Nugā ya xtá xi ah̄u nē hīn gá 'yēc'yēih̄u. Ha guí 'yēc'yēih̄u 'b̄u ga xi ah̄u mah̄on'a. Ha nē ah̄u guín nde guí tēnhd̄u a 'b̄u, bi 'yēna.

²⁸ 'Bex bin sante thoho u 'b̄u mí 'yēmp'a:

—Nu'i rá xādi i a ra ts'om'bāi. Pē nugāhe yū xādigāhe a ra Moisés.

²⁹ Dí pāhmbe Ojā bin yāui ra Moisés, pē nu'a ran 'yoh̄u guí ēspi hīn dí pāhmbe hap̄u bi nēx'a rán t'ēdi a, bi 'yēn'.

³⁰ Bi dā'a mín xādā b̄uya:

—Nugā dadí hyonya thoho nangue'a gá mamhb̄u, gue hīn guí pāhm̄b̄u hap̄u bí 'yē a rán t'ēdi, nē ya bi xoga ma dā a. ³¹ Nē dí pāhm̄b̄u hīn da 'yōmanho Ojā 'b̄u da 'yāp rá ts'edi n'da ra ts'om'bāi, pē nu'b̄u 'b̄u a n'da i thānde Ojā nē ørpa rá pāhā, i ø Ojā 'b̄u i āp rá ts'edi. ³² Nē gātho yū jeya x̄u thogui njām'b̄u bim 'b̄u a n'da bi xocpa rá dā n'da mí xādā 'b̄u mīm 'b̄u. ³³ Nu'a ran 'yoh̄u dīm ma, nu'b̄u hīn di fāx Ojā a, hīn te sā da 'yōt yū nuixte 'b̄u, bi 'yēn'a mí xādā.

³⁴ Nē bi t'ēmp' mah̄on'a:

—Nu'i grá dādits'oqui, janangue'a guí xādā 'b̄u gmīm 'b̄u. Ha go guí xāngahe, bi 'yēn'.

Nē bi hyōn a thi gue ma zā hīn da numanho ma mijudíohe b̄uya.

I xādā yū mb̄u i 'da

³⁵ Nu'b̄u mí 'yō'a ra Jesús gue bi thōn'a thi ra xādā, bi dīni nē bi 'yānni:

—Ha guí ēc'yēi rá ts'ant' u Ojā, bi 'yēmbi.

³⁶ Nē bi dāt'a:

—Ma Hmu, to'o a guím ma. Dami xiqui ts' u, ga ēc'yēi a, bi 'yēna.

³⁷ Nē nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Guecā guín nug ya, nē dí yāui ya.

³⁸ Nē bi 'yēmbi:

—Ma Hmu i, dí ēc'yēi a ya.

Nē bin dānyahmu b̄u ja rá hmi b̄uya. ³⁹ Nē nu ra Jesús bi 'yēna:

—Janangue'a dām 'b̄ucā ua ja ra ximhāi, gue ga japi dí nēqui 'bē'a mbēni n'da ngu n'da. Nē nu' u i xādā da nu ran nēqui, nē nu' u in nu ran nēqui dīn xādā, bi 'yēna.

⁴⁰ Nē nu' u 'da yū fariseo bi 'yōh rām hman a, bi 'yēn' u:

—Ha nēcāhe dí xādāhe, bi 'yēn' u.

⁴¹ Nē nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Nu'b̄u xquí pāhm̄b̄u gue guí xādāh̄u, xtán zā xtīm pun'nah̄u 'b̄u nē njon xtá xi ah̄u gue ja ni ts'oquih̄u b̄uya. Pē guí ēnsēh̄u guín nuh̄u ran nēqui, janangue'a hīn dīm pun'na ni ts'oquih̄u, bi 'yēn'a ra Jesús.

10

Ran t'uti nangue rá mbä't'i yu de'yo

¹ —Majuāni dí xi ah̄u, bi 'yēn'a ra Jesús, nu' u hīn dí yārp̄u ja rá goxthi a rá mbä't'i yū de'yo, nē dí dons p̄u ja ra mbä't'i, yū bē u. ² Pē nu' u dí yārp̄u ja ra goxthi, njuāntho yū mbānde'yo u. ³ Nē da xocpa a ra mbāngoxthi nē da yūt'ambo ra mbānde'yo b̄uya. Nē nu' u yū de'yo i ørpa rá nde a rá mbādi nē i øt'a i xifi. Nē i ndōnba yū thuhu nguetho i p̄u yū mbēti a. Nē i sixp̄u ja yū 'bot'ei. ⁴ Nē nu'b̄u mí gac p̄u thi gātho u yū de'yo, di 'bet'o 'b̄u i sits'i, nē nu' u yū de'yo i tēnni nguetho i p̄arpa rá nde 'b̄u

im mba't'i. ⁵ Hingui tenna n'dan'yo n'da ra ja'i, pe i 'dagui, nguetho hingui pa'pa ra nde a n'dan'yo, bi 'yena.

⁶ Nu'a ran t'uti bi man'a ra Jesús, pe hingui pa' u 'be'a nam bøn'a bi si u.

Ra Jesús ra hogambände'yo

⁷ Janangue'a 'bex bi 'yembi mahøn'a:

—Majuani dí xi ah, nugä drá goxthigä a ra mbä't'i guepu i 'buh yu de'yo. ⁸ Pe gätho u im beni dim 'bet'o zehē xinda guecä, ne gue'u yu bē u. Pe nu'u yu de'yo hingui ørpa yu nde u. ⁹ Nugä drá goxthigä, nu'a to'o da yut'i nanguecä, ma zä da ts'imanho bu. Ne da badi gue rá ngu bu, janangue i 'yo ne da ðini 'be'a dí zerpa yá mbui, tengutho ra de'yo i tin yu t'ei.

¹⁰ Nu'u yu bē ní 'yehē dim pē ne din hodu ne di ts'onbi gätho rá 'befi Oja. Pe nugä ná ehē gue dí tin ra te n'da ne din ja ra te i juadi xun ho.

¹¹ Nugä drá hogambände'yo ne ga 'beh ma te gue gan yan u ma de'yo.

¹² Pe nu'u 'da yu mbefi, hont'u yán zäbi nde da ðaha, ne him majuani yu mbände'yo, gue hin yá mbeti u yu de'yo. Janangue'a nu'bu in nu ba epu n'da ra zate, i sopu yu de'yo ne i 'dagui. Ne nu ra zate buya im bent'u yu de'yo ne im maxt'i. ¹³ Nu'u yu mbefi i 'dagui nguetho hin'yu yán huécate nanguē yu de'yo, ne hont'u yán zäbi ní hyu yá mbui.

¹⁴ Nugä drá hogambände'yo, ne dí pa' ma de'yo ne nu'u i paqui.

¹⁵ Tengu tho ho dí øt'be ma Ta, i paqui ne dí paçä a. Ne ga ungä ma te ngue gan yan u ma de'yo. ¹⁶ I 'buh mi'da ma de'yo gue hinga guecua i 'bucua. Ne'u jatho gua sigä. Ne da 'yø 'bu dá mba't'i. Janangue'a 'darpu din 'yo gätho ma de'yo. Ne gätho ga fäh puya nguetho hængdä drá mbände'yogä.

¹⁷ Emmē numan ho ma Ta 'be'a ga øt'ä gue ga ungä ma te nanguē ma

de'yo. Pe ga thambenigä mahøn'a. ¹⁸ Xinga n'da ra ja'i da zä da hyogui, pe nugä ga unse ma te. Ja ma ts'edi ga uni ne ja ma ts'edi ga thambeni, nguetho gue'a bi xic ma Ta, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁹ Nanguē'a bi man ra Jesús, bin hec ma mijudíohe mahøn'a. ²⁰ Xun ngu u bi 'yēna:

—Nuna 'bahmi ra zithu ne ran gat'i na. Hanja gní 'yøhmbu 'be'a man na, bi 'yēn'u 'da.

²¹ Pe nu'u mi'da bi 'yēna:

—Pe hinguin jabu rám hman a in 'youi ra zithu. Ne mfädi hin'yu rá ts'edi ra zithu da xocpa yá dä yu xädä, bi 'yēn'u mi'da.

Him bi hnuman ho a ra Jesús

²² Nu yu pa xun se bin ja ran ts'ihme bu Jerusalén ngue ra ðampeti bi 'yøt' ma mijudíohe. ²³ Nu ra Jesús mí 'yo bu ja rá ngun'yu ra ðanija ní hu ra Salomón. ²⁴ Nu'u 'da ma mijudíohe buya bi mbä'ts'a ra Jesús, ne bi 'yēmp'a:

—Hanja gní jacthohohe dan 'yänhde nanguē'e, pe dami xije njuantho 'bu gue'e grá Cristo, bi 'yēn'u.

²⁵ Ne nu ra Jesús bi ðat'u:

—Ya xtá xi ah, pe hin gá 'yēc'yēigah. Ne'a ra 'befi dí øt'ä nanguē rán t 'ēdi ma Ta, i udi to'ogä. ²⁶ Pe nu ah hin guí ēc'yēih nguetho him ma de'yo ah, tengu xtá xi ah. ²⁷ Nu'u ma de'yo i ømanho ma nde, ne dí pa'pa yá mbui u ne i tengui. ²⁸ Ne dí un ra 'da'yote mazäi u ne njam'bu dim 'bedi. Ne njo'o to'o da zä da hua'ts'u i o ma 'yē. ²⁹ Nu a ma Ta bi 'dacä u, man'da nuixte a, ne njo'o man'da tengu a. Ne njo'o to da zä da hua'ts'u i o rá 'yē ma Ta. ³⁰ Nugä ne ma Ta n'datho dí com'be, bi 'yēn'a ra Jesús.

³¹ 'Bex bi gux yu do mahøn'a ena di bat'i ngue da hyo. ³² Pe nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Xɛn ngu yɛ 'bɛfi xɛn ho xtá ut'ahɛ ngue bi xic ma Ta. Nda'a ní 'bɛfi guín nde gdí bajɛ yɛ do, bi 'yɛna.

³³ Nɛ bi 'yɛmp'a yɛ judío:

—Hin nanguɛ yɛ 'bɛfi xɛn ho dí ɛna ga ba ahe, pɛ nanguɛ hin guí ɛspa Ojɔ gue gá 'yɛna, n'datho guí cohmi Ojɔ, nɛ grá jɔ'i thoho, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

³⁴ Nu ra Jesús bi dɔt'a:

—Ha hinga nt'o't'i bɛ ja yɛn t'ɛdi gadín xáhmɛ, gue bi 'yɛn Ojɔ: “Nu ahɛ tengu'bɛ gyá ojáɛ,” i ɛm bɛ ja ra t'ohni. ³⁵ Gue bi 'yɛmbi tengu'bɛ yɛ ojɔ ɛ bi un rán t'ɛdi Ojɔ. Nɛ hingui sá dim 'bɛh rá T'ohni Ojɔ. ³⁶ Pɛ hanja gní 'yɛnjɛ hin dín numansugá Ojɔ 'bɛ díim mangá, rá Ts'unt'a Ojagá, guécá gue bi huangá ma Ta nɛ bá pɛngá ua. ³⁷ Nu'bɛ hin dí ɔt'á tengu ɔt'a ma Ta, hin gui 'yɛc'yɛigahɛ 'bɛ. ³⁸ Pɛ nu'bɛ dí ɔt'á tengu ɔt'a ma Ta, dami pɛhmɛ ngue hɔnt'a Ojɔ sá i ɔt'a yɛ nuixte dí ɔt'á. Jananguɛ'a da zá gui 'yɛc'yɛihɛ gue n'datho ran 'yomfɛni dí com'be ma Ta, bi 'yɛna.

³⁹ Jananguɛ'a bi 'yɛna da bɛnt'i mahɔn'a ɛ ma mijudíohe mí 'báɛ. Pɛ nu ra Jesús bi 'uegue.

⁴⁰ Nɛ bi mbeng mahɔn'a bɛ 'dan-guadi ra dɛthe Jordán, guɛɛ rá mbɛdí mí ɔt' ran xixyá ra Xuua, nɛ bim 'bɛɛ 'da yɛ pa. ⁴¹ Nɛ xɛn ngu yɛ jɔ'i bá ɛɛ 'bɛh ra Jesús. Nɛ bi man ɛ:

—Madague'bɛ nte man t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt' ra Xuua Nxixyá, pɛgue gátho majuani a bi mam 'bɛ mí xijɛ nanguɛhna ra Jesús, bi 'yɛn'a.

⁴² Nɛ xɛn ngu ɛ bi mba bɛ, bi 'yɛc'yɛi a ra Jesús.

11

Bi du ra Lázaro

¹ Mí 'bɛɛ Betania n'da ran 'yohɛ in záman'a, í Lázaro. Nɛ mí 'bɛhmɛ yoho yán ju, ra María nɛ ra Marta.

² Nɛ nuna ra María, guehna bi xispa ra 'yɛthi rá gua ra Jesús ɛmmɛ yaman'u nɛ bi 'yonbi nanguɛ yá xtá. Guehna rán ju ra Lázaro na, gue xɛn ɛ. ³ Jananguɛ'a nu'a yán ju bi mbɛhna n'da ra nde bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu a'be, xiya 'bɛ'a ga ɔthɛ ya, xɛn ɛ a guidi huɛqui, bi 'yɛmbi.

⁴ Nɛ nu'bɛ mí 'yɔh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ran ɛ hing ran dɛte a pɛ hɔnt'a gue da hnu rá ts'edi Ojɔ nuixte thoho, nɛcá rá Ts'unt'a Ojagá, bi 'yɛna.

⁵ Nu ra Jesús ɛmmɛ madi huɛc'a ra Marta nɛ rá juhɛ nɛ'a ra Lázaro.

⁶ Pɛ nu'bɛ mí 'yɔde xɛn ɛ ra Lázaro, him 'bɛx bi nde da mba, 'bɛ bi dɔm' man yopa guɛɛ mí 'bɛhmɛ. ⁷ M'bejua bɛya bi xije dyɛ xádigáhe a:

—Ga mbähä bɛ Judea mahɔn'a, bi 'yɛnje.

⁸ Pɛ dá ɛmfe bɛya:

—Xänbate i, ha gui mba bɛ mahɔn'a, nguetho nu ma mijudíohe 'bɛɛ him maya'bɛ gue nde di bat'a do i, dá ɛmfe.

⁹ Nu ra Jesús bi xije n'da ran t'uti bɛya:

—Ha hinga gue'a 'dɛ'mayo ora n'da pa. Nu'bɛ ma pa i 'yo n'da ra jɔ'i, hin di fet rá gua nguetho in nu hapɛ i pa. ¹⁰ Pɛ nu'bɛ 'yoxui n'da, di fet rá gua nguetho hinguin nu hapɛ i pa. Nu'a bi ma gue hingana sɔn ra ora da du.

¹¹ Nɛ m'bejua bi 'yɛnje mahɔn'a:

—Nu'a ma amigohɛ ra Lázaro i áha. Nɛ ga mbähä ga ents'á a, bi 'yɛna.

¹² 'Bɛx dá ɛmbähe a bɛya:

—Ma Hmu ahe, nu'bɛ i áha da yam 'bɛ, dá ɛmfe.

¹³ Pɛ nu ra Jesús bi ma gue bi du 'bɛ mí ma i áha. Pɛ dá ɛbmhɛ gue i átho. ¹⁴ 'Bɛxque njuantho bi man ra Jesús:

—Ya bi du ra Lázaro. ¹⁵ Pɛ nanguɛ ahɛ, xɛn ho gue hin dá

nugä 'bɛ mɪn hyɛn'na, gue man'da gui 'yɛc'yɛigahɛ 'bɛ guin nuhɛ 'bɛ'a ga ɔt'ä ya. Nuya ga mbähä ba nuhɛ.

¹⁶ Pɛ nu'a ra Tomás nɛ i t'ɛmbi ra Go, ma mixädihe, bi 'yɛnje:

—Mbähmahɛ 'bɛ, madague'a 'darpɛ ga tuhɛ.

Nu ra Jesús di un ra te ɛ xɛn du

¹⁷ Nu'bɛ má sɔmhbe bɛ ra Jesús bɛya, ya ná goho pa xí t'ä a ra Lázaro. ¹⁸ Nu bɛ Betania hinga ya bɛ Jerusalén, mbɛ made ora na 'yo. ¹⁹ Janangue'a xɛn ngu ma mijudíohe bi mba bɛ rá ngu ra Marta nɛ ra María gue da hyurpa yá mbɛi ɛ, nangu'e rá ida bi du. ²⁰ Nu'bɛ mí 'yɔh ra Marta gue ba ɛpɛ ra Jesús, bi mba nɛ bin c'at'ui bɛ 'yu. Pɛ nu ra María bi gotpɛ ja rá ngu. ²¹ Nɛ nu'a ra Marta bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nu'bɛ xquím 'bɛque ua, hin xtán du ma ida. ²² Pɛ madague'bɛ ya bi du ya, pɛ dí pɛcä di 'da'a Oja hønt'a go 'bɛ'a gui 'yäpi, bi 'yɛna.

²³ Nu a ra Jesús bi dät'a:

—Nu'a ni ida da ndants' mahøn'a, bi 'yɛna.

²⁴ Nu ra Marta bi 'yɛna:

—Dí pɛcä da ndants'a rán zɛgui ra pa a, nɛ ɛ gätho xɛn du, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä guecä dadí un ra te ɛ xɛn du. Nu'a to'o da 'yɛc'yɛigui, madague'a da du, pɛ ga japi da ndants'i nɛ din ja ra 'da'yote mazäi.

²⁶ Nɛ nu'a to'o 'bɛi nanguecä nɛ ɛc'yɛigui, njam'bɛ da du a. Ha gui ɛc'yɛi a dí xi i, bi 'yɛmbi.

²⁷ Nɛ bi 'yɛmp'a:

—Häha ma Hmu i, dí ɛc'yɛi gue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'ɛ i Oja, gue'e míhma gua ɛcua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

Bin zon'a ra Jesús

²⁸ Nɛ nu'bɛ mí gua'a bin yäui ra Marta a ra Jesús, bi mbeng bɛ rá ngu nɛ bin yäjodreui a rá juhue ra María, nɛ bi xi a:

—Bí 'bäpɛ ra xänbate nɛ in zon'na i, bi 'yɛna.

²⁹ Nɛ nu'bɛ mí 'yɔ a 'bɛ'a bi sifi, bi ndants'a nɛ bi mba n'dihi guepɛ 'bäh ra Jesús. ³⁰ Nu ra Jesús him 'bex bi zɔm bɛ ja ra hnini, pɛ bim 'bätho bɛ ndehnini guepɛ xín yäui ra Marta. ³¹ Nu ma mijudíohe mí hupɛ mbo rá ngu ra María gue i hurpa rá mbɛi, nu'bɛ mí nu bi ndants'a ra María nɛ bi mba n'dihi, bi dɛn'da ma mijudíohe bɛya, nɛ bi 'yɛn ɛ: “Masque ní mba ban zom bɛ ja ran 'yägui na.”

³² Nu'bɛ mí zɔm bɛ ra María bɛ bí 'bäh ra Jesús, bin danyahmu bɛ ja rá gua, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Nu'bɛ xquím 'bɛque ua, hin xtán du ma ida 'bɛ, bi 'yɛna.

³³ Nu'bɛ mɪn nu ra Jesús gue i zon'a ra María, nɛ ɛ ma mijudíohe zoni gue'ɛ bi dɛnni, bin gɛs' pɛya nɛ bi hyundumbɛi. ³⁴ Nɛ nu ra Jesús bi 'yänni:

—Hapɛ bi t'ä a ra Lázaro.

Nɛ bi t'ɛm bɛya:

—Ma Hmu ahe, ga mbähä gua nu, bi t'ɛmbi.

³⁵ Nɛ a ra Jesús bin zom bɛya.

³⁶ 'Bex bin 'yɛm zɛhɛ ma mijudíohe bɛya:

—Nunɛ ya mfädi ɛmmɛ madi huɛc'a, bin 'yɛmp'ɛ. ³⁷ Nɛ nu'ɛ da bi 'yɛn'ɛ:

—Nuna guehna bi xocua yä dä ra xädä. Ha hin xtán zä xti japi hin xtán du ra Lázaro 'bɛ.

Nu ra Jesús bi xox'a ra Lázaro bɛ ja rán 'yägui

³⁸ Nu'bɛ mí zɔm bɛ ja ran 'yägui ra Jesús, bin gɛ'ts' mahøn'a. Nu ran 'yägui n'da ra hyädo a nɛ bi juaspa n'da ra xindo. ³⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'ueju ts'ɛ na ra xindo.

Pɛ nu ra Marta, rán ju a xí du, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, masque xɛn xä ya nguetho má goho ma pa ya bi du, bi 'yɛna.

40 Nu ra Jesús bi 'yẽmp'a:

—Pɛ dí xi i mahøn'a, nu'bũ gui 'yẽc'yẽi gue i ja ma ts'edi, guin nu rá ts'edi Ojã nuĩxte, bi 'yẽmbi.

41 'Bex bi mba ma 'ueque ra do bũya. Nɛ nu ra Jesús bi ndõts'e nɛ bi 'yẽna:

—Ma Ta i, dadí 'da a ra jamadi, nguetho gá 'yøh ma nde 'bũ má äp'i'i nanguenhna ra Lázaro. 42 Nɛ dí pãdi thocpa thoho guí øh ma nde. Pɛ nu'a dí xi a ya, ngue dí ndepe da 'yøh ya i 'bãcua ya, n'dahma da 'yẽc'yẽi gue gue'e bá pengä ua.

43 Nɛ nu'bũ mí jua'a bin yãui Ojã bin yã nts'edi:

—Lázaro, bá pøni.

44 Nɛ nu'a xí du bá pøm bũ ja rán 'yãgui bũya, nsøt'e thoho ra 'bøt'e rá 'yɛ nɛ rá gua, nɛ nu rá yã n'dan'yo ra 'bøt'e mán søt'e. Nu ra Jesús bi 'yẽmp'ũ:

—Xothũ, da zã din 'yo bũya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ihma da fent'a ra Jesús

45 Nɛ xũn ngu ma mijudíohe ngue xí dɛn'na ra María, bi 'yẽc'yẽi ra Jesús 'bũ mí nu a bi 'yøt'e. 46 Pɛ nu mí'da bi mba bá xih yũ fariseo 'bɛ'a bi 'yøt' ra Jesús. 47 Janangue'a bi man yũ dambãjä nɛ yũ fariseo ngue 'darpũ dim petihũ yũ mí ngørpihũ, nɛ bin 'yẽm zɛhɛ ɸ:

—'Bɛ'a sä ga øthũ, nguetho nu'a ran 'yohũ i øt'e xũn ngu yãn t'øt'e nuĩxte. 48 Nu'bũ hin ga hɛcpahũ, gätho yũ jã'i da 'yẽmbi yã ngørpi. Nɛ nubũya nu yũ romano da zãjũ ngue da bɛni ya dá tenhdũ man'da ra Hmu, nɛ hinga hønt'ũ dí tenhdũ ɸ, nɛ di juarca ma dæxca nijãhũ nɛ di juajũ bũya.

49 Nɛ nu'a n'da í Caifás, ra dambãjä a ra jɛya a, bi 'yẽna:

—Ha hin guí pãhmbũ 'bɛ'a da zã ga øthũ ya. 50 Ha hin guí pãhmbũ man'da xũn ho 'bũ n'datho da du n'dahma hinga gätho na nguũ ga juahmbũ, bi 'yẽna.

51 Pɛ him bi bɛnsɛ a bi ma, pɛ nangue'a ra dambãjä a ra jɛya a, janangue'a bi jap Ojã da ma 'bɛ'a da t'ørpa ra Jesús, gue da du da yãnje dyũ judíohe. 52 Pɛ nu ra Jesús 'bũ mí du, hinga høngdähe in nde da yãnje, pɛ nɛ ɸ gätho mí'da i 'bui hønbnũ go bi zã gätho na ndoho ra ximhäi, 'darpũ dam 'bũhmbũ a. 53 Nɛ nangue'a xí man ra Caifás, 'da'angu bi bɛn ɸ gätho ma ngørpihe bũya. Nɛ gue'a ra pa bi ma njuãntho da hyo ra Jesús.

54 Janangue'a m'bet'o bi 'uetho ts'ũ bũ 'bũh ma ngørpihe, nɛ bi mba bũ ja rá nyãni n'da ra uhäi, nɛ dãm 'bũhmbɛ bũ 'da yũ pa bũ ja ra hnini Efraín.

55 Nɛ mí ts'ũtho da zøn ra pa ran dãbaxjua, n'da ra dants'ihmɛ bi zãngahe Ojã maya'bũ dyũ judíohe. Janangue'a xũn ngu yũ jã'i 'da'a n'danni bi nets'i bi mba bũ Jerusalén. Nguetho bi sije m'bet'o thoho ga hoc ma jã'ihe bũ, nangue ra dehe. 56 Nɛ nu'bũ mí zøm bũ ja ra dãnijã ɸ 'da ma mijudíohe, bi hyom bũ a ra Jesús nɛ bin 'yãn'dũ n'da ngu n'da ɸ:

—'Bɛ'a guím mamhbũ, ha ba ɛh ra Jesús da nu ram peti ua uague hin'na, bin 'yẽmp'ũ.

57 Nu yũ dambãjä nɛ yũ fariseo bi 'yẽn'ũ:

—Nu'bũ 'bui to i pãdi hapũ i 'bui, jatho da ma, n'dahma da zã gam benthe, bi 'yẽmp'ũ yũ jã'i.

12

Pa nsispi ra 'yẽthi rá gua ra Jesús

1 Di 'bɛh man 'dato pa din ja ra dants'ihmɛ bũ Jerusalén nangue ran dãbaxjua, nɛ bi mba mahøn'a bũ Betania a ra Jesús, nguepũ rá ngu a ra Lázaro, gue'a xí jap ra Jesús bi dambɛni bũ ja rán 'yãgui ngue xí du. 2 Nu'bũ mín de, nu ra Marta bi 'yørpa n'da ran ts'ihmɛ ra Jesús. Nɛ'a ra Lázaro 'darpũ bin sihmɛhũ bũ ja ra mɛxa. 3 Nɛ bi mba ra María bũ mí huh ra Jesús, bi xispa rá gua

made litro ra 'yēthi ɛmmɛ yɛman'u nɛ xɛm hmadi, nɛ í 'yonba ra 'yēthi nangue rá xtɔ. Nɛ gátho ra ngu bi yɛn'a ra 'yēthi. ⁴ Nɛ mí 'bɛpɛ rá ts'ant'ɛ ra Simón, ra Judas Iscariote a, n'da ma mixádihe a, nɛ gue'a bi dá a ra Jesús. Nɛ nu'bɛ mín nu a bi 'yɔt'a ra María, bi 'yɛna:

⁵ —Hanja him bi 'bä a ra 'yēthi, yɛ mahuɔhi thoho xtín ja rá muui gue xtín t'un yɛ hyoya, sä bi 'yɛn a ra Judas.

⁶ Ngubɛ bi man a nguetho ra bɛ a, nɛ him majuaɔni di huɛc yɛ hyoya. Pɛ rá 'bɛfi a gue ní mbɛsca ma mbetihe dyɛ xádihe nɛ'a rá mbeti ra Jesús. Nɛ nzai hɛc zɛhɛ ra mbeti 'bɛ in nde. ⁷ Bɛx bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guidí hɛcpa na ra xisu, nguetho bi 'yɔrca a rán säui da 'yɔrque, nguetho mi ts'ɛtho ga tu ngue da t'ägagui. Janangue'a mí pɛsta'a ra 'yēthi na, xtí jacá ma ja'i 'bɛ dá tu. ⁸ Pɛ thocpa thoho gam 'bɛhmbɛ yɛ hyoya, pɛ nugä hinga thocpa thoho dam 'bɛhmbɛ ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

I hma da tho ra Lázaro

⁹ Nu'bɛ mí 'yɔde xɛn ngu ma mi-judíohe, gue 'bɛpɛ ja rán ngu ra María a ra Jesús, bi mba bá nu, pɛ hinga hɔnt'a ra Jesús in nde da nu, pɛ nɛ'a ra Lázaro gue xí xox ra Jesús bɛ ja rán 'yägui. ¹⁰ Janangue'a nu yɛ dambäjä bi bɛni nɛ'a ra Lázaro da hyo. ¹¹ Nguetho gue'a ra Lázaro í japi man'da xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi a ra Jesús ɛ ma mijudíohe.

Bi t'ɛspa ra Jesús 'bɛ mí yɛt'a Jerusalén

¹² Nu'bɛ mí hyax bɛya dá mbähmbe ra Jesús bɛ Jerusalén. Nɛ nu'ɛ yɛ ja'i xɛn ngu xí zɔm bɛ Jerusalén gue in nu ra dɛmpeti, bi 'yɔde da mba bɛ ra Jesús. ¹³ Janangue'a bi gɔx yú xí yɛ jɔxiza nɛ bi mba bá thapɛ 'yu. Nɛ nts'ɛdi bi 'yɛn'ɛ:

—Nuijxe tho rá ts'ɛdi Ojä di jap na ma Hmuts'ɛt'abihɛ dyɛ israelhɛ, dyɛ judíohe, bi zɔcua ya nangue rá thuhu Ojä, bi 'yɛn'ɛ.

¹⁴ Nu'a ra Jesús i hux'a n'da ra t'ɛburu xí dɛni, tengu mán t'o't'i bɛ ja rá m hman Ojä. ¹⁵ Gue mán t'o't'i: Him man gan suhɛ ya gyɛ mɛnguhɛ ua Sión, nguetho ba ɛh ni hmuts'ɛt'abihɛ, da hyux'a n'da ra t'ɛburu, mí ɛn rá t'ohni maya'bɛ.

¹⁶ Pɛ nuje dyɛ xádihe him 'bɛxque dá pɛhmbe 'bɛ'a nám bɔn na bin ja, pɛ nu'bɛ mí mbeng mahɛts'i ra Jesús dá bɛmhbe bɛya gue guehna bi t'ɔrpa ra Jesús gátho mán t'o't'i maya'bɛ.

¹⁷ Nu'ɛ yɛ ja'i mí 'bɛhmbɛ ra Jesús 'bɛ mí xox'a ra Lázaro, xí ma gue xí xox'a ra Lázaro. ¹⁸ Janangue xɛn ngu yɛ ja'i bi mba bá thɔ a ra Jesús, nguetho bi 'yɔ a xin ja. ¹⁹ Janangue'a nu yɛ fariseo bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—Nte ts'ɛ ní mbatho 'bɛ dadí hɛcpahɛ yɛ ja'i. Ha hin guín nuhɛ ya gátho ra ximhäi i tennɛ ra Jesús, bin 'yɛmp'ɛ.

I hon ra Jesús ɛ yɛ mɛngu bɛ Grecia

²⁰ Nɛ nu'ɛ 'da bi mba bɛ Jerusalén da nu ram peti bɛ, yɛ mɛngu bɛ ja ra häi Grecia ɛ. ²¹ Nɛ bin tɛmhɛ ra Felipe ɛ 'bɛ mám 'bɛhmbe bɛ Jerusalén. Nɛ nu ra Felipe, ma mixádihe a, ra mɛngu bɛ Betsaida ra xɛqui Galilea. Nɛ nu yɛ mɛngu bɛ Grecia bi 'yɛn'ɛ:

—Hague n'yɔ, dín nde dan yahe ts'ɛ ra Jesús, bi 'yɛn'ɛ.

²² Nu'a ra Felipe bɛya bi xi a ra Andrés, nɛ nu'ɛ bɛya bi xi a ra Jesús. ²³ Nɛ nu ra Jesús bi dɛt'ɛ:

—Ya mí ts'ɛtho da zɔn ra pa dan uixtegä 'bɛ dá tu, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Majuaɔni dí xi ahɛ, tengu n'da ra hmudä, nu'bɛ hin da thupɛ ja ra häi ngue dim 'bɛpɛ, hin dín xandi. Pɛ nu'bɛ da

thuhu, da zä din xändi xən ho.
²⁵ Nu'a to'o i su din ʷnba 'bʷ da
 dɛngui, da mba ma ʷnbi rá te a,
 pɛ nu'a hingui su din ʷnba 'bʷ da
 dɛngui guecua ja ra ximhäi, din ja
 ra te mazäi a. ²⁶ Nguetho nu'bʷ 'bʷ
 a n'da in nde din 'yɛɛ nanguecä,
 jatho da bɛni tengu dím bɛngä, nɛ
 ga com'be ma ts'edi bʷ mahɛts'i
 bʷaya. Nu'bʷ 'bʷ a n'da din 'yɛɛ
 nanguecä, nu'a ma Ta da numanho
 a.

Ra Jesús im ma da tho

²⁷ —Pɛ nuya ɛmmɛ tu ma mbʷi, bi
 'yɛn'a ra Jesús. 'Bɛ'a sä ga xih ma Ta.
 Ha sä ga äpi di 'uegä 'bɛ'a din jacä
 ya. Pɛ hingui sä, nguetho gue'a bá
 ɛcä ngue gan nu'a i jatho gan nugä
 ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nɛ nubʷaya bin yaui rá Ta:

—Ma Ta a i, dami jaqui gan nugä
 hɔnt'a go nda'a dí t'ɛs'i i, bi 'yɛmbi.

'Bexque bi t'ɔ'a n'da ra nde bʷ
 mahɛts'i, bi 'yɛna:

—Pɛ ya dí ja'i guín nu, nɛ guin nu
 mahɔn'a, bi 'yɛna.

²⁹ Nɛ nu'ʷ yʷ ja'i mí 'bähmbʷ bʷ, bi
 'yɔh rá nde Ojā nɛ bi 'yɛn'ʷ da:

—Bin gäni.

Nɛ nu'ʷ mí da:

—Masque n'da rá m 'bɛhni Ojā
 mahɛts'i bi zofo, bi 'yɛn ʷ.

³⁰ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ʷ:

—Nu'a ra nde gä 'yɔhmbʷ, nts'edi
 bi zocä Ojā, hin nague ga pɛcä bi
 'yɔh ma nde, pɛ guepʷ gui pähmbʷ
 ya i ɔh ma ndegä a. ³¹ Nuya mi
 ts'ʷtho ga ɔt'ä a dí fädi nda'ʷ da mba
 ma ʷnbi, nɛ nda'ʷ hin da mba ma
 ʷnbi. Nɛ mi ts'ʷtho ga tap ra zıthu,
 gue in ts'ʷt'abi ua ja ra ximhäi a, nɛ
 da ts'änba ya da t'ɛrbʷ ja ran ʷnbi.

³² Nu'bʷ dá cuat'ä bʷ ja ra pont'i,
 gue'a dá zohn'dʷ gätho yá mbʷi yʷ
 ja'i ga xifi di dác yá mbʷi gan ya'n'ʷ,
 bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Nɛ guehna mi man na, ngue mi
 ndepe xtám bäh yʷ ja'i 'bɛ'a nín däte
 dí tho a. ³⁴ Nɛ nu yʷ ja'i bʷaya bi
 dät'a:

—Nugähe ya dá ɔhmbe im mam
 bʷ ja rán t'ɛdi Ojā, i 'bʷi mazäi a ra
 Cristo. Nɛ guí ɛnsɛ jatho gui tu bʷ
 ja ra pont'i, gán ja'i ua ja ra ximhäi.
 To'o e ngue guí ɛnsɛ gán ja'i ua ja
 ra ximhäi. Masque hinga gue'e gra
 Cristo 'bʷ.

³⁵ Nu ra Jesús 'bex bi 'yɛmp'ʷ:

—Him mín ngu yʷ pa ga xän'nahʷ
 ya, ngue drán nɛquigä. Nde'bʷ gan
 'yohʷ bʷ ja ran nɛqui ya, nɛ hin da
 zʷ ahʷ ra 'bɛxui. Nguetho nu'a to'o i
 'yo bʷ ja ra 'bɛxui hingui pädí hapʷ i
 'yo. ³⁶ Dami hyámhbʷ ran nɛqui ya,
 janya i ja ya, nɛ din ja ran nɛqui ní
 mbʷihʷ bʷaya, bi 'yɛmp'ʷ.

Nɛ nu'bʷ mí jua a bi man ra Jesús
 bi mba, bin 'ya'nsɛ.

Hinguin nde da 'yɛc'yɛi ʷ ma mi- judíohe

³⁷ Pɛ guexta'a him bi 'yɛc'yɛi xən
 ngu ma mijudíohe, madague'a xən
 ngu yən t'ɔt'e nuixte bi nu bi 'yɔt' ra
 Jesús. ³⁸ Pɛgue bin ja tengu thoho
 bi man ra pɔngahyā Isaiás 'bʷ mí ma
 'bɛ'a dín ja, bi 'yɛna:

Ma Hmu i, to'o maha bi 'yɛc'yɛi a dá
 mamhbe
 nɛ to'o bi bā 'bʷ gmí 'yuh ni ts'edi, bi
 'yɛna.

³⁹ Him bi zä bi 'yɛc'yɛi ʷ 'da
 nguetho nu'bʷ him mín nde ʷ, bi
 mba njapi tengu bi man ra Isaiás
 'bʷ mí ma mahɔn'a:

⁴⁰ Nu'a Ojā bi gomba yá dä ʷ nɛ bi
 mɛp yá mbʷi ʷ,

gue din ja tengu'bʷ din xädä,
 nɛ hin din ja yán 'yomfɛni yá mbʷi,
 nɛ hin da zä di päh yá mbʷi gue
 xtí punba Ojā ʷ, bi 'yɛn a ra
 Isaiás.

⁴¹ Guehna bi man ra Isaiás 'bʷ mí
 'yut Ojā dín ja rá ts'edi nuixte ra
 Cristo, nɛ bi mam bʷaya 'bɛ'a da
 'yɔt'a ra Cristo.

⁴² Pɛ xən ngu ma ngurpihe mim
 bɛnsɛ ngue ɛc'yɛi ra Jesús. Pɛ him
 bi ma gue ɛc'yɛi ʷ, nguetho i su xtá
 hyɔn a thi yʷ fariseo bʷ ja yá nija,
 gue má zä da zan'ʷ. ⁴³ Nguetho
 man'da bi bɛni 'bɛ'a da man yá

mija'ih_u, gue da 'yẽmbi x_un ho _u, xinda gue'b_u go xtá 'yẽmp Oja x_un ho _u.

Dí mba ma juq_nbi n'da _u yám hman ra Jesús

⁴⁴ P_ε nu ra Jesús nts'edi bi ma:

—Nu'a to'o i ẽc'yẽigui, i ẽc'yẽi a bá pẽngui. ⁴⁵ Nguetho nu'a to'o i paqui, i pa a bá pẽngä. ⁴⁶ Nu'a bá ẽcä gue ga yorba yá mbai _u 'bucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui hin din 'yo b_u ja ra 'bexui a. ⁴⁷ Nu'a to'o da 'yøh mam hmangä ne hingui ẽc'yẽi, p_ε hinga guecä ga juanbä a, nguetho hin ná ẽcä ga øt' ran juanbate, p_ε ná ẽcä ua gan yän _u 'bucua ja ra ximhäi. ⁴⁸ Nu'a to'o hin da 'yẽc'yẽigui ne hin da 'yø a dí m mangä ya, nu'a mam hma dá mangä ya, gue'a dí juanba _u 'b_u rán zegui ra pa. ⁴⁹ Nguetho him mam hmanse a dá ma, p_ε nu'a ra Ta gue bá pẽngä bi xiqui 'be'a dá mangä ne 'bep_u ná xänba y_u ja'i. ⁵⁰ Ne dí paçä da dñn ra te mazai _u to'o da hyän rá m hma ma Ta. Ne gue'a i xicä a ne dí mangä a baya, bi 'yẽn'a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi xugua_u yá xädi

¹ Nu'b_u mi ts'ũtho da mbuh ra dāmpeti nangue ran dābaxjua, ne mi pañ ra Jesús ya mi ts'ũtho da zøn ra ora da bøngua ja ra ximhäi, da mbeng b_u bí 'buh rá Ta. Ne gätho y_u pa mi 'bucua, midí huẽc'ũ to gätho bi 'yẽc'yẽi a, ne nuya man'da di huẽc'ũ di huẽqui.

² Ne nu'b_u mán sihmehe ra Jesús 'b_u bin de, nu'a ra zĩthu baya bi bẽnba ra Judas rá ts'unt'ũ ra Simón Iscariote gue di dá a ra Jesús. ³ Nu ra Jesús i paçi bí nẽxp_u 'buh rá Ta ne da mbeng b_u mahøn'a, ne i paçi gue rá Ta bi unni gätho 'be'a i ja gue di manda zehẽ. ⁴ P_ε guehma bin 'yẽhe nanguecähe. Nguetho bi ndants' 'b_u mĩn sihme ne bi mbø'a n'da rá pahni, in nde nte di hẽni. Ne bi dut' rá foho n'da ran thu'yẽ.

⁵ Ne nu'b_u mí xit' ra dehe ra ximbo, bi dũ'mi bi mberca ma guahe ne bi dugahe nangue'a ran thu'yẽ mim bongui b_u rá foho.

⁶ Ne nu'b_u mí zøm b_u huh ra Simón Pedro, nu ra Pedro bi 'yẽmp'a baya:

—Ma Hmu i, ha gui perca ma gua, bi 'yẽna.

⁷ Nu ra Jesús bi dāti ne bi 'yẽmbi:

—Majuani hingui sã gui pañ ya 'be'a nam bøn'a dí øt'ä, p_ε m'bejua da zã gui paçi, bi 'yẽmbi.

⁸ Nu ra Pedro xø bi 'yẽmp'a:

—Njam'b_u dan uni gui perca ma gua.

P_ε nu ra Jesús bi dāt'a:

—Nu'b_u hin ga pe't'ä ni gua, nte man jaui 'b_u, bi 'yẽna.

⁹ Nu ra Simón Pedro baya bi 'yẽmp'a:

—Ma Hmu i, hinga hønt'a ma gua 'b_u, ne'a ma 'yẽ ne'a ma ya, bi 'yẽmbi.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yẽmp'a:

—P_ε ya ma zã bi bo ah_u nangue ni ts'oquih_u, nguetho nu'a to'o bin hi ya bí bo rá ja'i. P_ε hønt'ũ ni guah_u zai da 'be't'e ngue pārp_u y_u fonthäi hap_u guí 'yoh_u. P_ε nu n'da ah_u him bin hi, bi 'yẽna.

¹¹ Ngub_u bi ma nguetho bi baçi i hup_u a di dá a. Janangue'a bi ma hinga gätho dán hihe.

¹² Nu'b_u mí jua a bi xugua_ugahe, bi hye mahøn'a rá pahni ne bin sãya. Bi 'yẽnje baya:

—Ha guí pañmb_u 'be'a nam bøn'a dá øt'ah_u ya. ¹³ Nu ah_u guí ẽñj_u drá xänbategä ne guí ẽñj_u drá Hmugä. X_un ho guím mamhb_u nguetho gue'a dí øt'ä a. ¹⁴ Dá pe't'ä ni guah_u, guecä ni xänbatej_u ne ni Hmuja. Janangue'a ne ah_u gam perpa ni guah_u n'da ngu n'da ah_u, ngue gui 'yøth_u gui cohmb_u häi ne 'da gdám fäxtah_u. ¹⁵ Nuya dá ut'ah_u 'be'a guí 'yøth_u nguetho dñn de ah_u guí 'yøth_u tengu dá øt'ah_u. ¹⁶ Majuani dí xi ah_u, man'da nuĩxte n'da ra Hmu xinda gue'ũ yá mbẽfi, man'da

nuixte a i pehnate xinda gue'a ram 'behni. ¹⁷ Nu'b_u guí p_uhmb_u a dí_m mangä ya ne thocpa tho_uho gui 'y_uth_u a, gan johyah_u nangu_e Oj_u 'b_u.

¹⁸ Pe hín dí_m mangä gätho ah_u da zä gan johyah_u nangu_e Oj_u, nguetho dí pät'a ni mb_ui_uh_u n'da ngu n'da ah_u gue dá huan'nah_u. Pe guehma dá huahni gätho ah_u, n'dahma din ja 'be'a bi man rá t'ohni Oj_u ngue bi 'y_una: "Nu'a n'da dí sihme'be, gue'a di dägä a." ¹⁹ M'bet'o dí xi ah_u 'be'a da t'ørcä, janangu_e'a da zä gui thoqui gui 'y_uc'y_uigah_u gue drä Cristogä 'b_u ya bin ja. ²⁰ Majuq_uni dí xi ah_u, nu'a to'o da 'y_umanho a im man a n'da mam 'behnigä, i simanhogä a ne i simanho a bá pengä, bi 'y_uenje.

Ra Jesús i p_uq_ui di d_ua ra Judas

²¹ Nu'b_u mí jua a bi man ra Jesús, bi du rá mb_ui, ne bi xije mahøn'a:

—Majuq_uni dí xi ah_u, i 'b_u a n'da ah_u di dägä, bi 'y_uenje.

²² Nugähe b_uya dy_u xädigähe, dán hy_uthe n'da ngu n'daje ne dán 'yänhde: "To'ogah_u di d_u 'b_u," dán 'y_umf_ue. ²³ Ne nugä 'darp_u mi hu'be ra Jesús nguetho _umm_ue midí hu_ugä. ²⁴ Nu ra Simón Pedro b_uya bi u_unga rá 'y_ue, ndeque ga änni nda'a di d_ua. ²⁵ Nugä b_uya gue 'darp_u mí hu'be ra Jesús, dá änni:

—Ma Hmu i, to'o a guím ma, dá _umbi.

²⁶ Bi 'y_uengä a ra Jesús b_uya:

—Nu'a ga cärpa a ra hme ra t_uh_u gue ga unni, gue'a di dägä a, bi 'y_uengä a b_uya.

Ne 'bex bi un'na ra hme a ra Judas Iscariote rá ts'unt' a ra Simón. ²⁷ Ne nu'b_u mí zi ra hme, 'bex bi yät' ra z_uth_u rá mb_ui. Ne nu ra Jesús bi 'y_uembi:

—Nu'a guí nde gui 'y_ut'e dami 'y_ut'a n'dihi ya, bi 'y_una.

²⁸ Ne xínga n'dagähe mi huhmbe b_u ja ra m_uxa gue dá p_uhmb_u 'be'a nám bøn a bi xifi. ²⁹ Pe 'dagähe dí_m

b_umhbe gue gue'a bi xih ra Judas da mba da d_ui 'be'a ga homhbe 'b_u bin ja ra d_unts'ihme. Ne nu mi'da gähe dí_m b_umhbe gue bi xih ra Judas da mba di unni ts' a ra mbeti y_u hyoya, nguetho mí h_u ra buxa i o ma mbetihe. ³⁰ Ne nu'b_u ya xí zi ra hme, 'bex bi mba n'dihi. Ya bin xui b_uya.

Ra 'da'yont' _udi

³¹ Nu'b_u ya xí mba ra Judas, nu ra Jesús bi 'y_uengähe:

—Nuya di nequi dan u_uxtegä guecä dán j_u'igä ua ja ra ximhäi. Ne nu'a ga øt'ä ya, gue'a man'da dí nequi gue x_un hotho Oj_u. ³² Ga udi nuixte x_un hotho Oj_u, ne nu Oj_u da 'yudi gue nuixte x_un hogä guecä ngue dán j_u'i ua ja ra ximhäi. Ne mi ts'utho ya din ja a dí_m mangä. ³³ Ma z_u t'uhni ah_u, man'da z_u ora dam 'b_uhmb_u ya. Ne m'bejua guim b_uen_u. Ne ga xi ah_u ya tengu dá xi _u ma ng_urp_uih_u, hingui s_u 'darb_u ga mbähä hap_u ga mbagä. ³⁴ Nuya ga xi ah_u n'da ran t' _udi ma'da'yo, gue 'da xtín hu_uctah_u n'da ngu n'da ah_u. Tengu tho_uho b_u dá hu_uc'ah_u, ngub_u gan 'y_uorpah_u n'da ngu n'da ah_u. ³⁵ Nangu_e 'da g_udín hu_uctah_u n'da ngu n'da ah_u, gätho y_u j_u'i da b_udi guí tengah_u, bi 'y_uenje.

Ra Jesús i p_uq_ui din cøn'a ra Pedro

³⁶ Nu ra Simón Pedro bi 'y_uemp'a:

—Ma Hmu i, hap_u gui mba.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hingui s_u 'bex gui tengä ya hap_u ga mba. Pe m'bejua da zä gui mba b_u ga mbagä.

³⁷ Janangu_e'a nu ra Pedro bi 'y_uemp'a:

—Hanja hingui s_u 'darp_u ga mb_ue ya, madague'a ne_ucä da thogä nangu_e'a ga ten'ni i, bi 'y_una.

³⁸ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha majuq_uni gui tengui madague'b_u da tho i, nguetho ná hyundi xquí cøng 'b_u bi mbah ra tamfø, bi 'y_uembi.

14

Ra Jesús ra 'yu ní zòm bu bí 'buh rá Ta

¹ —Pé o di tu ni mbuih. Guí éC'yéih Ojā janangue'a nēcā dami 'yēc'yéigah. ² Nub rá ngu ma Ta bí ja bu xan ngu yu ngu mahotho. Nu'bu hin te di ja bu, xcá xi ah bu 'bu. Pégue i ja bu, janangue'a nu'bu dá mbagā gua hoc'ah bu hapu dam 'buhmbu. ³ Né nu'bu dá mbagā ba hoc'ah bu dam 'buhmbu, né ba pengā mahon'a ga six ah bu ngue 'darpu dam 'buhmbu buya. ⁴ Nub ga mbagā guí pāhmbu né guí pāhmbu ra 'yu, bi 'yēnje.

⁵ Pé nu'a ra Tomás bi 'yēmp'a:

—Ma Hmu i, hin dí pāhmbu hapu gui mba, xín dí pāhmbu a ra 'yu, bi 'yēna.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Nugā drá 'yugā né guēcā ní fā a majuañi né dadi ungā ra 'da'yote mazai. Njon da zā da zòm bu 'buh ma Ta hinda hont'bu da 'yēc'yéigui. ⁷ Nu'bu majuañi xquí pajū né'a ma Ta xquí pāhmbu 'bu. Pé ja gā pāhmbu ya nguetho ya guín nuh a ya, bi 'yēnje.

⁸ Pé nu ra Felipe bi 'yēmp'a:

—Ma Hmu i, pé hin dín nuhe a ni Ta, dami jaje gan nuhe né nte ga 'behmbu, bi 'yēna.

⁹ Nu ra Jesús bi dāt'a:

—Ha guexta'a hin guí paqui né nya'a tho xtām 'buhmbu. Nu'a to'o xan nugui, ya xan nu ma Ta. Hanja gní 'yēngui: “Yurcahe ni Ta.” ¹⁰ Ha hin guí éC'yéi gue n'datho dí com'be ma Ta. Nu'u yam hma dí xi ah him mam hmansegā u, pé yám hman a ma Ta i 'bucua ja ma mbuigā, né gue'a di jacā ga ot'ā a dí ot'ā. ¹¹ Dami 'yēc'yéigah gue n'datho dí com'be ma Ta. Pé nu'bu xan hēi guí pāhmbu, dami pāhmbu gue hont'a Ojā sá i ot'u yu nuixte dí ot'ā. Janangue'a da zā guí 'yēc'yéih gue n'dat'a dí com'be ma Ta. ¹² Majuañi dí xi ah, nu'bu guí 'yēc'yéigah, nu

ra 'befi dí ot'ā, né ah da zā guí 'yøth bu. Né man'da nuixte yu 'befi da zā guí 'yøth nguetho ga mba bu bí 'buh ma Ta. ¹³ Nguetho hont'a go 'be'a guí 'yāhmbu 'bu da angu dím bēmhbū, ga ot'ā, janangue'a da t'ēspa ma Ta nangue a ga ot'ā, rá Ts'unt'ugā a. ¹⁴ Hont'a go 'be'a guí 'yāqui 'bu n'dat'a dím bēmhbū, ga ot'ā.

Ra Jesús bi ma ba penpa rá Hogandāhi Ojā

¹⁵ Né man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu'bu majuañi hōngdā guín numanhoju, dami pēs'hū 'be'a gātho dí xi ah. ¹⁶ Né ga āp ma Ta ba pen'nahū man'da nim fāts'ihū da mbāx ah tengu dá ot'ahū, né gam 'buhmbu mazai a buya. ¹⁷ Gue'a rá Hogandāhi Ojā a, né di ja ahū guí pāhmbu a majuañi. Pé nu'u di ho ra ximhāi hin da zā da zini, nguetho hin'yū 'be'a dí bā a, xingui pādi 'be'a rá 'befi a. Pé nu ahū guí pāhmbu a nguetho dí 'buhmbu a, né da zōn ra pa dín zām bu mbo ni mbuih. ¹⁸ Hin gan jahū tengu yū hyoya t'uhni 'bu dá mbagā, nguetho ba pengā dam 'bucā bu mbo ni mbuih. ¹⁹ Mi ts'atho ya him man da nuc'u di ho ra ximhāi. Pé nu ahū da zā guín nuju nangue ni mbuih, né zai gam 'buhmbu nguetho zai dí 'bucā. ²⁰ Né nu a ra pa da zōh rá Hogandāhi Ojā, da zā guí pāhmbu gue dam 'bupu mbo ni mbuih, né gam 'buhmbu bu ja ma mbuigā buya. Né da zā guí pāhmbu dí 'bui nangue ma Ta. ²¹ Hont'a go to'o i ot' man t'ēdigā né pé'ts'a mam hmangā, gue'a majuañi hōngdā i numanhogā a. Né nu'a ma Ta nēcā ga huēc'be a, né ga japi da bādi xan ho ma ts'edi, bi 'yēnje.

²² Nu'a ra Judas, pé hinga gue'a ra Judas Iscariote, bi 'yān'na buya:

—Haguen ja hōngdāhe guí jaje ga pāhmbu xan ho ni ts'edi, né hin'na u di ho ra ximhāi, bi 'yēna.

23 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nu'bü i 'bü a n'da ahü majuäni hõngdä i numanhogui, da mbescä mam hmangä a 'bü. Ne di huëc'a ma Ta büya, ne ba ë'be, ne dan zäm'be bü mbo rá mbüi a. 24 Pë nu'a to'o hingui numanhogui, hingui pë'ts' mam hmangä a. Ne nu'a mam hmangä, him mam hmansegä pë rám hma ma Ta gue'a bá pengä ua, bi 'yëna.

25 Ne xø bi 'yëna:

—Nuya yäm hma dá xi ahü gätho yä pa däm 'bühmbü ua ja ra ximhäi. 26 Pë nu'a nim fäts'ihü rá Hogandähi Ojä gue ba pënh'nahü ma Ta, tengu'bü da guecsegä a, nu'a di bën'nahü yäm hma xtä xi ahü, ne da xän'nahü 'be'a gätho mi'da.

27 Dadín 'yëhmbü ya, dami hyämhbü ran t'unni ngue ran johya dadí 'da ahü ya, ne thocpa thoho din ja ahü. Hinguin ja tengu rán johya ra ximhäi. O di tu ni mbüihü ne hin din su ni mbüihü. 28 Ne nu'bü majuäni guín numanhojü, din johya ni mbüihü nanguenhä dí xi ahü: “Ga mba bü bí 'büh ma Ta.” Ne man'da ja rá ts'edi xinda guecä. 29 Nugä xtä xi ahü 'be'a gätho din ja guerpü da zä man'da gui 'yëc'yëigahü 'bü ya bin ja.

30 Nuya him ma nya'a dan yähu ya, nguetho ba ëpü rá ngürpi ra ximhäi. Pë njäm'bü bi däcpä a, janangue hin'yü rá ts'edi da däcpä a ya. 31 Pë jatho ga øt'ä a ma 'bëfi ga øt'ä ya, n'dahma da bā ü 'bücua ja ra ximhäi hõnt'a ma Ta dín numanhogä, ne zäi dí øt'a i xiqui. Janangue'a ga ndanshü ya ga mbähä, bi 'yënje ra Jesús.

15

Rá za ra uva majuäni ne'ü yü 'yë

1 Nu ra Jesús bi 'yëna:

—Nugä drá za majuäni, ngue i züh yän dät'o. Ne nu'a ma Ta di jamansu a. 2 Ne nu'ü yü 'yë hingui ja yän dät'o, nu'a ma Ta da hyëqui,

ne da mbøgue. Pë nu'ü yü 'yë i ja yän dät'o, di hoqui gue din ja mi'da yän dät'o. 3 Nu'ahü ya mahoqui ahü nangue mam hmangä dá xi ahü. 4 Dami thojü ngue thocpa thoho dam 'bühmbü. Nguetho hingui sä gui 'yøthü rá 'bëfi Ojä 'bü hin gui thoqui gui hyämhbü ma tegä, tengu n'da rá 'yë ra za hingui sä din jase yän dät'o 'bü hin da nexpü rá te a rá za.

5 Nugä tengu'bü drá za, nu ahü tengu'bü yü 'yë ahü ra za i züh yän dät'o. Nu'a to'o da guat'i nanguecä, da hyäga ma ts'edi ne din zädi xän ngu yän dät'o. Pë nu'a hin da guat'i nanguecä nte din ja. 6 Nu a to'o da hyegä din ja tengu n'da ra 'yëza 'bü bi däsë, da 'yot'i, da mba ma bënt'i ne i pa ma peti da t'upü ja ra sibi.

7 Nu'bü gui thoqui gui cuathü nanguecä ne'bü din zäm bü ja ni mbüihü mam hmangä, dami 'yähmbü 'be'a guín nde gui 'yähmbü ne din ja büya. 8 Ne nu'bü din ja xän ngu nin dät'ohü, gue'a dí 'yu a rá nüxte ma Tahü a, ne gue'a dí fädi majuäni ma 'yëc'yëi ahü a. 9 Tengu thoho bü ni huëgä ma Ta, ngübü na huëc'ahü. Dami thoqui guin ndehü man huëcate. 10 Nu'bü gui pëspü ni mbüihü gätho dí xi ahü ne gui 'yøthü a, da zä thocpa thoho gui pähmbü man huëcate 'bü. Tengu bü na pë'ts'ä rám hma ma Ta, janangue'a thocpa thoho dí päh rán huëcate.

11 Gätho ya dí xi ahü n'dahma ga comhbü a man johyagä, ne da yupü ni mbüihü ne da bonts' thoho büya. 12 Nu'a man t'ëdi dí xi ahü, gan huëjü n'da ngu n'da ahü, tengu bü na huëc'ahü. 13 Nu'a ran huëcate man'da xän ho, gue di un rá te n'da nangue ü yü amigo da yäni. 14 Nu ahü ma amigo ahü 'bü guí øthü 'be'a gätho dí xi ahü. 15 Him ma xi ahü ma 'yëhe ahü, nguetho nu a ra 'yëhe hingui pädi 'be'a i øt' rá hmu. Pë nuya dí xi ahü ma

amigo ah_u, nguetho ya dá xi ah_u gátho bi xicä ma Ta. ¹⁶ Nu'ah_u hin gá huangah_u, p_e go dá huan'nah_u n_e dá sän'nah_u din zäh nin dät'oh_u, nangu_e gui 'yøth_u ma 'b_efigä n_e da hyät' mazäi. Janangue'a hønt'a go 'b_e'a gui 'yähmb_u ma Ta nangu_e n'dat'a dím b_emh_u, din ja b_uya. ¹⁷ Nuna man t'ëdigä dí xi ah_u, gan huëj_u n'da ngu n'da ah_u.

Nu ra ximhäi di ucpa ra Jesús n_e'u i tenni

¹⁸ N_e xø bi 'y_en'a ra Jesús:

—Nu'b_u di ucpa'ah_u u di ho ra ximhäi, dami pähm_u m'bet'o thoho bi ugä. ¹⁹ Nu'b_u da 'da angui øth_u u di ho ra ximhäi, nu'u da numanho ah_u u 'b_u. P_e hin gui øth_u tengu øt'u nguetho dá huan'nah_u. Janangue'a di ucpa'ah_u ya. ²⁰ P_e guim b_emh_u a ram hma dá xi ah_u: “P_e man'da rán säui da hnumanho n'da ra Hmu xinda gue'u yä mb_efi.” N_e nugä hingui hnumanhogui, janangue'a ha ma gue'adah_u, da hnumanho ah_u. N_e him bi t'ømanho a dá ma, janangue'a ngutho hin da t'ømanho a guim mamh_u. ²¹ N_e din ja b_u da t'øt'ah_u nangu_e gui t_engah_u. Nguetho nu'u di ho ra ximhäi hingui pä a bá p_engä.

²² Nu'b_u hin xcä s_ocä ua gue xcä zofo, hin xtám badi gue ja yä ts'oqui 'b_u. P_e nuya hingui sä da gøñ yä ts'oqui u ya. ²³ Nu'a to i pøh rá cue nangu_ecä, n_e a ma Ta i numan'u. ²⁴ Nu'b_u hin xcä øt' y_un t'øt'e njo'o sä da 'yøt'e, hin xtám badi gue ja yä ts'oqui 'b_u. P_e nuya ya bi nu man t'øt'e nuixte. P_e bi cu_ecthohogä u. P_e nu'u bi ugä gue'a ma Ta bi u'p'u. ²⁵ P_e gue'a mán t'o't'i b_u ja rán t'ëdi Oj_u maya'b_u, bi 'y_ena: “Din ja ra cue nangu_ecä, p_e hin'y_u 'b_e'a dín cue u,” mí ñn ra t'ohni zäi dín xä u.

²⁶ P_egue ga xicä ma Ta ba p_en'nah_u rá Hogandähi, n_e da mbäx ah_u di ja ah_u gui pähm_u a majuani n_e da xi ah_u nangu_ecä. ²⁷ N_e ah_u da zä guim mamh_u majuani

nangu_ecä, nguetho gätho y_u pa xtám'b_uhmb_u gue'b_u go má t_um' ra 'b_efi n_e guehya, bi 'y_en'a ra Jesús.

16

¹ N_e man'da bi man ra Jesús bi 'y_ena:

—Guehya dí xi ah_u n'dahma hin gui hy_egah_u 'b_u gá nuh_u y_un uñbi. ² Nguetho da hyøñ ah_u thi b_u ja yä nijä ma mijudíoh_u, n_e da zøñ ra pa da hyo ah_u n_e da b_eni gue'a ní 'yørp_u rá 'b_efi Oj_u a. ³ N_e din ja b_u da 'yøt'ah_u, nguetho him bi b_acä, xinga gue'a ma Ta. ⁴ P_e nuna dí xi ah_u, janangue'a nu'b_u bin ja, guim b_emh_u b_uya gue gue'a xtä xi ah_u. N_e nuna dí xi ah_u ya, hin dá xi ah_u mäm'bet'o, nguetho hin ní zøñ ra ora ga mba.

Nu rá 'b_efi rá Hogandähi Oj_u

⁵ —Nuya ga mbagä b_u bí 'b_u a bá p_engä. N_e xinga n'da ah_u gui ängah_u ya hap_u ga mbagä. ⁶ Nguetho i tu ni mb_ui h_u ngue dá xi ah_u ga mbagä. ⁷ P_e guehma majuani dí xi ah_u, man'da x_un ho nangu_e ah_u ngue ga mbagä. Nguetho nu'b_u hin ga mbagä, hin da zä ba ñh nim fäts'ih_u 'b_u. P_e nu'b_u dá mbagä, ba p_en'nah_u nim fäts'ih_u gue rá Hogandähi Oj_u. ⁸ N_e nu'b_u bi zøcua ja ra ximhäi rá Hogandähi Oj_u, di jap y_u ja'i ua ja ra ximhäi da badi i ja yä ts'oqui, n_e di japi da badi drá 'yugä nangu_e ran ho, n_e di japi da badi dín ja rá muui ran ts'o. ⁹ Nu rá Hogandähi Oj_u di b_enba y_u ja'i gue i jatho yä ts'oqui nguetho him bi xiqui gan y_unba yä te. ¹⁰ N_e di b_enba y_u ja'i gue drá 'yugä nangu_e ran ho. Da fadi nguetho ga thäm_eni n_e da zingä ma Ta b_u bí 'b_ui, n_e hin da hnugä ua ja ra ximhäi. ¹¹ N_e nu rá Hogandähi Oj_u di b_enba y_u ja'i ngue dín ja ran uñbi rá muui ran ts'o, nguetho da ts'änba rá muui a rá 'b_efi ra zithu gue nu'a rá ngarpi ra ximhäi.

¹² Guexta'a i jagä xən ngu dín nde ga xi ahü, pɛ hin gui hyäthü gui 'yøhmbe mi'da 'bū ga xi ahü. ¹³ Pɛ nu'bū bi zøcua rá Hogandähi Oja, da xän'nahü gätho a majuäni. Nɛ nte da manse nanguese, pɛ hont'a 'be'a da xi Oja, gue'a da xi ahü a. Nɛ da xän'nahü 'bɛpɛ gdí 'yøthü rá 'bɛfi Oja, nɛ da xi ahü 'be'a gätho man'da dín ja. ¹⁴ Nɛ di japi da fädi i ja ma ts'edi xən ho, nguetho ga un mam hma da xän'nahü nanguécä. ¹⁵ Nu'a nam bəni n'dat'a ra ts'edi i jac'be ma Ta, janangue'a dá xi ahü, ga un mam hma da xän'nahü nanguécä.

Ni dumbüihü dim pommi ran johya

¹⁶ —Nɛ hin guin nujü man'da pa o gue manyopa, pɛ sä guin nujü mahøn'a mi'da yu pa, nɛ m'bejua ga mba bū bí 'büh ma Ta, bi 'yɛna.

¹⁷ 'Bex bin 'yän'dü 'da ma mixädihe:

—'Be'a ní mba bi ma, nɛ ɛna: "Hin guin nujü man'da pa o gue manyopa, pɛ sä guin nujü mahøn'a 'da yu pa, nɛ m'bejua ga mba bū bí 'büh ma Ta," bi 'yɛnjü. ¹⁸ 'Be'a ní mba gue bi xijü na, 'be'a da 'yøt'e 'da yu pa. Hingui sä ga pähmbe 'be'a man na, bin 'yɛmzehe ma mixädihe.

¹⁹ Nu ra Jesús mi pädi 'be'a nde da 'yänni, gue 'be'a nam bəni n'xi man a, nɛ bi 'yɛnje:

—Ha gadín 'yänzehe 'be'a nám bəni däm mangä 'bū má xi ahü: "Hin guin nujü man'dapa o manyopa, pɛ sä guin nujü mahøn'a mi'da yu pa," gue dá ɛngä. ²⁰ Majuäni dí xi ahü, da du ni mbüihü nɛ gan zomhbü, pɛ nu'ü yu jä'i i tɛn ra ximhäi dín johya ü. Pɛ m'bejua büya nu ni dumbüihü dim pommi ran johya. ²¹ Tengu n'da ra xisu 'bū bi zøn ra ora dim 'büh rá t'ähni, i tu rá mbüi nguetho in nu ran ümbi, pɛ m'bejua dín johya 'bū bim 'büh rá t'ähni büya, nɛ him mam bən a ran ümbi mín nu. ²² Nɛ ngutho ahü i tu ni mbüihü ya. Pɛ gan nu ahü

mahøn'a nɛ da hyu ni mbüihü, nɛ njon da zä da hyäc'a nin johyahü büya.

²³ Nɛ nu'bū bi zøn ra ora a dím mangä ya, nte gui 'yängahü. Pɛ majuäni dí xi ahü, hont'a go 'be'a gui 'yäfü ma Ta 'bū 'dat'a dím bɛmhbe, nɛ dín ja büya. ²⁴ Nte ganä äfü ma Ta nangue ma thuhugä, pɛ nuya dami 'yäfü ya nɛ dín ja ahü, janangue'a da yuh ni mbüihü ran johya.

Nura Jesucristo bi 'berpará ts'edi ra ximhäi

²⁵ —Nuya yäm hma dá xi ahü, yän t'uti ü, bi 'yɛn'a ra Jesús. Pɛ da zøn ra ora hin ga xi ahü mi'da yän t'uti, pɛ njuantho ga xi ahü xən ho nangue Oja. ²⁶ Nɛ nu'bū bi zøn'a ra pa dím mangä, da zä gui 'yäpzehehü ma Ta nangue ya gui päjü, nɛ him man ga thocpä a gui äfü ma Ta. ²⁷ Nguetho guesɛ ma Ta di huɛc'ahü nangue guín numan-hojü, nɛ gá 'yɛc'yɛihü gue guepü bí 'büh ma Ta bá nɛxä. ²⁸ Nugä bá nɛxä bū 'büh ma Ta, nɛ dá søcua ja ra häi. Nɛ ga pøngä mahøn'a ua ja ra häi, ga mba bū bí 'büh ma Ta, bi 'yɛnje.

²⁹ —Nuya mfädi 'be'a gui xije ya, nguetho hin gui xije n'da ran t'uti ya, dá ɛmfe büya. ³⁰ Nuya dí pähmbe nte guidí 'bɛdi gui pädi, nguetho m'bet'o thofo gui pädi 'be'a dím bɛmhbe 'bū ya ja a dín nde ga än'nahe. Nɛ gue'a ná pähmbe gue guepü bí 'bū Oja gbí 'yɛque, dá ɛmfe.

³¹ Nu ra Jesús bi 'yɛnje mahøn'a:

—Ha majuäni gui ɛc'yɛigahü. ³² Pɛ nuya bi zøn ra ora gan 'uɛxthü, gui 'dahmbü, n'da an 'danni gui mbähä. Nɛ gätho ahü gui sogahü. Pɛ hin dan 'dase nguetho dí 'bū'be ma Ta. ³³ Nuya yäm hma dá xi ahü, n'dahma guexta'a gan johyahü nanguécä, madague'bū guin nuhü ran ümbi nangue ra ximhäi. Pɛ o di tu ni mbüihü, pɛ guim bɛmhbe dá täpä ra ximhäi.

17

Bin yqui rá Ta ra Jesús

¹ Nu'b_u mí jua a man ra Jesús, bi ndøts'e, ne bin yqai rá Ta:

—Ma Ta a i, ya bi zøm ma or-agä din ja a gá sängui. Dami jap ya emme da bømaho 'be'a ga øt'ä ya, ni ts'ant'ugui, ne gue'a dí fädi nuixte xøn ho i baya. ² Nguetho ya xcä 'dac ra ts'edi ga unni 'be'a xcä sänba u gätho i 'bucua ja ra ximhäi, janangue'a ga un ra 'da'yote mazai u gätho gá 'daqui. ³ Ne nu'a to'o i ja ra 'da'yote mazai, majuani dímpahmbu u, gue gue'e høn'a thoho i majuani grá Oja, ne nugä drá Jesucristogä gue guá pengä dan yantegä ua.

⁴ Ya ní mba bu ga juacä ra 'befi gá 'daqui, guepu da bäh yu jä'i ua ja ra ximhäi emme xøn hotho i. ⁵ Ma Ta i, nu'b_u ya dá juacä, dami jaqui ga conhui ni nuixte bu guí 'bui, tengu tho mín jaiu 'bu má hin'yu ra ximhäi. ⁶ Nuya dá xih yu jä'i nangu e, gue nu'u gá huanhua ja ra ximhäi. Ni mbeti u, ne gá 'daqui, ne bi mbet's'a nim hma dá xänba u. ⁷ Ne i pa u ya gue gue'e gá 'dac ra ts'edi dá øt' ra 'befi dá øt'e, ne u yam hma dá mangä. ⁸ Nguetho bi hyän'a ram hma gá xiqui dá xifi. Janangue'a i pädi majuani bá nexä bu guí 'bui, ne bi 'yēc'yēi gue gue'e guá pengä dan yantegä ua.

⁹ Nugä dí äp'a ya gui fäx'i ts'u u, ne hin dí ä a nim fäts'i nangu u i ten ra ximhäi. Pe høn't'u gue gá 'daqui nguetho ni mbeti u. ¹⁰ Ne nu'u gätho ma mbeti ni mbeti u, ne nu'u gätho ni mbeti ma mbeti u. Ne gue'u i udi nuixte xøn hogä u.

¹¹ Nuya him man dam 'bucua ja ra ximhäi. Ga mbagä bu guí 'bui. Pe nu'u go di thoqui dim 'bucua u. Janangue'a, ma Hogata i, dami jamansu u gätho gá 'daqui nangu ne ts'edi zehē, gue da gohi tengu'bu n'danja'itho tengu gauí. ¹² Gätho yu

pa däm 'bühmbe u gá 'daqui, dá jamansu u nangu ne ts'edi gá 'daqui. Ne xinga n'da bim 'bedi, høn't'a n'da nts'änni dim 'bedi, tengu män t'o'ti bu ja ni søcuq maya'bu ngue ngubu din ja.

¹³ Ne nuya mi ts'atho ga mba bu guí 'bui, pe nuna dímpangä ya ngue dí 'bucua ja ra ximhäi, janangue'a da yuh yá mbui u i øh ya nangu man johyagä. ¹⁴ Nugä dá un'na nim hma ne bi hyäm baya. Janangue'a di ucpa ra ximhäi u, nguetho hing yá mēngu ua ja ra ximhäi u, tengugä hind rá mēngugä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Hin dí ä'a i gue gui 'uec'u nangu ecua ja ra ximhäi u, pe dí ä'a i guí jamansup yá mbui hin da dāp ra zīthu u. ¹⁶ Nu'u hing yu mēngu ua ja ra ximhäi u, tengu thohogä. ¹⁷ Dami xänbi xøn ho a nim hma majuani, janangue'a da 'uegue xøn ho nangu yän ts'o i ja ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Tengu tho bu guí 'dac ra 'befi dá jap yu jä'i ua ja ra ximhäi da bā i, nguthogä dí un ra 'befi u, di jap yu jä'i ua ja ra ximhäi da bā'a i. ¹⁹ Dan unse janangue'a ne'u tengu'bu da du nangu yá nyombui, ne da zä da den'na ram hma majuani.

²⁰ Ne nu'b_u bi mam mam hmammi u i ec'yēigä ya, ne nu'bu bi 'yēc'yēigä u da sifi, ne'u dí äp'a nim fäts'i nangu gätho u baya. ²¹ Janangue'a gätho da gohi tengu'bu n'danja'itho, tengu thohogauí ma Ta i, n'datho dí conhui. Dami japi n'dat'a da bēn u, nguetho n'dat'a man 'yomfēniui dá unui gätho u. Janangue'a da 'yēc'yēi u i ten ra ximhäi, gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi. ²² Nu ra ts'edi gá 'daqui dá undä u, gue da zä da gohi tengu'bu n'danja'itho, tengu gauí. ²³ Nugä dí 'bühmbe u, ne'e dí 'bühmi, janangue'a majuani da zä gätho 'dat'a gam bēmhb_u. Ne da nu u i ten ra ximhäi, da bādi gue

gue'e guá pəngä dan yəntegä ua ja ra ximhäi, ne da bə ɯ i tən ra ximhäi gue ɛmmɛ guidi huɛc'ɯ tengu bə gni huɛgagui.

²⁴ Ma Ta i, dín nde 'darpə dan zəmhbə ɯ gá 'daqui, gue da nu mazəi a ran ho tətə thoho gá 'daqui. Nguetho zəi guidi huɛgä ne gue'bə go má hin'yə ra ximhäi. ²⁵ Ma Hogata a i, nu ra ximhäi hingui pə'a i. Pə nugä dí pə'a i, ne ɯ 'da gá 'daqui i pədi gue gue'e guá pəngä. ²⁶ Nugä dá japi bi bə'a i, ne man'da man'da ga japi da bədi gätho nin ho, gue da zä dín ja xən ho nin huɛcate bə mbo yú mbəi ɯ, tengu tho bə nan jagä nin huɛcate. Ne dan zəp bə ja yú mbəi ɯ, bi 'yemp'a rá Ta.

18

Bi fənt'a ra Jesús

¹ Nu'bə mí jua'a bin yəui rá Ta, dá mbähmbe ra Jesús bəya dyə xədihe, dá 'daxhe n'da ra t'əhyɛ gue ra Cedrón, ne dá cəthe bə ja n'da ra nuəndät'o. ² Nu'a ra Judas, gue'a dí dā a ra Jesús, mí pəpə ja ra nuəndät'o nguetho zəi mí pähmbe bə ra Jesús. ³ Nu yə fariseo ne yə dambäjä bá pəhn'də 'da yə dofui ne mī'da yən 'yohə gue bán 'yohə ra Judas. Gätho i hə yə sibi ne yú juai. ⁴ Nu ra Jesús i pədi gätho 'bə'a dín ja ngue da t'ørpe. Janangue'a bi mba bin c'athə, ne bi 'yän'də:

—To'o guí homhbə, bi 'yɛmbi.

⁵ Ne bi dā ɯ:

—Dí homhbə ra Jesús ra mɛngu bə Nazaret, bi 'yɛn'ɯ.

—Guecä, bi 'yɛn'a ra Jesús bəya.

Ne i 'bähmbə bə ra Judas gue di dā. ⁶ “Guecä,” bə mí 'yɛn'a ra Jesús, 'bex bi goh yú xətha ɯ yən hyonte ne bi 'ya ɯ bəya nangue ra mbidi. ⁷ Nu ra Jesús bi ma mahən'a:

—To'o guí homhbə.

Ne bi dā ɯ:

—Dí homhbə ra Jesús ra mɛngu bə Nazaret, bi 'yɛn'ɯ.

⁸ Nu ra Jesús bi dät'ɯ bəya:

—Ya dá xi ahə, guecä. Pə nu'bə hɔngdä guí honjə, hinga nɛhya ma xədi guí sixhə, bi 'yɛna.

⁹ Ne guehna bi man na ra Jesús bin theui a bi xih rá Ta 'bə mín yəui, ngue xí 'yɛmbi: “Gätho gá 'daqui xinga n'da ga 'bədi,” xí 'yɛmbi. ¹⁰ Nu ra Simón Pedro bəya bi gəx a rá juai mí hə ne bi 'yespa rán 'yɛizagu a rá 'yɛhe ra dambäjä, rá thuhu Malco a. ¹¹ Pə nu'a ra Jesús bi 'yemp'a ra Pedro:

—Fo'ts' ni juai a nin t'ojuai. Nuna ra mbohi xən zənga ma Ta ha hinga sigä na, bi 'yɛmbi.

Bi ts'ix bə 'buh ra hmumbäjä a ra Jesús

¹² 'Bex bi bənt'ɯ yə dofui ne ɯ yú hmu ne yə policía bi mbən ma mī-judiohe, ne bi du'ti. ¹³ M'bet'o bi zixpə 'buh ra Anás rá ndəhyä a ra Caifás, ne nu'a ra Caifás, ra dambäjä a ra jəya a. ¹⁴ Guehna ra Caifás ngue xí xi ɯ yú mī ngəpihə, gue man'da xən ho 'bə n'datho da du, xinda gue'bə gätho ga juahmbə.

Nu ra Pedro bi gən'a ra Jesús

¹⁵ Nu ra Simón Pedro, nēcä bəya, dá tən'be ra Jesús. Ne madim pə'be a ra dambäjä, janangue'a bi zä dá cət'a bə bi mba ma cət'i a ra Jesús bə mbo rá mbä't'i a rá ngu ra dambäjä. ¹⁶ Pə nu ra Pedro mí 'bäpə thi bə ja ra goxthi. Pə dá pəngä bəya gue dá əp ra mate a ra mbəngoxthi, janangue'a bi zä bi yət'ambo ra Pedro bəya. ¹⁷ Nu'a ra mbəngoxthi bəya, gue n'da ra xisu, bi 'yemp'a ra Pedro:

—Nu'i ha hinga gue'e rá xədi'i nə ran 'yohə, bi 'yɛmbi.

Nu ra Pedro bi dät'a:

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yɛna.

¹⁸ Madin təspihə ɯ yú 'yɛhe ra dambäjä ne yə policía a ra Pedro, nubə ja ra sibi xí 'yudi, nguetho xən sɛ.

Nu ra hmumbäjä bi juənba ra Jesús

19 Nu ra dambäjä bi 'yänna ra Jesús to'o gätho i tenni, ne bi 'yänni 'be'a ním hma im ma 'bú in xänbate.
20 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nugä zäi dá mam bú ja ma nijähu nepu ja ra danija, gueru zäi dim peti gätho ma mijudíohu. Njam'bú dá mangä bú njongui 'búh yu ja'i. 21 Ne ndetho guí ängui 'be'a dá mam 'bú mán xänbate. Nde'bú gui 'yän'du bi 'yöh mam hmangä. Nu'u i pädi 'be'a dá mangä u, bi 'yëna.

22 Ne nu'a ra Jesús 'bú mí dät'a ra dambäjä, ne nu'a n'da ra ngurpa dofai bi mbemp'a rá hmi, bi 'yëmbi:
—Hanja ngubu gá xih ra dambäjä, bi 'yëmbi.

23 Nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Nu'bú ja 'be'a dá mangä gue hingui ho, dami ma. Pe nu'bú nte dá mangä, hanja gní pegbi, bi 'yëmbi.

24 Nu ra Anás búya bi mbénhna ra Jesús bú 'búh ra Caifás, rá mi dambäjäui.

Nu ra Pedro bi gôm mahôn'a ra Jesús

25 Ne mí 'bäpu ra Simón Pedro madín taspí a. Ne ä'n'du i 'bähmbu:

—Ha ne'e rá xädi'i nu.

'Bex bin cöni:

—Hinga guecä, ëna.

26 Nu'a n'da rá 'yëhe ra dambäjä búya, gue dim meniui a ra 'yëhe xí 'yespa rá zagu ra Pedro 'bú mí 'yëna da yän'a rá Hmu, bi 'yëmbi:

—Ëna gue'e dá nu a bú ja ra nuändät'o, bi t'ëmp'a ra Pedro.

27 Ne bin côm mahôn'a ra Pedro. 'Bex bi mbah ra tamfö.

Nu ra Pilato bi juqna ra Jesús

28 T'uxuditho bá ts'i bú ja rá ngu ra Caifás a ra Jesús, ne bi ts'ix bú ja ra nguts'ut'abi. Pe nu ma ngurpihe dyu judíohe dyu israelhe, him bi yuzehé bú mbo nguetho ën yän t'ëdi din ts'on yá ja'i 'bú da yurpu ja yá ngu u hing yu judío, ne hin da zä da zi ran ts'ihme nangu ran dābaxjua

'bú xtán yurpu mbo. 29 Janangue'a nu ra ts'ut'abi Pilato, bi mba bú thi gue da zo u yu yäpate, ne bi 'yän'du:

—'Be'a gní yäfu a ran 'yohu, bi 'yëna.

30 Ne bi dät u ma ngurpihe:

—Nu'bú hin gra ts'om'bäi, hin xcä dá ahú 'bú, bi 'yë'n'u.

31 Ne nu ra Pilato bi 'yëmp'u:

—Dami sixhu 'bú, ne gui juänbahú nangué nin t'ëdi zehéhu, bi 'yëna.

Ne nu ma ngurpihe bi dät'a:

—Pe hin'yu man t'ëdizehéhe gue'a ga hohe n'da, bi 'yë'n'u.

32 Nu'a bi man'u bin theui a bi man a ra Jesús 'bú mí ma 'be'a mán däte dí du a, gue da mba ma cuati bú ja ra pont'i. 33 Nu ra Pilato bi mbeng mahôn'a bú ja ran ts'ëmbate ne bi 'yänna ra Jesús:

—Nu'i ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yëmbi.

34 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha guím bënë 'be'a guím ma, uague n'dan'yo bi xi i nanguécä, bi 'yëmbi.

35 Nu ra Pilato bi 'yëm búya:

—Hin drá judíogä. 'Be'a gá 'yöt'e tha, ngue bi dá'a ua ni mijudíohu ne ni dambäjähu.

36 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hin dám hmuts'ut'abigä ua ja ra ximhäi. Nu'bú xcám hmuts'ut'abigä ua, xtín tunhdu u ma ja'igä u bi bëndgui 'bú, ne hin xtí dägä ua 'bú. Pe nu ma ts'ëdigä him bi nequi ua ja ra ximhäi a, bi 'yëna.

37 Nu ra Pilato bi 'yëmbi mahôn'a:

—Ha majuañi grá hmuts'ut'abi 'bú, bi 'yëmbi.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Majuañi guím ma gue drá hmuts'ut'abigä ne gue'a dám 'bucä ua ja ra ximhäi, ne gue'a ná ëcä ua gue ga u'a majuañi. Nu'u to'o in nde da bá'a majuañi, da 'yömanho a dím mangä u, bi 'yëna.

38 Nu ra Pilato i ëna:

—Be'a maha a majuaṇi, njon da zā da bādi nda'a a majuaṇi, bi 'yēmthoho.

Bi ts'ānba rán unbi ra Jesús

Nε nu'bḡ mí jua'a bi man ra Pilato, bi mba bḡ thi din yāḡḡ ḡ yá yapate mahōn'a, nε bi 'yēmp'ḡ:

—Nte mán ts'o dá tṇbi. ³⁹ Pε nu'ahḡ zai guí xijḡ ga thōc'ahḡ n'da ra ofādi 'bḡ bi dāt' ra pa ran dābaxjua. Ha guín ndehḡ ga thōc'ahḡ ni hmuts'ṭ'abihḡ, bi 'yēna.

⁴⁰ Nε bi mbēdi bi mbafi nts'edi ḡ, bi 'yēn'ḡ:

—Hin'na, hinga gue'a, pε nu'a ra Barrabás, gue'a gui thōgahe a, bi 'yēn'ḡ ma ngərpihe.

Nu ra Barrabás, n'da ra hyote a.

19

¹ Nu ra Pilato bi manda dí fēi a ra Jesús. ² Nu yḡ dofēi bəya bi 'yōrpa n'da ra corona gue yḡ 'yḡ'uṇi, nε nts'edi bi huspa rá yḡ ra Jesús. Nε bim pārba n'da ra 'bō't'e xḡn jəpoi tengu dim pāt' yḡ hmuts'ṭ'abi. ³ Nε bi den bəya nε bi 'yēnsa yá biba, bi 'yēmbi:

—Biba, grá hmuts'ṭ'abi yḡ judío, bi 'yēmbi. Nε bi mbε'mi bəya ngue yḡ 'yε.

⁴ Bi mba bḡ thi mahōn'a a ra Pilato, bin yāḡḡ ma ngərpihe:

—Nuya ga dā ahḡ na ran 'yohḡ, dami pāḡmbḡ nte dá tṇba n'da ran ts'o gue xḡ 'yōt' na, bi 'yēna.

⁵ Bi ts'ix bḡ thi ra Jesús bəya, ya i hu'ts' ra corona ngue nt'ōt'e yḡ 'yḡ'uṇi, nε he ra 'bō't'e xḡn jəpoi.

—I 'bācua na ran 'yohḡ ya, bi 'yēn'a ra Pilato.

⁶ Nu'ḡ yḡ dāmbāja nε ma ngərpihe 'bḡ mín nu a ra Jesús, nts'edi bi mbafi, nε xḡn ngu yḡ nidi bi 'yēna:

—Dá du, dá 'dōm'pḡ ja ra pont'i.

Nu ra Pilato bi 'yēmp'ḡ bəya:

—Dami sizeheḡ 'bḡ guín nde gui cuathḡ bḡ ja ra pont'i, nguetho nugā hin te dá tṇbā n'da ran ts'o xḡ 'yōt' na, bi 'yēmp'ḡ.

⁷ Nu'ḡ ma ngərpihe bi dāpəya:

—Nugāhe i jaje n'da man t'ēdihe gue da du n'da im ma tengu im ma na, nguetho bi manse gueḡ rá Ts'ṭ'ṭ'ḡ Oja, bi 'yēn'ḡ.

⁸ Nu'bḡ mí 'yō a ra Pilato mí ḡn'a ra Jesús gue rá Ts'ṭ'ṭ'ḡ Oja a, man'da bi zu a. ⁹ Nε bi zix pḡ mbo ja ran ts'ēmbate mahōn'a a ra Jesús, bi 'yānni:

—Hapḡ ε majuaṇi guí nets'i.

Pε nu ra Jesús him bi dāti.

¹⁰ Nu ra Pilato bi 'yēmp'ḡ:

—Hanja hin gní thārcagui. Ha hin guí pādi ja ma ts'edi ga cuat'a bḡ ja ra pont'i, nε ja ma ts'edi ga xoc'a bḡ, bi 'yēmbi.

¹¹ Nu ra Jesús bi dādi:

—Hin xtín ja ni ts'edi nε nte sā gui 'yōrque 'bḡ hin xtán zān Oja 'be'a gui 'yōrque. Pε nu'ḡ bi dāgā ua, man'da ja yḡ ts'oqui ḡ xinda gue'e, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹² Nε nubəya nu ra Pilato ḡmmε bi hyoni 'bεpḡ dí hyētho a ra Jesús. Pε nu ma ngərpihe nts'edi bi mbafi, bi 'yēn'ḡ:

—Nu'bḡ gui hyet na, nin sūiui a ma hmuts'ṭ'abihḡ ra César 'bḡ. Nguetho nu'bḡ 'bō'o da ma gue im hmuts'ṭ'abi zεhe din sḡhmi a ra César 'bḡ, bi 'yēn'ḡ.

¹³ Nu'bḡ mí 'yōhḡ na ra Pilato, bá si bḡ thi mahōn'a a ra Jesús bḡ ja rá ngun'yu ran juānbate magats'i, dí ḡmfe ma ndehe Gabata. Nε bi hyux ra Pilato bḡ ja rá mēxa ran juānbate. ¹⁴ Nu'a ra pa a, i pa ma hoqui yḡn ts'ihmε da ts'i 'bḡ bi hyats'i, nange ran dābaxjua. Nε di 'bēh mits'ḡ da zōn i huxhyadi. Nε nu ra Pilato bi 'yēmp'ḡ ma ngərpihe:

—Nuya 'bācua na ni hmuts'ṭ'abihḡ, bi 'yēmp'ḡ.

¹⁵ Pε nts'edi bi mba ḡ:

—Dá du, dá duhma, dá 'dōm'pḡ ja ra pont'i, bi 'yēn'ḡ.

Nε nu ra Pilato bi 'yēmp'ḡ:

—Hanja gní 'yēnjḡ gam ma da 'dōm'pḡ ja ra pont'i ni hmuts'ṭ'abihḡ, bi 'yēmbi.

Pε nu yu dambäjä bi dadi:

—Njongui 'bucua man'da ma hmuts'ut'abihe, hont'a ma hmuts'ut'abihe bu Roma ngue ra César, bi 'yεn'.

¹⁶ Nu ra Pilato buya bi 'yot'a bi nde yu mbäjä, bi manda dí cuati bu ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi ts'ix buya.

Bi mba n'dø'mi bu ja ra pont'i ra Jesús

¹⁷ Ne bi zix yu dofai a ra Jesús buya, ne i tuzehε rá pont'i bu ní mba, da zøm bu ja n'da ra nyuni t'εmbi Gólgota, nde da ma ra Nyuni nyaxmu. ¹⁸ Ne nu'bu mí zøm bu, bi mba n'dø'mi ra Jesús bu ja ra pont'i. Bim 'bä inde rá pont'i, ne n'da an 'danguadi bim 'bä u mi'da yu pont'i, bi guarpu u mi yoho.

¹⁹ Nu ra Pilato, bi 'yo't'a n'da ram hma bi 'yεna: “Nuna ra Jesús ra mεngu bu Nazaret, rá hmuts'ut'abi yu judío na,” bi 'yo't'i. Ne nu'a ra t'ohni bi mba n'dø'mi bu ja ra pont'i.

²⁰ Xu ngu ma mijudíohe dy is-raelhe bi nu buya 'be'a nt'o't'i bu, nguetho mbe ndehnini tho bu. Ne nt'o't'i nange ma ndeshe ra hebreo, ne yá nde yu mεngu bu Grecia gue ra griego, ne yá nde yu mεngu bu Roma gue ra latín. ²¹ Nu'bu yu dambäjä buya bi 'yεmp'a ra Pilato:

—Hanja gá 'yo't'i gue ma hmuts'ut'abihe. Pε dami hoqui da ma: “Bi manse: Nugä drá hmuts'ut'abi yu judío,” da 'yεna, bi 'yεn'.

²² Pε nu ra Pilato bi dat'.

—Ya nt'o't'i 'be'a dá o't'ä, dá guet'a, bi 'yεmthoho.

²³ Nu'bu mí cuar bu ja ra pont'i ra Jesús, nu yu dofai buya bi gaspa yá he, goho munts'i bin ja yá he, n'da ngu n'da yu dofai n'da n'da munts'i bi gax'u. Pε nu rá pahni rám 'bexøts'e hin hapu ma zøte a. ²⁴ Janangue'a bin 'yεmzehe u:

—Nde'bu ga øth bu n'da ran taha to'o da bøni din theui rá pahni na.

Ne nu'a bi man'bu bin theui a mán t'o't'i bu ja rá t'ohni Ojä gue njabu da 'yot'u, mi εna: “Bi mba ma darqui ma he, n'da a n'da munts'i bi gax'u 'da. Pε nu'a mam 'bexøts'e bi t'ot'a n'da ran taha to'o da gats'i,” mí εn rá t'ohni. Gue'a bi 'yot' yu dofai a.

²⁵ Nuya mí 'bäpu ja ra pont'i rá mbe ra Jesús ne a rá juhue, ne'a ra María rá bømbe a ra Cleofas, ne'a ra María ra mεngu bu Magdala a. ²⁶ Ne nu'a ra Jesús 'bu mín nu a rá mbe, necä gue madí huegä, bi xi a rá mbe buya:

—Ma mbe i, dami 'yεmbi ni ts'ant'u nu ma xädi guí 'bähmi, bi 'yεmbi.

²⁷ Ne bi 'yεngä ra Jesús buya:

—Dami bæni tengu'bu ni mbe nu ma mbegä, bi 'yεngui.

Ne 'bex dá sixä bu ja ma ngu buya, ne dá jamansu a.

Bi du ra Jesús

²⁸ Ne nu'bu mí man a ra Jesús bi bah paya gue bi juah rá 'befi mí mam bu ja rá T'ohni Ojä gue din ja. Ne bi 'yεm buya:

—Dí tuthe, bi 'yεna.

Ne'a bin theui a mán t'o't'i a bi ma. ²⁹ Ne mí høpu n'da ra t'axaro i po ra guindät'o xan ju. Nu'bu mí 'bäpu buya bi gäp bu ja ra guindät'o a n'da εna ra funjo gue bi zinni, bi fospa rá yä ra xithi buya ne bi hyurpa rá nde ra Jesús da zøts'i. ³⁰ Nu'bu mí zøts'a ra Jesús:

—Ya bi guah ma 'befi, bi 'yεna.

'Bex bin ye'mahäi rá yä, ne bi unse rá te bi du buya.

Bin sänba rá 'bøts'e ra Jesús

³¹ Nu ma ngurpihe hingui ndepe da guathoho bu ja yu pont'i u yu jä'i 'bu ya xu hyats'i, nguetho gue'a ra pa a ya man'da tate nange ra dampeti. Janangue'a bi t'äp ra mate ra Pilato da mba n'uacpi yä juängua gue da du n'dihi u, ne da mba ma tongui buya. ³² 'Bex bi mba u yu dofai, ne bi 'uacpa yä juängua u yoho mí cuarpu ja yu pont'i guepu

mí 'bäh rá pont'i ra Jesús. ³³ Pɛ nu'bɛ mi zøm bɛ cuat'a ra Jesús, bi nu gue ya xí du, janangue'a him bi 'uacpa yá juàngua a.

³⁴ Pɛ nu'a n'da ra dofui bi sɛnba rá 'bi'bøts'e ra Jesús a ra ts'at'ɛgui. 'Bex bi bøn ra ji nɛ ra dehe. ³⁵ Nɛ nugä gätho dá nuse 'bɛ'a bi t'ørpa ra Jesús. Janangue'a majuani na dí o't'ä ya. Nɛ guehna dí o't'ä na n'dahma da zä gui 'yɛc'yɛihɛ. ³⁶ Nɛ nu 'bɛ'a gätho bin ja, bin thɛui a mán t'o't'i bɛ ja rá sœcuə Ojə gue din ja. Nɛ man t'o't'i: "Xínga n'da rá do'yo da mba n'uacpi," mí ɛn ra t'ohni. ³⁷ Nɛ man'da bi hmam bɛ ja rá T'ohni Ojə, bi 'yɛna: "Nu'u di ɛcpi da nu gue gue'a bi mba ma sɛnbi ra ts'at'ɛgui rá 'bøts'e," mí man'a ra T'ohni.

Bi t'ä'a ra Jesús

³⁸ Nɛ nubɛya nu ra José ra mɛngu bɛ Arimatea, nu'a n'da rá 'yɛc'yɛi ra Jesús, pɛ him mi ma gue mí ɛc'yɛi nguetho mí su ma ngɛrpihe, pɛ nuya bi 'yäp ran t'ɛdi ra Pilato di tongba rá ngøc'yɛi ra Jesús bɛ ja ra pont'i da 'yägui. Nɛ nu'bɛ mín t'un ran t'ɛdi ra José, bi mba bɛya nɛ bi tongba rá ngøc'yɛi ra Jesús. ³⁹ Nɛ bá ɛh ra Nicodemo bɛya, gue gue'a xí zøm bɛ mí 'bɛh ra Jesús n'da ra xui. Nɛ i tu ra 'yɛthi ɛmmɛ i yɛman'u, mɛɛ 'däte ma 'det'a kilo nan hyɛ, ma thäpi ra mirra a ra áloes. ⁴⁰ Nu'bɛ mi mbantpa rá ngøc'yɛi ra Jesús ra hoc'bøt'e xɛn ho, nɛ bi 'yɛrpa ra 'yɛthi guepɛ ním fɪx ra 'bøt'e, tengu zäi dí øthe dyɛ judíohe 'bɛ dí ähmbe n'da ra du. ⁴¹ Nɛ i ja bɛ n'da ra mba'ye jombɛ ja ra pont'i xí 'døm'ma ra Jesús, nɛ nubɛ häi oqui bɛ n'da ra hyädo ngue ran 'yägui, mahoqui pɛ njon ní 'yo bɛ n'da ra du. Nɛ jabɛ n'da ra nuəndät'o bɛ rá goxthi a ra hyädo gue ran 'yägui. ⁴² Nɛ nu'a ra pa man'da täte thohe nangue ran dābaxjua ɛ ma guepɛ da mbɛdi. Janangue'a bi cɛt'a n'dihi

bɛ ja ra hyädo a rá ngøc'yɛi ra Jesús, nguetho hinga yatho bɛ.

20

Bi dāmbɛni a ra Jesús

¹ T'ɛxuditho domingo hin ní nɛc ra häi nu ra María ra mɛngu bɛ Magdala bi zøm bɛ ja ran 'yägui. Bi nu gue xí mba njɛnni a ra xɪndo mí juax bɛ ja rá goxthi ran 'yägui. ² Bá pengui nɛ bán tihi, bi zøm bɛ mí 'bɛbe ra Simón Pedro nɛ bi 'yɛnc'be:

—Bin jɛc ma Hmuhɛ. Nɛ hin dí pādi hapɛ bi thux ya, bi 'yɛnc'be.

³ Dá mbɛ'be bɛ ja ran 'yägui bɛya. ⁴ ɛmmɛ dán ti'be, bin ts'ogui ts'ɛn ra Pedro, nɛ m'bet'o go dá sɔngä bɛ ja ra hyädo. ⁵ Dá c'ä't'ä bɛ mbo dá nu hɔnt'ɛ yɛ 'bøt'e cɛx bɛ ngue xí 'bant'i. Pɛ him 'bex dá cɛt'ä mbo. ⁶ Nɛ nu'bɛ mí zøm bɛ ra Simón Pedro, 'bex bi ɛntho bɛ mbo, nɛ'a bi nu cɛx bɛ yɛ 'bøt'e. ⁷ Nɛ nu'a n'da ra 'bøt'e xí 'banba rá yə ra Jesús n'danni mí cɛts'i, ma do'mi a. ⁸ Nɛcä dá cɛt'ä mbo bɛya, madague'bɛ m'bet'o dá sɔngä bɛ. ⁹ Nɛ nu'bɛ má nu 'bɛ'a di ja bɛ, dá ɛc'yɛigä gue majuani bi dāmbɛni a ra Jesús. ¹⁰ Dá peng'be bɛ ma ngu'be bɛya.

Nu ra Jesús bi nɛqui bɛ mí 'bä a ra María

¹¹ Pɛ nu'a ra María bi gotho bɛ ja rá goxthi ra hyädo nɛ i zoni nɛ di c'ərpɛ mbo. ¹² Nɛ bi nu yoho yám 'bɛhni Ojə mahɛts'i i he yɛ t'axcahe. I hupɛ n'da bɛ mí ja rá yə ra Jesús nɛ hupɛ man'da bɛ mí ja yá gua. ¹³ Nɛ bi xi a ra María:

—Grá xisu, hanja gná zoni, bi 'yɛmp'a.

Nɛ nu ra María bi dät'ɛ:

—Nguetho bin jɛc'a ma Hmu nɛ hin dí pādi hapɛ bi thuts'i, bi 'yɛna.

¹⁴ Nɛ nu'bɛ mín hannu ra María, bi nu ra Jesús i 'bäpɛ. Pɛ him mí pādi gue gue'a. ¹⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Grá xisu, hanja gná zoni, to'o guí honi, bi 'yɛmbi.

Pɛ nu ra María mím bɛni gue gue'a ran 'yohɛ di jamansu ra nuandát'o. Janangue'a bi 'yɛmbi:

—Nu'bɛ gue'e gá jɛga ma Hmu, dami 'yurqui ts'ɛ hapɛ gá pɛgui nɛ ga tuxä, bi 'yɛmbi.

¹⁶ Nɛ nu ra Jesús bi ndɔnba rá thuhu:

—María, bi 'yɛmbi.

Nu ra María 'bɛx bi 'bät't'i xɛn ho bɛya, bi nu nɛ bi 'yɛna:

—Raboni, nde da ma, “Xänbate i,” bi 'yɛmbi.

¹⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Pɛ hingui sä 'bɛxque gui thäcä ya nguetho di 'bɛh mí ts'ɛ ga mba bɛ bí 'bɛh ma Ta. Janangue'a 'bɛ ní mbahma bá xi ɛ ma cuui ga pengbɛ bí 'bɛh ma Tagä, nɛ ahɛ ní Tahɛ a, nu'a ma Ojägä a, nɛ ahɛ ní Ojähɛ a, bi 'yɛmbi.

¹⁸ Nu'a ra María ra mɛngu bɛ Magdala bi mba bɛya, nɛ bi xije dyɛ xädihe gue bi nu ra Hmu nɛ bi xije 'bɛ'a bi man'a.

Nu ra Jesús bi nɛqui bɛ mí 'bɛ ɛ yá xädi

¹⁹ Nɛ nu'bɛ mím de guet'a ra pa domingo, nthɛ't'i yá jut'i ra ngu bɛ däm 'bɛhmbe nguetho dá su ma ngɛrpihe, nɛ nu'bɛ má nuhe, 'bä inde bɛ dí 'bɛhmbe ra Jesús. Nɛ bi 'yɛna:

—Daman johyahɛ, bi 'yɛnje.

²⁰ Nɛ nubɛya bi 'yurcahe yá 'yɛ guepɛ xí 'dɔmbi, nɛ rán zɛ'bɔts'e guepɛ xín sɛnba ra ts'ät'ɛgui. Nɛ nu'bɛ má nuhe, dá pɛhmbe majuaɲi ma Hmuhe a, nɛ ɛmmɛ dán johyahe bɛya. ²¹ Nɛ bi ma mahɔn'a ra Jesús:

—Daman johyahɛ. Nɛ tengu tho bɛ í 'dac ra 'bɛfi ma Ta dá jap yɛ jä'i ua ja ra ximhäi da badi, nguthogä dí 'da ahɛ ra 'bɛfi gui jafɛ yɛ jä'i ua ja ra ximhäi da badi, bi 'yɛnje.

²² Nɛ nu'bɛ mí jua a bi man na, bi huigähe ran dahi n'da ngu n'dagähe bɛya.

—Dami hyamhbɛ rá Hogandähi Ojä, bi 'yɛnje. ²³ Nu'a to'o di päh yá mbɛi nangue yá ts'oqui, i ja nin t'ɛdihɛ gui xihmbɛ ma punbi a. Pɛ nu'a hin di päh yá mbɛi nangue yá ts'oqui, i ja nin t'ɛdihɛ gui xihmbɛ him ma punbi a, bi 'yɛnje.

Bi hyaxanjuɲi a ra Tomás

²⁴ Pɛ nu ra Tomás gue'a i t'ɛmbi ra Go a, n'da ma mixädihe, njo'o bɛ 'bɛ mí nɛqui ra Jesús. ²⁵ M'bɛjua bɛya dá xihmbe ra Tomás:

—Nugähe dá nuhe ra Hmu.

Pɛ nu ra Tomás bi 'yɛna:

—Pɛ nugä dí ɛna him majuaɲi a guí xijɛ hinda hɔnt'bɛ gan nuse hapɛ bim fospa yɛ clavo yá 'yɛ, nɛ ga fospa ma saha hapɛ bim fox yɛ clavo nɛ ga fot ma 'yɛ bɛ ja rá 'bi'bɔts'e, sä ga ɛc'yɛi 'bɛ, bi 'yɛnje.

²⁶ Nu'bɛ mí dät'an hyäto pa bɛya däm petihe mahɔn'a. Nɛ'a ra Tomás. Nɛ nthɛ't'i yɛ jut'i tengu mam'bɛt'o, pɛ xɔ bi nɛqui bɛ ra Jesús mahɔn'a, bim 'bä inde bɛ dí 'bɛhmbe.

—Daman johyahɛ, bi 'yɛnje mahɔn'a.

²⁷ Nu'a ra Jesús bɛya bi xi a ra Tomás:

—Dami fos' ní saha ua bim foscä yɛ clavo nɛ guin nu ma 'yɛ, nɛ bá 'uät ní 'yɛ gui fo'ts'ua ja ma 'bɔts'e. O guí ɛna him majuaɲi pɛ dami 'yɛc'yɛi, bi 'yɛmbi.

²⁸ Nu ra Tomás bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, ma Ojä i, bi 'yɛna.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Tomás, guí ɛc'yɛi ya nguetho ya gá nugui. Pɛ nu'a to da 'yɛc'yɛigui 'bɛ nte ní nu, man'da di jap Ojä ɛ, bi 'yɛmbi.

'Bɛpɛ án t'o't' na ra søcuɔ

³⁰ Pɛ nu'a yɛ hyonya nt'ɔt'e dá nuhe bi 'yɔt' ra Jesús, hinga gätho dá o't'ä ua ja ra søcuɔ. ³¹ Pɛ hɔnt'ɛ 'da dá o't'ä dí ja ahɛ gui 'yɛc'yɛihɛ gue majuaɲi ra Cristo a ra Jesús rá Ts'unt'ɛ Ojä a. Nɛ nu'bɛ gue'a gui 'yɛc'yɛihɛ din 'da ahɛ ra 'da'yote mazai.

21

Bi ñequi ra Jesús bñ ndenthe

¹ M'bejua bñya dá nuhe ra Jesús mahøn'a, bi jaje dá pñmbe man'da xñn ho bñ ja ra dñdehe Tiberias, n'dat'a ra dñdehe Galilea. Nε ga xi ahñ gñtho bin ja. ² Mñn 'yohe ra Simón Pedro nε ra Tomás i t'εmbi ra Go, nε ra Natanael ra mεngu bñ Caná ra xεqui Galilea, nε man 'yohugä yä ts'unt'ñ gä'be ra Zebedeo, nε mí yoho ma mixädihe. ³ Nε nubñya bi 'yεnje ra Simón Pedro:

—Nugä ga mba na 'bahuä, bi 'yεnje.

—Ga mbähä 'bñ, dá εmfe.

Dá mbähmbe bñya 'bex dá huhe n'da ma mbosahe. Pε gñtho ra xui nte dá thehe yñ huä. ⁴ Nε nu'bñ mí hyax bñya mí 'bäpñ ndenthe a ra Jesús. Pε nugähe him 'bexque dá pñmbe gue gue'a. ⁵ Bi 'yεnje ra Jesús:

—Gyñ ts'unt'ññ, ha nte gä theñ yñ huä.

—Hñn'a, dá εmfe.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yεnje bñya:

—Pε dami 'yεnt ni xit'ññ bñ ja rán 'yεi ra mbosa, nε 'bex gui theñ bñya.

Dá øthe a bi xije ra Jesús, nε εmme xñn ngu dá thehe yñ huä, him mí sä ga juxhe ra xit'ñ. ⁷ Nε nugä gue madi huεgä ra Jesús, dá εmp'a ra Pedro:

—Guehnñ ma Hmuhñ nñ.

Nu'bñ mí 'yøh ra Simón Pedro gue gue'a ra Hmu a, 'bex bi hye rá he nguetho xí mbøgue. Nε bin säcpñ ja ra mbosa gue bi zøn'a n'dihi bñ i 'bäh ra Jesús. ⁸ Pε nuje dá cohmbbe bñ ja ra mbosa, zñn jante dá sømhbe bñ ndenthe nguetho dí jut'ähe ra xit'ñ nε yupñ yñ huä. Nε hinga yatho ndenthe, mbε n'da ciento metro. ⁹ Nε nu'bñ mí zøm bñ ndenthe ra mbosa mí huhe, dá nuhe n'da ra sibi i zø bñ, nε n'da ra huä i oxpñ ja yñ dεspi, nε mí oxpñ ra hme.

¹⁰ Nε nu ra Jesús bi 'yεnje:

—Bá cñ 'da ni huäññ xcá theñ.

¹¹ Nu ra Simón Pedro bñya, bi mba bá jut'a ra xit'ñ bñ ja ra häi i yuh yñ huä, n'da ciento nε yote ma 'dε'ma hyu yñ huä xñn ndoho. Pε hin hapñ bi xεt'a ra xit'ñ. ¹² Nu ra Jesús bi xije:

—Ba εhmbñ dan sihmehñ, bi 'yεnje.

Pε xínga n'daje xcá änhde to'o a, nguetho dá pñmbe gue gue'a ma Hmuhe. ¹³ Nε bi mba bñ zø ra sibi a ra Jesús bi hyäc ra hme, nε bi 'daje, nε ra huä.

¹⁴ Nε ná hyundí dá nuhe ra Jesús bñya gue bin 'yuse, gue'bñ go mí dambēni bñ ja rán 'yägüi.

Iyqui ra Jesús a ra Simón Pedro

¹⁵ Nu'bñ mán niyāhe, nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra Simón Pedro:

—Simón rá ts'unt'ñ i ra Jonás, ha man'da guí numanhogui xinda guehya 'da.

Nu ra Pedro bi 'yεmp'a:

—Hāha ma Hmu i, guí pñdi gue dí numanho i.

Nu ra Jesús bi 'yεmb bñya:

—Dami 'uññ ñ ma t'ñdε'yo, nangue mam hmangä gui xñnba yñ jñ'i i εc'yεigüi.

¹⁶ Ná yondí xø bi 'yεmp'a:

—Simón rá ts'unt'ñ i ra Jonás, ha majuñni guí numanhogui.

—Hāha ma Hmu i, guí pñdi gue dí numanho i, bi 'yεmbi.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Dami fñh ma dε'yo 'bñ.

¹⁷ Nε ná hyundí bñya bi 'yεmbi:

—Simón rá ts'unt'ñ i ra Jonás, ha guí numanhogui, bi 'yεmbi.

Nε bi du rá mbñi ra Pedro, nguetho ya ná hyundí bi 'yñn 'bñ i numanho. Nε bi ðati:

—Ma Hmu i, gñtho guí pñdi, guí pñdi dí numanho i.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi mahøn'a:

—Dami 'uñññ ma zñ dε'yo dadí huεcä. ¹⁸ Nu'bñ gmñn ts'unt'ñ zñi gán 'yose hønbn go hapñ guññ nde guí mba, nε guí tuzεhe rá ngñt'i ni foho.

Pε nu'bu gán dác'yēi gui ینگ ni 'yε nε n'dan'yo da tut'i i, nε da zix'i i hapu hin guín nde gui mba, bi 'yεmbi.

¹⁹ Guehna bi man ra Jesús, gue da bah ra Pedro 'be'a nín dāte da nu a, nε gue'a dí 'yudi xan hotho Oja a. Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra Pedro mahon'a:

—Dami tenguí gui thoc'a ma 'befigä, bi 'yεmbi.

Bi t'än'na ra Jesús nangué a ra Xuua

²⁰ Nε nu'bu mí dū'mi bi den buya bi nyεgui, bi nugä gue nεqui dí tet'i, guecä madí huεgä ra Jesús, ngue 'darpu xtä hu'be bu ja ra mεxa 'bu män sihmehe gue'bu má änni to'o di dā a. ²¹ Nε nu'a ra Pedro 'bu mín nugui dí tet'i, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ma Hmu i, 'be'a nín dāte xin da nu na ra Xuua, bi 'yεmbi.

²² Nu ra Jesús bi dāti:

—Nu'bu ma pähä di 'butho ua gue'bu go dá sōcä mahon'a, hin ni 'befi gui 'yängui. Pε nu'a ni 'befi gui tenguí gui thoc'a ma 'befi, bi t'εmbi.

²³ Pε janangué'a mi manse yu 'yεc'yēi gue njām'bu ga tugä. Pε hinga ngubu bi man ra Jesús, pε bi 'yεna: “Nu'bu ma pähä di 'butho ua gue'bu go dá sōcä mahon'a, hin ni 'befi gui 'yängui,” xí 'yεmp'a.

²⁴ Guecä rá xädigä gue bi man ra Jesús, nε guecä xin dí o't' na ra sōcuä 'be'a dá nu gue majuañi bin ja. Nε dí pähmbe majuañi na dí o't'ä ya. ²⁵ Nε xan ngu mi'da yuñ t'öt'e bi 'yöt'a ra Jesús. Pε nu'bu gätho xcä o't'ä, hinga xöt'a gätho xtín ja ua ja ra ximhäi 'bu. Nε hōnt'a dí xi ahya.

HECHOS Yán t'òt'e yá 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba êh rá Hogandähi Oja

¹ Nu'i Teófilo, rá mbädi ra sœcuä dá o't'a'i mäm'bet'o, dá xi'i gätho bi 'yòt' ra Jesús nu'bü mi dämp' rá 'bëfi. Nê dá xi'a'i gätho ngue bi ma 'bü mín xänbate. ² Nê dá xi'a'i gätho bi 'yòt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahëts'i. Nê nu'bü mi 'bœcua ja ra häi, nu rá Hogandähi Oja bi xih ra Jesús 'bë'a da xih yá 'bäihü gue da 'yòt'e. Nu'ü yá 'bäihü, gue'ü yän 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yá xädi ü. ³ Nu ra Jesús bi nu ran ünbi nê bi du. Nê gätho nyote pa 'bü mí ndants'i mahön'a, bin 'yuse bü 'büh yá 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Nê bi 'yuti xän ngu yän t'òt'e guepü bi nde da fädi gue i 'büi. Nê bi xi'ü nangué rá 'bëfi i øt' Oja ua ja ra ximhäi, nê 'bëpü dí manda Oja ü gätho dim 'büi.

⁴ Nu'bü mím 'bühmbü yá 'bäihü mahön'a a ra Jesús, nê bin sihmehü, bi xi'ü da dœmp'ü Jerusalén 'bë'a bi ma majuqäni rá Ta gue ba êhe. Nê ên'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yøhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba penh Oja rá Hogandähi. ⁵ Nu'a ra Xuua bi 'yòt'ahü ran xixyá nangué ra dehe thoho, pë mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandähi Oja, bi 'yên'a ra Jesús.

Bi ndex mahëts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim peti ü, bi 'yänni:

—Ma Hmu ahe, hague guehya yä pa jabüya gui 'yòt'e din ja ma ts'ëdi zehëhü mahön'a, dyü israelhü.

⁷ Bi dâ'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pähmbü nda'a ní pa xän zän ma Tahü da 'yòt'a 'bë'a gätho da 'yøzehe. Hin ni 'bëfilhü gui pähmbü. ⁸ Pë nu'bü bá êh rá

Hogandähi Oja, nê gam 'bühmbü, din ja ni ts'ëdihü. Nê nu'bü bin ja, gui xihmbü yä jä'i ua ra dähniini Jerusalén nanguécä, nê gätho ua ra häi Judea, nêpü ra häi Samaria, nê gätho na ngüni ra ximhäi.

⁹ Nu'bü mi gua'a man ra Jesús bi mba mahëts'i. Nu yá 'bäihü bi nu nu'bü mi ndex mahëts'i. Nê n'da ra güi bi go'mi nê him bi nu yá 'bäihü mahön'a. ¹⁰ Nê mi 'bäpü, mi ndø'ts' mahëts'i, 'bex mi 'bähmbü yoho yäm 'bëhni Oja mahëts'i, i he yä t'axca pahni. ¹¹ Nê bi 'yëmbi:

—Nu'ahü gyü mængühü Galilea, hanja gní 'bähmbü ua ya nê gni ndøs'hü mahëts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua gui 'bähmbü, nê tengutho bü á ndets'e, ngutho 'bü bá çah mahön'a, nê guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías räm poniui ra Judas

¹² Nu yá 'bäihü ra Jesús bi nêxpü ja ra nyuni Olivos büya, bi mba bü ra hnini Jerusalén, nê hinga yatho, ndehnini. ¹³ Nê nu'bü mi yäpü ja ra hnini bi ndexpü n'da ra cuarto magäts'i guepü i 'bü'ü. Gue'ü i 'büpü ü, ra Pedro, nê ra Xuua, nê ra Jacobo, nê ra Andrés, nê ra Felipe, nê ra Tomás, nê ra Bartolomé, nê ra Mateo, nê ra Jacobo rá ts'ünt'ü ra Alfeo, nê ra Simón gue t'ëmbi ra Zelote, nê ra Judas rán 'yohü ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya 'darpü bim peti nê zäi min yähu Oja. Nê bi zœpü 'da yä xisu nê ra Marla rá mbe ra Jesús, nê'ü yän 'yohü ra Jesús.

¹⁵ 'Darpü madím peti ü n'da ciento nê 'däte njä'i. Nê nu'ü yä pa'ü bi ndants'a ra Pedro nê bi 'yëna:

¹⁶ —Ma cu ahü nangué ra Cristo, nu rá Hogandähi Oja maya'bü bi jap'a ra David da 'yòt' ra sœcuä, nê bi ma 'bë'a da 'yòt' ra Judas, nguetho mí pä Oja 'bë'a da 'yòt'a. Gue'a ra Judas ngue bi dâ'a ra Jesús nu'bü mi fënt'i. Nê gue'a bin ja nguetho gätho 'bë'a män t'ò'ti bü räm hman Oja din ja. ¹⁷ 'Dat'a ra

'befi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengu bu á huancähe. ¹⁸ Ne bi thän'a n'da ra häi nangu'e'a í mbä'a ra Jesús. Nu'bu mi zohäi ra Judas, bi nyepu häi, ne bi foh rá foho, ne bi böni gätho yá xéfo. ¹⁹ Gätho yu ja'i mi 'bupu Jerusalén bi 'yöde 'be'a bin ja. Jananjabu bi mba ma huti ra häi ngue yá nde'u, Acéldama, gue nde da ma bim fäm bu ra ji. ²⁰ Nguetho nt'o't'i bu ja rá sœcuá ra Salmos:

Din häitho ra häi
ne njon dim 'bupu,
ne nt'o't'i ngue n'dan'yo da hyän rá
'befi mi ja xtá 'yöt'a.

²¹ Janangue'a jatho ga huahndu a dam pehmu. Jatho ga huahndu n'da rám poniui ra Judas, gue'a n'da madí hyänje gätho yu pa mí 'buhmbe ra Hmu, ra Jesús. ²² Ne ga huahndu n'da bi nu 'bu mi xixyába ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyänje gätho yu pa dám 'buhmbe ra Jesús, gue'bu go mí mba mahëts'i, bi nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahøn'a ra Jesús 'bu mi du, bi 'yën'a ra Pedro.

²³ Ne nubäya bi ndønba yá thuhu to'o da thahni, gue yoho yän 'yohu bi hndøni. Nu'a n'da ra José Barsabás ne í Justo, ne nu'a man'da ra Matías. ²⁴ Ne nu'u yu ja'i bin yähu ra Hmu büya, ne bi 'yëna:

—Ma Hmu ahe, guí parpa yá mbui gätho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcá huahni. ²⁵ Nu'a ga comhbe ra 'befi ngue ma 'bäigähe ra Jesucristo, ngue'a xtá 'yöt'a ra Judas. Nguetho xí 'uepu ja rá 'befi nangu'e rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán säui da nu, bi 'yëm 'bu min yähu Oja.

²⁶ Nu yu 'yëc'yëi büya bi 'yöt'e tengu'bu n'da ran täha, ngue nde da bā'u nda'a bi nde Oja. Bi böni gue gue'a ra Matías. Ne nu yu 'yëc'yëi büya bi huanh ra Matías, ne bi gomhbu yá 'befi u 'de'ma'da yá 'bäihä ra Cristo.

2

Bi zoh rá Hogandähi Oja

¹ Pe guexta'a di thoqui dim peti gätho yu 'yëc'yëi, din ja'a mí tøm'i, gue bá penh Oja a rá Hogandähi, ne bin theui n'da ra dämpeti mí sänba Oja u yu israel, t'ëmbi Pentecostés. ² Dahmantho bi zøpu di hi, tengu'bu n'da ra ndønthi gue bí 'yëh mahëts'i a. Ne nu'a ní hi bu, bi yus'pu ja ra ngu guepu mi hu'u. ³ Bi nequi tengu yu t'üsibi ne 'da'i ts'u bi zox yá yä yu ja'i n'da ngu n'da u mi 'bupu. ⁴ Ngue n'da ngu n'da mi 'bupu, gätho bin t'un rá Hogandähi Oja, ne bi hät ra ts'edi xän ho u. Ne bi mbüdi 'dahma 'dan'yo bu án yä'u n'da ngu n'da'u nangu'e rá ts'edi rá Hogandähi Oja in 'yohu.

⁵ Ne nu'u yu pa'u bi zøm bu Jerusalén u yu judío, da 'yöt'a ra dämpeti mí xi Oja maya'bu, ngue bá nexpu gätho yu häi ua ja ra ximhäi. ⁶ Ne nu'bu mi 'yö'a di hi u yu ja'i, bim peti bu, ne n'da ngu n'da u bi zo'u yu 'yëc'yëi nangu'e yá ndese, ne him bi zä bi bëni ha bin ja. ⁷ Ne bi hyonya thoho ne him bi bādi 'be'a nam böni, ne bin 'yëmb zehé u:

—Hague án zä bin ja bu, bin 'yemp'u. Ha hinga gue'u yu mēngu bu Galilea gätho i yä ua ya. ⁸ Hanja sä i sijh ma ndesehu n'da ngu n'dajh. ⁹ Ne nuju n'da'a n'danni bá nexhu, ne 'dajh, 'bu'i 'da bá nexpu Partia, nepu Media, nepu Elam, nepu Mesopotamia, nepu Judea, nepu Capadocia, nepu Ponto, nepu ra häi Asia. ¹⁰ Nepu Frigia, nepu Panfilia, nepu ra häi Egipto, nepu ra häi Africa jom bu Cirene. Ne nu'u mi'da yu romanos u, madague'bu gätho yu judío u, ne nu mi'da u gue ëc'yëi tengugahu dyu judíohe, ne 'buh mi'da bá nexpu Creta, nepu Arabia. ¹¹ Ne dí øhmbu i mam ma ndehu nangu'e yän t'öt'e gue i øt' rá ts'edi Oja, bin 'yemp'u.

¹² Nε gātho madi hyonya thoho, nε hingui pādi 'bε'a da bēni. Nε n'da ngu n'da bi manse u:

—'Bε'a ní mba na in ja ya.

¹³ Pε nu'u mi'da bi ma:

—Íti u.

Bi zoh yu ja'i ra Pedro

¹⁴ Nε nu ra Pedro buya 'darpu mi 'bāhmbu u mi 'de'ma'da yu 'bāihu ra Cristo, nε nts'edi bin ya, bi 'yεna:

—N'yohu ahū dyu judío hu nε gātho ahū guí 'būhmbu ua Jerusalén, dami 'yōhmbu xun ho 'bε'a ga xi ahū ya. ¹⁵ Nuje hin dí itihe tengu guím bēmhbū, nguetho ja guto ya. ¹⁶ Pε nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá pōngahya Oja, bi 'yεna:

¹⁷ Din ja bu n'da ra pa ba ghe, ɛn Oja, gue ga pen'nahū ma Hogandahi gātho nangu yu ja'i 'bucua ja ra ximhai.

Nε nu'u ni ts'ant'uhū nε ni t'ixuhū dim pōngahya.

Nε ni ts'ant'uhū da nu'u yun t'uti tengu yu t'i nε ni dāc'yēihu da 'u'i yu t'i.

¹⁸ Nu'bu bin ja, nu'u ma 'yēhe, yun 'yohu nε yu xisu, ga penpā ma Hogandahi u,

nε dim pōngahya nanguecā.

¹⁹ Nε ga uh yu hmēpya bu magats'i, nεpu ja ra hai, yu hmēpya ra ji, nε ra sibi nε ra 'bifi.

²⁰ Nε nu'a ra hyadi ya hin din ja rán nequi,

nε ra zana xtan theni tengu ra ji.

M'bet'o nja bu din ja, m'bejua da zōn ra pa dua ɛh ra Hmu mahets'i,

nε nu'a ra pa a, nuixte thoho nε nts'utho 'bε'a din ja.

²¹ Nε nu'a ra pa dua ghe, din ja gue hōnt'a to'o xí mba't'a ra Hmu da yaŋ Oja a.

Ngubu bi 'yo't'a ra Joel 'bu maya'bu, bi 'yεn'a ra Pedro.

²² Nu ra Pedro xō bi 'yεmp'u mahōn'a:

—N'yohu ahū dyu israelhu, dami 'yōhmbu ma nde. Dí m mangā

nangue ra Jesús ra mengu Nazaret. Oja bi japi ngue bi 'yōt' yun t'ōt'e nuixte nangue rá ts'edi Oja, nε yu hyonya nt'ōt'e, nε yu hmēpya, guepu da zā gui pāhmbu ngue Oja bi ze'a. ²³ Nε maya'bu Oja mi pādi 'bε'a gā 'yōrpahu rá Ts'ant'u. Nε Oja mi sānni gue gā cuathu bu ja n'da ra pont'i nangue yu 'ye yu tonto, nε gā hyohu. ²⁴ Pε nu'a Oja bi xox 'bu mí du, nε bi hyacua ran dāte, nguetho hin'yu rá ts'edi ran dāte xtán zā xtán zām'ma ra Jesús. ²⁵ Nguetho bi man ra David gue 'bε'a da nu ra Jesús, 'bu mí 'yεna:

Nugā thocua thoho dí nugā Oja bu ja ma hmi.

Nε di 'dac ra ts'edi, janangue'a njon da zā di 'uegagui.

²⁶ Janangue'a i hu ma mbui, nε dadín johya 'bu dí m mangā nangue'a.

Nε nu'bu din sanya ma ja'i bu ja ran 'yāgui, dí tōp'ma ran ho da t'ōrcagui.

²⁷ Nguetho hin gui hyegā ma te da gopu guepu o'u xun du,

Nε hin gui japi da 'ya ma ngōc'yēi, guecā, ni Hoga t'uhnigui.

²⁸ Nε gā 'yurqui 'bepu dām 'būhmi mazai mahōn'a,

nε nu'i gui jaqui ngue din ja ran johya ma mbui nu'bu dá nut'a ní hmi,

bi 'yεn ra Pedro tengu bi man ra David.

²⁹ Nε xō bi 'yεn'a ra Pedro:

—N'yohu ahū, da zā ga xi ahū majuani nangue ma ngurpa mbombōtahū ra David mí 'bui maya'bu, him bi manse nanguesε 'bε'a da t'ōrpe, nguetho bi du, nε guexta'a i o bu rán 'yāgui i ja ua dí 'būhmbu. ³⁰ Pε nu ra David bim pōngahya 'bu mí man na, nε mí pādi majuani 'bε'a bi xi'a Oja, gue n'da rá m bom'beto ra David din ts'ut'abi nangue yu israel tengu ra David, nε guehna ra Cristo na. ³¹ Nε mí pāh ra David 'bε'a din ja, janangue'a bi ma nangue da ndants' mahōn'a

ra Cristo, ne hin da ts'opu nidu rá te, ne xín da 'ya rá ngøc'yēi a.
³² Nguethna ra Jesús, Oja bi xox 'bu mi du, ne nu'a dí pāmhbe majuañi gātho gahe, ne dí mamhbe nguetho dá nuhe 'be'a bi t'ørpe. ³³ Oja bi xots'i ne bi zixpu ja rá ts'edi, ne bi un'na rá Hogandāhi tengu xí man Oja, janangue'a bi 'dacāhe buya. Gue'a rá Hogandāhi i øt'e 'be'a gātho guín nuhū ya, ne guí øhmbū ya.
³⁴ Nguetho ra David him bi ndex mahəts'i, pē gue'a im manse a: Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu: "Dami hyucua ja ma ts'edi,
³⁵ asta gue'bu ga tāhui man sūiui," bi 'yēn'a ra David, bi 'yēn'a ra Pedro.
³⁶ Ne xø bi 'yēna:

—Gātho ahū ma mi israel ahū, gui pāhmbū ya majuañi bi jap Oja dim hmu a gá cuathū bu ja ra pont'i, ne guehna ra Jesús, ne gui pāhmbū gue bi huan Oja a, bi 'yēn'a ra Pedro.

³⁷ Nu'bu mi 'yøh yu jā'i 'be'a bi man'a ra Pedro, emme bi du yū mbui, 'bu mí 'yøde gue rá Ts'unt'u Oja a xí hyo. Ne bi t'ān'na ra Pedro ne yān 'yohū:

—Man 'yohū ahū, 'be'a da zā ga øthe ya, ən'u.

³⁸ Nu ra Pedro bi dāti:

—Gui pāh nin 'yomfēnihū nangue ran ts'o, ne gan xixyāhū n'da ngu n'da ahū nangue rá thuhu ra Jesucristo. Ne din ja ra punbi ni ts'øquihū, ne di 'da ahū rá Hogandāhi Oja. ³⁹ Nguetho bi man Oja di 'da ahū ran t'unni gue'a rá Hogandāhi Oja, ne ni t'uhnihū din t'unni, ne gātho u hønbu go hapu i 'bui din t'unni, gue hønt'a go to'o da zohn'na Oja ra Hmu, bi 'yēn'a ra Pedro.

⁴⁰ Ne nu ra Pedro man'da xan ngu bi xifi ne bi hecui, ne bi 'yēmbi:

—Damin yāmhbu nangue'a ran unbi da nu'u yu ts'om'bāi i 'bucua ya, bi 'yēn'a ra Pedro.

⁴¹ Ne gātho to'o bi 'yømanho a bi man ra Pedro bi mba ma xixyābi.

Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mbe hyu mahuāhi yu jā'i bi 'yēc'yēi. ⁴² Ne nu'u bi thocta'a bi xānba yū 'bāihū ra Cristo u, ne bi hyu yū mbui nguetho 'da'angu im bēni. Ne thocua thoho bim peti gue din yāhū Oja, ne da zi ra xecahme, ngue bi bēn rán dāte ra Hmu.

Yūm 'bui u mbudi bi 'yēc'yēi

⁴³ Gātho yu jā'i bi numansu Oja ne emme bi hyonya thoho 'be'a bin ja nangue yān t'øt'e nuixte ne yu hmēpya bi 'yøt' yū 'bāihū ra Cristo. ⁴⁴ Ne gātho gue bi 'yēc'yēi n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, ne nu'a 'be'a mí pēts'i n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho. ⁴⁵ Ne nu'bu n'da mí honi 'be'a madí 'bedi, nu'a man'da buya bi mbā 'be'a mí pēts'i, bi un'na buya. ⁴⁶ Ne mpa 'bu mpa 'bu madím peti bu ja ra dānija. Ne nu'bu xan sihme, bin sänbi bi mba bu ja yū ngu yū mi'yēc'yēihū, ne bin johya yū mbui, ne 'dat'a im bēni. ⁴⁷ Ne bi 'yēspa Oja, ne bi hnumansu u nangue gātho yu jā'i. Ne nu Oja bi japi n'dapa ngu n'dapa i cārpū ja rá ts'edi mi'da yu jā'i, gue bi zin'u.

3

Bi zā ra dogua

¹ N'da ra pa 'bu hyunde, gue'a ra ora 'bu nzai mí yāhū Oja yu jā'i, bi mba bu ra dānija ra Pedro ne ra Xuua. ² Mi 'bupū n'da ran 'yohū ra dogua gue'bu go mim 'bui. Ne nzai bi thuxpu ja rá goxthi ra dānija. Nu ra goxthi t'ēmbi mahotho. Nu ran 'yohū da 'yāp yān t'unni yu jā'i i thopū mbo. ³ Nuna, nu'bu min nu ra Pedro ne'a ra Xuua ní mba bu ja ra dānija, bi 'yāp ran t'unni. ⁴ Nu ra Pedro n'youi ra Xuua, nu'bu min nu i hupū, bi 'yēmbi:

—Hyandgā'be.

⁵ Nu ra dogua bi hyant'u, mi tø'mi da hyāni 'be'a di un'da. ⁶ Pē nu ra Pedro bi 'yēmbi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí hāgā, pē nu'a i jagui dadí 'da'a'i.

Nangue rá ts'edi ra Jesucristo mangu bñ Nazaret, damí ndants'i ne gan 'yo, bi 'yẽmbi.

⁷ Nu ra Pedro bi bentpa rán 'yẽi, bi xots'i. 'Bex bin haťs'edi rá gua, ne rá hyudi xĩgua. ⁸ Ne n'da sãgui thoho bi 'yõt' 'bñ mi ndants'i ne bin 'yo. Ne'a bi yũthũ bñ ja ra danija, sãgui ne 'yo, ne ẽspa Oja. ⁹ Gãtho yũ ja'i bi nu ran 'yohũ ngue bin 'yo ne bi 'yẽspa Oja. ¹⁰ Ne mi pađi gue nu'a mi hupũ ja ra goxthi mahotho bñ ja ra danija mi ah ra mbeti. Ne gãtho bi hyonya thoho 'be'a bin ja ran 'yohũ.

Nu ra Pedro im mam bñ ja ra ngun'yu t'ẽmbi Salomón

¹¹ Nu'a mi dogua hĩgui nde da hye'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bá ẽpũ xũn ngu yũ ja'i guepũ ja ra ngun'yu mi 'bã ã, t'ẽmbi Salomón, ne madí hyonya tho'ũ. ¹² Nu'bũ mí hyant'ũ yũ ja'i a ra Pedro, bi 'yẽmbi:

—N'yohũ ahũ dyũ israelhũ, hanja gadí hyonya thohũ nanguehna ra dogua, ne hanja gñi hyandga'be. Ha guí ẽmhũ gue ma ts'edise'be ne man hose'be gue xtã jap'be bin 'yo na. ¹³ Hin'na maha, pẽ ga xi ahũ hague bin ja. N'dat'a Oja gue mí ẽspa mam bombõtahũ ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, bi zixpũ mahets'i a rá Ts'ant'ũ, ne bi un rá ts'edi. N'dat'a ra Jesús gue gá dãhũ bñ ja rá hmi ra Pilato ne gá cõmhũ bñ. Nu ra Pilato mim ma xtã mba nthegui. ¹⁴ Pẽ nu'ehũ gá cõmhũ n'da xũn ho, ne gue'a rá Thahni Oja a. Ne gá 'yãmhũ n'da ra hyodu da soc'ahũ. ¹⁵ Ne gá mamhũ gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pẽ Oja bi xoxpũ 'bũ xũn du, gue'a dá nuhe ne dadín juãnhde. ¹⁶ Bi zã na ran 'yohũ nguetho bi 'yẽc'yẽi ra Jesús. Ne guehna ran 'yohũ guín nuhũ ya, ne guí pãmhũ to'o na.

¹⁷ Pẽ nuya, n'yohũ ahũ, dí pãcã ngue hin gmí pãmhũ 'be'a xcã 'yõthũ 'bũ gmí hyohũ ra Jesús, ne ximangutho ni ngũrpihũ. ¹⁸ Pẽ Oja bi japi bin ja 'be'a gãtho bi ma

maya'bũ, gue bi man yũ põnghayã nangue ran ãnbi bi nu ra Cristo rá Thahni Oja. ¹⁹ Janangue'a nuya, damí pãh nin 'yomfẽnihũ ne gui dãp ni mbũihũ Oja. Ne nu Oja bũya da zã da duc'a ni ts'oquihũ ne di 'da ahũ ran johya ni mbũihũ. ²⁰ Ne nu Oja ba penhua mahõn'a ra Jesús ne gue'a ra Cristo xa ts'ãnni di jãcuahũ. ²¹ Nu ra Jesús jatho da gopũ mahets'i jague'bũ da zõn ra pa da mba ma hoqui gãtho ua ja ra ximhãi, tengu bi man Oja maya'bũ, nangue yũ nde yũ hoga põnghayã. ²² Pẽ bi 'yẽnse a ra Moisés: “Nu'a ra Hmu ma Ojahũ, da zãna n'da rãm 'behni ngue gue'a nin 'yohũhũ tengugã. Damí 'yõmhũ 'be'a gãtho da man'a. ²³ Ne din ja, hõnt'a go to'o má ja'i hin da 'yõmanho a, da mba ma 'ueque nangue yũ t'ũhni Oja, ne da mba ma 'bepi rá te,” bi 'yẽn'a ra Moisés.

²⁴ Ne majuañi, gãtho bi man yũ põnghayã Oja gue'bũ mí man ra Samuel ne gãtho mi'da yũ põnghayã m'bejua mí 'bũi, gãtho bi ma 'be'a gãtho da 'yõt' Oja, ne gue'ũ dí nuhũ yũ pa jabũya. ²⁵ Guejũ dyũm bom'betojũ yũ põnghayã Oja, ne ndejũ Oja ga comhũ rán hogui bi 'yõrpa ma ngũrpa bõtahũ nu'bũ mi t'ẽmp'a ra Abraham: “Nangue n'da nim bom'beto dim 'bũh niya'bũ, dí mba ma japi gãtho yũ ja 'i guecua ja ra hãi,” bi t'ẽmp'a. ²⁶ Janangue'a nu'bũ mi xoxa Oja a rá Ts'ant'ũ gue bi du, m'bet'o thoho bá penhua dí 'bũmhũ, ngue nde di 'uegahũ n'da ngu n'dajũ nangue ma ts'oquihũ, bi 'yẽn'a ra Pedro.

4

Pa ma juqñbi ra Pedro ne ra Xuua

¹ Nu'bũ mi xãnba yũ ja'i ra Pedro ne ra Xuua, bá ẽh yũ mbãja ne'ũ yũ hmu bñ ja rá danija yũ judío, ne yũ saduceos. ² Nu'ũ ẽmmẽ bin cũe ã, nguetho bi xãnba yũ ja'i gue bi ndants'a ra Jesús bñ 'bũ xũn du.

³ Nu'ɥ bi bɛnt'a ra Pedro nɛ ra Xuua, nɛ bi got'a fādi, jague'bu mi hyats'i bi juɔnbi, nguetho xɛn de 'bu mi got'i. ⁴ Pɛ xɛn ngu ɥ xí 'yøh ram hma bi ma, bi 'yɛc'yɛi. Mbɛ í jua'i cɛt'a mahuɔhi yɛn 'yohu ngue bi 'yɛc'yɛi.

⁵ Nu'bu mi hyats'i bim peti bu Jerusalén yɛ ngɔrpa mbäjä nɛ yɛ dɔc'yɛi nɛ yɛ xɛnbate nija. ⁶ Mi 'buɔɔ ra Anás ra dambäjä a, nɛ ra Caifás, nɛ ra Xuua, nɛ ra Alejandro, nɛ gätho mi'da yá mɛni ra dambäjä, bim peti ngue di juɔnba ra Pedro nɛ ra Xuua. ⁷ Nɛ bi manda da ts'ispa ra Pedro nɛ ra Xuua, nɛ bim 'bäɔɔ ja yá hmi nɛ bi 'yǎnni:

—'Be'a má ts'edi o gue to'o rán t'ɛdi ngue xcá 'yøt'ui na.

⁸ Nu ra Pedro buya n'youi xɛn ngu rá ts'edi rá Hogandahi Ojä, bi 'yɛmbi:

—Gyá ngɔrpihu yɛ ja'i nɛ gyɛ dɔc'yɛihu dyɛ ja'i israelhu. ⁹ Ha guí ängahe nam pa ya nangué ran ho bi t'ørpa na ran 'yohu, nɛ hague nja bi zä na ran 'yohu ngue mi ɥ. ¹⁰ Nu'bu majuani guí ängahe, guí 'yøhmbu ya, nɛ gätho ma mi'israelhu, ngue nangué rá ts'edi ra Jesucristo, gue'a í zä in 'yo na ran 'yohu ya. Gue'a ra Jesús ra mɛngu bu Nazaret, gue gá cuathu bu ja ra pont'i, nɛ nu Ojä bi xoxɔu 'bu ɥ xɛn du. ¹¹ Guehna ra Jesús hin gá nde gá pɔhmbu, ngue tengu'bu gyɛ gɔdohu gá samhbu n'da ra do. Pɛ nuya Ojä bi japi ngue tengu'bu n'da ra do man'da mahyonidɔ bu pa nthøe ra nguɔdo. ¹² Njo'o man'da da zä di pø'a n'da hinda hønt'a ra Jesús. Nguetho him bi zän Ojä man'da ra ts'edi ua ja ra ximhäi gue da zä di pøju, hinda hønt'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

¹³ Nɛ madi hyonya thoho ɥ yɛ juɔnbate 'bu mí badi him bi zu din yɔhu ra Pedro nɛ ra Xuua, gue mí pɔdi him bin xädi. Pɛ bi bɛm buya, bin 'yohu ra Jesús ra Pedro nɛ ra Xuua. ¹⁴ Nɛ nu'bu min nu ran 'yohu xí zä gue mi 'buhmbu ɥ, hin'yɛ 'be'a

man'da sä da xifi. ¹⁵ Nɛ bi mbɛhn bu thi ɥ yoho n'da zɛ ora, ngue nde din 'yǎn'du 'be'a da zä da 'yørpe. ¹⁶ Nɛ bin 'yǎn'du:

—'Be'a sä ga øthu nangué yɛn 'yohu, nguetho majuani n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'ɥ. Nɛ gätho 'bucua Jerusalén i pɔdi, hingui sä ga cømhbu. ¹⁷ Pɛ guehma nde'bu ga sɔhmbu n'dahma njon da xifi nangué ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma bu 'buh yɛ ja'i, bi 'yɛn'ɥ.

¹⁸ Bi zohn mahøn'a ɥ, bi xih pɔya, gue him man'dandɔ da ma, xín da xänba yɛ ja'i nangué ra Jesús. ¹⁹ Bi dɔh ra Pedro nɛ ra Xuua, bi 'yɛmbi:

—'Be'a go guím bɛnsehu ngue i nde Ojä ga øt'be, ha gue'a guím mamhbu o gue'a man Ojä a ga øt'be. ²⁰ Nguetho jatho ga mamhbe 'be'a xtá nuhe nɛ 'be'a xtá øhmbe, bi 'yɛn'ɥ.

²¹ Nu'bu man'da mi dɔmhyá ɥ, bi hyɛgui nguetho him mi tɔni 'be'a dí ɔnba ɥ. Nu'ɥ i supi din cɛu yɛ ja'i 'bu xti ɔnba ra Pedro nɛ ra Xuua, nguetho gätho yɛ ja'i mí ɛspa Ojä nangué'a xín ja. ²² Nguetho nu ran 'yohu mi ponga nyote njeya mi pɛts'i, ngue bi t'ørpa ran t'øt'e nuixte, gue bi zä.

Nu yɛ 'yɛc'yɛi bi 'yǎp Ojä hin din su

²³ Nu'bu mi theh ra Pedro nɛ ra Xuua, bá ɛɔu gueɔu mi 'buh yɛ 'yɛc'yɛi. Nɛ bi xifi gätho xí xi'ɥ yɛ mbäjä nɛ yɛ dɔc'yɛi. ²⁴ Nu'ɥ, nu'bu mí 'yøde, bi zo Ojä, n'dat'a im bɛni, nɛ bi 'yɛn'ɥ:

—Ma Ojä ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahɛts'i nɛcua ja ra häi nɛ ra dejä nɛ gätho ɥ i jabu. ²⁵ Nɛ nu ní Hogandahi bi bɛnba mam bombøtahe ra David, ni 'yɛhe, 'bu mí 'yɛna:

Hanja nín 'yo'ts'ɥ yɛ ja'i gue hingui tɛn'na Ojä, nɛ im bɛn'ɥ gue him majuani.

²⁶ Yá hmuts'ɔt'abi yɛ häi ya bi dɛ'mi bi zä bi dɔmp' ra sai.

Nε yu ts'ut'abi bim peti
din sahmbu ra Hmu Oja ne ra Cristo
ra Thahni Oja,
bi 'yɛn'a ra David.

²⁷ Nguetho majuani bim peti ua
ja ra hnini ra Herodes, ne ra Pon-
cio Pilato, ne yu ja'i ngue hing
yu judio, ne ma mi'israelhe, ne bi
zah ni hoga Ts'unt'u Jesús, gue'a
gá huahni. ²⁸ Nu'u bi 'yot'u gátho
'be'a xcá sän mam'bet'o gue bin ja.
²⁹ Nuya ma Hmu ahe, damí nu'u
gue nde di unje, ne damí 'daje ni
ts'edi, ni 'yɛhɛgähe, ga huthe ran
zambui ga mamhbe nim hma. ³⁰ Ne
ga uthe yu ja'i ni ts'edi gue da zä'u
yän zäman'u. Ne gui 'yut yän t'ot'e
nuixte ne yu hmepya nangue ni
Hoga ts'unt'u ra Jesús, bi 'yɛm 'bu
min yähu Oja u.

³¹ Ne nu'bu mí jua'a bin yähu Oja,
nu ra ngu gueru xim peti bin huani,
ne gátho u man'da bi hyä yä ts'edi
nangue rá Hogandahi Oja. Ne gátho
yu 'yɛc'yɛi bi hyut'an zambui, bi
mamp'a rá m hman Oja.

Bi gohmi 'be'a gátho mi ja

³² Gátho yu 'yɛc'yɛi i 'bui tengu
n'danja'i tho, 'dat'a i ot'e, 'dat'a im
bɛni. Xinga n'da bi ma gue jase yä
mbeti, ne gátho 'be'a mi ja mi cohmi.

³³ Ne nu yä 'bäihü ra Cristo, nu'bu
mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra
Hmu Jesús 'bu mi du, ne bi jap Oja
bin ja rá ts'edi yäm hma, ne xän ngu
rá mate Oja bin t'un'ndä n'da ngu
n'da u. ³⁴ Gátho yu 'yɛc'yɛi nte madi
'bedi 'be'a gátho mi honi, nguetho
xän ngu bi mbä yä häi o gue yä ngu
mí ja, ne bi un ra mbeti yä 'bäihü ra
Cristo. ³⁵ Ne nu'u bi darpa u to'o di
'be a da hyoni. ³⁶ Ne gue'a bi 'yot'a
n'da ra 'yɛc'yɛi, ra José na, ra mangu
Chipre, rá yu ra Leví, pɛ nu'u yä
'bäihü ra Cristo bi zänba man'da rá
thuhu gue dí Bernabé, nde da ma
i hurpa rá mbui n'da. ³⁷ Ne gue'a bi
'yot'e, bi mbä n'da rá huähi mi ja, ne
bá hq ra mbeti, ne bi dā bu 'buh yä

'bäihü ra Cristo, ngue di un'dä nte
mi ja.

5

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

¹ Pɛ nu'a man'da ra 'yɛc'yɛi í
Ananías mi 'bupü, ne rá xisu, bi mbä
yä häi. Nu'a rá xisu ra Safira a.
² Ne bi gøn'i ts'u ra mbeti ne 'dat'a
bi bɛ mmi rá xisu. Ne bá hq made
ra mbeti, bi gäpü 'bu'u yä 'bäihü ra
Cristo. ³ Pɛ nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá Ananías, hanja guí
cä't' ni mbui ra zithu, ra Satanäs,
gue di 'bep'i'i guí xih ra fehni rá
Hogandahi Oja, ngue gá hyäc'i ts'u
ra mbeti guí pä ni häi. ⁴ Nu'bu hin
xquí pä ni häi, ha hin xquí cohmi
gue ni mbeti zehɛ. Ne nu'i gá pä
ni häi, ha hinga gue ni 'bɛfizɛhɛ
xquí 'yot'e nangue ni mbeti. Hanja
ngubü guím bɛni. Hinga gue'u yän
'yohü gá xih ra fehni, pɛgue Oja gá
xih ra fehni, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Ne nu'bu mí 'yø'a ra Ananías
'be'a bi man'a ra Pedro, 'bex bi
du. Ne gátho to'o bi 'yøde nangue'a
ɛmme bin ja ra mbidi yä mbui
u. ⁶ Nu'u yän 'yohü mi 'bupü
bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima
Ananías, bi duts'i, bi 'yägüi.

⁷ Ne nu'bu mí tho'i ts'u nhyu ora,
bi zøh ra Safira, rá xisu ra Ananías,
ne him mi pädi 'be'a bi thogui. ⁸ Nu
ra Pedro bi 'yän'na ra xisu:

—Xiqui hangü guí päui ni häi,
tengu man ni ndø, bi 'yɛn'a ra Pe-
dro.

—Häha ngubü rá muui, bi 'yɛntho
ra Safira.

⁹ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a buya:

—Hanja 'dat'a gá bɛmmi, hanja
sä gá cøn rá Hogandahi Oja. Nuya
'bäcua ja ra goxthi u gue bá äc'a ni
ndø, ne'e da dux'a ya, bi 'yɛmbi.

¹⁰ Ne 'bex bi yørpü ja rá gua ra Pe-
dro, ne bi du. Bi yat'u yän 'yohü, bi
nu, ya xi du, ne bi duts'i, ne bi 'yägüi,
'darpü thoho bi 'youi rá ndø. ¹¹ Ne

εμμε bi mbidi gätho u yu 'yεc'yεi, ne'u gätho mi'da bi 'yøde bi mbidi.

Xan ngu yun t'øt'e nuixte bi 'yøt'yú 'bäihü ra Cristo

¹² Xan ngu yu hmeɸya, ne yun t'øt'e nuixte bi 'yøt'yú 'bäihü ra Cristo bu 'buh yu ja'i. Ne gätho madim peti bu ja ra danija gueɸu t'εmbi rá ngun'yu ra Salomón, ne 'dat'a im beɸu. ¹³ Ne nu'u mi'da u gue hingui εc'yεi, bi zu din uans'hü yu 'yεc'yεi, ne bi hnumansu yu 'yεc'yεi. ¹⁴ Pe man'da man'da xan ngu bi 'yεc'yεi ra Hmu, yun 'yohu ne yu xisu. ¹⁵ Ne nangu bi 'yøt'yun t'øt'e nuixte yú 'bäihü ra Cristo, jananjabu i ts'opu ja 'yu yu hyenni gueɸu da tho'u, i oxpu ja yú t'ots'i ne yú fidi. Ne nu'bu da thopu rá xudi ra Pedro da yani. ¹⁶ Ne xan ngu bi bøm bu ja yu hnini gueɸu han bu Jerusalén, bi mba bu Jerusalén, bi zix'u yun zäman'u, ne'u min 'yohu yu zithu. Gätho bi zä.

Ra Pedro ne ra Xuua bi hnuman'u

¹⁷ Janangu'e'a yu dambäja ne gätho min 'yohu, nu'u εmbi yu saduceos, εmme bin ja yun ts'eya yú mbui u. ¹⁸ Janangu'e'a bi bent'u yú 'bäihü ra Cristo ne bi got'a fädi. ¹⁹ Pe nu'a n'da ram 'behni bí 'yεh mahεts'i 'bu min xui, bi xocua ra jut'i yu ofädi ne bi zixpu thi. Ne bi xifi:

²⁰ —Ní mba, damam 'bähmbu bu ja ra danija, dami xihmbu yu ja'i gätho nangu ram 'bui ma'da'yo, bi 'yεna.

²¹ Nu'u, nu'bu mí 'yøh na, bi yurpu ja ra danija 'bu mi t'uxuditho, ne bi xänba yu ja'i.

Ne nu'bu mí peti yu hmumbäja bu ja n'da ra ngu, ne'u min 'yohu, ne madin zohni yu ngarpi ne yú dāc'yεi yu israel, ne sä bi mbenpu fädi yu asmayo gue ba si yú 'bäihü ra Cristo. ²² Pe nu'bu mi zøm bu ja ra fädi yu asmayo, njom bi dīm bu u. Bi mbeng mahøn'a bu bí 'buh yu hmumbäja, ²³ ne bi 'yεmbi:

—Dá tīm'be ra goxthi xø man thut'i thohe ne yu mbädi mi 'bäpu thi ja ra goxthi. Ne nu'bu ma xoc'be, njo'o to'o dá tīm'be bu mbo, bi 'yεn'u.

²⁴ Ne nu'bu mí 'yø'a rá hmu yu mbädi bu ja ra danija, ne yu hmumbäja, bi hyonya thohe. εmme bi du yú mbui: “Haru maha nín se'a øt'u,” din 'yεmp'u. ²⁵ Bex bi zøn'a n'da, bi xifi:

—Nu'u yun 'yohu gá cothu fädi bí 'bäpu ja ra danija ya, ne i xänba u yu ja'i, bi t'εmp'u.

²⁶ Ne bi mba rá hmu yu mbädi buya, ne in 'yohu yu mbädi. Ne xø bá si yú 'bäihü ra Cristo, ne him bi unbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado. ²⁷ Ne nu'bu bá ts'i bu ja ra junta, bi 'yän yun t'änni a ra hmumbäja. Bi 'yεmp'u:

²⁸ —Ha hin dá hec'ahu gue hin gui xänbahu yu ja'i nangu ra Jesús. Pe hin gui øhmbu 'be'a dá mangähe. Nuya gätho yu ja'i 'bucua Jerusalén i päh ram hma guí mamhbu. Ha guí εnje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro ne'u mi'da yän 'yohu bi dāti:

—Jatho ga øthe 'be'a i xije Oja xinda gue i xije yu ja'i. ³⁰ Nu Oja gue bi dāde ma ngarpa bøtahü, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyohu 'bu gmí cuathu bu ja ra za. ³¹ Pe Oja bi zixpu bi gonhui rá ts'edi, ngue dim hmu ne dim pørpate. Ne da japi di päh yú mbui yu ja'i israel ne di punba yú ts'oqui. ³² Ne nugähe dí mamhbe majuani nanguenhü. Ne'a rá Hogandähi Oja im ma majuani nanguenhü. Ne nu Oja bi un rá Hogandähi to'o gätho bi 'yεc'yεi, gue da bāse gue majuani a, bi 'yεn'a ra Pedro.

³³ Ne nu'bu mí 'yø'u hupu, ε mme bi de ra cue, ne min nde xtá hyo u. ³⁴ Pe bi ndants'a n'da ran 'yohu mi hupu ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a n'da ra xänbate yän t'εdi yu judio. Ne gätho yu ja'i in numansu a. Nu'a bi

manda da ts'ixpə thi n'da zə ora ɯ i pa ma juənbi. ³⁵ Nε bi 'yɛna:

—N'yohɯ ahɯ, dyɯ israelhɯ, dami jamansu 'be'a guí ɔrpahɯ ya yən 'yohɯ. ³⁶ Nguetho hin ɛ huə maya'bu bi ndants'a n'da ran 'yohɯ ra Teudas, mi ɛna mi jase rá ts'edi. Nε xən ngu yə jə'i bi dɛnni, mbe goho ciento. Nε nte dá ɔrpahɯ pɛ bi tho, nε gátho mi tenni bin 'uɛxt'i 'da'a n'danni bi mba. ³⁷ M'bejua buya, bi ndants' ra Judas ra mɛngu ra hăi Galilea. Nu yə pa bin ja ra pede bin tət'i 'da yə jə'i. Pɛ nɛ'a bi mba ntho, nε gátho mi tenni bin 'uɛxt'i. ³⁸ Janangue'a dí xi ahɯ, dami hyehmbɯ ya yən 'yohɯ, nguetho nu'bu rá ts'edi zehɛ gue ra 'befi i ɔt'e, da mba ma juadi 'bu. ³⁹ Pɛ nu'bu rá 'befi Ojə i ɔt'e, hingui sǎ guí hecpahɯ. Nu'bu guí ɛna guí hecpahɯ, gan sɯhmbɯ Ojə 'bu, bi 'yɛn'a ra Gamaliel.

⁴⁰ Nu'ɯ, bi 'yɔmanho 'be'a bi man ra Gamaliel, nε nu'bu mí xifi da yut'a mbo mahɔn'a yú 'băihɯ ra Cristo, bi mba m'bei, nε bi xi'ɯ hin dín xānbate nanguɛ ra Jesús, nε bi hyetho buya. ⁴¹ Nu'bu mí bɔm bu ja ra junta ɯ, bin johya yú mbɯi, nguetho ya bi nu ran ɯnbi nanguɛ ra Jesús. ⁴² Nε xínga n'da ra pa mi ɛ't'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nanguɛ ra Jesucristo, nε bi xānba yə jə'i nubɯ ja rá dānijə yə judío, nɛpɯ ja yə ngu.

6

Bi thahni yoto má 'yohɯ ngue dimfǎxte

¹ Nu'ɯ yə pa ɯ man'da xən ngu bi 'yɛc'yɛi. Nu'ɯ 'da buya gue i yə ra griego, bi dɛ'mi bi zɛ'ɯ i yə ra hebreo, i ɛna hingui pa ma pɛti xən ho ɯ 'da yú mɛnguhɯ, gue yə xisu xən du yú ndø, gue'bu pa ma dat'i yən ts'ihmɛ n'da pa ngu n'da pa. ² Nu'ɯ 'de'mayoho yú 'băihɯ ra Cristo bi ma gue dim pɛti yə 'yɛc'yɛi buya, nε bi xifi:

—Hingui sǎ yoho ga ɔt'āhe, hingui sǎ ga thoqui ga unhde yən ts'ihmɛ yə jə'i, nguetho jatho ga mamhbe rām Hman Ojə. ³ Janangue'a ma zə cu ahɯ nanguɛ ra Cristo, dami huahndɯ 'da gue gue'ahɯ yoto yə hogan'yohɯ gue i hɔ ra ts'edi xən ho nanguɛ rá Hogandəhi Ojə in 'yohɯ, nε xən ho yən 'yomfɛni, di darpa yən ts'ihmɛ yə jə'i ngue nte i ja. ⁴ Pɛ nugāhe ga thoje dan yahe Ojə nε ga mamhbe rām Hman Ojə.

⁵ Nε gátho ɯ gue madi pɛti bu, bi 'yɔmanho ɯ 'be'a bi man'ɯ yú 'băihɯ ra Cristo. Nε bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yohɯ ɛmmɛ ɛc'yɛi xən ho nε in 'youi xən ho rá Hogandəhi Ojə. Nε bi than'na ra Felipe, nε ra Prócoro, nε ra Nicanor, nε ra Timón, nε ra Parmenas, nε ra Nicolás, nu'a mí tenba yú t'ɛc'yɛi yə judío 'bu hin ní 'yɛc'yɛi ra Cristo, nu'a bá nɛxpɯ ja ra hnini Antioquía. ⁶ Nε gátho bi ts'ixpɯ 'buh yú 'băihɯ ra Cristo. Nε nu'ɯ bi gǎspa yú 'yɛ yú yə ɯ buya, nε bin yəhɯ Ojə ngue da mbǎx'ɯ nanguɛ ra 'befi bin t'un'dɯ.

⁷ Nε man'da man'da bi hman rām hman Ojə, janangue'a man'da xən ngu yə jə'i bu Jerusalén bi 'yɛc'yɛi. Nɛ'ɯ yə mbǎjə bu ja yú nijə yə judío, xən ngu bi 'yɛc'yɛi nε bi dɛnni.

Bi fɛnt'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, xən ngu rām fǎts'i Ojə bi unni nε rá ts'edi, nε bi 'yɔt' yən t'ɔt'e nuixte nε yə hmɛpya nanguɛ rá ts'edi Ojə bu 'buh yə jə'i. ⁹ Pɛ nu'ɯ 'da yən 'yohɯ bi dɛ'mi bin junthɯ ra Esteban, gue'ɯ i pa bu ja n'da rá nijə yə judío guepɯ i pa yə jə'i min 'yɛhɛ, nɛ'ɯ 'da yə mɛngu bu ra hăi Cirene, nɛpɯ ja ra hnini Alejandría, nɛpɯ ja ra hăi Cilicia, nε 'da yə mɛngu bu ra hăi Asia, gátho bin junthɯ ra Esteban. ¹⁰ Pɛ him bi zǎ bi dǎp'a ra Esteban, nguetho xən ngu rán 'yomfɛni mi ja, ngue mi yə con rá ts'edi rá Hogandəhi Ojə. ¹¹ Janangue'a nt'agui thoho bi

'bep'i 'da da man ra fehni, da 'yēna: "Dá øhmbe a bi ma, bi c'aman'u ra Moisés gue bi 'dac man t'ēdih, ne bi c'aman'u Ojā," bi t'ēmp'u 'da. ¹² Bi parpa yu jā'i baya, ne yu dāc'yēi, ne yu xānbate nijā, bi fent'a ra Esteban ne bi ts'ixpu bi ja ra junta nguepu i ja rán juānbate yu hmumbäjä. ¹³ Ne bi mba nthoni 'da da man yu fehni, ne bi 'yēna:

—Hingui ε'ts'a ní c'aman'u na ra dānijā ne'u yān t'ēdi ra Moisés. ¹⁴ Nguetho dá øhmbe bi man na ran 'yohu, bi 'yēna: "Nu ra Jesús ra mēngu Nazaret da xo't' ra dānijā ne di pāh yān t'øt'e gue bi xijū ra Moisés," bi 'yēn na ra Esteban, sā bi 'yēn'u.

¹⁵ Gätho mi hupu ja ra junta bi hyand ra Esteban, ne bi nu ngue majuāni in 'youi xān ngu rá ts'ēdi Ojā.

7

Din juān ra Esteban

¹ Nu'a ra dāmbäjä bi 'yān'na ra Esteban:

—Ha majuāni 'be'a si'a ya.

² Nu ra Esteban bi dādi:

—N'yohu ahū, gyū ta ahū, dami 'yøhmbe ya 'bū majuāni guecā di øt'ā a i sicā. Nu'a Ojā nuixte thoho bin yāui ma ngurpa bøtahū ra Abraham, nu'bū mí 'bupu Mesopotamia, ne hin ní mba bu ra hāi Harán.

³ Ojā bi xifi: "Dami pøngua ni hāi, ne gui socua ni mēni, ne gua epu n'da ra hāi ga ut'a'i," bi 'yēmbi.

⁴ Janangue'a bi bøm bu ra hāi Mesopotamia, ne i t'ēmbi Caldea, ne bim 'bupu ra hāi Harán. Nu'bū ya bi du rá ta, bi nexpu Harán ne Ojā bá si ua ja ra hāi dí 'buhmbū ya. ⁵ Pe nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Ojā di un'na ra hāi, xinga n'da xequi da ma gue rá hāi zehē. Pe majuāni bi xifi di un ra hāi gue da gomhbu yām bom'beto. Nu'bū mi xifi, mán jo'o yū t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Ojā bi 'yēmbi: "Nu nim bom'beto ban 'yēhe bu n'danni ra hāi, ne da mba ma ũbi goho ciento nje ya." ⁷ Ne xø bi 'yēmbi: "Nugā ga ũbā u yu jā'i 'bupu ja ra hāi guepu din 'yēhe, ne m'bejua baya nu'u ba pøm bu guepu min 'yēhe, ne ba εcua ja ra hāi, ne guecua da dāndegui," bi 'yēn Ojā. ⁸ Ojā bi 'yøt'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmēpya a gue da mba nthēqui rá xifani, ne'u yū xifani yū ts'ant'u. Bin jabu 'bū mīm 'buh ra Isaac rá ts'ant'u ra Abraham, ná hyāto pa bi mba nthēqui rá xifani. Ne nu'bū mīm dān'yohu ra Isaac, bim 'buh ra Jacob rá ts'ant'u, ne nu'bū min te ra Jacob bim 'bū'i 'de'mayoho yū ts'ant'u, nu'u gue'u ma ngurpa bøtahū u, bi 'yēn'a ra Esteban.

⁹ Ne xø bi 'yēna:

—Nu'a n'da rá ts'ant'u ra Jacob, ra José a. Ne nu yān 'yohu ra José bi seyabi, ne bi mbā. Ne nu'a to'o bi dāi bi zixpu ja ra hāi Egipto. Pe Ojā min 'youi ra José. ¹⁰ Nu Ojā bi zeh ra José nanguē gätho yān ũbi bi nu, ne bi un rām fāts'i ne bi un rán 'yomfēni xān ho. Ne nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bu ja ra hāi Egipto, bi numanho a ra José, ne bi japi di manda gätho ra hāi bu nepu ja rá ngu.

¹¹ Ne bin ja n'da ra dāthu bu gätho ra hāi Egipto, nepu ra hāi Canaán, ne nu yu jā'i bi nu ran ũbi nguetho xø ma hin'yu 'be'a da zi ma bøtahū bu mí 'bupu. ¹² Ne nu'bū mi 'yøh ra Jacob gue mi pa m'be'ts'i bu 'be'a da ts'i bu ja ra hāi Egipto, bi mbēn'du 'da yū ts'ant'u, gue'u ma bøtahū u. ¹³ Ne nu'bū mi mba mahøn'a yān 'yohu, guexta'a him mi pā'a ra José. Nu ra José bi 'yēmp'u: "Dadín 'yohūhu." Ne nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'u yān 'yohu u. ¹⁴ Nu ra José baya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, ne gätho ná ngu mi 'bupu ja rá ngu, gue i jua'i hyāte ma'de'macut'anjā'i. ¹⁵ Janangue'a nu ra Jacob bi mba bu ja ra hāi Egipto ne bi du

bũ. Nê'ũ yá ts'ant'ũ mam bombõtahũ bá tu bũ Ƴ. ¹⁶ Pê nu'ũ, him bá t'ápũ, pê bi thuxpũ Siquem nubũ ra hãĩ mí 'bũĩ, nê bi t'ápũ ja n'da ra jado. Nu ra jado gue'a bi dãn'a ra Abraham gue bi mbã yá ts'ant'ũ ra Hamor, ra mêngu Siquem.

¹⁷ Nu'bũ mi ts'ũtho da hyãn yũ pa tengu bi xi Ojã ra Abraham, gue di un rá hãĩ yúm bom'beto, ẽmmẽ bin xand yũ jã'i bũa, gue ma mi'israelhũ, nubũ ja ra hãĩ Egipto. ¹⁸ Nê nubũa bi ndants' man'da ra Faraón bũ Egipto, nguetho gãtho ní huti yũ Faraón yũ ts'ũt'abi Egipto. Nê nuna man'da ra Faraón him mí pãh ra José. ¹⁹ Janangue'a bi Ƴcpi nê bi Ƴnba Ƴ mam bombõtahũ. Nê bi manda da mba ma Ƴnbi gãtho yá ts'ant'ũ a ra pa dim 'bũĩ, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din xand yũ jã'i israel. ²⁰ Nu'ũ yũ pa'ũ bim 'bũ'a ra Moisés. Nu'a, n'da ra t'ũhni madi nêqui din hocjã'i, nê mi numanho Ojã. Nhyuzna bi jamansu rá ta nê rá mbe bũ ja yũ nguse. ²¹ Pê nu'bũ mi thøn'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi dĩni. Nê bi zini nê bi tede tengu'bũ ẽ rá t'ũhni zẽhẽ. ²² Nu'a ra Moisés bũa gãtho mi sãnbi 'bẽ'a mí pãh yũ mêngu Egipto. Nê gãtho i pømanho 'bẽ'a mi ma, nê xan ngu mi sã da 'yøt'e.

²³ Nê nu'bũ mi mbe'ts'a nyote njeya, bi bẽni da mba bí zengua hapũ madĩm pẽh yá mênguhũ gue yũ jã'i israel. ²⁴ Nu'a n'da Ƴ, bi nu ran Ƴnbi ngue bi Ƴnba n'da ra jã'i egipto. Nu'bũ mi nu'a ra Moisés, bi yãni, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra jã'i egipto. ²⁵ Nu ra Moisés mim bẽni gue mi pã'ũ yũ jã'i israel 'bẽ'a da 'yøt' Ojã, gue ra Moisés da yãn'ũ, di japi him man da nu ran Ƴnbi. Pê him mi pã'ũ yũ jã'i. ²⁶ Man'da pa bũa bi nu mahøn'a ra Moisés gue bin tuhni yoho yãn 'yohũ israel, nê nu ra Moisés bi zã bi hocua yá mbũĩ, bi 'yẽmbi: "N'yohũ aui gadĩn cuui, 'bẽ'a guĩ ẽnui a guĩ

øt'ui gadĩn sũhmi," bi 'yẽmbi. ²⁷ Pê nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cue, nê bi ndøn'na ra Moisés, bi 'yẽmp'a: "Ha i ja nin t'ẽdi gui hegã'be, to'o bi xi'i gan ts'ũt'abi ngue gui hogã'be. ²⁸ Ha guĩ ẽna gui hyogui tengu'bũ gmĩ hyo rá mêngu Egipto mán de," bi 'yẽmbi. ²⁹ Nu ra Moisés nu'bũ mi 'yøde 'bẽ'a bi man'a ran 'yohũ, bi 'dagui, bi mba bũ 'danguadi ra hãĩ Madián. Nê mí 'bũpũ tengu bũ nam 'bũ'ũ yũ 'dan'yo jã'i, nê guepũ ja bim 'bũpũ yoho yá ts'ant'ũ.

³⁰ Nê nu'bũ mi tho'a nyote njeya ngue mi 'bũpũ, bi nêqui n'da ráĩ 'bẽhni Ojã mahẽts'i bũ ja ra t'ũza mi zø ra sibi, nubũ ja ra Ƴhãĩ, jombũ ra t'øhø t'ẽmbi Sinaĩ. ³¹ Nu'bũ mín nu ra Moisés, madi hyonya thofo, bi mba bi hyãn'i ts'ũ bũ ja ra t'ũza ẽna da nu 'bẽ'a i ja bũ. Bi 'yørpã rá nde ra Hmu mahẽts'i bũa, ³² bi 'yẽmbi: "Nugã drã Ojã gue i thãnde ni ngørpã mbombõtahũ. Nugã dra Ojã gue i thãnde ra Abraham, nê ra Isaac, nê ra Jacob," bi 'yẽmbi. Pê nu ra Moisés bi fet'i nê bin su, him bi hyanzambũĩ gue xpi hyandi. ³³ Nu'a ra Hmu bi 'yẽmbi: "Dami c'oc ni thĩxfani nguetho nuua guĩ 'bãĩ, xan ho ua, ngue ya di 'bãcã ua," bi 'yẽn Ojã. ³⁴ Nê xø bi 'yẽn Ojã: "Dá nu ma t'ũhni 'bũpũ ra hãĩ Egipto ngue i pa ma Ƴnbi. Nê dá øcã yá hmbafi Ƴ. Bá ẽcã ya gue ga japi da thegui. Nê nuya gui mba bũ Egipto," bi 'yẽn Ojã, bi t'ẽmp'a ra Moisés, bi 'yẽn'a ra Esteban.

³⁵ Nu ra Esteban xø bi xi'ũ yũ juanbate mahøn'a, bi 'yẽna:

—Guehna ra Moisés bi ts'ũ 'bũ mí 'yẽna xtĩ hecua yoho yãn 'yohũ ma mi'israelhũ, nê bi t'ẽmbi: "Ha i ja nin t'ẽdi gui hegã'be, to'o bi xi'i gan ts'ũt'abi." Guehna ra Moisés, Ojã bi mbẽnũpũ ngue din ts'ũt'abi nangue yũ jã'i israel, nê bi japi bi mba nthẽgui. Nê nu'a 'bẽ'a bi 'yøt'a ra Moisés, bi 'yøt'e nangue ráĩ 'bẽhni Ojã mahẽts'i bi nêqui bũ,

nu'bu mi de ra t'aza. ³⁶ Nuna ra Moisés bi 'yot' yun t'ot'e nuixte ne yu hmeppa nubu ja ra hai Egipto. M'bejua buya bi guppu thi yu ja'i bu ja ra hai Egipto, nepu ja ra thenga deja bi 'yot'a n'da ran t'ot'e nuixte, nepu ma'ueni nguepu bin 'yo yote njeya yu ja'i. ³⁷ Guehna ra Moisés bi xih yu ja'i israel: "Oja da huan'nahu n'da ra pongahya guepu 'buh nin 'yohuhu, tengutho bu bi huancä. Nu'a jatho gui 'yohmbu 'be'a da man'a," bi 'yena, bi 'yen'a ra Esteban.

³⁸ Nu ra Moisés gue'a bin 'yohu yu ja'i bu ma'ueni. Ne nubu ja ra ya ra t'ohu Sinai bin yaui ram 'behni Oja mahets'i, 'bu mi gopu ja ran duu ra t'ohu mam bombotahu. Ne bi hyanba ram hman Oja ra Moisés gue njam'bu da guadi, ne gue'a bi thogahu a ya.

³⁹ Pe nu'u mam bombotahu him bi nde bi 'yeyei a ra Moisés, him bi nde bi denni xun ho, pe bi numan'utho ne bi goh yu mbui, mim bem bu Egipto. ⁴⁰ Nu'u bi 'yemp'a ra Aaron, ra hmumbaja: "Dami 'yorcahe 'da yu oja da zixcahu. Nguetho hin di pahmbe 'be'a bi ja a ra Moisés gue ba jagähe bu ja ra hai Egipto," bi 'yen'u. ⁴¹ Nu'u bi 'yot'a n'da ra t'undani buya, embi yu oja, ne bi hyo yun dani ne bi mbux yu 'bots'e. Ne madin johya a bi 'yot'e nanguie yu 'yese. ⁴² Pe nu Oja bi 'uegue nanguie'u, ne bi hyegui da dande ra hyadi, ra zana, ne yu so, nguetho nt'o't'i bu ja ra socua yu pongahya:

Pe hanja hinga gueca ga pöscahu 'bu gmi hyohu yun dani 'bu gmi 'buhmbu nyote njeya bu ma'ueni,

i en Oja, bi 'yen'u yu pongahya.

⁴³ Pe hinga gueca ga thandegahu pe guä tuhü n'da ra ngu'böt'e guepu ga thandehu a ga sänba zehu ra thuhu, ga emfu ra Moloc.

Ne guä tuhü n'da rá hmite ra sø gá 'yemb zehehu ra oja Renfán, ngue gá nde gá thande zehehu.

Janangue'a ga un'nahu ne ga pen'nahu man'da yatho xinda guepu ra hai Babilonia, i en Oja, bi 'yen'u yu pongahya.

⁴⁴ Pe guehma mi tu n'da ra ngu'böt'e gue mí sänba Oja u ma ngarpa bombotahu 'bu mín 'yo bu ma'ueni, guepu da dande Oja u, bi 'yot'e tengu xí xi Oja ra Moisés, nu'bu min yaui bu ja ra t'ohu. Bi xifi da 'yot'e tengu ra hmeppa xí nu.

⁴⁵ M'bejua buya, nu'bu mí ngarpi ra Josué, pe guexta'a ra ngu'böt'e bá tu'u ma ngarpa bombotahu 'bu mí zom bu ja ra hai xí xi Oja. Ne mí 'bupu mi'da yu ja'i gue hing yu israel. Nu Oja buya bi hyon'a thi yu 'dan'yo ja'i ne bim 'bupu yu israel buya. Ne guexta'a mí jatho ra ngu'böt'e nu'bu mín ts'at'abi ra David. ⁴⁶ Nu'a Oja emme mí numanho ra David, gue 'dat'a Oja mí thande ra Jacob. Nu'a ra David bi 'yap rán t'edi Oja da hyomba rá ngu gue rámp poniui ra ngu'böt'e.

⁴⁷ Pe nu ra Salomón rá ts'ant'a ra David a, gue'a bi hyomba rá ngu Oja. ⁴⁸ Pe nu'a Oja nuixte thoho hingui 'bupu ja yu ngu nt'ot'e ngue yu 'ye yun 'yohu. Ngubu bi man ra pongahya 'bu mi thocpa ram hma ra Hmu mahets'i, ne bi 'yena:

⁴⁹ Nuua mahets'i i ja ma ts'edi, necua ja ra ximhai ja ma ts'edi, 'be'a ní ngu guín nde gui hyoguahü, o hapu gui emhbu ja ma säya.

⁵⁰ Ha hinga guesegä dá ot'ä gätho ja ua ya,

en Oja, bi 'yen'a ra pongahya, bi 'yen'a ra Esteban.

⁵¹ Ne bi thoc'a ra Esteban bi xi'u yu mbaja i orpa ran juanbi:

—Nu'ahu xingui ts'u guí ohmbu 'bu ja'a si ahü, ne xam me ni mbuihu, xingui ts'u di cu't' ni zaguhu. Thocua thoho guí sáman'uhu rá Hogandahi Oja tengutho mam bombotahu, guín jahü bu. ⁵² Xinga n'da rá

pøngahya Oja gue him bi hyo mam bombøtah, n'dat'u yu pøngahya gue bi ma dua xh ra Hoga Cristo, gue'a gá dāh ne gá yafu ne xin gá hyohu. ⁵³ Nu'u yām 'bēhni Oja mahets'i bi 'dajá rán t'ēdi Oja, pē hin guí wpa hu ra güenda a 'be'a bi ma, bi 'yēn'a ra Esteban 'bū mi 'yēmp'u yu ngurpi.

Bi tho ra Esteban

⁵⁴ Nē nu'bu mí 'yōh ya 'be'a bi ma ra Esteban, bi dē ra cue yá mbui nē bi yēxpā yá ts'i. ⁵⁵ Pē nu ra Esteban mí hā ra ts'edi xun ho rá mbui nanguē rá Hogandahi Oja in 'youi, nē bi ndōs' mahets'i nē di nēc thoho hapu 'bū Oja. Nē bi nu ra Jesús 'darpū 'būhmi Oja nē i ja rá ts'edi. ⁵⁶ Nē bi 'yēna:

—Pē dami ndōs'hu nū dín nugā, n'yō, nsoqui mahets'i nē dín nugā a bin jā'i ua ja ra ximhāi, i 'būhnu ja rán 'yēi Oja, bi 'yēna.

⁵⁷ Pē nu'u būya man'da bi got yá zagu, nē bi mbafi nanguē yá cue, gātho bi muxpū 'bāh ra Esteban. ⁵⁸ Nē bi gūcpū ja ra hnini nē bi bat'ado bū ma'ueni. Nē nu'u gue bim bate, bi mbōh yá coto nguetho in nde nte di hēn'u. Bi mbōpū ja rá gua n'da ran 'yōhu ní huti ra Saulo, nē bi 'yēn'u:

—Guí jamansu ts'u ma cotogāhe, bi t'ēmp'a. ⁵⁹ Nē nu'bu gātho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Oja, bi 'yēmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyānga ma te ya.

⁶⁰ Nē bin danyahmu, nts'edi bi mbafi, bi 'yēna:

—Ma Hmu i, o guí wpa ra güenda nanguēhna ra ts'oqui bin ja ya.

Nē nu'bu mi man na, bi du būya.

8

Nu ra Saulo bi un ran unbi yu 'yēc'yēi

¹⁻³ Nē nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhbu u bi hyo'a ra Esteban. Jananguē'a nu ra pa ngue bi nu

ran unbi ra Esteban, nu yu 'yēc'yēi mi 'būpū Jerusalén bi mba ma wpi. Nē xun ngu u bi mba bū mi'da yu hnini bū ra hāi Judea, nēpū ra hāi Samaria, pē bi gopū u 'dē'mayoho yu 'bāihū ra Cristo. Nē 'da'u yu 'yēc'yēi bi 'yāh ra Esteban, nē ēmme bin zoni nanguē'a. Nu ra Saulo ēmme madi wpa yu 'yēc'yēi, nē mi cūrpū ja yu ngu mi six yun 'yōhu nē yu xisu, nē bi got'a fādi.

I hman ran ho ma'da'yo nubū ra hāi Samaria

⁴ Pē nu'u bi 'dagui, bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo bū n'danni ním pa. ⁵ Nu'a ra Felipe bi mba bū ja n'da ra hnini ra hāi Samaria, nē bi xih yu jā'i nanguē ra Cristo. ⁶ Gātho yu jā'i bi 'yōmanho 'be'a bi man na ra Felipe 'bū mi nu yun t'ōt'e nuixte bi 'yōt'a. ⁷ Nguetho xun ngu yu jā'i bi hyōnba thi yu zīthu, nē nts'edi bi mba 'bū mí bōn'u. Nē nu'u mí 'uē'ts' yu jā'i nē'u yu dogua gātho bi zā. ⁸ Jananguē'a ēmme bin ja ran johya bū ja ra hnini.

⁹ Nē mí 'būpū n'da ran 'yōhu í Simón, mí ōt' ran thāte, nē nu'u yu mēngu Samaria madi hyonya thoho. Nu ra Simón min ndep yu jā'i da bēni jase rá ts'edi. ¹⁰ Nē gātho na ngu'u, yu t'ūhni nē yu dāc'yēi, nu'bu mí 'yōhū 'be'a bi man a, bi 'yēna:

—Nuna ran 'yōhu na, ja ra ts'edi tengu Oja, ēn yu jā'i.

¹¹ Nu'u mí numansu ra Simón nguetho nya'a thoho mí hāte. Nē bi hyonya thoho u 'be'a bi 'yōt'a. ¹² Pē nu yu jā'i bi 'yēc'yēi 'be'a bi man'a ra Felipe nu'bu mí ma ra Hogamhma 'bēpū ní manda rá ts'edi Oja, ngue bi ma nanguē ra Jesús. Nē bi mba ma xixyābi yun 'yōhu nē yu xisu. ¹³ Nē'a ra Simón ēna bi 'yēc'yēi, nē nu'bu mín xixyā, bi dēn'na ra Felipe. Nē nu'bu mín nu yu hmēpya nē yun t'ōt'e nuixte bi 'yōt' ra Felipe, bi hyonya thoho ra Simón.

14 Nε nu'bɥ mi 'yø'ɥ yá 'bäihɥ ra Cristo 'bɥɥ Jerusalén gue bi 'yɛc'yɛi yɥ mɛngu Samaria, bi mbɛnpɥ ra Pedro nɛ ra Xuua ɥ mi'da yá 'bäihɥ ra Cristo. 15 Nu'bɥ mi zøɥ bɥ bɥya, bin yəhɥ Oɟ, bi 'yäp rá ts'edi ngue da hyən rá Hogandəhi Oɟ yɥ 'yɛc'yɛi 'bɥɥ. 16 Nguetho hin ní zøh rá Hogandəhi Oɟ bɥ ja yá mbəi ɥ, pɛ hønt'a nangue rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixyá ɥ. 17 Nu ra Pedro nɛ ra Xuua bɥya, bi gäsɥa yá 'yɛ yá yá yɥ 'yɛc'yɛi, nɛ bi hyən rá Hogandəhi Oɟ bɥya.

18 Pɛ nu ra Simón, nu'bɥ mi nu bi hyən rá Hogandəhi Oɟ ɥ bi gäx yá 'yɛ yá 'bäihɥ ra Cristo, bi 'yut ra mbɛti bɥya. 19 Bi 'yɛmbi:

—Dami 'dac ma ts'edi gue hønt'a to'o ga cäx ma 'yɛ da hyən rá Hogandəhi Oɟ tengu guí øt'ui, ma gá jut'aui, bi 'yɛna.

20 Pɛ nu ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Di jua Oɟ ni mbɛti, nɛ'e, nguetho guím bɛni nangue ra mbɛti sä gui tän'a 'bɛ'a di un Oɟ. 21 Nguetho hinga gue'e ga comhbɥ na ra 'bɛfi, mfədi ya him mahoqui ni mbəi bɥ ja rá hmi Oɟ. 22 Dami päh ni mbəi nangue ran ts'o. Dami 'yäp rá punbi ra Hmu, nɛ da zä di pun'na'i nangue ran ts'o gá bɛni. 23 Nguetho dí pədi ɛmmɛ ja ran ts'ɛya ni mbəi, nɛ ɛmmɛ xən ngu ran ts'o ja ni mbəi guím bɛni.

24 Nu ra Simón bi dəti:

—Nu'aui gui 'yähmi ts'ɥ rá ts'edi ra Hmu nanguécä, ngue hin gan nugä a gui mammi, bi 'yɛmp'ɥ.

25 Nu'bɥ mim 'bɥ'i ts'ɥ bɥ ra Xuua nɛ ra Pedro, nɛ xí mamp'a ráɥ hma ra Hmu mahɛts'i, bi mbeng bɥ Jerusalén. Pɛ him 'bex bi zøɥ bɥ, nɛ m'bet'o gätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo bɥ bi thogui.

Nu ra Felipe nɛ ra mɛngu Etiopía

26 Nu'a n'da ráɥ 'bɛhni Oɟ mahɛts'i bi zøɥ bɥ bí 'bɥ'a ra Felipe, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ní mba 'danguadi guɛpɥ bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bøm bɥ Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba bɥ ra huɛnhäi na, bi 'yɛmp'a ráɥ 'bɛhni Oɟ.

27 Bi ndants'a ra Felipe 'bex bi mba bɥ. Bi nu, i 'yo bɥ 'yu n'da ran 'yohɥ xən hɛts'i rá 'bɛfi, di jamansup rá mbɛti ra xuts'ut'abi Candace bɥ ra häi Etiopía. Janangue'a i t'ɛmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui. 28 Nu'a xpí mbeng bɥ Jerusalén guɛpɥ bá thənde Oɟ. 29 Nu rá Hogandəhi Oɟ bi 'yɛmp'a ra Felipe:

—Gui mba gui sɥ'a ran 'yohɥ i hux ra carro.

30 Nu ra Felipe bin tih pɥya nɛ bi zädi. Nu'bɥ mí zøɥ bɥ, bi 'yøde gue mi nɛh ra søcuá ran 'yohɥ, gue rá søcuá ra Isaías rá pøngahyá Oɟ. Ra Felipe bi 'yän bɥya:

—Ha guí pədi 'bɛ'a nam bøn'a ra søcuá gadín xäh ya.

31 Bi də'a ran 'yohɥ:

—Hague dán zä ga pəcä nu'bɥ njon da xängui.

Nɛ bi xih ra Felipe da ndets'e din hyammɥ bɥ.

32 Nɛ nu'a ra søcuá madin xäh ran 'yohɥ mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yohɥ tengu n'da ra də'yo i ts'its'i ngue da hyo.

Nɛ tengu n'da ra t'ədə'yo nu'bɥ i əxpə rá xingu, hin di c'uxɛ, nɛ ngutho a ran 'yohɥ hin din yá.

33 Nɛ nu'bɥ mín nu ran ənbi, njom bi yəni, njom bi mbäts'i.

Nɛ njon da zä da ma hangu da dɛnni,

nguetho bi thəcua rá te ua ja ra ximhäi.

Gue'a bí man ra søcuá bi nu ran 'yohɥ.

34 Nu ran 'yohɥ bɥya bi 'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ɥ to'o nín 'yohɥ na da nu ran ənbi, uague guesɛ na ra pøngahyá bi nu, uague n'dan'yo, bi 'yɛmbi.

³⁵ Nu'a ra Felipe bəya, bi də'mi bi ma 'bɛ'a nam bən'a ra sɔcuə nubə madin xāh na ran 'yohə, nɛ bi xifi nanguɛ ra Jesūs bi t'ɔrpa na im man ra sɔcuə, nɛ bi thoqui bi xifi xən ho.

³⁶ Nɛ nu'bə mí zəm bə po ra dehe, nu'a ran 'yohə bi 'yɛmp'a ra Felipe:

—Ha hin da zā dan xixyagā 'bə, nɛ po ua ra dehe ya, bi 'yɛn'a.

³⁷ Bi dā'a ra Felipe:

—Da zā, nu'bə guí ɛc'yɛi a dí xi'i nanguɛ ra Jesūs, gue gātho ni mbui.

Bi dā'a ran 'yohə:

—Dí ɛc'yɛi gue gue'a ra Jesucristo rá Ts'unt'ə Ojā a.

³⁸ Nɛ bi sáyabi rá carro bəya. Nɛ bi gapə ja ra carro nɛ bi mba bə mi po ra dehe. Nu ra Felipe bəya bi 'yɔrpa ran xixyā a ran'yohə. ³⁹ Nɛ nu'bə mi bɔxpə mí po ra dehe, 'dahman-tho bi 'bɛrpə ra Felipe gue bi zix rá Hogandəhi Ojā. Nɛ nu ra mɛngu Etiopía him man'dandɪ bi nu'a. Nɛ nu'bə mí thogui, bin johya rá mbui.

⁴⁰ Pɛ nu ra Felipe ní nequi mahən'a bə ra hnini Azoto. Nɛ nu'bə mambá thopə ja yə hnini, bi mam bə ran ho ma'da'yo asta gue'bə mí zəm bə ja ra hnini Cesarea.

9

Nu'a ra Saulo bi pāh rán 'yomfɛni

¹ Pɛ nu'a ra Saulo mim man yən ɛcuatɛ, nɛ ran dātɛ nanguɛ yə 'yɛc'yɛi, gātho ná 'yɔt'a bi 'yɔt' ra Felipe. Nɛ bi mba bə bí 'bɛh ra hmumbäjä. ² Nɛ bi 'yāp ra sɔcuə ngue ran t'ɛdi da mba bə ja yá nija yə judío nubə ra hnini Damasco. Nɛ nu'bə 'bo'o da dɪm bə gue i tɛn ra Cristo, ogue ran 'yohə ogue ra xisu, da bɛnt'i nɛ da zixpə Jerusalén nthu't'i din ofādi bə. ³ Nɛ nu'bə mí mba bə 'yu, mí ts'utho da zəm bə Damasco, 'bɛx bí 'yɛh mahɛts'i n'da ra nyot'i ɛmmɛ bi hyārpə i 'bā'a ra Saulo. ⁴ Bi dāng bə häi ra Saulo bəya, nɛ bi 'yɔ'a n'da ra nde bi 'yɛna:

—Saulo, Saulo, hanja gní ɛngui.

⁵ Bi dā'a ra Saulo:

—To'o i, gra Hmu.

Nu ra Hmu bi dāt'a:

—Nugā dra Jesūs, guecā gadí ɛngui, nɛ xən hɛi guí ɔt'e tengu n'da ra mbəndani i pa ma sənɪ ra t'o ndepe dim pɛfi xən ho, nɛ i nɛtɛ thoho.

⁶ Nu'a ra Saulo ɛmmɛ bin su nɛ bi fɛt'i, bi 'yɛna:

—Ma Hmu, 'bɛ'a guín nde ga ɔt'ä.

Nu ra Hmu bi 'yɛmbi:

—Dami ndants'i guí mba bə ja ra hnini, nubə, da si'i 'bɛ'a guí 'yɔt'e, bi t'ɛmbi.

⁷ Nɛ nu'ə gātho mín 'yohə him mi sā din yā nguetho bin su. Nu'ə mí ɔh ra nde pɛ him min nu to'o min yā. ⁸ Nu'bə mi ndants'a ra Saulo bi zɔt' rá dā pɛ him mi nu, mi xādā thoho. Nu'ə mín 'yohə bi bɛntpa rá 'yɛ bi zixpə Damasco. ⁹ Nɛ hyupa bām 'bəpə, nɛ mi xādā, nɛ him mi sihmɛ, xing ra dehe mi si.

¹⁰ Nɛ mi 'bəpə Damasco n'da ra 'yɛc'yɛi rá thuhu ra Ananías. Nu ra Hmu mahɛts'i bin 'yusɛ bə nɛ bi zofo tengu'bə bin 'uɪ.

—Ananías, bi 'yɛmbi.

Nu ra Ananías bi dādi:

—Dí 'bɛcā ua gra Hmu.

¹¹ Nu ra Hmu bi 'yɛmp'a:

—Dami ndants'i guí mba bə ja ra 'yu t'ɛmbi xən juəni, nɛ guí hyom bə n'da ran 'yohə ra Saulo, ra mɛngu Tarso, i 'bəpə ja rá ngu ra Judas. Nuya in zocā ya. ¹² Nɛ'a ra Saulo in nu tengu'bə ra t'i ngue guí mba bə nɛ guí cāx ni 'yɛ, nɛ da nu ran nequi mahən'a, bi 'yɛn Ojā.

¹³ Bi dāt'a ra Ananías:

—Ma Hmu i, xən ngu yə jā'i bi xiqui 'bɛ'a ɔt'na ra Saulo, xən ngu yən ts'o xə 'yɔrpa yə 'yɛc'yɛi 'bəpə Jerusalén. ¹⁴ Nɛ nuna bá äp rán t'ɛdi yə hmumbäjä da bɛnt'i nɛ da got'a fādi gātho to'o da ndən'na ni thuhu, bi 'yɛna.

¹⁵ Pɛ nu'a ra Hmu bi xi'a ra Ananías:

—Ní mbahma nguetho dá huah-ndā da ma nanguēcā bə 'bə'ə hing

yɛ judío, nɛ yɛ hmuts'ɛt'abi, nɛ yɛ ja'i israel ngue yɛ judío. ¹⁶ Nɛ ga xifi xɛn ngu yɛn ɛnbi da nu nanguécã, go bi 'yɛn Ojã.

¹⁷ Bi mba ra Ananías bɛya, nɛ nu'bɛ mi yɛrɛpɛ ja ra ngu, bi gãx rá 'yɛ rá yɛ ra Saulo nɛ bi 'yɛmbi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu bɛ 'yu 'bɛ guá ɛhɛ, bá pɛncã ua ya gue di ja i da xoh ni dã. Nɛ di ja i gui hyã ra ts'edi xɛn ho nangué rá Hogandãhi Ojã gan 'youi, bi 'yɛna.

¹⁸ Nɛ 'bɛx bi hyø'u mi comba yá dã tengu ra xihua. Nɛ 'bɛx bi hyand ran nɛqui yá dã ra Saulo, 'bɛx bi ndants' pɛya nɛ bin xixyã. ¹⁹ Nɛ nubɛya, bin sihmɛ nɛ bi zac mahø'n'a rá ja'i. Nɛ bãm 'bɛ'i ts'u bɛ bí 'bɛ'i 'da yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam bɛ ráam Hman Ojã bɛ Damasco

²⁰ Nɛ nu ra Saulo bɛya 'bɛx bi dɛ'mi bá mam bɛ ráam Hman Ojã bɛ ja yá nijã yɛ judío. Nɛ bi xifi gue nu ra Jesús rá Ts'ɛnt'u Ojã a. ²¹ Gãtho mi øde bi hyonya thoho nɛ bi 'yɛna:

—Ha hinga guehna ran 'yohɛ na mi cot'a fãdi gãtho mi ndønba rá thuhu ra Jesús bɛ Jerusalén. Nɛ ha him bá ɛcua ngubɛ da 'yøt'e, nɛ da zits'i nthu't'i bɛ 'bɛh yɛ hmumbãja, bin 'yɛmp'u.

²² Pɛ nu ra Saulo man'da bi hyã ra ts'edi bi ma xɛn ho. Nɛ nu yɛ judío 'bɛrɛ Damasco nte mi sã da ma, nguetho bi xifi, nu 'bɛ'a gãtho mán ts'ãnni da'yøt'a rá Thahni Ojã gue ra Cristo, pɛ gue'a bi 'yøt'a ra Jesús, guepɛ bi 'yuti n'dat'a.

Nu'a ra Saulo bi 'dagui, ɛna xtám bɛnt yɛ judío

²³ Nɛ nu ra Saulo 'bɛ mím 'bɛrɛ nya'a ts'u yɛ pa, n'dat'a mí man'u yɛ judío hing yɛ 'yɛc'yɛi, ngue da hyo. ²⁴ Pɛ nu ra Saulo mi øde 'bɛ'a mbɛn'u yɛ judío. Nu'u mí fãh yá goxthi bɛ ja ra ndehnini, guepɛ ma mbã't'i ra jãdo. Ma pa nɛ ra xui mí fãh yɛ

goxthi ngue nde da hyo. ²⁵ Pɛ nu yɛ 'yɛc'yɛi bi zix ra Saulo gue ra xui, í cã'ma n'da ra 'bøts'e bɛ thi bɛ ja ra jãdo ngue ma føt't'e ra hnini. Gue'a í 'da'a.

Ra Saulo 'bɛrɛ ja ra hnini Jerusalén

²⁶ Nu'bɛ mí zøm bɛ Jerusalén ra Saulo, mím bɛni gue xtín 'yohɛ yɛ 'yɛc'yɛi. Pɛ nu'u mím su'u nɛ him mí ɛc'yɛi gue ra 'yɛc'yɛi ra Saulo. ²⁷ Pɛ nu ra Bernabé bi zix'a ra Saulo guepɛ 'bɛh yá 'bãihɛ ra Cristo. Nɛ bi xifi ngue bi nu ra Hmu bɛ 'yu, nɛ bin yãui ra Hmu. Nɛ bi xifi bi hyut' ran zambɛi bɛ Damasco nu'bɛ mím ma nangué ra Jesús. ²⁸ Nu yɛ 'yɛc'yɛi bi zim bɛya, nɛ bin 'yohɛ bɛ Jerusalén. ²⁹ Nɛ nu ra Saulo bi hyut' ran zambɛi bi mamp'a ráam Hman Ojã nangué ra Jesús. Pɛ nu'u 'da yá mijudíoɛ gue í yã ra nde ra griego, madin junthɛ ra Saulo, nɛ'u nde da hyo'u. ³⁰ Nu'bɛ mí 'yøh yɛ 'yɛc'yɛi gue nde da tho ra Saulo, bi zixpɛ Cesarea nɛ bi mbɛnpɛ Tarso.

³¹ Nuya bin hɛ yán ɛnbi yɛ 'yɛc'yɛi gãtho ra hãi Judea, nɛ ra hãi Galilea nɛ ra hãi Samaria. Nɛ bin te yá mbɛi nangué Ojã. Bi numansu ra Hmu nɛ bi nu ráam fãts'i rá Hogandãhi Ojã. Nɛ man'da xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi.

Bi zã'a ra Eneas

³² Nu'a ra Pedro mí 'yo mi nu u yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛrɛ ja yɛ hnini, nɛ bi zøm bɛ ja ra hnini Lida gue da nu yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛrɛ. ³³ Nɛ bi ðim bɛ n'da ran 'yohɛ ní hu Eneas, nhyãto njɛya xí 'yoi gue xɛn u, xín t'ɛts' rá ja'i. ³⁴ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Eneas, da zã'i nangué ra Jesús, dami ndants'i pants' ni fidi, bi 'yɛmbi.

'Bɛx bi ndants'a ra Eneas bɛya. ³⁵ Nɛ gãtho ngue 'bɛrɛ Lida nɛpɛ Sarón bi 'yɛc'yɛi ra Hmu 'bɛ mím nu'a bin ja, nɛ bi hyɛɛ yá t'ɛc'yɛi.

Nu'a ra Dorcas bi dɛmbɛni 'bɛ mi du

³⁶ Nε nu'u yu pa u, mί 'bupu ja ra hnini Jope n'da ra xisu gue ra 'yεc'yεi, í Tabita, nε í Dorcas ngue rá nde yu griego. Nuna ra xisu εmme xan ngu ran huεcate mί orpa yá mija'ihε. ³⁷ Pε nuya bin zāman'u, nε bi du. Nu'bu mί 'berpa rá ja'i, bi jāxpu bí ja n'da ra t'ots'i magats'i. ³⁸ Nu ra hnini Lida mί hān bu Jope. Nu'bu mί 'yoh yu 'yεc'yεi, gue 'bupu Lida ra Pedro, bi mbēhn'du yoho yu 'yohε gue ba orpa ra ts'edi ba εhe. ³⁹ Nu ra Pedro buya 'bex bán 'yohε u. Nu'bu mί zohō, 'bex bi ts'ixpu magats'i ja a ra cuarto guepu mί 'bā'u yu hyoya xisu mί zoni. Nε bi 'yut yu he xí t'orabi, gue bi 'yōrpa ra Dorcas 'bu mί 'bui. ⁴⁰ Pε nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pōmhbu ts'u n'da zε ora gātho ahε.

Nε bin danyahmu nε bin yauí Oja. Nε bi hyant'a gue bi du, bi 'yεmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yεmbi.

'Bex bi zōt' rá dā, nε nu'bu mīn nu ra Pedro, bi hyudi. ⁴¹ Nu ra Pedro buya bi bēntpa rá 'yε nε bi xots'i, bim 'bāi. 'Bex bi zohn'du yu 'yεc'yεi nε yu hyoya xisu buya:

—Dami nuhε na xí du, nε bi dāmbēni ya, bi 'yεmp'u.

⁴² Nu'bu mί 'yō'u gātho ra hnini Jope, xan ngu bi 'yεc'yεi ra Hmu.

⁴³ Nε nu ra Pedro xan ngu ts'u yu pa bá copu Jope, bām 'bupu rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xindāni a.

10

Ra Pedro nε ra hmudofai Cornelio

¹ Mί 'bupu n'da ran 'yohε í Cornelio, nubε ra hnini Cesarea. Gue nuna ran 'yohε im hmu nangue'u n'da munts'i yu dofai gue'a ní t'εmbi Italiano u. ² Nuna ra Cornelio madague'bu hing ra judío a, pε nu'a nε gātho 'bupu rá ngu mί thānde Oja nε mί numansu a. Nzai mί un yu t'unni yu hyoya

nε nzai min yāhε Oja. ³ N'da ra pa mbε hyunde, tengu'bu bi 'uī 'bu mί nu n'da rām 'bēhni Oja mahεts'i, bi yarpu ja ra cuarto mί 'bāi, bi zofo:

—Cornelio, bi 'yεmbi.

⁴ Nε nu'bu mί hyandi, bin su nε bi dādi:

—'Be'a ma Hmu.

Nu ram 'bēhni bi 'yεmbi:

—Nu'a Oja im bēn'i, nε i o'bu guí yauí, nε in nu Oja 'bu gdí un yu t'unni yu hyoya. ⁵ Nuya, guí pēhn'du 'da yu 'yohε bu Jope da dīm bu n'da gue ra Simón, nε guet'a ra Pedro a, nε gua pēnhua. ⁶ Nu'a ra Pedro i 'būhmbu n'da ran 'yohε í Simón gue ra hoca xindāni a, nε i 'bupu ndendeja. Nu'a da xi'a'i 'be'a guí 'yōt'e, bi 'yēn'a rām 'bēhni Oja.

⁷ Nu'bu mί gua'a im ma, 'bex bi mbeng mahεts'i ram 'bēhni. Nu ra Cornelio buya bi zohni yoho yá 'yεhe nε n'da ra dofai ngue i numansu Oja, ngue rá 'yεhe a. ⁸ Nε nu'bu mί xifi gātho 'be'a bi xih rām 'bēhni Oja mahεts'i, bi mbēnpu Jope u buya.

⁹ Man'da pa buya mbε huxyadi nu'bu bá εpu 'yu yām 'bēhni ra Cornelio, hāntho Jope, nu ra Pedro bi ndexpu thi bu ja ra ze'ts'angu bu mί 'bui, guepu din yauí Oja. ¹⁰ Nu'a ra Pedro εmme bin tumanthuhu, nε gātho ní mba mahoqui ran ts'ihme, nu ra Pedro buya bi nu n'da ran t'uti, tengu'bu bi 'uī. ¹¹ Nε bi nu nsoqui mahεts'i, nε bá cāi tengu n'da ra the'bōt'e xan ndoho gue mfent'i yá ts'at'i. ¹² Nε ba 'yo bu ja ra 'bōt'e hōnt'a go 'be'a má zu'uε i ja goho yá gua, nε yu zate, nε yu pozε, nε yu doja. ¹³ Nu ra Pedro bi 'yō'a n'da ra nde, bi t'εmbi:

—Dami ndants'i guí hyo gue guí sa.

¹⁴ Bi dā'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njām'bu xtá sagā xan ts'o, gue'a i man nin t'ēdi hingui ho 'bu ga sa.

¹⁵ Nε bi 'yεmbi mahōn'a:

—'Yo guí ɛna hingui ho 'bɛ'a dá sãndã da ts'a, ngue gãtho dí hocã ɱ, bi 'yɛmp'a ra nde.

¹⁶ Ná hyundĩ bi sifi, bi ndex mahõn'a mahɛts'i ra 'bø't'e. ¹⁷ Nu ra Pedro, nu'bũ gãtho madĩ hyonya thoho nɛ im bɛni 'bɛ'a ní mba'a xí nu tengu ra t'ĩ, 'bex bi zøh yám 'bɛhni ra Cornelio. Nɛ mí 'bãpũ thi ja ra goxthi rá ngu ra Simón, nɛ xí 'yãnni hapũ ja'a ra ngu. ¹⁸ Nu'bũ mí zøm bũ, bi 'yãnni:

—Ha 'bucua ra Simón Pedro.

¹⁹ Nɛ gãtho nín 'yomfɛni ra Pedro 'bɛ'a ní mba a xí nu, nu'a rá Hogandãhi Ojã bi 'yɛmbi:

—'Bũpũ hyu yãn 'yohũ i hon'i.

²⁰ Dami ndants'i, gui cãi nɛ gui mbãhã ɱ yãn 'yohũ, gui tenni nɛ hin gan su, nguetho nugã bá penhdã ɱ, bi 'yɛmbi.

²¹ Nu ra Pedro bũya bi gapũ mi 'bãh yãn 'yohũ gue bá penh ra Cornelio, nɛ bi xifi:

—Nugã guecã guí hongui. 'Bɛ'a gní hyonjũ.

²² Bi dã'ɱ:

—Nu ra Cornelio ra ngũrpa dofui bá pɛncãhe. Nu ra Cornelio n'da ra hocjã'i gue i numansu Ojã. Nɛ gãtho yũ judío i ndõmanho nangue'a. Nɛ n'da ram 'bɛhni mahɛts'i bi xi'a da zonh'na'i, gue gui mba bũ rá ngu, nɛ da t'õmanho 'bɛ'a gãtho gui xifi, bi 'yɛn'ɱ.

²³ Nu ra Pedro bi xifi da yũrpũ mbo ra ngu, bin oxpũ bũya. Nu'bũ mí hyats'i bi mbãhã ra Pedro. Nɛ'ɱ 'da yũ 'yɛc'yɛi mí 'bũpũ Joep bi mbãhã.

²⁴ Man'da pa bũya bi zøm bũ ra hnini Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni gãtho 'bũpũ ja rá ngu nɛ yũ amigo, ngue dim pɛti bũ ja rá ngu. Gãtho i tøm'bũ. ²⁵ Nu'bũ mí zøm bũ ja ra goxthi ra Pedro, bá pøn ra Cornelio, bi dadi nɛ bin danyahmu bi dande. ²⁶ Pɛ nu ra Pedro bi gu'ts'i nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami ndants'i nguetho nugã dran 'yohũ thohogã tengutho i, bi 'yɛna.

²⁷ Nɛ i yãui gãtho án yũt'a mbo rá ngu. Nɛ bi nu xũn ngu xím pɛti bũ.

²⁸ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'ɱ bũya:

—Guí pãhmbũ hin 'yũ man t'ɛdihe dyũ judíohe gue dan uãns'hũ o gue ga cũthe bũ ja ni ngumhbũ, nguetho hin gyũ judío ahũ. Pɛ Ojã xũ 'yurcagui gue xinga n'da yũ jã'i ga ɛmhbe hin da zã dan yãmanhohe, ogue ga ɛmfɛ hingui ho. ²⁹ Janangue'a nu'bũ gmí zoncagui, bá ɛcã nɛ nte mán t'ãnni dá ãnni. Nuya dín nde ga pãdi hanja gá zoncagui, bi 'yɛn'a.

³⁰ Nu ra Cornelio bi 'yɛm bũya:

—Ná goho pa tengu ra ora jabũya, dá ɛ't' man ts'ihmɛ 'bũ mán yãgã'be Ojã, 'bex bi zø'a n'da ran 'yohũ ua dí 'bũi, mí he ra pahni di fɛxni. ³¹ Nɛ bi 'yɛngui: “Cornelio, Ojã bi 'yøde 'bɛ'a gám ma nɛ bi nu yãn t'unni gá un yũ hyoya, nɛ im bɛn'a'i. ³² Nuya guin zohna ra Simón Pedro 'bũpũ Joep bũ ja rá ngu ra Simón ra hoca xindãni a, nɛ i ja rá ngu bũ ndendejã. Nɛ nu'bũ da zøcua gan yãui,” ɛn'a ram 'bɛhni mahɛts'i 'bũ min zoqui. ³³ Jananjabũ dá zonh'na 'i nɛ xũn ho guá ɛhe. Nuya gãthogãhe dí 'bũhmbe ua ngue da nuje Ojã, ga øhmbe 'bɛ'a gãtho da xije Ojã, gue gui xije, ɛn'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

³⁴ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'ɱ:

—Nugã dí pãcã ya hingui huahna Ojã to'o da numanho gue'bũ ra judío o hing ra judío. ³⁵ Nu Ojã da zini hõnt'a go nda'a ní nde i yã, ngue to'o gãtho da numansu'a, nɛ to'o i øt' ran ho. ³⁶ Guí pãhmbũ ram hma bá pɛncãhe Ojã dyũ israelgãhe, dyũ judíogãhe, bi ma nangue ra Jesucristo, gue nu'a di hocpa ní mbũi n'da, guehna rá Hmu ɱ gãtho hõnt'a go 'bɛ'a ní nde i yã. ³⁷ Nɛ

guí p̄hmbu ram hma nangué ra Jesucristo bi hmam bu gátho ra hã Judea, bí mbup̄ Galilea, gue'bu ya xí juah rá 'bēfi ra Xuua Nxixyá gue bi ma di xixyába yu já'i. ³⁸ Nē guí p̄hmbu Ojā bi un rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā ra Jesús, ra mēngu bu Nazaret. Nu ra Jesús hōnbu go hapu bin 'yo mí øt' ran ho, nē gátho u mín 'yohu ra zīthu bi hyōnba thi ra zīthu. Gátho bi 'yøt'u nguetho min 'youi Ojā. ³⁹ Nē nugāhe ma 'bāigāhe a ra Jesús, dí mamhbe majuāni, nguetho dá nuhe 'be'a gátho bi 'yøt' ra Jesús nubu ma hāihe dyu judíohe, nepu ma ngurpa hninihe Jerusalén. Nē m'bejua bi tho, bi guarpu ja ra pont'i. ⁴⁰ Pē Ojā bi xox'a ná hyupa, nē bi japi dá nugāhe xun ho. ⁴¹ Pē njom mi'da bi nu, hōngdāhe gue xí huancāhe Ojā. Janangué dí mamhbe majuāni, gue ya majuāni dán sihmegāhe ra Jesús 'bu mi ndants' 'bu mi du. ⁴² Nē nu'a bi mbencāhe gue ga xihmbe yu já'i nē ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Ojā da 'yørpa ran juānbi yu já'i 'bui nē'u xun du. ⁴³ Nē guehna mím man'u gátho yá pōngahyā Ojā, gue gátho to'o da 'yēc'yēi nangué ra Jesús, da hyān ra punbi nangué yá ts'oqui, bi 'yēn'a ra Pedro.

Nu'u hing yu judío bin t'un rá Hogandāhi Ojā

⁴⁴ Nē i yā ra Pedro, 'bex bá ēh rá Hogandāhi Ojā, gátho bi gohmbu yu já'i i øh rām hma ra Pedro. ⁴⁵ Nē nu'u yu judío min 'yohu ra Pedro madí hyonya thoho 'bu mí bādi bin t'un rá Hogandāhi Ojā u hing yu judío. ⁴⁶ Nguetho bi 'yøde bin yā 'da yu nde hing yá ndesē u, gue bi 'yēspa Ojā 'bu mí yā. ⁴⁷ Nē bi 'yēn'a ra Pedro, bi 'yānni:

—Ha sā da mba ma hecpi ya 'bucua gue hin din xixyā, nē ya xu hyān rá Hogandāhi Ojā tengugahu, bi 'yēna.

⁴⁸ Nē bi ma di xixyābi nangué rá thuhu ra Jesucristo. M'bejua buya

bi 'yāp ra mate ra Pedro da gohmbu bu mi'da yu pa.

11

Nu ra Pedro i xih yu 'yēc'yēi bu Jerusalén hague án zā bi 'yēc'yēi u hing yu judío

¹ Nē nu'u mi'da yá 'bāihu ra Cristo nē yu 'yēc'yēi bu ra hã Judea mí øde gue yu já'i hing yu judío bi hyān rām hman Ojā. ² Pē nu'bu mí mbeng bu Judea ra Pedro, nē bi zōm bu Jerusalén, nu'u 'da yu judío yu 'yēc'yēi bu, bi zū'a ra Pedro. ³ Nu'u bi xi'a ra Pedro, bi 'yēmbi:

—Hanja gá mba bu yá ngu yu já'i ngue hing yu judío, nē gán sihmehu u.

⁴ Nu ra Pedro buya bi xifi 'be'a gátho xín ja, gue'bu mí dū'mi bi xi Ojā gue da zōm bu rá ngu ra Cornelio. Bi 'yēna:

⁵ —Mí 'bucā bu ra hnini Jope, nē mí yāgā'be Ojā. Dá nugā tengu'bu dá 'uī, bá cāh mahēts'i tengu n'da ra the'bø't'e. Nē bá cāi mfent'i goho yá ts'āt'i, nē bi zōpu dí 'bui. ⁶ Nu'bu má handi dá nu hōnt'a go 'be'a má zu'uē 'bucua ja ra hã. Dá nu'u ja goho yá gua, yu zu'uē nē yu zate nē mi'da. Nē dá nu yu pozu nē yu doja. ⁷ Nē dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i guí hyo gue guí sa,” bi 'yēngui. ⁸ “Hin'na ma Hmu,” dá ēmbi, “nguetho njām'bu dá sagā a man nin t'ēdi ngue hin ga sahe.”

⁹ Pē nu ra nde mahēts'i bi xiqui mahōn'a: “Pē 'yo guí ēna hingui ho 'be'a dí sändā da ts'a, ngue gátho dá hocā yu,” bi 'yēngā a ra nde.

¹⁰ Nhyundī bi 'yøt'e njabu, bi mba ra 'bø't'e bu mahēts'i buya. ¹¹ Nē 'bexque gue'a ra pa bi zōpu hyu yān 'yohu bu ja ra goxthi guepu dām 'bucā, gue yām 'bēhni bá nēxpū Cesarea, nē bi hyongui. ¹² Nē nu'a rá Hogandāhi Ojā bi xiqui ga tēnni, nē nte mán t'ānni ga ānni. Nē 'bācua ya 'dato yu 'yēc'yēi ngue dá mbāhmbe. Nē dá cāthe bu ja rá ngu n'da ran

'yohu í Cornelio. ¹³ Ne nu'a bi xije gue bi nu n'da rám 'behni Oja mahets'i mí 'bäpü ja rá ngu, gue bi xifi da mbenpü ja ra hnini Jope 'da yän 'yohu, da 'yänni nanguca. ¹⁴ Ne bi xifi gue ga xifi hague dán zä dim pøhø, ne'u 'bäpü rá ngu. ¹⁵ Ne nu'bü mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá dü'mi dá zocä büya. Ne nu'bü má dü'mi dá mangä, nu rá Hogandähi Oja bá xhe ne bi gohmbü ü mí 'bäpü büya, tengutho bi 'yörcahü rá mbüdi thoho. ¹⁶ Ne nubüya dá bängä rám hma ra Hmu Jesús nu'bü mim ma: "Nu ra Xuua bi xixyá ahü ra dehe, pø nugä ga 'da ahü rá Hogandähi Oja," bi 'yengähe ra Jesús, bi 'yén'a ra Pedro.

¹⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Nu'bü n'dat'a ran t'unni bi un Oja ü, tengutho bi 'dajü 'bü ya xtä x'c'yëihü ra Hmu Jesucristo, ha da zä ga sèrpä a in nde da 'yøt' Oja, bi 'yén'a ra Pedro.

¹⁸ Nu'bü mí 'yø'u yu 'yëc'yëi 'bäpü Jerusalén 'be'a bi man ra Pedro, him mam bi züi pø bi 'yësüpa Oja, ne bi 'yén'u:

—A, njabü øt Oja 'bü, gue ne'u yu jå'i hing yu judío di japi di päh yän 'yomfëni nangué yü ts'oqui, ngue ne'u din ja ra temazäi ü, bi 'yén'u.

Nu yu 'yëc'yëi dim peti bü Antioquía

¹⁹ Nu'u 'da yu 'yëc'yëi ngue bi nu ran ünbi bü Jerusalén 'bü mí mba ntho ra Esteban, bin 'uëxt'ü. Nu'u 'da bi mba bü n'danni yu häi Fenicia næpü Chipre næpü ja ra hnini Antioquía. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo bü bim 'büi, pø hønt'ü yü mijudíoü bi xifi. ²⁰ Pø nu'bü mí zøm bü Antioquía 'da yu mængü bü Chipre næpü Cirene, bi zo'u hing yu judío, gue ne'u bi xifi nangué ra Hmu Jesús. ²¹ Nu'u mí ja ra ts'edi xän ho nangué Oja ü, janangué'a xän ngu yu jå'i hing yu judío bi 'yëc'yëi, bi hyëse yü t'ëc'yëi, ne bi dën'na ra Hmu.

²² Ne bi 'yø'u yu 'yëc'yëi 'bäpü Jerusalén gue bi 'yëc'yëi ü 'da hing yu judío bü Antioquía. Janangué'a bi mbenpü a ra Bernabé. ²³ Ne nu'bü mí zøm bü, bi nu ngue i nu rá mate Oja yu jå'i i 'bäpü. Bin johya rá mbüi ra Bernabé büya, ne bi zofo, bi xifi hin da hyëgui, pø din 'yomanho bü ja rá 'yu Oja, ne da 'yörpü rá 'bëfi Oja ngue gätho yü mbüi. ²⁴ Nuna ra Bernabé n'da ra hocjä'i na, ne mí hå rá ts'edi xän ho rá mbüi nangué rá Hogandähi Oja in 'youi, ne mí x'c'yëi xän ho. Janangué'a xän ngu mi'da yu jå'i bi 'yëc'yëi ra Hmu.

²⁵ Nubüya, bá pøm bü ra Bernabé, bi mba bü Tarso bi hyom bü ra Saulo. Ne nu'bü mí dñi, bi zixpü Antioquía. ²⁶ Ne n'dajëya bäm 'bühmi bü, ne mi pa bü ja ram peti ne bi xänbi xän ngu yu jå'i. Guerpü ra mbüdi bi t'ëmbi yu cristiano ü yu 'yëc'yëi, gue mí nde da ma, i tén ra Cristo ü.

²⁷ Nu'u yu pa ü, bá næxpü Jerusalén 'da yu pøngahyá, bi mba bü Antioquía. ²⁸ Nu'a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'bäpü madim peti yu 'yëc'yëi, ne bi ma con rá ts'edi rá Hogandähi Oja. Bi ma gue din ja ra thuhu gätho ra ximhäi. Ne nuna bin ja 'bü mim hmuts'üt'abi bü Roma a ra Claudio. ²⁹ Ne nu'bü mín ja ra thuhu, nu'u yu 'yëc'yëi bü Antioquía bi zänni hangü na ngu ts'ü ra mbeti da badi n'da ngu n'da, gue da 'benpü ü yü mí 'yëc'yëihü 'bäpü ra häi Judea, ngue da mbäx'i ts'ü. ³⁰ Ne ngubü bi 'yøt'e, bi mbenpü ra mbeti ü yü ngarpi yu 'yëc'yëi bü Judea, bi hyäx'a ra Bernabé ne ra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo ne bi mba mfent'i ra Pedro

¹ Nu'u yu pa ü, nu ra ts'üt'abi Herodes bi manda da mba mfent'i yu 'yëc'yëi, bi dü'mi di ünba ü. ² Ne bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yohü ra Xuua, ra juai í tho a.

³ Nu'bu mi bāh ra Herodes gue i numanho yu judío hing yu 'yēc'yei gue bi hyo ra Jacobo, bi bēnt'a ra Pedro, nē bin theui n'da ra dāmpeti mí sānba Ojā u yu israel, t'ēmbi dābaxjua. ⁴ Janangue'a him 'bex bi tho ra Pedro, pē bi jot'a fādi. Nē bi manda 'dē'ma 'dato yū dofui ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da'i goho n'da cat'i. Mím bēn'a ra Herodes xtán zixpū 'buh yu jā'i, mí ɛna xtá hyo bu 'bu mí gua'a ram peti ran dābaxjua. ⁵ Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'bādi xən ho bu ja ra fādi, pē nu yū mi 'yēc'yeihū bim peti, nē ɛmmē bin yāhū Ojā nangue ra Pedro.

Ojā bi gūc'a ra Pedro nu'bu mí ofādi

⁶ Nu ra xui a gue mi ɛn'a ra Herodes xtán gūc 'bu mí hyats'i, nu ra Pedro mi cāt'inde yoho yu dofui, nē nu'a, nthu't'i yoho yu cadena, nē bin āha. Nē xō mí 'bāpū mi'da yu dofui bu ja rá goxthi ra fādi. ⁷ N'dahmantho bi zōpū 'buh ra Pedro n'da rām 'behni ra Hmu mahɛts'i. Nē bi nēcpū mbo ra fādi. Nu ram 'behni bi 'yānba rá hyo ra Pedro, bi 'yā'a, nē bi 'yēmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'yēmbi.

Nu yu cadena bi xose gue'a mán thu't'i rá 'yē. ⁸ Nē nu ram 'behni bi 'yēmp'a mahōn'a:

—Dami tū't' ni ngu't'i nē gui 'yu't' ni thixfani.

Nu ra Pedro bi 'yōt'e tengu bi si'a. Nē xō bi 'yēmbi:

—Hye ni dāpahni nē gui tengui.

⁹ Nu ra Pedro bi dēn'a ram 'behni, bi bōm baya. Pē him mí pā 'bu majuaṇi gue'a rām 'behni Ojā bi zits'i, uague tengu'bu bi 'uitho. ¹⁰ Nē nu'bu mi thopū bí 'bāh rá mbādi yu mbādi, nē bi thopū ná yoho 'bāh yu mbādi, bi zōm bu bí ja ra jut'it'ēgui bu ja ra 'yu ní mba bu hnini. Bi xose ra jut'i nē bi bōm baya. Nē nu'bu mín 'yo bu 'yu, bi 'ue'a rām 'behni Ojā, bi ts'o'a ra Pedro baya. ¹¹ Nu'a

ra Pedro, nu'bu mi bādi 'bē'a gātho bin ja, ngu majuaṇi nē hing ra t'i, bi 'yēnse:

—Dí pāsegā ya gue ra Hmu mahɛts'i bá pēhna n'da rām 'behni, nē bá jūgā bu ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, nē bi yāngā nangue 'bē'a nde xtá 'yōrcā ma mijudiohe, bi' yēnse ra Pedro.

¹² Nē nu'bu mín 'yomfēni ts'ū, bi mba bu ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua Marcos, nē xən ngu madīm peti bu, i yāhū Ojā nangue ra Pedro.

¹³ Nē nu'bu madí jāt ra jut'i bu thi ja ra mbā't'i, bi mba bu n'da ra hmute, ra 'yēhē, í Rode, gue da bādi to'o i 'bāpū. ¹⁴ Nē nu'bu mí 'yōrpa rá nde ra Pedro, bi bādi to'o, nē ɛmmē madí johya. Pē him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi yu jā'i 'būpū, gue 'bāpū ra Pedro bu ja ra goxthi. ¹⁵ Nu yu jā'i bi 'yēmbi:

—Guí hāte.

Pē nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Nē nu'ū bi ma:

—Gue'a rán dāhi a.

¹⁶ Pē nu ra Pedro bi thoc thoho di jāt ra jut'i, nē nu'bu mi xocpi nē bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho u. ¹⁷ Pē nu'a ra Pedro bi uānba rá 'yē, ndepe din hē. Nē bi xifi ha án zā bi gūcpū ja ra fādi ra Hmu. Nē bi 'yēmp'ū yu jā'i:

—Dami xihmbū a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, nē'ū mi'da yu 'yēc'yei 'bē'a bin ja, bi 'yēna.

Nē bi bōn'a ra Pedro bi mba n'danni. ¹⁸ Nu'bu mi hyats'i, ɛmmē bin ja ran cui, gue'da xnin 'yānthoho yu dofui, nguetho him bi bādi 'bē'a bin ja ra Pedro. ¹⁹ Nē nu ra Herodes bi manda dí honi pē him bá thīni. Nē nubaya bi 'yān'du yu mbāngoxthi hague bin ja, nē bi manda ngue da tho'ū baya. M'bejua bi bōn'a ra Herodes ra hāi Judea, bi mba bu ja ra hnini Cesarea, nē bām 'būpū.

—Dami xihmbū a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, nē'ū mi'da yu 'yēc'yei 'bē'a bin ja, bi 'yēna.

Nē bi bōn'a ra Pedro bi mba n'danni.

¹⁸ Nu'bu mi hyats'i, ɛmmē bin ja ran cui, gue'da xnin 'yānthoho yu dofui, nguetho him bi bādi 'bē'a bin ja ra Pedro. ¹⁹ Nē nu ra Herodes bi manda dí honi pē him bá thīni. Nē nubaya bi 'yān'du yu mbāngoxthi hague bin ja, nē bi manda ngue da tho'ū baya. M'bejua bi bōn'a ra Herodes ra hāi Judea, bi mba bu ja ra hnini Cesarea, nē bām 'būpū.

Bi du a ra Herodes

²⁰ Nē nu ra Herodes ɛmmē mí numan'ū yu jā'i 'būpū ra hnini Tiro

neꝑu Sidón. Pɛ nu yu ja'i bim peti, pɛ m'bet'o bin amigohu ra Blasto, rām fāts'ui ra ts'ut'abi Herodes. Nɛ bi sih ra Blasto dīn hocpahū a ra Herodes, nguetho jatho dí nɛxpū 'bɛ'a da zi yu ja'i bu bí ja rá hāi ra Herodes. ²¹ Janangue'a bi zān man'da ra pa buya, nu yu ja'i bim peti. Nu ra Herodes bi hye rá pahni ɛmmɛ xən ho, nɛ bi hyupū ja rá mɛxa, nɛ bin hɔt'ahya. ²² Nɛ ɛmmɛ bi mbahni yu ja'i nɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Hing rá nde n'da ran 'yohu bu na ya nɛ, pɛgue rá nde n'da ra oja, sã ɛn'ɛ.

²³ 'Dahmantho n'da rām 'bɛhni Oja mahɛts'i bi japi 'bɛx bin zāman'ɛ ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yɛspa Oja. 'Bɛx bi nɛqui yu zu'uɛ mbo rá foho, bi du buya.

²⁴ Pɛ nu rām Hman Oja bi thoqui bi hma, gātho bu n'danni bi 'yøh rām Hman Oja yu ja'i.

²⁵ Nu ra Bernabé nɛ ra Saulo, nu'bu mi guah yá 'bɛfi, gue bi sifi da hyax ra mbeti bu Jerusalén, bá peng buya, bán 'yohu ra Xuua Marcos, bi zøꝑu Antioquía mahøn'a.

13

Nu ra Bernabé nɛ ra Saulo bi dūmp' yu 'bɛfi ngue bi mamp rām hman Oja bu n'danni yu hāi

¹ Nubū ra hnini Antioquía mi 'bɛꝑu yu 'yɛc'yɛi ngue nzai dim peti. 'Da'ɛ yu pøngahya, nɛ 'da'ɛ yu xānbate. Mí 'bɛꝑu ra Bernabé, nɛ Simón t'ɛmbi Negro, nɛ ra Lucio ra mɛngu bu Cirene. Nɛ mí 'bɛꝑu ra Manaén, nu'a 'darpū bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra hāi Galilea, nɛ mí 'bɛꝑu ra Saulo. ² N'da ra pa nu'bu mí 'yøt' ram peti ɛ, nɛ mí ɛ't' yán ts'ihmɛ, nɛ nu'a rá Hogandāhi Oja bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'ueju ya yoho yun 'yohu, ra Bernabé nɛ ra Saulo, nguetho xtá huanhdā ɛ da 'yøt' ra 'bɛfi dá xifi, bi 'yɛmbi.

³ Nu'bu mí 'yɛ't' yán ts'ihmɛ mahøn'a, bi 'yāp rām fāts'i Oja 'bu mí dospa rá ya ra Bernabé nɛ ra Saulo.

Bin 'yɛhmbū buya:

—Oja da zix ahū, bi 'yɛmbi.

Nu'ɛ bi 'bɛhni bi mam bu rām Hman Oja bu Chipre

⁴ Nubūya nu rá Hogandāhi Oja bi zix'a ra Bernabé nɛ ra Saulo, bi mba bu ra hnini Seleucia. Nu'bu mí nɛxpū, bi hyu ra barco, bi mba bu ra hāi Chipre, ra t'uhāi i ja bu made ra dejā. ⁵ Nɛ nu'bu mí zøꝑm bu ra hnini Salamina, bi mam bu rām Hman Oja bu ja yá nija yu judío. Nɛ ra Xuua Marcos mín 'yohu nɛ bim fāxpū. ⁶ Nu'bu mí thopū gātho ra hāi Chipre, bi zøꝑm bu ja yá hyodi ra hnini Pafos. Nɛ bin tūmhbu n'da ra judío gue ra bādi, ɛna rá pøngahya Oja pɛgue ra hyāte a, nu rá thuhu í Barjesús. ⁷ Nu'a mín 'youi bu ja rá 'bɛfi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra hāi bu. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yohu ɛmmɛ mí ja rán 'yomfɛni xən ho. Nu'a bi zohna ra Bernabé nɛ ra Saulo nguetho nde da 'yøh rām Hman Oja. ⁸ Pɛ nu ra bādi Barjesús, n'dat'a ra Elimas, bi 'yu't'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'yɛc'yɛi a i sifi, nɛ bin junthū a ra Bernabé nɛ ra Saulo. ⁹ Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi xən ngu ra ts'ɛdi nange rá Hogandāhi Oja a, ɛmmɛ bi hyɛt'a ran 'yohu ngue ra bādi. ¹⁰ Nɛ bi 'yɛmp'a:

—Nu'i gra ndøhyāte ɛmmɛ guín 'youi gātho 'bɛ'a xən ts'o. Nu'i gra ts'ant'ɛ i ra dāmants'o. Nu'i gadí ucua 'ɛ gātho xən ho. Ha njam'bu gui 'yɛ'ts'a gní xih yu ja'i hingui ho 'bu da dɛn Oja. ¹¹ Nuya da 'yøt'a i ran unbi ra Hmu mahɛts'i. Gan xādā gue hin da zā gui nu ran nɛqui 'da yu pa, bi 'yɛmp'a ra Pablo.

'Bɛx bin xādā, bi gā 'bɛxui rá dā, nɛ bi hyoni to'o da ɣarpa rá 'yɛ'a buya. ¹² Nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi 'bɛ'a bin ja, bi hyonya thoho, 'bɛx bi 'yɛc'yɛi buya, nguetho ya bi bādi

majuani a rán xädi ra Hmu mahets'i
ngue mím man'a ra Pablo.

*Ra Pablo ne ra Bernabé nubü ra
hnini Antioquia, gue ra häi Pisidia*

¹³ Nu ra Pablo ne'ü mín 'yohü bi
hyu ra barco, bi nexpu Pafos ne
bi zöm bü Perge bü ja ra häi Pan-
filia. Pe nu ra Xuua Marcos bá ξ'a,
bá sotho ü mín 'yohü, ne bá peng
mahon'a bü Jerusalén. ¹⁴ Nu ra
Pablo ne'a ra Bernabé mín 'youi, bi
nexpu Perge bi mba bü man'da ra
hnini Antioquia bü ra häi Pisidia.
Ne nu'bü mi zön ra pa ran säya,
bi yurpu ja rá nijä yu judío ne bi
hyupu ü. ¹⁵ Nu'bü mi gua'a man'ü
'bäpu, gue rá søcuä yän t'ëdi yu
judío ne rá søcuä yu pøngahyä, nu'ü
di jamansu bü ja ra nijä bi xi'a ra
Pablo ne ra Bernabé:

—N'yohü aui, nu'bü ja aui ts'ü
n'da ran zofo, dami xije ts'ü.

¹⁶ Bi ndants'a ra Pablo büya, bim
'bäi, bi uan rá 'ye gue ndepe da
'yoh yu jä'i, ne bi 'yëmbi:

—N'yohü ahü ma mi'israelhü, ne
gätho ahü guín numansuhü Ojä,
dami 'yøhmbü ya. ¹⁷ Nu'a Ojä gue
dí tenhdü dyu israelhü, bi huan'dü
mam bombøtahü ne bi japi bin
xandi xan ngu nu'bü mí 'bäpu ra
häi Egipto, ne mí 'bäpu tengu yu
n'dan'yo jä'i. Ne nu Ojä büya bá
juc'ü nangué rá ts'edi bü mi 'büi.

¹⁸ Ne madague'a him madí döp Ojä
yü mbüi ü 'bü min 'yo mbë nyote
njeya bü ma'ueni ü, pe guehma bin
ja rá yembüi Ojä. ¹⁹ Ne bi un'na ra
häi Canaán ü ma mi'israelhü gue di
manda zehë, 'bü mí jua'a bi hyo'ü
yoto yu nde xmi 'bäpu. Ne bin zäm
bü ma mi'israelhü büya. ²⁰ Nu Ojä
büya bi japi bim 'büh yü ze'mi, ne
goho ciento ne yote ma'det'a njeya
madí manda ma mi'israelhü, asta
gue'bü go mím 'büh ra pøngahyä
Samuel. ²¹ M'bejua bi ndese yu
jä'i n'da ra hmuts'ut'abi di manda
ü. Ne bi jap Ojä a ra Saúl dim
hmuts'ut'abi büya. Nu ra Saúl, rá ta

a ra Cis, gue rámb bombøta ra Ben-
jamín mí 'büh maya'bü. Ne nu'a ra
Saúl bim hmuts'ut'abi yote njeya.
²² Nu'bü mi 'uec Ojä ra Saúl büya,
bi japi bim hmuts'ut'abi ra David.
Ne mi man Ojä, bi 'yëna: “Nuna ra
David, rá ts'unt'ü a ra Isaí, ëmmë dín
numanho, nguetho da 'yörca a ma
pähä ne 'be'a gätho dín nde,” bi 'yën
Ojä, bi 'yën'a ra Pablo 'bü mín zo'ü
yü mijudíohü bü ra hnini Antioquia,
ra häi Pisidia.

²³ Ne bi thoqui bi man ra Pablo,
bi 'yëna:

—Ne gue'a ra David rámb
bom'beto na ra Jesús gue bá
pencahü Ojä, ma pørpatehü dyu
israelhü, dyu judíohü, tengu mí
man Ojä maya'bü. ²⁴ Ya ma guepu
di dämp'rá 'bëfi ra Jesús, nu ra
Xuua mí xih ma mi'israelhü gue
din xixyä to'o gätho bi päh yü mbüi
nangué yü ts'oqui. ²⁵ Nu'bü mi
ts'utho da du a ra Xuua, nu'a mí
mam buya: “Nu'a gá bëmhbü gue
gücä pe hinga gücä. Pe m'bejua
ba ëhë, ne hin dí säcä tengu a,
nguetho ëmmë xan hëts'i rá ts'edi
a,” mí ën'a ra Xuua, bi 'yën'a ra
Pablo.

²⁶ Ne bi thoqui bi man ra Pablo,
bi 'yëna:

—Man 'yohü ahü, yüm
bom'betoju ra Abraham, ne mi'da
ahü gue ne'ahü guí numansuhü
Ojä, gueju bá pencahü na rámb hma
Ojä, ne i ma hague dán zä di pøju.
²⁷ Pe nu ma manguhü mí 'bäpu
Jerusalén, ne yü ngurpi ü, him mi
pädi gue gue'a ra Jesús mí o't' yu
pøngahyä, madague'bü i hmam bü
ja ma nijähü gätho yü pa ran säya.
Janangué'a bi 'yörpa ra Jesús tengu
mán t'o't'i 'bü mí yäpi gue da hyo.
²⁸ Nu ra Jesús nte min dupate, pe
bi si'a ra Pilato gue di manda da
tho. ²⁹ Ne nu'bü mí 'yörpe 'be'a gätho
mán t'o't'i bü ja rámb hman Ojä, ne
m'bejua büya bi mba ma cä'mi bü
ja ra pont'i, ne bi t'ägui. ³⁰ Pe nu

Oja m'bejua ts'u bi xoxpu 'bu'u xun du. ³¹ Ne nu yun 'yohu min 'yohu mam'bet'o a ra Jesus 'bu mi nexpu ra hai Galilea, ne bi mba bu ra dahnini Jerusalen, ne guet'u i xih ya ja'i u ya.

³² Necä'be di xi ahü ya nangué ra Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi Oja u ma bõtahu 'bu mí ma gue 'be'a majuani din ja. ³³ Ne gue'a bin ja a ya. Gue bi jacuahü 'bu mí xox'a ra Jesús, gue gueju dyam bom'betoju u bi xi Oja majuani. Tengu män t'o'ti bu ja rám Hman Oja, ná yoho ra Salmo, i ena: "Nuya nam pa ya, dí ɛ'ts'i'i, da nu'u ya ja'i ya gue majuani ma Ts'ant'u i," mí en Oja 'bu mi 'yena, bi 'yén'a ra Pablo.

³⁴ Ne xø bi 'yén'a ra Pablo:

—Ne bi xox Oja a ra Jesús 'bu mí du, ne hin da du mahøn'a. Ne gue'a bi man Oja, 'bu mi 'yena: "Dat'a ra hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih majuani ra David," bi 'yén Oja, bi 'yén'a ra Pablo.

³⁵ Ne xø bi 'yena:

—Ne gue'a bi mam bu man'da ra Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi Oja: "Hin gui jap'a ni Hoga Ts'ant'u da 'ya a rá ngøc'yei," bi 'yembi. ³⁶ Pe nu ra David nu'bu mí jua'a rá 'befi ngue bi 'yørpa rá pähä Oja gätho mí 'bucua ja ra häi, bi du. Ne 'darpu yán 'yägui yá bõta bi t'ägui, ne bi 'ya bu rá ngøc'yei a baya. ³⁷ Pe nu'a rá ngøc'yei ra Jesús, bi xox Oja a, him bi 'ya a. ³⁸ Ma cu ahü, dín nde ahü gui pähmbu, nangué ra Jesús i jaju ra punbi nangué ma ts'oquihü, ne gue'a dí xi ahü a ya. ³⁹ Hønt'a go to'o gahü ga dáp ma mbuihü a ra Jesús, din jaju ra punbi gätho ma ts'oquihü. Ne madague'a dí øthu yán t'edi ra Moisés bi xi Oja, pe hinga gue'u dí punga ma ts'oquihü u. ⁴⁰ Dami 'yēc'yēihü ra Cristo ya, janangué'a hin gui nuhü 'be'a bi man yu pøngahyü bu ja rám Hman Oja, nu'bu mí ma:

⁴¹ Damin 'yomfēnihü ts'u a gnán thennate thohü,

nguetho dí øt'ä n'da ra 'befi nuixte yu pa jabaya gui 'bühmbu.

Pe nu'bu hin gui 'yēc'yēihü 'bu 'bo'o i xi ahü, gui hyonya thohohü 'bu bi mba ma ün'ni ahü, ne gui tuhü baya.

Gue'a mí man yu pøngahyü 'bu mí 'yén Oja, bi 'yén'a ra Pablo.

⁴² Ne nu'bu mí bøm bu ja ra nija ra Pablo ne'a mín 'youi, ne nu'u'da gue madim peti bu bi 'yáp ra mate gue da xih mahøn'a 'bu ni yoto u, tengu xí xih ya. ⁴³ Ne nu'bu mí gua'a ram peti bu ja ra nija, xun ngu yá mi-judíohü ne'u i ɛc'yēi tengu yu judío, bi den'na ra Pablo ne ra Bernabé. Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da 'yēc'yēi ra Jesús, gue dí 'daju rá mate Oja a.

⁴⁴ Janangué'a nu'bu mí zøn'a hyäto pa baya, ngue ra pa ran säya, mbe gätho na ngu yu ja'i 'bupü ja ra hnini bim peti bu, ngue da 'yøh rám Hman Oja mahøn'a. ⁴⁵ Pe nu'bu mí nu'u yu judío ngue ní mba bu ja yá nija gätho yu ja'i, ne bin seya u baya. Ne bin junthu ra Pablo ne mí en'u him majuani a bi ma, ne bi c'aman'u a. ⁴⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi hyut'ran zambü ne nts'edi bi ma:

—Bi zän Oja m'bet'o thoho bi siju rám Hman Oja dyu judíohü, ne hin gá hyámhbu. Janangué'a hin nin sähu gui hyámhbu ra temazai. Pe ga mbähmbe ga xihmbe yu ja'i hing yu judío ya. ⁴⁷ Nguetho ra Hmu mahets'i bi mbencähe ne mi ma:

Ya dá penh'nahü gui xihmbu yu ja'i hing yu judío, din ja ran nequi yu mbüi.

Ne gätho ra ximhäi gui mamhbu hague dán zä ga yänba yá te yu ja'i,

ne gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'yén'a ra Pablo.

⁴⁸ Ne nu'bu mí 'yøh yu ja'i ngue hing yu judío 'be'a bi man ra Pablo, bin johya yá mbüi, ne bi 'yena:

—Xun ho rám Hman Oja, bi 'yén'u.

Nε bi 'yεc'yεi to'o gātho mán thahni gue din t'un'na ra temazai. ⁴⁹ Nε nu rām Hman Oja, ya gātho bε ja ra hāi Pisidia bi hma. ⁵⁰ Pε nu'ε 'da yε judío bi parpa ε 'da yε xisu, gue'ε 'da mí sòm bε ja yá nijá nε mí pa nt'εspi bε ja ra hnini, nε'ε mí'da yún 'yohε gue yε ngurpi bε ja ra hnini. Nε nu'ε bi εcpa ra Pablo nε ra Bernabé baya, nε bi xifi da bøm bε ja yá hāi. ⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo nε ra Bernabé bi huac yá gua yε fonthāi, ngue n'da ra hmεpya nde da ma, da nu rán theui a bi 'yõt'ε. Nε bi mba bε ja ra hnini Iconio baya. ⁵² Pε nu yε 'yεc'yεi bε Pisidia εmme bin johya, nε bi hyá ra ts'edi xan ho nangue rá Hogandāhi Oja.

14

Ra Pablo nε ra Bernabé nubε ra hnini Iconio

¹ Nubε Iconio, bi yεrpε ra Pablo nε ra Bernabé bε ja yá nijá yε judío, nε bi mam bε a rām Hman Oja. Nε bi ma xan ho, janangue'a xan ngu yá mijudío bε 'yεc'yεi, nε'ε yε jǎ'i gue hing yε judío. ² Pε nu'ε 'da yε judío ngue him bi 'yεc'yεi εmme madin 'yεthε ε hing yε judío, bim parbi da zε'ε yε 'yεc'yεi. ³ Pε nu ra Pablo nε ra Bernabé nya'a bim 'bεpε, nguetho xan ngu bi 'yεc'yεi bε, nε bi hyut' ran zambui bi ma nangue ra Hmu mahεts'i. Nu ra Hmu bi un yá ts'edi ε ngue da 'yõt' yε hmεpya nε yún t'õt'e nuixte, guepε da bǎh yε jǎ'i, Oja in 'yohε ra Pablo nε ra Bernabé. ⁴ Pε nu yε jǎ'i bε ja ra hnini bin heque. 'Da'ε bi den yε judío hing yε 'yεc'yεi, nε 'da'ε bi den ra Pablo nε ra Bernabé. ⁵ Janangue'a, nu yε ngurpi bε ja ra hnini bi un ran t'edi ε hing yε 'yεc'yεi, yε judío ε'da, hing yε judío ε 'da, gue da zε'ε, nε di bat'ado ε. ⁶ Pε nu ra Pablo nε ra Bernabé, bε mí bǎdi 'be'a nde da 'yørpe, bi 'dagui, bi mba bε ja ra hnini Listra, nεpε ra hnini Derbe nubε ra hāi Licaonia. Nε bin 'yo gātho ra xεqui bε.

⁷ Nεpε bá mam bε rán ho ma'da'yo ra Cristo bε ε.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo bε Listra

⁸ Nubε ja ra hnini Listra mí 'bεpε n'da ran 'yohε, ra dogua, ngue ya xín jabu 'bε mim 'bui. Nε mí hurpε nguetho hin jam'bε bin 'yo. ⁹ Nu ran 'yohε i øde 'be'a bi man ra Pablo. Nu'bε mí hyet a ra Pablo, mí pǎdi 'be'a mí m bεn'a zε dogua, ngue ya i εc'yεi gue dí hocpa rá gua ya. ¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bāi.

Nu ran 'yohε baya 'bex bi zāgui bin 'yo. ¹¹ Nε nu'ε yε jǎ'i, nu'bε mín nu 'be'a bi 'yõt'a ra Pablo, nts'edi bi mbafi, nε bin yǎ yá nde 'ε licaonia, bi 'yεna:

—Nuya yε oja ya, pε bi nequi tengu'bε yún 'yohε, bi zøcua ja ra hāi dí 'buhmbε, bi 'yεn'ε.

¹² Nu ra Bernabé bi 'yεmbi tengu rá thuhu yá oja zεhe ra Júpiter, ximangutho a ra Pablo bi 'yεmbi tengu rá thuhu yá oja zεhe ra Mercurio. Nguetho man'da mi yǎ'a ra Pablo, nε i εmbi rá pøngahyǎ ra Júpiter a ra Mercurio. ¹³ Nu'a ra mbǎja baya, ngue mí pεp'a yá oja Júpiter, mí ja bε n'da ra ngu bε ndehnini, guepε mí thǎnde ra Júpiter yε jǎ'i. Nu'a ra mbǎja nε'ε 'da yε jǎ'i bá si yún dǎni guepε 'buh ra Pablo nε ra Bernabé, εmbi ra Mercurio nε ra Júpiter, gue da hyo yún dǎni da mbøspe. Nε bá cǎ yε døni, gātho da mbøspe. ¹⁴ Pε nu'bε mí bǎh ra Bernabé nε ra Pablo 'be'a i nde da 'yõt'ε yε jǎ'i, bi yεrpε 'buh yε jǎ'i, bi dǎn yá pahni, ndepe da bǎh yε jǎ'i hingui numanho 'be'a nde da 'yõt'ε, nε bi 'yεmbi:

¹⁵ —N'yohε ahε hanja ngubε gní 'yøthε. Nguetho dyán 'yohε thohe'be, pε bá ε'be ua gue dín nde ga xi a'be gui 'yεs'hε 'be'a gui øthε, nguetho sǎti thohe 'be'a guím bεmhε. Nde'bε gui 'yεs'hε gní thǎnde ε guí εmfε yε oja ua ja

ra häi, ne gui thandehü majuani Oja. Nguetho gue'a bi 'yöt' mahets'i ne cua ja ra häi ne ra de ja ne gätho i ja ua. ¹⁶ Nu'u yu pa bi thogui, Oja bi hyetho yu ja'i da 'yözehe yä pähä zehē. ¹⁷ Pe nu Oja büya zai i urcahü rá hogan 'yomfēni i ørcahü, gue bí penh ra 'ye ne di japi din ja ma huāhihü, ne di 'dajü 'be'a dí sihü ne di 'dajü ran johya ma mbūihü, bi 'yēn'a ra Pablo.

¹⁸ Madague'bu ngubü mí man ra Pablo, pe xan hei bü í hecpa yu ja'i gue hin da mbøspe.

¹⁹ Pe bi zøm bü 'da yu judío bá nexpu ra hnini Antioquia bü ja ra häi Pisidia, nepu Iconio, ne nu'u bi parba yu ja'i da zah ra Pablo ne ra Bernabé. Nu yu ja'i büya bi bat'ado ra Pablo ne bi gurpu häi, bi hyøn'a thi bü ja ra hnini, ne embi gue ya bi du. ²⁰ Pe nu'bu mí zøh yu 'yēc'yēi bü 'bēn'a ra Pablo, bi ndants' pūya, ne bi mba mahøn'a bü ja ra hnini. Nu'bu mí hyax büya bi mbē ra Bernabé bü ja ra hnini Derbe.

²¹ Nubü ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne xan ngu bi 'yēc'yēi. Ne nubüya, ne ra Pablo ne ra Bernabé bá nexpu, bi thoh mahøn'a bü ja yu hnini Listra ne Iconio nepu Antioquia bü ra häi Pisidia. ²² Guepu bi thoqui bi hāt ra ts'edi yä mbūi yu 'yēc'yēi, ne bi xifi di thocta a dí 'yēc'yēi, nguetho gätho to'o da yurpu di manda rá ts'edi Oja, jatho da nu xan ngu yan unbi. ²³ Ne nubüya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'ye't' yün ts'ihme 'bü mí huan'dü din ngurpi n'da ngu n'da bü ja yam peti. Ne bi 'yāp Oja ngue da mbäx'u yu ngurpi. Ne bi dāp'a Oja ü gätho na ngu ü yu 'yēc'yēi gue di jamansu, nguetho bi 'yēc'yēi Oja ü.

Bá peng bü ra Pablo ne ra Bernabé bü Antioquia ra häi Siria

²⁴ Ne nubüya ra Pablo ne ra Bernabé bi thopu ra häi Pisidia ne bi zøm bü ra hnini Perge nubü ra häi

Panfilia. ²⁵ Ne guepu bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua büya bi mba bü ra hnini Atalia. ²⁶ Guepu bi hyu ra barco bi mba bü Antioquia bü ra häi Siria, guepu ra mbūdi xí un Oja yä 'bēfi ü, ne xí t'äp rá m fäts'i Oja ü. Ne nuya bi juah ya. ²⁷ Nu'bu mí zøm bü, bi ma dim peti yu 'yēc'yēi, ne bi xifi gätho bi 'yöt'e ngue bi zē'a Oja, ne bi xifi ne'u hing yu judío bi jap Oja bi 'yēc'yēi. ²⁸ Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé, nya'a bim 'bühmbü yu 'yēc'yēi bü büya.

15

Bim peti yu ngurpi bü Jerusalén

¹ Nu'u yu pa ü bi zøm bü Antioquia 'da yan 'yohü bi nexpu ra häi Judea. Ne sä bi xi'u yu 'yēc'yēi hing yu judío ngue hingui sä dim pø'a n'da 'bü hinga nthēqui yä xifani, tengu bi xänba ra Moisés ü yu judío. ² Nu ra Pablo ne ra Bernabé nts'edi bin junthü ü, janangue'a bi t'embi da mba bü Jerusalén, ne'u mí'da yu 'yēc'yēi, din yāhü bü yä 'bāihü ra Cristo ne'u mí'da yu ngurpi bü, nangue 'be'a bi man'u yan 'yohü.

³ Janangue'a nu'u yu 'yēc'yēi bü Antioquia bin 'yēhmbü büya, bi mbēnpü ja ra 'yu ü. Ne nu'bu mí hyax ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thopu ja ra häi Fenicia nepu ra häi Samaria. Ne nubü bi thogui, bi xih yu 'yēc'yēi ngue bi hyē'u yä t'ēc'yēi zehē ü hing yu judío, ne bi dēn ra Cristo. Ne nu'bu mí 'yø'u yu cu nangue ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya büya.

⁴ Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'u mín 'yohü büya, bi zøm bü Jerusalén. Ne nu yä 'bāihü ra Cristo ne'u mí'da yu ngurpi mí 'būpu, ne gätho mí'da yu 'yēc'yēi, bin johya 'bü mín nu'u, ne bim petihü. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma gätho 'be'a bi 'yöt'e, ngue bi zē'a Oja 'bü mí xi'u hing yu judío. ⁵ Pe 'da'u yu judío, yu fariseo ü ngue mí ēc'yēi, bim 'bāi ne bi 'yēna:

—Jatho da mba nthēqui yá xifani yá 'yēc'yēi gue hing yá judío, nē da sifi da 'yōt' yán t'ēdi ra Moisés, bi 'yēn'á.

⁶ Nu'á yá 'bāihá ra Cristo báya, nē'á mi'da yá ngurpi, bim peti ngue bin 'yān'dá 'bē'a man'da xán ho da 'yōt'e. ⁷ Nē nu'bá nya'a thoho madín 'yomfēni á, bim 'bā'a ra Pedro, nē bi 'yēna:

—N'yohá ahá, guí pāhmbá gue maya'bá ts'á bi xicá Ojá n'dandí gue ga xi'á 'da yá jà'i hing yá judío ran ho ma'da'yo. Nē nangué dá mangá, bi zā bi 'yōde nē bi 'yēc'yēi. ⁸ Nu Ojá gue i pāpa yá mbái yá jà'i, bi jaja ga pāhmbá i sin'á hing yá judío, nguetho bi un rá Hogandáhi Ojá á, tengu bi 'dajá dyá judíohá. ⁹ Nu Ojá him bi 'yōt'a n'da ran heque nanguejá dyá judíohá nē'á hing yá judío, pē nē'á bi japi bi bo yá mbái ngue bi 'yēc'yēi. ¹⁰ Nuya hanja guí ėmhba hin da zin Ojá á gue him bi 'yōt' yán t'ēdi ra Moisés, pē ya bi zin Ojá á. Nguetho guí ėmhba i jatho da 'yōt'á yán t'ēdi, tengu'bá guí hyōspahá n'da ra 'bēni, gue hin dá hāthá, xínga gue'á mam bombōtahá xtá hyāt'i, bi 'yēn'a ra Pedro.

¹¹ Nē xō bi 'yēna:

—Pē nujá dí ėc'yēihá ngue da mba ma pōhōgāhá nangue rá mate ra Hmu Jesús, nguetho'á hing yá judío, bi 'yēn'a ra Pedro.

¹² Nē nubáya bi yá ra Bernabé nē ra Pablo, nē bi xi'á 'bē'a gātho bi 'yōt'e nangue rá ts'ēdi Ojá, yá hmēpya nē yán t'ōt'e nuixte ngue bi 'yōrpá 'báh yá jà'i hing yá judío. Nē gātho ná yá'á njom bin yá. ¹³ Nu'bá mí gua'a bi ma ra Pablo nē ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yēmp'á madim peti bá:

—N'yohá ahá guí 'yōhmbá ya 'bē'a dí mangá. ¹⁴ Nu ra Simón Pedro ya bi xijá ha ín ja Ojá ra mbádi bi huahn'ni 'da yá jà'i hing yá judío ngue da 'yēc'yēi. ¹⁵ Nē nguetho bi

man yá pōngahyá 'bá maya'bá, 'bá mi 'yōt'i 'bē'a bi man Ojá.

¹⁶ Bi 'yēna:

M'bējua gua pengá mahōn'a, nē ga japi din thāndegui mahōn'a tengu mi thāndegui nu'bá mí 'báh ra David.

Tengutho 'bá di hoc mahōn'a n'da ra nijá gue xán yōt'e.

¹⁷ Nē gātho mi'da yá jà'i da hyongui, guecá dra Hmu mahēts'i.

Gātho to'o yá jà'i hing yá judío ngue ma mbēti á, da hyongui.

¹⁸ Njabá bi man Ojá maya'bá nē bi japi bi fāhya gue'bá go maya'bá.

¹⁹ Janangue'a dí xi ahá ya, ėn'a ra Jacobo, nde'bá hin te ga xihmbá da 'yōt'a xán hēi á hing yá judío, gue nu'á xí hyēē yá t'ēc'yēi nē i ten'na Ojá. ²⁰ Pē ga othá n'da ra sōcuá, nē ga xihmbá á da hyēgui gātho yán t'ōt'e yá hmite, nē hin da 'yōt' yán 'yōmt'ēni, nē hin da za ra ngō gue him bi bōn rá ji 'bá mí tho, nē hin da zi ra ji. ²¹ Janangue'a hin di ámba yá mbái to i ten yán t'ēdi ra Moisés, nguetho xán ngu yá jēya xí thogui i hmam bá ja yá nijá yá judío yán t'ēdi ra Moisés, gātho yá hnini i hma 'bá ra pa ran ts'áya, bi 'yēn'a ra Jacobo.

²² Gātho yá 'yēc'yēi nē yá 'bāihá ra Cristo nē mi'da yá ngurpi bi numanho 'bē'a bi man'a ra Jacobo. Nē mi ėn'á gue da thanh'ni 'da da 'bēhni da mbāhā ra Pablo nē ra Bernabé bá Antioquía. Nē bi thanh'na ra Judas t'ēmbi Barsabás nē ra Silas, nē gue'á 'da yá ngurpi yá 'yēc'yēi á. ²³ Nē nu ra sōcuá ngue bi gāts'i bi ma:

“Nugāhe, ma 'bāigāhe a ra Jesucristo, nē mi'da gāhe gue dyá ngurpigāhe, nē gātho ni cuje nangue ra Cristo, dí pen'nahá ra sōcuá, ma cu ahá, nē dadí zēngua ahe. Dadín cuhá nangue ra Cristo gyá jà'ihá ngue hin gyá judíohá guí 'báhmbá bá Antioquía, nēpá gātho

ra häi Siria nepu ra häi Cilicia.
²⁴ Nugähe dá øhmbe ngue 'da yun
 'yohu bi nexua bi mba bu, ne bi
 pat'ahu ne bi xi ahu ngue jatho
 da mba nthequi ni xifanihu ne gui
 'yothu ran t'edi ra Moisés. Pe nu'u
 hin dá penhdähe u. ²⁵ Nugähe dám
 petihe ne dá sänhde 'da yun 'yohu
 da mbähä ra Pablo ne ra Bernabé.
²⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé emme
 dí numanhohe, nguetho hingui
 su din 'yo bu hapu ena da tho,
 ngue da ma nangu ma Hmuhu
 ra Jesucristo. ²⁷ Ne dá penhde ra
 Judas ne ra Silas da xi'asehu 'be'a
 dá othe. ²⁸ Nguetho rá Hogandahi
 Oja bi xije, ne dá numanhohe, ngue
 hin ga 'da ahu mi'da yun t'edi xun
 hei gui 'yothu nangu yun t'edi ra
 Moisés. Hont' ya zu ts'u yun t'edi
 dá ot'ahe. ²⁹ Nuya dí xi ahe ya,
 ngue hin gui sihu 'be'a bi 'bøspa yu
 hmite, xinga gue ra ji gui sihu, xinga
 gue gui sahu ra ngø gue him bi bøn
 ra ji 'bu mi tho. Ne hin gui 'yothu
 yun 'yomt'eni. Nu'bu gui hyehmbu
 gätho 'be'a dí xi ahe, xun ho 'bu. Oja
 da mbäx ahu. Ne hont'a dí xi ahe
 ya," bi 'yen'a ra søcuä bi 'yo't'a ra
 Jacobo Santiago 'bu mi ja ram peti
 bu Jerusalén, bi gax ra Pablo.

³⁰ Ne nubuya, bi mbähä ra Pablo,
 ra Bernabé, ne ra Judas, ne ra Silas
 bu ja ra hnini Antioquia. Nu'bu mí
 zom bu, bi ma dí peti yu 'yēc'yei ne
 bi dä ra søcuä baya. ³¹ Ne nu'bu mí
 nu'u 'be'a mí mam bu ja ra søcuä,
 bin johya yu mbui nangu ran zofo
 bi sifi, ngue bi hyurpa yu mbui.
³² Nu ra Judas ne ra Silas, ne'u, yu
 pøngahya u. Ne nangu ran zofo u
 bi hyurpa yu mbui yu 'yēc'yei. Ne
 bi mbäts'i da 'yēc'yei xun ho. ³³ Nu
 ra Judas ne ra Silas bim 'bupu An-
 tioquia 'da yu pa. M'bejua bin 'yete
 yu 'yēc'yei, bi mbehni da mbeng bu
 'bu'u ngue bá penh'du. ³⁴ Ne m'bejua
 him bi nde bi mbeng bu ra Silas, ne
 bá copu Antioquia. ³⁵ Ne ra Pablo
 ne ra Bernabé bi gopu Antioquia.

Nu'u ne'u gätho mi'da yu xänbate
 bin xänbate bu, ne bi mamp'a rám
 Hman ra Cristo.

*Ná yondi bi mba n'danni ra
 Pablo, bi man rám Hman Oja*

³⁶ Nu'bu mí tho'i 'da yu pa, ra
 Pablo bi 'yemp'a ra Bernabé:

—Ga mbe bu ja n'da ngu n'da
 yu hnini xtán 'youi xtám mammi
 rám Hman Oja. Ga nuui ma cuhu
 nangu ra Cristo 'be'a di ja'u.

³⁷ Nu ra Bernabé bi nde da zix'a
 ra Xuua Marcos. ³⁸ Pe nu ra Pablo
 him mi nde da zix'a, nguetho nu'a
 bi 'dapu Panfilia, ne him bi thoc
 rá 'befi bu. ³⁹ Ne hinga 'da'angu
 bi bεmmi ne bin heque. Nu ra
 Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu
 ra barco í mba bu ra t'uhäi Chipre.
⁴⁰ Nu ra Pablo bi huanh'na ra Silas
 ngue da mbe. Ne nu yu 'yēc'yei bu
 Antioquia bin yahu Oja, bi 'yap rá
 mate Oja nangu'u. Bi mba baya.
⁴¹ Ne nu'u bi thopu ra häi Siria nepu
 Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'bupu hapu
 bi thogui, gue bi hät ra ts'edi xun ho
 yu 'yēc'yei bu.

16

*Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo
 ne ra Silas*

¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba
 bu ra hnini Derbe nepu Listra. Ne
 bin timhu bu n'da ra 'yēc'yei, ra
 Timoteo na. Nu rá mbe ra judío,
 ne ra 'yēc'yei a, pe nu rá ta, ra
 mengu bu Grecia a. ² Nu yu 'yēc'yei
 bu Listra nepu Iconio bi mamanho
 nangu ra Timoteo. ³ Ne nu ra
 Pablo bi nde din 'youi a, janangu'e a
 bi hyecpa rá xifani, gue hin di ut'
 yu mbui yu judío. Nguetho gätho
 yu judío 'bupu i paði ngue rá ta ra
 mengu bu Grecia a. ⁴ Ne gätho yu
 hnini bu bi thogui bi xih yu 'yēc'yei
 da 'yøt'e 'be'a bi man ra Jacobo ne
 yu 'bäihu ra Cristo ne yu ngurpi yu
 'yēc'yei bu Jerusalén, ngue 'be'a xun
 ho da 'yøt'u hing yu judío. ⁵ Ne
 gätho yu 'yēc'yei bi thochtatho bin te
 yu mbui nangu 'be'a bi 'yēc'yei. Ne

mpa 'bɯ mpa 'bɯ man'da i hux'a ná ngu yɯ 'yɛc'yɛi.

Nu ra Pablo bi 'ui tengu'bɯ n'da ra mɛngu Macedonia

⁶ Nu 'ɯ bi thocpɯ ra hãi Frigia nɛpɯ ra hãi Galacia bɯya, nguetho him bi jap'a rá Hogandahi Ojɔ xtá man ram hma bɯ ra hãi Asia. ⁷ Nu 'bɯ mi zɔm bɯ ra hãi Misia ɛna xtá mba bɯ ra hãi Bitinia, pɛ nu rá Hogandahi Ojɔ xínga guepɯ bi japi da mba bɯ. ⁸ Bi thorpɯ ja ra hãi Misia bɯya, bi mba bɯ ra hnini Troas bɯ ndendejɔ. ⁹ Nɛ nubɯya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'bɯ mín xui, tengu'bɯ ra t'i, ɛna gue'bɯ n'da ran 'yohɯ ra mɛngu Macedonia mí 'bɔpɯ ja rá hmi, nɛ bi 'yɛmbi: “Ba ɛcua ja ra hãi Macedonia nɛ gui zɛje ts'ɛ,” bi 'yɛna. ¹⁰ Nɛ nugá dra Lucas, dí o't'á ra sɔcuɔ i ja ua, dí nɛ ga mbähmbe bɯ ra Pablo. Nɛ nangue'a bi t'ut'a ra Pablo, janangue'a 'bɛx dán sãhe ga mbähmbe bɯ ja ra hãi Macedonia, nguetho dá hɔxhe njuɔni gue'a Ojɔ bi zoncãhe bɯ, in ndeje ga mamhbe bɯ ran ho ma'da'yo dí yɔnjɯ a.

Bi zɔm bɯ Filipos ra Pablo nɛ ra Silas

¹¹ Nu 'bɯ má pɔmhbe bɯ Troas dá huhe n'da ra barco nɛ njuɔntho dá uɛntho bɯ ja ra t'uhãi Samotracia gue i jabɯ made ra dejɔ. Nu 'bɯ mi hyats'i dá thohmbe bɯ Neápolis. ¹² Dá nexhe bɯ Neápolis bɯya nɛ dá sɔmhbe bɯ ra dahnini Filipos, rán guat'i ra hãi Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja rá ts'edi xinda gue mi'da yɯ hnini bɯ ra hãi Macedonia. Nɛ dám 'bɯmhbe bɯ 'da yɯ pa. ¹³ Nɛ nu 'bɯ ra pa ran sãya dá pɔmhbe bɯ ja ra hnini, dá mbähmbe bɯ ja ra ndendathe guepɯ zant'a mín yɔhɯ Ojɔ yɯ ja'i. Nɛ dá huhmbe bɯ, dá xihmbe rãm Hman Ojɔ ɯ yɯ xisu ngue madím pɛti bɯ. ¹⁴ Nɛ nu n'da ra xisu í Lidia ra mɛngu bɯ Tiátira, bi 'yɔde 'bɛ'a dá mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbä'bøt'e na, i pã ra 'bøt'e xɛn jupoi ngue xɛn

ho. Nu'a i ɛc'yɛi nɛ mi numansu Ojɔ, janangue'a bi xocua rá mbɛi da 'yɔde xɛn ho 'bɛ'a bi man'a ra Pablo. ¹⁵ Nu ra Lidia bin xixyɔ bɯya nɛ gãtho 'bɔpɯ rá ngu. M'bɛjua bi xicãhe:

—Nu 'bɯ guí ɛna majuaɔni dí ɛc'yɛi ra Hmu mahɛts'i, ba ɛhmbe ua ja ma ngu gam 'bɯmhbe ua 'da yɯ pa, bi 'yɛnje.

Nɛ bi 'yɔrcahe ts'edi janangue'a dá mbähmbe.

¹⁶ N'da ra pa nu 'bɯ má mbähmbe bɯ zai bi yɔhɯ Ojɔ yɯ ja'i, dán c'athe n'da ra hmute ra 'yɛhe. Nu'a man ra 'yɔde nangue ra zĩthu mín 'youi, nɛ mí tãha xɛn ngu ra mbɛti dí un'dɯ yá hmu. ¹⁷ Nu'a ra hmute mi ten'na ra Pablo nɛcãhe. Bi mbafi bi 'yɛna:

—Nuya yɛn 'yohɯ, yá mbɛfi Ojɔ nuixte thoho, i xãgahɯ hague dán zã dam pɔhmbe, bi 'yɛna.

¹⁸ Nɛ xɛn ngu yɯ pa ngubɯ mi øt' ra hmute. Madí xɔmbɛi ra Pablo nɛ bi xi'a ra zĩthu mín 'youi ra hmute:

—Nangue rá thuhu ra Jesucristo dami pɔm bɯ rá mbɛi na ra hmute, bi 'yɛmbi.

'Bexque bi bɔn ra zĩthu bɯya.

¹⁹ Nu 'bɯ mí pɔh yá hmu ra hmute gue him man zã da dap rán zãbi, bi bɛnt'a ra Pablo nɛ ra Silas, nɛ bi zixpɯ ja ra tãi guepɯ 'bɯh yɯ zɛ'mi. ²⁰ Nɛ nu 'bɯ mi dá bɯ 'bɯh yɯ zɛ'mi, bi 'yɛn'ɯ:

—Nuya yɛn 'yohɯ 'bɯcua, yɯ judío ya. Nɛ in nde di ts'on yɯ ja'i 'bɯcua ja ma hninihɯ. ²¹ Nɛ i man yɛn t'øt'e gue hingui sã ga øthɯ, nguetho nuju dyɯ romanohɯ. Nɛ hin'yɯ man t'ɛdi ga øthɯ a i xijɯ, sã bi 'yɛn'ɯ yɯ yãpate.

²² Nɛ bi munts' yɯ ja'i ngue nde da zɯ'ɯ. Nu yɯ zɛ'mi bɯya, bi manda da 'bɔcua yá pahni, da mba m'bei ra Pablo nɛ ra Silas. ²³ Nɛ nu 'bɯ mi juadi ngue ɛmme xi 'bɛi, bi mba njot'i bɯ ja ra fãdi. Nɛ bi sih ra mbãngoxthi da mbädi xɛn ho. ²⁴ Nu 'bɯ mín t'un ran t'ɛdi ra mbädi

bi zixpɐ man'da mbo. Nε bi zεmba yú gua bɐ ja ra fädiza.

²⁵ Nu'bɐ mi zøm made ra xui bɐya, nu ra Pablo nε ra Silas min yəhɐ Ojə nε bin tuh yú thuhu Ojə. Nε gätho mi'da yɐ ofädi mi øde. ²⁶ Nε 'dahmantho 'bɐ mi mbədi bin ja n'da ra 'yənɦäi, gue'bɐ go mi guhni yú guangu ra fädi. Gätho yɐ jut'i bin xozεhε nε gätho yɐ t'εgui man thət'i yɐ ofädi bin xozεhε. ²⁷ Nε nu'bɐ mi nuh rá mbängoxthi ra fädi, bi nu gätho nsoqui yɐ goxthi, bi gɐx rá juai bɐya gue nde xtín hyosε, nguetho mim bɛni ngue ɛmbi gätho xí 'da'ɐ yɐ ofädi. ²⁸ Pε nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'yɛmbi:

—O gadín ɐnba zεhε nguetho gätho dí 'bucähe ua.

²⁹ Nε nu'a ra mbängoxthi bɐya bi 'yá'a n'da ra sibi, bi yərpɐ mbo, nε ɛmmε di fet'i nguetho min su. Nε bi yərpɐ ja rá gua ra Pablo nε ra Silas.

³⁰ Nε bi gɐcpɐ thi ɐ, nε bi 'yänni:

—N'yohɐ aui 'bε'a sä ga øt'ä nguεpɐ da zä dam pɔcä, bi 'yɛna.

³¹ Nu ra Pablo nε ra Silas bi 'yɛmbi:

—Dami dăp ni mbɐi ra Hmu, ra Jesucristo, di pun'na ni ts'oqui, nε da zimanho i, nε'ɐ gätho 'bɐpɐ ni ngu, 'bɐ di dăp yɐ mbɐi a, bi 'yɛmbi.

³² Nubɐya bi xih rán ho ma'da'yo ra Cristo nε gätho 'bɐpɐ rá ngu.

³³ Nε nu'a ra mbängoxthi nε gätho 'bɐpɐ ja rá ngu bin xixyɐ a ra xui a.

³⁴ Nu'a ra mbängoxthi bɐya bi zix'a ra Pablo nε ra Silas bɐ ja rá ngu, nε bi 'uini. Nε'a, nε gätho 'bɐpɐ ja rá ngu ɛmmε bin johya nguetho bi 'yɛc'yɛi Ojə.

³⁵ Nu'bɐ mí hyats'i, nu'ɐ yɐ zε'mi bi mbɛnh'dɐ yɐ asmayo da xih ra mbängoxthi da bøm bɐ ja ra fädi ra Pablo nε ra Silas. ³⁶ Nε nu'a ra mbängoxthi bi xi'a ra Pablo bɐya:

—Nu yɐ zε'mi bá pɛnh ra nde ga xoc'aui. Nuya sä gui pømmi nε nte gui jaui, bi 'yɛmbi.

³⁷ Pε nu ra Pablo bi 'yɛmbi:

—Nugä'be dí cə'be ran t'ɛdi bi bøm bɐ Roma, pε guehma bi 'benzagä'be bɐ 'bɐh yɐ jə'i, nε him 'bε bi juängä'be pε bi goctä'be. Nuya ha ɛn'ɐ gui jəgä'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sä. Bá xifi ba ɛsε da xogä'be, bi 'yɛna.

³⁸ Nu yɐ asmayo bɐya bi mba bi xih yɐ zε'mi 'bε'a bi ma ra Pablo. Nu yɐ zε'mi nu'bɐ mi 'yøde ngue i cə yɐn t'ɛdi bɐ Roma a ra Pablo nε ra Silas bɐya, ɛmmε bin su. ³⁹ Nε nu'bɐ bá ɛh yɐ zε'mi bɐya, bi xocuabi nε bi 'yăp ra punbi, nε bi xi'ɐ:

—Yørcahe ra mate gui pømmi ua ja ra hnini, bi 'yɛmbi.

⁴⁰ Pε nu ra Pablo nε ra Silas 'bɐ mí bøm bɐ ja ra fädi, bi mba bɐ ja rá ngu ra Lidia. Nε nu'bɐ mi nu yɐ cu nanguε ra Cristo, bi hət ra ts'edi yú mbɐi ɐ, nε bi mba bɐya.

17

Ran 'yo'ts'i bɐ Tesalónica

¹ Nu'a ra Pablo nε ra Silas bi thopɐ ja ra hnini Anfípolis nɛpɐ Apolonia nε bi zøm bɐ ja ra hnini Tesalónica. Guepɐ Tesalónica bí ja bɐ n'da rá nijə yɐ judío. ² Nε nhyu semana bim 'bɐpɐ, nε nu'bɐ xɐn dät yɐ pa ran säya, bi mam bɐ rām Hman Ojə a ra Pablo. ³ Nε jante thoho bi xifi xɐn ho nanguε ram hma mán t'o't'i maya'bɐ, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran ɐnbi nε da du, nε m'bejua da ndants' mahøn'a bɐ 'bɐ'ɐ xɐn du.

—Nε gue'a bi nu ra Jesús a mán t'o't'i tengu dí xi aɦɐ, jananguε'a ga pəhmbɐ gue gue'a ra Cristo rá Thahni Ojə a, bi 'yɛm 'bɐ mi xɐnbi.

⁴ Nε nu'ɐ 'da yɐ judío bi dăp yú mbɐi ra Cristo, nε bi dɛn'na ra Pablo nε ra Silas. Nε ɛmmε xɐn ngu yɐ mɛngu bɐ Grecia ngue mi numansu Ojə bi 'yɛc'yɛi. Nε xɐn ngu yɐ xisu yɐ mɛngu bɐ grecia gue mí hnumansu, bi 'yɛc'yɛi. ⁵ Pε 'da yɐ judío ngue him mí ɛc'yɛi bin sɛya, nε bi zonz'hɐ yɐ ts'om'bài bi xifi di parba yɐ jə'i, asta gue'bɐ gätho

ra hnini bi parbi. Ne nu'u bi mba bu rá ngu ra Jasón, bi 'uexpa bu rá ngu, i hon'a ra Pablo ne ra Silas, éna da guqui gue di dá bu 'buh yu já'i. ⁶ Ne nu'bu him mi dín ra Pablo ne ra Silas, bi zix'a ra Jasón, nts'edi bi gats'i, ne mi'da yu 'yéc'yéi, bi zixpu 'buh yu zé'mi bu ja ra hnini. Bi mbafi ne bi 'yéna:

—Guehna n'dat'a mbémhbu u yun 'yohu gue ya bi ts'oni gátho ra ximhái, ne bi zœcua ya. ⁷ Ne nuna ra Jasón bi sáyaba bu rá ngu. Ne nu'u hingui numansu rán t'édí ma ts'ut'abihu bu Roma, nguetho é'n'u i 'buh man'da ra ts'ut'abi guehna ra Jesús, bi 'yé'n'u yu ts'om'bái.

⁸ Nu yu já'i ne yu zé'mi bin cue 'bu mí 'yode 'bé'a bi man'u. ⁹ Ne nubuya nu ra Jasón ne'u mi'da bi thœcua ra mbeti gue da bœm bu ja ra hnini ra Pablo ne ra Silas, ne bi mba ma thœgue buya.

Bi zœm bu Berea ra Pablo ne ra Silas

¹⁰ 'Bexque guet'a ra xui a bin 'yéhmbu yu 'yéc'yéi a ra Pablo ne ra Silas. Bi mba bu ja ra hnini Berea. Ne nu'bu mí zœm bu, bi mba bu ja rá nijá yu judío. ¹¹ Nu yu judío gue 'bup, man'da xun ho yú mbúi xinda gue'u 'bup Tesalónica. Nguetho 'bexque bi xoc yú mbúi, mí ja ra páhā ngue da hyān a bi man ra Pablo. Ne gátho yu pa bi neh yú sœcuā Ojá maya'bu, ngue nde bu da bādi 'bu dín theui u i man'a ra Pablo.

¹² Ne xun ngu u bi 'yéc'yéi. Ne yu xisu, yu mœngu bu grecia, ngue mi hnumansu, xun ngu bi 'yéc'yéi, ximangut yun 'yohu bi 'yéc'yéi. ¹³ Ne nu yu judío bu Tesalónica nu'bu mi bādi gue i man ran ho ma'da'yo bu Berea a ra Pablo, bi mba bu buya ngue di parba yu já'i. ¹⁴ Pœ nu yu 'yéc'yéi 'bex bi zix'a ra Pablo bu ndendejā. Pœ nu ra Silas ne ra Timoteo bi gopu Berea. ¹⁵ Nu'u min 'yohu ra Pablo bi zixpu ja ra hnini Atenas buya. Ne bi mbeng bu, ne

bi xi'a ra Silas ne ra Timoteo gue ra Pablo ndepe da mba bu n'dihi bu 'búi.

Bi zoh yu mœngu Atenas a ra Pablo

¹⁶ Ne nu'bu min dœ'mate ra Pablo bu Atenas, émmœ bi du rá mbúi 'bu mín nu gátho ra hnini xí muns' yu nyogui. ¹⁷ Janangue'a nu ra Pablo bin yāhu yu judío bu ja ra nijā, ne'u mi'da ngue mi thānde Ojá. Ne gátho yu pa mi yāhu yu já'i ngue gátho mi tím bu ja ra tái. ¹⁸ Ne'u 'da yun 'yohu gue i tenba yú t'éc'yéi zœhe yu Epicúreos, ne mi'da i tenba yú t'éc'yéi zœhe yu Estoicos, bin yāhu ra Pablo. Nu'u 'da bi ma:

—'Bœ'a ní mba i man na ra ndemhyā n'yohu.

Ne'u mi'da bi ma, bi 'yéna:

—Masque im ma ngue 'buh mi'da yu ojá, bi 'yé'n'u.

Ngubū bi ma nguetho bi man ra Pablo nangu ra Jesús, ne bi ma ngue bi ndants' 'bu mi du. ¹⁹ Nu'u bi zix'a ra Pablo bu ja ra nyuni t'émbi Areópago bu ja ra hnini guépū zāi i hman yun zofo. Ne bi xi'a ra Pablo:

—'Bœ'a ním hma guín nde gui xije, dín nde ga pāhmbe. ²⁰ Nguetho guí xije 'dan'yo yūm hma ngue hin dí pāhmbe, ne dín nde ga pāhmbe 'bé'a nám bœn'a, bi 'yé'n'u.

²¹ Nguetho yu mœngu bu Atenas ne'u mi'da yu 'damhnini mí 'bup, hœnt'a numanho da 'yœt'a, gue da 'yode 'bé'a gue ma' da'yo, ne da ma.

²² Ne nu ra Pablo bi 'bā'inde bu ja ra junta guépū Areópago. Ne bi xi'u:

—N'yohu ahū gyū mœnguhū ua Atenas, dá nugā émmœ guí thāndehū yu ojá. ²³ Nu'bu mán 'yogā bu ja ni hninihū dá nugā 'bé'a guí thāndehū. Ne dá nugā n'da ra mœxado guépū guí thāndehū man'da ra Ojá, ne man t'œt'i bu: “Ra Ojá ngue njongui pādi to'o a.” Nuya ga xi ahū ya nangu ra Ojá guí thāndehū pœ hin guí pāhmbe to'o.

²⁴ Nu'a Ojá ngue bi 'yœt' ra ximhái ne gátho 'bé'a i ja ua, nu'a gue'a ra

Hmu mahęts'i nęcua ja ra hři. Nu'a hingui 'bųpų ja yų ngu i hřh yų jř'i. ²⁵ Nę nte di 'będi, hingui jatho da hyři 'be'a da 'yřpa yų jř'i nguetho gue'a di un ra te nę di un ran zaqui gřtho to'o i 'bųi. Nę gřtho mi'da mahyoni di uni.

²⁶ Nę 'dat'a ra ji bi 'yřt' Ojř gřtho yų jř'i ngue gřtho yų nde, ndepe dim 'bųi gřtho na ngųni ra ximhři, nę bi zřnba yų pa dim 'bųcua ja ra hři, nę bi zřnbi hapų dim 'bųi. ²⁷ Njabų bi 'yřt' Ojř, ndepe gřtho yų jř'i da hyon'a Ojř nguerpų da đini. Pę majųři hinga yatho i 'bų Ojř 'bų ga homhbų ga přhmbų a. ²⁸ Nguetho nu Ojř bi jřřų dřm 'bųhmbų, nę bi jřřų đi 'yohų, nę dadı 'yřmhբų. Tengu bi man'i 'da ni 'yosřcuřhų nu'bų i řna: "Nuų yų jř'igřhų Ojř nguetho bi zřnni dřm 'bųhmbų ua," bi 'yęnų. ²⁹ Nu'bų gue'a Ojř di 'dajų ma tehų, hanja gņi 'yęmfų Ojř a ra hmite ra c'axt'i o gue ra t'axi o gue ra do nt'řt'e ngue yų 'yę yųn 'yohų, nangue yųn 'yomfęnise. ³⁰ Pę nu Ojř him bi 'yřpa ra gųenda 'be'a mim bęnse ų yų jř'i 'bų him mi bř Ojř mam'bet'o. Pę nuya Ojř bi ma ngue gřtho yų jř'i di přh yųn 'yomfęni. ³¹ Nguetho xřn zřn Ojř n'da ra pa din ja ran t'řnni nangue ra ximhři. Da 'yřt'ran t'řnni xřn ho n'da ran 'yohų ngue bi huanh Ojř. Nuna ran 'yohų, Ojř bi xox 'bų mi du, janangue'a da břh yų jř'i hingui hęi da 'yřt' ran juři bi, bi 'yęn'a ra Pablo.

³² Nę nu'bų mi 'yřų yų jř'i 'be'a mi man'a ra Pablo, gue bi ndans' 'bų mi du, 'da'ų bin thennate nę 'da'ų mi řna:

—Ga řhmbų mahřn'a nanguehna bi ndants'i.

³³ Nu ra Pablo bi 'uepų bųya. ³⁴ Pę nu'ų 'da bi đen'na ra Pablo nę bi 'yęc'yęi. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra zę'mi bų guerpų madım pęti yų jř'i bų Areřpago. Nę n'da ra xisu, ra Dřmaris, nę'ų mi'da bi đen'na ra Pablo.

18

Bi zřm bų Corinto ra Pablo

¹ M'bejua bųya nu ra Pablo bi břm bų Atenas, bi mba bų ra hnini Corinto. ² Nę bin řimmi bų n'da ra judıo ř Aquila, ra męngu ponto. Ja ni sřhř bi 'yępų Roma bų ra hři Italia ra Aquila nę rř xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'řt'abi Claudio bř hřn'a ři gřtho yų judıo bų ra đřhnini Roma. Nu ra Pablo bi mba bř nu'a ra Aquila nę ra Priscila bųya. ³ Nę bin zřm bų yų ngu, nguetho 'dat'a ra 'bęfi i řt'e, i řt' yų ngu'břt'e. ⁴ Nę gřtho yų pa yųn řřya mi pa bų rř niřř yų judıo a ra Pablo, nę bi mam bų rřm Hman Ojř nę bi hyoni 'bępų đı 'yęc'yęi yų judıo nę'ų hing yų judıo.

⁵ Nu'bų bř řpų ra hři Macedonia ra Silas nę ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gřtho yų pa řmme mi mam rřm Hman Ojř. Mi xřnba yų judıo ngue gue'a ra Jesůs majųři ra Cristo mi tř'bų yų judıo ngue đin yřnte a. ⁶ Pę nu yų judıo bi đř'mi bi řcpa a, nę bi man yų ts'ore nangue ra Pablo. Nę nu ra Pablo bųya bi huřc rř pahni, n'da ra hmępya gue hingui numanho 'be'a i řt'ų. Bi 'yęmbi:

—Ya ni ts'oqui zęhęhų ngue hin gř hyři ra te mazři, tengu'bų gřn hyosehų. Nuya hingui pa ma gųendagř, nguetho ya đř xi ahų. Pę nuya ga mbagř ga xih yų jř'i hing yų judıo, bi 'yęn'a ra Pablo.

⁷ Nę mř zř bi břm bų ja rř niřř yų judıo a ra Pablo, bi mba bų ja rř ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohų ngue i řhęnde Ojř, nę nu rř ngu, 'darpų jřui rř niřř yų judıo, nę guerpų đin xřnbate bų mahřn'a. ⁸ Nu ra Crispo, n'da ra ngurpi bų ja rř niřř yų judıo, bi 'yęc'yęi nę gřtho 'bųpų rř ngu. Nę xřn ngu yų męngu corinto mi řh ran ho ma'da'yo, nę bi 'yęc'yęi, nę bi mba ma xixyřbi. ⁹ Nu ra Hmu mahęts'i bi zo'a ra Pablo

bɔya, nu'bu min xui, tengu'bu bi 'u'i n'da ra t'i. Ne bi xifi:

—O guín su, pe dami thoqui gan ya, hin gan he̱tho, ¹⁰ nguetho dadí hyən'a'i, ne njon da zã di ən'na'i, ne xən ngu i 'bucua ja ra hnini da 'yɛc'yɛigui, bi 'yɛn Oja.

¹¹ Nubɔya nu ra Pablo bi gopu ja ra hnini Corinto n'da jɛya made, ne bi xänba ráam Hman Oja u yu ja'i.

¹² Pe nu'bu mín ts'ut'abi ra Galión nubu ra häi Acaya, nu 'da'u yu judío bim peti ngue nde da zu'a ra Pablo. Ne bi zix'a ra Pablo bu 'buh ra ts'ut'abi. ¹³ Bi 'yɛmbi:

—Nuna ran 'yohu na bi xänba yu ja'i ngue da dānde Oja, pe n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'ɛdih, ɛ'n'u.

¹⁴ Ne nu ra Pablo in nde din ya, pe nu ra ts'ut'abi ra Galión 'bex bi 'yɛmp'u yu judío:

—Nu'bu xcuá sihu na ran 'yohu nangué n'da ran ts'o xtá 'yot na, xcá ocã a guim mamhbu. ¹⁵ Pe guín cuhu nangué rá t'ɛc'yɛi na, ngue nde da xi ah u to'o gui thāndeh, ne nangué nin t'ɛdi zehēhu. Hin dí nde dan juānbate nangué nin t'ɛdi zehēhu, janangué'a dami hocpa zehēhu, bi 'yɛn'a ra Galión.

¹⁶ Bi 'yɛt'i, bi hyon'a thi bɔya. ¹⁷ Nubɔya gātho yu mengu bu ja ra hnini gue hing yu judío bi bent'a ra Sóstenes, ra ngurpi bu ja rá niya yu judío, ne bi 'benza bu ja rá hmi ra ts'ut'abi. Pe nu ra ts'ut'abi ra Galión him bi 'yörpamasu.

Bi mbeng bu ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸ Nu ra Pablo bɔya bi thoqui bim 'bup nyä'a ts'u yu pa mahon'a bu Corinto. M'bejua bi 'yɛ'u yu 'yɛc'yɛi, bin 'yohu ra Aquila ne ra Priscila, ne bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Ne nu'bu mí jua'a ra hmɛpya gue bi te rá xtá, bi 'yax rá ya bɔya, gue'a bi 'yörpu Cencrea. N'da ra hmɛpya nangué ram hma xi man ra Pablo gue bi xi Oja di ja'ts'i. ¹⁹ Nu'bu mi

zom bu ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zopu ra Priscila ne ra Aquila ne bi mba bu rá niya yu judío. Ne bi xih yu judío bu rán ho ma'da'yo ra Cristo.

²⁰ Nu yu judío mi ndepe xtán gopu 'da yu pa, pe nu ra Pablo him bi nde.

²¹ Bin 'yɛte ne bi 'yɛmbi:

—Jatho ga mba bu Jerusalén ga nu bu ra dāmpeti da 'yot' ma mi-judío hu. Pe nu'bu rá pähä Oja gua pengä mahon'a, bi 'yɛna.

Bi nexpu, bi hyu n'da ra barco bɔya.

Ná hyundi bi mba n'danni ra Pablo

²² Nubu Cesarea bi gapu ra Pablo bu ja ra barco, ne bi mba bu Jerusalén, bi zengua yu 'yɛc'yɛi bu ja ra niya, ne 'bex bi mba bu Antioquia.

²³ Nu'bu mim 'bupu 'da yu pa, bi mba bu ja n'da ngu n'da yu hnini bu ja ra häi Galacia ne pu Frigia, bi hat ra ts'edi yá mbui yu 'yɛc'yɛi 'bupu.

Ra Apolos bi mamp ráam Hman Oja bu Éfeso

²⁴ Nu'u yu pa u bi zom bu Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mengu bu ra hnini Alejandría. Nu'a bi bādi xən ho ráam Hman Oja maya'bu. ²⁵ Ne bi sänbi zu ts'u nangué ra Hmu, ra Jesucristo. Ne ɛmme bin johya ne nts'edi bi ma xən ho 'bu min xänbate, bi ma ma-juāni nangué ra Jesús. Pe hont'a ráam hma ra Xuua Nxixyá mí pādi, ne rán xixyá. ²⁶ Ne nu ra Apolos bi hyut'an zambui him bi zu bi mam bu ja rá niya yu judío. Pe nu'bu mí 'yoh ra Priscila ne ra Aquila 'be'a man'a, n'danni bi zits'i ne bi xänbi man'da xən ho ngue rá 'yu Oja. ²⁷ Ne nu'bu mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, guepu Corinto, nu yu cu nangué ra Cristo bi xifi ngue xən ho da mba. Bi 'yörpa n'da ra söcuq da gats'i, bi xih yu 'yɛc'yɛi bu ngue da zini. Ne nu'bu mí zom bu, bi hat ra ts'edi yá mbui yu 'yɛc'yɛi bu, ne bi mbäts'i gātho bi 'yɛc'yɛi bi mate ra Cristo. ²⁸ Nguetho nu'bu min

yáha yá judío gue hing yá 'yɛc'yɛi, bi dāha, ngue ya mí yá con rá ts'edi Ojā. Bi 'yuti nangue rām Hman Ojā maya'ba, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hmam ba, gue mí tɔ'ba.

19

Bi zøm ba Éfeso ra Pablo

¹ Nu'ba mí 'bɔpɔ Corinto ra Apolos, ne nu ra Pablo baya i 'yo gātho yá hnini maxɔts'e, ne bi zøm ba ra hnini Éfeso. Ne bin tɪmhba ba 'da yá 'yɛc'yɛi. ² Nu ra Pablo bi 'yān baya:

—Ha bin 'da aha rá Hogandāhi Ojā nu'ba gmí 'yɛc'yɛiha, bi 'yɛna.

Nu'ba bi dāti:

—Hin'na, njām'ba dá øhmbe gue i 'buh rá Hogandāhi Ojā, bi 'yɛn'ba.

³ Nubaya bi 'yān'na ra Pablo:

—'Be'a ním hma gá hyāmhbā 'ba gmin xixyāha, bi 'yɛmp'ba.

Ne bi 'yɛn'ba baya:

—Tengu thoho bi man ra Xuua Nxixyā, bi yɛn'ba.

⁴ Ne nu ra Pablo bi 'yɛmbi:

—Guim bɛmhba 'be'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixyā yá jā'i to'o bi pāh yān 'yomfɛni nangue yá ts'oqui, ne bi xih yá jā'i da 'yɛc'yɛi n'da ba ɛhe m'bejua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yɛna.

⁵ Ne nu'ba mí 'yøh rām hman ra Pablo, nu'ba bi mba ma xixyābi nangue rá thuhu ra Hmu Jesús. ⁶ Ne nu'ba mí dospa yá yá yá jā'i ra Pablo, bi hyān rá Hogandāhi Ojā. Ne n'dan'yo yá nde bin yā'ba baya, ne bim pøngahyā bi man rām Hman Ojā. ⁷ Ne nu'ba yá jā'i gue bi 'yɛc'yɛi, i jua'i 'de'mayoho.

⁸ Nu ra Pablo bim 'bɔpɔ nhyuzna ba Éfeso baya. Bi hyut'an zambai bin yá ba ja rá nijā yá judío, bi xih yá jā'i hague dán zā di manda Ojā ba ja yá mbai, ne bi hyoni 'bɛpɔ dí 'yɛc'yɛi yá jā'i. ⁹ Pɛ nu'ba 'da bi 't' yá mbai, hingui nde da 'yɛc'yɛi, ne bi man ra ts'ore nangue

rá 'yu Ojā, guepɔ madím pɛti yá jā'i. Janangue'a bi 'ue'a ra Pablo baya ne bi mbāhā yá 'yɛc'yɛi ba ja n'da ra nguxādi, nu'a ra Tiranno ra xānbate ba. Nu'ba xam pøn yá xādi, i cat'a ra Pablo baya ne gātho yá pa mín xānbate ba. ¹⁰ Nyo jɛya njaba bi 'yøt'a ra Pablo. Ne gātho yá jā'i 'bɔpɔ ja ra hāi Asia, yá judío ne'ba hing yá judío mí øh ran ho ma'da'yo nangue ra Hmu, ra Jesús. ¹¹ Ne xan ngu yān t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Pablo, ngue bi 'yøt' Ojā. ¹² Nguetho bi dā'ba yá bayu o gue yá 'bøt'e a ra Pablo, gue'ba bi mbɛnpa ɔ yān zāman'ba baya, ne gātho bi zā, ne bi bøn'ba yá zɪthu min 'yohu.

¹³ Nubaya 'da yá judío ngue zai yá mbonni, ɛna pādi da hyøn'a thi yá zɪthu, ne sā i ndønpa rá thuhu ra Jesús. Bi dā'mi bi xih yá zɪthu:

—Dami pøni nangue rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sā ɛn'ba.

¹⁴ Ne nuya guehya yoto, yá ts'ant'ba n'da ra judío, ra Esceva, ra hmumbājā a. Ne nu'ba yá ts'ant'ba ɛna da hyøn'a thi n'da ra zɪthu. ¹⁵ Pɛ nu ra zɪthu bi dādi:

—Nu ra Jesús dí pācā ngue ja rá ts'edi, ne ra Pablo dí pācā ngue ja rá ts'edi, pɛ nu'eha, to'o eha, bi 'yɛn'a ra zɪthu.

¹⁶ Ne nuna ran 'yohu min 'youi ra zɪthu, bi zāspa maxɔts'e guepɔ mi 'bā'ba yoto má 'yohu, bi dāha bin tunhda ne bi ɔnbi, gātho di dānba yá pahni. Ne bi bøm ba thi yān 'yohu, ya xī ɔnbi gātho, nte he yá he. ¹⁷ Ne nu'a bin ja, gātho bi t'øpɔ ja ra hnini Éfeso. Gātho yá judío ne'ba hing yá judío bi 'yøde ne gātho mí ja ra mbidi. Ne gātho bi 'yɛspa ra Jesús, ra Hmu baya.

¹⁸ Ne xan ngu ɔ gue mí ɛc'yɛi, bi zøm ba, bi nde da gomanho yá mbai, ne bi dā ra güenda a xī 'yøt'e. ¹⁹ Ne'ba 'da mím bādi bá cā yá søcuā, ngue yá libro yān xādi yá bādi, ne bi hyøspɔ ja ra sibi, gātho da nu'ba mí

'bɔpɔ. Nɛ nu'bɔ mi mbede hangu gātho di muui, mbɛ mí ju'a yote ma 'dɛt'a mahuahi yɔ mbeti gue ra t'axi. ²⁰ Nɛ man'da xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi rām hman Ojɔ yɔ jɔ'i bɔ Éfeso, man'da bi fɔdi ja rá ts'edi Ojɔ.

²¹ M'bejua bɔya bi bɛn'a ra Pablo da mba bɔ Jerusalén, pɛ m'bet'o da zɔm bɔ ra hāi Macedonia, nɛpɔ ra hāi Acaya. Nɛ bi 'yɛna:

—Dam 'bucɔ ts'ɔ bɔ Jerusalén, m'bejua ga mbagɔ bɔ ja ra dɔhnini Roma, bi 'yɛna.

²² Nɛ bi mbɛnpɔ Macedonia ɔ yoho yám fɔts'ihɔ, ra Timoteo nɛ ra Erasto, pɛ guesɛ ra Pablo bim 'bɔpɔ mi'da yɔ pa bɔ Éfeso gue ra hāi Asia.

Ran 'yo'ts'mahyɔ bɔ Éfeso

²³ Nu yɔ pa ɔ, xɛn ngu bi ndesui nangué rá 'yɔ Ojɔ bɔ Éfeso, ²⁴ Nguetho nu'a n'da ran 'yohɔ í Demetrio, rá 'bɛfi da 'yɔt' yɔ zɔ t'angu ngue ra t'axi, ngue yɔ pɔte ra dɔnɔjɔ guepɔ i pa nthɔnde ra ojɔ Diana. Nu'a, nɛ'ɔ madím pɛhmbɔ, xɛn ngu bi dɔha nangué ra 'bɛfi i ɔt'ɔ. ²⁵ Nu ra Demetrio bɔya bi zɔnh'dɔ 'da'angu ra 'bɛfi mí ɔthɔ, nɛ bi xifi:

—N'yohɔ ahɔ guí pɔhmbɔ nangué ma 'bɛfiɔ xɛn ngu ra mbeti dí tɔhmbɔ. ²⁶ Dí nuhɔ nɛ dí ɔhmbɔ hinga hɔnt'ua ra hnini Éfeso pɛ gātho ra hāi Asia, 'bɛ'a ɔt' na ra Pablo, i xih yɔ jɔ'i gue nu'ɔ yɔ ojɔ nt'ɔt'e yɔ 'yɛ yɔn 'yohɔ ɛmbi ngue hing yɔ ojɔ ɔ. Nɛ xɛn ngu yɔ jɔ'i bi pɔh yɔn 'yomfɛni nɛ bi 'yɛc'yɛi a bi man ra Pablo. ²⁷ Nuya dán thehɔ n'da ra 'yɔnthɔ, ngue nu ma pɔte dí ɔthɔ njon da dāi. Nɛ dim 'bɛh rá ts'edi rá ngu ra ojɔ Diana, ngue i nuixte. Nɛ da t'ɛmbi nte di muui. Pɛ nu'a ra Diana gue'a ojɔ a, nɛ gātho yɔ jɔ'i 'bɛcua ja ra hāi Asia nɛ gātho ra ximhāi i thɔnde a, sɔ bi 'yɛn'a ra Demetrio.

²⁸ Nɛ nu'bɔ mí 'yɔ'ɔ, ɛmmɛ bi dɛ ra cuc. Nɛ nts'edi i mbafi:

—Xɛn ngu rá ts'edi ra Diana gue ma ojɔhɔ dyɔ mɛnguhɔ ua Éfeso.

²⁹ Nɛ gātho bi yɔntonto gue 'bɔpɔ ja ra hnini. Nɛ gātho bin tihi 'darpɔ ní muxpɔ ja n'da ra ngu xɛn ndoho, nɛ bá bɛnt' ra Gayo nɛ ra Aristarco, bi zixpɔ, nɛ nu ra Gayo nɛ ra Aristarco, yɔ mɛngu bɔ Macedonia min 'yohɔ ra Pablo bɔ 'yɔ. ³⁰ Nɛ'a ra Pablo nde xtá mba bɔ 'bɔh yɔ jɔ'i, pɛ nu yɔ 'yɛc'yɛi bi japi hin da mba. ³¹ Nɛ 'da'ɔ gue mi ja yɔ ts'edi bɔ ja ra hāi Asia madin amigohɔ ra Pablo, bi mbɛnpa ra nde gue hin da mba bɔ bí mux yɔ jɔ'i. ³² Nɛ 'dahma 'dan'yo bi man'ɔ n'da ngu n'da nguetho gātho bi yɔntonto. Nɛ xɛn ngu ɔ hingui pɔdi hanja bim peti bɔ. ³³ Nu ra Alejandro mi 'bá'inde bɔ 'bɔh yɔ jɔ'i, bi mba njɔqui bɔ ja yɔ hmi yɔ jɔ'i bɔya, nguetho ndep'ɔ yɔ mijudíohɔ din yɔ. Nu'a ra Alejandro bɔya bi uɔnba rá 'yɛ ndepe din hɛ yɔ jɔ'i, nguetho nde da xifi nte mán ts'o mí ɔt' yɔ judío. ³⁴ Pɛ nu'bɔ mi nu yɔ jɔ'i ngue ra judío ra Alejandro, mbɛ ma nyo ora bi mbafi, nɛ 'da'ingu bi ma:

—Xɛn ngu rá ts'edi ra Diana ma ojɔhɔ dyɔ mɛnguhɔ ua Éfeso.

³⁵ Nu ra secretario bɔ ja ra hnini bɔya, bi japi ngue bin hɛ yɔ jɔ'i, bi xifi:

—Dyɔn 'yohɔhɔ, dyɔ mɛ'efesohɔ, hingui 'bɛcua n'da ran yohɔ gue hingui pɔdi dí jamansuhɔ ra ojɔ Diana, guejɔ dyɔ mɛ'efesohɔ, nɛ gātho dí ɛspahɔ ra do bi dāh mahɛts'i, gue rá pɔte ra Diana. ³⁶ Nɛ nuna njo'o da zɔ da gɔni. Janangué'a daman 'yomfɛniɔ ts'ɔ nɛ hin gui 'yɔthɔ a hin da bɔmanho. ³⁷ Nu yɔn 'yohɔ ngue guá sihɔ ua, him bim pɛ bɔ ja rá nijɔ ra ojɔ Diana. Nɛ him bi man ra ts'ore nangué'a ma ojɔhɔ ra Diana, bi 'yɛna.

³⁸ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio nɛ'ɔ mi'da gue dim pɛhmbɔ, nu'bɔ i ja 'bɛ'a i nde dí yɔpa n'da, nde'bɔ gue

din yaui bu ja ra dangu n'dahma n'da ngu n'da da zä din yase. ³⁹ Ne nu'bu ja man'da gui nde gui 'yøthü, dami xihmbu ra ze'mi da 'yøt'a n'da ra junta, guepu da mba ma hoqui. ⁴⁰ Nguetho dí su da hnercahu häi 'bu da t'angahu nangue ra mbahni dá øthu ra pa jabuya, nguetho hin'yü 'be'a sä ga mamhbu nangue'a dá øthu ya, bi 'yena.

⁴¹ Ne nu'bu mi gua'a im ma, bi 'yet' yu ja'i.

20

Nu ra Pablo bi mba bu ra häi Macedonia nepu ra häi Grecia

¹ Ne nu'bu min he nin 'yo'ts'mahya bu ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonh'du yu 'yēc'yēi. Ne nu'bu mí un ran zofo, bin 'yēte buya, bi mba bu Macedonia. ² Ne gätho bi zengua yu'yēc'yēi gätho ra häi Macedonia, bi hat ra ts'edi yu mbui nangue ram hman Oja bi xi'u. Ne m'bejua bi zom bu ja ra häi Grecia mahøn'a. ³ Hyuzna bim 'bupu, ena xtä hyu ra barco, gue xtä mba bu ra häi Siria, pe nu'u 'da yu judío ena xtän däqui. Ne nu'bu mí badi 'be'a nde xtä t'ørpe, bin 'yomfēni ne bá peng bu ja ra häi Macedonia. ⁴ Ne min 'yohu ra Pablo ra Sópater ra mēngu berea a, ne'a ra Aristarco ne ra Segundo, yu mēngu tesalónica u, ne nu ra Gayo ra mēngu derbe a, ne nu'a ra Timoteo ne ra Tíquico ne ra Tróximo, yu mēngu asia u. ⁵ Nu'u bim 'bet'o bi mba ní tøguahe bu ra hnini Troas, ne nugä dra Lucascä, dí o't' ra søcuq jaua, din hyänbahe u. ⁶ Nu'bu mí guah yu mpeti nangue ran dābaxjua, dá huhe ra barco dá nexhe bu ra hnini Filipos, ncüt'a pa dán 'yohe dá sømhbe bu Troas guepu i tøguahe u mi'da. Ne nyoto pa dām 'buhmbe bu.

Nu ra Pablo i 'bupu Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo dām petihe yu 'yēc'yēi bu ja ra hnini Troas, dá sihe ra xecahme, gue dá bēmhbe rán dāte ra Hmu. Ne nu'a ra Pablo bi man'ram Hman Oja. Ne nya'athoho bin ya gue'bu go mi zom made ra xui, nguetho da mba 'bu bi hyats'i. ⁸ Ne emme xun ngu ra sibi mí zø bu ja ra cuarto magats'i guepu bim peti yu ja'i. ⁹ Ne huxpu ja n'da ra ventana n'da ra ts'unt'u i Eutico, ne emme bi ndet'aha, nguetho ra Pablo nya'a bin ya. Nu ra ts'unt'u bi dop ra t'aha, bi dāgui, ná hyu tōque ra ngu bu bi dāgui. Ya xí du 'bu mi thāts'i. ¹⁰ Ne bi gah ra Pablo, ní nyexpu 'ben'a ra ts'unt'u ne bi hyafi, ne bi xi'u buya:

—O di tu ni mbuihu, ya bi dāmbēni na.

¹¹ Nu ra Pablo bi ndex mahøn'a bu ja ra cuarto buya, ne dán sihmehe. Ne nya'a thoho bin ya ra Pablo mahøn'a, gue'bu go mi bōx ra hyadi, ja bi mba buya. ¹² Ne nu'bu mí ts'ix'a ra ts'unt'u gue bi dāgui, ne i te 'bu mí zom bu rá ngu, gätho bin johya u.

Bi mba bu Mileto ra Pablo

¹³ Nugähe dá hugähe ra barco ne dá mbähmbe bu ra hnini Asón nguetho nubü dan c'athe ra Pablo, ngubu bi xije mam'bet'o, gue xí 'yēn ra Pablo din 'yogua thoho. ¹⁴ Ne nu'bu mán tēmhe bu Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe ra barco ne dá sømhbe bu ja ra hnini Mileto. ¹⁵ Ne dá nexhe bu, ne man'da pa dá sømhbe bu ní he't'a ra t'uhäi Quío gue i jabu made ra deja. Ne man'da pa buya dá sømhbe bu ra t'uhäi Samos gue i jabu made ra deja. Ne dán säyahe ts'u bu ra hnini Trogilio, ne man'da pa buya dá sømhbe bu ra hnini Mileto. ¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thocho bu ra hnini Éfeso, hingui nde din säya bu ra häi Asia. Nguetho di xoni da zøn'a n'dihi bu Jerusalén, ya dí 'bupu 'bu ra pa ra dāmpeti t'ēmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonh'du yá ngurpi yu 'yéc'yéi bu Éfeso

¹⁷ Nε nu'bu má sòmhbε bu Mileto, ra Pablo bi ma dín zonh'du yu dác'yéi, ngue yá ngurpi yu 'yéc'yéi dim peti bu ra hnini Éfeso. ¹⁸ Nε nu'bu mi zòpυ u, bi 'yεmp'a ra Pablo:

—Nu'ehυ guí pāhmbu 'bε'a gātho mam 'bui dá øt'á ua ra hāi Asia, asta gue'bu go rá mbudi dá sōcā ua. ¹⁹ Gātho yu pa dām 'bucā ua dá ørpa rá 'bεfi ra Hmu mahεts'i, nε hin dadín 'yεts'i. Nε xun ngu ma guidā dá fāni gue'bu má hāh ma mbui dá āp Ojā nangue ahυ. Nε xun ngu ran unbi dá nu ngue bi 'yōrcā yu judío. ²⁰ Pε nugā hin te dá cōn'nahυ pε dá xi ahυ gātho 'bε'a da mbāx ahυ. Nε dá xān'nahυ bu dim peti yu jā'i, nε dá xān'nahυ bu ja ni ngumhbυ. ²¹ Nε dá xifi xun ho yu judío nε'υ hing yu judío, ngue di pāh yān 'yomfēni nangue Ojā, gue da 'yéc'yéi ma Hmuhυ ra Jesucristo. ²² Pε nuya, rá Hogandāhi Ojā i ørca ra ts'edi ga mbagā bu Jerusalén, nε hin dí pādi 'bε'a gua thocā bu. ²³ Pε hōnt'a dí pācā gue dan ofādi bu Jerusalén, nε ga nugā xun ngu yān unbi, nguetho gueε rá Hogandāhi Ojā bi xiqui hōnbu go hapu dá thocā bu ja yu hnini. ²⁴ Pε hinga guet'a dīm buen'a, hin te di muui ma tεsegā nangue zεhεgui. Hōnt'a ran johya dí nde ga nu 'bu dá juah ra 'bεfi bi 'dacā ma Hmuhυ ra Jesús, gue'a ga mangā ran ho ma'da'yo nangue rá mate Ojā.

²⁵ Nε gātho ahυ dá xi ahυ rá m Hman Ojā gue 'bεpυ ní mandagahυ Ojā, nε dí pācā xinga n'da ahυ gui nurcahυ ma hmi mahøn'a. ²⁶ Nuya nam pa ya dí xi ahυ, hingui pa ma güendagā 'bu gui 'bεhmbu rán ho Ojā ya. ²⁷ Nguetho hin te dá cōn'nahυ, gātho dá xi ahυ 'bε'a nde Ojā gui pāhmbu. ²⁸ Nuya gui jamansu 'bε'a gui 'yōthυ, nε da zā bu gui jamansufu yá mbui ni mi

'yéc'yéihυ baya. Nε gue'a ra 'bεfi bi 'da ahυ rá Hogandāhi Ojā, gue gui jamansufu yá 'yéc'yéi ra Hmu, gātho ná ngu'υ i 'būhmbu ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa yá ts'oqui 'bu mí du. ²⁹ Pε nu'bu dá mbagā, dí pācā m'bejua ba ε'i 'da tengu yu zate, nde da za'υ yu dε'yo, din jabu da 'yōt'ahυ gue di un'na ni mbuihυ gyu 'yéc'yéihυ. ³⁰ Nε 'da'υ gue gueε ahυ da ndants'i, nε hinga njuantho da man rám Hman Ojā, gue da ndep'a dí tēn'du mi'da. ³¹ Janangue'a gui jamansu ni mbuihυ ngue hin da hyā ahυ u. Nε guim bεmhbu gue nhyu jεya, ma pa nε ra xui, dá xān'nahυ n'da ngu n'da ahυ, nε εmme dán zoni nangue ahυ.

³² Nuya dadí dā ahυ Ojā. Nε ga soc'ahυ rám Hman Ojā, nu'a i ma nangue rá mate Ojā, gue'a ram hma di zεt'a ni mbuihυ, nε gue'a dín ja ahυ gātho i ja Ojā, tengu tho u gātho mi'da i pa nthahni. ³³ Nugā hin dá nde a ni mbeti hυ, xinga gue ni pahni hυ. ³⁴ Pε guí pāhmbu dām pepzεhε nε dá undā 'bε'a gātho mí hon'υ dán 'yogāhe. ³⁵ Dá øt'ā gue dá honε man ts'ihmε, dá ut'ahυ gue dam pεhmbu nε ga fāxhυ u hin 'yu 'bε'a da hyoni. Nε gam bεmhbu 'bε'a bi ma ma Hmuhυ ra Jesús 'bu mí 'yεna: “Man'da di johya ní mbui n'da 'bu di uni, xinda gue'bu din t'unna n'da,” ngubυ bi man ra Hmu, bi 'yεn'a ra Pablo.

³⁶ Nε nu'bu mi gua'a rám hma ra Pablo, bin danyahmu gātho mí 'bupυ, nε bin yāhυ Ojā. ³⁷ Nε nu'υ gātho bin zoni, nε bi hyu'a ra Pablo nε bi zεspa rá 'yogu. ³⁸ Nu'υ εmme bi du yá mbui, nguetho ra Pablo bi xi'υ him man'dandī da nu mahøn'a. Nε nu'υ bi zix'a ra Pablo bu ja ra barco baya.

21

Bi mba bu Jerusalén ra Pablo

¹ Nε nu'bu mán hyehmbe yu 'yεc' yei, dá huhe ra barco, ne njuantho 'bex dá sómhbe bu ja ra t'uhái Cos ngue i ja bu made ra deja. Ne man'da pa buya dá thohmbe bu ja ra hnini Pátara. ² Nubu, dá tìmhbe n'da ra barco ní mba bu ra hâi Feni-cia, dá huhe buya dá mbâhmbe. ³ Ne nu'bu má thohmbe nthandi thoho ra t'uhái Chipre i ja bu made ra deja, ngaha dá mbâhmbe dá sómhbe bu ra hâi Siria nubu ra hnini Tiro, guepu da zoh rá 'beni ra barco. Ne dá cåhmbe buya, dá mbâhmbe bu ja ra hnini. ⁴ Nu'bu má tìmhbe bu yu 'yεc'yei buya, dám 'båhmbe nyoto pa. Ne nu rá Hogandahi Oja bi bēnba yu 'yεc'yei 'be'a da thoh ra Pablo 'bu da mba bu Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba. ⁵ Ne nu'bu mí gua'a nyoto pa, dá pømhbbe bu. Ne gátho yu 'yεc'yei, yun 'yohu ne yu xisu ne yu t'uhni, dá mbâhmbe asta gue dá pømhbbe bu ja ra hnini. Dán danyahmuhe bu ja ra ndendeja buya, ne dán yahe Oja. ⁶ Nubuya dán 'yehmbe ne nugåhe dá huhe ra barco, pe nu'u bi mbeng bu ja yu ngu.

⁷ Bá nexhe bu Tiro, dá mbâhmbe ne dá cåhmbe 'bu má sómhbe bu Tolemaida. Nu'bu má zenguahe yu cu, dán tehe bu n'da pa. ⁸ Nu'bu mi hyats'i, gátho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe bu ra dāhnini Cesarea. Ne dán sāyahe bu ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe zai mi mam bu rán ho ma'da'yo Oja. Nu'a, n'da gue'u yoto má 'yohu nthahni mín 'yohu ra Esteban. ⁹ Ne nu ra Felipe mi 'bui goho yú t'ixu him bin thati, ne nu'u, yu pøngahya u, bi man rām Hman Oja. ¹⁰ Ne nu'bu mám 'båhmbe bu 'da yu pa bi zø'a n'da rá pøngahya Oja í Agabo, bá nexpu ra hâi Judea. ¹¹ Nu'bu mi zøm bu dí 'båhmbe a, bi gāspa a rá ngut'i ra Pablo ne bi duzehe yú gua ne yú 'ye ra Agabo, ne bi ma:

—Nu rá Hogandahi Oja bi bēngå ngue ngubu da 'yørpa yu judío a rá

mbeti na ra ngut'i bu Jerusalén, ne din dá bu 'båh yu ja'i ngue hing yu judío.

¹² Nu'bu má øhmbe 'be'a bi man ra Agabo, gátho gahe ne yu mēngu bu, dá ørpahe ra ts'edi hin xtá mba ra Pablo bu Jerusalén. ¹³ Nu ra Pablo bi 'yēm buya:

—'Be'a guí øthu guí zomhbū. O gadí ngahū ma mbūi. Nugå dadín sågā hōnt'a go 'be'a da t'ørcaGUI, o gue da thurqui o gue da thog bu Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

¹⁴ Ne him bi zå dá sāmhbbe, dá hēthe buya ne dá εmhbe:

—Nu'a rá pāhå Oja da t'øt'e.

¹⁵ Ne m'bejua buya dán sāhe ne dá mbâhmbe ra Pablo bu Jerusalén.

¹⁶ Ne 'da'u yu 'yεc'yei bu Cesarea dá mbâhmbe. Ne nu'bu má sómhbe bu Jerusalén, nu'u bi zixcåhe bu rá ngu ra Mnasón, ra mēngu chipre. Ne maya'bu thoho mí εc'yei ra Mnasón. Guepu rá ngu dán sāyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo bu Jerusalén

¹⁷ Nu'bu má sómhbe bu Jerusalén, nu yu cu nangue ra Cristo bu, bi hyu yú mbūi 'bu mi nuje, ne bi zimanhoje. ¹⁸ Man'da pa buya dá mbâhmbe ra Pablo dá nuhe ra Jacobo Santiago, ne'u gátho mí 'bupū, yú mingarpihu, yu dāc'yei. ¹⁹ Nu ra Pablo bi zengua u ne 'bex bi dū'mi 'dahmi'datho bi ma 'be'a gátho bi 'yøt' Oja nangue rá 'bēfi ra Pablo, nubū 'båh yu ja'i ngue hing yu judío.

²⁰ Ne nu'bu mi 'yø'u 'be'a bi man ra Pablo gue bi 'yømānho 'bu mí sih rām Hman Oja, εmme bin johya ne bi 'yεspa Oja. Pe nu'u, bi 'yēmbi:

—Pe guí pađi, ma zū cu'i Pablo gue yu mahuāhi thoho yu judío i εc'yei ya, ne gátho i εna jatho da 'yøt' yán t'ēdi ra Moisés. ²¹ Ne nu'u bi sifi 'be'a gátho gá 'yøt'e. Ne sā εn'u gá xānbi gue gátho da hyeh yán t'ēdi ra Moisés u yu judío gue 'bupū 'båh yu ja'i hing yu judío, ne gá xifi ngue hin

da mba nthēqui yá xifani, nē hin da 'yōt' yān t'ōt'e yu judío, ɛn'ɸ. ²² Nuya 'bē'a sã ga ōthɸ ya, guehma dim pēti ɸ ma mi 'yēc'yēihɸ yu judío, gue da gohmahyá'a'i, nguetho da 'yōde ya gá sōhø, bi 'yēmbi. ²³ Nuya nde'bɸ gui 'yōt'e 'bē'a ga xi ahe. Nuya 'bɸcua goho yān 'yohɸ ngue bi ma da 'yōt'a n'da ran hogui nanguue Ojã, nē jatho da 'yōt'e. Nuya gui 'yōt'e 'bē'a da 'yōt'ɸ. ²⁴ Nu'i gue'e gui six bɸya yān 'yohɸ, nē gui 'yōt'e tengu jatho da 'yōt'ɸ, ngue mi ma n'da ran hogui nanguue Ojã. Nē gãtho gui jurpa yá gasto ɸ, gui tãmb yu dē'yo ngue da mbōts'e. Nē nubɸya sã gui 'yãx ni yãhɸ tengu i ōt' yu jã'i nu'bɸ xān guah yu pa yān hogui. Nē gãtho yu jã'i sã da bãdi ngue him majuañi'bē'a bi man'ɸ 'da nanguue'e. Nē da bãh pɸya nē'e guí ten'na rán t'ēdi ra Moisés. ²⁵ Pē nanguue yu jã'i hing yu judío ngue bi 'yēc'yēi, ya dá pēnpahe n'da ra sōcuã, nē dá xihmbe hin da zi 'bē'a bi 'bōspa yu hmite, xín da za'a ra ngø ngue him bi bøn rá ji, xín da zi ra ji. Nē hin da 'yōt' yān 'yomt'ɛni, bi 'yēn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bɸ dānijã Jerusalén

²⁶ Nu ra Pablo bi zix'ɸ yān 'yohɸ bɸya, nē bi 'yōt'e tengu bi 'yōt'ɸ. Nē bi mbãhã bɸ mbo yá dānijã yu judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yá pa ran hogui. Nē bi ma nda'a ní pa di un yu 'bōts'e.

²⁷ Hin ɛ ní zōn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yu judío gue hing yu 'yēc'yēi, yu mēngu ra hãi Asia, bi nu bɸ mbo ra dānijã ra Pablo. Nu'ɸ bi parba yu jã'i nē bi bēnt' ra Pablo. ²⁸ Bi mbafi:

—N'yohɸ ahɸ dyɸ israelhɸ, dami zeje gam benthɸ na ran 'yohɸ 'bãcua, i xānba yu jã'i hōnbɸ go hapɸ i pa ngue hingui hojɸ, nē ɛna nte di muui yān t'ēdi ra Moisés nē nte di muui ma dānijãhɸ. Nē hinga hōnt'a bi 'yōt'e, pē man'da, bá si ua mbo

ra dānijã yu jã'i ngue hing yu judío. Jananguue'a bi ts'on'a ra hoganijã ngue majãpi, sã ɛn'ɸ.

²⁹ Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo bɸ ja ra hnini n'da ra mēngu éfeso í Tróximo. Nē mi manse ngue ɛmbi bi zixpɸ mbo ra dānijã.

³⁰ Nē nubɸya gãtho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'ts'i, nē gãtho ní muxpɸ 'bãh ra Pablo, bi bēnt'i, bi gɸcpɸ thi ra dānijã. Nē 'bex bi gut' yá nija. ³¹ Nē nu'bɸ mí zãpi ɛna xtã hyo ra Pablo, nu ra hmudofɸi mí øde ngue gãtho ra hnini Jerusalén bin 'yo'ts'i. ³² Nu'a 'bex bi zix'ɸ yu dofɸi nē gãtho yu hmudofɸi, nē bi mba n'dihi bɸ 'bɸh yu jã'i. Nē nu'bɸ mi nu yu jã'i gue mba bɸ yu dofɸi nē yu hmudofɸi, 'bex bin hē ním 'benza ra Pablo. ³³ Nē nu'a ra hmudofɸi bɸya bi bēnt' ra Pablo ɛna da got'i, nē bi manda ngue da mba nthãt'i yoho yu cadena. M'bējua bi t'än'dɸ, nē bi t'ēmp'ɸ:

—To'o na, 'bē'a bi 'yōt'na.

³⁴ Pē nu yu jã'i ɛmmē madí mbahni nē gãtho 'dahma 'dan'yo bi ma. Jananguue'a nu ra hmudofɸi him mi sã da bãdi hanja bin 'yo'ts'i. Bi manda ngue da zixpɸ ja ra ngundofɸi a bɸya. ³⁵ Nē nu'bɸ mí zōm bɸ ja rá 'dede ra ngu, bi dux'ɸ yu dofɸi a ra Pablo, nguetho nu yu jã'i man'da nde da bēnt'i mahøn'a. ³⁶ Nguetho xān ngu yu jã'i bi dēnni bi mbafi:

—Dami hyohɸ, ɛn'ɸ.

Nu ra Pablo bin juãñ zɛhe bɸ ja yá hmi yu jã'i

³⁷ Nē nu'bɸ manguepɸ da zixpɸ mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yān'na ra hmudofɸi:

—Dami 'yōrqui ts'ɸ ra mate dan yãui ts'ɸ, bi 'yēna.

Nu ra dofɸi bi dãdi:

—Ha guí pã'a rá nde yu griego.

—Hãha, bi yēn'a ra Pablo.

³⁸ —Oh, ha hinga gue'e gra mēngu Egipto, ngue gá dãp'a n'da ran 'yo'ts'i nē gá sixpɸ ma'ueni

goho mahuahi yun 'yohu ngue yu hyodu, bi 'yembi.

³⁹ Nu ra Pablo bi dadi:

—Hin'na, hinga gueda. Nugä dra judiögä ne dra mengu Tarso, n'da ra dahnini ngue ja rá ts'edi bu ja ra häi Cilicia. Nuya dí ä'a n'da ra mate ngue ga xicä ts'u yu ja'i.

⁴⁰ Nu ra hmudofui bi un ran t'edi. Nubuya, nu ra Pablo bí 'bäpu ja ra 'dede, ne bi uä'ts' rá 'ye ndepe din hē yu ja'i. Ne nu'bu min hē, bi zofo nanguē yá ndese u, gue yá nde ra hebreo, bi 'yēna:

22

¹ —N'yohu ahu, gyu ta ahu, gui 'yohmbu 'be'a ga xi ahu ya, bi 'yēn'a ra Pablo 'bu mi dū'mi bin ya.

² Ne nu'bu mi 'yō'u ngue bi ts'ofu nanguē yá ndese ra hebreo, man'da bin hē. Nu ra Pablo bi 'yēm buya:

³ —Nugä dra judiögä, dám 'bucä bu Tarso, nubu ra häi Cilicia, ne bi mba ma tedegä ua Jerusalén. Ne dán xäcä rán xädi ra Gamaliel, ne dán xäcä xun ho yün t'edi u ma ngurpa bōtahū. Ne emme mi ēhyagä nanguē rá 'bēfi Ojä ngue gātho ma mbūi, tengutho ahu ya. ⁴ Ne madi undä ran unbi to'o gātho mi ēc'yēi ra Jesús, ne 'da'u dá ho ne'u mi'da, yun 'yohu ne'u yu xisu dá sixpu fādi. ⁵ Nu ra hmumbäjä ne yu dāc'yēi da zä din juanni 'be'a xtä øt'ä, nguetho dá cānba yá søcuā bi 'dacä, gue mí ēna xcā un yu ngurpi bu ja yá nija ma mijudiōhu bu Damasco. Ne dá hax ra 'yu dá mba bu Damasco. Nu ra søcuā dá jūcä ngue'a ran t'edi ga cot'a fādi yu 'yēc'yēi, ne dí ēna xcūā si ua Jerusalén, ngue xtä nu ua ran unbi.

Nu ra Pablo bi ma ha bin jabu í 'yēc'yēi

⁶ Ne nu'bu mán 'yogä bu 'yu hānbu Damasco, tengu'bu mbe huxyadi, bá cä n'da ra nyot'i mahēts'i, ngue nts'edi bi hyärpū dí 'bāi. ⁷ Nugä dá täng bu häi, ne dá ø'a n'da ra

nde bi xiqui: “Saulo, Saulo, hanja gni ungagui,” bi 'yēngui. ⁸ Ne dá thāti: “To'o i ma Hmu.” Ne nu'a bi xiqui: “Nugä dra Jesús, dra mengu nazaret, gueda gadi ungagui.” ⁹ Ne nu'u 'da min 'yogähe bi nu'a ra nyot'i, pē him bi 'yō'a ra nde ngue bi zocä. ¹⁰ Ne dá ānni: “Ma Hmu 'be'a sä ga øt'ä.” Ne nu ra Hmu bi 'yēngui: “Dami ndants'i ní mba bu Damasco, nubū, da si'a bu 'be'a gātho dá sän'ni'i gui 'yōt'e.” ¹¹ Ne nugä 'bex dán xädä nanguē'a ra nyot'i, ne nu'u min 'yogähe bi gurca ma 'yē, ne dá sømhbe bu ja ra hnini Damasco.

¹² Ne mi 'būpu n'da ra hocjä'i í Ananías, ngue mi tenni xun ho yün t'edi ra Moisés. Ne gātho yu judiō mi 'būpu mi numanho a. ¹³ Nu ra Ananías bi zōpu dám 'bucä, ne bi xiqui: “Ma cu'i Saulo, dami hyand ran nequi ni dā ya.” Ne 'bex bi zō ma dā, ne bi zä dá nu a ran 'yohu buya. ¹⁴ Ne bi xiqui: “Nu'a Ojä mi thānde ma ngurpa bōtahū bi huahn'na'i ngue gui pādi 'be'a rá pāhā a. Ne bi ja'a'i gā nu rá Hoga Ts'unt'u, ne bi ja'a'i ngue gā 'yōrpa rá nde a. ¹⁵ Nuya gui mam bu 'būh yu ja'i 'be'a gā nu ne 'be'a gā 'yōde. ¹⁶ Ne hin'yū 'be'a man'da gui tō'mi, dami ndants'i gan xixyā, gui 'yēc'yēi majuāni a ra Hmu ngue di 'uec'a'u ni ts'oqui nanguē rá thuhu a ra Hmu,” bi 'yēngä ra Ananías, bi 'yēn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo hanja bi mba bu 'bū'u hing yu judiō

¹⁷ Ne xō bi 'yēna:

—Ne nu'bu jāmbā pengä ua Jerusalén, dán yā'be Ojä bu mbo ra dānija, ne nu Ojä bi jacä dá nu tengu n'da ra t'i. ¹⁸ Ne dá nugä ra Hmu, bi 'yēngui: “Dahmantho dami pōngua Jerusalén, nguetho hin da t'ōrpamasu 'be'a gui ma nanguedä.” ¹⁹ Ne dá xi'a: “Ma Hmu, nu'u ma menguē u gātho i pādi 'be'a gātho dá øt'ä, dá mba bu gātho ma nijahe,

ne dá ʌnba ʌ gätho bi 'yɛc'yɛi i, ne dá cot'a fädi ʌ. ²⁰ Ne nu'bu mi mba ntho ra Esteban mi 'bäcä bu, ne 'da'angu dá bɛmhbe ʌ bin hote, ne dá jamansup yá pahni ʌ." ²¹ Pɛ nu ra Hmu bi xiqui: "Ní mba, nguetho ga pɛnh'na bu yabɛ guɛpɛ 'buh yu jã'i ngue hing yu judío," ngubɛ bi xiqui, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Nu ra Pablo bi mba ma dä bu 'buh yu hmudofui

²² Nu'ʌ bi 'yømanho 'be'a bi man'a ra Pablo, asta gue'bu mí ma da mba bu 'buh yu jã'i hing yu judío. Nubɛya bin cuɛ'ʌ yu judío i 'bäpɛ gue hing yu 'yɛc'yɛi, bi mbafi ne bi 'yɛna:

—Dá tho na ran 'yohɛ, man'da xɛn ho 'bu hin di thoqui dim 'bui, bi 'yɛn'ʌ.

²³ Man'da bi mbafi bi huã't' yá pahni ne bi 'yɛnts' yu fonthäi. ²⁴ Nu ra hmudofui bi manda da ts'ixpɛ mbo ra Pablo, ne bi manda da mba m'bei, ngue ndep'a dín juã'n'na ra Pablo hanja ná mba'ʌ yu jã'i. ²⁵ Ne nu'bu i pa nthãt'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yãn'na ra dofui ngue mi 'bäpɛ:

—Ha i ja nin t'ɛ dihu gui fɛ'a n'da ra romano nu'bu hin ní t'ørpa ran juãnbi, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²⁶ Ne nu'bu mi 'yø'a ra dofui a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu ne bi 'yɛmbi:

—Dami jamansu 'be'a guí ørpa na ran 'yohɛ, n'da ra romano na.

²⁷ Ne bá ɛ'a ra hmudofui bɛya, bi 'yãn'na ra Pablo:

—Ha majuañi gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi dadi:

—Hãha, bi 'yɛna.

²⁸ Nu ra hmudofui bi 'yɛmp'a:

—Xɛn ngu ra mbɛti dá jut'ä ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pɛ nugä mbadi thoho ma ta bin t'un ran t'ɛdi gue din romano, janangue'a man'da dra romanogä.

²⁹ Ne nu'a ra hmudofui bin su nguetho ya xi du't'i ne nu'a ra Pablo

ra romano na. Janangue'a nu'ʌ nte bi 'yørpa ra Pablo, ɛna xtã mbei.

Nu ra Pablo mi 'bäpɛ ja rá junta ʌ yá hmumbäjä yu judío

³⁰ Ne nu'bu mi hyats'i, nu ra hmudofui nde da badi hanja í yap'ʌ yu judío, bi xocta'a ra Pablo mán thu't'i, ne bi manda dim pɛti yu hmumbäjä ne yá ngurpi yu judío. Ne bi zix'a ra Pablo bu dim pɛti.

23

¹ Nu ra Pablo ɛmmɛ madín hyɛthɛ bu, ne bi xifi:

—N'yohɛ ahɛ, nugä zãí dí øt'ä'a i xicpa ma mbui Oja, asta gue ra pa jabɛya, bi 'yɛm 'bu mí dɛ'mi din yã.

² Pɛ nu ra Ananías, ra dambäjä, bi xi'ʌ gue 'darpɛ mi 'bähmbɛ ra Pablo, da mberpa rá nde. ³ Nu ra Pablo bi xi'a ra Ananías bɛya:

—Oja da mberp'a'i nguetho yoho ni mbui. Sã guí ɛmhbu hin dá øt' yãn t'ɛdi, pɛ go gue'ahɛ hin guí øthɛ yãn t'ɛdi, ngue gadí manda da 'berca ma nde.

⁴ Ne nu'ʌ 'darpɛ mi 'bähmi bi 'yɛmbi:

—Hanja gní thãt'a ra dambäjä ngue bi huahn'na Oja.

⁵ Ra Pablo bi dadi:

—Cu ahɛ, hin dí pãcã ngue ra dambäjä a, nu'bu xcã pãcã hin xcã thãtã 'bu, nguetho nt'o't'i gue hinga c'ãman'ʌ ma ngurpihɛ, bi 'yɛmbi.

⁶ Ne nu'a ra Pablo 'bu mí nu'ʌ 'da gue hupɛ ja ra junta, bi badi hinga 'da'ingu yá t'ɛc'yɛi ʌ, nguetho 'da'ʌ bi dɛn'dɛ i man yu saduceo ne nu mi'da bi dɛn'dɛ i man yu fariseo. Janangue'a nu ra Pablo bi 'yɛmp'ʌ 'bupɛ ja ra junta:

—N'yohɛ ahɛ, nugä dra fariseogä, ne xin rá ts'unt'ugä n'da ra fariseo. Nugä dí 'bãcua ne guí ørcahɛ ran juãnbi nguetho dí ɛc'yɛi gue i ndants' mahøn'a ʌ i tu, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁷ Ne nangue'a xí man na ra Pablo bin junthɛ yu fariseo ʌ yu saduceo,

ne gätho bin hecpu ja ra junta.
 8 Nguetho i man'u yu saduceo gue hingui ndants' mahon'a u i tu, ne i ma ngue njo'o yam 'behni Oja mahets'i, ne i ma ngue njo'o yan dahi. Pe nu yu fariseo gätho i ec'yei.
 9 Bin ja n'da ra mbahni, ne nubaya bin ndants'i 'da'u yu xänbate u yu fariseo, bi 'yēn'u:

—Nuna ran 'yohu 'bäcua, nte män ts'o bi 'yot'e. Xi'bu majuani n'da ran dahi o gue n'da ram 'behni Oja mahets'i bin yaui, nde'bu hin ga sahmbu Oja, bi 'yēna.

10 Pe nu'u 'bupu ja ra junta, emme bin su'u, asta gue'bu mi zu ra hmudofui da sen'inde ra Pablo. Bi xih yu dofui buya gue ba jacpu 'buh yu ja'i, ne da zix mahon'a bu ja ra ngundofui.

11 Ne nu'bu min xui, ra Hmu mahets'i bim 'bahmi ra Pablo ne bi 'yēmbi:

—O di tu ni mbui Pablo, nguetho ngutho gui ma bu ja ra dahnini Roma nangueca, tengutho ga man-gua Jerusalén.

Mi ena xtá tho ra Pablo

12 Nu'bu mi hyats'i, 'da'u yu judío 'da'ingu bi ben'u da hyo ra Pablo, ne bi ma jatho di ja'ts'a bi man'u. Ne bi 'yēn'u ngue hin din sihme, xing ra dehe da zi, asta gue'bu go bi hyo. 13 Ne mi pongui yote má 'yohu u 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo. 14 Nu'u bi mba bu 'buh yu hmumbäja ne yu dác'yei, ne bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe majuani 'be'a ga øthe, ne hin dan sihmehe asta gue'bu go dá hohe ra Pablo. 15 Janangue'a nu ah u ne'u mi'da guin 'yohu bu ja ra junta, nu'bu nixudi gui xihmbu ra hmudofui ba si'a ra Pablo, gui 'yēmbi gue gui 'yänhu mi'da yan t'anni. Janangue'a nugähe buya, dan sähe gua täcuah bu ja ra 'yu, ga hohe, bi 'yēn'u.

16 Pe nu rá 'be'ue ra Pablo bi 'yøde 'be'a nde da 'yørpa yan 'yohu. Bi

mba bu ja ra ngundofui ne bi xi'a ra Pablo. 17 Nu ra Pablo bi zonh'na n'da ra dofui buya, bi 'yēmbi:

—Dami six na ra ts'ant'u bu bi 'buh ra hmudofui, nguetho i ja 'be'a da xifi.

18 Nu ra dofui bi zixpu 'bu'a rá hmu, ne bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofadi, bi zoncagui ne bi 'yác ra mate gua siua na ra ts'ant'u, nguetho ja 'be'a da xi'i.

19 Nu ra hmudofui bi bentpa rá 'ye ra ts'ant'u, n'danni bá anni:

—'Be'a guin nde gui xiqui.

20 Nu'a ra ts'ant'u bi xi'a ra hmudofui buya:

—Nu'u 'da yu judío bin yase'u, bi ma da 'yá'a ra mate 'bu nixudi, ngue gui sixpu mahon'a bu ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'yēn'i, da 'yän mi'da yan t'anni. 21 Pe 'yo guí øt'e 'be'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yohu yu judío ngue xan jot' ra 'yu, i täcua bu ra Pablo. Nu'u, 'da'angu xam ma ngue xin din sithe xin din sihme asta gue'bu go bi hyo ra Pablo. Ne i töp'a thohe 'be'a go gui ma, bi t'ēmp'a ra hmudofui.

22 Nu ra hmudofui bi hecua ra ts'ant'u ngue njon da xifi, ngue ya xi xi'a ra hmudofui. Ne nubaya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'behni bu 'buh ra Félix

23 Nubaya nu ra hmudofui bi zohn'du yoho yu ngarpa dofui, bi xifi din sä yociento ndofui da mba bu ra hnini Cesarea 'bu guto nxui. Ne da mbäh mi hyäte ma 'det'a yu dofui ngue din tögue, ne da mbäh mi yociento yu dofui ngue i cu yan ts'at'egui. 24 Ne bi manda da thøspa yu fani ngue da hyux a ra Pablo. Ne bi xifi di jamansu xan ho bu 'yu, asta gue'bu go bi dā bu 'buh ra ts'at'abi Félix. 25 Ne bi 'yo't'a n'da ra søcuä ra hmudofui, bi mbenpa ra ts'at'abi Félix.

26 Ne bi 'yēn'a ra søcuä:

“Nugä dra Claudio Lisias, dadí zengua'i, gra Félix, gra hoga

ts'ut'abi. ²⁷ Nuna ran 'yohu na, nu'bu mi bent' yu judío, nde xtá hyo. Pɛ dá yámhbe nanguɛ xan ngu yu dofai, nguetho dá ɔcá ngue ra romano na. ²⁸ Nugá him mí paði hanja bi mba ma yaði, dá sixpɛ ja rá junta yu judío. ²⁹ Pɛ nubuya dá ɔde ngue hont'u yán t'ɛdi zɛhɛ yu judío ngue í mba ma yaði, nɛ hin'yu 'bɛ'a dí tho, o gue dín ofádi. ³⁰ Nɛ nu'bu mi sicá 'bɛ'a nde da 'yot' yu judío, ngue nde da hyo, 'bɛx dá pɛnh'na bu guí 'bui. Nɛ dá xi'u yu nyapate gue da xi'i 'bɛ'a ní mbɛspa ra hnuman'u. Nɛ hont'a dá xi'a ya," bi 'yɛn'a rá sɔcuɔ ra hmudofai.

³¹ Nu yu dofai buya bi 'yot'e tengu bi xi'u yá hmu. Nu'u bi zix'a ra Pablo 'bu min xui, asta gue'bu mí zɔm bu Antípatris. ³² Nu'bu mí hyax buya, bá peng bu yu dofai gue him madín tɔgue. Pɛ nu'u gátho madín tɔgue bi thoqui bi zix'a ra Pablo u. ³³ Nu'bu mí zɔm bu ra hnini Cesarea, bin dáp ra sɔcuɔ ra ts'ut'abi, nɛ bi mba ma dá bu ra Pablo. ³⁴ Nɛ nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi a ra sɔcuɔ, bi 'yán'na ra Pablo:

—Hapɛ ni hai.

Nɛ nu ra Pablo bi xifi gue ra mɛngu bu ra hai Cilicia. ³⁵ Nu ra ts'ut'abi buya bi xi'a ra Pablo:

—Nugá ga ɔcá 'bɛ'a guí mam 'bu bi zɔ'u dí yáp'i'i.

Nɛ bi manda da mba m'bádi bu ja rá nguts'ut'abi ndudɔn Herodes.

24

Nu ra Pablo bin juɔn zɛhɛ bu 'buh ra Félix

¹ Nɛ nu'bu mi jua'a cat'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbäjä, nɛ 'da yu dɔc'yɛi, nɛ ra Tértulo ran hocpate. Nɛ bi xi'a ra ts'ut'abi 'bɛ'a í mba ma yaði ra Pablo. ² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi du'mi bin yapate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugáhe dí pámbe ngue nanguɛ'e í ja ran johya ua ra hai dí 'buhmbe. ³ Nɛ gáthogáhe man'da dí 'buhmbe xan ho nanguɛ 'bɛ'a guí

ɔt'e. Nɛ gátho yu pa dí xi'ahe ra jamadi nanguɛ'e. ⁴ Nuya hingui ngu 'bɛ'a ga xi'a'i, pɛ guí 'yorca ra mate guí 'yode 'bɛ'a dí xi ahe. ⁵ Nuna ran 'yohu, ɛmmɛ ra ts'om'bái na, nɛ ɛmmɛ dí parba yu judío hɔnbu go hapu 'bui ngue gátho ra ximhai. Nɛ nuna, rá ngurpi 'da'u yu ja'i t'ɛmbi yu nazareno. ⁶ Nu'a mí nde xti ts'on ra danijá bu Jerusalén, pɛ nugáhe dá benthe, nɛ dí ɛmhbe xcá juanbahe tengu im mam bu ja man t'ɛdihe. ⁷ Pɛ nu ra hmudofai, ra Lisias a, con rá ts'edi bá jɛcpɛ mi 'buhmbe. ⁸ Nɛ bi xije dan yafe ua. Nuya, nu'bu guí 'yán zɛhɛ a, guí paði gue majuañi 'bɛ'a gátho ní mba ma yaði, bi 'yɛmp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

⁹ Nɛ nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u. ¹⁰ Nɛ nu ra ts'ut'abi bi un ran t'ɛdi ra Pablo gue dín ya buya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'yɛna:

—Nugá i hu ma mbui ngue sá dan juandá ua, nguetho guí paði 'bɛ'a nám 'buhmbe dyu judíohe, gue xan ngu yu jɛya guín ts'ut'abi ua. ¹¹ Nu'bu guí nde guí paði, sá guí paði, ja mán 'dɛ'mayo ma pa ya gue dá mba bu Jerusalén, dá thande Ojá bu. ¹² Nɛ nu'u ma mijudíohe him bi nu 'bu 'bo'o xcán junthe, xím bi nu 'bu 'bo'o xcá parbi, xínga guepu ja ma danijáhe, xínga guepu ja ma t'anijáhe, xínga guepu gátho ra hnini. ¹³ Nuya hingui sá dín juañi xan ho nguetho him majuañi 'bɛ'a ní yácpä ya. ¹⁴ Pɛ nuya dadín juandá gue dí tendá ra 'yu ma'da'yo, nɛ gue'a ɛmbi him majuañi u. Pɛ guet'a ra 'yu mí tɛn'du ma ngurpa bɔtahe, gue mí numansu Ojá nguetho dí ɛc'yɛi 'bɛ'a gátho mán t'o'ti bu ja rá sɔcuɔ yán t'ɛdi ra Moisés nɛ yá sɔcuɔ yu pɔngahyá. ¹⁵ Nɛ nugá dí tɔ'mi 'bɛ'a nín ho da 'yot' Ojá, tengu i tɔmp' ya i 'bácu. Nugáhe dí ɛc'yɛihe ngue gátho xan du da ndants'i, nɛ'u bi 'yot' ran ho, nɛ'u bi 'yot' ran ts'o.

¹⁶ Janangue'a gätho dí øt'ä 'be'a di bængä Ojä n'dahma hin hapu da thinga ma ts'oqui, xinga guepu 'bu Ojä xinga guepu 'buh yu ja'i, bi 'yena.

¹⁷ Ne xø bi 'yena:

—Ne nu'bu mi thogui xun ngu yu jeya, bá pengä bu Jerusalén ngue ga un yun t'unni ma menguhe, ne ga un yun t'unni bu ja ma danijahe.

¹⁸ Ne ngubu dá øt'ä bu danija, dá thande Ojä. 'Da'u yu judío, yu mengu bu ra häi Asia dán timhbe bu buya. Ne njom mí 'bupu xun ngu yu ja'i, xing ra sui mi ja bu. ¹⁹ Nu'u gue dán tingähe bu, nde'bu gue'u xtambá 'yēcua u, xtá mangua 'bu ja 'be'a dá øt'ä bu. ²⁰ O gue guehya yun 'yohu 'bäcua da ma 'bu ja 'be'a bi nurcä 'bu má mbagä bu ja ra junta. ²¹ Hønt'a nts'edi dá mangä bu, ne dá embä u: “Nu ahu guí ørcä ran ts'embi nam pa ya nguetho dí øc'yei ngue i ndants'u i tu,” dá engä, bi 'yena'a ra Pablo.

²² Ne nu'bu mi 'yø'a ra Félix 'be'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho xun ngu ts'u mi pa'a ra Félix nangué rá 'yu Ojä. Ne bi xi'u:

—Nu'bu dambá ecua ra hmudofui, ra Lisias, sä ga paçä 'be'a gätho bin ja.

²³ Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'bädi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'ørpa ran ho nangué'a, ne nu'u yá amigo sä da mba bu ne di unni 'be'a gätho da hyoni.

²⁴ Nu'bu mí tho'i ts'u 'da yu pa, nu ra Félix bá peng bu ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma hague dán zä n'da da 'yēc'yei ra Jesucristo. ²⁵ Ne nu'bu mi man ra Pablo nangué ram 'bui njuantho, ne bi ma ngue di jamansu 'be'a da 'yøt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'bu ran zegui nangué yu ts'oqui, nu ra Félix bin su buya, ne bi xifi:

—Hønt'a gá xic ya, 'be ním 'bähma bu ja ra fädi mahøn'a, ne nu'bu da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'emp'a ra Pablo.

²⁶ Nu ra Félix mí ena xtán gu'ti ts'u, n'dahma xti thø'a ra Pablo. Janangue'a njant'a thoho min zohni ne min yaui. ²⁷ Ne nu'bu mi gua'a nyojeya bi mba ma poni a ra Félix, ne bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix 'bu mí bøm buya, bi zopu ra Pablo bu ja ra fädi, nguetho mí su da numan'u yu judío 'bu xti hocpi.

25

Nu ra Pablo din juqn bu 'buh ra Festo

¹ Nu ra Festo bi mba bu ra häi guepu din ts'ut'abi, ne hyupa bim 'bupu ra hnini Cesarea, bi mba bu ra hnini Jerusalén buya. ² Nubu Jerusalén, yu hmumbäjä ne yá ngurpi yu judío bi xi'a ra Festo, bi nyapi nangué ra Pablo. ³ Ne bi 'yørpa ts'edi bi 'yöp ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zøm bu Jerusalén, nguetho im bøn'u da gorpa bu 'yu, gue nde da hyo. ⁴ Pe nu ra Festo bi xifi ngue ofädi bu Cesarea ra Pablo, ne “mi ts'utho ga mbagä ya,” bi 'yembi.

⁵ Ne bi xifi:

—Nde'bu ga mbähä 'da ahu gue ja ni ts'edihä, ne nu'bu ja män ts'o bi 'yøt'a, sä gui yafu.

⁶ Nu ra Festo, masque mbe man 'det'a pa bim 'bupu Jerusalén, bi mba bu Cesarea buya. Nu'bu mí hyax buya, bi mba bu ja rán juqnbate, ne bi manda ba ts'i ra Pablo. ⁷ Ne nu'bu mi zøm bu ra Pablo, nu yu judío ngue bá nexpu Jerusalén bi mbä'ts'i. Ne emme xun ngu 'be'a xun ts'o í yaui. Pe hingui sä da bøm majuaui 'be'a bi man'u.

⁸ Nu ra Pablo bi ma nangues buya:

—Nte dá øt'ä ngue hingui ho nangué man t'ëdihe dyu judiohe, xinga gue'a ra danija, xinga gue'a rán t'ëdi ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yena'a ra Pablo.

⁹ Nu ra Festo nde da 'yøt'a dí numanho u yu judío, janangue'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha guí nde gui mba bu Jerusalén, guepu ba øt'a ran juanbi bu, nangue 'be'a í yap'a yu judío.

¹⁰ Nu ra Pablo bi dadi:

—Hin'na, guecua rán säui da t'ørcä ran juanbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'ëdi ra hmuts'ut'abi 'bupu Roma gue gui 'yørcä ran juanbi ua. Ne nte män ts'o xtä ørpa yu judío, gue gui sixcä bu. Nu'i guí paði xan ho ngue te dá øt'ä. ¹¹ Pe nu'bu xtä øt'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'ëdi gui hyogui, jatho ga tu 'bu, hin ga 'dagui nangue man date. Pe nu'bu him majuaní 'be'a ní yapä u, njo'o n'da i ja rán t'ëdi di dägä bu ja yu 'ye u. Nugä dí ä'a ran t'ëdi gui thocä bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yæn'a ra Pablo.

¹² Nu'bu min yapu yám fäts'ihä a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu'bu guí ñna ga dä ahe bu Roma, da zä 'bu, bi 'yëmbi.

Nu ra Festo i yqui ra ts'ut'abi Agripa

¹³ Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, n'da rá ts'ut'abi yu judío, ra Agripa na, ne'a rán ju, Berenice, bi zøm bu Cesarea di zengua a ra ts'ut'abi Festo. ¹⁴ Ne nu'bu mi 'bupu 'da yu pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangue ra Pablo, bi 'yëmbi:

—O bu n'da ran 'yohu, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a. ¹⁵ Ne nu'bu má mbagä bu Jerusalén, nu yu hmumbäjä ne yu dæc'yei ngue yu judío bi xicä nangue ra Pablo. Nu'u mi äp ran unbi nangue'a. ¹⁶ Ne nugä dá xi'u: “Pe nugähe dyu romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bu hinda nadí juanbähe u, ne dim 'bäpu ja yu hmi to'o di yapí, din yapæ.” Ngubu dá xifi. ¹⁷ Ne nu'bu mi zøcua yun yapate, nu'bu mi hyats'i, 'bex dá mba bu ja man juanbate ne dá manda da ts'ixpu a ra Pablo. ¹⁸ Nu'bu mí 'bähmbu bu yun yapate,

pe xinga n'dare bi ma gue yu ts'oqui tengu mím bængä ngue xtä ma. ¹⁹ Pe hønt'a n'da ram hma madín junthu nangue 'be'a mi æc'yei zehæ u yu judío. Ne nangue n'da ran 'yohu í Jesús nín junt'u, ngue bi du, pe nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'bui, bi 'yëna.

²⁰ Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Ne nugä hin dí paçä ga øt'ä ran juanbi nangue 'be'a æc'yei yu judío. Janangue'a dá än'na ra Pablo 'bu nde da mba bu Jerusalén, da mba ma juanbi bu. ²¹ Pe nu ra Pablo bi 'yæc ran t'ëdi, nde ga dä bu 'buh ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. Dá manda buya da 'bädi asta gue'bu bi zä ga pehndä bu 'buh ra hmuts'ut'abi, ñn'a ra Festo.

²² Nu ra ts'ut'abi Agripa buya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yohu.

Bi dæ'a ra Festo buya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

²³ Man'da pa buya bi mba bu ja rá ngu ran juanbate ra Agripa ne ra Berenice. Ne bi mba bu mbo gätho ja yu ts'edi, min 'yohu yu hmudofui ne yu ngurpi bu ja ra hnini Cesarea. Ne bi ts'ini xan ho nguetho i ja yäts'edi. Ne nu'a ra Festo bi manda da ts'ixpu ra Pablo. ²⁴ Ne nubuya bi 'yæn'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, ne ahu gyun 'yohahu gätho guí 'bühmbu ua ya, guí nuhu na ran 'yohu. Ne gätho yu judío 'bupu Jerusalén ne'u 'bucua Cesarea madín yapí nanguenhna. Nu'u njäm'bu mi æt'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho. ²⁵ Pe nu'bu má paçä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá engä ga penpu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, nguetho mí manse da mba ma dä bu. ²⁶ Pe hin'yü 'be'a sä ga o't'ä a xu 'yøt'e ngue ga penpa ma hmu. Janangue'a dá zonhdä na ran 'yohu, gui 'yøhmbu ts'u 'be'a da man ya, ma ts'ut'abi Agripa i. Ne nu'bu

gá 'yøhmbu, masque da zä gui xijü büya 'be'a da zä ga o't'ä nangue ran yäpi. ²⁷ Nguetho dí ãna hingui ho ga penpü n'da ra ofädi, ne nte má søcuä da jäts'i ngue da mam bu hanja i ofädi, bi 'yæn'a ra Festo büya.

26

Nu ra Pablo bin juän zehé bu 'büh ra ts'ut'abi Agripa

¹ Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo:

—Da zä gui manse nangue'a zehé, bi 'yëmbi.

Nu ra Pablo bi uän rá 'yë ne bi ma nanguese. Bi 'yëna:

² —I jagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ut'abi Agripa, ne sä gam mangä nangue 'be'a i yäcpä ma mijudíohe. ³ Nguetho gui pädi xün ho 'be'a gätho yün t'øt'e yu judío, ne gui pädi 'dahma 'dan'yo ma t'ëc'yëihe dyu judíohe. Janangue'a dí ä'a ra mate, gui 'yø'i ts'ü xün ho 'be'a gam mangä.

Rám 'bui ra Pablo 'bu hin ní 'yëc'yëi

⁴ Nu'u gätho ma mijudíohe i pädi 'be'a ním 'bui dá øt'ä bu 'büh ma manguhe, 'bu män t'ühnigä ne'bu mám 'bücä bu Jerusalén, asta guehya. ⁵ Nu'u hin'yü ra pähä da ma, pe maya'bu mi pädi ngue nya'a thoho dá tenni xün ho tengu man yu fariseo. Nu yu fariseo man'da çhya da 'yøt' man t'ëdihe dyu judíohe xinda gue'ü mi'da. ⁶ Nuya dí 'bäcua ja ran juänbate, nangue'a 'be'a dí ëc'yëi. Nugä dí ëc'yëi 'be'a bi xi'a Ojä ma ngurpa bombøtahe, ngue da xox'ü xün du. ⁷ Nugähe yäm bom'beto ü 'de'mayoho yü ts'ünt'ü ma ngurpa bombøtahe ra Jacob, dí çhyahe ma pa ne ra xui nangue rá 'befi Ojä. Ne nugähe dí tømhbhe 'be'a bi man Ojä, gue da xox'ü xün du. Nugä dí ëc'yëi gue majuäni bi dü'mi bi 'yøt'a, ne gue'a ní yäcpä ya ma mijudíohe, ma ts'ut'abi Agripa i. ⁸ Hanja gní bëmhbü ngue hingui

sä Ojä da xox'ü xün du, bi 'yæn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madí ünba yu 'yëc'yëi

⁹ Ne xø bi 'yëm mahøn'a:

—Guec zehégä, nya'a thoho dá bængä ngue mi ëngä xün ho 'bü ga säcä ra Jesús, ra mangu Nazaret. ¹⁰ Nubu Jerusalén xün ngu yu 'yëc'yëi dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'ëdi yu hmumbäjä. Ne nu'bu mi t'ëna da mba ntho, 'da'angu dá bëmhbhe. ¹¹ Ne xün ngu yu nidí dá ünba ü yu 'yëc'yëi bu ja ma nijähe dyu judíohe. Ne dá säpi dá serpa yü t'ëc'yëi. Ne nugä ëmmë min cuëgä nangue'ü, nepü ja yu hnini yatho dá mbagä, dá un ran ünbi ü, bi 'yëna.

Bi mam mahøn'a ha bin jabu bi 'yëc'yëi

¹² Ne xø bi 'yëm mahøn'a:

—Ne dá çaxä ra søcuä, ngue rán t'ëdi yu hmumbäjä, ngue ga ünba yu 'yëc'yëi. Dá hạ ra 'yu ná mba bu ra hnini Damasco. ¹³ Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bu mbë huxyadi dá nu bu 'yu n'da ra nyot'i bí 'yëh mahëts'i, ne man'da madí hyät'i xinda gue ra hyadi. Ne nu'a bi hyärpü dí 'bähmbe. ¹⁴ Ne nu'bu gätho má tjanje bu häi, dá øcä n'da ra nde ngue ma ndese í ts'oqui, ra hebreo, i ãna: “Saulo, Saulo, hanja gní ñgui. Xün heí gui øt'e, tengu n'da ra mbändani i pa ma säni ra t'o hndepe dim pefi xün ho, ne i nete thoho,” bi 'yëngui. ¹⁵ Ne nugä dá änni: “To'o i, ma Hmu.” Nu ra Hmu bi dädi: “Nugä dra Jesús, guecä gadí ñgui. ¹⁶ Nuya dami ndants'i, gui 'bäi. Nuya dán 'yusegä ua n'dahma gui ma ne gan juänni nangue gätho 'be'a gá nu ya, ne gätho 'be'a ga ut'a m'bëjua.” ¹⁷ Ne bi 'yëngui: “Nuya ga pehn'na'i bu 'büh yu jä'i hing yu judío, ne ga jamansu i nangue 'be'a da nde da 'yøt'a'i yu judío, ne yu jä'i ngue hing yu judío. ¹⁸ Ne nangue nim hma, ga japi da

xoc yá mbúi yá já'i ne him man din 'yo bə ja ra 'bexui, pɛ din ja ran nequi yá mbúi. Ne ga japi da 'uepə ja rá ts'edi ra zĩthu, ne din 'yo bə ja rá ts'edi Oja ma Ta. Ne din ja ra punbi yá ts'oqui. Ne da nu ra te mazai ɯ, ne gátho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uecä," bi 'yɛngä ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mbesta a bi man ra Hmu 'bɯ mín 'yuse

¹⁹ Ne nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ut'abi Agripa:

—Nugä hin dá festhoho 'be'a bi xicä ra nde gue bá ɛh mahɛts'i. ²⁰ Rá mbúdi dá xi'ɯ 'bɯpɯ Damasco, gue di päh yán 'yomfɛni ne din 'yo bə rá 'yu Oja. Ne dá xifi da 'yɔt' ra 'bɛfi xən ho nguepɯ da fadi xɯ päh yán 'yomfɛni. Ngutho dá mangä bə Jerusalén, nɛpɯ gátho ra häi Judea, ne dá xicä yá já'i ngue hing yá judío. ²¹ Pɛ nangu'e'a 'be'a dá mangä, nu'ɯ 'da yá judío bi bentcä bə ja ra danija, mi nde xta hyogui. ²² Pɛ asta gue yá pa jabəya i fäxcä Oja. Ne dí xi'ɯ ja yá ts'edi, ne dí xi'ɯ hin'yá yá ts'edi. Ne hont'a dí xänbi 'be'a bi man ra Moisés ne 'be'a bi man yá pəngahya, ngue bin ja. ²³ Nu'ɯ, bi ma ngue jatho da nu ran ɯnbi ra Cristo, ne gue'a ra mbúdi da mba nsots'i bə 'bɯ'ɯ xən du. Da mba nsots'i guepɯ da zä di un ran nequi yá mbúi ɯ yá judío, ne'ɯ hing yá judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'yɛc'yɛi ra ts'ut'abi Agripa

²⁴ Ne nu'ɯ ngubɯ mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'edi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín gät'i, ɛmme xən ngu guí päh ra sɔcuä janangue'a guín gät'i.

²⁵ Bi dā'a ra Pablo bəya:

—Hin dí jät'ä, gra hoga ts'ut'abi gra Festo. Pɛ gátho dí mangä majuaɲi a. ²⁶ Nu ra Agripa in ts'ut'abi bə 'bɯh yá judío, i 'bucua, i pädi nangu'e 'be'a gátho dí mangä. Janangue'a hin dí su ga mangua ja

rá hmi. Ne dí haxa njuəɲi ngue i pädi, nguetho him bi t'əgui 'be'a bin ja, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²⁷ Ne xə bi xih ra ts'ut'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí ɛc'yɛi 'be'a bi man yá pəngahya Oja. Nugä dí pəcə gue guí ɛc'yɛi, bi 'yɛmbi.

²⁸ Nu ra Agripa bəya bi dät'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bex ga pəcə man 'yomfɛni, ngue ga ɛc'yɛi ra Cristo.

²⁹ Nu ra Pablo bi 'yɛmp'a:

—'Bexgue guehya, ogue niya'bə ts'ɯ, Oja i pädi 'be'a dí ndegä. Dí n de gue guí 'yɛc'yɛi, ne ahɯ gátho guí 'bɯhmbɯ ua guí ɔhmbɯ 'be'a dí mangä ya. Ne dí n de gui cohmbɯ tengugä, pɛ hont'ɯ yá cadena hin'na ɯ, bi 'yɛmbi.

³⁰ Ne nu'ɯ ngubɯ mi man ra Pablo, ra Festo ne ra Agripa bim 'bäi, ne'a ra Berenice ne'ɯ mi'da mi hupɯ. ³¹ Ne nu'ɯ mi mba bə thi, n'da ngu n'da bin yäɛ ɯ:

—Nu'a ran 'yohɯ ra Pablo, nte bi 'yɔt'a ngue da du, xinga gue'a din ofädi, bin 'yɛmzɛɛ ɯ.

³² Nu ra Agripa bi 'yɛmp'a ra Festo:

—Nu'ɯ hin xtá ma din dä bə 'bɯh ra hmuts'ut'abi bə Roma, sä da mba nso'ts'i 'bɯ, bi 'yɛmbi.

27

Bi 'benpɯ Roma a ra Pablo

¹ Nu'ɯ ya xí hma ngue ga huhe ra barco, ne ga mbäcähe bə Roma, ra häi Italia, nu ra Pablo ne mi'da yá ofädi bi mba ma dāpi a ra ngarpadofui, rá thuhu ra Julio, rá ngarpadofui ra hmuts'ut'abi Augusto bə Roma. ² Dá huhe ra barco ngue bi nexpɯ ra hnini Adramitio, ne ɛn'ɯ da thopɯ ja yá hnini bə ja ndendeja bə ra häi Asia. Dá nexhe bə bəya, ne dá mbähmbe ra Aristarco, ra mɛngu ra hnini Tesalónica bə ra häi Macedonia. ³ Nu man'da pa dá sɔmhbe bə ra hnini Sidón, dán säyahe bə. Nu ra

Julio min yámanhoui ra Pablo, ne bi un ran t'edi da mba bu 'buh yá amigo. Ne nu yá amigo bi un ran säya. ⁴ Ne nu'bu má nexhe bu, dá thohmbe bu nthé'ti ra t'uhäi Chipre i ja bu made ra dejq. Dá thothe bu n'danguadi nguetho emme ts'edi ran dahi bu njombu. ⁵ M'bejua dá thohmbe bu ja ra häi Cilicia ne ra häi Panfilia ja bu ndendejq. Dá sòmhbe bu ra hnini Mira bu ra häi Licia.

⁶ Guepu bi diu bu n'da ra barco a ra hmudofui ngue bá nexpu Alejandria, ní mba bu ra häi Italia. Ne nu'a ra hmudofui bi jaje dá huhe ra barco. ⁷ Ne xun ngu yu pa zu njante thoho dán 'yohe bu ja ra dejq, ne xun hei dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Gnido. Nu ran dahi him bi jaje njuantho dá uenthe, janangue'a yabu dá cäthe njombu ja ra t'uhäi Creta, guepu nthé'ti ra t'uhäi Salmón. ⁸ Ne xun hei dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Creta, ne dá sòmhbe bu ja yán säya yu barco, t'ëmbi Buenos Puertos. Ne hinga yabu ja ra hnini Lasea.

⁹ Ne xun ngu yu pa ya dá 'behmbe nangue ran dahi, ne nts'utho bu din 'yo ra barco bu ja ra dehe, nguetho yu pa ya i ja yán dahi. ¹⁰ Nu'a ra Pablo bi xi'u min 'yohu:

—N'yohu ahü dí xi ahü, nu'bu ga thohmbu, ga nuhu n'da ra 'yanthi nguetho xun hei thoho bu dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbu, pe ts'arpu thoho necähu ga tuhu, bi 'yëmp'u.

¹¹ Pe nu ra hmudofui man'da mi éc'yéi 'be'a bi ma rá mbeti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo. ¹² Nubu Buenos Puertos hingui ho ngue da gopu ra barco yu pa xu se. Janangue'a nu'u mbe gätho u mi éna xcá sòmhbe bu ra hnini Fenice, guepu xcám 'buhmbe yu pa xu se. Nubu Fenice, ra hnini bu ra t'uhäi

Creta, man'da ja yán säya xun ho bu yu barco, nguetho hin é ts'edi thopu ran dahi.

Ran dahi bi 'yen ra dejq

¹³ Ne n'da ra pa bi pom bu bí 'yeh ran dahi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne en'u xun ho 'bu da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'egui mi o bu mbo ra dehe, ngue rán ts'ammi ra barco. Dá thohmbe buya, zu njante thoho á tho'a ndendejq ra barco bu ra t'uhäi Creta. ¹⁴ Ne 'bex bá é'a n'da ran dahi emme nts'edi, bá nexpu Creta. ¹⁵ Ne nu'bu mí mbadi bi ndon ra barco ran dahi, him mí sä da mba ma 'yoni buya, dán unthe buya, ne dá tendahe ran dahi bu í mba. ¹⁶ Ne dá cäthe bu herpu ja ra t'uhäi Claudia i ja bu made ra dejq, nguetho bi täc'i ts'u ran dahi ra häi. Ne xun hei bu dá juxhe bu mbo a n'da zu t'ubarco ngue mí jut'a ra barco. ¹⁷ Ne nu'bu mí carpu mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yu xahi a ra barco ngue hin da xò'ts' yu xithe. Ne nu'u buya mí supi da 'yen ran dahi ra barco bu ja ra 'bomu, ne da dontpu guepu t'ëmbi Sirte. Janangue'a bi gäcua yán thäcan dahi ra barco. Ne bi duxtho ran dahi ra barco bu ja ra dehe. ¹⁸ Man'da pa buya bi du'mi bi hyörpu ja ra dehe yu 'beni mi hōpu mbo ra barco, ndepe hin di hyu ra barco, nguetho emme nts'edi mi enje ran dahi. ¹⁹ Ne ná hyu pa buya dá sosegähe, dá hōmhbe thi 'be'a gätho mí honi 'bu di 'yon ra barco. ²⁰ Ne xun ngu yu pa emme mi ja yu güi, ne nya'a him bin c'q ra hyadi, xinga gue yu sø 'bu xun xui. Ne dá nuhe n'da ran dätendahi emme nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

²¹ Ne nya'a thoho njom bin sihme. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yëna:

—N'yohu ahü nde'bu xquí 'yöde 'be'a dá mangä. Nde'bu xcambán säyahü bu Creta, ne hin xcá nuhu ran unbi ya, ne hin xquí 'beh ni

'benih^u. ²² Pɛ nuya, o di tu ni mb^uih^u, nguetho xínga n'da ah^u gam 'behmb^u, pɛ hɔnt'a ra barco dim 'bɛdi. ²³ Nguetho dām 'bā'be n'da rām 'behni Ojā mahɛts'i má xui, gue nugā rá mbɛtigā Ojā nɛ dí thānde a. ²⁴ Nɛ nu'a ram 'behni bi xiqui: "O guín su Pablo, nguetho jatho da mba ma dā'i b^u 'b^uh ra hmuts'ut'abi b^u Roma. Nɛ nu'a Ojā hin di japi da du^u guí 'b^uhmb^u ua ja ra barco, tengu gá 'yāpi," ɛn'a rām 'behni Ojā mahɛts'i. ²⁵ Nuya, n'yoh^u ah^u, dan johyah^u, nguetho dí ɛc'yɛi gue majua^uni da 'yɔt' Ojā tengu bi xic rām 'behni. ²⁶ Pɛ nu ran dāhi da 'yenj^u b^u ja n'da ra t'uhāi i ja b^u made ra dehe, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²⁷ Nɛ nu'b^u ya xí gua'i 'dɛ'ma goho ma pa dí 'yohe, nub^uya bi 'yɛngāhe ran dāhi b^u ja rá xɛqui ra dejā t'ɛmbi Adria, 'b^u min xui. Nɛ nu' u^u y^u mbɛfi gue di 'yon ra barco, mím bɛni hinga yab^u ja n'da ra hāi. ²⁸ Nɛ bi 'yeni hang^u nan hɛ ra dehe, 'dāte ma 'dɛ'ma'dato metro nan hɛ. Nɛ bi dān'i ts' u^u ra barco, bi 'yeni mahɔn'a, nɛ nuya hɔnt'i 'dāte ma yoto metro nan hɛ ra dehe. Janangue'a bi bādi him ma yatho b^u ndenthe. ²⁹ Nu' u^u mi supi da zɔm b^u ndenthe ra barco, gue din the^u y^u do. Janangue'a bi 'yent'i goho y^u t'ɛgui ngue yán ts'āmmi ra barco, bi 'yentp^u ja rá xuthā ra barco, ndepe hin din 'yo. Nɛ ɛmmɛ mi xɔnni din nɛqui. ³⁰ Nu y^u mbɛfi di 'yon ra barco mim bɛni xtā 'dagui, bi cā'ma man'da ra t'uhbarco b^u ja ra dehe. Pɛ bin hāte, nguetho ɛna gue' u^u y^u t'ɛgui xtā 'yent' mi'da b^u ja rá yā ra barco, gue yán ts'āmmi. ³¹ Pɛ nu ra Pablo bi 'yɛmp'a ra hmudof^ui, nɛ' u^u y^u dof^ui:

—I nde da 'dah y^u di 'yon ra barco, pɛ nu'b^u da 'dah y^u, hin da zā gui ponj^u 'b^u.

³² Nu y^u dof^ui b^uya bi hyɛcua yán thāt'i ra t'uhbarco, nɛ bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

³³ Nɛ nu'b^u t'ānɛqui tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'b^u din sihmɛ. Bi 'yɛna:

—Nuya, ná 'dɛ'magoho ma pa ya ngue mí tutho ni mb^uih^u, nɛ hin gán sihmɛh^u. ³⁴ Nuya dí ɔt'ah^u ra ts'edi gui sih^u ts' u^u ra hmɛ. Nu'a dí zac ni jā'ih^u a, nɛ guep^u da zā xínga n'da gam 'behmb^u nɛ njon din ānbi, xíngui ts' u^u.

³⁵ Nɛ nu'b^u mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hyāca n'da ra thuhmɛ, bi un ra jamadi Ojā b^u ja yá hmi gātho mí 'b^up^u, nɛ bi xeni bi d^u'mi bi zi. ³⁶ Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yá mb^ui u^u, bin sihmɛ ts' u^u b^uya. ³⁷ Nɛ nugāhe i juaje yociɛto nɛ hyāte ma 'dɛ'ma 'dato njā'i mi 'b^uhmbɛ b^u ja ra barco. ³⁸ Nɛ nu'b^u mi juadi bin sihmɛ u^u, nu'a ra trigo mi hɔp^u ja ra barco bi hyɔm b^u ja ra dehe, ndepa dí cāh nan hy^u ra barco.

Bi xɛn ra barco ra dehe

³⁹ Nɛ nu'b^u mí hyats'i, him mi pādi 'bɛ'a rá thuhu ra hāi bi hyandi. Nu'b^u mi nu mi ja b^u n'da ra 'yɛthe gue him mí ja y^u do, guep^u mim bɛni mi sā xtí cū't' ra barco. ⁴⁰ Bi hyɛcua yán thāt'i yán ts'āmmi b^uya, bi zop^u dehe. Nɛ bi xocua yán thūt'i yán thācadehe ngue yám 'bā't'i ra barco. Nɛ bi 'yɛspa mahɔn'a n'da ran thācandāhi. Nu ran dāhi b^uya bi 'yon ra barco, nɛ bi d^u'mi bi hyām b^u ja ra ndendejā. ⁴¹ Pɛ nu'b^u má sɔmhbe hap^u hinguí hɛ ra dehe, dán tīmbe b^u yoho y^u 'yɛthe, n'da n'danni ní yɛhe. Nu'a rá yā ra barco bi yarp^u ja ra 'bomu nɛ bin d^u b^u, nɛ him mi sā da thogui. Pɛ nu rá xuthā b^uya bi mb^udi bi xɛn ra dehe, nguetho nts'edi din the b^u y^u dehe. ⁴² Nu y^u dof^ui b^uya, ɛna da hyo y^u ofādi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui. ⁴³ Pɛ nu ra hmudof^ui him mi ndepe gue nɛ ra Pablo da tho, him bi japi da 'yɔt'e 'bɛ'a mim bɛn' u^u y^u dof^ui b^uya. Bi manda ngue to'o pāh nan xaha, ra mb^udi da zo b^u ja ra dehe nɛ din xaha, da zɔm b^u ja

ra häi. ⁴⁴ Nε'ü mi'da ngue him mi pah nan xaha, bi 'yoxpü ja yu xithe o gue yu xeca barco. Nε gätho bi zömanho bu ja ra häi.

28

Bi zöm bu ra häi Malta a ra Pablo

¹ Nε nu'bu má sōhmbe bu ja ra häi, bi sije ngue rá thuhu ra t'uhäi Malta, i ja bu made ra dehe. ² Nu yu mēngu bu ēmme bi 'yōrcāhe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi nguepü dán tāspihe. Bin 'ye bu nε xu seje. ³ Nu ra Pablo bi pet yu 'yont'o, bi 'yūspü ja ra sibi, 'bex bi bōn'a n'da ran dāte pozū bu ja ra t'o, nu'bu mi zā ra sibi. Nε nuna ra pozū bi zap rá 'ye ra Pablo, nε bin zārpu. ⁴ Nu'bu mi nu yu mēngu bu ngue i zārpu ja rá 'ye ra Pablo ra pozū, bi 'yēn'ü:

—Masque ra hyodu na ran 'yohu, masque him bi du bu ja ra dehe, pε nuya m'bejua da gut'a 'be'a xī 'yōt'e.

⁵ Pε nu ra Pablo bi huac rá 'ye, nε bi dāh ra pozū, nín so bu ja ra sibi, nε nte mán ũbi bi nu ra Pablo. ⁶ Nε nu'ü 'bāpü, mi tō'mi nde da nu 'bu da nden bu bi zapi, o gue da 'yagui nε 'bex da du. Nε nu'bu ná nya'a mi tō'mi, hin te bi ja, bi pā'a mim bēn'ü. Nε ēn'ü: “Masque n'da ra oja ná.”

⁷ Nu'a rá ts'ut'abi ra t'uhäi Malta, í Publio a, mí jase n'da xequi rá häi jombu dán tāspihe. Nε bi xije ga mbāhmbe bu rá ngu. Nε hyu pa dām 'būhmbe bu, nε ēmme xūn ho bi 'yōrcāhe. ⁸ Nu rá ta a ra ts'ut'abi Publio ya xmi ü 'bu má sōmhbe bu, mi ja ra pa nε ra mbōni. Nu ra Pablo bi mba bu da nu, bin yāui Oja nε bi gāx rá 'ye, nε 'bex bi zā buya. ⁹ Nε nu'bu min ja 'be'a bi 'yōt'a ra Pablo, gātho mi 'būpu ja ra häi ngue mín zāman'ü bi zöm bu, nε gātho bi hoqui, bi zā buya. ¹⁰ Nε xūn ngu yūn t'unni bi 'daje, nε nu'bu má mbācāhe, xō bi 'daje gātho 'be'a ga homhbe bu ja ra barco.

Bi zöm bu Roma ra Pablo

¹¹ Nhyuzna dām 'būhmbe bu ja ra t'uhäi Malta, dá huhe n'da ra barco buya. Nu ra barco mi hō bu gātho yu pa xu se, ngue bá nēxpü Alejandría. Nu rá thuhu ra barco t'ēmbi yu gon'yohu Cástor nε Pólux. ¹² Nε dá huhe ra barco, dá nēxhe bu ra t'uhäi Malta buya, nε dá sōmhbe bu n'da ra hnini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, nε hyupa dán dehe bu. ¹³ Dá nēxhe bu, nε dá cāthe bu ja ndendejā asta gue'bu go má sōmhbe bu ra hnini Regio. Nε man'da pa buya bin 'yo xūn ho ran dāhi, nε ná yopa dá sōmhbe bu ra hnini Puteoli, gue ra häi Italia, nε dá cācāhe buya. ¹⁴ Nubū, dá tūmhbe 'da'ü yu cu nangue ra Cristo. Nu'ü bi xije dan sāyahe bu nyoto pa. M'bejua buya dá hāxhe ra 'yu í pa bu ra dāhnini Roma. ¹⁵ Nε nu'ü yu cu nangue ra Cristo mi 'būpu Roma, mi øde ba ēhmbe bu 'yu. Bá ēh pūya, bi dāje bu ja ra hnini Foro de Apio, nε bi dāje mi'da bu ra hnini Tres Tabernas. Nε nu ra Pablo 'bū mí nu, bi xī Oja jamadi, nε nu Oja bi hyurpa rá mbūi buya. ¹⁶ Nε nu'bu má sōmhbe bu ja ra dāhnini Roma, nu ra hmudofūi bi dā bu yu ofādi bu 'būh rá hmu yu mbādi. Pε nu'a ra Pablo bin t'un ran t'ēdi dim 'būse bu ja n'da ra ngu, nε hōnt'a n'da ra dofūi da mbādi.

Bi man rām Hman Oja ra Pablo bu Roma

¹⁷ Nε nu'bu mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'du yū ngurpi yu judío ngue mí 'būpu. Nε nu'bu mim peti bu 'bū'a ra Pablo, bi 'yēmbi:

—Man 'yohu ahū, nte man ts'o dá ørpā ü ma mijudiōhū, xīn dá festa yūn thānde bi thocta ü ma ngurpa bombōtahū, pε guehma bi mba ma dāgā bu 'būh yu romano bu Jerusalén. ¹⁸ Nε nu'bu mi 'yōrcā ran juāni, nu'ü mi nde xtá hyega thocho, nguetho nte dá øt'ā ngue da thogui. ¹⁹ Pε nu ma mijudiōhū him mi nde xtá hyega thocho, janangue'a

dá äh ran t'ëdi di dägä ua Roma. Pë hin'yü 'bë'a dím bëni dá yapä ü ma mijudiöhü. ²⁰ Janangue'a dá zohn'nahü dan nuhü nê dan yähü. Nujü dyü israelhü, dí tømhbü din ja 'bë'a bi man Ojä gue din ja. Pë dí ëc'yëi ngue ya bi dü'mi bin ja 'bë'a bi man Ojä, jananjabü nthu't'igä ra t'ëgui ja ua, bi 'yën'a ra Pablo.

²¹ Nu'ü bi xi'a ra Pablo:

—Nügähe nte mã søcuä bi 'bengähe ní 'yëpü Judea nangue'e. Xínga n'da man 'yohühü bí nëxpü, bi man ran ts'o nangue'e, njo'o to'o bi yap'a'i. ²² Pë dín nde gui xije ts'ü 'bë'a guím bëni, nguetho hõnbü bi zä i hma hingui ho 'bë'a guíëc'yëihü, bi 'yën'ü.

²³ Nê nu'ü bim peti man'da ra pa nangue'a xí ma, nê xæn ngu ü bi zõm bü mí 'bü'a ra Pablo. Nu ra Pablo büya gätho ra pa bi xifi nangue rá 'bëfi i øt' Ojä ua ja ra ximhäi, nê 'bëpü ní manda Ojä ü yü jä'i. Bi hyoni 'bëpü dí 'yëc'yëi ra Jesús, nê bi 'yuti hapü nt'o't'i nangue ra Jesús bü ja rá søcuä ra Moisés, nê yä søcuä yü pøngahyä. ²⁴ Nu'ü 'da bi 'yëc'yëi 'bü mí man ra Pablo, pë 'da'ü him bi 'yëc'yëi. ²⁵ Nê nu'bü him mí sä'ü ngue 'da'angu da bëni, bi mbüdi bi mba. Pë nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'ü:

—Nuna rá Hogandähi Ojä ma-juäni bi ma nu'bü mim pøngahyä ra Isaías, nê bi xi'ü ma ngärpa bombøtahü. ²⁶ Nê bi t'ëmp'ü:

Ní mba bü 'büh ni mijudiöhü, nê gui 'yëmbi:

“Nu ahü zäi guí øhmbü nangue ni zaguhü, pë hin guí pähmbü 'bë'a guí øhmbü.

Nê guín nuhü nangue ni dähü, pë hin guí pähmbü 'bë'a guín nuhü,”

ngubü bi 'yëmb yü jä'i.

²⁷ Nguetho nu yü jä'i xäm më yä mbüi,

nê xíngui ts'ü cü't' yä zagu 'bë'a øde.

Nê tengu'bü di ts'änt' yä dä,

nguetho su da nu,

su da 'yøde,

nguetho hingui nde di päh yä mbüi guepü da zä xcá hocpa yä mbüi, ën'a rá Hogandähi Ojä 'bü mí mím pøngahyä ra Isaías, bi 'yën'a ra Pablo.

²⁸ Nê bi thoqui bi 'yëmbi:

—Dami pähmbü ngue nuya da si'ü hing yü judío 'bëpü da zä dí zin Ojä ü, nê gätho yü pa dí mba bü. Nê nu'ü, man'da da 'yø'ü, bi t'ëmp'ü yü judío.

²⁹ Nê nu'bü mí gua'a bi ma ra Pablo, nu yü judío bi mba, nê bin junzëhë ü 'bü mí mba'ü, nangue 'bë'a bi man'a ra Pablo.

³⁰ Nê nu'a ra Pablo bim 'büpü nyo jëya bü ja ra ngu xí mihi. Nê gätho to'o bi mba bü, bi numanho.

³¹ Nê nu ra Pablo bi ma 'bëpü dí manda Ojä ü, nê bi xänbi nangue ma Hmuhü ra Jesucristo. Nê nu'a ra Pablo him mí supi to'o da 'yøde, nê njo'o to bi hëcpi.

ROMANOS

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra ngɯrpa dɔhnini Roma

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo. Nɛ bi xic Ojã ma 'bäigä'be ra Cristo, nɛ bi huangui gam mangä rán ho ma'da'yo Ojã. ² Nɛ guet'a ram hma mi man Ojã bɯ ja rá hoga t'ohni bi 'yo't'ɯ yɯ pɔngahyã maya'bɯ. ³ Nɛ n'dat'a ram hma im ma nanguê ra Jesucristo rá Ts'unt'ɯ Ojã a, nɛ nanguê'a bim 'bɯcua ja ra ximhäi, rábm bom'beto ra David a. ⁴ Pɛ nu'bɯ mi dambɛni bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, ja bi 'yu Ojã xɯn ho gue rá Ts'unt'ɯ Ojã a bɯya nte hɛmbi nanguê rá Hogandahi in 'youi. Gue'a ma Hmuhɯ a. ⁵ Nɛ rá mate zɛhɛ bi xiqui ma 'bäigä'be ra Cristo, ga japi da'yɛc'yɛi yɯ jã'i gátho yɯ hnini, nɛ gue'a dí hnumanho ra Cristo a bɯya. ⁶ Jananguê'a in ndec Ojã ga mba ga fãx'a ni t'ɛc'yɛihɯ, nguetho bi zon'nahɯ Ojã bi ja'ahɯ yá mbeti ahɯ ra Jesucristo. ⁷ Guehna dí ot'ahɯ na ya gátho ahɯ guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra dɔhnini Roma, ngue bi huɛc'ahɯ Ojã nɛ bi zon'nahɯ, nɛ bi 'uec'a ni mbuihɯ in nde ahɯ hɔnt'a guim bɛmhɯ a. Dí äp Ojã ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ da hyut'a ni mbuihɯ nanguê rá mate zɛhɛ.

ɛmmɛ in nde da zɔm bɯ Roma ara Pablo

⁸ M'bɛt'o thofo dí xi ahɯ ɛmmɛ dadí johyagä, nguetho dí ø'a man yɯ jã'i hɔnbɯ go hapɯ dí 'yo ngue guí ɛc'yɛihɯ xɯn ho. Jananguê'a dí xi Ojã jamadi nanguê gátho ahɯ. Nɛ di thocpa ra jamadi ma Ojãhɯ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ i pã Ojã hin dí ɛ'ts'a ná yã'be nanguê ahɯ. Nɛ di hãh ma mbui dí ørpa rá 'bɛfi 'bɯ díbm man a

ran ho ma'da'yo nanguê rá Ts'unt'ɯ. ¹⁰ Nɛ dí äp rá mate Ojã ngue hin da ya'a ga mbagä bɯ guí 'bɯhmbɯ. Nɛ hin dí pãdi 'bɛ'a da zã dá sɔm bɯ, pɛ go pã Ojã, nɛ xɔmhma thofo da nde Ojã ga mba bɯ. ¹¹ Nguetho ɛmmɛ dín nde gan nu ahɯ, ga fãx ahɯ dín ja ahɯ man'da xɯn ngu rá ts'edi Ojã, nɛ man'da gam 'bãhmbɯ xɯn ho bɯya. ¹² Nɛcä da zã guí fãxcahɯ, jananguê'a da zã 'da xtãm fãxtahɯ nanguê ma t'ɛc'yɛihɯ dí comhbɯ. ¹³ Ma zi cu ahɯ dín nde guí pãhmbɯ ngue xɯn ngu yɯ nidi mí ɛna xcá mba bɯ, pɛ hinga na sã. Pɛ guehna dín nde ga mbagä bɯ nɛ da hnurca ma 'bɛfi bɯ guí 'bɯhmbɯ, tengu bɯ mi'da yɯ hnini xtã mba. ¹⁴ Nguetho i 'yo ma gũenda ga xãmba yɯ jã'i, nɛ ɯ 'bɯpɯ ja yɯ hnini nɛ ɯ yɯm 'bɯndapo jã'i, nɛ'ɯ pãh ra sɔcuɔ nɛ ɯ hingui pãdi, gátho ga xãmbi. ¹⁵ Jananguê'a nɛ ahɯ ɛmmɛ jag ra pãhã ga xãn'nahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo, gátho ahɯ guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra dɔhnini Roma.

Nu ran ho ma'da'yo ní yqɯ ɯ to'o gátho da hyqɯ a

¹⁶ Nɛ hin dí pɛs' ma sã gam mangä ran ho ma'da'yo, nguetho gue'a ram hma rá ts'edi Ojã a dí yqɯ ɯ to'o gátho da hyqɯ a. Nɛ mbɯdi bi sije dyɯ israelgãhe, nɛ xø bi si ɯ mi'da bɯya. ¹⁷ Nguetho nu ran ho ma'da'yo i xijɯ 'bɛ'a ní hogahɯ, gue ga hãnthohɯ rá mate, nɛ hin'yɯ 'bɛ'a man'da dí zinjɯ Ojã a. Tengu mán t'o't'i: "To'o bi 'yɛc'yɛi rá mate Ojã, bi hocpa yã ts'oqui, bin t'un ra 'da'yote bɯya."

Gátho yɯ jã'i in dupate yɯ ts'oqui

¹⁸ Nguetho nu'bɯ hin da yqɯ Ojã yɯ jã'i i jatho di ɯmbi, nanguê'a 'dan'yo thofo i thãnde, nɛ i øt'e 'bɛ'a gã má ts'oqui. Nɛ nu'a majuqɯni nde di bɛnba Ojã ɯ, pɛ di hɛcpada ɯ, nguetho man'da in numanhosɛ yá ts'oqui. ¹⁹ Pɛ i pãhma 'bɛ'a sã da fãdi nanguê Ojã, nguetho guesɛ Ojã

di bɛnbi. ²⁰ Nɛ madague'bu hin di nɛqui Oja, pɛ da zã da bɔh yu ja'i gue magueŋe Oja nɛ i ja rá ts'edi mazai a, nguetho in nu 'bɛ'a gátho bi 'yɔt'ua ja ra hãi. Nɛ gue'bu go rá mbuadi ra ximhãi mi sã xtã fãdi xun ho. Nɛ mi sã xtãm bɔh yu ja'i xtã numansu Oja. Janangue'a njon da zã da xi Oja nte in dupate. ²¹ Nɛ mi sãhma xtãm bɔ Oja, pɛ him mi nde xtã numansu a nɛ him bi xifi jamadi 'bɛ'a gátho bin t'un'du. Pɛ bi du'mi bi bɛn a n'da ran 'yomfɛni nte ní mba tho. Janangue'a bi 'bɛh ra hogan'yomfɛni. Nɛ njãm'bu bi zã da bɛni 'bɛ'a xun ho da 'yɔr pɔya. ²² Sã ɛna pãse u, nɛ guepu í 'bɛpu ra hogan 'yomfɛni buya. ²³ Nu Oja tãte xun ho a, gue i 'bui mazai. Pɛ nu'u bi 'yɔzehe yu ja'i bi bɔni tengu yú pɔte yu ja'i dim 'bɛdi, nɛ yu doja nɛ yu zate nɛ yu pozu, man'da bi 'yɛmbi oja u. ²⁴ Janangue'a bi hye Oja u. Nɛ man'da bi 'yɔzehe 'bɛ'a gátho bi numanhosɛ buya gue ran 'yomt'ɛni. Nɛ bi ts'onse yú ja'i n'da ngu n'da u. ²⁵ Bi hye a majuaɲi Oja nɛ go bi 'yɛc'yɛi u him majuaɲi Oja. Bi dãnde gátho bi 'yɔt' Oja ua ja ra ximhãi xinda gue'a Oja gue bi 'yɔt'u. Pɛ hɔnt'a Oja mixte xun ho a gátho yu pa mazai. Janangue'a hɔnt'a ga ɛspahu a. ²⁶ Nɛ gue'a í hye Oja u. Nɛ nubaya bi zã bi 'yɔt' ran ts'o, gue'bu go mí 'yɔt' man'da xun ts'o, nɛ yu xisu bi pã a bi zãmba Oja xtã 'yɔt'e, gue bi 'yasãba yú mixisuhu tengu'bu ran 'yohu zɛhe. ²⁷ Nɛ yun 'yohu bi hyeh yún t'ɛdi mi sãn Oja xtín thãt'u yu xisu ngue xtí manda, nguetho ɛmme in nde di 'yasãba yú mìn'yohuhu, nu'a him mi sã xtã 'yɔt'e. Pɛ bi hyonse ran unbi gue yú ja'i zɛhe u 'bu mí 'uegue. ²⁸ Nɛ nu'bu him mi numanho a ran 'yomfɛni majuaɲi nanguue Oja, nguetho bi hye Oja u, nɛ man'da bi bɛn u yú ts'on 'yomfɛni nɛ bi 'yɔt' yun ts'o him mi sã xtã 'yɔt'e. ²⁹ Nɛ ɛmme di yus' yú mbui gátho yu ts'oqui, ran

'yomt'ɛni, ra ts'om'bãi, ran ts'iyate, ra nɛxmate, ran ts'ɛya, ran thote, ran sui, ran thãte, ran ucpate, ran c'ãte. ³⁰ Nɛ yu zãnfɛhni u, nɛ i san Oja, nɛ hingui su n'da ra ja'i, nɛ din 'yɛx'u, nɛ ma magueŋe u, thocpa thoho i honse mi'da yu ts'oqui hingui pãdi da 'yɔt'e, nɛ i festa'a 'bɛ'a man yú ta nɛ yú mbe. ³¹ Nɛ hingui nde din 'yomfɛni u, nɛ hin di ja'ts'a man u, nɛ hin'yu yún huɛcate, nɛ hin'yu yú yembui. ³² I pãhma di unba Oja u gátho yu pa mazai, gue'a yún sãhu a nguetho i ɔt' ya i hmangua. Pɛ man'da guexta'a i ɔt'e nɛ man'da di johya 'bu xun ngu u 'da'angu ɔthu u.

2

Di unba Oja u to'o di ho yu ts'oqui

¹ Janangue'a hingui sã ga ɛmhbu him man sãhu a ran unbi hɔnt'a go to'o gahu. Nguetho nu'bu dí numan'uhu u 'da nanguue yú ts'oqui, nɛ dí ɛmhbu go yún sãhu da nu ran unbi u, pɛ gue'a nán juanba zɛhehu a 'bu gue n'dat'a dí ɔthu. ² Pɛ dí pãhmbu gue yún sãhu 'bu di unba Oja u ɔt' yu ts'oqui. ³ Pɛ sã dí ɛmhbu ngue go ga ponju rán juanbi Oja, ngue go dí ɛmfu hingui ho ɔt'u 'da, nɛ ya 'da'angu dí ɔthu u. ⁴ Ha hin dí pãhmbu hanja him 'bexque di unghahu Oja nanguue ma ts'oquihu. Pɛ gue'a ní jaju ga pãh ma mbuihu xun ho a. Pɛ nuju dí festahu rá yembui i ɔcahu. ⁵ Pɛ nu'bu xum mɛ ní mbui n'da, nɛ xingui ts'u coh rá mbui nanguue yú ts'oqui, pɛ ɛmme di pet yun unbi da t'ɔrpa 'bu bi zɔn ra pa, ngue rá muui a bi 'yɔt'e, nɛ da zemp Oja a. ⁶ Nɛ n'da ngu n'da din t'un'na rán theui 'bɛ'a bi 'yɔt'e. ⁷ Nu Oja di unt'a ra temazai 'bu 'bo'o zai ɔt'a ran ho, nguetho honi dim 'buhmi Oja, nɛ i honi da 'yɔt'a i numanho Oja, nɛ i honi da t'ɔrpa ran ho njãm'bu din thegue. ⁸ Pɛ nu'bu dadín sãhmbu Oja, nɛ hin dí numanhohu a ra 'yu majuaɲi pɛ

hønt' yu ts'oqui go dí numanhohu, pɛ gue'a dí 'daju ra cuɛ Oja a 'bu, ngue ɛmme nts'utho. ⁹ Nts'edi yun unbi nɛ 'be'a gátho má dumbui da nu'u n'da ngu n'da to'o gátho nzai øt' yu ts'oqui, nɛje dyu israelhe, nɛ ahɛ hin gyu israelhu. ¹⁰⁻¹¹ Pɛ hønt'a go to'o da hyoni da 'yøt' ran ho, di japi 'darpɛ dim 'buhmi Oja nɛ da numanho Oja a, nɛ da hyurpa rá mbui thocpa thoho, nɛcáhe dyu israelgáhe, nɛ ahɛ hing yu israelhu. Nguetho gátho 'da'anguju bu na nuju Oja. ¹² Nɛ nu'u hing yu israel him bi sih yún t'ɛdi Oja. Nɛ madague'bu him bi sifi, pɛ guehma da nu yun unbi to'o di thocta yu ts'oqui. Nɛ nguetho u yu israel ngue bi sih yún t'ɛdi Oja, nɛ gue'u yún t'ɛdi Oja dí juanba u to'o di thocta yu ts'oqui. ¹³ Nguetho nu'bu da bátho yún t'ɛdi Oja n'da, hin da numanho Oja a 'bu, hinda hønt'bu da 'yøt'a hmam bu. ¹⁴ Nu'u hing yu israel, him bin t'un yún t'ɛdi Oja ngue ran hocja'i xtá 'yøt'e. Pɛ guehma i pɛse mbo yu mbui nda'a xun ho, nguetho ja'bu i øt'a rán theui u yún t'ɛdi Oja ngue ran hocja'i. ¹⁵ Nɛ madague'bu him bi sih yún t'ɛdi Oja u 'da, pɛ tengu 'bu mán t'o't'i bu ja yu mbui u yún t'ɛdi Oja, nɛ guesɛ yu mbui i xifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e, o ja'bu xun ho. ¹⁶ Nɛ gue'a dí juanba Oja u gátho yu ja'i, nanguue ra Jesucristo 'bu bi zøn ra pa. Nɛ di juanba u nanguue u i ɛse mbo yu mbui u. Nɛ gue'a i mam bu ja ran ho ma'da'yo ngue dí m mangá.

Sá ín 'yɛx'u 'da yu israel u yún t'ɛdi Oja

¹⁷ Pɛ nu ahɛ ma mi'israel ahɛ, guidín 'yɛxhu nguetho gyu mɛngu israelhu, nɛ, "hønsegahu i numanhoju Oja, nguetho bi 'daju u yún t'ɛdi," sá guí ɛmhbu. ¹⁸ Nɛ gá pɛhmbu rá pähä Oja, nguetho gán xähmbu yún t'ɛdi, nɛ gá pɛhmbu nda'a xun ho da zä da 'yøt'a n'da. ¹⁹ Nɛ guím bɛnsehɛ guí uthu ra 'yu

u yu xädä, guím bɛmhbu yu nyot'i ahɛ u i 'yo bu ja ra 'bɛxui. ²⁰ Nɛ sá guí ɛmhbu ja nin t'ɛdi guí xänbahu yu 'yambui, nguetho guí pɛhmbu u yún t'ɛdi Oja ngue majuani, ngue di un ran 'yomfɛni n'da. ²¹ Pɛ nu'bu gue'a guí øthu ma mi'israel ahɛ guí xänbahu mi'da, hanja hin gán xäsehɛ thá. Guí xihmbu mi'da ngue hin dim pɛ, pɛ hanja go guím pɛsehɛ thá. ²² Guí xihmbu mi'da ngue hin din 'yomt'ɛni, pɛ hanja go guí 'yomt'ɛni zehɛhu. Guí xihmbu mi'da hin da 'yɛspa u yu hyäte oja, pɛ ha hin guím bɛmhbu ngue go guí cɛzehɛhu bu i thände yu ojaɛ u, nɛ guí pɛfɛ 'be'a guí numanhohu bu. ²³ Gná yáthɛ a ngue'a guí ɛmhbu guí pɛhmbu yún t'ɛdi Oja. Pɛ man'da gadí jafɛ hin da numansu Oja u mi'da, nguetho guí festahu u yún t'ɛdi bi ma. ²⁴ Jananguue'a bin ja tengu mán t'o't'i, ngue di c'aman'u Oja u hing yu israel 'bu i nu a ran ts'o guí øthu, gyu israelhu. ²⁵ Pɛ nu'bu xcá øthu yún t'ɛdi Oja bi man ra Moisés, xun ho ngue am hmɛpya ma ja'ihu, ngue dyu israelhu. Pɛ nu'bu hin dí tenhdu u, sáti thoho am hmɛpyagahu 'bu, nɛ nte ja bu a uh ma hmɛpyahu. ²⁶ Nɛ nu'u hing yu israel ngue him bi mba ma hmɛpyabi yu ja'i, nu'bu øt' yún thehu u yún t'ɛdi Oja, nu'u i numanho Oja u, tengu'bu xtá hmɛpya bu na nu Oja u. ²⁷ Nɛ nu'u hing yu israel ngue nte ma hmɛpya i ja, pɛ nu'bu i øt' yún t'ɛdi Oja, gue'u dí jajɛ din c'a ma ts'oquihu u, dyu israelhu. Nguetho sá dá mɛpya ma ja'ihu, tengu man'a ran t'ɛdi, nɛ hin dá øthu a rán säui ma hmɛpyahu. ²⁸ Nɛ madague'bu n'dat'a mam bombøtahɛ ra Abraham, pɛ hinga gue'a ní 'yøt'e rá t'uhni Oja n'da a. Nɛ xín nanguue'a am hmɛpya maxøts'e rá ja'i n'da. ²⁹ Pɛ hinda hønt'bu hmɛpya ma mbuihu nanguue rá Hogandahi Oja, nu'a njuantho ra hmɛpya i nu Oja a. Nɛ nu'bu njabu ma mbuihu,

hin gam bɛmhɓu ngue da numan-
hoju ma mijá'ihu, pɛ hɔnt'a Oja gam
bɛmhɓu da numanhoju.

3

¹ Nu'bu 'bo'o da 'yɛngui: “Pɛ
hanja bi huand Oja u yu israhel tha,
nɛ 'bɛ'a nam bɔn'a ra hmɛpya bi si
u,” gue'bu 'bo'o da 'yɛngui. ² Pɛ xun
ngu 'bɛ'a í huand Oja u. M'bet'o
thoho gam bɛmhɓu bin t'un rám
hman Oja maya'bu u ndu mam
bombɔtah. Nɛ gue'a ga xi u to'o
da 'yängui. ³ Pɛ xun ngu u him bi
nde. Pɛ ha gam bɛmhɓu bi zɛpu
a mí ɛna xtá 'yɔrpa Oja yu ja'i 'bu.
⁴ Hin'na maha, pɛ guehma guesɛ
Oja di ja'ts'a rám hma, madague'bu
gátho xtín hɛtho yu ja'i nangué rá
'bɛfi. Nɛ tengu bi man rá t'ohni Oja,
gátho di ja'ts'a bi ma, nɛ hin hapu
ga tɪmhɓu ngue him bi 'yɔt' Oja a
mí ma, 'bu ga ánhdu. ⁵ Pɛ sá ɛn u
'da hingui ɔh rám hman Oja: “Hin-
gui ho 'bu di ɯngahu Oja nangué
ma ts'oquihu, nguetho man'da di
nɛcmanho rán ho Oja 'bu gátho xun
ts'otho ga ɔthu,” ɛn'u yu ja'i. ⁶ Pɛ
hingui sáhma ngubɛ ga mamhɓu,
nɛ xun ho 'bu di ɯngahu Oja nangué
ma ts'oquihu, nguetho jatho da
'yɔt' ran ts'ut'abi nangué gátho ra
ximhá. ⁷ Nɛ sá ɛn u 'da: “Man'da
dí ɛspahu Oja nangué ma fɛhnihu
dí mamhɓu. Pɛ hanja di ɯngahu
'bu, tengu'bu dyu 'yɔt'a ts'oquihu,
nɛ man'da dí uhmbu ngue njám'bu
dim fɛhni Oja,” sá ɛn u 'da. ⁸ “Nɛ
mbähä ga ɔthu ran ts'o, n'dahma di
nɛqui a ran ho,” i ɛnju dí ɛmhɓu
u 'da 'bu dí ɛna hin ní yanjɛ Oja u
yán t'ɛdi, gue'u to i sanju. Pɛgue da
ts'ɛmba ga nangué yám hman u.

Gátho dín dupatehu yu ts'oqui

⁹ Pɛ ha gam bɛmhɓu man'da
xun hoju dyu israhelhu. Pɛ hin'na,
tengu thoho dá xi ahɛ 'bu rá
mbɛdi, nguetho da'angu dyu 'yɔt'a
ts'oquihu, nɛ'u yu israhel nɛ'u hin yu
israhel. ¹⁰ Nɛ mán t'o'ti:

Njo'o n'da xun ho, xinga n'da.

¹¹ Njo'o n'da i ja rán 'yomfɛni,
nɛ njo'o i hon Oja ngue nde da
ɛɛnni.

¹² Gátho gahú dá 'uethohu, nɛ 'da án
ts'ontho 'bɛ'a dá ɔthu.

Xinga n'daju dí ɔthu ran hocjá'i.

¹³ ɛmmɛ xun ts'o ma ndehu,
tengu'bu n'da ra hyähäi bu ja
ran 'yägui ngue hingan jo'mi,
xun xá, in jabu ma ndehu.

Nguetho ɛmmɛ dí mamhɓu yu
fɛhni,

nɛ ran ɔte i pɔm ma ndehu,
tengu'bu dyu pozahu.

¹⁴ Nu ma ndehu ɛmmɛ yupu ran
ts'ante ngue xun ju.

¹⁵ Nu ma guahu, ɛmmɛ i ɛhya na
'dih ngue dan hotehu.

¹⁶ Pɛ í huɛhi thoho u 'bɛpu hapu dí
'yohu, ngue xun ts'o 'bɛ'a dí
ɔrpahu u.

¹⁷ Nɛ hin dadí hocpahu yá mbɛi
ma mijá'ihu, xinga gue'a ma
mbɛi zɛhɛhu.

¹⁸ Nɛ xingui ts'u dím bɛmhɓu ngue
ga numansuhu Oja.

Nɛ gue'a bi man rá t'ohni Oja 'bu
maya'bu a. ¹⁹ Nɛ nu'a mí hmam
bu ja ram hma maya'bu ngue bi
xije Oja dyu israhgähe, ga pahmbu
gátho i ja ma ts'oquihu bu na nuju
Oja. Janangué'a gátho ra ximhá
din hɛtho 'bu bi 'yɔrpa ran juɛnbi
Oja. ²⁰ Nɛ nu'u yán t'ɛdi Oja, xinga
n'da ra ja'i dí 'yɛmbi xun ho u ngue
bi xiju ran hocjá'i xcá ɔthu. Pɛ nu'u
yán t'ɛdi, ja ga tɪmhɓu bu 'bɛ'a dá
ɔthu.

*Da yanjɛ Oja 'bu ga hámhɓu rán
hoqui*

²¹ Janangué'a nuya bi t'urcahu
man'da ran hoqui ngue dí 'yɛnju
xun hoju Oja, nɛ hin nangué u yán
t'ɛdi ngue bi xiju xcá ɔthu ran ho,
madague'bu midí nɛqui ts'u bu ja
ram hma maya'bu a ran hoqui dí
xi ahɛ ya. ²² Gue ga hánthohu a
rán hoqui Oja nangué ra Jesucristo
di hoga ma ts'oquihu hɔnt'a go

to'o gahũ. ²³ Nguetho njo'o gahũ dá jas'hũ gátho ran ho nguepũ xtá numanhojũ Ojã, pẽ gátho dá øthũ yũ ts'oqui bũ án nujũ. ²⁴ Janangue'a bi zãnni di hogazehẽhũ Ojã ngue rán t'unni thoho, nguetho bi gurca ma ts'oquihũ ra Cristo Jesús. ²⁵ Nguetho bi zãn Ojã a ra Cristo ngue bim 'bøts'e zehẽ, bi gurca ma ts'oquihũ nangue rá ji. Nẽ gue'a ní yãñ u to'o da hyãñ'a bi 'yørpe.

Nẽ ngutho nangue u mí 'bũh maya'bũ, nu'bũ mi du ra Cristo, ja bi nẽqui a í punba yũ ts'oqui u to'o mí nde rá punbi Ojã. Nẽ ja bi 'yu Ojã bũya 'bẽ'a í thøtho u. ²⁶ Nẽ ja bi 'yu Ojã a rán jut'i ma ts'oquihũ, janangue'a da zã di hogahũ ya, nẽ da zimanhojũ ngue guejũ dá ẽc'yẽihũ rá mate ra Jesús. ²⁷ Pẽ xiya, hapũ bi go'a man 'yẽts'ihũ. Bi mba ma 'bẽrquigahũ. Pẽ hague nja. Nguetho hin dá jas'hũ yãn t'ẽdi Ojã, pẽ bin 'dactahũ rá mate 'bũ má ẽc'yẽihũ a. ²⁸ Nẽ dí pãhmbũ ngue bi hogahũ Ojã 'bũ má hãnthohũ rá m hma nangue rán hoqui. Nẽ hin da 'yãngahũ 'bũ xcá jas'hũ, o hin'na. ²⁹ Pẽ sã dí ẽmhmbũ dyũ israelhũ hõngdahũ i numanhojũ Ojã. Pẽ i jatho ga pãhmbũ ngue nẽ u hin yũ israel in nde da numanho Ojã. ³⁰ Nguetho n'datho a Ojã, nẽ gátho to'o da hyãñ rá mate gátho 'da ni hocpada Ojã u nẽ da zimanho, nẽ u yũ israel, nẽ u hing yũ israel. ³¹ Pẽ ha dí ẽñ ahũ nte di muui yãn t'ẽdi Ojã ngue dí ẽñ ahũ ga hãnthohũ rá mate. Pẽ hin'na, pẽ man'da dí jas'hũ yãn t'ẽdi Ojã ya, nangue ra Cristo rá mate Ojã i fãxcahũ.

4

Ran t'uti nangue ra Abraham

¹ Xi a mam bombøtahũ ra Abraham ngue dyũ israelhũ, 'bẽ'a í hocpa yũ ts'oqui Ojã a thã, nẽ 'bẽ'a í 'yẽmbi xãn ho a. ² Pẽ hinga gue'u 'bẽ'a gátho bi 'yøt'e í t'ẽmbi xãn ho a, nguetho nu'bũ da gue u, ya mí

ja 'bẽ'a xtín 'yẽzehẽ 'bũ. Pẽ hin te ín 'yẽx'a ra Abraham bũ án nu Ojã a. ³ Pẽ tengu man rá t'ohni Ojã, nu ra Abraham bi 'yẽc'yẽi tho a ram hma 'bũ mí xifi 'bẽ'a da 'yørpa Ojã. Nẽ gue'a í 'yẽmbi xãn ho a bũya. ⁴ Nu'bũ xtá xijũ Ojã ngue gue'a rá 'bẽfi ga øthũ dí 'yẽnjũ xãn hojũ a, pẽ hing ra mate thoho a dí 'yẽnjũ xãn hojũ 'bũ, pẽ tengu'bũ man zãbithohũ a 'bũ. ⁵ Pẽ nu Ojã hingui xijũ n'da ra 'bẽfi dí 'yẽnjũ xãn hojũ, nguetho hinguin zaqui ma mbũihũ nangue ma ts'oquihũ. Janangue'a i xijũ ga hãnthohũ a rá mate di hoga ma ts'oquihũ, nẽ gue'a dí 'yẽnjũ xãn hojũ a bũya. ⁶ Nẽ'a ra David ngubũ bi 'yørpũ ja rá t'ohni Ojã maya'bũ ngue:

ẽmmẽ di johya n'da ra ja'i ngue da 'yẽmp Ojã xãn ho, nẽ hin da 'yørpa ra güenda 'bũ xãn ho xtã 'yøt'e o hin'na.

⁷ Nguetho bi mba ma punbi yũ ts'oqui, nẽ him man din c'ã, bi 'yẽna.

⁸ Nẽ ẽna:

Di johya u to'o bi mba ma hoqui yũ ts'oqui nẽ nte da thĩnba 'bũ bi mba ma juãñbi,

bi 'yẽn'a ra David. ⁹ Pẽ ha guím bẽmhmbũ ngue hõnt'u am hmẽpya yũ ja'i da nu na ran johya i hman-gua. Ha hin guím bẽmhmbũ ngue nẽ u hin gam hmẽpya, da zin Ojã, ngue'bũ 'da'angu im bẽmhmbũ a ra Abraham 'bũ mi hyãntho a ra mate bi man Ojã, nẽ gue'a í t'ẽmbi xãn ho a bũya. ¹⁰ Pẽ ga än'nahũ, ha m'bejua bi t'ẽmbi xãn ho a ra Abraham, 'bũ mi hmẽpya rá ja'i. Uague m'bet'o thoho bi t'ẽmbi xãn ho. Pẽ hinga m'bejua maha, pẽ 'bexque bi t'ẽmbi xãn ho 'bũ hin ní hyẽc rá ja'i. ¹¹ Nẽ m'bejua bi sifi da hyẽc rá ja'i, ngue ra hmẽpya ya xĩ 'yẽmp Ojã xãn ho a. Pẽ bi 'yẽmbi xãn ho 'bũ mi hyãntho a ram hma 'bũ hin ní hyẽc rá ja'i. Janangue'a i ẽmbi rá ta ra Abraham u to'o gátho í ẽc'yẽi tho a bi man

Ojã. Nê'ũ hing yũ israel, ngue him bi mba nthêqui yũ jã'i, nê'ũ da t'ẽmbi xũn ho ỹ. ¹² Nêjũ dyũ israelhũ gue dá hẽc ma jã'ihũ, da'igu bũ na 'yẽnjũ xũn hojũ Ojã a ra Abraham, 'bũ 'da'angu dím bẽmhũ ra Abraham 'bũ hin ní hỹc rá jã'i.

Ga hãmhbũ rãm hma Ojã nangue ran jãpi i xijũ

¹³ Nê nu Ojã bi mam majuañi a da 'yõrpa ra Abraham, ngue bi 'yẽmbi: “Ga 'da'a ran jãpi nê'ũ nim bom'beto gãtho ná ndoho ra ximhãi, nê ga 'da ahũ ra 'da'yo hãi,” bi 'yẽmp Ojã a ra Abraham. Pẽ hin nangue n'da ra 'bẽfi nín t'un na ran jãpi na, pẽ nangue bi t'ẽmbi xũn ho 'bũ mí hyãntho na ram hma bi sifi. ¹⁴ Pẽ nu'bũ dím bẽmhũ gue gue'ũ yũn t'ẽdi dí jãp Ojã n'da, pẽ dím bẽmhũ nte ní mba tho a man'da ran hogui 'bũ, ngue ga hãnthohũ a rãm hma, nê hin da zã dĩ jãpahũ Ojã 'bũ. ¹⁵ Nguetho nu'bũ dĩ ẽna gue gue'ũ yũn t'ẽdi Ojã ga homhbũ, o gue'ũ dĩ pãsehũ xcã õtũ, pẽ dĩ festahũ ỹ, nê hõnt'a ran ỹnbi ga nuhũ 'bũ. Pẽ nu'bũ hin xtín ja yũn t'ẽdi, o gue'bũ hin xcã pãsehũ mbo ma mbũihũ, hin xtí nẽqui yũ ts'oqui 'bũ. ¹⁶ Pẽ hingui ma nangue yũn t'ẽdi dĩ jãpahũ o gue'ũ dĩ pãsehũ, nguetho hin xcã nuhũ ran ho 'bũ. Pẽ i ma ga hãnthohũ rãm hma nangue rá mate, nê nubũya da zã majuañi gãtho gahũ ga nuhũ ran ho bi sih ra Abraham da nu yãm bom'beto. Nê madague'bũ njuãntho dyãm bom'betojũ ra Abraham o hin'na, pẽ 'da'angu dím bẽmhũ ra Abraham. Janangue'a ma tahũ ra Abraham bũ nam bẽn Ojã. ¹⁷ Nê gue'a nam bõn'a mí xi Ojã ra Abraham 'bũ mí 'yẽmbi: “Nu'i grã Abraham, ga õt'e'e ngue grã ta xũn ngu nim bom'beto gãtho nan ndoho ra ximhãi.” Nê nu'a ra Abraham bi hyãn'a ram hma bi sifi, nguetho bi bãdi jase rá ts'edi Ojã, gue da zã dĩ un ra ts'edi ỹ xũn dãc'yẽi nê ỹ xũn du.

Nê tengu'bũ ya bin ja 'bũ mí ma Ojã, nguetho majuañi da 'yõt'e. Nê gue'a bi bẽn'a ra Abraham. ¹⁸ Nê nu ra Abraham him mí sã xtín ta nangue ỹ yãm bom'beto dim 'bũ. Pẽ bi hyãn a ram hma 'bũ mí sifi: “Xũn ngu nim bom'beto dim 'bũ gãtho nan ndoho ra ximhãi.” Nê bi dõ'mi din ja, janangue'a bin ja bũya. ¹⁹ Nê madague'bũ xí thoh yũ pa i 'bũ ngue xtím 'bũh yũ t'ũhni, nguetho ya xí ndõ, xí mbẽ'ts'a n'da ciento njeya, nê 'da'angu xín dãc'yẽiui a rá xisu ra Sara, him mí sã xtím 'bũh yũ t'ũhni, pẽ him bi 'bẽh rá ts'edi rá t'ẽc'yẽi, bi bãdi majuañi dim 'bũh rá t'ũhni. ²⁰ Nê xingui ts'ũ bi bẽn ngue hin da 'yõt' Ojã a bi ma, nguetho bi bãdi hingui hẽmp'a da 'yõt' Ojã. Janangue'a bi hyãn rá ts'edi Ojã a bũya, nê gue'a í 'yẽspa Ojã a. ²¹ Nê n'dat'a mim bẽn ngue jase rá ts'edi Ojã dĩ jã'ts'a bi ma. ²² Nê nu'a bi hyãntho a ram hma 'bũ mí sifi 'bẽ'a da 'yõrpa Ojã, nê gue'a í hocpa Ojã a, nê bi 'yẽmbi xũn ho, i ẽm bũ ja rãm hman Ojã. ²³ Pẽ hinga hõnt'a ra Abraham bi t'ẽmbi xũn ho 'bũ mí hyãntho a ram hma bi man Ojã. ²⁴ Pẽ nêjũ, bi hogahũ Ojã nê bi 'yẽnjũ xũn hojũ 'bũ má hãnthohũ a ram hma bi xijũ Ojã, ngue bi xox'a ma Hmuhũ ra Jesús 'bũ mí du. ²⁵ Nu'a bi un rá te bi gurca ma ts'oquihũ, nê bi t'ãgui. Nê bi xox Ojã a, janangue'a dĩ pãmhbũ majuañi bi dãha bi xogahũ.

5

Díyqmanhohũ Ojã nguetho bi pun-gahũ rá Ts'unt'ũ

¹ Bi hogahũ Ojã 'bũ má hãmhbũ rán hoqui bi ma. Midín sũhmbũ Ojã, pẽ nuya dĩ yqmanhohũ, ngue bi hogahũ ma Hmuhũ ra Jesucristo. ² Nê bi zixcahũ ra Jesucristo bũ i ja rá mate Ojã, nguetho dá hãmhbũ rán hoqui, nê dĩ 'bũhmbũ bũ. Nê dadín johyahũ gue dĩ tømhbũ a ran ho tãte thoho da 'yõrcahũ. ³ Nê

hinga hõnt'a ran ho dí tømhbũ nán johyahũ ya, pɛ nɛ ɯ yæn ɯnbi dín nuhũ ya, guexta'a dadín johyahũ. Nguetho nu'ɯ yæn ɯnbi ní jajũ ga hãthũ xæn ho ɯ. ⁴ Nɛ nu'bũ dí hãthũ xæn ho, gue'a dín te ma mbũihũ a. Nɛ nu'bũ bin te ma mbũihũ, gue'a ná tømhbũ a ran ho di 'dajũ Ojã bũya. ⁵ Nɛ dí pãhmbũ hin da hyãjũ Ojã nangue ran ho dí tømhbũ, nguetho di huɛgahũ. Nɛ nu'a rá Hogandãhi bi 'dajũ, di jajũ dí sãhũ rán huɛcate Ojã ɛmmɛ xæn ngu. ⁶ Nɛ him mí sã xcán yãnsɛ ma tesɛhũ, nguetho bi güendga ma mbũihũ nangue ma ts'oquihũ. Pɛ bi du ra Cristo 'bũ mi zõn ra pa bi man Ojã, ngue bi yãnjũ dyũ ts'om'bãihũ. ⁷ Pɛ hinga ngubũ rán huɛcate n'da ra ja'i, hõnt'bũ ra hocja'i rá amigo, da nde di 'bɛh rá te ngue xtãn yãn a, pɛ nu'bũ ra ts'om'bãi, hin da nde di 'bɛh rá te 'bũ. ⁸ Pɛ nu Ojã i urcahũ tãte thoho xæn ho rán huɛcate, nguetho hin dyũ hocja'ihũ, pɛ bi du ra Cristo bi yãnjũ 'bũ man dyũ ts'om'bãihũ. ⁹ Nuya bi hoga ma ts'oquihũ nangue rá ji ra Jesucristo, nɛ bi zimanhojũ Ojã. Janangue'a dí pãhmbũ majuañi da yãnjũ ra Jesucristo nangue rá cuɛ Ojã 'bũ rán zɛgui. ¹⁰ Nɛ nu'bũ midín sũhmbũ Ojã, pɛ bi hogahũ rá Ts'ant'ɯ zɛhɛ 'bũ mi du. Nɛ i 'bũh ya, janangue'a bi zã di thoqui di 'dajũ ra hogambũ ya, nɛ da xoxcahũ 'bũ rán zɛgui. ¹¹ Pɛ nɛ a i ørcahũ ya dadín johyahũ nangue dadín amigohũ Ojã ya. Nguetho bi 'uegahũ 'bɛ'a midín sũhmbũ Ojã a ma Hmuhũ ra Jesucristo.

Ra Adán bim pommi ra Jesucristo

¹² Pɛ n'datho maha ran 'yohũ bi ðamp' ra ts'oqui ua ja ra ximhãi, gue nu ra Adán. Nɛ bi ðamp' ran ðate nangue rá ts'oqui a bũya. Nɛ gue'a gãtho ran ðate bi thoc'ɯ yũ ja'i a bũya. Nguetho tengu'bũ 'dat'a dá øthũ ra ts'oqui ra Adán. ¹³⁻¹⁴ Nɛ

ngutho bin ja ɯ bi xãnd ra Adán, guehma bi du nangue yũ ts'oqui, madague'bũ him bi si'a n'da ran t'ɛdi tengu bi sih ra Adán. Gue gãtho yũ ja'i mi 'bũ 'bũ him mi hman yãn t'ɛdi Ojã, gue hin nám 'bũh ra Moisés, pɛ bi du, nguetho yũ hmu a ra Adán. Pɛ bi zõh man'da ra hmu ngue rãm poniui ra Adán, nu'a ra Jesucristo a, gue mí hma ba ɛhɛ. ¹⁵ Pɛ n'dan'yo thoho bi 'yõt' ra Adán nɛ ra Jesucristo. Nu'a ra Adán, bi un ran ðate gãtho yũ ja'i, nangue rá ts'oqui a. Pɛ nu ra Jesucristo ɛmmɛ man'da xæn ngu rá ts'edi, nguetho rá mate zɛhɛ bi punga ma ts'oquihũ hõnt'a go to'o da hyãn a. Nɛ gue'a rán t'unni Ojã bi 'dajũ. ¹⁶ N'dat'a rá ts'oqui ra Adán, ín ɯnba yũ ja'i. Pɛ nu ra Cristo bi gut'i xæn ngu yũ ts'oqui nangue rá mate zɛhɛ, janangue'a da zã da xocpa yũ ja'i. ¹⁷ Nɛ nangue ra ts'oqui bi 'yõt'a n'da ra ja'i ngue ra Adán, gue'a án ja rá ts'edi ran ðate a nangue gãtho yũ ja'i a bũya. Pɛ nu to'o gãtho da hyãn rá mate Ojã, da mba ma hoqui yũ mbũi, 'darpũ dim hmuhũ a ra Jesucristo, nɛ dín ja bũ dim 'bũhmbũ gãtho yũ pa mazã. ¹⁸ Nu'ɯ bi xãnt'a ra Adán gãtho bi ts'ãnba ran ɯnbi nangue rá ts'oqui ra Adán. Pɛ nu ran ho bi 'yõt'a ra Jesucristo, da zã da xocpa yũ ja'i, nɛ di un ra temazã. ¹⁹ Nu'a ra Adán bi mbɛsta'a rãm hman Ojã, gue'a ín ts'om'bãi gãtho ɯ bi xãndi. Pɛ nu ra Jesucristo 'bũ mi 'yõt'a bi man Ojã, gue'a ín hocja'i ɯ to'o gãtho bi xãnt'a. ²⁰ Nu Ojã bi un yãn t'ɛdi, da fãdi ɛmmɛ xæn ngu yũ ts'oqui i ja. Nguetho nu'bũ dí pãhmbũ ngue ɛmmɛ xæn ngu yũ ts'oqui i jajũ, ga pãhmbũ bũya, ɛmmɛ man'da xæn ndoho rán huɛcate Ojã ngue di pun-gahũ. ²¹ Tengu thoho a ra ts'oqui bim hmu, nɛ mí nde xtí 'dajũ ran ðate. Nɛ ngutho a rá mate Ojã, bim hmu nɛ gue'a bi pungahũ, nɛ bi 'yɛnjũ xæn hojũ, nɛ di 'dajũ ra te

mazai nangue ma Hmuh ra Jesu-cristo.

6

Bi 'berca man 'yomfɛnisɛh a rán dɔte ra Cristo

¹ 'Be'a maha gam bɛmhɓu bɔya, ha ga thoqui ga ɔthɔ yɔ ts'oqui 'bɔ, n'dahma man'da xtán ndoho rán huɛcate Oja di pungahɔ. ² Pɛ hingui sáhma ngubɔ gam bɛmhɓu, ngue xɔ ga thoqui ga ɔthɔ yɔ ts'oqui. Pɛgue dín jahɔ tengu n'da ra du hingui ɔ 'bɔ sifi da 'yɔt' yɔ ts'oqui. Hague dán zä ga thoqui ga ɔthɔ yɔ ts'oqui 'bɔ. ³ Ha hin dím bɛmhɓu 'be'a nám bɔn'a ran xixyá dí ɔthɔ. Nám bɔni bi 'berca ma ts'on 'yomfɛniɔ 'bɔ mí du ra Cristo. ⁴ Nɛ nu'a ran xixyá nam bɔni bi t'ä a ma ts'on 'yomfɛniɔ 'bɔ mí t'ä a ra Cristo. Nɛ bi 'dajɔ ran 'yomfɛni ma'da'yo 'bɔ mi xoxa rá Ta nangue rá ts'edi mixte. Janangue'a bi zä 'darbɔ dí 'bɔmhɓu bɔ ja ra 'da'yote nɛ dí ɔthɔ yán theɔ a. ⁵ Nu'bɔ mí du ra Cristo, nɛ'a ma ts'on 'yomfɛniɔ bi du bɔya. Janangue'a nu'bɔ mi xox Oja a ra Cristo, dám 'bɔmhɓu ma'da'yo nɛ ma'da'yo dím bɛmhɓu ya. ⁶ Nɛ dí pɔmhɓu tengu'bɔ mi mba ma cuati ma ts'on 'yomfɛniɔ bɔ ja ra pont'i 'bɔ mi du bɔ ra Cristo. Janangue'a bi thɔcpa rá ts'edi man 'yomfɛnisɛh, ngue hin di mandagahɔ yɔ ts'oqui. ⁷ Nguetho tengu'bɔ n'da ra du, ya him ma 'yɔt' ra ts'oqui, pɛ ya bi mba ma thɔgue bɔ ja rá ts'edi ra ts'oqui. ⁸ Bi du ma ts'on 'yomfɛniɔ nangue bi du ra Cristo, janangue'a dí pɔmhɓu 'darbɔ dí 'bɔmhɓu ra Cristo ya. ⁹ Nɛ dí pɔmhɓu ngue bi ndants' mahɔn'a ra Cristo 'bɔ mi du, nɛ him man'dandí da du mahɔn'a, him man ja rá ts'edi ran dɔte mahɔn'a nangue ra Cristo. ¹⁰ Nguetho má zät'a n'dandí bi du ra Cristo nangue ma ts'oquihɔ, nɛ nuya nám 'bɔi dí japi da fɔh rá ts'edi Oja ya. ¹¹ Janangue'a

i jatho ga pɔmhɓu tengu'bɔ dá tuhɔ nguetho bi thɔgahɔ rá ts'edi ra ts'oqui nanguejɔ, nɛ hin dín nde ga ɔhmbɔ yɔ ts'oqui ya. Nɛ nuya nám 'bɔmhɓu dí jafɔ da fɔh rá ts'edi Oja, nangue ra Cristo Jesús dí 'bɔmhɓu. ¹² Janangue'a hingui sá dan hyɛhmbɔ ngue di mandagahɔ ra ts'oqui mahɔn'a, ngue di 'bɛcpahɔ ga ɔthɔ 'be'a im mam man 'yomfɛnisɛhɔ. ¹³ Nɛ hingui sá ga un ma ja'ihɔ da 'yɔt' yám pɛfi ra zithu, ngue ga ɔthɔ yɔ ts'oqui. Pɛgue dan unsɛh bɔ 'bɔ Oja ngue bi 'dajɔ ra 'da'yote 'bɔ mí du man 'yomfɛnisɛhɔ. Nɛ ga un ma ja'ihɔ da 'yɔt' yám pɛfi Oja, ngue ga ɔthɔ ran ho. ¹⁴ Nɛ hin man sáhma di mandagahɔ ra ts'oqui ya, nguetho dín 'yohɔ a rá mate Oja ngue di zerca ma mbɔihɔ. Nɛ hin di mandagahɔ yán t'ɛdi Oja, nu'ɔ hingui sá di zerca ma mbɔihɔ ɔ.

Hin ga ɛc'yɛihɔ yɔ ts'oqui, pɛ ga ɛc'yɛihɔ Oja

¹⁵ Pɛ nu'bɔ rá mate thoho Oja dín 'yohɔ ya, nɛ hin di mandagahɔ yán t'ɛdi Oja, ha da zä ga ɔthɔ yɔ ts'oqui 'bɔ. Pɛ hingui sá ngubɔ gam bɛmhɓu. ¹⁶ Ha hin dí pɔmhɓu nu'bɔ dadí dɔp ma mbɔihɔ a n'da ra hmu ngue ga ɔrpahɔ rá 'bɛfi, ma hmuhɔ a 'bɔ, nɛ dí tɛnhɔ a bɔya. Nu'bɔ gue'a ra ts'oqui ma hmuhɔ, hɔnt'a ran ɛnbi mazai di 'dajɔ a. Pɛ nu'bɔ da gue'a Oja ma hmuhɔ, dí ɔthɔ a i xijɔ, nɛ dí 'dajɔ ra hogambɔi, nɛ dam 'bɔmanhohɔ a Oja gátho yɔ pa bɔya. ¹⁷ Pɛ jamadi Oja nangue ahɔ. Nɛ madague'bɔ gá pɛp ni hmuhɔ ra ts'oqui mám'bet'o, pɛ nuya i ja ni pähä gui thoctahɔ 'be'a bi 'yut'ahɔ 'bɔ gmín dähɔ bɔ ja rán xädi Oja. ¹⁸ Nɛ bi mba njɛc'i ahɔ nangue rá ts'edi ra ts'oqui, janangue'a guín 'yɛhɛhɔ rá ts'edi ran ho ya. ¹⁹ Dí xi ahɔ yán t'uti, n'dahma hingui hɛi bɔ dí pɔmhɓu. Nguetho bɔ dán dähɔ bɔ ja yɔ ts'oqui, gue dá ɔthɔ gátho yán ts'o

dím bɛmhɓu. Pɛ ngutho ya, mbähä dan dāhɓu bɛ ja ran ho, gue dam 'bɛmhɓu ga ɔthɓu gātho rá hoga'befi Ojɔ. ²⁰ Pɛ nu mám'bet'o xíngui ts'ɛ mi ndehɓu ran ho 'bɛ mín 'yɛhɛhɓu yɛ ts'oqui. ²¹ Pɛ nte mán ho bi bɔn'a ma 'befi dá ɔthɓu. Nɛ nuya dí pɛs' ma sähɓu 'bɛ dí m bɛmhɓu 'be'a dá ɔthɓu mam'bet'o, nɛ gue'ɛ mí sixcahɓu bɛ ja ran ɛnbi mazai ɛ. ²² Nɛ nuya bi mba njɔguigahɓu nangue rá ts'edi ra ts'oqui, nɛ dín 'yɛhɛhɓu bɛ 'bɛ Ojɔ ya. Janangue'a man'da da hnurca ma hoga 'befihɓu bɛ. Nɛ i ts'ixcahɓu bɛ dan zɔmhɓu bɛ, gātho yɛ pa mazai. ²³ Nu'a rán zäbi da dɔ ɛ to'o ɔt' yɛ ts'oqui, ran ɛnbi mazai a. Pɛ nu'ɛ to'o i 'bɛmhɓu ra Cristo Jesús ma Hmuhɓu, di unda Ojɔ ra te mazai ɛ, nɛ hingui jut'ɛ.

7

Tengu'bɛ dán thɔthɓu ra Cristo

¹ Ma zi cu ahɓu, ga xi ahɓu n'da ran t'uti ya. Guim bɛmhɓu hague in ja ɛ yán t'edi, di manda n'da 'bɛ i 'bɛi, pɛ nu'bɛ bi du, ya ma hin'na. ² Tengu'bɛ n'da ran 'yohɓu i 'bɛh rá xisu. Nɛ nu rá xisu i jatho dín zɔmmi a rá ndø gātho yɛ pa i 'bɛi. Pɛ nu'bɛ bi du rá ndø, him man zä di manda a rá xisu. ³ Pɛ nu'bɛ hinga na tu rá ndø, nɛ nu'bɛ dim 'bɛhmi man'da ran 'yohɓu ra xisu, da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni 'bɛ. Pɛ nu'bɛ bi du rá ndø, bi mba ma thøgue bɛ mi 'bɛhmi rá ndø. Nuya da zä dim 'bɛhmi a man'da ran 'yohɓu, nɛ hin da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni bɛya. ⁴ N'da ran t'uti nanguejɛ, ngue bi mba ma thøguegahɓu nangue ma hmuhɓu mí 'bɛmhɓu, ngue yán t'edi Ojɔ, nguetho tengu'bɛ dá tuhɓu 'bɛ mi du ra Cristo. Nɛ gue'a ma hmuhɓu dán thɔthɓu 'bɛ mí xox Ojɔ a ya. Nɛ 'darbɓu dí 'bɛmhɓu a ya, pɛ gue'a ní zä ga ɔthɓu xɛn ho rá 'befi Ojɔ ya. ⁵ Pɛ nu'bɛ mi 'bɛthohɓu a man 'yomfɛnischɓu ɛmmɛ xɔt yɛ ts'oqui midí hohɓu. Janangue'a nu'bɛ mi

xijɓu ɛ yán t'edi Ojɔ ngue hin ga ɔthɓu ɛ dí numanhosɛhɓu, man'da dá ɔthɓu ɛ bɛya. Nɛ nu'ɛ bin ja ma 'befihɓu, ran dɔte nɛ ran ɛnbi a bɛya. ⁶ Pɛ nuya ma thøguegahɓu nangue ɛ yán t'edi Ojɔ nguetho bi du man 'yomfɛnischɓu mi pa ma hɛcpi. Janangue'a dí ɔrpahɓu rá 'befi Ojɔ ya, nangue ma'da'yo ra ts'edi, nɛ gue'a rá Hogandɔhi Ojɔ a. Nɛ hin dí tɛnthohohɓu ɛ maya'bɛ nt'o'ti nangue yán t'edi Ojɔ.

Nán c'q ma ts'oquihɓu ɛ yán t'edi Ojɔ

⁷ 'Be'a gam bɛmhɓu bɛya, ha ga ɛmfɓu hingui ho ɛ yán t'edi Ojɔ. Hin'na maha, xɛn ho yán t'edi Ojɔ, nguetho gue'a dá pɔcä ngue i ja ma ts'oquigä. Nugä hin jam'bɛ xcá pɔcä gue dí ɔt' ra ts'oqui ngue ran ts'eya. Pɛ nu'bɛ má bɛngä a ran t'edi ngue i ɛna: "O gadí seyaba ni mijä'iu," ja dá pɔcä i ja ma ts'oqui. ⁸ Pɛ nu'bɛ má bɛngä 'be'a man na rán t'edi Ojɔ, man'da dá ɔt'ä ran ts'eya mí o ma mbuigä bɛya. Pɛ nu'bɛ hin xcá cɛt' ma mbu i a ran t'edi, hin xtí nɛqui xɛn ho yɛ ts'oqui o ma mbuigä 'bɛ. ⁹ Janangue'a nu'bɛ him ma ná bɛngä nangue rán t'edi Ojɔ, him mi pɔcä ngue drá ts'om'bäigä. Xø mi 'bɛtho, dá bɛnsɛ ngue xɛn hogä. Pɛ nu'bɛ má bɛngä nangue'a ran ho xcá ɔt'ä, dá festä a. Nɛ ja dá pɔcä bɛya ngue ran dɔte mazai a man zäbi. ¹⁰ Janangue'a nu yá hogant'edi Ojɔ, ngue xtí 'dac ra te 'bɛ xcá jɔts'ä ɛ, pɛ nangue hin dá jɔts'ä ɛ, mí ja xtí 'dac ran dɔte. ¹¹ Nɛ mí ɛngä xcám 'bɛmanho nangue yán t'edi Ojɔ. Pɛ bi mu'tɛ yɛn t'edi a ma ts'oqui, janangue'a mí ja xtí ɛngä ɛ yán t'edi Ojɔ bɛya. ¹² Pɛ xɛn hohma ɛ yán t'edi Ojɔ, nɛ n'da ngu n'da ran t'edi gātho xɛn hotho ɛ, nɛ i ma nangue rá pähä Ojɔ ɛ, nɛ hin hapɓu di 'bedi. ¹³ Pɛ ha gue'a rá hogant'edi Ojɔ i zixcä bɛ ja ran dɔte 'bɛ. Hin'na. Pɛ nu'ɛ yán t'edi nán

c'a ma ts'oqui i o ma mbuigä, ngue n'dan'yo thoho dí øt'ä. Ne mí ja xtí 'dac ran unbi nangué a. Da zä ga pähmbu buya ngue majuañi xun ts'o ma ts'oquihü, nguetho di jap'a rá hogant'ëdi Ojä da 'yörcahü ran unbi.

I ørcahü ran sui a man 'yomfënisëhü

¹⁴ Dí pähmbu bi man yán t'ëdi Ojä a rá Hogandähi. Pe n'dan'yo thoho dímb bëmhbü. Nugä dán däsë bü ja ra ts'oqui, ne dá øt' ma hmu a. ¹⁵ Pe xingui ts'ü dí pácä 'be'a dí øt'ä, nguetho hin dí øt'ä a majuañi dín nde. Pe nu'a xingui ts'ü dí numanho, go dí øt'ä a. ¹⁶ Ne dín juan zehëgä 'bü hin dí øt'ä yán t'ëdi Ojä, pe nu'a nán juan zehëgä gue'a ná pácä xun ho yán t'ëdi Ojä a büya. ¹⁷ Pe hinga guécä dí øt'ä 'bü dí øt'a xun ts'o, pegue ma nyon 'yomfënisä i 'bupü mbo ma mbuigä gue'a di 'becpi ga øt'ä a. ¹⁸ Ne dí pácä ngue nu ma nyon 'yomfënisä, hin te manho i ja. Dín ndehma thocpa thoho ga øt'ran ho, pe ja'bü hingui sä. ¹⁹ Dín nde ga øt'ä ran ho, pe hin dí øt'ä a, ne hin dín nde ga øt' ran ts'o, pe go dí øt'ä a. ²⁰ Nubüya, dí paädi ngue hinga guécä dá øt'ä a him ma pähä 'bü dí øt'e, pegue gue'ü yu ts'oqui o ma mbuigä. ²¹ Ne njabü dí øt'ä, ngue nu'bü dín nde ga øt'ä ran ho, pe man'da hingui hëi ga øt'ä yu ts'oqui. ²² Ne nu'a e ma mbuigä, gue ëmme dadí hohma a rán t'ëdi Ojä. ²³ Pe dín nugä man'da ran t'ëdi gue rán t'ëdi ra ts'oqui i o ma ja'igä, ngue dín sähmi a rá hogant'ëdi Ojä ngue dí numanhogä. Nguetho ne'a xø in nde da xiqui ga ørpa rá pähä. ²⁴ Pe í huëhi mahagä nangué ma nyon 'yomfënisëgä, i ørca ran sui, in nde da zixcä bü ja ran däte, ngue gätho yu dumbüi gätho yu pa mazäi. To'o maha da zä da yangui. ²⁵ Pe jamadi Ojä, da yangui nangué ma Hmuhü ra Jesucristo. Ne nuya dí ørpa rán t'ëdi Ojä nangué ma 'da'yon

'yomfënisä, madague'bü numanho ra ts'oqui a ma nyon 'yomfënisä.

8

Hønt'a rá Hogandähi Ojä nám 'bühmbü ya

¹ Janangué'a, nuya, hin te da gugbahü a rá muui a ma ts'oquihü, nguetho dí 'bühmbü ra Cristo Jesús, ne hin dímb bëmhbü man 'yomfënisëhü ya, pe dímb bëmhbü rá Hogandähi Ojä. ² Dí comhbü ra 'da'yote ra Cristo Jesús nangué rá ts'ëdi rá Hogandähi Ojä. Ne gue'a í thøgahü bü ja rá ts'ëdi ra ts'oqui, ngue mí ëna xtí 'dajü ran unbi mazäi. ³ Nu yán t'ëdi Ojä hin dá häti dá øthü, janangué'a him bi zä bi 'dajü ra hogambüi ü guepü xtä numanhoju Ojä. Pegue bi 'dactahü ra hogambüi Ojä 'bü mam bá penhua rá Ts'ant'ü zehë, ngue bin ja'i a, tengu'bü n'da ma mi ts'om'bäihü, bin däsë, bi nu ran unbi nangué ma ts'oquihü. Ne gue'a í yanjü nangué ra ts'oqui midí mandagahü. ⁴ Ne gue'a í zä bi 'dajü ra hogambüi tenguthoho 'bü dá jas'hü yán t'ëdi bü än nuju Ojä. Janangué'a hin dímb bëmhbü man 'yomfënisëhü ya, pe nuya hønt'a rá Hogandähi Ojä dímb bëmhbü ya. ⁵ Pe nu'a to'o 'büi nangué rán 'yomfënisë, im bëni da 'yøt'e 'be'a i numanhose, pe nu'a to'o i 'büi nangué rá Hogandähi Ojä, im bëni a rán 'yomfëni Ojä di un'na rá Hogandähi. ⁶ Ne nu'a to'o i ten'na rán 'yomfënisë, ra dumbüi a ngue gätho yu pa ne ran unbi mazäi. Pe nu'a to i ten rá Hogandähi Ojä, ra te a ne ran johya gätho yu pa mazäi. ⁷ Nguetho nu man 'yomfënisëhü rán süiui Ojä a, ne hin jam'bü da hyät'i da 'yøt'ü yán t'ëdi Ojä, ne hingui nde da 'yøt'ü. ⁸ Janangué'a nu'ü to'o i ten thoho yán 'yomfënisë, hingui häti da 'yøt'a i numanho Ojä ü. ⁹ Pe nuju hin dímb bëmhbü a man 'yomfënisëhü ya, nguetho 'bupü

mbo ma mbaihu a rá Hogandahi Oja. Pe nu'bu 'bu a n'da hingui 'bahi rá Hogandahi ra Cristo, hin te rán jaui ra Cristo a 'bu. ¹⁰ Ne madague'bu o tho ran u ne ran dāte ma ja'ihu nangué ma ts'oquihu, pe nangué ra Cristo i 'bapu mbo ma mbaihu, dí 'būmanhohu ngue ya bi hogahu Oja. ¹¹ Ne nu'bu 'bapu mbo ma mbaihu rá Hogandahi Oja, gue n'dat'a rá Hogandahi bi xox'a ra Cristo Jesús 'bu mi du, janangué'a ne'a ma ja'ihu di un ra 'da'yote 'bu bi xoxcahu. ¹² Janangué'a ma zi cu ahū, hin'yū ran t'ēdi ga tēnhdu a man 'yomfēnisehu ngue rá pāhā ma ngōc'yēihu. ¹³ Nguetho nu'bu dí ōthu rá pāhā man 'yomfēnisehu, ga tuhu 'bu. Pe nu'bu thocpa thoho dan sāmzehehu nangué rá Hogandahi Oja, tengu'bu ga hosehu man 'yomfēnisehu, ne dam 'būmhū 'bu. ¹⁴ Nguetho nu'ū dīn unī dī manda rá Hogandahi Oja, hōnt'ū yū t'ūhni Oja u. ¹⁵ Ne nu rá Hogandahi Oja dá hāmhbū hin dī jajū dan suhu mahōn'a. Ne hinga ngu 'bu min 'yēhehu bu ja yū ts'oqui min suhu bu. Pe bi zinjū yū t'ūhnigahu a, nangué rá Hogandahi. Janangué'a, "ma zi Ta ahe," dí ēmfū Oja ya. ¹⁶ Ne nu rá Hogandahi Oja dī bēnga ma mbaihu, gue majuaŋi yū t'ūhnigahu Oja. ¹⁷ Ne nangué yū t'ūhnigahu Oja, ga comhbū rá herencia Oja bin t'un ra Cristo. Nguetho nu'bu ga comhbū rán ūnbi ra Cristo, ne ga comhbū rá herencia bu bí ja rá ts'ēdi buya.

Ne'a ma ngōc'yēihu dī pārcahu Oja

¹⁸ Pe gam bēmhbū ēmmē zi ts'ūtho ran ūnbi dīn nuhu ya, pe nu'ū yūn ho gan nuhu m'bejua ēmmē mixte thoho. ¹⁹ Ne gātho 'be'a bi 'yōt' Oja ēmmē i tō'mi 'be'a da t'ōrpa u 'bu bi zōn ra pa dīn t'un yūn ho mixte thoho u yū t'ūhni Oja. ²⁰ Nguetho nu 'be'a gātho bi 'yōt' Oja, gātho him bi gohi xūn ho, pe hin yū

ts'oquizehe u, pe nangué rá ts'oqui ra Adán. Pe bi zānd Oja gue hin da gohi xūn ho ra ximhāi, nguetho ndep'ū yū ja'i da hyon'a ran ho da 'yōrpa 'bu m'bejua. ²¹ Nguetho nu yū ximhāi bi 'yōt' Oja, gātho da mba ma hoqui nangué'a ran ts'oni bin ja, ngue him man ja yū 'yānthi ne yūn ūnbi, ne 'be'a gā i ja. Ne gātho u 'dat'a da mba ma hoquigahu yū t'ūhnigahu Oja, 'bu bi pārcā ma ja'ihu. ²² Nguetho dí pāhmbū gātho 'be'a bi 'yōt' Oja, tengu'bu gātho 'da na mbahni thoho gue'bu go maya'bu ne asta guehya, tengu'bu xūn u, ne tu yū mbai, tengu'bu in nde dīm 'būh rá 'uere n'da ra xisu. ²³ Ne sēgahu tengu thoho 'bu 'da na mbahni thohohū gātho 'be'a i ja, madague'bu bi dū'mi bi ts'injū ya, gue dí 'būmhū rá Hogandahi Oja, gue'a rá mbūdi a ran ho da 'yōrcahu Oja. Pe dí sāhū ran u nangué ma mbaihu gātho yū pa dīn dō'matehu ua, gue'bu go ne'a ma ngōc'yēihu da yāngahu. ²⁴ Ne gue'a dá pāhmbū 'bu mī zinjū, ngue him 'bex da mba mahoqui gātho ma ngōc'yēihu. Janangué'a dí tōmhū ya. Pe nu'bu 'bexque xcā nuhu a dí tōmhū, ya hin dī tōmhū a ya 'bu, ne hingui jatho ga tōmhū a ya bin ja. ²⁵ Pe nuya dí tōmhū a hinga nan ja, ne dí hāthū yūn ūnbi, gue'bu go bi pājū xūn ho Oja. ²⁶ Ne gātho yū pa dīn dōmthohohū, dī zējū rá Hogandahi Oja, nguetho xūn güent'igahu, gue hin dí pāhmbū dan yāhu Oja xūn ho, ja'bu dí cāstahu bu nam bēn Oja. Pe guesē rá Hogandahi i yaui a Oja bu ja ma mbaihu 'bu dí yāhu a. ²⁷ Ne nu Oja dī āsca ma mbaihu 'bu dí yāhu a. Ne i pādī 'be'a dí āfū, nguetho dīn theui rá pāhā zehē a bi bēngahu rá Hogandahi Oja.

Pe dí tafū xūn ho yūn ūnbi nangué ra Cristo

²⁸ Ne dí pāhmbū dī jap Oja dí 'yōrcahu ran ho a 'be'a gā dí thohmbū ua, ngue nuju ēmmē dí

numanhohu a Oja. Nguetho ya bi zanni 'bepu dá cohmbu m'bejua. ²⁹ Ngue nu'u to'o bi huanh Oja mam'bet'o, guet'u bi zanni da gohi tengu rá Ts'unt'u zehé. Janangue'a dim 'bet'o rá Ts'unt'u zehé ngue xun ngu yá cu dim 'bejua. ³⁰ Ne nu'u bi zänd Oja mám'bet'o, ne guet'u in zonz Oja u ya ngue da yarpu bí 'bui. Ne nu'u in zonz Oja, gue'u i embi xun ho u ya, ngue bi hocpa yá ts'oqui. Ne guet'u da gohi tengu rá Ts'unt'u zehé. ³¹ 'Be'a gam bémhbu buya, nguetho guesé Oja i numanhoju. To'o maha da zä da 'yörcahu ran ts'o. ³² Nu Oja xinga gue rá Ts'unt'u zehé bi huéqui, pé bi dáp ran däte nanguéju. Janangue'a gätho di 'daju 'be'a i ja, nte da gongahu. ³³ Pé nuju to'o maha a da xi Oja ngue hingui ho dí øthu, ngue yá thahnigahu Oja. Nguetho guesé Oja thocpa thoho di hoga ma ts'oquih. ³⁴ To'o gue da zä da xi Oja ngue dan unbahu nangué ma ts'oquih, nguetho guesé ra Cristo bi du, bi nu ran unbi nanguéju, ne xø bi xox Oja buya, ne bí 'bupu guépu i conhui rá ts'edi Oja. Ne thocpa thoho i äp rá mate Oja nanguéju. ³⁵ 'Be'a maha da zä di 'uegahu, gue hin gan nuhu a rán huécate ra Cristo. Ha gue'u yun unbi, uague yu dumbui, uague yun ucpí, uague ra thuhu, uague ra 'yáhe, ua gue'bu nts'utho hapu dí 'yohu, uague da thoju nangué ra juai. Ha gam bémhbu ngue hin di huégahu ra Cristo 'bu din nuhu u. ³⁶ Pé hin'na, nguetho ya nt'o't'i:

Thocpa thoho t'ena da thoju
nangué Oja dí éc'yéih,
ne im bēni tengu'bu dyu de'yohu
gue nts'anni da tho.

³⁷ Pé nu gätho yun unbi, dí tafu xun ho, nangué ra Cristo di huégahu.

³⁸ Ne dí pahmbu majuañi hin'yu n'da ra ts'edi da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu a rán huécate ra Cristo. Xinga guehya gue dí 'buhmbu, ne xinga gue'bu dá tuhu. Ne xinga gue'a n'da

rám 'behni Oja mahéts'i, ne xinga gue'a n'da rám 'behni ra zithu, xinga gue man'da ra ts'edi. Ne xinga gue'a 'be'a gätho i ja ya, o din ja nixudi o nimani, da zä di 'uegahu. ³⁹ Ne xinga gue'u 'bupu mahéts'i, ne xinga gue'u 'bucua ja ra häi, ne hin'yu 'be'a gätho i ja ngue da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu rán huécate Oja i ørcahu ra Cristo Jesús ma Hmuhu, nguetho gätho bi 'yøzehé Oja u.

9

Bi huand Oja yu israel maya'bu

¹ Nu ra Cristo dí 'bu'be, i pañi majuañi dí xi ahu ya, ngue emme dadí huécmahagä ma mijudíohe yu israel. Pé ne'a rá Hogandahi Oja i xicpa ma mbui ngue majuañi dim mangä. ² Ne thocpa thoho din nu ran unbi ngue ma mbui ne emme tu ma mbui nangué ma mijudíohe. ³ 'Be'a sä ga øt'ä ngue xim pø'u ma mi'israelhe. Ha ga xi Oja di 'berca ma te ngue njam'bu ga nu ra Cristo. Ngue gue'a ga øt'ä 'bu gue'a dí pø u. ⁴ Nguetho nuje dyu israelhe bi thahn ma ngarpa bøtahe ngue bi nde dyu t'ahni Ojaje, ne bi nu rá Thai Oja ma bøtahe ne bi bäh paya ngue Oja mí 'buhmbu. Ne gue'u bi 'yøthu ran hoqui a Oja u, ne gue'u bin t'un yun t'edi Oja nangué 'bepu dám 'bushmanhohe. Ne bi sih yun t'øt'e dí dande Oja. Ne bi sih majuañi nangué 'be'a gä da 'yörpe. ⁵ Ne nu'u ma mi'israelhe i 'buh ya, yá t'ahni ndu ma ngarpa bombøtahe ngue bin yañi Oja maya'bu. Ne guet'u yu israel bu ám 'bu'a ra Cristo 'bu min ja'i ua ja ra ximhäi. Pegue Oja a, rá Hmu ngue gätho 'be'a i ja, janangue'a gätho yu pa mazai ga numansuhu a. Ne hont'a gam bémhbu a ya. ⁶ Pé xun ngu hingui éc'yéi u ma mijudíohe yu israel. Pé hin gam bémhbu ngue bi zepu a bi man Oja, ngue hin di ja'tsa ran hoqui bi ma. Pegue gam bémhbu

ngue'a hinga gätho majuaṇi yu is-
rael u yu t'uhni ra Israel bu nam
ben Oja, gue'bu mi ma di jap yu
israel. ⁷ Ne hinga gätho yu t'uhni
ra Abraham bu nam ben Oja u bim
'bui, pe hont'a bi xi a Oja ngue dim
'bui. Tengu bi man Oja: "Pe hont'u
di xant'a ra Isaac, ngue ni ts'unt'u,
ga embi ni t'uhni," bi 'yemp Oja
a. ⁸ Nu'a in nde da 'yurcahu ngue
njo'o n'da ra t'uhni Oja bim 'bui
nangue ra ta o gue ra mbe. Pe
hont'u bim 'bui nangue'a bi man
Oja, da 'yembi yu t'uhni. ⁹ Ne
guehna bi xi a Oja a ra Abraham:
"Ni jeya, tengu ya, ga ut'au ma
ts'edi ne din ja a di xi i, gue dim
'bu a n'da ra ts'unt'u ra Sara," bi
'yemp Oja a. ¹⁰ Ne ngutho nangue
yu ts'unt'u ra Isaac, Oja bi ma nda'a
da numanho. Bin ja ngue bim 'bu i
yoho yu ts'unt'u ra Rebeca, nangue
a ra Isaac a ra ta u. ¹¹ Pe nu'bu
hin nim 'bu u yoho, hin ni 'yot' ran
ho, ne xin ni 'yot' ran ts'o, pe Oja
mi sanni 'be'a din jap'u. Janangue'a
bi za bi japi nda'a bi nde di japi,
nangue bi ndese, ne hin nangue
yan t'ot'e bi 'yot'u. ¹² Ne nu'bu hin
nim 'buh yu t'uhni, bi xi Oja a ra
Rebeca: "Nu'a m'bet'o dim 'bui, din
'yeh nangue'a m'bejua dim 'bui."
¹³ Ne tengu nt'o't'i, man'da ram
hma i ena: "Da numanho a ra Jacob
ngue ra Israel, pe nu ra Esau hin da
numanho," bi 'yen Oja. ¹⁴ Xiya, ha
gam bemhbu hingui ho 'be'a bi 'yot'
Oja, ngue bi huahna n'da, ne hin'na
a man'da. Pe hingui sa ga emhbu
hingui ho ot' Oja. ¹⁵ Pe tengu bi xi
Oja a ra Moises: "Ga un ra mate to'o
din nde ga unni, ne ga huequi to'o
din nde ga huequi," bi 'yen Oja. ¹⁶ Di
pahmbu ya, nangue in ndese Oja di
un ra mate ne hin nangue bi ndese
n'da, o gue bi 'yot' yan t'ot'e ngue
bi beni di dah ran japi Oja. ¹⁷ Ne
tengu bi man ra t'ohni, bi sih ra
ts'ut'abi bu Egipto, ngue ra Faraon:
"Da san'ni i ngue gan ts'ut'abi, ne ga

map'a ni mbui ngue hin gui 'yot'a
ga xi i. N'dahma da za ga ut'a ma
ts'edi 'bu ga penh yu 'yanthi bu ja ni
hai. Ne da farca ma ts'ediga gätho na
ngani ra ximhai buya," bi 'yen Oja.
¹⁸ Janangue'a ga pahmbu ya, Oja di
un ra mate to'o in ndese di unni,
ne guese Oja di map ra mbui n'da
to'o in nde di map ra mbui, tengu
thoho bi 'yorpa a ra Faraon. ¹⁹ Pe
ha 'bo'o da 'yangä buya: "Nu'bu in
jabu i ot' Oja, hague dan za da 'yena
i ja ra ts'oqui n'da 'bu, ne njon da
za da zerpa a in nde Oja gue xtam
beni 'be'a xan ho xta 'yot'e." ²⁰ Pe
hingui sa ngubu gui mamhbu, gyu
ja'ihu, to'o ahu ngue gui xihmbu
hingui ho ot' Oja. Xi'bu n'da ra
ts'oe ngue ra jahai, ha da za da
'yanni to'o bi 'yot'e: "Hanja ngubu
ga 'yorque," ha da za da 'yena. ²¹ Ha
hin'yu ra ts'edi a to i ot' ra ts'oe,
ha hingui sa da zan zeh 'be'a da
'yorpa n'da ra bohäi 'bu, ngue da
zan'na n'da mahotho, ne'a man'da
him mahotho, ne n'dat'a ra bohäi ni
'yot'e. ²² Nguetho in ndese Oja da
'yuh ra cue nangue u to yan sahu di
unbi. Ne madague'bu i hat'i set ra
mbui nangue u to di unbi. Pe nu'bu
hingui beni 'bepu nan do'ma Oja,
gue'a man'da di nequi xan ho ra cue
Oja ne ra ts'edi 'bu bi unba u buya.
²³ Janangue'a da fadi tate xan ho ra
mbui Oja 'bu bi un ra mate u mi'da
yu ja'i, madague'bu ne'u yan sahu
xti unbi, tengu thohogahu. Ne nuya
m'bet'o thoho di hogahu Oja, ngue
da za ga comhbu ran ho. ²⁴ Ngue
gueju bi zongahu Oja, nangue ma
'yahu 'dahma 'dan'yo, ne u yu judio,
ne u hin yu judio, pe hont'u bi nu-
manhose ba si. ²⁵ Ne gue'a bi mam
bu ja ra socua ra Oseas, bi 'yena:

Nu'u him mi embä ma t'uhni, gue'u
ga embi ma t'uhni u ya.

Ne nu'u him madihuca, pe nuya ga
huca u ya, bi 'yen Oja.

²⁶ Ne mi en ra t'ohni:

Nub_u hap_u bi t'ɛn ah_u: “Him ma t'uhni ah_u,”

guep_u da t'ɛn ah_u b_uya ngue yá t'uhni ah_u Oj_a i 'b_ui.

²⁷ Pɛ nangue y_u israel bi man ra Isaías: “Madague'b_u ɛmmɛ xtá ngu ɛ yám bom'beto ra Israel, tengu y_u 'bomu b_u ja ra deǵa, pɛ hont'ɛ zi yoho dim pøhø,” bi 'yɛna.

²⁸ Nguetho Oj_a di juanba ra ximhäi, nɛ di jua'a n'dihi rán ts'ɛmbi bi ma.

²⁹ Nɛ tengutho mi ma mam'bet'o ra Isaías, bi 'yɛna:

Nu'b_u hin xtá 'yɛ Oj_a 'da y_u hmudá nanguej_u, dy_u israelh_u,

gätho xtí juaj_u 'b_u, tengu ra hnini Sodoma, nɛ ra hnini Gomorra, ngue bi jua Oj_a, bi 'yɛna.

X_un ngu y_u israel him bi nde bi hy_un rá mate Oj_a

³⁰ Pɛ xiya, hague bin ja nangue y_u ja'i hin y_u judío. Bi t'ɛmbi x_un ho nguetho bi hy_untho rá mate Oj_a ngue bi hocpa yá ts'oqui, madague'b_u him mím bɛni xtá 'yøt' ran hocǵa'i i mam b_u ja yán t'ɛdi Oj_a. ³¹ Pɛ nu y_u israel gue mí honi xtá 'yøt' ran hocǵa'i i mam b_u ja yán t'ɛdi Oj_a, pɛ him bi zøni ngue xtá t'ɛmbi x_un ho ɛ. ³² Pɛ hanja him bi t'ɛmbi x_un ho ɛ y_u israel. Nguetho him bi nde bi hy_untho rá mate Oj_a nguep_u xtá t'ɛmbi x_un ho ɛ. Pɛ bi bɛni xtá hnumanho 'b_u mi 'yøzehe yán t'ɛdi Oj_a ɛ. Nɛ nu ra Cristo b_uya tengu'b_u n'da ra do 'bɛm b_u ja ra 'yu, guep_u di fet rá gua n'da, nɛ bi dǵang b_u y_u israel 'b_u mi 'yɛna xtán dǵar ra 'dihi. ³³ Nɛ gue'a mán t'o'ti b_u rá m hman Oj_a, i ɛna:

Dami bɛmh_u, dí høp_u n'da ra do b_u Sión, nguep_u da dǵang b_u n'da, nɛ dim 'bɛdi.

Pɛ nu'a to'o da 'yɛc'yɛi a, hin da mbɛs' yá sǵa, pɛ guehma da hnumanho.

10

¹ Ma zi cu ah_u, ɛmmɛ dí hǵh ma mb_ui dí äp rá mate Oj_a di pø ɛ ma mi'israelhe. ² Nɛ dí paði ngue majuañi ɛmmɛ ɛhya ɛ nangue Oj_a, pɛgue hingui paði ndana majuañi rá 'yu Oj_a ɛ. ³ Nguetho hingui nde da baði 'bɛp_u dí 'yɛmp'a Oj_a ngue xtán ho. Im bɛni din hoc zɛhe nangue yán hose, nguetho im bɛni dí numanho Oj_a 'bɛ'a øt'ɛ. Janangue'a hingui nde din uni xtí hoc Oj_a ɛ, nangue ran hoqui bi zánd Oj_a. ⁴ Pɛ gätho to'o bi 'yɛc'yɛi ngue gue'a ra Cristo bi hoqui, bi 'yɛ'ts'a ní hyoni ngue xtín hoqui nangue yán t'ɛdi.

To'o gätho da 'yäp rá m fäts'i ra Hmu, da yǵn ɛ

⁵ Nu ra Moisés bi 'yo'ti 'bɛ'a da 'yøt'a n'da nangue yán t'ɛdi nguep_u xtán zøni xtá numanho Oj_a n'da. Ngue bi 'yɛna: “Nu'ɛ y_u ja'i 'b_u di ja'ts'ɛ yán t'ɛdi, gue'ɛ di japi dim 'b_uɛ,” bi 'yɛna. ⁶ Pɛ nu'a ran hoqui ga hǵmh_u rá mate Oj_a, o guí ɛmh_u x_un hɛi b_u dá tǵmh_u a, gue ba sønseh_u b_u mahɛts'i ba sisɛh_u ua ra Cristo. ⁷ Nɛ o guí ɛmh_u ga mbähä b_u 'b_u ɛ x_un du ngue ba sisɛh_u b_u a ra Cristo. ⁸ Pɛ 'bɛ'a i man'a ran hoqui 'b_u. Pɛ hingui hɛi b_u dá tǵmh_u a. Nɛ ɛna: “Gui hy_unthoh_u rá mate Oj_a, nɛ da zǵa da 'yo ni mb_uih_u b_uya, nɛ da zǵa da 'yo ni ndeh_u b_uya.” Nɛ gue'a ram hma dí m mamh_u a. ⁹ Ngue nu'b_u ga ɛmh_u ma Hmu_u ra Jesús, nɛ ga ɛc'yɛih_u mbo ma mb_uih_u ngue bi xox Oj_a a 'b_u mi du, da yǵnj_u Oj_a 'b_u. ¹⁰ Nguetho gue'a ní 'yɛnj_u x_un hoj_u Oj_a a ga ɛc'yɛih_u mbo ma mb_uih_u, nɛ gue'a ní pøj_u Oj_a a gam mamh_u nangue ma ndeh_u. ¹¹ Nɛ mí ɛn rá t'ohni Oj_a: “To'o gätho da 'yɛc'yɛi a bá pɛnh Oj_a, hin da thäda ɛ,” bi 'yɛna. ¹² Nɛ hin gam bɛmh_u ngue n'dan'yo yá hmu i 'b_u ɛ y_u judío nɛ ɛ hing y_u judío. Pɛ n'dat'a yá hmu ngue gätho y_u ja'i i

'bui, ne 'da dí unthoho x̣n ngu to'o gātho da 'yāp rām fāts'i. ¹³ Nguetho nu'u to'o gātho da 'yāp rām fāts'i ra Hmu, di pø u, mi ɛn ra t'ohni maya'bu. ¹⁴ Pɛ hague dán zā da 'yāp rām fāts'i ra Hmu 'bu him bi bā a rá mate bu ja rá mbui. Nɛ hague dán zā da hyān rá mate 'bu him bi 'yøde. Nɛ hague dán zā da 'yøde 'bu njon da xifi nanguie ra Cristo. ¹⁵ Nɛ hague dán zā da mba n'da da xifi 'bu hingam 'behni. Jananguie'a i ɛn rām hman Ojā: “Mahotho i øt'a n'da 'bu i man ran ho ma'da'yo di 'dajū ran johya, hapu i 'yo,” bi 'yɛna. ¹⁶ Pɛ hinga gātho i omanho u i sih ran ho ma'da'yo. Tengu bi man ra Isaías, bi 'yɛna: “Ma Hmu i, nda'a u bi 'yømanho a dá mamhbe ya.” ¹⁷ Pɛ nu'bu 'bui to'o da sih ram hma nanguie ra Cristo, da zā da hyān rá mate Ojā 'bu. ¹⁸ Pɛ dí än 'bu hin xtamá 'yø u yu judío. Pɛ haguen ja ngue him bi 'yɛc'yei ra Cristo. Bi 'yøhma, nguetho hønbu go hapu bi mba rām hman Ojā, bin 'yo gātho ná nguñi ra ximhāi. ¹⁹ Nɛ xø dí än'nahu, ha him mí pā u yu israel ngue man'da da t'ɛmbi yú t'uhni Ojā u hing yu israel. Bi bāhma, nguetho nubu ja rá søcuā ra Moisés mí ɛn Ojā:

Ga ja ahū gan səyahū 'bu ga simanho 'da yu jā'i him mí ɛmbā ma t'uhni.

Nɛ ga ja ahū gan cūehu 'bu ga simanho 'da yu 'yāmbui jā'i, bi 'yɛmp Ojā u yu israel.

²⁰ Nɛ bi xifi x̣n ho bu ja rá søcuā ra Isaías, bi 'yɛn Ojā: “Bi dīngā u 'da him mí hongui, nɛ dá japi da bāc'u him mí āngui,” bi 'yɛna. ²¹ Pɛ nanguie yu israel bi 'yɛn Ojā, “Gātho ra pa dá 'uārpa ma 'yɛ, dá zon'ndu, pɛ bi mbɛsca thoho ma 'yɛ, nɛ bi ugā thoho u,” bi 'yɛn Ojā.

11

'Da u yu israel bim pøhu

¹ Pɛ ga än'nahū mahøn'a, ha gātho bi hye u yú t'uhni Ojā, gue nu u yām bom'beto ra Israel. Pɛ hin'na. Nguetho gueczhegā drá mɛ'israel, ngue mam bombøtagā ra Abraham, nɛ ra Benjamín. ² Pɛ Ojā hinguie hɛ u njuāntho yú t'uhni ngue'u bi huan 'bu mam'bet'o. Ha hin guím bɛmhbu 'bɛ'a bi man rá t'ohni Ojā, gue bi sih ra Elías 'bu mí yāp'u yú mí israelhu. Nɛ bi 'yɛna: ³ “Ma Hmu i, bi hyo ni pøngahyā u yu israel, nɛ bi xot'a bu ja ni mɛxa mí pa m'bøts'e ni 'bøts'e, nɛ høngdā dá pongā, nɛqui nde da hyogui,” sã bi 'yɛn a ra Elías. ⁴ Pɛ ha hin guím bɛmhbu 'bɛ'a í dá Ojā bɛya ngue bi t'ɛmb ra Elías. “Pɛ hin'na, hin guí 'dase,” bi 'yɛmbi. “Pɛ dá jamansup yú mbui u yoto mahugui yūn 'yohu israel, gue'u him bin danyahmu bu 'bāh ra pøte ra Baal,” ngue mí t'ɛmbi ojā. ⁵ Nɛ ngutho ya, 'bu i 'da yu israel him bi 'uegue nanguie Ojā, ngue gue'u to bi huand Ojā nanguie rá mate thoho. ⁶ Nɛ gam bɛmhbu nu'bu rá matethoho Ojā bi huan'ndu, ga pāhmbu bɛya hin nanguie yūn t'øt'e i øt'a n'da ní huan'na n'da. Nguetho nu'bu xtā hnumanho nanguie yūn t'øt'e bi sifi, hin xtín ja rá mate tho Ojā 'bu, nɛ nte nam bøn'a rá mate Ojā 'bu. ⁷ Xiya, 'bɛ'a gam bɛmhbu nanguie yu israel, nɛ hinguin ngu u bi dīni 'bɛ'a mí honi, gue da t'ɛmbi x̣n ho. Pɛ hønt'u nthahni bi dīni, nɛ bim pøhø. Pɛ nu'u mí'da bi mɛp yú mbui u. ⁸ Nɛ gue'a mán t'o't'i: “Ojā bi pumbɛnip yú mbui, tengu'bu bin āha. Nɛ bi japi him bi zā bi nu nɛ him bi zā bi 'yøhnahyā. Nɛ guexta u yu pa i jabu ya,” bi 'yɛn rá t'ohni Ojā. ⁹ Nɛ ngutho bi man ra David: Da mbøspa Ojā, pɛ hin da bɛni 'bɛ'a nam bøn u yu 'bøts'e da 'yøt'u, nɛ gue'a dán unba u.

¹⁰ Nɛ dīn xādā, hin da nu ran nɛqui. Nɛ nu yú x̣tha dim mboqui ma zā, nanguie yú ts'oqui x̣n ngu i tuts'í, bi 'yɛn a ra David.

Nɛ'ɥ 'da hing yɥ israel bim pøh yɥ

¹¹ Pɛ dí än'nahɥ mahøn'a, nu'bɥ mí 'ue'ɥ yɥ israel, ha bi bɛn Ojɔ him man'dandɪ da 'yɛnsɔpá rán japi ɥ 'bɥ. Pɛ hin'na. Pɛ nangue'a bi zan rá mate Ojɔ ɥ yɥ israel, nɛ gue'a í zä bim pø ɥ hing yɥ israel bɥya. Pɛ gue'a bi 'yøt' Ojɔ, n'dahma din sɛya yɥ israel 'bɥ bi nu ɥ bi hyän rá mate Ojɔ, nɛ da hyon Ojɔ mahøn'a. ¹² Nu Ojɔ bi zä bi japi'ɥ 'da yɥ jã'i hing yɥ israel gätho ná ndoho ra ximhäi, nangue bi 'ue'ɥ yɥ israel. Nɛ bi dɪn rá mate Ojɔ ɥ hin yɥ israel 'bɥ mí thɔcpa rán japi Ojɔ ɥ yɥ israel. Janangue'a man'da xɛn ngu ran japi da nu ɥ hing yɥ israel 'bɥ bá peng bɥ 'bɥ Ojɔ ɥ yɥ israel mahøn'a. ¹³ Guehna dí xi ahɥ na ya, ngue hin gyɥ israel ahɥ, nguetho drám 'behnigä nangue ahɥ. Nɛ dɪn nde ga ja ahɥ gui pømanhohɥ nangue ra Cristo, ¹⁴ n'dahma din 'yomfɛni ɥ ma mi-judíohe yɥ israel 'bɥ bi nu a ran ho gá tɪmhɥ, janangue'a man'da xtá ngu dim pø ɥ bɥya. ¹⁵ Nɛ nu'bɥ mí hyɛ Ojɔ ɥ yɥ judío, bi zä bi hocpa ɥ hing yɥ judío 'bɥcua gätho ua ja ra ximhäi. Pɛ ɛmmɛ man'da xɛn ho dɪn ja ua gätho ra ximhäi 'bɥ bi ts'im mahøn'a xɛn ngu ɥ yɥ judío. Nɛ dɪn ja tengu'bɥ ya bi ndants'ɥ yɥ du. ¹⁶ Nu mam bombøtahe mí yähhɥ Ojɔ maya'bɥ, yá mbeti Ojɔ ɥ, tengu'bɥ yá 'bøts'e Ojɔ ɥ. Nɛ tengu'bɥ mí 'bøspa Ojɔ ra mbɔdi thuhmɛ 'bɥ øt ra thuhmɛ, janangue gätho a ra jɛni rá mbeti Ojɔ bɥya. Nɛ nu'bɥ mí huand Ojɔ a ra Abraham, nɛ gue'a í than'ndɥ yá 'yɥ a bɥya, tengu'bɥ n'da ra za xɛn zaqui rán dɥi, nɛ'ɥ yá 'yɛ xɛn zaqui ɥ. ¹⁷ Pɛ bi ts'ɛcpa 'da ɥ yá 'yɛsɛ a ra hogaza. Nɛ nu ahɥ hing yɥ israel ahɥ nɛ tengu'bɥ bá ts'ɛc'ahɥ bɥ gmí tøhmbɥ tengu n'da ra za hingui ho. Nɛ bi t'ɛs'ahɥ bɥ bi ts'ɛcpa ɥ 'da yá 'yɛ ra hogaza. Nɛ gá comhbɥ rán zaqui a ra za, gue bá nɛxpɥ rán dɥi, ngue nu ra Abraham

bi huand Ojɔ maya'bɥ. ¹⁸ Pɛ hingui sä gdá yäthɥ a ngue bi t'ɛs'ahɥ bɥ bi ts'ɛc'ɥ 'da yá 'yɛ ra za. Dami bɛmhɥ ngue hinga gue ahɥ guidí unhɥ rán zaqui a rán dɥi ra za, pɛ gue'a rán dɥi ra za i øt'ahɥ rán ho Ojɔ bɥ guí tøhmbɥ. ¹⁹ “Pɛ man'da xɛn hoje, nguetho bi ts'ɛc'ɥ 'da yɥ 'yɛ, nɛ go bi t'ɛscähe ua,” masque guí ɛmhɥ. ²⁰ Majuani bi ts'ɛc'ɥ 'da yɥ israel nguetho him bi nde rá mate Ojɔ. Bi bɛni xɛn hose. Nɛ guí tøhmbɥ bɥ 'da ahɥ ngue hing yɥ israel ahɥ, nguetho guí pähmbɥ hønt'a rá mate Ojɔ nán ho ahɥ. Pɛ o guím bɛmhɥ gán tøsehɥ bɥ, pɛ gan jamansuhɥ. ²¹ Dami bɛmhɥ him bi yän Ojɔ ɥ 'da yá 'yɛsɛ ra za. Ha má gue'adaha da yän ahɥ 'bɥ guím bɛmhɥ xɛn hose ahɥ. ²² Pɛ nu'bɥ 'bo'o hinguin nde rá mate Ojɔ, pɛ da nuse a rán säui a to'o da 'uepɥ ja rá mate. Pɛ nu ahɥ gui nuhɥ rá mate Ojɔ 'bɥ gui thoqui guim bɛmhɥ a. Pɛ nu'bɥ hin'na, nɛ ahɥ da ts'ɛc'ahɥ mahøn'a bɥ ja ra za 'bɥ. ²³ Nɛ nu'ɥ yá 'yɛsɛ a ra hogaza, ngue yɥ israel, nu'bɥ da 'yɛc'yɛi rá mate Ojɔ, da t'ɛs' mahøn'a bɥ ja yá zase. Nguetho ja rá ts'edi Ojɔ da 'yɛs' mahøn'a bɥ bi zɛqui. ²⁴ Nu'bɥ mam bá ts'ɛc'ahɥ bɥ gmi tøhmbɥ ja n'da ra za hingui ho, nɛ bi t'ɛs'ahɥ bɥ ja man'da ra za ngue hin ni zasehɥ, pɛ man'da hingui hɛi da ndøpɥ mahøn'a ɥ yá 'yɛsɛ nguetho rá zase.

Da zøni n'dat'a dim pøhø xɛn ngu yɥ israel

²⁵ Ma zi cu ahɥ, dɪn nde ahɥ gui pähmbɥ a ja bi t'uhya, n'dahma hin gan 'yɛzɛhɛhɥ hing yɥ judío ahɥ. Dɪn nde gui pähmbɥ, 'da yɥ patho bi mɛh yá mbɥi ɥ 'da ɥ yɥ israel, ja gue'bɥ bi zøn ra pa xtí cäthɥ xɛn ngu ahɥ hønt'a go to'o hing yɥ judío ahɥ. ²⁶ Nɛ m'bɛjua bɥya, xɛn ngu dim pø ɥ yɥ israel. Nɛ gue'a bi man rá t'ohni Ojɔ, bi 'yɛna:

Di nequi n'da yá yänte ngue yá mí'israelhɥ bɥ Sión,

da yǎn'a ra Jacob nangue yá ts'oqui.

Ngue ra Israel a ra Jacob.

²⁷ Nε ja gue'bu ga ja'ts'a dá xifi, ga punba yá ts'oqui, bi 'yεm bu ja rá t'ohni Oja maya'bu.

²⁸ Nu'u yu israel i øt'e ngue yán sũih Oja ya, ngue'a hingui εc'yεi ra hogamhma. Pε gue'a í zǎ bi zin ahũ Oja a. Pε guehma di huεc Oja u yu israel, nguetho bi than 'bu maya'bu u yú ngurpa bombøta. ²⁹ Nguetho njam'bu da goh rá mbũi Oja nangue u to xí zohni, pε majuañi di un'na bi ma, tengu'bu ya xí um 'bu mí ma 'be'a di unni. ³⁰ Nε nu ahũ hin gyu israel ahũ gmí øthũ ram fe'ts'i nangue Oja mam'be't'o. Nε m'bejua nε u yu israel bi mbesthoho Oja. Janangue'a bi zǎ gǎ tĩmhbu rá mate Oja. ³¹ Nε gue'a in ja ya, ngue i festa a rá mate Oja u yu israel, nε guí tĩmhbu rá mate Oja ya. Pε gue'a dí dĩn rá mate Oja mahøn'a u yu israel.

³² Oja bi ma, njo'o n'da ra ja'i bi 'yεc'yεi a nguetho ja yá ts'oqui. Nε bi 'yøt' Oja buya gue njon da hyät'i din hoc zεhe, nguetho in nde gǎtho di un rá mate di hoqui to'o gǎtho in nde dim pøhø. ³³ εmme xũn ngu rá mate Oja, nε εmme xũn ndoho rán 'yomfɛni. Nε hin'yu ngue hingui pǎ Oja. Njo'o n'da ra ja'i da bǎdi 'be'a nam bøn'a i øt' Oja, nε njongui sǎ da bǎdi 'be'a gǎtho i sǎnd Oja da 'yøt'e. ³⁴ Njo'o n'da ra ja'i da bǎdi da 'yøt'e tengu rán t'øt'e Oja, nε njon da 'yut Oja 'be'a da 'yøt'e. ³⁵ Nε njo'o n'da ra ja'i da hyoni 'be'a di un Oja nε ngue'a dí 'yεmbi dín dupate Oja a. ³⁶ Nguetho gǎtho bí 'yεpu 'bu Oja, nε gǎtho di 'yonse Oja u, nε gǎtho bi 'yøt'u gue di pεpzehe u. Janangue'a nde'bu ga εspahu Oja gǎtho yu pa mazǎi. Nε hønt'a gam bεmhbu a ya.

12

Dam 'buhmbu ngue hønt'a Oja gam bεmhbu

¹ Ma zi cu ahũ, ts'edi dí xi'ahũ, nu'bu dí pǎhmbu rá mate Oja, pε

nde'bu gǎtho ma ja'ihũ dan umhbũ bu 'bu Oja gue ga ørpahũ rá 'befi. Nε gue'a majuañi ná thǎndehũ Oja a, nε gue'a ra 'bøts'e in numanho Oja a. ² Nε hin gam bεmhbu ga homhbũ 'be'a gǎtho xũn ho nangue yu pa i jabu ya, tengu i øt'u 'bucua ja ra ximhǎi. Pεgue thocpa thoho ga pǎh man 'yomfɛnihũ gam bεmhbu ma'da'yo. Janangue'a thocpa thoho ga homhbũ ga pǎhmbũ nda'a rá pǎhǎ Oja, ngue nda'a xũn ho ga øthũ, nε nda'a numanho Oja buya.

³ Bi 'dacǎ rá ts'edi Oja ga ørpa rá 'befi nangue rá mate. Janangue'a dí xi ahũ, ngue 'nε ahũ gǎtho n'da ngu n'da ahũ bin tat'ahũ rá mate Oja nangue rá 'befi. Janangue'a hin gan 'yεxhũ, pεgue gui pǎschũ nda'a ní 'befi bi zǎn'nahũ n'da ngu n'da ahũ, nangue rǎm fǎts'i Oja. ⁴ Tengu ní ja'i n'da, ngue an ts'ǎnni xũn ngu yú xεqui. Nε hinga gǎtho 'dat'a ra 'befi øt'e, pε 'dahma 'dan'yo yú 'befi u yu xεqui. Ngutho dí øthũ. ⁵ Nε madague'bu xũn nguju, pε tengu'bu n'danjǎ'itho ma ja'i dí comhbũ ra Cristo. Nε tengu ní ja'i n'da, 'da nam fǎxta n'da ngu n'da yu xεqui, ngutho dí øthũ ngue dí comhbũ rá 'befi ra Cristo. ⁶ Bi 'dajũ ra ts'edi Oja gue ga øthũ rá 'befi 'dahma 'dan'yo, nangue rá mate zεhe. Pε nde'bu ga øthũ xũn ho. O nu'bu n'da dim pøngahyǎ da hyoni 'bεpu dí ma xũn ho a di bεnba Oja, nangue rǎm fǎts'i. ⁷ O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi dim fǎxte 'be'a di 'be a n'da, pε di ja'ts'i xũn ho, ngue da mbǎx yú cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi din xǎnbate, din xǎnbate 'be'a nam bøn'a rǎm hman Oja. ⁸ O nu'bu n'da ra zote, pεgue da xifi nda'a xũn ho da 'yøt'u yú cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi di un rá mbeti, pε hin da bεni da hnumanhose. O nu'bu yu ngurpi ngue di manda rá 'befi Oja, di ja'ts'i xũn ho nangue ra ts'edi bin t'unni. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi da mbǎx u yu hyoya nε yũn zǎman'ũ, mpǎhǎ thoho da mbǎts'i.

Gam bɛmhbu nda'a xun ho dá tɛnhdu Oja

⁹ Nɛ hingui yoho gam bɛmhbu 'bu ga huɛju n'da, pɛ majuani ga ɔthu ran huɛcate. Nɛ xingui ts'u gam bɛmhbu ga ɔthu a hingui ho, pɛ dan ɛhyahu ga ɔthu a 'bɛ'a gátho xun ho, nɛ nzai ga ɔthu a. ¹⁰ Dan huɛju n'da ngu n'daju nguetho dadín cuhu. Nɛ n'da ngu n'da man'da da bɛni da 'yɛspa rá mija'iuu, xinda gue'bu da t'ɛspa zɛhɛ. ¹¹ Nɛ hin ga cuthu ran danyɛi ma mbuihu, pɛ dan ɛhya ga ɔrpahu rá 'bɛfi ma Hmuhu. ¹² Dan johyahu nangu'e'a ran ho dí tɔmhbu, nɛ hin dan xɔmbuihu nangu'e yun unbi. Nɛ thocpa thoho yu ora thoho dan yaɛhu Oja. ¹³ Ga fáxhu yu 'yɛc'yɛi 'bu ja 'bɛ'a di 'bɛdi. Nɛ mpähä thoho ga säyabahu yu ja'i bu ja ma ngumhbu. ¹⁴ Pɛ ga áfu ran japi nangu'e u to di ugahu, nɛ hin ga áfu ra 'yanthi. ¹⁵ Nɛ 'dat'a dan johyahu to'o di johya, o nu'bu 'bo'o tu rá mbui, 'da dán du ma mbuihu buya. ¹⁶ Nɛ gátho 'dat'a gam bɛmhbu. Nɛ hin da bɛn'a n'da man'da xun ho xinda gue rá mija'iuu, pɛ din amigohu u yu ja'i hin'yu yá ts'ɛdi. Nɛ hin gam bɛmhbu ngue jase man 'yomfɛnihu. ¹⁷ Nu'bu 'bo'o ɔrcahu ran ts'o, hin ga cospahu ran ts'o. Pɛ gam bɛmhbu nda'a xun ho ga ɔrpahu, ngue 'bɛ'a gátho i hnumanho. Nɛ nubuya da nu gátho yu ja'i ngue xun ho ma mbuihu. ¹⁸ Nɛ dam 'bumanhohu u gátho yu ja'i 'bu da zä. ¹⁹ Ma zi cu ahu, hin ga cos'hu ra pengui 'bu ja'a da t'ɔrcahu. Pɛ 'bɛ ga tɔmhbu ts'u di unba Oja 'bu gue'a in nde di unba u. Nguetho nt'ot'i: "Ma 'bɛfi zɛhɛgä ngue ga unba n'da nɛ ga un rán thɛui a bi 'yɔt'e," bi 'yɛn Oja. ²⁰ Janangu'e'a nu'bu tumanthuhu man suihu, ga 'uimhbu. Nɛ nu'bu tuthe, ga sithebahu. Nguetho nu'bu njabu dí ɔrpa man suihu, xun u da bɛni ngue'a midí ugahu, nɛ xɔhma thoho da goh yá mbui buya. ²¹ Hin ga cos'hu ran

ts'o pɛ ga ɔrpahu ran ho, gue'a dá tafu a ran ts'o a buya.

13

Ga ɔthu yun t'ɛdi yu ts'ut'abi

¹ Gátho gahu ga ɛc'yɛihu ra ts'ut'abi ua ma häihu. Nguetho njo'o n'da ra ts'ut'abi ua ja ra häi ngue bi zän zɛhɛ yun t'ɛdi. Pɛ Oja bi zänni ngue din ja yá ts'ɛdi. ² Janangu'e'a nu to din suhmi ra ts'ut'abi, din suhmi a to bi zänba rá ts'ɛdi a, nɛ i honse rán use. ³ Nguetho nu'u yu ts'ut'abi ua ma häihu, hin ga suhu 'bu dí ɔthu ran ho, hinda hont'bu ga ɔthu ran ts'o ga suhu 'bu. Pɛ nu'bu dín nde hin ga suhu ra ts'ut'abi, pɛ ga ɔthu ran ho, nɛ da numanhoju buya. ⁴ Nguetho nu'u yu ts'ut'abi, Oja bi zänni da mbäxcahu. Pɛ nu'bu dí ɔthu ra ts'oqui, ga suhu 'bu, nguetho i ja rán t'ɛdi di unba n'da. Nɛ Oja bi un yun t'ɛdi di unba u to'o ɔt' ra ts'oqui. ⁵ Janangu'e'a i jatho ga ɛc'yɛihu yun t'ɛdi u yu ts'ut'abi, n'dahma hin di unghahu. Nɛ gue'a di bɛnghahu Oja 'bu in zoc ma mbuihu. ⁶ Nɛ janangu'e'a ga juthu 'bɛ'a gátho i äju yu ts'ut'abi, n'dahma di thoqui da 'yɔt' yá 'bɛfi ngue bi zänba Oja, nɛ i tɔh yun zäbi u. ⁷ Mpähä thoho ga juthu xun ho to'o gä i ja yun t'ɛdi da 'yádi 'bɛ'a gä da 'yäju. Ga jut'a ma häihu, nɛ ga juthu yu puesto, nɛ mi'da yu cota i äh ra ts'ut'abi. Nɛ ga numansuhu yun t'ɛdi u to'o gátho i ja yun t'ɛdi.

Ga ɔrpahu ran ho ma mija'ihu

⁸ Nɛ ga juthu 'bɛ'a gátho dín dupatehu, nɛ hin te gam bɛmhbu ngue dín dupatehu buya. Pɛ gam bɛmhbu ngue dan huɛju n'da ngu n'daju. Nguetho nu to gátho ja yun huɛcate bi ja'ts'i gátho yun t'ɛdi Oja u. ⁹ Nguetho gue'a bi man'u yun t'ɛdi Oja bi 'yɛna: "O guí 'yomt'ɛnihu, nɛ o guí hɔcpahu rá te ni mija'ihu, nɛ o guim pɛhu, nɛ o guidí sɛyabahu 'bɛ'a pɛ'ts' ni mija'ihu." Nɛ nu 'bɛ'a gátho mi'da

yən t'ɛdi i man yən t'ɛdi, nu'a gātho n'dat'a i ma: "Gui huɛc ni mija'ihə tengu bə gni huɛczehə ni ja'ihə." ¹⁰ Nu'a ɔt' ran huɛcate, hingui ɔrpa ran ts'o rá mija'uii a. Janangue'a di ja'ts'ə yán t'ɛdi Oja a ran huɛcate i ɔt'a n'da. ¹¹ Nə man'da ga humbi ga ɔthə na, nguetho dí pəhmbə ya bin de, ya bi thoh yə pa. Damin 'yomfənihə xən ho ya ngue daná hāmhbə yə pa gan nuhə ra Hmu, xinda gue'a dá ɔthə 'bə ja má də'mi dá ɛc'yəihə. ¹² Ya bi thoh ra xui, ya maguepə da hyats'i. Mbāhə ga bənthə yán t'ɔt'e ra 'bexui, ga he man thāquihə, ngue dan sāmzəhəhə janangue'a da dāh ran nequi. ¹³ Mbāhə ga ɔthə a rán sāui ran nequi, hin dan itihə, nə hin dam muns'hə bə ja yán johya zehə yə ja'i. Nə xín dan 'yomt'ənihə, xínga gue'a ma pāhə zehəhə ga ɔthə, xín ga ɔthə yə sui, xín ga ɔthə yən ts'əya. ¹⁴ Pə jatho gam bəmhəbə ga hāmhbə rá ts'edi a ma Hmuha ra Jesucristo, ngue ga ɔthə tengu bi 'yɔt'e, nə him ma gam bəmhəbə ga ɔthə rá pāhə ma ngɔc'yəihə.

14

'Dahma 'dan'yo bə na ɛc'yəihə

¹ Nu'bə 'bə a n'da ra 'yɛc'yəi gue hin ɛ pədi xən ho, pə ga simanhohə bə ja mam petihə ɛ. Nə hin dan junthə nangué 'be'a im bəni ngue xən ho da 'yɔt'e. ² Nguetho 'dahma 'dan'yo im bənsə 'bepə ní 'yɛc'yəi Oja. Nu'ə 'da im bəni xən ho da zi gātho 'be'a i ts'i. Pə nu mi'da im bəni hingui ho 'bə da za ɛ 'da yə ngɔ. ³ Nə nu ra 'yɛc'yəi gue i si nə i sa gātho 'be'a i ja, pə hin da zan'a n'da to'o mbəni hingui ts'i. Nə ximangutho a n'da to'o hingui si, pə hin da 'yɛmbi hingui ho ɔt'a i si gātho 'be'a i ts'i. Nguetho Oja 'da nan zintho. ⁴ Nu'i, to'o e, gue guí ɛmbi hingui ho ɔt' ni mi'yəhəhə. Nu rá hmuse n'da da mam 'bə xən ho 'be'a ɔt'a n'da rá 'yɛhə, o hin'na. Pə

guehma da bəmanho n'da ngu n'da ra 'yɛc'yəi, nguetho i ja rá ts'edi ra Hmu di japi da bəmanho. ⁵ Nə i 'bə i 'da yə 'yɛc'yəi im bəni din sāya 'da yə pa. Nə nu mi'da bəya im bəni xən ho 'bə hin din sāya 'da yə pa. Pəgue n'da ngu n'da da bənsə 'be'a xən ho da 'yɔzəhə. ⁶ Nguetho nu to din sāya 'da yə pa, din sāya nangué da bəni Oja. Nə nguetho 'bə hinga gā i si yən ts'ihmə ɛ 'da, njabə ɔt'e nguetho im bəni Oja, nə i xifi jamadi Oja nangué ɛ 'da i si. Ximangutho a to gātho i si, njabə i ɔt'e nguetho im bəni Oja bi un'na, nə di un ra jamadi Oja. ⁷ Njo'o gahə gue gam bəmhəbə dyú hmusehə. Pə yú mbetigahə a ma Hmuha. Nə nguetho 'bə dí 'bəmhəbə nə nguetho 'bə dá tuhə. ⁸ Nguetho dán dāsehə bə 'bə Oja gātho yə pa dí 'bəmhəbə. Nə nguetho 'bə dá tuhə, dan dāhə bə 'bəh ma Hmuha nə guexta'a yə mbetigahə a. ⁹ Nə gue'a i du nə índants'a ra Cristo mahəŋ'a, ngue dim hmu nangué ɛ xən du nə ɛ i 'bəi. ¹⁰ Pə 'da ahə hanja gni numan'ə a ni cuhə ngue guí xihmbə hingui ho 'be'a i si. Nə nu mi'da ahə guí pəhmbə xən ho 'be'a gātho i ts'i, pə hanja gni numan'ə 'da ni cuhə guí ɛmfə nte di muui 'bə hingui nde da zi 'da yən ts'ihmə. Nguetho gātho gahə dam 'bāhmbə bə ja rá hmi ra zə'mi ngue'a ra Cristo. ¹¹ Nguetho nt'ot'i 'be'a bi man Oja gue'bə mí 'yəna:

Guehma majuaŋi din ja a díma, ngue gātho yə ja'i din danyahmu bə dí 'bəi, nə gātho din juan bə ja ma hmi ngue guecá drá Oja, bi 'yən Oja.

¹² Janangue'a dí pəhmbə, gātho gahə ga dāfə ra güenda Oja nangué man t'ɔt'e zehəhə.

Hin ga jafə da dāŋ bə ja ra ts'oqui n'da ma cuhə

¹³ Him ma numan'əhə n'da ngu n'dajə. Pə hənt'a gam bəmhəbə hin ga jafə n'da ma cuhə di fet rá gua bə ja yə ts'oqui. ¹⁴ Dí pəcā nangué

ran 'yomfɛni bi 'dac ma Hmuɦu
 ra Jesús, gue hin'yɦ 'be'a da ts'i
 ngue hingui ho. Pɛ nu'bɦ mbɛnse
 n'da hingui ho da ts'i, ra ts'oqui a
 'bɦ da zi 'bɦ. ¹⁵ Pɛ nu'bɦ 'da ni
 cuɦu hingui numanho nin ts'ihme
 zɛɦɛɦu, nde'bɦ hin gui thoqui gui
 siɦu, nguetho hin guí ɔrpahɦ ran
 huɛcate 'bɦ guidí thoqui gui siɦu.
 Pɛ o guí ɔthɦ nanguue ran ts'ihme dí
 'ue ɦ 'da ni cuɦu bi pɔɦ ra Cristo
 'bɦ mi du. ¹⁶ Pɛ guí 'yɛs'ɦu a ní
 jajɦ da ts'an'a guí pɔɦmbɦ xɦn ho.
¹⁷ Nɛ hin gam bɛɦmbɦ nanguue ran
 ts'ihme ná ɔthɦ rá 'bɛfi Ojɔ. Pɛ
 nu rá 'bɛfi Ojɔ, ga ɔthɦ ran hocjɔ'i,
 nɛ 'dat'a gam bɛɦmbɦ, nɛ dan jo-
 hyahɦ nanguue rá Hogandɔhi Ojɔ dí
 'bɦmbɦ. Gue'a nam bɔni gue rá
 'bɛfi Ojɔ a. ¹⁸ Nɛ nu'bɦ njabɦ i ɔt'a
 n'da, majuɔni i ɔrpa rá 'bɛfi ra Cristo
 a 'bɦ. Nɛ Ojɔ da numanho a, nɛ'ɦ yú
 mija'ihɦ da numanho a. ¹⁹ Mbähä
 dan ɣhyahɦ dan hocpa ma mbuiɦu
 n'da ngu n'dajɦ, nɛ 'da däm fäxtahɦ
 din te ma mbuiɦu n'da ngu n'dajɦ.
²⁰ Nɛ hin ga ts'onbahɦ rá 'bɛfi Ojɔ
 nanguue man ts'ihmeɦu. Mfɔdi gue
 gätho xɦn ho da ts'i. Pɛ hingui ho 'bɦ
 dadí ɯnbahɦ rá mbui n'da ma cuɦu
 nanguue 'be'a dí siɦu. ²¹ Man'da
 xɦn ho 'bɦ ga ɛs'ɦu a na ɯnbahɦ yú
 mbui 'da ma cuɦu nanguue ra ngø dí
 sahɦ, o ra vino o 'be'a gä ní dehe dí
 siɦu. ²² Nu'bɦ bi bɛn'nahɦ Ojɔ nɛ guí
 pɔɦmbɦ gue xɦn ho 'be'a guí siɦu,
 xɦn ho a 'bɦ. Nɛ'a Ojɔ in numanho.
 Pɛ hin dá yathɦ a. Nɛ di johya n'da
 'bɦ xise rá mbui xɦn ho 'be'a gätho
 i ɔt'e, nɛ hin te mbɛm baya. ²³ Pɛ
 nu'bɦ n'da im bɛni hingui ho da ts'i
 'be'a gätho i ja, pɛ nu'bɦ bi zi baya,
 ya ra ts'oqui a bi 'yɔt' 'bɦ. Nguetho
 'bexque bi bɛni bi mbɛsta'a rá pähä
 Ojɔ 'bɦ mi zi. Nɛ'ɦ 'be'a gätho dí
 ɔthɦ, nu'bɦ hin dí pɔɦmbɦ majuɔni
 rá pähä Ojɔ a, ra ts'oqui 'bɦ dí ɔthɦ
 a 'bɦ.

15

*Ga homhbɦ 'bɛpɦ dí zac yú mbui
 ma cuɦu*

¹ Pɛ nujɦ 'bɦ dí pɔɦmbɦ xɦn ho
 'be'a da zä da 'yɔt'a n'da, pɛ nde'bɦ
 man'da gam bɛɦmbɦ ga fäxɦu ɦ hin
 ɛ pɔdi xɦn ho, xinda gue'bɦ ga ɔthɦ
 'be'a gätho dím bɛnseɦu xɦn ho. ² Pɛ
 n'da ngu n'dajɦ ga ɔthɦ 'be'a i nu-
 manho ma mi 'yɛc'yɛihɦ gue 'be'a
 dín te yú mbui ɦ. ³ Tengu ra Cristo,
 him bi 'yɔt'e 'be'a di hose pɛ bi 'yɔt'e
 'be'a bi numanho Ojɔ. Jananguue'a
 bi 'yɛmp'a rá Ta: "Go dá tuxä yɦn
 ts'ante bi si i," bi 'yɛn a ra Cristo.
⁴ Nɛ 'be'a gätho bi t'ɔt' maya'bɦ bɦ
 ja ráɦ hman Ojɔ, bi t'ɔt'i ngue da
 xängahɦ, nɛ di zerca ma mbuiɦu, di
 jajɦ ga tɔɦbɦ ráɦ fäts'i Ojɔ, hin
 dan xɔmbuiɦu. ⁵ Ojɔ di jajɦ dan
 zɔɦbɦ bɦ, nɛ di zerca ma mbuiɦu.
 Nɛ dí äp rá mate di ja aɦu 'da'angu
 guim bɛɦmbɦ n'da ngu n'da aɦu,
 nguetho 'darbɦ guí 'bɦmbɦ ra
 Cristo Jesús. ⁶ Nɛ jananguue'a da
 zä n'dat'a guim bɛɦmbɦ 'bɦ guí
 thandehɦ Ojɔ, ngue nu rá Ojɔ nɛ rá
 Ta ma Hmuɦu ra Jesucristo.

*Gä da siɦ ra hogamɦman ɦ hing
 yɦ judío*

⁷ Jananguue'a n'da ngu n'da aɦu
 gan numanhohɦ, nɛ ɦ yɦ judío nɛ ɦ
 hing yɦ judío, tengu thoho ra Cristo
 'da nan zimanhogdahɦ n'da ngu
 n'dajɦ. Nɛ gue'a ná ɛspahɦ Ojɔ a.
⁸ Nguetho bi 'yɛɦ ra Cristo ngue
 dín 'yɛɦ nanguue yɦ judío. Nɛ bi
 ja'ts'a mi man Ojɔ maya'bɦ ngue
 bi siɦ yám bombɔta yɦ judío ba
 ɣɦ ma yantehɦ. Jananguue'a bi fɔdi
 majuɔni bi man Ojɔ. ⁹ Pɛ nɛ ɦ hing
 yɦ judío nɛ ɦ yɦ judío bi jap ra Cristo
 'darbɦ bi 'yɛspa Ojɔ ɦ nanguue rá
 mate. Tengu mán t'ɔt'i 'be'a bi xih
 rá Ta ra Cristo:

Ga xi ɦ hing yɦ judío nanguue ni
 mate,

nɛ ga xifi ɛmmɛ xɦn ho i, bi 'yɛmb rá
 Ta a ra Cristo.

¹⁰ Nɛ man'da bi man ra t'ohni:

Gan johyah_u ya gy_u ja'i gue hin
gy_u judío ah_u, gan 'yoh_u u bi
huand Oja_u ngue y_u judío.

¹¹ Ne man'da bi mam b_u:

Dami 'yēspah_u ra Hmu Oja_u gy_u
ja'ih_u ngue 'dahma 'dan'yo
b_u gná yāh_u gātho ná ng_uni
ra ximhāi,

gātho gui numansuh_u Oja_u.

¹² Ne bi 'yēn a ra pōngahyā Isaiás:

Dim 'b_u a n'da rām bom'beto ra
Isai gue ne'ū hing y_u judío da
'yēmbi rá Hmu,

ngue da dō'b_u rām fāts'i a, bi 'yēna.

¹³ Nu'a Oja_u dí jaj_u dí tōmh_u ran
ho bi xij_u. Janangue'a dí āp Oja_u
da hyut'a nī mb_uih_u nanguē gui
ēc'yēih_u a. Ne xīngui ts'ū nte guim
bēmhb_u, pē thocpa thoho gui
tōmh_u da mbāx ah_u rá Hogandāhi
Oja_u nanguē rá ts'ēdi.

*I man ra Pablo hanja bi 'yo't' na
ran zofa*

¹⁴ Ma zi cu ah_u, dí pačā gue
x_un ngu ni hogamb_uih_u, ne i ja
nin 'yomfēnih_u x_un ho, ne guí
pāhmb_u 'da gdín xānba thohoh_u
n'da ngu n'da ah_u. ¹⁵ Pē guehma dá
hut'anzamb_uí dá ot'ah_u na, ngue
dadí bēn'nah_u 'bē'a gá pāhmb_u.
Nguetho gue'a ran t'ēdi bi 'dacā
Oja_u nanguē rá mate. ¹⁶ Nguetho
rá mbēfigā ra Cristo Jesús b_u 'b_u u
hing y_u judío, dí m mangā ran ho
ma'da'yo. Ne tengu'b_u drá mbāja
dadí hocpa rá 'bōts'e Oja_u, nu'a
nám bōni dadí hoc'a nī mb_uih_u
ngue hing y_u judío ah_u n'dahma
da numanho ah_u Oja_u. Ne mahoqui
ah_u nanguē rá Hogandāhi Oja_u guín
'yoh_u. ¹⁷ Janangue'a ēmmē i hu ma
mbāigā nanguē 'bē'a gātho bi 'yōrpa
u hing y_u judío a ra Jesucristo,
bi jaqui bi bōmanho rá 'bēfi Oja_u
dá ōt'ā b_u i 'b_u u. ¹⁸ Pē hingui sá
gam mangā 'bē'a bi 'yōt'a ra Cristo
nanguē u mi'da yá mbēfi. Pē hōnt'a
da zā gam mangā 'bē'a bi 'yōrpa
dám pēcā. Ne bi jap u hing y_u judío
da dēn'na ra Cristo nanguē ram

hma dá xifi ne nanguē y_un t'ōt'e bi
'yuti. ¹⁹ Nguetho bi 'yōt' y_u hmēpya,
ne y_un t'ōt'e mixte nanguē rá ts'ēdi
rá Hogandāhi Oja_u. Ne dá ja'ts'ā ma
'bēfi dá mangā ran ho ma'da'yo
nanguē ma yānteh_u ra Cristo. Dá
d_u'mi dá mangā b_u Jerusalén, ne
dá mangā gātho y_u xēqui nán zant'i
ra hāi gue'b_u go má sōm b_u Ilírico,
gātho dá mangā b_u ram hma. ²⁰ Ne
guehna dá nde ga ōt'e, gue dá mba
dá mamp'a ram hma guep_u him mi
fāpa rá thuhu ra Cristo. Ngue hin
dá nde dá mba b_u ja yá 'bēfi u mi'da
bi mbēn'na ra Cristo. ²¹ Pē dá ōt'ā
tengu bi mam b_u ja rá t'ohni, ngue
i ēna:

Nu'ū 'da gue njām'b_u mi sifi pē nuya
da bāh ya.

Ne nu'ū 'da njām'b_u mi ōde da zōni
da bādi nanguē rá 'yu Oja_u.

*Im bēni da mba b_u Roma a ra
Pablo*

²² Ne janangue'a him 'bexque
bi zā dá mba b_u guí 'b_uhmb_u.
Nguetho guexta'a mi ja ma 'bēfi ua
bí ja ra xēqui ua nán jongua. ²³ Pē
nuya ya nte mi ja ua ma 'bēfi ya. Ne
x_un ngu y_u nidi mín nde xcā mba
b_u guí 'b_uhmb_u b_u Roma. ²⁴ Ne mí
ts'ūtho ya ga mbab_u ga zēngua ah_u
ne dam 'b_uhmb_u b_u 'da y_u pa. Ne
nu'b_u dá thop_u España, da zā dan
hy_umh_u ts'ū b_u ja ra 'yu ní mba
b_u. ²⁵ Pē 'bē ga mba b_u Jerusalén,
ne ga dá b_u a ra mbēti dí mbāx u y_u
'yēc'yēi bí 'b_upa. ²⁶ Nguetho bi bēn
u y_u cu bí 'b_upa Macedonia nep_u
Acaya ngue da mbāx'i ts'ū y_u hyoya
'yēc'yēi bí 'b_upa Jerusalén, ngue ga
hāx 'b_u dá mba b_u. ²⁷ Ne gue'a
bí zānni da 'yōt'ū hing y_u judío,
nguetho in nde di co'ts'a ra mate bi
t'ōrpe. Nguetho bi gomhb_u rán jāpi
Oja_u u hing y_u judío u y_u judío gue
yá mi 'yēc'yēih_u 'b_upa Jerusalén.
Janangue'a nde da mbēnbi ts'ū ra
mbēti u. ²⁸ Ne nu'b_u ya dá dā a 'bē'a
bi 'bēhni, ja ga mba b_u Roma ga
nu ah_u b_u, ne ga thocā b_u España

bəya. ²⁹ Nε nu'bu dá sɔngä bu guí 'bəhmbu, dí pácä da 'yɛnscahu rán japi xən ngu a ra Cristo nangué dí pəhmbu rām hma. ³⁰ Ma zi cu ahə 'yɔrcahu ts'u ra mate ɛmmɛ guí 'yäfə rām fäts'i Oja nanguécä, nangué 'dat'a ma Hmuhu ra Jesucristo nε nangué rá Hogandəhi Oja bi jajə dan huɛjə. ³¹ Dami xihmbu Oja da yanguí nangué u hing yə 'yɛc'yɛi bu ra häi Judea, guet'a ra xɛqui bu Jerusalén. Nε dami 'yäfə rá mate Oja nangué u yə cu bí 'bupə Jerusalén, ngue da hyəmanho a ra mbeti ga hax bu ga unni, ngue bi mbɛn'ndə hing yə judío bu Macedonia nɛpə Acaya, ngue'u yá cu. ³² Nε nu'bu da nde Oja dan johyagä 'bu dá mbagä bu, dan säya ts'u bu guí 'bəhmbu. ³³ Nε nu Oja nzäi i hurpa rá mbəi n'da, pɛ nε ahə da hyut'a ni mbəihə. Nε hɔnt'a gam bɛmhbu a ya.

16

Nu ra Pablo i penba ran zengua yə amigo

¹ Nuna man juhə ra Febe, mi ts'ətho da mba bu guí 'bəhmbu ya nε di zengua ahə na. Nuna, rá 'bɛfi im fäxte ram peti bu Cencia. ² Nε dami simanhohə na, nangué rá thuhu ma Hmuhu, ngue nuju dyə 'yɛc'yɛihə gue'a man sähə ga ɔthə. Nε dami fäxhə 'bɛ'a gätho ní 'bɛfi da 'yɔt'a ra Febe, nguetho guese bi mbäx u xən ngu mi'da, necä bi mbäxqui. ³ Dami zenguagui ts'u bu ra Priscila, nε ra Aquila rá ndə, ma mimbɛfihe nangué rá 'bɛfi ra Cristo Jesús. ⁴ Nε nugä 'bu mi t'ɛna xtä thogä, nε u mi t'ɛna xtä tho u 'bu mí yängä 'bu n'dandj. Gue'a ná undä ra jamadi Oja nangué u. Pɛ hinga hɔngdä pɛ nε u gätho yám peti yə 'yɛc'yɛi ngue hing yə judío, 'da xna undähe ra jamadi Oja nangué u. ⁵ Nε dami zenguagui ts'u u gätho dim peti bu rá nguse ra Aquila. Nε'a ma amigogä ra

Epeneto dami zenguagui ts'u bu a. Nu'a ra mbədi 'yɛc'yɛi bu ja ra häi Acaya a. ⁶ Nε'a ra María, dami zenguagui ts'u bu. Nu'a ɛmmɛ xən ngu ra 'bɛfi bi 'yɔt'e nangué ahə. ⁷ Nε a ra Andrónico nε ra Junias ma mijudíohe, nε 'darbu dá sähe ran unbi. Nu'u gätho yá 'bäihə ra Cristo i numanho u, nε m'bet'o bi 'yɛc'yɛi ra Cristo u xinda guecä. ⁸ Nε a ra Amplias dami zenguagui ts'u bu. Dadí huɛcä a nangué rá thuhu ra Hmu. ⁹ Nε dami zenguagui ts'u bu ra Urbano, ma mimbɛfi'be nangué ra Cristo, nε ra Estaquis ngue dadí huɛqui. ¹⁰ Nε a ra Apeles dami zenguagui ts'u bu. Nu'a ɛmmɛ bi ts'ä rá t'ɛc'yɛi, nε bi bəmanho. Nε u 'bupə ja rá ngu ra Aristóbulo dami zenguagui ts'u bu. ¹¹ Nε a ra Herodión ma mijudío'be, nε u 'bupə ja rá ngu ra Narciso, gue nu yə 'yɛc'yɛi 'bupə, dami zenguagui ts'u bu. ¹² Nε a ra Trifena nε ra Trifosa dim pɛfi nangué ra Hmu, gätho dami zenguagui ts'u bu. Nε a ra Pérsida mahuɛqui a, nε a xən ngu ra 'bɛfi bi 'yɔt'e nangué ra Hmu. ¹³ Nε dami zenguagui ts'u a ra Rufo, an thahni da 'yɔrpa rá 'bɛfi ra Hmu, nε a rá mbe tengu'bu ma mbegä a. ¹⁴ Nε a ra Asíncrito, nε ra Flegonte, nε ra Hermas, nε ra Patrobas, nε ra Hermes, nε u yən 'yohə bí 'bəhmbu u, dami zenguagui ts'u bu. ¹⁵ Nε a ra Filólogo, nε ra Julia, nε ra Nereo nε a rán ju a, nε'a ra Olimpás, nε'u gätho mi'da yə 'yɛc'yɛi bí 'bupə. ¹⁶ Nε damín zenguahə n'da ngu n'da ahə nangué ran huɛcate. Nε gätho yám peti yə 'yɛc'yɛi ja ua i pən'nahə ran zengua.

N'da ran zofo rán zɛgui bi man ra Pablo

¹⁷ Pɛ dí xi ahə ma zi cu ahə, damim fäsehə nangué u to'o in nde di hec'ahə gue di 'uec'ahə nangué a ra hogamhə gán xānbahə. Pɛ hin guí 'yārbahə ra güənda u. ¹⁸ Nε nu'u yə 'yət'ate, hingui ɔrpa rá 'bɛfi

ma Hmuh_u ra Jesucristo _u. Nε i hāte thoho nangue εmmε x_un ho 'bε'a mma nε i sixmanho ah_u. Pε i hārpa yú mb_ui _u 'da hingui pādi dim fāse. Nε gue'_u yú 'bεfi zεhe i øt'_u. ¹⁹ Pε nu'_u mi'da gātho i pādi hin guí festah_u rām hman Ojā. Janangue'a i hu ma mb_uigā. Pε dadí hεc'a thohoh_u ngue'a dín nde ah_u gui pāhmb_u gātho 'bε'a x_un ho, pε nu'a hingui ho hin dín nde ah_u gui pāhmb_u a. ²⁰ Nε nu Ojā ngue'a nzāi di hoc ra s_ui, nu'a di ja ah_u 'dahmantho gui 'yεth_u b_u hāi ra zīthu nangue _u to in nde di hec'ah_u. Janangue'a gui comhb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo. Nε hønt'a gam bεmh_u a ya. ²¹ Nuna ra Timoteo i pen'nah_u ran zεngua, ma mimbefi'be na. Nehna ra Licio nehna ra Jasón, nehna ra Sosípater, ma mijudíohe ya, gātho i pen'nah_u ran zεngua. ²² Nugā dí Terciogā rá 'yosøcuagā ra Pablo, dí o't'ā ra søcuā ja ua, dadí zεngua ah_u nangue ma Hmuh_u. ²³ Nehna ra Gayo, i pen'nah_u ran zεngua, nuna di sāyagui ua rá ngu drā Pablogā, nε _u gātho y_u 'yεc'yεi di sāyabi ua rá ngu. Nehna ra Erasto i ja rá 'bεfi i hax ra mbeti ua ja ra hnini, nehna man 'yoh_uh_u ra Cuarto, gātho i pen'nah_u ran zεngua. ²⁴ Dami comhb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo gue gātho ah_u.

Hønt'a Ojā ga εspah_u gātho y_u pa mazqi

²⁵ Zāi ga εspah_u Ojā, nu'a i ja rá ts'edi di zet'a ni t'εc'yεih_u 'b_u guím bεmh_u ran ho ma'da'yo ngue 'bε'a bi 'yøt' ra Jesucristo, tengu dím mangā. Nguetho nuya i si ah_u ram hma ngue maya'b_u thoho him mí fādi. ²⁶ Pε nuya i pa mhman ya, nε i sifi gātho y_u jā'i høn_ub_u go hap_u i 'b_ui gātho ra ximhāi. Nε nu'a ram hma i hman ya, guet'_u yām hman _u yú pøngahyā Ojā maya'b_u. Nε i hman ya nangue rán t'ēdi Ojā gue i 'b_ui mazqi, in ndepe gātho y_u jā'i da

'yεc'yεi ra hogamhma. ²⁷ Emmε x_un ho rá 'yu Ojā bi 'daj_u, janangue'a ga εspah_u Ojā gātho y_u pa mazqi nangue ga εspah_u ra Jesucristo. Nε hønt'a dí xi ah_u ya.

1 CORINTIOS

Ná n'da ra sɔcuá bi

'yɔrba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ja ra dɔhnini

Corinto

Ran zɛngua

¹ Ma zi cu ahɥ guí 'bɥhmbɥ bɥ ra dɔhnini Corinto, dí ɔt'ahɥ ra sɔcuá i jaua. Dí zɛngua ahɥ gátho gyɥ 'yɛc'yɛihɥ Ojá. Nɛ nugá drá Pablogá, bi huangá Ojá, nɛ rá pähá zɛhɛ bi xiqui gam mangá rám hman ra Jesucristo hɔnbɥ go hapɥ. Nɛ'a man 'yohɥhɥ ra Sóstenes dí 'bɥ'be ua, di zɛngua ahɥ. ² Nu'a ra Cristo Jesús bi 'uec'a ni mbɥihɥ bɥ ja ra ts'oqui. Nɛ bi zon'nahɥ guí 'yɔrpahɥ rá 'bɛfi Ojá. Nɛ tengu'bɥ 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ɥ mi'da to'o gátho i thɔnde ma Hmuhɥ ra Jesucristo, ngue n'dat'a ra Hmu dí comhbɥ ɥ. ³ Nɛ dí äpä Ojá ma Tahɥ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo ngue di 'da ahɥ yán japi, nɛ'a rán johya guí hyɔmhɥ a.

Bi dɪn yán japi Ojá nguetho i 'bɥhmbɥ ra Cristo

⁴ Bi 'da ahɥ yán japi Ojá nguetho 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ra Cristo Jesús. Gue'a ná undá ra jamadi Ojá a ya. ⁵ Nɛ nte di 'bɛpɥ ja nim petihɥ, nguetho 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ra Cristo. Pɛ gá i ja ahɥ ran 'yomfɛni da zä guí pɔhmbɥ xɛn ho a ya, nɛ da zä guim mamhbɥ xɛn ho rá 'bɛfi Ojá ya. ⁶ Nɛ gue'a rám hman ra Cristo gá hyɔmhɥ, gue'a gni bɔmanhohɥ a ya. ⁷ Janangue'a i juadi xɛn ho rá ts'edi bi 'da ahɥ Ojá nangue rá 'bɛfi guí ɔthɥ gátho gni tɔmhɥ dí 'yɛh mahɔn'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁸ Nɛ di ja ahɥ Ojá gan zɔmhɥ bɥ gue'bɥ go rán zɛgui yɥ pa, janangue'a nte ma ts'oqui da dɪn'nahɥ 'bɥ bá peng ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁹ Nguetho dí pɔhmbɥ

nzäi di jɔ'ts'a im man Ojá, nɛ guesɛ Ojá bi zoncahɥ dam 'bɥhmbɥ rá Ts'unt'ɥ ma Hmuhɥ ra Jesucristo.

Bin sɥh yɥ 'yɛc'yɛi

¹⁰ Dí äcä ra mate n'dat'a guim bɛmhɥ, nguetho guí tɛnhɥ a ma Hmuhɥ ra Jesucristo. Nɛ 'yo guidín hejɥ, pɛ jatho n'datho guim bɛmhɥ nɛ n'dat'a guí 'yɔthɥ. ¹¹ Gue'a dí xi ahɥ a, ma zi cu ahɥ, nguetho bi xicä 'da yɥ cu ngue yá menguhɥ ra Cloé, bi xiqui 'bɛ'a guí ɔthɥ. ¹² Nguetho guí ɛmhɥ 'da ahɥ guí tɛngahɥ, nɛ ɛn'i 'da tɛn ra Apolo, nɛ ɛm mi'da tɛn ra Pedro, nɛ ɛm mi'da ngue tɛn'na ra Cristo. ¹³ Pɛ ha guim bɛmhɥ gá xɛmhɥ ra Cristo. O xigá ha dá tugá bɥ ja ra pont'i nangue ahɥ. Uague guim bɛmhɥ ngue gán xixyáhɥ nangue ma thuhugá. ¹⁴ Pɛ jamadi Ojá ngue njo'o to dá xixyá ahɥ, hɔnt'a ra Crispo nɛ ra Gayo. ¹⁵ N'damhma njon da zä da ma bin xixyá nangue ma thuhugá. ¹⁶ Nɛ hɔnt'ɥ gátho 'bɥpɥ rá ngu ra Estéfano dá xixyábi. Pɛ hin dím bɛngá 'bɥ 'bo'o xcamá xixyábi mi'da, uague hɔnt'ɥ. ¹⁷ Nguetho hinga gue'a ra 'bɛfi bi xicä ra Cristo ga ɔt' ran xixyá, pɛ bi xiqui gam mangá ran ho ma'da'yo. Pɛ nu'bɥ dím mangá a, pɛ hin dí yá tengu bɥ na yá yɥm bɔmhyá, nguetho hɔnt'a dí honi da bɔh yɥ jɔ'i ma ts'oquihɥ í du ra Cristo bɥ ja ra pont'i. Janangue'a din ja ra ts'edi ram hma di hocpa yá ts'oqui ɥ.

Gue'a ra Cristo ní 'dajɥ ran 'yomfɛni Ojá

¹⁸ Pɛ nu'a ram hma ngue ra Cristo bi du bɥ ja ra pont'i, ɛmbi nte ní mbatho ɥ ní mba bɥ ja ran ɔnbi mazäi. Pɛ nujɥ ná mbähá bɥ ja ra temazäi, dí pɔhmbɥ gue'a ram hma ní zinjɥ Ojá ngue bi du ra Cristo bɥ ja ra pont'i, bi hoga ma ts'oquihɥ. ¹⁹ Nɛ i ɛm bɥ rá t'ohni Ojá:

Ga uti ngue nte ní mbatho ʘ im ma
jase yán 'yomfɛni,

nɛ ga hɛpa yú ts'edi zɛhɛ yʘ ja'i, ga
ɛm bʘ ma'ueni, bi 'yɛn Ojɔ.

²⁰ Nguetho bi zán Ojɔ hin te ní
mbat ʘ to'o ɛna jase yán 'yomfɛni,
nɛ'ʘ ɛmmɛ bin xásɛ yám hmanɛ yʘ
ja'i, nɛ'ʘ ɛna pɔdi da dɔh yám hma.
Nguetho hingui sá da yán a n'da ʘ
nangue yám hman ʘ. ²¹ Nɛ bi bɛnsɛ
Ojɔ, bi zán baya ngue hin dí bɔ Ojɔ
n'da ʘ yán 'yomfɛnisɛ. Pɛ bi zánni da
yán ʘ to da hyán'a rám hma nangue
ra Cristo bi du, madague'bʘ t'ɛmbi
nte ní mbatho. ²² Nguetho nu ma
mijudíohe im bɛni gue'ʘ yán t'ɔt'e
mixte da nu 'bʘ gue'a n'da ram
hma ngue majuani. Nɛ nu'ʘ da ni
mɛnguhʘ ngue hing yʘ judío ahʘ
nzai i honɛ n'da ram hma ngue i
ɛmb zɛhɛ majuani. ²³ Pɛ nu'a ram
hma dímb mamhbʘ ngue bi du bʘ
ja ra pont'i ra Cristo, njonguin nu-
manhosɛ a. Nɛ'ʘ yʘ judío i san tho
'bʘ i sifi, nɛ'ʘ hing yʘ judío i ɛmbi
nte ní mbatho 'bʘ i sifi. ²⁴ Pɛ nuʘ
ngue bi zoncahʘ Ojɔ, madague'bʘ
dyʘ judíohe ogue hin dyʘ judíohe,
pɛ n'dat'a dí pɔhmbʘ i ja rá ts'edi Ojɔ
di hoga ma ts'oquihʘ nangue'a ra
Cristo bi du. Janangue'a bi nɛqui
ɛmmɛ xán ndoho rán 'yomfɛni Ojɔ.
²⁵ Nɛ nuna ra 'yu bi zán Ojɔ, pɛ
man'da di muui na, madague'bʘ
t'ɛmbi hin te ní mbatho, xinda
gue'ʘ yú 'yusɛ bi zán zɛhɛ yʘ ja'i.
Ngue gue'a í t'ɛmbi hin'yʘ rá ts'edi
Ojɔ a, ngue bi du ra Cristo, pɛ
man'da xán ngu bʘ ní nɛqui a,
xinda gue'ʘ gátho yán t'ɔt'e zɛhɛ yʘ
ja'i. ²⁶ Ma zi cu ahʘ ngue bi zoncahʘ
Ojɔ, gam bɛmhbmʘ hague dín jahʘ bʘ
na nuʘ ra ximhái, ngue xán nguʘ
dyʘ 'yambuihʘ, nɛ xán nguʘ hin'yʘ
ma ts'edihʘ, nɛ xán nguʘ ngue bin
hyoya ma tahʘ. ²⁷ Pɛ bi huan Ojɔ
ʘ t'ɛmbi yʘ 'yambui, n'damhma da
mbɛ'ts' yú sá ʘ i jase yán 'yomfɛni.
Pɛ gue'a í huan Ojɔ ʘ hin'yʘ yú ts'edi
bʘ na nu ra ximhái, janangue'a da

mbɛ'ts' yú sá ʘ i jase yú ts'edi. ²⁸ Nɛ
bi huan Ojɔ ʘ nte di muui bʘ na nu
ra ximhái, nɛ'ʘ to'o i pa nts'ani, pɛ
man'da in numanho Ojɔ ʘ, nɛ gue'a
dí 'bɛrpa yú ts'edi ʘ to'o ɛna i ja sɛ
yán t'ɛdi. ²⁹ Janangue'a njon di jap
Ojɔ dín 'yɛzɛhɛ. ³⁰ Nɛ bi jajʘ Ojɔ
'darpʘ dám 'bʘhmbʘ ra Cristo Jesús,
nɛ gue'a ní 'dajʘ ran 'yomfɛni Ojɔ a,
nɛ nangue'a ra Cristo ní zimanhojʘ
Ojɔ, nɛ gue'a í 'yɔrcahʘ Ojɔ ngue yú
t'ʘhni gahʘ a, nɛ gue'a ní yánjʘ bʘ
ja ran ts'o. ³¹ Nguetho i mam bʘ
ja rá t'ohni Ojɔ, hin'yʘ 'bɛ'a man'da
ran ho da zá da man'a n'da, hinda
hɔnt'a ran ho bi 'yɔrpa Ojɔ.

2

*Hɔnt'a ram hma 'bɛ'a í du ra
Cristo i ja rá ts'edi*

¹ Ma zi cu ahʘ, nu'bʘ má mbagá
bʘ guí 'bʘhmbʘ, ngue dá xi ahʘ
rám hman Ojɔ majuani, pɛ hin
dá huan thohogá yám hma guepʘ
da numanhogá ra ximhái, nɛ hin
te dá ma nangue man 'yomfɛnisɛ.
² Nɛ nu'bʘ má bɛni ga mba bʘ guí
'bʘhmbʘ, pɛ dá bɛni hɔnt'a ga xi
ahʘ 'bɛ'a ín ʘnba ra Jesucristo 'bʘ
mí du bʘ ja ra pont'i. ³ Nɛ nu'bʘ
mám 'bʘhmbʘ bʘ, dá ɔt'á hin'yʘ ma
ts'edi, nguetho dá su Ojɔ hin da nu-
manho 'bʘ xcá uáspa mam hmanɛ,
nɛ dá fet'i. ⁴ Nɛ nu'bʘ mán yáhu
bʘ ngue dá xi ahʘ ram hma, hinga
gue'a mam hmanɛ ngue mahotho
bi pát a ni mbuihʘ, pɛ hɔnt'a rá ts'edi
rá Hogandɔhi Ojɔ bi zá bi hoc a ni
mbuihʘ. ⁵ Janangue'a hinga gue'ʘ
yán 'yomfɛni 'da yán 'yohʘ bi ja ahʘ
gá 'yɛc'yɛihʘ Ojɔ, pɛ hɔnt'a rá ts'edi
zɛhɛ Ojɔ bi ja ahʘ gá 'yɛc'yɛihʘ.

Rá Hogandɔhi di japi dí fq Ojɔ

⁶ Pɛ nu'a ram hma dímb mamhbʘ
nangue ra Cristo, go i pɔ ʘ xán
ho yú t'ɛc'yɛi, ngue ran 'yomfɛni
majuani a. Nɛ hinga gue'a rán
'yomfɛni ra ximhái bi bɔ ʘ xán ho
yú t'ɛc'yɛi, xinga gue'ʘ yám hmanɛ
ʘ yú ngarpi ra ximhái, nɛ nu'ʘ mí

ts'utho di 'beh yá ts'edi. ⁷ Pɛ nu ran 'yomfɛni díim mamhbɛ him mám fadi, pɛgue urcahɛ Oja ya, nangue ra Cristo mi sanni da yanjɛ 'bɛ him mani 'yot' ra ximhái, nɛ da zixcahɛ bɛ mahɛts'i ní comhbɛ rán ho baya.

⁸ Pɛ xinga n'da ɛ i ɛna jase yá ts'edi ua ja ra ximhái ngue i paɾpa rán 'yomfɛni Oja. Nu'bɛ xtám bɛ'u 'da, hin xtí cuarpɛ ja ra pont'i a ra Hmu mixte. ⁹ Pɛ tengu mán t'o't'i bɛ ja rá t'ohni Oja:

Hin da zã da bɛsɛ n'da a ran ho bi zãn Oja da 'yɔɾpa ɛ to'o hont'a Oja im bɛni,

nɛ njám'bɛ da zã da 'yɔsɛ n'da, nɛ njám'bɛ da zã da nuse n'da, bi 'yɛn rá t'ohni Oja.

¹⁰ Pɛ nuɛ dí paɾmbɛ a, nguetho bi xijɛ rá Hogandahi Oja. Nɛ nu rá Hogandahi Oja di ɛts'i xɛn ho bɛ ja rán 'yomfɛni Oja, nɛ gue'a i xijɛ a baya. ¹¹ Tengu yɛ ja'i hin jon da zã da bɛpa rá mbɛi rá mijá'iuui, pɛ hinda hont'a rá mbɛi zɛhɛ n'da i paɾdi. Nɛ in jabɛ Oja, njon da bɛpi 'bɛ'a mbɛni, pɛ hinda hont'a rá Hogandahi zɛhɛ i paɾdi. Nɛ di bɛngahɛ a. ¹² Nguetho bi 'dajɛ rá Hogandahi Oja, nɛ hinga gue'a rán 'yomfɛni ra ximhái, ngue in nde di bɛngahɛ rán 'yomfɛni Oja, nɛ gátho yá hogant'unni bi 'dajɛ nangue rá mate xɛn ndoho. ¹³ Pɛ nu'bɛ díim mamhbɛ rán 'yomfɛni Oja, pɛ hin dí uɛspahɛ yɛm hma nangue man 'yomfɛni sɛhɛ, pɛ hont'u yɛm hma bi xãngahɛ rá Hogandahi Oja, nɛ da zã dí xihmbɛ xɛn ho ɛ to'o bin t'un rá Hogandahi Oja. ¹⁴ Pɛ nu'a hingui 'bɛhmi rá Hogandahi Oja, hingui sã da hyani 'bɛ'a gátho i xãngahɛ rá Hogandahi Oja, nɛ ɛmbi rãm hman a n'da ra 'yambɛi. Nɛ njám'bɛ sã da badi, hinda hont'bɛ dim 'bɛhmi rá Hogandahi Oja. ¹⁵ Pɛ nu'a ra ja'i ngue 'bɛhmi rá Hogandahi Oja da zã da badi 'bɛ'a nam bɔn'a 'bɛ'a gã i ja, ngue nda'a da numanho nɛ nda'a hin da numanho. Pɛ nu'a hing ra 'yɛc'yɛi hin da zã da bɛpa

yán 'yomfɛni ɛ yɛ 'yɛc'yɛi. ¹⁶ Njon da 'yɛnsɛ da bɛpa rán 'yomfɛni Oja ra Hmu, njo'o da xifi xɛn ho 'bɛ'a da 'yot' Oja. Pɛ nuɛ dí comhbɛ a rán 'yomfɛni a ra Cristo.

3

I comhbɛ Oja rá 'bɛfi ɛ yá mbɛfi

¹ Ma zi cu ahɛ, nu'bɛ mám 'bɛhmbɛ bɛ him bi zã dá xi ahɛ ɛ xɛn hɛi tengu i si ɛ in 'youi xɛn ho rá Hogandahi Oja. Pɛ dá xi ahɛ tengu'bɛ gmí 'yothohɛ ua ja ra ximhái, uague tengu'bɛ ja gním 'bɛhmbɛ nangue ra Cristo. ² Pɛ dá xi ahɛ a hingui hɛi tengu'bɛ ra xi'ba thoho dá 'da ahɛ, nguetho tengu'bɛ hin ní zã gui sihɛ xɛn ho ra hmɛ. Nɛ ngutho ya, guexta'a hont'a ra xi'ba da zã gdín sihmɛhɛ. ³ Nguetho hin guín zac ní mbɛihɛ. Nɛ guín nde gam mixte zɛhɛhɛ, jananjabɛ gadín sɛhmbɛ. Pɛ ha hin guí ɔthɛ tengu'bɛ gyɛ ja'i thohohɛ ua ja ra ximhái. ⁴ Nguetho guím mamhbɛ to'o guí tɛnhɛ, nɛ 'da'ahɛ guí ɛmhɛ guí tɛngahɛ, nɛ mi'da ɛna tɛn ra Apolo. Pɛ gue'a gní 'yothɛ tengu'bɛ gyɛ ja'i thohohɛ. ⁵ 'Bɛ'a dadí mu'be a ra Apolo. Ha hin guí paɾmbɛ ngue yá mbɛfi thoho gã'be Oja, ngue dá fãxa'be gã 'yɛc'yɛihɛ ra Hmu, nangue ra 'bɛfi bin 'dac'be n'da ngu n'da gã'be. ⁶ Nugã dá tuh ra hmudã bɛ, nɛ nu'a ra Apolo bi uapi, pɛ nu'a Oja bi japi bin te nɛ bi bɔx ɛ yɛ hmudã. ⁷ Janangue'a hin'yɛ rá ts'edi a bi duh ra hmudã, xinga gue'a bi uapi, pɛ hont'a Oja i ja rá ts'edi ngue bi japi bin te yɛ hmudã a. ⁸ Nɛ nugã dí comhma'bɛfi'be a ra Apolo, nɛ nugã dá tuhu, nɛ nu'a ra Apolo bi uapi. Nɛ di 'dac'be Oja 'bɛ'a in nde di 'dac'be nangue ra 'bɛfi dá ɔt'be n'da ngu n'da gã'be. ⁹ Nɛsɛ Oja dí comhbe rá 'bɛfi. Nɛ nu'ahɛ tengu'bɛ yá huqhi ahɛ Oja ngue bi thuhu.

Nε nu'ah_u tengu'b_u n'da ra ngu ngue i h_o a Oj_a. ¹⁰ Nε nug_a tengu'b_u n'da dr_a ngurpaga_o nangue r_a mate zeh_e Oj_a, ngue d_a f_a'mi x_un ho y_a guanguj_ado a ra ngu. Nε nu man'da pε di thoqui dim pεp_u ja a ra ngu. Pε n'da ngu n'da ra mbefi 'b_u dim pεp_u ja a ra ngu, pε i jatho dim pεfi x_un ho. ¹¹ Nε njon da z_a di p_arpa a r_a guanguj_ado ra ngu, nε h_ont'a ra Jesucristo ngue r_a guangu n'da r_a ngu Oj_a. ¹² Pε nu' u to'o di thoc'a ra ngu, s_a da huahni x_un ho 'be'a da japi. X_un ho 'b_u x_otho y_u do d_i f_o't'a ra ngu, nε nu r_a 'bet'e, x_otho y_u t'egui u. Pε 'bo'o im b_eni d_i f_o't' y_u za, o gue y_u 'yox'yo, nε 'bo'o im b_eni d_i mbet' y_u paxi. ¹³ Nε nu y_a 'befi n'da ngu n'da y_u 'yεc'yεi da hnu hangu nangu di muui 'b_u bi z_on ra pa din ja ran ju_anbi. Nguetho da z_on ra pa da ts'_a nangue ra sibi, nε da f_ah p_uya gue'b_u x_un ho bi 'y_ot r_a 'befi n'da ngu n'da y_u 'yεc'yεi. ¹⁴ Nε nu'b_u n'da ra mbefi bi hy_at' ra sibi a r_a ngu bi hy_oe, da d_ah r_an z_abi b_uya. ¹⁵ Pε nu'b_u bin z_o a ra ngu bi hy_oe, nε nte da d_ah r_an z_abi b_uya nangue r_a 'befi bi 'y_ot'e. Nε maguep_u hin xt_am bongui, tengu u 'da bi 'da 'b_u m_in z_o y_a ngu. ¹⁶ Pε ha hin gu_i p_ahmb_u ngue gue ah_u y_a ngu ah_u Oj_a, nε nu r_a Hogand_ahi Oj_a i 'b_up_u mbo ni mb_ui_u. ¹⁷ Nε nu'a to'o da 'yεna di ts'onba r_a ngu Oj_a, εmme x_un ngu y_un unbi da 'y_orpa Oj_a. Nguetho nu r_a ngu Oj_a x_un nd_axqui a, nε guesε ah_u r_a ngu ah_u Oj_a. ¹⁸ Nε hin da z_a gui thoqui gan hy_azeh_eh_u ngue guim bεmh_u jase nin 'yomfεni_u. Pε jatho gam pumbεni_u a guim bεnsh_u, janangue'a da z_a gui t_imh_u a nju_antho ran 'yomfεni x_un ho. ¹⁹ Pε nu r_an 'yomfεni ra ximh_ai nte di muui b_u na nu Oj_a. Nε gue'a m_an t'o't'i b_u r_am hman a, ngue nu'a n_in 'yomfεnise n'da 'b_u i εna dim mixte, pε di jap Oj_a dim 'bese b_u n'da b_uya. ²⁰ Nε man'da bi man

ram hma, ngue nu'a to'o εna jase y_an 'yomfεni, pε go i p_a a ra Hmu ngue nte di muui u y_an 'yomfεni. ²¹ Janangue'a hin guim bεmh_u man'da di muui n'da ra j_a'i. Pε Oj_a bi 'da ah_u g_atho ni ngurpih_u ngue da mb_ax ah_u. Nε g_atho u i jaua ja ra ximh_ai nε'u 'be'a g_a i 'b_ui, nε bi z_an Oj_a di zε ah_u u. ²² Nec_a ngue dr_a Pablog_a d_i f_ax ah_u, nε ra Apolo, nε ra Pedro. Pε nε'a 'be'a g_atho d_in nuh_u ua ja ra ximh_ai i f_axcah_u ga p_ahmb_u Oj_a, nε ra te i f_axcah_u, nε ran d_ate, nε ra pa i jab_u ya, nε ra pa ba εhe. Nε janangue'a g_atho ni mbeti_uh_u. ²³ Nguetho y_a mbeti ah_u ra Cristo nε nu ra Cristo r_a mbeti Oj_a a.

4

Y_a 'befi i øt' y_a 'b_ai_u ra Cristo

¹ Pε nug_a nε ra Apolo, nε jatho guim bεmh_u ngue y_a 'yεhe g_a'be ra Cristo, bin 'dac'be ra 'befi ngue ga xi a'be r_am hman Oj_a him m_am f_adi. ² Pε damim bεmh_u, n'da ra 'yεhe tho_o 'b_u bin t'un ra 'befi, i jats'edi tho di j_a'ts'a sifi. ³ Pε hin d_i urp_a a ra g_uenda a guim bεmh_u, ximangutho u m_i'da y_a j_a'i εngui hin d_i j_a'ts'i. Nε x_inga guec_a i s_a ga p_ase 'b_u d_i j_a'ts'i uague hin'na. ⁴ Pε nu ma mb_uig_a d_im b_eni hin d_a soh ma 'befi. Pε madague'b_u ngub_u d_im bεnse, pε jatho ga t_o'mi gue'b_u go da nuse Oj_a 'be'a d_a øt'_a. ⁵ Pε hin go m'bet'o gui 'yεmf_u hingui ho bi 'y_ot'a n'da. Pε 'be gui t_omh_u ba εh ra Hmu, nε g_atho di nequi b_uya 'be'a mim bεmh_u mbo ma mb_ui_u n'da ngu n'daj_u. Nε di un Oj_a b_uya 'be'a r_an s_aui a bi 'y_ot'a n'da ngu n'da ra 'yεc'yεi. ⁶ Nu ram hma d_i xi ah_u, ma zi cu ah_u, nanguec_a'be ra Apolo, pε n'da ran zofo ngue hin da donts'i 'be'a gui 'y_oth_u. Nε him man guim bεmh_u i ja r_a ts'edi n'da ra x_anbate, nε x_in guim bεmh_u n'datho x_un ho xinda gue'u m_i'da. Janangue'a hin gui thoqui gan 'yεxh_u. ⁷ Pε to'o

bi ja ahꞰ ngue xꞰn ho ahꞰ xinda gue'Ʞ mi'da. Gátho 'be'a i ja ahꞰ bi 'da ahꞰ OjꞰ. NꞰ nu'bꞰ guí pꞰhmbꞰ bin 'da'adahꞰ 'be'a gá i ja ahꞰ, pꞰ hanja gnán 'yꞰꞰehꞰ, tengu'bꞰ gá tꞰnshꞰ a ran ho i ja ahꞰ. ⁸ PꞰ guí øthꞰ tengu'bꞰ gám hmusehꞰ, ngue hin te guidí 'behmbꞰ, nꞰ tengu'bꞰ ya bin 'da a ni ts'edihꞰ ngue guidí mandahꞰ gátho mi'da. PꞰ nuya tengu'bꞰ ya gá sogahꞰ. PꞰ hyøcta hmaha 'bꞰ xquí søni ngue xtín ja ni ts'edihꞰ, nguetho nꞰcáhe n'dat'a xtín 'dac ma ts'edihꞰ 'bꞰ. ⁹ PꞰ nugáhe ngue ma 'báihe ra Cristo, díim bꞰmhbe OjꞰ bi 'yørcáhe ngue i hnuháigahe xinda gue gátho mi'da. NꞰ tengu'bꞰ dyú ofádihe i pꞰts'i da thoje. NꞰ i pa ma unguigahe 'bꞰ i thengahe ra ximhá. NꞰ'Ʞ yám 'bꞰhni OjꞰ mahꞰts'i di hyonya thoho nangué 'be'a dí sáhe. ¹⁰ NꞰ nuje t'Ʞnje dyú 'yambúihe, nguetho dí tꞰnhde ra Cristo. PꞰ nu'ahꞰ xmmꞰ guí homhbꞰ da t'Ʞn ahꞰ i ja nin 'yomfꞰnihꞰ nguetho guí ɛna guí tꞰnhdꞰ ra Cristo. PꞰ nugáhe hin'yꞰ ma ts'edihꞰ bꞰ na hnuje, pꞰ nu bꞰ na hnu ahꞰ tengu'bꞰ xmmꞰ i ja ni ts'edihꞰ. NꞰ xmmꞰ i pa nt'ɛts'i ahꞰ, pꞰ nugáhe i pa nts'ani gáhe. ¹¹ NꞰ gátho yꞰ pa xꞰ thogui, nꞰ gátho yꞰ pa i jabꞰ ya, xmmꞰ dí sáhe ra thuhu, nꞰ ra tuthe, nꞰ dyú 'yáhehe, nꞰ pa m'be'migahe, nꞰ hin hapꞰ pøni i ja ma ngumhbꞰ. ¹² NꞰ xmmꞰ dí yáhmbe ngue dadím pꞰsehe nangué ma 'yꞰhe. NꞰ xmmꞰ i ts'anje, pꞰ man'da dí áfe rán japi OjꞰ nangué Ʞ i sante. NꞰ xmmꞰ pa ma ungui gahe, pꞰ mpáhá thoho dí háthe 'be'a i t'ørcahe. ¹³ NꞰ di c'aman'uje, pꞰ man'da dín zomanhohe. NꞰ ngutho yꞰ pa jabꞰ ya, i t'ørcahe tengu'bꞰ dyú ngoháihe ra ximhá ngue hin'yꞰ 'be'a dadí muje. ¹⁴ PꞰ hin dín nde ahꞰ guí pꞰts' ni sáhu nanguéhna dí xi ahꞰ. PꞰ dadí 'da ahꞰ n'da ran zofo, nguetho tengu'bꞰ ma t'uhni ahꞰ xmmꞰ dadí huɛc'ahꞰ. ¹⁵ PꞰ madague'bꞰ xquín

nuhꞰ 'det'a mahuáhi ni ngꞰrpihꞰ i xán'nahꞰ nangué ra Cristo, pꞰ hønt'a n'datho ni tahꞰ i 'bái, ngue guecá, nguetho rá mbádi thoho dá xi ahꞰ nangué ra Cristo, jananjabꞰ gá 'yꞰc'yꞰihꞰ búya. ¹⁶ Janangué'a dí á'ahꞰ ra mate ngue gui 'yøthꞰ tengu dí øt'a. ¹⁷ NꞰ gue'a dá pꞰhndá bꞰ ra Timoteo, ngue di zꞰ ahꞰ. NꞰ nu'a tengu'bꞰ majuꞰni ma ts'ant'Ʞ ngue xmmꞰ dadí huɛqui, nꞰ di jꞰ'ts'i xꞰn ho, nguetho ɛc'yꞰi xꞰn ho a ra Hmu. NꞰ di bꞰn'nahꞰ ngue 'be'a dí øt'á ngue dí tꞰnni xꞰn ho ra Cristo Jesús. NꞰ ngutho díim mangá bꞰ hapꞰ gátho i ja yám peti yꞰ 'yꞰc'yꞰi. ¹⁸ Nu bꞰ guí 'búhmbꞰ, i 'bꞰpꞰ 'da im bꞰni jase yú ts'edi, im bꞰni ngue hin ga mba bꞰ. ¹⁹ PꞰ mi ts'utho ga mba bꞰ gan nu'ahꞰ 'bꞰ da nde OjꞰ. NꞰ ga pꞰdi to'o gátho i ɛna i jase yú ts'edi. NꞰ hinga hønt'Ʞ yám hma ga øts'e, pꞰ gan nu 'bꞰ majuꞰni i ja yú ts'edi nangué OjꞰ. ²⁰ Nguetho nu'bꞰ majuꞰni di manda OjꞰ bꞰ ja rá mbái n'da, hinga høntho da bádi din yꞰ xꞰn ho, pꞰ din ja ra ts'edi njuꞰntho. ²¹ Ha guín ndehꞰ ga fꞰmhyꞰ ahꞰ 'bꞰ dá mbagá bꞰ, uague guín nde ga huɛc'ahꞰ 'bꞰ dá søngá bꞰ.

5

Da thøn'a thi n'da ra 'yꞰc'yꞰi bi 'yøt'e tengu'bꞰ ran 'yomt'ɛni

¹ NꞰ dí øcá bin thꞰtui rá hømbe n'da ra cu. PꞰ n'da ran thꞰti gá 'yøthꞰ xmmꞰ xꞰn ts'otho, tengu'bꞰ ran 'yomt'ɛni. NꞰ njo'o to'o numanho tengu a, xínga gue'Ʞ yꞰ jꞰ'i hingui ɛc'yꞰi OjꞰ. ² NꞰ sá xmmꞰ guidín 'yꞰxhꞰ guí ɛmhꞰ nte guidí 'behmbꞰ. PꞰ xingui ts'Ʞ tu ni mbáihꞰ nangué 'be'a bi 'yøt'a. Hanja ngue hin guí hømhbꞰ thi a. ³ PꞰ madague'bꞰ njo'ogá bꞰ guí 'búhmbꞰ, pꞰ tengu'bꞰ 'darpꞰ dí 'búhmbꞰ, ngue dá sándá a ran unbi da nu a bi 'yøt' ra ts'oqui, tengu tho 'bꞰ ya dí 'bucá bꞰ. ⁴ PꞰ i jatho gátho gam petihꞰ nangué

rá thuhu ma Hmuh^u ra Jesucristo. Ne tengu thoho 'b^u nēcā dí 'b^ucā b^u, janangue'a dá 'da ah^u ran t'ēdi i ja ua. Pe gan 'yoh^u rān t'ēdi ma Hmuh^u ra Jesús. ⁵ Ne nu'a ran 'yoh^u, dami hyōmh^ub^u thi da bēnt'a ra zīthu, di ũnba rá ngōc'yēi, n'damhma da 'yāp rá punbi Ojā nangué rá ts'oqui. Ne da zā da yāp Ojā nangué rá mb^ui 'b^u bi zōn ra pa bá peng ra Hmu b^uya. ⁶ Pe hingui sá gan 'yēxh^u. Ha hin guí pāhmb^u n'da ram hma, ngue ts'ũtho ra íxi pē i sinni gātho ra jani. ⁷ Dami hyōmh^ub^u thi a ra nyo'ixi ngue ran ts'o guí 'b^uhmb^u di ts'on'na nim pēti^u. Janangue'a xtān ho ah^u, tengu ra thuhmē an t'ōt'e nangué ra jani ma'da'yo ngue nte ma íxi da mbē, i ts'i 'b^u ndābaxjua. Ne i jatho dan hoj^u, gue'a bi nde a ra Cristo 'b^u mim 'bōts'e zēhē bi hoga ma ts'oquih^u. Ne gue'a ra hmēpya mi u^u y^u jā'i 'b^u ndābaxjua mi pōxa n'da ra t'ũdē'yo. ⁸ Janangue'a thocpa thoho hōnt'a xēn ho ga ōth^u, ne hōnt'a ra 'yu majua^uni ga tēnh^u. Ne gue'a ra thuhmē a ngue hin'y^u ra íxi. Pe hin ga ōth^u tengu ra nyo'ixi, ngue 'bē'a gātho dín numanhosē nangué man 'yomfēnisēh^u, ne 'bē'a gātho mi'da xēn ts'o. ⁹ Pe nu ra sōcuā dá pēn'nah^u mam'bet'o, ne hin gá pāhmb^u 'bē'a dín nde xcá xi ah^u, ngue dá xi ah^u hin gan 'yoh^u n'da ra 'yomt'ēni. ¹⁰ Pe hin dí ēn ah^u him man zohmb^u u^u hinga na pādi, madague'b^u y^u 'yomt'ēni, ne y^u ziyate, ne y^u bē, ne'ũ thānde y^u hyāte ojā. Nguetho nu'b^u gui sothoh^u u^u, ne gui 'uehmb^u ua ja ra ximhāi 'b^u. Pe hinga gue'a dá xi ah^u a. ¹¹ Pe nu'a mi nde xcá xi ah^u, ngue hin guí 'yēm^uf^u ni cuh^u u^u 'da, ne xín gui comhb^u rá 'bēfi Ojā n'da 'b^u ēmbi ra cu 'b^u guexta'a ran 'yomt'ēni ōt'e o gue'b^u bin thātui a him mi sá xtín thātui, o ran ts'iyate, o i thānde y^u hyāte ojā, o ne'ũ y^u ũcuate, o gue ra ĩti, o gue ra bē. Pe

o guín 'yoh^u u^u tengu u^u, xínga 'darp^u gan sihmēh^u u^u. ¹²⁻¹³ Nguetho ni 'bēfi^u gui juānbah^u ni mi'yēc'yēih^u 'b^u ja nim pēti^u. Janangue'a guí hyōmh^ub^u thi a bi 'yōt' ra ts'oqui b^u guí 'b^uhmb^u. Pe nu'ũ hinga ná ēc'yēi, hingui sá ga juānbah^u u^u, hōnt'a Ojā di juānb^u u^u.

6

Sā dín hocpa zēhē y^u 'yēc'yēi

¹ Hanja gnín yāp zēhēh^u b^u 'b^uh ra zē'mi, nu'a hing ra 'yēc'yēi. Hanja hinga gue'ũ ni mi'yēc'yēih^u guí xihmb^u di hoc'ah^u. ² Ha hin guí pāhmb^u ngue ga juānbah^u ra ximhāi 'b^u rān zēgui y^u pa, nguetho yá t'ũhni gah^u Ojā. Hague má guet'ũ yān sūi dí ōth^u hin ga hoj^u, nguetho man'da hingui hēi dan hocpah^u. ³ Ne asta gue'ũ yām 'bēhni Ojā mahēts'i ga juānbah^u. Ha má guet'ũ yān junt'i dí ōzēhēh^u y^u pa i jab^u ya ngue hin da zā ga hoj^u. ⁴ Janangue'a nu'b^u ja n'da ran junt'i, pē hin ga xihmb^u n'da ra zē'mi, nguetho hin dí comh ma 'bēfi^u a. ⁵ Gue'a dí xi ah^u a, janangue'a jatho gui pēts' ni sāh^u 'bē'a guí ōth^u. Ha njo'o n'da ah^u i ja ts'ũ ran 'yomfēni ngue'a di hoc'ah^u nangué ran sūi guí ōth^u. ⁶ Ha i jatho da zix rá cu b^u 'b^uh ra zē'mi n'da ra 'yēc'yēi, ne hing ra 'yēc'yēi a ra zē'mi. ⁷ Ne nu'a gní 'yōth^u yān junt'i, ne gue'a gním 'bēhmb^u a. Hanja hin gní hyāth^u a ran ts'o i t'ōt'ah^u, ne hin guídí jaf^u da fē ah^u 'bē'a guí pēsh^u. ⁸ Hin guí hāth^u, nguetho guesē ah^u guí ōrpah^u ran ts'o ni cuh^u, ne guí pēf^u 'bē'a i pēts'i. ⁹ Pe ha hin guí pāhmb^u ngue hin da zā da yārp^u di manda Ojā n'da ra ts'om'bāi. Ne o sá guim bēmh^ub^u da zin Ojā u^u y^u 'yomt'ēni, o gue'ũ i thānde y^u hyāte ojā, o gue'ũ in nutonto yá xisu yá mim 'yoh^uh^u, o gue'ũ di 'yāsāba yá mim 'yoh^uh^u tengu'b^u ra xisu. ¹⁰ Ne hin da yārp^u di manda Ojā u^u y^u bē, o y^u ziyate, o y^u ĩti, o y^u ũcuate, o

yɛ nɛxmate. ¹¹ In jabɛ gá 'yøthɛ 'da ahɛ, pɛ bi mba m'be't'e ni ts'oquihɛ, nɛ guesɛ Ojɔ bi 'yøt'e yá t'ahni ahɛ. Nɛ bi hoc'ahɛ nangue a guí ɛc'yɛihɛ ra Hmu Jesús, nɛ nangue a guí 'bɛhmbɛ rá Hogandɔhi ma Ojɔhɛ.

Rá mbeti Ojɔ ma jɔ'ihɛ

¹² Majuɔni a ram hma ngue i ja man t'ɛdihɛ ga øthɛ 'bɛ'a gátho dín ndehɛ. Pɛ m'batho a da bɔmanho ga øthɛ. Majuɔni ngue i ja man t'ɛdihɛ ga øthɛ 'bɛ'a gátho dín ndehɛ. Pɛ hin gan nde ga øthɛ a da dɔcpa ma mbɛihɛ. ¹³ Nɛ majuɔni a ram hma nangue ran ts'ihmɛ, ngue nu'bɛ in ndehmɛ ma fohohɛ, dan sihmɛhɛ. Pɛ hin'yɛ 'bɛ'a man'da nts'anni nangue ma fohohɛ, nɛ da zɔn ra pa ngue da man Ojɔ him man dan sihmɛhɛ. Pɛ nu'bɛ in nde ran 'yomt'ɛni ma jɔ'ihɛ, hingui sá ga øthɛ a, nguetho nu ma jɔ'ihɛ bi zán Ojɔ dim 'bɛpɛ ra Hmu. ¹⁴ Nɛ da xox Ojɔ ma jɔ'ihɛ nangue rá ts'edi, tengu thoho a ra Cristo bi xox 'bɛ mi du. ¹⁵ Ha hin guí pɔhmbɛ ngue nu ma jɔ'ihɛ, gue'a rá jɔ'i ra Cristo a. Ha da zä ga hajɛ n'da xɛqui rá jɔ'i ra Cristo, ngue ga øt' ran 'yomt'ɛni, tengu'bɛ n'danjɔ'i tho ga øt'be n'da ra xisu ra 'yomt'ɛni. Pɛ hingui sá ga øthɛ tengu a. ¹⁶ Pɛ gue'a i øt' ra 'yomt'ɛni bɛ na nu Ojɔ, tengu bi mam bɛ ja rá t'ohni, ngue nu'ɛ mi yonjɔ'i, pɛgue bi 'yøt'e tengɛ'bɛ n'danjɔ'i tho bi gohi. ¹⁷ Pɛ nu'a ra jɔ'i 'bɛ in 'youi ra Cristo, tengu'bɛ n'danjɔ'i tho da 'yøt'ui. ¹⁸ Janangue'a da zä gui 'dahmbɛ bɛya nangue'a ran 'yomt'ɛni. Nguetho nu mi'da yɛ ts'oqui di ts'onba bɛ maxøts'e rá ngu Ojɔ, pɛ nu ran 'yomt'ɛni di ts'onba bɛ mbo rá ngu Ojɔ. ¹⁹ Ha hin guí pɔhmbɛ ngue nu ni jɔ'ihɛ rá ngusɛ rá Hogandɔhi Ojɔ a, nguetho 'bɛpɛ mbo ma jɔ'ihɛ a, gue'a bi 'dajɛ Ojɔ a. Nɛ nu ni jɔ'ihɛ hin ni mbeti zɛhɛhɛ a. ²⁰ Nguetho Ojɔ bi 'yøt'e rá mbeti ahɛ, nɛ tengu'bɛ

xɛm hmadi bi gut'i. Janangue'a ga ørpahɛ rá 'bɛfi Ojɔ nangue ma jɔ'ihɛ nɛ nangue ma mbɛihɛ.

7

Ran zofo nangue ran thɔti

¹ Pɛ nuya ga xi ahɛ a guí ängahɛ. Nɛ ya dí xi ahɛ ngue xɛn ho 'bɛ da zet'a n'da ran 'yohɛ, hin da hyon rá xisu. ² Pɛ ɛmmɛ xɛn ngu ran 'yomt'ɛni i ja. Janangue'a man'da xɛn ho 'bɛ dim 'bɛh rá xisu n'da ran 'yohɛ, nɛ dim 'bɛh rá ndø n'da ra xisu. ³ Nu ran 'yohɛ i jatho dim 'bɛhmi xɛn ho rá xisu. Nɛ ngutho ra xisu, i jatho dim 'bɛhmi xɛn ho rá ndø. ⁴ Nguetho nu n'da ra xisu hin di manda zɛhɛ a rá jɔ'i zɛhɛ, pɛgue di manda a rá ndø. Nɛ ngutho n'da ran 'yohɛ hin di manda zɛhɛ a rá jɔ'izehɛ, pɛgue di manda a rá xisu, nguetho n'dat'a ram 'bɛi øt'e. ⁵ Pɛ hin da 'ueh n'da nangue rá xisu, nɛ xín da 'ueh ra xisu nangue rá ndø. Pɛ hinda hønt'bɛ gá bɛmhɛ gan yɔhɛ Ojɔ 'da yɛ pa da zä gui sɛthɛ. Pɛ i jatho 'da'angu guim bɛmhɛ ni xisuhɛ. Nɛ m'bɛjua bɛya da zä gan yɔhɛ ni xisuhɛ mahøn'a. Nguetho nu'bɛ nya'a ts'ɛ yɛ pa hin guí yɔhɛ ni xisuhɛ, xømhma thoho da hyä ahɛ ra zɪthɛ 'bɛ hingui sá gui sɛthɛ. ⁶ Nu'a dí xi ahɛ, tengu'bɛ n'da ran t'ɛdi. Pɛ hin dadí hɛc'ahɛ 'bɛ guín nde gan thɔthɛ o xín guín nde gam 'bɛsɛhɛ. ⁷ Pɛ dí ɛnsɛgä ngue xɛn ho 'bɛ gátho dim 'bɛsɛ tengugä. Pɛ hingui sá, nguetho n'da ngu n'da bin 'dajɛ ra ts'edi nangue Ojɔ, ngue 'dahma 'dan'yo ga øthɛ n'da ngu n'dajɛ. ⁸ Pɛ dí xi ahɛ, nu'ɛ to'o hinga na dín thɔti, nɛ'ɛ xɛn du yá xisu, nɛ'ɛ xɛn du yá ndø, man'da xɛn ho 'bɛ ya hin gan simhɛ, tengu thohogä. ⁹ Pɛ nu'bɛ hingui sá da zethoho n'da, man'da xɛn ho da hyon rámpɛpiui, ngutho n'da ra xisu, nɛ ngutho n'da ran 'yohɛ. Nguetho ɛmmɛ di xømɛi ngue njongui 'bɛhmi. ¹⁰ Nɛ

dí xi ɰ to'o i 'bɰhmi yá ndø, hingui sã da zogui. ¹¹ Nε nu'bu bi zoh rá ndø n'da ra xisu, i jatho dim 'buɰε, o gue dim 'bɰhmi mahøn'a a rá ndø. Nε ximangutho n'da ran 'yohɰ, hingui sã din xummi a rá xisu. Nε nuna ran t'ɛdi i jaua dí xi ahɰ, him mam hmansegã, pegue rãm hma ma Hmuhɰ ra Jesucristo 'bu mi'buɰcua ja ra ximhãi. ¹² Nε nu man'da ram hma dí xi ahɰ him bi man'a ma Hmuhɰ 'bu mi'buɰcua. Nε nu'a ram hma dí xi ahɰ, nu'bu n'da ra cu, ngue hing ra 'yɛc'yɛi a rá xisu, pε nu ra xisu 'bu in nde ma zã dim 'buɰɰ, pε man'da xɰn ho 'bu di thoqui dim 'bɰhmi. ¹³ Nε ngutho n'da ra xisu 'bu ra 'yɛc'yɛi, nε hing ra 'yɛc'yɛi a rá ndø, pε nu rá ndø 'bu ma zã in nde dim 'bɰhmi a rá xisu, pε man'da xɰn ho 'bu di thoqui dim 'bɰhmi. ¹⁴ Nε nu Ojã di jamansu n'da ran 'yohɰ ngue hing ra 'yɛc'yɛi, ngue'bu ra 'yɛc'yɛi a rá xisu. Nε ngutho n'da ra xisu ngue hing ra 'yɛc'yɛi, pε Ojã di jamansu ngue'bu ra 'yɛc'yɛi a rá ndø. Nu'bu hin xtan jabɰ, ya hin xti jap Ojã ni t'ɰhniɰ 'bu. Pegue ya majapi nangue Ojã ɰ. ¹⁵ Pε nu'a ran 'yohɰ hing ra 'yɛc'yɛi, o gue n'da ra xisu, nε nu'bu in nde da zo a ra 'yɛc'yɛi mi 'bɰhmi, man'da xɰn ho 'bu di thøtho da mba. Nε hingui sã da 'yørpa ra ts'edi dim 'bɰhmi 'bu ya hingui nde. Nguetho Ojã bi zãngahɰ dam 'bɰmanhohɰ ngue nte man sui din ja. ¹⁶ Nε nu'bu gui 'bɰhmbɰ ɰ hing yɰ 'yɛc'yɛi, xømhma tho ho da yɰn yá mbɰi 'bu gui fãxhɰ da dɰn ra 'yu, nε'ahɰ gyá xisuhɰ, nε'ahɰ gyɰn 'yohahɰ. ¹⁷ Pε jatho gui 'yøthɰ a dí bømanho a rá ts'edi bi 'da ahɰ Ojã, n'da ngu n'da ahɰ, ngue nda'a bi zãn Ojã gdãm 'bɰhmbɰ, tengu gmí øthɰ 'bu hin ní zon'nahɰ Ojã. Nε ngutho dí xicã m'ida ngue hønɰ go hapɰ i ja yám peti yɰ 'yɛc'yɛi. ¹⁸ Nε nu'ɰ to'o nthequi yá xifani 'bu mi 'yɛc'yɛi Ojã, pε i jatho guexta'a rá hmɛpya yá ja'i nguetho

yɰ judío. Nε nu'bu n'da ngue him mán thequi rá xifani, pε hin da bɛni ngue m'bejua tho da hyequi. ¹⁹ Nguetho nte ni mba tho 'bu am hmɛpya uague hin'na. Pε man'da i jats'editho ga øthɰ a i xijɰ Ojã. ²⁰ Pε n'da ngu n'da da 'yøt'e nda'a da zã dãm 'bɰi, tengu mi øt 'bu hin ní 'yɛc'yɛi. ²¹ Nu'bu gmín 'yɛhɛhɰ bu 'bɰh yɰ ja'i 'bu gmí dáp ni mbɰihɰ Ojã, pε hingui jatho gui pãh ni 'bɛfihɰ. Pε nu'bu da xi a ni hmuhɰ ngue gui pømhbɰ, pε man'da xɰn ho 'bu gui pømhbɰ buya. ²² Nε nu'bu n'da ra 'yɛhɛ, 'bu mi dáp rá mbɰi ra Cristo, bi mba ma thøgue bu na nu Ojã. Nε ximangutho n'da ra ja'i ngue him bin 'yɛhɛ, pε bin 'yɛhɛ nangue ra Cristo. ²³ Ngue nu Ojã bi 'yøt'e yá t'ɰhni gahɰ, nε tengu'bu xam hmadi bi gut'i. Janangue'a 'yo gui tenthohohɰ 'bɛ'a di 'bɛp ahɰ gui 'yøthɰ yɰ ja'i 'bu i xi ahɰ gui 'yøthɰ yɰ ts'oqui. ²⁴ Nε n'da ngu n'da ahɰ, ma zi cu ahɰ, gui thoqui gui 'yøthohohɰ ni 'bɛfihɰ, tengu gmí øthɰ 'bu hin gní 'yɛc'yɛihɰ Ojã. Pε man'da gui thoqui gui 'yøthɰ xɰn ho gueɰɰ da numanho Ojã. ²⁵ Nε nu man'da ram hma gui ängahɰ nangue'ɰ njo'o yá xisu o yá ndø, pε hin'yɰ n'da ram hma bi manɛ a ma Hmuhɰ ra Jesucristo 'bu mim 'buɰcua ja ra hãi. Pε ga xi ahɰ a dí m bɛngã. Nε xɰn ho 'bu gui 'yøthɰ a dí m mangã, nangue a rá mate ma Hmuhɰ bi 'dac ran 'yomfɛni. ²⁶ Nε nu mam hmangã dí xi ahɰ ya, nangue njo'o yá xisu o njo'o yá ndø, xɰn ho 'bu din jatho tengu in ja ya. Nguetho nu'ɰ yɰ pa jabɰ ya, xɰn hɛitho 'bu gan nuhɰ yɰn ɰnbi 'bu dán simhbɰ. ²⁷ Nε nu'bu n'da i 'bɰh rá xisu, hin da bɛni ngue da hyegui, nε nu'bu n'da njo'o rá xisu, hin da bɛni da hyoni. ²⁸ Pε nu'bu guín ndehɰ gan simhbɰ, hin guim bømhbɰ ngue ra ts'oqui a. Nε ngutho 'bu n'da ra hmute da bɛni din thãti, pε hin da

'yɛmbi ra ts'oqui a. Pɛgue nu'bɛ gan simhbɛ, man'da xɛn hɛi ram 'bɛi gui 'yøthɛ, xinda gue'bɛ njon xtɪm 'bɛ ahɛ. Nɛ dɪn nde gan yɛn ahɛ nangue ɛ xɛn hɛi. ²⁹ Ma zi cu ahɛ, nu'a nam bøn a dí xi ahɛ, him mɪn ngu yɛ pa dam 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhɛi. Janangue'a i jatho ga humbahɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Ojɔ yɛ pa ní mba bɛ. Nɛ nu'ɛ to'o i 'bɛh yá xisu bɛya, nɛ xingui ts'ɛ da bɛni da 'yɛ'ts'a rá 'bɛfi Ojɔ nangue a rá xisu. ³⁰ Nɛ hingui sá nya'a ga ɛshɛ rá 'bɛfi Ojɔ 'bɛ ya dɪn nuhɛ ra dumbɛi, nguetho dí xønhdɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Ojɔ. Nɛ xingui sá nya'a dan johyahɛ nangue ma amigohɛ, xínga gue'ɛ dí tãmhɛ nya'a gan numanhohɛ. ³¹ Nɛ nguetho ɛ to'o gátho i øt' yá 'bɛfi zehɛ ua ja ra ximhɛi, pɛ man'da zi ts'ɛtho da bɛni. Nguetho mi ts'ɛtho da guadi 'bɛ'a gátho dɪn nuhɛ ya. ³² Janangue'a dɪn nde ahɛ ngue man'da ts'ɛtho guim bɛmhɛbɛ 'bɛ'a dí hɛn ahɛ ua ja ra ximhɛi. Nɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ ngue njo'o rá xisu, pɛ man'da ɛmmɛ da bɛn a rá 'bɛfi Ojɔ, nguetho 'bɛsɛ, nɛ i honi 'bɛ'a da numanho Ojɔ. ³³ Pɛ nu'bɛ ya i 'bɛh rá xisu, nɛ hinga hønt'a rá 'bɛfi Ojɔ da hyom bɛya, nɛ'a rá xisu da numanho nɛ da hyonbi 'bɛ'a gátho da hyoni. ³⁴ Nɛ nu'a n'da ra xisu ngue njo'o rá ndø, pɛ man'da da zã hønt'a rá 'bɛfi Ojɔ da bɛni da 'yøt'e. Pɛ nɛ'a rá ja'i nɛ'a rá mbɛi hønt'a rá 'bɛfi Ojɔ øt'e. Pɛ nu'a ra xisu 'bɛ ya i 'bɛh rá ndø, nɛ da 'yøt'e dí numanho a rá ndø. ³⁵ Nɛ nuna dí xi ahɛ dɪn nde ga fãx ahɛ, nɛ hin dɪn nde ga ɛn'nahɛ. Nɛ dɪn nde ahɛ gui 'yøthɛ a xɛn ho, ngue hin di hɛi ni mbɛihɛ 'bɛ gui 'yøthɛ rá 'bɛfi Ojɔ. ³⁶ Pɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ ngue i 'bɛ a n'da rá t'ixu, nɛ ya bi zøn ra ora dɪn thɛti. Nɛ im bɛni hingui ho 'bɛ da zãmmi, nɛ ɛmmɛ in nde rá t'ixu dɪn thɛti, xɛn ho 'bɛ di thɛpa a rá t'ixu, nɛ hin da 'yɛmbi ra ts'oqui

a. ³⁷ Pɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ hin te im bɛn rá mbɛi ngue dɪn thɛt'a rá t'ixu, nɛ nu'bɛ ja rán t'ɛdi rá ta da zã da xifi, pɛgue man'da xɛn ho 'bɛ dim 'bɛtpɛ. Nɛ n'dat'a im bɛni ngue gue'a xɛn ho da 'yøt'a. Nɛ da bɛdi xɛn ho a bi 'yør bɛya. ³⁸ Janangue'a nu'ɛ to'o di thɛpa yá t'ixu, xɛn ho i øt'e, pɛ nɛ'ɛ to hingui nde di thɛpa yá t'ixu, pɛ man'da xɛn ho i øt'ɛ. ³⁹ Pɛ nu'bɛ n'da ra xisu bi hyon rá ndø, pɛ i jatho dim 'bɛhmi gátho yɛ pa i 'bɛ a rá ndø. Nɛ nu'bɛ ya bi du a rá ndø, 'bɛ in nde dɪn thɛt mahøn'a, xɛn ho ngue dɪn thɛti, pɛgue n'da rá mi'yɛc'yɛiui dɪn thɛtui mahøn'a. ⁴⁰ Pɛ dí ɛnsɛgã ngue man'da dɪn johya 'bɛ hin dɪn thɛti mahøn'a. Nɛ dɪm bɛni nguetho di bɛngã rá Hogandɛhi Ojɔ.

8

'Da yɛn t'ãnni nangue yɛ 'bøts'e

¹ Nɛ nuya dɪn nde ga xi ahɛ a gá 'yãngahɛ, 'bɛ da zã gui sahɛ a ra ngø xí 'bøspa ɛ yɛ hyãte ojɔ, uague hin'na. Nɛ majuaɲi guím mamhbɛ ngue gátho gahɛ dí pãhmbɛ xɛn ho a. Pɛ nu'a gní pãhmbɛ, gue'a gnín 'yɛxtahɛ a. Pɛ man'da gue'a ran huɛcate nan te rá 'bɛfi Ojɔ a. ² Pɛ nu'bɛ guí ɛnsɛhɛ guí pãhmbɛ ran 'yomfɛni, pɛ guɛpɛ na fãpɛ bɛya ngue hinga ná pãhmbɛ xɛn ho, nguetho guidín 'yɛxhɛ. ³ Pɛ nu'bɛ majuaɲi dɪn numanhohɛ Ojɔ, nɛ dí comhbɛ rán 'yomfɛni Ojɔ 'bɛ. ⁴ Nuya, nu'ɛ 'bɛ'a gátho bí 'bøspa ɛ yɛ hmite, pɛ dí pãhmbɛ hing yɛ ojɔ ɛ ɛmbi n'youi. Nɛ dí pãhmbɛ n'datho Ojɔ 'bɛi, nɛ hønt'a i ja rá ts'edi a. ⁵⁻⁶ Nɛ madague'bɛ t'ɛmbi 'bɛh yɛ ojɔ ua ja ra hãi nɛpɛ mahɛts'i, nɛ t'ɛmbi xɛn ngu yɛ ojɔ nɛ yɛ hmu, pɛ nujɛ, hønt'a n'datho a Ojɔ dí 'bɛhmbɛ, ngue ra Ta, nɛ bi zãnni 'bɛ'a gátho i ja, nɛjɛ bi zãngahɛ ga ørpahɛ rá 'bɛfi. Nɛ hønt'a n'datho a ra Hmu dí 'bɛhmbɛ, ngue gue'a a Jesucristo a, nɛ gue'a í 'yøt' Ojɔ

'bɛ'a gätho i ja, nɛ gue'a bi 'dajɐ ra te xɛn ho ma mbɛihɐ a. ⁷ Pɛ hinga gätho yɐ cu guí 'bɛhmbɐ i pɔdi xɛn ho nangue ɐ yɐ hyäte oja, nɛ zai mi thände ɐ, janangue'a ɛna guexta'a im bɛm 'bɐ ya bi za a ra ngø xí 'bøts'e. Nɛ i ɛnsɛ ngue'a ra ts'oqui a 'bɐ ya bi za, nguetho hinguin zaqui yá t'ɛc'yɛi. ⁸ Pɛ hinga gue yɛn ts'ihmɛ dí sihɐ nan numanhojɐ Oja. Xin gam bɛmhbmɐ ngue'a nan numanhojɐ a 'bɐ dí sihɐ o hin dí sihɐ. ⁹ Pɛ i jatho gui jamansufɐ yá mbɛi ni cuhɐ. Nɛ mamí jafɐ da dɔngbmɐ ja ra ts'oqui, nguetho hinga na pɔdi 'bɛ'a guí øthɐ 'bɐ guí øthɐ a guí pɔhbmɐ xɛn ho. ¹⁰ Pɛ xi'bɐ da nu ahɐ 'da ni cuhɐ gue'a guí sihmɛhɐ bɐ ja yá nija yɐ hmite. Nɛ guí pɔhbmɐ xɛn ho 'bɛ'a guí sihɐ. Pɛ nu'ɐ ni cuhɐ im bɛnsɛ gue'a ra ts'oqui a 'bɐ da ts'i. Nɛ xi'bɐ sä da 'yɛna da hyut'an zambɛi da zi ɐ xí 'bøx bɛya. ¹¹ Jananjabɐ nu nin 'yomfɛnihɐ gue'a nam 'bɛh ni cuhɐ a, nguetho hinga na pɔdi xɛn ho. Pɛ nu'ɐ ni cuhɐ, gue'a í du ra Cristo a ngue da yɛnba yá te. ¹² Janangue'a nu'bɐ ngubɐ guí øthɐ, pɛ guí ørpahɐ ra ts'oqui ra Cristo 'bɐ, nguetho guí ørpahɐ ra ts'oqui ni cuhɐ ngue hinguin zaqui yá t'ɛc'yɛi, nɛ guidí ts'onbahɐ yá mbɛi. ¹³ Nɛ nugä drá Pablogä, nu'bɐ gue'a ra ngø dí sagä nin ɛnba rá mbɛi n'da ma cu, pɛ man'da xɛn ho 'bɐ him man ga sagä ra ngø 'bɐ, janangue'a hin ga japi da mbeng bɐ ja yɐ ts'oqui n'da ma cu.

9

Da bɛni nda'a xɛn ho da 'yøt' yá 'bäihɐ ra Cristo

¹ Nɛ nugä man'da ja man t'ɛdi xcá øt'ä 'bɛ'a gätho dín numanho ga øt'ä, nguetho majuani ma 'bäigä'be a ra Cristo, ngue dá nusegä a ra Hmu. Nɛ mfadi majuani bin 'dac man t'ɛdi nguetho dá ja ahɐ gá 'yɛc'yɛihɐ Oja nangue rá m fäts'i ra

Hmu. ² Nɛ masque i 'bɐh mi'da ɛngui him ma 'bäigä'be ra Cristo, pɛ nu'ahɐ guí pɔhbmɐ, nɛ mfadigui nangue ahɐ. ³ Nɛ gue'a ga xicá ɐ to'o da 'yängui nangue man t'ɛdi. ⁴ Nɛ i ja man t'ɛdi xcá tɔh man zäbi o xtín 'dac man ts'ihmɛ. ⁵ Nɛ i ja man t'ɛdi xcán thät'be n'da ra xisu, ngue ma mi'yɛc'yɛi'be, nɛ xcá sits'i hɔnbɐ go hapɐ dí 'yo, tengu i øt'ɐ yán 'yohɐ ra Cristo, nɛ ra Pedro, nɛ mi'da yá 'bäihɐ ra Cristo. ⁶ Pɛ ha guím bɛmhbmɐ hin'yɐ man t'ɛdi'be a ra Bernabé ngue xcá ɛ'ts' ma 'bɛfi zɛhɛ'be ngue'a ná tɔh man ts'ihmɛ'be. ⁷ Nguetho njo'o n'da ra dofai i juzɛhɛ yá gasto zɛhɛ. Nɛ n'da ra ja'i 'bɐ i øt' ran uandät'ä i jant'ɛdi da zi. Nɛ yɐ ja'i 'bɐ dí 'yɛh yá dɛ'yo, i jant'ɛdi da zip yá xi'ba ɐ yá dɛ'yo 'bɐ in nde. ⁸ Pɛ hinga hɔnt'ɐ yɐ ja'i im ma tengu na dí xi ahɐ, pɛ nɛ'a Oja im ma tengu na, nɛ gue'a mán t'o'ti bɐ ja rán t'ɛdi Oja a. ⁹ Nguetho nu'a rán t'ɛdi Oja bi 'yo't'a ra Moisés: “Pɛ nu'bɐ n'da ra mbɛndani i pɐ, hingui sä da thurpa rá nde, n'damhɐ da zä da za ɐ yɐ xi'yompøhø i jabɐ,” bi 'yɛna. Pɛ ha gam bɛmhbmɐ hɔnt'ɐ yɛn dani in nu Oja. ¹⁰ Ha hin dí pɔhbmɐ ngue nɛjɐ da t'ørcahɐ a i hmangua, nguetho n'da ran t'uti a, man t'o'ti nanguejɐ. Nɛ tengu'bɐ dadím pɛhbmɐ bɐ ja ra häi, ngutho ɐ yɐ dujɐ nɛ'ɐ yɐ mbɛjɐ, nɛ xɛn ho 'bɐ da bɛni da dɔh yán zäbi nangue yá 'bɛfi øt'e. ¹¹ Nɛ nugä'be tengu'bɐ ya dá tu'be ra hmudä bɐ guí 'bɛhmbɐ nangue ra te. Pɛ xiya ha guím bɛmhbmɐ hingui ho 'bɐ xcá xoc'be ngue ga si'be. Nu'a nam bøn'a dí xi ahɐ, tengu'bɐ ya xquí jurca'be. ¹² Pɛ nu'ɐ mi'da yɐ xänbate i hani 'bɛ'a guidí unhɐ, nɛ man'da i ja man t'ɛdi'be xcá hɐm'be 'bɐ xcá nde'be. Pɛ hinga gue'a dí hongä'be ngue'a ga tɔ'be. Xɛn ngu ɐ gätho dadín 'yɛpta'be, nguetho dí su'ahɐ hin xquí hyɔmhbmɐ a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹³ Pɛ guí

pahmbu 'be'a i øt'u to'o dim pepu ja yú niја ma mijudiohe, hont'a i tim bu ja ra niја i si, ne gue'a nam pep u yun t'unni din t'un'na Oја bu. ¹⁴ Ne nguthogähe ya, ngue'a dim mamhbe ran ho ma'da'yo ra Cristo, bi zan ra Hmu ngue gue'a dam pepähe a ram hma. ¹⁵ Pe hin di øt'u yun t'edi ga bin 'daqui. Ne hinga gue'a nam bon'a dá ot'ahu a, ngue gui 'daju man zäbigä. Pe man'da xun ho 'bu ga tugä, xinda gue'bu 'bo'o da 'uñgui, ne ndetho di 'uega man johya. ¹⁶ Pe nu'bu hont'a ga øt'ä ngue ga mangä ram hman ra Cristo, pe hin di guah man johyagä a 'bu, nguetho gue'a in 'dac ma 'befi a. Nguetho jats'edi tho gam mangä a ram hma. ¹⁷ Pe nu'bu mpähä thoho di øt'ä rá 'befi ma Hmu, ne i ja 'be'a di tahä. Pe nu'bu dats'edi tho ga øt'e ts'utho, pe guemhma 'yo ma güenda ga juadi. ¹⁸ Pe 'be'a nin jurca 'bu mpähä thoho dim man ran ho ma'da'yo ra Cristo. Pe man'da di tah ran johya 'bu nte di tacä ra hme. Janangue'a man'da xun ho 'bu nte ga tahä, madague'bu i ja man t'edi ngue xcä tahä nangue'a ma 'befi. ¹⁹ Ne madague'bu hingan ts'anni ngue dan 'yehögä, ne njo'o n'da ra ja'i ngue'a ma hmu, pe di cohi tengu'bu drä 'yehögä u gätho yu ja'i, nguepu da zä ga zedi da din ra 'yu xun ho u mi'da xun ngu. ²⁰ Janangue'a nu'bu di 'buhmbe ma mijudiohe, ngue i øt' yun t'edi bi xi Oја yu judío, necä di øt'ä u, madague'bu hin di mandagä u. Janangue'a da zä ga zerpa yú mbu da 'yec'yei ra Cristo. ²¹ Pe nu'bu di 'buhmbe u hingui pah yun t'edi bi xi Oја yu judío, necä hin di øt'ä u. Janangue'a da zä bu ga zedi da 'yec'yei ra Cristo. Pe hingui nde da ma ngue di sotho u yun t'edi Oја, nguetho di tendä a im man ra Cristo. ²² Ne nu'bu di 'buhmbe u xun güent'i thoho yú t'ec'yei, pe necä di øt'ä tengu'bu xun

güent'i thohogui, janangue'a i sä bu di zedi da 'yec'yei ra Cristo. Ne gue'a di øt'ä, ngue 'da'iguje n'da ngu n'da yu ja'i, ne di honi xun ho 'bepu di 'yec'yei yu ja'i. ²³ Guehna gätho di øt'ä na, janangue'a da zä ga comhbu ran japi ra Cristo hont'a go to'o ní ja'i da hyan'a ran ho ma'da'yo. ²⁴ Pe guín nuh yun t'uti nangue'u i tihi, madague'bu i tihi, pe n'datho a i tah ran t'unni. Pe dami tihmbu ya nguepu da zä gui tahmbu. ²⁵ Ne tengu thoho yun 'yeni ua ja ra ximhäi, emme din jaman-suse, ne hingui nde da 'yøt'a di heni. Pe hont'a dim 'bedi i tå u. Pe nu'bu in jaba ga øthü, ga tahmbu a da hyät'i mazai. ²⁶ Ne nugä tengu'bu di øt' ra 'dih, di hax ra 'yu i uenthobu hapu i ja ran tahä. Ne tengu'bu 'bo'o dadin tun'be, pe hinga ha sätho di pæpi, pe di padi hapu di täpi xun ho. ²⁷ Pe di sam zehé ma ngøc'yei, din ndepe da 'yøt'a di xifi, n'damhma hin go ga 'becä a 'be'a di xi' mi'da ngue da dahä.

10

Ma hecpi yu 'yec'yei nangue yu hmite

¹ Ne gue'a din nde ahui pahmbu a, ma zi cu ahui, ngue 'be'a bi 'yøt' mam bombøtahe maya'bu, gätho mi cot ra güi bu ní mba u, ne bi zits'i. Ne gätho bi 'daxpu 'dan-guadi ra thengdejä. ² Ne gätho bin yam bu ja ran unbi 'bu mi den ra Moisés, tengu'bu ya yú yante a. Ne janangue'a i t'embu tengu'bu bin xixya nangue'a ra dejä bu bi thogui ne ra güi. ³ Ne gätho 'da'an zitho ra maná ngue ra hme bi un Oја hapu ní mba. ⁴ Ne gätho bi zi ra dehe bi bøm bu ja ra do, tengu'bu bi zip rán zaqui a ra Cristo, ne tengu'bu ya bin 'yohu ra Cristo bu ní mba u. ⁵ Ne madague'bu bi t'ørpe gätho u, pe emme xun ngu u him bi nu-manho Oја a bi 'yøt'e. Ne hønbu go hapu bin c'uaxt' yú do'yo bu ja yu

dapo bi thogui. ⁶ Ne gue'a urcah_u a, janangue'a hin gan ndeh_u ga oth_u y_u ts'oqui, tengu mi ot'i 'b_u mi 'yo b_u ja ra dapo. ⁷ Janangue'a o gui thandeh_u y_u hyäte oja, tengu mi ot'i 'da _u, tengu mán t'ot'i, ngue bin sihme _u ne bim mihni, bi ndants'i bin ne 'b_u mi dande ra pöte xi 'yözehe. ⁸ Janangue'a hin ga oth_u ran 'yomt'eni tengu mi ot'i 'da, ne n'dapa thoho án du 'däte ma hyu mahuahi njä'i. ⁹ Pe hingui sä ga säh_u ra Hmu nangue ma ts'oquih_u, tengu mi ot'i 'da, ne xan ngu bi du, bi za y_u c'eyä. ¹⁰ Janangue'a hin ga säman'uh_u nangue Oja, tengu bi 'yöt'uh 'da, ne gue'a bí mbenh Oja n'da ram 'behni mahets'i ngue'a bi hyo _u. ¹¹ Ne gue'a bin ja a tengu'b_u ya n'da ran t'uti ngue i suj_u dan jah_u b_u. Ne gue'a xmán t'ot'i 'be'a däm 'b_uhm_u y_u pa i jab_u ya ngue rán zegui. ¹² Janangue'a nu'b_u dím b_uhm_u tengu bi 'yöt'uh, pe hingui sä ga _uhm_u, nangue ra ts'edi bi 'daj_u Oja hin'y_u 'be'a ga suh_u. Pe i jatho _umm_u dam fäseh_u, ngue hin ga tanj_u b_u ja y_u ts'oqui. ¹³ Pe nu'b_u i ts'ác ma mbuih_u ga oth_u y_u ts'oqui, tengu'b_u i ts'äp y_u mbui gätho mi'da y_u ja'i. Pe dí pahmb_u di zerca ma mbuih_u Oja ga taf_u ran ts'äte. Pe nu'b_u _una da siji mi'da xan hei ngue hin da zä ga taf_u, hin di jaj_u Oja gan nuh_u _u. Ne i urcah_u 'bep_u dá taf_u _u dín nuh_u. ¹⁴ Ne nuya, ma zi cu ah_u, ne xingui ts'uh guim b_uhm_u gui thandeh_u y_u hyäte oja. ¹⁵ Ne guehna dá xi'ah_u na ya, nguetho i ja nin 'yomf_unih_u, ne sä gui p_useh_u 'be'a nam bön'a dá xi ah_u. ¹⁶ Ne zäi dí äf_u Oja rán japi 'b_u dí sih_u ran ts'ihme bi zän'na ra Cristo b_u ja ram peti. Ne nu'b_u dí sih_u rán gui ra uva, ha hin dím b_uhm_u ngue dí comhb_u rá ji ra Cristo ngue bi hogah_u. Ne'b_u dí x_uhm_u ra hme ne dí sih_u a, ha hin dím b_uhm_u ngue dí comhb_u rá ja'i ra Cristo ngue bi _unba 'b_u mi hogah_u. ¹⁷ Madague'b_u _umm_u xan

nguj_u ngue dá sih_u _u, pe n'dat'a ra hme, ne gue'a ní 'yörcah_u n'datho ma ja'i dí comhb_u a ra Cristo. ¹⁸ Ne tengu bi 'yöt' ma mi'israelhe, gä bi zi yän t'unni mí pa nt'unni Oja, ne gue'a í gomh_uma rá te Oja a. ¹⁹ Janangue'a hin nin säh_u gui comhb_u a i si_u pa m'böspe y_u hmite, madague'b_u hingui ndaxqui _u y_u ngö i pa m'böspe _u, ne hin'y_u y_u ts'edi _u y_u hmite. ²⁰ Pegue dí xi ah_u, nu'uh 'da ngue hingui p_u Oja, i pöspa y_u hmite, pegue y_u zithu i hani. Janangue'a hin dín nde'ah_u gui com'ma gui sih_u _u y_u 'böts'e, n'damhma hin gui comhb_u rá 'befi y_u zithu. ²¹ Hingui sä ga thecpah_u rá tasa ra Cristo 'b_u dí thecpah_u rá tasa y_u zithu. Ne hingui sä ga comhb_u rá ngöc'y_u ra Cristo 'b_u dí comhb_u y_u 'böts'e y_u zithu. ²² Uague guim b_uhm_u go gui muth_u a Oja. Ha man'da i ja ni ts'edih_u xinda gue Oja.

I sä 'be'a da 'yöt' y_u 'y_uc'y_ui, pe da b_uen ran huçcate

²³ Majuani a ram hma ngue da zä ga oth_u 'be'a go dín numanhoh_u. Pe nu'b_u ga oth_u 'be'a gä i ja, hinga gä xan ho b_u dán gohi. Majuani da zä da 'yöt'e hont'a go numanho n'da ra ja'i, pe hinga gätho nan te rá 'befi Oja _u. ²⁴ Pe i jatho ga huanhd_u nda'a man'da xan ho, ngue da zä ga fäxh_u _u mi'da, ne hin nangue man hoseh_u. ²⁵ Pe dami sih_u 'be'a gätho i 'bä b_u ja ra tai, ne hingui jatho gui 'yänhd_u 'be'a di ja a ra ngö 'b_u m'böts'e o hin'na. ²⁶ Nguetho gätho rá mbeti Oja _u gätho i ja ua ja ra häi, ne ra ngö, ne'a ra ximhäi baya. ²⁷ Ne nu'b_u 'bo'o da zix'ah_u na ts'ihme b_u ja y_u ngu _u hing y_u 'y_uc'y_ui, ne nu'b_u guin nde gui mbähä, dami sah_u 'be'a gätho di 'da'ah_u, ne hin te gui 'yänhd_u, ne o guim b_uhm_u ngue di hec'ah_u Oja ngue gui sih_u. ²⁸ Pe nu'b_u n'da ngue da xi'ah_u: "Nuna ra ngö bi mba m'böspe y_u hmite," da t'än'ah_u, pe o gui sih_u baya,

janangue'a hin gui ʌnbahʌ rá mbʌi a to bi xi'ahʌ, nguetho im bɛni hinguinde Ojʌ gui sihʌ a. ²⁹ Nguetho i jatho gui jamansup rá mbʌi ni mijʌ'uii, madague'bu guí pʌdi ngue xʌn ho a ra ngø. Pɛ masque 'bu'i da ahʌ guín nde gui 'yāngahʌ: "Hanja ngue ga ɛt' man ts'ihmɛhʌ 'bu 'bo'o hingui numanho a, pɛ tengu'bu hin'yʌ ma ts'ɛdihʌ 'bu. ³⁰ Nɛ nu'bu dadí unhde ra jamadi Ojʌ nangue man ts'ihmɛ dí sihe, hanja ngue sã di c'aman'uje ʌ da," gue'bu 'bo'o da 'yāngui. ³¹ Pɛ dí xi'ahʌ, dami jamansuhʌ a guí ɔthʌ, uague ran ts'ihmɛ guí sihʌ, o 'be'a gātho guí ɔthʌ, pɛ hɔnt'a dí t'ɛspa Ojʌ gui 'yøthʌ. ³² Nɛ ɛmmɛ ga jamansuhʌ 'be'a dí ɔthʌ ngue njon ga jafʌ da dāngui, xinga n'da ra judío, xinga gue'ʌ hing yʌ judío, nɛ xinga gue'ʌ ma mi'yɛc'yɛihʌ. ³³ Nguthogä ya, ɛmmɛ dí honi ngue ga ɔt'ä 'be'a gātho da numanho mi'da yʌ ja'i xʌn ngu, nɛ hin dí honi 'be'a dín numanhosɛgä. Pegue dí honi nangue mi'da, nguepʌ da zä da dɪn ra tema'da'yo ʌ gä mi'da xʌn ngu.

11

¹ Pɛ dí xi'ahʌ gui tɛnhdʌ a dí ɔt'ä, nguetho dí ɔt'ä a i ɔt'a ra Cristo dí tɛndä.

'Be'a da 'yøt'yʌ xisu bu ja ram peti

² Pɛ xʌn ho guí ɔthʌ ngue'a guím bɛnthohʌ 'be'a gātho dá xi'ahʌ, ngue bi bɛngä Ojʌ ga xi ahʌ. ³ Pɛ dín nde ahʌ guí pʌhmbʌ, ngue nu ra Cristo, go rá hmu n'da ngu n'da ran 'yohʌ, nɛ nu yʌ xisu, tengu'bu yʌ hmu ʌ yʌ ndø. Nɛ dín jahʌ bu nangue Ojʌ. Nɛ in jabʌ a ra Cristo, rá Hmu a Ojʌ a. ⁴ Pɛ nu'bu n'da ran 'yohʌ i yʌui Ojʌ bu i ja ram peti, o gue im man ram hma, pɛ hingui sã da hyu'ts' rá fʌi, tengu'bu hin'yʌ rá ts'ɛdi. ⁵ Pɛ nu'bu n'da ra xisu i yʌui Ojʌ bu ja ram peti, o gue im man ram hma, i jatho da gomp' rá yʌ, ngue hin da mispa a rá ndø,

nɛ hin da 'yøt'e tengu'bu nt'axi rá yʌ. ⁶ Pɛ nu'bu n'da ra xisu hingui nde da gomp' rá yʌ, man'da xʌn ho 'bu da 'yʌx rá yʌ 'bu. Pɛ nu'bu guím bɛmhbmʌ ra 'yʌsã 'bu nt'axi n'da ra xisu, o gue'bu tengu'bu hin'yʌ yʌ xtʌ, pɛ man'da xʌn ho 'bu xtán gomp' rá yʌ. ⁷ Pɛ nu n'da ran 'yohʌ hingui sã da hyu'ts' rá fʌi bu ja ram peti, nguetho i udi i ja rá ts'ɛdi xʌn ho, tengu 'bu guesɛ Ojʌ i 'bʌpʌ. Pɛ nu n'da ra xisu i udi man'da ja rá ts'ɛdi n'da ran 'yohʌ. ⁸ Nguetho mbʌdi bi 'yøt' Ojʌ a ran 'yohʌ, nɛ m'bejua bʌya bi thʌcpa n'da rá do'yo'bøts'e a ran 'yohʌ, nɛ gue'a í t'øt' ra xisu a bʌya. ⁹ Nu ran 'yohʌ hin í t'øt'e ngue da mbäx'a ra xisu, pɛ í t'øt'a ra xisu ngue da mbäx'a ran 'yohʌ. ¹⁰ Nɛ ɛ gue'a dím mangä a, ngue nu yʌ xisu i jatho da gomp' yʌ yʌ, janangue'a da 'yudi ja yʌ ts'ɛdi yʌ ndø. Nɛ gue'a dín numanho yám 'bɛhni Ojʌ mahɛts'i a bʌya. ¹¹ Pɛ nu bu ja rá 'bɛfi ra Cristo, hin da bɔmanho 'bu hɔnt'ʌ yʌn 'yohʌ dim pɛpʌ, xín da bɔmanho 'bu hɔnt'ʌ yʌ xisu, pegue gātho 'da dām fäxtahʌ ʌ. ¹² Nguetho majuaɪi nu'a ra xisu nt'øt'e nangue rá do'yo'bøts'e a ran 'yohʌ, pɛ guexta'a majuaɪi ím 'bu a n'da ran 'yohʌ nangue rá mbe. Nɛ gātho bi zän Ojʌ dín jabʌ. ¹³ Pɛ dami bɛnsɛhʌ 'be'a man'da xʌn ho gui 'yøthʌ, nangue n'da ra xisu 'bu in yʌui Ojʌ, 'bu hingan jo'mi rá yʌ. Ha guí ɛmhbmʌ xʌn ho i ɔt'e uague hin'na. ¹⁴ Nɛ dí pʌhmbʌ 'yʌsã 'bu xtá mba rá yʌ n'da ran 'yohʌ. ¹⁵ Nɛ ngutho n'da ra xisu, gue'a ní nɛcmanho a rá xtʌ 'bu xʌ mba. Nɛ gue'a í ts'änba n'da ra xisu a, ngue'a xtá mba yʌ xtʌ, tengu'bu ya rán jo'maya a. ¹⁶ Pɛ nu'bu 'bo'o in nde dán junt'a 'be'a dí xi ahʌ, pɛ hingui sã dán junthʌ a. Nɛ i jatho ga xifi ngue ngutho i t'ørpʌ ja mi'da yám peti yʌ 'yɛc'yɛi.

Da hnumansu ran ts'ihmɛ bi zän ra Hmu

17 Pɛ nu'a man'da ga xi ahɯ ya, hingui sã ga ɛn'ahɯ xɯn ho guí ɔthɯ. Nguetho hingui sã di zɛt'a ni mbɯihɯ a guí ɔthɯ bɯ ja nim petihɯ, pɛ man'da di ts'on'nahɯ. 18 Nguetho i siqui 'bɛ'a guí ɔthɯ 'bɯ guídím petihɯ, guídín junthɯ n'da ngu n'da ahɯ. Nɛ dí ɛc'yɛi ngue majuaɲi a i siqui. 19 Masque guím bɛmhɯ jatho gan hejɯ. Pɛ guepɯ bi fadi nda'a majuaɲi yɯ 'yɛc'yɛi. 20 Nguetho nu bɯ ja nim petihɯ guí sihmehɯ, pɛ him majuaɲi gue'a ran t'ɔt'e bi xic ma Hmuɯ guí ɔthɯ. 21 Pɛ nu'bɯ ra ora guí sihmehɯ, ɛmmɛ guídín uɛmhɯ nin ts'ihmehɯ n'da ngu n'da ahɯ. Nu'a 'da xinga n'damhɛ gá unhɯ, nɛ nu'ahɯ bɯya gue'bɯ go ɛmmɛ gán niyahɯ. 22 Ha hin'yɯ ni ngumhɯ ngue gan sihmehɯ bɯ. Nguetho guídí ts'onbahɯ rá 'bɛfi Ojɔ, nɛ guídí 'yásabahɯ ɯ ni cuhɯ nte gá unhɯ. 'Bɛ'a guíɛna ga xi ahɯ. Ha guíɛna ga ɛn'ahɯ xɯn ho a guí ɔthɯ. Pɛ hin'na.

Nangue 'bɛ'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu

23 Janangue'a dín nde ga xi ahɯ mahɔn'a ya 'bɛ'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu. Nɛ tengu thoho bi xängä ra Hmu, nɛ ngutho dí xi ahɯ. Ngue n'dat'a ra xui bi mba ma dã ra Hmu Jesús, nɛ bi hyac ra hmɛ, 24 bi 'yãp ra jamadi Ojɔ nɛ bi xɛm bɯya. Nɛ bi 'yɛna: "Dami sihɯ na, nuna ma ngɔc'yɛigã na, ngue dín ɯnbi nangue ahɯ. Nɛ gui thoqui gui 'yɔthɯ na, n'damhɯ guim bɛnjɯ." 25 Nu'bɯ mi jua a bi zi a ra hmɛ, bi dec a ra tasa bɯya, ngue mi po ra gui'uva, nɛ bi 'yɛna: "Nuna nam bɔni ngue ya di hoc'ahɯ xɯn ho ra 'da'yo'yu da 'yɔt'ahɯ Ojɔ nangue ma jigã. Nɛ n'dandí ngu n'dandí gui sihɯ, guim bɛnjɯ dá tugã nangue ahɯ," bi 'yɛn'a ra Jesús. 26 Janangue'a n'dandí ngu n'dandí ga sihɯ ra hmɛ nɛ ra gui'uva, dí uhmbɯ rán dɛte ra Hmu gue'bɯ go bá pengua mahɔn'a.

'Bɛpɯ dá fɛn ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu

27 Pɛ nu'a to'o hin dín 'yomfɛni, nɛ sã i si a ra hmɛ nɛ ra gui'uva, ya i ja rá ts'oqui, nguetho hingui numansup rán dɛte a ra Hmu bi du. 28 Janangue'a i jatho m'bet'o da bɛsɛ n'da 'bɛ'a i ja mbo rá mbɯi, nɛ nubɯya da zã da zi ra hmɛ nɛ'a ra gui'uva. 29 Nguetho nu'bɯ i si a ra hmɛ nɛ i si rán gui ra uva, nɛ hingui bɛni 'bɛ'a ín ɯnba ra Hmu 'bɯ mi du, nɛ hɔnt'a ran ɯnbi da nu a. 30 Nɛ gue a guí ɔthɯ a, janangue'a xɯn ngu xɯn ɯ ahɯ nɛ xɯn güent'i ahɯ, nɛ ya xcá tuhɯ 'da ahɯ. 31 Pɛ nu'bɯ m'bet'o dadí juɛnbazɛhɛ ma mbɯihɯ, hin da zɛgbahɯ ra Hmu 'bɯ. 32 Pɛ nu'bɯ hin dadí juɛnbazɛhɛ ma mbɯihɯ, guemhɯ da 'yɔrcahɯ ram fɛi 'bɯ. Pɛ man'da xɯn ho 'bɯ da mbɛgbahɯ ra Hmu ya, n'damhɯ hinga 'darpɯ gan nuhɯ ran ɯnbi ra ximhäi. 33 Janangue'a ma zi cu ahɯ, nu'bɯ guídím petihɯ, ngue gui sihɯ ra hmɛ nɛ ra gui'uva, nde'bɯ hin gan uɛnsɛhɯ, pɛ gui tɔmhɯ dín 'da ahɯ n'da ngu n'da ahɯ. 34 Nɛ nu'bɯ 'bo'o i tumanthuhu, hin da bɛni dín sihmɛ bɯ ja ram peti, pɛ jatho 'bɛ dín sihmɛ bɯ ja rá ngu, n'damhɯ hin da mbɛp ahɯ Ojɔ nangue'a nim peti guí ɔthɯ. Nɛ nu'a 'bɛ'a gãtho man'da guí ɔthɯ, ga hoc'ahɯ 'bɯ dá mba bɯ.

12

'Dahma 'dan'yo yɯ ts'ɛdi bi un rá Hogandɔhi Ojɔ

1 Nɛ nuya ma zi cu ahɯ, dín nde ahɯ gui pɔmhɯ 'bɛ'a nam bɔn a ra ts'ɛdi di 'dajɯ rá Hogandɔhi Ojɔ nangue ga ɔrpahɯ rá 'bɛfi 'dahma 'dan'yo. 2 Guí pɔmhɯ 'bɛ'a gá 'yɔthɯ 'bɯ him maní 'yɛc'yɛihɯ, nɛ gá hyã 'dahɯ yɯ hyãte ojɔ, nɛ hingui yã ɯ. 3 Janangue'a dín nde ahɯ gui pɔmhɯ a majuaɲi ya. Nu'bɯ guí ɔmhɯ 'bo'o i yã nangue rá Hogandɔhi Ojɔ, da 'yɛmbi rá Hmu a ra Jesús 'bɯ i yã. Pɛ nu'bɯ i san'a ra

Jesús 'bũ i yã, him majuañi in 'youi rá Hogandãhi Ojã a. ⁴ Nẽ 'dahma 'dan'yo yũ 'bẽfi da zã da hyã'n'a n'da ngu n'da yũ 'yẽc'yẽi, pẽ n'dat'a rá ts'edi rá Hogandãhi Ojã ngue di unni. ⁵ Nẽ 'dahma 'dan'yo 'bẽpũ ní 'yõrpa rá 'bẽfi Ojã n'da ngu n'da, pẽ n'dat'a ra Hmu dí ørpahũ rá 'bẽfi. ⁶ Nẽ gãtho bi ts'ãnbi 'bẽ'a da mbẽfi n'da ngu n'da yũ 'yẽc'yẽi, pẽ n'dat'a Ojã di bẽnbi 'bẽ'a da 'yõt'e. ⁷ Nẽ nu Ojã bi 'dajũ ra ts'edi, janangue'a gãtho dí uhmbũ ngue dín 'yohũ rá Hogandãhi Ojã. Nẽ gue'a bi 'yõrcahũ Ojã a, n'damhũ da zã 'da dãm fãxtahũ. ⁸ Nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da man'a rá hogan'yomfẽni Ojã ngue him mãm fãdi, pẽ nangue rá Hogandãhi Ojã di bẽnbi da ma. Nẽ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da ma xũn ho 'bẽ'a nam bõn'a rãm hman Ojã. Nẽ n'dat'a rá Hogandãhi Ojã bi unni gãtho yũ 'bẽfi 'dahma 'dan'yo. ⁹ Nẽ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da bãdi dín t'un'na i ãp'a Ojã. Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da xox yũ hyẽnni, nẽ n'dat'a rá Hogandãhi Ojã di unni. ¹⁰ Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi ngue da 'yõt' yũn t'õt'e mixte ngue hingui sã da 'yõt'a n'da ra jã'i. Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da ma 'bẽ'a dín ja. Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da bãdi nda'a ním hma bi bẽnba rá Hogandãhi Ojã, nẽ nda'a bi bẽnba ra zĩthu. Nẽ nu'ũ 'da bũya bin t'un ra ts'edi dín yã man'da ra nde ngue hingam fãdi 'bẽ'a nam bõni. Nẽ nu'ũ 'da bũya da ma 'bẽ'a nam bõn'a bi man a. ¹¹ Pẽ gãtho ya i øzehẽ rá Hogandãhi Ojã, nẽ di darpi n'da ngu n'da 'bẽ'a da ndese Ojã da 'yõt'e.

Gãtho n'danja'i tho dí comhbũ

¹² Nẽ tengu n'da ra jã'i ẽmmẽ xũn ngu ní hut rá jã'i, pẽ n'danja'i tho i cohi. Nẽ in jabũ ra Cristo nanguejũ. ¹³ Nẽ dá gue'bũ dyũ judíohũ o dyũ griegohũ, o dá gue'bũ dyũ 'yẽhẽhũ o hin'na, pẽ n'dat'a rá Hogandãhi Ojã dá hãmhbũ bũ ja ma mbũihũ, tengu'bũ 'darbũ í nẽx ra dehe dá

sihũ. Nẽ gue'a í 'yõrcahũ ngue n'danja'i tho dín jahũ. ¹⁴ Pẽ nu rá jã'i n'da, hinga n'datho ní hut, pẽ ẽmmẽ xũn ngu i ja yũ thuhu, ngue i juadi xũn ho n'da ra jã'i. ¹⁵ Pẽ nu'bũ n'da ra gua da 'yẽnse ngue hinga gue'a ra 'yẽ: "Janangue'a hin te dí pẽcã 'bũ," ẽna. Pẽ hingui sã ngubũ da bẽn, nguetho rá gua ra jã'i a. ¹⁶ Nẽ nu'bũ n'da ra zagu da bẽn: "Hin te dí pẽcã," nguetho im bẽn hinga gue'a ra dã a. Pẽ hingui sã ngubũ da bẽn, nguetho rá zagu ra jã'i a. Nẽ hingui sã da bẽn ngue hing rá ngø ra jã'i a. ¹⁷ Nguetho nu'bũ gãtho xtín jã'i a rá dã n'da, 'bẽ'a dí 'yõhnahyã 'bũ. Xi'bũ gã xtín zagu rá jã'i n'da, nẽ hin'yũ rá xiyu, 'bẽ'a xtán zã xtãm bãhã tengu rá xiyu. ¹⁸ Pẽ nu Ojã bi zãnni 'bẽ'a gãtho i ja rá jã'i n'da, nẽ n'da ngu n'da bi un rá ts'edi ngue da zã da 'yõt'e 'bẽ'a gãtho in ndepe da 'yõt'e. ¹⁹ Pẽ nu'bũ n'daxequi tho, ha dán zã dín ja tengu ra jã'i. ²⁰ Pẽ in jabũ n'da ra jã'i, ẽmmẽ xũn ngu yũ xequi i ja, guepũ nan ho a n'da ra jã'i. ²¹ Pẽ nu rá dã n'da hingui sã da 'yẽmp a rá 'yẽ, ngue nte ní mbãts'i, xinga gue'a rá yã hingui sã da 'yẽmp ỹ yũ gua nte ní mbãts'i. ²² Pẽ hingui sã ngubũ da ma, nguetho n'da ngu n'da yũ xequi gãtho i ja yũ 'bẽfi. Pẽ nu yũ xequi ma jã'ihũ ngue dí ẽmfũ nte i pẽfi, pẽ man'da ẽmmẽ di muui ỹ. ²³ Nẽ nu 'da yũ xequi dí ẽmfũ di 'bẽdi, pẽ man'da ga hojũ n'damhũ xtán ho. Nẽ nu yũ xequi dí ẽmfũ hingui sã da hnu, pẽ man'da dí jamansuhũ n'damhũ hin da ts'ani. ²⁴ Pẽ nu 'bẽ'a di necmanho nangue ma jã'ihũ, ya hin'yũ 'bẽ'a man'da ga jafũ. Pẽ Ojã bi hoqui gãtho ma jã'ihũ, nẽ bi japi ngue man'da bi muui a dí ẽmfũ hingui ho. Janangue'a hin da t'ẽmp a n'da xequi nte di muui. ²⁵ Janangue'a hin da zã dín hec yũ 'yẽc'yẽi, tengu'bũ yũ xequi ma jã'ihũ, pẽ 'da xtín jamansu n'da ngu n'da. ²⁶ Janangue'a nu'bũ n'daxequi ma

ja'ih_u x_un _u, ya 'da nan _u tho gätho ma ja'ih_u b_uya. O nu'b_u n'da ra xequi ngue hin hap_u i sä, ya di johya gätho ma ja'ih_u b_uya. ²⁷ P_e guim b_emh_u nanguenim p_etih_u, n_e gue'a rá ja'i ra Cristo a, n_e n'da ngu n'da ah_u tengu'b_u n'da a n'daxequi ah_u rá ja'i ra Cristo. ²⁸ N_e ngub_u bi zän Oja nanguenim p_eti dí ðth_u, ngue 'b_e'a ní 'b_efi dí ðth_u n'da ngu n'daj_u. N_e nu'_u yá 'bäih_u ra Cristo man'da bi ts'änbi da hnumansu _u. N_e nu yá p_ongahyá Oja, n_e'u bi ts'änbi da hnumansu _u, p_e hinga 'da'igu. N_e ná hyu b_uya y_u xänbate nanguenim räm hman Oja, n_e bi ts'änbi n_e'u da hnumansu _u, p_e hinga 'da'iguh_u _u mi'da. N_e'u mi'da i ðt' yän t'ðt'e mixte, n_e'u mi'da i ðthe y_u hy_enni, p_e n_e'u mi'da to'o i fäx yá mi'y_ec'y_eih_u nanguenim ran hu_ecate ðrpe, n_e'u mi'da y_u ngurbi di manda ram p_eti, n_e'u to'o 'dahma 'dan'yo b_u na yá ngue y_u nde hinganm fädi, gätho bi ts'änba yá 'b_efi n'da ngu n'da. ²⁹ P_e ha gätho ah_u ni 'bäih_u ra Cristo 'b_u, uague yá p_ongahyá ah_u Oja 'b_u, uague guí _emh_u gätho gan xänbateh_u, uague gätho guí 'yøth_u yän t'ðt'e mixte 'b_u. ³⁰ Ha gätho i ja ni ts'edi_u ngue guí xoxh_u y_u hy_enni, uague gä 'dahma 'dan'yo y_u nde guí yä_u, ha gätho guí p_adi guim mamh_u 'b_e'a nam bøn'_u y_u nde x_un h_ei. N_e maju_uni dí xi ah_u ngue hin'na. ³¹ P_e dami hyomh_u Oja ngue di 'da ah_u ra ts'edi nda'a man'da dí fäx ni mijä'ih_u. P_e nuya ga ut'ah_u man'da ra 'b_efi 'b_e'a ctí fäx ni mijä'ih_u p_e xinda gue mi'da.

13

Nanguenim ran hu_ecate

¹ P_e nu'b_u gä xcán yä_u yá nde y_u ja'i, o tengu b_u na yá _u yám 'b_ehni Oja mah_ets'i, p_e nu'b_u hin'y_u man hu_ecateh_u, hin te ní mba tho 'b_e'a dí ðth_u 'b_u, tengu thoho n'da ra dambu o gue'_u y_u xit'_egui

zantho n_e ndetho _emm_e x_un h_ei. ² N_e madague'b_u i ja ma ts'edi_u gam mamh_u ram hma ngue dí_m p_ongahyá_u nanguenim Oja, p_e nu'b_u hin dadí hu_e to dí xihmb_u ram hma, nte ní mba tho. O nu'b_u xcá p_ahmb_u 'b_e'a gätho an t'ägui nanguenim Oja, o gue'b_u xcá p_ahmb_u 'b_e'a gätho man'da x_un h_ei, o nu'b_u ga p_ahmb_u da t'ðrcah_u a dí äf_u Oja, n_e'u y_u t'ðhø da zä da 'uegue, p_e nu'b_u hin'y_u man hu_ecateh_u, hin te dadí muh_u 'b_u. ³ O nu'b_u xcá unh_u y_u hyoya 'b_e'a gätho dí p_esh_u, p_e nu'b_u hin dá b_emh_u a ran hu_ecate, ya nte dá t_ahmb_u b_u na nu Oja 'b_u. N_e ma xinda gue'b_u gätho ma ja'ih_u xcá umh_u ngue xtín zø, p_e nu'b_u him bin ja man hu_ecateh_u, ya nte dá t_ahmb_u b_uya nanguenim rán japi Oja. ⁴ P_e nu'a ran hu_ecate nam bøn_i, ra yemb_ui, n_e hin din xømb_ui, n_e hin din s_eya, n_e xín ná yät'a ngue ja rá ts'edi, xíngui honi da t'ðspa zeh_e. ⁵ N_e nu ran hu_ecate nam bøn_i, p_espa rá sä rá mijä'iu_i, n_e hinguí honi nanguenim rán hose p_e i honba ran ho rá mijä'iu_i. N_e hinguí sáman'_u, n_e hinguí ðrpa ra güenda ran ts'o bi t'ðrpe 'b_u maju_uni ja rán hu_ecate. ⁶ N_e nu'_u di hu_ec yá mijä'ih_u, hin di johya 'b_u 'bo'o in nu i ðt' ra ts'oqui, p_e _emm_e di johya 'b_u 'bo'o in nu i ten'na ra 'yu maju_uni. ⁷ N_e nu'a i ja rán hu_ecate, hinguí sumanh_ei di hu_ec'a n'da, madague'b_u i ðrpa ran ts'o. N_e hinjam'b_u _ec'y_ei 'b_u t'ðmbi ðt' ran ts'o a to di hu_equi. P_e nu'b_u i p_adi bi 'yøt' ran ts'o, i tø'mi din 'yomf_eni. N_e hinjam'b_u _e'ts'a ní 'yøt' ran hu_ecate. ⁸ P_e nu'_u 'da gä dí ðth_u ya, da zøni da z_e'u. Nguetho da zøn ra pa ngue njom mam p_ongahyá nanguenim Oja, n_e njom mam ma nanguenim mi'da y_u nde 'dahma 'dan'yo ngue hinganm fädi. N_e nu'_u to'o i ja yá ts'edi da ma 'b_e'a gätho x_un h_ei da fädi nanguenim Oja, p_e him ma man'_u,

'bũ ya gātho ga pāhmbũ xũn ho. ⁹ Pẽ nuya nu to'o bin t'unni da man'a xũn hẽi, pẽ hinga gātho i pādi xũn ho nangue Ojā. Nẽ'u to bin t'unni dim pōngahyā, pẽ hinga gā im ma. ¹⁰ Nẽ nu'a dí ǫthũ ya ngue dí 'bũhmbũ yũ pōngahyā, pẽ ya him ma homhbũ 'bũ dá pāhmbũ xũn ho, nguetho hinga gātho im man'u. ¹¹ Nẽ tengu 'bũ mán t'ũhni, dá yāhũ tengu bũ na yā yũ t'ũhni, nẽ ngubũ dām bẽmhũ, tengu bũ nam bẽn yũ t'ũhni. Nẽ nu'bũ mán dān'yohũhũ bũya, ya dá bẽmhũ ngue ga sohmbũ 'bẽ'a gātho mí ǫthũ 'bũ mán t'ũhni. ¹² Nẽ gue'a dí ǫthũ yũ pa i jabũ a ya, nẽ hingui sã gan nuhũ 'bẽ'a di ja Ojā. Tengu thoho 'bũ dí hẽthũ n'da ran hyẽdā hingui di nẽqui xũn ho rá hmi n'da ra jã'i. Pẽgue da zõni ngue da zã ga pāhmbũ xũn ho 'bũ dá nusehũ Ojā. Nuya hingui sã ga pāhmbũ xũn ho ha in ja, pẽgue da zõni ga pāhmbũ xũn ho, tengu thoho Ojā i pajũ ya. ¹³ Pẽ hyu i jajũ ngue hinjãm'bũ ga juahmbũ. Nu'a n'da, ngue'a ga pāhmbũ majuañi da 'yõt'a ran ho bi man Ojā, nẽ nu'a ná yoho ngue'a ga tømhbũ a i mam bũya, ná hyu bũya, ngue a ran huçate. Nẽ man'da xũn ngu di muui ran huçate xinda gue'u mi'da i hmangua.

14

Nangue'u 'dahma 'dan'yo bũ na yq

¹ Pẽ man'da ga humbi ga ǫthũ ran huçate. Nẽ a man'da di bẽngahũ rá Hogandāhi Ojā, dam pōngahyāhũ ga mamhbũ rá m hman Ojā. Nẽ m'bejua ts'u da zã ga ǫthũ mi'da yũ 'bẽfi di bẽngahũ rá Hogandāhi Ojā bũya. ² Pẽ nu'u to'o i yā n'da ra nde hingam fādi, hõnt'a Ojā da zã din yāui, nẽ hinga gue'u yũ jã'i i yāhũ. Nguetho njongui øde 'bẽ'a im ma. Nẽ masque rá Hogandāhi Ojā di bẽnbi, pẽ nt'āgui thoho. ³ Pẽ nu'u to'o dim pōngahyā

nangue ra nde ngue'a mfādi, i xih yũ mijā'ihũ, nẽ da zã di japi din te yũ mbũi, nẽ di zẽrpa yũ mbũi, nẽ ẽmmẽ di un ran johya yũ mbũi. ⁴ Pẽ nu'u to'o i yā n'da ra nde ngue hingam fādi, masque di zẽsẽ rá mbũi, pẽ nu'u to dim pōngahyā, gā di zẽ'u yũ mi'yẽc'yẽihũ. ⁵ Nẽ dín ndehmagā gātho ahũ gan yāhũ 'dahma 'dan'yo yũ nde. Pẽ ẽmmẽ man'da dín nde ahũ gātho gui mamhbũ rá m hma Ojā nangue ra nde ngue mfādi. Nguetho man'da xũn ho a, xinda gue'bũ gan yāhũ mi'da yũ nde gue n'dan'yo hinda hõn'bũ da zã gui mamhbũ 'bẽ'a nam bõn'a gā mamhbũ, nẽ gātho din te yũ mbũi yũ 'yẽc'yẽi bũya. ⁶ Jannangue'a ma zi cu'ahũ, xi'bũ hõnt'u yũ nde hingam fādi gam mangā 'bũ dá mbagā bũ, 'bẽ'a ním fāts'i ga ǫt'ahũ 'bũ. Pẽ man'da xũn ho 'bũ ga xān'nahũ rá m hman Ojā nangue ma ndesehũ, nẽ ga 'da ahũ n'da ran 'yomfẽni hin gui pāhmbũ, nẽ ga xān'nahũ 'bẽ'a bi 'yurcā Ojā. ⁷ Nẽ gam bẽmhũ 'bẽ'a i ǫt' yũm 'bixt'i nẽ yũ 'bida. Nu'u hingui ja yũ te pẽ i yā. Pẽ nu'bũ hingui põmanho a im ma, ya hingam fādi 'bẽ'a ní 'bẽi a bũya, nguetho 'da nan gẽtho. ⁸ Nẽ ngutho n'da ra thaxi bũ ja ra sui, da ma xũn ho a ra 'bẽi ngue dín tunh yũ dofũ. Pẽ nu'bũ hin da mba m'bixt'i xũn ho, njon da bādi 'bẽ'a nam bõni, nẽ njon dín sã da mba ra tuhni. ⁹ Nẽ ngutho ahũ 'bũ hin gui yāhũ n'da ra nde nt'øde xũn ho, hague dán zã da fādi 'bẽ'a guím mamhbũ. ¹⁰ Nẽ masque ẽmmẽ xũn ngu yũ nde i ja ua ja ra ximhāi, nẽ gātho xũn ho 'bũ 'bo'o i pādi 'bẽ'a nam bõni. ¹¹ Pẽ nugā, nu'bũ hin dí pā a ra nde ní ts'oqui, ya xcá ǫt'be tengu'bũ n'da an 'danni ma hnini'be, nẽ hingui sã dam pā'be. ¹² Nu'a gui ndehũ ẽmmẽ dín ja ni ts'edi hũ nangue rá Hogandāhi Ojā, pẽ dami 'yāfũ 'bẽ'a ní ts'edi da zã dín te yũ mbũi gātho yũ 'yẽc'yẽi gui 'bũhmbũ. ¹³ Nu'bũ

n'da ra ja'i din ya man'da ra nde hingat fadi, pe da 'yap ra ts'edi Oja da za da ma 'be'a nam boni. ¹⁴ Nu'bu di ya'be Oja nange man'da ra nde n'dan'yo, go i ya ra Hogandahi Oja i o ma mbui, pe hin di thocpa ran 'yomfeni u mi'da 'bupu, ngue 'be'a nam bon'a di ma. ¹⁵ 'Be'a xun ho ga ot'e. Pe nde'bu dan ya'be Oja nange ra Hogandahi, pe i jatho ga japi da ba u mi'da 'bupu ngue 'be'a nam boni. Ne ngutho 'bu dan tuh ya thuhu, ga epa Oja nange ra Hogandahi, pe guexta'a i jatho ga beni 'be'a nam boni, ne ga japi da ben'u mi'da buya. ¹⁶ Nguetho nu'bu gui epahu Oja nange n'da ra nde hingat fadi, ne madague'bu di ben'nahu ra Hogandahi Oja, pe nu'bu 'da hin da za gui comhbu a ram hma 'be'a gni 'yepahu Oja, nguetho hingu padi 'be'a nam bon'a gui mamhbu. ¹⁷ Ne madague'bu majuni guidi unhu ra jamadi Oja gue'bu n'dan'yo ra nde gui yahu, pe hin guidi zepahu yu mbui ni mija'ihu, ngue ne'u di un ra jamadi Oja. ¹⁸ Jamadi Oja nguetho man'da i sa dan yaga yu nde hingat fadi xinda gue ahu. ¹⁹ Pe nu bu ja yam peti, madague'bu hont'i cut'a thoho yam hma ga ma gue'u nt'ode xun ho, pe man'da xun ho, xinda gue'bu ga ena ga mam bu 'det'a mahuahi yam hma gue'u hingat fadi 'be'a nam boni. Nguetho din nde ga xanba yu cu. ²⁰ Ma zi cu ahu, o gui othu tengu'bu gyu 'ahni ahu, pe damin 'yomfoni xun ho 'be'a man'da xun ho gui 'yothu bu ja nim petihu. Nguetho gyu daja'ihu, madague'bu i t'en'ahu gyu 'uerehu ngue'a hin gui nde gui 'yothu yu ts'oqui. ²¹ Bi 'yem bu ja ra t'ohni Oja: "Madague'bu da japi ba eh yu 'damhnini ngue 'dan'yo bu na ya, ngue da zo u 'bucua, pe ngutho him bi 'yurpa ra guenda a dam mangä u," bi' yem Oja. ²² Janangue'a ga pahmbu n'da ra hmeppa 'bu 'bo'o din ya man'da

ra nde n'dan'yo, i uh ra ts'edi Oja, hndepe da 'yec'yei u hingu nde da 'yec'yei. Ne hinga gue'u yu 'yec'yei i pa nt'orpe yu hmeppa. Pe nu ra ts'edi ngue da man ram hman Oja nange yu ndese u, xun ho ngue'a da xanbi gatho yu 'yec'yei, ne hin nange'u emme xam me yu mbui, hingu nde da 'yec'yei. ²³ Pe xi'bu bim peti gatho yu 'yec'yei ne gatho 'dahma 'dan'yo yu nde i ya, ne da zom bu 'da ngue hing yu 'yec'yei, o gue'u hinga na padi xun ho. Ha hin guim bemhbu ngue da 'yem'ahu gui jathu. ²⁴ Pe nu'bu gatho gui mamhbu ram hma Oja ngue ra nde mfadi, ne da yurpu 'da hing yu 'yec'yei o gue'u hinga na padi xun ho. Ne da base buya ngue ja yu ts'oqui, ne da badi 'be'a i ja yu mbui zeh'bu bi 'yot'a gui mamhbu. ²⁵ Ne nu'a nt'agui bu mbo yu mbui da japi di nequi xun ho. Ne din danyahmu ne da 'yap ra punbi Oja buya. Ne da 'yena: "Majuni maha gui 'bahmbu Oja," da 'yem buya.

Da t'ot'e xun ho a ram peti

²⁶ Nuya, ma zi cu ahu, din nde ga xi ahu 'be'a man'da xun ho gui 'yothu 'bu guidim petihu. Pe nde'bu 'be guim bemhbu 'be'a din te yu mbui gatho yu 'yec'yei, ne da za gan tuhmbu n'da ra thuhu guin nde gan tuhmbu buya, o gue n'da ram hma guin nde gan xanbatehu, o gue n'da ram hma bi ben'nahu Oja ngue gui mamhbu, o n'da ram hma gui nde gui mamhbu n'da ra nde hingat fadi 'be'a nam boni, pe gue'bu di 'bai to'o da man a 'be'a nam boni ngue hingat fadi. ²⁷ Pe nu'bu gui yahu man'da ra nde n'dan'yo, hont'u yonja'i din ya, ne nu'bu xun ngu, hyunja'i. Ne hinga n'dat'a ra ora din ya gatho. Nubuya i jatho dim 'bu'a n'da da ma 'be'a nam bon a bi hma. ²⁸ Pe nu'bu njongui 'bupu n'da i padi da ma 'be'a nam bon'a bi hma, man'da xun ho 'bu nte da mam bu ja nim petihu.

Da zä din ya, pe n'danni din yaſeui Oja. ²⁹ Ximangutho u i man räm hman Oja nangue ra nde mfađi, din ya yoho o hyu. Ne nu'u to'o bin t'un ra ts'edi da bađi 'be'a nam bön'a ram hma, da mam 'bu hingui ho, ua gue'bu xun ho. ³⁰ Ne nu'bu i hupu n'da bi benba Oja da ma 'be'a im beñi da ma, pe 'be di jua a i ya bu, ne gui jafu din ya a man'da buya. ³¹ Janangue'a da xot'a gan yaſu 'dahmi 'datho, ne gađho ahu to'o gađho di benba Oja din ya. Nubuya tengu 'bu gan niyaſahu yu cu nangue yu mbui ne gađho da hya yu ts'edi yu mbui buya. ³² Nu'u to i man räm hman Oja i jatho da zamzehe rá mbui zehe, madague'bu Oja bi benbi din ya, pe jatho da dō'mi ts'u, 'be din ya a man'da. ³³ Nguetho nde Oja da ts'anni 'be'a gađho din ja bu, ne hinga 'da ni thaſ thoſo 'be'a gađho i ot' Oja. Ne in jabu i t'ot'e hönbu go hapu i ja yám peti ma mi'yec'yeih. ³⁴ Ne nu yu xisu hingui sä din ya bu ja yu dampeti, nguetho hin'yü yän t'edi din ya u, ne i jatho da 'yō'a 'be'a da sifi, ne hin dim 'bet'o, tengu i mam bu ja rá t'ohni Oja. ³⁵ Ne nu'bu in nde da 'yänni 'be'a nam bön a hmam bu, i jatho da 'yän'na rá ndō bu ja rá nguse, nguetho hin di necmanho 'bu i ya n'da ra xisu bu ja ram peti. ³⁶ Ha guím beḿhbu gá dūmzehehu rá 'befi Oja, ngue guí ɛmhbu da zä gui sänzehehu 'be'a gui 'yōth. Uague guím beḿhbu hön'adah gá hyāmhbū a ram hma. ³⁷ Pe nu'bu majuani bi 'da ahu rá ts'edi Oja gui mamhbū rām hma, o gue'bu majuani bin 'da ahu nin 'yomfēnihū nangue rá Hogandāhi Oja, nu'bu, jatho gui 'yōth a dá ot'ahū 'bu, nguetho rá manda ra Hmu a. ³⁸ Ne nu'bu 'bo'o hingui nde da 'yō'a dá ot'ahū, pe hingui sä gui 'yarpahū ra güenda a. ³⁹ Janangue'a ma zi cu ahu, man'da ɛmme gui hyumbi gui mamhbū rām hman Oja nangue ra

nde mfađi. Pe hin gui hecpahu to'o in nde din ya man'da ra nde. ⁴⁰ Pe gan 'yomfēnihū xun ho, ne 'darpū dí mba gui 'yōth, ne hinga 'da dí thaſ thoſo 'be'a gađho gui 'yōth.

15

Bi ndants' mahön'a ra Cristo

¹ Nuya ma zi cu'ahu, dín nde ga xi ahu mahön'a ran ho ma'da'yo, tengu dá xi ahu mam 'bet'o. Ne gue'a ram hma gá hyāmhbū, ne gue'a gním 'bāhmbū xun ho a. ² Ne guet'a ram hman a gní yān ni tehu a 'bu guidi thoqui gui ten thohohu a dá xi ahu. Pe nu'bu hin'na, sāti tho guí ɛmhbu guí ɔthū 'bu. ³ Ne dá ja ahu gá pāhmbū a ram hma bin 'dacā ngue man'da jats'edi tho ga pāhmbū. Ngue dá xān'nahū bi du ra Cristo, bi hoga ma ts'oquihū, tengu thoſo mán t'o'ti bu ja rá t'ohni Oja. ⁴ Bi t'āgui, ne bi xox Oja 'bu ná hyupa, tengu thoſo mí mam bu ja rá t'ohni Oja. ⁵ Ne nu'bu mi dāmbēni ra Cristo, m'bet'o bin 'yuse bu 'būh ra Pedro, ne m'bejua buya bi nu mi'da yú xādi. ⁶ Ne m'bejua buya xō 'bexque bi nequi bu 'darpū mīdīm peti cat'a ciento yu cu. Ne ɛmme xun ngu i 'būtho u ya, madague'bu xun du u 'da. ⁷ Ne m'bejua bi nu ra Jacobo, ne m'bejua mahön'a bi nu gađho u yú 'bāih. ⁸ Pe rán zēgui thoſo necā bi zā dá nugā ra Cristo bu 'yu. Ne ɛmme xun heñ bu dá ɛc'yēigā a ram 'būi ma'da'yo, tengu'bu n'da ra 'uere hingui sä dim 'būi, ne ɛmme din unbi. ⁹ Ne him man zā'be ngue xtá t'ēngā ma 'bāi'be ra Cristo, ne man'da ts'ūtho dadí mu'be xinda gue'u mi'da yú 'bāih, nguetho ɛmme dá unbā u yú 'yēc'yei Oja. ¹⁰ Pe nu Oja rá mate zehe bi jaqui tengu dín jagā ya. Ne hinga sāti thoſo rá mate Oja bi 'yōrque, nguetho ɛmme dá humbi xinda gue gađho mi'da yú 'bāih ra Cristo. Pe hinga guecā dá ɔt' ra 'befi, ne gue'a rá mate zehe Oja bi

zequi dá øt'e. ¹¹ Madague'bu guecã o gue'u mi'da bi xãn'nah, pɛ n'dat'a ram hma dí mamhbe ngue bi du ra Cristo nangué ma ts'oquih, nɛ bi xox Ojã 'bu mi du. Nɛ gue'a ram hma gá 'yɛc'yɛih u a.

Da xox Ojã u xũn du

¹² Pɛ xi a ram hma dí mamhb, ngue bi dambɛni ra Cristo 'bu mí du, pɛ hanja gní 'yɛmhbu 'da ah buya, ngue hingui sã da dambɛni u xũn du. ¹³ Nu'bu hin da dambɛni u xũn du, pɛ xinga gue'a ra Cristo xtãn dambɛni 'bu, nɛ guexta'a ya xũn du a ya 'bu. ¹⁴ Nɛ nu'bu hin xtãn dambɛni a ra Cristo, hin'yũ rá ts'edi a ram hma dí mamhb 'bu, nɛ ndetho guí 'yohu bu 'bu. ¹⁵ Nɛ nu'bu ngubu guím bɛmhbu ngue hingui sã da dambɛni u xũn du, guí nubɛthani gahe 'bu ngue dí mamhbe bi xox Ojã a ra Cristo 'bu mí du. ¹⁶ Nu'bu hingui sã da dambɛni n'da ra du, pɛ xinga gue a ra Cristo xtãn zã xtãn dambɛni 'bu. ¹⁷ Nɛ nu'bu guexta'a ra du a ra Cristo, sãti thofo guí ɛc'yɛih u a 'bu, nɛ guexta'a him mahoqui ni ts'oquih 'bu. ¹⁸ Nɛ nu'bu ngubu guím bɛmhbu, pɛ nɛ'u yũ 'yɛc'yɛi xũn du bu ja rá 'yɛ ra Cristo, nɛ má zã dim 'bɛpu 'bu Ojã 'bu, gue'bu ya má zã bim 'bɛ a ra Cristo 'bu mí du. ¹⁹ Pɛ nu'bu hɔntyã dí nuhu ran ho nangué ra Cristo, ha hin guím bɛmhbu ga nuhu man'da ran ho 'bu dá tuhu 'bu. Pɛ huɛhigahu 'bu nte ga nuhu, xinda gue'u gã mi'da yũ jã'i ngue nte mbɛni da nu. ²⁰ Pɛ majuani maha bi dambɛni ra Cristo 'bu mí du. Nɛ tengu'bu rá mbadi n'da ra thã bi sopu ja n'da ra huahi, nɛ gue'a nam bɔni ngue da xox Ojã u to'o gãtho i 'buhmi ra Cristo. ²¹ Tengu thofo 'bu mí dũmp' ran dãte ua ja ra ximhãi n'da ran 'yohu, ngue ra Adãn, nɛ ngutho a man'da ran 'yohu ngue ra Cristo, bi dũ'mi ngue da ndants' mahɔn'a yũ du. ²² Nɛ tengu tho u gãtho bi

xãnd ra Adãn, gãtho i tu, pɛ nu gãtho di xãnd ra Cristo, gãtho da mba nsots'i. ²³ Pɛ hinga gãtho n'dat'a ra ora da mba nsots'i, nguetho rá mbadi a ra Cristo, nɛ nu'bu bá ɛh ra Cristo, gãtho u xũ huahni da mba nsots'i m'bɛjua. ²⁴ Nɛ nubuya, ba ɛh rá pa ran zɛgui. Nguetho nu'a ra Cristo xí dapi 'bɛ'a gãtho má ts'edi, ngue yãn sũih u Ojã, nɛ gãtho to'o i hãse yãn t'ɛdi, nɛ to'o di manda zɛhe, ngue'u yũ jã'i nɛ'u yũ zĩthu. Nɛ nu'bu ya bi dãha, di un'na Ojã rá Ta rá ts'edi mahɔn'a. ²⁵ Nguetho nu ra Cristo, im Hmuts'ut'abi ya, nɛ gue'bu go bi dãha di 'bɛrpa yũ ts'edi u gãtho yãn sũih. ²⁶ Nɛ nu'a ran dãte ran zɛgui thofo da dapi, nɛ má zã dim 'bɛ a buya. ²⁷ Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Ojã, di japi da dãh ra Cristo 'bɛ'a gãtho má ts'edi i ja. Pɛ njon da bɛni nɛ'a Ojã rá Ta da dapi, nguetho guesɛ bi un rá ts'edi ra Cristo a. ²⁸ Nɛ nu'bu gãtho bi dã a ra Cristo u 'bɛ'a gã ní ts'edi i ja, nɛ nu'a ra Cristo buya, ngue rá Ts'ant'u Ojã, nɛ din dãse bu 'bu Ojã rá Ta. Nguetho m'bɛt'o xí un rá ts'edi. Nubuya da hɔnse Ojã din ja rá ts'edi buya. ²⁹ Nɛ man'da guí øthu guídín xixyãhu nangué'u xũn du. Pɛ hanja gní 'yɛmhbu him mam 'bu u xũn du buya. ³⁰ Nɛ hanja hin dí su man dãtehe, gãtho u yũ pa dí 'buhmbe ua thã, gue'bu xcã pãhmbe hin ga ndanshe mahɔn'a. ³¹ Nɛ majuani thocpa thofo dadím pom'be ran dãte. Nɛ gue'a dí xi ah u a ngue'a dín nde ah u gui pãhmbe 'bɛ'a dí øt'ã. Nguetho ɛmmɛ dí numanhu ah u, ma zi cu ah u, ngue n'dat'a ma Hmuhu ra Jesucristo dí ɛc'yɛih u. ³² Nɛ dá hãt'i xũn ngu yãn unbi, nɛ xi u yũ zate dán tunhdã'be ua Éfeso, ngubu i ɛmb yũ jã'i. Pɛ 'bɛ'a ní mba a dá øt'ã 'bu hin da dambɛni u xũn du. Pɛ nu'bu hin ga ndanshu mahɔn'a, mbãhã dan sihmeh u ya nɛ dam minhdu, nguetho má zã ga tuhu nixudi

mani. ³³ O guídín hyehmbu da thá ahú gui ténhdú yám hman u 'da yu hyäte, janangue'a hin gui 'behmbu yu hogan t'ot'e. ³⁴ Pê damin 'yomfënihi xan ho gui pãhmbu nda'a ram hma gue majuañi, nê gui 'yeshu yu ts'oqui buya. Nguetho guí 'buhmbu 'da hinga ná pãhmbu xan ho Ojá. Nê guehna dí xi ahú na, janangue'a gui pês' ni sãhú.

Hague din ja 'bu bi dambëni u xan du

³⁵ Uague guím bëmhbú 'da ahú gui 'yãngahú: “Bê'a di ja 'bu bi dambëni u xan du, nê 'bê'a ní ngøc'yei din ja mahøn'a.” ³⁶ Pê n'da rán t'änni yu 'yambúi a. Ha hin guí nuhú 'bê'a di ja n'da ra hmudä 'bu pa nthuhu ngue i 'ya rá xi nê ja da bøx'a rá mbúi buya. ³⁷ Nê hønt'a go má hmudä guí tuhmbú, hinga guexta'a rá ndä 'bu bi bøts'e. Nguetho gue'a rá ndä gá tuhmbú, nê ra paxi bu dán go 'bu bi bøts'e. ³⁸ Nê hønt'a go nda'a má hmudä da thuhu, gätho yá xise 'bu bin ja, tengu bi zãba Ojá a. ³⁹ Nê hinga 'da'angu ma ngøc'yeihú yu fani o gue yu doja o yu huá. ⁴⁰ Nê in jabú 'bê'a gätho i ja bu mahëts'i nê 'bê'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, nu'u bí ja bu mahëts'i, n'dan'yo thoho nán ho xinda gue'u ja ua ja ra häi. ⁴¹ Nu'a rán nêqui ra hyadi nê ra zana nê yu sø gätho 'dahma 'dan'yo. Nê hinga 'da'angu u yu sø, 'dahma 'dan'yo bu ni nêqui. ⁴² Nê ngutho nangu'e'bu bi dambëni yu du, nê nu'bu bi t'ä a ra ngøc'yei, da 'ya nguetho nts'änbi da 'ya a. Pê nu'bu bi dambëni buya nê hin njãm'bu da du mahøn'a. ⁴³ Nu'a bi t'ägui hingui ho, pê nu'a da bøts'e ãmmê xan ho a. Nu'bu mi t'ägui hin'yú rá ts'edi, pê nu'bu mí bøts'e, man'da ãmmê bin ja rá ts'edi. ⁴⁴ Nu'a ra ngø 'bu mi t'ägui, nts'änni hønt'ua ja ra ximhäi dim 'búi. Pê nu'bu bi bøts'e, nts'änni dim 'bupú mahëts'i buya. Nê guí pãhmbú i ja ma jã'ihi nangu

ra ximhäi, pê man'da i jatho gui pãhmbú ngue nê'a din ja ma jã'ihi nangué rá Hogandãhi Ojá. ⁴⁵ Nê gue'a in ja a tengu mán t'ot'i bu ja rá t'ohni Ojá, gue ná n'da ra Adán bi ts'änni bin jã'i ua ja ra ximhäi. Pê nu'a ná yoho gue'a di un ra temazã ngue njãm'bu da guadi, gue'a ra Cristo a. ⁴⁶ Nê m'bet'o dãm 'buhmbú nangué ma ngøc'yeihú ngue hønt'ua ja ra ximhäi dim 'búi. Nê m'bejua buya dam 'buhmbú nangué ra ngøc'yei ngue nts'änni dim 'bupú mahëts'i. ⁴⁷ Nê nu rá mbudi ran 'yohú nt'ot'e nangué ra häi. Nu a ná yoho gue'a bí 'yêh mahëts'i, ma Hmuhú ra Cristo a. ⁴⁸ Nê ngutho ma ngøc'yeihú ua ja ra häi, tengu tho a ran 'yohú ngue bi t'ot'e nangué ra häi. Pê nu ma ngøc'yeihú m'bejua din ja tengu thoho rá ngøc'yei a ma Hmuhú ra Cristo, nu'a ran 'yohú bí 'yêh mahëts'i a. ⁴⁹ Nê tengu thoho bu dá nêquihú nangué ra Adán nt'ot'e ra häi, nê ngutho bu dá nêquihú mahøn'a nangué'a ra mêngu bu mahëts'i. ⁵⁰ Nê dín nde ga xi ahú mahøn'a, ma zi cu ahú, ngue nu'a man ngøhú nê ma jihu i jajú ya, hingui sä da gonhui rá ts'edi Ojá mahëts'i a. Nguetho nu'a hingui hät'i, hingui sä 'darpú da 'bes'ui a da hyät'i høn'bu go njãm'bu. ⁵¹ Pê dín nde ahú gui pãhmbú a him mam fãdi, ngue hinga gätho ga tuhú ngue dyá 'yêc'yeihú, pê gätho da mba ma pãrquigahú ma ngøc'yeihú. ⁵² Nê xøgue n'dan c'uêrpädätho da 'yørcahú 'bu bin yá ra thuxi 'bu rán zëgui ra pa. Nê nu'bu bin yá ra thuxi, 'bex da ndants'i gätho u yu 'yêc'yei xan du, nê dín ja yá ngø him man zä dín ts'oni. Nê'u xí du, nê'u hin ní du, gätho da mba ma pädi. ⁵³ Nê nu ma ngøc'yeihú dí hehú ya hin da hyät'i, janangue'a da mba mahoqui ngue da hyät'i mazã buya. Nê i ja rán däte a ma ngøc'yeihú ya, pëgue dín jajú a njãm'bu da du. ⁵⁴ Nê nu'bu bin

ja ma ngøc'yēih_u ngue njām'b_u da du, ya bi ja'ts'a bi man rá t'ohni Ojā b_uya, bi 'yēna: "Pē nu'b_u dām 'b_uhmb_u mahøn'a, gue'a dí guah ran dāte a, nguetho ya bi thāpi." ⁵⁵ "Hague grān dāte, hap_u i ja ni ts'edi ya ngue gui hyoje. 'Bē'a gá ja ya thā, nē ya guí ēna xquí taje." ⁵⁶ Nē nu yān t'ēdi Ojā nē gue'ū nām fādi ja ma ts'oquih_u. Nē nu'a ma ts'oquih_u b_uya, gue'a ní zā di űngah_u ran dāte a. ⁵⁷ Pē jamadi gah_u Ojā, nguetho bi jaj_u dá táf_u ran dāte nangue'a ma Hmuh_u ra Jesucristo. ⁵⁸ Janangue'a, ma zi cu ah_u, damín zāmh_ub_u b_u x_un ho nē hīn hap_u guí 'uehmb_u b_u. Nē gui hyumbi man'da man'da gam pehm_ub_u nangue rá 'bēfi ra Hmu, nguetho guí pāhm_ub_u hinga sāti thoho a, xinda gue'b_u hīn ga ndansh_u mahøn'a.

16

Nthqui y_u mbeti da 'bāx y_u cu

¹ Nē nuya dīn nde ga xi ah_u 'bē'a gui 'yøth_u nangue ra mbeti guídí peth_u, ngue nu'a rām fāts'i ma mi'yēc'yēih_u. Dami 'yøth_u tengu thoho dá xicā ű 'b_up_u ja y_um pēti b_u Galacia. ² Ngue gātho 'b_u domingo, n'da ngu n'da ah_u gui hyāj_u ts'ū a hang_u xquí tāhm_ub_u nhyāto 'b_u nhyāto, gui pesh_u. Nē nu'b_u dá sōngā b_u, ya di jab_u, nē hinga ja gui peth_u b_uya. ³ Nē nu'b_u dá sōngā b_u, ga pehdā b_u Jerusalén ű yān 'yoh_u ngue gá huanhd_u. Nē ga un ra sōcuā da gāts'i nangue ran zengua, nē da hyāx'a xquí peth_u b_uya. ⁴ Nē 'bē dán 'yomfēni 'b_u da zā 'nēqui ga mba, ya 'darp_u dá mbāhmbe b_uya.

Bi ma da bōn na 'yo ra Pablo

⁵ Nē nu'b_u dá mba na 'yo, i jatho 'bē ba sōngā b_u Macedonia, nē ja ga thocā b_u Corinto b_uya. ⁶ Nē xōmhma thoho dam 'b_uhmb_u b_u 'da y_u pa, uague dam 'b_uhmb_u b_u gātho dām bōn y_u pa x_u se. Nē nub_uya xōmhma thoho da zā guí zēj_u ts'ū 'b_u di nēqui

to'o da 'yurca ra 'yu hap_u gātho dan 'yo m'bējua. ⁷ Pē hīn dīn ndegā ngue xø ga thotho b_u guí 'b_uhmb_u, pē dīn nde dam 'b_up_u 'da y_u pa, 'b_u gue'a da nde ma Hmuh_u a. ⁸ 'Bē dam 'b_ucā ua ja ra hnini Éfeso man yozna, ja ga mba b_u. ⁹ Nguetho ēmmē hndequē ga man rām hman Ojā ua, madague'b_u x_un ngu man sūi'be 'b_ucua. Pē ēmmē i te rá 'bēfi Ojā ua, jannangue'a hīn 'bexque sā ga mba n'dihi. ¹⁰ Nē nu'b_u da zōm b_u a ra Timoteo, dami simanhoh_u, janangue'a nte da bēni. Nguetho dim pēfi nangue rá 'bēfi ma Hmuh_u a, tengu thohogā. ¹¹ Pē jatho gātho ah_u gui numansuh_u a ra Timoteo. Nē nu'b_u bá ēcua, dami fāxh_u ngue da zōmanho ua. Nguetho dí tōn'ua a, nē ēmmē dīn nde ga nu mahøn'a, nē'ū gātho mī'da. ¹² Nē ēmmē dá xicā ma cuh_u ra Apolo xtá mbāhā 'da y_u cu 'b_ucua, ngue da nu ah_u. Pē hīn bi nde bi mba ya. Pē xōmhma thoho m'bējua da mba b_u 'b_u bi zā da mba.

Yān zegui ran zengua

¹³ Nē jant'a thoho gui 'yøth_u tengu'b_u gan āthāh_u, ngue gan zāmh_ub_u b_u ja ni t'ēc'yēih_u. Dami hyuth_u ran zamb_ui, dīn ja ni ts'edih_u x_un ho. ¹⁴ Nē 'bē'a gātho guí øth_u, pē dami 'yøth_u nangue ran huēcate. ¹⁵ Nē nuya ma zi cu ah_u, guí pāhm_ub_u ngue gātho ja a yān jah_u ra Estéfano, mbadi y_u 'yēc'yēi b_u ra hāi Acaya, nē ēmmē hōnt'a im bēni ngue da mbāx yā mī'yēc'yēih_u ű. ¹⁶ Janangue'a dīn nde ah_u ēmmē gui numansuh_u a ra Estéfano, ngue'a gui 'yøth_u a da man a. Pē nē'ū mī'da i 'b_up_u, ngue 'da'angu i øth_u a ra Estéfano, ngue'a hīn dīn sūi, nē hūmbi da 'yøt' ra 'bēfi x_un ho, nē'ū gui numansuh_u ű. ¹⁷ Nē ēmmē dadí johyagā, ngue nu'a mī hēmbā 'bē'a guí øth_u, pē ya dí pācā ya, nguetho bi zōcua a ra Estéfano, nē ra Fortunato, nē'a ra Acaico. ¹⁸ Janangue ēmmē bi xah

ma mbui. Ne ahu bi xah ni mbuihu ya, nangu'e'a ram hma ga 'yangahu gue'a hin gmi pahmbu. Ne dami numanhohu yu ja'i tengu u. ¹⁹ Nu yu cu i 'bucua ra hai Asia, gatho i pen'nahu ran zengua. Nu ra Aquila ne ra Priscila ra xisu, ne gatho u dim peti bu ja ra ngu, ne gatho i pen'nahu ran zengua nangu'e ra thuhu ma Hmuhu. ²⁰ Dami hyanbahu yan zengua gatho yu cu i 'bucua. Damin zengua zehehu n'da ngu n'da ahue 'da gdin huectahu. ²¹ Pe nugä dra Pablogä ga ozegegä n'da ran zengua di pen'nahu nangu'e ma 'yesegä. ²² Nu'bu i 'bu a n'da ngue him majuani i numanho a ma Hmuhu ra Jesucristo, ne hin te ran jaui Oja a 'bu, ne da zanba ran unbi a. Ne mi ts'utho ba xh ma Hmuhu da 'yot' ran juanbi a. ²³ Ne nuya da mbax ahu ra mate ma Hmuhu ra Jesucristo. ²⁴ Ne emme dadí huex'ahu gatho ahu nangu'e 'darpu di 'buhmbu ra Cristo Jesús. Ne hont'a di xi ahu ya.

2 CORINTIOS

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɥ yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ra dɔhnini Corinto

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, ne nangué rá pähä Ojā ma 'bäigä'be a ra Jesucristo. Dín 'yogä'be ma cuhɥ ra Timoteo. Ne dí pɛn'nahɥ bɥ ra sɔcuɔ gyɥ 'yɛc'yɛihɥ ngue dim pɛti bɥ ja rán ngu Ojā bɥ ja ra hnini Corinto, ne gátho yɥ 'yɛc'yɛi i 'bɥpɥ ja ra xɛqui Acaya. ² Ne nu'a Ojā ma Tahɥ ne ra Jesucristo ma Hmuhɥ di 'da ahɥ rá mate a, ne da hyut'a ni mbɥihɥ.

Yɥn ɯnbi ra Pablo

³ Jamadi Ojā rá Ta ma Hmuhɥ ra Jesucristo, nguetho i ja rá yembɥi nanguejɥ. Ne guesɛ Ojā thocua thoho i hurca ma mbɥihɥ. ⁴ Nu'a Ojā i hurca ma mbɥihɥ nangue gátho yɥn ɯnbi dín nuhɥ. Janangue'a da zä ga hurpahɥ yá mbɥi 'da to'o in nu ran ɯnbi, tengu tho bɥ í hyurcahɥ ma mbɥihɥ Ojā. ⁵ Nu'bɥ dí comhbɥ yɥn ɯnbi ra Cristo, nu'a di zerca ma mbɥihɥ, go dín theui ran ɯnbi dín nuhɥ. ⁶ Ne nangue ran ɯnbi dín nugä'be, gue'a dín te ni t'ɛc'yɛihɥ, ne di zɛt'a ni mbɥihɥ a. Ne nu'bɥ di zerca ma mbɥi'be Ojā, ne ahɥ di zɛt'a ni mbɥihɥ. Nguetho nu'bɥ guím bɛmhɥ a ran ɯnbi dín nu'be, sä gui hyäthɥ ne hin gan xɔmbɥihɥ ran ɯnbi guín nuhɥ, tengu thohogä'be. ⁷ Hin ts'ɥ dadí 'yon ma mbɥi'be nangue ni t'ɛc'yɛihɥ. Ne dí pɔ'be ngue guí comhbɥ man ɯnbi'be. Ngutho Ojā da hyurca ma mbɥihɥ. ⁸ Nugä'be dín nde ahɥ, ma cu ahɥ, gui pɔhmbɥ ngue dán nu'be ran ɯnbi bɥ ja ra häi Asia. Ne hin'yɥ ma ts'edi'be ngue xcá häzɛhɛ'be, nguetho ɛmme ts'edi ran ɯnbi dá nu'be, ne mi ts'ɯtho xcá tu'be bɥ.

⁹ Majuɔni ɛ maguepɥ xcá tu'be, pɛ gátho ɥ bin ja n'damhɥmä sä ga pɔ'be ngue hin'yɥ ma ts'edi zɛhɛ'be, pɛ ga tɔm'be 'be'a da 'yɔt' Ojā, ngue man'da xɯn ndoho rá ts'edi ngue da xox'ɥ xɯn du. ¹⁰ Nu'a Ojā bi yängä'be bɥ ja ran dɔte ngue ɛmme nts'utho, ne dí pɔ'be ngue Ojā da yängä'be mahɔn'a. Ne dí ɛc'yɛi'be ne dí tɔm'be ngue thocua thoho da yängä'be Ojā. ¹¹ Ne nu ahɥ sä gui zɛc'be ts'ɥ 'bɥ guín yáɥɥ Ojā nanguecä'be, ne m'bɛjua bɥya da zä gátho ahɥ n'dat'a ga xihmbɥ jamadi Ojā nangue 'be'a bi 'yɔrcä'be.

Ra Pablo bi ma hanja him bi mba n'dihi bɥ ja ra hnini Corinto

¹² I hu ma mbɥi'be nguetho di bɛnga ma mbɥi'be ngue xɯn ho 'be'a dí ɔt'be ua ja ra ximhäi, ne xɯn ho 'be'a dí ɔt'be nangue ahɥ. Ne hin nangue man 'yomfɛnise'be, pɛ Ojā i fäxcä'be ngue di ɔt'be ran ho. ¹³ Dín nde ahɥ gui pɔhmbɥ xɯn ho 'be'a dí ɔt'be, tengu dí ɔt'ahɥ ya. ¹⁴ Ne madague'bɥ hin gui pɔhmbɥ gátho ya dí xi'ahɥ, pɛ nu'bɥ bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu Jesús, gan johyáɥ nangue a ram hma dí ɔt'ahɥ. Ne ngutho ga'be da hyu ma mbɥi'be nangue ahɥ. ¹⁵ Majuɔni min ndegä xcá mba bɥ, ne nu'bɥ xcá mba bɥ, mi sä nyondí xcá hut'a ni mbɥihɥ. ¹⁶ Mim bɛngä ngue xcá thocä bɥ gui 'bɥhmbɥ, gan nu ahɥ ts'ɥ nu'bɥ má mbagä bɥ ja ra häi Macedonia, ne dím bɛngä ga thopɥ mahɔn'a 'bɥ dá pɔngä ua ja ra häi Macedonia. Ne nu'bɥ dá mba bɥ, dím bɛngä ngue gui fäxcä bɥ ja ra 'yu Judea. ¹⁷ Pɛ hingui yoho man 'yomfɛnigä, tengu guí ɛnjɥ dí ɔt'ä 'bɥ him má thocä bɥ. Hin dí ɔt'ä tengu ɔt'i 'da ɥ yɥn 'yohɥ ngue yoho im bɛni. ¹⁸ Ne majuɔni dá bɛngä xcá mba bɥ 'bɥ má xi ahɥ. Ne i pɔ Ojā majuɔni dí xi ahɥ. ¹⁹ Nugä ne ra Timoteo ne ra Silvano ya dá xi ahe nangue ra Cristo Jesús, rá Ts'ɯnt'ɥ Ojā. Ne nu'a ra Cristo hin di pä a im bɛni,

pɛ hɔnt'a majuani im man a. ²⁰ Nɛ gue'a ra Cristo ní ja'ts'i 'bɛ'a gátho i sãn Ojã da 'yɔt'e, nɛ nanguɛ bi hogahã ra Cristo dí pãhmbũ dí 'dajũ rá mate Ojã 'bũ dí áfũ, nɛ gue'a ná ɛspahũ Ojã a. ²¹ Guet'a Ojã bi 'dajũ ra ts'edi ngue thocua thoho ga tɛnhdũ ra Cristo, nɛ n'da ngu n'dajũ bi 'dajũ ra 'bɛfi. ²² Nɛ guet'a Ojã bi 'yɔt'e yá mbɛti gahũ a, nɛ bi 'dajũ rá Hogandãhi mbo ma mbũihũ, guepũ na fãdi majuani di 'dajũ 'bɛ'a gátho man'da. ²³ Majuani a dí xĩ ahũ ngue hanja hin dá thocã bũ guí 'bũhmbũ. Nu'bũ xcã sɔngã bũ a ra pa dá xĩ ahũ, xcã dãmhyã ahũ ts'ũ 'bũ, nguetho hinga nádĩ hojũ 'bɛ'a guí ɔthũ. Nɛ ndetho ɛmmɛ xcã ɛn'na ni mbũihũ 'bɛ'a xcã xĩ ahũ. Nɛ dí pãdi majuani a dí xĩ ahũ ya, nɛ dí xĩ Ojã dí 'dac ran ɛnbi 'bũ him majuani a díim ma. ²⁴ Pɛ dín nde ahũ da hyu ni mbũihũ, nɛ hin da du ni mbũihũ 'bɛ'a ga xĩ ahũ. Nɛ gue'a dín nde ga ɔt'ahũ 'bũ dá mbagã bũ. Pɛ hin'yũ man'da sã ga xĩ ahũ guí 'yɛc'yɛihũ, nguetho i jua'a guí ɛc'yɛihũ ngue guí pãhmbũ majuani ra Cristo.

2

¹ Jananguɛ'a dá ɛnsegã, nu'bũ dá mba bũ mahɔn'a, hin ga 'da ahũ ra dumbũi mahɔn'a. ² Nguetho nu'bũ guím bɛndumbũihũ, hingui sã guí 'dajũ ran johya 'bũ. Nɛ hɔnse ahũ sã guí 'dajũ ran johya, pɛ hingui sã 'bũ i tu ni mbũihũ. ³ Jananguɛ'a dá ɔt'ahũ ra sɔcuã nguetho dín nde ngue gan 'yomfɛnihũ ts'ũ, nɛ sã guí hojũ 'bɛ'a gnám 'bũhmbũ. Nɛ nu'bũ dá mbagã bũ, ya xquí hojũ a 'bɛ'a man'da gnám 'bũhmbũ, nɛ sã guí 'dajũ ran johya bũya nɛ hin dín ja'ahũ ra dumbũi. Nguetho dí ɛnsegã ngue n'dat'a díim bɛmhũ, nu'bũ dín johyagã nɛ ahũ ja nín johyahũ. ⁴ Nɛ ɛmmɛ mi tu ma mbũi nu'bũ má ɔt'ahũ ra sɔcuã, nɛ ɛmmɛ dán zoni, nguetho hin dín

nde guí ɛ't' ni mbũihũ nanguɛ 'bɛ'a dá ɔt'ahũ, pɛ dín nde guí pãhmbũ ngue ɛmmɛ dadĩ huɛc ahũ.

Da mba ma punbi to'o bi 'yɔt' ran ts'o

⁵ Hinga hɔnsegã pɛ gátho ahũ i ja ahũ ra dumbũi nanguɛ 'bɛ'a bi 'yɔt' ran 'yohũ ngue bi zín rá hɔmbe. ⁶ Pɛ dí ɛna xɔt'a ya ran ɛnbi gá unhdũ a ran 'yohũ. ⁷ Nɛ nuya nde'bũ guí punbahũ rá ts'oqui, nɛ guí hyurpahũ rá mbũi. Nguetho nu'bũ hin guí hyurpahũ rá mbũi, man'da dín ja ra dumbũi ngue njãm'bũ sã dín hogui. ⁸ Nuya dí á ahũ ra mate ngue guí 'yuthũ xũn ho nín huɛcatehũ a ran 'yohũ. ⁹ Nugã dá ɔt'ahũ nguetho dín nde ga pã 'bũ guí ɔthũ tengu dí xĩ ahũ, uague hin'na. ¹⁰ Nu'bũ guí punbahũ n'da ni mija'ihũ, nɛcã ga punba a. Nɛ nu'bũ guí punbahũ 'bɛ'a bi 'yɔt'a n'da, nɛ dí punbã a nanguɛ rán t'ɛdi ra Cristo. ¹¹ Nguetho hin dín ndegã da dajũ ra zĩthu nanguɛ 'bɛ'a dí ɔthũ. Dí pãhmbũ 'bɛ'a nde da 'yɔt'a ra zĩthu nguetho in nde da hyãjũ.

Him bin sãya a ní bɛm bũ Corinto ra Pablo

¹² Nu'bũ má sɔngã bũ ja ra hnini Troas, Ojã ya xĩ xocua yá mbũi yũ ja'ĩ bũ. Nɛ hingui hɛi dá mangã bũ rán ho ma'da'yo ra Cristo nguetho yũ ja'ĩ mín nde da 'yɔde. ¹³ Pɛ hin dán johyagã, nguetho hin dá tĩngã bũ ma cuhũ ra Tito. Ngue xtã xĩqui 'bɛ'a guí ɔthũ bũ. Jananjabũ dá socã yũ ja'ĩ bũ Troas nɛ dá mbagã bũ ja ra hãi Macedonia, ja dá tĩngã bũ a ra Tito.

Nanguɛ ra Cristo sã ga tafũ ra zĩthu

¹⁴ Pɛ jamadi Ojã, nanguɛ dín 'yohũ ra Cristo dí jajũ ga tafũ ra zĩthu bɛ'a gátho dí ɔthũ. Nɛ hɔnbũ go hapũ díim mam'be ran ho ma'da'yo, Ojã dí japi da tho a, tengu tho 'bũ n'da ra 'yɛthi i tux ran dãhi i yũmanho. ¹⁵ Nɛ nanguɛ dín 'yohũ

ra Cristo, Oja in numanhoja, tengu ra 'yēthi i yəmanho bə nam bən Oja. Nugā'be dīm mam'be ra Cristo Jesús bə 'bui gātho yə jā'i, gue'ə i ja yə temazai, ne ʉ di 'bēh ra temazai. ¹⁶ Nu a ram hma dīm mam'be, da zānba ran ʉnbi a 'bə hingui nde da hyān a n'da, pə nu ʉ to'o i ɛc'yēi 'bē'a dīm mam'be, di un ra te a. Pə to'o maha da hyāt'i da'yōt' na. ¹⁷ Hənt'ʉ tengu gā'be ngue n'dat'a Oja dīm bəmhbe, ne dyəmə 'bēhnigā'be Oja, ne dyə 'yēhe gā'be ra Cristo, ne nu a Oja in nuc'be. Ne nugā'be hin di ɔt'be tengu ɔt'ʉ 'da xən ngu ngue in nde da dāse nangue rá 'bēfi Oja i ɔt'e.

3

Rán hoqui Oja ma'da'yo

¹ Ha guí ɛmhbə dí ɔzēhe ma certificado'be 'bə dí xi ahə 'bē'a dí ɔt'be. Ha jatho din ja ma certificado'be ngue da xi ahə xən ho dí ɔt'be tengu i cə yə hyāte xānbate guí 'bəmhbə bə. O ha guí ɛmhbə jatho guí 'yərca'be n'da tengu guí ɔrpa ʉ 'da. ² Pə go guese ahə ma certificado ahə nguetho nu'bə 'bo'o ngue bi bə'a gnīm 'bəmhbə, da bədi 'bē'a ma hoga'bēfi dá ɔt'ā bə 'bə mām 'bəmhbə bə. ³ Ne nu ʉ yə jā'i ngue hingui ɛc'yēi da nu ahə, tengu 'bə bi nu n'da ra sɔcuə nangue rām hman Oja. Pə hinga gue ra sɔcuə nt'o't'i ra tinta o gue nt'o't'i bə ja ra do ngue da nu ʉ, pə gue'a bi 'yo't'a ra Cristo bə ni mbuihə nangue rá Hogandəhi Oja 'bə má xān'nahə. ⁴ Da zā ngubə ga xi ahə ngue xən ho ra 'bēfi dí ɔt'a'be, nguetho i fāxca'be Oja nangue dín 'yohə ra Cristo. ⁵ Ne hin nangue man hose'be da zā ga ɔt'be ran ho, pə hənse Oja di 'dac'be ra ts'edi ga ɔt'be 'bē'a dí ɔt'be. ⁶ Nu Oja bi 'dac'be 'bē'a ga hom'be ngue i juadi xən ho, ngue da zā ga xi'be yə jā'i rán hoqui Oja ma'da'yo. Nu ran hoqui hinga 'da'anguui i mammi yən t'ēdi nt'o't'i maya'bə. Nguetho

nu'a ran ho ma'da'yo i xijə di 'dajə ra temazai a rá Hogandəhi Oja. Pə nu yən t'ēdi i xijə tengu 'bə ma yəpatehə, ngue'a hin dí hāt'i ga ɔzēhəhə a ran ho im mam bə. ⁷ Pə nu'bə rá mbədi bin t'un yən t'ēdi, pə min 'youi a rá nuixte Oja, nguetho ɛmmə madi yoxni rá hmi ra Moisés 'bə madín t'un yə do nt'o't'i yən t'ēdi, janangue'a hingui sǎ ʉ yə jā'i da hyərpa rá hmi. M'bējua bəya bim 'bē a rá nuixte mi ja bə rá hmi. Pə madague'a in 'youi ra nuixte ʉ yən t'ēdi 'bə ja min t'uni, pə din yəpate ne ran ʉnbi. ⁸ Nu yən t'ēdi min 'youi rá nuixte Oja ne bi man a ran dāte. Pə ɛmmə xən ngu man'da rá nuixte Oja in 'youi rá 'bēfi rá Hogandəhi Oja. ⁹ N'youi rá nuixte Oja yən t'ēdi ngue din yəpate, pə ɛmmə man'da xən ngu rá nuixte Oja din 'youi ran ho ma'da'yo ngue im man Oja di hogahə. ¹⁰ Nuya bim 'bēh rá ts'edi ʉ yən t'ēdi, nguetho ɛmmə man'da i ja rá ts'edi ran ho ma'da'yo. ¹¹ Nu yən t'ēdi min 'youi ra nuixte, pə nts'ānni 'da yə patho da hyāt'i, ne bi thogui. Pə nuya ɛmmə xən ngu ra nuixte in 'youi a ran ho ma'da'yo, ne njām'bə da guadi. ¹² Dí pəmhbə ngue njām'bə dim 'bēh rá ts'edi a ran hoqui ma'da'yo ngue bi 'yōt' Oja. Janangue'a sǎ ga huthə nzāmbəi gam mamhbə ran ho ma'da'yo. ¹³ Ne nu'bə dīm mamhbə ran ho ma'da'yo, hin dí ɔthə tengu mi ɔt' ra Moisés maya'bə, ngue bi gop rá hmi ra 'bōt'e, ndepe hin da nu yə jā'i israel gue'bə xтім 'bē a rá nuixte. ¹⁴ Pə nu yə jā'i him mi pə ʉ ngue dim 'bē ʉ yə nuixte yən t'ēdi ne guexta'a yə pa ya, nu'bə in nu ra sɔcuə guepə nt'o't'i yən t'ēdi rán hoqui Oja maya'bə, hingui sǎ da bədi. Nguetho tengu 'bə i ja n'da ra 'bōt'e bə ja rá hmi da gop rá dā. Ne hənt'a ra Cristo sǎ di 'uecpa a. ¹⁵ Guexta'a yə mbəi ʉ 'da i 'bəhya, nu'bə in nde da dən yən t'ēdi ra

Moisés ne nu'bu im ma, hingui sä da badi 'be'a nam bön u, nguetho njot'i tho yá mbui. ¹⁶ Pe nu'bu di päh rán 'yomfëni n'da nangue a ra Cristo ne di dáp rá mbui a, din ja ran nequi rá mbui 'bu. ¹⁷ Nu'a ra Cristo, 'da angui rá Hogandähi. Ne nu'bu i 'bup mbo ma mbuihu, ne gue'a í thøgahü bu ja ra 'bexui ne ran unbi. ¹⁸ Ne hingan jo'mi ma mbuihu tengu 'bu dí hanthü xän ho a rá nuixte ra Cristo. Ne tengu n'da ra hyëdä di nequi bu to'o da hyandi, ne ngutho gahü man'da man'da di nequi gahü rá nuixte ra Cristo dí hanthü, ne gue'a ní 'yörcahü a ngue ga cohmbü tengu a.

4

¹ Nu rá mate zehé Ojä ngue bi 'dac'be ra 'befi, janangue'a hingui cuent ma mbui'be nangue ra 'befi dí øt'be. ² Zai hin di thoc man 'yomfënisë'be nangue rá 'befi Ojä, ne hin dí häte'be 'bu dí mam'be rá mhan Ojä tengu i øt'u 'da. Pe dí mam'be ngue majuañi a rá mhan Ojä, ne gätho yu jä'i sä da badi ngue dí 'yo'be xän ho bu ja rá hmi Ojä. ³ Hønt'u ngue ní mba bu ja ran unbi hingui pädi 'be'a nam bön a dí mam'be ngue ran ho ma'da'yo. ⁴ Nguetho nu ra zithu t'ëmbi ojä ua ja ra ximhäi i ja ya dí xädäba yá mbui u i tenni, hin di japi ngue da nu nuixte a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ngue xti yorpü 'bui. Pe nu'a ra Cristo gue'a ní fa Ojä a, ne 'da angui rá ts'edi. ⁵ Pe nugä'be hin dí mam'be a dí hnumanhoc'be, pe dí mam'be ngue gue'a ra Cristo Jesús ra Hmu a. Ne dí øt'be ni 'yëhe ga'be, nguetho ëmmë dí numanho'be ra Jesús. ⁶ Nu Ojä rá mbüdi bi manda din ja ran nequi bu mi ja ra 'bexui, guet'a Ojä bi yorbü ja ma mbuihu. Ne nangue ran nequi i jajü bu ma mbuihu, sä ga pähmbü rá nuixte Ojä. Nguetho ra Jesucristo bi jajü dá pähmbü rá nuixte Ojä.

Nám 'buhmbü a ngue dí pähmbü a majuañi

⁷ Ojä bi 'dajü rá ts'edi mbo ma mbuihu, tengu n'da ra jähäi bi järpu a xän ngu di muui. Tengu 'bu dyü ts'øehü din xän'a n'dihi. Pe guepu na fädi him ma ts'edi zehëhu a ná ørpahü rá 'befi Ojä, pe guesë rá ts'edi a bi 'dajü. ⁸ Nguetho thocua thoho dí nu'be yän unbi, pe hingui tu ma mbui'be nangue rá ts'edi Ojä dí 'yohe. Ne ja'bu hin dí pä'be 'be'a dán go a dí øt'be, pe hin dí mam'be ngue ga hëh ma 'befi'be. ⁹ I 'buh man säi'be pe hin dí 'yosë'be nguetho 'buh mam fäts'ihe ra Cristo, ja'bu in nu ran u ma jä'i'be, pe hin dí tu'be. ¹⁰ Hønbu go hapü ga mbë'be, dí nu'be ran unbi, ne sä xcä tu'be nangue rá 'befi ra Jesús dí øt'be, tengu tho 'bu mi du ra Jesús. Pe nangue dí hät'be yän unbi di nequi dí 'buhmbe ra Jesús, ne di jamansuc'be. ¹¹ Ne thocua thoho ëna da thog'be nangue dí øt'be rá 'befi ra Jesús, pe gue'a ní nequi rá ts'edi ra Jesús dí 'yo'be a, ngue i fäxca'be, ne hin'yü ma ts'edi zehë'be. ¹² Janangue'a thocua thoho i thusca man dätëhü, pe gue'a man'da gním 'buhmbü Ojä xän ho a. ¹³ Nu'a n'da ran 'yohü bi ma maya'bu bu ja rá t'ohni Ojä: "Nugä dí ëc'yëigä, janangue'a dí mangä na," bi 'yëna. Nguetho dí øt'ä'be ya, dí ëc'yëi'be, janangue'a dí mam'be a dí ëc'yëi'be. ¹⁴ Ne hin dí su'be, nguetho dí pä'be madä thog'be, pe guet'a Ojä ngue bi xox'a ma Hmuhü ra Jesús 'bu mi du, da xoxcä'be tengu bu í xox'a ra Jesús. Ne ahü dan 'yohü 'bu dá sømhbü bu 'bu a Ojä. ¹⁵ Pe nu'u 'be'a gätho dí nu'be nangue ahü, n'damhma man'da xtän ngu ahü guin nuhü rá mate Ojä, ne man'da xtän ngu ahü gui 'yëmfü Ojä, jamadi ni mate. Ne gue'a man'da dí t'ëspa Ojä a büya. ¹⁶ Janangue'a hingui cuent ma mbui'be nangue

a ma 'bɛfi'be, madague'bu man'da man'da in theh rá ts'edi ma ja'i'be. Pɛ Oja di un ra ts'edi ma mbai'be gátho yu pa. ¹⁷ Nu'u yun ɛnbi dín nuhɛ ua ja ra hãi hingan ya'a ɛ, pɛ gue'a man'da dá tɪmhbu ran ho bu mahɛts'i. ɛmmɛ man'da xɛn ngu ra nuixte gan nuhɛ bu, xinda gue ran ɛnbi dá nuhɛ ua ja ra hãi. ¹⁸ Hin dím bɛmhbu gátho yun ɛnbi dín nuhɛ ua ja ra ximhãi, nguetho da tho ɛ. Pɛ man'da dím bɛmhbu 'be'a gátho hin dín nuhɛ ya, nguetho nu'a dín jagáhu bu mahɛts'i hin da tho a.

5

¹ Nɛ dí pɔhmbu ngue ma ja'ihu tengu n'da ra ngu ua ja ra ximhãi, hinga ya'a da hyát'i. Nɛ nu'bu da yót' ma ngu ua dín ja bu a man'da ma ngumhbu bu mahɛts'i ngue bi hyø Oja. Nɛ njam'bu da gua a, nguetho him bi hyøh yu ja'i. ² Nɛ nuju dadín xɔmbuihu nanguie ma ngɔc'yɛihu i jaju ya, nɛ dín dɔmdahu di pãca ma ja'ihu, da gohi ma'da'yo, ngue rán sãui bu mahɛts'i a. ³ Nu Oja di japi ngue dín ja ma ngɔc'yɛihu bu. ⁴ Pɛ nuya ngue dí 'bɛhmbu ua, nɛ in nu ran ɛnbi ma ngɔc'yɛihu nɛ dín xɔmbuihu. Pɛ hin nanguie a dín nde ga tuhɛ n'dihi, pɛ man'da dín ndehɛ a ma ja'ihu ma'da'yo, ngue dím pãcahu ma ngɔc'yɛihu i ja ya. ⁵ Nu Oja bi zãnni ngue di pãca ma ja'ihu, nɛ bi 'daju rá Hogandahi ngue ra hmɛpya majuani dín ja. ⁶ Nɛ dín dɔ'mate thohɛ yu pa dí 'bɛhmbu ua. Nguetho dí pɔhmbu nu yu pa dí 'bɛhmbu ma ja'ihu i jaju ya, hin dí 'bɛhmbu ma Hmuhu ra Jesús bu ja rá ngu bu mahɛts'i. ⁷ Dí pɔhmbu majuani dín ja ma ngumhbu bu, nguetho dí ɛc'yɛigáhu Oja, madague'bu hin dín nuhɛ. ⁸ Nɛ dín dɔ'mate thohɛ ua, pɛ dí ɛmhbu ngue man'da xɛn ho ga sohmbu ua ma ngɔc'yɛihu, nɛ ga mbãhã bu bí 'bu a ma Hmuhu mahɛts'i. ⁹ Pɛ man'da hnehi thoho dín nde ga øthɛ 'be'a in nde ma

Hmuhu, madague'a dí 'bɛhmbu ua ja ra hãi, uague dí 'bɛhmbu bu guepu bí 'bui. ¹⁰ Nguetho da zøn ra pa ngue gátho dyu 'yɛc'yɛihu jatho dam 'bãhmbu bu ja rá hmi ra Cristo, n'da ngu n'daju. 'Dahmi 'datho ga hãmhbu 'be'a yún thehɛ dá øthɛ ua ja ra hãi. Ga tãhmbu 'bu xɛn ho, ga 'bɛhmbu 'bu hin ɛ ho.

Bi hogahu 'be'a nán sɔhmbu Oja 'bu mí du ra Cristo

¹¹ Nɛ dí su ga øt'ã a hin da numanho Oja, janangue'a dí humbi dí xifi 'be'a dí 'yɛc'yɛi Oja ɛ yu ja'i. Nugã'be Oja i pɔc'be xɛn ho 'be'a majuani dí øt'be, nɛ nu ahu dín nde ngue gui pɔc'be xɛn ho. ¹² Hin dín nde a'be guim bɛmhbu ngue dím ma nanguie man hose'be. Pɛ dín nde ngue guin numanhoc'be, guepu da zã gui hɛcuahu yu ja'ingue i tɛn'ndu yun 'yohu dín 'yɛzɛhɛ, pɛ nu'u yú mbui ɛ him majuani ɛ. ¹³ Pɛ dí øt'be 'be'a gátho da numanho Oja, nguetho dín numanho'be Oja, madague'a im man yu ja'í dí ton-togã'be. Pɛ nu'a 'be'a dí øt'ã'be da bɔmanho nanguie ahu. ¹⁴ Nanguie rán huɛcate ra Cristo ná øt'be 'be'a gátho dí øt'be, nguetho dí pɔhmbu ngue bi du bi nu ran ɛnbi nanguie gátho yu ja'í. Nɛ gue'a ní zã dím pomhbu ran ɛnbi ɛ, tengu 'bu xtán duse ngue xtán guzehe yá ts'oqui. ¹⁵ Nɛ bi du nɛ bi ndants' mahøn'a ngue nde di un ra 'da'yote ɛ gátho yu ja'í. Janangue'a da 'ye'ts'a ní 'yót' yá pãhã zɛhɛ ɛ to da hyan ra 'da'yote, nɛ da 'yót'e 'be'a in numanho a. ¹⁶ Janangue'a nuya dá pãh man 'yomfɛnihɛ, nɛ nuya hin ná numanhohu ma mija'ihu 'be'a di ja, tengu mi øthɛ nu'bu him mi ɛc'yɛihu. Pɛ gam bɛmhbu tengu bu nam bɛn Oja ɛ. Nɛ nu'bu him mi ɛc'yɛigã, dím bɛni ngue nu ra Cristo n'da ran 'yohu thoho tengugã, pɛ nuya hinguin ja bu dím bɛngã ya. ¹⁷ Nguetho gátho to'o in 'yohu ra Cristo tengu 'bu ma'da'yo ɛ, nu

yán yon 'yomfəni zɛhɛ bi 'bɛ'ɸ, pɛ nuya gátho bi gohi ma'da'yo. ¹⁸ Pɛ gátho bi 'yɔzɛhɛ Ojɔ dām 'bɸhmbɸ ma'da'yo. Nguetho bi hogahɸ 'bɛ'a madín sɸhmbɸ Ojɔ 'bɸ mi du ra Cristo. Nɛ nuya bi 'dajɸ ra 'bɛfɪngue ga xihmbɸ yɸ jɔ'i 'bɛ'a dí zin a Ojɔ ɸ, nɛ da mba ma punbi yɸ ts'oqui ɸ gátho i ɛc'yɛi. ¹⁹ Nguetho nu'a Ojɔ mín 'youi ra Cristo nu'bɸ mi 'yɔt'e 'bɛ'a dí hocpa yɸ mbɸi yɸ jɔ'i ja ra ximhái. Nuya hin da gɸcpa a rá muui ɸ yɸ ts'oqui gátho to'o da 'yɛc'yɛi a. Nɛ bi 'dajɸ ra 'bɛfɪngue ga xihmbɸ yɸ jɔ'i 'bɛpɸ dín yámanhohɸ Ojɔ ɸ. ²⁰ Nuɸ ma 'báigáɸ ra Cristo, ɛmmɛ dí hɸh ma mbɸi dí xihmbɸ yɸ jɔ'i tengu tho 'bɸ xɸá xisɛ Ojɔ ɸ, ngue da 'yápi dí hocpa yɸ mbɸi, nɛ dín 'yohɸ xɸn ho Ojɔ. ²¹ Nu'a ra Cristo hin'yɸ rá ts'oqui, pɛ bi nu ran ɸnbi nangue ma ts'oquiɸ tengu 'bɸ yɸ ts'oqui zɛhɛ. Janangue'a da 'yɛmbi rán ho a rán hosɛ ra Cristo to'o gátho da 'yɛc'yɛi 'bɛ'a í du a.

6

¹ Nɛsɛ a Ojɔ dí comhbe rá 'bɛfi, nɛ janangue'a gátho ma mbɸi'be dí xi ahɸ ngue gui jamansuhɸ rá mate Ojɔ. ² Nguetho Ojɔ bi mam bɸ ja rá t'ohni: "Dá ɔcá ni ndehɸ a ra pa gá zoɸ, nɛ dá ɔt'ahɸ ra mate. Nɛ dá zɛ ahɸ ra pa dá yɸn ahɸ," ɛn'a Ojɔ. Nuya yɸ pa ja bɸya Ojɔ sá da 'yɔt'ahɸ ran ho, nuya nám pa ya Ojɔ i sá di pɔ'ahɸ. ³ Nɛ dí honi xɸn ho 'bɛ'a gátho ga ɔt'be, ngue hin di ɸt' yɸ mbɸi 'da 'bɛ'a dí ɔt'be, n'damhɸa njon di c'áman'ɸ rá 'bɛfi Ojɔ dí ɔt'be. ⁴ Nɛ nangue 'bɛ'a dí ɔt'be dín nde ga ut yɸ jɔ'i ngue majuani yám 'bɛhnigá'be ra Cristo ua ja ra hái. Nɛ gátho dí ɔt'be xɸn ho nɛ hin dín xɔmbɸi'be, madague'bɸ xɸn ngu ran ɸnbi dín nu'be. Nɛ xɸn hɛi 'bɛ'a nám 'bɸ'be, nɛ ja'bɸ hin dí pɔ'be 'bɛ'a ga ɔt'be. ⁵ Nɛ xɸn ngu yɸ nidi i 'bɛnzaga'be, nɛ dí ofádi'be, nɛ dín nu'be 'da yɸn 'yo'ts'i 'bɸ in cɸɛ

yɸ jɔ'i. Nɛ 'da yɸ pa ɛmmɛ dí yá'be nangue ra 'bɛfi xɸn hɛi dí ɔt'be. Nɛ dí áthɔ'be 'da ɸ yɸ xui, hin dí ɔ'be, pɛ dí tɔmda'be 'bɛ'a dín ja. Nɛ 'da yɸ pa hin'yɸ ga si'be. ⁶ Pɛ n'datho ma mbɸi'be tengu rán sáui a majuani, nɛ dá ɔt'be ran ho nguetho dín 'yo'be rá Hogandɸhi Ojɔ. Nɛ hin dadí xɔmbɸi'be nangue ma 'bɛfi'be, pɛ dí utá'be yɸ jɔ'i ma yembɸi'be nɛ man huɛcate'be. ⁷ Nɛ dím mam'be a ram hɸa majuani, nguetho di zɛc'be Ojɔ ga ɔt'be rá 'bɛfi. Nɛ nangue ma hocjɔ'i dí ɔt'á'be, hingui sá di yɔcpa'be yɸ jɔ'i. ⁸ Ja'bɸ i hnumansuc'be, ja'bɸ hin'na, nu'ɸ 'da di c'áman'ɸc'be, nu'ɸ mi'da im ma xɸn ho dí ɔt'be, nu'ɸ 'da im ma dí fɛhnigá'be. Pɛ madague'a xɸn ngu 'bɛ'a man ɸ yɸ jɔ'i, dím mam'be 'bɛ'a ngue majuani. ⁹ 'Bɸ i 'da ngue im ma ngue hingui pɔdi 'bɛ'a dí ɔt'be, pɛ 'bɸ i 'da i pɔc'be xɸn ho. Nɛ n'dapa ngu n'dapa i husca man dɔte'be, pɛ guexta'a dí 'bɸ'be. Nɛ xɸn ngu yɸn ɸnbi dín nu'be, pɛ hin dí tu'be. ¹⁰ Nɛ nu'bɸ dín nu'be ra dumbɸi, 'bɛx di 'dac'be ran johya ra Hmu mahɛts'i. Nugá'be dí hyoya'be, pɛ xɸn ngu ɸ dí jap'be da dín a ran ho, nguetho dí xicá'be 'bɛ'a dí un'na Ojɔ. Nɛ hin'yɸ 'bɛ'a da zá gam mam'be ngue ma mbɛti zɛhɛ'be, pɛ hin'yɸ 'bɛ'a dadí 'bɛ'be, nguetho Ojɔ di 'dac'be gátho dí hom'be. ¹¹ Nu ahɸ ma amigo ahɸ guí 'bɸhmbɸ bɸ ja ra hnini Corinto, ya dá xi ahɸ gátho 'bɛ'a dím bɛni, nguetho dadí huɛc'ahɸ ngue gátho ma mbɸi. ¹² Nugá'be majuani dadí huɛc ahɸ, pɛ nu ahɸ hin ɛ ja nin huɛcate nanguecá'be. ¹³ Pɛ dí xi ahɸ tengu tho 'bɸ ma t'ɸhni ahɸ, dami xoc ni mbɸihɸ nɛ dín ja ahɸ ran huɛcate nanguecá'be, tengu tho dí ɔt'be nangue ahɸ.

Ojɔ i 'bɸpɸ mbo ma mbɸihɸ

¹⁴ O guín 'yohɸ ɸ 'da ngue hingui ɛc'yɛi Ojɔ, nguetho nte yán jahɸ n'da ɸt' ran ts'o 'bɸ ɔt' ran ho n'da.

Nē nte rán jaurá 'bexui a ran nēqui. ¹⁵ Nē hin te rán jaurá Cristo a ra Satanás ngue ra zīthu, nē hinga 'dat'a im bēmmi n'da ra 'yēc'yēi a hingui ēc'yēi. ¹⁶ Nē hin te rán jaurá ngu Ojā u yu hmite, nguetho ni mbuihu rá ngu Ojā ngue i 'bui mazai. Nē gue'a bi man Ojā maya'bu: "Nugā dam 'bupū mbo yá mbui, nē dan 'yohū, nē nugā ga ōt'e yá Ojagā u, nē nu'ū ga ōt'e ngue ma t'ūhnigā u," bi 'yēn Ojā. ¹⁷ Janangue'a bi 'yēn Ojā: "Damí 'uehmbū bu, o guí tēnhdu ngue'u hingui ēc'yēi, nē 'yo guí sāhu 'bē'a xūn ts'o. Nē ga ōt'e ngue ni Ojajū, nē ga sin ahū baya. ¹⁸ Nē ga ōt'e ni Tajū nē nu ahū ga ōt'e ma ts'ant'ū ahū nē ma t'ixu ahū." Gue'a bi man Ojā ngue nuixte rá ts'edi.

7

Bim pāh yá mbui yu 'yēc'yēi

¹ Ma amigo ahū dadí huēc ahū, ya xūn ngu yūn ho bi man Ojā da 'yōrcahū, pē jatho ga 'uehmbū bu i ja 'bē'a gātho xūn ts'o. Nē ga 'uehmbū 'bē'a in nde di ts'on ma jā'ihū, nē ma mbuihu. Jatho ga homhbū man'da man'da 'bē'a dí gua'a dán hojū, ngue gan numansuhū Ojā. ² Nē nu ahū guí 'būhmbū bu ja ra hnini Corinto, dami bēnc'be nanguecā'be, nguetho xinga n'da ahū bi nu ran ūnbi 'bē'a dá ōt'ahū, nē hin te dá ōt'ā'be ngue di ts'on'na ni mbuihu, nē xinga n'da ahū dá hā ahū ngue m'bejua ga ēn'ahū guí jurcahū. ³ Nuya hin dín nde ngue ga dāmhyā ahū, nguetho ya dí xi ahū ngue ēmmē dadí huēc ahū, nē thocua thoho dím bēn ahū, asta gue'bu ga tugā. ⁴ Nugā dí ēc'yēi ngue guí ōthū ran ho, nē gue'a ní hyu ma mbui a. Nē nu ahū gadí 'dajū ran johya, madague xūn ngu yūn ūnbi dín nugā'be, pē ēmmē hu ma mbui ran johya. ⁵ Nu'bu má sōngā'be bu ja ra hāi Macedonia, ēmmē xūn hēi 'bē'a dá ōt'be, nguetho hōnbū go hapū dá tho'be

bi zūc'be yu jā'i, nē xūn hēi 'bē'a nám 'bū'be nē mi ja ra mbidi ma mbui'be. ⁶ Pē nu Ojā nzai i hurpa yá mbui u to'o i tu yá mbui, nē bi hyurca ma mbui'be 'bū mi zōm bu ra Tito. ⁷ Bi hyurca ma mbui'be nangue gá hyurpa rá mbui ra Tito 'bū gmí 'būhmbū bu. Nu ra Tito bi xicā'be ngue ēmmē bi du ni mbuihu nangue 'bē'a gá 'yōthū ngue hingui ho. Nē bi xicā'be ēmmē gmín ndehū guin nuju. Nē nu'bu mi c'āman'ugā 'da, nu ahū bu gá yānjū. Nē nangue guim bēnjū, man'da i hu ma mbui. ⁸ Bi du ma mbui gā 'da yu pa nangue rá mbadi sōcuā dá pēn'nahū bu, pē hin'na ya. Bi du ma mbui nangue ra dumbui dá 'da ahū. ⁹ Nuya dadí johyagā, hin nangue bi du ni mbuihu, pē nangue gá pāh nin 'yomfēnihu 'bū mi du ni mbuihu. Nē nu Ojā bi japi ngue bi bōmanho 'bē'a dá xi ahū. Nē nte man ūnbi bi gohi 'bē'a dá ōt'a'be. ¹⁰ Nguetho nu'ū i hon Ojā 'bū i tu yá mbui, di japi di pāh yá mbui nangue yá ts'oqui, ngue da yāni, nē da 'ue'a ra dumbui baya. Pē nu'bu i tu yá mbui ngue hingui pādi 'bē'a da 'yōt'e nē im bēn ra ximhāi, hin di pāh rá mbui 'bū, pē man'da di un ran dāte baya. ¹¹ Nu ni dumbuihu bi 'da ahū ran 'yomfēni xūn ho nangue gá hyomhbū Ojā, nē ēmmē gá hyumbi gá hojū 'bē'a bin ja. Nē ēmmē gá numan'ūhū a ngue bi 'yōt' ra ts'oqui, nē ēmmē gá suhū 'bē'a bin ja. Nē gá un ran ūnbi to'o bi 'yōt' ran ts'o, nē ēmmē gán ēhyahū guí 'yōthū ran ho. ēmmē gmín ndehū xcā mbagā bu xcā zē ahū. Nē ya gá 'yuhmbū bin ho a ra ts'oqui gmín 'yohū. ¹² Jananjabū gue'a dá ōt'ahū ra sōcuā a, ngue hinga hōnt'a ngue di hoc rá mbui a ran 'yohū ngue bi 'yōt' ran ts'o, xinga gue'a bi t'ōrpa ran ts'o, pē nangue ma sōcuā dá ōt'ahū, Ojā bi zā bi 'yut'ahū ngue majuañi guí tēngahū. ¹³ Janangue'a ēmmē hu ma mbui'be. Nē man'da

dadí johya'be nu'b_u mi xic'be ra Tito ngue gá hyurpa rá mb_ui a nangué 'be'a gá 'y_oth_u. ¹⁴ N_e dá xih ra Tito, gue da t'ømanho a rá m hma b_u guí 'b_uhmb_u. N_e gue'a gá 'y_orpah_u, gá 'y_omanho a ram hma bi xi ah_u. Janangué'a hin dí p_e'ts' ma s_ägä nangué 'be'a dá xifi, p_e ϵ mm_e i hu ma mb_ui. ¹⁵ Nguetho nu'b_u mí mba b_u ra Tito, ϵ mm_e gá numan-suh_u, n_e ϵ mm_e gán ξ hyah_u gá 'y_oth_u 'be'a gätho bi xi ah_u. Janangué'a man'da bin ja rán hu ϵ cate ra Tito nangué ah_u b_u. ¹⁶ N_e ϵ mm_e hu ma mb_ui nguetho s_ä ga ϵ c'y_ei ngue majua_{ni} guí øth_u ran ho.

8

Y_un t'unni y_u 'y_ec'y_ei

¹ Ma z_u cu'ah_u, dín nde ah_u guí p_ahmb_u 'be'a gätho bi 'y_ot' rá mate Oj_a b_u mbo y_u mb_ui y_u 'y_ec'y_ei dim peti b_u ja ra häi Macedonia. ² Nu y_u 'y_ec'y_ei b_u bi nu ran ω nbi nguetho y_u hyoya thoho ω . P_e guemhma ϵ mm_e i ja ran johya y_u mb_ui, n_e man'da man'da di unda y_un t'unni y_u mi'y_ec'y_eih_u. ³ Nugä dí h_axanju_uni ngue bi unni x_un ngu, madague'a hin'y_u 'be'a da gop_u ja rá nguse, n_e rá p_ah_az_ehe bi uni. ⁴ N_e bi 'y_ac ra mate ngue n_e' ω da gom'ma ram fäts'i dín t'un'nd_u y_u hyoya 'y_ec'y_ei b_u ja ra häi Judea. ⁵ N_e man'da x_un ho bi 'y_ot'e xinda gue'a dá b ϵ ngä, nguetho m'bet'o thoho bi hyon rá p_ahä Oj_a ngue di b ϵ nbi 'be'a da 'y_ot'e, n_e nubaya bi xiqui ngue da mb α xqui ga f α x ω y_u cu. ⁶ Nu ra Tito rá mb_ui bi xi ah_u nangué y_un t'unni guí umhb_u. N_e dá xi'be ra Tito di jua'a di peti gätho nin t'unni_u gá mamhb_u guí umhb_u, nangué nin hu ϵ cateh_u, ngue ra mate thoho. ⁷ Nu ah_u ϵ mm_e x_un ngu y_un ho guí øth_u, n_e i ja ni t' ϵ c'y_eih_u x_un ho, n_e s_ä guím mamf_u r_am hman Oj_a x_un ho, n_e ϵ mm_e guí p_ahmb_u x_un ho, n_e ϵ mm_e guí ξ hya guí 'y_oth_u rá 'b ϵ fi Oj_a, n_e ja

ah_u nin hu ϵ cateh_u nanguécä'be. P_e nuya x_un ho 'b_u guí umhb_u x_un ho nin t'unni_u, n'damhma hin te guí 'b ϵ hmb_u nangué rá 'b ϵ fi Oj_a guí øth_u. ⁸ Nugä drá Pablogä hin dín nde ga manda ah_u 'be'a guí øth_u. Nuna 'be'a bi 'y_ot' y_u cu b_u ja ra häi Macedonia, n'da ra hm ϵ pya a. Nu'b_u ngub_u guí 'y_oth_u, da z_ä ga p_acä ngue majua_{ni} i ja ah_u nin hu ϵ cateh_u nangué y_u 'y ϵ c'y_ei. ⁹ Nguetho guí p_ahmb_u rá mate ma Hmu_uh ra Jesucristo. Nu'a tengu 'b_u ra m ϵ mbeti a, p_e bin hyoya nangu_ej_u ngue bi nde dín jaj_u x_un ngu. ¹⁰ Nuya i ja a ga xi ah_u 'be'a dím b ϵ ngä. X_un ho 'b_u guí juahmb_u 'be'a gá d ω mhb_u má j_eya, nguetho ϵ mm_e gán ξ hyah_u má j_eya gá un nin t'unni_u. ¹¹ Nuya dami peth_u nin t'unni_u, n_e daman ξ hyah_u ya, tengu 'b_u rá mb_ui gá b ϵ mhb_u, n_e guí umhb_u 'be'a gätho s_ä guí umhb_u. ¹² Nu'b_u ja a nde di un a n'da, Oj_a da numanho, 'b_u gue'a rán theui 'be'a p_e'ts'a n'da a di uni. ¹³ P_e hin dí ϵ na go dín d α nh_y ϵ i ω 'da o dim m ϵ mbeti ω 'da nangué a gá unhd_u, n_e nu ah_u b_uya hin'y_u 'be'a guí hyomhb_u. ¹⁴ P_e nu'a dí xi ah_u, p_e nuya x_un ngu i ja ah_u, x_un ho 'b_u guí unhd_u ts' ω ω 'da hin'y_u 'be'a da hyoni. N_e nu'b_u da z_øn ra pa ngue hin'y_u 'be'a guí hyomhb_u, nu' ω di z ϵ ah_u ω . Janangué'a gätho thocua thoho dín ja 'be'a da hyoni. ¹⁵ N_e gue'a mán t'o't'i b_u ja r_am hman Oj_a: "To'o di peti x_un ngu, p_e hin da bong thoho a da hyon_e, p_e n ϵ ' ω di peti z_u ts' ω tho, hin te di 'b ϵ di."

Ra Tito n ϵ ' ω in 'yoh_u

¹⁶ Dí ϵ mfe jamadi Oj_a ngue bi 'dac mam fäts'i'be ra Tito, ngue n ϵ 'a ϵ mm_e im b ϵ n ah_u n_e ϵ mm_e ξ hya nangué ah_u. ¹⁷ Ngue nu ra Tito min nde da 'y_ot'e 'be'a dá xifi, n ϵ 'a mi ja rá p_ah_a z_ehe da mba b_u. ¹⁸ N_e da mb ϵ ra Tito na man'da ra cu ngue dí penhd_a b_u, nu'a im man r_am hman Oj_a x_un ho, n_e gätho

y^u 'yɛc'yɛi ngub^u im ma nangu'e'a.
¹⁹ Ma mi'yɛc'yɛih^u bi huanhna ran
 'yoh^u na, ngue dan 'yohe 'b^u dá
 haxhe ra mbeti b^u Judea. Nɛ gue'a
 ná uh man huɛcatehe ngue dín nde
 ga fäx ma cuh^u, nɛ dí nuixte ra
 Hmu mahɛts'i a. ²⁰ Nugä'be dadí
 jamansu 'be'a dí ɔt'be nangu'e y^un
 t'unni x^un ngu, nguetho hin dín
 nde din ja 'be'a dí c'aman'ac'be.
 Nɛ gue'a í than'nd^u mi'da y^u cu
 ngue ga mbähmbe 'b^u dá haxhe a ra
 mbeti. ²¹ Nguetho dín nde ga ɔt'be
 gätho x^un ho b^u na nu Ojä nɛp^u na
 nu ma mijä'i'be. ²² Nɛ ga pɛn'nah^u
 b^u man'da ra cu mahøn'a ngue da
 mbähä ra Tito. Nɛ nuna dí pähmbe
 ngue ra 'yɛc'yɛi x^un ho na. Nɛhna
 ɛmmɛ ɛhya dá 'yɔt'e x^un ho rá 'bɛfi
 Ojä. ɛmmɛ nde da mba b^u da nu
 ah^u, nguetho ya dá xihna nangu'e
 ni hogant'ɔt'eh^u. ²³ Nɛ nuna ra Tito,
 man 'yo'be nangu'e ma 'bɛfi dadí
 zɛ ah^u. Nɛ nu'x^u mi'da in 'yoh^u ra
 Tito, yám 'behni x^u y^u 'yɛc'yɛi dim
 pɛti ua. Nɛ da mbäx ah^u nangu'e
 rá 'bɛfi Ojä, gue'a dín nɛqui x^un ho
 rá nuixte ra Cristo b^u guí 'bühmb^u.
²⁴ Nuya dami 'yørca'be ra mate gui
 simanhoh^u y^un 'yoh^u, n'damhna
 gätho mi'da y^u 'yɛc'yɛi da badi ngue
 majuani i ja nin huɛcateh^u, tengu
 tho dím mangä ngue nzäi i ja ah^u
 ran huɛcate.

9

*Di pɛt y^un t'unni nangu'e y^u
 mi'yɛc'yɛih^u*

¹ Nugä hingui jatho ga xi ah^u
 nangu'e gui zehmb^u ni mi'yɛc'yɛih^u,
 nangu'e y^un t'unni gui unh^u.
² Nguetho dí pädi ngue ɛmmɛ i ja
 ah^u ra pähä gui zehmb^u x^u. Nɛ ya
 dá xih y^u jä'i ngue i 'bæcua ja ra
 häi Macedonia 'be'a guí ɔth^u b^u ja
 ra häi Acaya. Dá xihya ngue gán
 ɛhyah^u gá pɛt nin t'unni^u má jɛya.
 Nɛ y^u cu ua nde da dɛn'nah^u 'be'a
 guí ɔth^u. ³ Nuya dí pɛn'nah^u ya
 y^u cu da mbäx ah^u gui peth^u nin

t'unni^u jannangu'e'a di ja b^u 'b^u
 dá sɔngähe b^u, nɛ din nɛqui ngue
 guín ɛhyah^u gui fäxh^u y^u hyoya,
 tengu dá xih y^u cu ua ngue guí ɔth^u.
⁴ Nɛ nu'b^u ga mbähmbe b^u x^u 'da
 y^u mɛngu ua ja ra häi Macedonia,
 nɛ hin xquín ɛhyah^u gui pɛt nin
 t'unni^u, ga pɛ'ts' ma säh^u 'b^u.
 Nguetho ɛmmɛ dí ɛc'yɛi guí ɔth^u
 'be'a guím mamhb^u. ⁵ Janangu'e'a
 dá xihya y^u cu dim 'bɛ'to da mba
 b^u, di zɛ ah^u, n'damhna da zä gui
 peth^u gätho nin t'unni^u, di jua a
 gá mamhb^u. Nɛ nu'b^u dá mbähmbe
 b^u, ya xtí guadi xquí pɛt'x^u gätho nin
 t'unni^u. Nɛ nu man 'yohe da badi
 ngue gá umhb^u nangu'e ni pähä
 zɛhɛh^u, nɛ hin nangu'e dá xi ah^u.
⁶ Dami bɛmh^u ya, to'o i tu z^u yoho
 y^u hmudä, z^u yoho da xoc'x^u, pɛ to'o
 da duhu x^un ngu, da xoqui x^un
 ngu x^u. Janangu'e'a mpähä thoho
 gui unh^u y^u hyoya y^un t'unni,
 nɛ nu Ojä x^un ngu ran japi di 'da
 ah^u bɛya. ⁷ N'da ngu n'da di uni
 tengu im bɛn rá mbäi zɛhɛ di uni.
 O gadí umhb^u 'b^u hin guín ndesɛ
 ni mbäih^u, pɛ xinga gue'x^u mi'da
 da xi ah^u gui umhb^u. Nguetho
 Ojä di huɛc'x^u to'o i ja ran johya di
 uni. ⁸ Nu Ojä sä di 'da ah^u x^un ngu,
 janangu'e'a dí gua a gui hyonsɛh^u,
 pɛ nɛ'a thocua thoho gui unh^u to'o
 hin'y^u 'be'a da hyoni. ⁹ Nt'o't'i b^u ja
 rá m hman Ojä to'o ngue di unni x^un
 ho x^u y^u hyoya, nu'a rá hogant'ɔt'e
 da gohi mazäi. ¹⁰ Nguetho nu'a Ojä
 ngue nzäi di un y^u hmudä to'o i
 tup^u ja ra huähi, nɛ di japi din xandi
 ngue dín ja 'be'a da zi, guet'a Ojä
 di 'da'ah^u ra hmudä dán xänd ni
 hogant'ɔt'eh^u, tengu b^u nan xänd
 y^u hmudä b^u ja ra huähi. ¹¹ Nu Ojä
 di 'daj^u x^un ngu, n'damhna da zä
 xø ga thoju x^un ngu bɛya. Nɛ nu'b^u
 dá undähe nin t'unni^u, nɛ to'o
 da hyäni da 'yɛspa Ojä nɛ di un ra
 jamadi Ojä. ¹² Yoho y^un ho da bɔni
 nangu'e nin t'unni^u, nu y^u 'yɛc'yɛi
 dín ja 'be'a da hyoni, nɛ gätho x^u

di un ra jamadi Ojā bɔya. ¹³ Nε gātho to'o da hyān nin t'unniñ da 'yεspa Ojā, nguetho nu nin t'unniñ ra hmεpya a ngue majuañi guí εc'yεihā rán ho ma'da'yo ra Cristo, nε εmme di johya ngue guí pāhmbu ni cuñ u, nε'u gātho mi'da yu cu. ¹⁴ Nε to'o da hyān nin t'unniñ, da 'yāp Ojā da mbāx ahū, nε di huεc ahū bɔya, nguetho i ja ahū xān ngu rá mate Ojā bu mbo ni mbuiñ. ¹⁵ Pε jamadi Ojā nangue ran t'unni εmme xān ho bi 'dajū, ngue rá Ts'ant'ū, nε hingui sā gam bεmhbu hangu na ngu di muui a. Janangue'a nu'bu dím bεmhbu 'be'a bin 'dajū, hin ga hyōjū 'be'a dí peshu 'bu.

10

Ija rán t'εdi ra Pablo 'be'a da xih yu 'yεc'yεi

¹ Nugā drá Pablogā, εmme dín nde ahū guí 'yōhmbu a ga xi ahū, pε janate tho ga xi ahū, tengu tho ho 'bu da xi'azεhεhū ra Cristo. Nguetho guí 'buhmbu bu 'da u sā εna mbe dín su 'bu dí 'buhmbu bu, ngue'a janate tho dím mangā, pε nu'bu dí pen'nahū ma sōcuā, εmme nts'edi dím mam bɔya, sā εn u 'da. ² Nu'bu dá mbagā bu, hin dín nde ga ut'ahū hangu rá ts'edi man zambū, pε sā ga dāmhyaqā ts'u to'o im ma ngue dím bεnsegā'be 'be'a dí øt'be. ³ Majuañi dyu jā'i thohoga'be ua ja ra ximhāi, pε hin dí tīm'be ua a ra ts'edi ná táfū ra ximhāi. ⁴ Nujū hinga gue'a ma ts'edizεhε nán sūhmbu, pε rá ts'edise Ojā a ná táfū rá ts'edi ran ts'o. ⁵ Nangue rá ts'edi Ojā dí hεcuahū yán 'yεts'i yu jā'i nangue 'be'a pāse, nε'u hinguin nde da bā Ojā. Nε nu rá ts'edi Ojā da zā di pārpa yán 'yomfēni yu jā'i ngue 'da'anguui da bεmhbu ra Cristo. ⁶ Nε nu'bu ya dá pā'be ngue majuañi guí øthū 'be'a in nde Ojā, nugā ga hut'anzambūi ngue ga 'uec'u 'da guí 'buhmbu bu, ngue hingui nde da

'yøt'a in nde Ojā. ⁷ Dami bεmhbu ya 'be'a i t'øt'ahū. 'Bu i 'da ahū ngue im bēni ngue majuañi in 'yohū ra Cristo, xān ho 'bu, pε jatho da bādi ngue nεcā'be dín 'yo'be ra Cristo. ⁸ Hin dí pε'ts' ma sā xān ngu yu nidi ga xi ahū, ngue bi 'dac man t'εdi'be Ojā. Nu Ojā bi 'dac'be ra ts'edi ga zε ahū man'da guí pāhmbu Ojā, pε hin nangue ga ts'ongā'be ra 'bēfi bu. ⁹ Nugā hin dín nde guí suhū nangue 'be'a dí øt'ahū. ¹⁰ Nguetho 'bupū 'da di c'āman'ugā, nε εn'u: "εmme ja rá ts'edi rá sōcuā ra Pablo, pε nu'bu i 'bucua hin'yū rá ts'edi, nε hingui sā dín yā xān ho," εn u 'da. ¹¹ Pε jatho guim bεmhbu 'da ahū ngue tengu bu nan ja rá ts'edi u ma sōcuagā, nε ngutho 'bu dá xi a zεhεhū. ¹² Nugā'be hinga 'da'igu dím bεmhbe yu jā'i i 'bupū, ngue i ja ran 'yεts'i nangue 'be'a εna pāse u. Pε nu'u to'o im bēni man'da i pāse xinda gue'u mi'da, pε hingui pā a majuañi. Nguetho sā i nujsa yā mijā'ihū nangue 'be'a im bēnse. ¹³ Pε nugā'be hin dím mam'be man'da ja man t'εdi'be xinda gue'a bi zānga'be Ojā, pε hōnt'a dí øt'be 'be'a i xic'be Ojā. Nε bi xic'be Ojā dam pε'be bu guí 'buhmbu. ¹⁴ Nε njon da zā da 'yεna man'da bi tho'a dá øt'be, xinda gue'a bi xic'be Ojā 'bu mbūdi tho ho dá sōm'be bu guí 'buhmbu dá xi ahū rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁵ Nε hin dín nde ga εm'be ngue ma 'bēfi'be 'be'a bi 'yøt'u mi'da bu guí 'buhmbu, hōnt'a ma 'bēfi'be ga ja ahū guim benthū ni t'εc'yεihū xān ho, nε gue'a dí zā ga øt'be man'da ra 'bēfi bu, 'bu da xic'be Ojā. ¹⁶ Nε sā ga mbe'be bu mi'da yu hnini bɔya ngue man'da yatho guerpū njom bi xih yu jā'i rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nε njon da zā da ma ngue n'dan'yo dá thocpa rá 'bēfi bu. ¹⁷ Hingui ho 'bu dín 'yεzεhε n'da, pε man'da da hyādumbūi da 'yεspa ra Hmu mahεts'i. ¹⁸ Nguetho hin te di muui 'bu dín 'yεzεhε n'da, pε nu'bu i øt'e

'bɛ'a da numanho Oja, gue'a di muui.

11

Ra Pablo bi ma nangue yu hyäte

¹ O gadín xõmbũhũ 'bɛ'a dí xi ahũ ya, madague'a dí yãtontogã ts'ũ. ² Pɛ nugã ɛmmɛ dí hãh ma mbũi nangue ahũ, nguetho i ja bũ mbo ma mbũi rán huɛcate Oja. Nɛ ɛmmɛ dín nde ahũ hõnse ra Cristo guin numanhohũ, tengu n'da ra hmute ngue hin di ts'on rá mbũi, hõnt'a in numanho a to'o dim 'bũhmi. ³ Pɛ dín su ngue di ts'on nin 'yomfɛni hũ nangue ra fehni im man ra zĩthu, tengu thoho bi 'yõrpa ra zĩthu ra Eva rá mbũdi thoho, nɛ ts'ũrpũ thoho di ja ahũ ngue hinga gãtho ni mbũihũ guin numanhohũ ra Cristo. ⁴ Pɛ ɛmmɛ guí øhmbũ 'bɛ'a gãtho i xi ahũ 'da yũ jã'i ngue i sòm bũ guí 'bũhmbũ, madague'a i xi ahũ n'dan'yo ra Jesús ngue'a hin din theui a dá xi ahũ, nɛ n'dan'yo n'da ran 'yomfɛni in nde di 'da ahũ, nɛ i xi ahũ n'dan'yo thoho nangue ran ho ma'da'yo, xinda gue'a dá xi ahũ. ⁵ Pɛ nugã hingui coh ma ts'edigã xinda gue'ũ 'da guí tɛnhdũ, ngue im manse ngue man'da yũ 'bãihũ ra Jesusristo. ⁶ Pɛ dí pãcã a majuañi ran 'yomfɛni nangue Oja, nɛ gue'a dá ut'ahũ xũn ngu yũ nidi, madague'a hingui sã dan hõt'ahyã tengu'ũ yũn 'yohũ. ⁷ Uague guí ɛmhmbũ hingui ho dá øt'ã nguetho nte dá hãc'ahũ 'bũ má mangã rán ho ma'da'yo ra Cristo bũ. Pɛ dá øt' ra 'bɛfi dá honse man ts'ihmɛ, nguetho min nde ga zɛ ahũ. ⁸ Nɛ nu'bũ má xãn'nahũ bũ, nu'ũ yũ 'yɛc'yɛi i 'bũpũ mĩ'da yũm pɛti, gue'ũ bi 'dacã 'bɛ'a dá hongã bũ, janangue'a bi zã dá xi ahũ ran ho ma'da'yo nɛ nte dá ã ahũ. ⁹ Nɛ nu'bũ mãm 'bũhmbũ bũ, him mĩ ja 'bɛ'a dá hongã, nɛ hin te dá ã ahũ. Pɛ nu'bũ mĩ zòm bũ ma cuhũ yũ mɛngu macedonia, bi 'dacã 'bɛ'a madi 'bɛcã. Nɛ ngubũ ga øt'ahũ mahõn'a bũ, hin te ga

ã ahũ. ¹⁰ Nɛ dím ma majuañi bũ ja rá hmi ra Cristo, ngue hin te ga hãcua yũ cu 'bũpũ ja ni hãihũ Acaya, nangue rá 'bɛfi Oja dí øt'ã bũ, nɛ njon da zã da xiqui ga ãh ra mbɛti. ¹¹ Ha gue'a dí øt'ã gní 'yɛmhmbũ hin dadí huɛc'ahũ, pɛ Oja i pãdi ngue dadí huɛc'ahũ. ¹² Nɛ ga thoqui tengu dá øt'ã, n'damhma di nɛqui ngue hinga 'da'igu dí øthe yũ hyäte madague'bũ ná yãt'a ɛna i øt'e xũn ho rá 'bɛfi Oja. ¹³ Nu'ũ im manse'ũ ɛna yũ 'bãihũ ra Cristo, pɛ him majuañi im man'ũ, yũ hyäte thoho, nɛ hin yũ 'bãihũ ra Cristo'ũ. ¹⁴ Pɛ nde'bũ hin gui hyonya thohohũ 'bɛ'a i øt'ũ, nguetho nɛsɛ a ra zĩthu da zã da hyã ahũ, da zã da 'yõt'e tengu 'bũ n'da ra hogam'bɛhni mahɛts'i bá pɛn'na Oja. ¹⁵ Janangue'a 'da'igu øthũ'ũ yũ 'yɛhɛ ra zĩthu, nɛ im bɛn yũ jã'i yũ hogam'bɛhni'ũ. Pɛ da zõn ra pa da nu ran'ũnbi din thehũ 'bɛ'a bi 'yõt'e.

Ran'ũnbi bi nu ra Pablo nguetho rá 'bãiu ra Cristo a

¹⁶ Pɛ ɛmmɛ dí nde ahũ guí 'yøhmbũ 'bɛ'a dí xi ahũ, madague'bũ guím bɛmhmbũ ngue dí tontogã ts'ũ 'bũ dí manse 'bɛ'a dí øt'ã. ¹⁷ Nu'bũ dím manse 'bɛ'a dí øt'ã, ɛna gue'bũ hinga gue'a bi xicã Oja ngue gam ma, pɛ ɛna gue'bũ dí tontogã ts'ũ 'bũ dím mangã tengu na. ¹⁸ Pɛ nu yũn 'yohũ bũ i xi ahũ nangue yãn hose, nuya nɛcã ga xi ahũ ts'ũ nangue man hose. ¹⁹ Nu ahũ ɛmmɛ xũn ho nin 'yomfɛni hũ, pɛ ɛmmɛ guí ɛhyahũ guí øhmbũ 'bɛ'a i xi ahũ yũ tonto. ²⁰ Nɛ ɛmmɛ gadí hohũ gan 'yɛhɛhũ to'o in nde di manda ahũ, madague'bũ i hã ahũ o gue i ã ahũ 'bɛ'a gãtho i ja ahũ. Nɛ guín numansuhũ'ũ ɛmmɛ din 'yɛzɛhɛ, madague da mbɛp'a ni hmihũ, pɛ guexta'a guí tɛnhdũ'ũ. ²¹ Nugã'be hingui sã ga øt'be tengu'ũ, pɛ gue'a gním mamhmbũ hin'yũ ma ts'edigã'be. Nu'ũ yũn 'yohũ guí 'bũhmbũ bũ im man

yán hose. Necä ga hut'anzambui gam mangä ts'u nangué man hose, tengu n'da ra tonto. ²² Ná yat'u ngue yu hebreo u, pë necä drä hebreogä. Ne ná yat'u gue yu israel u, pë necä drä israelgä. Ne ná yat'u gue yám bom'beto ra Abraham u, pë necä drám bom'betogä ra Abraham. ²³ Ne ná yat'u ngue yu 'yêhe ra Cristo u, pë nugä man'da drä 'yêhegä a ra Cristo xinda gue'u. Nuya dím mangä tengu n'da ra tonto. Nugä man'da xun ngu ra 'befi dí øt'ä xinda gue'u 'da yun 'yohu, ne man'da xun ngu yu nidí dán ofädigä, ne xun ngu yu nidí dá nu ran unbi nangué yam fei, ne xun ngu yu nidí mi éna xtá thogä. ²⁴ Ne cut'a nidí bi 'yørcä 'däte ma 'de'maguto yam fei u ma menguhe yu judío. ²⁵ Ne nhyundi bi 'benzagä, ne n'dandi yu ja'i bi bat'adogä. Ne nhyundi án xen'a ra barco mi hugä buya, bi zo bu ja ra dehe, ne 'däte ma goho ora dá o bu ja ra dehe buya. ²⁶ Pë xun ngu yu nidí dán 'yogä ne xun ngu yu nidí má guerpü xcä tugä bu ja yu dæthe, ne pü 'buh yu bē. Ne bi gorcä ra 'yu ma menguhe yu judío, ne'u hing yu judío. Ne mi éna xtá thogä bu ja yu hnini ne pü ja yu dapo. Ne dá hu yu barco bu émmē en ra dehe ran dahi émmē nts'utho. Ne mi éna xtá hyogä u yu hyäte 'yêc'yēi. ²⁷ Ne ja'bu émmē dá yäcä nangué ma 'befi, ne bin unba ma ja'i, ne ja'bu nya'a thoho hin dán açä. Ne ja'bu nya'a thoho hin dán sihmegä, xinga gue ra dehe dá sigä. Ne ja'bu xun se nguetho hinga xøt'a ma pahnegä. ²⁸ Émmē xun hēi 'be'a dí øt'ä, ne'u yu 'yêc'yēi gätho hønba go hapu dim peti émmē dí hädumbui ga jamansugä u. ²⁹ Ne'a dí øt'ä 'da'angu dí sägähe u 'be'a gätho i sä u, nu'bu 'bu a n'da ra 'yêc'yēi xun güent'i, dí com'be rán güent'i a. Ne nu'bu n'da ra 'yêc'yēi i øt' ran ts'o, nugä émmē dí cuégä nangué a to bi 'bēpi da 'yøt'e. ³⁰ Pë

nu'bu i ja a dín nde dá yädä, pë hønt'a dán güent'igä dá yädä. ³¹ Nu Ojä rá Ta ma Hmuha ra Jesucristo majapi mazai a, i pädi ngue hing ra fēhni dím mangä. ³² Tengu dá øt'ä n'dandi nu'bu mám 'bucä bu ja ra hnini Damasco, nu'bu min ts'ut'abi ra Aretas, ne nu'a ra ts'ut'abi bi xi u yu dofui da gorca ra 'yu bu ja ra goxthi rá mbä't'i ra hnini, mim bēni ngue da bēndgä bu. ³³ Pë nugä dá pøngä bu ja n'da ra ventana ne dá hugä bu ja n'da ra dā'bøts'e, ne nu'u ma amigo bi cā'ma ra 'bøts'e ngue ra xāhi bu thi rá mbä't'i ra hnini. Ne him bi bēndgä u yu cot'yu. Mahotho dá øt'ä 'bu má pøngä bu ja ra hnini Damasco.

12

Ojä bi 'yurpü mahēts'i ra Pablo

¹ Nu'bu dím mansēgä 'be'a dí øt'ä, hin te di muui. Pë guemhma ga xi ahä 'be'a bi 'yurcä ra Hmu mahēts'i 'bu n'dandi. ² Bi bongä 'de'magoho njeya Ojä bi zixcä bu mahēts'i. Hin dí pācä 'bu ne'a ma ngøc'yēi o hin'na, pë Ojä pädi 'bepu ín ja. ³ Hønt'a dí pācä ngue dá mba mahēts'i, hin dí pācä 'bu n'yōui ma ngøc'yēi o hin'na, hønt'a Ojä pädi 'be'a dá øt'ä. ⁴ Ne nu'bu mi ts'ixcä bu guerpü mahotho, dá øcä 'be'a bi hmam bu, ne njongui man yu ja'i tengu a. Ne him bin 'dac ran t'ēdi gam ma 'be'a dá øpü. ⁵ Ne nuna bi t'ørcä i sä xcä yädä a 'bu gue'a xcä bēni gam ma, pë hønt'a man hosegä gam mangä ngue dí pācä hin'yu ma ts'ēdi zehēgä. ⁶ Nugä i jagä 'be'a xcan 'yēxä 'bu xcä ndegä ne hin dadín hyät'ä tengu 'bu ra tonto, nguetho da zä xcä ma majuanü 'be'a bi t'urcä. Pë hin dín nde ngue gue'a dí t'ēscä a, pë dín nde ngue gue'a in nuse yu ja'i a dí øt'ä dí numansugä u, ne'a 'be'a øse ngue dím mangä. ⁷ Nugä dá nugä émmē mahotho bu. Pë nu ra zīthu bi 'dacä ná ran unbi dí sägä. Ne Ojä bi un ran t'ēdi da

'yörcä, ndeque hin dan 'yëzehëgä nangue 'be'a bi 'yurcä Ojä. ⁸ Ne hyundî dá äpä Ojä ngue di 'uec'i ts'ü ran ü i jagä. ⁹ Pe nu'a Ojä bi xiqui hin di 'uec'a ran ü, pe di 'dacä rá mate ne rá ts'edi sä ga hät'ä ran ümbi. "Nu'bu hin'yü ni ts'edizehe, man'da di nequi ma ts'edigä," i engä Ojä. Janangue'a nu'bu hin'yü ma ts'edi zehëgä, man'da emme dadin johyagä, nguetho dí pácä ngue'a man'da dí nequi rá ts'edi ra Cristo. ¹⁰ Nuya hingui tu ma mbui 'be'a dí øt'ä, madague'a xün ngu yün ümbi dín nugä, ngue di c'aman'ug yü jä'i, uague i pa ma üguigä. Ne hingui tu ma mbui nangue 'be'a i ørca yü jä'i 'bu dí øt' rá 'befi ra Cristo. Nguetho nu'bu hin'yü ma ts'edi, pe man'da di 'dac rá ts'edi ra Cristo.

I hqä rá mbui ra Pablo nangue yü 'yëc'yëi bu Corinto

¹¹ Nu'a 'be'a guím bengahü, jatho ga xi'asehü 'be'a dí øt'ä, tengu 'bu drä tontogä. Man'da xün bu 'bu xquím mansehü man hogä xinda gue'bu gam mansegä. Nu yün 'yohü guí tenhdü, hin'yü 'be'a i ja ü ngue hin'yügä, madague'a nte i jagä a di muui. ¹² Nu'bu mám 'bucä bu, dá ut'ahü ngue majuañi ma 'bäigä'be ra Jesucristo, hin dán xömbui 'bu má ut'ahü yün t'øt'e nüxte ne yü hyonya nt'øt'e gue gá nusehü 'bu mám 'bühmbü bu. ¹³ Hanja guím mamhbü ngue hin dá øt'ahü bu tengu dá øt'ä bu 'büh mi'da yü 'yëc'yëi. Pe 'da'angu dá øt'ahü, pe hönt'a n'da, ngue hin dá ä ahü 'be'a dá hongä. Ha gue'a gni 'yënjü hingui ho a dá øt'ä. Pe dami pungahü 'bu. ¹⁴ Nuya ná hyundî ga mbagä bu. Ne hin te ga ä'ahü 'be'a dí hongä mahøn'a, nguetho hin dín ndegä a ni mbetihü, pe dín ndegä gan jahü tengu 'bu ma t'ühni ahü. Ne hinga gue'ü yü t'ühni i pe'ts'i 'be'a i hon rá ta o rá mbe. Pe nu yü ta ne yü mbe i pe'ts'i 'be'a da hyon yä t'ühni. ¹⁵ Pe da hyu ma mbui 'bu

da zä ga 'bedi 'be'a gätho dí pe'ts'i guepü da zä ga hon'na ran ho ni mbuihü, ne guepü go him mi sä dam pefi ga zë'ahü. Pe masque hin gadí huëgahü tengu bu na huëc'ahü. ¹⁶ Ne guím mamhbü majuañi ngue hin te dá hacä ni mbetihü, pe guím bëmhbü 'da ahü ngue dá tacä ni mbetihü ngue guí emhbü dá hä ahü. ¹⁷ Ha guím bëmhbü dá hä ahü ngue dá pen'nahü yüm 'behni bu. ¹⁸ Nugä dá ndep ra Tito da mba bu, in 'youi man'da ma cuhü. Guí pahmbü hin te bi dāha ngue damä 'yā ahü. Nguetho 'da'ingu dím bengah'be ra Tito ngue dadí huëc'a'be, ne 'da'ingu bu na øt' ma 'befi'be. ¹⁹ Ma cu'ahü, dadí huëc'ahü, dín 'yohü ra Cristo. Ne Ojä pädi majuañi a dím mam'be ya, ngue dí hom'be 'be'a dín te ni mbuihü. Janangue'a dí honi ga tapä ü yüm hma him majuañi, ngue im man'ü yü hyäte di üguí. Ne hinga gue'a guím bëmhbü 'da ahü, ngue guí emhbü dí hom'be guin numan-hojü. ²⁰ Pe dí su ngue hin gan numanhogä 'be'a guí øthü bu 'bu dá mbagä bu. Pe ne da du ni mbuihü 'be'a ga xi ahü büya. Dí su ngue ga tün ahü gadín sühmbü n'da ngu n'da ahü, ne gadín seyabahü, ne gadín cufü n'da ngu n'da ahü, ne gadín tafü n'da ngu n'da ahü, ne gadín c'aman'ühü, ne gadín 'yøspatho 'be'a gadín xihmbü, ne gadín 'yëzehëhü, ne dí su ga tün ahü hinga gue'a guí øthü bu ja nim petihü. ²¹ Ne nu'bu dá mbagä bu, dí su ngue ma Ojahü di jaqui ga pe'ts' ma sä nangue 'be'a guí øthü bu. Ne dín jagä ra dumbui nangue to'o bi 'yøt' ran ts'o mam'bet'o, ne guexta'a hin ni päh yä mbui, him bi 'yäp rá punbi Ojä nangue ran ts'o bi 'yøt'e, gue'ü bi 'yøt' ran 'yomt'ëni, ne'ü bi zinba yä xisu mi'da yün 'yohü.

13

Rán zofo ra Pablo, ne yün zengua

¹ Na hyundi ya ga mbagä b_u gan nu a_u. Ne nu'b_u dá mbagä b_u, ga juänbä u i 'bähmb_u u yoho o gue hyu y_u testigo. ² Nu'b_u mám 'bucä b_u mam'bet'o dá dämhyä u to'o zäi i øt' y_un ts'o. Nuya ga xi' u mahøn'a ne gätho mi'da a_u, nu'b_u dá mbagä b_u mahøn'a, to'o gätho i øt' ran ts'o hin ga huëctho u. ³ Ne nu'ah_u da zä gui pähmb_u x_un ho ngue majua_uni rá ts'edi ra Cristo 'b_u ja a dí m mangä b_uya, ne him ma ts'edi zehégä. Ne nu'a ra Cristo hingui 'b_uh rá ts'edi ne gui pähmb_u nguetho dim p_up_u mbo ni mb_ui_uh rá ts'edi. ⁴ Nu ra Cristo him mi ja rá ts'edi 'b_u mi du b_u ja ra pont'i, p_u nuya i 'b_ui nangué rá ts'edi Ojä. Necä'be hin'y_u ma ts'edi zehé'be tengu tho a ra Cristo 'b_u mi du, p_u nuya dín 'yohe ra Cristo nangué rá ts'edi Ojä, n'damhma da zä ga hoc'ah_u b_u. ⁵ Nuya n'da ngu n'da a_u dami b_umhb_u x_un ho mbo ni mb_uizeh_uh, janangué'a gui pähmb_u majua_uni gui ëc'y_ui_uh o hin'na. Nu'b_u hin gán hyäzeh_uh, sä gui pähmb_u majua_uni i 'b_up_u mbo ni mb_ui_uh ra Cristo. ⁶ Necä'be dín nde a_u gui pähmb_u ngue majua_uni dí ëc'y_ui'be ra Cristo. ⁷ Dí äp'be rá ts'edi Ojä ngue gui 'yøth_u ran ho, ne hin nangué da bømanho ma 'b_ufi b_u, nguetho man'da dín nde a_u gam 'b_umanhoh_u ra Cristo, xinda gue'b_u guin numansuc'be. ⁸ Nugä'be hin dín ndehma ngue ga h_um'be to'o i øt'a majua_uni p_u hønt'a dín nde ga øt'be 'b_ue'a di z_u u. ⁹ Da hyu ma mb_ui'be 'b_u di zac ni mb_ui_uh nangué Ojä, madague'a guím b_umhb_u ngue hin'y_u ma ts'edi'be. P_u hønt'a dí äp'be Ojä ngue dín te ni mb_ui_uh nangué Ojä. ¹⁰ Dí o't'ah_u ngue gui hoc ni mb_ui_uh, nguetho hin dín nde nts'edi ga dämhyä a_u 'b_u dá mbagä b_u. Nu Ojä bi 'dacä ran t'ëdi ngue ga tet'a ni mb_ui_uh, p_u him bi 'dac ran t'ëdi ga u't'a ni mb_ui_uh. ¹¹ Nuya hønt'a

dí xi'ah_u ya, ma z_u cu'ah_u, Ojä gui cohmb_u b_u gui 'b_uhmb_u. P_u man'da dín te x_un ho ni mb_ui_uh. Ne dami b_umhb_u 'b_ue'a gätho dá xi'ah_u, nde'b_u n'dat'a guim b_umhb_u n'da ngu n'da a_u, ne gam 'b_umanhoh_u, ne hin gan s_uhmb_u b_u. Ne Ojä da zä man'da di huëc a_u ne da hyu ni mb_ui_uh. ¹² N'da ngu n'da dami zomanhoth_u nangué ran huëcate, nguetho n'dat'a ra Hmu dí t_unh_u. ¹³ Ne gätho y_u 'yëc'y_ui 'b_ucua i p_un'nah_u ran zengua. ¹⁴ Nu rá mate ma Hmu_uh ra Jesucristo, ne rán huëcate Ojä, ne rám fäts'i rá Hogandähi Ojä dí comhb_u gätho a_u. Ne hønt'a dí xi a_u ya.

GÁLATAS

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra hãi Galacia

Ran zɛngua

¹ Nugã dra Pablogã, guecã him bi huangã yɯn 'yohɯ, pɛ guesɛ a ra Jesucristo, nɛ'a rá Ta, ngue bi xox'a rá Ts'ɛnt'ɯ 'bɯ mi du. ² Nugã nɛ gãtho ya ma cuhɯ nanguê Ojã ngue i 'bɛcuɔ dí pɛn'nahɯ ran zɛngua. Guehna ra sɔcuɔ dí ot'ahɯ, nanguê gãtho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ra hãi Galacia. ³ Dí ăp Ojã ra Ta nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo di 'da ahɯ rán jăpi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ. ⁴ Nu'a ra Jesús bin dăse bi gurca ma ts'oquihɯ. Nɛ nanguê'bɯ mí du a, bi ză da yănjɯ nanguê ran ts'o i jaua ja ra ximhãi. Nɛ guehna rá pãhã ma Tahɯ Ojã bi 'yɔrcahɯ. ⁵ Jananguê'a dí ɛspahɯ Ojã nɛ i ja rá nuixte gãtho yɯ pa mazăi.

Hin'yɯ man'da ram hma ngue dím pø a n'da

⁶ Nugã xøgue dadí hyonya thoho hanja 'bexque gá hyɛhmbɯ Ojã ngue bi zon'nahɯ xquí pãhmbɯ rá mate ra Cristo, nɛ gá hyăxhɯ n'dan'yo ra 'yu t'ɛmbi ní zin ahɯ Ojã. ⁷ Pɛ hin'yɯ man'da ra 'yu ní zinɯ Ojã, hinda hɔnt'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ i 'bɯ'i 'da'ɯ in nde da hyă ahɯ, ngue nde di păt'ahɯ ra 'yu nanguê ra Cristo. ⁸ Pɛ ya xtá xi ahɯ ra 'yu ngue majuañi dí yănjɯ Ojã a. Nu'bɯ 'bo'o da xi ahɯ nɛ 'dahma 'dan'yotho da xi ahɯ, da nu rán ts'ɛmbi Ojã a, madague'bɯ guecã o n'da rá m 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Ga xi ahɯ mahɔn'a tengu ya xtá xi ahɯ, nu'bɯ 'bo'o xi ahɯ n'dan'yo n'da ra 'yu xinda gue'a gá hyăhmbɯ, Ojã da zănbɯ ran ɯnbi a. ¹⁰ Nuna ram hma dí xi ahɯ nts'ɛdi ts'ɯ. Mfădi hin dí honi guin numanhøjɯ, pɛgue dí hongă Ojã da

numanhogui. Pɛ nu'bɯ xcá honi 'bɛ'a dí numanhog yɯ jă'i, hingui sã xcán 'yɛhɛgă nanguê ra Cristo 'bɯ.

Hɔnt'a Ojã bi bɛnbɯ ram hma im man ra Pablo

¹¹ Ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ gui pãhmbɯ hing rá m hman yɯ jă'i a rán ho ma'da'yo ra Cristo dá xi ahɯ. ¹² Nu ran ho ma'da'yo dí m mangă, xínga n'da ran 'yohɯ bi xiquí, nɛ hín dá ɔcã bɯ ja man xădi a, pɛ guesɛ a ra Jesucristo bi jaquí dí pădi. ¹³ Nu ahɯ ya gá 'yɔhmbɯ 'bɛ'a mí ɔt'ă nu'bɯ mi tɛndă yú t'ɛc'yɛi ɯ ma mijudíohe, ɛmmɛ madí undă ran ɯnbi ɯ yú 'yɛc'yɛi ra Cristo, nɛ mim bɛngă xcá juadi gãtho ɯ. ¹⁴ Nɛ mi ɔt'ă xɯn ho yú t'ɛc'yɛi ma mɛnguhe yɯ judío, ɛmmɛ mí ɛhya ga jă'ts'ă ɯ, nɛ xínda gue'ɯ mi'da 'da ingu yɯ jɛya mi pɛs'he. Nguetho ɛmmɛ mín nde xcá thocă yán t'ɔt'e ɯ ndu mam bombɔtahe maya'bɯ. ¹⁵ Pɛ nu'bɯ hín nám 'bɛcă, Ojã xí huan-gui, nɛ m'bɛjua bi zongui nanguê rá mate. Nguetho bi ndesɛ Ojã a. ¹⁶ Jananguê'a bi jaquí dá pă'a rá Ts'ɛnt'ɯ ngue gue'a ra Cristo, guepɯ bi ză gam man rá m hma bɯ 'bɯh yɯ jă'i hing yɯ judío. Nɛ nu'bɯ mi zoncă Ojã, xínga n'da ra jă'i bi xăngui. ¹⁷ Nɛ him 'bex dá mbagă bɯ ja ra hnini Jerusalén ngue xcán yă'be ɯ mi'da yú 'băihɯ ra Cristo ngue m'bet'o xinda guecă. Pɛ m'bet'o dá mbagă bɯ ja ra hãi Arabia bɯ njongui 'băi, guepɯ dán yăse'be Ojã. M'bɛjua bɯya duá pengă bɯ ra hnini Damasco. ¹⁸ Pɛ xí tho'an hyu jɛya 'bɯ má mbagă bɯ ja ra dăhnini Jerusalén, ja dá păcă ra Pedro bɯya, nɛ 'de'macăt'a thoho dăm 'bɯ'be bɯ ra Pedro. ¹⁹ Pɛ hín dá nugă mi'da yú 'băihɯ ra Cristo, pɛ hɔnt'a ra Jacobo rán 'yohɯ ma Hmuhɯ dá nugă bɯ. ²⁰ Pɛ majuañi na dí ot'ahɯ, nguetho i pă Ojã hín dí mangă ra fɛhni. ²¹ M'bɛjua bɯya dá mbagă bɯ ja ra hãi Siria nɛ ra hãi Cilicia. ²² Nɛ nu'ɯ yɯ

'yɛc'yɛi dim peti bu ja yám peti bu ra hâi Judea, him mi paqui nguetho njam'bu min nugui. ²³ Pɛgue mi øde ngue guecä drä Pablo mi ɛna xcä juah yu 'yɛc'yɛi, pɛ nuya dím mangä râm hman Oja. ²⁴ Janangue'a bi un ra jamadi Oja ngue 'be'a bin ja nanguecä.

2

Mi'da yá 'bäihü ra Cristo bi zi-manho a ra Pablo

¹ Nu'bu mi tho'a 'de'magoho njeya dá mbagä mahøn'a bu ja ra dahniini Jerusalén. Dá mbɛ'be ra Bernabé nɛ dá six'be ra Tito. ² Nugä dá mbähmbe bu nguetho bi bɛngä Oja. Nɛ dán yahe 'da'u yá ngurpi yu 'yɛc'yɛi. Nɛ høn't'u dá xi'be 'be'a ním hma dí xi'u hing yu judío, ngue gue'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nguetho dí su di ut' yá mbui 'be'a dí øt'ä, ngue hinga nɛ'u yá t'ɛc'yɛi yu judío dí mangä hapu dí 'yo. Nɛ nu'bu hin xtä numanho, xtí ts'onga ma 'bɛfi bu 'bu. ³ Pɛ nte bi xic'be, xím bi ma ngue jatho da thecuä rá xifani ra Tito tengu yá t'ɛc'yɛi yu judío. Nɛ nuna ra Tito hin ra judío na, pɛ ra griego na. ⁴ Pɛ mi 'bäpu u 'da yu hyäte ngue yän 'yøxte, ngue høntho in øxtho, ngue nde da badi gue'bu dí øt'ä yá t'ɛc'yɛi yu judío o hin'na. Nu'u in nde di hegahu 'be'a gätho bi 'daju ra Cristo, ngue bi jajü ga hehmbu yän t'øt'e yu judío. ⁵ Pɛ xíngui ts'u dán hyehmbe ngue da hyäje u yu hyäte, pɛ dá zacuahe a ram hma majuani. Nguetho dín ndehe, høn't'a majuani rán ho ma'da'yo ra Cristo gui 'yɛt'ambähü a. ⁶ Nɛ nu'u njuantho yu ngurpi bu, madague'bu t'ɛmbi man'da ja yän t'ɛdi xinda guecä, pɛ 'da'angudähe, nguetho 'da'angu yän 'yohathoho bu na nu Oja. Nɛ him bi xiqui n'dan'yo n'da ram hma ga xänba yu ja'i. ⁷ Pɛ nu'u yu ngurpi bi hyäxa njuani ngue gue'a Oja bi 'dacä ra 'bɛfi ga xi'u hing yu judío a rán ho

ma'da'yo ra Cristo, tengu thoho ra 'bɛfi bi un Oja ra Pedro nangue da xih ma mijudíohe. ⁸ Nguetho n'dat'a Oja bi 'dac'be ra ts'edi ra Pedro, nɛ bi xifi da xi'u yu judío, pɛ nugä, bi xiqui ga xi'u hing yu judío. ⁹ Janangue'a nu'bu mi hyäxa njuani ngue 'da'angu nan hɛts'i a ra 'bɛfi bin 'daje u yu ngurpi a ra Jacobo, nɛ ra Pedro, nɛ ra Xuua, bi bɛndga ma 'yɛ'be ra Bernabé. Nu'a nám bøn'a n'dat'a dí ɛc'yɛihe, nɛ n'dat'a dím mamhbe ga mbɛ'be bu 'bu'u hing yu judío, dam pɛ'be bu, pɛ nu'u, di thoqui da xih yu judío. ¹⁰ Høn't'a bi xic'be jatho ga fäx'be yu hyoya, pɛ ngubu dí ɛhya ga øt'a.

Nu'a ra Pablo bi damhyä ra Pedro bu Antioquia

¹¹ Pɛ nu'bu mi mba bu ja ra hniini Antioquia a ra Pedro, nugä dá xip rá hmi, nguetho hingui ho bi 'yøt'e. ¹² Nguetho nu'bu mi zøm bu 'da u ma mijudíohe bi mben'na ra Jacobo, nɛ 'bex bi 'yɛ'ts'a na sihmehu hing yu judío, sä bi zu da 'yɛmp'u yá mijudíohe hingui ho bi 'yøt'e. ¹³ Nɛ nu'u mi'da yu judío ngue mi ɛc'yɛi bu, bi dɛn'na ra Pedro. Nɛ'a ra Bernabé bi dɛn'ndu ngue madí yorba yän t'øt'e. ¹⁴ Pɛ nu'bu má nugä ngue him bin theui ran ho ma'da'yo a bi 'yøt'u, dá xi'a ra Pedro, nɛ gätho mi 'bäpu: "Nu'i gra Pedro gra judío, pɛ hin gmi øt' yän t'øt'e yu judío. Pɛ hanja gní 'yøt' mahøn'a yän t'øt'e yu judío, nɛ n'danni guín sihme. Pɛ tengu'bu guí uthu u hing yu judío ngue da 'yøt' yän t'øt'e yu judío," dá ɛmbi.

Dyu judíohe, ní yänje a ra Cristo

¹⁵ Nugähe ngue däm 'bühmbe dyu judíohe, nzäi dá øthe yän t'ɛdi Oja bi sije. Nɛ hin däm 'bühmbe tengu'u hing yu judío, ngue hingui päh yän t'ɛdi Oja u. ¹⁶ Pɛ guehma dí pähmbe hin dí hogahe u yän t'ɛdi gue Oja bi un mam bombøtahe maya'bu, pɛ høn't'bu ga hámhbe rá mate ra

Jesucristo, di hoga ma ts'oquihe, dyu judíogähe. Janangue'a necähe ngue dá pähmbe yán t'ëdi Oja, pë dá hámhbe rá mate ra Jesucristo ngue di hogahe. Ne hin dí ëmhbe di hogahe 'bu dí øzehëhe u yán t'ëdi. Nguetho mán t'o't'i: "Xínga n'da da t'ëmbi xun ho nanguue yán t'ëdi Oja." ¹⁷ Ne nugähe dyu judíohë, pë nanguue ra Cristo dí homhbe di hogahe ya. Ne gue'a ná es'he a dí m bëmhbë di hogahe u yán t'ëdi Oja. Pë hin dí m bëmhbë ngue dyu 'yot'ats'oquihe 'bu dí es'he u, nguetho gätho xun hotho rá 'yu ra Cristo. ¹⁸ Pë nu'bu gam mangä ngue jatho ga øt'ä mahøn'a yán t'ëdi Oja bi un ma mijudíohë, ngue gue'u dí hogä u, pë ga cohi dra 'yot'ats'oqui 'bu, nguetho hin dí hät'i ga øt'ä yán t'ëdi tengu in nde Oja. ¹⁹ Janangue'a dá ε'ts'ä ná bëngä ní zingä Oja u yán t'ëdi, ne dá ten'na ra Jesucristo nguepë da zä di 'dac ra 'da'yote, ne da zä bu ga ørpa rá 'bëfi Oja büya. ²⁰ Nuya däm 'bücä tengutho 'bu 'darpë xcá tu'be ra Cristo bu ja ra pont'i, ngue bi 'berca man 'yomfëniße. Ne gue'a ra Cristo i 'bücua mbo ma mbui ya, di bëngä a dí m ma ne 'be'a gätho man'da dí øt'ä. Pë gue'a nám 'bücä a ngue thocua tho dí hängä rá ts'ëdi a rá Ts'unt'u Oja, ngue bi huëgä a ne bi un rá te nanguécä. ²¹ Ne nugä hin te dí m mangä ngue säti thoho bi du'a ra Cristo. Pë nu'bu xtí hogahë u yán t'ëdi Oja, säti thoho bi du'a ra Cristo 'bu.

3

Hinga gue'u yun t'ëdi ín 'daju rá Hogandähi Oja u

¹ Nu'ahë ma zë cu ahë, ngue gui 'bühmbu bu ra häi Galacia, hanja gnán 'yambühë, to'o bi hyä ahë ngue hin gui 'yøthë a majuani. Nguetho rá mbüdi gä 'yøhmbu xun ho 'be'a nam bøn'a í du'a ra Jesucristo. ² Pë damim bëmhbë ya nda'a ín 'daju rá Hogandähi

Oja a, ha gue'u yán t'ëdi Oja bi man ra Moisés, uague gue'bu má ëc'yëihë bi du ra Cristo nanguue ma ts'oquihë. ³ Ne ya gä dühmbu gán 'yohë rá Hogandähi Oja nanguue gä 'yëc'yëihë ra Cristo. Ha gui ëna gui hyëhmbu a, ne gui ëna gan hoczehë ya. Hanja gán tontohë. ⁴ Ne nanguue gätho yun unbi gä nuhë, ha hin te ts'u nin 'yomfëni bi 'da ahë yun unbi. Nde'bu gui pähmbu ts'u 'be'a nam bøn'u yun unbi. ⁵ Pë gä 'yëc'yëihë 'be'a bi 'yot'ahë ra Cristo, ne gue'a ín 'da ahë rá Hogandähi Oja a, ne gue'a ní ja ahë gui 'yøthë yun t'øt'e nuixte, ne hinga gue'a gni 'yøthë yán t'ëdi yu judío. ⁶ Nu ra Abraham bi 'yëc'yëi a bi xi Oja da 'yørpe, ne hin yu man'da 'be'a í ts'imanho a. ⁷ Nde'bu gui pähmbu ya ngue gätho yu 'yëc'yëi i comhbë rán japi Oja bin t'un'na ra Abraham, tengu'bu njuantho gätho yu t'uhni ra Abraham. Nguetho i ëc'yëi 'be'a bi man Oja tengu ra Abraham. ⁸ Nu Oja mám'bet'o mi pädi ngue da numanho u gätho to'o da 'yëc'yëi 'be'a bi ma, dague'bu dyüm bom'betohë ra Abraham o hin'na. Janangue'a Oja bi xi'a ra Abraham: "Gätho yu nde 'dahma 'dan'yo gui comhbë ran japi u da 'yëc'yëigui tengu i," bi t'ëmp'a ra Abraham. ⁹ Janangue'a gätho to'o da hyantho ram hma nanguue ran ho da 'yørcahë Oja, n'dat'a ran japi ga comhbë ra Abraham, nguetho n'dat'a rá t'ëc'yëi dí øthë. ¹⁰ Nu'u gätho ngue i ëna, jatho da 'yøt' yun t'ëdi bi un Oja yu judío, gätho da nu rán ts'ëmbi Oja u. Nguetho i mam bu ja rám Hman Oja: "Nu'bu gui fësthohohë a n'da ran t'ëdi, säti thoho 'be'a mi'da gui 'yøthë 'bu, ne guexta'a gui nuhë rán ts'ëmbi Oja." ¹¹ Mfädi ya ngue xínga n'da ra j'i sä da zin'a Oja nanguue'a ní 'yøt' yán t'ëdi yu judío. Pë tengu i mam bu ja rám Hman Oja: "Gätho to'o da hyantho ram hma nanguue

ran ho da t'ørpe, nu Ojå di hocpa yá ts'oqui, ne di un ra temazai." ¹² Pɛ nu yán t'ɛdi Ojå, guí ɛmhɓu gui uʌspahú rá mate Ojå u. Pɛ bi 'yɛntho u: "Nu'bu 'bui to'o da hyät'i da 'yøt'e gätho yán t'øt'e yun t'ɛdi, dí zin Ojå u yán t'ɛdi 'bu," bi 'yɛn'u. ¹³ Nu'a ra Cristo bi yanjɔ nangué ran ts'ɛmbi mi ja xɓá nuhɔ ngue hin dá jəs'hɔ yun t'ɛdi. Nguetho bi nu ran ts'ɛmbi nanguéju 'bu mín zɔpɔ ja ra pont'i. Nɛ gue'a nam bøn'a mán t'o't'i bu ja ráam Hman Ojå: "Da nu rán ts'ɛmbi Ojå a to'o din zɔpɔ ja ra za," mi ɛna. ¹⁴ Nangué 'be'a bi 'yøt'a ra Cristo Jesús, sä ga hámhɓu rá Hogandahi Ojå, nangué'a dá ɛc'yɛihɔ. Nɛ n'dat'a ran japi bi un Ojå ra Abraham ngue da comhɓu yu ja'i hing yu judío, nɛ gätho mi'da ngue da 'yɛc'yɛi.

Hingui sä yun t'ɛdi di ts'onba ran hogui bi 'yøt' ra Jesucristo

¹⁵ Ma zɔ cu ahɔ, ga xi ahɔ n'da ra hmɛpya ya. Tengu'bu yoho yun 'yohu i hon yu testigo da 'yøt'a n'da ran hogui, nɛ i huspa yá firma nɛ rá sello ra ze'mi. Njo'o man'da ran 'yohu sä di pädi. ¹⁶ Nu ran hogui bi 'yøt'ui Ojå a ra Abraham nɛ ráam bom'beto. Pɛ nu ráam hman Ojå him bi ma ngue gätho yám bom'beto, pɛ bi ma hønt'a n'datho, ngue gue'a ra Cristo. ¹⁷ Nugä ga xi ahɔ ya 'be'a nam bøn'a díim mangä. M'bet'o thoho xí 'yøt'ui ran hogui Ojå a ra Abraham, nɛ tengu'bu ya bi firmabi ngue njam'bu dim pädi. Nɛ m'bejua buya bi un yun t'ɛdi ma mi-judíohe, 'bu ya xí thoqui goho ciento nɛ 'däte ma 'det'an jɛya. Pɛ hin'yɔ yá ts'ɛdi u yun t'ɛdi ngue di ts'onba a ran hogui bi 'yøt'ui Ojå ra Abraham. ¹⁸ Nɛ nu'bu da gue'u yun t'ɛdi xtí zinju Ojå, pɛ hin xtá man'a Ojå a ran hogui í hogazehɛhu Ojå 'bu. Pɛ nu'a ran hogui bi mammi Ojå a ra Abraham, di untho nangué rá mate zɛhe. ¹⁹ Pɛ hanja í zän'na Ojå u yun t'ɛdi, gue'bu ya hinga gue'u ørcahu

ran ho u. Pɛ m'bejua bi man Ojå yun t'ɛdi, guepu da fädi gätho i ja yá ts'oqui yu ja'i. Pɛ nu'u yám 'bɛhni Ojå mahɛts'i bi xi'a ra Moisés ngue di un yun t'ɛdi yu ja'i nɛ hinga guesɛ Ojå. Nɛ bi zän Ojå din t'ɛts' 'bu bi zøh ráam bom'beto ra Abraham ngue bi ma ba ɛhɛ, ngue gue'a ra Cristo. ²⁰ Pɛ nu Ojå bin yəsɛui ra Abraham 'bu mí 'yøt'ui ran hogui, njom mi 'bä'inde n'da ra pøngahyá, nɛ him mi 'bähmi n'da ráam 'bɛhni mahɛts'i. Nɛ hønt'a Ojå bi 'yøt'ui ran hogui ra Abraham.

'Be'a nam bøn u yun t'ɛdi

²¹ Pɛ nu'a Ojå hingui yoho yám hma bi xiju. Nu'bu xɓá häthɔ xɓá jəs'hɔ yán t'øt'e u yun t'ɛdi, gue'u xtí 'daju ra temazai 'bu. ²² Pɛ nu ráam Hman Ojå i ma ngue gätho yu ja'i i ja yá ts'oqui. Nɛ gätho to'o da 'yɛc'yɛi 'be'a bi 'yøt'a ra Jesucristo, da hyani 'be'a bi man Ojå ngue di unni. ²³ Nu'bu hin ní zøcua häi ra Cristo, mí øthe yán t'ɛdi Ojå madí mandagahe xan ho, tengu'bu dyu ofädihe. Jague'bu mi zøh ra Cristo, dá hámhɓe rá mate bi xogahe. ²⁴ Nɛ nu yun t'ɛdi midí mandagahe 'bu hin ná pähmbe ra Cristo. Nɛ tengu n'da ra t'uhni i pa ma ɛnbi 'bu hingui ho øt'e, pɛ gue'u dá hámhɓe rá mate ra Cristo di hogahe. ²⁵ Nuya dá däh ma mbuihu ra Cristo, nɛ him man dí homhɓu 'be'a man'da di mandagahu. ²⁶ Nguetho gätho bi 'yørcahu yá t'uhnigahu Ojå 'bu má hámhɓu rá mate ra Cristo. ²⁷ Nɛ gätho dán xixyahu nangué dí tenhɔu ra Cristo nɛ 'da'angu díim bɛmhɓu a. ²⁸ Nɛ dí 'bähmbu ra Cristo, janangué'a hinga 'dahma 'dan'yo bu na nuju Ojå, dyu judíohe, o gue dyu griegohu, o gue dyu 'yɛhɛhu o gue hin dyu 'yɛhɛhu, o gue yun 'yohu, o gue yu xisu. Pɛ gätho gahu tengu'bu dí 'bähmbu n'danja'itho bu na nu Ojå. ²⁹ Nɛ nu'bu dí 'bähmbu ra Cristo, tengu'bu nɛ ahɔ

gátho bi xāḡḡaḡaḡa ra Abraham, nē sǎ ga comhbū ran hogui bi 'yōt'ui Ojā a, nē sǎ ga ḡamhbū rān jāpi Ojā bi ma di unni.

4

¹ Nuya dín nde ga xi aḡa n'da ra ḡmēpya 'bē'a mi ōrcahe yān t'ēdi Ojā 'bū him mi tīmhbē ran 'yomfēni. Tengu'bū n'da ra t'at'ūhni da du rá ta, nē i 'būi tengu'bū n'da ra 'yēḡē bū ja rá ngu, madague'bū xān ngu 'bē'a bi zocpa a rá ta. ² Jatho da mba ma manda asta gue'bū go bin te ra t'ūhni. ³ Nē gue'a mi ōthe a 'bū hin ná pāḡmbe, midí mandagahe ʘ yān t'ēdi Ojā, gue bi xije 'bēpū dán 'yohe ua ja ra ximhāi. ⁴ Pē nu'bū mi zōn ra pa ngue bá pēnh Ojā rá Ts'unt'ū, nē bim 'būi nanguē n'da ra xisu ngue ma mijudíohe. Nē nu'a rá Ts'unt'ū Ojā bi 'yōt' yān t'ēdi Ojā. ⁵ Jananguē'a bi zǎ bi ḡyāḡaḡa gátho yū ts'oqui dín dupateḡa nanguē hin dá ōthū yān t'ēdi xān ho, nē bi zǎ bū bi zinjū Ojā ngue dyū t'ūhni gahū būya. ⁶ Nē nujū yǎ t'ūhnigahū Ojā, nē bá pēngahū a rá Hogandāḡi bū ja ma mbūihū. Nē nanguē dí 'būhmbū rá Hogandāḡi Ojā, sǎ gam mamhbū ngue ma Tahū Ojā. ⁷ Nuya guí 'būhmbū ngue yǎ t'ūhni aḡa Ojā, nē hin guí 'būhmbū tengu gyū 'yēḡēhū. Nē nanguē'a 'bē'a bi 'yōt'a ra Cristo, Ojā di 'da aḡa 'bē'a gátho i ja, nguetho yǎ t'ūhni aḡa.

I ḡqḡumbūi ra Pablo nanguē yū 'yēc'yēi

⁸ Pē nu'bū hin ḡní pāḡmbe Ojā majūḡi, ngue gue'aḡa ḡing yū judío aḡa, ḡmín 'yēḡēhū yū ojā ngue him majūḡi. ⁹ Pē nu aḡa ya gǎ pāḡmbe Ojā, nē'a Ojā i pǎ aḡa. Ha guím bēmhbū guí ḡyomhbū man'da ra 'yū mahōn'a, ngue gan 'yēḡēhū yān t'ēdi Ojā guím bēnsēhū dí zin'aḡa Ojā ʘ. Pē nu yān t'ēdi hin'yū yǎ ts'ēdi ʘ, tengutho a ra 'yū gǎ ḡyēhmbū mam'bet'o, 'bū ḡmí ḡḡandēhū yū ojā him majūḡi. Pē nte manho da

'yōt'aḡa mahōn'a ʘ. ¹⁰ Pē nuya guí ēmhmbū i ja yǎ ts'ēdi ʘ 'da yū pa, o gue'ū 'da yū zāḡa, o gue 'da yū jēya. ¹¹ Nūḡā dra Pablogā, ēmmē dí su nanguē ra 'bēfi xtǎ ōt'ǎ bū guí 'būhmbū, nē 'bē'a dá xi aḡa, ēna gue'bū nte ní mbatho. ¹² Nu aḡa ma zū cu aḡa, dín nde aḡa gam 'būhmbū tengugǎ, nguetho dá ē'ts' yān t'ēdi mi ōt'ǎ, nē dí 'būcǎ tengu aḡa ngue njām'bū gǎ 'yōthū yān t'ēdi mam'bet'o. Nē nu'bū mām 'būhmbū bū, gán numanḡoḡa, nte mām ts'o gǎ 'yōrcaḡa. Masque nēhya guí 'yōmanḡohū na. ¹³ Pē guí pāḡmbe ngue mi ḡgǎ, nē gue'a dá mbagǎ bū. Nē nu'bū mām 'būhmbū bū, dá xi aḡa ran ho ma'da'yo būya. ¹⁴ ēmmē xān ḡēi ran ʘ mi jagǎ, pē njo'o aḡa gǎ sanjū ngue xān ḡgui. Pē gátho aḡa gǎ sinjū xān ho, tengu'bū dram 'bēhni mahēts'igǎ, o tengu'bū da guecǎ dra Jesucristogǎ. ¹⁵ ēmmē mi hu ni mbūihū 'bū má xi aḡa ram hma. Nē nu'bū 'bo'o xtǎn zǎ, xtǎ ḡyāḡ rá dá nē xtí 'daqui. ¹⁶ Pē nuya, ḡa guí sūjū ya nanguē dí xi aḡa majūḡi. ¹⁷ Nu yū jā'i ngue i ḡǎ aḡa, ḡōntho in nde di 'uec'aḡa nanguecǎ, nguetho in nde aḡa go guí numansuhū ʘ nē guí tenhdū ʘ. ¹⁸ Xān ho ngue guí tenhdū ʘ 'da, pē guí huanhdū to'o majūḡi im ma xān ho, madague'a ḡinga 'darbū dí 'būhmbū. ¹⁹ Ma zū t'ūhni aḡa nanguē ra Cristo, nts'ēdi gǎ ḡḡaḡa, tengu'bū n'da ra xisu ngue ḡinga nam 'būḡ rá t'ūhni, ngue xō ga ja aḡa gam 'būhmbū ma'da'yo mahōn'a. Nē guexta'a ga thoqui ga nu ran ʘnbi, jague'bū gǎ pāḡmbe xān ho a ra Cristo. ²⁰ Xi'bū di 'būcǎ bū, n'dahma sǎ dan yāḡēhū, nguetho nuua dí 'būcǎ ḡingui sǎ ga pǎdi 'bē'a guím bēmhbū.

Rǎ ḡmēpya ra Agar nē ra Sara

²¹ Nu aḡa ngue guín nde guí 'yōthū yān t'ēdi ma mijudíohe, ga xi aḡa ya 'bē'a nam bōn ʘ yān t'ēdi. ²² Nt'o't'i ngue mi 'bū'i yoho

yá ts'ant'u ra Abraham. N'da rá ts'ant'u ra 'yêhê xisu, nê n'da rá ts'ant'u a rá xisu zêhê ngue hinga gue'a rá 'yêhê. ²³ Nu rá ts'ant'u ra 'yêhê xisu bim 'bui tengutho 'bui im man yu já'i dim 'buih yá t'uhni, pè nu rá ts'ant'u a rá xisu zêhê bim 'bui nanguê rá ts'edi Ojá nguetho ya xí man'a Ojá ngue dim 'bui. ²⁴ N'da ra hmèpya ngue yoho yu 'yu i hax yu já'i. Nu ra 'yêhê xisu ní huti ra Agar, rán t'uti u yán t'êdi Ojá bin t'un'na Moisés bu ja ra t'òhò Sinaí. Nê nu'u to i t'en'ndu, tengu'bu yu 'yêhê u. ²⁵ Nu ra Agar i uh ra hmèpya nanguê ra t'òhò Sinaí nubu ja ra hâi Arabia, nê nguetho ra dâhnini Jerusalén ngue'a i ja bu a ya. Nê nu yu já'i i 'bup, i uh ra hmèpya tengu'bu yá 'yêhê u yán t'òt'e yu t'êdi u. ²⁶ Pè nu ra xisu ngue hing ra 'yêhê i uh ra hmèpya nguèpâ mahêts'i, ra hnini Jerusalén ma'da'yo. Nê njongui pa ma manda bu nanguê yu t'êdi. Nê nuju dyú mênguh bu. ²⁷ Nt'òt'i bu ja râm hman Ojá:

Gan johya gra xisu ngue hing ra 'yêhê, madague'bu hinga nam 'buih ni t'uhni.

Nts'edi gan ya nanguê nin johya, gue'e hin gana nu ran ubi.

Nguetho dim 'buih mi'da ni t'uhni ngue yá t'uhni Ojá, èmme xtán ngu, xinda gue'a ra 'yêhê xisu ngue i tìn yá t'uhni nanguê bi manse tengu yu já'i.

²⁸ Ma zú cu ah, nuya dí øthu tengu ra Isaac rá ts'ant'u ra Abraham, ngue Ojá bi ma dim 'bui. Nguetho yá t'uhnigah Ojá tengu bi ma. ²⁹ Pè nu man'da ra ts'ant'u ngue bim 'bui nanguê bi manse tengu man yu já'i, bi zú'a ra ts'ant'u ngue bim 'bui nanguê rá ts'edi a rá Hogandâhi Ojá, tengutho in ja ya. ³⁰ Im mam bu ja râm hman Ojá; "Dami 'yethu ra 'yêhê xisu nê'a rá t'uhni, nguetho hin da gonhui 'bê'a i ja rá ts'ant'u

ra xisu ngue hing ra 'yêhê." ³¹ Gui pâhmbu ya, ma zú cu ah, ngue hin dyu t'uhni gah ra 'yêhê xisu. Pè tengu'bu dyu t'uhnigah ra xisu ngue hing ra 'yêhê.

5

Hin dan 'yêhêhu yu t'êdi mahôn'a

¹ Nu'a ra Cristo bi yanjú bu min 'yêhêhu mam'bet'o, ngue ya him man dan 'yêhêhu bu. Pè damin zâmhbu bu hapu bi mbâp'ahu ra Cristo, nê 'yo gadín umhbu gan 'yêhêhu mahôn'a. ² Dami 'yøhmbu ya 'bê'a dí xi ah, nugâ dra Pablogâ. Nu'bu gui 'yena gui 'yøthu 'da yu t'êdi ngue gui hyec ni xifanihu, nu'a ra Cristo hin da zâ da 'yøt'ahu n'da ran ho a 'bu. ³ Dín nde ga xi ah mahôn'a. Nu'bu gui dâ'mi gui 'yøthu yán t'êdi ma mijudíohe, jatho gâtho gui 'yøthu, nguetho hinga xøt'a n'datho gui 'yøthu. ⁴ Nu'bu 'bu i 'da ah êna ngue ja yá ts'edi u yu t'êdi di hoc'a ni mbuihu ngue da zimanho ah Ojá, pè ya gá hychmbu ra Cristo 'bu, nê gá 'uehmbu bu ja rán huçcate Ojá buya. ⁵ Pè nu rá Hogandâhi Ojá dá hâmhbu 'bu má pâhmbu majuañi ra Cristo, gue'a dí 'yênju xan hoju Ojá a, nê gue'a ná tømhbú da zinju xan ho. ⁶ Nê nu'bu dí 'buihmbu ra Cristo, madague'bu da mba nthèqui ma xifanihu o hin'na, hin te di muui. Pè man'da hñehi thofo ga simhbu xan ho ma mbuihu a ra Cristo, nê gue'a dí jajú ga øthu ran huçcate a. ⁷ Pè nu'bu rá mbudi thofo, èmme gmí 'yohu xan ho bu ja rá 'yu Ojá. To'o bi zâmp'ahu ngue hin guí øthu ra 'bêfi majuañi. ⁸ Him bi zâmp'ahu Ojá, nguetho guesè Ojá bi zon'nahu gan 'yohu bu ja rá 'yu. ⁹ Nu'bu guí 'buihmbu n'da in nde di ts'on'na nin 'yomfènihu, 'da xni ts'on'natho ni mbuihu 'bu, tengutho 'bu rá íxi ra thuhme i sinni gâtho ra jani. ¹⁰ Nugâ dí haxa njuañi ngue ma Hmuhu Ojá dí ja ah 'da'angu gam

bɛmhɓu. Nε to'o i 'bɛpu ngue in nde di ts'on'na nin 'yomfɛniɓu, da nu rán ts'ɛmbi Oja a, hɔnt'a go to'o. ¹¹ Nu'bu guexta'a dí xicá yu ja'i, jatho gui 'yɔthu yán t'ɛdi ma mi-judíohe, hin din nugá ran ɛcpi 'bu. Pɛ guexta'a i pa ma ɛguigá nguetho dí m mangá, jatho gui 'yɛc'yɛiɓu a ra Cristo, ngue bi du bu ja ra pont'i nanguie ma ts'oquihɓu. ¹² Nu'a to'o in nde da hyɛc'a ni xifaniɓu, man'da xɛn ho 'bu da 'uetho u. ¹³ Nguetho nu aɓu, ma zu cu aɓu, Oja bi ja aɓu bi thɔc'aɓu yán t'ɛdi, nε bi zon'naɓu in nde aɓu gan 'yɛheɓu n'da ngu n'da aɓu nanguie ran huɛcate. Nε hínguín nde aɓu gui 'yɔthu ni páhã zɛheɓu. ¹⁴ Pɛ tengu'bu dá jas'hɓu gátho yán t'ɛdi Oja 'bu dan huɛɓu n'da ngu n'dajɓu tengu bu nan huɛcɛheɓu. ¹⁵ Pɛ gan jamansuɓu, xɔhma ts'ɛrpu tho ho gam 'besɛheɓu 'bu gan sɛmbɓu n'da ngu n'da aɓu, nε gan táthu.

Gam bɛmhɓu rá Hogandahi Oja

¹⁶ Pɛ guehna dí xi aɓu na ya. Dami 'yɔthu a di bɛn'naɓu rá Hogandahi Oja, nε gue'a gni 'yɛs'hɓu gni 'yɔrpa rá páhãzehe ni ja'iɓu bɛya. ¹⁷ Nguetho nín 'yomfɛnise n'da, hinga gue'a im man rá Hogandahi Oja a, nε nu rá Hogandahi Oja hinga 'da'anguui ní páhãzehe n'da, nε din sɛhmi u. Nε nu rá Hogandahi Oja hin di jajɓu ga ɔthu 'be'a in nde ma ts'on 'yomfɛniɓu. ¹⁸ Nε nu'bu gue'a rá Hogandahi Oja dí tɛnhɔu, di zerca ma mbɛiɓu, jananguie'a hin da zã da siɓu dá festahɓu yán t'ɛdi Oja. ¹⁹ Gátho mfɛdi 'be'a nín t'ɔt'e n'da 'bu ɔzehe 'be'a in nde ní ja'i n'da. Ngue i ɔt' ran 'yomt'ɛni, nε ran ts'om'bãi, nε ra ts'on'yomfɛni, ²⁰ nε i thãnde yu za o gue yu hmite, nε i ɔt' yán jaxtɔni, nε i ɔt' yán sui, nε i ɔt' ran ts'ɛya, nε in cuɛ, nε i ɔt'a i numanhosɛ, nε i ɔt' yán heque, nε i nde n'danni din 'yo, ²¹ nε i siyate, nε i hote, nε mihni, nε di

muns' pu ja yu ngo ngue da 'yɔt' yu ts'oqui, nε n'dan'yo tho ho i ɔt'e. Nε dí xi aɓu mahɔn'a tengu dá xi aɓu, ngue nu'u to'o ɔt' ya, hin nan sãui da yɛrpu di manda rá ts'edi Oja. ²² Pɛ nu'a rá Hogandahi Oja di jajɓu ga ɔthu ran huɛcate, nε ran johya, nε ní hyu ma mbɛiɓu a, nε hin dan xɔmbɛiɓu, nε ga ɔthu ra yembɛi, nε ran hocja'i, nε ga jas'hɓu dí mamhɓu, ²³ nε hin ga sãman'ɓu, nε ga sãmzehe ma mbɛiɓu. Nε nu'bu ga ɔthu ya, hin'yɓu n'da ran t'ɛdi da zã dí zɛɓu 'bu. ²⁴ Nε nu'a to'o in 'youi a ra Cristo, tengu'bu xi guarpu ja ra pont'i a rá ts'on'yomfɛni zɛhe, ngue him man di manda a rá páhã zɛhe nε gátho 'be'a mí nde rá ja'i. ²⁵ Pɛ nu'bu dí 'bɛmhɓu rá Hogandahi Oja, jatho ga jafu di mandagahɓu 'be'a gátho dí ɔthu 'bu. ²⁶ Pɛ nde'bu hin dan 'yɛzeheɓu, jananguie'a hin ga bɛnbahɓu mi'da ngue da nde da 'yɔt'e tengu'bu da bin 'yɛts'i.

6

Dam fãxɓu n'da ngu n'dajɓu

¹ Ma zu cu aɓu, nu'bu 'bu'a n'da aɓu bi dɛng bu ja ran ts'o, pɛ nu'aɓu gue guexta'a guím bɛmhɓu rá Hogandahi Oja, janate tho guín zohmbɓu a, gui zɛhmbɓu da mbeng bu ja rá 'yu Oja, guim bɛmhɓu nε'aɓu hin'yɓu ni ts'ɛdihɓu, ts'ɛrpu tho ho nε aɓu gui tɛnjɓu 'bu da ts'ã aɓu. ² Nε nu'bu guí comhɓu ni dumbɛiɓu, guí ɔthu rán t'ɛdi ra Cristo 'bu. ³ Pɛ nu'bu 'bu'a n'da aɓu din 'yɛzehe, nε hin'yɓu 'be'a pɛdi, din hyãzehe 'bu. ⁴ Nε hinga gue'a nan johyahɓu ngue gam bɛmhɓu xɛn ho ma 'bɛfiɓu xinda gue mi'da. Pɛ ga ɔrpamasu ma 'bɛfiɓu ngue ga ɔthu xɛn ho, nε gue'a dán johyahɓu a bɛya. ⁵ Pɛ n'da ngu n'da aɓu jatho gui 'yɔzeheɓu 'be'a go ní 'bɛfi di 'da aɓu Oja, ngue ni 'bɛfizɛheɓu. ⁶ Nu aɓu ngue i sãn'naɓu ran ho ma'da'yo, nde'bu gui fãxɓu ni xãnbateɓu gátho 'be'a i

honi, janangue'a 'da xtám fäxtah. ⁷ O guím bēmhb_u gui nuh_u ran ho 'b_u guí øth_u ran ts'o, nguetho guidín hyäzeh_u 'b_u guím bēmhb_u a, nē hingui sä ga häth_u Ojä. Tengu'b_u ga tuhmb_u y_u hmudä. Nu'b_u dá tuhmb_u a x_un ho, x_un ho a din ja b_uya, p_e nu'b_u ga tuhmb_u a hingui ho, hingui ho din ja b_uya. ⁸ Nu'b_u 'b_ui to'o i øt'e ngue i numanhosē rá ja'izeh_e, xmá mba di 'b_uch ra temazäi 'b_u. P_e to'o 'b_ui nanguē rá pähä rá Hogandähi Ojä, nu'a din t'un ra temazäi. ⁹ Nde'b_u hin dan xømb_ui_u ngue ga øth_u ran ho, nguetho da zø_n ra pa da hnurca ma 'b_ufih_u 'b_u hin da güent' ma mb_ui_u. ¹⁰ Janangue'a jant'a thoho ga ørpah_u ran ho gätho ma mijä'i_u a ra ora ngue da zä ga ørpah_u. Nē man'da gam bēmhb_u ga ørpah_u ran ho _u ma cuh_u nanguē ra Cristo.

Man'da ran zofu, nē ran zengua ran zēgui

¹¹ Guím nuh_u ya y_u t'ohni x_un ndoho dá o't'äzeh_e. ¹² Nu'_u to'o in nde di 'b_uep'ah_u ngue gui hyec ni xifanih_u, p_e hønt'a in nde dí numanho y_u ja'i. I su xtá nu ran unbi 'b_uxtá ma, hønt'a ra Cristo í hogah_u 'b_u mí du b_u ja ra pont'i nanguē ma ts'oquih_u. ¹³ Nu'_uto'o im ma ngue da thēc'a ni xifanih_u, p_e nde hønt'a dí yät'a gui tēnhd_u, gue'b_u da zä di 'b_uep'ah_u gui hyec ni xifanih_u. Nē hingui øt'e gätho y_un t'ēdi. ¹⁴ P_e nugä hin dín nde dá yät'a dí øzeh_e. P_e hønt'a nán johyagä a í du b_u ja ra pont'i ma Hmuh_u ra Jesucristo. Nē nugä tengu'b_u 'darb_u dá tu'be ra Cristo, tengu'b_u dá tugä ua ja ra ximhäi, ngue hin dí øt'ä yán t'øt'e a. Nē nu yán t'øt'e ra ximhäi, hin te rán jaui a 'b_ue'a dí øt'ä. ¹⁵ P_e nu'_u in 'yoh_u ra Cristo, hin te di muui 'b_u nthēqui o hin'na, p_e man'da di muui ngue i ja ra tema'da'yo. ¹⁶ Nē dí äp Ojä da hyurpa yá mb_ui, nē di un rán johya _u gätho to'o i 'yo ra 'yu dí xi ah_u, nguetho gue'_u majua_uni yá

t'ahni Ojä _u. ¹⁷ Nu y_u pa dí mba b_u ya, o ēmmē gadí ungh_u ma mb_ui, nguetho i ja y_u mbēdi ma ja'i hap_u bi ts'ēgui, nanguē dán 'yēhēgä ra Hmu Jesús. ¹⁸ Ma z_u cu ah_u, dami cohmb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo. Nē hønt'a dí xi ah_u a ya.

EFESIOS

Nu ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ra dɑhnini Ɛfeso

Ran zɛngua

¹ Nugɑ drɑ Pablogɑ, nangue rɑ pɑhɑ Ojɑ ma 'bɑigɑ'be ra Jesucristo. Nu'ahɯ gyɑ 'yɛc'yɛihɯ bɯ ja ra hnini Ɛfeso, dɨ ot'ahɯ na ra sɔcuɑ. Nɛ gɑtho gyɯ mbɛti ahɯ Ojɑ nangue guɨ ɛc'yɛihɯ ra Cristo Jesús. ² Dɨ ɑp Ojɑ ma Tahɯ di 'da ahɯ rɑn jɑpi, nɛ rɑn johya da hyut'a ni mbɛihɯ, nɛ ma Hmuɯ ra Jesucristo.

Ojɑ di jɑcuahɯ nangue dɨn 'yohɯ ra Cristo

³ Dɨ ɛspahɯ Ojɑ, nu'a rɑ Ta ma Hmuɯ ra Jesucristo. Nɛ nangue a dɨn 'yohɯ ra Cristo, nu'a Ojɑ bi jɑcuahɯ nangue gɑtho yɑn jɑpi i ja bɯ mahɛts'i. ⁴ Nu Ojɑ bi huangahɯ nangue ra Cristo nu'bɯ ma hin'yɯ ra ximhɑi, nguetho in ndɛjɯ hin dɨn ja ma ts'oquihɯ, nɛ xtɑn hotho ma mbɛihɯ bɯ na nu Ojɑ. ⁵ Nɛ nangue rɑ pɑhɑ Ojɑ ya xɯ huan-gahɯ, nɛ nangue ra Jesucristo bi jajɯ ngue dyɑ t'ɑhnigahɯ Ojɑ. Nɛ gue'a bi 'yɔt'e nguetho bi huɛgahɯ. ⁶ Janangue'a zɑi dɨ ɛspahɯ Ojɑ, nguetho ɛmmɛ xɑn ngu rɑn huɛcate bi 'yɔrcahɯ 'darbɯ dɨ 'bɑhmbɯ a rɑ Ts'ɑnt'ɯ di huɛqui. Nɛ gue'a rɑn jɑpi bi 'dajɯ 'bɯ mɑ dɑh ma mbɛihɯ a rɑ Ts'ɑnt'ɯ. ⁷ Ngue ɛmmɛ bi huɛgahɯ Ojɑ, nɛ gue'a i dɯ a rɑ Ts'ɑnt'ɯ bi pɔjɯ, bi ndɛ bi punga ma ts'oquihɯ. ⁸ Nɛ ɛmmɛ xɑn ngu rɑn huɛcate Ojɑ, ngue bi jajɯ dɑ pɑhmbɯ a rɑ 'yu, nɛ bi 'dajɯ rɑn 'yomfɛni xɑn ho. ⁹ Pɛ bi jajɯ Ojɑ dɑ pɑhmbɯ 'be'a mɑn t'ɑgui, ngue 'be'a mɨm bɛnse da 'yɔt'e ngue da 'yɔt'a ra Cristo. ¹⁰ Nguetho da zɔn ra pa di jua'a 'be'a mɨm bɛn Ojɑ da 'yɔt'e, ngue di jɑp ra Cristo di manda gɑtho ja

ua ja ra hɑi nɛpɯ mahɛts'i. ¹¹ Nu'a Ojɑ i ɔt'e 'be'a gɑtho mɨm bɛni da 'yɔt'e, nɛ bi huangahɯ maya'bɯ ngue dan 'yohɯ ra Cristo. Nɛ nangue'a dɨn 'yohɯ ra Cristo, sɑ ga hɑmhɯ yɑn jɑpi di 'dajɯ a. ¹² Gue'a bi zɑn Ojɑ nanguejɯ, janangue'a da t'ɛspa Ojɑ 'bɯ bi hnu a ran ho da 'yɔrcahɯ. Nɛ guecɑhe yɑ mbɑdigɑhe dɑ ɛc'yɛihe ra Cristo, nɛ yɑ mbɑdigɑhe bi 'yɔrcɑhe a. ¹³ Nɛ ahɯ, nu'bɯ gmɨ 'yɔhmbɯ rɑn ho ma'da'yo ra Cristo di pɔjɯ, gue ram hma majuaɨi a, gɑ 'yɛc'yɛihɯ a. Nɛ nu'bɯ gmɨ 'yɛc'yɛihɯ, nɛ ahɯ gɑ hyɑmhɯ rɑ Hogandɑhi Ojɑ, ra hmɛpyɑ ngue yɑ mbɛti ahɯ Ojɑ, tengu xɨ ma. ¹⁴ Nu rɑ Hogandɑhi i udi ngue majuaɨi ga hɑmhɯ rɑn t'unni di 'dajɯ Ojɑ 'bɯ bi zɔn ra pa da zixcɑhɯ bɯ mahɛts'i, gɑtho gahɯ ngue yɑ mbɛtigahɯ a. Gue'a nɑ ɛspahɯ nuɨxte thoho a.

Nu ra Pablo i ɑp Ojɑ di un ran 'yomfɛni xɑn ho yɯ 'yɛc'yɛi

¹⁵ Nɛ nu'bɯ mɑ ɔcɑ ngue guɨ ɛc'yɛihɯ a ra Hmu Jesús, nɛ i ja ahɯ ran huɛcate nangue ni mɨ'yɛc'yɛihɯ, dɑn yɑ'be Ojɑ, ¹⁶ nɛ zɑi dɨ xi Ojɑ i hu ma mbɛi ngue di huɛc'ahɯ, nɛ zɑi dɨ ɑpɑ rɑm fɑts'i nangue ahɯ. ¹⁷ Nɛ nu'a ra Ta nuɨxte thoho, gue'a rɑ Ojɑ ma Hmuɯ ra Jesucristo, dɨ ɑp'ahɯ ran 'yomfɛni man'da guɨ pɑhmbɯ xɑn ho a. ¹⁸ Nɛ dɨ ɑp'a Ojɑ ngue man'da da xoc'a nin 'yomfɛnihɯ, ngue guɨ pɑhmbɯ a ran ho nuɨxte guɨ tɔhmbɯ, ngue gue'a i zon'nahɯ guɨ comhbɯ a. Nɛ guɨ pɑhmbɯ ngue ɛmmɛ nuɨxte thoho di muui 'be'a di 'da ahɯ Ojɑ gɑtho ɯ to'o yɑ mbɛti a. ¹⁹ Nɛ dɨ ɑp Ojɑ guɨ pɑhmbɯ ɛmmɛ xɑn ndoho rɑ ts'ɛdi rɑ Hogandɑhi hin hapɯ nɨn zɛgui, ngue dim pɛpɯ mbo ma mbɛihɯ, gɑtho gahɯ dɨ ɛc'yɛihɯ. ²⁰ Nɛ n'dat'a rɑ ts'ɛdi ngue ɛmmɛ sɛ a dim pɛpɯ mbo ma mbɛihɯ, gue'a bɑ xox'a ra Cristo bɯ 'bɯ ɯ

xan du, ne bi japi ngue da hyupɔ ja rán 'yɛi Ojɔ bɛ mahɛts'i. ²¹ Ne nu'a ra Cristo bin t'un man'da ra ts'edi xinda gue'u to'o gátho ja yá ts'edi bɛ mahɛts'i nɛcua ja ra hái, o gue yɛ ts'ut'abi, o gue yɛ ngarbi, o gue'u mi'da di manda. Ne hingui sá n'da da ndonba n'da ra thuhu da t'ɛmbi i ja man'da rá ts'edi gue i 'bɛhya o gue yɛ pa dí 'yɛpɛ. ²² Ne gátho 'bɛ'a i ja Ojɔ bi jap'a ra Cristo ngue gátho di manda. Ne bi jap'a ra Cristo ngue di manda gátho yɛ 'yɛc'yɛi, nguetho tengu 'bɛ ma yáhu a di mandagahu. ²³ Ne nu yɛ 'yɛc'yɛi i 'bɛi tengu 'bɛ rá ja'i ra Cristo. Ne dí comhbɛ 'bɛ'a gátho i ja ra Cristo. Ne nu rá ts'edi í yu'a 'bɛ'a gá øzehɛ ua ja ra hái, nɛpɛ mahɛts'i.

2

Dám pøhmbɛ nanguɛ rán huɛcate Ojɔ

¹ Ne mam'bet'o tengutho 'bɛ xta tuhɛ nanguɛ ma ts'oquihɛ, nguetho him mi ørpahɛ masu a ran ho mi sijɛ. Pɛ nuya nu Ojɔ bi 'dajɛ ra temazɔi nanguɛ ra Cristo. ² Ne nu'ahu nu'bɛ hin gmí 'yɛc'yɛihɛ, gmí tenhdɛ yán t'øt'e ra ximhái, nɛ madí manda ahɛ rá hmu yɛ zítu, tengutho yɛ pa ja bɛ ya, gátho to'o hingui ørpa masu Ojɔ, nɛ hingui øt'e 'bɛ'a nde Ojɔ. ³ Ne gátho gáhe 'da'angu tho mi øthɛ 'bɛ mam'bet'o, nɛ mi tenhdɛ 'bɛ'a min nde ma ja'i zehɛhɛ. Ne dá øt' ma páhã zehɛhɛ. Ne nu'bɛ xcá thoqui xcá tenhdɛ, ɛmmɛ xcá nuhɛ rá cue Ojɔ 'bɛ, tengu tho ɛ mi'da. ⁴ Pɛ nu'a Ojɔ ɛmmɛ xan ngu rá yembɛi i ja, nɛ ɛmmɛ i ja rán huɛcate nanguɛjɛ. ⁵ Jananguɛ'a bi 'dajɛ ra 'da'yote, tengu 'bɛ 'darbɛ bi xoxgahɛ ra Cristo, madague'bɛ tengu 'bɛ ya xí du ma tehɛ nanguɛ ma ts'oquihɛ. Pɛ nanguɛ rá mate thoho Ojɔ xtám pøhmbɛ. ⁶ Ne nu'a Ojɔ n'dat'a bi xoxgahɛ ra Cristo Jesús, nɛ bi jajɛ 'darbɛ dá huhmbɛ a ra Cristo bɛ

mahɛts'i bɛ nam bɛn Ojɔ. ⁷ Guehna bi 'yøt'e, ngue gátho yɛ pa mazɔi da 'yuh rán huɛcate, nɛ da fadi hin hapɛ sɛ a rá mate bi 'yørcahɛ 'bɛ mí yanjɛ ra Cristo Jesús. ⁸ Bi pøjɛ Ojɔ 'bɛ má hamhbɛ rá mate thoho Ojɔ, nɛ hin nanguɛ yɛ hogant'øt'e dá øthɛ. Pɛ nanguɛ a rán t'unni zehɛ Ojɔ xtám pøhmbɛ. ⁹ Ne hin nanguɛ ra 'bɛfi xan ho xta øthɛ, jananguɛ'a njon da zã din 'yɛts'i. ¹⁰ Nguetho bi 'yørcã zehɛhɛ Ojɔ ngue dám 'bɛhmbɛ ma'da'yo nanguɛ ra Cristo Jesús, guɛpɛ da zã ga øthɛ xan ho rá 'bɛfi bi zãn Ojɔ maya'bɛ.

Nu ra Cristo bi jajɛ dán yqmanhohɛ dyɛ judíohe nɛ'ahɛ

¹¹ Ne nu ahɛ ngue hin gyá judío'ahɛ, o gadín 'yɛxhɛ nanguɛ rá mate Ojɔ, pɛ damim bɛmhɛbɛ ngue yatho gnán hyajɛ Ojɔ mam'bet'o. Ne nte má hmɛpya gmí øthɛ tengu mí øt'ãhe ngue dá hɛc ma xifanihe dyá judíohe. Ne gue'a ná hut'a thohohe gyɛ 'yãnthɛquihɛ. ¹² Ne nu'u yɛ pa ɛ, hin te nin jahɛ ra Cristo, xín te nin jahɛ ɛ yɛ judío. Ne hin gní pahmbɛ ran hogui ngue mi man Ojɔ da 'yøt'e. Pɛ gám 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhái nɛ nte gmí tømhbɛ 'bɛ'a da 'yøt' Ojɔ, nguetho hin gní pahmbɛ Ojɔ. ¹³ Ne gmí 'yo man hɛthɛ nanguɛ a Ojɔ, pɛ nuya bá jún'nahɛ, nɛ sã guín 'yohɛ ra Cristo ngue bi du nanguɛjɛ. ¹⁴ Pɛ nu'a ra Cristo bi jajɛ dán yãmanhohɛ, dyɛ judíohe nɛ ahɛ ngue hin gyá judíohe. Ne bi jajɛ ngue 'da'angu bɛ na nujɛ Ojɔ yɛ judío nɛ'ɛ hing yɛ judío. Nu'a ra Cristo bi hogahɛ 'bɛ'a madín hyajɛ. ¹⁵ Nguetho bi du ra Cristo, nɛ gue'a í jua ɛ yán t'ɛdi yɛ judío bi xi Ojɔ, ngue yán t'uti mi øt'ɛ. Ne bi japi ngue 'da'angu ga comhbɛ ra temazɔi yɛ judío nɛ'ɛ hing yɛ judío, nanguɛ ma'da'yo dí 'bɛhmbɛ ra Cristo ya, nɛ hinga 'dahma 'dan'yo bɛ dán nujɛ Ojɔ. Jananguɛ'a hin dadín sɛhmbɛ ya. ¹⁶ Ne nu'bɛ mí du bɛ ja ra pont'i

ra Cristo, bi japi da numanho Oja
 ɰ hɔnt'a go to'o ma ja'i da 'yɛc'yɛi
 a, madague'a yɰ judío, uague hing
 yɰ judío. Nɛ him man sɰhmbɰ ɰ.
 17 Nu'a ra Cristo bi zɔcua ja ra hɛi nɛ
 bi xijɰ ran ho ma'da'yo, ngue'a dá
 ɛshɰ ran sɰi mi ɔthɰ a Oja, guecáhe
 dyɰ judíohe ngue mi hánthe rá 'yu
 Oja, nɛ ahɰ ngue hing yɰ judío'ahɰ
 ngue gmin 'yomanhɛtho nangu
 rá 'yu Oja. 18 Nɛ gue'a ra Cristo
 bi zǎ dán yámanhohɰ Oja rá Ta,
 nguetho n'dat'a rá Hogandǎhi bi
 'dajɰ, madague'bɰ dyɰ judíohe o
 gue hin dyɰ judíohe. 19 Pɛ nuya
 hin guí 'bɰhmbɰ tengu 'bɰ gyá
 'damhninihɰ ya, pɛ 'da'angudahɰ
 ngue dyɰ 'yɛc'yɛihɰ. Nguetho nuya
 gátho gahɰ dyɰ mɛnguhɰ bɰ bí 'bɰ
 Oja, nɛ gátho gahɰ yá t'uhni gahɰ
 Oja. 20 Nɛ nujɰ dyɰ 'yɛc'yɛihɰ, tengu
 'bɰ n'da ra ngu bi thøe nguepɰ dim
 'bɰ Oja. Nɛ bi dɰ'mi bi hyøh yɰ
 pɔngahyá maya'bɰ, nɛ'ɰ yá 'bǎihɰ
 ra Cristo nu'bɰ mi ma nangu
 ra Cristo. Nɛ bi dɰ'mi tengu 'bɰ i
 pa m'bǎ'mi yá guangujǎdo n'da ra
 ngu, nɛ guesɛ a ra Jesucristo a ra
 do mahyoni bim pɛpɰ. Nɛ guenjɰ
 tengu 'bɰ dyɰ fɔ't'ehɰ baya. 21 Nɛ
 nu'a ra Cristo tengu 'bɰ ra cemento
 nín zɔt'ɰ yɰ do bɰ pa nthɔts'e a ra
 ngu, ngue da gomanho, asta gue'bɰ
 go bi guadi xɰn ho, guepɰ ja rá ngu
 Oja, tengu ndesɛ Oja. 22 Nɛ nangu
 dín 'yohɰ ra Cristo, nɛjɰ tengu 'bɰ
 dyɰ dohɰ ngue dim pɛpɰ ja a rá ngu
 Oja, guepɰ i 'bɰh rá Hogandǎhi.

3

*Nu ra Pablo rá 'bɛfi i xih ran ho
 ma'da'yo ɰ hing yɰ judío*

1 Janangu'e'a dí ǎpǎ rá ts'edi Oja
 nangu'e ahɰ, drǎ Pablogǎ. Pɛ dí
 ofǎdigǎ nangu'e dí xi ahɰ ran ho
 ma'da'yo, gue ahɰ ngue hing yɰ
 judío'ahɰ. 2 Masque ya gǎ 'yøhmbɰ
 ngue Oja bi 'dacǎ ra 'bɛfi ngue dí
 xi ahɰ rǎm hma, nangu'e rá mate
 thoho. 3 Nugǎ ya dá ɔt'ahɰ ts'ɰ

'bɛ'a bi 'yurcǎzhe Oja, ngue njom
 mi pǎdi, ngue nɛ ɰ hing yɰ judío
 da zin Oja nangu'e ra Cristo. 4 Nɛ
 nu'bɰ gǎ nuhɰ ra sɔcua, sǎ gui
 pǎhmbɰ a bi xicǎ Oja ngue njom
 mi pǎdi nangu'e ra Cristo. 5 Nɛ
 xɰn ngu yɰ jɛya bi thogui ngue him
 mi xi Oja yɰ ja'i 'bɛ'a mim bɛni da
 'yɔt'e. Pɛ nuya bi 'uega ma mbǎihe
 gueje ma 'bǎigǎhe ra Cristo nɛ ɰ yá
 pɔngahyá, nɛ bi jaje rá Hogandǎhi
 ga pǎhmbɛ 'bɛ'a him mam fǎdi, ngue
 i fǎh ya. 6 Pɛ nuna him mam fǎdi,
 guehna ngue ran ho ma'da'yo sǎ
 gui pǎhmbɰ ya 'bɛ'a i ja ua ya, ngue
 nɛ'ɰ yɰ ja'i hing yɰ judío sǎ dim
 'bɰhmbɰ Oja tengutho yɰ judío. Nɛ
 n'dat'a gui comhɰ yɰ judío ran
 hogui bi 'yɔt' Oja nangu'e ra Cristo
 Jesús. Nɛ n'danjǎ'litho gui comhɰ
 nangu'e rá ja'i ra Cristo, nguetho
 ya gǎ 'yɛc'yɛihɰ rǎn ho ma'da'yo ra
 Cristo. 7 Pɛ nangu'e rá mate zɛhe nɛ
 rá ts'edi Oja sǎ gam mangǎ rǎn ho
 ma'da'yo ra Cristo, madague'a him
 man 'yɛnigǎ'be. 8 Nugǎ hin te ts'ɰ
 dadí mu'be, nɛ him man 'yɛni'be
 ngue ga xih yɰ ja'i ngue hing yɰ
 judío rǎn ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ
 guehma bi 'dacǎ Oja ra mate ngue
 gam mangǎ a, nɛ ga xih yɰ ja'i njon
 da hyǎt'i da mbede hangɰ nan ngu
 yɰn ho in nde di 'dajɰ ra Cristo. 9
 Nɛ bi 'dac rá 'bɛfi ga japi gátho
 yɰ ja'i da bǎdi 'bɛ'a him mam fǎdi,
 ngue 'bɛ'a mim bɛn Oja da 'yɔt'e
 'bɰ rá mbǎdi thoho, ngue nɛ'ɰ hing
 yɰ judío da zin Oja 'bɰ da hyǎn rá
 mate ra Cristo. Nɛ gue'a mi sǎnni
 da 'yɔt' Oja, n'dat'a Oja bi 'yɔt'e
 'bɛ'a gátho ja ua ja ra ximhǎi, nɛpɰ
 mahɛts'i. 10 Gue'a mím bɛn Oja da
 'yɔrpa yɰ 'yɛc'yɛi, guepɰ da fǎdi xɰn
 ho gátho rá hogan'yomfɛni, da bǎ ɰ
 i 'bɰpɰ mahɛts'i ngue i ja yá ts'edi.
 11 Nɛ gue'a i ɔt' Oja ya, tengu mim
 bɛm 'bɰ ra mbǎdi thoho da 'yɔt'e,
 nangu'e ma Hmuhɰ ra Jesucristo,
 nɛ da 'yɔt'e gátho yɰ pa mazǎi. 12 Nɛ
 nangu'e dí ɛc'yɛihɰ ra Cristo, hin

dí su ga sòmhbù bù nangué ma mbùihù ngue dan yàhù Ojà. Nè dí pàhmbù da 'yòde. ¹³ Janangue'a dí à'ahù ra mate hin da du ni mbùihù 'bù dín nugä ran ùnbi, nangué'a dá xi ahù ran ho ma'da'yo. Xingui ts'ù guim bëmhbù ngue'a dín nugä ran ùnbi, pè 'da dán johya thohohù ngue bin 'dac ra ts'edi ga hât' yàn ùnbi.

Rán huçcate ra Cristo

¹⁴ Nu'bù dím bəngä ngue nè ahù gyù mēnguhù bù bí 'bù Ojà, dín danyahmu dí äp'ahù ra jamadi Ojà rá Ta ma Hmuhù ra Jesucristo. ¹⁵ Nè rá Ta ù gätho yù 'yəc'yèi, nè'ù bi zòm bù mahəts'i, nè'ù 'bütua ja ra ximhäi. ¹⁶ Nè dí äp Ojà ma Tahù nuixte thoho dí muui rá ts'edi, ngue dí zac ni mbùihù nangué rá ts'edi rá Hogandəhi Ojà. ¹⁷ Nè dí äp Ojà ngue dín zàm bù mbo ni mbùihù a ra Cristo, nguetho guí əc'yèihù a. Nè dí äp Ojà ngue man'da dín te nin huçcatehù, nè nangué nin huçcatehù dí zac ni mbùihù. ¹⁸ Janangue'a nè ahù nè gätho mi'da yù 'yəc'yèi da zä gui pàhmbù hangù nan uant'i, nè hangù na mba, nè hangù nan hɛ, nè hangù nan hɛts'i a rán huçcate ra Cristo. ¹⁹ Nè madague'bù hingui sä gätho ga pàhmbù rán huçcate ra Cristo nguetho ɛmme xən ngu, pè dí äp Ojà ngue man'da man'da gui pàhmbù a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mbùihù a rá ts'edi zehé Ojà. ²⁰ Pè xən ho ga ɛspahù Ojà gätho yù pa mazäi, nguetho i ja rá ts'edi da 'yøt'e xən ngu man'da, xinda gue'a 'be'a dí ähmbù o 'be'a dím bëmhbù. Ngue n'dat'a ra ts'edi dim pɛpù mbo ma mbùihù. ²¹ Nè gätho gahù dyù 'yəc'yèihù, xən ho dan johyahù ga ɛspahù Ojà, nangué'a ra Cristo Jesús dí pàhmbù, høn'bù go njàm'ba mazäi. Nè hønt'a gam bëmhbù a ya.

4

Nu rá Hogandəhi Ojà di jajù n'dat'a gam bëmhbù

¹ Nugä drá Pablogä dí ofädigä nangué dí øt'a rá 'bɛfi ra Hmu. Nè dí à'ahù ra mate ngue gam 'bùmanhohù tengu nin sähù ngue ya bi zon'nahù Ojà. ² Nè hin gan 'yɛxhù, pè gui 'yøthù ngue hin'yù ni ts'edi zehéhù, nè hin gan xømbù n'da ngu n'da ahù 'be'a i t'øt'ahù, nè hin gan xuhnanyahù n'da ngu n'da ahù, pè gan huɛjù. ³ Nè ɛmme gan jamansuhù ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim bëmhbù. Pè dami thoqui gui tənhdù rá Hogandəhi Ojà di ja ahù n'dat'a guim bëmhbù. ⁴ Nguetho tengu 'bù gätho n'danjà'idähù bù na nuju Ojà dyù 'yəc'yèihù, nè n'dat'a rá Hogandəhi Ojà dí comhbù. Nè n'dat'a dí tømhbù 'be'a da 'yørcahù Ojà, ngue gätho bi zongahù. ⁵ Hønt'a n'da ma Hmuhù i 'bù ngue di mandagahù. Nè n'dat'a ma t'əc'yèihù nangué ma Ojàhù i 'bù, nè n'dat'a man xixyàhù dí øthù, ngue dí uhmù yä mbetigahù Ojà. ⁶ Nè n'dat'a Ojà gue'a ma Tahù dí comhbù, ngue gätho gahù, nè gätho di mandagahù, nè gätho di 'yonjù, nè gätho gahù i 'bupù mbo ma mbùihù a. ⁷ Nu'a ra Cristo, nangué ra mate thoho, 'dahma'dan'yo yù ts'edi bi 'dajù n'da ngu n'dajù ngue sä ga øthù ra 'bɛfi ngue ndejù ga øthù. ⁸ Nè gue'a mán t'øt'i bù ja rá m hman Ojà maya'bù: “Pè gue'a ra Cristo bi un yä ts'edi ù yù jà'i 'bù mí mbeng bù mahəts'i, 'bù mi dambɛni. Nè bi 'berba rá ts'edi gätho nan ngu ran ts'o mim bɛnt'ù yù jà'i.” ⁹ Nè nu'bù mi mbeng bù mahəts'i, mfädi ngue guɛpù bá nɛxpù, nè bi zøcua ja ra häi, nè bi mba nt'ägüi. ¹⁰ Guet'a bá cäi, nè guet'a bi ndex mahəts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi bù mahəts'i, nè hønù go hapù, nɛcua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹ Nè 'dahma 'dan'yo yù ts'edi bin 'dajù

n'da ngu n'dajɔ nguɛ dyɛ 'yɛc'yɛihɛ. Bin 'dac ma ts'ɛdihe 'dagãhe nguɛ ma 'bãigãhe ra Cristo, nɛ 'da ahɛ di ja'ahɛ gam pɔngahyãhɛ, nɛ mi'da ahɛ di ja ahɛ gadí 'yomhbɛ a ran ho ma'da'yo, nɛ 'da ahɛ di ja ahɛ gam mbãdihɛ, nɛ mi'da ahɛ di ja ahɛ nguɛ gan xãnbatehɛ nangue rá m hman Ojã. ¹² Ngubɛ bi 'yɔt'a ra Cristo, bi un yá ts'ɛdi yɛ 'yɛc'yɛi, nguɛpɛ da zã da 'yɔt'e xɛn ho ra 'bɛfi bi zãnbɛ n'da ngu n'da, nangue rá 'bɛfi Ojã. Jananguɛ'a da zã 'da dãm fãxtahɛ. Nɛ gue'a dín te rá 'bɛfi Ojã a, tengu 'bɛ bi zac rá ja'i ra Cristo. ¹³ Nɛ da zɔni nguɛ gãtho 'dat'a gam bɛmhɛ nangue ma t'ɛc'yɛihɛ, nɛ gãtho n'dat'a ga pãhmbɛ xɛn ho rá Ts'ant'a Ojã. Nɛ gue'a dín te xɛn ho ma mbɛihɛ nɛ dam 'bɛmanhohɛ tengu ra Cristo. ¹⁴ Nɛ nu'bɛ gue'a dí homhbɛ, hin da thãjɛ tengu 'bɛ dyɛ t'ɛhnihɛ, 'bɛ 'bo'o 'dahma 'dan'yo da xijɛ nguɛ da 'yɛna da hyãjɛ. Nguetho nu'ɛ yɛ hyãte ɛna gue'bɛ ɛmmɛ pãdi, pɛ hɔnt'a in ndejɛ ga tɛnhɛ yá fehni. ¹⁵⁻¹⁶ Pɛ ga pãdi ga tɛnhɛ a majuaɛni nangue ran huɛcate. Nɛ gue'a nán te xɛn ho ma mbɛihɛ, nɛ di jajɛ tengu 'bɛ n'danja'i tho ga cohmbɛ. Tengu 'bɛ rá ja'igahɛ ra Cristo, nɛ nu'a ra Cristo, tengu 'bɛ rá yã a. Nɛ gue'a nín zɔt'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi. Nguetho di manda gahɛ nɛ di zerca ma mbɛihɛ, di jajɛ n'dat'a gam bɛmhɛ, nɛ gãtho ga comhma'ɔt'ehɛ xɛn ho ra 'bɛfi bi 'dajɛ n'da ngu n'dajɛ, nguɛ 'da dãm fãxtahɛ, nangue ran huɛcate. Nɛ gue'a nán te xɛn ho rá 'bɛfi Ojã, tengu 'bɛ bin te xɛn ho rá ja'i ra Cristo.

Dãm 'bɛmhɛ ma'da'yo nangue ra Cristo

¹⁷ Nugã dra Pablogã dím pɔngahyãgã nangue ra Hmu 'bɛ dí xi ahɛ na jaua, nguɛ nu'ahɛ him mam 'bɛmhɛ ya tengu ɛ yɛ ja'i hinga na pã Ojã. Nɛ him

mam 'bɛmhɛ tengu yɛ ja'i nguɛ di manda yá ts'on'yomfɛni zɛhɛ. ¹⁸ Nɛ nu'ɛ i 'yo tengu n'da ra xãdã nangue yán 'yomfɛni, nɛ hingui pãdi 'bɛ'a nam bɔn'a i ɔt'e nguetho hingui 'yo bɛ ja rán nɛqui Ojã. Nɛ hinguin nde da bã Ojã nguetho ɛmmɛ xɛm mɛ yá mbɛi ɛ. ¹⁹ Nɛ hingui pɛ'ts' yá sã 'bɛ ɔt yɛ ts'oqui, nguetho ya xɛm bɛnt ran ts'o, nɛ ɛmmɛ di ho da 'yɔt'e hɔnt'a go 'bɛ'a man ts'o, nguetho hin'yɛ mbo yá mbɛi 'bɛ'a di zɛdi nguɛ da zãmmi. ²⁰ Pɛ nu'ehɛ hinga ngubɛ bi xãn'nahɛ ɛ bi xi'ahɛ nangue ra Cristo. ²¹ Ya gá 'yɔhmbɛ nangue ra Cristo, nɛ nu'bɛ majuaɛni gá 'yɔhmbɛ 'bɛ'a bi xi ahɛ, guí pãhmbɛ ya nguɛ gue'a majuaɛni a. ²² Jananguɛ'a dami hyehmbɛ gãtho 'bɛ'a gnám 'bɛmhɛ, nguɛ ni nyon'yomfɛnisehɛ i hã ahɛ, nguɛ 'bɛ'a guí ndese gui 'yɔthɛ. ²³ Nɛ ma'da'yo ni mbɛihɛ nɛ nin 'yomfɛnihɛ, nguɛ gãtho ma'da'yo guim bɛmhɛ ya. ²⁴ Nɛ dami hyehɛ nguɛ gãtho ma'da'yo tengu bi zãn'nahɛ Ojã nangue rá pãhã zɛhɛ. Nuya dami 'yuhmbɛ ram 'bɛi njuãntho gui 'yɔthɛ, nguɛ nte man ts'o gui 'yɔthɛ ya. ²⁵ Dami 'yeshɛ a ra fehni nguɛ madín xihmbɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ guim mamhbɛ a majuaɛni. Nguetho tengu 'bɛ n'danja'itho dí comhbɛ ra Cristo. ²⁶ Nɛ nu'bɛ guín cɛhɛ nangue ran ts'o i t'ɔt'e, pɛ damím fãhmbɛ, mamán dã ahɛ ran ts'o. Nɛ hinga n'dapa gan cɛhɛ. ²⁷ Pɛ xingui ts'ɛ ga cɛthɛ ra zĩthu bɛ ja ma mbɛihɛ. ²⁸ Nu'bɛ guím pɛhɛ 'da ahɛ, pɛ gui 'yeshɛ a gnám pɛhɛ. Nɛ gam pɛhmbɛ xɛn ho, nɛ gue'a gdí tĩmhɛ a guí homhbɛ, nɛ da zã guí fãx'ɛ mi'da nguɛ hin'yɛ 'bɛ'a da hyoni. ²⁹ Nɛ 'yo guím mamhbɛ yɛ ts'ore, pɛ guim mamhbɛ ran ho dí zɛ'ɛ nɛ dí hyu yá mbɛi ɛ to'o gui xihmbɛ. ³⁰ Nɛ 'yo gadí unhdɛ ra dumbɛi a rá Hogandãhi Ojã nangue n'da ra

ts'oqui. Nguetho nu'a i 'bupɸ mbo ma mbuihɸ, nɛ gue'a da 'yudi ngue yá mbɛtigahɸ Ojá 'bɸ rán zɛgui ra pa, tengu 'bɸ jajɸ ra sello. ³¹ Dami 'yeshɸ a gní bɛman'uhɸ, nɛ hin gan cuehɸ 'bɸ ja 'be'a da si ahɸ o ja 'be'a da t'ɔt'ahɸ. Nɛ 'yo gadí c'aman'uhɸ n'da ngu n'da ahɸ, nɛ o guím bɛmhɸbɸ ran ts'o nangue ni mija'ihɸ. ³² Pɛ gan 'yɔrpahɸ ran ho n'da ngu n'da ahɸ, nɛ 'da xtán ja ni yembuihɸ, nɛ gam punbahɸ n'da ngu n'da ahɸ, tengu tho í pun'nahɸ Ojá nangue ra Cristo.

5

Da 'yɔt'e xɸn ho ɸ yá t'uhni Ojá

¹ Ga ɔthɸ 'be'a ɔt'a Ojá, nguetho yá t'uhni gahɸ a ngue di huɛgahɸ. ² Ngue ga ɔrpahɸ ran huɛcate ma mija'ihɸ, tengutho ra Cristo bi huɛgahɸ 'bɸ mín dāse bɸ ja ra pont'í nangejɸ. Nɛ nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Ojá. ³ Nɛ yá t'uhni gahɸ Ojá, janangue'a xingui ts'ɸ gam bɛmhɸbɸ ran ts'o, hin ga ɔthɸ ran 'yomt'ɛni, xing ran ts'iyate, nɛ xinga n'da ran ts'o ga ɔthɸ. ⁴ Nɛ hin gam mamhɸbɸ ra ts'ore o gue ran 'yánt'ɸ, nɛ hin dan yá mangat'ihɸ, nguetho hin rán theui rá 'yɛc'yɛi Ojá ɸ. Pɛ ga xihmbɸ Ojá jamadi nangue rán ho bi 'dajɸ. ⁵ Pɛ dí pəhmbɸ hingui sá n'da da yɔrpɸ dí manda ra Cristo nɛ Ojá, nu'bɸ i ɔthoho ran 'yomt'ɛni, o gue im bɛn ra ts'on'yomfɛni, o gue i ɔt' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'bɸ i thənde 'be'a i ja. ⁶ Nɛ njon ga jafɸ da hyājɸ gue'bɸ 'bo'o da xijɸ ngue xɸn ho 'bɸ ga ɔthɸ ran ts'o. Nguetho to'o da 'yɔt' ya yɸn ts'o, ɛmmɛ xɸn ngu da nu rá cue Ojá, nangue a him bi 'yɔrpa masu Ojá. ⁷ Pɛ hin dan 'yohɸ to'o i ɔt' ran ts'o, nguetho hin'yɸ 'be'a man jahɸ ɸ. ⁸ Pɛ nu'ahɸ mam'bet'o gmí 'yohɸ bɸ ja ra 'bɛxui. Pɛ nangue guí 'bɸhmbɸ ra Cristo ya guí 'bɸhmbɸ bɸ ja rán nɛqui a. Nuya dɛmam

'bɸhmbɸ tengu rán sáui bɸ ja ran nɛqui. ⁹ Nɛ nu'a rán nɛqui Ojá, gue'a dán jahɸ ra hogambɸi a, nɛ gue'a dām mamhɸbɸ majuaɸi a, nɛ gue'a dá ɔthɸ ran ho a. ¹⁰ Nɛ dami hyumbi gan xāhmbɸ guí 'yɔthɸ 'be'a dí hyu rá mbui Ojá. ¹¹ Pɛ xingui ts'ɸ ga ɔthɸ tengu ɔt'ɸ i 'yo bɸ ja ra 'bɛxui. Pɛ ga uhmbɸ ngue nte ní mbatho 'be'a ɔt'ɸ. ¹² Pɛ ga pɛ'ts' ma sāhɸ hin gam mamhɸbɸ 'be'a ɔt'ɸ i ɔt' mán t'əguitho ran ts'o. ¹³ Pɛ nu'a rán nɛqui Ojá di yot'ɸ to'o i 'yo bɸ ja ra 'bɛxui, ndepe da badi ngue i ja yá ts'oqui. Nɛ hingui sá da 'yɸn mant'agui thofo n'da 'be'a ɔt'e, nguetho nu'a rán nɛqui Ojá di yot'ɸ gātho ran ts'o. ¹⁴ Janangue'a nt'o't'i: "Daman nuhmbɸ ngue guí əhmbɸ, tengu 'bɸ gyá duhɸ, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahɸ ran nɛqui," bi 'yɛna. ¹⁵ Janangue'a dami jamansu 'be'a guí ɔthɸ, nɛ hin gam 'bɸhmbɸ tengu ɸ yá ja'í ngue hingui pədi 'be'a ɔt'e. ¹⁶ Pɛ madague'a xɸn hɛi yɸ pa i ja bɸ ya, dami hyumbi gam pəhmbɸ xɸn ho. ¹⁷ Yo guí co'yəmbuihɸ, pɛ dami hyumbi guí hyoni guí pəhmbɸ rá pāhā ra Hmu. ¹⁸ Pɛ hin dán johyahɸ a ra sɛi, nguetho di ts'ongahɸ a. Pɛ man'da dán johyahɸ rá Hogandəhi Ojá. ¹⁹ Nɛ 'da dán johyabahɸ n'da ngu n'dajɸ ngue dan xihmbɸ 'be'a i ɔrcahɸ ra Hmu, ngue dan tuhmbɸ yá thuhu Ojá gātho ma mbuihɸ dá ɛspahɸ Ojá a. ²⁰ Nɛ thocua thofo ga xihmbɸ jamadi Ojá ra Ta, nangue 'be'a gātho jajɸ, nangue rá thuhu ma Hmuhɸ ra Jesucristo.

Dim 'bɸmanho yɸ 'yɛc'yɛi bɸ ja yɸn nguse

²¹ Nɛ hin dan junthɸ, pɛ 'da xtán 'yɛhɛ thohohɸ, nguetho gātho gahɸ dín numansuhɸ ra Cristo. ²² Nɛ nu ahɸ gyá xisuhɸ, dami 'yɔthɸ 'be'a im man ni ndəhɸ, tengutho bɸ gní 'yɔthɸ a im mam ma Hmuhɸ mahɛts'i. ²³ Nguetho nu'ɸ yɸn 'yohɸ i 'bet'o bɸ ja rá ngu, tengu a ra

Cristo i 'bet'o bu 'buh yu 'yɛc'yɛi, ngue tengu 'bu guesɛ a rá ja'i a, nɛ rámpɔpate gátho u. ²⁴ Nu'u yu xisu da 'yɔt'e 'be'a gátho im man yá ndø, tengu tho yu 'yɛc'yɛi da 'yɔt'e 'be'a gátho im man ra Cristo. ²⁵ Nɛ nu ahɛ ma min'yohɛ ahɛ, dami huɛc ni xisuhɛ, tengu tho a ra Cristo bi huɛc yu 'yɛc'yɛi, nɛ bi un rá te nanguɛju. ²⁶ Nɛ nu a ra Cristo ngubɛ bi 'yɔt'e, nu'bu mi japi da bo xɛn ho gátho yu 'yɛc'yɛi nanguɛ rámp hman Oja. Nguetho ram hma tengu 'bu ra dehe i pe't'e gátho ran ts'o. Nɛ nu'a ran xixya, n'da ra hmɛpya ngue ra Cristo bi hoga ma mbuihɛ. ²⁷ N'damhɛma da zin u yu 'yɛc'yɛi, ngue ya gátho mahoqui, nɛ nte man ts'o din 'yohɛ. Nɛ hin'yu 'be'a da thɛnbi, pɛgue gátho i jua a ran ho. ²⁸ Nɛ gátho yu'n 'yohɛ, nde'bu di huɛc yá xisu, tengu bu ní huɛc rá ja'izehɛ. Nguetho nu'u to'o di huɛc rá xisu, din huɛc zehɛ a. ²⁹ Nɛ xinga n'da ra ja'i i san rá ja'izehɛ, pɛ din jamansu, nɛ i 'uini xɛn ho rá ja'i, tengutho i ɔt'a ra Cristo nanguɛ yu 'yɛc'yɛi. ³⁰ Nguetho nuju dyu 'yɛc'yɛihɛ, tengu 'bu rá ngɔc'yɛi nɛ rá do'yo gahɛ a rá ja'i ra Cristo. ³¹ Tengu mán t'o't'i: "Nu'bu n'da ran 'yohɛ i sin rá xisu, i soh rá ta nɛ rá mbe, n'damhɛma da zä di manda rá xisu, tengu 'bu ɛ rá ja'izehɛ," bi 'yɛn'a ra t'ohni. ³² Nɛ xɛn hɛi da badi 'be'a nam bøn na, pɛ dí ɛngä drá Pablogä, ngue i udi nanguɛ ra Cristo nɛ nanguɛ yu 'yɛc'yɛi. ³³ Pɛ nɛ im ma, gátho ahɛ ngue gyɛn 'yohɛhɛ, dami huɛc ni xisuhɛ tengu bu gni huɛc zehɛhɛ. Nɛ nu'ahɛ gyɛn xisuhɛ damin numansu ni ndøhɛ.

6

¹ Nu'ahɛ gyɛn t'ahnihɛ gyɛn 'yɛc'yɛihɛ dami 'yɔthɛ 'be'a man ni tahɛ ni mbehɛ, nguetho gue'a yún thehɛ a ngue gui 'yɔthɛ. ² Dami numansu ni tahɛ nɛ ni mbehɛ. Nɛ gue'a rá mbadi a rán t'ɛdi Oja ngue ní jap Oja n'da a, ngue bi

ma maya'bu. ³ Nɛ guehna ran japi bi ma da nu n'da 'bu da 'yɔt'e, ngue din ja ran johya nɛ xɛn ngu yu pa dim 'bɛcua ja ra häi. ⁴ Nɛ nu ahɛ gyá tahɛ, nu'bu gui sah ni t'ahnihɛ, nde'bu hin gui jafɛ din cuetho. Pɛ dami temanhohɛ guepu dí 'yɛc'yɛi ra Hmu u. ⁵ Nɛ nu ahɛ gyɛn mbɛfihɛ nɛ gyɛn 'yɛhɛhɛ, dami 'yɔthɛ xɛn ho 'be'a im man ni hmuhɛ ua ja ra häi, nɛ guin numansuhɛ u, nɛ gui suhɛ. Nɛ mpähä thoho gui 'yɔthɛ ni 'bɛfihɛ, tengutho bu gni 'yɔrpahɛ rá 'bɛfi ni Hmuhɛ ra Cristo. ⁶ Dami 'yɔthɛ xɛn ho ni 'bɛfihɛ, hinga høn'bu in nu ahɛ ni hmuhɛ, pɛ dami 'yɔthɛ tengutho bu gni'n 'yɛhɛhɛ ra Cristo. Nɛ gátho ni mbuihɛ, nɛ gue'a rá pähä Oja a bɛya. ⁷ Dami 'yɔt' ni 'bɛfihɛ nanguɛ ran johya, tengu bu gni 'yɔthɛ rá 'bɛfi ni Hmuhɛ mahɛts'i, nɛ hinga høn't'a dín numanho ahɛ yu ja'i. ⁸ Nɛ damim bɛmhɛ ya, Oja di cos'ahɛ ran ho nanguɛ ran ho xcá 'yɔthɛ, madague'a gyɛn 'yɛhɛhɛ o gue gyɛn hmuhɛ. ⁹ Nɛ nu ahɛ gyɛn hmuhɛ, pɛ gui 'yɔrpahɛ a xɛn ho u ni mbɛfihɛ, o gue ni 'yɛhɛhɛ, tengu tho bu gni ndepe da 'yɔt'ahɛ ran ho. Nɛ hin gui xihmbɛ yu'n unbi, nguetho gui pähmbɛ ngue n'dat'a ni Hmuhɛ mahɛts'i. Nɛ nu a ra Hmu mahɛts'i hin di hyɛspɛ na nuju.

Di zerca ma mbuihɛ rá ts'edi Oja tengu rá he ra dofai

¹⁰ Nɛ nuya ma zɛ cu ahɛ, ga zacua ma mbuihɛ nanguɛ rá ts'edi Oja i jaju. ¹¹ Ngue tengu n'da ra dofai i he rá he ngue ra t'ɛgui ní täcua yún sa u yún suiuhɛ. Nɛ ngutho rá ts'edi Oja 'bu dí homhɛ ngue hin da zä da hyäju ra zithu. ¹² Nguetho hinga gue'u yu ja'i man suiuhɛ, pɛ gue'u yá hmu yu ts'oqui, ngue ra zithu rá hmu ra 'bɛxui i ja gátho ra ximhäi. Nɛ u gátho yám fäts'ihɛ ra zithu in 'youi ran dahi, nɛ gátho 'be'a má ts'edi bá nɛxpɛ 'buh rá hmu ran ts'o, gátho man suiuhɛ u.

13 Janangue'a tengü 'bũ ga hehũ yũ t'ẽgui ya, nangue gãtho rá ts'edi Ojã, ngue ga hãthũ ga tãfũ yãn sã ra zĩthu i sãc ma mbũihũ. Nẽ nu'ũ dã tãhmbũ ran sui, ya dã juahmbũ xũn ho, nẽ dã nuhũ xingui ts'ũ dã 'bẽhmbũ. 14 Nẽ nu yũ t'ẽgui dí xi ahũ, nẽ gue'ũ nãn sãhũ. Ngue nu'a ram hma dí tẽhndũ, ngue tengü 'bũ ran gũt'i ngue ra t'ẽgui gam pãthũ. Nẽ nu'a ná hãmhbũ ran hogui bi 'yõrchũ ra Cristo, tengü 'bũ ra coto ngue ra t'ẽgui a, ngue hingui sã da dajũ ra zĩthu. 15 Nẽ nu'a ná yãmanhohũ Ojã nangue'a ran ho ma'da'yo dã hãmhbũ, nẽ gue'a ná huthũ ran zambũi tengü 'bũ dí nẽt' ma zapatohũ ngue yũ t'ẽgui, nẽ dan tihmbũ ga sũhmbũ ra zĩthu. 16 Nẽ man'da, nu'a ná pãhmbũ majuañi Ojã, ngue tengü 'bũ n'da ra xit'ẽgui ní dãqui gãtho yãn sã ra zĩthu, tengü 'bũ t'ẽngbahũ n'da ra sibi. 17 Nẽ nu'a ná pãhmbũ majuañi dãm põhmbũ, tengü 'bũ dã pant' ma yãhũ ra fũi ngue ra t'ẽgui, ngue hin gam bẽmhmbũ a in nde di bẽngahũ ra zĩthu. Nẽ nu'a rãm hman Ojã, tengü 'bũ ra espada di 'dajũ rá Hogandãhi Ojã, gue'a dãm muthũ ra zĩthu a. 18 Pẽ thocua thoho dan yãhũ Ojã, ga ãfũ rá ts'edi, xingui ts'ũ ga ẽshũ nan yãhũ Ojã, tengü di bẽngahũ rá Hogandãhi Ojã. Nẽ dan ẽhyahũ hin dan xõmbũihũ, ngue ga ãfũ Ojã da mbãx'ũ gãtho ma mi'yẽc'yẽihũ. 19 Nẽ nugã drã Pablogã, dami 'yãfũ Ojã nanguecã, n'damhma di 'dacã ran 'yomfẽni nẽ ga hut'anzambũi gam mamp'a rãm hma, nẽ ga xi ẽ hing yũ judío 'bẽ'a nde Ojã ngue da bãh ya. 20 Gue'a nãn ofãdigã a, ngue dí xicã yũ jã'i 'bẽ'a bi xicã Ojã. Dami 'yãfũ rá ts'edi Ojã ngue hin ga su ga thoqui gam mangã rãm hma.

Ran zẽngua ran zẽgui

21 Nuya dí pẽnhdã bũ na ma cuhũ ra Tíquico, ngue ẽmmẽ mahuẽqui. Nẽ nuna ẽmmẽ øt'e xũn ho rá 'bẽfi Ojã. Nu'a da xi ahũ 'bẽ'a gãtho

dadí jagã, nẽ nangue gãtho 'bẽ'a dí øt'ã. 22 Nuna ra Tíquico da gax na ra søcuã dí øt'ã, nẽ da xi ahũ nanguecãhe, nẽ da hyut'a ni mbũihũ. 23 Pẽ Ojã ma Tahũ nẽ ma Hmuhũ ra Jesucristo da hyut'a ni mbũihũ, nẽ di ja ahũ gui huẽ c ni mi'yẽc'yẽihũ, nguetho gã hyãmhbũ rán ho mbo ni mbũihũ. 24 Pẽ Ojã di 'da ahũ rán jãpi gãtho ahũ to'o gãtho hin gui 'yẽ'ts'a gnĩn numanhohũ a ma Hmuhũ ra Jesucristo. Nẽ hõnt'a dã xi ahũ ya.

FILIPENSES

Ra sɔcuə bi 'yorba ra Pablo ɱ yɱ 'yɛc'yɛi bɱ ja ra dɔhnini Filipos

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä dí yo'be ra Timoteo drá 'yɛhɛ'be ra Jesucristo. Dí o't'ä'be na ra sɔcuə gätho ahɱ ma zɱ cu ahɱ, nɛ ɱ yɱ ngurbi nɛ ɱ yám fäts'ihɱ yɱ ngurbi, nɛ gätho ɱ i 'bɱpɱ ra dɔhnini Filipos ngue i tɛn'na ra Cristo. ² Pɛ dí ndep Ojɔ ma Tahɱ nɛ ma Hmuhɱ ra Jesucristo da 'yɛnts'ahɱ rán japi nɛ da hyut'a ni mbɱihɱ.

Nu ra Pablo i äp ra jamadi Ojɔ nanguɱ yɱ 'yɛc'yɛi

³ Jamadi, dí ɛmp'a ma Ojɔ, n'dandí ngu n'dandí dím bɛn ahɱ, nguetho gue ahɱ mam fäts'i ahɱ bi 'dacä Ojɔ. ⁴ Nɛ zai ɛmmɛ i jagä ran johya 'bɱ dí äpä ra jamadi Ojɔ nanguɱ ahɱ. ⁵ Nɛ dadín johyagä nguetho n'dat'a rá 'bɛfi ran ho ma'da'yo dí comhbɱ, gue'a gní zɛjɱ a, nɛ gue'a gá 'yøthɱ 'bɱ rá mbɱdi gá 'yɛc'yɛhhɱ, nɛ asta gue yɱ pa i jabɱya. ⁶ Nugä dí pɔdi ngue Ojɔ di thocta a ra hoga'bɛfi ngue bi dɱmi bi 'yørbɱ ni mbɱihɱ, jananguɱ a di juadi xɱn ho 'bɱ bi zøn ra pa ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo. ⁷ Nɛ gue'a ná äpä ra jamadi Ojɔ a, ngue ɛmmɛ dím bɛn ahɱ. Nɛ tengu'bɱ 'da'angu dí sähɱ ran ɱnbi dí sägä nɛ gue'a ná comhbɱ rán japi Ojɔ a, dá gue'bɱ dí ofädigä, o gue'bɱ dí 'bäpɱ ja ran juɱnbate, ngue dadín yɱn a rán ho ma'da'yo ra Cristo dím ma ngue majuɱni a. ⁸ Nɛ høn't'a Ojɔ i pɔdi hangɱ nan gu bɱ ná huɛc'ahɱ, nɛ tengu bɱ ɛmmɛ ni huɛgahɱ ra Jesucristo. ⁹ Hananguɱ'a dí äp Ojɔ ngue man'da xɱn gu dín ja ahɱ ran huɛcate n'da ngu n'da ahɱ, nɛ dín ja ahɱ ran 'yomfɛni xɱn ho, nɛ

guim bɛmhɱbɱ xɱn ho nanguɱ a 'bɛ'a gätho guí øthɱ. ¹⁰ N'damhɱa gui huanhdɱ 'bɛ'a man'da xɱn ho gui 'yøthɱ, nɛ n'dat'a guim bɛmhɱbɱ, nɛ hin hapɱ di nɛqui ni ts'oquihɱ 'bɱ bi zøn ra pa ngue ba ɛh ra Cristo. ¹¹ Nɛ høn't'a ra Jesucristo sä di 'da ahɱ ra hogambɱi, ngue xɱn gu yɱ hoga'bɛfi dín ja ahɱ, nɛ gue'a dí t'ɛspa Ojɔ a.

Høn't'a ra Cristo nám 'bɱ a ra Pablo

¹² Ma zɱ cu ahɱ, dín nde ahɱ ngue gui pɔhmbɱ, gue'a nán te ran ho ma'da'yo a nám 'bäcä ua. ¹³ Ngue gätho yɱ dofɱi ua ja ran guts'ɱt'abi, nɛ ɱ gätho mi'da yɱ jɱ'i i pɔdi ngue rá 'bɛfi ra Cristo a ná 'bäcä ua. ¹⁴ Nɛ dá gue'bɱ dí ofädigä, pɛ gue'a ní hyut'an zambɱi ma cuhɱ ngue'ɱ xɱn gu i 'bɱcua, nɛ hinguin su 'bɱ im man rám hman Ojɔ. ¹⁵ I 'bɱcua 'da ɱ ngue im mamp'a rám hman Ojɔ, i sɛya nanguɱ rám hman Ojɔ dí øt'ä. Pɛ i 'bɱh mi'da ngue im man rám hman Ojɔ ngue nde da 'yøt' ran ho. ¹⁶ Nɛ nu'ɱ ngue ɱ i ja ran ts'ɛya, im ma nanguɱ ra Cristo, nguetho in nde 'bɛ'a da dɛsɛ ɱ. Pɛ hinga gätho rá mbɱi im ma, pɛ høntho nde ɱ ngue di yop a ma dumbɱigä ua ja ra fädi. ¹⁷ Pɛ nu'ɱ mi'da di huɛgä, nɛ nde da mbäxgui, nɛ gue'a ní man rám hman ra Cristo ɱ, nguetho i pɔdi 'bɛ'a ná 'bäcä ua, ngue dín yɱnba a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁸ Pɛ madague a høn't'a go to'o im mamp'a rám hman Ojɔ, dá gue'bɱ n'dat'a im bɛni o hin'na 'bɱ im ma nanguɱ a ra Cristo, nɛ guexta a ɛmmɛ dadín johya. Nɛ thocuə thoho dan johyagä. ¹⁹ Nguetho dí pɔdi ngue ga pømanhogä ua ja ra fädi, nguetho zai guí äfɱ rá ts'ɛdi Ojɔ nanguecä, nɛ zai i fäxcä rá Hogandɱhi ra Jesucristo. ²⁰ Nugä hin dín ndegä ngue m'bɛjua ga pɛ'ts' ma sä nanguɱ 'bɛ'a dí øt'ä, pɛ ɛmmɛ dín nde ga hut'an zambɱi gam mangä xɱn

ho rām hman Ojā 'bū bi ts'εgbā. Janangue a gātho yū jā'i da bāh rān uixte ra Cristo nangue a dí øt'ā, madague'bū dí 'bucā o gue'bū da thogā. ²¹ Nguetho hont'a dí 'būi nangue ra Cristo, dín ndegā ngue din uixte ra Cristo nangue 'be'a gātho dí øt'ā, ne man'da tho 'bū dá tugā. ²² Pē nu'bū guexta a dadí thoqui dí 'bucua ja ra hāi, sā ga tǎh mī'da yū jā'i ngue da 'yēc'yēi a ra Hmu mahęts'i. Pē hin dí pǎse nda a ga huanhni, hague dam 'būi, uague ga tu. ²³ Pē nugā ęmme xun hęi ga pǎdi nda a ngue man'da xun ho. Pē nu'bū da hønsegā, man'da dín nde 'bū ga tu ngue ga mba ním 'bū'be ra Cristo, nguetho man'da xun ho nanguēcā. ²⁴ Pē man'da xun ho nangue ahū ngue guexta a dí 'bucā ua ja ra ximhāi. ²⁵ Janangue a dí hǎxanjuǎni guexta a dam 'bucā ua ngue ga fǎx ahū ngue dín te ni t'ęc'yēihū. Ne man'da dín ja ahū ran johya 'bū man'da gá 'yēc'yēihū ra Cristo. ²⁶ Ne nu'bū dí 'bucā ua ja ra hāi, ne guín nujū mahøn'a, ęmme da hyu ni mbūihū nangue ra Cristo, ne gui 'yęspahū ra Cristo būya. ²⁷ Pē damam 'būhmbū 'be'a rān sǎhū rān ho ma'da'yo ra Cristo. Ne madague a 'darbū dí 'būhmbū o yabū dí 'bucā, pē ga øcā ran ho gui 'yøthū būya, nangue 'da' angu guim bęmhmbū, ne gui fǎhmbū ma t'ęc'yēihū nangue rān ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁸ Ne hin gui suhū to'o da zū ahū nangue ran ho ma'da'yo. Ne nangue hin gá suhū, da bǎdi ngue dí 'beh yǎ te ũ, ne da bǎdi ngue i ja ahū ra temazǎi ngue bi 'da ahū Ojā. ²⁹ Nguetho hinga hont'a ran ho bi 'da ahū Ojā ngue gui 'yēc'yēihū ra Cristo, pē ne'a man'da ran ho, ngue gui sǎhū yūn ũnbi nangue ra Cristo. ³⁰ Ne 'da'angu dí øthū ya, dadín ũnbahū ngue dín yǎmhmbū a ran ho ma'da'yo, tengu thoho gá nuhū dá øt'ā mǎm'bet'o, ne guí øhmbū ngue guexta a dí øt'ā ya.

2

Nu rān uixte ra Cristo, hin'yū ran yęts'i

¹ Nu'bū gue'a ra Cristo di ze ahū, ne guí pǎhmbū rān huęcate a, ne nu'bū guín 'yøhū rá Hogandǎhi Ojā, ne guí pǎhmbū gui 'yøthū ra yembūi ne ra mate, dan johyagā 'bū. ² Pē dami yusca ma mbūi ran johya nangue 'be'a guí øthū ya, ngue n'dat'a guim bęmhmbū, ne 'da xctín huęctahū, ne 'da'angu nín 'yomfęnihū guim bęmhmbū, hinga 'dahma 'dan'yo guim bęmhmbū. ³ Ne hin ga øthū ran 'yūya, ne hin dan 'yęxhū, ne hin gam bęmhmbū ngue dan uixtehū, pē man'da da bęnse n'da hinguí hose xinda gue'ū gǎ mī'da. ⁴ Ne hinga hont'a ga honsęhū gam bęmhmbū, pē ne'a i hon ũ mī'da ga fǎxhū. ⁵ Pē n'da ngu'n'da dam bęmhmbū tengu tho bū í bęnjū ra Cristo. ⁶ Nu ra Cristo 'da'angudui Ojā a, pē him bin 'yęzehe ngue Ojā a, nguetho bi bęnjū. ⁷ Ngue bá sogui gātho rá ts'edi mahętsi, ne bin 'yęhe 'bū mín jā'i ua ja ra ximhāi, ne bi mbǎx yū jā'i. ⁸ Ne nu'bū mín jā'i xingui ts'ū bin 'yęts'i, pē bi 'yøt'e gātho 'be'a min nde Ojā, ne bi du bū ja ra pont'i tengu n'da ra ts'om'bāi. ⁹ Ne nangue a bi 'yøt' ra Cristo, Ojā bi 'yęspa a, ne bi un ra ts'edi man'da xun gu, ne gue'a ra thuhu bi unni ęmme man'da di muui. ¹⁰ Janangue a nu'a ra Jesús gue'a rān sǎui dín thǎnde a, gātho 'būpū mahęts'i ne cúa ja ra hāi ne'ū gātho xun du, yū jā'i ne yám 'behni Ojā ne yū zǐthu, gātho da 'yęspa ra Jesucristo ra Hmu. ¹¹ Ne gātho nán gu da bǎdi ne da ma ngue gue'a ra Jesucristo a ra Hmu nangue gātho 'be'a i ja, n'damhma gātho da 'yęspa Ojā ra Ta.

Nu yū 'yēc'yēi guesē ũ yūn yot'i ua ja ra 'bexui

¹² Janangue a ma zū cu ahū ngue dadí huęc'ahū, zǎi gá 'yøthū 'be'a dá

xi ahꞰ nu'bu 'darbu mám 'buhmbu, pɛ madague'a yaua dí 'bucá ya, man'da hnehi thoho gui 'yøthu a nin sãhu ngue i 'buh ma pørpatehu, ne hin gan 'yexhu, pɛ guin numansuhꞰ Oja. ¹³ Nguetho gue'a Oja dim pɛpu mbo ma mbuihu ne gue'a di 'daju rá pãhá ne rá ts'edi ngue ga ørbahu rá pãhá Oja. ¹⁴ Ne o gadi yãni thohu, xin gan junthu, pɛ dami 'yøthu gãtho in nde Oja. ¹⁵ N'damhma njon da dingahu n'da ran ts'o ngue da ma i ja ma ts'oquihu. Pɛ dam 'buhmbu tengu man sãhu ngue yá hogat'uhni gahu Oja, guepu 'bu u yu ja'i ngue i øt' ram fɛ'ts'i. Janangue a ga øthu buya tengu n'da ran yot'i bu ja ra 'bexui, ngue ga xihmbu rám hman Oja di un ra te. ¹⁶ Ne nu'bu gui xihmbu rám hman ra temazai, nugã dan jhyagã 'bu bi zøn ra pa ngue ba ɛh ra Cristo, ngue hin'yu 'be'a dá pɛ'ts' ma sã nangue ra 'befi xtã øt'ã bu guí 'buhmbu. ¹⁷ Nguetho dadí hoc'a ni t'ɛc'yɛihu, tengu'bu dadí hocã n'da ra 'bøts'e, xun ho 'bu dá undã Oja. Ne nugã 'bu hin dí gua u yun ɛngi dá sã 'bu gmí 'yɛc'yɛihu, pɛ man'da xun ho 'bu ga un ma te ne ga fãm ma ji, ngue dí gua a ra 'bøts'e ga undã Oja nangue gãtho ahꞰ. Guexta a dadín johyagã, ne da zã gui hyãmhu man johyagã. ¹⁸ Janangue a ga comhbu man johyagã 'bu bi zøn ra pa da t'ɛna da thogã.

Ra Timoteo ne ra Epafrodito

¹⁹ Ne nu'bu rá pãhá Oja 'bex ga pɛn'nahu bu ra Timoteo da nu ahꞰ. Ne nu'bu dá paði 'be'a gadí jahu bu dan johyagã buya. ²⁰ Nguetho njohgui 'bucua man'da ngue im bɛni tengu dí m bɛm'be ra Timoteo nangue ahꞰ. ²¹ Nguetho gãtho mi'da i 'bucua im bɛnse nangue yá 'befi zɛhe, ne him majuani rá 'befi ra Cristo Jesús im bɛm buya. ²² Pɛ ya guí pãhmbu ngue ɛmme di muui nangue 'be'a i øt' na ra Timoteo, ngue dí com'be rá 'befi

Oja, tengu n'da ra ts'unt'u i con-hui rá 'befi rá ta. ²³ Pɛ dí tø'mi hasta gue'bu ga paçã 'be'a dín jacã ua. Ne m'bejua ga pɛnhdã bu na ra Timoteo. ²⁴ Pɛ xømhma da nde ra Hmu mahɛts'i ngue da zã ga mba bu n'dihi, gan nu ahꞰ. ²⁵ Pɛ dí m bɛni ngue m'bet'o ga pɛn'nahu bu mahøn'a na ra Epafrodito, ma cuhu, ne dí com'be rá 'befi ra Cristo dín yãnba'be a rán ho ma'da'yo. Guehna guã pɛncã'be ua nangue da mbãxã'be. ²⁶ Pɛ nuya ɛmme nde da mba bu gam 'buhmbu mahøn'a, ne ɛmme tu rá mbui ngue ya rá 'yøhmbu ngue mí u a. ²⁷ Ne majuani ɛmme mi u ne mi ts'utho xtán du. Pɛ nangue rá mate Oja ngue him bi du. Ne nu'bu xtán du, man'da ɛmme xun gu ra dumbui xcã nugã 'bu. ²⁸ Pɛ janangue a dí humbi ga pɛnhdã n'dihi na, n'damhma gan johyahu 'bu guin nuhu mahøn'a, nɛcã da hyu ma mbuigã ua. ²⁹ Ne nu'bu bi zøm bu dami simhbu xun ho, ne gui 'yãfu ra jamadi Oja ngue bi xox a. Ne gãtho yu ja'i guin numansuhꞰ ngue øt'e tengu i øt' na ra Epafrodito. ³⁰ Ne nuna mi ts'utho xtán du nangue rá 'befi Oja, nguetho bi 'yɛn rá te nangue bi zɛqui, ngue bi 'yøt' ra 'befi tengu tho'bu gue ahꞰ xzuí zɛje.

3

Nu ra Cristo 'bu dí ɛc'yɛihu, gue'a ní bo ma mbuihu a

¹ Nuya ma zũ cu ahꞰ, dí xi ahꞰ, daman johyahu nangue ra Hmu mahɛts'i. Nugã hin dadín xømbei ngue ga xi ahꞰ mahøn'a, gan johyahu, nguetho nin hos'ɛhu ngue dí xi ahꞰ. ² Daman jaman-suhꞰ nangue u yu ts'on'yomfɛni ja'i, nguetho nu'u tengu tho'bu yu sa-texã'yo, ne i xi ahꞰ jatho da hmɛpya ni ja'ihu ngue da mba nthɛqui ahꞰ. ³ Pɛ nuju majuani am hmɛpya gahu bu na nuju Oja, nguetho dí thãndehu Oja nangue rá Hogandahi, ne dadín johyahu nangue a ra Cristo Jesús,

ne dí p̄hmbu hinga gue'a man hosegahu ní 'yɛnjɛ yú t'ɛnigahu Oja. 4 Pɛ nu'bu 'bo'o sã ɛna yú t'ɛhni Oja nange xun hose, pɛ man'da sã xcã ɛngã 'bu, nguetho man'da mi pɔmanho man t'ɔt'egã. 5 Nguetho dãm 'bui nange yu judío, ne ná hyatopa xtãm 'bucã 'bu mi thegã ma xifani, ne gãtho dá comhbe a bi xije Oja dyú hebreohe dyú judíohe, nguetho nu'a ma ta ra hebreo a gue a bi xand mam bombɔta ra Benjamín mi 'buh maya'bu. Ne dá tendã 'be'a im man yu fariseo, ngue ɛmmɛ dá humbi dá ɔt'ã u yún t'ɛdi yu judío. 6 Ne nugã ɛmmɛ dá yãngã a ma t'ɛc'yɛihe dyú judíohe, janangue a madi unba yá 'yɛc'yɛi ra Cristo. Ne mi ɔt'ã u gãtho yun ho im man u yún t'ɛdi yu judío, janangue'a njo'o to'o mi sã da man'a n'da rán t'ɛdi Oja ngue dá fɛsthoho. 7 Ne mím bɛngã ní zingã Oja a man hose. Pɛ nuya dí p̄adi ndetho di 'berpa nín 'yomfɛni n'da a. Ne dá ɛ'ts'ã a ná bɛngã xun ho sɛgã janangue bi zã dá tɛngã ran ho nange ra Cristo. 8 Ne madague'a hangun gu xtã ɔzehɛgã, pɛ ndetho man'da dí 'bedi, nguetho man'da di muui ngue dí p̄acã ra Cristo Jesús ma Hmu. Janangue a gãtho man hose dá 'bedi, ya him mín numanho, n'damhma bi zã dán 'yo'be ra Cristo. 9 Ne nuya sã dam 'bu'be ra Cristo, ne ntemanho i jagã 'be'a dí ɔzehɛgã nange yun t'ɛdi, pɛ nange a dí ɛc'yɛi 'be'a bi 'yɔrcã ra Cristo, ne gue'a í bo ma mbui a ne in numanhogã Oja. Nguetho Oja in numanho u i hãntho rá mate ra Cristo. 10 Ne nuya hont'a man'da ɛmmɛ dín nde ga p̄adi xun ho a ra Csrito. Ngue ga com'be xun ho a rá ts'edi bin t'um 'bu mi dãmɛni, nguepu da zã dam 'bui xun ho 'bu dí 'bɛtua ja ra ximhãi, ne da zã dan unba tengu yun unbi bi nu a, ne da zã ga com'be rán d̄ate, ngue nde da ma di 'berqui xun ho a man yombui

zehɛ. 11 Ne nubuya xomhma thoho da zã ga com'be xun ho a rá ts'edi ra Cristo bin t'um 'bu mí dãmɛni, ngue dam 'bui xun ho a ra 'da'yote.

Gan uɛnthohu ga tqhmbu ra 'dihibuya

12 Pɛ nugã hingui sã gam mangã ngue gãtho dí com'be rá ts'edi ra Cristo, nguetho hin danã sɔni ngue gãtho xtãn hotho ga ɔt'e. Pɛ guexta a dadí thoqui dí honi ngue ga p̄adi gãtho 'be'a bi bɛngã ra Cristo Jesús 'bu mi bɛndgã. 13 Pɛ ma zu cu ahɛ dí xi ahɛ ya, ngue hinga gãtho dí ɔt'ã xun ho, pɛ hin dín nde gam bɛngã mahɔn'a 'be'a xtã ɔt'ã mam'bet'o. Pɛ guexta a ɛmmɛ dadí thoqui dí nde man'da ga ɔt'ã ran ho, ngue ga t̄ahã xun ho. 14 Ne dín nde gan uɛntho xun ho, ngue ga t̄ahã ga h̄an a í zoncahu Oja bu mahɛts'i ga h̄amhbu, nange dí ɛc'yɛihu ra Cristo. 15 Ne gãtho ahɛ ngue xun te nín 'yomfɛnihɛ nange ni t'ɛc'yɛihu, nde'bu 'da'angu guim bɛmhbu tengu dím bɛngã. Ne nu'bu bu a n'da ahɛ n'dan'yo guím bɛmhbu, nu a Oja di ja ahɛ ngue gui p̄ahmbu 'be'a nde Oja. 16 Pɛ nde'bu ga thohmbu tengu zai dí ɔthu, nange rá 'bɛfi Oja. 17 Ma zu cu ahɛ, dami tɛnhdu a 'be'a dí ɔt'ã, ne'u mi'da 'bu i ɔt'a tengu dí ɔt'ã, dami tɛnhdu u. 18 Nugã drã Pablogã, ga xi ahɛ mahɔn'a, ɛmmɛ xun gu yu nidí ya xtã xi ahɛ, nguetho ɛmmɛ tu ma mbui nange 'be'a i ɔt'u 'da xun gu, i ɛna i 'yo bu rá 'yu Oja, pɛgue din s̄uhmbu ra Cristo ngue hingui ɛc'yɛi 'be'a í du bu ja ra pont'i. 19 Ne da zɔn ra pa ngue da guadi ne di 'bɛh yú te, nguetho hont'a 'be'a i si ne 'be'a ndese rá jã'i i h̄adumbui. Pɛ ɛmmɛ dín 'yɛx u nange 'be'a i ɔt'u ne hin'yɛ yú 'yãsä. Ne hont'a im bɛni nange a 'be'a jaua ja ra ximhãi. 20 Pɛ nuju dyú 'yɛc'yɛihu, dyú mɛnguhɛ bu mahɛts'i, ne dadí thoqui dí tɔmdahɛ ngue ba ɛh mahɛts'i a mam

pørpateh, ngue gue'a ma Hmuha ra Jesucristo. ²¹ Ne nu'a ra Cristo di pãrca ma ngøc'yēih, tengu rá ja'izehe ngue nuixte thoho, rá rs'edi i ja. Ne n'dat'a rá ts'edi ngue di manda 'be'a gätho i jaua.

4

*Thoscua thoho dan johyah
nangue ra Hmu*

¹ Ma z_h cu ah, emme dadí huɛc'ah, ne emme dí_m bēn ah, nguetho xcá 'daj_h ran johya, ne nangue gá 'yɛc'yēih, gue'a ní nequi x_hn ho ma 'befigä a. Ne nuya ma z_h cu ah, o gadí u_hnsa nín 'yomfēnih nangue ní t'ɛc'yēih. ² Ne nu aui man ju aui nangue ra Cristo ra Evodia ne ra Síntique, damí 'yørcaui ra mate ngue 'yo gadín s_hhmi, nguetho gadín cuui nangue ra Hmu mahɛts'i. ³ Ne nu i ma hogamfäts'i' ngue gá fäxca ra 'befi, damí fäx u y_h xisu ngue dí_m 'b_hmanho, nguetho emme dām pɛcähe u nu'b_h má mamhbe b_h rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne a ra Clemente ne' u mi'da bi mbäxqui, ngue gätho bi thusca ma thuhuh_h b_h ja ra xøcuq_h b_h mahɛts'i nangue bin 'daj_h ra temazai. ⁴ Pɛ thocua thoho dan johyah nangue ra Hmu, ne dí xi ah mahøn'a, dan johyah. ⁵ Ne ga fäx_h ma mijä'ih, n'damh_hma gätho y_h ja'i da nu ngue dadí jamansuh_h 'be'a nám 'b_hhmb_h. Ne gam bēmh_h ngue mí ts'utho ba ɛ_h ra Hmu mahɛts'i. ⁶ Ne hín ga hädumbuih nangue 'be'a gätho dí homh_h, pɛ gätho ga xihmb_h Ojä 'be'a dí homh_h, ne ga xihmb_h ra jamadi ngue zai ørcah_h a x_hn ho. ⁷ Ne nu Ojä da hyurca ma mbuih_h b_hya nangue ran johya hingui sä xtám b_hqɛ n'da, pɛ gue'a ran johya ní jamansuc ma mbuih_h ne man 'yomfēnih, nangue dí_m 'yoh_h ra Cristo Jesús.

Gam bēmh_h 'be'a gätho x_hn ho

⁸ Nuya ma z_h cu ah, mi'da jaua ngue dí_m nde ga xi ah. Ngue gam bēmh_h gätho 'be'a a majuani, ne gätho 'be'a yän theh_h ngue dí hnu-mansuj_h, ne gam bēmh_h hín di yoho b_h dá øth_h 'be'a dí øth_h, ne hín te man ts'o gam bēmh_h. Ne gam bēmh_h ga ørpah_h 'be'a dí hyu yá mbui u ma jija'ih, ne gam bēmh_h ga øth_h 'be'a mfädi ngue x_hn ho. Ne gam bēmh_h gätho 'be'a emme x_hn ho, ne gam bēmh_h ngue 'be'a gätho da t'ɛspi x_hn ho. ⁹ Ne gui 'yøth_h 'be'a gätho dá xän'nah_h, ne gui tēnhdu gätho 'be'a xtá ut ah. Ne nu'b_h ngub_h gui 'yøth_h, da zä gan 'yoh_h x_hn ho Ojä ngue zai i hurpa ní mbui n'da.

Bi 'benpi ts' u ram fäts'i a ra Pablo

¹⁰ Ne nu Ojä bi 'dacä ran johya nangue a gá bēnj_h mahøn'a, ngue gadí zej_h ts' u. Ne dí pácä ngue hín gá pumbēnij_h, pɛ høn't'a nja, him mí sä b_h gui zej_h mam'bet'o. ¹¹ Pɛ hín dí ɛna ngue xcán ün_hbä 'b_h hín xquí fäxcah_h, nguetho ya xtán zai ngue i jagä ran johya madague'b_h i ja ga honi o hín'y_h. ¹² Nugä dí pácä 'be'a nám 'b_hmanho n'da ra hyoya, ne dí pácä 'be'a nám 'b_hmanho n'da ngue i ja x_hn gu. Ne dadín johyagä madague a dí_m niyagä o gue dí tumanthuhugä. Ne høn't'a go 'be'a dí_m nu, uague x_hn gu i jagä o hín'y_h, pɛ i hu ma mbuigä. ¹³ Ne høn't'a go má ts'edi i ndec Ojä, ya gätho sä ga øt'e, nguetho i fäxca ra Cristo. ¹⁴ Pɛ guexta a x_hn ho gá 'yøth_h ngue gá zej_h ts' u, ngue i pan hnuman'ugä. ¹⁵ Ne nu ah gui 'b_hhmb_h b_h Filipos, gui p_hhmb_h ngue hønse ah gá zej_h ts' u nu'b_h má pøngä b_h ra häi Macedonia, ngue rá mbadi dá mangä ran ho ma'da'yo b_h, ne gá pēncah_h ra mbeti. ¹⁶ Ne nu'b_h guexta a mí 'b_hcä b_h ra hnini Tesalónica, yondí hyundí gá pēncah_h ra mbeti, gue'b_h má hongä. ¹⁷ Ne hinga høntho dí_m nde ga hāni, pɛ dí_m nde ngue di jap ah Ojä nangue a xcá 'daj_h,

nangue gá zejɥ. ¹⁸ Nugä ya dá hãni 'be'a guá pɛncãhɥ 'bɥ mi zøcua ra Epafrodito, nɛ i pongui ts'ɥ 'be'a dí honi. Nɛ nangue 'be'a guá pɛncãhɥ, nu Ojã i numanho, tengu'bɥ n'da ran t'unni ɛmmɛ di muui. ¹⁹ Nɛ nu'a ma Ojãhɥ di 'da ahɥ xɥn ho 'be'a gãtho guí homhbɥ nangue dí 'bɥhmbɥ ra Cristo Jesús. Nguetho nte di 'be'a, nɛ ɛmmɛ xɥn ho a di 'dajɥ. ²⁰ Pɛ dí ɛspahɥ ma Tahɥ Ojã nɛ gãtho yɥ pa mazai. Nɛ hønt'a dí m bɛngä a.

Rán zɛgui ran zɛngua

²¹ Nɛ dí pɛn'nahɥ ran zɛngua gãtho yɥ 'yɛc'yɛi ngue i 'bɥpɥ, nangue rá thuhu ra Jesucristo. Nɛ gãtho ya yɥ cu dí 'bɥhmbe ua i pɛn'nahɥ ran zɛngua. ²² Nɛ'ɥ mi'da yɥ 'yɛc'yɛi ngue i 'bɥcua ja ra hnini, gãtho i pɛn'nahɥ ran zɛngua. Nɛ nu'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi ngue dí m pɛcua ja ran guts'ɥt'abi man'da in nde di zɛngua ahɥ. ²³ Nɛ nu ma Hmuhɥ ra Jesucristo dí äpä di 'da'ahɥ rán japi gãtho ahɥ. Nɛ hønt'a dí xi ahɥ a, nɛ hønt'a gam bɛmhɥ a ya.

COLOSENSES

Ra sɔcuã bi 'yorba ra Pablo ɱ yɱ 'yɛc'yɛi bɱ ja ra dɔhnini Colosas

Ran zɛngua

¹ Nugã drá Pablogã, ma 'bäigã'be ra Cristo Jesús, nangue rá pähä Ojã. ² Nɛ dí yo'be ma cuhɱ ra Timoteo, dadí zɛngua ahɱ gãtho yɱ 'yɛc'yɛi ngue guí 'bɱhmbɱ bɱ ja ra hnini Colosas, dadín cuhɱ nangue n'dat'a dím bɛmhɱ ra Cristo. Nɛ dín ndehe ngue gãtho ahɱ guín nuhɱ rán japi Ojã ma Tahɱ, nɛ da hyut'a ni mbɱihɱ.

Jamadi dí ɛmfɛ Ojã

³ Nu'bɱ dí yãhe Ojã ngue rá Ta ma Hmuhɱ ra Jesucristo, thocua thoho dí ɛmfɛ jamadi nangue ahɱ. ⁴ Nguetho ya xtá øhmbe nangue ni t'ɛc'yɛihɱ nangue ra Cristo Jesús, nɛ dá øhmbe ngue ja ahɱ ran huɛcate nangue ni mi 'yɛc'yɛihɱ. ⁵ Nguetho guí tømhbɱ 'be'a gãtho yɱ ho guín nuhɱ bɱ mahɛts'i, nɛ guí tømhbɱ gue'bɱ go rá mbɱdi gmí 'yɛc'yɛihɱ a ram hma majuañi. ⁶ Nu ran ho ma'da'yo ngue xcá 'yøhmbɱ, nuya din xãndi, nɛ hønɱ go hapɱ i pa, di pãrpa yá mbɱi yɱ jã'i, tengu tho bin ja bɱ guí 'bɱhmbɱ 'bɱ gmí 'yɛc'yɛihɱ njuãntho rá mate Ojã. ⁷ Gmí 'yøhmbɱ ran ho ma'da'yo gue'a bi xi ahɱ man 'yo'be ra Epafras. Nugãhe ɛmmɛ dadí huɛje na, nguetho nuna ran 'yohɱ n'da rá 'yɛhɛ ra Cristo, nɛ di zɛ ahɱ nangue rá 'bɛfi Ojã. ⁸ Nɛ nuna ra Epafras bi xije ngue gadí huɛgahe nangue rá Hogandãhi Ojã di bɛn'nahɱ. ⁹ Nɛ nu'bɱ ra pa dá øhmbe ngue xɱn ho ni t'ɛc'yɛihɱ nɛ nin huɛcatehɱ, thocua thoho dí äfe rá ts'edi Ojã nangue ahɱ, ngue gui pãhmbɱ rá pähä Ojã nɛ gui pãhmbɱ rán 'yomfɛni a rá Hogandãhi Ojã. ¹⁰ Nɛ dí äfe rá ts'edi Ojã ngue gam

'bɱhmbɱ tengu rán säui ɱ yá t'ɱhni Ojã, nɛ thocua thoho zãí gui 'yøthɱ a in numanho ra Hmɱ. Nɛ dí äfe Ojã ngue gui 'yøthɱ yɱ hogant'øt'e, nɛ din te ni mbɱihɱ ngue man'da gui pãhmbɱ Ojã. ¹¹ Nɛ gãtho nan gu rá ts'edi Ojã dí äpãhe nangue gãtho yɱn ɱnbi guín nuhɱ, ngue hin gan xømɱihɱ. Nɛ nangue rá ts'edi Ojã di ja ahɱ ngue hin di ɱn'na ni mbɱihɱ, nɛ din ja ahɱ ran johya. ¹² Janangue a da zã gui 'yɛmfɱ jamadi ma Tahɱ Ojã, nguetho bi hogahɱ da zã ga comhbɱ 'be'a gãtho di un yɱ 'yɛc'yɛi guepɱ bi ja rán nɛqui. ¹³ Nɛ bi yãnjɱ Ojã bɱ ja rá ts'edi ra 'bɛxui, nɛ bi zixgahɱ bɱ di manda rá Ts'ɱnt'ɱ di huɛqui. ¹⁴ Nɛ nu'a rá Ts'ɱnt'ɱ bi gurca ma ts'oquihɱ, nɛ gue'a í zã bi pungahɱ Ojã a.

Rá 'bɛfi bi 'yøzɛhɛ ra Cristo

¹⁵ Nɛ nu Ojã hingui sä da nu n'da, pɛ nu ra Cristo ngue 'da'angudui Ojã, nɛ bin jã'i ua ja ra häi tengu tho 'bɱ dá nuhɱ Ojã. Nu ra Cristo mi 'bɱ 'bɱ rá mbɱdi thoho, 'bɱ nte mi ja ua. ¹⁶ Nɛ nangue rá ts'edi Ojã ra Cristo bi 'yøt'e 'be'a gãtho i ja nɛ to'o gãtho i 'bɱi, guecua ja ra häi, nɛpɱ mahɛts'i, nu'ɱ di nɛqui nɛ'ɱ hin di nɛqui, gãtho ɱ i ja yá ts'edi, nɛ'ɱ ɛmbi i jase yá ts'edi, pɛ nu ra Cristo bi 'yøt'e gãtho ɱ ngue di manda ɱ. ¹⁷ Nɛ nu'a ra Cristo mi 'bɱi nu'bɱ ma hin'yɱ ua ra ximhäi. Nɛ nangue rá ts'edi di jamansu xɱn ho gãtho 'be'a bi 'yøt'e, nɛ gue'a ní bømãno a. ¹⁸ Nu gãtho yɱ 'yɛc'yɛi i 'bɱi n'dam'bɱi tho i øt'e tengu'bɱ n'danjã'i tho, nu ra Cristo tengu'bɱ rá yã a. Nɛ di un ra temazãí yɱ 'yɛc'yɛi. Nɛ nu'a, rá mbɱdi ngue bi dãmɛni a. Janangue a hin'yɱ man'da ra ts'edi nuixte tengu rá ts'edi a. ¹⁹ Nguetho bi zãn Ojã hønt'a rá Ts'ɱnt'ɱ bi unni gãtho rá ts'edi. ²⁰ Nɛ nu'bɱ mi mbãn rá ji ra Cristo bɱ ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'edi ɱ gãtho madín sãhmbɱ Ojã i 'bɱcua

ja ra häi nepu mahets'i. Ne gue'a dí hocpi gátho 'be'a i ja, ne gue'a dí hocpa u to'o gátho in nde. ²¹ Ne nu'a ra Cristo bi hogahü, nguetho yatho dá 'uehmbü bü rá 'yu Ojá, ne mí øthü yün ts'o, ne gue'a dán sühmbü Ojá a. Pe nuya Ojá sä da numanhojü. ²² Nu Ojá bi hogahü gátho ma ts'oquihü, nguetho rá ja'i ra Jesús bi nu ran ünbi ne ran däte nanguejü. Janangue'a xtán hotho gahü 'bü bi dájü bü 'bü Ojá, ne hin da dinga ma ts'oquihü. ²³ Pe nu'bü guín nde ngue din ja ahü bü, pe jatho thocua thoho gui 'yéc'yéihü, ne hin gui 'yon nin 'yomfënihü. Ne gui thoqui gui tömhbü ran ho ma'da'yo gá 'yöhmbü, nu'a bi sih yu ja'i gátho ra ximhäi. Ne n'dat'a ram hma dí øt'ä ngue dí m pøngahyägä, guecä drá Pablogä.

Rá 'befi ra Pablo

²⁴ Ne nugä dí johya ma mbüi 'bü dín nu ran ünbi nangue ahü. Ne xün zän Ojá ga comhbü rán ünbi ra Cristo, nguetho yü mbeti gahü a. Nu'a bi nu ran ünbi nangue gátho yu 'yéc'yéi, necä dín nu ran ünbi tengü bi zän Ojá ngue gan nugä. ²⁵⁻²⁶ Ne bi huancä Ojá gátho yu 'yéc'yéi ga pëpi, ngue ga xih ran ho ma'da'yo. Ne nu'a ran ho ma'da'yo ní gua a rám hman Ojá a, ngue im ma gátho him mam fädi mam'bet'o. Nguetho gue'bü rá mbüdi thoho njom mí pädi. Ne nu'bü mäm 'bühmbü büya, ne ja dá pähmbü büya. ²⁷ Ne nuna ram hma him mam fädi, ngue dim 'büpu ra Cristo bü mbo ma mbüihü, ngue gátho dyü 'yéc'yéihü i 'büh ra ximhäi, ne'ü hing yu judío. Ne nangue dim 'büpu mbo ma mbüihü ra Cristo, sä ga tömhbü a rán ho nüjxte bí ja bü mahets'i. Ne guehna ran t'øt'e nüjxte in ndejü Ojá ga pähmbü ya. ²⁸ Janangue a nu ran ho ma'da'yo dí m mamhbe ne dí xänbahe xün ho, ne gátho yu ja'i dí xihmbe ran ho, nangue bi 'dacä ran 'yomfëni Ojá. Nguetho dí

ndepe gátho da mba ma hocpi yü mbüi u, nu'bü i pädi 'be'a bi 'yörba ra Cristo. Ne da zä dí m 'büi xün ho ra Cristo bü mbo yü mbüi büya. ²⁹ Janangue a gátho ma mbüi dí øt'ä ma 'befi, nangue ra ts'edi ngue bi 'dac ra Cristo dí øt'ä.

2

¹ Nugä drá Pablogä dín nde ahü gui pähmbü ngue dí hädumbüi dí äpä rá ts'edi Ojá nangue ahü gyü 'yéc'yéihü. Ne'ü ngue 'büpu ra hnini Laodicea ne gátho u mi'da ngue njäm'bü mi nugui. ² Dín nde ahü ngue da hyu ni mbüihü, ne n'dat'a guim bëmhbü nangue i ja ahü nin huçcatehü n'da ngu n'da ahü. Ne hin te di 'bedi ngue gui pähmbü nangue ra Cristo, nguetho 'be'a gátho him mam fädi sä gui tömhbü nangue ra Cristo. ³ Pe nangue ra Cristo sä gui tömhbü 'be'a him mam fädi nangue rán 'yomfëni ra Cristo. Ne hont'a ra Cristo sä da 'yut ahü rán 'yomfëni Ojá. ⁴ Nuna guehna dí xi ahü na, nguetho 'büi 'da nde da hyä ahü, emme mahotho im man u, pe him majuañi. ⁵ Nugä hinga 'darbü dí 'bühmbü ya, pe i so ma mbüi nangue ahü. Ne emme i hu ma mbüi 'bü dí øde ngue hingui cuent' ni mbüihü, ne hingui tap a ni mbüihü u yu hyäte, nangue ni t'éc'yéihü nangue ra Cristo. ⁶ Nde'bü thocua thoho gan 'yohü ra Cristo Jesús ra Hmu, nguetho ya gá sin a ra Cristo ngue dim Hmu bü ja ni mbüihü, ne bi du nangue ahü. ⁷ Nu ra Cristo tengü'bü ra däjü a, ne n'dat'a guí comhbü rá te ni mbüihü, ne gue'a nán te ni mbüihü a. Ne dami zacua ni t'éc'yéihü, tengü bi sän'nahü. Ne zäi gui 'yëmfü jamadi Ojá gátho bi 'da ahü.

Dí comhbü ra 'da'yote ra Cristo

⁸ Damin jamansuhü ngue hin dín ts'on ni t'éc'yéihü nangue 'be'a im man i 'da yün 'yohü, ngue nde da hyä ahü. Pe im bënse a i xi ahü, ne him majuañi a i xi ahü.

Gue'u yám hmanse yán 'yohu im ma mi'da yu hmu hin di nequi di manda ua ja ra ximhái, ne hin rán t'edi ra Cristo u. ⁹ Pe nangue a ra Cristo da zä ga pahmbu xun ho Oja. Nguetho Oja bin ja'i nangue rán gøc'yei ra Cristo, ne nte di 'bedi gätho i ja a Oja nangue rá ja'i ra Cristo. ¹⁰ Janangue a nu'bu din 'yohu ra Cristo, i jajü 'be'a gätho di homhbu. Ne nu'a ra Hmuts'ut'abi a, ne hont'a di manda gätho 'be'a i ja. ¹¹ Ne nu'bu má ec'yëihu ra Cristo, bi thegahu gätho ma ts'oquihu gätho gahu, ne ahu ngue hing yu judío ahu. Ne gue'a njuantho ran thequi in nu Oja a bi 'yot ahu ra Cristo. ¹² Nguetho nu'bu män xixyahu, tengubu 'darbu bi t'agahu a ra Cristo, ngue dá sohmbu bu ma nyon 'yomfënihu. Ne tengubu 'darbu dá thambënihu ra Cristo bu ja ra 'da'yote, nguetho di ec'yëihu rá ts'edi Oja bi xox'a ra Cristo 'bu mi du, nangue rá ts'edi xun ndoho. ¹³ Ne nu'bu hin ní hoc ni mbuihu, gätho ahu ngue hing yu judío ahu, tengubu gyá duhu nangue ni ts'oquihu, ne hin gmi comhbu ran hoqui bi man Oja maya'bu. Pe nu Oja bi ja ahu ne'ahu dá comhbu ra tema'da'yo ra Cristo, ne bi pungahu gätho ma ts'oquihu. ¹⁴ Ne nuju hin dá jashu yán t'edi Oja, o gue'a ran hocja'i di pãsehu hin dá jashu a, ne gue'a gä din dupatehu a. Pe bi gurga man dupatehu a ra Jesús 'bu mi du bu ja ra pont'i. Ne gue'a ní hogahu Oja a. ¹⁵ Ne nangue a 'be'a bi 'yot' ra Cristo 'bu mi du bu ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'edi u i ena i ja yá ts'edi ngue hin di nequi. Ne bi japi ngue bi mbe'ts' yá sä 'bu mi hnu ngue bi dā a ra Cristo.

Ga homhbu ga øthu ngue dyu menguhu bu mahets'i.

¹⁶ Janangue a njon da zä da xiju ga sufu 'be'a di sihu, ne njon da zä da xiju jatho ga sufu n'da ran go, gue'u yu t'angopa, o gue'u yu pa ran

ts'äya. ¹⁷ Ne nuya yán t'edi embi xun daxqui, bi man Oja maya'bu ngue bi xi u yu judío, pe 'da yu patho u. Ne din t'es' 'bu bá eh ra Cristo u, nguetho yu hmëpya tho ho nangue a ra Cristo. Pe nuya bi zøh ra Cristo, ne gue'a majuanu i ja rá ts'edi a. ¹⁸ Ne masque i si ahu gui 'behmbu rán japi Oja 'bu hin gui thandehu yám 'behni Oja mahets'i. Pe o gui suhu. Gue'a im man u 'da, nguetho embi ran 'yets'i 'bu di thandehu ra Cristo, nguetho i ja rá ts'edi. Pe go i en u hing ran 'yets'i 'bu ga thandehu u i coh yá ts'edi, ngue yám 'behni Oja mahets'i. Pe im manse, ne him bi 'yut Oja, nguetho emme xun ts'o yán 'yomfëni u. ¹⁹ Pe nu'bu hin yu 'be'a yán jahu ra Cristo. Pe nuju dyu 'yec'yëihu di 'buhmbu ra Cristo tengubu n'danja'i tho di comhbu. Nu ra Cristo tengubu ra ya, ne di bengahu yán 'yomfëni xun ho, ne gue'a nán te ma mbuihu a, tengu bi zän Oja.

'Darbu dá tuhu ra Cristo ne 'darbu di 'buhmbu a

²⁰ Ha hin gá tuhu ra Cristo, ne gui ena gá hyehmbu yán t'øt'e ra ximhái. Pe hanja guexta a gni 'yøthu tengubu rá mbeti ahu ra ximhái, ngue gui ødahu yán t'edi u to'o embi di manda ua ja ra ximhái. ²¹ Ngue sä i en ahu: "Yo gui thähmbu ya, ne o gui sahu ya, ne o gui haxhu ya." Pe nde'bu hin gan hyehmbu ngue di 'bep ahu u yán t'edi u. ²² Pe gätho ya enju ga sufu, pe an ts'anni gätho ga homhbu ne din thegue. ²³ Ne ena gue'bu gue'a ran 'yomfëni xun ho a im man ya yán 'yohu, nguetho im man a n'da ran thande ngue hin din 'yex a n'da, ne im ma da zethoho 'be'a in nde n'da. Pe mfa di hinga gue'a, nguetho hinga gue'a ní zerpa ní mbui n'da 'bu im bëni da 'yot' ran ts'o.

3

¹ Pe gam bëmhu ngue 'darbu dá

thambɛnihu ra Cristo, tengu'bu ya dá sohmbu ra ximhái. Janangue a ga homhbu ga ɔthu ngue dyu manguhu bu mahɛts'i, ngue ya dí 'buhmbu ra Cristo, ne nu'a i 'buru ja rán 'yei Oja, i conhui rá ts'edi a. ² Gam bɛmhbu tengu bu nam bɛn u 'buru mahɛts'i, ne hin gam bɛmhbu tengu bu nam bɛn u 'bucua ja ra ximhái. ³ Gam bɛmhbu ngue 'darbu dá tuhbu ra Cristo, ne nuya 'darbu bi 'besca ma tehbu ra Cristo bu bí ja rá ts'edi Oja, bu nam bɛn a. ⁴ Nu ra Cristo dá simhbu mbo ma mbuihu, ne gue'a ma tehbu i jaju a ya. Ne nu'bu bi hnu a rá ts'edi nuixte ra Cristo, neju da hnu ngue dí comhbu rá nuixte a.

Hont'a ma'da'yo gam bɛmhbu ya

⁵ Janangue a nuya gátho yán ts'o ra ximhái i ja bu mbo ma mbuihu ga hɛhmbu, tengu'bu dán hyosehu. Hin dan 'yomt'ɛnihu, xin ga ɔthu yu 'yasá, ne ga ɛshu u yu ts'on'yomfɛni. Xín dan siyatehu, nguetho tengu'bu dí thandehu u yu oja ngue him ma-juani. ⁶ Pegue guehya da nu rán ts'embi Oja nts'utho, ngue gátho u hin di jamansu 'be'a im man Oja. ⁷ Nu'ehu ngubu gmí ɔthu 'bu gmí 'yohu bu ja ra 'bexui. ⁸ Pɛ nuya dami hyɛhmbu 'be'a gmím bɛnbahu ni mijá'ihu ya, gátho ra cue, ne dami hyɛhmbu a gní 'yɛt'ambuihu ran ts'o. Ne o gadí c'aman'u ni mijá'ihu nangue ra ts'ore, ne gui 'yeshu nangue ra ts'ore i pɔn ni ndehu. ⁹ Ne o gadín xihmbu yu fɛhni n'da ngu n'da ahɛ, nguetho ya gá pähmbu nin 'yomfɛnihu ne gátho 'be'a gmí ɔthu. ¹⁰ Ne nuya i ja ahɛ ma'da'yo nin 'yomfɛnihu. Pɛ nu Oja man'da man'da di 'da ahɛ ran 'yomfɛni, da gohi tengu thoho rán 'yomfɛni ra Cristo, ngue bi 'daju ra 'da'yote. ¹¹ Nu ra Cristo 'da'angu bu na nu yu já'i, madague hont'a go 'be'a má já'i, yu griego, o gue yu judío o gue hing yu judío, o gue yam 'bundapo já'i, o gue yu 'yɛhɛ,

o gue hing yu 'yɛhɛ. Nu ra Cristo in 'yohu hont'a to'o nde da 'yɛc'yɛi, ne nangue ra Cristo ga tɪmhbu gátho dí homhbu. ¹² Ne nangue rán huɛcate Oja ya bi huancahu ngue ga ɛc'yɛihu. Janangue a nde'bu ga ɔthu ran hocjá'i, ne hin dan 'yɛxhu, ne ga ɔrbahu ran ho ma mijá'ihu, ne din ja ma yembuihu, ne hin dan xɔmbuihu 'be'a da t'ɔrcahu. ¹³ Ne dam punbahu n'da ngu n'daju nu'bu da 'yɔrcahu ran ts'o n'da, tengutho bu í pungahu ra Cristo. ¹⁴ Pɛ man'da ɛmmɛ hnehi thoho ga ɔthu ran huɛcate, hin te dadí 'bɛhmbu 'bu. ¹⁵ Ne ga jafu ra Cristo di manda gahu, n'damhma dim 'bumanho ma mbuihu. Nguetho ya bá zoncahu Oja ngue dam 'buhmbu tengu'bu n'danja'itho. Ne thocua thoho ga xihmbu ra jamadi 'be'a bi 'yɔrcahu Oja. ¹⁶ Ne gam bɛmhbu ráman hman ra Cristo, ne nangue ráman hman din jaju ran 'yomfɛni xan ho. Ne gue'a dán xānbahu a n'da ngu n'daju. Ne ga ɛmfu jamadi Oja nu'bu dí tuhmbu yu thuhu, o gue díman mamhbu ráman hman Oja. ¹⁷ Ne 'be'a gátho dí ɔthu, ne 'be'a gátho díman mamhbu, pɛ ga ɔthu a dí t'ɛspa ra Hmu Jesús. Ne ga ɛmfu jamadi Oja ma Tahu, nangue a ra Jesús.

Dam 'bumanhohu bu ja ma ngumhbu

¹⁸ Ne nu ahɛ gyɛ xisuhu, dami 'yɔhmbu 'be'a im man ni ndɔhu, nguetho gue'a rán sāui n'da ra 'yɛc'yɛi. ¹⁹ Ne nu ahɛ gyɛn 'yohuhu, dami huɛc ni xisuhu, ne hin gui sɛhmbu u. ²⁰ Ne nu ahɛ gyɛ t'uhnihu, dami 'yɔthu 'be'a gátho man ni tahu ne ni mbehɛ, nguetho gue'a in numanho Oja a. ²¹ Ne nu ahɛ gyɛ tahu, ne gyɛ mbehɛ, hinga thocua tho gui sɛh ni t'uhnihu, janangue a mpähá thoho da 'yɔt'a guín numanhohu. ²² Ne nu ahɛ gyɛ 'yɛhɛhu ne gyɛ mbɛfihu, dami 'yɔthu 'be'a gátho nde ni hmuhu, yu já'i. Pɛ hinga hont'u guim bɛmhbu da

numanho ah_u ɰ, pɛ gue'a Ojã guín ndeh_u da numanho ah_u. Janangue a gui 'yøth_u xən ho ni 'bɛfiɰ ngue dí numanho ah_u Ojã. ²³ Nɛ nu'ɰ 'bɛ'a gãtho ní 'bɛfi guí øth_u, gui 'yøth_u xən ho, nguetho hinga hont'a ra jã'i ni hmuh_u, pɛ nɛsɛ a Ojã. ²⁴ Nguetho ya guí pãhmb_u a ra herencia di 'daj_u ra Cristo, ngue i juadi xən ho, nɛ gue'a majuani ni Hmuh_u a. ²⁵ Pɛ nu'ɰ to'o i øt' ran ts'o, Ojã di cospa a bi 'yøt'e, madague a hont'a go to'o ni jã'i.

4

¹ Nɛ nu ah_u gy_u hmuh_u, dami 'yørpah_u ran ho ni 'yɛhɛɰ o gue ni mbɛfiɰ, nguetho guí pãhmb_u i 'bɛp_u mahɛts'i ni Hmuh_u.

Man'da ran zofo

² Nɛ gãtho gah_u hin dan xømbuih_u nangue dan yãh_u Ojã, nɛ thocua thoho ga xihmb_u jamadi Ojã 'bɛ'a gãtho di 'daj_u. ³ Nɛ nu ah_u damin yãh_u Ojã nanguecãhe, ngue di jaje ga thoje gam mamhbe rãm hma, nɛ ga xih y_u jã'i 'bɛ'a bi 'yurcah_u, ram hma ngue him mam fãdi, ngue dim 'bɛp_u mbo ma mbuih_u ra Cristo. Nɛ nugã dí ofãdigã nguetho dí mangã na ram hma. ⁴ Dami 'yãf_u rá ts'ɛdi Ojã ngue da bømanho 'bɛ'a dí mangã, ngue 'bɛ'a bi 'yurcah_u, nguetho jatho gam mangã xən ho a. ⁵ Nɛ dami jamansu ni mbuih_u, janangue a nu y_u jã'i hing y_u 'yɛc'yɛi da nu ngue majuani guín 'yoh_u ra Cristo. Nɛ dãmã ɛhyah_u gui xihmb_u nangue ra Cristo. ⁶ Dami zomanhoh_u y_u jã'i, nɛ hin gui 'yãth_u ɰ, pɛ dãmí hyurpah_u y_u mbui. Pɛ ga pãhmb_u 'bɛ'a dá thãhmb_u n'da ngu n'da, nangue a ran ho di bɛngah_u Ojã ngue ga xihmb_u.

Ran zɛngua ran zɛgui

⁷ Nuna ma z_u cuh_u ra Tíquico, ɛmmɛ dadí huɛcã na, nɛ bi mbãxqui xən ho ngue dá øt'be rá 'bɛfi Ojã. Nu'b_u bi zøɰ b_u, da xi ah_u gãtho 'bɛ'a dadí jagã. ⁸ Janangue a dí

pɛhndã b_u ya, ngue gui pãhmb_u 'bɛ'a dí jagãhe ua. Nɛ nu'a da hyut a ni mbuih_u nangue ra Cristo. ⁹ Nɛ da mbɛ ra Tíquico ma cuh_u ra Onésimo, nuna i ɛc'yɛi xən ho na, nɛhna dadí huɛcã na. Nuna n'da ra mɛngu b_u guí 'bãhmb_u, nɛ da xi ah_u 'bɛ'a gãtho bin ja ua. ¹⁰ Nɛhna ma mi ofãdi'be ra Aristarco, i pɛn'nah_u ran zɛngua, nɛ ra Marcos rá mɛni ra Bernabé i pɛn'nah_u ran zɛngua. Nɛ ya dá xi ah_u nangue ra Marcos, nɛ nu'b_u da zøɰ b_u, dami simhb_u xən ho. ¹¹ Nɛhna ra Jesús í Justo i pɛn'nah_u ran zɛngua. Pɛ høndi hyutho ya ma mijudiohe ngue y_u 'yɛc'yɛi dadím pɛhmbe ua nangue rá 'bɛfi Ojã, nɛ guehya hyu ɛmmɛ i hurca ma mbui. ¹² Nɛ nuna i pɛn'nah_u ran zɛngua na ra Epafra, n'da ra mɛngu b_u guí 'bãhmb_u, nɛ rá 'yɛhɛ ra Cristo na. Nɛ zã i äp rá ts'ɛdi Ojã nangue ah_u, ngue hin gui pãh nin 'yomfɛniɰ nangue ra Cristo, pɛ njuantho gui 'yøth_u rá pãhã Ojã. ¹³ Nɛ majuani dí mangã nangue ra Epafra, ngue ɛmmɛ x_u hyãdumb_u in yãui Ojã nangue ah_u, pɛ hinga høn'a thoh_u, pɛ nɛ'ɰ y_u 'yɛc'yɛi i 'bɛp_u ja ra hnini Laodicea, nɛ'ɰ 'bɛp_u ja ra hnini Hierápolis. ¹⁴ Nu'a ra Lucas, ra médico, ɛmmɛ dadí huɛj_u a, nɛ'a i pɛn'nah_u ran zɛngua. ¹⁵ Nɛcã dra Pablogã dí pɛnpa ran zɛngua y_u 'yɛc'yɛi ngue i 'bɛp_u ja ra hnini Laodicea, nɛ'a man juh_u nangue ra Cristo ra Ninfas, nɛ gãtho ɰ y_u 'yɛc'yɛi ngue dim peti b_u rán gu. ¹⁶ Nɛ nu ah_u, nu'b_u gá jua a gá mamhb_u na ra søcuã dí pɛn'nah_u ya, dami thocpah_u ɰ y_u 'yɛc'yɛi bí 'bɛp_u ja ra hnini Laodicea. Nɛ'a man'da ra søcuã dá pɛhndã b_u Laodicea, dami nuh_u b_u. ¹⁷ Nɛ nu'i gra Arquipo, pɛ i jaua a dí xi a'i. Dami 'yøt'e xən ho ra 'bɛfi ngue bi 'da a'i ra Hmu, nɛ hingui ts'ãtho gui 'yøt'e. ¹⁸ Nugã dra Pablogã, dá o't'ã ua na man zɛngua nangue ma 'yɛsɛ. Pɛ damim

bɛmhbɛ ngue dí ofädigä. Oja di
jamansu ahɛ nɛ da mbäx ahɛ. Nɛ
hønt'a dí xi'ahɛ ya.

1 TESALONICENSES

Ná n'da ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Pablo ɛ yɛ

'yɛc'yɛi bɛ ja ra dɔhnini

Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí ot'ähe na ra sɔcuɔ, nɛ dí pɛnh'nahe ran zɛngua gätho ɛ yɛ 'yɛc'yɛi gue dim pɛti bɛ ja ra hnini Tesalónica, gätho yɛ jɔ'i ngue in 'yohɛ Ojɔ ma Tahɛ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɛ. Nɛ nu ahɛ nɛ dín ndehe dín ja ahɛ rán japi Ojɔ, nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ Ojɔ ma Tahɛ nɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo.

Bi t'ut'ɛ 'bɛpɛ dí 'yɛc'yɛi ɛ 'bɛpɛ mi'da yɛ häi

² Nɛ zai dí xihmbe jamadi Ojɔ nange ahɛ. Nɛ zai dím bɛn ahɛ 'bɛ dí yähe Ojɔ. ³ Nɛ dím bɛn ahɛ 'bɛ dí yähe Ojɔ ma Tahɛ, nange ni t'ɛc'yɛihɛ gní'yøthɛ rá 'bɛfi Ojɔ nɛ nange nin huɛcatehɛ ɛmmɛ guí humbi gam pɛhmɛ, nɛ nange a guí tɔmdahɛ ngue ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo, nɛ gue'a gní hyät'i gní sɛthɛ 'bɛ'a gätho guín nuhɛ. ⁴ Ma zɛ cu ahɛ dí pɔhmbe ngue ɛmmɛ di huɛc'ahɛ Ojɔ, nɛ bi huan'nahɛ ngue gyɛ mbeti ahɛ a. ⁵ Nɛ nu 'bɛ rá mbɛdi dá mangähe bɛ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, gá pɔhmɛ him mam hmansegä, pɛ nange rá ts'ɛdi a rá Hogandähi Ojɔ guí hyámhbɛ a ram hma bi bɛn'nahɛ gue majuaɛni a. Nɛ guí pɔhmɛ mam 'bɛihɛ nu 'bɛ mám 'bɛcähe bɛ, nguetho dá ut'ahɛ 'bɛ'a däm 'bɛ a n'da. ⁶ Nɛ nu ahɛ gá tɛnhɛ a ram 'bɛi dá ut'ahɛ ngue tengu bi 'yøt' ra Hmu mahɛts'i. Nɛ madague'a xɛn ngu ran ɛnbi gá nuhɛ, pɛ guehma gá hyámhbɛ a ram hma nɛ gán johyahɛ nange rá Hogandähi Ojɔ. ⁷ Pɛ nange mpähä tho ho gá hyámhbɛ ram hma nɛ gám

'bɛmanhohɛ, gätho gá 'yuthɛ 'bɛpɛ dí 'yɛc'yɛi ɛ 'bɛpɛ ra häi Macedonia nɛpɛ ra häi Acaya. ⁸ Nɛ nange ahɛ gá jafɛ bi fɔ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, janangue'a hinga hønɛ ra häi Macedonia nɛ ra häi Acaya, pɛ hønɛ go hapɛ i fɔdi gue ɛmmɛ i ja ni t'ɛc'yɛihɛ nange Ojɔ. Nɛ him mahyoni ga xihmbe a ram hman ya. ⁹ Nɛ nu 'bɛ gätho yɛ jɔ'i i ma ngue ɛmmɛ gá simanhoje 'bɛ má mbähmbe bɛ ni hninihɛ. Nɛ i ma nange gá sohmɛ ni nyo-guihɛ, nɛ nuya guí thändehɛ Ojɔ i 'bɛi ngue majuaɛni a. ¹⁰ Nɛ i ma gue guí tɔhmɛ ba ɛh mahøn'a mahɛts'i ra Jesús, rá Ts'ant'ɛ Ojɔ. Gue'a bá xox'a Ojɔ bɛ 'bɛ ɛ xɛn du, nɛ gue'a ra Jesús da yanjɛ nange rán ts'ɛmbi Ojɔ xɛn ɛ tho ngue ba ɛhe.

2

Rá 'bɛfi ra Pablo bɛ Tesalónica

¹ Nɛ nu ahɛ ma zɛ cu ahɛ guí pɔhmɛ ngue hinga sãti tho ho dá mbähmbe bɛ guí 'bɛhmɛ. ² Nɛ guí pɔhmɛ hangu nangu ran ɛnbi bi mba ma ɛnguigahe nu 'bɛ mám 'bɛhmbe bɛ ja ra hnini Filipos. Pɛ madague'a dá nuhe ran ɛnbi, nu Ojɔ bi 'daje ran zambɛi dá xi ahɛ rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague xɛn ngu min nde da zäje. ³ Nguetho hin dá xi ahɛ n'da ram hma him majuaɛni, nɛ hin dá xi ahɛ nange 'bɛ'a ga tãsehe, nɛ hin dím bɛni ngue høntho xcä hä ahɛ. ⁴ Pɛ nugähe nzäi dí mamhbe tengu in nde Ojɔ, nguetho Ojɔ bi huangähe ga mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, nɛ i pɔ Ojɔ ngue hin te dá cømhbe, nɛ hin dá homhbe 'bɛ'a da numanho yɛ jɔ'i. Pɛ Ojɔ di ɔsca ma mbɛihɛ. ⁵ Nɛ hin dí huanhde yɛm hma mahotho guepɛ da numanhoje yɛ jɔ'i. Nɛ hin dí homhbe ngue ga tãhmbe ra mbeti. Nu'a Ojɔ i pɔdi 'bɛ'a dí mamhbe. ⁶ Nɛ hin dá homhbe 'bɛ'a dí numansuje yɛ jɔ'i, xinga

gue ah_u o gue'u mi'da, madague'a mi sã xcá øt'ahe ts'edi nguetho ma 'bãigãhe ra Cristo. ⁷ Pɛ ɛmmɛ dá tump'a ma mbaihe tengu'b_u n'da ra mbe di jamansu yá t'uhni, nangue man huɛcatehe dá øt'ah_u. ⁸ Dín nde ga comhb_u a rá m hman Ojã madague'a jatho ga ɛm ma tehe, nguetho ɛmmɛ dadí huɛc'ah_u. ⁹ Ma z_u cu ah_u, ha hin guím bɛmh_u 'bɛ'a dá øthe 'b_u mám pɛhmbe b_u ma pa nɛ ra xui ngue dá honsɛhe 'bɛ'a dá homhbe, nguetho him mi nde ga pa ahe. Pɛ ra mate thohe dá xi ah_u rá m Hman Ojã. ¹⁰ Pɛ ha hin guí pãɛh_u, nɛ a Ojã i pãdi 'bɛ'a mam 'bãihe nu'b_u mám 'buhmbe b_u guí 'buhmb_u gy_u 'yɛc'yɛih_u, ngue hɔnt'a Ojã dín ndehe da t'ɛspi, nɛ hin'y_u 'bɛ'a dí mba ma yãcpihe, nguetho gãtho x_un ho 'bɛ'a dá øthe. ¹¹ Nɛ guí pãhm_u ngue n'da ngu n'da ah_u dá øthe tengu'b_u ma t'uhni ahe tengutho n'da ra ta di huɛc yá t'uhni nɛ di un ran zofo. Nɛ xtá hãt'ah_u ra ts'edi ni mbaih_u. ¹² Nɛ dá xi'ah_u ja ts'editheo gui 'yøth_u ram 'bãi tengu i numanho Ojã. Nguetho Ojã bi zonh'nah_u gui comhb_u a rá ts'edi nuĩxte b_u di manda. ¹³ Nɛ nzãí dadí unhde ra jamadi Ojã nangue ah_u, nguetho nu'b_u má xi ah_u rá m Hman Ojã, gá hyãmhb_u a majuãni rá m Hman Ojã, nɛ hin gá 'yɛmh_u gue hɔntho rá m hman ra jã'i. Nɛ gue'a ram hma dim pɛp_u mbo ni mbaih_u ya, gãtho ah_u ngue guí ɛc'yɛih_u. ¹⁴ Nu ah_u ma z_u cu ah_u, gá nuh_u ran ɔnbi gue bi 'yøt'a ni mɛnguh_u, tengutho bi nu y_u 'yɛc'yɛi b_u ra hãi Judea nu'b_u mi nu ran ɔnbi ngue bi 'yørpa yá mijudío h_u. ¹⁵ Nu y_u judío bi hyo a ra Hmu Jesús, tengutho bi 'yørpa yá pɔngahyã Ojã mam'bet'o, nɛcãhe bi hyønje thi, nɛ Ojã din sãhm_u ɔ, nɛ njo'o to i numanho ɔ. ¹⁶ Nɛ nu'b_u má xihmbe y_u jã'i ngue hing y_u judío ra 'yu dí pø Ojã ɔ, pɛ bi hɛgãhe ɔ y_u judío. Janangue'a bin te yá ts'oqui ɔ, nɛ

nuya bi ts'ãnni da nu rán ts'ɛmbi Ojã nts'utho ɔ.

Nu'a ra Pablo nde da mba mahøn'a b_u Tesalónica

¹⁷ Ma z_u cu ah_u, nu'b_u má njo'ogãhe b_u 'da y_u pa, hin dadí pumbɛni ah_u, pɛ dím bɛn ah_u nɛ ɛmmɛ dín ndehe ga mbãhmbe b_u, gua nu ahe. ¹⁸ Nugãhe mim bɛni ga mbãhmbe b_u, nɛ nugã dra Pablogã mi sãpi ga mbagã b_u x_un ngu y_u nidí, pɛ 'bɛx bi zãngua ra zĩthu. ¹⁹ Pɛ gue'a zɛhɛh_u man johya ahe. Nguetho nu'b_u bá ɛh mahøn'a ma Hmu h_u ra Jesucristo, di nɛqui x_un ho ma 'bɛfihe, ngue ya gá 'yɛc'yɛih_u. ²⁰ Majuãni guesɛ ah_u man johya ah_u, nguetho tengu'b_u man t'unni ah_u ga dá ah_u b_u.

3

¹⁻² Pɛ nugã him mí hãt'i ga tømí mi'da y_u pa ngue da 'bãx ah_u. Janangue'a dá pɛn'nah_u na ma z_u cuh_u ra Timoteo bã fãx ah_u nɛ di zɛ ah_u nangue ni t'ɛc'yɛih_u, nɛ dá co'be ua ja ra hnini Atenas. Nɛ nu ra Timoteo n'da rá 'yɛhe Ojã ngue dadím pɛhmbe ngue dí mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo. ³ Nuna ra Timoteo di zɛ ah_u ngue hin gui 'uehm_u b_u ja rá 'yu Ojã nangue ran ɔnbi guín nuh_u. Nguetho ya guí pãhm_u gue rá pãhã Ojã ga nuh_u ran ɔnbi nangue'a ga tɛnhɔ ra Cristo. ⁴ Guí pãhm_u 'bɛ'a dá xi ah_u nu'b_u mám 'buhmb_u, ngue jatho guín nuh_u ran ɔnbi tengu guín nuh_u ya. ⁵ Nɛ nu'b_u him mí sã man'da nya'a ga tømí, dá pɛhndã n'dihi b_u ra Timoteo, nguetho dín nde ga pãdi 'bɛ'a guí øth_u nangue ni t'ɛc'yɛih_u. Nguetho nugã dí su da dã ah_u ra zĩthu, nɛ sãti thohe ra 'bɛfi dá øt'ahe b_u 'b_u. ⁶ Pɛ nuna ra Timoteo ya bí 'bãrp_u guep_u guí 'buhmb_u nɛ dá hãmhbɛ ra nde nangue ni t'ɛc'yɛih_u nɛ nangue nin huɛcateh_u. Nɛ bi xije ngue nzãí ɛmmɛ guím bɛnje nɛ guín nde guín nuje, tengutho b_u na ndegãhe

gan nu ahe. ⁷ Janangue'a ma zɛ cu ahɛ, madague'a dín nuhe ran ɛnbi ua, pɛ nu'bɛ má øhmbe ngue'a gadí zacuatho ni t'ɛc'yɛihɛ, 'bɛx bi hyu ma mbɛihɛ. ⁸ Nɛ nugähe sä ga häthe ɛ yɛn ɛnbi dín nuhe ua, nguetho dí pɛhmbe gue ya gadí thot'a ni t'ɛc'yɛihɛ nangue'a ra Hmu. ⁹ Thocua thoho dí xihmbe jamadi Ojɔ nangue'a ran johya gadí 'daje. ¹⁰ Nɛ nu ra pa nɛ ra xui dí yähe Ojɔ nangue ahɛ, nɛ dí äp'ahe rá ts'ɛdi Ojɔ ngue gan nu ahɛ mahøn'a. Nguetho dín nde ga xän'nahɛ 'bɛ'a gadí 'bɛhmbe nangue ni t'ɛc'yɛihɛ. ¹¹ Nɛ dí äcähe Ojɔ ma Tahɛ nɛ'a ma Hmuɛ ra Jesucristo gue dí jaje ga mbähmbe bɛ gua nu ahɛ. ¹² Nɛ ma Hmuɛ di ja ahɛ ngue 'da gdán huɛctahɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ gui huɛjɛ gätho mi'da, tengugähe ngue dadí huɛc'ahɛ. ¹³ Gue nu'a ran huɛcate i ja ahɛ dí zac'a ni mbɛihɛ nɛ di ja ahɛ n'dat'a Ojɔ guim bɛmhɛ, nɛ gätho ma hoqui bɛ dán nu Ojɔ ma Tahɛ nu'bɛ bá ɛh mahøn'a ma Hmuɛ ra Jesús dín 'yohɛ gätho xɛm pøhø.

4

Dam 'bɛhmbe a dí numanhojɛ Ojɔ

¹ Nuya ma zɛ cu ahɛ, dí xi ahɛ nangue rá thuhu ma Hmuɛ ra Jesús gue gui thoju gui 'yøthɛ 'bɛ'a dá xän'nahɛ. Nɛ gam 'bɛhmbe a dí numanho ahɛ Ojɔ, nɛ man'da gui thoju xɛn ho. ² Nɛ guim bɛmhɛ ya 'bɛ'a gätho dá xän'nahɛ nangue rá thuhu ma Hmuɛ ra Jesús gue gui 'yøthɛ. ³ Nɛ gue'a nde Ojɔ gue gui däfɛ gätho ni mbɛihɛ, nɛ hin gui 'yøthɛ ran 'yomt'ɛni. ⁴ Nɛ n'da ngu n'da ahɛ nde'bɛ gui pɛhmbe guin numansu ni xisu zɛhɛhɛ, janangue'a hin gui 'yøthɛ ran 'yomt'ɛni mi'da yɛ xisu. ⁵ Nɛ hin gui 'yørpahɛ ran ts'o tengu i øt'ɛ yɛ jɔ'i ngue hingui pɔ Ojɔ. ⁶ Nde'bɛ xínga n'da ahɛ gui 'yøthɛ

gui ɛnba ni min'yohɛhɛ ngue gui nutontofɛ rá xisu. Nguetho Ojɔ dí cos'ahɛ ran ɛnbi 'bɛ gue'a gui 'yøthɛ, tengu dá xi ahɛ. ⁷ Nguetho Ojɔ bi zongahɛ ga øthɛ ran ho nɛ him bi zongahɛ ga øthɛ ran ts'o. ⁸ Nu'a to'o fɛsthoho ɛ yɛn zofo im mangua, pɛ hin rá m hmanɛ n'da ran 'yohɛ i fɛsthoho pɛ rán t'ɛdi Ojɔ, ngue bi 'dajɛ rá Hogandahi. ⁹ Nu Ojɔ ya bi xän'nahɛ ngue gan huɛjɛ n'da ngu n'da ahɛ, janangue'a hin'yɛ man'da ga xi ahɛ. ¹⁰ Nɛ ya gá 'yuthɛ nin huɛcatehɛ gätho yɛ cu i 'bɛpɛ ra häi Macedonia. Pɛ dí xi ahɛ ma zɛ cu ahɛ nɛ man'da gui 'yuthɛ nin huɛcatehɛ. ¹¹ Nɛ nu ahɛ o gadím pate thohohɛ pɛ gui 'yøzɛhɛ ni 'bɛfi zɛhɛhɛ nɛ gui hyɔdumbɛi gui hyomhbɛ 'bɛ'a gdám 'bɛhmbe, tengu xtá xi ahɛ. ¹² Nu'bɛ ngubɛ gui 'yøthɛ, da numanho ahɛ ɛ hingui ɛc'yɛi, nguetho hin gui äthɛ 'bɛ'a gui homhbɛ.

Ba ɛh mahøn'a ma Hmuɛ ra Jesucristo

¹³ Nuya ma zɛ cu ahɛ dín nde ahɛ gui pɛhmbe 'bɛ'a dín ja ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du, janangue'a hin da du ni mbɛihɛ tengu ɛ yɛ jɔ'i nte mán ho i tø'mi, ngue hingui pɔ Ojɔ. ¹⁴ Nɛ tengu bɛ na ɛc'yɛihɛ ngue bi du ra Jesús nɛ bi dɛmbɛni a, nɛ ngutho bɛ dá ɛc'yɛihɛ da dɛmbɛni ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du, nɛ di jap Ojɔ gätho dín 'yohɛ ra Jesús nu'bɛ bá ɛh mahøn'a. ¹⁵ Guehna rá m hman ra Hmu dí xi ahɛ ya, nuju dyɛ 'yɛc'yɛihɛ gue dí 'bɛthohɛ 'bɛ bá ɛh mahøn'a ra Hmu, hin dam 'bɛt'ohɛ ga texhɛ mahɛts'i, pɛ nu'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du dim 'bɛt'o ɛ. ¹⁶ Nguetho guesɛ ra Hmu ba cɛh mahøn'a mahɛts'i, nɛ ɛmmɛ ts'ɛdi da ma nangue rá ts'ɛdi nu'bɛ bi zøn ra pa da man Ojɔ. Nɛ rá ngɛrpa m'bɛhni mahɛts'i ɛmmɛ nts'ɛdi da ma. Nɛ gätho na ngɛni ra ximhäi da t'ø a rá thuxi Ojɔ. Nɛ gätho ɛ to'o xí 'yɛc'yɛi, ngue xɛn du, da dɛmbɛni, nɛ gue'ɛ rá mbɛdi da

ndexpu mahɛts'i. ¹⁷ Nɛ dim 'bejua u yu 'yɛc'yɛi ngue i 'butho, 'dat'a da zixcahu, nɛ dan c'athu ra Hmu bu i ja yu gũi nɛ dam 'buhmbu ra Hmu gátho yu pa mazai. ¹⁸ Nɛ guehna dá xi ahɛ gnín hyurpa ni mbuihu n'da ngu n'da ahɛ.

5

¹ Ma zu cu ahɛ, hingui jatho ga xi ahɛ jam'bu da zɔn u yu pa din ja u an ts'anni din ja. ² Nguetho nu ahɛ guí pahmbu xan ho ngue njongui padi, o gue ra pa o gue ra xui ba ɛh ra Hmu. Tengu'bu hingui pa a n'da jam'bu ba ɛ'a n'da ra bɛ. ³ Nɛ nu'bu da man u hing yu 'yɛc'yɛi gue gátho i 'bushmanho nɛ nte mán ts'o din ja, 'bex ba ɛh ran ts'embi da 'yot' Oja ngue hin dim pommi u. Nguetho tengu n'da ra xisu gue bi zɔn ra ora dim 'buh rá t'uhni, nɛ hin hapu sá da mbatho. ⁴ Pɛ nu ahɛ ma zu cu ahɛ, hin di pi ahɛ ngue tengu'bu ba ɛ a n'da ra bɛ, nɛ hingan ts'arbu da zohø, nɛ di pi u i hupu ja ra 'bexui. Pɛ guí tømhbɛ ra pa ba ɛh ra Hmu. ⁵ Nguetho gátho gahu dí 'buhmbu bu ja ra 'bexui tengu'bu ra xui. ⁶ Nde'bu hin dam 'buhmbu tengu'bu dí ahmbu, tengu u mi'da, pɛ dí nuhmbu nɛ dan 'yomfɛnihɛ xan ho. ⁷ Nu ra xui i ah yu ja'i nɛ ra xui di ho di mihni. ⁸ Pɛ nuju gue dí 'buhmbu ja rán nɛqui Oja, nde'bu nzai din jajɛ ran 'yomfɛni xan ho. Nɛ nuju jatho ga hehu rá ts'edi Oja nanguue ma t'ɛc'yɛihu, nɛ ran huɛcate, nɛ ga tømDAH rán ho ma'da'yo ra Cristo gue gue'a dí pøju, jananguue'a hin da dajɛ ra zĩthu. ⁹ Nguetho Oja him bi zāngahu ga nuhu rán ts'embi a. Pɛ bi zāngahu ga hamhbɛ a ran ho ma'da'yo ngue di pøju ma Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁰ Nguetho nu ra Jesucristo bi du nanguueju, ngue in nde 'darbu dam 'buhmbu a, madague'bu xtá tuhu o gue dí tehu nu'bu bá ɛh mahøn'a. ¹¹ Jananguue'a

damin hyurpa ni mbuihu nɛ gam fāxhu n'da ngu n'da ahɛ tengutho guí øthu ya.

Nu ra Pablo di un ran zofo yu 'yɛc'yɛi

¹² Nuya ma zu cu ahɛ, damin numansuhu u gátho bi huan Oja ngue yan ngurpi bu, ngue xān'nahu nɛ di 'da ahɛ ran zofo nanguue Oja. ¹³ Dami numanhohu u nɛ ɛmmɛ guí hugju nanguue ra 'bɛfi i øt'e nanguue ahɛ. Nɛ dami 'yɛs'hɛ a gnín junthu bu guí 'buhmbu. ¹⁴ Nuya ma zu cu ahɛ dí xi ahɛ, dami xihmbu u i dānhyɛi ngue hingui ho 'bɛ'a i øt'e. Nɛ dami zehmbu to'o i tu yá mbui, nɛ dami zehmbu u ngue hinguin zaqui yá t'ɛc'yɛi. Nɛ o gadín xømmbuihu nanguue gátho u, pɛ dami fāxhu u. ¹⁵ Nɛ gan jamansuhu hin guí cospahu ran ts'o 'bu i øt'ahu ran ts'o u 'da, pɛ gan 'yørpahu ran ho n'da ngu n'da ahɛ, nɛ gátho i 'bucua ja ra ximhai. ¹⁶ Nɛ daman johyahu gátho yu pa. ¹⁷ Nɛ 'yo guí ɛs'hɛ gan yahu Oja. ¹⁸ Nɛ Oja guí xihmbu jamadi 'bɛ'a gátho bi 'yot'ahu. Nguetho gue'a in nde Oja a guí 'yøthu, gue ahɛ guín 'yohu ra Cristo Jesús. ¹⁹ Nɛ 'yo guí serpahu rá ts'edi rá Hogandahi Oja dim pɛpu mbo ni mbuihu. ²⁰ Nɛ 'yo guí øman'uhu 'bu 'bo'o da ma, ngue dim pøngahya Oja. ²¹ Dami bɛmhbu gue 'bɛ'a gátho xan ho o hin'na. Nu'bu xan ho, dami pɛs'hɛ. ²² Dami 'uehmbu gátho 'bɛ'a mán ts'o. ²³ Nu Oja gue bi hoc'ahu, nɛ di ja ahɛ gátho ni mbuihu guim bɛmhbu a. Nɛ di ja ahɛ ni mbuihu nɛ ni tehu nte mán ts'o din 'yohu nu'bu bá ɛh mahøn'a ma Hmuhu ra Jesucristo. ²⁴ Nu Oja gue'a bi zon'nahu, ngubu da 'yot'ahu. Nguetho di ja'ts'a im ma nɛ da 'yot'e gátho na.

Ran zengua ran zegui nɛ rán japi Oja

²⁵ Ma zu cu ahɛ dami 'yāfu rá ts'edi Oja nanguuecāhe. ²⁶ Dami

zɛnguagah ts'ɛ ɛ yɛ cu nanguɛ ran
 huɛcate. ²⁷ Nuya dí xi ahɛ nanguɛ
 rán t'ɛ di ma Hmuhɛ, dami mamhbɛ
 ma sɔcuagä bɛ 'bɛi gätho yɛ cu. ²⁸ Nɛ
 gue'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo di
 jap'ahɛ. Hønt'a dí xi ahɛ ya.

2 TESALONICENSES

Ná yoho ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ja ra dɔhnini

Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablo, nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí o't'ahɥ na ra sɔcuɔ gätho ahɥ gyɥ cuhɥ nangue ra Cristo guí 'bɥhmbɥ bɥ ra hnini Tesalónica, gue ahɥ guí 'bɥhmbɥ Ojɔ ma Tahɥ nɛ ma Hmuɥ ra Jesucristo. ² Nu'a Ojɔ ma Tahɥ, nɛ ma Hmuɥ ra Jesucristo dí ndepe di 'da ahɥ rán japi nɛ da hyut'a ni mbɥihɥ.

Di ɯnba ɥ ts'om'bäi 'bɥ bá peng ra Cristo

³ Ma zɥ cu ahɥ jatho ga xihmbe Ojɔ jamadi nangue ahɥ. Nɛ xɯn ho ngue ngubɥ dímbɥ bɛmhbe, nguetho thocua thoho man'da te ni t'ɛc'yɛihɥ, nɛ man'da man'da gnín huɛctahɥ n'da ngu n'da ahɥ.

⁴ Janangue'a man'da jagähe ran johya nu'bɥ dí xihmbe mi'da yɥ 'yɛc'yɛi 'bɛ'a guí ɔthɥ. Nguetho hin gadín xɔmbɥihɥ nangue ni t'ɛc'yɛihɥ, madague'a hangu nangu yɯn ɯnbi guín nuhɥ nɛ 'bɛ'a gätho i t'ɔt'ahɥ ya nangue guí tɛnhdɥ ra Cristo. ⁵ Nangue a guí häthɥ yɯn ɯnbi, guí uhmbɥ gue jatho di ɯnba Ojɔ ɥ to di ɯn'nahɥ, pɛ nu ahɥ gám pomhɥ a. Nɛ nu'ɥ yɯn ɯnbi guín nuhɥ ya, gue'a ní hoc'a ni mbɥihɥ Ojɔ tengu rán säui bɥ di manda Ojɔ. ⁶ Nɛ xɯn ho da 'yɔt' Ojɔ 'bɥ bi un ran ɯnbi ɥ to di ɯn'nahɥ.

⁷ Nɛ nu Ojɔ di japi din säya nin ɯnbi guí nuhɥ ya, nɛ ngutho da 'yɔrcähe 'bɥ bá ɛh mahɔn'a mahɛts'i ma Hmuɥ ra Jesús, din 'yohɥ yám 'bɛhni gue i ja yá ts'edi, nɛ ban 'yohɥ ra sibi nts'utho. ⁸ Nɛ nu'bɥ bá ɛhe, di un ran ts'ɛmbi gätho to'o hingui pɔ Ojɔ, nɛ gätho to'o him

bi 'yɔrpamasu rán ho ma'da'yo ma Hmuɥ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ nu'ɥ to'o da nu ran ts'ɛmbi xmä mba da nu ran ɯnbi ngue njäm'bɥ da guadi, nɛ ma 'ueque tho bɥ 'bɥh ra Hmu mahɛts'i, nɛpɥ hapɥ ja rá ts'edi nuixte. ¹⁰ Pɛ nu'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi, gue'ɥ dí hnu a rá nuixte a ra Hmu 'bɥ bi zɔn ra pa ba ɛhe. Nɛ gätho yɥ 'yɛc'yɛi da 'yɛspa a, nɛ ahɥ gan 'yohɥ ɥ, nguetho gá 'yɛc'yɛihɥ ran ho ma'da'yo dá xi ahɥ. ¹¹ Janangue a nzai dí yahe Ojɔ nangue ahɥ. Nɛ dí äfe di 'da'a ni mbɥihɥ ngue yán thɛhɥ ram 'bɥi bi zän'nahɥ. Nɛ nu'a Ojɔ di 'da ahɥ rá ts'edi guí 'yɔthɥ ran ho guím bɛni guí 'yɔthɥ. Nɛ nangue ni t'ɛc'yɛihɥ, Ojɔ di zɛ ahɥ guí 'yɔthɥ rá 'bɛfi. ¹² Nɛ nangue'a 'bɛ'a guí 'yɔthɥ bɥya, nu'a ma Hmuɥ ra Jesucristo da t'ɛspi. Nɛ nu'a xin da 'yɛs'ahɥ, nangue rá mate zɛhe a Ojɔ nɛ ma Hmuɥ ra Jesucristo.

2

Ran 'yohɥ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui

¹ Nuya ma zɥ cu ahɥ, dí xi ahɥ ya 'bɛ'a din ja nu'bɥ bá ɛh mahɔn'a ma Hmuɥ ra Jesucristo, ngue di percahɥ 'darbɥ dam 'bɥhmbɥ. ² 'Yo gadí päh nin 'yomfɛnihɥ 'bɥ 'bo'o da xi ahɥ, ya bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu. 'Yo gadí 'yon ni mbɥihɥ 'bɥ 'bo'o da xi ahɥ bi bɛnba Ojɔ ngue ya ba ɛh ra hmu ya. Nɛ 'yo guí ɛc'yɛihɥ 'bɥ 'bo'o da hyä ahɥ ngue da 'yɛn ahɥ dá o't'ähe ra sɔcuɔ dá mamhbe ya bi zɔh ra Hmu mahɛts'i. ³ Nɛ 'yo guí ɛc'yɛihɥ 'bɛ'a gätho i man yɥ jɔ'i. Nguetho him ba ɛh ra Hmu asta gue'bɥ go gätho yɥ jɔ'i i 'bɛcua ja ra häi ngue hingui ɛc'yɛi din sɥhmbɥ Ojɔ. Nɛ him ba ɛh ra Cristo asta gue'bɥ din 'yo a n'da ran 'yohɥ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui, ngue m'bejua da t'ɛrpɥ ja ran ɯnbi mazai. ⁴ Nɛ nu'a ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui da zäi gätho yɥ 'yɛc'yɛi gue i thändɛ Ojɔ, nɛ da zɥ ɥ mi'da i thändɛ hɔnt'a

go 'be'a i thānde, nguetho in nde a dí mba nthānde zēhe. Ne da yǝrpǝ ja n'da ra nijǝ ne da hyupǝ, tengu'bu gue'a Ojǝ a. ⁵ Ha hin guím bǝmhbu guehna dá xi ahǝ nu'bu máam 'bǝhmbu bu. ⁶ Pǝ nuya guí pǝhmbu 'be'a i sǝmmi ngue ba ǝhe, nguetho hinga na sǝn ra pa da man Ojǝ gue ba ǝhe. ⁷ Pǝ nuya ǝmmǝ xǝn ngu dim pǝpǝ yǝ mbǝi yǝ jǝ'i a rá ts'edi ra zǝthu, ngue hin di nǝqui. Pǝ i pa nts'ǝmbi thoho rá ts'edi asta gue'bu go bi zǝn ra pa ngue Ojǝ di 'uec'a to'o i sǝmmi. ⁸ Ne gǝtho da nu ran 'yohǝ ngue ra ngǝrpa 'yǝt'ats'oqui. Pǝ nu'bu bá ǝh mahǝn'a ra Hmu Jesús nuǝxtetho rá ts'edi, da hyo a ran 'yohǝ, ngue da huic thoho. ⁹ Ne nu'bu bá ǝh ran 'yohǝ ngue xǝn ngu rá ts'edi ra zǝthu in 'youi, ne da 'yǝt'e xǝn ngu yǝ hmǝpya, ne yǝn t'ǝt'e nuǝxte ngue dí hyǎt' yǝ jǝ'i. ¹⁰ Ne gǝtho 'be'a mánthǝte da 'yǝt'e, ngue da hyǎt' yǝ jǝ'i i 'yo rá 'yu ram 'bǝdi, gue'ǝ him mín nde da 'yǝc'yǝi a majuǝni guepǝ mí sǝ xtím pǝhǝ. ¹¹ Ne nu'ǝ gǝtho him bi nde da 'yǝc'yǝi a majuǝni Ojǝ, di japi da 'yǝc'yǝi yǝ fǝhni ne da dǝn'na ran 'yohǝ ngue ra ngǝrpa 'yǝt'ats'oqui. ¹² Janangue'a gǝtho ǝ him bi 'yǝc'yǝi a majuǝni pǝ man'da di ho ran ts'o, 'darbu da nu rán ts'ǝmbi Ojǝ ǝ.

Nthahni dim pǝhǝ

¹³ Pǝ nzǝi ga xihmbe jamadi Ojǝ nange ahǝ 'be'a gǝtho bi 'yǝt'ahǝ ma zǝ cu ahǝ, ngue di huǝc'ahǝ ra Hmu. Nguetho Ojǝ bi huahn'nahǝ rá mbǝdi thoho ngue di pǝ ahǝ. Ne nange gǝ 'yǝc'yǝihǝ a majuǝni, nu'a rá 'bǝfi rá Hogandǝhi Ojǝ í bo ni mbǝihǝ. ¹⁴ Ne bi huahn'nahǝ Ojǝ ngue gǝ 'yǝc'yǝihǝ 'bu má xi ahe rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne bi zǝn'nahǝ Ojǝ gui comhbǝ rá nuǝxte ma Hmuǝ ra Jesucristo. ¹⁵ Nuya ma zǝ cu ahǝ dami thoctahǝ ní t'ǝc'yǝihǝ, ne 'yo gadí uǝns'hǝ 'be'a guím bǝmhbu, ne 'yo gadí

pumbǝnihǝ 'be'a dá xǝn'nahǝ nu'bu 'darbu máam 'bǝhmbu, ne'a 'be'a dá xi ahǝ nu'bu má o't'ahǝ ǝ yǝ sǝcuǝ. ¹⁶ Nuya gue ma Hmuǝ ra Jesucristo, guesǝ a, ne Ojǝ ma Tahǝ, da hyut'a ní mbǝihǝ mazǝi nange rán hose Ojǝ. Nu'a Ojǝ di huǝc'ahǝ, ne nange rá mate bi jajǝ ga tǝhmbu 'be'a di 'dajǝ. ¹⁷ Ne nu'a Ojǝ da hyu ní mbǝihǝ, ne di zǝt'a ní mbǝihǝ ngue gui mamhbǝ ne gui 'yǝthǝ 'be'a gǝtho xǝn ho.

3

Gui 'yǝfǝ Ojǝ nanguécǝhe, ǝn'a ra Pablo

¹ Hǝnt'a dí xi ahǝ ya ma zǝ cu ahǝ, dami 'yǝfǝ rá ts'edi Ojǝ nanguécǝhe n'dahma din ja rá ts'edi rǝm hman ra Hmu, ne da bǝmanho hǝnbu go hapǝ ga 'yomhbe. Ne gǝtho to'o da 'yǝde da hyǝni nange ran johya, tengutho bin ja bu guí 'bǝhmbu. ² Ne gui 'yǝfǝ rá ts'edi Ojǝ ngue da yǝnje bu 'bǝh yǝ ts'om'bǝi jǝ'i, nguetho hinga gǝtho in nde da hyǝn rǝm hman Ojǝ. ³ Nguetho nu'a ra Hmu njǝm'bu da hyǝgahǝ pǝ nzǝi da mbǝjǝ, ne i ja rá ts'edi ngue hin di japi di ǝn'nahǝ ra dǝmants'o. ⁴ Ne nu'a ra Hmu di jaje di pǝhmbǝ ngue gadí thoctahǝ guí ǝthǝ 'be'a gǝtho dí xi ahe. ⁵ Ne nu'a ra Hmu dí ja ahǝ man'da man'da gui pǝhmbu rán huǝcate Ojǝ, ne di ja ahǝ gui hyǎthǝ 'be'a gǝtho guí thohmbu tengutho bi 'yǝt'a ra Cristo.

Jatho gui 'yǝt'ni 'bǝfi zǝhehǝ

⁶ Ma zǝ cu ahǝ dí xi ahǝ nange rá thuhu ma Hmuǝ ra Jesucristo, dami 'uehmbu ts'ǝ bu 'bǝ ǝ ní cuhǝ i dǝnhyǝi, ngue hingui nde dim pǝfi, gue'ǝ hingui ten'na 'be'a dá xǝn'nahe. ⁷ Ne nu'ahǝ guí pǝhmbu 'be'a gdám 'bǝhmbu, tengu dá ut'ahǝ 'bu máam 'bǝcǝhe bu, ngue hin dǝm 'bǝndǝnhyǝi thohogǝhe. ⁸ Ne xǝngui ts'ǝ gǝ 'daje 'be'a dá homhbe. Pǝ dǝm pǝhmbǝ ra pa ne ra xui n'dahma bin ja 'be'a

dá homhbe, ne xíngui ts'ɥ dá pa ahe. ⁹ Madague mí sǎ xcá ähmbe ngue xquí zeje. Pɛ dá ndehe ga ut'ahe ra hmɛpya gui 'yøthɥ. ¹⁰ Ne nu'bɥ mǎm 'bɥhmɥ bɥ, dá xi ahɥ, ngue'bɥ 'bɥ a n'da hingui nde dim pɛfi, hin din sihmɛ 'bɥ, pɛ da zǎ ra thuhu 'bɥ. ¹¹ Nguetho dí øhmbe gue 'bɥ i 'da ahɥ hingui nde dim pɛfi, pɛ di hødǎhyɛi thohe ne ndetho din thɪnt pɥ hin yǎ 'bɛfi. ¹² Nuya nangue rá ts'ɛdi ma Hmuhɥ ra Jesucristo, dí xi ɥ to'o hingui nde dim pɛfi, ngue da hyǎnya zɛhɛ rá 'bɛfi da 'yøt'e, ne da hyonɛ 'bɛ'a dǎm 'bɥi. ¹³ Pɛ nu'ahɥ ma zɥ cu ahɥ, o gadín xømbɥihɥ gui 'yøthɥ ran ho. ¹⁴ Nu'bɥ 'bɥ a n'da ahɥ hingui nde da 'yøt'a 'bɛ'a dí xi ahɥ, dami hyɛthɥ 'bɥ, janangue'a da mbɛ'ts' yǎ sǎ. ¹⁵ Pɛ o gadín sɥhmɥ, pɛ gui unhdɥ ran zofo tengu'bɥ ni cuhɥ.

Ran zɛgui ran zofo

¹⁶ Ne guesɛ ra Hmu, hønt'a sǎ da hyut'a ni mbɥihɥ, hønt'a go 'bɛ'a guí thohmɥ gǎtho yɥ pa. Ne nu'a ra Hmu gam 'bɥhmɥ gǎtho ahɥ. ¹⁷ Nugǎ dra Pablo dí o't'ǎ na ran zɛngua i ja ua ya nangue ma 'yɛɛgǎ. Tengu'bɥ ma firmagǎ na, ngue gǎtho ya ma søcuǎ. ¹⁸ Nuya nu'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo dí jǎp'ahɥ, gǎtho ahɥ. Ne hønt'a dí xi ahɥ a ya.

1 TIMOTEO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo nangué rán t'ɛdi Ojā ma yānteha, nɛ ra Jesucristo, guese'a ran ho dí tɔmhba a. ² Dí pɛnh'na n'da ra sɔcuɔ gra Timoteo, tengu'ba majuaɲi ma ts'unt'ɛ i, ngue ya dá xān'na ma t'ɛc'yɛih. Nɛ dí āp Ojā ma Tahɛ di 'da'a rá mate nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɛi a ra Cristo Jesús ma Hmuh.

Da mba ma hɛcpi ɛ n'dan'yo in xānbate

³ Nɛ tengu dá xi'a 'bɛ má mba bɛ Macedonia, nɛ nguho dí xi'a ya, dami copɛ Éfeso, nɛ gui hɛcpa ɛ 'da bí 'bɛpɛ, ngue hinga n'dan'yo da ma 'bɛ in xānbate. ⁴ Nɛ dami xifi hin din xāh mi'da yɛ cuento gue 'bɛ'a sā ɛmbi bi 'yɔt'ɛ ndu ma bombɔtahɛ maya'ba nɛ'ba ɛmmɛ ma 'bɛ'a yá thuhu ɛ, ngue man'da di xant'ɛ yám hma. Nguetho nu'ɛ yám hma tengu ɛ, sāti thoho ran 'yomfɛni di un'na n'da, pɛ hin di 'yomfɛniba n'da da 'yɛc'yɛi Ojā. ⁵ Pɛ nu'a ma 'bɛfihɛ dyɛ xānbatehɛ, ga xānba yɛ ja'i dan huɛjɛ. Nɛ gue'a ran huɛcate di nɛqui bɛ ma mbɛihɛ 'bɛ m'be't'e a, nɛ'ba zai dí ɔthɛ a di bɛngahɛ Ojā, nɛ'ba hɔnt'a Ojā dí m bɛmhba a. ⁶ Pɛ nu'ɛ 'da hinga guehya yám hma dín huɛca n'da i honi, pɛ bi 'uepɛ ja rá 'yu Ojā, janangué i tɛn yám hma sāti thoho. ⁷ Nu'ɛ, ɛmmɛ i honi nde din xānbate nangué yán t'ɛdi Ojā bi man ra Moisés, pɛ hingui pɛdi 'bɛ'a im ma. Sā i mants'editho, pɛ nɛ hingui pɛdi 'bɛ'a nam bɔn'ɛ yám hmanɛ i ma 'bɛ i man yán t'ɛdi. ⁸ Dí pɛhmbɛ gue xɛn ho ɛ yán t'ɛdi bi xi Ojā ra Moisés. Pɛ bi ts'ān yán

t'ɛdi Ojā gue dí mba ma hɛcpi ɛ yɛ dɔdits'oqui. ⁹ Nɛ gue'ɛ yán t'ɛdi dí mba ma hɛcpi ɛ to'o jase yán t'ɛdi zɛhɛ, nɛ'ɛ i festa yán t'ɛdi Ojā, nɛ'ɛ to hingui numansu Ojā, nɛ di ho da 'yɔt' yɛ ts'oqui. Nɛ'ɛ to hingui ɛspa Ojā, nɛ i tɛn ra ximhāi, nɛ i ho yá ta nɛ yá mbe, nɛ yɛ hyodu. Gue'ɛ da sih yán t'ɛdi Ojā ɛ, nɛ hinga gue'ɛ hɔnt' Ojā mbɛni. ¹⁰ Nɛ bi ts'ān yán t'ɛdi Ojā dí mba ma hɛcpi ɛ ɔt' ran 'yomt'ɛni, nɛ'ɛ dín 'yāsābi yá min'yohuhɛ tengu'ba n'da ra xisu, nɛ'ɛ i pɛ yá mija'ihɛ, nɛ'ɛ i man yɛ fehni, nɛ i xih ra fehni yɛ zɛ'mi. Nɛ gātho ɛ n'dan'yo i ɔt'e xinda gue ra hoganxādi, nɛ gue'ɛ da sih yán t'ɛdi Ojā ɛ, nguetho i xijɛ hin ga ɔthɛ yɛ ts'oqui. ¹¹ Pɛ nu'a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí pārcā ma mbɛihɛ Ojā a, nu'a mixte xɛn hotho a. Nɛ gue'a ran ho ma'da'yo bi xicā Ojā gam mangä.

I xi Ojā jamadi ra Pablo, nangué rá mate xɛn ngu

¹² Jamadi dí xih ma Hmuhɛ ra Jesucristo, nguetho bi huangui dram 'bɛhnigä, nɛ i pɛdi ga ja'ts'i, nguetho di 'dac rām fāts'i ga ɔt'a i xiqui. ¹³ Pɛ nugä ɛmmɛ dra nɛxmategä mam'bet'o, nɛ mí sangä a ra Cristo gue'ba go má unba ɛ 'da yá 'yɛc'yɛi. Nɛ xingui ts'ɛ mí pɛcā 'bɛ'a nam bɔn'a mí ɔt'ä, nguetho him mí ɛc'yɛigä ra Cristo. Pɛ Ojā bi 'dac rá mate bi pungui. ¹⁴ Pɛ ɛmmɛ xɛn ngu rá mate ma Hmuhɛ ra Cristo Jesús, bi jaqui dá dāpā ma mbɛi a, nɛ bi jaqui ɛmmɛ dá numanhogä a Ojā nɛ dá huɛc ma mija'ihɛ. ¹⁵ I ja ua n'da ram hma da zā ga pɛhmbɛ majuaɲi, ngue bi zɔcuā ja ra ximhāi a ra Jesucristo di pɔ'ɛ yɛ ts'om'bāi tengugä man'da xɛn ts'o dá ɔt'ä. ¹⁶ Pɛ ɛmmɛ xɛn ngu rá mate bi 'yɔrcā Ojā, nguetho nde gātho da 'yut mi'da yɛ ja'i ɛmmɛ ja rá yembɛi a ra Jesucristo. Nɛ tengu thohogä, nguetho da 'yɔrpa ɛ to'o di dāp yá mbɛi a, nɛ'ɛ dín ja ra te

mazai. ¹⁷ Janangue'a ga εspa ma Ojah̄ gātho yu pa mazai. Nu'a, ra Hmuts'ut'abi mazai a, ne njongui sã da nu, ne njam'bu da guadi. Ne n'datho Oja, njo'o man'da, ne gātho i pādi. Ne hont'a gam bεmhbu a ya. ¹⁸ Ne nuya gra Timoteo, tengu'bu ma ts'unt'u i, i ja ua a dí xi'a ya. Nu'i gra dofui nangue Oja, dami 'yot' ra hogatuhni, tengu thoho bi xi'a u yú pŋngahya Oja. Janangue'a dami hyadumbui gui 'yεc'yεi rá hogamhma Oja, ne gui 'yot'a 'be'a i xi'a 'bu in zop'a ni mbui. ¹⁹ Ne hin gui 'yot'e tengu mi ot'u 'da 'bu mí zop yá mbui Oja, pε bi mbesta'a 'be'a bi sifi, bi ts'onε yú mbui baya. ²⁰ Tengu mí ot'a ra Himeneo ne ra Alejandro. Pε dá juanba u, ne dá xifi bi mba ma dá bu 'buh ra zithu, di unbi, da badi hin da zan Oja.

2

Da mba nt'api rá m fāts'i Oja nangue gātho yu jǎ'i

¹ Ne i ja ua n'da ram hma ga xi'i, gra Timoteo, ngue mahyoni gui 'yorp̄ ja ram peti. Ngue nu'bu gui yah̄ Oja, gui xihmbu nangue gātho yu jǎ'i, gui 'yāfu rá mate nangue'u, ne gui xihmbu jamadi Oja nangue'a 'be'a bi 'yorp̄a n'da ngu n'da u yu jǎ'i. ² Ne'u yu ts'ut'abi ne gātho to'o ja yú ts'edi, dami 'yāfu rá m fāts'i Oja nangue'u, ngue hin din ja yu sui ne xing ra dumbui, ne hin te gam bεmhbu, ne da zǎ bu ga othu xun ho 'be'a bi man Oja baya. ³ Ne xun ho 'bu ga othu a, nguetho gue'a numanho Oja mam pŋrpatehu a. ⁴ Nguetho in nde Oja da yani gātho yu jǎ'i nangue rá ts'edi ra zithu ne di 'yomfɛnibi nangue'a majuañi. ⁵ Ne n'datho Oja i 'bui. Ne n'datho a i 'bā'inde ne din hocpate bu bí 'bu Oja, nu'a ra Jesucristo ngue bin jǎ'i a. ⁶ Nguetho bin dāse ngue gātho bi gurca ma ts'oquihu. Ne guehna ram hma bi xij̄ Oja 'bu mi zŋn ra pa bi ma. ⁷ Ne guehna ram hma í

thangā gam mangā na, ne guehna bí 'bencā na, ne majuañi hin dí fεhnigā, ngue ma 'befigā ga xānba u hing yu judio, ga japi dí dāp yú mbui Oja, da yani, ne da 'yεc'yεi a majuañi. ⁸ Ne man'da dí xi'i, hŋnba go hapu dim peti yu 'yεc'yεi, xtán hotho yú 'yε u yun 'yohu di 'uǎ'ts' 'bu din yah̄ Oja, ngue nte má cue da bεni, ne xing ran uc̄pate. ⁹ Ne dí xi'i 'be'a gui xih yu xisu, ngue hin din hoc zεhe nangue ran 'yεts'i, uague di hoc yá ya, uague ra oro o yu thebe o 'be'a xam hmadi da japi. Pε din hoc zεhe nangue yú he rán sāui n'da ra hogambui ne ra hogan'yomfɛni. ¹⁰ Ne da badi da 'yot' ra hogambui, ne gue'a ran hoqui rán sāui n'da ra xisu i numansu Oja. ¹¹ Ne nub̄ ja nim petihu, da ndese yu xisu da sǎnbi, ne hin go din xānbate, ne gātho da 'yode. ¹² Ne dí xi'i hin dim 'bet'o yu xisu ngue da xānba yun 'yohu, pε din hεtho. ¹³ Nguetho m'bet'o bi 'yot' Oja a ra Adán, ne m'bejua a ra Eva, janangue'a hingui sǎ dim 'bet'o n'da ra xisu. ¹⁴ Nguetho nu ra xisu bi numanho 'bu mí xih ra zithu da 'yot' ra ts'oqui, pε nu ra Adán him mín nde xtá 'yot'e. ¹⁵ Janangue'a din unba 'bu xam 'buh yú t'uhni u yu xisu, pε da mbāx Oja u 'bu thocpa thoho i εc'yεi, ne'bu din ja yun huεcate, ne'bu din 'yomfɛni xun ho, n'dat'a Oja da bεni.

3

Nda'u yun 'yohu din ngurpi

¹ Majuañi a ram hma, nu'bu in nde din ngurpi n'da, in nde n'da ra 'befi xun ho. ² Pε jatho din hocjǎ'i n'da ra ngurpi, ne nte da th̄nba n'da rá ts'oqui. Ne hont'a n'da rá xisu da zi, ne da badi da zamzεhe rá mbui ne din 'yomfɛni xun ho, ne di jamansu 'be'a i ot'e, ne di ho di un ran ts'āya bu ja rá ngu, ne da badi din xānbate nangue rá mhan Oja. ³ Ne njam'bu dim mihni, xín

din ndesui, ne hin da 'yøman'u a i sifi, ne xín din hecpate pe din hocpate, ne hin da nde xun ngu ra mbeti. ⁴ Ne da badi dim 'bet'o bu ja rá nguse, ne nu yá t'ahni da 'yøt'e 'be'a i xifi, nguetho numansu yá ta. ⁵ Nguetho nu'bu hingui padi dim 'bet'o bu ja rá nguse n'da ran 'yohu, hin da badi di jamansu yu 'yəc'yei 'bu. ⁶ Ne hin din ngurpi n'da ra 'da'yo 'yəc'yei, ts'urpu thoho din 'yets'i tengutho ra zithu, ne da dex'a Oja a. ⁷ Ne nu yu ngurpi da 'yøt'e ngue da hnumansu, nepu 'bu u hing yu 'yəc'yei da 'yøt'e 'be'a di hnumansu, janangue'a njon di c'aman'u, ne hin da dap ra zithu buya.

Ndana ní ja'í dim fäxte

⁸ Ximangut'u yám fäts'ihu yu ngurpi, ngutho guexta'a jatho din hocja'i, ne 'da'angu da ma, ne hin dim mihni, xín din siyate nangue ra mbeti. ⁹ Ne da badi xun ho 'be'a gätho rán theui a ram hma ne din zam bu, ne zai øt'a xi Oja 'bu in zop yá mbui. ¹⁰ Ne nde'bu 'be da hnu 'bu tenni xun ho, ne nubuya nu'bu hin te da thini, da zä da 'yøt' ra 'befi dim fäxte buya. ¹¹ Ximangutho 'bu dim fäxte n'da ra xisu, i jatho da hnumansu, pe hin din c'ate, ne xín dim mihni, pe din 'yomfëni xun ho, ne di ja'ts'i 'be'a gä øt'e. ¹² Ne nu n'da ran 'yohu 'bu im fäxte, n'datho rá xisu da zi, ne da badi dim 'bet'o bu ja rá ngu, ne da 'yøt'u yá t'ahni 'be'a da xifi. ¹³ Nguetho nu'bu i øt'e xun ho rá 'befi n'da ram fäts'i, da hnumanho buya, ne man'da da hyut' ran zambu nangue rá 'befi ra Cristo.

Mixte xun ho a ram hma di əc'yëihu

¹⁴ Guehna dí ot'a na ya, gra Timoteo, madague'bu dími bëni ga mba bu n'dihi. ¹⁵ Pe xi'bu him 'bex da zä ga mba bu, pe ya dá xi'i 'be'a xun ho gui 'yøt'e nangue a rá ngu Oja. Ngue nu yu 'yəc'yëi xa hyømba

rá ngu Oja nangue yá mbui, ngue 'dat'a Oja i 'bui. Ne tengu'bu rá nguju Oja guepu na fadi xun ho rám hma Oja, ne dín yámhbu a. ¹⁶ Ne gue'a ran ho ma'da'yo dí ténhdu mixte xun ho a, ngue bin 'yuse ra Cristo ua ja ra hai 'bu mín ja'i a, pe bin 'youi rá Hogandahi Oja guepu i fadi hin'yü rá ts'oqui a, ne bi nu u yám 'behni Oja mahëts'i. Ne bi hmangua dí 'bühmbu hønbu go hapu 'buh yu ja'i gue 'dahma'dan'yo bu na ya. Ne bi t'əc'yëi ua ja ra ximhai, bi ts'ix mahëts'i bu bí ja rá ts'edi Oja mixte buya.

4

Mi pq Oja da 'ue'u 'da

¹ Nu rá Hogandahi Oja m'bet'o di bëngä ngue da 'uepu ja rá 'yu Oja u 'da. Ngue da 'yømanho u yá nde u yu hyäte xänbate bin xädi nangue yám hman yu zithu. ² Nu yu hyäte hingui sä bu da zop yá mbui Oja, nguetho bi ts'on yá mbui nangue yu fëhni zai im ma. ³ Ngue sä di hecpa yu ja'i, i xifi hin din thäti, xín da zi 'da yün ts'ihme, sä ɛn'u. Pe bi zangahu Oja ga hámhbu hönt'a go 'be'a män ts'ihme 'bu dí xihmbu jamadi Oja, gue nuju dyu 'yəc'yëihu, ne dí pahmbu nda'a majuañi. ⁴ Nguetho gätho xun ho 'be'a bi 'yøt' Oja, ne hin'yü 'be'a ga emhbu, pe ga hámhbu ne ga emfu jamadi Oja buya. ⁵ Nguetho majapi ngue'a dí äfu rán japi Oja, ne nu rám hman Oja i embi xun ho a.

Rá hogambëfi ra Jesucristo a ra Timoteo

⁶ Nu'i gra Timoteo, xun ho 'bu guim bënba yu cu na ram hma i ja ua, janangue'a gam pëfi xun ho nangue ra Jesucristo. Nguetho bi ha'a ra ts'edi ni mbui a ra hogamhma dí əc'yëihu, ngue ra hoganxädi gui tenni. ⁷ Ne o gui arpa ra güenda yám hmanse yu

ja'i sãti thoho ne xan ts'o. Pe dami hyadumbui nangue rá 'befi Oja. ⁸ Ne tengu 'bu zai dadin cunh ma ja'ihã, ne da hyã ra ts'edi, ne ngutho ga øthũ nangue ma mbuihã, da hyã ra ts'edi 'bu zai ga humbahã nangue rá 'befi Oja. Ne emme xan ngu di muui 'bu ga humbahã, nguetho i ørcahã ran ho yu pa i jabũ ya, ne gãtho yu pa mazai. ⁹ Ne majuani na ram hman na, janangue'a nde'bu gãtho ga øthũ xan ho. ¹⁰ Janangue'a dí hãthũ yun unbi ne dí humbi dadim pehmbũ, guepu go da zã ga xihmbũ xan ho rãm hma Oja yu ja'i. Ne da zã ga dãp yá mbui Oja buya, ne dim pøhø. Nguetho n'dat' Oja dí tømhbũ i 'bui, nu'a in nde da yãn'ũ gãtho yu ja'i i 'bui, ne da yãn'ũ to'o da 'yẽc'yẽi a. ¹¹ Nuya yun xãdi i ja ua, thocpa thoho gui hyadumbui emme gui bẽnbi ne gui xãnbi gãtho yu cu bi 'bupũ. ¹² O to guídí japi da 'yu'ts'i'i ngue gra ts'ant'ũ thoho. Pe gui 'yut'ũ yu cu nangue yun t'øt'e bi xijũ Oja gue gui 'yøzehe xan ho, gui jamansu 'be'a gui ma, o 'be'a gui 'yørpũ. Janangue'a gui 'yuti din huẽqui n'da ngu n'da, ne di ja'ts'i, ne da zamzehe yá mbui. ¹³ Pe gãtho 'bu hin ná søngã bu, pe gui jamansu ni 'befi 'bu guí man rãm hman Oja, ne'bu gadí un ran zofo yu ja'i, ne'bu guí xãnbi 'be'a nam bøn'a n'daxequi gui xifi. ¹⁴ Damim pefi xan ho nangue a rá ts'edi Oja bi 'da'i, tengu bi xi'a ẽ 'da yá pøngahyã Oja. Ngue bi bẽn'na ni mbui Oja 'bu mí 'yãp rá mfãts'i nangue'e, ne bi gãx yá 'ye bu ja ni yã. ¹⁵ Thocpa thoho gui 'yøt'a dí xi'i, ne hont'a gui hyadumbui gui 'yøt'a, ne nubaya da nu i gãtho yu ja'i ngue bin te xan ho ni mbui nangue rá 'befi Oja guí øt'e. ¹⁶ Ne thocpa thoho gui hyadumbui gam fãse nangue ni mbui, ne gui jamansu 'be'a gãtho gui xi ẽ 'bupũ nangue rãm hman Oja. Ne nu'bu ngubũ gui 'yøt'e, ne di jap'a Oja, ne'ũ gã mi'da yu ja'i guí xãnbi.

5

Gafãx ma cuhũ

¹ O guí sũ'a n'da ra dacyei, pe dami zofo xan ho, tengutho 'bu ni ta. Ne nu'ũ yu ts'ant'ũ gui 'yøt'e tengutho 'bu nin 'yohũhũ. ² Ne nu yu zi bømbe gui 'yøt'e tengutho 'bu ni mbe, ne nu yu hmute, gui 'yøt'e tengutho 'bu nin ju, ne hin guim bẽn'a n'da ra 'yãã nangue'ũ. ³ Ne nubũ ja yam peti gui jamansuhũ n'da ra bømbe 'bu xan du rá ndø, ngue'bu njo'o to'o di jamansu. ⁴ Pe nu'bu n'da ra bømbe xan du rá ndø, ne 'bũh yá t'ũhni, o gue yá 'beto, da badi rán t'edi Oja a di jamansu yá mbe, tengutho bi 'yørpa 'bu mín t'ũhni. Ne gue'a in nde Oja. ⁵ Ne nu'bu n'da ra zi bømbe i nyãui Oja gã ra pa ne ra xui, ne hont'a Oja im bẽn, ne nu'bu njo'o to'o di jamansu, pe gui fãxhũ a buya. ⁶ Pe nu mi'da yu xisu, xan du yá ndø, ngue hinguim bẽn Oja, ne i honi da 'yøzehe yá pãhã zehe. Madague'bu i 'bui, pe tengu'bu xan du bu nam bẽn Oja. Hinga gue'ũ da mba ma jamansu bu ja ram peti ẽ. ⁷ Ne nuya yam hma i ja ua, gui xãnba ẽ yu cu, janangue'a njon da 'yẽna hinguí ho øt'ũ. ⁸ Ne nu'bu n'da hin di unni 'be'a di 'be a rá ta o gue rá mbe, o gãtho mi'da yá mẽn, man'da xan ts'o rá mbui 'bu, xinda gue'bu hin xtã 'yẽc'yẽi, ne bi gøn'a ra Cristo. ⁹ Nuya ga xi'i nda'ũ ní hyoya bømbe gui hyuspa yá thuhu dim pepũ ja ram peti. Hont'ũ pe'ts'a hyãte njeya ne emme bim 'bũmanhoui yá ndø. ¹⁰ Ne i hnumanho nangue yu hoga'befi i øt'e, ne bi jamansu xan ho yá t'ũhni, ne zai di sãyaba yu ja'i bu ja yá ngu, ne him bin 'yẽzehe pe bin 'yẽhe nangue yá mi'yẽc'yẽihũ, ne bi hyurpa yá mbui to'o mi tu yá mbui, ne bin øhya bi 'yøt' mi'da yu hogant'øt'e. Ne guehya yu hyoya bømbe gui hyuspa yá thuhu ya. ¹¹⁻¹² Pe nu mi'da yu xisu xan du yá ndø, nu'bu hinguí ngu yu

jeya pɛ'ts'i, hin gui hyuspa yú thuhu gue gui 'yɛmfɛ dim pɛpɛ. Nguetho ts'ɛrpɛ thoho da bɛni din thɛti, nɛ nu'bɛ din thɛti mahɔn'a hin da 'yɔt'a ra 'bɛfi mí ma xtá 'yɔt'e. Nɛ ra ts'oqui a nguetho him bi ja'ts'a bi ma. ¹³ Nɛ nu'ɛ, ts'ɛrpɛ thoho din dɛnhyɛi yú mbɛi 'bɛ njo'o yú ndɔ, nɛ da hyɛ'da thoho yɛ ngu, nɛ hɔn nan c'ɛte di ja, im man'a hingui ho, nɛ sá din thɛnt'i i ɔt'e nɛ hin rá 'bɛfi bɛ. ¹⁴ Janangue'a man'da xɛn ho 'bɛ din thɛti mahɔn'a, dim 'bɛh yú t'ɛhni, nɛ dim pɛpɛ ja yú ngusɛ. Nɛ nu'bɛ din jabɛ da 'yɔt'e, hin di c'aman'ɛjɛ man sɛihɛ 'bɛ. ¹⁵ Nguetho i 'bɛ i 'da yɛ xisu xɛn du yú ndɔ, nɛ ya xɛ mbengui nɛ i tɛn ra zɛthu. ¹⁶ Nɛ dí xi'i mahɔn'a, nu'bɛ 'bɛ a n'da ra cu ngue bi du rá ndɔ a rá mbe, jatho da mbɛpi, o gue rá nana bi du rá ndɔ, o gue rá mɛni, i jatho di jamansu, nɛ hinga gue'a ra mbɛti pa ma peti bɛ ja ra nijá dí mba ma jamansu ɛ. Janangue'a dí gua'a ra mbɛti bɛ ja ra nijá ngue hɔnt'ɛ njo'o to'o di jamansu da mba m'ɛpi bɛ. ¹⁷ Nu yɛ ngɛrpi bɛ ja ram peti, nu'ɛ to di ja'ts'i xɛn ho yú 'bɛfi, da t'ɛspa ɛ, nɛ da mba m'báts'i 'bɛ'a di 'bɛdi. Nɛ nu'ɛ to i humbi din xɛnbate nangué rám hman Ojɛ, man'da jats'ɛditho da t'ɛspi. ¹⁸ Nguetho nt'o'ti: “Nu yɛ uɛfanindɛni 'bɛ i uɛhi hingan thu't'i yú nde, pɛ da zá da za yɛ paxi i ja bɛ.” Nɛ man'da ram hma i ja: “Nu'a to dim pɛfi ja rán t'ɛdi din ju't'i,” i ɛna. ¹⁹ Nɛ hin gui 'yɛrpa ra güenda 'bɛ da mba ma yapi n'da ra ngɛrpi t'ɛmbi bi 'yɔt' ra ts'oqui, hinda hɔnt'ɛ di yoho hyu ɛ di yapi gui 'yɔh pɛya. ²⁰ Nɛ nu'bɛ majuaɛni bi 'yɔt' ra ts'oqui, da mba ma hɛcpi bɛ dim peti ɛ mi'da, n'dahma gátho din su. ²¹ Nɛ madague'bɛ gadín amigoui o hin'na, pɛ da'angu gui 'yɔrpe. Nɛ gue'a i jats'ɛdi dí xi'i gui 'yɔt'a, nguetho in nu a Ojɛ, Ojɛ da bɛdi 'bɛ guí ja'ts'i, nɛ'a ra

Hmu, ra Jesucristo, in nu i, nɛ yú hogam 'bɛhni Ojɛ mahɛts'i in nu i. ²² Him 'bɛx gui un ra 'bɛfi n'da ran 'yohɛ, 'bɛ gui pɛhmbɛ 'bɛ'a rá mbɛi. Nguetho nu'bɛ n'da gá un ra 'bɛfi, nɛ da 'yɔt' ra ts'oqui, guí conhui rá ts'oqui a bɛya. Janangue'a gan 'yomfɛni xɛn ho, nɛ nte gan dupate bɛya. ²³ Nuya dí xi'i gra Timoteo, nangué ni mbɛi xɛn ɛ, nɛ jant'a pɛnts' thoho, dami si zits'ɛtho ra vino, nɛ hinga hɔnt'a ra dehe gui si. ²⁴ Guim bɛmhɛbɛ ndana ɛ yɛn 'yohɛ da sih ra 'bɛfi bɛ ja ram peti, 'bɛ i 'da ngue mfɛdi i ja yú ts'oqui, nɛ 'bɛh mi'da ngue hinga mfɛdi i ja yú ts'oqui jague'bɛ da zɔn ra pa da thɛnba yú ts'oqui. ²⁵ Nɛ nguetho nangué ran hocjɛ'i i ɔt'a n'da, mfɛdi nangué yɛ ja'ti. Nɛ nu'bɛ him 'bɛxque mfɛdi, pɛ m'bɛjua da fɛdi, nguetho hingui sá da 'yagui.

6

¹ Nu'ɛ yɛ 'yɛhɛ bí 'bɛrɛ, da numansu ɛ yú hmu to i ɔrpa yú 'bɛfi. Nɛ nu'bɛ din jabɛ da 'yɔt'e, njon di c'aman'ɛ nangué Ojɛ nɛ njon di c'aman'ɛ rán xádi Ojɛ. ² Nɛ nu'bɛ yɛ 'yɛc'yei ɛ yú hmu yɛ 'yɛhɛ, pɛ guexta'a da numansu ɛ yú hmu nɛ hin da zani ngue'bɛ mbɛni din cuhɛ ɛ. Pɛ man'da da bɛni da mbɛpi xɛn ho, nguetho rá mi'yɛc'yeiui da mbɛpi, nɛ di huɛc'a rá hmu. Dami xɛnba na ram hma, nɛ thocpa thoho gui bɛnba ɛ.

Xɛn ngu dí tqhmbɛ nangué rá 'bɛfi Ojɛ nguetho i hurca ma mbɛihɛ

³ Pɛ i 'bɛ'i 'da yɛ xɛnbate n'dan'yo ram hma in xɛnbate, nɛ hin din theui a rám hma ma Hmuhɛ ra Jesucristo ngue majuaɛni di zɛrca ma mbɛihɛ, nɛ hin din theui a ram hma ga dɛp ma mbɛihɛ Ojɛ. ⁴ Pɛ nu'ɛ, bi ɛ't' yú mbɛi nangué ran 'yɛts'i, nɛ nte i pɛdi. Nɛ ɛmmɛ honi dí dunba yɛm hma guepɛ i fɛpɛ ran ts'ɛya, ran heque, ran ts'ante, ran t'ɛ't'ate, 'bɛ'a gátho im bɛn rá

mbui. ⁵ Ne nu'u thocpa tho din sui n'da ngu n'da u, gue'u bin ts'on yán 'yomfëni, ne hingui sã da badi ndana a majuani. Ne im beni xan ngu ra mbeti da dâha nangué rá 'befi Oja. Pe o gui øhmbu a i man u. ⁶ Pe majuani xan ngu dí tãhmbu nangué rá 'befi Oja, i hurca ma mbuihu, ne dí 'bũmanhohu nangué Oja. ⁷ Nguetho nte bá hãhu 'bu mám 'bũhmbu ua ja ra ximhãi, ne nte da zã ga hãxhu 'bu bi zøn ra pa ga tuhu. ⁸ Pe hin da du ma mbuihu 'bu zí ts'utho dí pes'hu yán ts'ihme ne yu he. ⁹ Pe nu'u to'o in nde dim membeti, hingan ts'ãrpũ thoho da thãt'i da 'yot'a ra ts'oqui. Ne tengu'bu da mba nthu'ti rá mbui, ne man'da man'da nín xãdi 'be'a gãtho da bẽn rá mbui. Pe ndetho din unbazhe, ne din tonto rá mbui 'be'a gãtho honi, ne gue'u yán t'ot'e ní zo bu ja ram 'bedi. ¹⁰ Nguetho nu'bu 'bu a n'da emme in nde ra mbeti, gue'a ní mbudi gãtho yu ts'oqui bu rá mbui a. Ne nu'a ní ho ra mbeti u 'da, bi 'uepu rá 'yu Oja, ne di unba zehẽ rá mbui nangué ra dumbui.

I øt' ra hogatuhni nangué Oja a ra Timoteo

¹¹ Pe nu'i gra Timoteo, rá mbefi'i Oja, dami 'uegue nangué yán ts'o i mangua. Pe gui hyumbi gui ten'na ran ho, ne hont'a Oja guim beni da mbãx'i'i, ne gui huẽc ni mija'ihu, ne hin gan xombui, ne din ja ni yembui. ¹² Xan ngu yu ja'i bi 'yø 'bu gmím ma xan ho ni t'ẽc'yẽi. Ne ngutho ya gui hyut'anzambui gui tãha, tengu'bu n'da ra dofui i hãt yán unbi ngue da dah ran sui. Janangué'a da zã guim bent'i xan ho a ra te ma'da'yo, gue'a í zon'na a. ¹³ Ne guim beni Oja in nu i, nu'a di un yá te 'be'a gãtho i 'bui. Janangué'a gui hyut'anzambui ne hin gui su nin dãte. Ne in nu'a ra Jesucristo ngue bi ma xan ho a majuani 'bu mí mba ma dãpi ra Poncio Pilato. ¹⁴ Janangué'a dí xi'i, jats'editho gui ja'ts'i gãtho ra 'befi

bin 'da'i, nte gui ts'oni, ne njon da man ran ts'o nangué'a buya. Ne gue'a gui 'yot'a ya, gue'bu go bi zøn ra pa di nequi ma Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁵ Nguetho nu'bu bi zøn ra pa nts'ãnni, Oja ba penhua ra Cristo mahøn'a. Ne nu Oja mixte xan hotho, ne emme di johya, ne i 'dase ngue di manda. Ne nu'a Oja ra ts'ut'abi xinda gue gãtho mi'da yu ts'ut'abi 'bui, ne nu'a ja rá ts'edi xinda gue gãtho mi'da ja yá ts'edi. ¹⁶ Ne hont'a Oja njãm'bu da du. Ne emme di nec thoho hapu bí 'bui, njon da zã da hyãm bu, ne njongui sã da nu Oja. Nu'a emme i t'ẽspi ne da 'yuh rá ts'edi mazai. Ne hont'a gam bẽmhbu a ya. ¹⁷ Dami xi'u yu membeti 'yẽc'yẽi, ngue'u to i ja yá mbeti ua ja ra ximhãi, dami xifi hin din 'yẽts'i, ne xín da beni di muui yá mbeti, nu'u ts'ãrpũ thoho dim 'bedi. Pe dami xifi hont'a Oja da bẽni, ngue di muui xan ho, ne da badi bí nẽxpũ 'bu Oja gãtho xan ho dí pes'hu, ndeju dan johyahũ. ¹⁸ Pe dami xifi da 'yot' ran ho, ne man'da tengu'bu gue'a ná membeti u buya. Ngue hin din 'yuya pe da gomhbu yu ja'i 'be'a pe'ts'i. ¹⁹ Ne nu'bu din jabu ga øthu, ga pes'hu 'be'a majuani di muui, ne ga nuhu xan ngu rán jãpi Oja 'bu bi zøn ra pa, ne majuani dam 'bũmanhohu gãtho yu pa mazai.

N'da ran zofu ran zẽgui

²⁰ Nu'i gra Timoteo, dami jamansu xan ho ra 'befi nangué rám hma Oja bi 'da'i. Ne dami 'uegue nangué'u yũm hma embi ní dñ ran 'yomfëni n'da, pe hingui ho u. Sãti thoho, ne n'dan'yotho ra 'yu i ut'a n'da. Ne nu'u to'o bi dẽnni, bi 'bẽh rá 'yu Oja. ²¹ Ne nuya Oja di 'da ahũ rá mate. Ne hont'a dí xi'a ya.

2 TIMOTEO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä, Ojä bi zänni ma 'bäi'be a ra Jesucristo, ga xih yu ja'i a bi mam majuañi Ojä, ngue di un ra temazai u to di dāp yu mbui ra Cristo Jesús. ² Dí pen'na ra sɔcuɔ gra Timoteo, dadí huɛc'a'i tengu'bu ma ts'unt'u i. Ne dí äp Ojä ma Tahu di 'da'a rá mate ne rán huɛcate ne da hyut'a ni mbui, ne ra Cristo Jesús ma Hmuha.

Ra Timoteo da ma ran ho ma'da'yo nangué ra Jesucristo

³ Dí ɛmbä jamadi Ojä 'bu dím bɛn'i, ra xui ne ra pa thocpa thoho, nguetho dí paði guí ɛc'yei xun ho tengugä, ngue dá ɔt'a ra 'befi bi 'dacä Ojä, ne ngutho mi ɔt'u mam bombɔtahe 'bu maya'bu. ⁴ Dím bɛn'i gán zom 'bu mán xummi, ne bi däh ni guidä. Ne ɛmmɛ dín nde ga nu i mahøn'a, ne din jagä ran johya xun ho 'bu ga nu i. ⁵ Dím bɛn'i ngue hingui yoho ni mbui. Pɛ guí ɛc'yei xun ho, tengubu na 'yɛc'yei ni ndømbe ra Loida ne'a ni mbe ra Eunice. ⁶ Janangué'a dín nde'e thocpa tho guim bɛni bi 'da'a rá ts'edi Ojä 'bu má cäx ma 'ye bu ni ya, ne dí xi'i gan ɛhya guí 'yɔt' rá 'befi Ojä bi 'da'i. ⁷ Nguetho nu'a rá Hogandahi Ojä bi 'daju hin di jaju dan suhu, pɛ di jaju ga huthu ran zambu, ne dan huɛj n'da ngu n'daju, ne ga sam zɛhe ma mbuihu. ⁸ Janangué'a o guí pɛs' ni sä guí mamp'a rám hmam ma Hmuha, ne o guí su ngue dí ofädigä nangué Ojä. Pɛ ne'i dami hyät'i guí set yun unbi tengu thohogä, nangué rám hman Ojä guí ɔt'e. Ne Ojä da mbäx'i'i. ⁹ Ne bi yanjü Ojä ne bi mberca ma mbuihu, ne nubuya bi xijü ga ɔrpahu rá 'befi. Pɛ hin i yanjü

a rá 'befi Ojä dí ɔthu, pɛ bi yanjü 'bu má hamhbu rá mate. Ne gue'a bi zän zɛhe Ojä 'bu him maní 'yɔt' ra ximhäi, ngue da yanjü ra Jesucristo. ¹⁰ Nuya bi nequi a mán ts'änni, ngue bi nequi ma yantehu ra Jesucristo, nu'a bi dāp rá ts'edi ran dāte, ne bi jaju dán 'yohu rá 'yu ra te mazai. Ne gue'a i xijü rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹¹ Ne gue'a ram hma dá mangä, ne bá 'bengä, ne gue'a ram hma dá xänba u yu ja'i hing yu judío. ¹² Janangué'a dí sägä ran unbi ya. Pɛ hin dí pɛs' ma sä, nguetho dí paçä a to'o dí ɛc'yeigä, dí paði i ja rá ts'edi da mbesca ma tegä ngue dá däpi, ga pømanho 'bu rán zɛgui. ¹³ Ne nangué ran ho ma'da'yo dá xän'ni'i, dami thoqui guí 'yɛc'yei ra Cristo Jesús ne dami 'yɔt' ran huɛcate bi 'da'i. ¹⁴ Ne dami jamansu ran ho ma'da'yo i 'yo ni güenda, nangué rá Hogandahi Ojä i 'bupü mbo ma mbuihu. ¹⁵ Guí paði gätho bi 'ue'u yu cu ngue yu mengu bu Asia, bi 'uegue nanguécä, ne ra Figelo ne ra Hermógenes. ¹⁶ Pɛ nu'u gätho 'bupü rá ngu ra Onesíforo, Ojä dí jap'u. Nguetho nu ra Onesíforo xun ngu yu nidí bi mbäxcagui, ne him bi mbes' rá sä nangué yu cadena i thurcä. ¹⁷ Ne nu'bu mi zøcua Roma a, ɛmmɛ bi hyongui ne bi dñgui. ¹⁸ Nu ra Jesucristo di japi xun ho 'bu rán zɛgui ra pa, nguetho nu'bu mám 'bupü Éfeso, ne ɛmmɛ xun ngu 'be'a gätho bi 'yørpü ngue bi mbäx rá 'befi Ojä bu a. Ne man'da guí paði xinda guecä.

2

Ra hoga dofui nangué ra Jesucristo

¹ Pɛ nu'i tengu'bu ma ts'unt'u i, gra Timoteo, dami hyä ra ts'edi nangué rá mate bi 'da'a ra Jesucristo. ² Nu ram hma gä 'yøde dá mangä, ne xun ngu'u i man'a majuañi. Ne n'dat'a ram hma guí thocpa ra 'befi mi'da yu hocja'i,

gui huan'ndu to'o da zä da xänba
 u mi'da. ³ Dami hyät yän unbi
 tengugä, nguetho gra hogadofui
 nange ra Jesucristo. ⁴ Nu ra
 dofui hingui sä xtän hēti rá mbui,
 ngue xän ngu mi'da 'be'a gätho da
 'yöt'e tengu mi'da yu jä'i thoho,
 janangue'a da zä da 'yöt'a i nu-
 manho rá hmu ngue bi cu't' ran
 dofui. ⁵ Nu'a to'o nde da dah ran
 t'ēni, pē hin da dā 'bu hin da 'yōpa
 yän t'ēdi a ran t'ēni. ⁶ Nu'a to dim
 pēpu ja ra häi da zi a rá mbudi din
 ja, janangue'a da hyumbi da 'yöt' rá
 'bēfi, ngue da bādi rá mbudi i tase rá
 'bēfi nange rá mbui zehē. ⁷ Dami
 pädi 'be'a dí xi'i, Ojä di 'yomfēni'i
 ngue 'be'a gätho gui 'yöt'e. ⁸ Thocpa
 thoho guim bēni i 'bu'a ra Jesu-
 cristo ya, bi dambēni 'bu mi du, ne
 nu'a n'da rám bom'beto ra David.
 Ne gue'a ram hma dí mangä a.
⁹ Janangue'a dí sä ran unbi ya, ne
 dí ofädi, tengu'bu drá ts'om'bäigä.
 Pē nu rám hman Ojä hingui ofädi
 a. ¹⁰ Ne dí hāt'i dí thocä a ra
 'bēfi, madague'bu pa ma unguigä,
 dín ndepe ne'u dim pō u to'o gätho
 nthahni. Ne ga comhbu rá ts'edi
 mixte a ra Cristo, gätho yu pa mazai.
¹¹ Majuani a ram hma, ngue
 Nu'bu dímb bēmhbū tengutho 'bu
 'darbu xcamá tuhū ra Cristo,
 da zä 'darbu dam 'buhmbū
 'bu.
¹² Ne nu'bu dí häthū yän unbi, pē
 'darbu ga comhbu bu ja rá
 ts'edi 'bu.
 Pē nu'bu dí comhbu a ra Cristo, ne'a
 da gōnjū a.
¹³ Nu'bu hin dí ēc'yēihū gue majuani
 a, pē guexta'a majuani a,
 ne gätho da 'yöt'a bi ma da 'yöt'e.

Ojä da numanho ra hogambefi

¹⁴ Dami bēnba u bí 'bupū nanguē-
 hya yam hman ya, nguetho in nu
 Ojä u. Gui xifi hin din junt'i nanguē
 yam hma. Nguetho sāti tho 'bu
 din junt'i, ndetho di u't'u to'o i øde.
¹⁵ Ne gan ēhya gan xādi nguetho
 gra hogambefi nange a ram hma

majuani. Damin 'yomfēni gui hyoni
 'be'a nam bōni n'da ngu n'da ram
 hma, ne gui pädi 'be'a pē u n'da ngu
 n'da yam hma, ne gui pēpi xän ho.
 Janangue'a da numanho Ojä a guí
 øt'e, ne hin gui pēs' ni sä. ¹⁶ Ne gui
 'uegue nanguē yam hma sāti thoho,
 nguetho nu'u hingui ho u, ne di
 japi ēmmē din ts'om'bāi n'da. ¹⁷ Ne
 nu'u yam hma, tengu'bu ra sāsi din
 ndoqui, ne da 'ya rá jä'i n'da. Ngue
 tengu yam hma i man'a ra Hime-
 neo ne ra Fileto. ¹⁸ Nu'u bi 'uegue
 nanguē ram hma majuani, ne sä
 ēn'u ya bin ja ngue ya xän dambēni
 u yu 'yēc'yēi i 'bui. Janangue'a bi
 pārpa yū t'ēc'yēi u 'da. ¹⁹ Pē nu rá
 'bēfi Ojä i ørpa yu 'yēc'yēi, hin da
 zä dim 'bēdi, nguetho di jamansu
 u yū t'uhni Ojä. Ne nu'u yū t'uhni
 Ojä, ngue i man rá thuhu ra Cristo,
 i jatho da 'uepu ja ra ts'oqui. ²⁰ Ne
 nuju dyu 'yēc'yēihū, dí øthū tengu'bu
 dyam pēfihū bu ja rá ngu Ojä. Ne
 tengu'bu xän ngu yam pēfi bi ja bu.
 Nu'u 'da yu oro, ne yu t'axi, pēgue ra
 za u 'da, ne ra jāhāi u mi'da. Nu'u
 'da ēmmē pa nthoni, nu'u 'da hin ē
 mahyoni. ²¹ Nu'bu n'da ra jä'i da
 'uesē bu ja ra ts'oqui, da gohi xän
 ho, tengu n'da ram pēfi i pa nthoni,
 da mba ma jamansu, ne da zä di
 pēpi xän ho rá hmu bu ja rá ngu.
²² Janangue'a dami 'uegue nanguē
 yu ts'oqui di ho yu ts'unt'u, pē gan
 ēhya gui 'yöt' ran ho in nde Ojä. Ne
 gui hyā ra ts'edi nanguē guim bēn
 Ojä, ne din ja nin huēcate, ne n'dat'a
 guim bēmhbū u gā mi'da i ēc'yēi Ojä,
 nanguē u m'be't'e yū mbui. ²³ Ne gui
 'uetho nanguē ran junt'i im man'u
 to'o hin din 'yomfēni, nguetho ja
 guepu da mbupū n'da ra sui. ²⁴ Pē
 nu yū 'yēhē ra Hmu hingui sä din
 sui, pē dín ja yū yembui nanguē
 n'da ngu n'da u, ne din ēhya din
 xänbate, ne da hyät'i xän ho 'be'a
 da t'ørpe. ²⁵ Ne nu'bu 'bu'a n'da
 n'dan'yo im bēni, jante thoho gui
 'yuti, xøhma tho Ojä di japi di päh rá

mbui, da zoni da ba a majuani. ²⁶ Ne da din ran 'yomfëni xan ho baya, nguetho da yani nangué rá 'dihí ra zithu xí bënt'i, mín nde a ra zithu xtá 'yörpa rá pähä.

3

I jatho dam fähmbu nangué'u yu ts'om'bäi

¹ Nu'i Timoteo, dami padi 'be'a din ja. Ba epu yu pa xan hei, nguetho dim 'buh yu ts'om'bäi. ² Nguetho din huç zehé, ne hont'a ra mbeti da nde. Ne ná yat'a, ne din 'yçzehé, ne din sante, da mbesta'a 'be'a i xih rá ta ne rá mbe, ne hinguim bën ra mate bi t'örpe, ne hingui numansu Oja. ³ Ne hin din ja yán huçcate, ne njam'bu din hoh yá mbui, ne hont'a go 'be'a da xih yá mijá'ihu, ne øzehé yá pähä zehé, ne njo'o to i su, ne i san'u i øt' ran ho. ⁴ Ne yu zandatho, ne hingam 'be din 'yomfëni 'be'a da 'yøt'e. Ne mbëni ma guesé, ne di ho rán johya ra ximhäi xinda gue rá pähä Oja. ⁵ I ja yán t'øt'e tengu yá t'ëç'yëi, pë hingui nde da hyän rá ts'edi Oja u. Pë gui 'uegue nangué'u. ⁶ Ne i pa bu ja yu ngu, i hät' yu xisu, i xifi 'da'angu da 'yøthü ngue'u yu xisu hinguin zaqui yá mbui, ngue'a xan ngu yá ts'oqui i tu. Ne man'da ní ts'ixpu ja ra ts'oqui. ⁷ Ne da 'yømanho 'be'a gä ním hma da sifi ne thocpa tho din xädi pë njam'bu da ba a majuani. ⁸ Tengu mi øt'u ra Janes ne ra Jambres, ngue'a mim badi u, ne midín sühmbu ra Moisés, ngue rá pøngahya Oja. Ne nguetho i øt' yän 'yohu ya, din sühmbu a ram hma majuani. Ne bi ts'on yán 'yomfëni, ne bim 'bedi nangué'a ra 'yu majuani. ⁹ Pë hingui ngu yu pa da hyät'i, nguetho gätho da t'uti nte ní mbat'u yám hma, tengu bin jap'u yu badi ngue ra Janes ne ra Jambres.

Rán zegui ran zofu

¹⁰ Pë nu'i Timoteo, gä tenni 'be'a dá xän'na'i. Ne gui padi 'be'a dám 'bucä, ne gui padi hanja dá øt'ä a. Gui padi 'be'a dí ëç'yëigä, ne gän nu njam'bu dán xømbuigä. Ne gui padi ja man huçcate. ¹¹ Ne gui padi emme bi mba ma ugui, ne gän nu 'be'a mán unbi dá hät'ä. Ne gui padi 'be'a gätho dá thocä bu Antioquia, nepu Iconio, nepu Listra, ngue nu yän ucpí dá nugä. Pë Oja bi yangui nangué gätho u. ¹² Ne majuani dí xi'i, to'o gätho da nde n'dat'a ra Cristo da dënni, da mba ma ucpí u. ¹³ Nu yu ts'om'bäi ne yu hyäte, man'da man'da xan ts'o 'be'a da 'yøt'e. Ne 'da xtín hyäthoho. ¹⁴ Pë nu'i, dami thoqui 'be'a gän xädi, gui padi gue majuani a, gue gui padi to'o bi xän'na'i. ¹⁵ Ne gue'bu go gmín t'uhni, gä pah rá t'ohni Oja, i ja rá ts'edi bi bën'ni'i gä dáp ni mbui ra Jesucristo, ne gän yäni. ¹⁶ Gätho rá t'ohni Oja bi bënba Oja nangué rá mbui to'o bi 'yøt'i. Ne mahyoni di jaju ga pahmbu 'be'a rán 'yomfëni Oja, ne da xijü 'bu hinga gue'a dí øthü, ne gue'a dí pärca ma mbuihu a, ne da xängahu ran ho ga øthü. ¹⁷ Janangué'a nte di 'be a rá mbëfi Oja, da zä bu da 'yøt'e 'be'a gätho xan ho.

4

¹ Janangué'a dí xi'i gra Timoteo, Oja in nuju, ne ra Jesucristo, nu'a i jatho ba pengua da 'yøt' ran ts'üt'abi, di juänbä u 'bui ne'u xan du. In nuju, janangué'a emme dí xi'i: ² Dami mamp'a rám hma, emme gan ehya guim ma, hønbu go hapu ne hont'a go ní ora, pë guehma gui xifi n'da ngu n'da yu ja'i. Dami hecpa yu dädits'oqui, japi dá 'yë'ts' yá ts'oqui, ne gui zërpa yá mbui baya. Ne jante thoho gui xänbi ne hin gan xømbui. ³ Gui hyumbi nguetho ba epu yu pa njon da nde da 'yø'a ram hma di hocpa yá mbui, pegue da zonh'nü mi'da yu xänbate, da man u 'da yäm hma man'da di hose. ⁴ Da goh yá mbui nangué'a majuani, ne

da den'na yam hma him majuani.
 5 Pe nu'i thocpa thoho gan 'yomfɛni xan ho. Dami hyat' yun anbi, dami ja'ts'i xan ho a ni 'befi, nange ran ho ma'da'yo ra Jesucristo. 6 Ne nugä, mi ts'utho da zon ra pa da guah ran t'unni nange ma te dadí un Oja, da zon ra ora ga pongä ua, ngue ga tu. 7 Bi gua a ran taha dá ot'ä ya nange'a ran taha xan ho, ne bi gua a ra 'dihi dá ot'ä. Dá jamansu ma 'befi nange ma t'ɛc'yɛi dá ot'e. 8 Ne nuya bí jabu a ran ho di 'dacä ra hoga Inspector, ngue rán theui a ran ho dá ot'ä. Ne di 'dacä bu bi zon ra pa. Ne hinga hongdä, ne gätho u mi'da gue i xonni ba ɛh ra Hmu, ne'u gätho din t'un ran ho u.

Bi mba ma bɛnbi ra Timoteo

9 Ne nu'i, Timoteo, dami 'yot' ra ts'edi gua ɛcua n'dihi. 10 Nguetho nu ra Crescente bi mba bu Galacia, ne ra Tito bi mba bu Damacia, nu'a go ra Demas bi mbase bu ra hnini Tesalónica, ngue bi ho ra ximhai in nu ya. 11 Hont'a ra Lucas dí bu'be ua. Bá si a ra Marcos bu guá ɛhe, nguetho ga hongua a. 12 Ne dá penh pu ja ra hnini Éfeso a ra Tíquico. 13 Pe nu'bu guá ɛhe, gua cangui ts'u ma coto dá soppu Troas bu bí buh ra Carpo, ne'u ma libro gua cangui ts'u, pe man'da jats'edi gua canga yu sɔcuä hinga nt'o't'i. 14 Nu ra Alejandro ra 'yot'acobre, xan ts'o 'be'a bi 'yorque. Oja di cospi nange yun t'ot'e. 15 Damim fädi hin da 'yot'e'e tengu bi 'yorcä, nguetho ɛmme bi gorca ma nde bu män ya. 16 Nu'bu rá mbädi bi mba ma juangui njom bi mbäxcagui, pe gätho bi hyega thoho. Oja di punba u. 17 Pe Oja dám 'bä'be ne bi zerca ma mbui, janangue'a dá ja'ts'i dá man'a rám hman bu bí bu'u hing yu judío. Ne Oja bi mbäxqui bi yangui nange yu nde yu zate. 18 Ne Oja da yangui nange gätho 'be'a xan ts'o, ne 'bex da zixca bu mahɛts'i bu di

manda. Ga ɛspahu Oja gätho yu pa mazai. Ne hont'a gam bɛmhbu a ya.

Yun zengua rán zɛgui

19 Dami zenguagui ts'u ra Prisca, ne'a rá ndø, nu'a ra Aquila, ne'u bu'pu rá ngu ra Onesíforo. 20 Nu ra Erasto bí copu Corinto. Nu'a ra Trófimo dá soppu Mileto ngue xan u. 21 Dami 'yot' ra ts'edi gua ɛ bu hin ní yut' yu pa xan se. I penh'na ran zengua gätho yu cu i bu'cua, nu ra Eubulo ne ra Pudente, ne ra Lino, ne ra Claudia, ne gätho mi'da yu cu bu'cua, gätho i penh'na ran zengua. 22 Nu ma Hmuhu ra Jesucristo da mbäx'a ni mbui, ne di 'da ahu rá mate Oja. Ne hont'a dá xi'a ya.

TITO

Ra sɔcuə bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Tito

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, dí pɛn'na ra sɔcuə i ja ua grá Tito. Nugä rá 'yɛhɛgä Oja, nɛ ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Ga zɛdi da 'yɛc'yɛi ɱ bi huan Oja, nɛ da bə a ram hma majuaɲi, janangue'a da 'yɔt' ran hocja'i nangue Oja. ² Guehna dí ɔt'ä nguetho dín ndep ɱ ga comhbɱ ra temazai ngue bi ma majuaɲi Oja 'bɱ rá mbɛdi ra ximhäi. Nɛ nu Oja hingui sä da man ra fehni a. ³ Nɛ nuya bi zɔn ra pa ngue bi ts'änni da hman ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'dac man t'ɛdi gam mangä, ngue guesɛ Oja ma yantehɱ. ⁴ Nɛ nu'i Tito, tengu'bɱ majuaɲi ma ts'unt'ɱ i, ngue dá ja i gá 'yɛc'yɛi. Nɛ dí äp Oja ma Tahɱ di 'da'a rán japi nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɱi, nɛ ra Jesucristo ma Yantehɱ.

I pa nsifi ra Tito 'be'a da 'yɔrpɱ Creta

⁵ Janangue'a dá soc'a bɱ ja ra häi Creta, ngue gui juadi hapɱ di 'be'a ra 'bɛfi. Ngue gui huan'ndɱ yɱ ngarbi n'da ngu n'da yɱ hnini bɱ guí 'bɱi, ngue nu yɱ ngarbi nangue yɱ 'yɛc'yɛi, tengu dá xi'a mam'bet'o. ⁶ Gui huan'ndɱ to'o nte ma ts'oqui i thɱbi, nu'a n'datho rá xisu i si, nɛ nu yá t'uhni bi dăp yá mbɱi Oja, nɛ hingui ɔt'a n'da ran tonto, xinga gue ram fɛ'ts'i i ɔt'ɱ yá t'uhni, janangue'a njon di yapi. ⁷ Nguetho nu yɱ ngarbi i 'yo yá güenda a rá 'bɛfi Oja. Janangue'a da thahni to'o hingui ɔt' ran ts'o, nu'a hin din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin din cuɛ, nɛ xín dim mihni, xín din ndesɱi, xín din siyate ngue ra mbeti. ⁸ Nɛ da thahni to'o di säyaba yá mijä'ihɱ bɱ ja rá ngu, nɛ di ho

'be'a gätho xɱn ho. Nɛ din 'yomfɛni ts'ɱ, nɛ 'da ni huɛcthoho gätho, nɛ da numansu Oja nangue n'da ra hogambɱi, nɛ i sɱmzɛhɛ rá mbɱi hin din tonto. ⁹ Nɛ din zɱm bɱ ja ram hma majuaɲi, nangue ram hma dadín xähmbɱ, janangue'a da zä da xänba ɱ bí 'bɱpɱ, da mbäts'i. Nɛ nu mi'da bí 'bɱpɱ, ngue'ɱ di ɱcpa rá m hman Oja, di bɛnbi hapɱ di 'be'ɱ, janangue'a da 'yɛc'yɛi. ¹⁰ Nguetho nu'ɱ to'o im ma da 'yɔthoho yɱn t'ɔt'e mi xi Oja yɱ judío maya'bɱ, i jatho da mba ma hɛcpi ɱ. Nguetho nte ní mbat'ɱ yám hma ɱ, nɛ i häte ɱ, nɛ i ɔt' yá pähä zɛhɛ. ¹¹ Nɛ hɔnbɱ go hapɱ i cɱrpɱ ja yɱ ngu, i ɱt'ɱ gätho i 'bɱpɱ, nangue yám hmanɛ yɱ hyäte, ngue hingui sä da hma. Nɛ hɔnt'a ra mbeti in nde. ¹² Nɛ i ɔt'e tengu mi man'a n'da yá mɛngu zɛhɛhɱ bɱ ra häi Creta, ngue n'da ra bəsɔcuə, bi ma: “Zai yɱ ndɔbɛthani ɱ ma mɛnguhe ua, nɛ tengu yɱ zate ngue xɱn ts'o ɔt'ɱ, nɛ hɔnt'a da zi i honi, nɛ ɛmmɛ i dɱnhɛi,” bi 'yɛna. ¹³ Nɛ majuaɲi bi man'a n'da yá mɛnguhɱ. Janangue'a gui hɛcpa ɱ, n'damhɱa da bɔmanho yá t'ɛc'yɛi ɱ i 'bɱpɱ. ¹⁴ Nɛ gui xifi hin da 'yɛc'yɛibi yám hman sɛ ɱ yɱ judío, nɛ xín da numansup yá t'ɛc'yɛi sɛ yɱ jɱ'i, gue'ɱ hinguin nde da 'yɔt'a majuaɲi. ¹⁵ Nu'ɱ to'o xɱn ho yá mbɱi, hɔnt'a xɱn ho im bɛni, pɛ nu'ɱ to'o hin bi dăp yá mbɱi Oja nɛ xɱn ts'o yá mbɱi, nu'ɱ, hin'yɱ 'be'a numanho ɱ. Nguetho bin ts'on yɱn 'yomfɛni, nɛ him bi zä bi 'yɔ'a bi xi Oja 'bɱ mi zop yá mbɱi. ¹⁶ Nɛ nu'ɱ yɱ jɱ'i tengu ɱ, ɛna ngue i ɛc'yɛi Oja, pɛ n'dan'yo thoho yɱn t'ɔt'e, guepɱ ní fɱdi hingui ɛc'yɛi ɱ. Nɛ xɱn ts'o yá mbɱi nangue'a fɛsthoho 'be'a sifi, hingui sä da 'yɔt' ran ho.

2

Ra Tito din xänbate nangue ra hoganxädi

¹ Pê nu'i gra Tito, dami xänbi 'be'a nín t'øt'e rán theui a ra hoganxädi. ² Nu yu zí ndø, dami xifi hin din iti, nê da 'yøt'e ngue da hnumansu, nê da bēni xun ho 'be'a da 'yøt'e, nê da 'yēc'yēi xun ho, nê da 'yøt' ran huçcate, nê hin din xømbui. ³ Nê'u yu zí bømbe, dami xifi da numansu Ojā hapu din 'yo, nê njon di c'aman'u, nê xín dim mihni, nê da 'yuh ra hoga'yu. ⁴ Nê nu yu zí bømbe da xänba yu hmute di huçc yu ndø nê yu t'uhni. ⁵ Nê da xänba n'da ran 'yomfēni xun ho, hin din 'yomt'ēni, nê di jamansu bu ja yu nguse, din ja ra yembui, nê da 'yøt'a da xih yu ndø, n'damhma njon da zä da man ran ts'o nangeu rām hman Ojā. ⁶ Nê nu'u yu ts'ant'u, gui xifi din 'yomfēnise ts'u. ⁷ Nê nu'i Tito, dami 'yut'u mi'da 'be'a gätho gui øt'e, ngue dim 'bēmanho. Nê n'dat'a guim bēni ngue gui xänbi 'be'a majuani, nê gui 'yøt'e ngue da hnumanho'i 'bu guín xänbate. ⁸ Nê emme xtán ho 'be'a gätho guim ma, n'damhma nte da thün'na nim hma. Nê da mbē'ts' yu sä to'o nde da zūju, nê hin hapu di mbu'a 'be'a da ma. ⁹ Nê'u yu 'yēhe i 'bupu, dami xifi da 'yøt'e gätho i xih yu hmu, nê hin da dāti, nê mpähä thoho da 'yøt'a i sifi. ¹⁰ Nê hin da bēpi 'be'a pē'ts' yu hmu, pē da 'yøt'a gätho in numanho yu hmu. Nê nu'bu gätho din jabu da 'yøt'e, gue'a dí nēcmanho ram hma nangeu ma yanteha Ojā. ¹¹ Nguetho bi nequi rá mate Ojā ngue in nde di pø'u gätho 'bucua ja ra ximhäi. ¹² Nê nu rá mate Ojā di bēngahu ga hehmbu ran ts'om'bäi, nê ga hehmbu ma pähä zehēhu. Nê di bēngahu ga sāmzehe ma mbuihu nê ga øthu ran hocjā'i, nê gan numansuhu Ojā gätho yu pa di 'buhmbu ua ja ra ximhäi. ¹³ Nê di bēngahu ga tømhbū ja gue'bu bi nequi a ran johya dí tømhbū, ngue di nequi a ma Ojāhu ra Jesucristo tate tho rá ts'edi, nê

ma yanteha a. ¹⁴ Nê bin dāse a ngue di 'bercahu gätho man ts'om'bäihū, nê da mberca ma mbuihu, da 'yøt'e ngue yu t'uhni zehēgahu Ojā, nê di çhyagahu nangeu ran ho ya. ¹⁵ Nê guehna i ja ua gui xänba buya. Dami xänbi, gui 'yomfēnip yu cu, nê gui heçpi, nguetho bin 'da'a ran t'ēdi xun ho gui 'yøt'e. Nê o guidí japi da mbesta'a nim hma.

3

I sih ra Tito nda'a nín zofo da xänba yu 'yēc'yēi

¹ Nê nu'i gra Tito, dami bēnba u yu cu ngue da numansu ra ts'ut'abi, nê'u yām fāts'ihu ra ts'ut'abi gätho da numansu. Nê hin da 'yørpa ram fē'ts'i, pēgue mpähä thoho da 'yøt'e 'be'a gätho xun ho. ² Nê gui xifi njon ga c'aman'uhu, nê hin dan junthu, pē ma pähä zehēhu da thācpahu. Nê din jaju ra yembui nangeu gätho yu jā'i. ³ Guim bēmhbū ngue neju dán tontohu mām'bet'o, nê mi jase man t'ēdihu, neju dán hyāzehēhu, nê gätho dán 'yēhēhu rá ts'oqui ra ximhäi. Nê dá 'bēh ma pahū nangeu man ts'om'bäihū dá øthu, nê dá seyabahū ma mijā'ihu. Mí ts'anju nê xim mí santehu. ⁴ Pē bi zøn ra pa bi nequi rá mate Ojā ma yanteha, ngue bi 'yørpa ran huçcate u yu jā'i. ⁵ Nê bi yānju Ojā. Pē hin nangeu yun t'øt'e xun ho dá øthu, pē bi yānju nangeu rán huçcatese 'bu má ømanhohu a. Bi 'daju ra 'da'yote 'bu mi mberca ma mbuihu, nê dí 'buhmbu ma'da'yo nangeu rá Hogandāhi. ⁶ Nê bi 'daju xun ho rá Hogandāhi n'youi xun gu rán japi nê rá ts'edi nguetho ra Jesucristo ma yanteha a. ⁷ Ngue bi hogahu nangeu rá mate, janangu'e 'darbu dam 'buhmbu nangeu ra temazai, nê gue'a dí tømhbū a ya. ⁸ Nê gätho majuani na im mangua. Gui hyah ni mbui gui xänbi xun ho yu 'yēc'yēi 'bupū, janangu'e da bēni emme da hyumbi da 'yøt'a ran ho. Nguetho

xən ho a, nɛ da mbäx yá mija'ihə
 bəya. ⁹ Pɛ o guidín junthə nangu'e'ə
 yəm hma nte ní mbatho, nɛ hin-
 guin junthə nangu'e 'bɛ'ə yá thuhu
 ə yəm bombəta maya'bə. O guidín
 səhmbə nangu'e yən t'ɛdi midí un
 Oja yə judío, nguetho səti thoho
 'bə dán səhmbə ə. ¹⁰ Nu'bə 'bə
 a n'da n'dan'yo yəm hma im ma
 ní dəp'ahə yən junt'i, dami hɛɛpi.
 N'dandí o yondí gui hɛɛpi. Pɛ
 nu'bə hin da 'yode, gui hyethohə a.
¹¹ Nguetho nu'a xi'ahə yəm hma ní
 dəp'ahə yən junt'i, xí bəm bə ja rá
 'yu Oja a, nɛ ət' yə ts'oqui, nɛ da
 nuse bə 'bɛ'a xí 'yər bəya.

Man'da i xih yá amigo ra Pablo

¹² Dí ɛna ga pɛnhna ra Temio o
 gue ra Tíquico. Nu'bə bi zəm bə,
 'yərqui ts'ə ra mate gua ɛ'a n'dihi,
 dan c'at'ui bə ra hnini Nicópolis.
 Nguetho dín nde dam 'bəhmbə bə
 'bə bin ja yə pa xən sɛ. ¹³ Dami
 fäts'i xən ho a ra Zenas, nu'a im
 pəngahya nangu'e yən t'ɛdi. Nɛ'a ra
 Apolos, dami zɛdi da dɪn'a mahyoni
 ngue da hyax 'bə bi mbɛ bə n'danni.
¹⁴ Nguetho nu yə cu da bədi ngue
 dim pɛfi xən ho nangu'e yá 'bɛfi
 zɛhɛ, n'damhma da zä da mbäx ə
 mi'da di 'bɛ'a mahyoni. ¹⁵ Dami
 zɛngua gahe ts'ə ə bí 'bərə, ngue'ə
 ma mi 'yɛc'yɛihə, ngue 'da xtán
 huɛctahə. Nɛ dí əp Oja da 'yɛnts'ahə
 rán jəpi gätho ahə. Nɛ hənt'a dí xi
 ahə ya, nɛ hənt'a gam bɛmhə a ya.

FILEMÓN

Ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Filemón

*Ra Pablo bi 'yorba ra sɔcuɔ ra
Filemón*

¹ Nguá drá Pablogä dí ofädigä nangue ra Cristo Jesús. Dí ot'ä'be ra sɔcuɔ ra Timoteo, nɛ ga pɛn'na'be ma amigo'a'be grá Filemón, man 'yohu i nangue rá 'befi Ojɔ. ² Nɛ dadí zɛngua'be yu 'yɛc'yɛi ngue zɔi dim pɛti bu ni ngu, nɛ ma cuhu ra Apia. Nɛ dadí zɛngua ra Arquipo man 'yohuhu dín yámhbe rá 'befi Ojɔ. ³ Nu Ojɔ ma Tahu nɛ ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu rá mate nɛ da hyut'a ni mbuihu.

*Rán huɛcate nɛ rá t'ɛc'yɛi ra
Filemón*

⁴ Nɛ nu'i ma zu cu mahuɛqui i, nu'i grá Filemón, dadí undä ra jamadi nangue'e nu'bu dí yɔ'be Ojɔ. ⁵ Nguetho dá øde 'be'a guí ørpu guí 'buhmbu, ɛmme i ja nin huɛcate nangue yú t'uhni Ojɔ bu. Nɛ dí øde ngue i ja ni t'ɛc'yɛi xun ho nangue ra Jesús ra Hmu. ⁶ Nɛ dí äcä rá ts'edi Ojɔ ngue xun ngu yu ja'i da 'yɛc'yɛi ra Jesús nangue nim hma, nɛ da hyani 'be'a gätho ran ho di 'dajɔ ra Cristo Jesús. ⁷ Gueczɛhɛgä ɛmme dadí johya, nɛ i hu ma mbui nangue nin huɛcate, ma zu cu i grá Filemón. Nguetho xun ngu gá hyurpa yú mbui yú t'uhni Ojɔ.

*Bi t'äp ra mate ra Filemón
nangue rá 'yɛhɛ ra Onésimo*

⁸ Nuya madague a i ja man t'ɛdigä nangue ra Cristo ngue xcá manda i, ⁹ pɛ man'da xun ho ga ä'a n'da ra mate tho gui 'yøt'e nangue ran huɛcate tho, ngue gui simanho mahøn'a na ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Nugä drá Pablogä, ya xtán dɔc'yɛigä, nɛ dí ofädigä nangue

rá 'befi ra Cristo Jesús. ¹⁰ Dí ä'a ra mate nangue ra Onésimo, nu'a tengu'bu ma t'uhnigä nangue ra Cristo, nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Cristo nangue dá xicä ua ja ra fädi. ¹¹ Nu'bu 'da yu pa xu thogui, hin te madí muui ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Pɛ nuya xun ho da 'yørcaui. ¹² Nuya ga pɛn'nahu ra Onésimo bu guí 'bui. Nɛ nu'bu bi mba a, da du ma mbui, nguetho ɛmme dím bɛn a. ¹³ Nɛ dín ndepe xtán gocua ra Onésimo, sä xti zɛqui ts'u, nguetho dí ofädigä, ngue dím mangä ran ho ma'da'yo, ngue tengu'bu da gue'a zɛhɛ xquí zɛqui. ¹⁴ Pɛ hin dín nde gam ma ngue da gocua 'bu nte guim ma, nguetho nu'a ran huɛcate jatho da bɛnsɛ n'da, hin da t'ørba ts'edi n'da a. ¹⁵ Pɛ nu'a bi 'yøt'na bi 'dapu guí 'bui 'da yu pa, pɛ bi bømanho, nguetho bi hocpa rá mbui Ojɔ ya. Nɛ nuya gadín cuui mazɔi na ya. ¹⁶ Hin gui sini nangue ni 'yɛhɛ thoho pɛ gui sini nangue ni zu cu nangue ra Cristo, nguetho nuna ma zu cuhu mahuɛqui. Nuya man'da di nuui ya, nguetho hinga hønt'a ni 'yɛhɛ, pɛ ni zu cu nangue ra Cristo ma Hmuhu ya. ¹⁷ Nu'bu majuañi dadín amigoui xun ho, dami sin na ra Onésimo, tengu tho 'bu xquí sin zɛhɛgä 'bu xcá mbasɛgä bu. ¹⁸ Nu'bu ja 'be'a bi 'yøt'e'e, uague i ja 'be'a i tu'a'i, pɛ 'yo ma güenda ga juzɛhɛgä. ¹⁹ Nugä ga firmagä, drá Pablogä, janangue da fädi majuañi ga ju't'ä a rá güenda na. Janangue'a hingui hei gui sin ya nɛ gadín cuui. Pɛ nde'bu guin 'yomfɛni ts'u, nguetho guengä dá ja'a'i gá tɛn a ra temazai 'bu gmí 'yɛc'yɛi ram hma dá xi'i. ²⁰ Nuya ma zu cu, 'yørqui ts'u ra mate 'be'a dí ä'a'i, nangue guín 'youi ra Hmu. Nu'bu gui 'yut nin huɛcate nangue ra Onésimo, da hyu ma mbui 'bu. ²¹ Nugä dá o't'ä a ra sɔcuɔ i ja ua ya, nguetho dí ɛc'yɛi ngue gui 'yøt'e 'be'a dí xi'a'i. Nɛ dím bɛni hinga hønt'a dí xi'a'i pɛ

man'da ran ho guim bɛnsɛ 'bɛ'a
 gui 'yɔt'e. ²² Dami hoqui ts'ɥ hapɥ
 sã dan sãyagã bɥ, nɛ dami 'yãfɥ
 Ojã nanguécã, nɛ Ojã da 'yɔt'e da
 xogagui, da zã ga mbagã bɥ, gan
 nu'ahɥ bɥya.

*Yún zɛngua ra Pablo, nɛ bi ma da
 nu ran japi a ra Filemón*

²³ Nuya dí ofãdi'be ra Epafra,
 nɛ'a di zɛngua i. Nɛ nu'a i ofãdi
 nanguɛ bi mamp'a rán ho ma'da'yo
 ra Cristo Jesús. ²⁴ Nu ra Marcos
 nɛ ra Aristarco nɛ ra Demas nɛ ra
 Lucas, nuya ma mimbɛfihe nanguɛ
 rá 'bɛfi Ojã di zɛngua i. ²⁵ Nɛ nu'a
 ma Hmuhɥ ra Jesucristo di 'da'ahɥ
 rán japi a, gãtho ahɥ. Nɛ hɔnt'a dí xi
 a ya.

HEBREOS **Ra sɔcuã bi 'bɛnba yu** **'yɛc'yɛi, yu israel, ngue** **na yã ra hebreo u**

Bin 'yusɛ Ojã nanguẽ'a rá Ts'unt'u

¹ Nu'bũ maya'bũ thoho 'dahmi ts'u bũ í 'yu'a rán 'yomfɛni Ojã, nɛ 'dahma 'dan'yo bũ á xi'u yũ pɔngahyã. Nɛ gue'u bi xi a mam bombɔtahũ u, gue dyũ israelhũ. ² Pɛ nuya rán zɛgui yũ pa ya, bi jajũ ga pãhmbũ xũn ho Ojã ya nanguẽ rá Ts'unt'u bi zɔcuã dí 'bũhmbũ. Nɛ guesɛ a rá Ts'unt'u í 'yɔt' Ojã gãtho yũ ximhãi, nɛ bi zãnni dim Hmu 'bɛ'a gãtho i ja. ³ Nɛ ní 'yɛpũ bí 'bũ Ojã rá Ts'unt'u tengu'bũ rá thai ra hyadi, gue'a dí jajũ ga pãhmbũ a rán ho Ojã. Nɛ tengu 'bũ ra sello, 'da angu da bɔni. Nɛ di 'yonse 'bɛ'a gãtho i ja a rá Ts'unt'u Ojã, nanguẽ rá m hma i ja rá ts'edi. Nɛ nu'bũ mí juasɛ bi hoga ma ts'oquihũ ua, bi mbeng bũ mahɛts'i 'darpũ ní mandau i a tãtɛ thoho i ja rá ts'edi.

Man'da i ja rá ts'edi rá Ts'unt'u Ojã xinda gue'u yũm 'bɛhni mahɛts'i

⁴ Nu rá Ts'unt'u Ojã 'bũ ya xí hogahũ, bin t'un rá ts'edi xũn ho xinda gue'u yũm 'bɛhni mahɛts'i. Nguetho ya rá Ts'unt'u zɛhɛ Ojã a, i conhui rá ts'edi rá Ta xinda gue'u yũm 'bɛhni. ⁵ Nguetho:

Nu'i ma 'dats'unt'u i, dí 'da a ni ts'edi ya, pɛ njãm'bũ bi t'ɛmp'u yũm 'bɛhni Ojã, pɛ hinda hɔnt'a rá Ts'unt'u zɛhɛ. Nɛ:

Nugã dra Ta nanguẽ ma Ts'unt'u, nɛ xínga n'da rãm 'bɛhni Ojã bi 'yɛmbi. ⁶ Pɛ nu Ojã 'bũ mambá si ua ja ra ximhãi a rá Ts'unt'u, nɛ bi 'yɛna:

Nu ahũ gyũm 'bɛhni hũ mahɛts'i, gãtho gui thãndehũ na ma Ts'unt'u,

bi 'yɛn Ojã. Nguetho nu'a rá Ts'unt'u go da t'ɛspa a bũ na nu Ojã. ⁷ Pɛ nu yũm 'bɛhni mahɛts'i, i ɔt' Ojã yũ 'yɛhɛ thoho u, tengu mán t'o't'i:

ɛmmɛ i tih yũm 'bɛhni 'bũ i ɔrpa rá 'bɛfi tengu 'bũ yũn dãhi, nɛ di juadi 'bɛ'a gãtho hingui numanho Ojã tengu 'bũ yũ sibi, nanguẽ rá ts'edi zɛhɛ Ojã.

⁸ Pɛgue bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u Ojã:

Nu'i gra Ojã, thocpa thoho gam manda zɛhɛ mazãi,

njãm'bũ dim 'bɛh ni ts'edi, nɛ guidí manda xũn ho.

⁹ Nɛ bi 'yɛmbi:

Nu'i gra Ojã, ɛmmɛ gui numanho a ran ho, nɛ 'bɛ xingui

ts'u gui nde gui nu a ran ts'o.

Jananguẽ'a ni Ojãgui man'da dá 'da'a ran johya

xinda gue'u gãtho mi'da ni cu gue ma 'yɛc'yɛi,

bi 'yɛmbi. ¹⁰ Nɛ bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u a Ojã:

Nu'i gra Hmu, rá mbɛdi gá 'yɔt' ra ximhãi,

nɛ gá 'yɔzɛhɛ 'bɛ'a gã bí ja mahɛts'i, bi 'yɛn Ojã.

¹¹ Nɛ nu'a ra ximhãi dim pãdi, nɛ mahɛts'i, pɛ nu'i gam 'bũ mazãi.

Gãtho yũ din ts'oni tengu'bũ yũ 'yahe.

¹² Nɛ tengu'bũ di pãh ní he n'da,

din jabũ 'bũ gá pãh ra ximhãi.

Pɛ nu'i njãm'bũ gam pãdi gãtho yũ pa,

nɛ njãm'bũ da gua'a ni te.

¹³ Nɛ, dami manda ua ja ma ts'edi ui,

ja gue'bũ ga ja i gui tap'u gãtho man sũihũ,

bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u a Ojã. Pɛ njãm'bũ bi xi yũm 'bɛhni Ojã tengu a. ¹⁴ Gãtho yũm 'bɛhni bí pɛnhua,

tengu'bũ yũn dãhi gue hin dí nuhũ, i ɔt' yũ 'yɛhɛ Ojã nanguẽju to'o gãtho nts'ãnni da hyã a ra te njãm'bũ da guadi.

2

Jatho ga ɯrpahɯ ra güenda a ní yanjɯ Ojɔ

¹ Pɛ nu'a rá Ts'unt'ɯ Ojɔ bi 'yurcahɯ rá 'yu Ojɔ, xinda gue ɯ 'bɛ'a mí hma maya'bɯ. Janangue'a man'da ɛmmɛ jats'editho ga jaman-suhɯ a 'bɛ'a dí øhmbɯ ya, n'dahma hin ga 'bɛhmbɯ a, nɛ xín dam 'bɛhmbɯ bɯya. ² Nu'bɯ mí man'ɯ yám 'bɛhni Ojɔ ɯ yán t'ɛdi Ojɔ maya'bɯ, pɛ guehma bi nu ran ɯnbi a rán sáui a to bi mbɛsta a bi ma. Pɛ nu'a rá m hma Ojɔ bi man'a rá Ts'unt'ɯ, man'da ja rá ts'edi a. ³ Janangue 'bɛ xíngui ts'ɯ ga ponjɯ 'bɯ hin dí ɯrpahɯ ra güenda a rá m hma mixte thoho. Nɛ gue'a ram hma ní yanjɯ Ojɔ a. Nɛ rá mbɛdi bi manse ra Hmu 'bɯ mim 'bɯcua ja ra ximhäi. Nɛ m'bɛjua bi xijɯ ɯ yá xädi gue bi 'yø a bi man ra Hmu. ⁴ Nɛ'a Ojɔ bi 'yudi majuaɯni a ram hma 'bɯ mí 'yøt' yɯ hmɛpya nɛ xɯn ngu yɯn t'øt'e mixte. Nɛ'bɯ mí 'dajɯ ra ts'edi nangue rá Hogandɔhi, tengu mí ndese Ojɔ bi darcahɯ. Nɛ gue'a í 'yudi majuaɯni a ram hma.

Nu ra Jesús njuqntho bin ja tengu thohogahɯ

⁵ Pɛ nuna rá ts'edi Ojɔ gue dí mangä, hinga nan ja xɯn ho. Pɛ hinga gue'ɯ yám 'bɛhni mahɛts'i di jap Ojɔ di manda bɯ ja ra 'da'yo ximhäi 'bɯ bin ja rá ts'edi Ojɔ xɯn ho bɯ. ⁶ Pɛgue bi zán Ojɔ to'o di manda bɯ, tengu bi si'a Ojɔ 'bɯ mí t'änni 'bɛ'a di 'yɛt'ui yɯ ja'i: 'Bɛ'a gue ɛ dí pɛhmbe gue ɛmmɛ guím bɛnje, nɛ dyɯ ja'i thohohe. Nɛ man'da guidí jamansuje.

⁷ Pɛ ja 'da yɯ pa gá jaje him mí ja ma ts'edihe, xinda gue'ɯ nim 'bɛhni bɯ mahɛts'i.

Pɛgue gá sänni gui 'yɛscahe, nɛ gui 'dac ma ts'edihe.

Nɛ gá sänni ga mandahe 'bɛ'a gätho i 'bɯi nɛ 'bɛ'a gätho i ja gue gá 'yøt'e.

⁸ Nɛ gätho gá sän'ndɯ mi'da 'bɛ'a gá gá 'yøt'e gue da 'yɛc'yɛigahe, bi 'yɛm bɯ mán t'o't'i. Janangue'a hin'yɯ 'bɛ'a bi zänni gue hin ga mandahɯ, nguetho bi 'yɛna: "Gätho da t'ɛc'yɛi ɯ yɯ ja'i." Pɛ hindaná nuhɯ gue gätho da 'yɛc'yɛigahɯ. ⁹ Pɛ hinda hønt'a ra Jesús, bin ja tengu mán t'o't'i, bi t'ɛspa 'bɯ mí du, bin t'un rá ts'edi. Pɛgue xín ja 'da yɯ pa bin japi him mí ja rá ts'edi xinda gue'ɯ yám 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i. Janangue'a bi zä bi du nangue n'da ngu n'dajɯ, nangue rán huɛcate Ojɔ. Nɛ nu'a ran dɛte bi nu, gue'a í t'ɛspa a. ¹⁰ Nu Ojɔ bi zän'ndɯ gätho da hyonse. Nɛ bi nde bá si xɯn ngu yá t'ɯhni bɯ ja rá ts'edi. Janangue'a xɯn ho a bi 'yøt' Ojɔ gue bin ɯnba ɯ yá Hmu, guepɯ bi zä bi yanjɯ xɯn ho. ¹¹ Nɛ nu'a ra hocpate nɛ'ɯ to'o mahoqui, nɛ n'dat'a yɯ Ta. Janangue'a hingui pɛ'ts' rá sã a ra hocpate da 'yɛmbi yá cu ɯ bi hoqui. ¹² Tengu mán t'o't'i, bi 'yɛna:

Ga xi ɯ ma cu gätho nangue'e, nɛ ga ɛs'i'i nubɯ ja rá m peti ma cu, bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹³ Nɛ man'da bi man ra Cristo: Dí tø'mi da mbäxcä Ojɔ. Nɛ xø bi 'yɛna:

Dí 'bähmbe ua ya yá t'ɯhni Ojɔ bi 'daqui,

bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹⁴ Nujɯ yá t'ɯhnigahɯ a, dyɯ ja'i thohohɯ, ngue i ja ma ngøhɯ nɛ ja ma jihɯ. Nɛ a ra Jesús bin ja'i nɛ bin ja rá ngøc'yɛi tengu thoho gahɯ. Janangue'a bi zä bi du ngue í 'bɛrpa rá ts'edi a rá hmu ran dɛte, ngue ra zìthu. ¹⁵ Nɛ guepɯ da zä di 'uecpa yá mbidi ɯ to'o i su ran dɛte gätho yɯ pa i 'bɯi. ¹⁶ Nɛ mfädi hinga gue'ɯ yám 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i bi 'yørpa ra güenda da yáni, pɛgue guenjɯ dyɯ 'yɛc'yɛihɯ yám bom'betojɯ ra Abraham, nde Ojɔ da yanjɯ. ¹⁷ Janangue'a nu ra Jesús njuqntho bin ja tengu thoho gahɯ, bi bɛni 'bɛ'a gätho dí m

bɛmhbu, bi zä 'be'a gätho dí sähü. Nu'bu hin xtín jabu, hin xtán zä xtí huɛgahu, hin xtán zä xtí juah rá 'befi Oja gue bi hoga ma ts'oquihü. Gue'a í t'ɛmbi bim hmumbäjä a. ¹⁸ Nɛ nuya da zä da mbäxcahü to'o i ts'ä nanguie yün ünbi, nguetho nɛɛ a bi ts'ä nanguie yün ünbi, nɛ bi hyät'i.

3

Nu ra Jesús man'da sä da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés

¹ Nuya, ma hoga cu ahü, gue bi huan'nahü 'darpü dam 'bühmbu bu mahɛts'i a Oja. Dami 'yöhmbya ya nanguie ra Jesús, nu'a ra pøngahyü nɛ ra hocpate nanguie rá 'yu Oja dí tɛnhdü. ² Nu ra Jesús bi juah rá 'befi bi un'na Oja, tengutho ra Moisés bi juah rá 'befi gue bi jamansu ü n'dam'bui yü t'ühni Oja. ³ Pɛ nu ra Jesús man'da sä da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés, tengu tho ho ra ta bu ja n'da ra ngu man'da da t'ɛspi xinda gue'ü yü t'ühni. ⁴ Pɛ madague'bu i ørpa rá 'befi Oja ü yu jä'i, tengu bi 'yöt' ra Moisés, pɛ nu'a Oja i øzehɛ gätho rá 'befi. ⁵ Nguetho rá 'yɛhɛ Oja a ra Moisés, nɛ bi jä'ts' rá befi bi jamansu gätho yü t'ühni Oja maya'bu. Nɛ nu rá 'befi ra Moisés bi 'yu i ts'ü a rá 'befi ra Cristo da 'yöt' 'bu bi zøhø. ⁶ Pɛ nu ra Cristo rá Ts'ünt'ü Oja a, nɛ bi jä'ts'i bim hmu nanguie'ü n'dam'bui yü t'ühni Oja. Nɛ guetahü ya n'dam'bui yü t'ühni gahü Oja, 'bu dadí thoctahü dí pähmbu majuañi a, nɛ'bu dadí thoju a nán johyahü a ran ho dí tømhbü.

Da zin yü t'ühni Oja da hyurpa yü mbui

⁷ Janangue'a i ɛn'a rá Hogandähi Oja bu ja rá t'ohni:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahü Oja. Pɛ ɛmmɛ xän ho 'bu gui 'yöhmbya i xi ahü.

⁸ 'Yo gadí üt' ni mbuihü tengu bi 'yöt'ü mí tɛn ra Moisés, bi numan'atho Oja 'bu mín 'yo bu ja ra ühäi.

Nɛ bi zä Oja ü yu jä'i nanguie 'be'a bi numanhosɛ.

⁹ Nu nim bombøtahü bi 'yørca ran ts'äte nɛ bi numan'athogui 'bu nyote njɛya mín 'yo bu ja ra 'yu, madague'bu bi nu xän ngu yün t'øt'e gue dá ut ma ts'edi, bi 'yɛn Oja.

¹⁰ Janangue'a dán cuɛgä nanguie'ü yu jä'i, nguetho thocpa tho ho i 'uegue nanguie yü mbui,

hin jam'bu bi bə a ra 'yu dá xifi, bi 'yɛn Oja.

¹¹ Janangue'a ɛmmɛ dán cuɛgä nanguie'ü. Majuañi dá ma, hin ga singä bu ja ra häi ü ngue da hyu yü mbui, bi 'yɛn Oja.

¹² Ma zi cu ahü, pɛ dam fähmbü. Xi'bu n'da ahü gui 'uehmbü 'bu din ja ahü ra ts'ombui, gue gui 'yɛna hin gui nde gui 'yɛc'yɛihü Oja, i 'bui. ¹³ Pɛ n'da ngu n'da ahü damim fäxhü bu ja ra hoga'yü, n'da pa ngu n'da pa, janya i sä ga øhmbü a im ma Oja, yu pa ya. Nɛ nu'bu din jabu gui 'yøthü, xinga n'da ahü da hyä ahü yu ts'oqui, gue di 'bät'a ni mbuihü. ¹⁴ Nguetho dí comhbü a rán ho ra Cristo 'bu dí thoju a ní hyu ma mbuihü a, gue'bu go rán zɛgui tengu 'bu rá mbudi dá tømhbü. ¹⁵ Janangue'a i xijü a rá t'ohni Oja ya:

ɛmmɛ xän ho 'bu gui 'yöhmbya a rá nde Oja gue in zo ahü ya.

'Yo gadí üt' ni mbuihü tengu bi 'yöt'ü 'da bi numan'ü tho Oja, bi 'yɛna.

¹⁶ To'o ü bi 'yøh rám hma Oja nɛ bi numan'ü tho. Ha hinga gue ü yu jä'i bi yän Oja nanguie'a ra häi Egipto mín 'yohü ra Moisés. ¹⁷ Nɛ to'o bi un ra cuɛ Oja gätho nyote njɛya. Ha hinga guet'ü bi yän Oja bu ja ra häi Egipto, bi 'yöt' yu ts'oqui, janangue bi du bu ja ra ühäi. ¹⁸ Nɛ to'o ü

majuqni bi t'ɛmbi hin da hyurpa yú mbui Oja. Ha hinga guet'u him bi 'yɛc'yei Oja. ¹⁹ Gam bɛmhbu ya hanja him bi zä bi zin Oja u, nguetho him bi 'yɛc'yei Oja u.

4

¹ Nuya i jatho ga suhu, janya i ja yu pa i xij Oja da zinj bu ja rá ngu ngue da hyurca ma mbuihu. Xohma ts'urbu thoho hin da zoni ga cuthu bu. ² Nguetho neju bi siju a ram hma gue dí cu't'a n'da, tengu bi sih yu ja'i mi 'buh maya'bu, gue'u bin 'yohu ra Moisés. Pe nu'u, him bi zä í ts'im bu a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi ba u gue majuqni a. ³ Pe nuju gue dí pahmbu majuqni a ram hma, guenju gue ga cuthu bu da hyurca ma mbuihu Oja. Ne gueru him bi zä bi yat'u 'da, bi 'yen Oja:

Janangue'a dán cuɛgä nangu u, ne majuqni dá ma, njam'bu ga singä u gue da hyu yú mbui, bi 'yen Oja.

Pe bi du mi bi xih yu ja'i gue da zim bu bu míjua a bi 'yot' ra ximhai Oja, ne bin säya bu, bi hyu rá mbui zehu. ⁴ Tengu bi ma rá t'ohni gue nub bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Oja 'bu mí jua a bi 'yot' ra ximhai.

⁵ Pegue bi xi'u buya nangu'u 'da mín 'yohu ra Moisés:

“Njam'bu ga singä u gue da hyu yú mbui,” bi 'yen Oja.

⁶ Pe guehma 'bui to'o din säya bu da hyu yú mbui. Pe hinga gue'u 'da bi sifi maya'bu, nguetho him bi 'yɛc'yei a ram hma. ⁷ Pegue bi 'yu Oja n'da ra pa mahon'a, gue ra pa i jabu ya, tengu bi ma ra David nangu u xun ngu yu jeya xí thogui 'bu mí 'buh ra Moisés. Ne gue'a ram hma xí hmangua, gue ɛna:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahu Oja. Pe ɛmme xun ho 'bu gui 'yohmbu a i xi ahu.

'Yo gadí u't' ni mbuihu tengu bi 'yot'u 'da bi numan'utho Oja, bi 'yen'a ra David.

⁸ Nu'a ra Moisés bim pommi a ra Josué bi thoqui bi zix u yu ja'i. Bi säyabi bu ja a ra hai Canaan bi un Oja, bin johya bu. Pe nu'bu da gue'a ran johya bi man a Oja, hin xtá ma mahon'a Oja nangu man'da ra pa 'bu. ⁹ Janangue'a guexta'a i ja n'da ra xequi í juadi xun ho, gueru da hyurca ma mbuihu Oja, gue yú t'uhnigahu a. ¹⁰ Nu'u to'o da yat'i gue da hyurpa yú mbui a Oja, din säya nangu gätho yú 'befi u tengu tho Oja bin säya nangu gätho rá 'befi bi hyu rá mbui 'bu mí jua a bi 'yot' ra ximhai. ¹¹ Janangue'a nde'bu ɛmme ga ndehu ga cuthu bu. Hin ga othu tengu u him bi 'yɛc'yei ram hma 'bu mí xi Oja. ¹² Pe nu'a ram hman Oja dim pefi tengu'bu ra theni yoho yú het'i, pe man'da i ja rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue i sä da zoru mbo ní mbui n'da, i urcahu 'be'a gätho dim bɛmhbu mbo ma mbuihu, 'be'a majuqni din nde ga othu, ngue nda'a bi bɛngahu Oja, ne nda'a dá bensehu. ¹³ Xinga n'da u bi 'yot'a Oja gue i sä da 'yapci 'be'a mbeni, gätho i padi, ne di nequi bu ja rá dá a to i hɛscahu ra güenda.

Nu ra Jesús ma hmumbäjah xun ndoho rá ts'edi

¹⁴ Nu ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, i t'ɛmbi ma hmumbäjah nguetho ma hocpatehu a. Ne bi zom bu mbo mahets'i. Ne i fäxcahu a gue i ja rá ts'edi mixte. Janangue'a ga thoqui ga tenhd a ram hma. ¹⁵ Nu ra Jesús ma hmumbäjah i padi hinga gätho dí häthu u dí sähu, nguetho bi zä 'be'a gätho dí sähu. Pe hin jam'bu bi 'yot'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶ Janangue'a hin ga suhu dan yahu Oja bu bí ja rá ts'edi, nguetho di huɛgahu ne di pungahu, ne da mbäxcahu a ra ora dí hombhu a.

5

¹ Bi than'du 'da yu ja'i israel 'bu maya'bu ngue dim hmumbäja. Ne da 'yap'a Oja nangu gätho mí'da.

Nε midí thocpa Ojã ɯ yá 'bòts'e nangue ɯ yɯ zu'uɛ bi tho, gue ní mba ma punbi yá ts'oqui yɯ já'i. ² Nε nangue yɯ já'i thoho ɯ yɯ hmumbäjä, hinga gätho bi 'yòt'e xɯn ho, ngutho ɯ mi'da yá mijã'ihɯ. Janangue'a bi zã janate tho bi hoc'ɯ yɯ 'yãmbui nε yɯ 'yòt'ats'oqui. ³ Nε jatho rá mbɛdi midí un Ojã n'da ra 'bòts'e ra mbäjä nangue yá ts'oqui zehε, tengu bi 'yòt'e nangue yá ts'oqui yɯ já'i. ⁴ Njongui sä da 'yòt'e gue dim hmumbäjäse, nε hont'a Ojã sä da huahna n'da ra hmumbäjä, tengu 'bɯ mí huahna ra Aarón. ⁵ Nε ngutho bin ja nangue ra Cristo, him bi manse gue dim hmumbäjäse, pε Ojã bi un ran t'ɛdi gue dim hmumbäjä, tengu bi ma rá t'ohni Ojã 'bɯ mí 'yɛna:

Nu'i ma 'dats'unt'ɯ i,
dadí 'da'a ni ts'edi ya.

⁶ Nε bi 'yɛmbi mahòn'a:

Nu'i gam mbäjä gätho yɯ pa ya,
tengu ra hmɛpya bi 'yòt' ra
Melquisedec,

bi 'yɛn Ojã bɯ ja rá t'ohni. ⁷ Nu ra Cristo 'bɯ mim 'bɛcua ja ra häi, zai nan yaui Ojã, bi 'yãp rá mfäts'i da dɛp'ɯ. Nts'edi bi mbafi nε bin zoni. Pε bi badi ja rá ts'edi Ojã da yam bɯ ja ran dɛte. Nε bi 'yò Ojã 'bɯ mí nde din unse bɯ ja rá pähä Ojã. ⁸ Nu'a ra Cristo, madague'bɯ rá Ts'unt'ɯ Ojã a, pεgue bin jä'i a, janangue'a bi xänba yɯn ɯnbi 'bɛ'a dí 'yørpa rá pähä Ojã a. ⁹ Bin jabɯ bi 'yòt'e, janangue'a bi zoni bi jä'ts'i gätho rá pähä Ojã. Nε bi zã bi un'na ra te mazai gue to'o gätho da 'yɛc'yɛi a. ¹⁰ Nguetho bi huan Ojã a gue dim hmumbäjä nangue dyɯ 'yɛc'yɛihɯ, tengu ra hmɛpya bi 'yòt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bɯ ga penjɯ

¹¹ I ja xɯn ngu 'bɛ'a dín nde ga xi ahɯ nangue a bim hmumbäjä a ra Cristo. Pε xɯn hɛi ga xi ahɯ nguetho hin guí honi guí pähmbɯ. ¹² Nε xɯn ngu yɯ pa xɯ thogui gue mí ja ngue

xquín xänbatehɯ, pε guexta'a i jatho da si ahɯ ɯ yam hma hingui hɛi nangue Ojã. Nguetho gá cohi gán 'yãmbuihɯ. I jatho gui sihɯ ra xi'ba tengu'bɯ gyɯ 'uerehɯ, nε hin guí häthɯ gui sihɯ njuantho ran ts'ihmε. ¹³ Nε nu'a gnán ts'ihmεhɯ ra xi'ba, in ja tengu yɯ 'uere, nε hinda ná pähmbɯ 'bɛ'a ra te gue däm 'bɛhmbɯ njuantho. ¹⁴ Pε nu ran ts'ihmε xɯn ho nt'òt'e nangue yɯ dajã'i. Nε xɯn te yá mbui nangue zai dín 'yomfɛni, janangue'a pädi nda'a xɯn ho nε nda'a hingui ho.

6

¹ Janangue'a nde'bɯ ga thoqui ga homhbɯ gue dan dajã'ihɯ. Nde'bɯ hinga hont'a ga mamhbɯ a rá mbɛdi bi sängahɯ nangue ra Cristo. Nde'bɯ hinga hont'a ga mamhbɯ gue ga päh ma mbuihɯ gue mí ɛna xtá hyojɯ, nε hinga hont'a ga mamhbɯ ga dăp ma mbuihɯ Ojã. ² Nde'bɯ hinga hont'a ga mamhbɯ ram hma dan xixyãhɯ, nε nangue ran jäxa'yε, nε nangue da dambɛni ɯ xɯn du, nε nangue dín ja ran juanbi 'bɯ rán zεgui, nde'bɯ hinga hont'ɯ ga mamhbɯ ya, nguetho dí pähmbɯ nda'a ɯ. ³ Mbähã ga thoju 'bɯ da zã da xoc'a ni mbuihɯ Ojã, nguetho i ja mi'da. ⁴⁻⁶ Nguetho nu'bɯ hin ga thohmbɯ, xøhma thoho da bɛni da mbenc i 'da. Nε nubaya him man'dandí da nde ba pengui mahòn'a. Nguetho nu'bɯ mí numanho n'dandí rán nεqui Ojã, nε bi zãmanho a bi un Ojã, nε bin 'yohɯ rá Hogandãhi Ojã, nε bi zãmanho a rá hogamhɯma Ojã, nε bi bɛ i ts'ɯ rá ts'edi a ra 'da'yo ximhäi dín ja. Pε nu'bɯ da mbengui, ya him man'dandí da zã di hoc yá mbui mahòn'a. Nguetho im bɛni tengu'bɯ da zã di cuat mahòn'a bɯ ja ra pont'i a rá Ts'unt'ɯ Ojã, nε di japi dín thenda a ra Cristo. ⁷ Nguetho tengu'bɯ n'da ra häi a ra jä'i, n'dandí ngu n'dandí dín 'ye, i

põt'e, nɛ i pøts'e 'bɛ'a pa nthuhu bɜ. Nɛ nu'a ra häi nu'bɜ di japi din ja 'bɛ'a tupɜ a ra mbɛfi, da hyən rən japi Ojɔ a. ⁸ Pɛ nu'bɜ hin di japi da bøx'a 'bɛ'a bi thupɜ, nɛ hønt'u yɜ 'uini i ja bɜ, nte di muui 'bɜ. Nɛ hin da hnumanho a ra häi 'bɜ. Nɛ nzɛgui da mba nt'udi nanguɛ ra sibi.

Bi zangba ma mbɛihɜ a ra Jesús, dí tømhbɜ a ran hoy a

⁹ Pɛ madague'bɜ njabɜ dá mamhbe, ma zi cu ahɜ, pɛgue dí haxhe njuani gan jahɜ tengu ra hogahäi, bin japi bin ja xɛn ngu 'bɛ'a bi thupɜ, nguetho bi hoc'a ni mbɛihɜ Ojɔ. Nɛ xɛn ndoho ran japi ba ɛhɛ, guin nuhɜ. ¹⁰ Nguetho xɛn ho øt' Ojɔ ngue hin di pumbɛni a ra 'bɛfi gá 'yøthɜ, nɛ ran huɛcate gá 'yuthɜ ɜ 'da ni cuhɜ, nanguɛ rá thuhu Ojɔ, nɛ nanguɛ a guí ødahɜ ya. ¹¹ ɛmmɛ dí ndehe gui thoju gan ɛhyahɜ, n'da ngu n'da ahɜ, gue'bɜ go rən zɛgui ra pa. Jananguɛ'a da zøni gui hyəmhbɜ 'bɛ'a gätho guí tømhbɜ. ¹² Hin dí ndehe da yəndənyɛi thofo ahɜ, pɛ dami 'yøthɜ 'bɛ'a mí øt'u 'da 'bɜ mí bədi majuaɛi a rəm hma Ojɔ, nɛ bi hyät'i bi zɛt yá mbɛi, jananguɛ'a bi hyən a ra herencia bi ma majuaɛi Ojɔ. ¹³ Nu Ojɔ 'bɜ mí xih majuaɛi a ra Abraham, bi ma majuaɛi nanguɛ rá thuhu zɛhɛ. Nguetho njo'o man'da xɛn ndoho rá ts'ɛdi hinda hønse a. ¹⁴ Nɛ bi 'yɛn Ojɔ: "Majuaɛi xɛn ngu ran ho ga 'da i, nɛ ga 'da i xɛn ngu nim bom'beto," bi t'ɛmp'a ra Abraham. ¹⁵ Nu ra Abraham bɛya bi hyät'i bi dø'mi, jananguɛ'a bi hyəni 'bɛ'a bi xi a Ojɔ. ¹⁶ Nu'bɜ 'da yɜ jə'i im ma majuaɛi 'bɛ'a da 'yøt'e, i ndønba rá thuhu Ojɔ, nɛ ya him ma hyom mi'da yəm hma dí hoc'a, nguetho i fədi majuaɛi a bi ma. ¹⁷ Nɛ'a Ojɔ 'bɜ mí nde da 'yurcahɜ ngue majuaɛi a rəm hma, bi man rá thuhu zɛhɛ 'bɜ mí xijɜ ra herencia. Ngue gueju nts'änni ga həmhbɜ a.

Jananguɛ'a ga pəhmbɜ njəm'bɜ di pä a bi xijɜ. ¹⁸ Jananguɛ'a yoho bɜ dá pəhmbɜ, rəm hmanse nɛ rá thuhu zɛhɛ, ga pəhmbɜ hin dim fehni Ojɔ, pɛ majuaɛi da zinju bɜ. Ngue gueju bá 'dahmbɜ bɜ mí ja xcá tuhɜ, dá bɛnthɜ bɜ hapɜ da zinju ya. ¹⁹ Jananguɛ'a bi zinju bɜ a ra Jesús, bi zangba ma mbɛihɜ bɜ mbo rá ngu Ojɔ, njəm'bɜ da hyɛgahɜ. ²⁰ Nguetho m'bɛt'o bi yərpɜ a ra Jesús. Nɛ bi xi a Ojɔ ngue bi hogahɜ ngue da numanhoju bɜ. Gue'a nam bøni ma hmumbäjahɜ, ngue i 'bɛi mazəi, tengu ra hmɛpya bi 'yøt' ra Melquisedec.

7

Bim mbäjä ra Jesús tengu ra hmɛpya bi 'yøt'a ra Melquisedec

¹ Nu ra Melquisedec bim hmuts'ut'abi bɜ ja ra hnini Salem, nɛ bim mbäjä nanguɛ Ojɔ mixtetho rá ts'ɛdi. Nɛ nu ra Abraham 'bɜ mam bá tap'u 'da yɜ ts'ut'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'äp rən japi Ojɔ nanguɛ a ra Abraham. ² Nɛ nu'a ra Abraham bɛya bi un'na ra Melquisedec a ná 'dɛt'a gue xpí hyənba yən suiɜ, gue rən t'unni Ojɔ a ná 'dɛt'a. Nɛ nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma "ra hoga hmuts'ut'abi." Nɛ nde da ma gue "ra hmuts'ut'abi di hocpa ra sui," nɛ gue'a nam bøn'a rá thuhu rá hnini Salem. ³ Nɛ hinga mfədi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Nɛ hinga mfədi nda'a rá 'yɜ, nɛ hinga nt'o't'i gue'bɜ mím 'bɛi o gue'bɜ mí du. Jananguɛ'a tengu'bɜ rá ts'ɛdi rá Ts'ənt'u Ojɔ bɜ ín 'yu a ra Melquisedec, gue dim mbäjä gätho yɜ pa høn'bɜ go njəm'bɜ. ⁴ Jananguɛ'a sä ga pəhmbɜ ya gue xɛn ngu rá ts'ɛdi ra Melquisedec 'bɜ mím ja, nguetho guesɛ ma ngərpə bøtahɜ ra Abraham bi un'na ná 'dɛt'a bá tap'u yən suiɜ. ⁵ Nu rən t'ɛdi Ojɔ bi xi ɜ yá t'əhni ra Leví gue yá mbäjä yɜ israel, gue da hyəcpa

a ná 'det'a ɥ yú meni, madague'bu yám bom'betó ra Abraham ɥ, pɛ nɛsɛ ɥ. ⁶ Pɛ nu ra Melquisedec, madague'bu hingui conhuirá 'yɥ ra Leví gue ra Abraham, pɛ bi un'na ná 'det'a gue'a bá tɔh ra Abraham. Nɛ nu ra Abraham, madague'bu xɛn ngu rá ts'edi bu nam bɛn Ojɔ, nguetho bi xifi majuaɲi da 'yɔrpa a Ojɔ. Pɛ man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'áp a ran japi a ra Abraham. ⁷ Nɛ mfɔdi nu'a di jap'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma japi. ⁸ Pɛ nu'ɥ yú mbäjä ra israel zai midin t'un'na ná 'det'a, pɛ yɥ jã'i ɥ, nɛ i tu ɥ. Pɛ nu man'da ra mbäjä gue ra Melquisedec, i mam bu ja ra t'ohni tengu 'bu i 'butho. ⁹ Nɛ da zä gam bɛmhbu ya, gue gätho rá 'yɥ ra Leví, gue yú mbäjä ra israel, gue i äp'a ná 'det'a ɥ yú meni, gam bɛmhbu gue nɛ'ɥ tengu'bu bin jut'ɥ 'bu mí un'na ná 'det'a xequi a ra Melquisedec a ra Abraham. ¹⁰ Nguetho da zä gam bɛmhbu nangué ra Abraham, tengu'bu ya xmán 'yohɥ yám bom'betó 'bu mín c'at'ui ra Melquisedec, madague'bu hin nám 'bui. ¹¹ Bim mbäjä ra Aarón gue rá 'yɥ ra Leví, nɛ rá ngurpa bɔta a ra Abraham a. Nɛ gue'ɥ bim mbäjä ɥ nangué'ɥ yɥ israel, tengu bi man yán t'ɛdi Ojɔ. Pɛ nu'bu da guehya yú 'bɛfi gue ní yɔn Ojɔ ɥ yɥ jã'i, him mi jatho xtí nɛqui man'da ra mbäjä gue n'dan'yo 'bu, tengu ra hmɛpya bi 'yu a ra Melquisedec, nɛ hin nangué a ra Aarón. ¹² Pɛ nu'bu mí mba ma pädi yɥ mbäjä, nɛ 'bɛ'a mí øt'e, nɛ ɥ yɔn t'ɛdi mí tenni, mí jats'editho da mba ma pädi ɥ. ¹³⁻¹⁴ Bi 'yɛn ra t'ohni gue nu a man'da ra mbäjä gue ra Cristo a, bim 'bui nangué man'da rá ts'unt'ɥ ra Israel, ngue hing rá 'yɥ yɥ mbäjä. Nguetho mfɔdi xɛn ho gue ma Hmuɥ bim 'bui nangué rá 'yɥ ra Judá. Nɛ nte bi ma yán t'ɛdi ra

Moisés, gue dim mbäjä a rá 'yɥ ra Judá. ¹⁵ Pɛ man'da gui pɔhmbu 'bɛ'a dá mangä 'bu guim bɛmhbu nangué a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbäjä, nu'a ra Cristo a. ¹⁶ Nɛ hin nangué ra 'yɥ bi man ɥ yɔn t'ɛdi da zä dim mbäjä a ra Cristo. Nɛ xín nangué ɥ yɔn t'ɛdi mí ma 'bɛ'a da t'øt'ua bi dɛn'na, nguetho him mán ts'änni zai din ja ɥ. Pegue bi zä bim mbäjä nangué a rá ts'edi a rá tɛsɛ njám'bu da zä da guadi. ¹⁷ Gue'a bi man Ojɔ:

Nu'i gra mbäjä mazai, tengu ra hmɛpya bi 'yøt'a ra Melquisedec,

bi 'yɛn Ojɔ. ¹⁸ Gue'a án t'e'ts'a ra 'yu gue bi ts'än maya'bu, nguetho mbɛ nte midí muui a. ¹⁹ Nguetho njom bi zä bi hocpa yú ts'oqui ɥ yɔn t'ɛdi bin t'un ra Moisés. Pɛ bi nɛqui man'da xɛn ho, gue i sixcaɥ bu bí 'bu Ojɔ. ²⁰ Nɛ man'da xɛn ho ra 'yu nangué ra 'da'yo mbäjä, nguetho bi manse rá thuhu Ojɔ 'bu mí un rán t'ɛdi a rá Ts'unt'ɥ. ²¹ Pɛ nu mi'da yɥ mbäjä 'bu mín t'un yú 'bɛfi, him bi hndɔnba rá thuhu Ojɔ. Nɛ nanguéhna ra hmumbäjä, bi manse rá thuhuse Ojɔ. Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Ojɔ, bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɥ zɛhɛ:

Nugä dra Ojɔ, dí manse ma thuhugä, nɛ hin ga pä a dí ma.

Nu'i gam mbäjä gätho yɥ pa mazai, tengu tho ra hmɛpya bi 'yøt'a ra Melquisedec,

bi 'yɛn Ojɔ. ²² Nu ra Jesús, da zä di jã'ts'a n'da ran hoqui man'da xɛn ho xinda gue'a mí ja mam'bet'o, nguetho dim hmumbäjä mazai a. ²³ Nu'ɥ da yɥ mbäjä bi zøni xɛn ngu mí 'bui, nguetho i tu, nɛ him bi zä bi thoqui høn'bu go njám'bu. ²⁴ Pɛ nu ra Jesús hingui tu, janangué'a njo'o man'da sä da hyɔnba rá 'bɛfi. ²⁵ Janangué'a da zä di hoqui xɛn ho ɥ to'o da zøm bu 'bu Ojɔ ya, nangué a ra Cristo. Nguetho i 'bui mazai, da zä thocpa thoho da 'yãp'a Ojɔ

nangue u to da zøm bñ. ²⁶ Njuantho ε gue'a ra Jesús a ma hmumbäjä dí homhbñ. Nguetho xñn hotho a, nte in dupatesε him bi 'yøt' yñ ts'oqui, nε him bi hyañba yñm 'bäi u yñ ts'om'bäi, nε man'da i pa nt'εspi gue i ja rá ts'edi bñ mahεts'i. ²⁷ Nu yñjä'i 'bñ mim hmumbäjä di thoqui da mbøspa Ojä gätho yñ pa, mbädi bi mbøspe nangue yñ ts'oqui zεhe, nε m'bejua yñ ts'oqui yñjä'i. Pε nu ra Jesús him bi 'yøt'e tengu u, nε n'dandj thoho bi mbøspa Ojä 'bñ mi un rá tεse, nguetho di muui mazai a. ²⁸ Nu rán t'εdi Ojä bi man ra Moisés bi t'εmbi dim hmumbäjä u yñjä'i thoho, pε him bi hyät'i bi jä'ts'u yñn t'εdi Ojä. Pε nu'bñ mí manse rá thuhu Ojä, bi ma gue dim hmumbäjä rá Ts'unt'u zεhe. Nε nu'a gätho bi jä'ts'u yñn t'εdi nε bi juadi, nte di 'beh ya. Nε gue'a rám poniui a rán t'εdi Ojä bin t'un ra Moisés a ra Jesús.

8

Nu ra Jesús bin hocpate nangue ra 'dayon hogui

¹ Bí 'bñpñ mahεts'i a ma hmumbäjäññ gue ma hocpatehñ, 'darpñ ní mandau i täte thoho rá ts'edi. Nε guehna man'da jats'edi na dí xi ahñ. ² Nε dim mbäjä bñ majuani i pa nthande Ojä bñ mahεts'i, tengu'bñ ra nijä bi 'yøt' Ojä, nε him bi hyøh yñjä'i. ³ Gätho yñ hmumbäjä u yñ israel, bi ts'änni di un yñ 'bøts'e nangue u yñ zu'uε bi tho, nε mi'da. Janangue'a nε a ra Jesucristo ja 'be'a bi uni, nguetho nε a ra hmumbäjä a. ⁴ Pε hinga guecua ja ra ximhäi bim mbäjä a. Nε nu'bñ xtín zangua ja ra häi, njam'bñ xtán zä xtím mbäjä. Nguetho hing rá 'yñ ra Leví a, nε hing yñ zu'uε bi mbøx'a, tengu bi man rán t'εdi Ojä bi man ra Moisés. ⁵ Nε nu'a ra nijä bñ midím pε u yñ mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmεpya thoho gue 'be'a ørpñ mahεts'i. Nguetho bi

sih ra Moisés 'bñ mí dñp'a ra nijä: "Dami jamansu 'be'a gui jap'u i ja bñ, nε 'be'a gätho gui 'yørpñ, tengu thoho dá ut'a 'bñ gmí 'bñpñ ja ra t'øhø," bi 'yεmp Ojä. ⁶ Pε nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'bεfi εmme man'da xñn ho xinda gue'u mi'da yñ mbäjä. Nguetho din hocpate nangue ran hogui man'da xñn ho 'be'a gätho i ma da 'yørcahñ. ⁷ Nu'bñ xtán zä xtí hocpa n'da a rá mbädi ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. ⁸ Pε nu Ojä him bi zä bi numanho yñjä'i nangue a ran hogui mí ja, pε guexta'a ndupate bñ na nu Ojä u. Janangue'a bi 'yεna:

Da zøn'a n'da ra pa

ga øt'tä n'da ra 'da'yon hoqui mahøñ'a nangue yñ me israel nε yñ me judä.

⁹ Nε hin din ja tengu ran hoqui dá xi u yñm bombøta

'bñ mambä jəcpñ ra häi Egipto, nε dá jamansu.

Dá xifi xtí jä'ts'i, pε him bi hyät'i da 'yøzεhe man hoqui dá xifi, gue man t'εdi dá xi a ra Moisés.

Janangue'a him bi zä dá numanho u, bi 'yεñ'a ra Hmu.

¹⁰ Pε nu ran hoqui ga ørpa yñ israel 'bñ m'bejua mi'da yñ pa, din ja tengu gam mangä ya.

Ga un man 'yomfεni bñ ja yñn 'yomfεni u,

nε ga japi mpähä thoho da dεngui.

Janangue'a da numanhogui, nε ga øt'ä gue yñ Ojägä u, nε din ja gue ma t'uhni zεhe u bñya.

¹¹ Nε hinga hñchi thoho 'bo'o da xänba u,

nε njon da sänbi gue da baqui,

nguetho gätho da bæc zεhe u,

yñ ngərpi o gue yñjä'i thoho.

¹² Nε ga punbi nangue ran ts'o,

nε him man gam bεngä u yñ ts'oqui, bi 'yεñ Ojä. ¹³ In jabñ a ra 'dayon hoqui, nε gue'a í t'εmbi ra nyonho-qui a mí ja, gue ya bi juah rá 'bεfi a,

ne ní mba bu dim 'bedi 'bu mí man na.

9

Necua ja ra hâi mí ja rá ngu Oja, nepe mahets'i

¹ Nu'a rá mbadi ran hoqui, mí ja yán t'edi nangue yán t'ot'e mí t'orpu ja ra nija ua ja ra ximhâi. ² Ne nu'a ra nija bi t'ot'e, bin ja n'da ra cuarto rá mbadi, t'ambi xan daxqui, guepu mí ja rán 'dögue yu lámpara, ne ra mexa gue i cax yu 'bøxthume. ³ Ne mí ja man'da ná yoho ra cuarto gue nubu mbo, mán joti n'da ra 'bøt'e, guepu mí t'ambi man'da xan daxqui. ⁴ Ne nubu, mí ja bu ra mexa ra oro guepu mí zø ra xeca xiza yamanho. Ne a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho yú hyo. Ne nubu mbo ra huada mí hørpu n'da ra xaro gue ra oro, mí o bu zi ts'u ra hme i t'ambi ra maná. Ne a rá tøhø ra Aarón gue bi 'dogui, ne u yu xindo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'u yán t'edi Oja maya'bu. ⁵ Ne nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'ambi ran ts'äya ram punbate. Ne mí tørpu yoho yú pøte u yú mbädi Oja mahets'i, mí com'pu mate ra xithe bu mí pa nsits'i ra ji dím punba yú ts'oqui yu ja'i. Pe hinga xøt'a ga xi ahü 'be'a nam bøn'u gätho yu hmeppa mí ja bu mbo ra nija. ⁶ Bin jabu bi t'ot'e. Nu yu mbäja thoho, thocpa thoho mí carpu a rá mbadi ra cuarto, gue mí øt' yú 'befi nangue ran dande bu ja ra nija. ⁷ Pe nubu ná yoho ra cuarto man'da xan daxqui, hønt'a ra hmumbäja mí thopu, hønt'a n'dapa thoho i tho a n'da jeya. Ne nu'bu mí yarpu, i thexpü rá ji yu zu'uë gue mí xixpu, nangue rá ts'oqui zehü 'bu rá mbadi, ne nangue yú ts'oqui yu ja'i 'bu ná yondi. ⁸ Nu'a rá Hogandahi Oja di jaju ga pahmbu, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní mba bu bí 'bu Oja 'bu gätho mí t'øthoho ran dande bu ja a ra nija ua ja ra ximhâi. Ne gue'a

n'da ra hmeppa bi 'yu a ra 'bøt'e mí corpu man'da xan daxqui, mí corpa bu u yu ja'i. ⁹ Gätho u yán t'ot'e mí t'orpu ja a ra nija, n'da ra hmeppa thoho nangue a njuantho i jaju ya. Nguetho yán t'unni ne yu 'bøts'e bi un'na Oja, him bi zä bi hocpa bu mbo rá mbai u mi øt'e. Janangue mí pa njorpi bu u. ¹⁰ Nguetho hønt'a mí man yán t'edi nangue yán ts'ihme midí hoqui, ne midín xat'i. Pe nu'u gue'u 'da yán t'edi gue i ja thi. Ne gue'a bi zän Oja da 'yøt'u, ja gue'bu mam bá ëh ra Cristo, ja bi nequi a majuani ra 'yu ja rá ts'edi a buya. ¹¹ Gue ya bá ëh ra Cristo, ne gue'a ma hmumbäjahü a, nangue ra 'da'yo rhoqui i ja ya. Ne nu'a ra nija guepu dim pehna ra mbäja ya, man'da xan ho, ne guepu majuani bu. Ne him bi 'yøt' yu ja'i, nguetho hing ra ngugua ja ra ximhâi a. ¹² Pegue mahets'i bu bi yat' na ra Cristo ya, tengu ra hmeppa bi 'yuh yu hmumbäja 'bu mí yarpu man'da xan daxqui. Ne ya hin di un yú ji yu t'ude'yo o gue yu t'undani, pe bi un rá jise. Ne n'dandi thoho bi yarpu, ne bi yanjü xan ho a. ¹³ Nu rán t'edi Oja bi t'ambi xan ts'o ní ngøc'yei n'da 'bu xi dä a n'da ra du. Ne bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro ne ra de'yo, ne rá 'bospi a ra t'usundani gue bi t'upü ja ra sibi. Ne gue'a dí hocpa ní ngøc'yei n'da a. Ja bi zä bi dande Oja u buya. ¹⁴ Pe gam bemhbu man'da emme i ja rá ts'edi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'yomfënihi midí 'uegahu nangue Oja, n'dahma da zä ga ørpahu rá 'befi Oja gue i 'bai. Nguetho hin'yu rá ts'oqui ra Cristo, ne bin unse bu 'bu Oja, ra 'bøts'e gue mazai di muui bu nam bën Oja. ¹⁵ Nu ra Jesucristo bin hocpate nangue ra 'da'yon hoqui 'bu mí du. Janangue'a gätho bi mba mahoqui ma ts'oquihu, gue gueju mí tenhdu rá mbadi ra yonhoqui. Hinga høngdahü, pe ne u mí 'bu 'bu

hin nán ja a ra 'da'yon hoqui. Ne nubaya gátho bi zā dá comhb_u ran japi mazai gue bi xi Oja _u bi zohni. ¹⁶ Nu'b_u i man'a n'da to'o da zocpa _u 'be'a p'e'ts'i, p'e 'be da fadi 'b_u majua_{ni} bi du, ja da t'ot'a xi ma baya. ¹⁷ Hingui sã da t'ot'a xi ma 'b_u i 'b_utho, hinda høn'b_u bi du. ¹⁸ In jab_u bin ja 'b_u rá mbadi a ran hoqui bi man Oja, gue bin ho 'b_u mí mba m'bänbi rá ji n'da ra zu'u_e, ja bi fadi majua_{ni} bi nu ran date baya. ¹⁹ Janangue'a nu'a ra Moisés 'b_u mí xih rán t'edi Oja gátho y_u me israel, ne bi c'uaspa ra ji baya. Bi mit' ra thenga xide'yo ne n'da ra t'u'yeza gue n'youi yá paxi, ne bi garb_u ja ra dehe n'youi rá ji ra t'andani ne rá ji y_u chibo, bi c'uaspa b_u ja rá sœcuá i man rán t'edi Oja, ne gátho y_u ja'i bi mba ma c'uaspi a ra ji baya. ²⁰ Nubaya bi 'yēna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Oja nanguej_u. Nuya da zā di punga ma ts'oquih_u," bi 'yēn a ra Moisés. ²¹ Ne nubaya bi c'ua'ts' ra ji b_u ja rá nijá Oja, ne 'be'a gátho mí ja b_u mbo mí pa nthoni b_u ja rán thande Oja, gátho bi mboxp_u y_u ji. ²² Ne i mam b_u ja rán t'edi Oja, gue gue'a ra ji i hoc' _u 'be'a gátho mí t'ot'e. P'e nu'b_u hin dim fän ra ji, hin'y_u ra punbi nangue ra ts'oqui, i ēm b_u mán t'ot'i.

Í 'uec y_u ts'oqui a ím 'bøts'e ra Cristo

²³ Nu'a ra nijá, n'da ra hmepya thofo mí ja ua ja ra häi, bi mba ma hoqui nangue _u yá ji y_u zu'u_e mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bøts'e man'da x_un ho gue dí hogah_u, tengu'b_u dyá nijah_u majua_{ni} b_u mahēts'i. ²⁴ Ne hinga guep_u ja ra nijá bi 'yøt' y_u ja'i i 'b_uh ra Cristo ya, nguetho y_u hmepya tho _u nangue a majua_{ni} rá ngu Oja. P'e ε guep_u mahēts'i bi y_ut'i, i äp Oja ya nanguej_u. ²⁵ Nu yá hmumbäjä y_u israel, jeya 'b_u njeya mí carp_u ja ra cuarto man'da x_un dæxqui,

midí un ra ji, p'e hin rá jise. P'e nu ra Cristo hinga thocpa thofo di un ra 'bøts'e. ²⁶ Xi'b_u xtín ja tengu y_u hmumbäjä, jeya 'b_u njeya midí un ra ji. Mí jatho x_un ngu y_u nidi xtán du ra Cristo 'b_u, gue'b_u go rá mbadi ra ximhäi. P'e him bin jab_u bi 'yøt'a. P'e nuya n'dandí thofo bi zœcuá ra Cristo gue bin unse bim 'bøts'e zēhē, gue í 'uecpa yá ts'oqui y_u ja'i. Ne guehya y_u pa gue di ja'ts'a mí hma mām 'bet'o. ²⁷ Tengu y_u ja'i, nts'änni n'dandí thofo da du, ne m'bejua da nu ran juänbi. ²⁸ Ne ngutho ra Cristo, n'dandí thofo bin uni bim 'bøts'e, ngue bi 'uecpa yá ts'oqui _u x_un ngu y_u ja'i. Ne m'bejua ba pengua da zin _u i tø'mi, p'e hin dí 'yēhē dí 'uec y_u ts'oqui mahøn'a.

10

¹ Nu'a ran t'edi bin t'un ra Moisés nangue y_u 'bøts'e bi 'yøt' y_u mbäjä, n'da ra hmepya thofo nangue'a ran ho bá çhya. Ne hinga gue'a majua_{ni} ran ho a. Ne njäm'b_u bi zā bi mba ma hocpi yá ts'oqui _u mí øt' y_u 'bøts'e, madague'b_u njeya 'b_u njeya midí uni. ² Nu'b_u da gue' _u y_u 'bøts'e xtán zā xtín hoc' _u, p'e n'dandítho xtí uni, ne xtá 'yē'ts'a ní un y_u 'bøts'e 'b_u. Ne ya xtám badi n'dandí thofo bi bo yá ts'oqui baya. ³ P'e nangue y_u 'bøts'e bi uni gátho y_u jeya, bi japi da bēni gue in dupate tho yá ts'oqui. ⁴ Nguetho hinjam'b_u da zā di punba yá ts'oqui n'da _u yá ji y_u ndani ne y_u dē'yo. ⁵ Janangue'a bi 'yēn ra Cristo 'b_u mí zœcuá ja ra häi, bi 'yēmp'a Oja rá Ta:

Hinga njuantho gue' _u y_u zu'u_e guí nde.

Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'bøts'egä, bi 'yēn'a ra Cristo.

⁶ Ne hin gnán johya n'da ran t'unni ngue y_u zu'u_e bi t'up_u ja ra sibi, xinga gue' _u y_u 'bøts'e nangue y_u ts'oqui.

7 Janangue dá ɛngä: “Bá ɛcä ya ga ɔt'ä ni pähä ma Ojä i, dam 'bɔts'e zehägä, tengu män t'o't'i bɛ ja nim hma,” bi 'yɛn'a ra Cristo. 8 Nu'a rá mbɛdi bi mangua, hin nán johya Ojä ɛ yɛ 'bɔts'e gue yɛ zu'uɛ bi t'udi nangue yá ts'oqui n'da, madague'bɛ gue'a bi man'a n'da rán t'ɛdi a. 9 Pɛ xɔ bi 'yɛm mahɔn'a bɛya: “Bá ɛcä ya gue ga ɔt'ä ni pähä, ma Ojä i, gue dam 'bɔts'e zehägä.” Gue nde da ma, dí 'ueh ya yɛ 'bɔts'e mí ja, nɛ din ja nɛ man'da ra 'bɔts'e. 10 Nu ra Jesucristo bi 'yɔt' rá pähä Ojä, gue bi unse rá ja'i n'dandɪ tho ho bi juadi. Janangue'a bi hogahɛ Ojä ya. 11 Nu yá mbäjä yɛ israel mí ɔt'u yá 'bɛfi gätho yɛ pa, nɛ thocpa tho ho midi un yɛ 'bɔts'e, madague'bɛ hinjam'bɛ mí sä di hocpa yá ts'oqui n'da ɛ. 12 Pɛ nu ra Jesucristo n'dandɪ tho ho bin uni bim 'bɔts'e nangue ma ts'oquihɛ, pɛ him man'dandɪ din uni. Nɛ bí 'bɛpɛ 'darbɛ ní mandau i Ojä ya. 13 Nɛ guepɛ bí 'bɛpɛ ya, gue'bɛ go bi dap'u yán sɛihɛ. 14 Nguetho nangue n'dandɪ tho ho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'u to'o bi 'yɔt'e yá mbeti. 15 Gue'e a rá Hogandahi Ojä di jajɛ ga pähmbɛ a mangua, 'bɛ mí mā: 16 Nu ran hoqui ga ɔrpa yɛ ja'i 'bɛ m'bejua, din ja tengu na, ga bɛnba bɛ ja yá mbɛi ma pähä zehɛ, da ndese gue da dɛngui. Nguetho ga un man 'yomfɛni bɛ ja yán 'yomfɛni ɛ. 17 Nɛ xɔ bi 'yɛm mahɔn'a: Him man'dandɪ gam bɛngä yá ts'oqui, nɛ xinga gue'u yɛm fɛ'ts'i mí ɔt'u, bi 'yɛn rá Hogandahi Ojä. 18 Nangue Ojä bi punga ma ts'oquihɛ, hingui sä ga unhdɛ mi'da yán t'unni dí punga ma ts'oquihɛ.

Da zä ga sɔmhɛbɛ bɛ 'bɛ Ojä

19 Ma zi cu ahɛ, gam bɛmhɛbɛ nangue a ra nyonhoqui mi ja, njo'o

n'da ra ja'i tho ho mí sä da yɛrpɛ man'da xɛn dɛxqui, nɛ gue'a í t'u'a ra 'bɔt'e mí ndam bɛ. Pɛ nuya bi zä dí cɛthɛ bɛ ja a rá ngu Ojä mahɛts'i, man'da xɛn dɛxqui. Nɛ dí cɛthɛ nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogahɛ. Nɛ hin dín suhɛ ya. 20 Nɛ dí cɛthɛ nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'bɛi. Nguetho bi 'uegahɛ ra 'bɔt'e mí ndam bɛ ja ra goxthi, 'bɛ mí unse rá ja'i ra Cristo ya. 21 Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumbäjähɛ, nanguejɛ gue yát'ɛhnigahɛ Ojä. 22 Janangue'a mbähä ga sɔmhɛbɛ bɛ 'bɛ Ojä ya, n'dat'a gam bɛmhɛbɛ majuani i ndejɛ. Nguetho bi mberca ma mbɛihɛ nangue rá ji ra Cristo, hin gam bɛmhɛbɛ gue dín dupatehɛ yɛ ts'oqui ya. Nɛ tengu 'bɛ am 'be't'egahɛ a ra dehe xɛn güe. 23 Nɛ ga thoqui ga mamhɛbɛ a ran ho dí tɔmhɛbɛ, hin ga suhɛ. Nguetho majuani di ja'ts'a rá m hma bi xijɛ Ojä gue di pɔjɛ. 24 Mbähä dan xänbahɛ ga ɔthɛ ran huɛcate, nɛ 'da dán ɛhyadahɛ ga ɔthɛ a. 25 Nɛ hin ga ɔthɛ tengu ɔt'i 'da him mi sɔm bɛ ja mam pɛtiɛhɛ. Pɛgue mbähä ga thoqui dam pɛtiɛhɛ, nɛ dan xänbahɛ n'da ngu n'daja. Nɛ man'da ga humbi ga ɔthɛ ya, nguetho ya mí ts'utho ba ɛh ra Hmu. 26 Pɛ nu'bɛ dí ndese ga thoctahɛ yɛ ts'oqui 'bɛ ya má pähmbɛ a majuani, tengu'bɛ hin dá jamansuhɛ a ra 'bɔts'e xtím pungahɛ. Pɛ ya hin'yɛ 'bɛ'a man'da sä ga umhɛbɛ bɛya, gue dí mba ma pungui ma ts'oquihɛ. 27 Pɛ hɔnt'a ra mbidi gan nuhɛ 'bɛ, gue ran ɛnbi dí co'ts'a Ojä, nangue ra sibi nts'utho 'bɛ bi dɛ, gue di jua ɛ yán sɛihɛ Ojä. 28 Gam bɛmhɛbɛ tengu ran t'ɛdi bin t'un ra Moisés, gue'bɛ 'bɛ a n'da i ɔt' ram fɛ'ts'i, nɛ di nɛqui yoho o gue hyu yɛ testigo gue bí nu, bi tho a ra ja'i bɛya, nɛ hin da mba ma huɛqui. 29 Pɛ ha hin dím bɛmhɛbɛ gue man'da nts'utho ran ts'ɛmbi ga nuhɛ 'bɛ dím bɛni ga nɛmhɛbɛ bɛ

hăi a rá Ts'unt'u Ojã, nê dí ɛmhbu nte di muui a rá ji xti hoga ma mbuihu, nê'bu di numan'u tho a rá Hogandahi Ojã gue mí ɛna xti huɛgahu. ³⁰ Pɛ dí pãhmbu a ra Hmu gue bi ma: "Nugã ma 'bɛfi ga ju't'i, ga un'na rá muui bi 'yøt'e." Nê bi 'yɛn ra t'ohni: "Da zɛmba yá t'uhni Ojã 'bu di thoqui da 'yøt' ra ts'oqui." ³¹ ɛmmɛ nts'utho 'bu da dɪnba yá ts'oqui n'da a Ojã bu ja ran juãmbi, gue'a i 'bui. ³² Pɛ dami bɛmhbu 'bɛ'a gá 'yøthu u yu pa xu thogui, gue'bu ja gmí tɪmhbu ran nɛqui. Xun ho gá 'yøthu, jante tho gá hyãthu yun unbi xun ndoho. ³³ Nê 'da ahɛ bi mba nthenni ahɛ, nê bi mba ma un'ni ahɛ bu ja yá hmi yu jã'i. Nê mɪ'da ahɛ gue hin gá suhu da mba ma un'ni ahɛ 'bu 'darbu gmí 'yohu u bi mba ma unbi. ³⁴ Nê hin gán suhu gue gá zɛnguahu u ni cuhu 'bãpu ja ra fãdi, nê gán johya thohohu 'bu mí thãn'nahɛ 'bɛ'a gmí pɛs'hu. Nê gá pãhmbu ja ahɛ bu mahɛts'i a man'da xun ho, gue da hyãt'i mazã. ³⁵ O guí ɛs'hu a gní hyuthu nzambui, janangue'a din 'da ahɛ n'da ran t'unni xun ndoho. ³⁶ Pɛ i jatho ga sɛthu ts'u, n'dahma da zã ga øthu rá pãhã Ojã, janangue ga hãmhbu a bi ma majuaɲi di 'daju. ³⁷ Nguetho i mam bu ja rá t'ohni Ojã: Mi ts'utho ba ɛ'a i ja gue ba ɛhe, ya hin da ya'a ba ɛhe, nê di 'da ahɛ a guí tømhbɛ.

³⁸ Nê nu'u to da 'yɛc'yɛi majuaɲigã, gue'u ga hocpa yá ts'oqui, ga ɛmbi xun ho bɛya, nê ga un'ndu ra temazã. ³⁹ Pɛ nu'u bi mbengui hin ga numanho u,

bi 'yɛn Ojã. ³⁹ Pɛ nuju hinga gueju dá penjɛ guɛpu xcá nuhu ran unbi mazã. Pɛ dí ɛc'yɛihɛ gue majuaɲi a Ojã, janangue'a din jaju ra temazã.

11

Nê gue'a ná ɛc'yɛihɛ majuaɲi a Ojã

¹ 'Bɛ'a nam bøn'a na ɛc'yɛihɛ majuaɲi a Ojã. Nám bœni, gue dí ɛc'yɛihɛ majuaɲi ga hãmhbu a ran ho bi xiju Ojã. Nê nam bœni ga ɛc'yɛihɛ majuaɲi 'bɛ'a gãtho i ma Ojã, madague'bu hin dí nuhu a. ² Nu ma bombøtahɛ bi hnumanho nguetho bi 'yɛc'yɛi majuaɲi a Ojã. ³ Dí ɛc'yɛihɛ majuaɲi bi 'yøt' Ojã yu ximhãi, madague'bu hin dá nuhu 'bu mí 'yøt'u. Nu'bu mí 'yɛna din ja, ya bin ja bɛya, gue bi 'yøt'e nangue u 'bɛ'a him midí nɛqui. ⁴ Nu'a ra Abel bi un Ojã n'da ra 'bøts'e xun ho xinda gue a bi un a ra Caín, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuaɲi a bi xi Ojã. Nu'bu mí thãnba a rán t'unni ra Abel, bi fãdi bi numanho Ojã a. Nê madague'bu bi du ra Abel, pɛ tengu 'bu 'butho, gue urcahu 'bɛ'a mí øt'a, gue bi 'yɛc'yɛi majuaɲi a Ojã. ⁵ Ngutho ra Enoc, bi 'yɛc'yɛi mbo rá mbui a majuaɲi. Janangue'a bi ts'ixpu ja rá ngu Ojã nê him bi du. Nê him bi thɪngua ja ra hãi a, nguetho bi zix'a Ojã. Nê i ɛn ra t'ohni: "Nu'bu hin ní ts'its'i, bi hnumanho a." ⁶ Pɛ nu'bu i 'bu a n'da i nde da zøm bu 'bu Ojã, pɛgue da 'yɛc'yɛi majuaɲi i 'bu a, nê da 'yɛc'yɛi majuaɲi din t'un ran ho a to i hon Ojã. Nguetho hingui sã da numanho Ojã n'da 'bu hingui ɛc'yɛi a majuaɲi. ⁷ Bi 'yɛc'yɛi a ra Noé gue majuaɲi a mí xi Ojã din ja a ra dãmbunt'i, madague'bu hin ní nu. Nê bi 'yøt'a ra dãbarco bi xifi, guɛpu da yãnu i 'bupu rá ngu. Nê bi 'yɛmbi xun ho Ojã a nguetho mí ɛc'yɛi mbo rá mbui a Ojã. Nê gue'a i nɛqui hing yu 'yɛc'yɛi gãtho ra ximhãi, jãn i ts'ɛmba u. ⁸ Bi 'yɛc'yɛi majuaɲi Ojã a ra Abraham. Janangue'a bi bøm 'bu mí zon'na Ojã, gue da mba bu ja a ra hãi bi xi Ojã gue di unni. Bi nɛxpu ja rá hãi zɛhe, nê him mí pãdi hapu man ní mba. ⁹ Nê nu'bu mí zøm bu, pɛ bin 'yotho bu. Nguetho bi 'yɛc'yɛi majuaɲi gue ja nín zãm bu rá ngu Ojã mahɛts'i. Janangue'a bi hyøtho

yá ngum'bø't'e bũ. Nê ngutho bi 'yøt'a ra Isaac rá ts'unt'ũ, nê a ra Jacob rá 'beto, gue nê'ũ da gomhbũ ra herencia bi sih majuañi ra Abraham. ¹⁰ Nguetho nu ra Abraham mí tø'mi da zøni nín zãm bũ ja n'da ra dahnini gue mahęts'i, din ja høn'bũ go njãm'bũ, gue bi bęn Ojã nê bi 'yøzehe. ¹¹ Nê bi 'yęc'yei majuañi a ra Sara, nê gue'a í hyań rá ts'edi Ojã a gue dim 'bũh rá ts'unt'ũ. Nê him mí sã xtím 'bũh rá t'ahni, gue ya xãm bømbe. Pê bim 'bũ'a rá ts'unt'ũ, nguetho bi badi majuañi da 'yøt'a bi man Ojã. ¹² Nê ngutho ra Abraham, madague'bũ ya xí thoh yũ pa gue mí sã xtím 'bũh yá t'ahni, pęgue bi zøni bim 'bũh yãm bom'beto ęmme xãn ngu, tengu yũ sø mahęts'i, o tengu yũ 'bomu bũ ja ra ndendejã, gue njongui hãt'i da mbede. ¹³ Nê gãtho ı bi du 'bũ him mani hyań a ran ho bi xi Ojã. Pê tengu'bũ mí handi yatho bũ bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí ęc'yei mbo yá mbũi gue majuañi din t'unni. Janangue'a bin johya 'bũ mí bęni gue da nu a. Jananjabũ bi manse tengu'bũ bi thotho ua ja ra ximhãi ı. ¹⁴ Nê nu ı im ma tengu na, i udi gue i 'yotho nê i hon man'da ra hãi guepũ din zai. ¹⁵ Nê nu'bũ xtãm bęntho a ra hãi bũ xpí bøn ı, mí sã xtã mbeng mahøn'a ı 'bũ. ¹⁶ Pê mí nde n'da ra hãi man'da xãn ho, gue nde da ma, ra hãi mahęts'i. Janangue'a bin johya Ojã gue da 'yęmbi yá Ojã ı, nê bi hocpa yá hnini ı. ¹⁷⁻¹⁸ Nê nu'bũ mí ts'ap rá mbũi ra Abraham, gue bi sifi bá si a rá ts'unt'ũ ra Isaac, da mbøspa Ojã. Nê mí nde xtã 'yøt'e, nguetho bi 'yęc'yei majuañi a Ojã, madague'bũ bi xifi dim 'bũh yãm bom'beto 'bũ bi xand ra Isaac. ¹⁹ Gue'a bi bęn'a ra Abraham gue i ja rá ts'edi Ojã da xox ı xãn du. Janangue'a tengutho 'bũ bi dambęni bũ 'bũ ı xãn du a ra Isaac 'bũ mam bá si mahøn'a a rá ta. Nê n'da ra hmępya bi 'yøt' na.

²⁰ Nê nanguê a bi 'yęc'yei majuañi ra Isaac gue da gomhbũ rán ho Ojã ı yá t'ahni, janangue bi sih majuañi ra Jacob nê ra Esaú gue da mba majapi. Nê bi sifi 'be'a bi zãnba Ojã n'da ngu n'da ı. ²¹ Nê ngutho a ra Jacob, bi 'yęc'yei majuañi a ran japi bi man Ojã. Nê ní mba bũ da du, pę bi thocpa a ran japi ı yá 'beto, gue'ı yá ts'unt'ũ ra José. Nê bi dande Ojã 'bũ mí dospa rá yã rá tøhø a ra Jacob. ²² Nê a ra José bi 'yęc'yei majuañi a bi man Ojã. Janangue'a nu'bũ mí ts'ũtho da du, bi xi ı yá męnguhũ gue yũ israel, gue da zøni da mbeng bũ yá hãi zehẽ. Nê bi xifi da thux'a ra ánimã 'bũ bi bøm bũ ı, gue'a ra José xí du. ²³ Nê rá ta nê rá mbe ra Moisés 'bũ mim 'bũh ra Moisés, bi 'yã'a rá ts'unt'ũ an hyuzna. Nê him bi numansu a rán t'ędi ra ts'ũt'abi gue mí ma xtí tho ı yá ts'unt'ũ yũ israel. Nguetho midí nęqui din hocjã'i, nê mí ęc'yei majuañi di jamansu Ojã. ²⁴ Nê a ra Moisés guexta'a mí ęc'yei majuañi a Ojã. Janangue'a nu'bũ mín dãn'yohũ, him mam bi nde da t'ęmbi rá ts'unt'ũ a rá t'ixu ra ts'ũt'abi bũ Egipto, gue xtãn zã xtín jase rá ts'edi. Nê gue'a rá t'ixu a ra ts'ũt'abi bi dįm bũ mán t'ęgui nê bi tede. ²⁵ Pê man'da bi nde 'darbũ bin ınbahũ ı yá t'ahni Ojã a ra Moisés nu'ı yá męnguhũ, xinda gue'bũ xtãn den rán johya ra ximhãi gue ní mba bũ da guadi. ²⁶ Nê nu'bũ mín 'yomfęni ra Moisés, man'da di muui 'bũ n'dat'a yũn ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'bũ xtí manda 'be'a gãtho mí ja bũ ra hãi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Ojã m'bęjua. ²⁷ Nê nanguê bi 'yęc'yei majuañi ra Moisés, janangue'a bi bøm bũ ra hãi Egipto, nê him bi zu a nán cue a ra ts'ũt'abi. Pê bi hyut'an zambũ, nguetho bi badi in 'youi Ojã, madague'bũ him mí nu. ²⁸ Pê bi 'yęc'yei majuañi a bi xi Ojã a ra Moisés, janangue'a bi 'yøt'a bi xifi,

ngue bi manda dí cots'i ra ji b_u ja yá 'yojut'i y_u israel. Janangue'a him bi thopyá mbadi ts'ant' u_u y_u israel 'b_u mam bá ɛh rá_m 'behni Oj_a. Gue'a t'ɛmbi nda_baxjua bi da'mí bi 'yot'u. ²⁹ B_u mí 'yɛc'yɛi mbo yá mbui i ja rá ts'edi a Oj_a u_u y_u israel, janangue'a bi jap'a Oj_a bi xocpa n'da ra 'yu b_u ja ra de_ja, gue bi tho u. Pɛ nu'b_u mí 'yɛna nɛ u_u xtá 'dax'u y_u mɛ egipto, gue'u mí cute, bi comp' ra dehe bi du u b_uya. ³⁰ Nu y_u israel bi sifi di thɛ'ts'a ra da_hnini Jericó gátho nyoto pa, nguetho ma mbá't'i ra ja_do a ra hnini. Nɛ nu'a í 'yɛc'yɛi majua_ni a Oj_a, nɛ gue'a í yot' ra ja_do a 'b_u mí gua'a nyoto pa di thɛ'ts'i. Nɛ bi z_a bi da_p ra hnini u y_u israel b_uya. ³¹ Pɛ mí 'b_up_u n'da ra xisu gue ra Rahab. Nɛ madague'b_u man ra 'yomt'ɛni mam'bet'o, pɛ hinga nɛ a bi tho a 'b_u mí tho yá mɛnguh_u gue him mí ɛc'yɛi Oj_a. Nɛ nu'a í zimmanho u yám 'behni y_u israel, nɛ gue a í fadi mí ɛc'yɛi mbo rá mbui a Oj_a. ³² Nɛ x_un ngu mi'da xtán z_a xcá xi ah_u, pɛ hinga xot'a y_u ora ga xi ah_u, nangué ra Gedeón nɛ ra Barac, nɛ nangué ra Sansón nɛ ra Jefté, nɛ nangué ra David nɛ ra Samuel, nɛ gátho mi'da y_u pɔngahyá. ³³ Nɛ mí ɛc'yɛi majua_ni Oj_a u, nɛ gue'a í hyan rá ts'edi Oj_a u, gue bi da_p y_u ja'i mí 'b_up_u n'danni mi'da y_u h_ai 'b_u mín s_uhmb_u. Nɛ bin ts'ut'abi x_un ho. Nɛ mí ɛc'yɛi majua_ni a bi sifi, janangue'a gátho bi z_a bi 'yør b_uya. Nɛ nu'u mi'da mí ɛc'yɛi majua_ni a Oj_a, janangue'a him bi za y_u da_zate. ³⁴ Nɛ him bin zø u mi'da bí thøtp_u ja ra orno 'b_u ɛmme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yɛc'yɛi a majua_ni u. Nɛ him bi z_a bi tho mi'da 'b_u mí t'ɛmbi xtá tho nangué ra juai. Nɛ nu'b_u mí güent yá ja'i u mi'da, bi jap'a Oj_a bi zaqui. Nɛ madague'b_u him mí ja yá ts'edi u mi'da, pɛgue tengu'b_u ya mí ja yá ts'edi 'b_u mí 'yɛc'yɛi majua_ni Oj_a, nɛ gue'a í 'da u y_u dofai yán s_uih_u. ³⁵ Nɛ mí 'b_u i 'da y_u xisu 'da'a n'danni,

gue xí du yá t'uhni. Pɛ bi da_mbɛni u yá t'uhni 'b_u mí 'yɛc'yɛi majua_ni u yá mbe. Nɛ nu'u mi'da bi ndese bi tho nangué'a bi 'benza, nɛ him bi nde bi goh yá mbui guep_u xtá mba ma thøgue, nguetho bi 'yɛc'yɛi majua_ni da bømanho b_u ja ran da_te u, da mba b_u ja ra te man'da x_un ho. ³⁶ Nɛ nu'a í 'yɛc'yɛi majua_ni u mi'da, nɛ gue'a í hyät' y_un ɛpi gue bi t'ɛspi, nɛ bi hyät' 'b_u mín 'benza, nɛ'b_u bi thu't'i 'da nangué y_u cadena nɛ bi jot'a fädi. ³⁷ Nɛ bi tho u 'da gue bi mba ma bat'ado. Nɛ nu'u mi'da bi thɛngui nde nangué ra thɛgui. Nɛ mi'da í tho ra juai 'b_u mí sifi da mba ma thøgue. Nɛ mí 'yotho u mi'da, nɛ í huɛhi thoho u, mí he y_u xide'yo, nguetho pa ma ɛpi. Nɛ mí sä ran u gue mí pa ma ɛnbi. Nɛ gátho u bi hyät'i, nguetho bi 'yɛc'yɛi majua_ni a Oj_a. ³⁸ Nɛ him mí fadi gue man'da x_un ho u, pɛ man'da di muui xinda gue'u gátho ra ximhäi. Pɛ ha sä mí 'yotho b_u ja y_u uhäi 'b_u mí 'dagui, nɛp_u ja y_u t'øhø. Nɛ mí 'b_up_u ja y_u hyädo nɛp_u ja y_u hyähäi. ³⁹ Pɛ gátho bi hnu-manho u nangué bi 'yɛc'yɛi majua_ni Oj_a. Janangue'a i pa mɛni thoho u. Pɛ him 'bex bi hyän a bi xi a Oj_a di unni. ⁴⁰ Nguetho xí zän Oj_a 'be'a man'da x_un ho da 'yot'e nanguéj_u, gue 'darb_u ní h_amhb_u ran ho u mí 'b_uh maya'b_u.

12

Thocpa thoho ga tɛnhdu a ma ngarpihu ra Jesús

¹ Janangue'a nuju i 'b_ui x_un ngu y_u ja'i gue x_u 'yurcah_u a majua_ni Oj_a tengu ja dá xi ah_u. Janangue'a ga 'uej_u ts'u gátho di paj_u, nɛ y_u ts'oqui gue tengu'b_u an thu't'i ma guah_u, n'dahma ga häth_u dan tihmb_u nangué'a ran t_aha bin 'daj_u guep_u go him min sä. ² Nɛ thocpa thoho ga hanth_u a ma ngarpihu ra Jesús, janangue'a da z_a n'dat'a ga øth_u b_uya. Nɛ di jaj_u ga øth_u tengu

bi 'yøzehe, gue bi 'yεc'yεi majuani a Oja, ne gue'a í hyät' ran unbi bu ja ra pont'i a. Ne nu'a ran date bi nu, yün date u ya ts'om'bäi, εmme ma uci a. Pe him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí padi din ja ran johya m'bejua nanguetu. Ne nuya bí 'bupu mahets'i 'darbu ní mandauí Oja. Ne guetu i sixcahu bu. ³ Ne gam bεmhbu tengu bi 'yøt' ra Jesús, bi hyät 'bu mí ts'ui, ne 'bu bin unba bu 'buh ya ts'om'bäi. Janangue'a hin dan xømbuihu, ne hin gam bεmhbu gue ga penju. ⁴ Pe nu ahu hinga ná εs'hu ya ts'oqui guetu gdi tuhu. Pe dami 'yes'hu u, madague'bu gdi tuhu 'da ahu. ⁵ Ha gá pumbenihu a ran zofo gue i xiju Oja, gue yá t'uhni gahu a, tengu mam bu ja ra t'ohni bu i εna:

Ma ts'unt'u i, dami beni 'be'a dí mber'a a ni Hmu, gue'bu bi xi i hapu gá 'bedi.

Ne xin gui sáman'u 'bu bi zu i.

⁶ Nu'a ra Hmu i xänba u di huεqui, ne i fe u gätho u i εmbi yá t'uhni.

⁷ Dami hyäth u yam fei, nguetho gue'u i xän'nah u. Nu Oja i εna yá t'uhni ahu. Ne jo'o n'da ra t'uhni gue hin da xänba rá ta nanguet yam fei. ⁸ Pe nu'bu hin da mber'ahu Oja, tengu u gätho yá t'uhni i fei, nu'bu, masque hin yá t'uhni ahu 'bu. Guín jah u tengu ra t'uhni gue hinga mfadi to'o rá ta. ⁹ Ne man'da, nu'bu mín t'uhnihu, gue'bu mí mbergba ma tahu dám 'buhmbu ua ja ra häi, dá numansuh u. Hanja man'da hin dín umhbu da mbergbahu Oja, rá Ta ma mbuihu, janangue ga timhbu ra te ma mbuihu. ¹⁰ Nu ma tahu ua ja ra ximhäi bi mbergbahu 'bu n'dandj, gue mím beni xun ho. Pe nu Oja 'bu i fεgbahu, zai xun ho i ørcahu, gue di jaj u xtán hothogahu tengu a.

¹¹ Majuani hin dí εmhbu xun ho a ram fei 'bu ra ora dí säh u, nguetho xun u. Pe nu'bu bin hoh ma mbuihu nanguet ram fei, ne dí 'bamanhoh buya, ne i hu ma mbuihu.

Nts'utho 'bu ga hehmbu rá nde Oja

¹²⁻¹³ Janangue'a dan εyahahu mahøn'a gue ga thoj u a rá 'befi Oja, ne hin ga 'uehmbu. Pe ga haxhu ra 'yu xun juani. Nubuya nu ni guahu gui hemfu, mí εna xtá 'uagui, pegue da yäni, da hya ra ts'edi mahøn'a. ¹⁴ Ne gui hyomhbu hin gui damhbu n'da ra sui. Ne gui hyomhbu ra hogambui. Nguetho nu'a hin'yu ra hogambui hin da zä da nu a ra Hmu. ¹⁵ Ne 'da gdám fäxta nin 'yomfεnihu n'da ngu n'da ahu, janangue'a hin dim 'bu i 'da ahu hin da nde rá mate Oja. Ne xinga n'da ahu din ja tengu n'da rá 'yu ra ts'oqui, gue hin di nequi 'bu rá mbudi, pe nu'bu bi bøts'e din xandi, di ts'on u mi'da buya. ¹⁶ Ne dam fähmbu njon dan 'yomt'εnihu. Ne xin ga samhbu a rá mate Oja, tengu bi 'yøt' ra Esaú, gue í pä a ra tahu a rán japi mí εna xti un'na Oja, gue rá mbudi ts'unt'u ra Isaac. ¹⁷ Ne gui pahmbu 'be'a bi 'yøt' ra Esaú, gue m'bejua bi nde a ran japi mí εna xti un'na rá ta. Pe him mam bi zä bi un'na. Ne ts'edi bin zoni, pe him bi dini 'be'a xtá 'yøt' mahøn'a gue xtá hyan'a. ¹⁸ Gam bεmhbu 'be'a bi 'yøt' yu israel, bi zøm bu ja n'da ra t'øhø ua ja ra ximhäi, guetu bi de ra sibi nts'utho, ne bi 'bexui yu güi tengu 'bu ra xui, ne bin ja ra ndønthi 'bu mi sih yän t'εdi Oja u. Pegue n'da ra hmerpya a tengutho bu rá ngu Oja gue εmme xun daxqui. ¹⁹ Ne bi 'yøh ra thaxi, ne rá nde Oja bi 'yø u. Ne nu'bu mí 'yø a rá nde u yu israel, εmme bi 'yäh ra mate gue hin da 'yøh mahøn'a, nguetho εmme bin su. ²⁰ Him mí hät'i da 'yø a ra nde bi xifi, bi 'yεna: "Xinga n'da ra ja'i ne xing yu zu'uε da zä da dācu, nu'bu da dācu, 'bexque da tho, ne da mba ma 'ye'mado o gue da mba ma sunza." ²¹ εmme nts'utho 'be'a bin ja bu. Neε ra Moisés bi 'yεna: "Dí fet'i gue dín su." ²² Pe nuju ya

njuantho rá hnini Ojã bũ mahęts'i dí cuthũ, i papũ ma mbũihũ, gue Ojã zai 'bũ. Nę i t'ęmbi ra t'ohø Sión a rá hnini Ojã, nę i t'ęmbi Jerusalén bũ mahęts'i. Nę dá sømhbũ bũ 'bũh yám 'behni Ojã mahęts'i gue yũ mahuahi thoho, guepũ di munts'i i thãnde Ojã ęmme di johya. ²³ Nę dá cuthũ bũ an thuts'i ma thuhuhũ bũ mahęts'i, guepũ dãm petihũ gãtho to'o bi hyãn ra herencia bi un Ojã. Nę dá cuthũ bũ bí 'bũ Ojã ra Ze'mi di juanbi gãtho. Nępũ 'bũh yá mbũi u i tu, gue nu'ũ bi t'ęmbi xãn ho 'bũ mí hoc'a Ojã. ²⁴ Nę dá cuthũ bũ 'bũh ra Jesús ma hocpatehũ bũ bí 'bũ a i ørcahũ ran hoqui ma'da'yo. Nę dí cuthũ nangue rá ji ra Jesús 'bũ mí tho, í pungahũ Ojã a. Janangue'a man'da xãn ho i xijũ rá ji 'bũ mí tho, xinda gue'a rá ji ra Abel 'bũ mí tho, nu'a i ma di unba a to bi hyo a. ²⁵ Janangue'a i jatho dam fãhmbũ hin ga hehmbũ a rá nde a in zojũ ya. Gam bęmhbbũ him bi zã bi zo a ran unbi u bi mbęsta a rá nde Ojã, 'bũ mí ts'ocua ja ra ximhãi. Janangue'a 'be xingui ts'ũ da zã ga sohmbũ ran unbi 'bũ ga festahũ a Ojã, nguetho mahęts'i bũ in zojũ ya. ²⁶ Nu'bũ mí man yũn t'ędi Ojã bũ ja ra t'ohø, bi japi bi 'yãn ra hãi. Pę nuya i ęn Ojã: "Man'dandj ga japi di 'yãni, pę hinga høn ra hãi, pę nę mahęts'i," bi 'yęn Ojã. ²⁷ Nę nu'a 'be'a gãtho hingui dũ, da mba ma bunt'i. Nę din zãm bũ u hingui sã da mba ma 'ueque, gue nu'ũ 'be'a gãtho bi zãn Ojã gue din zãm bũ. ²⁸ Nę bin 'dajũ bũ di manda Ojã gue hingui sã da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmbũ jamadi Ojã, nę ga thãndehũ ngue ga numansuhũ nę ga suhũ. Nę gue'a numanho a bũya. ²⁹ Nguetho nu ma Ojãhũ di juadi 'be'a hingui numanho tengu ra sibi.

13

Ga øthũ a dí numanhojũ Ojã

¹ O guí ę'ts'a gnán huęjũ n'da ngu n'da ahũ tengu'bũ guidin cuhũ. ² Nę guim bęmhbbũ guí sãyabahũ ja ni ngumhbũ to'o da zøm bũ. Nę nu'ũ 'da njabũ mí øt'e, bi zin u 'da yám 'behni Ojã bá nęxpũ mahęts'i nę him mí pãdi. ³ Nę dami bęmhbbũ u yũ ofãdi, ngue tengu'bũ n'da gnan ofãdithohũ. Nę guim bęmhbbũ u bi mba ma unbi, nguetho nę ahũ i ja ni jã'ihũ gue sã da mba ma un'ni ahũ. ⁴ Nę gãtho ahũ guin numansuhũ a ran thãti gá 'yøthũ ni xisuhũ, nę a bi 'yøt'ũ mi'da. Nę gam 'bũmanho nangue nin thãtihũ, njon di ts'on a. Nguetho di unba Ojã u to'o da 'yøt' ran 'yomt'ęni, nę u hinga na din thãti, nę u xãn thãti nu'bũ i øt' ran 'yomt'ęni. ⁵ Nę 'yo guí numanhohũ xãn ngu ra mbęti. Pę gan johyahũ nangue hangu ts'ũ i ja ahũ. Nguetho: "Njãm'bũ ga hec'ahũ, thocpa thoho ga jamansu ahũ," bi 'yęn Ojã. ⁶ Janangue'a sã dan johyahũ 'bũ dí ęmhbbũ:

I fãxcahũ ra Hmu,

nę hin ga suhũ 'be'a da zã da 'yørcahũ yũ jã'i.

⁷ Dami bęmhbbũ 'be'a bi 'yøt'ũ yũ ngarpi gue bi xi ahũ ráam hman Ojã. Nę guim bęmhbbũ 'be'a bi bøni nangue ra te man nám 'bũ u. Nę gui thoju a bi 'yut'ahũ, nangue bi 'yęc'yęi majuani a Ojã u. ⁸ Nu ra Jesucristo hingui dim pãdi, gue'bũ go maya'bũ, nęhya nę gãtho yũ pa høn'bũ go njãm'bũ. ⁹ Janangue'a hin gan hyehmbũ da ts'ix ahũ bũ ma'ueni, guepũ i hman yũm hma 'dahma 'dan'yo nę hingam fãdi. Pę nu'a ná bęmhbbũ rá mate Ojã gue'a ní zac ma mbũihũ a, xinda gue'ũ yũn t'ędi gue 'be'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xí zac yá mbũi 'bũ supi 'bũ ja a i si. ¹⁰ Pęgue i jajũ n'da ran ts'ihme, tengu ra hmępya gue ra 'bøts'e mí øt' yũ mbãjã bũ ja ra nijã maya'bũ, him mí ja ran t'ędi da zi. ¹¹ Pę nu rá hmumbãjã yũ israel 'bũ mí mbøspa Ojã nangue yũ

ts'oqui, bi dexpu mbo a rá ji u yu zu'uε, guepu ja ra cuarto man'da xun daxqui. Pe nu yá ngø u yu zu'uε mí zø bu ndehnini. ¹² Ne gue'a bi 'yøt' ra Jesús, bin unbi bi du bu ndehnini bu 'buh yu israel. Ne gue'a rá jise í hoc yu já'i. ¹³ Pe ga mbähä ga tenhdu bu ndehnini bu 'buh ra Jesús, tengu'bu n'da na 'bengadah bu ma'ueni. ¹⁴ Nguetho nuua ja ra ximhäi hin'yu ua n'da ma hninih gue din zai xun ho. Pe dí homhbu ra dahnihi gue njam'bu da gua a, guepu nín zāmhbu bu. ¹⁵ Ne nde'bu thocpa thoho ga thāndehu Oja nanguie ma ndehu, ne ga xihmbu ra jamadi. Ne di thoc'a mam hmamhbu a ra Jesucristo, tengu'bu di un Oja ma 'bøts'ehu. ¹⁶ Ne hin dam pumbēnihu a na øthu ran ho, ne hin dam pumbēnihu ga comhbu 'be'a jajū, nguetho ne'u tengu'bu yu 'bøts'e i numanho Oja u. ¹⁷ Ne gui 'yøthu a xi a ni ngurpihu, ne gui pāhmbu ja yún t'ēdi da xi ahū 'be'a gui 'yøthu. Nguetho i fāt'a ni mbuihu u, ne i jatho di dāp Oja ra gūenda nanguie ahū. Gui 'yøthu a dán johya ni ngurpihu, ne hin da du yá mbui. Nguetho nu'bu hin gui 'yøthu a, xín da bōmanho ahū 'bu. ¹⁸ 'Yāfu rām fāts'i Oja nanguēcāhe, nguetho n'dat'a dím bēmhbē ga tēnhde a, ne dí nde ga øthe xun ho gātho. ¹⁹ Dí ä ahū ra mate, gue ēmmē gui 'yāfu Oja di jaqui ga mbagā bu n'dihi.

I äp rán japi Oja u yá cu

²⁰ Nu Oja ra hocpate a, bi xoxpu 'bu u xun du a ma Hmuhu ra Jesucristo, nu'a di jamansuc ma mbuihu. Ne nu'a rá ji í hoc'a ran hoqui njam'bu da guadi. ²¹ Ne dí äp rá mate Oja da 'yøt'ahū hin hapu gui 'behmbu, n'dahma da zā gui 'yøthu rá pähä a. Ne dí äp rá mate da 'yørcahu 'be'a gātho i nde a rá ts'ēdi ra Jesucristo. Ga numansuh Oja gātho yu pa mazai. Ne hont'a gam bēmhbū a. ²² Ma zi cu ahū, dí ä ahū ra mate hin gan xōmbuihu

gui 'yøhmbu na ran zofo, nguetho nuna ram hma dá ot'ahū hingui ngu 'be'a ma. ²³ Ja n'da ram hma dí nde ga xi ahū, nu'a man 'yohūhu ra Timoteo ya bi so'ts'i. Nu'bu da zøcua n'dihi, ga six 'bu dá mba bu. ²⁴ Zenguagahu ts'u bu gātho ni ngurpihu, ne gātho u yu cu gue ma mi'yēc'yēihū. Nehya bá nexpu Italia i pēn'nahū ran zengua. ²⁵ Ne dí äp rán japi Oja nanguie gātho ahū. Ne hont'a dí xi ahū ya.

SANTIAGO Ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Jacobó Santiago

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Jacobogä, rá 'yɛhɛgä Ojã nɛ ma Hmuh ra Jesucristo. Nɛ hɔnbu go hapu gá mbähä n'da ngu n'da ahü, dí zɛngua ahü ma mɛni ahü, ngue n'dat'u mam bombɔtahü u 'dɛ'mayoho yú ts'unt'u ra Israel.

Di 'dajũ ran 'yomfɛni Ojã

² Ma zi cu ahü, nde'bu dan johyahü 'bu dí sähü yün unbi, hɔnt'a go man unbi dín nuhü. ³ Nguetho dí pãhmbu nu'bu da ts'äc ma t'ɛc'yɛihü, gue'a ní jajũ ga häthü xün ho a. ⁴ Pɛ i jatho ga häthü xün ho nɛ hin gan suhü, nɛ gue'a dín te ma mbuihü a, nɛ di hajũ xün ho ra ts'edi, nɛ nte ga 'bɛhmbu bɛya. ⁵ Pɛ nu'bu hin dí pãhmbu nda'a xün ho ga øthü, ga äfu Ojã ran 'yomfɛni nɛ di 'dajũ a. Nguetho di unni xün ho to'o da 'yãpi, nɛ hin di japi da mbɛ'ts' rá sä n'da. ⁶ Pɛ jatho n'dat'a gam bɛmhbu 'bu ja 'bɛ'a dí äfu, nɛ hinga 'dahma'dan'yo gam bɛmhbu. Hin ga øthü tengu ra t'øthe bu ja ra dãdãdehe, hɔnbu go hapu ní 'yɛn ran dahi. ⁷ Nu ra ja'i i øt'e tengu a, sä im bɛni di un'na i äp a Ojã, pɛ nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bɛnɛ, nɛ hingui sä n'dat'a da 'yøt'e. ⁹ Pɛ ɛmmɛ di johya n'da zi hyoya 'yɛc'yɛi, nguetho i pãdi ɛmmɛ xün ngu di muui bu nan nu Ojã. ¹⁰ Nɛ'a ra mɛmbɛti 'yɛc'yɛi, ɛmmɛ di johya 'bu mi bãdi hinga gue'a rá mbɛti ní numanho Ojã a, ngue nu rá mbɛti tengu yú dɔni u yu paxi i hœ. ¹¹ Ngue nu'bu xpãm bɔx ra hyadi ɛmmɛ xüm pa, di hmang yu paxi nɛ i hœh yú dɔni bɛya, nɛ him man di nɛcmanho. Dín jabu n'da ra mɛmbɛti 'bu hɔnt'a ra mbɛti in numanho, madague'bu di thoqui

dim pɛfi, pɛ di 'bɛdi 'bɛ'a gãtho i pɛ'ts'i.

Ga häthü 'bu bi ts'äju

¹² Nu'bu ga häthü yün unbi, dan johyahü bɛya. Nguetho nu'bu mi ts'äju nɛ dá häthü, ya dín 'dajũ ra temazã, tengu bi man Ojã di 'dajũ 'bu hɔnt'a gam bɛmhbu a.

Dím bɛnɛshü yu ts'oqui

¹³ Nu'bu 'bu'a n'da da bɛni da 'yøt'a n'da ra ts'oqui, pɛ hin da 'yɛna Ojã bi bɛnbi. Nguetho xün ho Ojã nɛ hingui xifi da 'yøt' ra ts'oqui n'da ra ja'i, nɛ xín da zã da si Ojã da 'yøt' ra ts'oqui. ¹⁴ Pɛ n'da ngu n'da yu ja'i 'bu im bɛni da 'yøt' yu ts'oqui, pɛ bin 'yørpazɛhe nangue rán 'yomfɛni sɛ. ¹⁵ Nɛ nu'a 'bɛ'a bi numanho sɛ, nɛ nu'bu mi bɛni da 'yøt'e, nɛ gue'a dí mbuxca yu ts'oqui rá mbui a. Nɛ nu'bu mi 'yøt'u yu ts'oqui mi bɛni, nɛ man'da bi thoqui bi 'yør bɛya, nɛ gue'a dí nu ran unbi mazã a bɛya. ¹⁶ Ma zi cu ahü, hin dan hyãzɛhehe 'bu dí øthü yu ts'oqui, gue'a hin gam bɛmhbu Ojã di 'bɛcpahü. ¹⁷ Nguetho xün hotho 'bɛ'a gãtho di 'dajũ Ojã, nɛ hɔnt'u gãtho xün ho bí nɛxpü bí 'bu Ojã, ngue bi zän yu nyot'i ua ja ra häi. Nu'u ja'bu di 'bɛh yün nɛqui 'bu xü 'bät'u, pɛ nu Ojã njãm'bu di 'bɛh ran ho. ¹⁸ Rá pãhä zɛhe Ojã bi xãndgahü 'bu má hãmhbü rám hma majuãni, nɛ yú t'uhni gahü a bɛya. Janangue'a man'da xün hojũ xinda gue'u mi'da gãtho bi 'yøt'e.

Dan xãhmbu ram hma nɛ ga øthü yün thehu

¹⁹ Gue'a dí pãhmbu a, ma zi cu ahü. Janangue'a dan ɛhya dan xãhmbu a rám hma, xinda gue'bu go dan yãschü, ogue ga ɛmhbu go dí pãschü ngue dan junthü. ²⁰ Nguetho nu'bu dadín junthü, hingui sä ga øthü 'bɛ'a nde Ojã. ²¹ Pɛ ga ɛshü a ná øthü yu ts'oqui, nɛ ran ts'o zãi dá bɛmhbu. Nɛ hin dan 'yɛzɛhehe. Janangue'a

da zä ga cü't' ma mbuih_u a ram hma, tengu'b_u n'da ra hmuä da thup_u, ne din te b_u. Ne gue'a dí pøcpa ma mbuih_u a b_uya. ²² P_e hinga høntho dan xäthoh_u ram hma. Nguetho dán hyäzeh_u 'b_u dí m b_emh_u hin'y_u man'da ga øth_u. P_e i jatho thocpa thoho ga øth_u yän theh_u a ram hma dadín xähmb_u. ²³ Nguetho nu'b_u dí _emh_u dadín xähmb_u ram hma, ne hin dí øth_u yän theh_u, dadí pumb_eni thoh_u a dán xähmb_u 'b_u. Tengu'b_u dí h_eth_u ran hy_edä ma hmih_u, ne hin dí zämh_u b_u. ²⁴ Dä nuhma a ma hmih_u, p_e 'bex dá pumb_enih_u 'b_u má 'uehmb_u. ²⁵ P_e nu'b_u dan zämh_u a ra 'da'yomhma, gue'a di zej_u ga øth_u yän theh_u a. Ne nu'b_u zäi dí øth_u a, ne hin dí pumb_enih_u a, di jäcpah_u Ojä b_uya nangu_e 'b_e'a gätho dí øth_u. ²⁶ Nu'b_u sä _ena ørpa rá 'b_efi Ojä n'da, ne hin dí jamansu 'b_e'a ma, din hyäzeh_e 'b_u, ne nte ní mbat'a ní 'yørpa rá 'b_efi Ojä 'b_u. ²⁷ P_e nuna majuäni rá 'b_efi Ojä ma Tah_u da numanho 'b_u ga fäxh_u y_u hyoya t'uhni, ne y_u xisu xän du yä ndø, ngue in nu ran _umbi. Ne nde'b_u dam fäseh_u hin di ts'onga man 'yomf_enih_u rán t'øt'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandah_u to'o gan numanhoh_u

¹ Ma zi cu ah_u, nu'b_u dí _ec'y_ei_u ma Hmuh_u ra Jesucristo ngue mixte xän ho a, nde'b_u ga øth_u tengu i øt'a, ngue hin ga huandah_u to'o dín numansuh_u. ² Xi'b_u da zøm b_u ja mam petih_u n'da ran 'yoh_u i fo rá 'y_e ram fo'y_e _emm_e xäm hmadi, ne mahotho rá he. Ne da zøm b_u n'da zi hyoya hingui ho rá he. ³ Ne man'da gan numanhoh_u a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga _emf_u a mahotho rá he: “Nu'i n'yø, damin säya ts'_u ua ja ran thuts'i,” ga _emf_u. Ne nu'a zi hyoya b_uya: “Nu'e, damím 'bäh n_u ogue damí hyuh n_u häi ja rá

hyo ran thuts'i,” ga _emf_u a b_uya. ⁴ Ha hin dím b_emh_u ngue yoho man t'øt'eh_u 'b_u dí samh_u a nan hyoya _u 'da, ne nu'a na m_embeti _u 'da, gue'a na _espah_u _u. Ne guexta'a ra ts'oqui dí øth_u 'b_u dí huandah_u a dín numanhoh_u. ⁵ Ma zi cu ah_u, damí 'yøhm_u na ga xi ah_u. Ha him bi huan Ojä _u xän ngu i hyoya b_u na nu ra ximhäi, ngue da dín a man'da di muui, ngue da gomh_u yän japi _u di un yä t'uhni Ojä. Ne gue'a bi ma majuäni di un'ndu to'o gätho da b_en a. ⁶ P_e nuya gä 'yäsabah_u y_u hyoya. Ha hin dí pähm_u ngue gue'_u y_u m_embeti di _ungah_u, ne i sixcah_u b_u ja y_u ngunts'ut'abi. ⁷ Ha hinga gue'_u y_u m_embeti dí øhm_u im man ra ts'ore nangu_e rá hoga thuhu ma Hmuh_u ra Cristo. ⁸ P_e: “Ga hu_ec ma mijä'i_u tengutho b_u na hu_eczeh_e ma jä'i_u.” Guehna xän ho ga øth_u na, nguetho rán t'ëdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o't'i b_u räm hman Ojä. ⁹ P_e nu'b_u hinga gätho y_u jä'i dadí hu_ej_u, ra ts'oqui a dí øth_u 'b_u, ne dín dupateh_u a ran t'ëdi ngue im ma gätho 'da i gu b_u dán hu_ej_u. ¹⁰ P_e dín ndeh_u made tho ga øth_u gätho rán t'ëdi Ojä. P_e madahønt'a n'datho rán t'ëdi Ojä hin dá øth_u, ya dín dupateh_u gätho rán t'ëdi Ojä 'b_u. ¹¹ Ngub_u dí ørpah_u yän t'ëdi Ojä ngue bi 'y_ena: “O guí øth_u ran 'yomt'ëni,” ne: “O guí hācpah_u rá te ni mijä'i_u,” bi 'y_ena. Madague'b_u hin dí øth_u ran 'yomt'ëni, p_e dí hācpah_u rá te ma mijä'i_u, guemhma dín dupateh_u gätho rán t'ëdi Ojä 'b_u. Nguetho n'dat'a Ojä bi ma gätho yän t'ëdi. ¹² P_e nu'a rán t'ëdi ra Cristo, gue'a di zej_u ga øth_u yän theh_u. Ne gue'a rán t'ëdi dí 'yāngah_u Ojä a 'b_u dá øth_u o hin'na. Janangu_e'a ga jamansuh_u a dím mamh_u ne'a dí øth_u. ¹³ Ne nu'b_u him bi 'yøt' ran hu_ecate n'da, ne hingui ngu 'b_e'a dí hu_ec Ojä a 'b_u bi juānbi. P_e nu'b_u bi 'yøt' ran hu_ecate n'da, da bømānho 'b_u bi

juṇba Ojā a.

Hingui ho 'bḡ nte n'youi yḡn t'øt'e rá t'ēc'yēi n'da

¹⁴ Ma zi cu aḡ, 'be'a gue ní mba a i øt' i 'da sǎ ɛna ja yḡ t'ēc'yēi, pɛ hingui øt'ḡ yḡn theḡ. Hin da yḡn Ojā n'da 'bḡ sǎ ɛna ja rá t'ēc'yēi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bḡ 'bḡ'a n'da ma cuḡ ra 'yḡhe nɛ sǎ ra thuhu. Nɛ ga ɛmfḡ: “Ní mba, bá he ni he, nɛ bǎn sihmɛ, da hyu ni mbḡi,” ga ɛmfḡ. Pɛ nte dá unhdḡ 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ørpahḡ 'bḡ. ¹⁷ In jabḡ n'da 'bḡ hingui øt' yḡn t'øt'e rán sǎui rá t'ēc'yēi, nu rá t'ēc'yēi nte di muui, tengu'bḡ n'da ra du ngue hingui di 'yḡni. ¹⁸ Pɛ nu'bḡ gui 'yɛnjḡ: “Nu'i ja ni hogant'øt'e, pɛ nugǎhe dí ɛc'yēi mbo ma mbḡihe.” Nɛ ga xi'ahḡ bḡya, dami 'yurca ni t'ēc'yēi ngue nte n'youi nin t'øt'eḡ, gan nugǎ. Nugǎ da zǎ ga ut aḡ yḡn t'øt'e dí øt'ǎ, janangue'a di nɛqui ma t'ēc'yēigǎ ngue majuḡni a. ¹⁹ Guí pǎhmbḡ i 'bḡ Ojā, pɛ hin dí gua a zi ts'ḡ. Nguetho nɛ'ḡ yḡ zḡthu i pǎdi i 'bḡ Ojā, pɛ ɛmmɛ di fet'i, nguetho yḡn sḡihḡ Ojā ḡ. ²⁰ Gyǎ 'yǎmbḡihḡ, ha hin guí pǎhmbḡ ngue xingui ts'ḡ nte di muui ni t'ēc'yēihḡ 'bḡ hin te guí øthḡ. ²¹ Nde'bḡ gam bɛmhḡ ts'ḡ nangue mam bombøtahḡ ra Abraham. Ja bi nɛqui a xmi pǎ Ojā xḡn ho 'bḡ mi 'yøt'a bi xifi, ngue bi gǎxpḡ ja ra do a Isaac rá ts'ḡnt'ḡ, ngue ɛna xtǎ hyo xtí un'na Ojā. ²² Nangue bi 'yɛc'yēi mbo rá mbḡi, bin ja ra ts'edi bḡya ngue da 'yøt'ḡ yḡn theḡ. Janangue'a rám pɛ ra t'ēc'yēi ḡ yḡn t'øt'e. ²³ Nɛ gue'a mi mam bḡ ja rám hman Ojā, bi 'yɛna: “Nu ra Abraham bi 'yɛc'yēi a bi man Ojā, janangue'a bi 'yɛmp Ojā xḡn ho,” nɛ bi 'yɛmbi rá amigo xḡn ho Ojā bḡya. ²⁴ Dí pǎhmbḡ ya, i ɛmp Ojā xḡn ho n'da ra jǎ'i 'bḡ øt' rán sǎui rá t'ēc'yēi, nɛ hinga sǎ da 'yɛna ɛc'yēi Ojā. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu zǎi min 'yomt'ɛni mam 'bet'o. Pɛ bi 'yɛmp Ojā xḡn ho 'bḡ midí

nɛqui rá t'ēc'yēi, 'bḡ mi 'yøt'a ran ho bi 'yøt'e, ngue bi jamansu ḡ yḡ 'yɛc'yēi 'bḡ mi mba bá ǎspa rá hnini. Nɛ bá uti n'dan'yo ra 'yu bá hǎx 'bḡ mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfɛnt'i ḡ. ²⁶ Ja ga pǎhmbḡ bḡya ngue hingui ho rá t'ēc'yēi n'da 'bḡ hingui øt'ḡ yḡn theḡ, tengu n'da ra jǎ'i xḡn du ngue hin'yḡ bḡ rá mbḡi.

3

Ga sǎmzehe ma jǎnihḡ

¹ Ma zi cu aḡ, nde'bḡ hinga gǎtho dan xǎnbateḡ bḡ ja ram pɛti. Nguetho dí pǎhmbḡ Ojā da nu 'be'a dí øthḡ, nɛ nuje, man'da da 'yǎngahe Ojā, xinda gue'bḡ hin xcǎn xǎnbatehe. ² Nɛ gǎtho gahḡ xḡn ngu yḡ nidi ja'bḡ dí øthḡ yḡ ts'oqui. Pɛ nu'bḡ 'bḡ'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya xḡn te xḡn ho rá mbḡi a, nɛ i pǎdi di jamansu xḡn ho gǎtho i øt'a 'bḡ. ³ Tengu'bḡ dí cǎrbahḡ yḡn ts'are yḡ fani, da 'yøt'a dí xihmbḡ bḡya, nɛ hinga hønt'a rá nde di 'bǎt'i, pɛ 'da dí 'bǎthoho. Ngutho 'bḡ i sǎmzehe rá jǎni n'da, nɛ hinga hønt'a rám hma da bǎdi da zǎmmi, pɛ da da bǎdi di jamansu xḡn ho gǎtho i øt'e. ⁴ Nɛ tengu ra dǎbarco, madague'a xḡ ndoho, nɛ ts'edi ran dǎhi i joni, pɛ ɛmmɛ zicue a ní mba ma 'yoni, pɛ hønbḡ go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma jǎnihḡ, zicue, pɛ ɛmmɛ xḡn ngu da bøni nangue 'be'a da ma. O tengu'bḡ n'da ra despi zicue, pɛ ɛmmɛ xḡn ngu 'be'a da 'yudi, nɛ da zǎ da 'yu a n'da ra xǎnthø xḡ ndoho. ⁶ Nguetho ma jǎnihḡ tengu'bḡ n'da ra sibi. Nɛ man'da xḡn ts'o øt' ma jǎnihḡ xinda gue'a ma 'yɛhḡ ogue ma guahḡ. Nɛ gue'a ní ts'oni gǎtho dí øthḡ a, nɛ di xǎnd ran ts'o gǎtho ra ximhǎi, ngue di bɛnba a ra zḡthu. ⁷ Pɛ nu yḡ jǎ'i man'da da zǎ di max-ubi hønt'a go má zate nɛ yḡ doja nɛ yḡ pozḡ nɛ yḡ huǎ. ⁸ Pɛ nu rá jǎni n'da, njo'o to da zǎ di hǎt ra 'yu. Nɛ i hote, tengu n'da ra pozḡ, ɛmmɛ in

cue, ran dāte a rá nde. ⁹ Nangue ma janih_u sá dí ɛmh_u dí ɛspah_u Oja ma Tah_u, pɛ nɛ dí áfu ra 'yānthi ma mija'ih_u. Pɛ nu'ɛ, bi zān'na Oja ɛ, bi ndepe dim 'bui tengu tho Oja ɛ. ¹⁰ N'dat'a ma ndeh_u ná yāh_u 'b_u dí ɛspah_u Oja nɛ'b_u dí áfu ra 'yānthi ma mija'ih_u. Pɛ ma zi cu ah_u, hingui sá ga ɔth_u tengu a. ¹¹ Ha i sá 'darb_u da bōhmi ra dehe x_un ho a ra dehe x_un xā. ¹² O 'bɛ'a di ja y_u za'ixi, ma zi cu ah_u, ha nɛ'ɛ y_u pɛni i zɛp_u. O xi n'da ra zabot'i, ha zɛp_u y_u ixi. Xingui sá 'darb_u da bōhmi ra dehe x_un ho a hingui ho.

Bí nɛxp_u bí 'b_u Oja ran 'yomfɛni x_un ho

¹³ Nu'b_u dí pāhmb_u ran 'yomfɛni, pɛ ga uhmb_u 'b_u, nangue ran hocjā'i ga ɔth_u, nɛ hin dan 'yɛzɛhɛ_u, guep_u da fadi majuāni i ja man 'yomfɛnih_u. ¹⁴ Pɛ nu'b_u x_un ju dí m bɛnba ma mija'ih_u nangue ran ts'ɛya, nɛ dadí mispah_u, nɛ sá dí ɛmh_u ja man 'yomfɛnih_u, pɛ ra fɛhni a dí m mamh_u 'b_u. ¹⁵ Pɛ nuna ra ts'on'yomfɛni na him bí nɛxp_u bí 'b_u Oja, pɛ bi nɛquida ua ja ra ximhāi, nɛ dá bɛnsɛ ma mbuih_u, nɛ ra zithu bi bɛngah_u tengu na. ¹⁶ Nguetho nu'b_u dí ɔth_u ran ts'ɛya, nɛ dí n nde dan mixteh_u, nu'b_u, dí ɔth_u gātho y_u ts'oqui 'b_u, nɛ y_u sui. ¹⁷ Pɛ nu ran 'yomfɛni di 'daj_u Oja, n'dat'a gam bɛmh_u, nɛ ga hocpah_u rá mbui ma mija'ih_u, nɛ gan numanhoh_u ɛ, nɛ din ja man huɛcateh_u, nɛ ga fāxh_u ɛ, nɛ hin da goh ma mbuih_u 'b_u ja a dí xihmb_u ɛ, nɛ hin ga hāth_u ɛ. ¹⁸ Pɛ nu'b_u jante thoho ga hocpah_u rá mbui ma mija'ih_u, dí ɔth_u tengu'b_u dí pomh_u ra hmudā dí bōx ran ho 'b_u.

4

Hin ga ɔth_u rá pāhā ra ximhāi

¹ Ha hin guí pāhmb_u hap_u di nɛqui ɛ yān sui guí ɔth_u, nɛ yān heque. Ha hinga gue'ɛ di ho ni

mbui zɛhɛh_u a gnín sūhmb_u. ² Nu'a hin ní zā guí tīmhb_u a guín ndeh_u, gue'a gnín hote thohoh_u a. Nɛ gue'a ran ts'ɛya a gnín sūhmb_u 'nɛ gnín tunhd_u, nguetho hingui sá guí tāhmb_u a guín ndeh_u nangue ni pāhā zɛhɛh_u. Pɛ hingui tīmhb_u ngue hin guí áfu Oja. ³ Pɛ madague'b_u guí áfu Oja a guín ndesɛh_u, pɛ hin di 'da'ah_u, nguetho hingui ho guím bɛmh_u, guín nde guí xānd ni pāhā zɛhɛh_u. ⁴ Sā guí ɛmh_u hōnt'a Oja guím bɛmh_u, nɛ ya guí tɛn thohoh_u ra ximhāi. Ha hin guí pāhmb_u gadín sūhmb_u Oja 'b_u guín numanhoh_u ra ximhāi. ⁵ Uague guí ɛmh_u sāti thoho bi man rá t'ohni Oja ngue bi 'yɛna: "Pɛ ɛmmɛ dín ndepe da bɛngui, janangue'a dá un ma Hogandāhi di huɛc'ɛ, nɛ di jamansup y_u mbui," bi 'yɛn Oja. ⁶ Pɛ di zɛt'a ni mbuih_u Oja, n'damhma da zā hōnt'a guim bɛmh_u a. Janangue'a ɛn Oja, di un rá mate n'da 'b_u hin dín 'yɛzɛhɛ, pɛ da z_u a n'da 'b_u din 'yɛzɛhɛ, i ɛn rá t'ohni Oja. ⁷ Damin unɛh_u ya ngue di manda ah_u Oja, nɛ dami sūhmb_u ra zithu, da 'dagui nangue'ah_u. ⁸ Zai damim bɛmh_u ngue 'darb_u guí 'būhmb_u Oja, nɛ zai da hyut'a ni mbuih_u baya. Dami 'yɛsh_u y_u ts'oqui guí ɔth_u, nɛ hingui yoho da bɛn ni mbuih_u. ⁹ Pɛ i jatho da du ma mbuih_u nguetho dy_u ts'om'bāi h_u. Nɛ dan zomh_u, hingui sá dan thethoh_u. Nu ma thedeh_u dim pommi ra ts'oni, nɛ nu man johyah_u dim pommi ra dumbui. ¹⁰ Nɛ ga ɔth_u ngue hin'y_u ma ts'edi zɛhɛh_u b_u ja rá hmi Oja. Ga áfu ra punbi, janangue'a di pungh_u nɛ di jaj_u dan johyah_u baya.

Hin dan c'qman'uh_u

¹¹ Ma zi cu ah_u, o gadín c'qman'uh_u, nguetho nu'b_u gadín c'qman'uh_u, masque guím bɛmh_u hingui ho rán t'ɛdi Oja i ɛna dan huɛj_u. Nɛ nu'b_u hin dí ɔth_u rán t'ɛdi Oja, ɛna gue'b_u jase man t'ɛdih_u

'bɥ. ¹² Pɛ hɔnt'a n'da sã di 'dajɥ yɛn t'ɛdi, nguetho Ojã a, nɛ hɔnt'a sã da yãn'a n'da nɛ i sã di jua'a n'da. Pɛ ha dím bɛmhɥ dyɛ ojahɥ ngue sã ga ɛmhɥ ja yá ts'oqui ɥ 'da.

Hin dí hand bɥ ní 'yɛh man za-quihɥ

¹³ Mbähä dan 'yomfɛnihɥ ts'ɥ ya, nguetho dí ɛnthohɥ: “Nuya ogue nixudi ga mbähä n'danni, dam 'bɥmhɥ n'da jɛya bɥ, nɛ dam pɛmhɥ, ga tãmhɥ,” dadín 'yɛmfɥ. ¹⁴ Pɛ hingui sã gam mamhɥ tengu a, nguetho ya hin dí pãmhɥ 'bɛ'a ga ɔthɥ, nɛ hin dí hand bɥ ní 'yɛh man zaquihɥ. Tengu tho n'da ra güi, guin nu, jabɥ, nɛ xɔ gán nu, hin'yɥ bɥ. Njarbɥ n'da ra jã'i. ¹⁵ Pɛ nde'bɥ ga ɛmhɥ: “Nu'bɥ da nde Ojã, dam 'bɥmhɥ ts'ɥ, nɛ dín ja 'bɛ'a da zã ga ɔthɥ bɥya.” Guehna gam mamhɥ na ya. ¹⁶ Pɛ dán 'yɛzɛhɛɥ 'bɥ hin dá äfɥ Ojã 'bɛ'a da zã ga ɔthɥ. Pɛ ra ts'oqui a. ¹⁷ Nu'bɥ dí pãmhɥ a ran ho, nɛ hin dí ɔthɥ a, ra ts'oqui a 'bɥ.

5

N'da ran zofo i sih yɥ mɛmbɛti

¹ Damin 'yomfɛnihɥ ts'ɥ gyɥ mɛmbɛtiɥ, gan zomhɥ nɛ ga mbahmhɥ nguetho nts'utho ra 'yãnthi guin nuhɥ. ² Nu'a 'bɛ'a gã guí pɛshɥ tengu'bɥ xɥ 'ya bɥ nam bɛn Ojã, nɛ ni hehɥ tengu'bɥ xɛn za yɥ zu'uɛ. ³ Nu ni mbɛtiɥ xɛn ts'om bɥ na nu Ojã a, nguetho nin ts'iyatehɥ a gní tĩmhɥ ɥ, nɛ hin gã pãmhɥ nda'a xɛn ho xquí jafɥ. Nɛ gue'a dí jua ahɥ a tengu'bɥ ra sibi. Nɛ tengu'bɥ guidí munshɥ a ran ɛnbi guin nuhɥ 'bɥ ran zɛgui. ⁴ Gã hyät ni mbɛfiɥ hin gã juarpahɥ yán zãbi 'bɥ min xopɥ ni huqhihɥ. Nɛ nu'a ran zãbi gã cɔnba ni mbɛfiɥ, nɛ gue'a dí yãp ahɥ a. Nɛ nu'a rá ts'oni ni mbɛfiɥ bi 'yɔ Ojã tãte thoho rá ts'edi, nɛ da hyã ra güenda nangue'ɥ. ⁵ Nu'ahɥ gãm 'bɥmhɥ nangue nin johya zɛhɛɥ

nguecua ja ra ximhäi gyú ziyatehɥ. Nɛ bi zac ni mbɛihɥ tengu n'da ra ts'adi. Pɛ gue'a dín ja'ahɥ tengu'bɥ ran thots'adi 'bɥ rán zɛgui ra pa. ⁶ Nɛ nu'ahɥ guí cothɥ fãdi ɥ nte in dupate, nɛ xɔ guí hohɥ bɥya, nɛ hin di mu.

Ga häthɥ 'bɛ'a i t'ørcahɥ

⁷ Janangue'a ma zi cu'ahɥ, nu'bɥ i t'ørcahɥ a, pɛ hin dan xɔmbɛihɥ, nɛ ga tɔmhɥ gue'bɥ go bá ɛh ma Hmuhɥ ra Cristo. Tengu'bɥ dí tuhmɥ yɥ hmudä ua ja ra häi, dí tɔmhɥ hɔnt'bɥ go njãm'bɥ ba ɛh ra 'ye, di hoqui 'bɛ'a gã xtã tuhmɥ bɥya. Nɛ dín ja a mi numanhohɥ dín ja bɥya. ⁸ Janangue'a ga sɛthɥ hin dan xɔmbɛihɥ, nguetho ya him maya'a ba ɛh ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ahɥ, hin ga ɛmhɥ rá ts'oqui na n'da ma cuhɥ 'bɥ dín nuhɥ yɛn ɛnbi, nɛ xɔmhɥa di ɛngahɥ Ojã. Pɛ guim bɛmhɥ mi ts'utho da zɔ'a ra zɛ'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ahɥ, gam bɛmhɥ gue bi hyät yɛn ɛnbi ɥ yá pɔngahyã Ojã, nɛ nguetho ga häthɥ ɥ. ¹¹ Nguetho dí pãmhɥ majãpi ɥ i hãt yɛn ɛnbi. Xtã ɔhmɥ ngue bi hyät yɛn ɛnbi a ra Job, nɛ xɛn ngu ran ho bi t'ørpa m'bejua. Nguetho nu'a Ojã xɛn ngu rán huɛcate nɛ xɛn ngu rá mate. ¹² Hnɛhi thoho hin ga uãpahɥ rá thuhu Ojã a mam hmansehɥ, xín ga ndɔnbahɥ rá thuhu 'bɛ'a man'da jaua ja ra häi ngue ga ɛmhɥ di zerca mam hmansehɥ. “Ha guí ɛc'yɛi a dí xi'i uague hin'na,” ga ɛmthohohɥ. Janangue'a hin di ɛngahɥ Ojã.

Dan yãhɥ Ojã

¹³ Nu'bɥ dín nuhɥ ran ɛnbi, dan yãhɥ Ojã 'bɥ. O nu'bɥ dadín johyahɥ, dan tuhmɥ n'da ra thuhu ngue dí ɛspahɥ Ojã. ¹⁴ Nu'bɥ xɛn ɛjɥ, ga xihmhɥ yɥ ngurbi bɥ ja ram pɛti ba ɛhɛ da 'yãp rá mfãts'i ra Hmu, nɛ da jajɥ ra aceite nangue rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Nɛ Ojã dí 'uec'a ran ɥ dí hɛmfɥ, nguetho dá ɛc'yɛihɥ ngue majuqni da yãnjɥ 'bɥ má äfɥ

a. Nε nu'b_u ma ts'oquih_u a dán hyɛnhd_u, pɛ di pungah_u. ¹⁶Nε dan xih ma ts'oquih_u n'da ngu n'daj_u, janangue'a da ză dan 'yăf_u rá mate Ojă n'da ngu n'daj_u, nε nu'b_u xən ɯ n'da da yəm bəya. Nguetho xən ngu rá ts'ɛdi da 'yɔt' Ojă 'b_u da 'yăp a majua_{ni} n'dat'a Ojă im bɛni, nε gue'b_u di bɛnba Ojă a i ädi. ¹⁷Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra ja'i thoho tengu gah_u, nε bi hyəh rá mbəi bi 'yăp Ojă ngue hin din 'ye. Nε him bin 'ye ua ja ra ximhäi gätho nhyunjəya nε n'dato zəna. ¹⁸Nε xø bin yaui Ojă mahø_n'a ngue bi 'yăp ra 'ye. Nε bá pɛnh'na Ojă ra 'ye, nε bi bøx y_u hmudă ua ja ra hai bəya. ¹⁹⁻²⁰Ma zi cu'ah_u, nu'b_u n'da ra 'yɛc'yɛi da 'uep_u ja ra 'yu xən juəni, nε nu'b_u da ză ba sih_u mahø_n'a, ga pəhmb_u ngue dá yənbah_u rá te a xí 'uegue. Nε madague'b_u xən ngu yá ts'oqui, pɛ bi mba ma punbi.

1 PEDRO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

¹ Nugä drá Pedrogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Dí penh'nahü ra sɔcuɔ gyü 'yɛc'yɛihü ra Cristo, n'da'a n'danni gá mbähä ja ra häi Ponto nepü Galacia nepü Capadocia nepü Asia nepü Bitinia. ² Nu ma Tahü Ojã maya'bü thoho bi huancahü, ne bi zänni da 'yɔrcahü yá t'uhni gahü. Ne bi 'uega ma mbühü a rá Hogandähi Ojã, ne bi mbän rá ji nanguejü a ra Jesucristo, guepü nan zä ga ɔthü a i xijü. Dí äp'a Ojã ngue man'da gui hyámhbü rá mate, ne man'da da hyu ni mbühü büya.

Ga tqfũ ran dqte

³ Jamadi Ojã, ngue nu rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo, ne rá Ojã a. Nguetho xän ngu rán huɛcate bi jajü däm 'bühmbü ma'da'yo. Nuya dí pähmbü gan nuhü ran ho mazäi, nguetho bi dambɛni ra Jesucristo. ⁴ Ne nuya dí tɔmhbü ü yü erencia di 'dajü Ojã ngue m'be'ts'i bü mahɛts'i, ne njäm'bü dim 'bedi, ne njäm'bü din ts'oni. ⁵ Ne nuya i fäjü Ojã nangue rá ts'edi, nguetho dí ɛc'yɛihü a. Ne ya i sänni da yänjü xän ho 'bü bi zɔn ra pa ran zegüi. ⁶ Ne nu'bü dím bɛmhbü ya, ne guehya ní 'dajü ran johya, madague'bü da du ma mbühü bü na sähü hɔnt'a go man ünbi 'da yü pa ya, 'bü da 'yɛn Ojã. ⁷ Tengu ra oro i ts'ä ngue ra sibi ngue din hogüi. Ne ngutho ma t'ɛc'yɛihü i ts'ä, ne man'da di muui a xinda gue'a ra oro ngue dim 'bedi. Janangue'a di necmanho ma t'ɛc'yɛihü 'bü bá peng ra Jesucristo, ne da numanhojü, ne di 'dajü ran ho, ne 'darbü dam 'bühmbü büya. ⁸ Ne nuya madague'bü hinga nán

nuhü ra Cristo, pɛ ɛmmɛ guín nu-manhohü a. Ne madague'bü hin guín nuhü a ya, pɛ guí pähmbü majüani a. Janangue'a ɛmmɛ dadí johyahü, tengu tho'bü ya dí 'bühmbü ra Cristo bü mahɛts'i. Ne hin di jua ü mam hmansehü gam mamhbü a ran johya. ⁹ Nguetho ya dí dü'mi dí hámhbü a dí tɔmhbü, ngue da yänjü Ojã. ¹⁰ Guehna bi 'yo't'ü yü pɔngahyã maya'bü ngue da yänjü rá mate Ojã. Ne bi hyädumbü min nde xtám badi xän ho 'be'a nam bɔn a ram hma bi 'yo't'ü. ¹¹ Min nde xtám badi jam'bü din ja a, ne nda'a ní pa din ja a bi man rá Hogandähi ra Cristo mi o yá mbüi. Nguetho bi bɛnbi da 'yo't'i 'be'a da 'yɔt' ra Cristo 'bü bi zɔhɔ, ngue da nu ran ünbi ngue da tho, ne da t'ɛspa 'bü m'bejua. ¹² Pɛ bi xi Ojã ü yü pɔngahyã ngue hin da bɛsɛ, xinga gue'ü yü jä'i mi 'bühmbü, pɛgue gue'a go i sijü a ya nangue ran ho ma'da'yo. Ne nu'ü to bi xijü na, bi ma nangue rá Hogandähi bá penpa Ojã. Ne'ü yäm 'bɛhni Ojã mahɛts'i ɛmmɛ in nde da badi 'be'a nam bɔn a i sijü ya.

I xijü Ojã ngue xtán hojü

¹³ Pɛ nuya dan sähü ga ɔthü a rán thehü a dí tɛnhdü, ngue ga sãmzɛhe ma mbühü 'be'a gätho dím bɛmhbü. Ne hɔnt'a rá mate Ojã ga tɔmhbü di 'dajü 'bü bá ɛh ra Cristo. ¹⁴ Ne ga ɔthü 'be'a i xijü Ojã, tengu yü t'uhni i ɔt'a i xih yá ta. Ne hin ga ɔthü tengu mi ɔthü mam'bet'o ngue ma pähä zɛhɛhü 'bü nte mi pähmbü. ¹⁵ Pɛ gä xtán hotho ga ɔthü, nguetho xän hotho Ojã ngue bi zoncahü bi 'yɔt'e yá t'uhni gahü a. ¹⁶ Tengu nt'o't'i: "Xtán hotho ahü nguetho xän hotho gä," bi 'yɛn Ojã. ¹⁷ Pɛ nu'bü dí yähü Ojã, dí ɛmfü ma Tahü. Pɛ gam bɛmhbü njuantho da gurcahü 'be'a dá ɔthü n'da ngu n'dajü. Janangue'a dam fähmbü ngue gan numansuhü Ojã gätho yü pa dí 'bühmbü ua ja ra ximhäi.

18 Nguetho dí p̄hmbu bi yanj̄u Oja nangué ȳn t'ot'e bi x̄nga ma tah̄u sāti thoho. P̄e h̄ing ra mbeti í yanj̄u a, nu'a dim 'b̄e'a. 19 P̄e bi yanj̄u ra Cristo 'b̄u mi du ngue bi mb̄ān rá ji, n̄e h̄ont'a da z̄ā di p̄o a n'da a. Nguetho x̄n hotho ra Cristo, tengu n'da ra d̄e'yo mi man Oja maya'b̄u ngue da 'b̄ots'e, p̄e gue'a h̄ing ra mb̄edi n̄e x̄n hotho. 20 Nu ra Cristo bi ts'ānni din ȳante 'b̄u hin ní 'ȳot' ra ximh̄ai a Oja. N̄e ran z̄egui ya ja bi n̄equi ua ja ra ximh̄ai nanguēj̄u. 21 N̄e nangué ra Cristo bi z̄ocua, gue'a dá ɛ̄c'ȳeīh̄u Oja ya, ngue bi xox a ra Cristo 'b̄u mi du, n̄e bi 'ȳɛspi. Janangué'a dí p̄hmbu majuāni di 'daj̄u rán ho Oja dí t̄omh̄bu ya. 22 Nuya nangué rá Hogand̄ahi Oja dá t̄enhd̄u ram hma majuāni, n̄e gue'a dán hoj̄u a. N̄e gue'a dán z̄ā ya majuāni ga hūɛc ma cuh̄u. Janangué'a mp̄āh̄a thoho dan hūɛj̄u n'da ngu n'daj̄u nangué ḡātho ma mb̄uih̄u. 23 Nguetho dām 'b̄uhmb̄u ma'da'yo nangué rām hman Oja da hyāt'i maz̄ai a, n̄e nj̄am'b̄u di 'b̄eh rá ts'edi a. P̄e nu ma t̄eh̄u bi 'dac ma tah̄u n̄e ma mb̄eh̄u, h̄inga gue'a da hyāt'i maz̄ai a. 24 N̄e nt'o't'i: Tengu ȳu paxi thoho ȳu j̄a'i, n̄e ḡātho x̄n ho 'b̄e'a p̄e'ts'i tengu ȳu d̄oni u ȳu paxi.

P̄e nu ȳu paxi di hmangui, n̄e ȳu d̄oni i h̄oe.

25 P̄e nu'a rām hman a ra Hmu nj̄am'b̄u dim 'b̄eh rá ts'edi.

Gue'a ran ho ma'da'yo i sij̄u a.

2

Nu'a ra Cristo tengu n'da ra do

1 Jatho ga ɛ̄sh̄u ḡātho ran ɛ̄cpate n̄e ra f̄eh̄ni n̄e'b̄u yoho ma mb̄uih̄u, n̄e ga ɛ̄sh̄u ran ts'ɛya n̄e ran c'āte.

2 N̄e tengu ȳu 'uere ngue ma'da'yo bim 'b̄ui, ngue ɛ̄mm̄e i hon ra xi'ba da zi, n̄e ngutho ga ɛ̄th̄u, thocpa thoho ga homh̄b̄u rá hogamh̄ma Oja, ngue d̄in te x̄n ho ma mb̄uih̄u a. 3 Nguetho ya dá t̄imh̄b̄u a rá mate

Oja nangué rām hma, n̄e dá p̄hmb̄u ngue x̄n ho a. 4 N̄e man'da gam b̄ɛmh̄b̄u ga cuath̄u ra Cristo x̄n ho, nu'a bi 'daj̄u ra te. Madague'b̄u i pa ma ɛ̄cpi, tengu'b̄u n'da ra ḡādo di b̄ant'a n'da ra do, p̄e Oja bi huahni man'da di muui b̄u da th̄oh rá ngu. 5 Tengu'b̄u n'da ra do man'da di muui a ra Cristo b̄u ja ra ngu, n̄e nuj̄u i pa ma cuati gah̄u b̄aya, tengu'b̄u dȳu doh̄u, da 'ȳōj̄u rá ngu Oja ngue hin di n̄equi. N̄e ȳu mb̄āj̄a gah̄u Oja, nguetho dí unhd̄u Oja ȳn t'unni ḡātho ma mb̄uih̄u. N̄e di thocpa a rá Ta man t'unni h̄u a ra Cristo, janangué'a da numanho Oja u. 6 N̄e nt'o't'i maya'b̄u b̄u ja rām hman Oja nangué 'b̄e'a da t'ørpa ra Cristo. Bi 'ȳɛn Oja:

Tengu'b̄u dr̄a ngurp̄aḡādo dá huahna n'da ra do man'da di muui, n̄e dá h̄ōp̄u ja ma dongu b̄u Sión, nub̄u hap̄u ja ma ts'edi, bi 'ȳɛn Oja.

N̄e nu'a to'o da guat'a, hin da mb̄e'ts' rá s̄ā 'b̄u bi nu ran jūanbi,

bi 'ȳɛn Oja. 7 N̄ej̄u x̄n ngu dadí muh̄u nguetho dí cuath̄u a ra Cristo. P̄e madague'b̄u hin da guat'u 'da, p̄e guexta'a din ja tengu bi man Oja, ngue bi 'ȳɛna:

Madague'b̄u him bi numanho u 'da ȳu ḡādo a ra do,

p̄e da gop̄u ja ma dongu, ngue man'da di muui 'b̄u da th̄oh ma ngu,

bi 'ȳɛn Oja. 8 N̄e man'da mi hma:

Nu'a ra Cristo tengu'b̄u n'da ra do ngue di f̄erp̄u rá gua n'da, n̄e dim 'b̄ēp̄u,

bi 'ȳɛn ra t'oh̄ni. N̄e bi ts'ānbi dim 'b̄ēp̄u, nguetho hinguin nde da 'ȳɛc'ȳeī ram hma nangué ra Cristo.

Ȳu t'uh̄ni gah̄u Oja

9 P̄e nuj̄u, Oja bi huancah̄u bi 'ȳørcah̄u tengu'b̄u n'da'b̄ui gah̄u, ma'ueque ma mb̄uih̄u. N̄e ḡātho gah̄u dȳu mb̄āj̄a gah̄u bi 'dac ma ts'edi h̄u Oja, n̄e ȳu mb̄eti gah̄u a.

Nguetho in nde ga uhmbu ngue mixte xun ho Oja, ngue bá jughu bu ja ra 'bexui mi 'buhmbu, ne bi zixcahu bu ja rán nequi mahotho ya. ¹⁰ Nu'bu mám'bet'o mi 'buhmbu tengu'bu dyu hyoya t'uhnihu, ne nuya dí 'buhmbu yú t'uhni gahu Oja. Pe nu mám'bet'o him mi pahmbu rá mate Oja, pe nuya dá hambahu rá mate Oja ya.

Ga humbi ga othu ngue yú mbefi gahu Oja

¹¹ Ma zi cu ahú, emme dadi huç'ahú. Janangue'a nts'edi dí xi'ahú ga othu tengu'bu hin dyu menguhú ua ja ra ximhái, hin ga othu rá pähá ma nyon 'yomfënihu ngue i orcahu ran sui ma mbuihu. ¹² Ne thocpa thoho dam fähmbu dan 'yomanhohu, nguetho in nuju u hinguí pã Oja. Ne madague'bu i xñju dyu nu'ombäihu, pe xomhma thoho da zøn ra pa da 'yëspa Oja 'bu bi nu ran hocja'í dí orpahú. Nguetho da zä da xocpa yú mbui Oja u. ¹³ Ne ga othu a im man a ra ts'ut'abi ngue i 'bet'o ua ja ma häihu, janangue'a da hnumanho ma Hmuhu ra Cristo buya. ¹⁴ Ne'u mi'da to'o gätho bi un yün t'ëdi ra ts'ut'abi, gätho ga çc'yëihu u. Nguetho i ja yú ts'edi di unba u to'o ot' yu ts'oqui, ne da numanho u to'o ot' ran ho. ¹⁵ Nguetho ne'a Oja rá pähá a 'bu dí othu a, ne gue'a dí 'yë'ts'u yün c'äte im man u yu 'yambui buya. ¹⁶ Nuya hinguí orcahu ra ts'edi ga ténhdú yün t'ëdi Oja, nguetho in ndeju mpähá thoho ga ténhdú. Pe hin gam bëmhbú gue'a ní jajú ga othu yu ts'oqui a, pe man'da ga othu ngue yú mbefi gahu Oja. ¹⁷ Ne gan numanhohu gätho yu ja'i, ne ga huç ma mi'yëc'yëi hu, ne gan numansuhú Oja, ne ga çspahu ra ts'ut'abi i 'bet'o ua ma häihu.

Ga othu tengu bi 'yot ra Cristo bin unbi nanguēju

¹⁸ Gyú 'yëhëhu ne gyú mbëfihu dami 'yëc'yëi ni hmuhu 'bu gadi zëhmbu u. Ne'u yu hocja'í ne'u yu

ts'om'bäi 'bu di un'nahú, gätho guin numansuhú u. ¹⁹ Nguetho man'da da numanho ahú Oja 'bu gui hyäthú yün unbi 'bu nte man ts'o gä 'yöthu, pe bi un'nahú nangué gui ténhdú Oja. ²⁰ Pe nu'bu gan nuhu ran unbi nangué ma ts'oquihu, ne ga häthu, pe hin gam bëmhbú ga tãhmbú n'da ran ho nangué'a. Höntho dá jut ma ts'oquihu. Pe nu'bu ga häthu ran unbi nangué ran ho dí othu, da numanhoju Oja. ²¹ Oja bi zänni ga häthu yün unbi tengu ra Cristo, bi nde bin unbi nanguēju, ne bi 'yurcahu 'be'a ga othu. ²² Nguetho nu ra Cristo njam'bu bi 'yot' yu ts'oqui, ne njam'bu bi man yu fëhni. ²³ Ne nu'bu mi ts'ani, njam'bu bi dadi. Nu'bu mi mba ma uçi, him bi ma dí co'ts'i. Him bi zu da zan yu ja'i, nguetho bi badi Oja da numanho a. ²⁴ Nu rá ja'í zëhe ra Cristo bi nu ran unbi nangué ma ts'oquihu 'bu mi 'domp'u ja ra za. Ne gue'a í thoghahu ma ts'on 'yomfënihu a, nguepu da zä ga othu ran ho ya. Nu yün unbi bi zä 'bu mi tho, gue'a í yänju a. ²⁵ Nuju dá 'behmbu ra 'yu, tengu yu de'yo. Pe nuya bá penjú bu 'buh ma mbändë'yohu, nu'a i färca ma mbuihu.

3

Ran zofo bi sih yu xisu ne yú ndø

¹ Nu'ahu gyú xisuhú, gui 'yëspa ni ndøsehú n'da ngu n'da ahú. Ne nu'bu 'da ni ndøhu hinguin nde da 'yëc'yëi rãm hman Oja, pe nu'bu bi nu gui 'bëmanhohu, xomhma thoho da zøni da 'yëc'yëi u, ne hinga hnehi thoho ja a gui xihmbu 'bu hinguin nde da 'yøde. ² Nguetho da nu ahú gadím fähmbu ngue guín numansuhú Oja, ne hin gui 'yomt'ënihu. ³ Ne nu'bu guím bëni gan hoczëhehu, pe nangué ni mbuihu. Ne hin guim bëmhbú nangué 'be'a gä i ja'ahu thi ngue dí necmanho ahú, oge ni yähu, oge ni hehu gui hoju, oge yu

thebe, ogue yu ts'angu. ⁴ Pɛ gan hoczɛhɛnɛ ngue ni mbuihɛ, ngue di nɛcmanhotho bu dǎ nu Oja, ngue hin di nɛqui, nɛ nu'a njam'bu dim 'be a. Ngue'a hin gan 'yɛzɛhɛnɛ, pɛ gan johyahɛ nangue Oja. Nɛ ɛmmɛ xɛn ngu di muui bu nam bɛn Oja a. ⁵ Nɛ njabɛ mi ɔt' yu xisu mi 'buh maya'bu, ngue gue'u yu 'yɛc'yɛi mi numansu Oja, nu'u mi hoczɛhɛ yu mbui ngue mi numansu yu ndɔ. ⁶ Tengu ra Sara bi 'yɛc'yɛi a rá ndɔ ngue ra Abraham, nɛ bi 'yɛmbi rá hmu. Nuya tengu'bu yu t'ixu ahɛ ra Sara 'bu gui ɔthɛ 'be'a mi ɔt'e, ngue thocpa thofo gui 'yɔthɛ ran ho nɛ nte gui suhɛ. ⁷ Nɛ ngutho di xi'ahɛ, man 'yohɛ ahɛ, dam 'bɛmanhohɛ ma xisuhɛ nangue ran 'yomfɛni bi 'dajɛ Oja. Ga pɛhmbɛ hin'yɛ yu ts'ɛdi yu ja'i u yu xisu, janangue'a ga fǎxhɛ u. Nɛ gan numansuhɛ u, nguetho n'dat'a rá mate Oja i conhui rá xisu n'da ran 'yohɛ, ngue n'dat'a ra te ma'da'yo. Nɛ nu'bu hin dam 'bɛmanho ma xisuhɛ, hin da 'yɔmanho ma ndehɛ Oja 'bu.

Ga ɔthɛ a di bɛnga ma mbuihɛ Oja

⁸ Nɛ gǎtho gahɛ n'dat'a gam bɛmhbu n'da ngu n'dajɛ, nɛ gam bɛmhbu tengu'bu 'da dǎ sǎhɛ 'be'a i sǎ a n'da. Nɛ dan huɛju n'da ngu n'dajɛ, nɛ din ja ma yembuihɛ, nɛ hin dan 'yɛzɛhɛnɛ n'da ngu n'dajɛ. ⁹ Nɛ hin ga cospahɛ ran ts'o 'bu 'bui to da 'yɔrcahɛ ran ts'o, xín ga cospahɛ ran ts'ante 'bu 'bo'o da zanjɛ. Pɛ ga ǎfɛ ran japi tengu thofo i ɔrcahɛ Oja, bi zoncahɛ di 'dajɛ rán japi. ¹⁰ Nguetho nt'o't'i:

Hɔnt'a go to'o in nde dim
'bɛmanho, nɛ da nu yu pa
xɛn ho,

pɛ i jatho da zɛm rá jani nangue ran
ts'o,

nɛ xín da man yu fɛhni.

¹¹ Nɛ da hyɛ a ran ts'o, da 'yɔt' ran
ho.

Nɛ hin da nde dim 'buh yán suiɛhɛ,
pɛ ɛmmɛ da hyoni 'bɛpu dí
hocpa rá mbui rá mija'ui.

¹² Nguetho nu ra Hmu in numanho
u to i ɔt' ran ho,

nɛ i ɔmanho 'bu ja a ǎpi,

pɛgue da zu u ɔt' ran ts'o,

bi 'yɛn rá t'ohni. ¹³ Pɛ to'o maha
di ɛngahɛ 'bu dan ɛhya ga ɔthɛ ran
ho. ¹⁴ Pɛ madague'bu ga sǎhɛ ran u

'bu dí ɔthɛ ran ho, pɛ gue'a man'da
ná tɛmhbu rán ho Oja a. Janangue'a
hin ga suhɛ 'bu in nde di pijɛ u
'da, xín da du ma mbuihɛ. ¹⁵ Pɛ
hɔntho gan numansuhɛ ra Cristo
mbo ma mbuihɛ, ngue ma Hmuhɛ
a. Nɛ thocpa thofo dan sǎhɛ ga
xihmbɛ 'be'a dí ɛc'yɛihɛ 'bu 'bo'o
da 'yǎngahɛ. Pɛ jante thofo ga
xihmbɛ nɛ gan numansuhɛ u. ¹⁶ Nɛ
thocpa thofo ga ɔthɛ a di bɛnga ma
mbuihɛ Oja. Janangue'a da mbɛ'ts'

yú sǎ to'o di c'aman'u ran ho dí ɔthɛ
'bu dí tɛnhɛu ra Cristo. ¹⁷ Nguetho
man'da xɛn ho 'bu gue'a ran ho ná
sǎhɛ ran ɛnbi, 'bu da nde Oja, xín da
gue'bu ga sǎhɛ ran ɛnbi nangue ma
ts'oqui zɛhɛhɛ. ¹⁸ Nɛ'a ra Cristo bin
ɛnbi, nɛ njam'bu bi 'yɔt' yu ts'oqui.

Pɛ n'dandɛ thofo bi du nangue ma
ts'oquihɛ, gueju dyɛ ts'om'bǎihɛ,
nguetho bi nde da zixcahɛ bu bi 'bu
Oja. Nɛ majuaɛni bi tho rá ngɔc'yɛi,
pɛ nu rá mbui guexta'a mi 'bui. ¹⁹ Nɛ
nu rá mbui ra Cristo 'bu mi du,
bi mba bi zop yu mbui u xɛn du
ngue ofádi. ²⁰ Ngue yu mbui yu ja'i
nangue u ngue him bi 'yɛc'yɛi Oja
'bu maya'bu thofo. Pɛ Oja mi tɔ'mi

xtá 'yɛc'yɛi gǎtho ní 'yɔt' ra barco
ra Noé. Guepu bi zǎ bin yɛn u zi
hyɛto njǎ'i thofo, bi bong 'bu min
ja ran ts'ɛmbi, nangue ra dehe ra
dǎmbɛnt'i. ²¹ Nɛ nu ran xixyǎ nam
bɔni, neju dǎm pomhbu ran ts'ɛmbi
nangue bi dǎmbɛni ra Jesucristo.

Nɛ nu ran xixyǎ hinguin nde da ma
ngue i pa m'be'te ma ja'ihɛ ngue ra
hǎi, pɛ nam bɔni dí ǎfɛ Oja di hoga
ma mbuihɛ. ²² Nɛ nuya, nu ra Je-

sucrismo bi mba mahęts'i, darbı di mandauı bı ja r  ts'edi Oj . Ne nu'ı g tho y  ts'edi i 'b i i su a ra Cristo, nguetho h nt'a i ja r  ts'edi xinda gue'ı y m 'behni Oj  mahęts'i ne y  zıthı.

4

Dan darb ı r  mate Oj 

¹ M'bet'o thoho dan s h  d n  nba ma ng c'y ih  tengu ra Cristo, ne gue'a n  t c y  ts'oqui a. Nguetho nu'a to bin  nba r  ng c'y i, him man da nde y  ts'oqui a. ² Ne g tho mi'da y  pa d  'b hmb  ua ja ra ximh i, hin d m 'b hmb  nanguie ma p h  z h h , p  dam 'b hmb  ga  th  r  p h  Oj . ³ D  x t'a d   th  r n t' t'e ra ximh i, mid  hoh  ran 'yomt' ni, ne mi  t' ma p h  z h h , ne mi minhd , ne mad n sixh  b  ja y  calle ne mi mbahmb  b , ne d m munsh  b  d m minhd , ne mi th ndeh  y  p te, p gue Oj  him bi z nni ga th ndeh   . ⁴ Ne nu'ı 'b cua ja ra ximh i hingui s  da b di hanja hin d   th  ran tonto tengu i  t' , jananguie'a i sanj    y . ⁵ P  Oj  d   nba   to i sanj , nguetho di ju nba Oj    'b i ne'  x n du. ⁶ Ne nu y  j 'i x n du y , bi sih ran ho ma'd 'yo 'b  mi 'b i, ngue'a   z  bi un Oj  ra te y  mb i  , madague'b  y  x n du y  ng c'y i. Ne gue'a r n s ui nanguie y  ts'oqui, nanguie g tho y  j 'i i tu. ⁷ Nuya bi z n ra pa ran zegui. Jananguie'a dan 'yomf nih  x n ho, ne ga s mzehe ma mb ih , ngue da z  thocpa thoho dan y h  Oj  b ya. ⁸ Ne m'bet'o thoho ga  th  ngue  mme dan hu j  n'da ngu n'daj . Nguetho nu'a to'o ja r n hu cate, di punba r  ts'oqui r  mij 'iui, madague'b  x n ngu y  ts'oqui. ⁹ Dan s yabah  n'da ngu n'daj  b  ja ma ngumhb  nanguie ma p h  z h h . ¹⁰ Ne 'da d m f xtah  n'da ngu n'daj  nanguie r  'b fi Oj  'dahma 'dan'yo bin 'daj , gue dan darb ı a r 

mate Oj  'dahma 'dan'yo ngue d  h mh . ¹¹ Ne nu to bin t'un ra 'b fi da m mp'a r m h an Oj , da ma tengu'b  da gues  Oj  da ma. Nu to bin t'un ra 'b fi da mb x'  mi'da, da mb ts'i nanguie ra ts'edi x n ho bi un'na Oj . Ngue'a da nde d  'y spa Oj  a 'b 'a g tho  t'e, nanguie d  tenhdü ra Jesucristo, nu'a mixte thoho, ne i ja r  ts'edi g tho y  pa maz i.

Gan nuh  ran  nbi nanguie d  tenhdü ra Cristo

¹² Ma zi cu'ah , hin ga hyonya thohohü 'b  i ts' j  y n  nbi nts'edi, ne hin ga  mh , hague in ja a y . ¹³ P  dan johya thohohü, nguetho d  comhbü y n  nbi ra Cristo. Ne nu'b  bi nequi x n ho r  ts'edi, man'da x n ngu ran johya gan nuh  b ya. ¹⁴ Nu'b  pa ma  gui gah  nanguie d  tenhd  ra Cristo, p  maj pi gah , nguetho mixte thoho r  ts'edi r  Hogand hi Oj  d n nuh  b ya. Ne madague'b  di  cpa ra Cristo   'da, p  nu  d   spah  a. ¹⁵ P  nu'b  gan hoteh  ne gam p h , o ue n'da ran ts'o ga  th , o ue s  dan th nth  'b 'a  t' ma mij 'ih , ga p ts' ma s h  'b , ne gan nuh  ran  nbi nanguie a ra ts'oqui d   th . ¹⁶ P  nu'b  d n nuh  ran  nbi nanguie d  tenhd  ra Cristo, hin ga p ts' ma s h  'b . P  ga  mf  ja-madi Oj , ngue d  p hmb  ngue d  tenhdü ra Cristo. ¹⁷ Nguetho bi z n ra pa ya di d 'mi  t' r n ts' mbi Oj . P  r  mb di thoho gah  i  rcah  ran ts' mbi, ngue y  t' hni gah  a. P  ts' tho d n nuh . P  nu'  hingui  c'y i r m h an Oj , x n ngu 'b 'a g  da nu   'b  bi z n ra pa da 'y t'e x n ho r n ts' mbi Oj . ¹⁸ Ne  mme x n ngu y n  nbi gan nuh  b  d  p j  Oj , ngue dy  'y c'y ih , nguetho ja'b  n'dand  hin d   hmb  a i xij . Ne 'b h mi'da 'be x ngui ts'  nde da 'y de, ne i san Oj . Ne nu'  hin da z  dim p   . ¹⁹ Jananguie'a nu'b  d  s h  y n  nbi bi z ngah 

Oja, pe ga däh ma mbuih Oja di jamansuj. Ne njam'bu da hyegah, nguetho gue'a bi 'daj ra te. Ne ga thoqui ga othu ran ho.

5

Di jamansu yä de'yo Oja u yu ngurbi

¹ Nuya n'da ram hma dí xi'ah, yä ngurbi ah yu 'yéc'yéi. Necä drä ngurbigä, dá nuse ra Cristo 'bu mi du, necä ga comhb ran japi din 'daj m'bejua. ² Ma mi ngurbi ah dyu mbändeyoh, dí xi'ah ya, jatho ga jamansuh yä de'yo Oja, nguetho 'yo ma güendah ga jamansuh u. Ne hin gam bēmhb i t'orcah ts'edi, pegue gam bēmhb ma pähä zehéh ga othu. Ne hin nangué a din jurgah ngue dyu ngurbih, pe nangué a dín numanho seh a. ³ Ne hin ga sathoh yä t'uhni Oja hap dí 'buhmb n'da ngu n'daj, pe janate tho ga uth ra 'yu nangué man t'ot'e zehéh. ⁴ Ne nu'bu bi nequi ma Hmuh dyu mbändeyoh, di 'daj ran japi ngue ga tāmhb, ngue hin jam'bu din thegue. ⁵ Ngutho ah man 'yoh ah, dami 'yéc'yéih 'be'a im man yu dāc'yéi ngue ni ngurbih. Ne gätho ah gan umhb da si ah n'da ngu n'da ah. Ne njam'bu gan 'yēzehéh, nguetho:

Da zu Oja a din 'yēts'i,

pe di un rá mate a to'o hin din 'yēts'i.

⁶ Janangué'a ga othu ngue hin'y ma ts'edi zehéh bu ja rá hmi Oja, gam bēmhb hōnt'a ja rá ts'edi xinda gueju. Janangué'a da 'yēscā zehéh Oja 'bu bi zōn ra pa. ⁷ Ne ga xihmb Oja gätho ma dumbuih, nguetho di jamansuj a. ⁸ Damin äthah xun ho, ngue dāim fāhmb, nguetho nu man sūih ra zīthu i 'yo ua, tengu n'da ra zate i 'yo, in cue, i honi to'o da za. ⁹ Pe dami sūhmb a ra zīthu nangué rá ts'edi Oja guí éc'yéih. Ne gam bēmhb ngue n'dat'u yun unbi dín nuh ma

mi'yéc'yéih ngue gätho ra ximhäi. ¹⁰ Pe nu Oja emme xun ngu rá mate, bi zoncah ga comhb rá ts'edi mixte gätho yu pa mazai, nangué dí 'buhmb ra Cristo. Pe m'bet'o thoho dan unbah ts'u, ngue di hoga ma mbuih Oja, ne di hāt ra ts'edi ma mbuih, ne di jaj dan zāmhb xun ho bu. ¹¹ Nu Oja nte hēmbi, gätho da zä da 'yōt'e, gätho yu pa mazai. Ne gue'a gam bēmhb a ya.

Rān zegui ran zengua

¹² Dí penh'nah ra sōcuā i ja ua, ngue da gax a ra Silas, nuna n'da ma cuh ngue da zä ga éc'yéih a man a. Nuna ra sōcuā ja ua, hingui ngu 'be'a ma, n'da ran zofo thoho, ne dí xi'ah majuāni rá mate Oja a guí tenhd. Janangué'a dāim zāmhb bu. ¹³ I penh'nah ran zengua ni cuh i 'bucua Babilonia, nthahni nangué Oja, tengu ah. Nehna ra Xuua Marcos di zengua ah, tengu'bu ma ts'ant'u na. ¹⁴ Ne zai gan zohmb n'da ngu n'da ah nangué ran huécate. Ne dín nde da hyu ni mbuih nangué guí tenhd ra Cristo. Ne gue'a gam bēmhb a ya. Hōnt'a dí xi'ah ya.

2 PEDRO

Ná yoho ra sɔcuə bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ ma 'bäigä'be a. Dí pɛnh'nahü ra sɔcuə ja ua, ngue gätho n'dat'a dí ɛc'yɛihü a bi zängahü Ojä. Nɛ 'da nan zimanhogdahü Ojä, nguetho 'da í hoga thohohü ra Jesucristo, nu'a ma Ojähü a nɛ mam pørpatehü a. ² Dí äp Ojä man'da gui pähmbü a, nɛ ma Hmuhü ra Jesús. Nɛ man'da gui hyämhbü rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbühü büya.

Nu Ojä i ørcahü dan jahü tengu a

³ Nu rá ts'edi Ojä bi 'dajü 'be'a gätho ga homhbü ngue dam 'bühmbü ra 'da'yom'büi, janangue'a bi zä bü dá tɛnhdü Ojä. Nguetho dá pähmbü a bi zoncahü 'darbü dam 'bühmbü bü bí ja rá ts'edi mixte. ⁴ Nɛ nangue rá ts'edi i ørcahü ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ørcahü dan jahü tengu a, ngue in yänjü bü ja rá ts'o'yu ra ximhäi i øt' ran ts'iyate. ⁵ Nɛ nu'bü dí pähmbü in yänjü Ojä nangue ra ts'o'yu, ɛmmɛ ga hädumbühü ga øthü 'be'a mangua 'bü. Ya dí ɛc'yɛihü rá mate bi hogahü. Pɛ hinga hønt'a, nuya ga øthü yü hogant'øt'e. Nɛ hinga hønt'a ga øthü yü hogan t'øt'e, pɛ man'da ga homhbü dan xähmbü ga pähmbü rá 'yu Ojä. ⁶ Nɛ hinga hønt'a dan xähmbü rá 'yu Ojä, pɛ man'da ga sãmzehe ma mbühü. Nɛ hinga hønt'a ga sãmzehe ma mbühü, nɛ man'da ga sɛthü. Nɛ hinga hønt'a ga sɛthü, nɛ man'da hønt'a Ojä gam bɛmhbü. ⁷ Nɛ hinga hønt'a ga øthü ngue gam bɛmhbü Ojä, nɛ man'da ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihü. Nɛ hinga hønt'a ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihü, nɛ

man'da ga huɛjü gätho yü ja'i. ⁸ Nɛ nu'bü ɛmmɛ ga humbi ga øthü ü im mangua, dyü hoga mbɛfi gahü a ma Hmuhü 'bü, nɛ da zä ga fäx ma mi ja'ihü büya, nguetho dí päh ma Hmuhü ra Jesucristo. ⁹ Pɛ nu'bü hin ga øthü ü im mangua, hin dí cəthü xən ho ran nɛqui ma mbühü 'bü. Nguetho dí pumbɛni thohü ngue m'be't'e ma mbühü nangue yü ts'o'qui mi øthü. ¹⁰ Pɛ ma zi cu'ahü, ɛmmɛ ga hädumbühü ga uhmbü ngue yü thahni gahü Ojä, ngue bi zoncahü a. Nɛ nu'bü din jabü ga øthü, hin hapü ga tənju 'bü. ¹¹ Nɛ din johya Ojä 'bü dá cəthü bü dí manda rá ts'edi mazäi a ma Yäntehü ma Hmuhü ra Jesucristo büya. ¹² Janangue'a thocpa thoho dín nde ga bɛn'nahü na mangua, madague'bü guí pähmahü a, nɛ guí zänthü bü ja ram hma majuäni ngue bi si ahü. ¹³ Pɛ man'da xən ho 'bü ga thoqui ga 'yomfɛni ahü, ngue gätho yü pa dí 'bücä ua gätho ma ngøc'yɛi, ga ja ahü guim bɛmhhü a dá xi'ahü. ¹⁴ Nguetho mits'ətho da zøn ra pa ngue ga soh ma ngøc'yɛi, ngubü bi xicä ma Hmuhü ra Jesucristo. ¹⁵ Janangue ɛmmɛ dí humbi dí xi'ahü, n'damhma thocpa thoho guim bɛmhbü a 'bü dá mbagä.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsɛhe

¹⁶ Nugä xtä xi'ahü nangue rá ts'edi ma Hmuhü ra Jesucristo, din ja 'bü bá ɛcua mahøn'a a. Hinga ngu m'ida yü ja'i im bɛnse 'da yü cuento ngue ní hyät'a n'da. Pɛ nu'a dá nuhe, gue'a dím mamhbe a. Nɛ gue'a xtä xi'ahü a, nguetho dá nusehe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsɛhe. ¹⁷ Gue'bü má øhmbe n'dandü rá nde Ojä bí 'yɛh mahɛts'i mixte thoho, nɛ gue'a í 'yɛspa a rá Ts'ənt'ü 'bü mi 'yɛna: "Guehna ma Ts'ənt'ügä na, ngue ɛmmɛ dadí huɛcä na, nɛ ní hyu ma mbüi na," bi 'yɛn Ojä. Nɛ bi japi ɛmmɛ bi nɛcthoho. ¹⁸ Nɛ

majuani dá øhmbe rá nde Oja bí 'yēh mahēts'i, nguetho 'darbū mi 'būhmbe ra Jesucristo bū ja ra t'øhø guepū bin yā. ¹⁹ Janangue'a man'da da zā ga pāhmbū majuani a mi hmam bū ja yū sēcua yū pōngahyā maya'bū, ngue mi ma nanguē ra Cristo ba ēhē, nē din ja rá ts'edi mixte. Nē nu ram hma man t'o't'i, xūn ho 'bū thocpa thoho ga honi ga pāhmbū, tengu'bū ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bexui, gue'bū go bi zōn ra pa ngue da mbēdi gan nuhū yū hmēpya ngue udi ya ba ēpū ra Hmu, ga pāhmbū xūn ho 'bē'a man t'o't'i būya. ²⁰ Nē m'bet'o thoho ga pāhmbū ngue xīnga n'da ra jā'i sā da bāse n'da rá t'ohni Oja 'bū hin nanguē a rá Hogandāhi di zēdi. ²¹ Nguetho nu'ū yū pōngahyā Oja ma'ueque yū mbūi, him bi bēnse a ram hma bi 'yo't'ū, pē guesē a rá Hogandāhi Oja bi bēnbi 'bē'a bi 'yo't' bū mi 'yo't' rām hman Oja ū.

2

Dim 'būh yū hyāte xānbate

¹ Nē mi 'būhmbū 'da yū hyāte pōngahyā yū jā'i israel maya'bū, ngutho ahū, gam 'būhmbū 'da yū hyāte xānbate. Nē yū zāndate tho, nguetho di cū't' yūm hmanse 'bū im man rām hman Oja. Nē nanguē ū yūm hma dīm 'bē'a n'da ū. Nē hingui ørpa rá pāhā a ra Hmu ngue bi gurba yū ts'oqui. Janangue a jā xūn dāmbēni, ya xīm 'bēdi. ² Nē xūn ngu da dēn'na dí 'yot' yū pāhāzēhē ū yū hyāte xānbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuani. ³ Nē ēmmē da nde da hyā ahū nanguē yūm hma mahotho, nguetho da nde gui juthū ū. Pē ya maya'bū thoho bi ts'ānni da nu yūn ūnbi ū, tengu øt'ū, nē guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbēni 'bē'a da nu. ⁴ Nguetho xīnga gue'ū yūm 'bēhni Oja mahēts'i bi yām 'bū mi 'yot' ra ts'oqui. Nē'ū bi hyøtpū

ja ra 'bexui, bi dāt'i con yū cadena, guepū bi got'ū, da dōmp'ū ran juānbi. ⁵ Nē xīm bi yān yū jā'i 'bū maya'bū a Oja, hinda hōnt'a ra Noé, ngue bi 'yēc'yēi Oja, nē bi xih yū jā'i xtā 'yot' ran ho. Nē hōnt'ū yotonjā'i min 'yohū ra Noé bi yān Oja 'bū mam bá pēnh ra 'ye, bin ja ra dāmbūnt'i gātho ra ximhāi nanguē ū yū ts'om'bāi mi 'būi. ⁶ Ximangutho a ra hnini Sodoma nē Gomorra, bi nu ran ts'ēmbi nē bi gohi bim 'bospi ū. Janangue'a nu Oja i urcahū 'bē'a din jap ū yū jā'i hinguin nde da dēn Oja. ⁷ Pē bi yān a ra Lot ra hocjā'i a. Nē nu'a ēmmē madin xōmbūi nanguē ū yūn t'øt'e ū mi sānzēhē 'bē'a mi øt'e. ⁸ Nē ēmmē madi ūnba rá mbūi a ra hocjā'i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yūn t'øt'e xūn ts'o nē mi øh yū ts'ore 'bū 'darbū mi 'būhmbū bū ra hnini Sodoma. ⁹ Janangue'a dí pāhmbū ja rá ts'edi Oja i fārpa yū mbūi ū to'o mbēn Oja, hīn da 'yot'e tengu øt' yū ts'om'bāi 'bū 'darbū i 'būhmbū. Nē i ja rá ts'edi Oja da gorbū ja ran ūnbi ū yū ts'om'bāi, nē ya in nu ya gātho yū pa tōmp'ū ran juānbi ū. ¹⁰ Nē nu'ū 'da i ørpa yū pāhā yū ngøc'yēi, man'da da nu ran ūnbi ū. Pē di ts'on yū mbūi ngue i øzēhē yū pāhā zēhē, nē i san ma Hmuha ra Cristo. Nu'ū yū zambūi ū, nē yūn 'yēts'i ū, i thenda ū to'o ja yūn t'ēdi, nē hingui su. ¹¹ Pē nu yūm 'bēhni Oja mahēts'i man'da i ja yū ts'edi nē yūn t'ēdi xinda gue'ū yūn 'yohū i sante, pē i su di cospa ran ts'ante ū go i sante, nguepū ja rá hmi Oja. ¹² Tengu yū zu'ūē i 'būcua ja ra ximhāi, i ts'ānba ū ngue da fēnt'i nē ma zā dim 'bēdi, nē ngutho ū yū hyāte xānbate. Nē i sani 'bē'a hingui pādi. Nē nu'bū bi du, hōnt'a ran ūnbi mazāi da nu. ¹³ I øt' ran ts'o, pē hōnt'a ran ūnbi da dāhā. Nē im bēni ngue ran johya 'bū di thoc'a ní 'yot' yū pāhā zēhē gā ra pa. Nē nu'ū tengu yūn ts'oni nē yū mbēdi bū guidīm pētiha, nguetho di johya

i øt' yá pähäzehē 'bū guí sihmehū u. ¹⁴ Nē hōnt'a ran 'yomt'ēni im bēm 'bū i hand yū xisu, nē njam'bū sã da 'yē'ts' yá ts'oqui. I hāt'ū 'da hinga na ēc'yēi xūn ho, nguetho nu'ū thocpa thoho yū ziyate. Pē Ojā di ũnba u. ¹⁵ Nguetho bi zoh ra 'yu xūn juāni, bi mbase bū ma'ueni. Nē i tēn ra 'yu mi tēn ra pōngahyā Balaam, rá ts'unt'ū a ra Beor, nu'a ēmmē madí ho din ju't'i nangue yū ts'oqui mi øt'e. ¹⁶ Pē bi hēcpa Ojā 'bū n'dandī, ngue bi japi bin yā rá fani hingui sã din yā. Pē bin yā rá fani ngue bi hēcpa a ra pōngahyā, ngue hin da 'yōt'a ra ts'oqui mi ēna xtá 'yōt'e. ¹⁷ Pē nuya yū hyāte ya, tengu n'da ra hyādo ēna i po bū ra dehe, pē nte po bū. Nē tengu yū güi i tuxta ran dāhi, sã ēna din 'ye. Nē nts'ānni ra 'bexui man'da xām pothi da nu u, tengu u, gātho yū pa mazai. ¹⁸ Nguetho ēmmē xū ngu 'bē'a ma, pē hin'yū 'bē'a nam bōni. Nē i hāt yū jā'i mi ēna xtá 'uepū ja ra ts'o'yu. Nē xø i xifi dá 'yōthū yū ts'oqui, nē ēmmē da 'yōrpa yū pähā yá ngōc'yēi, nē im bēni nte din japi. ¹⁹ Nē i xifi, mathōgue thoho ahū, njon da zāmp ahū 'bū gui tēngahe, sã ēna. Pē i fēhni u, nguetho guesē u i sām ra zīthu u. Nguetho nu'bū bi dāp ra ts'oqui n'da ra jā'i, ya rá 'yēhē ra zīthu a būya, nē hingui sã da mba mathōgue nangue yá ts'oqui. ²⁰ Nguetho nu'bū n'da ra jā'i bin yāni nangue rá ts'o'yu ra ximhāi, nangue bin xāh rām hma ma Hmuhū mam pōtehū ra Jesucristo, pē nu'bū da mbengui mahōn'a, hingui sã da bōm bū ja yū ts'oqui mahōn'a a. Nē nubūya man'da xūn ts'o da 'yōt'e xinda gue'a mi øt' 'bū him mi pāh ra Cristo. ²¹ Janangue'a nu'ū to bi mbenc 'bū ya mi dū'mi da bā'a ra hoga'yu, man'da xūn ho 'bū hin xti dū'mi, nguetho bi hyētho rá hogant'ēdi Ojā 'bū mi sānbi. ²² Nē bi 'yōt'e tengu man t'o't'i: "Tengu'bū

n'da ra fo'yo bi zi mahōn'a yá ts'odi xí zani. Nē tengu'bū n'da ra ts'ūdi bi 'yo mahōn'a ra bōhāi 'bū xín hi."

3

Ra Cristo bi ma majuañi ba ēh mahōn'a

¹ Ná yoho na ra sōcuā dí ot'ahū ya, ma zi cu'ahū. Nē nu gātho yoho yū sōcuā n'dat'a dīm bēni man'da ga bēn'na ni hogan 'yomfēnihū.

² N'damhma guim bēmhbū u yūm hma mi ma mam'bēt'o u yá pōngahyā Ojā. Nē guim bēmhbū mam hmamhbe dá xi'ahe, ma 'bāi gāhe ma Hmuhū ra Jesucristo, nē ma pōrpatēhū a. ³ M'bēt'o thoho ga pāhmbū 'bē'a din ja 'bū rán zēgui yū pa. Di nēqui 'da yū 'yūspate da denthoho ra 'yu majuañi, gue'ū zai øt' yá pähā zehē. ⁴ Nē da 'yēna: "Hapū gān yāhū ngue bi xi'ahū ra Jesucristo ba ēh mahōn'a, nē hin jām'bū i sã ba ēhē. Nē gue'bū go mi 'bū u ndu ma ngurba bōtahū maya'bū thoho, guexta'a i ja, gue'bū go rá mbūdi ra ximhāi," da 'yēna. ⁵ Pē nu'ū 'da i ēna, i ēna nguetho di pumbēni tho 'bē'a bin ja maya'bū, nē hingui nte da bādi, ngue bi juah ra ximhāi Ojā nangue ra dāmbunt'i. Nguetho xí 'yōt' Ojā mahēts'i nē ra ximhāi nangue rām hma. Nē bi japi bi bōx pū ja ra dehe a ra hāi, nē gue'a ra dehe in 'yōt' ra hāi. ⁶ Pē guet'a ra dehe bi juah ra ximhāi mi ja, ngue bi mbunt'i. ⁷ Nē nuya mahēts'i nē ra ximhāi ngue i ja ya, Ojā i sānni di juadi mahōn'a. Pē i tō'mi da zōn ra pa ngue bi ma ba penh ra sibi ua ja ra hāi, gue'a ran ũnbi da 'yōt'a Ojā a nangue yū ts'om'bāi. ⁸ Ma zi cu'ahū, hin ga pumbēni thohū ngue nu'a dí ēmfū n'da mahuāhi njeya, da zā da 'yēn Ojā n'dapa tho bū nam bēn a, nē nu'a dí ēmfū n'dapa thoho, da zā da 'yēn Ojā n'da mahuāhi njeya bū nam bēn a. ⁹ Nē hingui dānhyēi Ojā tengu im man i 'da, guemhma

da 'yøt'e 'be'a bi ma da 'yøt'e. Pɛ i tɔgbahɯ Oja da zɔni ga coh ma mbɯihɯ, nguetho in nde xinga n'da dam 'behmbɯ. ¹⁰ Pɛ nu'bɯ bá ɛh ra Hmu, tengu'bɯ ba ɛ'a n'da ra bɛ 'bɯ bin xui, hinga mfɛdi 'be'a ma ora da zøhø. Nɛ di juadi gátho ɯ di nɛqui mahɛts'i, ɛmme din thoni ndøspi, nɛ gátho 'be'a i ja da mbɯnt'i ngue nám pa. Nɛ gátho ra hãi, nɛ gátho 'be'a bi 'yøt' yɯ ja'i ua ja ra hãi, gátho din zø ɯ. ¹¹ Janangue'a nte man ts'o da bɛn ma mbɯihɯ, nɛ thocpa thoho gan numansuhɯ Oja, nguetho dí pɔhmbɯ da mbɯnt' ra ximhãi ra sibi. ¹² Nɛ nuya dín dɔmdahɯ da zøn ra pa bi man Oja, ngue da 'yuh mahɛts'i, nɛ dim 'bedi gátho jabɯ. Nɛ din hyɛgui 'be'a gátho i ja nangue ra sibi. Nɛ dí xønhɯ din ja n'dihi a. ¹³ Nguetho dí tɔmdahɯ ma'da'yo mahɛts'i nɛ ra ximhãi, tengu bi ma majuani Oja, ngue din zɔm bɯ ran ho. ¹⁴ Janangue'a, ma zi cu'ahɯ, nu'bɯ dí tɔmhɯ ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhojɯ ra Cristo 'bɯ bá ɛhɛ da 'yøt' ran ts'ɯt'abi. Nɛ nte man ts'oni, nɛ nte man dupate da dɪŋgahɯ 'bɯ bá ɛh pɯya. ¹⁵ Nɛ gam bɛmhɯ ngue i set rá mbɯi Oja, i tø'mi dim pø'ɯ 'bɯcua ja ra ximhãi. Tengu thoho bi 'yot'ahɯ ma zi cuhɯ ra Pablo nangue rán 'yomfɛni bi un Oja. ¹⁶ Nɛ mbɛ gátho yá sɔcuɔ bi 'yo't'i im ma tengu dí ot'ahɯ ya. Pɛ xɯn hɛi da fɛdi 'be'a nam bøn'i 'da yɯm hma bi 'yo't'a ra Pablo. Nɛ 'bɯ'i 'da him bin xádi nɛ him bin zɔm bɯ ja ram hma. Janangue'a nu'bɯ sã im man'a rá t'ohni ra Pablo, ogue mi'da yá t'ohni Oja, pɛ hinga gue'a bɯ na hma. Nɛ gue'a ím 'be'i 'da a. ¹⁷ Pɛ nu'ahɯ guí pɔhmbɯ ngue ngubɯ da 'yøt'i 'da yɯ ja'i. Janangue'a gam fáhmbɯ hin da zix'ahɯ bɯ rá 'yu Oja gmí zɔmhɯ, guepɯ i yɔ ɯ yɯ ja'i i honse yám hmanse. ¹⁸ Pɛ man'da damí pɔhmbɯ rá mate ma Hmuɯ ra Jesucristo, nɛ ma pørpatehɯ a. Nɛ

nu'a ga ɛspahɯ a ya, nɛ gátho yɯ pa mazai. Nɛ gue'a gam bɛmhɯ a ya. Hønt'a dí xi'ahɯ ya.

1 XUUA Ná n'da ra sɔcuã bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

*Ram Hma ngue di 'dajũ ra
'da'yote*

¹ Nu'a mí 'bũ 'bũ rá mbɔdi thoho, gue'a dá hɛthe ma dāhe, nɛ dá øhmbe a bi ma, nɛ dá nuhe xɛn ho, nɛ dá thāhmbe ma 'yɛhe. Nɛ gue'a ra Jesucristo a, rām Hma Ojã ngue bi ma di 'dajũ ra 'da'yote. ² Nguetho nu'a di 'dajũ ra 'da'yote bin 'yusɛ gue bin ja'i, nɛ dá nuhe, janangue'a dí mamhbe majuañi a bin ja, nɛ dí xi ahũ ya gue zai xmi 'bui nɛ zai dim 'bui. Mam bí 'bũmi rá Ta nguetho n'dat' Ojã a, nɛ bin 'yusɛ ua dí 'bũhmbũ. ³ Nɛ nu'a dá nuhe nɛ dá øhmbe a bi ma, gue'a dí xi ahe a ya, n'dahma nɛ'ahũ gui pāhmhũ a, nɛ gātho dan yāmanhohũ a ra Ta nɛ rá Ts'unt'ũ ra Jesucristo. ⁴ Guehna dí ot'ahũ na ya, n'damhma nɛ'ahũ din ja ahũ ran johya xɛn ho.

Nu Ojã ran Nɛqui a

⁵ Nu'a Ojã ran Nɛqui a, nde da ma xɛn hotho a, nɛ hin'yũ ra 'bɛxui nangue'a. Nɛ gue'a ram hma bi xije ra Jesucristo, nɛ gue'a dí xi'ahũ a ya. ⁶ Sã dí ɛmhbũ dí yāmanhohũ ra Jesús, pɛ nu'bũ guexta'a dí 'yohũ bũ ja ra 'bɛxui, dí fɛhni'ũ 'bũ, nguetho hín dí øthũ a rán sãui a majuañi. ⁷ Pɛ nu'bũ majuañi dí 'yohũ bũ ja ran nɛqui guepũ 'bũ Ojã, hin'yũ 'bɛ'a ga ɛhmbe bũ, nɛ dí yāmanhohũ a 'bũ, nɛ nu rá ji ra Jesús rá Ts'unt'ũ Ojã, thocpa thoho i thugahũ gātho ma ts'oquihũ a. ⁸ Pɛ nu'bũ sã dí ɛmhbũ hin'yũ gahũ ra ts'oqui, dadín hyāzehɛhũ 'bũ, nguetho hín dá cɛ't' ma mbũihũ a majuañi. ⁹ Pɛ nu'bũ ga mamhbe ma ts'oquihũ, gue hingui ho dá øthũ, da zã di pungahũ Ojã nangue ra Cristo bi

gut'i, nɛ da mbercahũ gātho ran ts'o, tengu mím ma. ¹⁰ Pɛ nu'bũ sã dí ɛmhbũ hin te dá øthũ yũ ts'oqui, dí nubɛthanihũ Ojã 'bũ, nguetho bi 'yɛn Ojã gātho bi 'yøt' yũ ts'oqui. Pɛ xingui ts'ũ dí cɛ't' ma mbũihũ rām hman a 'bũ.

2

Ma hocpatehũ a ra Jesucristo

¹ Ma zi t'ahni ahũ gue dyũ 'yɛc'yɛihũ, dí ot'ahũ ra sɔcuã i ja ua, dadí hɛc'ahũ hin gui 'yøthũ yũ ts'oqui. Pɛ nu'bũ ga øthũ n'da ra ts'oqui, gue him majuañi dí numanhohũ, pɛ dí 'bāhmbe ma Hocpatehũ din hocpau i bũ 'bũh ra Ta, ra Jesucristo, ra Hocjã'i a. ² Nguetho guesɛ a ran t'unni a di hoga ma ts'oquihũ. Nɛ hinga hōngdahũ in nde di hogahũ, pɛ gātho yũ ts'oqui ja ua ja ra ximhã in nde di hoqui nangue bi du ra Cristo. ³ Nu'bũ majuañi dí øthũ ɛ yán t'ɛdi Ojã, da zã ga pāhmbe gue dí yāmanhohũ a baya. ⁴ Pɛ sã ɛn i 'da: "Dí pãcã Ojã," ɛn ɛ, pɛ fɛhni ɛ nɛ hingui ørpa yán t'ɛdi, nɛ hin di cɛ't' rá mbũi a majuañi. ⁵ Pɛ nu'bũ i øt'a man Ojã n'da, hinga ndetho bi huɛc Ojã n'da 'bũ, pɛ bi bōmanho a bi 'yørpe. Ga xi ahũ ya 'bɛpũ dán zã ga pāhmbe 'bũ majuañi dí 'bũhmbũ a ra Cristo. ⁶ Nguetho nu'bũ ɛn'a n'da gue i 'bũmi ra Cristo, "jatho ga øt'ã tengu bi 'yøt' ra Cristo," da 'yɛnsɛ 'bũ. ⁷ Ma zi cu ahũ, nu ran t'ɛdi dí ot'ahũ gue dan huɛjũ, him ma'da'yo a, pɛgue guet'a ram hma mbɔdi bi sijũ maya'bũ, 'bũ ra mbɔdi thoho dá pāhmbe ra Cristo. ⁸ Pɛgue tengu 'bũ ma'da'yo a, nguetho janaguehya dí øthũ ya tengu bi 'yøt' ra Cristo. Nguetho bi dũmi di 'uegahũ ra 'bɛxui ma mbũihũ ra nyot'i majuañi. ⁹ Nu'bũ sã ɛn'a n'da i 'bũpũ ja ran nɛqui, nɛ i san rá cu, pɛ guexta bũ ja ra 'bɛxui i 'bũ 'bũ. ¹⁰ Nɛ nu'a to'o di huɛc rá cu, bin zãm bũ ja ran nɛqui a, nɛ

nu'a hin hapu da danc'a. ¹¹ Pe nu'a to'o san rá cu, i 'bupu ja ra 'bexui a, ne i zam bu. Hingui sá da badi nda'a xun ho, nguetho bi 'berpa ran 'yomfëni a ra 'bexui. ¹² Dí ot'ahu ma zi t'uhni ahü, nguetho dí padi xu pun'na ni ts'oquihü, bi hoc'ahu ra Cristo. ¹³ Ne nuya 'da ahü dyu dác'yëihü, dí ot'ahu nguetho dí padi guí pahmbu a mí 'bui gue'bu rá mbadi thoho. Ne 'da ahü gyu ts'unt'uhü, dí ot'ahu nguetho dí padi gá tafu ra zithu. Ne xø dí ot'ahu ya gätho ahü ma zi t'uhni ahü, nguetho gätho gahü dá pahmbu ra Ta. ¹⁴ Ne xø dí ot'ahu, dyu dác'yëihü, nguetho dí padi gá pahmbu a mí 'bui gue'bu rá mbadi thoho. Ne xø dí ot'ahu gyu ts'unt'uhü, nguetho dí padi i ja ni ts'edihü gá tafu ra zithu, nanguue rám hman Oja thocpa thoho guím bëmhbü. ¹⁵ O guidí hohü rá pähä ra ximhäi, gue hin gui 'yøt' ni pähä zehëhü. Nguetho nu'bu dadí ho ma pähä zehëhü, hin dadi hohü Oja 'bu. ¹⁶ Nguetho nu'u yu pähä ra ximhäi, gätho him bi zän Oja ü, 'be'a gá di ho ní ngøc'yëi n'da, ne ní dā n'da di ho 'be'a gätho in nu nde da mbëzëhë, ne'bu im bëni jase rán 'yomfëni n'da. Pe nu'u bi nequidä ua ja ra ximhäi ü tengu ü. ¹⁷ Pe nu ra ximhäi ní mba bu da guadi, ne'u yün 'yomfëni ra ximhäi da gua'ü. Pe nu'u ørpa rá pähä Oja, dim 'bëmanho gätho yu pa mazai.

Ba çh rán süiui ra Cristo

¹⁸ Ma zi t'uhni ahü, rán zegui ya. Ne xtä øhmbu ngue di nequi n'da rán süiui ra Cristo. Ne nuya bi mbadi bi nequi xun ngu yu mfäts'ihü a rán süiui ra Cristo. Janangue'a dí pahmbu mbe rán zegui ya. ¹⁹ Ne gue'ü 'da xum böngua dí 'bühmbü. Pe him majuañi ma mi'yëc'yëihü ü, nguetho nu'bu majuañi ma cuhü ü, hin xtä 'ue ü 'bu. Pe bi bøn'ü janangue'a bi 'yuse gue him majuañi ma cuhü gätho bi böni. ²⁰ Pe nu ahü bi 'daju rá Hogandähi Oja

a ra Cristo. Janangue'a gätho gahü dí pahmbu nda'a majuañi. ²¹ Dí ot'ahu na, pe hin dí ën'i hin guí pahmbu a majuañi. Pe guí pahmbu a, ne guí pahmbu hinguin 'youi ra fëhni a majuañi. ²² Nu'a gue ëna hing ra Cristo a ra Jesús, e gue'a ra ngarpa fëhni a, ne rán süiui Oja a, nguetho i ëna hing rá Ts'unt'ü Oja a ra Jesucristo, ne xingui ëc'yëiba a rá Ta büya. ²³ Nguetho nu'a to'o hingui ëc'yëi ra Cristo rá Ts'unt'ü Oja xinga gue'a Oja rá Ta i padi. Pe nu'a to'o ëc'yëi rá Ts'unt'ü ne'a rá Ta i parpa a büya. ²⁴ Ne nu'a 'be'a gätho dá øhmbu ra mbadi dá pahmbu ra Cristo, ga thoqui gam bëmhbü a. Nguetho nu'bu dí thoqui díim bëmhbü a, zai dí 'bühmbü a ra Ts'unt'ü ne'a rá Ta büya. ²⁵ Ne bi xiju majuañi di 'daju ra 'da'yote gue i ja ya ne njam'bu da guadi. ²⁶ Guehna dí ot'ahu na, nguetho 'bu i 'da in nde da hyä ahü. ²⁷ Pe nu ahü, nu'a rá Hogandähi bi 'daju ra Jesucristo bin zam bu ma mbuihü a, ne guese a i xangahü gätho 'be'a man Oja. Janangue'a him mahyoni to'o da xangahü yün thehü. Ne nu'a i xangahü rá Hogandähi Oja majuañi a, hing ra fëhni a. Ne di bëngahü dan zàmhbü bu 'büh ra Cristo. ²⁸ Ne nuya ma zi t'uhni ahü, damin zàmhbü bu 'büh ra Cristo, n'damhma dan johyahü 'bu dá nuhü ne hin ga pes' ma sähü. ²⁹ Nu'bu dí pahmbu gue xun ho Oja, ngutho ga pahmbu gue bim 'bui ma'da'yo nanguue Oja ü to'o gätho i øt' ran ho.

3

Yu t'uhnigahü Oja

¹ Dyü 'yëc'yëihü, gam bëmhbü gue emme xun ngu rán huëcate ra Ta, ngue bi 'yøt'e ngue yu t'uhnigahü a. Janangue'a hingui pajü ü i ten ra ximhäi, nguetho njam'bu mi pa Oja. ² Ma zi t'uhni ahü, nuya yu t'uhnigahü Oja. Ne hinga na urcahü

hague dán jah_u m'bejua. P_e nu'b_u bi nequi 'be'a da 'y_orcah_u, dí p_ahmb_u dan jah_u tengu ra Cristo, nguetho da zä ga p_ahmb_u hague majuani in ja a ra Cristo. ³ Ne n'da ngu n'daj_u 'b_u dí t_omhb_u dan jah_u tengu ra Cristo, janangue'a dadín hoc zeh_e ma mb_ui_h_u, dín ndeh_u da gohi x_un ho tengu ra Cristo. ⁴ Nu'a to'o øt' ra ts'oqui i festhoho rán t'ëdi Oj_a, nguetho nu'a ra ts'oqui nam b_oni ram fe'ts'i nangu_e y_an t'ëdi. ⁵ P_e dí p_ahmb_u bi z_ocua ra Cristo gue di 'berca ma ts'oqui_h_u. Ne nu'a ra Cristo hin'y_u rá ts'oqui a. ⁶ Nu'b_u z_ai 'b_uhmi ra Cristo n'da, hingui nde da 'y_ot' y_u ts'oqui a. P_e nu'b_u bin z_am b_u ja y_u ts'oqui n'da, nj_am'b_u bi c_u't' rá mb_ui hague in ja a ra Cristo, ne nj_am'b_u bi ndepe di hocpa rá mb_ui. ⁷ Ma zi t'uhni ah_u, njon gui jaf_u da hyä ah_u, nguetho h_ont'_u gue z_ai øt' ran ho bi mba mahoqui _u ne x_un ho _u tengu ra Cristo. ⁸ P_e nu'a z_ai øt' ran ts'o, rá 'y_eh_e ra z_ithu a. Nguetho nu ra z_ithu z_ai øt' ra ts'oqui gue'b_u go rá mb_udi thoho. Ne gue'a í z_ocua ja ra ximhäi rá Ts'ant'_u Oj_a, gue di ts'onba rá 'be'fi ra z_ithu. ⁹ Nu'_u to'o bim 'b_ui mah_on'a nangu_e Oj_a, hingan z_ai øt y_u ts'oqui _u, nguetho í hyäxta Oj_a y_u ta gue ra hogamb_ui. Hingui sä dín z_am b_u ja y_u ts'oqui nguetho bim 'b_ui mah_on'a nangu_e Oj_a. ¹⁰ Da zä ga p_ahmb_u nda'_u y_u t'uhni Oj_a ne nda'_u y_u t'uhni ra z_ithu. Nguetho nu'_u to'o bin z_am b_u ja ra ts'oqui, ne hin di hu_ec y_u cu, hing y_u t'uhni Oj_a _u.

Dan huej_u n'da ngu n'daj_u

¹¹ Nguetho guehna ran t'ëdi bi sij_u 'b_u rá mb_udi dá p_ahmb_u ra Cristo, ngue dan huej_u n'da ngu n'daj_u. ¹² Ne hin ga øth_u a bi 'y_ot'a ra Caín gue í hyäxta a rám 'b_ui ra z_ithu ne bi hyo rán 'yoh_u. Hanja ngue bi hyo a. Nguetho hingui ho rá mb_ui a, janangue'a bi hyo rán 'yoh_u ngue x_un ho rá mb_ui a. ¹³ Janangue'a,

ma zi cu ah_u, hin ga hyonya thohoh_u ngue'b_u di ugah_u y_u j_a'i i ten ra ximhäi. ¹⁴ P_e nuj_u dí p_ahmb_u dá sohmb_u rá ts'ëdi ran d_ate, ne dá s_omhb_u b_u ja rá ts'ëdi ra te. Guehna dí p_ahmb_u nguetho dadí hu_ec ma mi'y_ec'y_ei_h_u. Nu'a to'o hin'y_u rán hu_ecate, bin z_am b_u ja rá ts'ëdi ran d_ate a. ¹⁵ Nu'a to'o di _up rá cu, ra hyodu a. Ne dí p_ahmb_u njo'o n'da ra hyodu i ja ra 'da'yote maz_ai. ¹⁶ P_e nu ra Cristo bi 'yurcah_u 'be'a nju_antho ran hu_ecate, ngue bi d_ase rá te nangu_ej_u. Ne jatho ngutho ga øth_u, hin ga su ga d_a ma teh_u guep_u da zä ga f_ax ma cuh_u. ¹⁷ P_e nu'a to'o i ja 'be'a i p_e'ts'i, ne i p_adi hin'y_u 'be'a da hyon a rá cu, ne nu'b_u hingui ørpa ran hu_ecate, hingui_m b_eni da numanho Oj_a a 'b_u. ¹⁸ Ma zi t'uhni ah_u, hinga h_ontho gam manthoh_u ran hu_ecate, p_e guemhma ga øth_u a.

Dadín johyah_u 'b_u dí yq_hu Oj_a

¹⁹ Ne nu'b_u majuani dí øth_u ran hu_ecate, janangue dí p_ahmb_u y_u t'uhnigah_u a Majuani, ne gue'a nan johyah_u b_u ja rá hmi a. ²⁰ P_e nu'b_u ga ju_anba zeh_e ma mb_ui_h_u, p_e da hyurca ma mb_ui_h_u Oj_a, madague'b_u i p_adi 'be'a gätho dá øth_u, nguetho man'da ja rán hu_ecate xinda guej_u. ²¹ Janangue'a ma zi cu ah_u, nu'b_u hin te dí t_imhb_u ja ma mb_ui_h_u a x_un ts'o, dadín johyah_u ngue dí p_ahmb_u dí y_amanhoh_u Oj_a, ²² ne di 'daj_u 'be'a gätho dí äf_u 'b_u dí yq_h_u, nguetho dí ørpah_u y_an t'ëdi, ne dí ørpah_u gätho i numanho. ²³ Ne i ja ua y_an t'ëdi Oj_a, gue ga _ec'y_ei_h_u rá Ts'ant'_u, ra Jesucristo, ne dan huej_u n'da ngu n'daj_u, tengu bi xij_u. ²⁴ Ne nu'a to'o i ørpa y_an t'ëdi, i 'b_uhmi Oj_a ne bim 'b_up_u Oj_a b_u rá mb_ui a b_uya. Ne dí p_ahmb_u dí 'b_uhmb_u Oj_a, nguetho gue'a di b_engah_u rá Hogand_ahi bi 'daj_u.

4

Nda'a rá m Hman Oja, ne nda'a rá m hman a rán sũui Oja

¹ Ma zi cu ahũ, hingui sã ga ɛc'yẽihũ 'be'a gãtho nĩm hma ɛmbi rá m hman Oja. Pẽ i jatho ga pãhmbũ 'bũ majuaĩni ngue gue'a rá m hman Oja, uague hin'na. Nguetho xũn ngu yũ hyãte pɔngahyã i 'youa ja ra ximhãĩ. ² Nẽ nu'a jatho ga pãhmbũ nda'a nĩm hma bi bẽnba rá Hogandãhi Oja, nu'bũ im ma ngue rá Thahni Oja ngue bin ja'i nẽ gue'a ra Jesucristo a, gue'a ram hma bi bẽnba rá Hogandãhi Oja a bũya. ³ Pẽ to'o gãtho ngue ɛna hin bin ja'i a rá Thahni Oja gue ra Jesucristo, pẽ nu'a ra hyãte a 'bũ, nguetho bi thocpa rá m hman a rán sũui ra Cristo. Xtã ɔhmbũ ngue dín 'yo ua rá m hma, nẽ ya i 'yo ua rá m hman a ya. ⁴ Ma zi t'ũhni ahũ, yũ t'ũhnigahũ Oja. Ya dá tãfũ ɛ yũ hyãte pɔngahyã, nguetho nu'a dí 'bũhmbũ, man'da ja rá ts'edi a xinda gue'a rán sũui Oja, ngue i 'bũcua ja ra ximhãĩ. ⁵ Nu yũ hyãte pɔngahyã, yũ mbẽfi ra ximhãĩ ɛ, nẽ guecua ja ra ximhãĩ bi nequidã yãm hman ɛ, janangue'a i ɔmanho ra ximhãĩ 'be'a im man ɛ. ⁶ Pẽ nujũ yũ t'ũhnigahũ Oja. Janangue'a hɔnt'a to'o i pã a Oja i ɔmanho ma hmamhbũ ɛ. Pẽ nu'ũ ngue hin yũ t'ũhni Oja, hingui ɔmanho ma hmamhbũ ɛ. Guepũ na pãhmbũ bũya nda'a i tẽn'na majuaĩni, nẽ nda'a i tẽn'na him majuaĩni.

Ran huɛcate a Oja

⁷ Ma zi cu ahũ, nde'bũ dan huẽjũ n'da ngu n'dajũ. Nguetho nu ran huɛcate bí 'yẽpũ 'bũ Oja. Nẽ nu'a di huẽc rá mija'ĩui, gue'a bim 'bũi ma'da'yo nangue Oja, nẽ dim pãhmi Oja a. ⁸ Pẽ nu'a hin'yũ rán huɛcate, hingui pã a Oja a, nguetho nu'a Oja ran huɛcate a. ⁹ Oja bi 'yurcahũ ran huɛcate 'bũ mambã pẽnua ja ra ximhãĩ rá 'dats'ũnt'ũ bi yãnjũ, n'dahma dín

jajũ ra 'da'yote. ¹⁰ Oja bi 'yurcahũ ran huɛcate ngue majuaĩni, nguetho bá pẽnua rá Ts'ũnt'ũ ngue bin dãse bi gurca ma ts'oquihũ. Nẽ mada hangũ gam bẽmhũ Oja, pẽ njãm'bũ da zã gam bẽmhũ, tengu bũ nam bẽnjũ. ¹¹ Ma zi cu ahũ, nu'bũ ɛmmẽ xũn ngu rán huɛcate bi 'yɔrgahũ Oja, nde'bũ neju dan huẽjũ n'da ngu n'dajũ. ¹² Hingui sã gan nuhũ Oja nangue ma dãhũ. Pẽ mĩadi bin zãm bũ ja ma mbũihũ 'bũ dadín huẽjũ. Nẽ bi bɔmanho rán huɛcate i ɔrcahũ bũya. ¹³ Dí pãhmbũ ngue dí 'bũhmbũ Oja, nẽ nu Oja bin zãm bũ ja ma mbũihũ. Guehna dí pãhmbũ, nguetho bi 'dajũ rá Hogandãhi, ¹⁴ neje dí bẽn'nahũ nguetho dá nusehe rá Ts'ũnt'ũ Oja, nẽ dí mamhbe majuaĩni bá pẽnũ Oja ua ja ra ximhãĩ gue da yãnba yũ te yũ ja'i. ¹⁵ Nu'a to'o im ma ngue rá Ts'ũnt'ũ Oja a ra Jesús, nu'a Oja bin zãm bũ ja rá mbũi, nẽ nu'a ra ja'i xim mi 'bũhmi Oja a. ¹⁶ Dín nuhũ rán huɛcate Oja, nguetho dí ɛc'yẽibahũ a. Nu Oja ran huɛcate a. Nu'a to'o zã ɛc'yẽi rán huɛcate Oja, nẽ'bũ zã di huẽc rá mija'ĩui, nu'a i 'bũhmi Oja a, nẽ Oja bin zãm bũ ja rá mbũi a. ¹⁷ Nẽ nangue dí 'bũhmbũ Oja dí pãhmbũ xũn ho rán huɛcate. Janangue'a dan johyahũ 'bũ bi zɔn ra pa dín ja ran juãbi. Nguetho dí 'bũhmbũ tengutho ma Hmuhũ ra Cristo i 'bũhmi Oja, madague'bũ guexta dí 'bũhmbũ ua ja ra ximhãĩ. ¹⁸ Nu'a to'o i su ran juãbi, i su nguetho hinga na pãdi xũn ho ran huɛcate i ɔrpa Oja. Pẽ nu rán huɛcate Oja dí 'uec'a ra mbidi a. Pẽ nu'bũ dín suhũ, dí ɛmhũ di ɛngahũ Oja 'bũ. ¹⁹ Dí ɔthũ ran huɛcate, nguetho m'bet'o bi huẽgahũ Oja. ²⁰ "Dí numanho Oja," sã dí ɛmhũ, pẽ dadĩ ɛp ma cuhũ. Dí fẽhnihũ 'bũ. Nguetho nu'bũ hin dadĩ huẽc ma cuhũ gue zãnt'a dín nuhũ, hague dán zã ga numanhohũ Oja gue njãm'bũ dín

nuh. ²¹ Nε jaua rán t'ēdi Ojā, bi xij: "Nu'a to'o da numanho Ojā, pε i jatho ngue nε'a rá cu da numanho, nε di huεqui."

5

Dí tafu ra ximhāi nangue ma t'εc'yēih

¹ Nu'u to'o gātho i εc'yēi gue bin ja'i Ojā nε n'dat'a ra Jesucristo a, yú t'uhni Ojā u. Nε gātho to'o i numanho Ojā nε'u yú t'uhni Ojā di huεc'u nguetho n'dat'a Ojā yú Ta. ² Nε nu'bū majuañi dín numanhohu Ojā, nε'bū dí øthu yán t'ēdi, dí pāhmbū baya ngue majuañi dadí huεc ma cuh. ³ Nε nu'bū majuañi dín numanhohu Ojā, ga øthu yán t'ēdi, nε nu'u yán t'ēdi hingui hēi. ⁴ Nguetho nu'u to'o bim 'bui ma'da'yo nangue Ojā bin t'un ra ts'edi rá mbui gue da dāp ra ximhāi. Nε dí tafu rá ts'edi ra ximhāi nangue dí εc'yēih ra Cristo. ⁵ To'o ngue i tap rá ts'edi ra ximhāi. Nu'a gue i εc'yēi ngue rá Ts'unt'u Ojā a ra Jesús.

Rá Hogandāhi Ojā di bεngahū rá Ts'unt'u Ojā a ra Jesús

⁶ Nu ra Jesucristo bi zōcua ja ra hāi. Bin xixyā ra dehe a. Nε n'dat'a gue bi mbān rá ji 'bū mi du a. Nε hinga hōnt'a ngue bin xixyā ra dehe, pε nε bi mbān rá ji, ngue bi du. Nu'a ra Jesucristo, rá Thahni Ojā a. Gue'a im ma majuañi rá Hogandāhi Ojā nguetho hingui sā dim fehni a. ⁷ Hyu u bí 'būh mahεts'i im ma majuañi gue rá Ts'unt'u Ojā a ra Jesucristo. Nu'a n'da, ra Ta, nu'a n'da ram Hma, nu'a n'da rá Hogandāhi Ojā, nε n'dat'a im man'u. ⁸ Nε hyu u i urcahū majuañi ua ja ra ximhāi gue rá Ts'unt'u Ojā a ra Jesucristo. Nu'a n'da, rá Hogandāhi Ojā, nu'a n'da rán xixyā ra Jesucristo, nu'a n'da, rán dāte ra Jesucristo. Nε gātho u hyu n'dat'a i urcahū. ⁹ Dí εc'yēih yám hman yu ja'i 'bū majuañi, pε man'da ja ts'edi tho ga εc'yēih rām

hman Ojā. Nε bi man Ojā gue rá Ts'unt'u a ra Jesús. ¹⁰ Nu'a to'o εc'yēi rá Ts'unt'u Ojā, i pāse mbo rá mbui gue majuañi a. Pε nu'a to'o hingui εc'yēi, i nubethāni Ojā a 'bū, nguetho hingui εc'yēi a bi man Ojā nangue rá Ts'unt'u. ¹¹ Nε i jaua a ram hma ngue bi ma, gue Ojā bi 'dajū ra 'da'yote mazāi 'bū má εc'yēih rá Ts'unt'u. ¹² Nu'a 'būhmi rá Ts'unt'u Ojā, i ja ra te ma'da'yo a, pε nu'a hingui 'būhmi rá Ts'unt'u Ojā, hingui ja ra te ma'da'yo a.

Dí pāhmbū dí peshū ra 'da'yote mazāi

¹³ Janangue'a dí ot'ahū gyū 'yεc'yēih a rá Ts'unt'u Ojā, n'dahma gui pāhmbū i jajū ra 'da'yote. ¹⁴ Nε dadín johyahū gue dan yāhū Ojā, dí pāhmbū i numanhohū. Nε nu'bū dín theui rá pāhā Ojā a dí āhmbū, dí pāhmbū i ømanho 'bū dí yāhū a. ¹⁵ Nε nu'bū dí pāhmbū ngue ømanho, ga pāhmbū gue da 'yōt'a dí āhmbū 'bū. ¹⁶ Nu'bū dín nuhū n'da ma cuhū i øt' ra ts'oqui, ngue him má zā bi hyāx ra ts'o'yu, ga āfu rá mate Ojā nangue a. Nu Ojā baya di japi ba pengui to'o bi 'yōt' ra ts'oqui. Pε nu'bū 'bo'o má zā bi hyāx ra ts'o'yu, pε hin dí εn ahū ga āfu rá mate Ojā nangue a. ¹⁷ Gātho u hing yán thehū i øt'a n'da, ra ts'oqui a. Pε ja'bū øt' ra ts'oqui n'da him má zā bi hyāx ra ts'o'yu, janangue'a ga āfu Ojā baya. ¹⁸ Dí pāhmbū to'o gātho bim 'būi ma'da'yo nangue Ojā, hin din zām bū ja yu ts'oqui a. Nguetho i fāh rá Ts'unt'u Ojā a, nε hingui sā di 'uec'a ra zīthu bū 'bū Ojā a. ¹⁹ Nε dí pāhmbū ngue yú t'uhnigahū Ojā. Nε dí pāhmbū i o rá ts'edi ra zīthu u gātho mi'da i 'būcua ja ra ximhāi. ²⁰ Nu'ū dí pāhmbū bi zōcua ja ra ximhāi rá Ts'unt'u Ojā, nε nu'a bi jajū dá pāhmbū a majuañi. Nε dí 'būhmbū a majuañi nguetho dí 'būhmbū a Jesucristo. Nε gue'a majuañi Ojā a, nε gue'a di 'dajū ra

'da'yote ma mbɛihɛ a gue njam'bɛ
da guadi. ²¹ Ma zi t'ɛhni ahɛ, hin ga
ɛc'yɛihɛ yɛ hyäte oja. Ne hɔnt'a dí xi
ahɛ ya.

2 XUUA

Ná yoho ra sɔcuə bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zɛngua

¹ Nugä dra dɔc'yɛi ngɔrpigä, dí pɛnh'na ra sɔcuə jaua, grá xisu, nthahni nangue Ojə, nɛ guí 'bɔhmbɔ bɔ ni t'ɔhni. Dadí huɛc'ahɔ ngue'a n'dat'a dí tɛnhdɔ ram Hma majuəni. Nɛ hinga hɔngdä dadí huɛc'ahɔ pɛ nɛ'ɔ gätho mi'da ngue i pə a Majuəni. ² Dadí huɛc'ahɔ, nangue'a ram Hma majuəni bin zəm bɔ ja ma mbɔihɔ nɛ njəm'bɔ dim 'bɛpɔ a. ³ Ma zi cu ahɔ, 'da'angu dím bɛmhɔ a ram hma majuəni, nɛ dadín huɛjɔ. Janangue'a dí äp Ojə ma Tahɔ nɛ'a rá Ts'ɔnt'ɔ ra Jesucristo da gopɔ ni mbɔihɔ a rá mate, nɛ rán huɛcate, nɛ thocpa thoho da hyut'a ni mbɔihɔ.

Ga cohmbɔ bɔ ja rán xädi ra Cristo

⁴ Nugä ɛmmɛ dán johyagä 'bɔ má ɔcä ngue i tɛn'na ram Hman ɔ 'da ɔ ni t'ɔhni, tengu i xijɔ ra Ta. ⁵ Nɛ nuya, grá xisu, nthahni nangue Ojə, n'da ran t'ɛdi dín nde ga bɛn'ni i. Nɛ him ma'da'yo na ran t'ɛdi gue ga xi i, pɛ tengu thoho bi sijɔ rá mbɔdi dá pəhmbɔ ra Cristo, ngue dan huɛjɔ n'da ngu n'dajɔ. ⁶ Nu'a ran huɛcate nam bɔni, gätho ga ɔthɔ yán t'ɛdi Ojə. Nɛ gue'a rán t'ɛdi bi sijɔ rá mbɔdi gue thocpa thoho dan huɛjɔ. ⁷ Guehna dí xi ahɔ na, nguetho xɔn ngu yɔ hyäte i 'youa ja ra ximhäi, ngue i ɛna him bin jə'i a ra Jesucristo. Pɛ nu'ɔ häte ɔ, nɛ i tɛn rán sɔiui Ojə ɔ. ⁸ Pɛ jatho gam fəhmbɔ njon da hyä ahɔ, janangue'a hin dim 'bɛ a xtá pɛhmbɔ. Pɛ dami thojɔ xɔn ho ni 'bɛfiɔ, janangue'a gätho gui

təhmbɔ 'bɛ'a in nde Ojə di 'da ahɔ m'bɛjua. ⁹ Pɛ nu'a to'o in nde da mispa rán xädi ra Cristo, nu'a hinguin 'youi Ojə 'bɔ. Pɛ nu'a to'o copɔ ja rán xädi ra Cristo, nu'a din 'youi ra Ta nɛ rá Ts'ɔnt'ɔ a bɔya. ¹⁰ Nu'bɔ da zəm bɔ n'da ɛna im man rám Hman Ojə, pɛ nu'bɔ hin din theui rám hman ra Cristo, hin ga säyabahɔ bɔ ma ngumhbɔ, xín ga äfɔ rám fäts'i Ojə nangue a. ¹¹ Nguetho nu'a to i äp rám fäts'i Ojə nangue a, tengu thoho 'bɔ i fäx'ɔ yán t'ɔt'e gue hingu ho.

Dím bɛni ga mba bɔ

¹² ɛmmɛ xɔn ngu 'bɛ'a dín nde ga xi ahɔ, pɛ masque hɔnt'a dá huxä ra sɔcuə jaua. Nguetho xɔmhma da zä ga mbagä bɔ, gan nu ahɔ bɔ, nɛ dan yəhɔ bɔ, janangue a hin te ga 'bɛhmbɔ ran johya. ¹³ I pɛnh'na ran zɛngua ɔ yá t'ɔhni a ni juhue, nɛ'a nthahni nangue Ojə a. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɔ ya.

3 XUUA

Ná hyu ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dɔc'yɛi ngärpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ ma zi cu i Gayo, mahuɛqui i. Dadí huɛc'i i nangue ram Hma majuaɲi dí ɛc'yɛiui. ² Dí äp Ojɔ di ja i gui pømmanho, nɛ di zac ni ja'i, tengu nán zaqui ni mbui. ³ ɛmmɛ dán johyagä nangue'e, nguetho bi xicä 'da yu cu bá peng bu gui 'bui, ngue gui tɛn'na ram Hma majuaɲi, nɛ nu'u gätho gui ɔt'e din theui a ram Hma. ⁴ Hin'yü man'da dán johyagä 'bu dí øde i tɛn'na ram hma majuaɲi u dá xänbi.

Xün ngu rá mate ra Gayo

⁵ Ma zi cu i, xün ngu ni mate ngue'a gadí jamansu ni cuhɛ, madague'bu hin gui pɔ u. ⁶ Nu'u 'da yu cu gue bá peng bu gui 'bui bi ma nangue'e. Nu'bu mám pɛtihe bi xije ngue i ja nin huɛcate. 'Yörqui ts'u ra mate gui fäx'u 'bu bi zøm bu mahøn'a, nguetho yün sähu da 'bäx'u yüm 'behni Ojɔ. ⁷ Nguetho nu'u 'da bi 'behni da mba n'danni da ma nangue ra Jesucristo, nɛ hin te da 'yäp'u hingui ɛc'yɛi. ⁸ Janangue'a jatho ga jamansuhɛ u. Nɛ nu'bu dí fäxhu u, dí comhbɛ ra 'bɛfi nangue räm Hman Ojɔ buya.

Nu ra Diótrefes in hecpate

⁹ Dá penh'na n'da ra sɔcuɔ bu ja nim pɛtihu. Pɛ nu ra Diótrefes hinguin nde da 'yøde 'be'a dí mamhbe, nguetho in nde dim 'bet'o nanguesɛ. ¹⁰ Janangue'a, nu'bu dá mbagä bu, ga xi ahɛ 'bu dám pɛtihu, 'be'a i ɔt'a ra Diótrefes, ngue di c'áman'uje. Nɛ hinga høn't'a, nɛ hingui sin'u yüm 'behni ya ní nets'i,

nɛ di hecpa u to'o ɛna da zin u, nɛ i høn a thi buya.

Im mamanho nangue ra Demetrio

¹¹ Ma zi cu'i, dí xi i, hin ga tɛnhdu u yün t'ɔt'e yu ts'om'bäi, pɛ ga humbi ga tɛnhdu yün t'ɔt'e yu hocjɔ'i. Nu'u to'o zai ɔt' ran ho, bim 'bui ma'da'yo nangue Ojɔ. Pɛ nu'u to'o zai ɔt' ran ts'o hingui pɔ Ojɔ u. ¹² Pɛ nu ra Demetrio gätho im mamanho yu cu nangue'a. Nɛ nu yün t'ɔt'e gätho din theui a ram Hma majuaɲi. Nɛcä n'dat'a dí m mangä ngue xün ho a ra Demetrio. Nɛ gui pɔdi ngue majuaɲi dí m mangä.

Rán zegui ran zengua

¹³ ɛmmɛ xün gu 'be'a dín nde ga xi'i, pɛ høn't'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. ¹⁴ Nguetho xømhma mi ts'utho ga mbagä bu ba nu i, nɛ dan yaui bu. ¹⁵ Ojɔ da hyut'a ni mbui. I penh'na ran zengua ni amigo 'bucua nɛ dami zenguagahe ts'u n'da ngu n'da u gui 'bühmbu bu. Nɛ høn't'a dí xi ahɛ ya.

JUDAS

Ra sɔcuɑ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Judas

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Judascä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ man 'yohugä a ra Jacobo Santiago. Dí o't'ahɛ ra sɔcuɑ hɔnbɛ go hapɛ i 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, gätho ahɛ ngue Ojɑ bi huahn'nahɛ nɛ ɛmmɛ di huɛc'ahɛ, nɛ ra Jesucristo di jamansu ahɛ. ² Nɛ Ojɑ dí ndepe di 'da ahɛ rá mate xɛn ngu, nɛ da hyut'a ni mbuihɛ. Nɛ thocpa tho man'da gui hyɑmhɛbɛ rán huɛcate Ojɑ.

Yɛ hyäte xänbate

³ Nu'ahɛ ma zɛ cu ahɛ dadí huɛc'ahɛ, mí ndegä ga o't'ahɛ nangue 'bɛ'a í pɔjɛ Ojɑ gätho gahɛ. Pɛ dí m bɛngä ngue n'dan'yo jatho ga xi ahɛ. Jatho gui hyuthɛ nzambɛi guin yɑmhɛbɛ a rá m hma ma t'ɛc'yɛihɛ ngue bi 'dajɛ Ojɑ, dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, n'damhɛma njon da zä di pät'ahɛ 'bɛ'a gui ɛc'yɛihɛ. ⁴ Dí xi ahɛ na, nguetho i 'bɛ i 'da ɛ yɛ hyäte xänbate, gue'ɛ 'darɛ gadim pɛtihɛ, nɛ him bi xi ahɛ ngue xɛn ts'o im bɛni da 'yɔt'e. ɛmmɛ xɛn ts'otho nɛ hingui 'yohɛ Ojɑ ɛ. Nguetho sä i ɛn ɛ: “Sä gui 'yɔthɛ 'bɛ'a go guím bɛnɛhɛ, nɛ him di ɛn'nahɛ Ojɑ nguetho i ja rá mate,” sä i ɛn ɛ yɛ hyäte. Him majuaɛni i man ɛ, nɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi ma Hmuhɛ ra Jesucristo gue'a di mandagahɛ. Nɛ nt'o't'i bɛ ja rá m Hman Ojɑ 'bɛ'a ran ɛnbi da nu ɛ i ma tengu na. Nɛ Ojɑ da 'yɔt'e tengu bi ma. ⁵ Nuya dí nɛ ga bɛn'nahɛ 'bɛ'a gá pɑmhɛbɛ mām'bet'o, ngue 'bɛ'a bi 'yɔt' Ojɑ maya'bɛ. Nu Ojɑ bi yɑn ɛ yɛ jɑ'i israel gue bi gɛcpɛ ja ra häi Egipto, pɛ to'o gätho him bi 'yɔt'e 'bɛ'a nde Ojɑ, gätho Ojɑ bi japi bi du bɛ

ma'ueni ɛ. ⁶ Nɛ nu 'da ɛ yɛm 'bɛhni mahɛts'i mí ja yɛ ts'ɛdi. Pɛ m'bejua bi 'bɛh yɛ ts'ɛdi 'bɛ mí ts'on yán 'yomfɛni. Janangue'a bá pɔm bɛ mahɛts'i guepɛ mí 'bɛi. Nuya Ojɑ hin di japi da bɔm bɛ ja ra 'bɛxui guepɛ 'bɛhɛ. Nguetho nu'ɛ tengu nthu't'i yɛ cadena bɛ, nɛ da gopɛ asta gue'bɛ go da zɔn ra pa dí n ja rán ts'ɛmbi Ojɑ nts'utho. ⁷ Nɛ ɛ yɛ jɑ'i mí 'bɛpɛ ja ra hnini Sodoma nɛ ra hnini Gomorra nɛ yɛ hnini mbɛ 'darɛ mí jahɛ, bi 'yɔt' ran ts'o. Bi 'yɔt' yɛn 'yomt'ɛni, nɛ yɛn 'yohɛ bi 'yɔrpa ran ts'o yɛ min 'yohɛhɛ, tengu 'bɛ ra xisu i 'bɛhmi, nɛ yɛ xisu mí ɔt'e tengu a. Pɛ nu Ojɑ bi juadi nangue ra sibi mahɛts'i. Nɛ nu'a 'bɛ'a bi tɔrpɛ, Ojɑ bi 'yuh ra hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔrpa yɛ dɑdits'oqui. ⁸ Pɛ madague'bɛ i ja yɛ hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔt' Ojɑ, pɛ nu yɛ hyäte xänbate guexta'a i ɔt'e tengu mí ɔt' yɛ jɑ'i bɛ ja ra hnini Sodoma. I ma guesɛ Ojɑ i uti 'bɛ'a da 'yɔt'e xɛn ho gue'bɛ i 'ui, nɛ i ɔrpa ran ts'o rá jɑ'izehɛ. Nɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi ra Hmu mahɛts'i, nɛ di c'aman'ɛ tho yɛm 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Pɛ nu ra Miguel rá hmu yɛm 'bɛhni mahɛts'i, hingui ɔt'e tengu i ɔt'ɛ yɛ hyäte xänbate. Nguetho nu'bɛ mín junt'ui ra zithu nangue rá jɑ'i ra Moisés xɛn du, nu'a ra Miguel mí pɑdi ngue hingui ho 'bɛ dí yɑp'a ra zithu ram hma xɛn ts'o. Janangue'a bi t'ɛm thoho a ra zithu: “Ojɑ di hɛc'a'i.” ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yɛ hyäte i man ran ts'o nangue yɛm 'bɛhni mahɛts'i, nɛ nangue 'bɛ'a gue majuaɛni. Pɛ nu'ɛ hingui pɑdi 'bɛ'a gue majuaɛni. Hɔnt'a i pɑdi tengu yɛ xɑ'yo nɛ yɛ buru, nɛ i ɔt'e tengu ɛ. Pɛ Ojɑ di un yɛn ɛnbi nɛ di jua ɛ nangue ran ts'o i ɔt'ɛ. ¹¹ Huɛcate ɛ i ɔt' yɛ pähä zɛhɛ tengutho bi 'yɔt'a ra Caín. Nɛ nu'ɛ i nde da xänba yɛ jɑ'i 'bɛ'a gue him majuaɛni, tengu bi 'yɔt'a ra Balaam, n'damhɛma da dɑh ra mbɛti. Nu'ɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi a i ja rá ts'ɛdi di mandagahɛ,

tengu bi 'yøt'a ra Coré. Nε'u da mba ma juadi, tengutho ra Coré. ¹² Nε nu'bu guí øt' nin ts'ihmeh, gue'a ra hmεpya gadin huεju n'da ngu n'da ah, nε i sòm bu yu hyäte xänbate, nu'u tengu 'bu i pä't'a xän ts'o bu ja ni pahnihu. Nε nu'u xingui ts'u i pε'ts' yá sä da zi nangue yän johya zεhε, nε xinguim bēni 'be'a nam bøn'a ran ts'ihmε. Pε nu'u yu hyäte hin te i ja a di muui, tengutho yu güi hinguin 'youi ra 'ye, nε ran dāhi i tuts'i. Nε nu'u tengu tho n'da ra za njām'bu zuh yän dāt'o. Tengutho n'da ra za xu 'yot'i bi yøt'e. ¹³ Nε nu'u yu hyäte xänbate 'bu i ya, i mbafi tengu 'bu εmme mahyoni tho u yám hma. Tengu ra dehe bu ja ra dādejā ngue εmme di hī 'bu i εn ran dāhi, pε hōnt'a 'be'a xän ts'o min 'youi ra dehe bi zopu ndendejā. Nε nu'u hingui sä da 'yut ra 'yu n'da nguetho tengu yu sø bi dāgui, hin din ja ran yot'i mahōn'a, da gohi ra 'bexui mazāi. ¹⁴ Nu'a ra Enoc bim pōngahyā maya'bu 'be'a nín juānbi da nu a n'da ngue i øt'e tengu i øt'u. Nu'a ra Enoc, ná cūt'a a rām bom'beto ra Adán, bi ma: "Dami 'yøhmbu ya 'be'a da 'yøt' ra Hmu mahęts'i. Ba εhe din 'yohu yu miyone thoho u yám 'behni mahęts'i, ¹⁵ ngue di juānba u gātho u i øt' ran ts'o. Nε di uñbi nangue 'be'a hingui ho bi 'yøt'u, nε bi man ran ts'o nangue Ojā gātho u ngue him bi 'yεc'yεi Ojā." ¹⁶ Nε nu'u yu hyäte xänbate i sani nangue dí øt' mam 'buihu tengu i nde Ojā. Nε i ma εmbi ngue'a n'da ra jā'i rá ts'oqui a 'be'a nám 'bu u. Nu'u i øt' ran ts'o tengu i ndese rá mbui u, nε din 'yεzεhε. Nε i xih rán ho u mi'da yu jā'i ngue i honi 'be'a i ndese.

Nu ra Judas bi zqm yu 'yεc'yεi nε bi xifi 'be'a da 'yøt'e

¹⁷ Pε nu'ahu ma zu cu ah, dadí huεc'ahu, o guí pumbēnihu 'be'a bi man u yá 'bāihu ma Hmuha ra Jesucristo. ¹⁸ Ya bi xi ah ngue dim

'bu i 'da, gue'bu rán zegui, ngue da den'nahu nε da 'yøt' ran ts'o i ja bu mbo yá mbui u nε gue'a bi si ah. ¹⁹ Nε nu'u yu hyäte di dāmp u yu 'yεc'yεi din junt'i. Pε i sänzεhε 'be'a i øt'e, nε hinguin 'yohu rá Hogandāhi Ojā u. ²⁰ Pε nu'ahu ma zu cu'ahu, o guí øthu tengu i øt' yu hyäte, pε dami tēnni xän ho ni t'εc'yεihu him ma thāspi, nε gue'a dán te ni mbuihu a buya. Nε dami japi di manda ah rá Hogandāhi Ojā 'bu guí yahu Ojā. ²¹ Dami 'yøthu ram 'bui xän ho ngue din theui rán huεcate Ojā, nε dami tømhbhu a ra pa ba εh ra Jesucristo ma Hmuha, din ja rá yembui nangueju nε di 'daju ra temazāi. ²² Dami japi da 'yεc'yεi to'o di 'yon yá mbui nangue Ojā. ²³ Dami yām bu ja ran ts'o, tengu tho 'bu gá yām bu ja n'da ra sibi. Nε din ja ni yembui nangue u 'da, pε damin jamansuse ngue hin gui 'yøthu yän ts'o tengu i øt'u. Dami samhbhu 'be'a i øt'u gue bi ts'on yá mbui u.

I εspa Ojā ra Judas

²⁴ Nu'a Ojā i ja rá ts'edi di jaju hin ga øthu yän ts'o, nε di dāju bu ja rá hmi mahoqui tho ma mbuihu. Nε εmme din jaju ran johya bu. ²⁵ Hōnt'a n'datho Ojā i 'bui, nε hōnt'a i pādi xän ho. Nε di pøju nangue 'be'a bi 'yøt'a ra Jesucristo ma Hmuha. Nε nu'a Ojā i ja rá nuixte thoho, nu'a ra Hmuts'ut'abi, nε di manda 'be'a gātho i ja a rá ts'edi, nε gātho mí ja, nε i ja ya, nε din ja mazāi. Nε hōnt'a dí xi'ahu ya.

APOCALIPSIS Rán t'uti ra Jesucristo bi nu ra Xuua

Rám hman ra Jesucristo bi sih ra Xuua

¹ Nu'a Oja bi 'yut yá 'yēhē i 'bucua ja ra hāi. Janangue'a nu ra Jesucristo bá pēhna n'da rám 'behni mahēts'i bi 'yurcā dra Xuuagā, rá 'yēhēgā, 'bē'a din ja. ² Nē nugā dra Xuuagā dí o't'ā ya 'bē'a gātho dín nugā, nē'a rám hman Oja nē'a rám hman ra Jesucristo i xiqui. Gātho dí o't'ā ngue da fādi 'bē'a majuāni dín ja. ³ Dín johya gātho to'o da man'a 'bē'a nt'o't'i ua ja ra sōcuā. Nē dín johya to'o gātho da 'yōde 'bē'a dín ja. Nē dín johya 'bū da 'yōt'e 'bē'a gātho i mangua ja ra sōcuā, nguetho him maya'a dín ja 'bē'a gātho nt'o't'i ua.

I t'orpa ra sōcuā yū 'yēc'yēi bū ja yoto yū hnini

⁴ Nugā dra Xuuagā dí ot'ahū ra sōcuā gātho yū 'yēc'yēi dim peti bū ja yoto yū hnini bū ja ra hāi Asia. Oja di jāp ahū nē da hyut'a ni mbūihū, guet'a Oja i 'būi nē mi 'būi, nē guet'a dim 'būi mazāi. Nē rá Hogandāhi Oja i juadi xān ho rá ts'edi, gue i 'būpū hapū di manda rá ts'edi Oja, i pēn'nahū rán jāpi. ⁵ Nē bí pēn'nahū rán jāpi a ra Jesucristo, nē da hyut'a ni mbūihū. Nu'a ra Jesucristo zāi i mam majuāni, nē rá mbūdi bi dāmbēni 'bū mi du, nē dim hmuts'ut'abi nē di manda gātho yū ts'ut'abi gue i 'bucua ja ra hāi. Nu'a di huēgahū nē bi yānjū nanguē ma ts'oquihū, bi mberca ma mbūihū nanguē ran ts'o, nanguē rá ji bi mbām 'bū mi du bū ja ra pont'i. ⁶ Nu ra Jesucristo bi 'dajū ra ts'edi dan ts'ut'abihi nē dam mbājahū ga ōrpahū rá 'bēfi bū i ja rá ts'edi Oja rá Ta. Nē nu'a ra Jesucristo dín ja rá nuixte nē rá ts'edi hōn'bū go njām'bū mazāi. Nē hōnt'a gam bēmhbū a

ya. ⁷ Nuna ra Jesucristo guet'a ba ēhē ban 'yohū yū gūi, nē gātho yū jā'i da nu. Nē gātho to'o bi ōcpi da nu, nē gātho yū jā'i i 'bucua ja ra ximhāi ēmmē dín ja ra dumbūi 'bū bi nu a. Majuāni njabū dín ja 'bū bá ēhē. Nē hōnt'a gam bēmhbū a ya. ⁸ Nu ra Cristo bi 'yēna: “Nugā ra mbūdi dām 'bucā, nē njām'bū him mi 'bucā,” ēn'a ra Hmu mahēts'i nuixte rá ts'edi, nu'a i 'būi nē mi 'būi, nē i 'būi mazāi.

Ra Xuua bi nu madq rá ts'edi ra Cristo

⁹ Nugā dra Xuuagā, ni cujū nanguē ra Cristo, dí ot'ahū ra sōcuā ya. Nujū dí comhbū yūn ōnbi guin nuhū nanguē dí ēc'yēihū ra Hmu mahēts'i. Nu'a Oja di manda bū ja ma mbūihū, nē ra Jesucristo bi 'dajū ra ts'edi ngue hin dadí xōmbūihū 'bē'a dí nuhū. Nē nugā dra Xuuagā dí ofādigā bū ja ra hāi Patmos, n'da ra t'ūhāi i ja bū ja ra dehe nguetho dím mangā rám hman Oja nē dí mangā nanguē ra Jesucristo. ¹⁰ Nu'a ra pa domingo dán yā'be Oja, nē 'bex bi bēngā a rá ts'edi rá Hogandāhi Oja. Nē dá ōcā n'da ra nde bū ja ma xāthā tengu'bū n'da ra thūxi, ēmmē nts'edi thoho. ¹¹ Nē nu ra nde bi 'yēna: “Nugā dra mbūdigā nē hinjām'bū ngue him mi 'bucā, nē zāi dí 'bucā.” Nē nu'a ra nde bi xicā, bí 'yēna: “Gui 'yo't' ya 'bē'a gātho gui nu, nē gui pēnpū 'būh yū 'yēc'yēi, gue'ū dim peti bū ja yoto yū hnini bū ja ra hāi Asia, guepū ja ra hnini Efeso, nepū ja ra hnini Esmirna, nepū ja ra hnini Pérgamo, nepū ja ra hnini Tiatira, nepū ja ra hnini Sardis, nepū ja ra hnini Filadelfia, nepū ja ra hnini Laodicea.” ¹² Nē nugā dra Xuuagā 'bex dá nyēgui ngue dín nde ga nugā to'o bin yā. Nē dá nugā yoto yū lámpara ngue ra oro yū gua. ¹³ Nē dá nugā i 'bā inde bū ja yū lámpara ra Cristo, ngue'a bin jā'i ua ja ra ximhāi, mi he ra pahni xām mba, i sōrpū ja yū gua,

ne man thu't'i rá tija n'da ran gut'i
ngue ra oro. ¹⁴ Nu'u yá xtá tengu
ra t'axca xide'yo, ogue tengu ra
t'axcase. Ne nu yá dá xmm̃e bi hyät'i
tengu'b̃u n'da ra sibi i s̃o. ¹⁵ Ne
nu'u yá gua, xmm̃e di fexni tengu
ra xit'egui ra bronce di hoc ra sibi
ne i pa nth̃ammi x̃un ho. Ne nu'a
rá nde tengu yá d̃athe x̃un ngu ne
nts'edi di h̃i. ¹⁶ Ne mi o rán 'yei yoto
yá s̃o, ne bi b̃oxp̃u ja rá nde tengu
n'da ra espada i yoho yá h̃et'i ngue
din jũanbate. Ne nu'a rá hmi xmm̃e
bi fexni tengu rá ts'edi ra hyadi 'b̃u
bi hyuxyadi. ¹⁷ Ne nu'b̃u má nugä,
dá t̃angä b̃u ja rá gua tengu'b̃u ya
xtá tugä. Pe nuna bi dosca rán 'yei
ne bi xiqui: “Yo guín su, nguetho
nugä dra mb̃adigä ne dran zeguigä,
ne hinjam'b̃u him mi 'b̃ucä. ¹⁸ Nugä
zai dí 'b̃ui, guecä dá tugä pe nuya
guí nu dí 'b̃ucä ya, ne dam 'b̃ucä
mazai h̃on'b̃u go nj̃am'b̃u. Ne i ja ma
ts'edi gue dadí manda hap̃u i pa u
x̃un du. I jagä ran sogui ngue ga
xocpa u 'da, ne ga jurpa u mi'da.”
¹⁹ Ne bi xiqui, bi 'ỹena: “Dami 'yo't'
ya 'be'a gätho guí nu ya, ngue gätho
i ja ya, ne'u gätho din ja m'bejua.
²⁰ Ga xi a ya 'be'a ní hm̃epya i ja
b̃u man 'yei, ngue yoto yá s̃o ne'u
yoto yá lámpara ngue yá oro yá gua.
Gue yoto yá s̃o, rá hm̃epya u yoto
yám 'behni mah̃ets'i, gue di ze'u dim
peti b̃u yoto yá hnini, ngue 'da'a
n'danni yá hnini i 'b̃ui. Ne nu'u yoto
yá lámpara rá hm̃epya u yoto yám
peti yá 'ỹec'ỹei hap̃u zai dim peti.”

2

*Ram hma da hmam b̃u ja ra hnini
Éfeso*

¹ Nu'a ra nde bi xicä ngue ga
o't'a n'da ra s̃ocuq̃, ga undä a ram
'behni ngue i f̃ax u yá 'ỹec'ỹei b̃u ja
ra hnini Éfeso. Ne nu'a ra s̃ocuq̃
da hmam b̃u 'b̃uh yá 'ỹec'ỹei. Nu
yám hmañe a gue i 'yo inde b̃u
ja yoto yá lámpara, ne i o rán 'yei
yoto yá s̃o. ² Ne nu'a ra nde bi xi'u

yá 'ỹec'ỹei b̃u, bi 'ỹena: “Dí p̃acä
'be'a gätho gá 'ỹoth̃u b̃u, ne dí p̃acä
hangu nangu ra 'b̃efi gá 'ỹoth̃u. Ne
dí p̃acä gue hin gán x̃omb̃ui nangue
ni 'b̃efih̃u. Ne dí p̃acä ngue xingui
ts'u gadí jaf̃u da 'ỹot' ran ts'om'b̃äi
n'da. Ne gá 'ỹänhd̃u 'da yám hman
u to'o ̃ena yá 'b̃äih̃u ra Cristo, ne
gá p̃ahmb̃u yá hyäte thofo u. ³ Ne
dí p̃acä gue hin gán x̃omb̃uih̃u ran
anbi gá nuh̃u, ne ra 'b̃efi gá 'ỹoth̃u
nangue gá 'ỹec'ỹeigah̃u, ne xingui
ts'u gá 'ỹe'ts' ni t'̃ec'ỹeih̃u. ⁴ Pe i
ja ah̃u ts'u gue hin dí numanhogä,
ngue gá 'ỹes'h̃u ts'u a guí b̃eñj̃u ya ne
hín gadín hũej̃u. Ne hin guín jah̃u b̃u
'b̃u ra mb̃adi thofo gá 'ỹec'ỹeigah̃u.
⁵ Dami b̃emh̃b̃u ya hangu na ngu
bi gá'a ni t'̃ec'ỹeih̃u 'b̃u gmí 'ỹes'h̃u a
gní b̃eñj̃u ne gá 'ỹe'ts' nin hũecateh̃u.
Dami p̃äh nin 'yomf̃enih̃u ya. Dami
thoj̃u a gmí øth̃u rá mb̃adi thofo.
Pe nu'b̃u guexta'a guí øth̃u, ga 'uecä
n'da ra lámpara 'b̃u, ne him man
ga ja ah̃u tengu'b̃u ra lámpara b̃u
guí 'b̃uhmb̃u, 'b̃u hin guí hoc nin
'yomf̃enih̃u. ⁶ Pe i ja ah̃u 'be'a x̃un ho
ts'u, nguetho n'dat'a dí m̃ b̃emh̃b̃u
gue hin dín numanhoh̃u a i øt'u yá
nicolait̃a. ⁷ Nu'b̃u i ja ni zaguh̃u,
guí 'ỹøhmb̃u 'be'a da xi ah̃u a rá
Hogand̃ahi Oj̃a gätho gyá 'ỹec'ỹeih̃u.
Ne nu'u to'o hin da thapi nangue
ran ts'o, ga undä ran t'̃edi da za
yán dät'o b̃u ja ra za t'̃embi rá za
ra temazai, gue i 'b̃äp̃u 'b̃u Oj̃a,” bi
'ỹen'a ra nde bi zoqui.

*Ram hma da hmam b̃u ra hnini
Esmirna*

⁸ Ne x̃o bi 'ỹengui: “Nuya gui
'yorpa ra s̃ocuq̃ ram 'behni gue i f̃ax
yá 'ỹec'ỹei b̃u ja ra hnini Esmirna.
Ne gui xifi gue mam hmangä, guecä
mi 'b̃ucä 'b̃u ra mb̃adi thofo ne
dam 'b̃ucä mazai, nugä dá tugä ne
dá ndants' mah̃on'a ne dí 'b̃uhya,
guí 'ỹena. Ne nu'a ra s̃ocuq̃ da
hmam b̃u 'b̃uh yá 'ỹec'ỹei b̃u ra
hnini Esmirna.” ⁹ Ne ̃en'a ra nde:
“Dí p̃acä 'be'a gätho nín anbi guí

sāh_u nanguēcä. Nē dí pācā gue gy_u hyoyah_u b_u ja ra häi, pē x_un ngu i ja ah_u nanguē Ojā. Nugā dí pācā gue di c'aman'ū ah_u 'da y_u judío gue ɛnse majua_uni y_u judío _u, gue nde da ma y_u t'uhni Ojā _u. Pē him majua_uni y_u t'uhni Ojā _u, pēgue rām pēti ra zīthu a i ɔt'ū. ¹⁰ Nē 'yo guí suh_u ran unbi gue mi ts'atho dīn ja ah_u. Gui 'yōhmb_u ya 'be'a dīn ja ah_u, ngue gui nuh_u rán ts'āte ra zīthu nu'b_u da jo ah_u 'da ah_u. Nē 'det'apa guin nuh_u y_un unbi. Nē nu'b_u hin gui 'yē'ts' ni t'ɛc'yēih_u madague'a gui tuh_u, gá tǎhmb_u x_un ho a ra te 'b_u. ¹¹ Nu'b_u i ja ni zaguh_u, gui 'yōhmb_u ya 'be'a i xi ah_u rá Hogandāhi Ojā gy_u 'yɛc'yēih_u. Nē nu'ū to'o hin da thāpi nanguē ran ts'o, hin da mba b_u ja ran unbi mazāi, nē hin di unba a ná yoho ran dāte," bi 'yɛn'a ra nde bi xiqui.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Pérgamo

¹² Nē bi xic mahōn'a ra nde, bi 'yɛna: "Nuya gui 'yorpa ra sōcuā ram 'bēhni ngue i fāx _u y_u 'yɛc'yēi b_u ja ra hnini Pérgamo, gue da mam b_u 'b_uh y_u 'yɛc'yēi. Nē gui 'yo't'i 'be'a dí mangā gue i jagā ra espada yoho y_u het'i. ¹³ Nugā dí pācā 'be'a guí ɔth_u hap_u guí 'b_uhmb_u, guep_u di manda ra zīthu. Nē dí pācā gue hin gá hyehmb_u ni t'ɛc'yēih_u, xīngui ts'ū gá cōnj_u nu'b_u mi mba ntho b_u a ma hoga'yēhɛ ra Antipas, guep_u 'b_uh ra zīthu. ¹⁴ Pē i ja ah_u ts'ū a gue hin di numanhogā, nguetho i 'b_ui 'da ah_u i tēn rán xādi ra Balaam, nu'a ran 'yoh_u gue bi xānba ra Balac 'be'a da 'yōt'e gue da hyāt'ū y_u israel. Nu ra Balac bi xih y_u jā'i da dēn yān gopa y_u hmite, ngue da zi 'be'a bi mbōspa _u, nē da 'yōt' ran 'yom't'ɛni. ¹⁵ Nē i 'b_ui 'da ah_u gue hingui nde da 'yē'ts' yān xādi y_u nicolaītas, nē hin dí numanho 'be'a ɔt'ū. ¹⁶ Jananguē'a dami pāh nin 'yomfēnih_u. Nē nu'b_u hin'na, ga mbagā b_u n'dihi nē ga sū'ū nanguē mam hmangā, tengu

ra espada gue i pōm b_u ma ndegā," bi 'yɛn'a ra nde gue bí 'yɛh mahɛts'i. ¹⁷ Nē bi thoqui bi xiqui, bi 'yɛna: "Nē to'o i ja yā zagu, da 'yōde 'be'a xi'a rá Hogandāhi Ojā y_u 'yɛc'yēi. Nē to'o hin da thāpi nanguē ran ts'o, ga undā ra manā mahɛts'i gue nt'āgui. Nē ga undā n'da a n'da ra do x_un t'axi guep_u nt'o't'i ma'da'yo rá thuhu zēhɛ. Nē xīnga gue'ū mi'da y_u jā'i da bādi 'be'a nt'o't'i b_u, hōnt'a to'o da hyāni," ɛn'a ra nde bí 'yɛh mahɛts'i.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Tiatira

¹⁸ Nē bi xic mahōn'a, bi 'yɛna: "Nuya gui 'yorpa ra sōcuā ram 'bēhni gue i fāx _u y_u 'yɛc'yēi b_u ja ra hnini Tiatira, gue da hmam b_u 'b_uh y_u 'yɛc'yēi. Gui 'yorpi 'be'a dí mangā rá Ts'ant'ugā Ojā, gue i sō ma dā tengu ra sibi i thē, nē nu'ū ma gua di fēxni tengu n'da ra bronce ra xit'ēgui gue i pa nthāmmi x_un ho. ¹⁹ Dí pācā 'be'a gātho guí ɔth_u nē dí pācā gue i ja nin huɛcateh_u nē majua_uni guīm bēnj_u, nē ja a ni t'ɛc'yēih_u x_un ho. Nē dí pācā gue guí ɔth_u x_un ho rá 'bēfi Ojā, nē hin gán xōmbūih_u. Nē man'da x_un ho guí ɔth_u ya xinda gue'b_u ra mbūdi tho gá 'yɛc'yēih_u. ²⁰ Pē i ja ah_u ts'ū a hin dí numanhogā, nguetho gadí jaf_u in xānbate b_u n'da ra xisu, ra Jezabel, gue'a i ɛnse rá pōngahyā Ojā. Pē nu'a i xānba y_u 'yɛc'yēi b_u da dēn yān ts'ihmē y_u hmite, nē i xānba ran 'yom't'ɛni. ²¹ Nugā dá tō'mi a ra xisu ngue xtí pāh rán 'yomfēni, pē hingui nde, i nde di thocta a ra ts'on'yomfēni. ²² Jananguē'a ga un ran unbi nts'edi, gue dīn hyɛn'na ra xisu, nē'ū gātho to'o i tēnni da nu ran unbi nts'edi gue ga undā. Nē dīn jab_u ga ɔt'ā nu'b_u hin di pāh yān 'yomfēni _u nē hin da hyeh ran ts'o i ɔth_u a ra xisu. ²³ Nē nugā ga ho gātho y_u t'uhni a ra xisu, guep_u da bā _u gātho y_u 'yɛc'yēi gue di pācā yān 'yomfēni y_u jā'i, nē dí pācā 'be'a

gätho in nde yá mbúi. Nε ga cos'ahú 'be'a gá 'yóthú n'da ngu n'da ahú. ²⁴ Pε mi'da ahú bú ja ra hnini Tiatira gue hin gá ténhdú rán xádi ra xisu, nε hin guí pámhbú rán xádi ra zíthu tengu i man u 'da gue ɛna pádi xún ho rán xádi ra zíthu. Nε nugá hin ga 'da ahú man'da xún hɛi guí 'yóthú. ²⁵ Pε hɔnt'a ga xi ahú, guim benthú xún ho ni t'ɛc'yɛihú asta gue'bú go bá ɛcá mahɔn'a. ²⁶ Nε nu'ú to'o hin da thápi nangué ran ts'o, nε'bú di thoquí da 'yót'e 'be'a gátho dí ndegá asta gue'bú go rán zɛgui ra pa, ga undá ran t'ɛdi di manda 'da yú xɛquí ra hái, ngue ga combhe ra ts'ɛdi bi 'dacá ma Ta. ²⁷ Nε'ú di manda gátho u yú jà'i ngue 'dahma 'dan'yo bú na yá. Nε da 'yut ram fɛt'ɛgui u man súihe, tengu'bú da xén ra jáhái a ra bareta ngue din tɛxt'i. Nε gue'a ra ts'ɛdi bi 'dacá ma Ta. ²⁸ Nugá tengu'bú dra Dəsø. Nε to'o da 'yót'e 'be'a xún ho, dam 'búhmbe 'bú guá pengá. ²⁹ Nε nu'bú i ja ni zaguhú, guí 'yóhmbú 'be'a i xih rá Hogandáhi Ojá u yú 'yɛc'yɛi," ɛn'a rá Ts'unt'ú Ojá.

3

Ram hma da hmam bú ra hnini Sardis

¹ Nε xø bi 'yɛng mahɔn'a: "Nuya guí 'yorpa ra sɔcuá ram 'behni i fäx u yú 'yɛc'yɛi 'búpú ja ra hnini Sardis. Nε guí xih mam hmangá, ngue dí 'bú'be rá Hogandáhi Ojá i juadi xún ho yú ts'ɛdi. Nε i o ma 'yɛ u yoto yú sø. Nε nuna mam hma da hmam bú 'búh yú 'yɛc'yɛi. Nugá dí pácá 'be'a gátho guí ɔthú bú. Nu ahú guí mamhbú maxɔts'e thoho, nε sá guí ɛmhú guí 'búhmú nangué Ojá, pε dí pácá, nu ahú, tengu'bú ya xún du ni tehú. ² Pε daman nuhmbú ya, nε dami zacuahú a zú ts'ú ni t'ɛc'yɛihú bi bongui, n'damhma him majuáni da du ni tehú ngue gan unbahú maza. Nguetho dí pácá gue hin guí ɔthú in nde Ojá guí 'yóthú. ³ Dami

bémhbú ya 'be'a bi sán'nahú. Nuya dami páh nin 'yomfɛnihú, nε dami ténhdú 'be'a gá pámhbú rá mbúdi. Pε nu'bú hin guí páh nin 'yomfɛnihú, ga mbagá bú tengu n'da ra bɛ, nε hin guí pámhbú 'be'a má ora ga sɔngá bú, nε ga un'nahú. ⁴ Pε i 'bú'i 'da ahú gue him bi ts'on yú mbúi. Nε nu'ú dan 'yohe u, nε da hye u yú pahni xún t'axi nguetho yán sáhu dan 'yohe," bi 'yɛn'a ra nde bí 'yɛh mahɛts'i. ⁵ Nε bi thoquí bi xic ra nde, bi 'yɛna: "Nε nu'ú to'o hin da thápi nangué ran ts'o, da hye yú pahni xún t'axi. Nε hin ga ts'onba yú thuhu i huxpú ja ra sɔcuá i ma to'o i ja ra temazá. Nε gam mangá gue ma mbɛtigá u, guepú ja rá hmi ma Ta, guepú i 'báh yám 'behni mahɛts'i. ⁶ Nε nu'bú i ja ni zaguhú, dami 'yóhmbú 'be'a i xih rá Hogandáhi Ojá u yú 'yɛc'yɛi," ɛn'a ra nde.

Ram hma da hmam bú ra hnini Filadelfia

⁷ Nε bi xiqui mahɔn'a: "Nuya guí 'yo't' man'da ra sɔcuá, guí un'na ram 'behni i fäx u yú 'yɛc'yɛi 'búpú ja ra hnini Filadelfia, gue da hmam bú 'búh yú 'yɛc'yɛi. Nε guí xih mam hmangá gue xún hothogá, hin'yú ma ts'oquí, nε hɔnt'a majuáni dí m mangá. Nε dí há ran sogui ngue ra hmɛpya i jagá ra ts'ɛdi tengu ra hmɛpya bi 'yu'a ra David. Nε nu'bú ga xocpa n'da bú ja ma ts'ɛdi, njo'o n'da da zä da gurpi, nε nu'bú ga jurpa n'da, njon da zä da xocpi. ⁸ Nugá dí pácá 'be'a gátho guí ɔthú bú, nε dá xoc'ahú rá 'yu Ojá man'da da zä guí 'yɔrcahú ma 'bɛfi, nε hingui sá n'da ra já'i da got ra 'yu. Nε dí pácá ngue hinguin zaquí ni t'ɛc'yɛihú, pε i ja ahú ts'ú. Thocua thoho gá tén man xädigá, xíngui ts'ú gá hyɛgahú. ⁹ Pε nuya dami 'yóhmbú ts'ú ya 'be'a din ja yú já'i bú gue i tén ra zíthu, nu'ú im ma gue yú hoga-judío u, pε him majuáni yú hoga-judío, ngue hingui tén Ojá u. Nugá

ga japi din danyahmu bu ja ni guahu to'o i ten'na ra zithu, n'dahma da ba u emme ngue dadí huɛc'ahu gyu 'yɛc'yɛihu. ¹⁰ Ne nangu e dá xi ah, ne hin gán xõmbuihu bu mi mba ma un'ni ah, tengugã, janangue'a ga jamansu ah nu'bu bi zõn ra pa din ja ran unbi nts'utho ua ja ra ximhã, ngue da ts'ã gãtho yu ja'i i 'bucua ja ra ximhã. ¹¹ Nuya him maya'a ga mbagã bu. Nde'bu gan jamansuhu gue hin gui jafu n'da di ts'on'na ni t'ɛc'yɛihu, ngue hin da zã gui hyãmhbũ 'be'a gã tãhmbũ. ¹² Ne nu'u to'o hin da thapi nangu ran ts'o, ga japi da hyan a ra 'befi nuixte thoho, ngue tengu n'da ra guangu bu ja rá ngu ma Ojã hu mahɛts'i, ne njãm'bu da bõm bu. Ne ga o't'ã rá thuhu ma Ojã bu ja rá ja'i, ne ga orpu rá thuhu rá hnini ma Ojã, Jerusalén ma'da'yo, guet'a ra hnini ba capu bí 'bu Ojã mahɛts'i. Ne'a ma thuhu ma'da'yo ga o't'ã bu ja rá ja'i u. ¹³ Ne to'o i ja yá zagu, dami 'yõhmbũ 'be'a i xih rá Hogandãhi Ojã u yu 'yɛc'yɛi," bi 'yɛna.

Ram hma da hmam bu ra hnini Laodicea

¹⁴ Ne bi xiqui mahõn'a, bi 'yɛna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuã ram 'behni i fãx'u yu 'yɛc'yɛi 'bupu ja ra hnini Laodicea, da hmam bu a. Ne gui xih mam hmangã guecã zã dí m mam majuaní. Nugã dá ɔt'ã 'be'a gãtho i ja ua ya gue bi zãnd Ojã. ¹⁵ Nugã dí pãcã 'be'a gãtho gã 'yõthu bu, xõgue gui 'yo in-dethu, yoho nin 'yomfɛnihu, ne 'da xni hothu. Man'da xcã numanho ah bu n'dat'a ni t'ɛc'yɛihu xquí 'yõthu, xtãn ho ogue hin di ho. ¹⁶ Pe nugã dí san'nahu a gã 'yõthu, ne ga sox ah. ¹⁷ Guetho nu ahu sã gui ɛmhbu gyu mambetihu 'be'a gãtho gui homhbu, ne gui ɛmhbu hin'yu 'be'a man'da gui homhbu. Pe nugã dí pãcã gue hin'yu 'be'a i ja ah di muui. Pe huɛcate ah, xõgue ndumbui thoho ah, tengu'bu gyu

'yãhehu ne gui xãdãhu," ɛn'a ra nde bí 'yɛh mahɛts'i. ¹⁸ Ne xõ bi 'yɛna: "Nugã gan zo ahu ts'u, gua ɛhmbu ga 'da ahu ra temazã, tengu'bu gui tãmhbu ra oro maho-qui ngue ra sibi, janangue'a majuaní gam mambetihu. Ne ga 'da ahu ran ho ni mbuihu, tengu'bu gui tãn yu pahni xun t'axi gui hyehu, janangue'a hin gui pɛ'ts' ni sãhu ngue hin'yu 'be'a gdí comp'ni ja'ihu. Ne ga xoc'a ni dãhu, tengu'bu gui tãmhbu ra 'yɛthi gui cospa ni dãhu, janangue'a da zã gui nuhu xun ho. ¹⁹ Nugã ga dãmhyã ahu ts'u, ne ga 'da ahu ts'u ran unbi gãtho to'o dadí huɛcã, n'damhma di hoc'a ni mbuihu. Janangue'a daman ɛhyahu gui pãh nin 'yomfɛnihu. ²⁰ Nuya gui 'yõhmbu ts'u, nguetho dí 'bãcã bu ja ra goxthi, dín zo ah. Ne to'o da 'yõh ma ndegã ne da xogui, ga capu, dam 'bu'be bu ne dam pa'be. ²¹ Ne to'o hin da thapi nangu ran ts'o, ga japi ga huxhe bu mahɛts'i, gueru i ja ma ts'edi, tenguthoho 'bu má tapã ran ts'o ne dí hux'be ma Ta bu mahɛts'i. ²² Ne to'o i ja yá zagu, da 'yõ'a i xi a rá Hogandãhi Ojã u yu 'yɛc'yɛi," bi 'yɛn'a ra nde bi xiqui.

4

Ran thãnde bu mahɛts'i

¹ Ne nu'bu mi jua a bi mam buya, dá ndõts'e, ne dá nugã nso-qui n'da ra jut'i mahɛts'i. Ne nu'a ra nde dá ɔcã tengu thoho n'da ra thuxi i yã nts'edi, bi 'yɛngui: "Ba ɛcua ne ga ut'a'i 'be'a jatho din ja m'bejua." ² Bex bi 'dacã ra ts'edi rá Hogandãhi Ojã gue bi zã dá nugã bu. Ne dá nugã bu mahɛts'i n'da ran thuts'i mahoqui xun ho, tengutho bu hux yu hmuts'ut'abi. Ne mí huxpu n'da. ³ Ne nu'a to'o mi hupu, di fɛxni tengu yu fɛxna sødo ra jaspe ogue ra cornalina. Ne bi go'ma ra 'bejuni di fɛxni tengu ra fɛxna sødo ra esmeralda. ⁴ Ne bi mbãs'

5

pə ja ran thuts'i mi 'däte ma goho
yən thuts'i, guepə mi hupə 'däte
ma goho yə dəc'yei. Gätho mi he
yə pahni xən t'axi ne mi hu'ts' yú
corona ra oro. ⁵ Ne guepə ja ran
thuts'i mi hō inde, bi bəm bə ra huei
nts'edi, ne ran gāni ɛmme di thoni,
ne yə nde. Ne nubə mi hu a n'da,
mi ja bə yoto yə sibi gue mi xeh
yə t'asibi, rá hməpya rá Hogandəhi
Ojə ɱ, gue í juadi xən ho yú ts'edi.

⁶ Ne nubə mi hu a n'da, mi ja bə
n'da ɛna ra deɟə, ne ɛna ra xito. Ne
dá nugä goho yən t'uti gue madim
'bä't'a ran thuts'i, gue i 'bui. Ne
gätho goho yən t'uti mi ja yú dá
bə yú hmi ne yú xathä, ne gätho yú
já'i. ⁷ Nu'a n'da ran t'uti bi nequi
tengu n'da ra zate ra león, ná yoho
bəya bi nequi tengu n'da ra toro,
ne ná hyu bəya bi nequi tengu rá
hmi ran 'yohə, ne ná goho bi nequi
tengu n'da ra dəpents'ɱ madí tants'
yú zahua, tengu'bə 'yo. ⁸ Ne gätho
goho yən t'uti i 'bui, ja n'da ngu n'da
'dato yú hua. Ne gätho yú hua i ja
xən ngu yú dá maxəts'e nepə mbo.
Ne ma pa ne ra xui bi dānde Ojə,
xíngui ts'ɱ bin hə'a nán tuhu, ne bi
'yɛm 'bə min tuhu:

Xən ho, xən ho, xən hotho Ojə
nujxte rá ts'edi,
gue'a mi 'bui ne i 'bəhya, ne guet'a i
'bui mazəi.

⁹ Ne gätho goho yən t'uti bi dānde a
gue mi hu inde bə, bi 'yɛspa a Ojə
ne bi xifi jamadi Ojə gue i 'bəhya ne
dim 'bui mazəi hən'bə go njəm'bə.

¹⁰ Ne nu'bə mi dānde Ojə yən t'uti,
gätho 'däte ma goho yə dəc'yei bin
danyahmu bə ja rá hmi a i hu inde
bə, ne bi un'ndə yú corona ra oro
gue mi hu'ts'i. ¹¹ Ne bi 'yɛna:
Nu'i ma Hmu ahe, ma Ojə ahe,
hən'a thoho nin sāui dín ja ni nujxte
ne ni ts'edi, ne hən'a thoho
nin sāui da numansu a ɱ
gätho i 'bui.

Nguetho gätho gá 'yot'e 'be'a i ja ya,
nangue ni pähä zehə, ne gue'a ni
pähä án ja'ɱ 'be'a i ja ya.

*Ra T'ude'yo rán sāui di tants'a ra
səcuə*

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nugä
a mi huxpə ja ran thuts'i mi cə bə
rán 'yei n'da ra səcuə m'bants'i ne
nt'o't'i maxəts'e nepə mbo. Ne mi ja
yoto yən cuahmi bə ja ra səcuə. ² Ne
dá nugä n'da ram 'behni mahəts'i
xən zaqui, ne nts'edi bi ma: "Ha 'bə
a n'da rán sāui da xəc'ɱ yən cuahmi
i ja ua ja ra səcuə, ngue di tants'i,"
bi 'yɛna. ³ Ne xínga n'da mi 'bəpə
mahəts'i, xínga n'da mi 'bəpə ja ra
hāi, ne xínga n'da mi 'bəpə i 'bə ɱ
xən du rán sāui da xəc'ɱ yən cuahmi
ra səcuə ngue da bədi 'be'a nt'o't'i
bə. ⁴ Ne nugä dra Xuuagä ɛmme
dán zongä nguetho njongui 'bui rán
sāui di tants'a ra səcuə ngue da nu
'be'a nt'o't'i bə. ⁵ Ne nu n'da ra
dəc'yei bi 'yɛngui: "O guí zoni," bi
'yɛngui, "nguetho 'bə'a n'da t'ɛmbi
ra León nangue rá 'yə ra Judá, ne
rá 'yə ra ts'ut'abi ra David, nu'a
him bi thəpi nangue ran ts'o, ne da
zá da xəc'ɱ yən cuahmi ra səcuə."

⁶ Ne 'bex dá nugä n'da i 'bä inde
bə 'bəh yən t'uti, ne'ɱ 'däte magoho
yə dəc'yei. Ne nu'a bi nequi tengu
n'da ra T'ude'yo bi mba ntho. Nu'a
ra T'ude'yo mi ja yoto yú dāni ne mi
ja yoto yú dá, gue'a ra hməpya rá
Hogandəhi Ojə gue í juadi xən ho
yú ts'edi, bá 'behni gätho ná ngəni
ra ximhäi. ⁷ Ne bi mba bə ne bi
gənba ra səcuə gue mi ja bə rán 'yei
n'da gue mi hupə ja ran thuts'i. ⁸ Ne
nu'bə mi gənba ra səcuə, nu'ɱ 'däte
magoho yə dəc'yei bin danyahmu bə
ja rá gua ra T'ude'yo. Ne n'da ngu
n'da mi hə yú arpa'bida, ne gätho mi
ja yú ximbo ra oro mayuh rán dəga
ra za i yəmanho, ra hməpya gue ní
mba nt'ɛspi Ojə, gue i ɛspa Ojə ɱ yú
t'əhni. ⁹ Ne gätho bin tu a n'da ra
thuhu ma'da'yo, ɛn'ɱ:

Hən'a zehə i nin sāui guí xəcua yən
cuahmi ra səcuə,

nguetho ya bi tho i, ne nangué ni
ji guí jut'u yu ja'i, ngue gá
'yörpa yú mbeti Oja u
gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo
bu na ya, ne gätho u 'da
gue 'dahma 'dan'yo yú 'yu,
ne gätho u 'da gue 'dahma
'dan'yo yú häi mi 'bui.

10 Ne gá un ni ts'edi din ts'ut'abi, ne
dim mbäjä bu di manda rá
ts'edi Oja,

ne di manda bu ja ra häi, bi 'yem 'bu
min tuhu.

11 Ne nugä dra Xuuagä, 'bex dá
nugä ne dá öcä yú nde yam 'behni
mahets'i emme xan ngu yu munts'i,
ngue yu millone thoho madim
'bä't'a mi hupä ja ran thuts'i, ne yun
t'uti ne yu dác'yéi. 12 Ne gätho yam
'behni mahets'i nts'edi bin tuhu, ne
bi 'yem 'bu min tuhu:

Nangué bi du ra Jesús ra T'ude'yo,
rán säui din t'un rá ts'edi, ne 'be'a
gätho di muui,

ne ran 'yomfëni nuixte, ne ra ts'edi
nuixte,

ne da hyänba yam hman u i nu-
mansu. Ne da t'ëspi ne emme
da hnumanho.

13 Ne 'bex dá öcä bi mba nt'ëspi a
huxpü ja ran thuts'i, ne ra Jesús ra
T'ude'yo. Gätho i 'bui bi man'u tengu
n'dare thoho:

Majäpi thoho ne i hnumansu ngue
nuixte thoho. Ne din ja rá
ts'edi xan ho,

ne gätho i 'bui da 'yëspi hön'bu go
njäm'bu mazäi. Njabu bi ma
gätho i 'bupü mahets'i, nepü
ja ra häi, ne'u xan du, ne'u
'bupü ja yu dejä, ngue n'dat'a
bi man'u.

14 Ne gätho goho yun t'uti i 'bäpü
mahets'i bi 'yëna: "Necähe n'dat'a
dim bëmhbé a," bi 'yën'u. Ne gätho
'däte magoho yu dác'yéi mi 'bupü
bin danyahmu i thände a hu'inde bu
mahets'i, ne ra T'ude'yo.

6

Yoto yun cuahmi

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nu ra
Jesús ra T'ude'yo bi xóc'a rá mbädi
rán cuahmi ra söcuä ne bi dü'mi
di tants'a ra söcuä. Ne n'da ran
t'uti bi xicä, ne nt'öde rá nde tengu
ran gäni: "Ba ëcua gua nuua," bi
'yëngui. 2 Ne dá hëtä bu, ne dá nu
n'da ra t'axca ndöfani. Ne nu'a mi
huxpü mi hä n'da ran sä, ne bi mba
ma unni n'da ra coröna. Ne bi mba
bu zäi da däh yun säi din ja. 3 Ne
nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xóc'a ná
yoho rán cuahmi ra söcuä. Ne dá
öcä a bi mam man'da ran t'uti, bi
xicä: "Ba ëhe, gua nu," bi 'yëngui.
4 Ne dá nugä, bi böm bu n'da ra
thenga ndöfani. Ne mi huxpü n'da,
ne bi mba ma unni ra espada xam
mba. Ne bin t'un'na ran t'ëdi gue
di japi din sä'u yu ja'i gätho 'bupü ja
ra ximhäi, ngue din hyo n'da ngu
n'da u. 5 Ne nu'a ra Jesús ra T'ude'yo
bi xócua ná hyu ran cuahmi, ne xö
dá öcä rá nde man'da ran t'uti bi
xicä: "Ba ëhe, gua nu," bi 'yëngui.
'Bex dá nugä bi böm bu n'da ra
'bondöfani, ne mi huxpü n'da mi
hä ra t'ent'i. 6 Ne dá öcä n'da ra
nde bi böm bu mi 'bäh yun t'uti, bi
'yëna: "Hönt'a n'da kilo ra trigo da
dän'a n'dapa, ne hönt'i hyu kilo ra
cebada da dän'a n'dapa. Pë dami
jamansuhä ra aceite ne ra vino, o
gadä japi dim 'bedi." 7 Ne nu'bu
mi xóc'a ná goho ran cuahmi a ra
T'ude'yo, dá öcä rá nde man'da ran
t'uti, bi 'yëngui: "Ba ëhe gua nu," bi
'yëna. 8 Ne 'bex dá nugä bi böm bu
n'da ra ndöfani xan c'axt'i ts'u. Ne
mi huxpü a n'da t'ëmbi ran däte, ne
mí ten'na ran däte n'da gue xí böm
bu 'bu u xan du. Nu'u bin t'un ra
ts'edi di manda u ná goho bu 'bäh
yu ja'i gätho ra ximhäi. Ne nu'u
bin ja ra ts'edi gue da hyo yu ja'i
nangué ra espada, ne nangué din
tumanthuhu, ne nangué ra gëhe, ne
yu zate da hyo yu ja'i. 9 Ne nu'bu mi
xóc'a ná cät'a rán cuahmi ra söcuä
a ra T'ude'yo, dá nugä bu n'da ra
mëxa guepü i pa m'böspe Oja, gue

bim 'bøts'e zehē ʌ yu 'yēc'yei. Ne dá nugä bi hyupʌ 'bimexa yú te ʌ gätho í tho a rá m hman Ojā, ne bi ma nange ra Cristo. ¹⁰ Ne gätho ʌ mi hupʌ 'bimexa nts'edi bi 'yēna: "Ma Hmu tātethoho ni ts'edi, ne xan ho i, ne majuañi guím ma. Ham'mi pa gui tō'mi ngue gui 'yørpa ran juañbi ʌ, ne gui cospa ʌ yu ja'i 'bupʌ ja ra ximhäi 'bē'a bi 'yørcahe," bi 'yēn'ʌ. ¹¹ Pe nu'ʌ bin t'un yú pahni xan t'axi, ne bi sifi da dō'mi ts'ʌ 'da yu pa, ja gue'bʌ bi gua'ʌ dí du a rá m hman Ojā ʌ yú mi'yēheh, ngue tengʌ ʌ. ¹² Ne nugä dra Xuuagä dá nugä ra T'ude'yo bi xōc'a ná 'dato rán cuahmi a ra sōcuā. Ne 'bex bin ja n'da ra 'yāmhäi nts'utho. Ne nu'a ra hyadi gätho 'bex bi boqui tengʌ n'da ra 'bo'bøt'e, ne nu'a ra zana 'bex bi thēngui tengʌ ra ji. ¹³ Ne gätho yu sō bi dāpʌ häi, tengʌ n'da ra za i hōh yán dāt'o 'bʌ i huāñ ran dāhi. ¹⁴ Ne nubʌ xan c'ammi ra ximhäi, bi mba m'bants'i tengʌ bʌ ra sōcuā, bim 'bedi. Ne gätho yu t'uhäi mi ja bʌ ja ra dehe, pe ne'ʌ gätho yu t'ōhō, bi mba ma pädi bʌ mi ja. ¹⁵ Ne gätho yu ts'ut'abi bʌ ja ra häi, ne gätho yú ngarpi yu ja'i, ne gätho yu hmudofui, ne gätho yu mēmbeti, ne gätho i jase yú ts'edi, ne gätho yu 'yēhe, ne gätho hing yu 'yēhe, bi mba bʌ dāpo, mi honi hapʌ dīn 'yāñi guepʌ ja yu hyāñhäi, o guepʌ ja yu hyādo. ¹⁶ Ne gätho mi nde ʌ da zēmba yú yā yu do 'bʌ bi xo't' yu t'ōhō ne da go'mi, ngue i su da nu a rá cue a i huxpʌ ja ran thuts'i mahēts'i, ne'a ra T'ude'yo. ¹⁷ Nguetho bi zōñ ra pa ran ʌnbi nts'utho, ne njon da zä da hyät ran ʌnbi.

7

Rá 'bede ʌ yu israel bʌ mahēts'i

¹ Ne nubʌya dá nugä goho yām 'bēhni mahēts'i, ne 'da a n'danni mi 'bāpʌ rá nyāñi ra ximhäi i sām'ma ran dāhi i 'yo ua gue xingui ts'ʌ dīn

'yo bʌ ja ra häi, o guepʌ ja ra dādejā, ne xinga gue di 'yāñ yu za. Ne'ʌ yu dādejā hin di 'yāñi, di nequi tengʌ n'da ra xito xan juāñi tho. ² Ne dá nugä n'da ram 'bēhni mahēts'i bí 'yēpʌ ní bōx ra hyadi, ne nu'a bá hyā a rá sello Ojā ngue i 'bʌi, ne nts'edi bi mba't'ʌ goho yām 'bēhni Ojā gue i 'bāpʌ yú nyāñi ra ximhäi. Gue'ʌ mi 'bāpʌ bin t'un ra ts'edi di ʌnba ra häi ne ra dādejā. ³ Ne nu'a ram 'bēhni mi hā ra sello, bi xi ʌ mi'da gue da dō'mi ts'ʌ, him 'bex di ʌnba ra häi o gue ra dādejā o gue yu za, ja gue'bʌ di selloba bʌ ja yú dē yu 'yēc'yei a rá sello Ojā. ⁴ Ne dá ōcā hangʌ bi 'beh yu ja'i di jap ra sello yú dē, n'da ciento ne yote ma goho mahuāhi, bi thāsta ʌ yām bom'beto yú ts'unt'ʌ ra Israel. ⁵ Bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Judá. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Rubén. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Gad. ⁶ Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Aser. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Neftalí. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Manasés. ⁷ Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi ʌ yām bom'beto ra Simeón. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi yām bom'beto ra Leví. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi ʌ yām bom'beto ra Isacar. ⁸ Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi ʌ yām bom'beto ra Zabulón. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi ʌ yām bom'beto ra José. Ne bi thāsta ʌ 'dē'mayo mahuāhi ʌ yām bom'beto ra Benjamín.

Yu ja'i mi he yu pahni xan t'axi

⁹ Ne nugä dra Xuuagä, dá handi ne dá nugä xan ngu yu ja'i ne njon da zä da mbede hangʌ na ngu dá nugä. Dá nu ʌ i 'bāpʌ gätho ʌ 'da gue 'dahma 'dan'yo bʌ na yā, ne gätho ʌ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yu, ne gätho ʌ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bʌi. Ne gätho ʌ

mi 'bäpə mí hɛt'a mí huxpə ja ran thuts'i bə mahɛts'i, nɛ mí hɛt'a ra Jesús ra T'ude'yo. Gätho mi 'bäpə mi he yá pahni xən t'axi, nɛ mí cə yə xijam'boza. ¹⁰ Nɛ gätho nts'edi bi 'yɛna:

ɛmmɛ dín numanho ahe, ma Ojə ahe,

tətetho ni ts'edi, nɛ'e gra Jesús gra T'ude'yo, dí ɛs'ahe ngue gá pøje, bi 'yɛn ə.

¹¹ Nɛ gätho yəm 'behni mahɛts'i bi mbä'ts'a mi hupə made bə mahɛts'i, nɛ gätho 'däte ma goho yə dəc'yɛi nɛ ə gätho goho yən t'uti bi mbäs' thoho gätho mi 'bəpə, bin danyahmu, bi nye'mahäi, bi dände Ojə i hu inde bə. ¹² Gätho bi 'yɛna:

Necähe 'dat'a dím bəmhbə, dí ɛs'ahe, ma Ojə ahe, nuixte xən ho i.

Nɛ gätho guí pədi. Zai dí xi ahe jamadi nangue ran ho guí ørcahe. Dín numansu ahe, nɛ nte guí hɛmbi, pɛ i ja ni ts'edi xən ho, nɛ gam 'bui høn'bə go njəm'bə mazai.

Nɛ høn'a tho dím bɛn ahe ya, bi 'yɛn ə.

¹³ Nɛ nu n'da ra dəc'yɛi bi 'yängä dra Xuuagä: "Ha guí pədi hapə bá nɛx yə." ¹⁴ Nɛ dá ɛmp'a ra dəc'yɛi: "Nu'i guí pədi." Nɛ nu'a ra dəc'yɛi bi 'yɛngui: "Nu ə gue ə bi 'yɛc'yɛi Ojə 'bə mi ja ran ənbi ndumbui tho bə ja ra ximhäi. Nɛ nu'a rá ji ra Jesús gue a í bo yá pahni ə, bi japi xtan t'axi. ¹⁵ Janangue'a i 'bähne ja rá hmi Ojə yə. Nɛ in 'yɛhe ma pa nɛ ra xui ua ja rá nijə Ojə. Nɛ gue'a i huxpə ja ran thuts'i di jamansu yə. ¹⁶ Nɛ him man'dandɪ din tuman-thuhu yə, nɛ him man'dandɪ din tuthe. Nɛ him man'dandɪ da nu ran ənbi nam pa ra hyadi, xinga gue ə mi'da xəm pa di ənbi. ¹⁷ Nguetho nu ra Jesús ra T'ude'yo gue i 'bə inde bə mahɛts'i da 'yøt'e tengu 'bə ra mbände'yo, nɛ da zixpə hapə i ja ra dehe gue di un ra te yá mbui. Nɛ

nu'a Ojə him man'dandɪ di japi din zoni."

8

Ná yoto ran cuahmi nɛ ra t'uts'i ra oro

¹ Nɛ nu'bə mi xəcua na yoto yən cuahmi ra səcuə, made ora njom bin yə bə mahɛts'i nɛ nte bi 'yəni. ² Nu'bə mí gua'a bəya dá nugä yoto yəm 'behni mahɛts'i zai i 'bäpə ja rá hmi Ojə, nɛ bin t'un yə thaxi n'da ngu n'da. ³ Nɛ dá nugä n'dan'yo ram 'behni mahɛts'i, bi mba bím 'bäpə ja rá mɛxa yən t'unni, nɛ mi the n'da ra t'uts'i ra oro nɛ bi mba nt'unni xən ngu rá ndɛga ra za dín zø bə, i yəman'u, nɛ nu'a rá 'bifi da mba ma uəspi yəm hma yə 'yɛc'yɛi 'bə i ɛspa Ojə. Nɛ gätho i zø bə ja rá mɛxa ra oro gue i hørpə ja rá hmi a Ojə i hu inde bə. ⁴ Nɛ nu'a ra 'bifi i nɛxpə ja rá t'uts'i a ram 'behni, mauəts'i yəm hman yə 'yɛc'yɛi 'bə i ɛspa Ojə, nɛ bi zøm bə bí 'bə Ojə. ⁵ Nɛ nu'a ram 'behni bi yus' yə dɛspi bə ja ra t'uts'i ra oro gue mi zø bə ja ra mɛxa, nɛ bi 'yem bə ja ra ximhäi. Nɛ 'bex dá øcä nts'edi yən gäni dín thoni. Nɛ dá nu nts'edi yə huei bi c'uɛti bə ja ra ximhäi, nɛ bin ja n'da ra 'yəmhäi bə.

Yə thuxi

⁶ Nuya bím 'bäpə yoto yəm 'behni mahɛts'i i tø'mi da huixt' yá thuxi. ⁷ Nɛ rá mbədi ram 'behni bi huixt' rá thaxi, 'bex bi t'en bə häi yən do, nɛ ra sibi, mauəspi ra ji. Nɛ ná hyu xəqui ra häi bín zø, bi gopə mi yoxəqui ra häi. Nəpə na hyu xəqui bin zø yə za nɛ yə t'ei xən c'ammi. Pɛ bi gohi yo xəqui ngue him bin zø. ⁸ Nɛ na yoho yəm 'behni bi huixt' rá thaxi, nɛ dá nu tengu n'da ra t'øhø xən ndoho, i sø nɛ ɛmmɛ ndøspi, nɛ bi mba nt'ent'i bə ja ra dədəjə. ⁹ Nɛ na hyu xəqui ra dədəjə bi japi dín ji. Nɛ gätho bi du ə mi 'bəpə mbo ra dehe. Nɛ gätho yə dəmbosa gue mi 'yo bə bin ts'oni. Pɛ bi go ə yoxəqui ra dədəjə ngue him

bin ts'oni. ¹⁰ Ne ná hyu yam 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi däh mahëts'i n'da ra sò xän ndoho ngue i zò ne ãmmë xeh yä t'usibi. Ne bi dápü ja ná hyu yä dätthe ne ná hyu yä mbøthe bə ja ra ximhäi. ¹¹ Nu rá thuhu ra sò ngue bi dāgui ra Ajenjo na. Ne guepü bi däh ra sò gātho ra dehe ãmmë bi ju'ts'i. Ne xän ngu yä jə'i bi du ngue bi zi a ra dehe xän ju. ¹² Ne nu ná goho ram 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi boqui ná hyu xequi ra hyadi, ne'a ná hyu xequi ra zāna bi boqui. Ne a ná hyu nts'i yä sò bi boqui. Ne mbë ngoho ora ra pa ne ra xui him bin ja ran nequi. ¹³ Ne drá Xuuagä dá nu n'da ram 'behni mahëts'i mi 'yo inde bə mahëts'i, ne ãmmë nts'edi mbafi, bi 'yëna: “Huëcate, huëcate, huëcate yä jə'i 'bəpü ja ra ximhäi, nangue 'bë'a din ja 'bə bi huixt' yä thaxi yä mi hyu yam 'behni mahëts'i gue i 'bähnu,” bi 'yëna.

9

¹ Ne ná cüt'a yam 'behni bi huixt' rá thaxi ne dá nu n'da ra sò tengu n'da ram 'behni mahëts'i ngue hingui ho, bi dápü mahëts'i bi zəpü ja ra ximhäi. Ne bin t'un'na n'da ran sogui da xoc ra hyähäi ngue ãmmë xän hë ne nts'utho, guepü i 'bə a ra zithu. ² Ne nu'bə mí xoc'a, bi bəm bə ra 'bifi xam pothi tengu 'bə fən ra sibi xän ndoho. Ne 'bex bi go'ma ra hyadi a ra 'bifi ne bin uqnts'ui ran dāhi gātho ra ximhäi. ³ Ne xän ngu yä hë'yäxi bi bəm bə ja ra 'bifi ngue bin 'yo gātho ra ximhäi. Ne bin t'un yä ts'edi da 'yøt'e tengu ran ənbi di un yä mbozə. ⁴ Ne bi sifi ngue hin di ts'on yä t'ei o gue yä za o gue mi'da i ja ua ja ra ximhäi, hont'ü yä jə'i di ənbi gātho to'o him mi ja rá sello Ojə bə ja yä dë. ⁵ Ne him bi japi da hyo yä jə'i, hont'a cüt'a zāna di ənba yä jə'i, tengu i øt' yä mbozə 'bə i sa n'da. ⁶ Ne nu'ü yä pa gue i 'yo ua yä hë'yäxi in nde yä jə'i da du pë hingui sà da du, hont'a ran ənbi thoho da

nu. ⁷ Ne nu yä hë'yäxi di nequi tengu yä fani ëna da mba ra sui, pë nu yä hmi tengu yä hmi yä jə'i, ne i hu'ts' yä corona yä oro. ⁸ Ne nu ü mi ja yä xtə tengu n'da ra xisu, ne mi ja yä ts'i tengu yä ts'i ra dāzate. ⁹ Ne nu ü mi ja bə yä tija tengu rá xi ra dāhuə, pë xam me tengu ra t'ëgui. Ne di hi yä zahua tengu'bə yä carro i jət yä fani i tihi, ãmmë di thoni tengu'bə i pa bə ja ran sui. ¹⁰ Ne nu yä 'yozə tengu yä mbozə, ne cüt'a zāna bin t'un ran t'ëdi di ənba yä jə'i, nangue yä 'bite i ja yä 'yozə. ¹¹ Ne nu'a rá hmu ü yä hë'yäxi 'bəpü ja ra hyähäi ngue ãmmë xän hë, ne nu'a rá thuhu ra Abadón ngue rá nde ra hebreo, ne nu'ü yä griego ëmbi ra Apolión. Pë nu rá thuhu nde da ma, gue nde di ts'oni 'bë'a gātho i ja. ¹² Nuya rá mbədi ran ənbi bi thogui, pë bə ëh mi yoho yän ənbi. ¹³ Ne ná 'dato yam 'behni bi huixt' rá thaxi. 'Bex dá øcä n'da ra nde bi bəm bə ja yä dāni gue'ü mi ja bə goho yä ts'ət'i ra mēxa ngue ra oro i həpü ja rá hmi Ojə. ¹⁴ Ne nu a ra nde bi 'yëmp'a ná 'dato yam 'behni mahëts'i gue i ja bə rá thaxi: “Dami xoc'ü goho yam 'behni mahëts'i ngue nthu'ti bə ja ra dätthe Eufrates,” bi t'ëmbi. ¹⁵ Ne bi mba nsoqui, nguetho bi dō'mi da zən ra ora, ne ra pa, ne ra zāna, ne ra jəya da soc'ü. Ne da mba ü da hyo a ná hyu njə'i bə 'bəh yä jə'i gātho ra ximhäi. ¹⁶ Ne yociento millone yä dofai i hux yä ndəfani bi dən'ndü. Nugä dra Xuuagä dá øcä hangu na ngu bi mba. ¹⁷ Ne in ja bə 'bə má nugä yä ndəfani, ne nu'ü yä dofai madin tōgue bi dāc yä tija ra t'ëgui ma cəhə xän theni, xän c'ammi ne xän c'axt'i. Ne nu'ü yä yə yä ndəfani tengu yä yə yä dāzate. Ne bi bəm bə ja yä nde yä ndəfani ra sibi ne ra 'bifi ne ra despi. ¹⁸ Ne na hyu ram 'bede yä jə'i mi 'bəcua ja ra ximhäi bi du nangue rán ənbi ra sibi, ra 'bifi ne ra despi gue bi bəm bə yä nde yä ndəfani. ¹⁹ Nu

yá ndɔfani mi ja yá ts'edi nangué 'bɛ'a bi bɔm bɔ ja yá nde, nɛ mi ja ra ts'edi yá 'yozɔ, nguetho yá 'yozɔ i ja yá yá tengu yá pozɔ di ɛnba yá ja'i. ²⁰ Nɛ gátho mi'da yá ja'i gue him bi du, him bi páh yán 'yomfɛni, pɛ guexta'a bi dɛnde yá zɪthu nɛ'ɛ yá hmite bi 'yɔzɛhɛ, yán t'ɔt'e ra oro nɛ ra t'axi nɛ ra fɛxna t'ɛgui, nɛ ra do, nɛ yá za, yá hmite ɛ gue hingui nute nɛ hingui ɔhnahyá, nɛ hingui sá din 'yo. ²¹ Nɛ xingui ts'ɛ bi hyɛh yán t'ɔt'e xɛn ts'o. Guexta'a bin hyodu nɛ bim badi nɛ bin 'yomt'ɛni, nɛ bim pɛ.

10

Ra t'ɛsɔcuq i cq n'da rám 'behni Ojɔ

¹ Nɛ nugá dra Xuuagá dá nugá man'da rám 'behni Ojɔ bá cɔh mahɛts'i, mi ja rá ts'edi. Nɛ bán 'youi n'da ra güi, nɛ mi comba ra 'bɛjɛni rá yá. Nɛ nu'a rá hmi bi yoxni tengu ra hyadi, nɛ nu'ɛ yá gua madi nɛqui tengu'bɛ n'da ra sibi. ² Nɛ mi cɔ n'da ra t'ɛsɔcuq ma tɛnts'i. Nɛ nu'a rán 'yɛigua mí nɛmp'ɛ ja ra dɛdejá, nɛ nu'a rá gahagua mi nɛmp'ɛ ja ra hái. ³ Nɛ nu'a ram 'behni nts'edi bi mbafi, tengu'bɛ i mba a ra dɛzate. ⁴ Nɛ nu'bɛ mi mbafi, 'bɛx dá ɔcá yoto yán gáni. Nɛ mí ɛngá xcá o't'á ra sɔcuq 'bɛ'a dá nugá, pɛ 'bɛx dá ɔcá n'da ra nde mahɛts'i bi 'yɛngui: “Yo guí o't'ya 'bɛ'a bi ma yán gáni, nguetho hingui sá gui ma 'bɛ'a bi man'ɛ.” ⁵ Nɛ dá nugá rám 'behni Ojɔ mahɛts'i gue i 'bápu ja ra dejá nɛpu ja ra hái, bi 'uq'ts' rán 'yɛi bɛ mahɛts'i. ⁶ Nɛ bi ndɔnba rá thuhu Ojɔ i 'bɛi nɛ dim 'bɛi mazai, gue bi 'yɔt' mahɛts'i nɛ ra ximhái nɛ ra dejá nɛ gátho 'bɛ'a i jabɛ. Bi ndɔnba rá thuhu, gue majuqni hin da dɔ'mi mi'da yá pa 'bɛ'a din ja. ⁷ Nɛ ɛna, nu'bɛ bi huixt' rá thɛxi a ná yoto rám 'behni Ojɔ gue mi 'bɛhnɛ, 'bɛx din ja bɛya 'bɛ'a bi xi Ojɔ yá

pɔngahyá maya'bɛ gue din ja, gue him mám fadi. ⁸ Nɛ nu'a ra nde mahɛts'i bi 'yɛngá mahɔn'a: “Nu'i, ní mba bɛ, bá cɔn'a ra sɔcuq gue i cɔ'a rám 'behni Ojɔ mahɛts'i i 'báhnɛ ja ra dejá nɛ ra hái.” ⁹ Janangué'a dá mbagá bɛ mi 'bá'a ram 'behni mahɛts'i, nɛ dá xifi gue di 'dac'a ra sɔcuq. Nɛ nu'a ram 'behni bi 'yɛngui: “Cɔni, nɛ gui sa. Nɛ nu'bɛ gá sa, tengu'bɛ ra t'afit'asa bɛ dán zá ni nde, pɛ nu'bɛ bi mba bɛ ni foho ɛmmɛ xtán ju bɛya.” ¹⁰ Nɛ dá cɔngá ra sɔcuq bɛya, nɛ dá sagá a. Nɛ bin ja tengu bi xicá ram 'behni, xɛ cɔhi 'bɛ má sagá, ɛmmɛ xɛn y, pɛ guepu ma foho, ɛmmɛ xɛn ju. ¹¹ Nɛ bi xiqui: “Jatho gui mamp'a rám hma Ojɔ mahɔn'a, hɔnbɛ go hapɛ 'bɛh yá ja'i 'dahma 'dan'yo bɛ na yá nɛ 'da n'danni yá hái, nɛpu 'bɛh yá ts'ɛt'abi.” Nɛ gue'a bi sicá a dra Xuuagá.

11

Yoho yá pɔngahyá

¹ Nɛ nugá dra Xuuagá, bin 'dacá n'da ra t'ɛni gue ra za, nɛ bi t'ɛngui: “Ní mba bɛ ja ra dɛnija nɛ gui 'yɛni hangu na ndoho ra ngu. Nɛpu ja ra mɛxa i pɔx yán t'unni yá ja'i.” Nɛ bi siqui ga pede hangu na ngu yá ja'i i thɛnde Ojɔ bɛ. ² Pɛ bi sicá: “O guí ɛni hangu na ndoho ra hái ma mbá't'i bɛ thi ja ra dɛnija, nguetho bin t'un'dɛ yá ja'i 'dahma 'dan'yo bɛ na yá, gue'ɛ hingui pɔ Ojɔ. Nɛ yote ma yozna din 'yo bɛ nɛ di ɛn'na rá hogahnini Ojɔ.” ³ Nɛ bi 'yɛngui: “Ga pɛnhdá bɛ yoho ma pɔngahyá, nɛ da hye yá he tengu'bɛ i tu yá mbɛi. Nɛ n'da mahuqhi yo ciento nɛ hyáte pa da man'a mam hmangá bɛ ɛ,” ɛn Ojɔ. ⁴ Nɛ nu'ɛ yoho yá pɔngahyá Ojɔ, gue'ɛ mí u'ɛ yoho yá za ngue yá olivo, nɛ'ɛ yoho bɛ tɔh yá lámpara gue i 'bápu ja rá hmi ra Hmu mahɛts'i, gue'a di manda gátho ra ximhái. ⁵ Nɛ to'o im bɛni di ɛnba ɛ yoho yán 'yohɛ gue yá

pøngahya Oja, da bøn ra sibi bu yu
nde ngue'a i zø'u. Ne gue'a di du'u
gätho yän suiha u yoho yu pøngahya
Oja. ⁶ Ne nu'u yoho yu pøngahya,
din ja yu ts'edi ngue di japi hin din
'ye gätho yu pa gue dim pøngahya
bu. Ne din ja rá ts'edi gue gätho
yu dehe di japi ngue din ji. Ne
din ja yu ts'edi hont'a go 'be'a man
unbi di unba ra ximhai, hont'a go
ní pa i nde. ⁷ Ne nu'bu mi gua'a
rá 'befi Oja u, 'bex bi bøm bu ja ra
hyahai emme xan he tengu n'da ran
dætezate, rám 'behni ra zithu emme
nts'utho. Ne bi mba bu, bi zu'u yoho
yu pøngahya Oja, ne bi dæha bi hyo
u. ⁸ Ne nu'u yu ngoc'yei u yoho bi
du, mi 'bem bu ja ra calle made ra
dahnini, gue n'dat'a ra hnini gueru
bi du ra Hmu mahets'i bu ja ra
pont'i. Ne nu'a ran ts'o bin ja bu ja
ra dahnini 'da'angu nan ts'oui bin
ja bu ja ra hnini Sodoma, neru ja
ra hai Egipto. ⁹ Ne nhyupa made
bi mba yu ja'i gätho 'dahma 'dan'yo
bu na ya gue bi nexpu gätho yu
hai, bi hyet'u 'bom bu xi du. Ne
him bi japi bi mba nt'ägui. ¹⁰ Ne
gätho yu ja'i i 'ba'cu ja ra ximhai
bin johya 'bu mi du u, ne nangue
ran johya, bi un yun t'unni n'da
ngu n'da, ne bi hyu yu mbui ngue
hin di paha mahon'a u yu pøngahya
Oja, nguetho bi nu ran unbi nangue
'be'a bi 'yorpa u. ¹¹ Pe nu'bu mi tho
a nhyupa made mi 'bom bu, pe Oja
bi un ra xehya mahon'a, ne 'bex bi
ndants'u, ne gätho to'o bi nu, emme
bin su u. ¹² 'Bex bá æ'a n'da ra nde
mahets'i nts'edi bin ya, bi 'yemp'u:
"Ba æcu ya," bi 'yena. Ne bi ndex
mahets'i u, in 'yohu n'da ra güi. Ne
gätho yän suiha mi 'bäpu bi nu 'be'a
bin ja. ¹³ Ne nu'bu mi mba u yu
pøngahya Oja, 'bex bi 'yan ra hai bu
ja ra dahnini, emme nts'utho. Ne ná
'det'a ra xequi ra hnini bin ts'oni,
yoto mahuahi yu ja'i bi du nangue
nts'edi ra 'yänhai. Ne nu'u yu ja'i gue
him bi du, emme bin su, ne bi 'yæspa

Oja mahets'i buya. ¹⁴ Nuya ná yoho
yun unbi bi thogui, ne 'bex ba æ'a ná
hyu ran unbi.

Náyoto ra thuxi

¹⁵ Ne nu'bu mi huixt' rá thuxi a
ná yoto ram 'behni mahets'i gue mi
'bäpu, 'bexque nt'ode bu mahets'i
xan ngu yu nde nts'edi bin ya, bi
'yena:

Nuya gätho ra ximhai bi dæ Oja ma
Hmuha,

ne'a ra Cristo bi huahni,
ne hont'u di manda bu høn'bu go
njam'bu mazai, bi 'yæn'u yu
nde i ya mahets'i.

¹⁶ Ne nu'u 'dæte magoho yu dæc'yei
ngue mi hupu ja yän thuts'i
di mbät'a Oja bu mi hudi, bin
danyahmu ne bi dænde Oja. ¹⁷ Ne bi
'yem 'bu mi dænde:

Nu'i ma Oja ahe nte gui hembu,
Nu'i zai gui 'bui, ne zai gmi 'bui,
nuya gá dæ'mi gá 'berpa yu ts'edi
gätho mi'da,
ne da zä gui manda xan ho 'be'a
gätho i ja.

Dí xi ahe jamadi, ngue ya gá 'yuh ni
ts'edi tæte tho.

¹⁸ Nu'u yu ja'i i 'bäpu høn'bu go hapu
i ja yu hai emme bin cue
ngue ya bi zøn ra ora da nu ran
unbi.

Nuya bi zøn ra ora da nu nin juanbi,
ne gätho u xan du.

Bi zøn ra ora gue gui un'du ya
'be'a bi dæ'u ni 'yæhe ne ni
pøngahya.

Ne bi zøn ra ora gue gui un'du yun
t'unni gätho bi 'yæc'yei,
hont'a go to'o i ja yu ts'edi, ne'u
hin'yu yu ts'edi.

Ne bi zøn ra ora, gue gui jua'u gätho
to'o di unba yu mijä'ihu, bi
'yæn'u.

¹⁹ Ne nu'bu mi gua'a bi man'u yu
dæc'yei, dra Xuuagä dá nugä nsoqui
ra danija mahets'i. Ne dá nugä ra
huada i høpu mbo, gueru m'be'ts'i
ran hoqui bi 'yøt'ui Oja u yu 'yæc'yei.
Ne bin ja nts'edi ra huei, ne bin

thoni, ne yun gäni, ne bin ja n'da ra 'yámhái, ne bi hyøh yun do.

12

Ra xisu ne ra jarga

¹ Ne dá hant'a n'da ran t'uti xun ndoho bu magäts'i, ngue n'da ra xisu mi he ra hyadi ngue rá pahni, ne mi tøpü ja ra zana. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona gue min 'youi 'de'mayoho yu sø. ² Ne nu'a ra xisu mi hæ't'uhni a, ne emme mi mbafi ngue xun u, ngue nde dim 'buh rá t'uhni. ³ Ne bi nequi bu man'da ran t'uti tengu n'da ra jarga xun ndoho ne xun theni, emme nts'utho. Ne nu'a ra jarga mi ja yoto yú yá, ne n'da ngu n'da yú yá mi hu'ts' yu corona. Ne mi ja 'det'a yú dani. ⁴ Ne nu'bu mi uan'na rá 'yoza, bi hyøm bu häi ná hyu nets'i yu sø mi ja bu mahëts'i. Ne nu ra jarga 'darbu mi 'bähmi ra xisu, i nde da zap'a rá t'uhni 'bu bim 'bui. ⁵ Ne bim 'bu'a n'da ra ts'ant'u, rá t'uhni ra xisu buya. Ne guehna ra ts'ant'u din ts'ut'abi gätho yu häi, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Pe nu'bu mim 'bui, bi jamansu Ojä, ne 'bex bi zixpu mahëts'i bí ja rá ts'edi. ⁶ Pe nu ra xisu bi 'dagui, bi mba bu ma'ueni guepu bi hocua Ojä dim 'bui n'da mahuähi ne yociento ne hyäte pa. Ne din ja bu 'be'a gätho da hyoni. ⁷ Ne nu bu mahëts'i bin ja n'da ra däsui, nu'a rá ngurba m'behni Ojä mahëts'i ngue ra Miguel ne gätho u mi'da yám 'behni Ojä mahëts'i, bin sühmbu a ra jarga ne'u gätho yú 'yëhe a ra jarga. ⁸ Pe nu'a ra jarga him bi dāha, ne Ojä him bi japi dim 'bupu mahëts'i buya. ⁹ Ne bi thøn'a thi bu mahëts'i a ra jarga, guet'a ra c'eyä, ra zithu a, rá thuhu ra Satanás, gue i häte gätho ua ja ra ximhäi gue'bu rá mbudi thoho. ¹⁰ Ne nubuya nugä dra Xuuagä dá øcä n'da ra nde mahëts'i nts'edi bin yä bi 'yëna: "Ya bi zøn ra pa da yän'u yu 'yëc'yei, ne da nu a rá ts'edi

Ojä, di manda rá ts'edi Ojä u, ne a ra Cristo. Nguetho ya bi thøn'a thi bu mahëts'i ra zithu ngue nzai madi yap'u ma cuhu bu ja rá hmi Ojä ma pa ne ra xui. ¹¹ Pe gue'a rá ji ra Jesús, tengu'bu ra De'yo, ní dāp'a ra zithu u yu 'yëc'yei, ne'bu i ma ngue ëc'yei ra Jesús, ne'bu hingui su da du. ¹² Janangue'a dan johyahü gätho dí 'bühmbu mahëts'i. Pe ndumbui thoho ahü gue guí 'bühmbu bu ja ra häi, nepu ja ra dejä, nguetho bi zøm bu ja ra ximhäi ra zithu, ne emme in cue. I pädi him maya'a yu pa din ja rá ts'edi bu," bi 'yën'a ra nde dá øcä bin yä bu mahëts'i. ¹³ Ne nu'bu mi nu ra jarga zithu ngue bá t'ent'ua häi, bi gu'a ra xisu gue bim 'buh rá ts'ant'u. ¹⁴ Pe nu'a ra xisu bi mba nt'unni yoho yu zahua tengu n'da ra pents'u xun ndoho, ne bi zägui bi mba ma'ueni guepu him bi zä bi bent'a ra jarga. Ne bi mba ma jamansu bu hyu jeya made. ¹⁵ Nu ra jarga buya bi bøn ra dehe rá nde, tengu'bu n'da ra dāthe xun ndoho, ëna xtän dux'a ra xisu ra dehe. ¹⁶ Pe Ojä bi xoc'a n'da ra hyähäi guepu bi yu'a ra dehe bi bøm bu rá nde ra jarga. ¹⁷ Pe nu ra jarga buya emme bi de ra cue nangu'e'a ra xisu, ne bi mba bi zu'u gätho mi'da ngue rá 'yu'a ra xisu, gätho u gue bi 'yøt'a bi man Ojä ne bi den'du 'be'a bi man'a ra Jesús.

13

Ran t'uti bi bøxpu ja ra dejä, ne ran t'uti bi bøxpu ja ra häi

¹ Ne bi mba bim 'bäpu ja ndenthe a ra jarga zithu. Ne nugä dra Xuuagä dá nu man'da tengu n'da ra zate, bi bøxpu ja ra dādejä. Ne nuna ra zate mi ja yoto yú yá, ne 'det'a yú dani, guepu mi ja 'det'a yu corona. Ne mán t'ot'i bu yú yá yú thuhu zëhe a ra zate embi guesë Ojä, ne bi ma mants'o nangu'e Ojä. ² Ne nuna ra zate dá nu, gue bi bøxpu ja ra dejä, tengu n'da ram hmasni, pe nu yú

gua tengu yá gua yu oso, ne nu u yá nde, tengu yá nde yu león. Ne nu'a ra jarga bi un zehé rá ts'edi ná yoho ra zate gue xí bõxpü ja ra deǵa. Ne bi un ran t'edi di manda bu hapü i ja rá ts'edi ra jarga zithu, emme xun ngu ra ts'edi mi ja a. ³ Nu'a n'da rá yá mi ja bu n'da ra seni ngue mí embi dí du a, pe bi zä. Ne gátho yu ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi, bi denni, ne bi hyonya thoho nangue rá ts'edi mi ja. ⁴ Ne nu u yu ja'i bi dande ra jarga, nguetho ya xi un rá ts'edi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa. Ne bi dande ra zate, ne bi 'yena: "Njo'o man'da tengu na, ne njo'o to'o da zä din sahmi na." ⁵ Ne bin t'un rán t'edi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, da man ra ts'ore xun ts'o nangue Oǵa. Ne bin t'un ran t'edi din ja rá ts'edi yote ma yozna. ⁶ Ne nu'bu mí nya, emme xun ts'o bi ma nangue Oǵa. Bi ndom mánts'o rá thuhu Oǵa, nepu bí 'bui, ne gátho u i 'bäpu mahets'i. ⁷ Ne bin t'un ran t'edi ngue din sahmbu yá t'uhni Oǵa ngue di japi di 'be'u. Ne bin t'un ra ts'edi ngue di manda gátho ná ngu yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gátho yu häi, ne gátho 'dahma 'dan'yo bu na ya yu ja'i, gátho yu hnini. ⁸ Ne gátho yu ja'i bi dande a. Pe him bi dande u xmán t'o'ti yá thuhu bu ja rá socuq ra Jesús gue bi 'yo't'a ra T'ude'yo gue'a bi tho. Ne ya mán t'o'ti bu u yá thuhu u 'bu má hin'yu ra ximhäi, im ma to'o i ja ra temazai. ⁹ Nu'u to'o i ja yá zagu, dami 'yõhmbu xun ho ya. ¹⁰ Nu'a to'o di un ran unbi yu ja'i gue da got' ra fädi, ne se a da nu ran unbi ngue da mba njot'i. Ne to'o din hote ngue di sente, ne se a da nu ran däte ngue da ts'eni. Janangue'a to'o gátho u yá t'uhni Oǵa, jatho hont'a da beni gue yá yante Oǵa, ne hin din xõmbui. ¹¹ Ne nubuya dá nu man'da ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, ne mi ja yoho yá t'udani tengu n'da ra t'ude'yo. Pe nu'bu mín ya emme nts'utho tengutho ra jarga zithu. ¹² Ne nu'a ran t'uti xí bõxpü

ja ra häi bin ja rá ts'edi tengu ra zate ngue xí bõxpü ja ra dadeǵa ngue mi ja n'da ra seni a n'da rá yá gue xí zä. Ne bi japi gátho i 'bucua ja ra häi da dande ra mbüdi ra zate. ¹³ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, bi 'yot' yun t'uti nts'utho, bi japi bá cãh mahets'i ra sibi ngue da nu yu ja'i. ¹⁴ Ne bi hyät' yu ja'i gátho 'bucua ja ra ximhäi 'bu mi 'yot' yu hyonya nt'õt'e. Ne hõn'bu i 'bäpu ja rá hmi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, bi zä bi 'yot'u. Ne bi xih yu ja'i da 'yot'a n'da ra nyoguido tengu ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, gue mí ja ra seni bu ja n'da rá yá, ngue xí zä. ¹⁵ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, bin t'un ran t'edi di japi dim 'bu a ra nyoguido nt'õt'e tengu ra zate bi bõxpü ja ra deǵa. Ne di japi din ya. Ne bi japi da mba ntho gátho to'o him bi dande a. ¹⁶ Ne bi manda ngue gátho yu ja'i din ja rá hmepya ra nyoguido bu ja rá dẽ nepu ja rán 'yei, madague'a hont'a go má ja'i, gátho i ja yá ts'edi ne'u hin'yu yá ts'edi, gátho yu membeti ne gátho yu hyoya, gátho yu 'yẽhe ne gátho ngue hing yu 'yẽhe, gátho yu ja'i jatho din ja ra hmepya. ¹⁷ Ne hingui sä n'da ra ja'i dim pä o gue din tai 'bu hin di nequi rá hmepya ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, nu bu ja rá ja'i. Gátho jatho din ja ra hmepya ngue nam bõni rá thuhu, o rá número, rá hmepya rá thuhu ra zate. ¹⁸ Jatho gan 'yomfënih u xun ho ngue gui pahmbu 'be'a nam bõn'a rá número ra zate, nguetho nu rá número, 'dato ciento ne hyate ma 'dato, rá número n'da ra ja'i.

14

Bin tuhu u bim pøhø

¹ Ne nubuya dá nugä ra Jesús ra T'ude'yo i 'bäpu ja ra nyuni t'embi Sión. Ne mi 'bähmbu ra Jesús n'da ciento ne yote ma goho mahuahi yu ja'i ngue gátho i ja bu ja yá dẽ rá thuhu ra Jesús ne rá thuhu rá

Ta. ² Ne dá ócä n'da ra nde bu mahëts'i nt'ode tengu yu dehe xun ngu emme di hi ne tengu ran gäni nts'edi di thoni. Ne dá ócä tengu bu yu arpa'bida xun ngu i pei. ³ Ne nu'u n'da ciento ne yote ma goho mahuhi bi yan Oja bu ja ra ximhäi, ne bin tupu n'da ra thuhu ma'da'yo bu ja rá hmi Oja gue'a i huxpu ja rán thuts'i, ne guepu 'bäh yan t'uti i 'bui, ne yu dác'yei. Ne njo'o mi'da bi zä bi bā a ra thuhu. ⁴ Ne nu'u, gätho xun hotho u, gue hont'a Oja mbēni. Ne i ten'na ra De'yo hōnbu go hapu da mba. Ne nu'u gue bi yan bu ja ra ximhäi bu 'buh mi'da yu jā'i, yan t'unni man'da xun ho bin t'un Oja ne ra De'yo. ⁵ Ne xinga n'da ra fehni bi thimba u, xogue xingui ts'u yu ts'oqui bu na nu Oja.

Nu'a bi man'u hyu yām 'behni Oja mahëts'i

⁶ Ne nubuya dá nugä man'da ram 'behni mahëts'i mi 'yo inde bu mahëts'i, ne i cā ra sōcuā nt'o'ti bu ran ho ma'da'yo hin njām'bu da guadi ne da mba gätho nangani ra ximhäi. Da mba bu gätho yu häi ne nu yu jā'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da 'yode hont'a go to'o ní jā'i. ⁷ Ne nu'a ram 'behni mahëts'i nts'edi bi 'yēna: "Dami numan-suh Oja ne gui 'yēspahu rá ts'edi nuixte a, nguetho ya bi zōn ra ora da 'yōt' rán juānbi Oja. Dami thādehu a ya, gue'a gue bi 'yōt' mahëts'i ne bi 'yōt' ra ximhäi. Ne bi 'yōt' yu de jā ne bi 'yōt' yu mbōthe," bi 'yēna. ⁸ Ne nu'a man'da ram 'behni mahëts'i mahōn'a bi den'na rá mbadi m'behni, ne bi 'yēna: "Ya bin theh rá ts'edi ra dāhnini Babilonia ngue emme mi ja rá ts'edi. Nguetho nu'u yu jā'i mi 'bupu bi xāndi gätho ra ximhäi a ran 'yomt'ēni mí øzehe. Ne gätho u bi 'yōt' ran ts'o tengu n'da ra iti gue com'ma rá sēi gätho mi'da," bi 'yēna. ⁹⁻¹⁰ Ne nu'a ná hyu ram 'behni mahëts'i bi den'na ná yoho,

ne nts'edi bi 'yēna: "To'o gue da dānde ra zate gue bi bōxpū ja ra de jā, ne ra nyoguido, ngue i ja rá hmēpya bu ja rá dē o guepu ja rá 'yē, da nu hangu nangu rá ts'edi rá cue Oja. Nu Oja xingui ts'u da 'yē'ts'a ran unbi di un'ndu nangue rá cue. Ne da nu a ra Jesús ra De'yo ne yu hogam 'behni mahëts'i 'bu bin t'un'na, ngue ra sibi n'youi ra despi. ¹¹ Nu'a ra 'bifi i pōm bu njām'bu din hē a hōnt'bu go njām'bu mazai. Ne nu'u i 'bupu njām'bu din hē a ran unbi i nu u ma pa ne ra xui. Gue'u gätho bi dānde ra zate xī bōxpū ja ra de jā, ne ra nyoguido, gätho u i ja bu ja rá jā'i rá hmēpya ne rá thuhu ra zate. ¹² Pe nu ahū gyū 'yēc'yeihū pē nde'bu man'da gui hyādumbuihū gui thoc ni t'ēc'yeihū ne gui hyāthū yan unbi. Nguetho yu t'uhni Oja u gätho di thoqui i øt' yān t'ēdi ne di thoqui i ēc'yei ra Jesús," bi 'yēn'a ná hyu rām 'behni Oja mahëts'i. ¹³ Ne nubuya bi 'yēngä man'da ra nde dá ócä mahëts'i: "Dami 'yo't' ya 'be'a ga xi a i. Din johya thoho gätho u xun du 'bu ya mí ēc'yei a ra Hmu Cristo mahëts'i. Majapi thoho, ēn'a rá Hogandāhi Oja, nguetho din sāya a rá 'bēfi mi øt'e. Ne nu'a ran ho mi øt'ua ja ra ximhäi u, ne nubū mahëts'i da nu rá muui bu."

Rán sofo ra ximhäi

¹⁴ Ne dá nu n'da ra güi xun t'axi thoho ne mi hu inde bu ja ra güi a n'da tengu n'da ra jā'i. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona ra oro. Ne mi hā ra mbore theni emme het'i. ¹⁵ Ne bá pōm bu rá dānijā Oja mahëts'i man'da rām 'behni Oja, ne nts'edi bi xi a mi hupu ja ra güi: "Dami 'yōrpa yu jā'i bu häi tengu'bu da hyēc yu uva xun yaxpu ja ra nuāndāt'o. Nguetho ya bi zōn ra ora gue gui pē'ts'u bin ja bu ni huāhi," bi 'yēn'a rām 'behni Oja. ¹⁶ Ne 'bex bi 'yōt'a mi hupu ja ra güi tengu xi sifi. ¹⁷ Ne man'da ram 'behni bá pōm bu ja rá ngu Oja mahëts'i ne'a mi hā n'da ra

mbore theni ɛmmɛ i hɛt'i. ¹⁸ Nɛ xø bá pøm bɛ man'da rám 'bɛhni Ojɔ bɛya guepɛ ja rá mɛxa yán t'unni Ojɔ, nɛ nu'a di manda da dɛ ra sibi bɛ. Nɛ nts'ɛdi bi xi a ram 'bɛhni gue mi hɔ ra mbore theni: “Dami 'yøt' ya tengu i øt' yɛ ɟɔ'i 'bɛ i hɛc yɛ uva hingui ho nguetho bi zøn ra ora gue da nu ran ɛnbi ɛ nangue rán ɟuɛnbi Ojɔ,” bi 'yɛna. ¹⁹⁻²⁰ Nɛ njabɛ bi 'yøt' rám 'bɛhni Ojɔ, tengutho 'bɛ di pɛt yɛ uva nɛ da 'yɛn bɛ ja ran the'mi da bøn rán gui bɛya. Nɛ tengutho ra ɟɔ'i i nɛ't'ɛ yɛ uva da bøn yán gui, nɛ ngutho da 'yørpɛ ɛ to da zɛmbi, da nu rá cuɛ Ojɔ ɛmmɛ nts'utho. Janangue'a ran t'uti ngue bi mbän rá ji. Nɛ bi 'yørpɛ ja ra ndehnini, nɛ ɛmmɛ xɛn ngu ra ji bi mbäni, hyuciento kilómetro nan ɟɛnni, nɛ nan hɛ tengu 'bɛ da hyɛcpɛ ja yá nde yɛ fani a ra ji bi 'yugui.

15

Yoto yɛm 'bɛhni di manda yoto yɛn ɛnbi

¹ Nɛ nugä dra Xuuagä dá nu man'da ran t'uti bɛ mahɛts'i, nɛ ɛmmɛ dá hyonya thoho. Mi 'bähmbɛ bɛ yoto yám 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i, gue ɛ di manda yoto yɛn ɛnbi din ja ua ja ra ximhäi, nɛ nu'bɛ bi thoh yɛn ɛnbi, ya bi thoh rá cuɛ Ojɔ bɛya. ² Nɛ dá nu n'da ra xito di nɛqui tengu ra dejɔ, rá cuhɛ xɛn theni tengu ra sibi. Nɛ gätho mi 'bäpɛ ja ra xito, gue'ɛ gue him bi dɛnde ra zate xí bøxpɛ ja ra dehe, bi zɛdi, him bi dɛnde ra nyoguido ngue ra pøte a, nɛ xim bin jap'a rá número o rá thuhu a. Nɛ n'da ngu n'da mi hɔ yɛ 'bida, ngue yɛ arpa xí un'na Ojɔ ɛ. ³ Nɛ gätho mi 'bäpɛ bin tuh rá thuhu ra Moisés rá 'yɛhɛ Ojɔ, nɛ bin tuh rá thuhu ra Jesús ra Dɛ'yo. Bi 'yɛn'ɛ:

Nu'i ma Ojɔ ahe, ma Hmu ahe, nuixte thoho ni ts'edi, ɛmmɛ xɛn ho i, nɛ ma hyonya thoho nin t'øt'e.

Majuɛni nin t'øt'e xɛn hotho ɛ. Nu'i grá hoga ts'ut'abi mazɔi.

⁴ Xinga n'da dim 'bɛi gue hin da dɛnde i, gue hin da numansu ni thuhu, nu'i ma Hmu ahe. Høn'a thoho i xɛn ho i, ma Ojɔ ahe. Gätho hønt'a go 'bɛ'a má nde da dɛnde i, nguetho gätho ya bi nu ngue xɛn ho 'bɛ'a gätho gui øt'e, bi 'yɛn'ɛ.

⁵ Nɛ nubɛya dá nu nsoqui n'da ra jut'i i ja bɛ mbo rá dɛniɟɔ Ojɔ bɛ mahɛts'i, guepɛ m'bɛ'ts'i yɛn t'ɛdi bi 'yo't' ra Moisés. ⁶ Nɛ yoto yám 'bɛhni Ojɔ ngue di manda yɛn ɛnbi bɛ ja ra häi bi bøm bɛ. Gätho i he yá pahni xɛn t'axi ngue ra lino, nɛ gätho bi du't' yá tɟɔ ra oro. ⁷ Nɛ nu'a n'da ran t'uti mí 'bäpɛ bi un'i yoto yɛ ximbo bi un'ndɛ yám 'bɛhni Ojɔ. Gätho ma yudi rá cuɛ Ojɔ, nɛ nu'bɛ 'dah mi'da da mbän ɛ mí po bɛ ja ra ximbo, gätho yɛ ɟɔ'i i 'bucua ja ra ximhäi da nu rá cuɛ Ojɔ, gue i 'bɛi mazɔi. ⁸ Nɛ gätho rá niɟɔ Ojɔ bɛ mahɛts'i ma yudi rá ts'edi nɛ rá nuixte Ojɔ tengu ra 'bifi 'bɛ i yupɛ mbo ra ngu. Nɛ xinga n'da sä da yarpɛ asta gue'bɛ bi gua'a rá 'bɛfi ɛ yoto yɛm 'bɛhni gue di manda yoto yɛn ɛnbi ua ja ra ximhäi.

16

Yɛ ximbo i po yɛn ɛnbi ngue rá cuɛ Ojɔ

¹ Nɛ dá øcä n'da ra nde gue bi bøm bɛ ja rá dɛniɟɔ Ojɔ. Nɛ nu'a ra nde bi xi ɛ yɛm 'bɛhni: “Dami fämhbɛ bɛ ja ra ximhäi rán ɛnbi Ojɔ nts'utho i po ɛ yoto ni ximbohɛ,” bi 'yɛna. ² Nu rá mbädi ram 'bɛhni bi mbäm bɛ ja ra ximhäi rá cuɛ Ojɔ mí po bɛ ja rá ximbo. Nɛ gätho yɛ ɟɔ'i gue bin ja rá hmɛpya a ra zate xí bøxpɛ ja ra dehe, nɛ'a ra nyoguido ngue i thɛnde ɛ, bi nu ran ɛ ngue yɛ sɔsi xɛn ts'otho. ³ Nubɛya ná yoho ram 'bɛhni mahɛts'i bi mbän a rá cuɛ Ojɔ mí po bɛ ja rá ximbo, bɛ ja

ra dadeja. Nu'a ra dehe buya bin ja tengu rá ji n'da ra ja'i xun du. Ne gátho mi 'bap̃ mbo ra deja bi du. ⁴Ne ná hyu ram 'behni mahets'i bi mbän'a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo hap̃ ja gátho yu dāthe ne gátho yu mbōthe. Gátho ra dehe mi po bu bin ji. ⁵'Bex dá ócä rá nde rá m 'behni Oja gue'a bi unba yu dehe bi 'yēna: “Nu'i ma hoga Hmu, ma Oja i, zai guí 'bui ne gmi 'bui, xun hotho gátho nin juānbi, nguetho rán sāui u gá unbi. ⁶Ya gá un ra ji da zi u, nguetho bi hyo u nim 'behni bu hāi ne ni pōngahya. Nuya gá cospa ra pengui nanguē 'be'a bi 'yōt'u,” bi 'yēna. ⁷Ne dá ócä n'da ra nde bi bōm bu ja ra mēxa guep̃ mí ja yán t'unni Oja, i ēna: “Ma Hmu i Oja nuixte ni ts'edi xun ho, njuāntho a nin juānbi, ngue rán sāui u,” bi 'yēna. ⁸Ne nu'a ná goho rá m 'behni bi mbām bu ja ra hyadi a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo. Ne ēmmē bin ja rá ts'edi ra hyadi ngue bin zō u mi 'bap̃ ja ra ximhāi nanguē nam pa ra hyadi. ⁹Ne nu'u gue bi nu ran unbi nanguē rá ts'edi ra hyadi, bi ndōmants'o rá thuhu Oja, gue'a bi manda yan unbi, pē guexta'a him bi 'yēspa Oja, him bi pāh yán 'yomfēni u. ¹⁰Nuya ná cūt'a ram 'behni bi mbām bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, ne bi mbām bu hap̃ i ja rá ts'edi ra zate xí bōxp̃ ja ra dehe. Ne nup̃ hap̃ ja rá ts'edi, gátho xum 'bexui thoho bu. Ne nu'u yu ja'i gue i 'bap̃ bi zase yá jani nanguē ran unbi bi nu. ¹¹Ne bi c'āmants'otho Oja nanguē yan u, ne nanguē yu sasi mi ja. Pē guexta'a him bi 'yēts'a ran ts'o mi ōt'e, him bi pāh yán 'yomfēni. ¹²Ne nu'a ná 'dato ram 'behni bi mbām bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bi mbām bu ja ra dāthe xun ndoho t'ēmbi Eufates. Ne bi xā ra dehe ne 'bex bi 'yo't' ra dāthe ngue da zā da thop̃ yu ts'ut'abi gue ní 'yēp̃ ní bōx ra hyadi. ¹³Ne nugā dra Xuuagā, dá nu hyu yu ts'onthi di

nequi tengu yu 'ue, ngue bi bōm bu ja rá nde ra jarga zithu, nep̃ ja rá nde ra zate xí bōxp̃ ja ra deja, ne bi bōm bu ja rá nde ran t'uti xí bōxp̃ ja ra hāi, gue ra hyāte pōngahya. ¹⁴Nguetho nu'u, gue'u yá ts'onthi ra zithu u i ja yá ts'edi ngue da 'yōt' yu hyonya nt'ōt'e. Ne nu'u bi mba bu gátho ná ngani ra ximhāi, hōnbu go hap̃ 'bah yu ts'ut'abi, ngue bi japi di pēt yu ja'i. Ngue din ja ra dāswi din sahmbu Oja. Ne nu'a ra pa din ja ra swi gátho da nu rá ts'edi Oja nuixte. ¹⁵Ne dá ócä rá nde ra Jesu-cristo ngue bi 'yēna: “Gui 'yōhmbu ya, nugā ba ēcā tengu n'da ra bē. Hinga mfādi njām'bu ga sōhō. Din johya thoho u gue him bin aha pē bi jamansu yu he dá unni, jananguē'a hin din 'yāhe ne hin din 'yāsā buya, ngue im bēntho a ran hoqui dá ōrpa u, jananguē'a hin di nequi yá ts'oqui, ne hin da mbe'ts' yá sā,” bi 'yēna. ¹⁶Ne gátho bim peti bu yu ts'ut'abi ne yu ja'i bu ja ra xequi t'ēmbi Armagedón, ngue yá nde yu hebreo a. ¹⁷Nuya ná yoto ram 'behni bi mbām bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bi huic ran dāhi 'be'a mi po bu. 'Bex bi t'ō a n'da ra nde bi bōm bu ja rá niја Oja mahets'i, guep̃ i hu inde Oja. Ne nu'a ra nde bi 'yēna: “Ya da guadi gátho man ts'ēmbi,” bi 'yēna. ¹⁸Ne 'bex bi hyāt'i nts'edi yu hūei, ne nts'edi bin thoni yu ngāni. Ne bin ja n'da ra 'yānhāi nts'edi hin jam'bu bi nu n'da ra ja'i tengu na, asta gue'bu go mim 'bu u yu mbadi thoho yu ja'i. ¹⁹Nu ra 'yānhāi bi xēn'a ra dāhnini Babilonia, hyu xequi bi bōni. Ne gátho mi'da yu hnini hōnbu go hap̃ mi ja bi guadi. Ne bi bēn Oja gue xun ts'otho mi ōt' yu ja'i 'bap̃ ja ra dāhnini Babilonia, ne nts'edi bi unba u, nanguē rá cue nts'edi a, asta gue'bu go min theh rá cue Oja. ²⁰Ne gátho yu t'uhāi i ja bu ja yu deja bim 'bedi. Ne gátho yu nyuni ne yu t'ōhō bim 'bedi, hin'yū buya. ²¹Ne

'bex bi dāp̄ mahęts'i yān do ęmme nts'utho nguetho yote kilo nán hyā n'da ran do, bi zū i 'da yā jā'i. Pē nu ę yā jā'i bi c'āmants'o Ojā nanguē ran ęnbi nts'edi bi nu nanguē yān do.

17

Ra ngarpa 'yomt'ęni xisu

¹ Nē nu'a n'da ę yām 'behni Ojā mahęts'i gue'a mī ja n'da ra ximbo, bi xicā: “Ba ęhe ga ut'a i rān juānbi Ojā da nu ra 'yomt'ęni xisu i hup̄ ja yā dehe 'dahma 'dan'yo b̄ gātho ra ximhāi. ² Nu'ę yā ts'ut'abi b̄ ja ra ximhāi bi 'yōth̄ ran ts'o a ra 'yomt'ęni xisu. Nē yā jā'i 'b̄cua ja ra ximhāi bi xānba b̄ gue da 'yōt' ran ts'o guep̄ 'b̄ a ra 'yomt'ęni xisu. Gātho mi ęt' ran ts'o tengu'b̄ ęti thocho,” bi 'yēm 'b̄ mi xiqui. ³ Nē nub̄ya nu rām 'behni Ojā bi zixcā b̄ ja n'da ra huēnhāi mā'ueni njon mi 'b̄p̄. Nē nu rá Hogand̄hi Ojā bi jaqui gue dá handi, nē dá nugā a ra xisu i hux'a n'da ra zate x̄n theni. Nu ra zate mī ja yoto yā yā nē 'det'a yā d̄ni, nē nt'o't'i b̄ ja rá jā'i ęna jase rá ts'edi, gue rá thuhu ęna gues̄ Ojā. ⁴ Nu ra xisu mi he n'da ra hoc'b̄t'e x̄n j̄poi nē x̄n theni. Nē ęmme mad̄n 'yōt'e x̄n ho nanguē yā thebe nē yām fo'yē ra oro nē yā ts'angu ęmme x̄m hmadi thocho, nē hont'a go mi cuat rá pahni. Nē mi the n'da ra tasa ra oro. Pē gātho 'be'a mi po ra tasa ra hmep̄ya nanguē gātho yān ts'o mi ęt' ra xisu. ⁵ Nē nub̄ ja rá d̄ nt'o't'i b̄ rá thuhu: “Ra d̄hnini Babilonia, ngue ja rá ts'edi tengu'b̄ rá mbe gātho yā 'yomt'ęni nē tengu'b̄ rá mbe gātho i ęt' ran ts'o hōnb̄ go hap̄ i ja ra ximhāi,” bi 'yēn'a ra t'ohni. Pē hin da b̄ase n'da 'be'a nīm b̄on'a. ⁶ Nē dá hant'a ra xisu, tengu 'b̄ ęti thocho nanguē yā j̄i ę gātho bi hyo 'b̄ mi d̄en Ojā nē'b̄ mi mamp'a rām hman ra Jesús. Nē nugā drá Xuuagā, dad̄i hyonya thocho 'b̄ má nugā a n'da ran t'uti.

⁷ Nē nu rām 'behni Ojā mahęts'i bi xiqui: “O gad̄i hyonya thocho, nguetho ga xi a ya 'be'a ni hmep̄ya a ra xisu, nē 'be'a ni hmep̄ya a ra zate i hux'a ra xisu, gue i ja yoto yā yā nē i ja 'det'a yā d̄ni. ⁸ Nu'a ran t'uti ngue ra zate gá nu, pē gue'a n'da mi 'b̄i, nē hingui 'b̄h ya, pē him ma ya'a ba ęhe mah̄on'a, da b̄om b̄ ja ra hyāhāi ęmme x̄n h̄. Nē m'bejua da nu ran d̄ate x̄n ho hin dim 'b̄h mah̄on'a. Nē gātho yā jā'i ngue hinga nt'o't'i yā thuhu b̄ ja ra s̄ocuā mahęts'i, gue bi t'orp̄ 'b̄ ma hin'yā ra ximhāi, di hyonya thocho 'b̄ bi nu mah̄on'a tengu b̄ i hnu ra zate. Nguetho mi 'b̄i, nē njo'o ya, pē dim 'b̄i mah̄on'a. ⁹ Nu'ę to'o i ja yān 'yomf̄ęni x̄n ho, s̄a da b̄adi 'be'a nīm b̄on a ra hmep̄ya. Nu yoto yā yā ra zate ra hmep̄ya ngue ę yoto yā nyuni guep̄ i hu a ra xisu. ¹⁰ Nē ra hmep̄ya gue'ę yoto yā ts'ut'abi, ngue yā ts'om'b̄ai thocho. Bi du ę c̄ut'a nē nu ná 'dato i 'b̄p̄ ya, nē ná yoto dim 'b̄i, pē hingan ya'a din ts'ut'abi. ¹¹ Nē nu'a n'da, ná hyāto ra ts'ut'abi b̄ya, gue'a gue mi 'b̄i, pē njo'o ya. Nu'b̄ bá ęh mah̄on'a, di manda tengu ę yoto yā ts'om'b̄ai ts'ut'abi, pē m'bejua da mba da nu ran ęnbi maz̄i. ¹² Nē nu'ę yā d̄ni ra zate gá nu, yā hmep̄ya ngue 'det'a yā ts'ut'abi din ja yā ts'edi 'da yā t'ę ora tho nē da gomhb̄ rá ts'edi ra zate. ¹³ Nē gātho yā ts'ut'abi 'dat'a da b̄eni ngue di un ra ts'edi di manda ra zate. ¹⁴ Nē gātho yā ts'ut'abi da zū'a ra Jesús ra D̄'yo. Pē nu'a ra Jesús da d̄ha, nguetho ra Hmu a nanguē gātho mī da yā hmu, nē ra hmuts'ut'abi nanguē gātho mī da yā ts'ut'abi. Nē nu'ę gātho din 'yoh̄ ra Jesús 'b̄ bi d̄ah̄, gue'ę bi zon Ojā ę, nē bi huahni, nē him bi 'yē'ts'a ní d̄enni,” bi 'yēn'a ram 'behni. ¹⁵ Nē nu rām 'behni Ojā mahęts'i x̄ bi xicā mah̄on'a dra Xu-uagā: “Nu yā dehe gá nu guep̄ mi huh ra xisu, ra hmep̄ya a nanguē

gätho mi'da yu ja'i i 'buh nangani ra ximhäi, gätho yu häi gätho yu nde 'dahma 'dan'yo bu na ya. ¹⁶ Ne nu yu dani ga nu, ngue yu hmepya yu ts'ut'abi, ne'a ra zate, m'bejua da zu a ra 'yomt'eni xisu u. Ne nu'u da hyacpi 'be'a gätho mi ja a ra xisu, ne da zap rá ngoc'yei a, ne da 'yu'ma ra xisu nangué ra sibi. ¹⁷ Nguetho Oja bi bēnba yu ts'ut'abi da 'yot'e tengu mim bēn Oja, ngue n'da ngu n'da u di un rá ts'edi ra zate di manda, asta gue'bu go bin ja 'be'a bi man Oja ngue din ja. ¹⁸ Ne nu'a ra xisu ga nu bu, rá hmepya ra dāhnini gue'a di manda yu ts'ut'abi a, nangué gätho yu häi i ja ua ja ra ximhäi," bi 'yēn'a ram 'behni.

18

Bi 'beh rá ts'edi ra dāhnini Babilonia

¹ M'bejua dá nugā man'da ram 'behni bá cāh mahēts'i, ne ēmme i ja rá ts'edi. Ne i ja rán nequi, bi hyāt ra ximhäi 'bu mi gai, tengu ra hyadi. ² Ne ēmme ts'edi bin ya, bi 'yēna: "Bi guahya, bi guahya rá ts'edi ra dāhnini Babilonia. Ne hont'u yu zīthu dim 'bupū, ne gätho yu ts'onthi. Ne i 'bupū hont'a go 'be'a mán ts'o, ne yu doja gue hinguí ho øt'e, xan ts'otho. ³ Nguetho nu yu mēngu bu bi xānba ran ts'o gätho yu ja'i mi sōm bu gue i 'buh ná ngani ra ximhäi. Ne gätho yu ts'ut'abi bi gomhbu ran ts'o ra hnini, ngue tengu'bu ra 'yomt'eni xisu bu. Ne xan ngu yu ja'i 'da n'danni yu häi, bim mēmbeti 'bu mí mbäp'u 'be'a gätho bi numanhose yu mēngu bu ja a ra hnini," bi 'yēn'a ram 'behni. ⁴ Ne dra Xuagā dá ocā man'da ra nde bí 'yēh mahēts'i, bi 'yēna: "Ba ēhe gätho yu ja'i ngue ma mbetigā, dami pōm bu ja ra dāhnini, gue hin gui cohma øt'ehu ran ts'o i ja bu, ne hin guin nuhu ran unbi gue da nu u to'o da gopu. ⁵ Nguetho nu'bu sä da mba ma

munts'i yān ts'o i t'ørpu, tengu'bu da zuh nān hēts'i ra ximhäi mahēts'i. Ne nu'a Oja xingui ts'u bi pumbēni ran ts'o 'be'a bi t'ørpu." ⁶ Ne bi sih yām 'behni Oja baya: "Nuya dami cospahu ra pengui tenguthoho bi 'yørpa mi'da, dami cospahu ran u gue gui yofu mahōn'a. ⁷ Dami un ya ran unbi ne nts'edi ra dumbai 'be'a rán theui bi 'yot'e. Nguetho bi bēni maguese, ne bi 'yot' yu ts'oqui bi numanhose, ne xan ngu 'be'a gätho bi hyonse. Tengu'bu n'da ra xisu da manse mbo rá mbai, da 'yēna: "Nugā xan ngu ma ts'edigā, hingan ts'ogui thohogā, ne njām'bu din jagā ra dumbai," ngubū bi ma. ⁸ Pe janangué'a da nu ran unbi di und Oja, ne gätho 'be'a din ja, 'da huētho án ja gätho yu 'yānthi. Ne da nu ra gēhe ne ra dumbai, ne di juadi nangué ra sibi. Nguetho tate thoho rá ts'edi Oja ra Hmu, gue di un'na rán theui bi 'yot'e. ⁹ Ne nu yu ts'ut'abi gätho yu häi gue zai i comhbu ran ts'o, gätho din zoni ne dim mbafi 'bu i hand rá 'bifi ra dāhnini ngue i zō. ¹⁰ Ne gätho dim 'bāmanhē nguetho ēmme i su da nu ran unbi tengu in nu u i 'bupū ja ra dāhnini. Ne da ma: "Huēcate, huēcate, nguetho mahotho ra dāhnini, ne ēmme mi ja rá ts'edi, pe n'da huētho gue bi ts'embi," da 'yēn'u. ¹¹ Ne gätho yu mbā bu ja gätho ra ximhäi din zoni ne dim mbafi, nguetho njo'o da dāmbi 'be'a da mbā. ¹² Ngue yu oro, yu t'axi, yān 'yot'e, yu perla, ne ra 'bōt'e ra lino xan ho, ra 'bōt'e ra seda, ra 'bōt'e xan tudi xan jupoi ne xan theni, ne gätho yu za gue muman'u, ne'u nt'øt'e yu do'yo, ne gätho u yu za nt'øt'e ēmme xam hmadi, ne'u nt'øt'e ra bronce ngue ra thenga fexna t'egui, ne'u nt'øt'e ra t'egui, ne'u nt'øt'e ra 'yaxi. ¹³ Ne zai mi 'bā bu yu canela, yu 'yēthi ngue in 'yohu yu tūhu, ra t'ūza muman'u, yu 'yēthi i yūmanho, yu perfume, yu

vino, yu aceite, ra hocjani, ra trigo, yun dani, yu de'yo, yu fani, yu carro, ne yu 'yehi mi 'ba bu, nguetho mi 'bap yu te yu ja'i tengu'bu i 'ba yu fani. ¹⁴ Ne da 'yehi yu mbä: "Gätho gue xun ho gmi honi bin thegue. Ne gätho yu mbeti ne gätho 'be'a mahotho ya bi mba. Him man'dandj guin nu mahon'a tengu mi ja bu," da 'yehi. ¹⁵ Ne nu'u gue bim membeti ngue'u mim pä bu ja ra dahnini, dim 'bämanhe tho, nguetho i su da nu ran unbi, tengu in nu'u mi 'bupu. Ne emme din zoni, i tu yu mbui, nguetho njo'o da dai 'be'a i ja da mbä. ¹⁶ Ne da 'yehi: "Dumbui thoho nangue 'be'a bin ja ra dahnini, emme mi ja bu mahotho, ne mi ja bu yu 'böt'e ra lino, ne yu 'böt'e xun jupoi, ne yu 'böt'e xun theni, ne madi nequi bu 'be'a mahotho gue yu oro ne yun 'yöt'e ne yu perla xam hmadi. ¹⁷ Nuya nte jabu ya, n'da oratho am 'bedi gätho emme xam hmadi mi ja bu," da 'yehi mim pä bu. Ne gätho yu hmu yu barco ne'u gätho i hu bu, ne gätho yu mbefi di 'yon yu barco, mi 'bämanhe tho. ¹⁸ Ne bi du yu mbui 'bu mi nu ra 'bifi i zo ra dahnini, ne bi 'yehi: "Hin'yu man'da ra hnini mahotho tengu nu." ¹⁹ Ne nu'u, bi 'yehi yu ya yu fonthai, ra hmeppya gue tu yu mbui, ne bin zoni ne bi mbafi, ena: "Huécate ra dahnini emme mi ja rá ts'edi, nguetho gätho gahu dyu hmuha yu barco dam membetihä nu, ne xogue n'da oratho am 'bedi gätho mi ja bu," bi 'yehi. ²⁰ Pe gan johyahu gätho ahu gue gui 'buhmbu ua mahets'i, gan johyahu nangue 'be'a bin ja ra dahnini, bi ts'embi. Ne dan johyahe gätho gahe ma 'baihe ra Cristo ua ja ra hai, ne gätho gyu pongahyahu Oja, ne gätho gahu ngue di tenhdu Oja, dan johyahu, nguetho ya bi cos'ahu 'be'a bi 'yöt'ahu yu ja'i mi 'bupu ja a ra dahnini. ²¹ Ne nubaya n'da ram 'behni Oja mahets'i ngue xun ngu

rá ts'edi, bi gu'ts'a n'da ra do emme xun ndoho, ne nts'edi bi 'yem bu ja ra dadeja. Ne bi 'yehi: "Tengu thoho din ja ra dahnini Babilonia ngue mi ja rá ts'edi, pe njam'bu da hnu mahon'a, gätho n'da m'bedi thoho. ²² Ne hin da t'opu mahon'a yu mbe'bida, gätho u i pe yu arpa, ne gätho u i huixt yu thuxi, xinga gue'u yu hyuxi. Xinga n'da ran 'yohu dim pepu mahon'a, ne njon din cam bu mahon'a. ²³ Ne din ca'bexui thoho, him man'dandj mahon'a di nequi bu yu sibi, ne njon da 'yöt' ran thati bu ngue din johya tengu mi ot'e. Nguetho man'da mi ja yu ts'edi u mi ot' yu 'befi bu xinda gue'u mi'da gätho ra ximhai. Pe mi hat yu ja'i 'bu mi xanbi di ho yu pahä zehi u gätho mi som bu, bi nexpu ná nguni ra ximhai. ²⁴ Ne guepu bim fan yu ji u yu pongahya Oja, ne u gätho mi'da yu t'ahni Oja, gue bi tho. Pe guepu bi tho u, ne gue'a i ts'emba a ra dahnini," bi 'yehi'a ram 'behni Oja.

19

¹ Ne nubaya, dra Xuugä dá ocä yu nde n'da munts'i yu ja'i i 'bupu mahets'i. Ne bi 'yehi: "Dí espahu Oja, nguetho ma porpatehu a, ne hönse ma Ojahu i ja rá nuixte ne tate thoho rá ts'edi. ² Xun ho ran ts'embi Oja, nguetho ran säui bi t'orpa ra dahnini, tengu'bu ra 'yomt'eni xisu, gue bi ts'onba yu mbui gätho yu ja'i ra ximhai. Ne nuya Oja bi cospa u gätho to'o bi hyo yu 'yehi," bi 'yehi. ³ Ne nts'edi bi mam mahon'a yu nde dá ocä: "Dí espahu Oja nguetho ya bi juah ra sibi a ra dahnini, ne hin din he a nín 'yo rá 'bifi," bi 'yehi yu ja'i. ⁴ Nubaya gätho 'date magoho yu dac'yei ngue zai di mbä'ts'a Oja, ne'u goho yun t'uti i 'bui, bin danyahmu bu i hu a Oja, ne bi dande. Ne gätho bi ma bi 'yehi: "Necähe, ngubu dim bemhbe di espahé Oja," enu.

Bi zin rá xisu ra De'yo

⁵ Nε dá øcä man'da ra nde bi bøm bũ guepũ i hu a Ojã, ngue bi ma: “Dami 'yẽspa ma Ojãhũ gãtho Ʃ yá 'yẽhe. Dami 'yẽspahũ gãtho to'o i numansu Ojã, ne'ũ i ja yá ts'edi ne'ũ hin'na,” bi 'yẽn'a ra nde. ⁶ Nε dá øcä yá nde yũ jã'i xũn ngu, ngue di hĩ tengu'bũ xũn ngu yũ dehe, ne tengu'bũ bi thoni yũn gãni. Ne bi 'yẽm 'bũ mi yã: “Dĩ ẽspahũ Ojã, nguetho di manda ya ra Hmu, ma Ojãhũ tãte thoho rá ts'edi. ⁷ Gãtho dan johyahũ, ne da hyu ma mbũihũ, ne ga ẽspahũ Ojã ngue i ja rá ts'edi. Nguetho bi zõn ra ora da zin yũ 'yẽc'yẽi ra Jesús, ra De'yo, tengu thoho n'da ran 'yohũ din thãt'ui rá xisu. Ne mahõntho da mba ra xisu, mahoqui thoho. ⁸ Nε bin t'un ran t'ẽdi da hye ra pahni di fẽxni, gue ra lino xĩngui ts'ũ ts'o. Nu'a ra pahni xũn t'axi nam bõni ngue bi mba mahoqui yá ts'oqui Ʃ yá t'ũhni Ojã ne nubũya i øt' yáũ thehũ.” ⁹ Nε nuna ram 'behni mahẽts'i bi xicã 'be'a ga o't' ya: “Din johya gãtho to'o Ʃ bi ts'on bũ ja ran sihme nangue rán thãti ra De'yo. Majuãni rãm hman Ojã na dí xi a ya,” bi 'yẽng rãm 'behni Ojã mahẽts'i. ¹⁰ Nε nubũya dán danyahmu bũ ja rá gua ram 'behni mahẽts'i. Pẽ nu'a bi xicã: “O guĩn jabũ, nguetho nugã rá 'yẽhe thohogã Ojã tengu thoho i, ne tengu ni cuhũ, gãtho Ʃ i mamp'a rãm hman Ojã nangue ra Jesús, gãtho dadĩ jafũ da fãh ra Jesús,” bi 'yẽng 'bũ mi xiqui.

Nu'a n'da bi hyux ra t'axca ndõfani

¹¹ Nε nubũya, dra Xuuagã, dá nugã nsoqui mahẽts'i. Ne mi 'bãpũ n'da ra t'axca ndõfani pa nthuts'i. Ne nu'a i huts'i, Majuãni a rá thuhu, nguetho zãĩ im mam majuãni a. Ne di Jã'ts'a rá thuhu, janangue'a n'da ngu n'da di un'na rán sãui 'bũ bi juãbi, ne xũn ho 'bũ i øt' ran sui a. ¹² Nε nu'ũ yá dá a mi huxpũ, mi zø tengu ra sibi, ne mi jabũ xũn

ngu yũ corona bũ ja rá yã. Ne nu rá thuhu nt'o't'i bũ, hõnse mi pãdi 'be'a rá thuhu. ¹³ Nε nu rá pahni mi he, bi zinni gãtho ra jĩ, ne nu rá thuhu, ngue rãm Hman Ojã a. ¹⁴ Nε nu'ũ yũ dofũ mahẽts'i, gãtho mi he ra t'axca lino mahotho, xĩngui ts'ũ xũn ts'o. Ne gãtho mi hux yũ t'axca ndõfani, ne bi den'na ra mbũdi mi huxpũ ja ra ndõfani. ¹⁵ Nε nu'a ra ngũrbi i pøxpũ ja rá nde n'da ra espada ẽmmẽ het'i, ngue da dãp yáũ suiũ 'bũpũ gãtho yũ hãĩ bũ ja ra ximhãĩ. Ne gãtho di manda Ʃ bũya, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Ne tengutho ra jã'i bũ ja ran the'ma gui'uva, i nen yũ uva, ne ngutho da 'yørpa Ʃ to da zembi, di un rá cue Ojã nts'utho, ngue nu'a nte hẽmbi da 'yøt'e. ¹⁶ Nε nt'o't'i bũ ja rá pahni ne rá xĩnthe rá thuhu, ngue ra Hmuts'ũt'abi a ngue di manda gãtho yũ ts'ũt'abi, ne rá thuhu, ngue ra Ngũrpa Hmu a ngue di manda gãtho yũ hmu. ¹⁷ Nε dá nugã n'da rãm 'behni Ojã mahẽts'i mi 'bãpũ ja ra hyadi, ne nts'edi bi mba't'ũ gãtho yũ doja mi 'yo bũ magãts'i, bi 'yẽmbi: “Gãtho ahũ gyũ dojahũ, ba ẽhmbũ ya, nguetho Ojã bi 'yøt'ahũ n'da ra dãnts'ihme. ¹⁸ Ba ẽhmbũ ya gui sihũ yũ ngøc'yẽi yũ ts'ũt'abi ne yũ hmudofũ, ne'ũ gãtho mi ja yá ts'edi. Ne yũ ndõfani ne gãtho mi huts'i, ne gãtho yũ jã'i yũ 'yẽhe ne gãtho hing yũ 'yẽhe, ne yũ hmu uague yá mbẽfi,” bi 'yẽm 'bũ mi mba't' yũ doja. ¹⁹ Nε dá nugã ra zate gue xĩ bøxpũ ja ra dãdejã, ne 'darbũ bim petihũ gãtho yũ ts'ũt'abi ngue gãtho yũ hãĩ, ngue da 'yørpa n'da ra dãswi a mi huxpũ ja ra t'axca ndõfani, ne'ũ gãtho mi tenni. ²⁰ Nε nu ra zate bũya bi mba mfent'i a, ne'a ra hyãte pøngahyã bi fent'i, gue'a ran t'uti i bøx ra hãĩ ne xĩ 'yøt' yũ hyonya nt'øt'e bũ ja rá hmi ra zate. Ne gue'a mi hãt yũ jã'i gãtho to'o mi ja rá thuhu bũ ja rá dẽ. Gãtho yoho bi t'entpũ ja ra sibi ra azufre, tengu

n'da ra deǵa na ndoho a ra sibi.
²¹ Nε gātho yu ja'i mi ten'na ra zate,
 bi tho nanguε ra espada mi pōxpū
 ja rá nde a mi huxpū ja ra t'axca
 ndōfani. Nε nu'u yu doja buya bin
 niyā thoho nanguε yu ngōc'yεi.

20

N'da mahuǵhi njeya

¹ Nε nubuya, dra Xuuagä dá nugä
 man'da rám 'behni Oǵa mahęts'i bá
 cǵi nε bá hyā rán sogui ra hyāhāi
 ǵmmε xun hę nε nts'utho, guepū i
 'būh yu zǵthu. Nε nu'a rám 'behni
 Oǵa mi cǵa n'da ra cadena xun
 ndoho. ² Nε bi bent'a ra jǵrga, nε
 t'ǵmbi ra c'ęyā, pε guet'a ra zǵthu, rá
 thuhu i Satanás. Nε bi mba nthǵt'i
 n'da mahuǵhi njeya nanguε ra ca-
 dena. ³ Nε nu'a rám 'behni Oǵa buya,
 bi 'yentpū ja ra hyāhāi a ra zǵthu.
 Nε bi go'mi, nε bi hyut'a ran sogui,
 nε bi cuahmi xun ho, ngue hin da
 zǵ da bōm bū da hyāt yu ja'i, asta
 gue'bū bi gua'a n'da mahuǵhi njeya.
 M'bejua da mba nso'ts'i 'da yu pa.
⁴ Nε dá nugä man'da ra hmępya
 mahęts'i, xun ngu yun thuts'i, nε nu
 to'o mi huxpū bin t'un ran t'ǵdi da
 'yōt' ran juǵnbate, gātho min 'yohū
 u bi tho 'bū mi ma i ǵc'yęi ra Jesús,
 nε'bū mi mamp'a rám hman Oǵa.
 Gue nu'u gātho him mi thǵnde ra
 zate xǵ bōxpū ja ra deǵa nε rá nyo-
 guido. Nε nte mi ja bū yú dę rá
 thuhu ra zate, xǵnga guepū ja yú 'yε.
 Nu'u bi ndants' mahōn'a 'bū mi du,
 nε bin 'yohū ra Jesús bin ts'ut'abi
 n'da mahuǵhi njeya. ⁵ Nε guehya yú
 mbūdi bi xox Oǵa bi t'urcǵ. Pε nu'u
 mi'da gue bi du, hin da dǵmbęni
 asta gue'bū bi gua'a n'da mahuǵhi
 njeya. ⁶ Nε di johya nε majǵpi u
 gātho u ra mbūdi da xox Oǵa, nε hin
 da nu a na yoho ran dǵte ngue ra
 sibi mazǵi. Nε dim mbǵǵa nanguε
 ra Cristo bū bí ja rá ts'ǵdi Oǵa, nε din
 'yohū ra Cristo ngue din ts'ut'abi
 n'da mahuǵhi njeya.

Da mba nthǵpi ra zǵthu

⁷ Nε nu'bū bi gua'a n'da mahuǵhi
 njeya, da mba nsocui a ra zǵthu mi
 ofādi. ⁸ Nε nu'a ra zǵthu buya da
 bōm bū, xō da hyāt mahōn'a yu ja'i
 gātho na ngūni ra ximhāi. Da mba
 bū ja ra hāi Gog nε ra hāi Magog nε
 di japi dim pǵti gātho nanguε din
 ja ra dǵsui. Nε xun ngu da dǵnni
 hingui sǵ da 'bede, tengu ra 'bomu
 'bom bū ndendeǵa, njon da hyāt'i da
 mbede. ⁹ Nε din 'yęrpa thoho bū ní
 mba bi mbǵ'ts'i hapū mi 'bū u min
 'yohū Oǵa, guepū ja ra dǵhnini di
 huęc Oǵa. Pε bá cǵh mahęts'i ra sibi
 bi juadi gātho yún suiū. ¹⁰ Nε nu'a
 ra zǵthu ngue bi hyāt'u, bi t'entpū ja
 ra sibi i thę ra azufre, tengu n'da
 ra deǵa na ndoho, guepū xǵ t'entpū
 ra zate xǵ bōxpū ja ra dǵdeǵa, nε'a
 ra hyāte pōngahyā gue ran t'uti xǵ
 bōxpū ja ra hāi. Nε gātho hyu da nu
 ran unbi nanguε ra sibi, ma pa nε
 ra xui hōn'bū go njǵm'bū gātho yu pa
 mazǵi.

Ran zęgui ran juǵnbi

¹¹ Nε drǵ Xuuagä dá nugä
 mahōn'a, gue n'da ran thuts'i xun
 ndoho xun t'axi, nε mi hupū Oǵa.
 Nε nu ra ximhāi nε mahęts'i bim
 'bε 'bū mi hyant'a mi hupū, nε him
 man ja buya. ¹² Nε dá nugä gātho
 u xun du, hōnt'a go 'be'a ní ja'i, mi
 'bǵpū ja rá hmi Oǵa i hupū. Nε bi
 mba ma tǵnts'i yu sōcuǵ bū, nε'a ra
 sōcuǵ im ma to'o i ja ra temazǵi. Nε
 gātho bi mba ma juǵnbi nanguε'a
 nt'o't'i bū 'be'a gātho bi 'yōt'a, nu'bū
 mi 'būi. ¹³ Nε gātho u gue bi du bū ja
 ra deǵa, nε gātho u mi'da bi du hōnbū
 go hapū, ngue gātho i 'bǵpū 'bū'u
 xun du, bi bōm bū, nε bim 'bǵpū ja
 rá hmi Oǵa. Nε bi mba ma juǵnbi
 nanguε 'be'a gātho bi 'yōt' 'bū mi
 'būi. ¹⁴ Nε nu'a ra xęqui mi 'bū'u
 xun du, bi t'entpū ja ra sibi, tengu
 ra deǵa na ndoho. Gue'a na yoho
 ran dǵte a. ¹⁵ Nε nubū ja ra sōcuǵ
 gue im ma to'o i ja ra temazǵi, nε
 nu'u gātho him man t'o't'i yú thuhu
 bū, bi t'entpū ja ra sibi.

21

Ma'da'yo mahęts'i nę ra ximhăi

¹ Nę nubęya, dra Xuuagă, dă nugă man'da bi t'urcă, ngue ma'da'yo mahęts'i nę ma'da'yo ra ximhăi. Nguetho ya bim 'będi 'bę'a gătho mi ja bę mahęts'i nę ra ximhăi. Nę hin'yę ra dejt bę ja ra 'da'yo ximhăi. ² Nę dă nugă bă căh mahęts'i guepę bį 'bę Ojă n'da ra hogahnini, gue'a ra Jerusalén ma'da'yo, mahotho, mahoqui, tengu n'da ra hmute i he ra pahni mahotho da mba dín thăt'ui rá ndø. ³ Nę dă øcă n'da ra nde nts'ędi bin yă, gue bá nęxpę ja ran thuts'i bę bį hu Ojă, bi 'yęna: "Dami hyand ya, bi gęcua mahęts'i rá ngu Ojă," bi 'yęna, nę nuya zăi dim 'bęhmbę yę jă'i a. ⁴ Nę guese Ojă di un ran johya, nę him man ja yę guidă yę jă'i, nę hin dín ja ran dăte mahøn'a bę, nę hin dín ja yę dumbęi bę. Nguetho gătho 'bę'a mán ęnbi mi ja, ya bi thogui. ⁵ Nę nu Ojă ngue i hupę ja ran thuts'i, bi 'yęna: "Gătho ma'da'yo dă øt'ă ya." Nę bi xiqui, dra Xuuagă: "Dami 'yo't' ya 'bę'a dí xi a i, nę să da t'ęc'yęi nguetho majuăni a." ⁶ Nę bi xiqui mahøn'a: "Ya bi guadi 'bę'a gătho dă øt'ă ya. Gătho dă dę'mi, nę ga juacă ra 'bęfi dă dę'mi. Zăi dăm 'bęcă nę dam 'bęi mazăi. Nę nu'ę to'o i să ngue di 'bę a ra te mahyoni thoho, tengu'bę i tuthe, ga undă ra te i juadi, tengu'bę ra mbøthe im fonts'a ra dehe ga unni, nę hin da gurqui. ⁷ Nę to'o da dăha, ga comhbe 'bę'a gătho i jagă, nę ga øt'e ma t'ęhnigă ę, nę dyę Ojăgă ę. ⁸ Pę ga ęntpę ja ra sibi ę to'o i su yęn ęnbi 'bę da dęngui, nę'ę to'o yoho yán 'yomfęni, nę gătho ę xęn ts'o yă mbęi, nę gătho yę hyodu, nę gătho yę 'yomt'ęni, nę gătho ę in yăhę yę zįthu, nę gătho ę i thęnde hont'a go 'bę'a gue him majuăni, nę gătho ę i man yę fehni. Gătho ya da nu na yoho ran dăte, da t'ęntpę i zø ra sibi

ra azufre, tengu ra dejt na ndoho," bi 'yęn Ojă.

Ma'da'yo ra hnini Jerusalén

⁹ Nę xø dă nugă man'da ra hmępya bi t'urcă. Nu'a n'da ę yám 'bęhni Ojă mahęts'i gue min 'yohę 'dato yęm 'bęhni, gue'ę mi the yę ximbo gue bi un yęn ęnbi bę ja ra hăi, nę nu'a bi xiqui: "Ba ęhe, ga ut'a ra hnini, tengu'bę ra hmute bin thăt'ui ra De'yo." ¹⁰ Nę nu'a rá Hogandăhi Ojă bi bęngă man'da mahøn'a, tengu'bę bi zixcă a rám 'bęhni Ojă bę ja n'da ra t'øhø xęn hęts'i, nę bi 'yurca ra hogahnini Jerusalén ma'da'yo, bi găh mahęts'i guepę bį 'bę Ojă. ¹¹ Nę nu'a ra hnini ęmme di yoxni nangue rán hose Ojă i 'bępę mbo. Nę di yoxni tengu ra do ra jasje i pømhyats'i. ¹² Nę nu'a ra hnini mi ja bę ra mbăt'ti, ra jădo xęn hęts'i, goho yú ts'ăt'i. Nę nu'a ra mbăt'ti, mi ja bę 'dę'magoho yę dăjut'i, nę n'da ngu n'da yę jut'i mi 'băpę n'da rám 'bęhni Ojă mahęts'i, da mbăh ra goxthi. Nę nu'ę 'dę'mayoho yę jut'i, n'da a n'da nt'o'ti yă thuhu ę 'dę'ma yoho yú ts'ęnt'ę ra Israel. ¹³ Nę n'da nguadi min ja hyu yę jut'i, hyu i xopę ní bøx ra hyadi, nę hyu i xopę ní yęh ra hyadi, nę hyu i xopę ra norte, nę hyu i xopę ra sur. ¹⁴ Nę nu'a ra hnini mi fa'ts'i 'dę'mayoho yę do, n'da a n'da nt'o'ti yă thuhu ę 'dę'mayoho yęn 'yohę gue yă 'băihę ra Jesús, ngue ra De'yo. ¹⁵ Nę nu'a rám 'bęhni Ojă mahęts'i gue dăn yă'be, mi hă n'da ra t'ęni ra oro, tengu'bę ra metro, gue da 'yęn ra hnini, hangu na ndoho yę jut'i, nę yę føt'te. ¹⁶ Nu'a ra hnini xęn zant'ma ndoho, 'da'angu ná mba, nę 'da'angu nán jęnni. Nę nu'a ram 'bęhni mahęts'i bi 'yęn ra hnini, nę bi 'yę' ra güenda ngue yo mahuăhi nę yo ciento kilómetro ná ndoho, 'da'angu ná mba, 'da'angu nán jęnni, nę 'da'angu nán hęts'i. ¹⁷ Nę nu'a ram 'bęhni bi 'yęni hangu nán

hɛts'i rá mbä't'i ra hnini, nɛ bi 'yü' ra gü'enda ngue hyäte ma goho metro. Nɛ bi 'yɛni tengutho i ɔt' yu ja'i. ¹⁸ Nɛ nu'a ra mbä't'i nt'ɔt'e nangue yu do ra jaspe, pɛ nu ra hnini nt'ɔt'e nangue ra oro, tengu'bɛ ra xito a ra oro. ¹⁹ Nɛ nu'u 'dɛ'mayoho yu dādo mi fa'ts'a ra mbä't'i, xun ngu nt'ut'i yu t'udo 'dahma 'dan'yo, ngue di fɛxni, xum hmadi di muui. Nu'a rá mbɛdi ra dādo nt'ut'i yu t'udo ra jaspe, nu'a ná yoho ra dādo nt'ut'i yu t'udo ra zafiro, nu'a ná hyu ra dādo nt'ut'i yu ágata, nu ná goho ra dādo nt'ut'i yu esmeralda. ²⁰ Nɛ nu'a ná cɛt'a ra dādo nt'ut'i yu ónice, ná 'dato ra dādo nt'ut'i yu cornalina, ná yoto ra dādo nt'ut'i yu crisólita, ná hyäto ra dādo nt'ut'i yu berilo, ná guto ra dādo nt'ut'i yu topacio, ná 'dɛt'a ra dādo nt'ut'i yu crisoprasa, ná 'dɛ'ma'da ra dādo nt'ut'i yu jacinto, ná 'dɛ'mayoho ra dādo nt'ut'i yu amatista. ²¹ Nɛ gātho 'dɛ'mayoho yá jut'i rá mbä't'i ra hnini nt'ɔt'e nangue yu perla gue xun t'axi, nɛ n'da'a n'da yu perla gue bi t'ɔt'e n'da ngu n'da ra jut'i. Nɛ nu'a ra calle xun ndoho bɛ mbo ra hnini nt'ɔt'e nangue ra oro xun ho, tengu'bɛ ra xito a ra oro. ²² Nɛ hin dá nugä n'da ra nijä bɛ, nguetho gātho rá ngusɛ Ojä a ra hnini, ngue ra Hmu tətetho rá ts'edi, nɛ ra Dɛ'yo, nɛ 'darpɛ i 'bɛhmbɛ ɛ i 'bɛpɛ ja ra hnini. ²³ Nɛ nu'a ra hnini, him mahyoni ra hyadi di yorpɛ, ogue ra zana, nguetho guesɛ Ojä nɛ ra Dɛ'yo di yorpɛ. ²⁴ Nɛ nangue'a ra nyot'i i ja bɛ, gātho di yot'ɛ nɛ dim 'bɛmanho ɛ yu ja'i dim 'bɛpɛ gātho yu häi ua ja ra ximhäi. Nɛ yu ts'ut'abi gātho yu häi dim 'bɛi di dā bɛ ɛ yun ho xɛ 'yɔt'e, tengu'bɛ di um bɛ yun t'unni xun ngu di muui. ²⁵ Nɛ nsoquitho yu jut'i gātho ra pa, nɛ njam'bɛ da mba njut'i, nguetho njam'bɛ din xui bɛ. ²⁶ Nɛ hont'a go 'bɛ'a gātho di muui, gue bi zän Ojä bi 'yɔt' yu ja'i 'dahma 'dan'yo yu häi

ua ja ra ximhäi, nɛ gue'a da hyäxpɛ ɛ, ní thim bɛ mbo ra hnini. ²⁷ Pɛ hin da yarpɛ ja ra hnini 'bɛ'a xun ts'o, xing yu ts'om'bäi da yarpɛ, xing yu hyäte. Pɛ hont'ɛ to'o bi 'yorpä rá thuhu ra Dɛ'yo bɛ ja rá sɔcuä, gue to'o gātho bi un ra temazäi, hont'ɛ da zä da yarpɛ.

22

Mi ts'utho ba ɛh ra Jesucristo

¹ Nɛ nu'a rám 'bɛhni Ojä xɔ bi 'yurcä man'da mahon'a, dra Xu-uagä. Ngue n'da ra dāthe maho-qui thoho ra dehe xun güe tengu ra xito, t'ɛmbi rá dehe ra temazäi. Nɛ bí nɛxpɛ ja rán thuts'i Ojä nɛ ra Jesús ra Dɛ'yo. ² Nɛ bi tho'inde bɛ ja ra calle xun ndoho bɛ ja ra hnini. Nɛ n'da n'danguadi mi 'bäpɛ yu za t'ɛmbi yu za gue di un ra te. Nɛ nu'u yu za din zädi, n'dazna ngu n'dazna ma'da'yo yun dāt'o din zäpɛ, janangue'a 'dɛmayo nidj din zädi n'dajɛya. Nɛ nu'u yá xi di un yán zaqui gātho yu ja'i. ³ Nɛ hin'yü 'bɛ'a dí hnu rán ts'ɛmbi Ojä bɛ. Pɛ din ja bɛ rá ts'edi Ojä nɛ rá ts'edi ra Jesús ra Dɛ'yo. Nɛ gātho yá 'yɛhɛ da dānde ɛ nɛ da 'yörpə yá 'bɛfi. ⁴ Nɛ nu'u dim 'bäpɛ da nu rá hmi Ojä, nɛ gātho din ja rá thuhu Ojä bɛ ja yá dɛ. ⁵ Nɛ hin'yü bɛ ra xui, janangue'a njon da hyom man'da ran nɛqui, xing ra hyadi, nguetho guesɛ Ojä ra Hmu di yozɛhɛ bɛ. Nɛ nu'u dim 'bäpɛ din ts'ut'abi gātho yu pa mazäi. ⁶ Nɛ nu'a ram 'bɛhni bi xicä: "Gātho ram hma gá 'yɔde, majuanj a, nɛ da zä da t'ɛc'yei gātho. Nu'a Ojä ra Hmu, gue'a di un rá Hogandähi yá pɔngahyā, ya bá pɛncä ua drām 'bɛhnigä a, ngue ga xi ahɛ 'bɛ'a din ja, gue yá 'yɛhɛ ahɛ Ojä. Nɛ him maya'a din ja," bi 'yɛna. ⁷ "Dami 'yɔhmbɛ ya," ɛn'a ra Jesús, "him maya'a gue gua ɛcä. Gan johyahɛ gātho ahɛ gue guí ɛc'yɛihɛ 'bɛ'a din ja, nt'o'ti bɛ ja ra sɔcuä," bi 'yɛna. ⁸ Nɛ nugä dra Xu-uagä, majuanj dá

øde ne dá nugä 'be'a gätho bi t'urqui
ngue dá o't'ä ua. Ne nu'b_u mi gua'a
'be'a dá øcä ne 'be'a xi 'yurqui, dán
danyahmu b_u ja rá gua ram 'behni
mahçts'i bi 'yurqui gätho, dí ña gue
ga thände. ⁹ Pe nu ram 'behni bi
xiqui: “O guí thandegui, nguetho
nugä dra 'yëhgä tengu i, ne ni
cuh_u mi'da y_u pøngahy_u, ne gätho
mi'da _u gue i çc'y_ei 'be'a gä 'yorp_u
ja ra søcu_u. Hønse Oj_u gui thände,”
bi 'y_ena. ¹⁰ Ne xø bi xicä ram
'behni b_uya: “O guí p_es' thoho na
gä 'yo't'i, ngue 'be'a dín ja, nguetho
him maya'a dín ja. ¹¹ Ne nu'_u
to'o i øt' ran ts'o, thocua thoho da
'yøt' ran ts'o, ne gätho to'o i øt' ran
ts'om'bäi, thocua thoho da 'yøt'e. Pe
nu'_u to'o i øt' ran ho, thocua thoho
da 'yøt' ran ho, ne to'o mahoqui
thoho yá mb_ui thocua thoho gue
xtán ho yá mb_ui,” bi 'y_en'a rá
'behni Oj_u mahçts'i 'b_u mi xiqui.
¹² Ne bi 'y_engä ra Jesús b_uya: “Ne
guehna dí xi ah_u, him maya'a ba
çcä. Ne n'da ngu n'da ga un rán
th_eui 'be'a gätho bi 'yøt'e. ¹³ Nugä
gätho dá d_u'mi ne ga juacä ra 'b_efi
dá d_u'mi, dra mb_udigä ne dran
z_eguigä, z_ui däm 'b_ui ne dam 'b_ui
maz_ui. ¹⁴ Maj_upi thoho gätho maho-
qui yá mb_ui nangue Oj_u, tengu'b_u
m'beni yá pahni. Janangue'a i ja
yán t'ëdi da y_urp_u ja yá goxthi ra
hnini. Ne nu'_u to'o da zä da y_urp_u,
da zä da zi yán dät'o y_u za gue
t'ëmbi y_u za di un ra temaz_ui. ¹⁵ Pe
hingui sä da y_urp_u gätho _u ngue
bi 'uegue nangue Oj_u. Ne da gop_u

thi _u gätho i y_uh_u y_u zithu, ne gätho
y_u 'yomt'ëni, ne gätho y_u hyodu, ne
gätho i thände 'be'a him maj_uq_ui,
ne gätho y_u j_ui' gue di ho da man
y_u f_ehni, hingui sä da y_urp_u _u.
¹⁶ Nugä dra Jesús_ugä, dá p_enhdä b_u
mam 'behnigä gue da xi ah_u gy_u
'y_ec'y_eih_u, gue 'be'a gä 'yorp_u ja ra
søcu_u. Nugä dram bom'betogä ra
David, ne tengu'b_u dra D_usø dín
'yo'be ran neq_ui,” bi 'y_en'a ra Jesús.
¹⁷ “Ba çhmb_u gätho ah_u,” çn'a rá
Hogand_uhi Oj_u, ne'a rá xisu ra D_e'yo
çna. Ne'_u gätho gue i øde, da ma: “Ba
çhmb_u.” Ne ba çcu_u gätho i tuthe,
ne gui sih_u ra dehe gue di un ra
temaz_ui, ne hin gui juth_u a.

Ran zofo ran z_egui

¹⁸ Ne nuya dí xi ah_u, gätho ah_u guí
nuh_u ya y_um hma i j_uaua, ngue i ma
'be'a dín ja, o gue ah_u guí øhmb_u 'b_u
i hman ya y_um hma nt'o't'i ua, p_e
nu'b_u guí çna gui hyuspah_u mi'da
y_um hma, p_e da hyus'ah_u Oj_u _u y_un
unbi im mangua ja ra søcu_u 'b_u. ¹⁹ O
nu'b_u guí çmh_u him maj_uq_ui 'da
y_um hma nt'o't'i ua, çna gue'b_u gdí
'uej_u _u, p_e Oj_u di 'uec'ah_u y_un j_uapi
im mangua ngue hin di ja ah_u gui
c_urp_u ja ra hogahnini, ne hin di ja
ah_u gui sif_u yán dät'o a ra za di un
ra temaz_ui. ²⁰ Ne nu'a ra Jesús gue
bi man ya y_um hma gätho i j_uaua, i
çm b_uya, “Maj_uq_ui ba çcä n'dihi,” bi
'y_ena. Ne gue'a dín nde'e, ne dí xi a
i, ba çhe ma Hmu i Jesús. ²¹ Ne gätho
ah_u dín nde guin nuh_u rán j_uapi a ma
Hmuh_u ra Jesús. Ne hønt'a dí xi ah_u
ya.